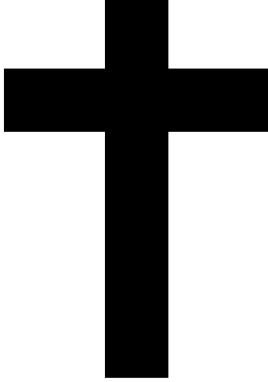

Éhen Ntíaná

New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz (MX:maj:Mazatec,
Jalapa de Díaz)

Éhen Ntíaná
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb

Contents

Xujun xi y'et'a Mateo	1
Xujun xi y'et'a Marco	72
Xujun xi y'et'a Luca	118
Xujun xi y'et'a Jua	192
Ni xi kits'in ja postru	244
Ro.	308
1 Co.	338
2 Co.	367
Ga.	385
Ef.	396
Fil.	406
Col.	413
1 Ts.	420
2 Ts.	426
1 Ti.	430
2 Ti.	438
Xujun xi kin'ekjihu Tito	444
Xujun xi kin'ekjihu Filemon	448
He.	450
Xujun xi kits'inntu Santiago	472
1 P.	480
2 P.	489
1 Jn.	494
2 Jn.	501
3 Jn.	502
Xujun xi kits'inntu Juda	504
Ap.	507

Xujun xi y'ét'a Mateo é n da tsuhu Jesucristo

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesucristo

(Lc. 3:23-38)

¹ E_i t_jít'a ntjehe Jesucristo. Ntjehe David nibaha ra ko ntjehe Abraham nibaha ra.

² Abraham kama na'mih_i Isaac. Isaac kama na'mih_i Jacob. Jacob kama na'mih_i Juda ko ja nts'e. ³ Juda kama na'mih_i Fares ko Zera, ko Tamar kama naaha. Fares kama na'mih_i Esrom. Esrom kama na'mih_i Aram. ⁴ Aram kama na'mih_i Aminadab. Aminadab kama na'mih_i Naason. Naason kama na'mih_i Salmon. ⁵ Salmon kama na'mih_i Booz, ko Rahab kama naaha. Booz kama na'mih_i Obed, ko Rut kama naaha. Obed kama na'mih_i Isai. ⁶ Isai kama na'mih_i nda rej David. David kama na'mih_i Salomon, ko chjuuhun Urias kama naaha.

⁷ Salomon kama na'mih_i Roboam. Roboam kama na'mih_i Abias. Abias kama na'mih_i Asa. ⁸ Asa kama na'mih_i Josafat. Josafat kama na'mih_i Joram. Joram kama na'mih_i Uzias. ⁹ Uzias kama na'mih_i Jotam. Jotam kama na'mih_i Acaz. Acaz kama na'mih_i Ezekias. ¹⁰ Ezekias kama na'mih_i Manases. Manases kama na'mih_i Amon. Amon kama na'mih_i Josias. ¹¹ Josias kama na'mih_i Jeconias ko ja nts'e. Kui xi t_jintu n_istjin nga ngjinijé xuta Israel Babilonia.

¹² Askahan nk'ie nga ja ngjinijé xuta Israel Babilonia, Jeconia kama na'mih_i Salatiel. Salatiel kama na'mih_i Zorobabel. ¹³ Zorobabel kama na'mih_i Abiud. Abiud kama na'mih_i Eliakim. Eliakim kama na'mih_i Azor. ¹⁴ Azor kama na'mih_i Sadoc. Sadoc kama na'mih_i Akim. Akim kama na'mih_i Eliud. ¹⁵ Eliud kama na'mih_i Eleazar. Eleazar kama na'mih_i Matan. Matan kama na'mih_i Jacob. ¹⁶ Jacob kama na'mih_i Kuse. Kuse xi x'ihin Maria, ko Maria xi naaha Jesu. Jesu xi 'mih_i Cristo.

¹⁷ B'a ts'in j'aha te ñju t_jkjá ntje chá xi nibaha ra Abraham santaha David. Askahan ta te ñjuhú t_jkjá ntje chá j'a ngáha santa nkúhu nga ngjinijé xuta Israel Babilonia. Ko askahan nk'ie nga ja ngjinijé xuta Israel Babilonia, ta te ñjuhú t_jkjá ntje chá j'a ngáha santa nkúhu nga j'ai tsin xi Cristo.

B'i ts'in kik'inyaha Jose nga Jesucristo tsin

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ B'i kama nga tsin Jesucristo. Maria xi kama naaha Jesu, kui xi ja t_jindakohó nga kuixanko Kuse. Tunga kintehe ní nga k'úéntuko xinkjín, tu ntíhí kik'a Maria, ntí xi kitsjáha Espiritu

Santo. ¹⁹ Kō Kuse xi kama x'ihin, kui xi nku nda xi je tjya animaha ko najmi mjehe nga k'uechjit'ain Maria. Kui nga kama mjehe ra nga jyukji k'uejñaha.

²⁰ Tunga askahan ni nga ja kits'innkink'un Kuse ni xu'bi, nku ntitsjehe Ntiana tsakuchiji yjoho nga nijña jan ko b'a kitsuhu:

— Ji Kuse xi ntjehe David, najmi tu binkjuin nga n'ekjain saha ri Maria xi ja tjindakohi nga kunchjinkohi. At'aha nti xi y'a Espiritu Santo kitsjaha. ²¹ Nku ntix'in tsihin ko Jesu t'et'aihi nti, at'aha kui xi ts'in ndaihi ngatitsuhun xuta xi ts'e nga ts'ink'anki.

²² B'a kama ngayjee ni xu'bi tu xi tsitjusuhun en xi kitsu Ntiana nga kits'inkinchja nda profeta:

²³ Takjin xunkuu k'ua nku nti.

Nku ntix'in tsihin ko Emanuel k'uin nti.

Kui j'ain xi tsuhu ra: Ntiana tjñajinná.

²⁴ Nk'ie nga j'aha Kuse nga kik'ai chinihi, as'ai kits'in xi nku nga kitsuhu ntitsjehe Ntiana. Kits'inkjihin nga Maria kama chjuuhun. ²⁵ Tunga najmi kits'inkohó santa nkúhu nga kitsin nti, ko kitsja j'áihin nga Jesu k'uin.

2

B'i ts'in j'aisehe ja nkjink'uun nti Jesu

¹ Belen kitsin Jesu, nanki xi tjñajihin ante Judea, nistjin nga jihin xa nda rej Herode. Kui nistjiun j'ai nanki Jerusalem ja nkjink'un xi nibaha xi má tjuhu ts'iu ² ko b'a incha kitsú nga kingjásjaiya:

— Má tjña nda rejhi xuta xi ntje judio tjehe ra xi ja kitsiun? At'aha santaha jan anteni má xi tjehe tju ts'iu, kiyai niñu xi ts'e ko kjúai n'etsjoihi nti.

³ Nk'ie nga kint'é nda rej Herode ni xu'bi, tu ni xi kis'entaha ra ko ta kis'entaha ra ngayjee xuta nanki Jerusalem.

⁴ As'ai kinchja njaha nda rej ngatentee ja na'mi k'aku ko ja chjine'éhen kjuatexumoo. Kingjásjaiyaha má xi tjehe tsin xi Cristo. ⁵ B'a incha kitsú jóo:

— Xi tjehe Belen, nanki xi tjñajihin ante Judea. At'aha b'a ts'in y'et'a éhen Ntiana nda profeta:

⁶ Máha Belen, nanki xi tjñajihin ante xi ts'e xuta Juda,

najmi kui xi 'yún ichi sa ajihin ja tjxaha xuta Juda.

At'aha yo stjújini nku nda tjíxa

kui xi kúnnta xuta ts'an xi xuta Israel.

⁷ As'ai Herode kinchja 'maha ja nkjink'uun ko kingjásjaiya ch'ich'ihin mí nistjihin kama chji niñuu. ⁸ Nga ja kama, as'ai kits'inkji nanki Belen nga b'a kitsuhu jóo:

— Tankiún ko chajaiya sisiun nti. Nk'ie nga sakúsjainuu, t'inya ngáhanú tu xi ko an kfín ts'intsjoho ra.

⁹ Nk'ie nga ja tsasinñju já nkjink'uun én xi kitsú nda rej, incha kits'in ngáha niyá. Kó niñu xi kikie antehé má xi tjehen tju ts'ú, tu nku tjeñ títjuhún ra santa nkúhu nga tsichu sasin'yún má kijíña ntíu. ¹⁰ Nk'ie nga kikie ngáha jóo niñuu, tu ni xí tsjohó kamaha. ¹¹ Incha jas'en ni'yoo kó kikie ntíu kó Maria xi naaha maha. Tsinchakúnt'ahá ntíu nga kits'intsjohó. As'ai kikjex'á kaxaha kó kitsjáha ntíu ni xi incha y'a. Kitsjáha toonsine, kó ni xi sinjne xi 'mi incienso, kó ni xi sinjne xi 'mi mirra.

¹² As'ai kik'óya ngáha já nkjink'uun antehé. Kj'ai niyá incha jakj'á, at'aha kik'inya títjuhún nga niñjá ján nga najmi ta tjihin nga kj'uaa má tíña Herode.

Xi cháha Jesu b'i ts'in ngjikoḥo ante Egipto

¹³ Askahan nga ja ngji já nkjink'uun, nku ntítsjehe Ntíaná tsakúchjiji yjohó Kuse nga niñá ján kó b'i kitsúhu:

—Tisintjein, chjúbéi ntíu kó naaha. Ante Egipto tiyúkoj. Yo tinchin santa nkúhu nga xinya kixi ngáhara. At'aha Herode kuangisjai ntíu tu xi ts'ínk'iehen.

¹⁴ As'ai tsisintjen Kuse, jakj'á ntíu kó naaha ntíu kó tsitjuko jyún nga ngji Egipto. ¹⁵ Yo y'ejña santa nkúhu nga k'ien Herode. B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kits'ínkinchjaha nda profeta: “Egipto kinchjaha ra Ntína.”

B'i ts'in kits'ínk'ien Herode ntí xiu

¹⁶ Nk'ie nga kamankjihin Herode nga najmi kits'íntjusun já nkjink'uun ni xi kitsúhu, tu xí kjahán kamaha. Kitsjá kjuá nga n'ek'ien ngatentee ntíx'in xi tjin Belen kó xi tjin andai nantio. Kits'ínk'ien ngatentee xi tjihin santaha jo nú, at'aha kik'axki nistjin xi kitsú já nkjink'uun nga kikie niñuu.

¹⁷ B'a ts'in tsitjusuhun éhen Ntíaná xi y'et'a nda profeta Jeremia:

¹⁸ Kinu'yá nanki Rama nku nta, tjin xi tikjintáya kó tu xí uhún tibehe.

Kui xi Rakel xi tikjintát'a ntíhi.

Najmi ta mjehe ra n'ek'íéjyu at'aha ja k'ien ntíhi.

Xi cháha Jesu b'i ts'in ngjikoḥo nanki Nazaret

¹⁹ Askahan nga k'ien Herode, nk'ie nga tíña sa Kuse Egipto, nku ntítsjehe Ntíaná tsakúchjiji yjohó nga niñá ján kó b'i kitsúhu:

²⁰ —Tisintjein, chjúbéi ntíu kó naaha. T'inko ngáhani má tjinu xuta xi ntje Israel tjeheñ ra. At'aha ja jesun já xi mjehe ts'ínk'ien ntíu.

²¹ As'ai tsisintjen Kuse, jakj'á ntíu kó naaha ntíu kó niba ngáha má tjinu xuta Israel. ²² Kitsankjún nga ngjuai ante Judea at'aha kint'é én nga Arkelao tibatexuma yo antehé

Herode xi kama na'mihj. Tunga kik'ai chini titjuhun ra xi ma nga kik'inyaha nga ante Galilea ngjuai.

²³ As'ai ngjik'iejna nanki xi 'mi Nazaret. B'a kama tu xi tsitjusuhun ehen Ntjaná xi kinchja ja profeta, nga nku nda xi nibaha Nazaret k'uin Jesu.

3

B'i ts'in y'énjmi Jua Bautista

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Kui nistjin jan j'aik'ienjmi Jua Bautista ante kixi xi tjin ante Judea. ² B'i kitsu nga y'énjmi:

—Tankinchj'aha ruu animanu, at'aha ja 'yun tiha tijnanu Ntjaná nga tibatéxumanu nd'ai.

³ Jua kinchjanijmíyaha nda profeta Isaia nk'ie nga b'i ts'in y'et'a:

Tinu'yá ntaha nku nda xi tikjintáya ante kixiu:

“T'endo niyáha Ntjaná. Tjen naxuu niyáha.”

⁴ Nk'ie nga y'ejna Jua, najyun xi kamandakoho ntsjaha chu camello bja ko nku tjabaxin b'ekja. Chjuba ko ntsjénya kjine.

⁵ Tsitju xuta nanki Jerusalen ko ngayjee xuta xi tjin ante Judea ko andai ntaje Jordan nga j'aisehe Jua. ⁶ Incha kiséntájin ntaje Jordan nk'ie nga kits'inkie yjoho nga tjihin ngatitsun.

⁷ Nk'ie nga kieke Jua nga nkjin ja fariseo ko ja saduseo tincha f'ai nga mjehe nga saténta, as'ai b'i kitsuhu:

—Ja ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsunu nga kujyuhu kjuakjahan Ntjaná xi ja tjen tiha? ⁸ Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinchj'aha ruu animanu. ⁹ Najmi tu yjonuu ch'anachoho: “Ntjehe Abraham ná”, tsa kujixiu. At'aha an b'a tixinnuu nga santaha kui ndjioi Ntjaná kama ts'in ma ntjehe Abraham. ¹⁰ Ja tjina nda icho nd'ai nga kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee ya xi najmi nda tu xi tsaha, kui xi stisun ko chjanikj'ajin ajin nd'iu.

¹¹ 'An ntánijua tibaténtakohonuu tu xi kuakinchj'aha ruu animanu. Tunga xi nibaha askahan nga an 'yun nk'a tjen sa, xi ndahachi najmi tsuhuna tsa kfincho ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'i kuaténtakohonuu. ¹² Kui xi nkú joyaha nda xi ts'in chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja ya xi ts'in chunkoho ra tuniñuhu, tu xi ts'ínkj'a t'axihin tuniñu ko xin ts'ínkj'a tjabaha. As'ai kj'uatjo tuniñu ni'ya njihj ko k'ueti tjabaha ajin nd'i xi najmi ta kamaha ra kuayayaha.

B'i ts'in kiséntá Jesu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ As'ai tsitju Jesu ante Galilea. Ntáje Jordan j'aisehe Jua tu xi kuaténtáha ra. ¹⁴ Tunga najmi títs'ín yuhú Jua nga tjuhun. B'i kitsúhu Jesu:

—Ji ní xi tjihin nga kuatentání. ¿Nkú tjihin ra nga an tñibásehení nga kuatentáhara?

¹⁵ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—N'e yi nd'ai, at'aha nda tjin nga n'etjusaán ngatentee ni xi mjehe Ntiana.

As'ai kits'ín yu Jua. ¹⁶ Nk'ie nga ja kikaténtá Jesu, as'ai tsitju-jin ntánijuo ko tu tsix'áhá nk'a ján ko kieke Jesu Espirituhu Ntiana xi nkú joyaha nku chutuju nga nibajennehe. ¹⁷ As'ai kinu'yá nk'a ján nku ntá xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntina. 'Yún tjona. Tsjo nkjún mana Ntina.

4

B'i ts'ín kits'ín nganaha Jesu ndanindoo

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ As'ai Espiritu Santo ngjiko t'axihin Jesu ante kixiu tu xi kjút'ayák'uhun ra ndanindoo. ² Yo y'ejña kjintía yachán nistjin ko yachán nistjen. Askahan kama bjoho. ³ As'ai ndanindoo j'ai kjut'ayák'uhun nga b'i kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntiana, b'a t'ihin ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴ B'i kitsú Jesu:

—B'i títsu xujun éhen Ntiana: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'ín nga b'entu tík'un xuta. Ko ní ngayjee éhen Ntiana machéhen xuta.”

⁵ As'ai ndanindoo ngjiko Jesu nanki Jerusalem. Kits'ín s'esun má 'yún nk'aha ninku ⁶ ko b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntiana, chjanik'aniki yjohi. At'aha b'a títsu xujun éhen Ntiana:

Ntiana k'uéxá ntítsjehe xi má nga kúhin.

Kjésintjenya ntsjahi

tu xi ndaha nku ndjio najmi saténkihi tsukui.

⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko b'i ta ts'ín tji'ta éhen Ntiana: “Najmi tu ji chjut'ayák'uin Ntiana, kui xi Ntiahí maha.”

⁸ As'ai tu sa nkuhú asunntu tjenki xi 'yún nk'a ngjiko ngáha ndanindoo. Yo tsakúyjehe má batéxuma já rej xi tjin asunntee ko kjuachánka xi tjihin nga nkúnkú ⁹ ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen ngatentee ni xu'bi tsa kuisinkúnch'int'aní nga chankjunní.

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—T'in t'axinní, Satana. At'aha b'a ts'in tjit'a éhen Ntjaná: “Chankjún Ntjaná, kui xi Ntjahí maha ko nkuhú kui kujnú'yá'éihin.”

¹¹ As'ai ngji t'axín ndanindoo nga y'éjña suba Jesu, ko incha j'ai ntítsjehe Ntjaná nga j'aisinkoho.

B'i ts'in kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Nk'ie nga kint'é én Jesu nga kjiya'yún Jua, ngji ante Galilea. ¹³ Tsitju nanki Nazaret nga ngjik'iejña Capernaum, nanki xi tijná andai ntáchak'uun xi tjehe má nga y'entu xuta xi y'aha ra ntje chá Zabulon ko xi y'aha ra ntje chá Neftali. ¹⁴ B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntjaná xi y'et'a nda profeta Isaia nga b'i kitsú:

¹⁵ Antehé xuta xi y'aha ra Zabulon ko antehé xuta xi y'aha ra Neftali, ante xi tiña maha andai ntáchak'uun, ngabantá ntáje Jordan,

Galilea má nga ta tjintu xuta xi najmi ntje Israel y'aha ra.

¹⁶ Xi tjintu má jyuun ja kkie nku nd'í chánka.

Xi tjintu má tjen nk'íéhen ngabayoo ja kitsjehen nku nd'í.

¹⁷ Kui njstjiun kik'atuts'ihin Jesu nga y'énijmí. B'i kitsú nga kinchjako xuta:

—Tankinchj'aha ruu animanuu, at'aha ja 'yún tiña tijnanu Ntjaná nga tibatéxumanuu nd'ai.

B'i ts'in kinchjaha Jesu ja ni'yakuyá xi tjuhun

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Nk'ie nga tsú'ba Jesu andai ntáchak'un Galilea, kkie jo ja xi nts'e maha xinkjín. Kui xi Simon xi ta 'mi Pedro ko Andre. Tjincha kjaník'ja na'ya tjiho ajin ntóo, at'aha tji incha tsuba jóo. B'i kitsú Jesu:

¹⁹ —Jun já, tsjénkinú. An ts'ian nga xuta nuboo.

²⁰ Ta kuihi chubo y'entu jóo na'yaha ko kitsjennkíhi Jesu.

²¹ As'ai ngjindju sa ko yo kkie jo já xi ta nts'e maha xinkjín. Kui xi Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo. Tjintuyáko tsutsuhu na'mihí nga tjincha b'énda na'yaha. As'ai kinchjaha Jesu jóo. ²² Ta kuihi chubo y'entu jóo tsutsuu ko na'mihí nga kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'in kama njakúnehe xuta Jesu

(Lc. 6:17-19)

²³ Kikjatsú'ba Jesu ngayjee ante xi tjin Galilea. Tsakúya aya ni'ya sinagoga xi tjin yo ko y'énijmí én nda tsuhu Ntjaná nga Ntjaná xi batéxuma. Kits'innkihí tu mí ch'ihín ni xi k'uhun xuta.

²⁴ As'ai ngayjee ante xi tjin ante Siria kichubanijmíyaha Jesu. J'aich'aha ngatentee xuta un xi tjin yo, xi tinea yjoho nga nkjin

tíkjá ch'in xi k'uhun, xi un tibehe, xi tjíntujíhín jánindo, xi tjíhín ch'in b'atsé, kō xi najmi ma fi. Kits'innkihí Jesu ngatentee xuta uun. ²⁵ Kitsjennkihí Jesu nkjin nkjún xuta xi nibaha ante xi tjín Galilea kō Decapoli, xi nibaha nanki Jerusalem kō ante xi tjín Judea kō xi tjín ngabantá ntáje Jordan.

5

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xutaha xi nda tjín ts'e nginkun Ntíaná (Lc. 6:20-23)

¹ Nk'ie nga kíkíe Jesu nga tíma ñjakú nkjún xuta, as'ai nginji nku asunntu tjenki kō yo y'eña. Yo kama ñjat'áha xuta ni'yakuyáha, ² kō b'i kitsú Jesu nga tsakúyaha:

³ —Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi najmi tjíhín rá kjuanchíná xi tíma 'yún k'un, at'aha kui xi tjíntujín má batéxuma Ntíaná.

⁴ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi tíkjintáha, at'aha kui xi n'ek'íéjyu.

⁵ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi nímakjuaha, at'aha kui xi ts'íinkjáihi nga kama ts'e t'anankiu.

⁶ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi mangimjehe rá nga naxu kamaha, at'aha kui xi naxu kama.

⁷ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi ma nímaha rá xuta, at'aha kui xi chase nímaha.

⁸ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi je tjíyaha animaha, at'aha kui xi skué Ntíaná.

⁹ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi tsjáha kjuajyu má nga tjín kjuachán, at'aha kui xi k'úín ntíhi Ntíaná.

¹⁰ Á b'a nda tjíhín ts'e xuta xi tín'e unchaha nk'ie nga naxu ts'in, at'aha kui xi tjíntujín má batéxuma Ntíaná.

¹¹ Á b'a nda tjíhín ts'ajun nk'ie nga ch'on kuitsunu xuta kō nga tsjénki unkienu kō nga nkjin tíkjá én tsank'á ch'on tsu kuitsunu tu ngat'ana. ¹² Tsjo katumanu kō 'yún tsjo kat'enu, at'aha 'yún chánka chí xi n'ekjái ngáha ruu ndjiojmi ján. At'aha b'a tá kin'ehe já profeta xi tjun kis'e nga jun.

B'i ts'in tsakúyaha Jesu já ni'yakuyáha xá xi tjíhín jóo asunntei (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Jun xi nkú joyaha naxaha asunntee. Tunga tsa ndyja nga'yuhun naxo, ¿nkú ts'in kama ntia ngáha? Nku ni xi najmi chumi ni chíhi rá kama. Tu ngjuaiyahá sa natsin ján kō kuasinnehe xuta.

¹⁴ Jun xi nkú joyaha nd'íhi asunntee. Nku nanki xi tjíñasun nku asunntu tjenki najmi ma s'eña 'ma. ¹⁵ Nk'ie nga nd'í b'éti xuta, najmi kinte kaxa b'éñanki. Tu sa ní b'éña nk'a tu xi ts'in ndzjehen rá nd'íu ngatentee xuta xi tjíntu ayoo. ¹⁶ B'a ts'in

kats'in ndzjen nd'inu nginkun xuta, tu xi skuhe xuta ni xi nda tin'o ko ts'intsjoho Na'minu xi tjina ndjiojmi jan.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu kjuatéxumaha Ntjaná

17 'Najmi tu b'a ts'in n'enkjintak'un tsa an jái ts'inndyja kjuatéxumo ko ni xi tsakúya já profeta. Najmi jái ts'inndyja niu. Jái ts'intjusan níná niu. 18 At'aha kjuaxi ni xi tíxinnu. Ndaha nku ntu xi tjít'a kjuatéxumo ndahachí najmi ndyjajihinsén nk'ie nga tjina sa nk'a jan ko t'anankiu. Kuitjusunye ní.

19 'Kui b'a maha, tsa tjin xi najmi ts'inchji ndaha tsa tu nku kjuatéxuma ichi xi tjít'a kjuatéxumo, ko tsa b'a ts'in kuakúyaha xuta xi kj'ai, kui xi 'yún ichi kama ngáha má batéxuma Ntjaná. Tunga tsa tjin xi ts'in xi nkú títsu kjuatéxumo, ko tsa b'a ts'in kuakúyaha xuta xi kj'ai, kui xi chánka kama ngáha má batéxuma Ntjaná. 20 At'aha an b'a tíxinnu. Tjihin nga 'yún naxu n'etjusun so jun ni xi mjehe Ntjaná nga já chjine'éhen kjuatéxumo ko já fariseo. Tsa najmi b'a n'oo, ndahachí najmi kuintsubajun má batéxuma Ntjaná.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga chankjáán xinkia

(Lc. 12:57-59)

21 'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta xi kis'e nistjin nk'ie: "Najmi tu n'ek'iein. Tsa tjin xi ts'ink'ien animá, kui xi tjihin nga n'e kjuaha ra." 22 Tunga an b'a tíxinnu nga tu yáhá ni xi ts'inkjanko nda nts'e, kui xi tjihin nga n'e kjuaha ra. Tu yáhá ni xi b'a kuitsuhu nda nts'e: "Á b'a nkjún ts'in stjehenni", kui xi n'e kjuaha nginkun já tjíxo. Ko tu yáhá ni xi b'a kuitsuhu nda nts'e: "Á b'a 'yún chinihini ji", kui xi tjeheh ra nd'íhi ngak'ien.

23 'Kui b'a maha, tsa tí'baihini chjehi asun nachan chje ko tsa yo kjuáitsjein nga tinchun chánkoj nda nts'ei, 24 tu sahá t'ejnai chjehi ankjin nachan chje ko t'in chubako nda mahi tjun nda nts'ei. As'ai nibák'ai ngáhani chjehi.

25 'Kitsa t'endakoi xi tífitéjénehi nk'ie nga tjenko sai aya niyóo, tu xi najmi ts'inkjas'ehen ra ji nda jue. At'aha tsa ts'inkjas'ehin nginkun nda jue, as'ai nda jue ts'inkjas'en ngáha ri aya ntsja nda xi kunnta nubayóo ko kui xi ngjuáya'yihin. 26 Kjuaxi ni xi tíxihin. Najmi kuitjui yo santa nkúhu nga k'úéchjyjei toon xi tjehin.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga chankjáán kjuabixoon

27 'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta nistjin nk'ie: "Najmi tu biyunéi kjuabixahin." 28 Tunga an b'a tíxinnu nga tu yáhá ni xi kuasehe nku tachjuun nga ngjuásihin, kui xi ajin animaha ja kuakangane kjuabixahan.

²⁹ 'Kui nga tsa tunkuini kixi xi títs'ínkijnejihin ri jé, tu sahá n'esjei kō kjin chjaniyai. At'aha tu sahá nda tjín ngat'a ts'i tsa ndyjat'a nku tikjá yjonintehi, tu xi b'a ts'ín najmi chjanikj'ajihin ngak'ien ngayjee yjonintehi. ³⁰ Kō tsa ntsai kixi xi títs'ínkijnejihin jé, tu sahá tichákjái kō kjin chjaniyai. At'aha tu sahá nda tjín ngat'a ts'i tsa ndyjat'a nku tikjá yjonintehi, tu xi b'a ts'ín najmi chjanikj'ajihin ngak'ien ngayjee yjonintehi.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu kjuabixoon
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'B'a ta kik'in yaha xuta nistjin nk'ie: "Nda xi k'uéjña chjuúhun, kui xi tjihin nga tsjáha nku xujun xi má nga ja kits'ínkje kjuabixahan." ³² Tunga an b'a tíxinnuu. Tsa nku nda k'uéjña chjuúhun, tsa chjuúhun najmi kik'at'aha, kui ndo títs'ín nga chjuúhun títangane kjuabixoon. Kō tsa kj'ai nda kuixankō ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui ndo xi ta títangane ni xi 'mihí kjuabixan.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga nkjún nga "kate Ntíaná" kuixíaán

³³ 'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta xi kis'e nistjin nk'ie: "Najmi tu: Kate Ntíaná, bixín tsank'ái. Tu sahá n'etjusuin ni xi tín'ekiei Ntíaná." ³⁴ Tunga ahán b'a tíxinnuu. Ndahachí najmi tu "kate Ntíaná" bixiún. Najmi tu ndjiojmi ján nungijiun ni xi kuixiún, at'aha yō tjíña Ntíaná nga batéxuma. ³⁵ Ta ndaha najmi tu t'anankiu nungijiun ni xi kuixiún, at'aha Ntíaná batéxumaha. Ta ndaha najmi tu nanki Jerusalen nungijiun ni xi kuixiún, at'aha kui xi nankihí Nda Rej k'aku.

³⁶ 'Kō ta ndaha najmi tu nintaku nungijiun ni xi kuixiún, at'aha najmi manuu n'ek'óntjaiyo ndaha nku ntsjaku tsa taba kō tsa jma n'ek'íó. ³⁷ Tsa tichasjaiyanuu, "johon" tixiún tsa b'a tjín kō "najmi" tixiún tsa najmi b'a tjín. At'aha én xi s'esun saha, kui xi nibáha ra ndanindoo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nkú n'ekaá xi ch'on títs'inná
(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta nistjin nk'ie: "Xi ch'on ts'iín, n'e ngajoya ngáha ra xi nkú kats'ín. Tsa nku tunkun kats'ín'uhun, a nku tunkun n'e'uhun. Tsa nku ni'yun kats'ín'uhun, a nku ni'yun n'e'uhun." ³⁹ Tunga ahán b'a tíxinnuu nga tjehenntohoo xi ch'on títs'innuu. Tsa tjín xi k'onjin tsa kixihí, tjeihin kō tsa skjúhin. ⁴⁰ Tsa tjín xi mjehe ts'iínkōkjuahi xi má nga kjé'ahi chínkahi, tjeihin kō chínka ntsjahí. ⁴¹ Tsa tjín xi ts'iín kjuá'yúhun ri nga k'úínkōi ch'áha nku kilomētru tjihin, tu sahá t'ínkōi jo kilomētru tjihin. ⁴² Tjeihin xi kuankihi tsa mí nihi kō najmi tu xin chasei tsa tjín xi mjehe kuenyahi tsa mí nihi.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga tjihin nga n'etjáá xinkíá
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Ja kinu'yó nga b'a kik'ihin xuta nistjin nk'ie: "N'etjói xuta xinkí ko n'e unchai xuta kontrahí." ⁴⁴ Tunga ahán b'a tíxinnuu nga tu sahá n'etjói xuta kontrannuu. Tinchíhuu Ntíaná nga nda kats'ínko xi ch'on títsunuu. Nda n'ohoo xi unkienuu. Chubantjo nginkun Ntíaná xi ch'on títs'innuu ko xi tjenni unkienuu.

⁴⁵ 'B'a n'oo tu xi b'a ts'in kamahanu ntíhi Na'minuu xi tíña ndjiojmi ján. At'ahá kui xi ts'intjuhu ts'íu ngayjee xuta, ndaha tsa xi ch'onk'un ko ndaha tsa xi nda. Ko ts'ínk'ahá ts'í ngayjee xuta, ndaha tsa xi naxu ts'in ko ndaha tsa xi najmi naxu ts'in. ⁴⁶ At'ahá tsa n'etjói xi tjoho jun, ¿mí chjíhi xi kuijnenuu nk'ie? Santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'ahá já Romá b'a ta incha ts'in. ⁴⁷ Ko tsa tu subahá já nts'o xi súniñohoo, ¿mí ni nda tjihin xi tín'o nk'ie? Santaha xuta xi najmi be Ntíaná b'a ta incha ts'in. ⁴⁸ Katumo xi tjihin nga kamo. At'ahá tsjehé Na'minuu xi tíña ndjiojmi ján.

6

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in nda kuintsubaá

¹ 'Najmi tu nginkun xuta naxu n'esjo yjonuu, tsa tu xi skuehenuu nga naxu tín'o. At'ahá tsa b'a n'oo, najmi chumi ni chjíhi xi tsjánuu Na'minuu xi tíña ndjiojmi ján.

² 'Kui b'a maha, nk'ie nga k'ujihini chjehí, najmi tu tjio títjun n'ekjanei, xi nkú ts'in xuta xi tu tsjohó rá bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná aya ni'ya sinagoga ko aya niyóo, tu xi nda skuehe rá xuta. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ja títs'ínkjáihin chjí xi ts'e jóo. ³ Tunga ji, nk'ie nga tí'bai chjehí, najmi tjihin nga skue ntsa skjún ni xi títs'ín ntsá kixi. ⁴ Tu sahá jyuhú kj'i tjein chjehí. Ko kui Na'mihí xi tíbe ni xi 'ma tín'ei, kui xi tsjáhi chjíhi.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in chubakaá Ntíaná
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, najmi b'a tu n'o xi nkú ts'in xuta xi tu tsjohó rá bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná. Kui xi tsjohó bincha ndju aya ni'ya sinagoga ko niyátée nk'ie nga nchjako Ntíaná, tu xi skuehe rá xuta. Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ja títs'ínkjáihin chjí xi ts'e jóo. ⁶ Tunga ji, nk'ie nga chubakoi Ntíaná, títjás'ein aya 'mahí, t'echjái ankjuahi ko chubakoi Na'mihí xi tíñako subahi má 'moo. Ko kui Na'mihí xi tíbe ni xi 'ma tíma, kui xi tsjáhi chíhi.

⁷ 'Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, najmi tu n'e chjón én xi najmi tjihin sin, tsa ta kui ta maha én xi chubo, xi nkú ts'in xuta xi tjin asuntee. Kui xi b'a maha nga ngjuénñjuhu Ntíaná tu ngat'ahá nga 'yún tse tinchjá. ⁸ Kui nga najmi b'a tu n'ehenu

jun xi nkú nga ts'ín xuta xu'bo. At'aha jahá be tíjjuun Na'minuun ni xi machjénnu kintehe ni nga kuinchíhuu.

⁹ 'Kui b'a maha, b'i ts'ín chubakohonu Ntjaná:

Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,

katenkjúhin xuta.

¹⁰ Tatexumani.

Katuma t'anankij ni xi mjehi xi nkú nga ta tíma ndjiojmi ján.

¹¹ Tjenni nd'aj nichine xi machjénni.

¹² N'endyjat'aní ngatitsunni,

xi nkú ts'ín jin ta n'endyjat'aihi xi ch'on títs'inni.

¹³ Najmi tu 'bainteí nga kujnejin nga chjút'ayák'unni.

Tu sahá chjuxinni ni xi ch'onk'uun.

At'aha ji xi batexumai,

ko ji xi tjihin nga'yún,

ko ji xi tjihin kjuachánka tu nkj'íéhé ni.

B'a tjín.

¹⁴ 'At'aha tsa n'endyjat'ohoo xuta xi ch'on títs'innu, b'a ta ts'ín ts'índyjat'anuu Na'minuun xi tíjña ndjiojmi ján. ¹⁵ Tunga tsa najmi n'endyjat'ohoo xuta xi ch'on títs'innu, b'a ta ts'ín Na'minuun najmi ts'índyjat'anuu ngatitsunnu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín kuintsuba kjintiaá

¹⁶ 'Nk'ie nga kuintsuba kjintió, najmi tu nusin kat'enuu xi nkú 'behe xuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntjaná. At'aha kui xi ndzjen ts'ínk'íé ankjin tu xi skuhehe ra xuta nga tjintu kjintiaá. Kjuaxi ni xi tíxinnu. Ja títs'ínkjáihin chji xi ts'e jóo. ¹⁷ Tunga ji, nk'ie nga kuinchun kjintiaá, tu sahá chjújín natí sisin ntsjahi ko tanejin ankjin. ¹⁸ B'a ts'ín najmi skuhehe xuta nga tinchun kjintiaá. Tu Na'mihí ní xi skué, at'aha kui xi tíjñako subahi má 'moo. Ko kui Na'mihí xi tíbe ni xi 'ma tíma, kui xi tsjáhi chjíhi.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín s'eyaná

(Lc. 12:33-36; 16:13)

¹⁹ 'Najmi tu eí asunnteí n'e nchinái yjohi, má nga ts'ínkatsúhun xubíu ni xi tjín ko má nga ma stu ni xi tjín ko má fas'en já ndyjé. ²⁰ Tu sa ní ndjiojmi ján n'e nchinái yjohi, má nga najmi ts'ínkatsúhun xubíu ni xi tjín ko má nga najmi ma stu ni xi tjín ko má najmi fas'en já ndyjé. ²¹ B'a tíxihin at'aha má nga tíjña kjuanchináhi, yo ta tíjña animahi.

²² 'Tunkuín, kui xi xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'ín ndzjehen yjonintehi. Kui b'a maha, tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehi s'e ndzjehen. ²³ Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehi s'e jyuhun. Kui nga tsa ni xi tjihin nga ts'ín ndzjehen ri tu sahá ts'ín jyun, i'yún nkjún jyun má tinchin ma!

²⁴ 'Ndaha nku nda musu najmi ma ts'inxát'aha jo já ntia. At'aha nku xi ts'ijn unkie ko nku xi ts'ijntjo, ko a ra ts'ijnxát'a sisihin nku ko ch'on ts'in kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'aha ruu Ntiana ko kjuanchinoo.

B'i ts'in tsakuya Jesu nga Ntiana kuhun ntih
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Kui kjuaha nga b'a tixihinnuu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjennuu, mi nihi xi chinoo ko mi nihi xi s'iu. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjehen yjonintenuu, mi najyuhun xi ndyjoo. Nk'ie ni nga kuintsuboo, kui ni nihi xi 'yun chijhi ra nga nichinee. Ko yjonintenuu, kui xi 'yun chijhi ra nga najyuu. ²⁶ Chasoho nise xi tjima tjen nk'a jan. Najmi b'entje, najmi b'eku ko najmi f'atjo ni xi kji. Tunga Na'minuu xi tjina ndjiojmi jan tsjaha nichine. Ko jun, za najmi 'yuhun chi so nga nisee? ²⁷ Ko ndaha tsa 'yun kjuantaha ruu yjonuu tu xi sahanu masen metru, najmi tin xi nku ts'in sahanu masen metru.

²⁸ 'Ko a jun fantaha ruu yjonuu najyun xi ndyahanu? Chase chubayohoo xi nku ts'in sa naxu jnoo. Najmi ts'inxá ko najmi ts'innada nachjun. ²⁹ Tunga an b'a tixinnuu nga ta ndaha nda rej Salomon xi 'yun chanka kama nistjin nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkuhu naxuu. ³⁰ Tsa Ntiana b'a tsjo ts'ink'ientu jna xi chuba ma chaha, xi nd'ai ma cha ko ndyjunn kuiti, za najmi tu saha 'yun tsja sanuu najyun xi ndyjoo jun xi 'yun chi so nga jnoo? ;A b'a 'yun ichi s'ejihinnuu Ntiana!

³¹ 'Kui b'a maha, najmi tu fantaha ruu yjonuu: "Mi nihi xi chinee?" ko "Mi nihi xi s'ia?" ko "Mi najyuhun xi ndyaa nd'ai?", tsa kuxiu. ³² At'aha ngatentee ni xu'bi bangisjai xuta xi najmi be Ntiana, tunga jahá be Na'minuu xi tjina ndjiojmi jan nga machjennuu ngatentee niu. ³³ Titjun tjehennto nga katatexumanuu Ntiana ko n'oo ni xi naxu nginkun, ko b'a ts'in tu k'uaisuhinnuu ngayjee ni xu'bi. ³⁴ Najmi tu fantaha ruu yjonuu mi nihi xi kama ndyjunni. Ndyjunni s'e ngahanuu ante nga kjuanta ngaha ruu yjonuu. At'aha ngayje nistjin y'a kjuasti xi ts'e.

7

B'i ts'in tsakuya Jesu nga najmi n'ek'anjiá je xuta
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Najmi tu n'ek'anjiu je xuta xi k'ai, tu xi najmi ts'innijehennuu Ntiana. ² At'aha xi nku nga ts'in n'ek'anjiu je xuta xi k'ai, b'a ta ts'in ts'innije ngahanuu Ntiana. Ko chuba xi n'e chjon nga ch'achuboo, ta kuihi xi k'uachubako ngahanuu Ntiana.

³ '¿Nkú ts'ín ji tichasehe ri stjé xi kjinkihí tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi títs'ín ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuín? ⁴ Nk'ie nga yáxu'ba kjinki tunkuín, ¿nkú ts'ín b'a k'úhín ri nda nts'ei: "K'uaúntení nga k'uásjénkia stjé xi kjinki tunkuín?" ⁵ Tín'ei ni xi ts'ín xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ín benkjún Ntíaná ni xi n'ení ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuín, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'ei.

⁶ 'Najmi tu 'bohó nañóo ni xi je nginkun Ntíaná ko najmi tu chínko chjanik'ajihuun ni tsjo k'unnuu, at'aha kuásinne chu ni xi tsjo k'unnuu ko santaha ko jun kjinenuu chu.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kuínchú Ntíaná ni xi nda
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

⁷ 'Tínchú, ko Ntíaná tsjánuu. Tínchísjo, ko sakúnuu. N'ekjano ankjuo, ko chjúx'ánuu. ⁸ At'aha ngatentee xi banki ts'ínkjáihín. Xi bangisjai sakúhu. Ko xi ts'ínkjane ankjuo chjux'áha. ⁹ ¿A tjin ajinnuu nku xi tu ndjiohó tsjáha ntíhi nk'ie nga ninkuan kuankihí? ¹⁰ Tsa tjió kuanki ntíhi, ¿a tu yehé tsjáha? ¹¹ Santaha ko jun xi ch'onk'un yo nga 'bohóo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tu sahá Na'minuu xi tijná ndjiojmi ján 'yún tsjá saha ni xi nda xuta xi kuankihí?

¹² 'Kui b'a maha, xi nkú ts'ín mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi kj'ai. Kuihi niu xi bakúya kjuatexumoo ko ni xi y'et'a já profeta.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku ankjuá
(Lc. 13:24)*

¹³ 'Títjás'oon ankjuá ntsjíoó. At'aha tayá ankjuá ko tayá niyá xi fi má nga ndyja xuta. 'Yún nkjin xi tíncha fas'en ankjuá xu'bo. ¹⁴ Tunga ntsjíyahá ankjuá ko ntsjí niyá xi fi má nga b'entu xuta. Chuba xi tíncha sakúhu ankjuá xu'bo.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín yaha ra xuta
(Lc. 6:43-44)*

¹⁵ 'Chúhuun yjonuu já profeta tsank'óo. Kui xi kj'uaí ts'ín nima'kjuá maña yjohó xi nkúhu chutsanka, tunga kjahán tjíntuyáha xi nkúhu chu kjan. ¹⁶ Kamankjinnuu nkú k'un jóo nk'ie nga choo ni xi ts'ín. At'aha ni xi ts'ín xuta, kui xi nkú joyaha tu xi bjaha nku yá tu. ¿A jná na'yáha xi bjaha tuntsjajé? ¿A yá na'yáha xi bjaha tu higo? ¹⁷ Ngatentee yá xi nda bjaha tu xi nda. Ko yá xi najmi nda bjaha tu xi najmi nda. ¹⁸ Nku yá xi nda, najmi ma bjaha tu xi najmi nda. Ko nku yá xi najmi nda, najmi ma bjaha tu xi nda. ¹⁹ Ko ngatentee yá xi najmi bjaha tu xi nda, stisún ko s'etí ajin nd'íu. ²⁰ Kui b'a maha, chahanu já profeta tsank'óo nk'ie nga choo tu xi ts'e.

B'i ts'in tsakuya Jesu ya xi kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Najmi kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha ngaten-tee xuta xi: "Ji nda maestru, ji nda maestru", títuna. Xi tít's'intjusun ní xi nkú ts'in mjehe Na'mina xi tijná ndjiojmi ján, kuihí xi kjuas'enjin yo. ²² Nk'ie nga kuichú nistjin nkjin nkjún xi b'a kuitsuna: "Ji Nda Ntia, ji Nda Ntia, ngajohi y'enijmí, ngajohi tsich'onsjeheni jánindo ko nkjin kjuankjún kin'ej." ²³ Tunga an b'a xín ngáha ra xuta xu'bo: "Ndahachí najmi benyu. Tankín t'axinnú jun xi ch'on kin'o."

B'i ts'in tsakuya Jesu ya xutaha xi nkjink'un

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Kui b'a maha, ngatentee xuta xi nt'é énná ko ts'intjusun, kui xi nkú joyaha nku nda kitikjua xi kits'innasún ni'yaha asun ndjio. ²⁵ As'ai kik'a tsíu, kama 'yún ntáje, ko ntjo kits'ink'ajni ni'yoo nga mjehe kjaníts'in. Tunga najmi tsijnehé at'aha asun ndjio kamandasún. ²⁶ Tunga ngatentee xuta xi nt'é énná ko najmi ts'intjusun, kui xi nkú joyaha nku nda chini xi kits'innasún ni'yaha asun tsumíu. ²⁷ As'ai kik'a tsíu, kama 'yún ntáje, ko ntjo kits'ink'ajni ni'yoo nga mjehe kjaníts'in. Tsijne ni'yoo nga tsatsunyje.

²⁸ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga b'a kitsú, tu ni xí kama nkjuhún ra ngayjee xuta xi nkú ts'in tibakúya. ²⁹ At'aha tibakúya xi nkúhu tsa xá tjihin. Najmi b'a ts'in tibakúya xi nkú ts'in bakúya já chjine'éhen kjuatexumoo.

8

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Nk'ie nga j'aijen ngáha Jesu nga nibaha asunntu tjenkiu, nkjin nkjún xuta kitsjennkíhi. ² As'ai j'aisehe Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Tsasinkúnch'int'aha ko b'i kitsúhu:

—Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jení nga chjuxinní ch'in xi k'unna.

³ Kingjénne ntsja Jesu nga kits'ínko nda uun ko b'i kitsúhu:

—Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubó tsitjuxihin ch'ihin ndo.

⁴ As'ai b'i kitsúhu Jesu ndo:

—Ji najmi tu ch'a xi 'miyaihi ni xi kamat'ain. T'ihínkúchjijhi yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nkú ts'in y'éjña Moise, tu xi skué kixihi xuta nga ja kamanda ngáhani.

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nda musuhu nku nda jun k'aku

(Lc. 7:1-10)

⁵ Nk'ie nga jas'en Jesu nanki Capernaum, as'ai j'aisehe nku nda jun k'aku nga j'ainkih nku kjuanda. ⁶ B'i kitsuhu:

—Ji nda ntia, nda musuna kijjña un ni'yana. Najmi ta ma ts'in niyaha ko un tibehe.

⁷ B'i kitsu Jesu:

—Kama kfin ts'innkih.

⁸ Tunga b'aha kitsu nda jun k'aku:

—Ji nda ntia, najmi an tsuhuna tsa ni'yana kuitjas'ain. Tu b'a tixin ni nga katumanda nda musuna, ko kamanda ndo ma.

⁹ At'aha xi nkuhu an, tjñana xi batexumana ko ta tjinna ja jun xi batexumaha. Nk'ie nga: "T'in", xihin nku, as'ai fi. Ko tsa: "Nibai", xihin kj'ai, as'ai niba. Ko tsa nku nda musuna: "N'ei kui ni", xihin, as'ai ts'in.

¹⁰ Nk'ie nga kint'e Jesu en xi kitsu ndo, kama nkjuhun ko b'i kitsuhu xuta xi tjenko:

—Kjuxi ni xi tixinnu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjehe ra najmi kjee sakujinna xi b'i ts'in s'ejihin an xi nkú ts'in s'ejihin ndai. ¹¹ Ko b'a tixinnu. Nkjin nkjun xuta xi nja tu ma xi tjehe ni ko k'uentut'ako yamixo ntje chana Abraham ko Isaac ko Jacob ma batexuma Ntiana. ¹² Tunga xuta xi tjehe ra nga kjuas'en kai ma batexuma Ntiana, kui xi ngjuaiya natsin jan ma jyuun, ante ma nga kjinta xuta ko kuate ni'yun.

¹³ As'ai ta kinchjako ngaha Jesu nda jun k'aku:

—T'in. Ngandahi katuma xi nkú ts'in kuas'ejihin.

Ta kuihi chubo kamanda nda musuhu nda juun.

B'i ts'in kits'innkih Jesu na nchi'yaha Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Nk'ie nga jas'en Jesu ni'yaha Pedro, kkie nga ch'in kijjñako na nchi'yaha Pedro. ¹⁵ As'ai kits'inko ntsja tachjuun. Kindyjajihin ch'iun ko tsisintjen nga kitsjaha nichine xi tsichusehe.

B'i ts'in kits'innkih Jesu nkjin xuta un

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Nk'ie nga ja kama'ña, j'aich'aha Jesu nkjin nkjun xuta xi tjintujihin janindo. Nkuhu tsu'ba en xi kitsu Jesu nga kik'onsje janindo ko nga kits'innkih ngatentee xuta uun. ¹⁷ B'a kama tu xi tsitjusun en Ntiana xi kitsu nda profeta Isaia: "Kui xi ngjiko kjua'unná ko jak'á ch'inná."

B'i kitsuhu Jesu ja xi mjehe tsjennkih

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Nk'ie nga kkie Jesu nga nkjin xuta katsendáhi ra, b'i kitsu nga mjehe ngjuai ngabantá ntachak'uun. ¹⁹ As'ai j'aik'uhun nku nda chjine'ehen kjuatexumo ko b'a kitsuhu:

—Ji nda maestru, tsjennkih tu ma xi tjehe ni nga k'uin.

20 B'i kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijñoo tjiñin tixa ngijo ko nisee tjiñin nuba. Tunga Ntíhi Ndax'iun najmi tjiñin má nga kama kjuájñasun nintaku.

21 As'ai b'a kitsú nku nda ni'yakuyáha:

—Ji nda maestru, k'uaintení nga tjun kfinngjayánja na'mina.

22 B'i kitsú Jesu:

—Tsjénkiní ji. T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjin.

B'i ts'in kits'in'íéjyu Jesu ntjo ko ntáchak'uun

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 As'ai jas'en Jesu tsutsuu ko já ni'yakuyáha ta jas'enkohó.

24 Tu nkuhú ntjo xi tu xí 'yuhún kamané nk'ie nga tjenjin ntáchak'uun, santaha ixí kingjá 'mahá ra t'éhen ntóo tsutsuu. Tunga kjifehé Jesu nga b'a tímoo. 25 As'ai já ni'yakuyáha ngji ts'ínkj'áha ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, n'ek'ankini! ¡Ja kuayáá ei ni!

26 B'i kitsú Jesu:

—¿Á tábinkjuhunnu? ¡Á b'a 'yún ichí s'ejihinnuu Ntíaná!

As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko ntáchak'uun nga kits'in'íéjyu. As'ai kis'e jyujyu. 27 Kama nkjühun jóo ko b'a kitsúhu xinkjin:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ntjo ko ntáchak'uun nt'é'éhen ra?

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu jo já xi tjíntujihin jánindoó

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Nk'ie nga tsichu Jesu ngabantá ntáchak'uun, nankihí xuta Gadara, as'ai tsitjújín tsjóo nga j'aik'úhun Jesu jo já xi tjíntujihin jánindoó. Tu ni xí kjahán jóo, nga santaha najmi ta ch'a ma f'a njyá xu'bo. 29 As'ai incha kikjintáya nga b'i kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntía nku tutuu, ¿mí nihi xi tjínkoní? ¿A ja kjuáik'aini kjuanima kintehe ni nga kuichú nistjiun?

30 Xi tjeheñ yo nkjin nkjún chinka tjincha kjine jñá. 31 Kui nga b'a kitsúhu jánindoó nga incha tsankihí Jesu:

—Tsa kuich'onsjeni ei, tu sahá tjenntení nga kuitjás'enjihin chinko.

32 —Tankiún —kitsú Jesu.

As'ai tsitjújihin jóo jánindoó nga incha ngjikjas'enjihin chinko. Tsangatsanka ngatentee chinko nga kikjaník'antjai yjohó má nk'antjaihi yo ko tsixuntujín ntáchak'uun. Yo jesunjin ntá.

33 As'ai incha tsanka já xi tjincha kunntá chinko. Incha j'ai ajin nantjo ko kitsúya ngatentee ni xi kamoó ko ni xi kamaha

ja xi tjintujihin janindo. ³⁴ Tu tsitju tentehé xuta nantjo nga nibasehe Jesu. Nk'ie nga j'aisehe, incha tsankihj nga kuitju nankihj joo.

9

B'i ts'in kits'innkihj Jesu nku nda xi najmi ma fi

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ As'ai jas'en Jesu nku tsutsu nga j'atikja ntachak'uun ko tsichu ngaha nankihi. ² Ja kamo. J'aisehe Jesu ja xi y'ang'anki nku nda xi najmi ma fi, xi kjisun nachahan. Nk'ie nga kikié Jesu nga s'ejihin joo yaha kui, as'ai kinchjako nda uun:

—Tsjo kat'ehé tak'uin, ntina. Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin.

³ B'i ts'in kits'innkjink'un k'ua ja chjine'ehen kjuatexumo: “Najmi tibenkjun Ntjaná ndai nga b'a ts'in tinchja.” ⁴ Tunga behé Jesu ni xi tincha ts'innkjink'un joo. As'ai b'i kitsuhu:

—¿A b'a ch'on ts'in tin'enkjintak'uhunnu? ⁵ ¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihin ndo? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein ko titsutjai”? ⁶ Tunga mjehéna kuakuchjinnu nga Ntiji Ndax'iun tjña ngajoho Ntjaná asuntej xi má nga kama ts'innnyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsuhu nda xi najmi ma fi:

—Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in ngahani ni'yahi.

⁷ Tsisintjen nda uun ko ngji ngaha ni'yaha. ⁸ Nk'ie nga kikié xuta nkjiun nij, kitsankjun ko kits'intjoho Ntjaná at'aha xu b'a tse nga'yún kitsjaha nku nda.

B'i ts'in kinchjaha Jesu Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Nk'ie nga tits'in niyá Jesu, kikié nku nda xi 'mi Mateo xi kab'ejña ante má nga f'achjintjai ch'a nga ts'inxát'aha ja Roma ko b'i kitsuhu:

—Tsjénkiní.

As'ai tsisintjen Mateo ko kitsjennkíhí Jesu.

¹⁰ Ko ni xi kama, nk'ie nga tijkine Jesu niñu ni'yaha, nkjin nkjun ja xi f'achjintjai ch'a nga ts'inxát'aha ja Roma ko ja xi najmi naxu ts'intjusun kjuatexumo ta incha j'aik'ientut'aha Jesu ko ja ni'yakuyaha t'a yámixó.

¹¹ Nk'ie nga kikié ja fariseo nij, as'ai b'a kitsuhu ja ni'yakuyaha Jesu:

—¿A ja xi f'achjintjaihi ch'a ko ja xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatexumo tineko ho niñu nda maestrunu?

¹² Tunga nk'iehé nga kint'é Jesu éin, b'i kitsú:

—Xuta xi uhun machjéhen ja chjinenki, najmi xi ndaha.

¹³ Tankiun ko tinchyo nkú tsuhu ra éhen Ntjaná xi b'i ts'in

tjít'a: “Ni xi mjehéna, nk'ie nga kama nimanuu xuta. Najmi chje xi k'uechjintjainuu mjena.” Najmi xuta je jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ As'ai j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha Jua Bautista ko b'i incha kitsúhu:

—¿Nkú tjihin ra nga najmi b'entu kjintíaha já ni'yakuyáhi xi nkú ts'in bintsuba kjintíahani jin ko já fariseo?

¹⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A mahá 'be babaha xuta xi tjintujin nku s'í kjuabixan nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon? Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'iehé nga k'úentu kjintía. ¹⁶ Ta ndaha najmi ch'a b'estikoho najyun chá nku te najyun tsetse xi najmi kjee nibákú. At'aha nibakú najyun tsetse ko kjetiya najyun chóo. B'a ts'in fi tsehe má kitiyá. ¹⁷ Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsun tsa tjabaxiun. Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse, ko b'a ts'in nda f'átjoho nga joo niu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku takjin ko nku tachjuun

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Nk'ie nga b'a títsu Jesu, tu j'aihi yo nku nda tjíxa ko tsasinkunch'int'aha nga b'i kitsúhu:

—Takjinna ja k'uen. Nibángjennéi ntsai ntína tu xi kj'uaíya ngáha ra.

¹⁹ As'ai tsisintjen Jesu ko ngjiko já ni'yakuyáha nga kitsjennkíhi ndo. ²⁰ Ko tu yohó j'ai tjennkihi Jesu nku tachjuun xi tjihin te jo nú nga jní títs'ínk'iehen. Kui xi kits'ínko tuts'in najyun xi yja Jesu. ²¹ At'aha b'i ts'in kits'innkjink'un: “Tsa tu najyuhun ts'inko sa, kamanda ngáhana.” ²² Tunga kits'ínk'ótjijahá Jesu nga tsasehe tachjuun ko b'a kitsúhu:

—Ji ntína, tsjo kat'ehe tak'uin. At'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'in nibána, kui nga kama nkihi ri.

Ta kuihi chubo kamanda tachjuun.

²³ Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha nda tjíxoo, kieke yo já xi títs'ínkjane yanaxu ko xuta xi xaáhan tincha ts'in nga tikjintá.

²⁴ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tankín ngáhanu. Najmi ka'me takjün. Tu kjifehé.

Tsajnukiehe xuta xi kama ñjakú yo. ²⁵ Tunga nk'iehé nga ja kik'onsje Jesu xuto, as'ai jas'en má kjijña takjün, jak'á ntsja ko tsisintjen ngáha takjün. ²⁶ Kint'é ngayjee xuta xi tjín yo ni xi kamoó.

B'i ts'in kikjex'ankihi Jesu tunkun jo ja ka

²⁷ Nk'ie nga tibitju Jesu yo, kitsjennkíhi jo ja ka xi kikjintáya tjennkihi. B'i incha kitsú:

—Ji xi ntjehe David, katuma nimahi jin.

²⁸ Ko nk'ie nga jas'en ni'yaha Jesu, yo incha j'aisehe ja ko. B'i kitsú Jesu nga kingjásjaiyaha jóo:

—¿A s'ejinnuu nga kamana ts'ian ni xi mjenuu?

B'a incha kitsú jóo:

—Johon, nda maestru.

²⁹ As'ai kits'ínko Jesu tunkun jóo ko b'i kitsúhu:

—Katuma xi nkú ts'in tís'ejinnuu.

³⁰ Tsix'ánki tunkun jóo. As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga najmi tu ch'a 'miyahá ruu ni kamat'on.

³¹ Tunga nk'iehé nga incha ngi jóo, kitsúyaha ngayjee xuta xi tjín yo xi nkú nga kits'ínkoho Jesu.

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu nku nda xi najmi ma nchja

³² Nk'ie nga tibitju ja xi ka kai, incha j'ai xuta xi j'aikoho Jesu nku nda xi najmi ma nchja, at'aha ndanindoo tijnajihin.

³³ Nk'ie nga kik'onsje Jesu ndanindoo, kinchja ngaha nda nimoo. Kama nkjúhun xuta nkjiun ko b'a incha kitsúhu xinkjín:

—Ndahachí najmi kjee yaá ajinná xi ntjehe Israel tjenná nku ni xi b'a tjín.

³⁴ Tunga b'ahá kitsú ja fariseo:

—Nga'yúhun ndaninda k'akuhu janindoo m'osjekoho janindoo ndai.

B'i ts'in kama nimaha Jesu xuta

³⁵ Kikjatsú'ba Jesu ngayjee nanki i ko nanki xi xi tjín yo nga tsakúya aya ni'ya sinagoga. Y'énijmí én nda tsu xi títuya nga Ntjaná xi batéxuma ko kits'ínkiyehé ch'in xi k'uhun xuta.

³⁶ Nk'ie nga kieke Jesu xuta nkjiun, kama nimaha, at'aha tinchajihin sén ko chuba tjamahá xi nkú joyaha chutsanka xi najmi tjihin nda bastu.

³⁷ As'ai kinchjako ja ni'yakuyaha nga b'i kitsúhu:

—Xuta xi tjín b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá maha ja musu xi ts'íinxájin nii. ³⁸ Kui nga tinchíhi ruu xi ts'e ntje nga kats'ínkji ja musu ajin ntjehe.

10

B'i ts'in kitsjá xaha Jesu ja postru xi te joo

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ As'ai kinchjaha Jesu ja ni'yakuyá xi te joo ko kitsjáha nga ngajoho Jesu kamaha jóo k'onsje janindoo xi tjintujihin xuta ko nga ts'íinnkiyehé xuta xi ch'ihin.

² Kui xu'bi xi j'áihin já postru xi te joo: tíjún Simon, xi tá 'mi Pedro, kō Andre xi nda nts'e Pedro maha; Santiago kō Jua xi nts'e maha xinkjín, xi jáha Zebedeo; ³ Felipe kō Bartolome; Toma kō Mateo xi j'áchíntjai ch'á; Santiago ntíhí Alfeo kō Tadeo; ⁴ Simon xi mako já kananista kō Juda Iscariote xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénijmí

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ As'ai kits'ínkji Jesu já ni'yakuyá xi te joo nga kitsúyaha ni xi tíhín nga incha ts'ín. B'i kitsúhu:

—Najmi tu bankiún má nga najmi tjín xuta xi ntje Israel tjeheñ ra kō najmi tu bitjas'oon nankihí xuta Samaria. ⁶ Xuta xi ntjehe ní Israel y'aha ra tankihinsoho, xuta xi ja kindyja xi nkú joyaha chutsanka. ⁷ Tankiún kō t'enijmíú nga ja 'yún tiña tíña Ntíaná nga tibatéxuma nd'ai. ⁸ N'enkihúu xuta un, n'ek'áiyohoo xuta xi ja ka'me, n'enkihúu xuta xi k'uhun ch'in fentujnu tu xi kama jehe nginkun Ntíaná, kō tich'onsjoo jáninda xi tíntujíhín xuta. Xi nkú ts'in tu kik'aihínúu nga'yún, b'a ts'in tu tísínkonú xuta.

⁹ Najmi tu ch'o toonsine aya tsanu, ta ndaha toontaba, kō ta ndaha k'ái toon. ¹⁰ Najmi tu ch'o tsa nga n'oo niyá, ta ndaha jo 'yún najyun xi ndyjo, ta ndaha tjabaxínté, kō ta ndaha yánise. At'aha xi ts'inxá tíhín kixi nga k'uáihí nichine.

¹¹ 'Nk'ie nga kuitjás'oon nku nanki 'yún kō tsa nku nanki ichí, yo tinchísjo nku xi nda animaha. Tintsubo ni'yaha santa nkúhu nga kuitju ngáhanu nanki xu'bo. ¹² Nk'ie nga kuitjás'oon ni'yoo, b'i ts'in súniño: “Kas'enuu kjuajyu”, tíxíún. ¹³ Tsa nda animaha xuta xi ts'e ni'yoo, kas'ehe kjuajyunuu. Tunga tsa najmi nda animaha xuta xu'bo, kak'óyak'un ngáhanuu kjuajyunuu.

¹⁴ Tsa tjín xi najmi ts'ínkjáinnuu kō tsa najmi ngjuénñjuhu énnuu, tu sahá tíjtusje ngáhanu ni'yoo kō tsa nankiu, kō t'etsujno ndyjo tsuku. ¹⁵ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nístjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xuta, kui nanki xu'bo xi 'yún un skué saha nga xuta xi kis'e nanki Sodoma kō nanki Gomorra.

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já postru nga n'e uncha

¹⁶ T'ejin tak'un. An títs'inkjínúu xi nkú joyaha chutsanka ajihín nañá kjan. Kui nga tintsuba ndahanu xi nkú joyaha ye kō nimakjua n'esjo yjonuu xi nkú joyaha chutujuu. ¹⁷ Chúhún yjonuu xuta, at'aha ts'ínkjas'ennuu já tíxóo kō k'uénúu aya ni'ya sinagoga. ¹⁸ Ngat'ana ngjuaikonuu nginkun

já tíjuun kọ nginkun já rej, tu xi kuixínyaha ruu jóo kọ ta xuta xi najmi ntjehę Israel tjehehę ra yáha an.

19 'Tunga nk'ie nga ts'ínkjas'ennuu xuta, najmi tu fantaha ruu yjonuu nkú n'e chubo kọ mí éhen xi kuixiún. At'aha kui chuba xu'bo k'uainuu én xi chubo. 20 At'aha najmi jun xi chubo, Espirituhu ní Na'minuu xi kuinchja nk'ie nga chubo.

21 'Já xi nts'e maha xinkjín ta kuihi ts'ínkjas'en xinkjín nga n'ek'ien. Xi tí'mi na'mi ts'ínkjas'en ntíhi. Xi tí'mi ntí kjaánko xi cháha kọ ts'ínk'ien. 22 Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta. Tunga xi tu nku ndjáhá kuasinjña, kui xi k'uanki. 23 Nk'ie nga tsjénki unkienuu xuta xi tjín nku nanki, tu sahá tiyú. Tankiún kj'ai nanki. At'aha kjuaxi ni xi tíxinnuu. Najmi kfenuu nga kuinimo ngayjee nankihı xuta Israel kintehe ni nga kj'uai Ntíhi Nda'x'iuun.

24 'Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestruhu, kọ nku nda musu najmi 'yún yakjún sa nga nda ntjaha. 25 Nda tjín ts'e nda ni'yakuyóo tsa b'a ts'ín kamaha xi nkúhu nda maestruhu, kọ nda tjín ts'e nda musu tsa kuichú ma xi nkú joyaha nda ntjaha. Tsa na'mihı ntíu xi tí'mihı ndaninda Beelzebu, ¿a najmi tu sahá 'yún ch'on k'úin saha ntíhi?

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjihin nga kuinkjún
(Lc. 12:4-9)*

26 'Kui b'a maha, najmi tu binkjuhunnu xuta xu'bo. At'aha najmi tjín ni xi 'ma tjítjo xi najmi cha, kọ najmi tjín ni xi tíjña 'ma xi najmi s'ejña chji. 27 Ni xi tíxinyanuu má jjuun, chuba ngáhanu má ndzjeen. Kọ én sen xi kuinú'yó nga kuinchja, ch'iiyako ngáhanu asun nk'a ni'yoo. 28 Najmi tu binkjun xi tu yjoninteehé maha ts'ínk'ien tunga najmi mahá ra ts'ínk'ien animanuu. Xi ma níhi ts'ínkji animanuu kọ yjonintenuu ajin ngak'ien, kui ní xi tñnkjún.

29 '¿A najmi mahá tsa tu xı nanki chjıhı ch'a nga satéña jo nise xi tíntı? Ndaha tsa b'a ma, ndaha nku nisee najmi ndyja tsa najmi mjehe Na'minuu. 30 Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku tjín xkihı Na'minuu. 31 Kui kjuaha nga najmi tu binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chji so nga nkjin nise.

32 'Ngatentee xi ts'ínkie yjoho nga bena nginkun xuta, ts'ínkie yjona nga be xuto nginkun Na'mina xi tíjña ndjiojmi ján. 33 Tunga xi najmi ts'ínkie yjoho nga bena nginkun xuta, kọ an ta najmi ts'ínkie yjona nga be xuto nginkun Na'mina xi tíjña ndjiojmi ján.

*B'i ts'ín kitsúya Jesu nga kui ngat'aha kuakjányaha yjoho xuta
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ 'Najmi b'a tu ts'in n'enkjintak'un, tsa kjuajyu jáik'iejná asuntei. Najmi kjuajyu jái tsja. Kjuachán ní jái tsja. ³⁵ At'aha jáa tu xi kuakjányaha yjoho xuta, má nga nku nda ngjuai kontraha na'mihí kō nku takjín ngjuai kontraha naaha kō nku na anta ngjuai kontraha na nchí'yaha. ³⁶ Ta kuihi xinkjín xuta ngjuai kontraha.

³⁷ 'Xi 'yún ts'íntjo sa na'mihí kō tsa naaha nga an, kui xi najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. Xi 'yún ts'íntjo sa ntíhi nga an, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ³⁸ Xi najmi títsjáha yjoho nga tsjénnkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ³⁹ Xi kuangisjái suba nga k'úejná tík'un, tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá ngat'ana, kui xi sakúhu nga k'úejná tík'un.

B'i ts'in kitsúya Jesu chji xi k'uaihi xuta
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Xuta xi ts'íinkjáinnu, ja an títs'íinkjáinna. Kō xi ts'íinkjáinna, ta títs'íinkjáihin xi kits'in nibána. ⁴¹ Xi ts'íinkjáihin nku nda profeta at'aha nda profeta ni, xi nkú ts'in tjeheh ra b'a ts'in k'uaihi. Kō xi ts'íinkjáihin nku nda xi naxu ts'in at'aha naxu ts'in ndo, xi nkú ts'in tjeheh ra b'a ts'in k'uaihi. ⁴² Kō tsa tjín xi tsjáha nku chutsín ntánijua nch'án xi k'úí nku xuta xu'bi at'aha xuta ni'yakuyána ni, kjuaxi ni xi tíxinnu nga kj'uaihi chjihí xuta xu'bo.

11

B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyaha Jua Bautista
(Lc. 7:18-23)

¹ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kitsúyaha já ni'yakuyá xi te joo ni xi tjihin nga incha ts'ín, as'ai incha ngji nga tsakúya kō y'énijmí én nda tsuhu Ntjaná nanki xi tjín yo. ² Aya nubayóo kint'é Jua Bautista ni xi títs'in Jesu. As'ai kits'ínkji k'ua já ni'yakuyaha ³ tu xi ngjuásjaiyaha ra Jesu. B'a incha kitsúhu:

—¿A ji nda xi tjihin nga kj'uai? ¿A ra chúyahá ri kj'ai ndaha?

⁴ B'i kitsú Jesu:

—Tankín'inyohoo Jua ni xi tínu'yó kō tíyo. ⁵ Tíma chjihí xi kaha. Xi najmi ma fi tíncha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tínt'é xi stayaha. Tí'áiyaha xi ja k'ien. Tís'enijmíhi én nda tsuhu Ntjaná xi x'ahan. ⁶ Nda tjín ts'e xi najmi tjín ni xi ts'ínch'oho nga tsjénnkina!

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu Jua Bautista
(Lc. 7:24-35)

⁷ Nk'ie nga ja tíncha fi ngáha já ni'yakuyaha Jua Bautista, kik'atuts'ihin Jesu nga kinchjanijmíyaha Jua. B'i kitsúhu xuta nkjiun:

—¿Mí nihi xi tsankinse nkjúhūun ante kixiú? ¿A nku yáxá xi títs'ínk'ajnihi ntjo? ⁸ Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankisohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjín? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un, kui xi tjintu ni'yaha já rej. ⁹ Tunga, ¿á tsitjuhunu? ¿A ra nkuhú nda profeta tsankisohoo? Johon, kui. An b'a tíxinnūu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajihin já profeta. ¹⁰ Jua tinchjanijmíyaha ni xi tjít'a xujun éhen Ntíaná: Títs'inkjáá nda chjine'énna tu xi ngjuai títjuhun ri. K'uénda títjun niyáhi.

¹¹ Kjuaxi ni xi tíxinnūu. Ndaha nku xuta xi tjín asuntei najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichí má batéxuma Ntíaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

¹² Nístjin nga y'énjmí Jua Bautista éhen Ntíaná ko santaha nd'ai 'yún tibixkjanyáha má batéxuma Ntíaná, ko xuta xi kitikjua títs'ín ts'e yo. ¹³ At'aha Ntíaná kits'ínchjén ni xi y'et'a já profeta ko xi kis'et'a kjuatéxumaha Moise nga kitsjá éhen santaha nkúhu nga j'ai Jua. ¹⁴ Tsa mjenuu n'e s'ejun éin, Jua kui xi Eliá xi tjihin nga k'juai. ¹⁵ Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

¹⁶ ¿Mí nihi xi k'uejña chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjín nd'ai? Kui xi b'a joyaha já asti xi b'entu niyátée ko kjintáyaha xinkjín ¹⁷ nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjanej yánaxu, ¿á najmi kichankihinu? Ko nk'ie nga kisej sun nusin, ¿á najmi kich'íhinu?”

¹⁸ At'aha nk'ie nga j'ai Jua, y'ejña kjintía ko najmi kik'i binu. As'ai: “Ndaninda tíñajihin”, kitsú xuta. ¹⁹ Askahan j'ai ngá Ntíhi Ndax'iun xi kjine ko 'bi, ko tu sa b'ahá tsu ngá xuta: “Kui ndai xi 'yún kjine ko 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma ko já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumoo.” Tunga tís'ejña chjihí kjuankjintak'uhun Ntíaná nk'ie nga tíyaha ni xi títs'ín.

B'í ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi najmi kits'ínkáihin éhen (Lc. 10:13-15)

²⁰ As'ai b'í ts'ín ndjá kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi tjintu nanki má nga 'yún kits'ín kjuankjún, at'aha najmi ngjik'áha ra animaha:

²¹ —iNíma rú n'ehenu jun, xuta nanki Corazin! iNíma rú n'ehenu jun, xuta nanki Betsaida! At'aha tsa xuta nanki Tiro ko xuta nanki Sidon kieke kjuankjún xi kama ajinnūu, ja ra nd'ai ngjik'áha ra animaha nga kingja najyun kfe ko y'entujín nasu. ²² Tunga ahán b'a tíxinnūu. Nístjin nga chaseshe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skué sanūu nga xuta xi kis'e nanki Tiro ko nanki Sidon.

²³ Ko jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manūu nga santaha ndjiojmi ján chankjunnūu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon. At'aha tsa xuta nanki Sodoma kieke

kju_uankjún xi kama ajinnuu, ta tíjña ra santaha nd'ai tsakai.
²⁴ Tunga an b'a tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Sodoma.

B'i ts'ín tsakúchji kjuatsjoho Jesu
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kui nistjiun b'i kitsú Jesu:

—An títs'intjoho, Na'mi, Ntia xi ts'e nk'a ján ko t'anankiu.
 At'aha y'ejña chjihí xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha jántí xi ni xi kik'iejña 'maihi já nkjink'uun ko já xi mankjihin ni xi tjín.

²⁶ Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'ín kama tsjohi.

²⁷ 'Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a behe Ntíu, tu nkuhú Na'miu xi behe. Ta ndaha najmi ch'a behe Na'miu, tu nkuhú Ntíu xi behe. Ko xuta xi mjehe Ntíu nga kuakúchjihí Na'miu, kui xi skue Na'miu.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu xuta nga kjuaisehe

²⁸ 'Nibáhasenú ngatentoó xi tsichu manuu nga kich'anjiu ch'aha kjuatéxumoó, ko an tsjanuu nga n'ekj'áíyo. ²⁹ Tjasuntjio nkú tsuhu ra kjuatéxuma xi títakuyá, at'aha ts'ínkjáihin xuta ko nimakjua tjíyana. Sakúnuu xi má nga ts'ínkj'áíya animanuu.
³⁰ At'aha najmi 'ni s'esúntjia ni xi bakuyá ko kijna ch'á xi tsjanuu.

12

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjún
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Nku xuatú j'ajin Jesu má nga tjíntje tuniñu. Kama bjoho já ni'yakuyáha ko incha kikje'yún tuniñu. Kits'íntjiya ntsja nga kikjine. ² Tunga kikiehé já fariseo ni xi tíincha ts'ín jóo. As'ai b'a incha kitsúhu Jesu:

—Chase ma ri. Ni xi tíjña nkjúhun kjuatéxumoó nga nistjin nkjúun tíincha ts'ín já ni'yakuyáhi.

³ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo má nga tjít'a ni xi kits'ín David nk'ie nga kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? ⁴ Jas'en ante nkjúhun Ntíaná ko kikjine ninkuan nkjún xi tjíntu yo, ni xi najmi tjíhin nga kui kjine ko ta ndaha já xi tjenko, ninkuan xi tu já na'miu ma kjinehé. ⁵ ¿Ko a najmi kjehé n'eyo kui ni xi tjít'a xujun kjuatéxumoó? Já na'mi xi ts'ínxá aya ninku nga nistjin nkjúun najmi chumi jéhe b'anji. ⁶ An b'a tíxinnuu. Ei tíjñajinnuu nku xi 'yún chánka sa nga ninku.

⁷ 'Tunga najmi kjehé mankjinnuu éhen Ntíaná xi b'a ts'ín tjít'a: “Ni xi mjehéna, nk'ie nga kama nimanuu xuta. Najmi chje xi k'uéchjintjainuu mjena.” Tsa mankjinnuu éen, najmi

chuba n'enijehē ruu xuta xi najmi tjiñin jé. ⁸ At'aha Ntíhi Ndaxiun batéxumaha santaha ko nistjin nkjún.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ngjikjas'en Jesu ni'ya sinagoga. ¹⁰ Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja. As'ai b'a incha kitsú jóo nga kingjásjaiyaha Jesu, tu xi b'a ts'in sakúhu ra má tindyajihin Jesu:

—¿A ma n'enki nga nistjin nkjún?

¹¹ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tsa nku xi kabasinjña ei tíñaha nku chutsanka, tsa tu nkuhú tixa kuijnengiya chu nga nistjin nkjún, ¿a najmi kuakj'ahá chu ko k'uasjeya tixó? ¹² Kui b'a maha, i'yún chji sa nku xuta nga nku chutsanka! Kui nga ma n'ehe nku ni xi nda nga nistjin nkjún.

¹³ As'ai Jesu b'a kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

Kingjénte ntsja ndo ko kamanda. B'a kik'ie xi nkúhu ntsja xinkuu. ¹⁴ As'ai incha tsitju yo já fariseo ko y'éndako xinkjin xi nkú ts'in kama ts'íink'iehen Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta andai ntáchak'uun

¹⁵ As'ai ngji t'axin Jesu, at'aha ja be ni xi mjehe ts'ín jóo. Nkjin nkjún xuta kitsjennkihi. Kits'innkihi ngatentee xi uhun ¹⁶ ko b'a kitsúhu xuta nga najmi incha kuitsuya yáha Jesu. ¹⁷ B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kinchja nda profeta Isaiá nk'ie nga b'a kitsú:

¹⁸ Eji tíña nda musuna xi j'ajián, xi tjona ko xi tsjo maha animana.

Tsjaha Espirituna,

ko kuitsuyaha xuta xi tjin asunntee ni xi naxu nginkán.

¹⁹ Najmi kjan kuinchja ko najmi kjintáya,

najmi niyátée kuinú'yá ntaha.

²⁰ Najmi kjét'okjá nku yáxá xi ja títs'okjá.

Najmi ts'íink'ien nd'í xi tu nintihí títju saha,

santa nkúhu nga ts'íindjuú ni xi naxu nginkán.

²¹ Ko xuta xi tjin asunntee kama 'yún tak'un nda musuna.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu ndaninda Beelzebu

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² J'aisehe Jesu xuta xi j'aiko nku nda xi tíñajihin ndanindoo. Kui xi ka ko najmi ma nchja. As'ai Jesu ts'asjehe ndanindoo ndo. Kama chjihí ko kama kinchja. ²³ Tu ni xi kama nkjúhun ra ngayjee xuta. B'a incha kitsúhu xinkjin:

—¿Kutsa kuihí xu'bj xi ntjehe David?

²⁴ Nk'ie nga kint'é já fariseo ni xi tjincha tsu xuta, b'a incha kitsú:

—Nga'yúhún ndaninda Beelzebu xi nda k'akuhu jánindoó tím'osjekoho ndai jánindoó.

²⁵ Tunga behé Jesu ni xi títs'innkjink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu ra:

—Tsa xuta xi tjintu má batéxuma nku nda rej ta kuihi fi kontraha xinkjin, ta kuihi incha nguá tiya nankihi. Ngatentee nanki ko ni'ya xi ta kuihi fi kontraha xinkjin, najmi tse maha. ²⁶ B'a ta tjin ts'e ndanindoó. Tsa Satana k'onsje suba yjoho, ta kuihi tifi kontra subaha yjoho. Tsa b'a ts'in, ¿nkú ts'in tse kuichúkuaha ra nga kuatéxumaha?

²⁷ 'Ko tsa nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjekohona jánindoó tibixiún, ¿yá xi ts'e nga'yún xi m'osjekoho jánindoó já ts'ajun? B'a ts'in ta kuihi jóo bakúchji nga najmi kixi tjintuyánuu. ²⁸ Tunga tsa Espirituhu Ntjaná tím'osjekohona jánindoó, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjin nga ja tibatéxuma Ntjaná.

²⁹ '¿Nkú ts'in nku nda kama kjuas'ehen ni'yaha nku nda xi 'yún tjihin nga'yún ko kjé'aha ra ni xi tjihin? Tjin nihi nga tjun k'ué'yún ndo. B'a ts'in kama kjé'aha ra ni xi tjihin ndo ni'yaha. ³⁰ Xi najmi an makona, kui xi xuta kontrana. Xi najmi tif'ayakona, kui xi tibaténdzjo.

³¹ 'Kui nga b'a tíxihinnuu. Kama ndyjat'aha xuta ngatentee ngatitsuhun ko ngatentee én ch'on tsu xi kuinchja. Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra. ³² Xi nkú kuitsuhu Ntíhi Ndax'iun, kama ndyjat'aha. Tunga xi nkú kuitsuhu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra, ta ndaha nd'ai ko ta ndaha ndyjun nkinj.

*B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in yaha ra xuta
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Tsa tuhu yóo xi nda, nda yóo. Ko tsa tuu xi najmi nda, najmi nda yóo. At'aha tuu bakúchji nkú k'un yóo. ³⁴ Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Nkú ts'in kama chubahanu ni xi nda, nk'ie nga jun xi ch'onk'un? At'aha ni xi kitsejihin animaha xuta, kui nihi xi bitju ts'a. ³⁵ Nku nda xi nda b'asjejin ni xi nda ajihin ngayjee ni nda xi tjitjoho. Ko nku nda xi ch'onk'un b'asjejin ni ch'onk'un ajihin ngayjee ni ch'onk'un xi tjitjoho.

³⁶ 'Ko an b'a tíxinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xuta, nk'ie ts'inkjas'en kuenta xuta nga nkúnkú én xi najmi chumi ni chjih ra xi kinchja ei. ³⁷ At'aha ta kuihi én xi kichubai n'e kjuaha ri, tsa tjihin je ko tsa najmi tjihin je.

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi mjehe skué kjuankjún
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ *As'ai k'ua ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo b'a incha kitsuhu Jesu:*

—*Ji nda maestru, mjeni nga chai nku kjuakjun xi n'ei, xi kuakuchji nga Ntjaná kits'in nibáhi.*

³⁹ *B'i kitsu Jesu:*

—*Xuta xi tjin nd'ai tincha banki nga skue nku kjuankjun, at'aha ch'onk'un ko najmi naxu tincha nginkun Ntjaná. Tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tu kuihi kjuankjun xi s'ejña chijhi xuta xi tjin nd'ai.* ⁴⁰ *At'aha xi nkú ts'in y'ejña Jona jan nistjin ko jan nistjen aya kats'a ti chankoo, b'a ta ts'in k'úejña Ntíhi Ndax'iun jan nistjin ko jan nistjen kinte t'anankiu.*

⁴¹ *Xuta xi y'entu nanki Ninive kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichu nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkunkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi ngjikj'aha ra animaha nk'ie nga Jona y'enijmíhi éhen Ntjaná. Nd'ai bi, ei tíña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Jona.* ⁴² *Ko na rejna xi tsatexuma nanki Saba kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichu nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkunkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisínñjuhu kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ai bi, ei tíña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Salomon.*

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu ni xi maha xuta
(Lc. 11:24-26)*

⁴³ *Nk'ie nga nku ndaninda bitjujihin nku nda, fatsú'basún ante kixiu nga bangisjai má nga ts'ínkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakuhu ante,* ⁴⁴ *as'ai b'a tsu: "Tu sahá kfin ngáhana ni'yana má tsitja." Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kjitiya ni'yoo nga f'aise ngáha ra. Kichjuchá ko ja tínda.* ⁴⁵ *As'ai fikj'a sa yatu janinda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjihin ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'in b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun. B'a ta kamaha xuta ch'onk'un xi tjin nd'ai.*

*B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi naaha ko yá xi ja nts'e
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

⁴⁶ *Nk'ie nga tinchjako sa Jesu xuta nkjiun, tu naaha ni ko ja nts'e j'aincha natsiun xi má nga mjehe kuinchjako.*

⁴⁷ *As'ai tjin xi b'i kitsuhu Jesu:*

—*Naahi ko ja nts'ei kabincha natsin jan. Mje rúhu kuinchjako.*

⁴⁸ *B'i kitsu Jesu nga kinchjako nda xi j'aikoho éen:*

—*¿Yá xi nána ko yá xi ja nts'é?*

⁴⁹ *As'ai tsakú xuta ni'yakuyaha ko b'i kitsu:*

—Kui xuta xu'bi xi nana ko ja nts'e. ⁵⁰ Tu yaha ni xi ts'intjusun xi nku ts'in mjehe Na'mina xi tjina ndjiojmi jan, kui xi nda nts'e, na nichja ko nana.

13

B'i ts'in tsakuya Jesu nga kits'inchjen nku nda xi tsatendzjo xujma

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Kui nstjiun tsitju Jesu ni'yaha ko ngjik'iejna andai ntachak'uun. ² Nkjin nkjun xuta kama njakut'aha. Kui nga nku tsutsu ngjik'iejnayaha Jesu, ko ngayjee xuta tsincha andai ntoo ma kixiu. ³ Nkjin tikja ni xi tsakuyaha nga y'ejna chubayaha. B'i kitsu:

—Nku nda tsitju nga ngjitendzjo xujma. ⁴ Nk'ie nga tibatendzjo xujmo, k'ua xi tsixuntu andai nyoo. As'ai incha j'ai nisee ko kikjine xujma xu'bo. ⁵ K'ua xi tsixuntu ajin ndjio ma nga najmi 'yun tin ninte. Kitsa jasu xujmo, at'aha najmi 'yun tjain ninte. ⁶ Tunga nk'iehe nga tsitju ts'iu, kits'inchjahan ko kixi, at'aha najmi 'yun ngjiyanji kjamaha. ⁷ K'ua nga xi tsixuntu ajin na'yoo. Kisa na'yoo ko najmi kitsjantehe nga nda saa xujma xu'bo. ⁸ Tunga k'uaha nga xi tsixuntu ma nga nda nankiu. Tu xi tsehe ni xi kitsja. Tin xujmo xi kitsja unchan tihin, tin xi kitsja chate ko te tihin, ko tin xi kitsja kate tihin. ⁹ Xi tjen tjabaxinju, katasinju.

B'i ts'in kitsuya Jesu a tu subaha y'ejna chubayaha nga tsakuya

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ As'ai j'aisehe Jesu ja ni'yakuyaha ko b'a kitsuhu:

—A tu subaha b'ejna chubayahani nk'ie nga chubakohoni xuta?

¹¹ As'ai b'i kitsu Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tjina ts'e xi nku ts'in batexuma Ntiana. Tunga xuta xu'bo najmi kik'aihi nga kamankjihin niu. ¹² At'aha xi kamankjihin, k'uai saha ko 'yun nda kamankjihin. Tunga xi najmi ts'insihin nga kamankjihin, chju'aha santaha ni xi tjinaha nga kamankjihin kai. ¹³ Kui kjuaha tu tib'ejna chubayahá ra xuta xu'bo. At'aha tibase tunga najmi tibehe, ko tint'e tunga najmi tibasinjuhú ko najmi tímankjihin.

¹⁴ Ni xi tincha ts'in xuta xu'bo tits'intjusun ehén Ntiana xi kitsuya nda profeta Isaiá nk'ie nga b'a kitsu: 'Yun kuasinju tunga najmi kamankjihinnuu, ko 'yun chasoo tunga najmi chanu.

¹⁵ At'aha ja kama ndja animaha xuta xu'bi, kits'in staya yoho ko kik'iechja tunkun,

t_u xi najmi sku_ehe k_o najmi ku_{in}t'éhe,
k_o najmi ka_mankjih_{in} ra,
tsa ts'ínk'óntjaiya an_{im}aha k_o nga an ts'innkíhi.

16 Tunga máha jun, á b'a nda t_jih_{in} ts'ajun xi t_íyo k_o t_ínu'yó,
at'aha t_íbe tunkun k_o t_ínt'é tjabaxín_nju. 17 Kjuaxi ni xi t_íxinnu_u.
Nkjin já profeta k_o xuta xi naxu y'entu xi kis'e n_{ist}j_{in} nk'ie
incha kama mjehe nga sku_e ni xi t_íyo nd'ai, tunga najmi
kikiehé. Kama mjehe nga ku_{in}t'é ni xi t_ínu'yó nd'ai, tunga
najmi kint'éhé.

*B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ts'ínkjáih_{in} xuta éhen Ntíaná
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

18 Kui b'a maha, t_{je}n_njuhúnu nkú tsuhu ra ni xi kuak'ieñá
chubaya ts'e nda xi tsaténdzjo xujmó. 19 Nk'ie nga nt'é xuta én
xi tsuya nga Ntíaná xi batéxuma, as'ai najmi mankjih_{in} niy,
nibá ndanindo_o k_o kjexín én xi ja kis'entj_{ej}in an_{im}aha. Kui
xutaha xi nkú joya xujmá xi tsixuntu andai n_{iy}ó.

20 Xujmá xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'é éen k_o
t_{je}n'yún tsjohó ts'in ts'ínkjáih_{in}. 21 Tunga najmi 'yúhún t_jih_{in}
kjamá ajin an_{im}aha k_o najmi ndjá bincha. Nk'ie nga sakúhu
kjuasti k_o nk'ie nga n'e uncha t_u ngat'aha éen, ts'in t'axih_{in}
yjoho éen.

22 Xujmá xi tsixuntu ajin na'yóo, kui xutaha xi ta nt'é
éen, tunga ni xi t_jih_{in} asunntej s'entaha ra k_o kjuanchinóo
b'anachaha. B'a ts'in najmi sakúntehe ra nga nda saáha éen
ajin an_{im}aha xuta xu'bo k_o najmi tsjá ch_{an}.

23 Tunga máha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha
xi nt'é éen k_o mankjih_{in}. Nda ts'in nga b'entu. Kui xi b'a
joyaha xujmá xi tsjá unchan t_jih_{in}, k_o tsa xi tsjá cháte k_o te
t_jih_{in}, k_o tsa xi tsjá katé t_jih_{in}.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén xujmá xi nda k_o jná
ch'onk'un*

24 Ta y'éjña chubayahá ngáha Jesu nga tsakúya. B'i kitsú:

—Má batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda xi nda xujmá
xi y'entj_{ej}in jnáha. 25 Tunga nk'iehé nga kjintufé, j'ai nda
kontra_ha ndo. Y'entj_{ej}ih_{in} tuniñu jná ch'onk'un k_o as'ai
ngji. 26 Nk'ie nga jasu tuniñu k_o kis'ehe tu, ta kama chji jná
ch'onk'uun. 27 As'ai incha j'ai já musuhu nda xi ts'e tuniñu k_o
b'a kitsúhu: “Ji nda ntia, ¿a najmi xujmá ndahá xi y'entj_{ej}in
jnáhi? ¿Nkú ts'in nga t_u sa jná ch'onk'uhún k'ij_{in} ngáha
ra ntjehi?” 28 B'a kitsú ndo: “Nku nda kontra b'a kits'in.”
B'a kitsú já musu: “¿A mjehé ri nga kuankín chjúneyai jná
ch'onk'uun?” 29 Tunga b'ahá kitsú ndo: “Najmi, at'aha tsa
chjúneyo jná ch'onk'uun, k_o xka tuniñu chjúyanjiu. 30 Tu sahá
katuma chá suba nga joo santaha nkúhu nga kuichú n_{ist}j_{in}

nga kama chá. Kui nistjiun b'a xihin já xi kuate tuu nga titjun kjeneya jña ch'onk'uun, kj'uách'á kō k'uéti. Tunga máha tuniñu, kui xi kj'uatjo antehe.”

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Ta y'éjña chubayahá ngáha Jesu nga tsakúya. B'i kitsú:

—Xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná b'a joyaha nku k'un mostasa xi jakj'á nku nda kō y'éntje jñáha. ³² Kui k'un xu'bi xi 'yún ichi sa nga k'un xi k'oo. Tunga nk'iehé nga ma chá, 'yún chánka ma sa nga ni ntje xi b'éntje xuta. Santaha nku yá tu bichú ma, kō f'ai ts'innda'á nisee nubahá tjiaha yoo.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén na'yu sahan ninkuan
(Lc. 13:20-21)*

³³ As'ai ta y'éjña chubaya ngáha Jesu:

—Xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuún kō kits'intjijinkō tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatente na'yu.

*Kui kjuai nga tu nku y'éjña chubayahá Jesu nga tsakúya
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ B'a ts'in kinchjako Jesu xuta nkjiun. Y'éjña chubayaha ngayjee ni xu'bi nga kitsúyaha. Najmi kinchjako tsa najmi y'éjña chubayaha. ³⁵ B'a kama tu xi tsitjusahun éhen Ntjaná xi kitsúya nda profeta nga b'a kitsú:

K'uejña chubaya,

xinya ni xi tjintu'má santaha nkúhu nga kamanda asuntee.

*B'i ts'in kitsúya Jesu ni xi tsakúya nga kits'inchjén xujmá xi nda
kō jña ch'onk'un*

³⁶ Nk'ie nga ja kits'inkji Jesu xuta nkjiun, jas'en ni'yaha. As'ai já ni'yakuyáha j'aik'úhun kō b'a incha kitsúhu:

—T'inyani nkú tsuhu rá én xi kuak'iejña chubayai ts'e jña ch'onk'un xi tjín ajihin tuniñu.

³⁷ B'i kitsú Jesu:

—Nda xi y'éntje xujmá ndoo, kui xi Ntíhi Ndax'iun. ³⁸ Ante xi má nga y'éntje, kui xi asuntee. Xujmá xi ndoo, kui xutaha xi ts'e má batéxuma Ntjaná. Jña ch'onk'uun, kui xutaha xi ts'e ndanindoo. ³⁹ Nda kontra xi y'éntje jña ch'onk'uun, kui xi ndanindoo. Nistjin nga chjúsintjen tuniñu, kui nistjihin nk'ie nga kfe asuntee. Kō já xi kuate tuniñu, kui xi ntítsjee.

⁴⁰ Xi nkú ts'in f'áiya jña ch'onk'uun kō s'etí ajin nd'íu, b'a ta kama nk'ie nga kfe asuntee. ⁴¹ Nk'ie nga kuatéxuma Ntíhi Ndax'iun, ts'íinkji ntítsjehe nga kjéxin ajihin xuta xi ts'e ngayjee xuta xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi k'oo kō ngayjee xuta xi ch'on ts'in. ⁴² Kui xi kjaníkj'ajin má tíma 'yún nd'íu. Yō kjintá xuta kō kuate ni'yun. ⁴³ Nk'iehé kuat'ai xuta jee xi nkú joyaha

ts'iu nga k'úentu má batéxuma Na'mihí. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén xuta xi sakúhu nku ni xi yún chji

⁴⁴ Má batéxuma Ntíaná b'a joyaha xi nkúhu nku nisa tpon xi tijná 'ma nku ante. Nda xi sakúhu niu ta b'éjña 'mahá ngáha at'aha najmi kui ts'e antee. Tsjo maha ndo niu. Kui nga fitéñayjehe ni xi tjihin ra ko b'atse antee.

⁴⁵ Má batéxuma Ntíaná ta b'a joyaha xi nkúhu nku nda xi ts'inxáko ndjio tsjo k'un. ⁴⁶ Nk'ie nga sakúhu nku ni 'yún chjhi, as'ai fitéñayje ni xi tjihin ko b'atse ndjio tsjo tjin xu'bo.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku na'ya tji

⁴⁷ Má batéxuma Ntíaná ta b'a joyaha xi nkúhu nku na'ya xi kikjaník'ajin jóo ntáchak'uun. Kixincháha ngayjee tjká tji xi tjin. ⁴⁸ Nk'ie nga kitsehe tji na'yo, as'ai kikje'yún jóo andai ntóo. Yo y'entu nga j'ajin tji xi ndoo. Tsinchá nisin xi ndoo ko kikjaníya xi najmi ndoo. ⁴⁹ B'a ta kama nk'ie nga kfe asunntee. Kuitju ntítsjee ko ts'ínkj'a t'axín xuta xi ch'onk'un ko xi je. ⁵⁰ As'ai kjaník'ajin xi ch'onk'uun má nga tíma 'yún nd'iu. Yo kjintá xuta ko kuate ni'yun.

⁵¹ As'ai b'i kitsú Jesu nga kingásjaiyaha já ni'yakuyáha:

—¿A kamankjinnu ngayjee ni xu'bi?

—Johon —incha kitsú jóo.

⁵² B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga nku nda chjine'éhen kjuatéxumo bangiya nkú tsuhu ra nga Ntíaná batéxuma, kui xi b'a joyaha nku nda xi tijnaha nku ni'ya chánka. Bakúchji ni tsjo k'un xi tjintutjoho, ni xi cháha ko ni xi tsetsehe.

B'i ts'in najmi kin'ekjáihin Jesu

(Mr: 6:1-6; Lc: 4:16-30)

⁵³ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga y'éjña chubaya, as'ai tsitju yo. ⁵⁴ Ngji ngáha nankihí ko tsakúya aya ni'ya sinagoga xi tjin yo. Kama nkjúhun xuto ko b'a incha kitsúhu xinkjin:

—¿Má ngjik'áha kjuankjink'un nanka xi y'aha ndai? ¿Nkú ts'in maha ra ts'ihin kjuankjún? ⁵⁵ ¿A najmi kuihí ndai xi ntíhí nda chjineyóo? ¿A najmi kuihí naaha xi 'mi María? ¿A najmi já nts'ehé maha Santiago, Kuse, Simon ko Juda? ⁵⁶ ¿A najmi eihí ta tjintujinná ngatentee jminchjín nichja ndai? Kui b'a maha, ¿má ngjik'áha ni xi maha?

⁵⁷ Kui nga najmi incha kits'ínkjáihin ra. Tunga b'ahá kitsúhu Jesu xuta nkiun:

—Tu má xi tjeén ni yankjún nku nda profeta. Nkuhú nankihí ko ni'yaha najmi b'a n'ehe.

58 Najmi 'yún kits'ín kjuankjún Jesu yo, at'aha najmi kis'ejihin xuta nga Ntiana kits'ín nibaha.

14

B'i ts'in k'ien Jua Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Kui nistjiun Herode Antipa tjihin xa ante Galilea. Kint'é ni xi tits'in Jesu ko b'a kitsúhu já xi ts'inxát'aha:

2—Jua Bautista niu. Ja j'áya ngaha ra ngabayoo. Kui kjuaha nga tjihin ra nga'yún nga tits'ihin kjuankjún.

3 At'aha Herode kits'ínki já juhun nga jakj'ánijé Jua. Y'é'yún ko kits'ínkjas'en nubayoo. Ngat'aha na Herodia b'a kits'ihin. At'aha chjuuhun Felipe kama na Herodia, ko ndo nga nts'e kamaha Herode. 4 B'a kits'ín ndo at'aha Jua Bautista b'a kitsúhu:

—Tijna nkjuhun kjuatexumoo ni xi tin'ei, nga ta jhi tinchunkoi chjuuhun nda nts'ei.

5 Kama mjehe Herode nga ts'íink'ien Jua, tunga tsankjuhún nga b'a ts'ín, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta Jua Bautista. 6 Tunga nk'iehé nga tsichu nú Herode, ts'asje s'íhi ko kitenki takjihin na Herodia nginkun xuta xi j'ai s'iu, ko tsjo nkjún kamaha Herode. 7 As'ai ixí Ntiana há kits'ínkie nga tsjaha takjiun tu mí nihí ni xi kuankihi. 8 Tunga jahá kabinchá'a titjuhun naaha takjiun, ko b'i kitsúhu Herode:

—T'eya tabani nintaku Jua Bautista nga k'uaiñi.

9 As'ai kik'ie babaha nda rej Herode, tunga ngat'aha ni nga ja kats'ínkie Ntiana nga ts'íintjusun éhen ko ngat'aha já xi kab'entut'áko ho yámixo, kui nga b'a kitsúhu nga k'uaihi ra takjiun ni xi tibankihi. 10 Kitsjá kjua nga stíkjá nintaku Jua aya nubayoo. 11 Nku taba kis'eya nintaku Jua ko kik'aihi takjiun, ko kui xi ngjitsjá ngaha ra naaha niu.

12 Ja kamo, já ni'yakuyaha Jua j'aikj'á yjoninte k'ien ko kingjayanji. As'ai ngji tsuyaha Jesu ni xi kamo.

B'i ts'in kits'ínkjen Jesu já xi un mi

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Nk'ie nga kint'é Jesu éin, y'eya nku tsutsu nga ngji t'axín suba nku ante má najmi ch'a tjin. Tunga nk'iehé nga kint'é xuta nkjiun nga ja tífi Jesu, as'ai tsuku ngji titjuhun ra Jesu nga ngjitjenni. 14 Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, kieke nga nkjin nkjún maha xuta xi tikuyaha. Kama nimaha ko kits'innkihi xi uhun. 15 Nk'ie nga ja kama ngixuun, incha j'aik'uhun já ni'yakuyaha ko b'a kitsúhu:

—T'axint'a nkjún ei ko ja 'yún kama ngixun. Tu sahá b'a t'ihin xuto nga katji nanki xi tjindai ei má nga kama k'uatse ni xi kjiñe.

16 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi machjéhen nga ngjuai xuto. Tu sahá jun tjoohon ni xi kjine.

17 B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha ninkuan xi kich'ai ko jo ichí tjio.

18 —Nibákonú ei —kitsú Jesu.

19 As'ai b'a kitsúhu xuta nkjiun nga k'úéntujin jñóo. Jakj'á ninkuan xi uun ko tjio xi joo. Tsasenjinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achjihí Ntjaná. Tsakjánya ninkuan ko kitsjáha ja ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'íinnzdjo ngáha ra xuta nkjiun.

20 Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. As'ai j'áiya ninkuan xi ts'ankiu. Te jo nisín kama.

21 Ma ra un mi jax'in ko kj'ai jminchjiun ko jántí xi incha kikjine nichinee.

B'i ts'in ngjisun Jesu ntáchak'uun

(Mr: 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha nga incha kjuas'en tsutsuu ko nga incha ngjuai tíjuhun ngabantá ntáchak'uun, at'aha Jesu tsasín niyá xuto nk'ie nga incha ngji ni'yaha.

23 Nk'ie nga ja kits'ínkji xuta, as'ai ngji nchjako t'axín suba Ntjaná asunntu tjenkiu. Yo tíjña suba nk'ie nga ja kama jyun.

24 Kui chubo ja kamasehen ntáchak'uun tjenjin tsutsuu. T'éhen ntóo títs'instihi, at'aha ntjo 'yún nkjún tísatéjihin tsutsuu.

25 Nkú ra ma nga ja tífi ma sen, tsichu tjenjki tíña Jesu jóo nga tífisun ntáchak'uun. 26 Nk'ie nga kikie já ni'yakuyóo nga nibásun ntáchak'uun, incha kitsankjún nkjún. B'a incha kitsú nga kikjintáya nkjún:

—iNku sen nibá yo!

27 Tunga tjen'yún kinchjahá Jesu:

—iJyu ní! ¡Ahán niu! ¡Najmi tu binkjun!

28 As'ai b'i kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, tsa kjuaxi nga ji niu, tjein kjuá nga kfínsehe yo má tjenjin ntóo.

29 —Nibái —kitsú Jesu.

As'ai tsitjuen Pedro tsutsuu ko ngjisun ntóo nga ngjisehe Jesu. 30 Tunga nk'iehé nga kikie nga 'yún tíma ntjo, kitsankjún ko nk'ie nga ja tífijintí, kikjintáya:

—ji nda maestru, n'ek'ankiní!

31 Ta kuihi chubo jakj'á Jesu ntsja Pedro ko b'a kitsúhu:

—¡Á b'a 'yún ichí s'ejihin ri an! ¿Á jo jan kamaha ri?

32 Nk'ie nga incha jas'en tsutsuu, kitsjenjyú ntjo. 33 As'ai já xi tíncha tsutsuu kits'íntsjoho Jesu nga b'i kitsúhu:

—Kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntjaná.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu xuta un xi tjin nanki Genesaret
(Mr: 6:53-56)

³⁴ Nk'ie nga ja j'atikjako Jesu ja ni'yakuyaha ntachak'uun, as'ai tsichu nanki Genesaret. ³⁵ Nk'ie nga kamankjihin xuta xi tjin yo nga Jesu niu, kits'inkint'e xuta xi tjin xki ante xi tjindai yo. As'ai incha j'aisehe Jesu nga j'aiko ngatentee xuta xi uhun. ³⁶ Incha tsankihj tsa tsjantehe tsa tu andai tuts'in najyun xi yja ts'inko, ko kamanda ngayjee xi kits'inko najyuhun Jesu.

15

B'i ts'in tsakuya Jesu mi nihi xi ts'in sihi xuta nginkun Ntiana
(Mr: 7:1-23)

¹ As'ai incha j'aisehe Jesu ja fariseo ko ja chjine'ehen kjuatexumoo xi nibaha nanki Jerusalem. B'a incha kitsuhu:

² —¿A najmi ts'intjusuhun ja ni'yakuyahi sihin xi y'ejnaná ntje chána? Najmi títjun bané ntsja nk'ie nga kjine niñu.

³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko máha jun, ¿a najmi n'etjusunnu ni xi y'ejña Ntiana, nga tu sahá sinnuu n'etjusunnu? ⁴ Tjit'a má nga b'a kitsú Ntiana: “Chankjún na'mihj ko naahj”, ko “Xi ch'on kuitsu hu na'mihj ko tsa naaha, kui xi tjihin nga n'ek'ien.” ⁵ Tunga juhún b'a bixiún nga tsa tjin xi b'i kuitsu hu na'mihj ko tsa naaha: “Ngayjee ni xi tjinna nga kúásinkoho kai, ja chje kitsjaha Ntiana”, ⁶ tsa tjin xi b'a kuitsu, kui xi najmi ta tjihin tsa skuenkjún na'mihj ko tsa naaha. Kui nihi xi bixiún. B'a ts'in najmi ta n'echjihinu éhen Ntiana tu ngat'aha sin xi kin'ekjas'ennuu.

⁷ iTu tsjohónuu nga bakuchú xi nkú ts'in yankjún Ntiana! Kjuaxi kjáihin ni xi kitsú nda profeta Isaia nk'ie nga b'a ts'in y'et'a:

⁸ Kui xuta xu'bj tu ts'ahá benkjúnna, tunga animaha kjin tjñaha an.

⁹ Najmi chumi ni chjihj ra chje xi tsjana, at'aha tu kjuatexumaha xutahá bakúya.

¹⁰ As'ai b'i kitsú Jesu xuta nkjiun:

—Tjenñju ko katumankjinnuu. ¹¹ Ni xi fas'en ts'a xuta, najmi kui xi ts'in sihi nginkun Ntiana. Ni xi bitju ní ts'a, kui ní nihi xi ts'in sihi.

¹² As'ai j'aisehe Jesu ja ni'yakuyaha ko b'a kitsuhu:

—¿A yai nga ja fariseo najmi kuasasihj in én xi kuachubai?

¹³ B'i kitsú Jesu:

—N'esjenji santaha ko kjamaha ngayjee yá xi najmi y'entje Na'mina xi tjña ndjiojmi jan. ¹⁴ Najmi tu nkjún manuu jóo. Já kahá niu xi bakú njyaha xuta ka. Tsa nku nda ka kuakú njyaha kj'ai nda ka, ¿a najmi kuixuntuyahá nga joo nku tixa?

15 **As'ai b'a kitsú Pedro:**

—T'inyanì nkú tsuhú rā ni xi kuak'iejña chubayai.

16 **B'i kitsú Jesu:**

—¿A ta ndaha jun najmi mankjinnu? 17 ¿A najmi yanú nga ngayjee ni xi fas'en ts'a xuta, fi aya kats'a kō bitju ngáha? 18 Ni xi bitju ní ts'a xuta, kui ní xi nibáha ajin animaha kō kui xi ts'in sihi nginkun Ntjaná. 19 At'aha ajin animaha ní xuta nibáha rā nga ch'on ts'in ts'innkjink'un, nga ts'ink'ien xinkjín, nga bangane kjuabixoon, nga tjín xi fantukō jminchjín nga najmi kjee bixan, nga ndyjé ts'in, nga nchja én tsank'á, kō nga ch'on tsuhú xinkjín. 20 Kuihí ni xu'bi xi ts'in sihi xuta nginkun Ntjaná. Tunga tsa kjine ninkuan nga najmi tíjju kuané ntsja, najmi kui nihi xi ts'in sihi xuta nginkun Ntjaná.

B'i ts'in nku tachjuún xi najmi ntjehe judio tjehe rā tsankihi nku kjuanda Jesu

(Mr. 7:24-30)

21 **As'ai tsitju Jesu yō nga ngji ante xi tiña maha nanki Tiro kō nanki Sidon.** 22 **Kō tū kikjintáya tjeñkihi rā nku tachjuún xi najmi ntje judio tjehe rā xi yō tíjña.** B'a kitsúhu:

—ji chá maestru, ji xi ntjehe David, chase nimaní ichí an! jTajín ichína tíjñajihín chánindo, kui nga tū xí uhún tibehe rā!

23 **Tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu.** **As'ai j'aise tiñaha já ni'yakuyáha kō b'a incha kitsúhu:**

—Tū sahá b'a t'ihin tachjuún nga katji, at'aha tíkjintáya tjeñkiná.

24 **As'ai b'i kitsú Jesu:**

—Kits'in nibána Ntjaná nga tū nkuhú xuta xi ntje Israel tjehe rā kfínsehe, xuta xi kindyja xi nkú joyaha chutsankā xi ngji t'axín suba.

25 **As'ai j'ai tachjuún, tsasinkúnch'int'aha Jesu kō b'a kitsúhu:**

—ji chá maestru, tisinkoní ichí an!

26 **B'i kitsú Jesu:**

—Najmi nda tjín tsa chjú'aha ninkuahan jántíu nga kj'uaihi naño.

27 **As'ai b'a kitsú tachjuún:**

—Johon, chá maestru, tunga santahá ni kō naño kFINE kjine xihí ninkuan xi bixunntunkí yámixaha ntiaha.

28 **B'i kitsú Jesu:**

—Ji tachjuún, já b'a 'yún s'ejihin ri nga Ntjaná kits'in nibána! Katuma xi nkú ts'in mjehi.

Ta kuihi chubō kamanda takjihín tachjuún.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin nkjún xuta un

29 **Tsitju Jesu yō nga ngji andai ntáchak'un Galilea.** **As'ai ngjinji nku asunntu tjeñki kō yō y'ejña.** 30 **Incha j'aisehe Jesu**

nkjin nkjún xutá nga j'aiko xi najmi ma fi, xi ka, xi najmi ma nchja, xi kutu ntsja, ko nkjin sa xi uhun. Kui xi j'aik'íentut'áha Jesu ko Jesu kits'ínkihi ngayjee. ³¹ Kui nga kama nkjúhun ra xutá nkjiun nk'ie nga kieke nga tinchja xutá xi najmi ma nchja, kamanduú ntsja xutá xi kutu ntsja, tjíma xutá xi najmi ma fi, ko kama chjihí xutá xi ka. As'ai incha kits'ínsjoho Ntíaha xutá Israel.

B'i ts'in kits'ínkjen Jesu já xi ñju mií
(Mr. 8:1-10)

³² As'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

—Tíma nimaná xutá nkjiin, at'aha ja tjihin jan nistjin nga tjintukoná ei. Ja najmi ta tjihin ra nichine. Najmi mjena ts'inkji kjintíá, at'aha tsa kuayáya aya niyóo.

³³ As'ai b'i incha kitsú já ni'yakuyóo:

—¿Tunga má xi tjeheh sakúná ei ante t'axín xu'bi ninkuan xi kamaha ra nga kjine xutá xi b'i nkjún ts'in nkjin maha?

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjin ninkuan kich'o?

B'a incha kitsú jóo:

—Yatu maha ko k'ua tjo xixi.

³⁵ As'ai b'a kitsú Jesu nga k'úentu xutá nkjiun t'anankiu.

³⁶ Jak'á ninkuan xi yatu ko tjo ko kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. Tsakjanya ko kitsjáha já ni'yakuyáha. As'ai já ni'yakuyóo kits'índzjoho ninkuon ko tjo xutá nkjiun.

³⁷ Kikjine tente xutá niu santa nkúhu nga kitse sisihin. As'ai j'áiya ninkuan xi ts'ankiu. Yatu nisin kama. ³⁸ Ñju mií jáx'in ko kj'ai jminchjiun ko jánti xi kikjine nichinee. ³⁹ Nk'ie nga kits'inkji Jesu xutá nkjiun ni'yaha, jas'en ngáha tsutsuu nga ngji ante xi tiña maha nanki Magadan.

16

B'i kitsú Jesu nk'ie nga tsinchihi nku kjuankjún
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Incha j'ai já fariseo ko já saduseo nga j'ai kjut'ayák'un Jesu. Tsankihi nga ts'ín nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntíaná kits'in nibáha. ² Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Nk'ie nga ja ma ngixuun b'a bixiún: “Nda chun kama, at'aha chun jeje nk'a ján.” ³ Ko nga ta jyuun b'a bixín ngó: “Ch'on chun kama nd'ai, at'aha nintj tíncha.” Mankjinnuu ni xi ma chji nk'a ján, tunga, ¿á najmi tímankjihinnuu ni xi tís'ejña chjihí nistjin nd'ai? ⁴ Xutá xi tjin nd'ai tíncha banki nga skue nku kjuankjún, at'aha ch'onk'un ko najmi naxu tíncha nginkun Ntíaná. Tunga tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nistjin nk'ie, kui kjuankjúhun xi s'ejña chjihí xutá xi tjin nd'ai.

B'a kitsú Jesu, as'ai ngji t'axihin xuto.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'in chjén na'yu san
(Mr: 8:14-21)

⁵ Nk'ie nga tsichu já ni'yakuyáha ngabantoo, tu kichayahá ra nga kik'a ninkuan. ⁶ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Nda chasoo. Chuhun yjonuu na'yu sahan já fariseo ko já saduseo.

⁷ As'ai b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjin já ni'yakuyoo nga najmi incha y'a ninkuan. ⁸ Kamankjihin Jesu ni xi tincha tsu joo ko b'a kitsúhu:

—¿Á tichubanijmíyakohonu xinkju nga najmi kich'ahanu ninkuan? ¿Á b'a 'yún ichi s'ejihinnuu nga Ntíaná kits'in nibána! ⁹ ¿A tu yje najmi kjehe mankjinnuu? ¿A najmi ta f'áitsjehennuu ninkuan xi uun xi tsakjanyáha já xi un mij maha ko nkú tjin nisín kin'etso ninkuan xi y'ekú? ¹⁰ ¿Ko a najmi ta f'áitsjehennuu ninkuan xi yatuú xi tsakjanyáha já xi nju mij maha ko nkú tjin nisín kin'etso ninkuan xi y'ekú? ¹¹ ¿Nkú tjihin ra nga najmi tímankjihinnuu nga najmi ninkuan tinchjanijmíyahana? Tunga chuhún ruu yjonuu na'yu sahan já fariseo ko já saduseo.

¹² As'ai kamankjihin já ni'yakuyoo ni xi tincha Jesu, nga najmi na'yu sahan ninkuan xi tihin nga kúhun yjoho. Ngat'aha ní ni xi bakúya já fariseo ko já saduseo tihin nga kúhun yjoho.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'in nibáha ngajoho
(Mr: 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Nk'ie nga tsichu Jesu tiña nanki Cesarea, má nga batéxuma nda Felipe, as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Yáhá ni Ntíhi Nda x'ijun tsu xuta?

¹⁴ B'a kitsú já ni'yakuyoo:

—Tjin xi b'a tincha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjin ngá xi b'a tincha tsu nga ji xi Elia. Ko tjin ngá xi b'a tincha tsu nga ji xi Jeremia ko a ra kj'ai nda profeta.

¹⁵ B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixiún nga an?

¹⁶ As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji xi Cristo. Ji xi Ntíhi Ntíaná xi tijná tík'uun.

¹⁷ B'i kitsú Jesu:

—Nda tjin ngat'a ts'i, Simon, ntíhi Jona. At'aha ndaha nku xuta asuntej najmi y'éña chjili ni. Na'mina ní xi tijná ndjiojmi ján y'éña chjili ni. ¹⁸ Ko an b'a tixihin nga ji xi k'úhin Pedro. Ts'innda ninkuna asuhun ndjio xu'bi ko nga'yuhun ngabayoo najmi kamaha ts'in nganaha xuta xi ts'an. ¹⁹ An tsjaha yubíhi má batéxuma Ntíaná. Ni xi k'úet'a'yín ei asuntej, ta s'et'a'yún ndjiojmi ján. Ko ni xi chjundáyai ei asuntej, ta kuindáya ndjiojmi ján.

²⁰ *As'ai b'a kitsúhu* Jesu já ni'yakuyáha nga najmi tu ch'a *kuitsuyaha* nga kui xi kits'in nibáha Ntíaná ngajoho.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mr. 8:31—9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Kui *nístjiun* kik'atuts'ihin Jesu nga kitsúya *kixihí* já ni'yakuyáha nga tíhin nga ngjuai nanki Jerusalen, ko nga un *nkjún skuehe* aya ntsja jáchá xi tíhin xá ko já na'mi k'aku ko já *chjine'éhen kjuatéxumoo*, ko nga n'ek'ien ko *nístjin* xi ma jahan *kj'uaiya ngáha ra ngabayoo*.

²² *As'ai Pedro* ngjiko t'axín Jesu ko b'a kitsúhu nga najmi nda kits'in nga b'a kitsú. B'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, Ntíaná kakjexihin ngayjee ni xu'bo! ¡Najmi tu chumi nihi xi katumahi!

²³ *Tunga* kits'ínk'ótjijak'uhún Jesu Pedro ko b'i kitsúhu:

—Tiyú xinní, Satana! Ji xi tín'endyjajinní. At'aha najmi ni xi ts'e Ntíaná tín'enkjíntak'uin. Ni xi ts'e ní xuta asuntei tín'enkjíntak'uin.

²⁴ *As'ai b'a kitsúhu* já ni'yakuyáha:

—Tsa tjin xi mjehe tsjénnkina, kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko *katsjáha yjoho* nga *kuayá ngat'ana*, *as'ai katsjénnkina*. ²⁵ *At'aha* xi mjehe ts'ínk'anke suba yjoho nga k'úéjña tík'un, kui xi tu sahá *kuayá*. *Tunga* xi *kuayá ngat'ana*, kui xi *sakúhu* nga k'úéjña tík'un. ²⁶ *At'aha*, ¿mí xi *chjihí ra* tsa ts'ín ngana *xuta ngayjee* ni xi tjin *asuntee*, tsa tu sa *ndyjahá ngá animaha?* ¿Mí nihi xi tsjá nga k'uéchjintjai *animaha?*

²⁷ *At'aha* Ntíhi Ndax'iun *kj'uaiko kjuachánkaha* Na'mihí ko *kj'uaiko ntítsjehé*. Nk'ie k'uéchjihí nga nkúnkú *xuta* ni xi kits'in.

²⁸ *Kjuaxi* ni xi tíxinnuu. K'ua xi tíncha *ei* najmi *kuayá santa nkúhu* nga *skue* nga *kj'uaitéxuma* Ntíhi Ndax'iun.

17

B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Askahan nk'ie nga j'a jun *nístjin*, Jesu kinchja t'axihin Pedro, Santiago ko Jua xi nts'e maha Santiago. Ngjiko t'axín jóo nku *asunntu tjenki* nk'a. ² Yo kik'óntjaiya *sénnístjihin* Jesu nginkun jóo. Tsat'ai *ankjín* xi nkú joyaha ts'iu ko najyuhun taba *xúxú kama* ko tsat'ai. ³ Ta kikié jóo Moise ko Elia nga tíncha *nchjanijmíko* Jesu. ⁴ *As'ai b'a kitsú Pedro*:

—Ji nda maestru, já b'a nda tíhin nga *ei kuintsubahaná!* Tsa mjehi, ts'innda *ei* jan ni'ya yántsú, nku xi kama ts'i, nku xi kama ts'e Moise ko nku xi kama ts'e Elia.

⁵ Nk'ie nga b'a ta títshu Pedro, tu nkúhú *nintí* xi tibat'ai j'ai ts'innk'íéhen jóo ko kinu'yá *ajin nintíu* nku ntá xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntína. Tjona ko tsjo mana. Tasinñjuhu.

6 Nk'ie nga kint'é ntɔ já ni'yakuyóo tɔ ni xí incha kit-sankjúhún. Kui nga xí t'anankiuhú y'et'aha nintaku nga incha tsinchakúnch'in. 7 As'ai j'aik'úhún Jesu kɔ kits'ínkɔhɔ nga b'i kitsúhɔ:

—Tisíntjɔon. Najmi tɔ binkjun.

8 Nk'ie nga kingjénnk'a ngáha ankjín jóo, najmi tɔ ch'a xi kíkíehé. Tɔ Jesu síjña subahá. 9 Nk'ie nga ja t́incha nibájen ngáha asunntu tjenkiu, b'a kitsúhɔ Jesu jóo:

—Najmi tɔ ch'a xi 'miyohoo ni xi kuayo santaha nkúhu nga kj'uaíya ngáha rá ngabayoo Ntíhi Ndax'íun.

10 As'ai kingjásjaiya já ni'yakuyóo:

—¿Á b'a tsuhu já chjine'éhen kjuatéxumoo nga tjíhin nga kj'uaí títjuhun Eliá?

11 B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga kj'uaí títjun Eliá kɔ k'uénda ngayjee ni xi tjín. 12 Tunga an b'a t́ixinnuu nga ja j'ai Eliá, tunga najmi kamankjihín rá xutá tsa Eliá niu. Tu ni xi kama mjehé rá jóo kits'íhin. B'a tɔ ts'ín un skuéhe Ntíhi Ndax'íun aya ntsja jóo.

13 As'ai kamankjihín já ni'yakuyóo nga Jua Bautista kinchjanjmíyaha Jesu.

B'i ts'ín kits'ín ndáhi Jesu nku ndá chí xi t́jñajihín ndanindoo
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Nk'ie nga incha j'ai ngáha má nga t́incha xutá nkjiun, as'ai nku ndá j'aisehe Jesu kɔ tsasinkúnch'int'aha nga b'a kitsúhɔ:

15 —Ji ndá maestru, chase nimañi ichí ndá china. Tjín nistjin nga jyuhú kj'i b'atsé kɔ 'yún un behe. Tjín nga nkjin niyá jnejin nd'íu kɔ tsa ntánijuo. 16 Kjúáikɔhɔ já ni'yakuyáhi, tunga najmi kamahá rá kuats'ínnkihí.

17 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á b'a 'yún ichí s'ejihín rá Ntíaná xutá xi tjíhin nd'ai kɔ ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tjíhin nga kúátejñajinnuu? ¿Nkjé kjin tjíhin nga ts'ín chúkjuannuu? Nibákonú ndá chíu ei.

18 As'ai ndjá kinchjako Jesu ndanindoo kɔ tsitjujihín ndá chíu. Tɔ kuihi chubɔ kamanda ndá chíu. 19 Askahan já ni'yakuyáha j'aingjásjaiya t'axíhin. B'a incha kitsúhɔ:

—¿Á najmi kamahaní kuakich'onsjeheni ndanindoo?

20 B'i kitsú Jesu:

—At'aha 'yún ichí s'ejinnuu Ntíaná. Kjuaxi ni xi t́ixinnuu. Tsa tɔ ichí s'ejinnuu xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún ichí, kama b'a k'úíhúun asunntu tjenki xu'bi: “Tiyú xin ei kɔ t'ín t'axín.” As'ai ngjuai t'axín. Kɔ tɔ mí nihí ni xi kamanuu, tsa b'a ts'ín s'ejinnuu Ntíaná. 21 Tunga jáninda xi nkúhu xu'bi najmi

chubá bitju. Nk'ie nga chubakááhá Ntíaná kò nga bintsuba kjintíáá, nk'iehé nga bitju.

B'i ts'in ta kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Nk'ie nga tsú'bakò Jesu já ni'yakuyáha ante Galilea, b'i kitsúhu:

—N'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ²³ kò incha ts'ínk'iehen. Tunga nistjin xi ma jahán ni k'jáíya ngáha ra ngabayoo.

Kik'ie nusin nusihin já ni'yakuyóo nga b'a kitsú Jesu.

B'i ts'in y'échjí Jesu toon xi masúhun ninku

²⁴ Nk'ie nga tsichukò Jesu já ni'yakuyáha nanki Capernaum, as'ai incha j'aisehe Pedro já xi f'ásuhun toon ninku xi síjña nanki Jerusalem. B'a incha kitsúhu Pedro:

—¿A najmi b'échjintjaihi nda maestrui ninku?

²⁵ —Johon —kitsú Pedro.

As'ai nk'ie nga jas'en Pedro ni'ya má tíjña Jesu, tu Jesuhú tjun kinchjako:

—Ji Simon, ¿nkú bixin? Já rej xi tjin asuntej, ¿yá xi ts'ínk'íechjintjai? ¿A ntíhi, a ra xuta xi k'jáíhi?

²⁶ —Xuta xi k'jáí —kitsú Pedro.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Johon, najmi b'échjí ntíhi jóo. ²⁷ Tunga tu xi najmi ch'on kamaha ra jóo, tu sahá t'in andai ntáchak'uun kò ndjein nintu. Tjio xi tjun ngjuait'ahi chjúx'á'ai ts'a. Yo sakúhi toon xi kama k'úechjintjaihini jo xuta. Chjúbéi tooon kò t'ínk'iechjí xi ts'j kò xi ts'an.

18

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka má batéxuma Ntíaná

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ta kui nistjin xu'bo j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha. B'a incha kitsúhu nga kingjásjaiyaha:

—¿Yá xi 'yún chánka sa má batéxuma Ntíaná?

² As'ai kinchjaha Jesu nku nda chí, tsasíjñajin masehen jóo ³ kò b'a kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnu. Tsa najmi kuankínchj'aha ruu animannu kò n'ek'óntjaiyo yjonnu xi nkú joyaha ntí xi ntí ntí, najmi kuitjás'enjiun nga Ntíaná xi kuatéxumanu. ⁴ Kui nga tu yáha ni xi ts'ín nimakjuaha yjoho xi nkú joyaha nda chí xu'bj, kui xi 'yún chánka kama má batéxuma Ntíaná. ⁵ Kò xi ngajona ts'ínkjáihin ra nku nda chí xi nkúhu xu'bj, kui xi an títs'ínkjáinna.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin je xuta xingisoo

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Tu yáha ni xi ts'ínkijnejin ngatitsun nku nda chí xi nkúhu xu'bi xi s'ejihin an, tu sahá ra ngandaha xi b'a ts'íiun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka ko chjanik'ajin má nankaha ntáchak'uun. ⁷ Niñma rú ts'ihin xuta xi tjin asunnte, at'aha tjin ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun! Tjihin nga s'e ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, niñma rú ts'ihin xuta xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi kj'ai!

⁸ 'Kui b'a maha, tsa ntsai ko tsa tsukui xi títs'ínkijnejihin ngatitsun, tu sahá tichákjái ko kjin chjaniyai. Tu sahá ngandahí tsa kuitjás'en niñmai ko tsa kutui má nga k'úentu tík'un xuta, ko najmi tsa tjit'a nga joo tsukui ko nga joo ntsai tunga tu sa ajin nd'í xi najmi mahá ra 'meya chjanik'ajin ngáhi. ⁹ Ko tsa tunkuin xi títs'ínkijnejihin ngatitsun, tu sahá n'esjei ko kjin chjaniyai. Tu sahá ngandahí tsa kuitjás'en kat'ai má nga k'úentu tík'un xuta, ko najmi tsa tjincha nga joo tunkuin tunga tu sa ajin nd'í ngak'iehén chjanik'ajin ngáhi.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku chutsanka xi kindyja

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Tejin tak'un. Najmi tu tohón manuu nku nda chí xi nkúhu xu'bi. At'aha an b'a tixinnuu nga ntítsjehe jántíu xi tjin ndjiojmi ján, tjintu tehente nginkun Na'mina xi tíña ndjiojmi ján. ¹¹ At'aha Ntíhi Ndax'iun j'ai ts'ínk'anki xuta xi ja kindyja kai.

¹² 'Nkú bixíun? Tsa nku nda tinchaha unchan chutsanka, tsa ndyaha nku, ¿a najmi kuintcháhá xi cháte ko yachán ñjoo ajin jñoo ko ngjuaingisjái xi kandyjoo? ¹³ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tsa sakúsjaihi chu xi kandyjoo, 'yún tsjo kama saha chu xi nku xi kuasakú ngáha ra, nga xi cháte ko yachán ñja xi najmi kandyjoo. ¹⁴ B'a ta ts'in najmi mjehe Na'minuu xi tíña ndjiojmi ján tsa ndyja ndaha nku jántí ntí xi nkúhu xu'bi.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu kjuan'endyjat'oo

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Tsa ch'on títs'ihin nda nts'e, t'ihinseihí ko chubanijmíko subai nga b'a t'ihin nga najmi nda tjin ni xi títs'in. Tsa kuint'é éhin, ja kuijnehi nda nts'e. ¹⁶ Tunga tsa najmi kuint'é éhin, t'inkoi tsa nku ko tsa jo xuta, tu xi b'a ts'in s'ehe tsa jo ko tsa jan testiyu xi kuitsuya ni xi kamo. ¹⁷ Tunga tsa najmi kuint'é éhen jóo, t'inyaihi xuta ninku ni xi títs'in. Ko tsa najmi kuint'é éhen xuta ninku, katumahi ndo xi nkú joyaha já xi najmi be Ntjaná ko tsa xi nkúhu já xi f'áchjintai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma.

18 'Kjuaxi ni xi tíxinnu. Ni xi k'úét'a'yún ei asunntej, ta s'et'a'yún ndjiojmi já. Kō ni xi chjundáyo ei asunntej, ta kuindáya ndjiojmi já. 19 Kō b'ahá ta tíxin ngáhanu. Tsa jo kamo nga k'úéndo ei asunntej ni xi mjenu nga kuinchíhu Na'mina xi tíña ndjiojmi já, kui xi tsjánū ni xi kuinchíu. 20 At'aha má nga kama ñakú tsa jo kō tsa jan xuta xi s'ejihin an, an ta tíjñajin masehen xuta xu'bo.

21 As'ai j'ai tiña Pedro kō kingjásjaiya:

—Ji nda maestru, ¿nkú tjin niyá ts'inndyjat'aha nda nts'é nga ch'on títs'ínna? ¿A santaha yatu niyá?

22 B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu yatu niyá tíxihin. Cháte kō kan ní niyá nga yatu.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi najmi kits'ínndyjat'aha nda musu xinkjín

23 B'i kitsú Jesu:

—Kui b'a maha, má batéxuma Ntjaná b'a joyaha nku nda rej xi kama mjehe ts'íinkō kuenta já musuhu. 24 Nk'ie nga tít'atuts'ihin nga títs'ínxki, as'ai j'ai kin'ekasínña nginkun nku nda musu xi 'yún tse tjehe ts'e. 25 Tunga najmi tíhín ra ndo toon xi k'uéchjhi ni xi tjehe. As'ai kitsjá kjuá nda ntiaha nga satéña ndo, chjuuhun, ntíhi kō ngayjee ni xi tíhín, tu xi b'a ts'in kuitju chjhi ra toon xi tjehe. 26 As'ai tsasinkúnch'in nda musu nginkun nda ntiaha kō b'a kitsú: "Ji nda ntia, n'e chúkjuá saní ichí. K'uechjí tentehé ra toohin." 27 Kama nima ndo nda musuhu. Kits'in ndaí ngáha ra kō kits'ínndyjat'a tentehé toon xi tjehe.

28 'Tunga nk'iehé nga tsitju nda musu yo, kisétkjá kj'ai nda musu xinkjín xi ichí tjehe ts'e. Kui xi jak'á nga kit-subantu kō b'a kitsúhu: "¡T'echjíná toonna xi tjehin!" 29 As'ai tsasinkúnch'int'aha nda musu xinkjín kō b'i kitsú nga tsankihj: "N'e chúkjuá saní ichí. K'uechjí tentehé ra toohin." 30 Tunga najmi kits'in yuhú nda musu. Tu sahá ngjingjáya'yún nda musu xinkjín ndo. Yo rú nguáya santaha nkú rúhu k'uéchjí ni xi tjehe.

31 'Nk'ie nga kkie já musu xingisoo ni xu'bi, un nkjún kama k'un kō ngji tsúyaha nda ntiaha ngayjee ni xi kamo. 32 As'ai kinchja ngáha ra ndantiaha nda musu xu'bo kō b'a kitsúhu: "¡Ji nda musu ch'onk'un! An kuats'inndyjat'aha ngayjee toon xi tjehin tu ngat'aha nga b'a kuak'inní. 33 ¿A najmi kohó ji tíhín nga kama nima nda musu xinkjín xi nkú ts'in kama nima ji?" 34 Kama kjaan nda ntiaha. As'ai kits'ínkjas'en nda musu aya ntsja já xi basehe nubayóo tu xi tsjáha ra kjuanima. Yo s'eya santaha nkúhu nga k'uéchjí toon xi tjehe.

³⁵ B'a ta ts'innu Na'mina xi tijn ndjiojmi jan tsa najmi ngayjehe animanu n'endyjat'ohoo nts'o.

19

B'i ts'in kinchjanijmyaha Jesu kjuabixoon
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga b'a kitsu, as'ai tsitju ante Galilea nga ngji ante xi tijn Judea xi tijn ngabantá ntáje Jordan. ² Nkjin nkjun xuta kitsjennkíhi ko yo kits'innkíhi xuta xi uhun.

³ As'ai j'aisehe Jesu k'ua já fariseo tu xi kikjut'ayák'uhun ra. B'i ts'in kingjásjaiyaha:

—¿A kama nku nda chuba ts'inkjehé kjuabixahan nga k'uejña chjuuhun?

⁴ B'i kitsu Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo éhen Ntiana má nga tjit'a xi nku ts'in kits'innnda Ntiana xuta nga tuts'ihin ni? B'a ts'in tjit'a: “Nku chjuun nku x'in kits'innnda.” ⁵ Ko tjit'a ya má nga b'a ta kitsu: “Kui kjuaha nga nku nda k'uejñaha na'mihí ko naaha nga k'uejñako chjuuhun, ko nga joo nkuhú kuichú ma.” ⁶ Kui nga najmi ta jo ma saha. Nku ní yjoninte incha maha. Kui b'a maha, ni xi y'é'yuhun Ntiana, najmi xuta kjéndaya.

⁷ B'a incha kitsu jóo:

—Tunga tsa b'a ts'in tijn, ¿a b'a ts'in y'ejñaha Moise nga nku nda kama kjésintjehen nku xujun má nga ja tits'inkje kjuabixahan ko b'a ts'in kama k'uejñaha chjuuhun?

⁸ As'ai b'i kitsu Jesu:

—At'aha ndja animanu, kui kjuaha nga kits'inj'oho Moise nga kama k'uejñahanu chjuunnu. Tunga najmi b'ahá ts'in kis'ejña nga tuts'ihin ni. ⁹ An b'a tixinnu. Tsa nku nda k'uejña chjuuhun, tsa chjuuhun najmi kik'at'aha, tsa as'ai kuixanko kj'ai tachjuun, kui xi tibangane kjuabixan tjuhun. Ko tsa kj'ai nda kuixanko ngaha tachjuun xi y'ejñaha x'ihin, kui nda xu'bo xi ta tibangane ni xi 'mihí kjuabixan.

¹⁰ As'ai já ni'yakuyoo b'a incha kitsuhu Jesu:

—Tsa b'a ts'in tijn ngat'aha nda xi tijnaha chjuun, tu saha nda tjin nga najmi kuixaán.

¹¹ B'i kitsu Jesu:

—Najmi ngatentee xuta mankjihin ni xu'bi, nku tutuhú xi Ntiana kitsjáha nga kamankjihin. ¹² At'aha tjin xuta xi b'a ts'in kitsin nga najmi kama kuixan, ko tjin ngá xi kin'e xanta tu xi najmi kama kuixahan. Ko tjin ngá kj'ai xi ja y'éch'oho yjoho nga kuixan tu xi tu nku Ntiana há ts'inxát'aha ra. Xi kama ts'inkjáihin ni xu'bi, kats'inkjáihin.

B'i ts'in nda kinchjane Jesu jánti xiü
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Incha j'aiqo xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja ko kuinchjantjaihi nginkun Ntíaná. Tunga já ni'yakuyóohó b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. ¹⁴ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjehenntoho jántiü nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xuta xi b'a ts'in tjintuyáha xi nkú joyaha jánti xi, kui xi tjehen ra nga Ntíaná kuatéxumaha.

¹⁵ Kingjénne ntsja Jesu jántiü. As'ai tsitju yo nga ngji t'axín.

B'i ts'in kinchjanijmíko Jesu nku nda nchiná
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ J'aisehe Jesu nku nda ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ¿mí ni nda xi tjíhin nga ts'ian tu xi kama ts'inkjáihin ra nga kúátejña t'ík'un síán?

¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á ni xi nda tíchasjaiyahaní? Nku tutuhú maha xi nda. Tsa mjehi kuitjás'eín má nga kuinchun t'ík'uin, n'etjusuin ni xi tjít'a kjuatéxumoo.

¹⁸ —¿Má xi kui? —kitsú ndo.

B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. ¹⁹ Chanjúin na'mihí ko naahí. Ko n'etjói xuta xinkí xi nkú ts'in tjohi yjohí.

²⁰ B'a kitsú ndatiü:

—Santa nkúhu nga ndyjana títs'intjusan ngayjee ni xu'bo. ¿Mí nihi xi ndyjat'á sana?

²¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tsa mjehi nga kuichú mai xi tjíhin nga kuichú mai, t'ihinteñai ni xi tjíhin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'in s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²² Tunga nk'iehé nga kint'é ndatiü eín, kik'ie nusin nusihin nga ngji, at'aha 'yún nkjún nchiná.

²³ As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yaku'yáha:

—Kjuaxi ni xi tíxinnyu. 'Ni tjín tsa nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha. ²⁴ B'ahá ta tíxin ngáhanyu nga tu sahá najmi 'ni tjín tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

²⁵ Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyóo eín, tu ni xí kama nkjúnun ra ko b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁶ As'ai tsase'a Jesu jóo ko b'a kitsúhu:

—Xuta ndahachí najmi kamaha ts'ínk'anki yjoho, tunga Ntíaná maha ts'ínk'anki xuta. At'aha tu mí nihí ni xi maha ts'in Ntíaná.

²⁷ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu tentej ni xi tjinni ko tjenkijhi nd'ai. Kui kjuaha, ¿mí nihi xi sakúhúni jin?

²⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga n'e tsetse ngayjee ni xi tjin ko nk'ie nga kuakúchji Ntíhi Ndax'iun kjuachánkaha nga k'uéjñasun ante má nga kuatéxuma, kui nistjiun jun xi tjenkonú nd'ai ta kuintsuboo ante xi te jo maha nga kuatexumohoo ntjehe xuta Israel xi te jo tjká maha. ²⁹ Tu yáhá ni xi ngat'ana y'éjñaha ni'yaha, tsa já nts'e, tsa jminchjin nichja, tsa na'mihi, tsa naaha, tsa ntíhi ko tsa jñá xi tjihin, kui xutai k'uai ngáha ra unchan n'yá tjihin ni xi y'éjña ko ts'inkjáihin nga k'úentu tík'un sín. ³⁰ Nkjin xuta xi tjun nd'ai tsjénki, ko nkjin xi janki nd'ai xi tsjén títjun kama ngáha.

20

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén já xi kits'inxájin tuntsajéé

¹ Xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda xi tjiñaha nku jñá. Kui xi ta jyun tsitju nga ngjik'iéndako já musu tu xi ngjuai ts'inxájihin ante tuntsajéhe. ² Nk'ie nga kits'inj'ó já musu nga kama chjhi nku toon denario nga nku nistjin, as'ai kits'inkji jóo ajin tuntsajéhe. ³ As'ai ta ngjihí ngáha ndo, nkú ma nga chuba ñja, ko kieke kj'ai já xi tinja ajin nantjo xi najmi tjihin xá. ⁴ B'a kitsúhu jóo: “Tu sahá tankín n'exó ko jun ajin tuntsajéna ko nda tjin k'uechjinnuu.” As'ai ngji jóo.

⁵ As'ai ta ngjihí ngáha ndo, nkú ma nga chuba te jo ko nkú ma nga chuba jan, ko b'ahá ta kits'in ngáha. ⁶ Ko xi nkú ma nga chuba un nga ngixuun ta ngjihí ngáha ndo ko kisakú saha kj'ai já xi najmi tjihin xá. “Jun, ¿á nku nistjin kab'ahanuu ei nga najmi t'n'exáhanu?”, kitsúhu. ⁷ “At'aha najmi tjin xi títjá xáni”, kitsú jóo. “Tu sahá tankín n'exó ko jun ajin tuntsajéna”, kitsú ndo.

⁸ Nk'ie nga kama jyuun, kinchjako nda xi ts'e tuntsajéé nda xi basehe já musu ko b'a kitsúhu: “Chubañjaihi já musu ko t'echjhi nistjin xi kats'inxá. Xi askahan kafas'een ch'atuts'ihin ri, santaha nkúhu nga kuichuk'uin xi tjun kafas'een.”

⁹ Incha j'ai já musu xi jas'en xi nkú ma nga chuba un ko kits'inkjáihin nku toon denario nga nkúnkú. ¹⁰ As'ai incha j'ai já musu xi tjun jas'een ko b'a incha kitsú animaha nga ts'ati k'uaihi, tunga ta nkúhu toon denario kits'inkjáihin nga nkúnkú. ¹¹ Nk'ie nga kits'inkjáihin niu, y'ésiko nda xi ts'e tuntsajéé. ¹² B'a kitsúhu: “Já xi askahan kafas'een tu nkúhu ora kuats'inxá sa. Tunga tu ngúsuhún kuan'ei nga

kuak'iechjǐhǐ jǒo kǒ jin xi kan'e chúkjuai xóo kǒ nubóo nga nku nǐstjin tanto.”

¹³ Tunga b'ahá kitsú ndo nga kinchjako nda musu xi b'a títshu: “Ji nda xinkjián, najmi ch'on títsh'inkoho. ¿A najmi nkuhú toon denario kab'endakoní? ¹⁴ Chjúbéi toohin kǒ t'in. Tunga mjehéna tsjahá já xi askahan kafas'een xi nkú nga tjin tá títshaha. ¹⁵ ¿A najmi kamahá ts'inka ni xi tjinna xi nkú ts'in mjena? ¿A ra tíma xin tak'unní at'aha nda animana?”

¹⁶ B'a ts'in xi yjanki nd'ai tjun kama ngáha. Kǒ xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

*B'i ts'in tá kitsúya ngáha Jesu nga kuayá
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

¹⁷ Nk'ie nga tjenja Jesu niyá xi fi nanki Jerusalen, kinchja t'axín subahá já ni'yakuyá xi te joo kǒ b'a kitsúhu:

¹⁸ —Tjenñju. Ja tibankiáán nanki Jerusalen. Ja n'ekjas'en Ntíhǐ Ndax'iun aya ntsja já ná'mi k'aku kǒ já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi incha tsjá kjuá nga n'ek'ien ¹⁹ kǒ as'ai ts'ínkjas'ehen xuta xi najmi ntje Israel tjeheh ra, tu xi incha kuajnukiehe ra kǒ k'uéhe kǒ ngjuát'a kruuhu. Tunga nǐstjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

*B'i ts'in naaha Santiago kǒ Jua tsankihǐ Jesu nku kjuanda
(Mr. 10:35-45)*

²⁰ As'ai j'ai naaha jáha Zebedeo nga tjenko ts'ihin jáha. Tsasinkunch'int'aha Jesu nga tsankihǐ nku kjuanda. ²¹ B'a kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi mjehi?

B'i kitsú tachjúun:

—Tjennteí nga nku ntína kat'ejña kixihǐ kǒ nku xi kat'ejña skjúhin nk'ie nga kuatexumai.

²² As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi yo ni xi tǐbinchu. ¿A kuichúkjuanu un skuenu xi nkú ts'in un skuena?

—Kuichúkjuani —kitsú jǒo.

²³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxǐ nga un skuenu xi nkúhu an. Tunga tsa kuintsuboo nga kixina kǒ tsa skjúnna, najmi an tǐñana nga tsja niu. Ja tǐntuhu Na'mina xi tǐña ndaha kui antee.

²⁴ Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyá xi tee niu, incha kits'ínkjanok já ni'yakuyá xi joo. ²⁵ Tunga kinchja ñjahá ra Jesu jǒo kǒ b'i kitsúhu:

—Yo xi nkú ts'in xuta xi tǐhin xá ei asunnteí 'yún ndjá ts'ínko xuta xingisoo, kǒ xi tǐhin nga'yún ts'in nga nu'yá'éhen.

²⁶ Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi mje níhǐ nga nda k'aku kama ajinnuu, kui xi kats'in ni xi nda ngandanuu. ²⁷ Xi

mjehe nga tjun kama ajinnuu, kui xi katuma nda musunuu.
²⁸ At'aha ta ndaha Ntíhi Ndax'iun najmi j'ai tsa tu xi kui nda n'ehe ra. J'ai ní tu xi ní xi ngandaha xuta j'ai ts'ihin ko tu xi ts'íinkjas'eheh yjoho nga k'uéchjintjai nkjin xuta.

B'i ts'in kits'ínkihi Jesu jo já ka

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Nk'ie nga tìncha bitju nanki Jerico Jesu ko já ni'yakuyáha, nkjin nkjún xuta xi kitsjennkíhi. ³⁰ Jo já ka kab'entu andai niyóo. Nk'ie nga kint'é nga yo tíf'a Jesu, incha kikjintáya:

—¡Ji xi ntjehe David, katuma nimaahi jin!

³¹ As'ai xuta xi tjin yo kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a. Tunga tu sahá 'yún incha kikjintáya sa:

—¡Ji nda maestru, ntjehe David, katuma nimaahi jin!

³² As'ai tsasin'yún Jesu, kinchjahá jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Mí nihi xi mjenuu nga ts'innuu?

³³ B'a kitsú jóo:

—¡Ji nda maestru, mjeni nga kuix'ánki tunkuin.

³⁴ As'ai Jesu kama nimahá jóo ko kits'ínko tunkun. Ta kuihi chubó kama chjihí ko kitsjennkíhi Jesu.

21

B'i ts'in jas'en Jesu nanki Jerusalen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nk'ie nga ja tìncha bichú tiña nanki Jerusalen nga incha j'ai Betfage, nanki xi tiña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínki Jesu jo já ni'yakuyáha ² nga b'i kitsúhu:

—Tankiún nanki ichí xi tíña tiña ján. Yo sakúnuu nku búrrú xi tjit'a'yúnko ntí búrrúhu. Chjundáyo ko nibákonú ei. ³ Tsa tjin xi nkú kuitsunuu, b'a t'ihun: “Nda maestru rú machjéhen chu. As'ai rú ts'íink'óya ngáha.”

⁴ B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi kinchja nda profeta nga b'a kitsú:

⁵ B'a t'ihun xuta xi tjin Sion:

“Chasoo, ja nibásenuu Nda reinuu.

Kui xi nimaqjua, nku búrrú tjisun, nku ntí búrrú, ntíhi chu xi b'anji ch'á.”

⁶ As'ai ngji ts'intjusun já ni'yakuyóo ni xi kitsú Jesu. ⁷ Incha j'aiko búrrúu ko ntí búrrúu. Najyuhun incha kingjásuhun ko Jesu y'esuhun chu. ⁸ Nkjin nkjún xuta incha kingjántu najyuhun aya niyóo, ko kj'ai ngá xi tjiaha yá incha tsatet'a ko kingjántu aya niyóo. ⁹ Yún incha kikjintáya xuta nkjin xi yja tíjuun ko xi yjankiu nga b'i incha kitsú:

—¡Kats'ínk'ankiná xi ntjehe David! ¡Ntíaná nda kats'ínko xi kits'ín nibá ngajoho! ¡Kats'ínk'ankiná xi tíña nk'a ján!

10 Nk'ie nga jas'en Jesu nanki Jerusalen, kama nkjühun ngayjee xuta nantio ko b'a incha kitsú:

—¿Yá ndaha xu'bi?

11 B'a incha kitsú xuta xi tjenko Jesu:

—Nda profeta Jesuuhú niu xi nibáha Nazaret, nanki xi tijnajihin ante Galilea.

B'i ts'in kik'onsje Jesu já xi tjincha batéña chu má ma natsihin ninku

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 As'ai jas'en Jesu má ma natsihin ninku. Kik'onsje ngayjee já xi tjincha batéña ko xi tjincha b'atse chu yo. Kits'ínk'ótsjá yámixaha já xi tjincha ts'ínk'óntjaiya toon ko yáxilehe já xi tjincha batéña chutuju. 13 B'i kitsúhu:

—B'a ts'in tjit'a éhen Ntjaná: “B'a k'úihin ni'yaná nga kui xi kama ni'ya xi má nga xuta kuinchjako Ntjaná.” Tunga jun antehé já ndyjé t'n'e mo.

14 As'ai incha j'ai xuta ka ko xi najmi ma fi nga j'aisehe Jesu má ma natsihin ninku ko Jesu kits'innkihi. 15 Tunga já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatexumoo incha kama kjahan, nk'ie nga kkie kjuankjún xi tít'sín Jesu ko nga kint'é ntaha jánti xi xi tjincha nchja natsihin ninku nga b'a tjincha tsu: “¡Kas'ehe kjuachánka xi ntjehe David!” 16 B'a incha kitsúhu Jesu:

—¿A tínu'yái ni xi tjincha tsu jánti xiu?

B'i kitsú Jesu:

—Johon, tint'e. ¿A najmi kjehe n'eyo xujun éhen Ntjaná má nga tjit'a niu? B'i ts'in tjit'a:

Ts'a jánti xiu ko xi baki

kin'echjéin nga 'yún nda kin'etsjohi.

17 As'ai Jesu ngji t'axihin xuto. Nanki Betanja ngji. Yo kits'ínkj'a nistjen.

B'i ts'in ndjá kinchjako Jesu yá higuera xi najmi tjihin tu

(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Nk'ie nga ta jyuun nga tífi ngáha Jesu nanki Jerusalen, kama bjoho. 19 Ngjisehe nku yá higuera xi kkie andai niyóo, tunga ndahá nku tu najmi kisakúhu, tu subahá xka. B'i kitsúhu yóo:

—Ndahachí najmi ta kas'ehe ri tu.

Tu tjen'yún kixihí yóo. 20 Nk'ie nga kkie já ni'yakuyóo ni xi kamo, kama nkjühun ko b'a kitsúhu Jesu:

—¿Nkú tjihin ra nga tjen'yún kuaxihí ni yá higuera?

21 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tsa s'ejinnuu Ntjaná ko najmi jo jan kamanuu, najmi tu suba ni xi kuats'ihin yá higuera kamanuu n'oo. Ta kama b'a kuixihúun asunntu tjenki xu'bi: “Tiyú xin

yo ko chjaník'ajin yjohi ajin ntáchak'uun", ko b'a kama. ²² Ko ngatentee ni xi kuinchihuu Ntjaná nga chubakoo, n'ekjohoon tsa s'ejinnuu Ntjaná.

B'i kama nk'ie nga kingjásjaiyaha já tjíxoo Jesu yá xi kitsjá xáha

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Jas'en Jesu má ma natsihin ninku ko tsakúya. As'ai j'aik'úhun já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá ko b'a incha kitsúhu:

—¿Mí xá xi tjihin nga b'a tín'ei? ¿Yá xi kitsjá xáhi?

²⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasjáyanuu nku ni. Tsa k'únyanu, xinyanuu mí xáha xi tjinna nga b'a títs'ian. ²⁵ ¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntjaná, a ra xuta asunteihí?

As'ai b'i kitsúhu xinkjín jóo nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Ntjaná kits'ín nibáha Jua”, kuixíaán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsúhu Jua?” ²⁶ Ta najmi kama tsa: “Xuta asuntei kits'ín nibáha”, kuixíaán, at'aha ngayjee xuta b'a tsu nga nku nda profeta kama Jua. Najmi kama b'a kuixíaán at'aha binkjaán xuta nantio.

²⁷ Kui nga as'ai b'a incha kitsúhu ra Jesu:

—Najmi yai.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'i títs'ian.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchén nku nda xi tjintuhu jo já

²⁸ As'ai b'a kitsú sa Jesu:

—Nkú ma ni xinyanuu. ¿Nkú bixiún? Nku nda tjintuhu jo já. Ngjisehe nda xi tjuun ko b'a kitsúhu: “Ji ntina, t'in n'exájin tuntsajéna nd'ai.” ²⁹ “Najmi mjena kfián”, kitsú ntíhi ndo, tunga askahan ni kits'innkjink'un ko ngji ts'inxá. ³⁰ As'ai ngjisehe nda xinkuu ko b'a ta kitsúhu. “Jo'oho, na'mi”, kitsú nda xu'bi, tunga najmi ngjihí. ³¹ ¿Má xi kui já xi joo kits'ín ni xi mjehe na'mihí?

—Nda xi tjuun —kitsú jóo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma ko jminchjín skoo tíjün kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha. ³² At'aha j'aisenuu Jua ko tsakúyanuu ni xi naxu nginkun Ntjaná, tunga najmi kin'e s'ejinnú ni xi kitsú. Tu sahá já xi f'áchjintjai ch'á ko jminchjín skoo xi kis'ejihin. Ko máha jun, ndaha tsa kiyó niu, tunga najmi tsankinch'ahá ruu animanuu tsa kis'ejinnuu.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén já xi najmi naxu fikò xá xi kik'aihi

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Tjenñju ma ngó. K'uejñá chubaya manuu. Nku nda nchiná y'entje tuntsjajé, y'engi nch'á kò kits'innda nku ante má nga ts'íonki tuntsjajé. Kits'innda nku xjó nk'a tu xi kama chúnntaha antee. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'inxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin. ³⁴ Nk'ie nga ja tjne tuu, as'ai kits'inkjisehe ndo já musuhu já xi tits'inxáko tuntsjajé tu xi kuankihi ra tu xi kanéhe. ³⁵ Tunga jakj'áhá jóo já musuhu ndo. Nku xi kits'in'uhun, nku xi kits'ink'ien, kò nku xi y'éhe ndjio. ³⁶ As'ai ta kits'inkjihí ngáha ndo nkjin já musu, tunga b'ahá ta kits'in ngáha ra jóo.

³⁷ Tu chahán kits'inkji ntíhi ndo nga b'i kitsú: “Skuenkjún ntína jóo.” ³⁸ Tunga nk'iehé nga kkie já xi ts'inxáko tuntsjajé nga nibá ntíhi ndo, b'a kitsúhu xinkjin: “Kui xu'bo xi ts'inkjáihin ngayjee ni xi tjíhin na'mihi. Tu sahá n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'inkjáihin.” ³⁹ As'ai jakj'á jóo ntíhi ndo, kik'onsje natsin má nga tjíntje tuntsjajé kò kits'ink'ien. ⁴⁰ Kui b'a maha, nk'ie nga kj'uaí nda xi ts'e tuntsjajé, ¿mí nihi xi kj'uaí ts'ihin já musu xu'bo?

⁴¹ B'a incha kitsú jóo:

—Ts'inkje nga najmi kama nimaha já ch'onk'un xu'bo kò kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsjajé, já xi k'uechjíhi tuhu nk'ie nga kuichú chahan.

⁴² As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo ni xu'bi xi tjít'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu:

Ndjio xi kikjaníya já chjinejxóo ja j'ai ma ndjio k'aku.

Ntíaná xi b'a kits'in kò ma nkjunná nga chasehé.

⁴³ Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu. Chjú'anuu nga kuintsuabajiun nga Ntíaná xi kuatéxumanuu, kò xuta xi bakúchji nga Ntíaná xi batéxumaha, kui xi kj'uaíhi nga kjuas'enjin yo. ⁴⁴ Ndjio xi títsu éhen Ntíaná nga kikjaníya já chjinejxóo, tu yáhá ni xi kuijnesun ndjio kama xixi. Kò xi kuijnenehe ndjio kama nkuan nkuan.

⁴⁵ Nk'ie nga kint'é já na'mi k'aku kò já fariseo éin, incha kamankjihin nga kui tinchjaníjmíyaha Jesu. ⁴⁶ Mjehe nga kuakj'ánijé tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun, at'aha b'a incha tsu xuto nga nku nda profeta Jesu.

22

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku s'í kjuabixan

¹ As'ai ta kinchjahá ngáha Jesu nga y'éjña chubaya. B'i kitsú:

² —Xi nkú ts'ín batéxuma Ntjaná b'a joyaha nku nda rej xi ts'asje nku s'í nk'ie nga tsixan ntíhi. ³ Kits'ínkji já musuhu nga kunchjaha xuta xi kitsúya tíjuhun. Tunga najmi kits'ín yuhú xuto nga kj'uaí s'íu. ⁴ As'ai ta kits'ínkjihi ngáha kj'ai já musu nga b'a kitsúhu: “B'a t'ihuun xuta xi ja kixinyaha nga ja kab'endá nichinee. Ja kats'ínk'ién turu. Ja tjinda ngatentee niu. T'inyohoo nga kanibá s'í kjuabixoon.”

⁵ Tunga najmi nkjun kamaha xuta xi kik'inyaha. Nku xi ngjisehe jnáha, kj'ai xi ngjik'atseya ni. ⁶ Tjin nga xi jak'ánijé já musuhu nda rej, kits'ín'uhun ko kits'ínk'ien. ⁷ Nk'ie nga kint'é nda rej ni xi kamo, kama kjahan. Kits'ínkji já juhun nga kits'ínk'ien xuta xi b'a kits'íun ko y'eti nankihi.

⁸ As'ai b'a kitsú nda rej nga kinchjako já musuhu: “Ja tjinda s'í kjuabixoon, tunga najmi chumi ni chjhi rá xuta xi tjun kixinyaha nga kj'uaí. ⁹ Kui b'a maha, tankihinnu nyátée ko tu yáha ni xi sakúnuu t'inyohoo nga kanibá s'í kjuabixoon.”

¹⁰ As'ai tsitju já musu nga ngji nyátée. Kinchja ñja tentehe xi kisakúhu, ndaha tsa xi ch'onk'uhun ko ndaha tsa xi nda tjintuyáha. Kitsehe xuta má tjen s'í kjuabixoon.

¹¹ Nk'ie nga jas'en nda rej nga j'aisehe xuta xi kab'entut'á yámixó, kikié yo nku nda xi najmi yja najyun xi bja xuta nga fi s'í kjuabixan. ¹² As'ai b'i kitsúhu: “Ji nda xinkjían, ¿nkú ts'ín kabitjas'ehenni ei nga najmi tjihin ri najyun xi ts'e s'í kjuabixan?” Tunga najmi kinchjahá ndo. ¹³ As'ai kinchjaha nda rej já xi títsjá nichinee ko b'a kitsúhu: “T'e'yún sjai ko ntsja ndo ko chjanik'j'o natsin ján má jyuun, ante xi má kjintá xuta ko kuate ni'yun.” ¹⁴ At'aha nkjin maha xi tíchubaha, tunga tu chubaha maha xi kj'uaíjin.

B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjihin nga s'echjhi

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ As'ai ngjik'íéndako xinkjín já fariseo tu xi ts'ínkijneyaha Jesu nku én xi najmi b'a tjin. ¹⁶ Incha kits'ínkjisehe Jesu já ni'yakuyá xi ts'e ko já xi yjankihi nda rej Herode Antipa. B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yai nga kjuaxi én xi chubai ko nga naxu bakuyái sisin ni xi ts'e Ntjaná. Najmi ni xi sasihin xuta chubai. 'Yún nanka chaseihi. ¹⁷ Kui nga t'inyahani. ¿A ma b'echjhihi nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a rá najmi?

¹⁸ Tunga behé Jesu nga tu xi títsuhu jóo ko b'i kitsúhu:

—Jun xi tu tsjohónuu nga bakuchjiiú xi nkú ts'ín yankjún Ntjaná! ¿Á an tíchjut'ayák'uhunnú? ¹⁹ Takúnnú nku toon xi ma chjintjaihi ch'á.

J'aiko jóo nku toon denario. ²⁰ Ko b'i kitsú Jesu:

—¿Yá xi ts'e sénnistjijn ko j'áin xi jtí'aha tooin?

21 *As'ai b'a kitsú jóo:*

—Ts'e nda títjun Cesar.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohon Ntíaná ni xi ts'e Ntíaná.

22 Nk'ie nga kint'é jóo niu, tu ni xí kama nkjúhún ra ko incha ngji t'axín.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. Kui nistjin xu'bo k'ua xi incha j'aisehe Jesu nga b'i incha kitsúhu:

24 —Ji nda maestru, b'a kitsú Moise nk'ie: “Tsa tjín xi kuayá nga najmi s'ehe ntí, nda nts'e tjíhin nga kuixanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'in s'ehe ra ntí nda nts'e xi k'ien.”

25 Y'entujinni yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjíun k'ien. Najmi kis'ehe ntí. K'ien x'ihin tachjúun. *As'ai* nda nts'e y'eñako ngáha tachjúun. 26 Tunga ta k'iehén ngáha nda nts'e xi ma joho, *as'ai* xi ma jahan, ko santaha nda xi yatuu. 27 Askahan ta k'ien tachjúun.

28 'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿má xi kui já xi yatuu kama ts'e tachjúun, at'aha ngatente y'entuko?

29 *As'ai b'i kitsú Jesu:*

—Najmi b'a tjín ni xi chubo, at'aha najmi mankjinnuu ni xi tjít'a éhen Ntíaná ko ta ndaha nga'yúhun Ntíaná. 30 At'aha nk'ie nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, najmi ta kuixahan ko ta ndaha najmi ts'jinkixan ntíhí. B'a ní ts'in k'úentu xi nkú ts'in tjintu ntítsje xi tjín ndjiojmi ján. 31 Tunga nga kj'uaíya ngáha ra xuta, ¿a najmi k'jehé n'eyo ni xi títsumuu éhen Ntíaná? B'a kitsú Ntíaná: 32 “An xi Ntíaha Abraham, Ntíaha Isaac ko Ntíaha Jacob.” Ntíaná najmi Ntíaha animá. Ntíaha ní xuta tik'un.

33 Nk'ie nga kint'é xuta niu, tu ni xí kama nkjúhún ra ngat'a ts'e ni xi bakúya Jesu.

B'i ts'in tsakúya Jesu má kjuatéxumaha xi 'yún chjíhi ra

(Mr. 12:28-34)

34 Kama ñjakúko xinkjín já fariseo nk'ie nga kint'é nga Jesu kits'ínkinchá jjujyu já saduseo. 35 *As'ai* nku nda chjine'én xi ts'e, nku nda maestruhu kjuatéxumoo, kingjásjaiyaha Jesu nga kikjut'ayák'un:

36 —Ji nda maestru, ajihin ngayjee kjuatéxumoo, ¿má kjuatéxumaha xi 'yún chjíhi ra?

37 *As'ai b'i kitsú Jesu:*

—“N'etjói Ntjaná xi Ntjahi maha ngayjee animahi. N'etjói xi nkú ts'in tinchin ko xi nkú ts'in n'enkjintak'uin.”³⁸ Kui kjuatéxuma xu'bi xi 'yún chjhi ra ko kui xi tjun.³⁹ Ko b'ahá ta tjín ngáha kjuatéxuma xi ma johó: “N'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.”⁴⁰ Nga joo kjuatéxuma xu'bi y'aha ra ngatentee ni xi tjit'a xujun kjuatéxumoo ko xi y'et'a já profeta.

B'i ts'in kingásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Nk'ie nga kabincha sa yo já fariseo, as'ai b'i kitsú Jesu:

⁴² —¿Nkú bixiún ngat'a ts'e xi Cristo? ¿Má nibáha ntjehe?

B'a kitsú jóo:

—Ntjehe David.

⁴³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjihin ra nga b'a kitsúhu David nga Nda Ntjaha maha xi Cristo? At'aha b'a kitsú nk'ie nga Espiritu Santo ho Ntjaná kits'inkinchiha:

⁴⁴ Ntjaná b'a kitsúhu Nda Ntjana:

“Tinchint'ání má batexuma, k'uentú maná já kontrahi kinte tsukui.”

⁴⁵ Tsa David b'a kitsú nga xi Cristo xi Nda Ntjaha, ¿nkú ts'in ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

⁴⁶ Ndaha nku najmi kamaha kits'ink'óyaha Jesu tsa tu nku én. Kui nistjiun kich'atuts'ihin nga najmi ta ch'a kama k'un kingásjaiyaha ra Jesu tsa mí nihi.

23

B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ As'ai kinchiako Jesu xuta ko já ni'yakuyaha nga b'i kitsúhu:

² —Já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo, kui xi tijnaha nga kuitsuya nkú tjihin ra kjuatéxumaha Moise.³ Kui b'a maha, n'etjusahunnu ngatentee ni xi kuitsuhunu ko chj'atjó. Tunga najmi tu n'enú ni xi incha ts'in, at'aha najmi ts'intjusun ni xi nchja.⁴ Kui xi b'énehe ni xi ái xuta, tunga máha kui, ndahachi najmi incha ts'in nga'yún nga ts'intjusun niu.

⁵ “Yún mjehe nga skuehe xuta xi nkú ts'in benkjún Ntjaná. Kui nga 'yún i ts'ihin kaxa tintí xi b'entut'áa stjeén ko tjianá, xi tijnchaha éhen Ntjaná, ko 'yún ts'in ndju nachjún xi yjandáhi najyun xi mjéntjai nga nchiako Ntjaná.”⁶ Tsjoho nga b'entu ante k'aku xi tjín nku s'í ko nga b'entusún yáxile xi tijncha tíjjun ni'ya sinagoga.⁷ Tsjoho nga tsjo ts'in súniahá niyátée ko nga maestru k'úihin.

⁸ Najmi tu n'ej'oo tsa maestru kuitsunu xuta, at'aha nkuhú ma nda maestrunu ko ngatentoo jun nts'o mahanu

xinkju. ⁹ Najmi tu ch'a na'mi 'mihuu ei asunntej, at'aha nkuhú ma Na'minuu, kui xi tijná ndjiojmi ján. ¹⁰ Najmi tu n'ej'oo tsa já ntia kuitsunuu xuta, at'aha nkuhú ma xi ts'enuu, kui xi Cristo. ¹¹ Xi mjehe chankjun ajinnuu tjihin nga nda ts'ijn ngandaha xingisoo. ¹² Xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi ichi kama nginkun Ntiana. Xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakuhu kjuachanka.

¹³ 'iNima ru n'ehenu jun, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo! iJun xi tu tsjohonuu bakuchjiu xi nku ts'in yankjun Ntiana! Najmi 'bainto nga xuta kjuas'enjin nga Ntiana kjuatexumaha. Ta ndaha jun najmi bitjas'oon ko ta ndaha najmi 'baintohoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

¹⁴ 'iNima ru n'ehenu jun, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo! iJun xi tu tsjohonuu bakuchjiu xi nku ts'in yankjun Ntiana! Chju'ohoo ni'yaha jminchjin xi ja k'ien x'ihin ko as'ai chuba yuhun tse chubakoo Ntiana tu xi b'e'mat'aihinnu yjonuu. Kui nga 'yun un skuehenuu.

¹⁵ 'iNima ru n'ehenu jun, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo! iJun xi tu tsjohonuu bakuchjiu xi nku ts'in yankjun Ntiana! Fenuu nga binimo nga ngusuhun asuntee ko ntachak'uun nga binchisjo xuta xi n'e mo nga ts'ijn s'ejin xi nku ts'in s'ejinnuu. Ko nk'ie nga ja sakunuu nku, as'ai n'o nga kui xi 'yun ts'in sa ni xi ts'e ndanindoo nga jun.

¹⁶ 'iNima ru n'ehenu jun, ja ka xi baku nijohoo xuta! Jun xi b'a bixiu: "Tsa tjin xi nku kuitsu, tsa as'ai ninku tsungijin, najmi tjihin kjuayun nga ts'intjusun. Tunga xi tsungijin toonsine xi tijnaya ninku, kuihi xi tjihin nga ts'intjusun ni xi kuitsu." ¹⁷ Jun xi ja chini ko ja ka. Ma xi 'yun chanka sa? A toonsinee, a ra ninkuhú xi tits'in nga je toonsinee nginkun Ntiana?

¹⁸ Ko b'a bixiu yo: "Tsa tjin xi nku kuitsu, tsa as'ai nanchan chje tsungijin, kui xi najmi tjihin kjuayun nga ts'intjusun. Tunga xi tsungijin chje xi tijnasun nanchan chje, kuihi xi tjihin nga ts'intjusun ni xi kuitsu." ¹⁹ Jun ja ka. Ma xi 'yun chanka sa? A chje, a ra nanchan chjehé xi tits'in nga je chje nginkun Ntiana? ²⁰ Kui b'a maha, tsa tjin xi nku kuitsuhu, tsa as'ai nanchan chje tsungijin, kui xi ja titsungijin nanchan chje ko ngayjee ni xi tjintusun yo. ²¹ Tsa tjin xi nku kuitsu, tsa as'ai ninku tsungijin, ja titsungijin ninku ko Ntiana xi tijná yo. ²² Tsa tjin xi nku kuitsu, tsa as'ai ndjiojmi ján tsungijin, ja titsungijin Ntiana xi tijná yo nga tibatexuma.

²³ 'iNima ru n'ehenu jun, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo! iJun xi tu tsjohonuu bakuchjiu xi nku ts'in yankjun Ntiana! Bohoo Ntiana nku tikja najun chinko ko xka sinjne xingisoo xi nku ts'in tijt'a kjuatexumoo, tunga n'echayanú ni xi 'yun chanka sa xi ta bakuya kjuatexumoo. N'echayo ni xi

naxu nginkun Ntjaná ko nga tjihin nga kama nimanuu xuta xi kj'ai ko nga tjihin nga naxu s'ejinnuu éhen Ntjaná. Kuihi ni xi joon xi tjihin nga n'oo, ko najmi tjihin nga n'echayo nga n'oo ni xingisoo xi tjít'a. ²⁴ Jun já ka xi baku niyóhoo xuta! N'etjusun ni xi tu tjent'ahá ko ni xi 'yún chjihí ra najmi n'esiuhun.

²⁵ 'iNima rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! Jun xi tu tsjohónuu bakuchjiú xi nkú ts'in yankjún Ntjaná! Jun xi nkú joyaha tasa ko taba xi tu natsihin ní kin'echuhun, tunga kitsejihín ni animanuu ndyjé ko ni xi najmi naxu. ²⁶ Ji nda fariseo ka, tíjjuun n'echihin ayaha taso ko b'a ts'in kama jehe natsihin.

²⁷ 'iNima rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! Jun xi tu tsjohónuu bakuchjiú xi nkú ts'in yankjún Ntjaná! Jun xi b'a joyaha tsjó xi taba kin'ek'i. Kui xi tsjo ts'in bakú sunnk'a, tunga ayaha kitsehe nintaha anima ko ngatentee ni chuntí. ²⁸ Jun xi b'a ta k'un sunnk'o, at'aha nginkun xuta 'yún je bakuchíú yjonuu, tunga ajin animanuu kitsejihín ni xi tu b'anachaha ko ngatitsun.

²⁹ 'iNima rú n'ehenu jun, já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo! Jun xi tu tsjohónuu bakuchjiú xi nkú ts'in yankjún Ntjaná! N'endo tsjóho já profeta ko n'enaxú ndjio tsjóho xuta je xi kis'e nistjin nk'ie. ³⁰ Ko b'a bixiún: "Tsa tu ñá ma tintsubaá nk'ie nga y'entu ntje cháná, najmi tsisinko raá nga kits'ínk'ien já profeta." ³¹ Nk'ie nga b'a bixiún, ta juhun n'ek'io yjonuu nga ntjehe xuta xi kits'ínk'ien já profeta jun. ³² Tu sahá n'endjuú ni xi kik'atuts'in ntje chánuu!

³³ Jun xi b'a k'un xi nkúhu ntjenuu! Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Nkú ts'in kuitjinkihinu nga najmi kuankiún ngak'ien? ³⁴ Kui b'a maha, an ts'inkjísenuu já profeta ko já nkjink'un ko já chjine'én. K'ua xi n'ek'ion ko kjuát'a kruu ko k'ua xi ngjóhoo aya ni'ya sinagoganuu ko tsjénnk'i'uncho xki nanki. ³⁵ B'a ts'in ch'anjihinu ngayjee jnihí xuta je xi kin'ek'ien. Ch'atuts'ihin ra jnihí Abel, nda je xi y'ejña nk'ie, nga santaha jnihí Zacaria ntíhí Berekiá xi kin'ek'ient'ó nachan chje xi kjijña ankjín ninku. ³⁶ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ngatentee ni xu'bi nibanehe xuta xi tjín nd'ai.

*B'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha nanki Jerusalen
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Jun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion já profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! Já tu nkjihín niyá kama mjena nga k'uentúkúnuu xi nkú ts'in xantó nga b'énkinka ntíhí, tunga najmi kin'e yunú! ³⁸ Nd'ai ni ma, ja s'ejña masen antenuu. ³⁹ An b'a tíxinnuu nga najmi ta chahanú santa nkúhu nga kujichú nistjin nga b'a kujixiún: "Kakjanínk'a Ntjaná xi nibáha ngajoho."

24

B'i ts'in kitsúya Jesu nga n'exúya nínku
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Tsitjusje Jesu má ma natsihin nínku ko nk'ie nga ja tifi, j'aik'úhún já ni'yakuyáha. Tíincha ma nkjúhún nga tibaskjúhún xjóho nínku. ² B'i kitsú Jesu:

—¿A tíyo ngayjee ni xi tjin ei? Kjuaxi ni xi tíxinnúu. Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhún ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kama kintehé ni nga kfe asuntee
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Nk'ie nga kab'ejña Jesu asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, já ni'yakuyáha j'ai nchjako t'axihin. B'a incha kitsúhu:

—T'inyani, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí ni xi kuakúchji títjun nk'ie nga kjúái ngáhani ko nga kfe asuntee?

⁴ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhuun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu.

⁵ At'aha nkjin maha xi k'uaí nga an ts'ín ma yjoho. “An xi kits'in nibána Ntíaná”, kuitsu ko nkjin xuta k'uanachaha.

⁶ Kuinú'yó nga s'e kjuachán ko nga kuinchjanijmíyaha xuta kjuachán xi tíma, tunga najmi tu binkjunnú. At'aha tjihin ni nga b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee. ⁷ At'aha xuta xi tjin nku nanki kjaánko xuta xi kj'aí nanki. Nku nda rej kjaánko kj'aí nda rej. S'e kjintía ko chón kama kj'aí kj'aí nanki. ⁸ Nk'ie nga ja b'a tíma, as'aihi t'atuts'ihin kjuanima xi s'e.

⁹ 'Ts'ínkjas'ennuu xuta xi má nga ts'ín'unnuu ko ts'ínk'iennuu. Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta asuntee. ¹⁰ Kui nistjiun nkjin xi ts'ínndyjaha yjoho nga najmi ta s'ejihin ra an. Ts'ínkjas'en xinkjín ko ts'ín unkie xinkjín.

¹¹ S'e nkjún já profeta tsank'á xi nkjin xuta k'uanachaha. ¹² Tu xi s'ehé ni xi ch'onk'un, kui nga nkjin nkjún xi najmi ta ts'íntjoho xinkjín. ¹³ Tunga xi ndjá kuasinjña santa nkúhu nga kuayá, kui xi k'uanaki. ¹⁴ S'enjímí én nda tsuhu Ntíaná nga ngúsuhan asuntee, én nda tsu xi tsuya xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná. Ngayjehe asuntee kuint'é nga Ntíaná xi batéxuma. Nk'iehé nga kfe asuntee.

¹⁵ Y'et'a nda profeta Daniel nk'ie nga najmi chankjún ante tsjehe nínku. Cho xi b'a ts'íun.

B'i kitsú Jesu ko xi títs'inya xujuin katumankjihin. B'i ta kitsú ya:

¹⁶ —Kui nistjiun katanka xuta xi tjinntu ante Judea xi tjehe asunntu tjenki. ¹⁷ Xi kab'ejñasun nk'a ni'yaha najmi tu kuitjuen nga k'uaík'asje ni xi tjinntu aya ni'yaha. ¹⁸ Xi kafi jña najmi tu k'oóya nga k'uaík'á najyuhún.

19 'iNima ru ts'ihin jminchjin xi y'a ntí ko xi títs'ínki ntí kui nistjin! 20 Tinchihu Ntiana tu xi najmi nistjin chunch'an kuiyuhunu ko tsa nistjin nkjun. 21 At'aha 'yún s'e kjuanima kui nistjin, kjuanima xi najmi kjee s'e santa nkúhu nga tuts'ihin ni nga kamanda asuntee. Ko ta ndaha najmi s'e askahan nku xi b'a joyaha. 22 Tsa najmi kuatekjá Ntiana chuba nistjin xu'bo, nda ra nku najmi k'uanki kai. Tunga kuatekjáh Ntiana chuba nistjin xu'bo ngandaha xuta xi j'ájin.

23 'Kui nistjin tsa tjin xi b'a kuitsunu: "Chaso, ei tijná", ko tsa b'a kuitsunu: "Ján tijná", najmi tu n'e s'ejiun. 24 At'aha incha k'uaí xi b'a kuitsu tsank'á nga kui xi j'ai ngajoho Ntiana ko xi já profeta ts'ín ma tsank'á yjoho. Kui xi incha ts'ín nkjin tikjá kjuankjun ko ni xi chánka, tu xi k'uanachaha ra xuta, xí kohó ra xuta xi j'ájin Ntiana kamaha ra k'uanachaha. 25 Jahá tixinya titjunu ni xi kama.

26 'Kui b'a maha, tsa b'a kuitsunu jóo: "Ante kixi ján tijná xi j'ai ngajoho Ntiana", najmi tu bankiun yo. Tsa b'a kuitsunu: "Aya 'ma ján tijná", najmi tu n'e s'ejiun. 27 At'aha xi nkú ma nga bat'ai nd'ich'on má tju ts'íu ko ma chji santaha má fintjai, b'a ta kama nk'ie nga k'uaí Ntíhi Ndax'iun. 28 Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálíkíe. B'a ta ts'ín chaha nga k'uaí Ntíhi Ndax'iun.

B'i kama nistjin nga k'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Askahan nga ja k'ua kjuanima xi kama kui nistjin, tjen'yún kama jyuhún ts'íu, ko sóo najmi ta ts'ín ndzjehen. Niñu xi tjin nk'a ján kuixuntu, ko k'uatse ni xi tjin nk'a ján. 30 As'ai kama chji nk'a ján ni xi kuakúchji nga ja nibá Ntíhi Ndax'iun. Nk'iehé kjinta nkjun ngayje tikjá xuta xi tjin asuntei ko skue Ntíhi Ndax'iun nga tjenjin ninti nga nibáko ngayjee nga'yuhun ko kjuachánkaha. 31 Ts'ínki ntítsjehe nk'ie nga 'yún kjuane tjio. Incha k'uéntukú xuta xi j'ájin xi tjintu tu má xi tjeheñ ni, b'aha ra má tju ts'íu santaha má fintjai.

32 'Katumankjinnu ni xi b'éjña chjinnu yá higuera. Nk'ie nga ja tju nts'én tjaha yoo ko tjuhu xka, yo nga ja tábichú tiña chunuboo. 33 B'a ta ts'ín nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinnu nga ja tjen tiña Ntíhi Ndax'iun xi nkúhu tsa asti ankuo síjña. 34 Kjuaxi ni xi tixinnu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáye xuta xi tjin nd'ai. 35 Kamaha asuntee ko nk'a ján ndyja, tunga énná najmi k'ua tiya.

36 'Tunga má nistjin ko chuba nga b'a kamo, najmi ch'a xi behe, ta ndaha ntítsje xi tjin ndjiojmi ján ko ta ndaha Ntíhi Ntiana. Nku tutuhú Ntía Na'miná xi be. 37 Xi nkú kama nistjin nga y'ejña Noe, b'a ta kama nk'ie nga k'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun. 38 Kui nistjin xu'bo, nk'ie nga najmi kjee fejin ntá

xuta, tu tijncha kjinehé ko tijncha 'bi. Tijncha bixan ko tijncha ts'inkixan ntíhí. B'a tijncha ts'in santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánkoo. ³⁹ Najmi kamankjihin xuta santaha nkúhu nga tu ni xí kik'ahá ts'í ko kits'inkje tentehe. B'ahá ta kama ngáha nk'ie nga kj'uaí Ntíhi Ndax'iun. ⁴⁰ Kui nistjiun jo já xi tijncha ts'inxájin jñáha, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña. ⁴¹ Jo jminchjín xi tijncha o, nku xi chjúbé ko xinkuu xi s'ejña.

⁴² 'Kui b'a maha, tintsuba ndahanu, at'aha najmi yo mí chubaha kj'uaí Nda Ntíanuu. ⁴³ Katumankjinnuu ni xu'bi. Tsa be titjun nda xi ts'e ni'yoó mí chubaha nga jyuun kj'uaí nda ndyjéé, ta k'úéjña nda. Najmi tsjante tsa nda ndyjéé kjuas'en kjuayún ni'yaha. ⁴⁴ Kui kjuaha, b'a ts'in tintsuba ndahanu ko jun, at'aha chuba nga najmi tichuyóhoo kj'uaí Ntíhi Ndax'iun.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda musu xi naxu fiko xáha

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ '¿Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntíaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kuichú chuba? ⁴⁶ ¡Á b'a nda tjihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a tít'sín nk'ie nga kj'uaí nda ntíaha! ⁴⁷ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Nda ntíaha ts'ín kunntáha ngayjéé ni xi tjihin.

⁴⁸ 'Tunga tsa ch'onk'un nda musu ko tsa b'i ts'in ts'innkjink'un: "K'undaya saha nda ntiana nga kj'uaí." ⁴⁹ As'ai k'uéhe já musu xinkjín ko nga kjine ko k'úiko já ch'iu. ⁵⁰ Tsa tu kj'uaíhí nda ntíaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi tókuyáha ko chuba xi najmi be, ⁵¹ 'yún ndjá ts'innijéhe nda ntíaha xi nkú ts'in n'enijéhe já xi b'anachaha já ntia, yo má nga kjintá ko kuate ni'yun.

25

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén istinchjín xi ngji nku s'í

¹ 'Kui nistjiun b'a kama ajihin xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná xi nkú kamat'ain te istinchjín xi ngji nku s'í kjuabixan. Incha jakj'á nd'í setíhi ko incha ngji ts'inkjáihin nda bixoon. ² Un maha xi chinihi ko un maha xi kitikjuaha. ³ Xi chiniu najmi kik'a sa seti nk'ie nga jakj'á nd'íhi nga incha ngji. ⁴ Tunga xi kitikjuo, jakj'á nd'íhi ko ta kik'a nisa seti xi kuinchá saha nd'íhi.

⁵ 'As'ai ts'andayaha nda bixoon ko kama nijñaha istinchjiun, kui nga incha kikjantuféhe. ⁶ Nkú ra ma nga masen nistjen, tjin xi kikjintáya: "¡Ja nibá nda bixoon! ¡Títjusjoo ko tankín n'ekjóhon!"

⁷ 'Tsisitjen istinchjün ko y'enda nd'í setihj. ⁸ B'a kitsúhu xi chiniu xi kitikjuo: "K'uaini ichí chuba setinu, at'aha ja tí'me nd'ini." ⁹ Tunga b'ahá kitsú xi kitikjuo: "Najmi, at'aha tsa b'a n'ei, najmi kuichú mahanj jin ko ta ndaha jun. Tu sahá tankín ch'atso xi ts'ajun má satéña." ¹⁰ Nk'ie nga tüncha fik'atse seti xi chiniu, tu j'ai sahá nda bixoon. Xi tjíndaha yjoho incha jas'enko má tíma s'í kjuabixoon ko kis'echjá ankjuo. ¹¹ As'ai j'ai istinchjín xingisoo ko b'a kitsú: "Ji chá ntia, chá ntia, chúx'áni ankjuo!" ¹² Tunga b'ahá kitsú nda bixoon: "Kjuaxi ni xi tixinnu nga najmi benuu."

¹³ 'Kui b'a maha, tintsuba ndahanu, at'aha najmi yo mí nistjin ko mí chubaha nga kj'uai Ntíhi Ndax'iun.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda xi kitsjáha já musuhu toon xi ts'inxáko

(Lc. 19:11-27)

¹⁴ 'Xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná b'a joyaha nku nda xi ngjitsube kj'ai nanki. Kintehe ni nga ngjuai, tjun kinchjaha já musuhu ko kitsjáha ni xi tjihin. ¹⁵ Nku xi kitsjáha un mij toonsine, nku xi kitsjáha jo mij, ko nku xi kitsjáha nku mij. Kitsjáha nga nkúnkú xi nkú ts'in kamaha nga ts'inxáko tooon. As'ai ngji kjin.

¹⁶ 'Nda musu xi kits'ínkjáihin un mij toonsine, ngji ts'inxáko ko kits'in nganasun sa un mij. ¹⁷ Xi kits'ínkjáihin jo mij, b'a ta kits'in ko kits'in nganasun sa jo mij. ¹⁸ Tunga máha xi kits'ínkjáihin nku mij, kui xi ngji kjan t'anankiu ko y'éyanji toohon nda ntiaha.

¹⁹ 'Nk'ie nga j'a nkjin nistjin, j'ai ngáha nda ntiaha já musu xu'bo ko kits'ínkoho kuenta. ²⁰ Tjun j'ai xi kits'ínkjáihin un mij toonsine. Kui xi y'a sa un mij. B'a kitsú: "Ji nda ntia, un mij toonsine kik'aini. Eí tijná sahi un mij xi kits'in nganasan."

²¹ As'ai b'a kitsú nda ntiaha: "Nda tjin. Nda ní ji, nda musu. Naxu 'mikoí xáhi. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha. Kui nga nd'ai yún tse ni xi ts'in kunntáhara. Nibái ko tsjo kat'ehi xi nkúhu nda ntiahi."

²² As'ai j'ai xi kits'ínkjáihin jo mij toonsine. Kui xi y'a sa jo mij. B'a kitsú: "Ji nda ntia, jo mij toonsine kik'aini. Eí tijná sahi jo mij xi kits'in nganasan." ²³ As'ai b'a kitsú nda ntiaha: "Nda tjin. Nda ní ji, nda musu. Naxu 'mikoí xáhi. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha. Kui nga nd'ai yún tse ni xi ts'in kunntáhara. Nibái ko tsjo kat'ehi xi nkúhu nda ntiahi."

²⁴ As'ai j'ai xi kits'ínkjáihin nku mij toonsine ko b'a kitsú: "Ji nda ntia, be nga kjain. Chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei. Ni xi kj'ai xi y'entje ji chubéi. ²⁵ Kui nga kitsankjuhunna ko ngjik'iejná 'ma toohin t'anankiu. Eí tijná ngáha ri toohin."

²⁶ As'ai kinchja nda ntiaha nga b'a kitsúhu: "Ji nda musu

ch'onk'un kə ts'e. Tsa yai nga kjesintjen chan xi najmi an y'entje kə bakj'a ni xi kj'ai xi y'entje, ²⁷ tsa kik'aihi toonna ja xi maha ts'inxako. Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'inkjain ngaha ra nd'ai nga kjua toonna kə santaha ntíhi kai."

²⁸ 'As'ai b'a kitsuhu ndo ja xi kabincha yo: "Chjú'ohoo ndo toon kə tjohoon xi tijnaha te mij. ²⁹ At'aha ngatentee xi tjihin ni, kui xi k'uai saha kə 'yún s'ehe. Tunga xi najmi tjihin, kui xi chjú'aha santaha ni xi ichí xi tijnaha. ³⁰ Chjanik'o natsin jan má jyuun nda musu xu'bi xi najmi chumi ni chjhi ra, ante má nga kjintá xuta kə kuate ni'yun."

B'i ts'in kitsúya Jesu xi nkú n'ehe xuta ndyun nkiní

³¹ 'Nk'ie nga kj'uaihi Ntíhi Ndax'iun, kj'uaiko kjuachankaha kə ngatentee ntítsjehe kə k'úejñasun ante má nga kuakúchji kjuachankaha. ³² Ngayjee xuta xi tjin asuntee kama njakú nginkun. 'As'ai kuakjanya xuta xi nkú joyaha nku nda bastu xi ts'inkj'a t'axín chutsankə kə xin ts'inkj'a chutentsu. ³³ Kixihi k'uéntu chutsankə kə skjúhun k'uéntu chutentsu.

³⁴ 'As'ai kuinchja Nda Rej nga b'a kuitsuhu xi tjincha nga kixihi: "Nibó jun xi nda kits'inkonuu Na'mina. N'ekjóhoo nd'ai nga tijás'enjiun xi nkú ts'in batéxuma Na'mina, kui niu xi kis'endanuu nkúhu nga tuts'ihin ni nga kamanda asuntee. ³⁵ At'aha nk'ie nga kama bjona, kik'ainú nichine. Nga kama xintána, kik'ainú ntá. Nga kikjatsú'basan nankinuu, kik'aintenú ni'yanuu. ³⁶ Nga najmi tjinna najyun, kik'ainú najyun xi kingja. Nga kisaté ch'an, tsankintsubek'unnú. Kə nga kikjáaya'yán, tsankinsekjánú."

³⁷ 'As'ai incha kuinchja xuta xi naxu kits'in nginkun Ntjaná nga b'a kuitsu: "Ji Nda Ntia, ¿nkjé kiyai nga kama bjohi kə kik'aihi nichine, kə tsa kama xintáhi kə kik'aihi ntá? ³⁸ ¿Nkjé kiyai nga nankini kitsutjasúin kə kik'ainteihí ni'yaní, kə tsa najmi tjihin najyun kə kik'aihi najyun xi kindyjai? ³⁹ ¿Nkjé kiyai nga kisaté ch'in kə tsa kisuya'yín kə tsankintsubek'úihin?" ⁴⁰ 'As'ai kuinchja ngaha Nda Rej nga b'a kuitsu: "Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi nkú ts'in nda kin'ohoo tu má xi kuihi ni já nts'é, a ahán xi b'a kin'enú, ndaha tsa xi 'yún kinte tjen nga chasehe."

⁴¹ 'As'ai b'a kuitsu ngaha xuta xi tjincha skjúhun: "Tiyú xinnú jun xi najmi nda nginkán. Tankiún ajin nd'í xi najmi ta maha ra 'meyaha, xi kis'endaha ndanindoo kə ntítsje xi tjihin. ⁴² At'aha nk'ie nga kama bjona, najmi kik'ainú nichine. Nga kama xintána, najmi kik'ainú ntá. ⁴³ Nga kikjatsú'basan nankinuu, najmi kik'aintenú ni'yanuu. Nga najmi tjinna najyun, najmi kik'ainú najyun xi kingja. Kə nga kiseté ch'an kə kikjáaya'yán, najmi tsankintsubek'unnú."

⁴⁴ 'As'ai incha kuinchja xuta xu'bo nga b'a kuitsu: "Ji Nda Ntia, ¿nkjé kiyai nga kama bjohi, ko tsa kama xintáhi, ko tsa nankini kitsutjasúin, ko tsa najmi tjihin najyun, ko tsa kisete ch'in, ko tsa kisuya'yúin, ko najmi tsisinkoihi?" ⁴⁵ 'As'ai kuinchja ngáha Nda Rej nga b'a kuitsu: "Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi nkú ts'in najmi nda kin'ohoo tu má xi kuihi ni já nts'é, a ahán najmi nda kin'enú, ndaha tsa xi 'yún kinte tjen nga chasehe."

⁴⁶ 'Ko xuta xu'bo ngjuai má nga un skue síhin. Tunga xuta xi naxu nginkun Ntianá ngjuai má nga k'úentu tik'un sín.

26

*B'i ts'in y'enda já tjixoo nga mjehe kuakj'ánijé Jesu
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:47-53)*

¹ Nk'ie nga ja kama há Jesu nga kitsúya ngayjee ni xu'bi, as'ai bi kitsúhu já ni'yakuyáha:

² —Yo nga jo nistjin ndyjaha nga kuitju S'í Pascua, nk'ie nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun xi má nga s'et'a kruu.

³ 'As'ai kama ñjakú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá ni'yaha nda na'mi tíjun Caifa. ⁴ Y'éndako xinkjín xi nkú ts'in k'uanachaha ra Jesu nga kuakj'ánijé ko ts'ínk'ien. ⁵ Tunga b'ahá kitsúhu xinkjín:

—Najmi tu ajihin s'íu chjubéé ndo tu xi najmi k'uésihi xuta nkjin xi kj'uai.

*B'i ts'in nku tachjuún tsaténdzjojnúhu ntá sinjne Jesu
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Nk'ie nga tjíña Jesu nanki Betania, ni'yaha Simon, nda xi k'uhun ch'in fentujnu kai, ⁷ as'ai nku tachjuún j'aiko ntá sinjne xi chjí nkjún, xi tinchaha nku lubata ndjio chjí. Kui xi tsaténdzjojnú nintaku Jesu nk'ie nga kab'ejñat'a yámixó. ⁸ Nk'ie nga kikié já ni'yakuyóo niu, kama kjahan ko b'a incha kitsú:

—¿Á b'a ts'in kuan'ekatsún tiyaha ntá sinjne? ⁹ Kamahá 'yún chjí kuach'a ntóo nga kuasatéña kai, tu xi kui tooon k'uaihi ra xuta x'an.

¹⁰ Kint'é Jesu ni xi tíncha tsu jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Á jun tín'estihí ruu tachjín? Nda tjín ni xi kuats'ínna. ¹¹ Xuta x'an bi tehente k'úentujinnuu, tunga an najmi tehente kúatejñajinnuu. ¹² Nk'ie nga kuakaténdzjojnúna tachjín ntá sinjnei, ja kuak'íenda yjonintena tu xi s'eyanjihinna. ¹³ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu má xi tje'hén ni nga s'enijmí én nda tsuhu Ntianá nga ngúsuhun asuntee, ta chubanijmíyaha ni xi kuats'in tachjín. B'a ts'in n'ekj'áitsjehen.

*B'i ts'in y'enda Judá Iscariote nga ts'ínkjas'en Jesu
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)*

14 As'ai nku nda ni'yakuyá xi te joo xi 'mi Juda Iscariote ngjisehe já na'mi k'aku ¹⁵ ko b'a kitsúhu:

—¿Mí nihi xi k'uainú tsa ts'inkjas'ennuu ndo?

As'ai y'enda jóo nga tsjáha katé toontaba. ¹⁶ Kui nistjiun kik'atuts'ihin Juda nga tsangisjái niyá xi nkú ts'in kama ts'inkjas'eheh Jesu.

B'i ts'in ts'asjeko S'i Pascua já ni'yakuyáha Jesu

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Nistjin nga b'atuts'ihin ra S'i Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san, as'ai incha j'aisehe Jesu já ni'yakuyáha ko b'a incha kitsúhu:

—¿Má xi tjeheh mjehi nga k'úendai tu xi chineheni nichinehe S'i Pascua?

¹⁸ B'i kitsú Jesu:

—Tankiún ajin nantio. Tankihinsoo nda xi ja yaá ko b'a t'ihuun: “B'a titsu nda maestru: Ja tábichú tiña chubana. Ni'yahi kfinka já ni'yakuyána nga ts'inkj'a S'i Pascua.”

¹⁹ As'ai kits'intjusun já ni'yakuyóo ni xi kitsú Jesu. Yo incha y'enda nichinehe S'i Pascua. ²⁰ Nk'ie nga ja kama jyuun, y'ejnat'ako Jesu yámixó já ni'yakuyá xi te joo ²¹ ko nk'ie nga ja t'incha kjine nichinee, b'i kitsúhu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nku xi tjejninnuu ts'inkjas'enna.

²² As'ai kik'ientu babaha já ni'yakuyóo ko nga nkúnku kingjásjaiyaha:

—¿A an, nda maestru?

²³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Xi ta tábakj'a nichine xi tjíya taba má nga tábakj'a, kui xi ts'inkjas'enna. ²⁴ B'a n'ehé Ntíhi Ndax'ijun xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná, tunga, jnima rú ts'ihin nda xi ts'inkjas'eheh! Tu sahá ra ngandaha nda xu'bo tsa najmi kitsin.

²⁵ As'ai kinchja Juda, nda xi ts'inkjas'en Jesu, nga b'a kitsú:

—¿A an, nda maestru?

B'i kitsú Jesu:

—Ji xi ja b'a kuixín.

²⁶ Nk'ie nga t'incha kjine nichinehe S'i Pascua, jakj'a Jesu ninkuon ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. Tsakjanya ko kitsjáha já ni'yakuyóo nga b'a kitsúhu:

—Chjúbó ko chinoo. Kui xu'bi xi yjonintena.

²⁷ Ko ta jakj'a chutsiun. Nk'ie nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná, as'ai kitsjáha já ni'yakuyáha nga b'a kitsúhu:

—S'iuvo ngatentoo chutsiin. ²⁸ Kui xu'bi xi jnina. Kui xi ngjuai ndzjoho ngandaha nkjin nkjún xuta tu xi kama ndyjat'aha ra jéhe. Jnina tib'éndako tsetse Ntíaná nd'ai xi nkú ts'in nda ts'inko xuta. ²⁹ An b'a tíxinnuu. Najmi ta k'ui sahana

ntáha tuntsjájée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga k'uíko ngáhanu xi tsetsehe má batéxuma Na'mina.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Nk'ie nga ja kamaha nga incha kisehe Ntíaná, as'ai incha ngi asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo. ³¹ B'i kitsú Jesu:

—Kui nistjen xu'bi ngatentohoo n'endyjajihun yjonu yáha an. At'aha b'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “Ts'in'úhun nda bastuu ko ndzjoya chutsanko.” ³² Tunga nk'iehé nga kj'uaíya ngáhana ngabayoo, kfín títjunnuu ante Galilea.

³³ As'ai kinchja Pedro:

—Ndaha tsa ngatentee ts'ínndyjajihin yjoho ngat'a ts'ii, tunga an ndahachí najmi ndyja kamana.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Kui nistjen xu'bi, kintehe ni nga kjintá xanto, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.

³⁵ B'a kitsú Pedro:

—Ndaha tsa tjihin nga kuayáko, tu nku nga ts'inkiéná yjona nga behe.

B'a ta incha kitsú ngatentee já ni'yakuyóo.

B'i ts'in kinchjako Jesu Ntíaná

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ As'ai tsichuko Jesu já ni'yakuyáha nku ante xi 'mi Getsemani ko b'a kitsúhu:

—Tintsubahanu ei. Kfín nchjako maná Ntíaná ján.

³⁷ Ngjikó Pedro ko nga joo jáha Zebedeo. Kik'atuts'ihin nga kik'ie babaha ko kis'entaha ra. ³⁸ B'a kitsúhu jóo:

—Kjuaba kitsejihin animana xi nkúhu tsa kui xi ja ts'íink'ienna. Tintsubakonú ei ko ta tintsuba ndo.

³⁹ As'ai ngjindju sa ichí ko yo kingjénsten ankjin. B'i kitsú nga kinchjako Ntíaná:

—Ji Na'mi, tsa kama kj'ua t'axinna kjuanima xu'bi, n'ekj'a t'axinni. Tunga katumahá xi nkú ts'in mjehi, najmi xi nkú ts'in mjena.

⁴⁰ As'ai ngjise ngáha ra já ni'yakuyóo, ko kjintufé nga j'aisehe. B'i kitsúhu Pedro:

—¿A ndaha nku ora najmi kuichukjuanu nga kuakintsubakonú? ⁴¹ Tintsuba ndo ko chubakoo Ntíaná tu xi najmi chjut'ayák'uhunnuu. Yuhu animanu tunga yjonintenuhú xi najmi tichúkuaha.

⁴² As'ai ta ngi nchjakohó ngáha Ntíaná niyá xi ma joho Jesu nga b'a kitsú:

—Ji Na'mi, tsa tjihin nga un skuena ko najmi kama kj'ua t'axinna kjuanima xu'bi, tu sahá katuma xi nkú ts'in mjehi.

43 Nk'ie nga kik'óya ngáha má tjintu já ni'yakuyóo, ta kjintuféhe ngáha nga j'aisehe at'aha nijñoó tib'échja suba tunkun jóo. 44 Ta ngji nchjako t'axihín ngáha Ntíaná nija xi ma jahan Jesu nga ta kuihi én kitsú ngáha.

45 As'ai j'aisehe já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—¿A tu nku kisuntuféhe so ko tín'ekj'áyo? Ja kuichu chuba nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta ngatitsuun.

46 Tísintjoon ko tjián. Ja nibá tiña xi títs'ínkjas'enna.

B'i ts'in j'aichj'anijé Jesu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Nk'ie nga ta tinchjaha Jesu, tu j'aihi Juda, nku nda ni'yakuyá xi te joo. J'aiko nkjin nkjún xuta xi kits'ín nibá já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá. Incha y'a kicha ndju ko ya nga incha j'ai. 48 Ko nda xi títs'ínkjas'en Jesu ja kabinchá'a títjun jóo nga b'i kitsúhu:

—Xi kjexu'ba nga kjuaniñaha, kui xi Jesu. Kui xi chjubó.

49 Tjen'yún ngjik'úhún ra Jesu ko b'a kitsúhu nga kikjexu'ba:

—Antahi, nda maestru.

50 B'i kitsú Jesu:

—Ji nda xinkjián, n'endjuí xá xi kjúáihini.

As'ai j'aik'úhún Jesu já xingisoo ko jakj'ánijéhe. 51 Tunga nkuhú kicha ndju ts'asje nku nda xi tjenko Jesu. Kits'ín'uhún nku nda musúhu nda na'mi títjuun. Tsatet'a tjabaxínñju.

52 Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Chj'atjó ngáhani kichahi antehe. At'aha ngatentee xi ts'ínchjén kicha nga kjan, ta kicha kuayáha. 53 ¿A najmi yaní nga kama kuankihí Na'mina ko tjen'yún ts'ín nibáhána mij ní ntítsje? 54 Tunga tsa b'a ts'ian, ¿nkú ts'ín kuitjusuhun ni xi tjit'a xujun éhen Ntíaná? At'aha b'a ts'ín tjit'a nga tjihin nga b'a kama.

55 As'ai b'i kitsúhu já xi tsichukj'áha:

—¿A nda ndyjéná? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjúáichj'anijéhenú? Xki nistjin tsásinjña nga tsakuyá má ma natsihin ninku. Najmi kichjubénijénú. 56 Tunga b'ahá tíma ngatentee ni xu'bi tu xi títbitjusuhun éhen Ntíaná xi y'et'a já profeta.

As'ai incha tsanka ngatentee já ni'yakuyóo nga tsasínñja suba Jesu.

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun já tjixá judio

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Já xi j'aikj'áha Jesu ni'yaha nda na'mi títjun Caifa incha ngjikoho. Ja kab'entu yo já chjine'éhen kjuatexumoo ko jáchá xi ta tjihin xá. 58 Máha Pedro, kitsjennki kjihin Jesu santaha

nkúhu nga tsichu natsin ni'yaha nda na'mi titjuun. Jas'en ko y'ejñajihin já jun xi kunntá yo, tu xi skuehe ni xi kama.

⁵⁹ As'ai já na'mi k'aku ko ngayjee já tjíxóo tsangisjai ni xi kama kjanít'aha Jesu tu xi kama n'ek'iehen. ⁶⁰ Tunga najmi incha kisakúhú ra ni xi kjanínehe Jesu, ndaha tsa incha j'ai nkjún já testiyu tsank'á xi incha ngji kontraha Jesu. Tunga tu chahan j'ai jo ⁶¹ xi kitsúya én xi kinchja Jesu:

—B'a kitsú ndai nga kinchja: “An kamana ts'inkatsúnya ninkuhú Ntjaná ko jan nistjin kjesintjen ngáhana.”

⁶² As'ai tsisintjen nda na'mi titjuun nga kingjásjaiyaha Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi kujínni? ¿Á b'a tüncha tsuhu jóo nga tífi kontraha ri?

⁶³ Tunga najmi kinchjahá Jesu. As'ai b'ahá ta kitsú ngáha nda na'mi titjuun:

—Nginkun Ntjaná xi tíña tík'un an túbjasjáiyaha. Tixínyani tsa ji xi kits'in nibá Ntjaná, xi Ntíhi Ntjaná.

⁶⁴ B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi túbixín. Ko ta xínyanu nga choo Ntíhi Ndax'jun nga k'úejñat'aha Ntjaná xi tjihin nga'yún ko nga nibajin ninti xi tjin nk'a ján.

⁶⁵ As'ai kikjetiyajen najyun xi yja nda na'mi titjuun. B'a ts'in tsakúchji ndo nga najmi kisasihin én xi kinchja Jesu. B'a kitsú:

—¡Najmi tibenkjún Ntjaná ndai nga b'a títu! ¿A machjén saná já testiyu? Ja kuanu'yó nga najmi kuakienkjún Ntjaná. ⁶⁶ ¿Nkú manuu?

B'a incha kitsú jóo:

—Ngabaya tjeheh ra ndo.

⁶⁷ As'ai tjin xi tsatétéjin ankjin Jesu nga kik'aya ko kik'íéhe. K'ua xi kik'onjihin ⁶⁸ nga b'a kitsúhu:

—Ji xi jáini ngajoho Ntjaná, tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íéhi?

B'i ts'in kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Nk'ie nga kab'ejña Pedro natsin ni'yaha nda na'mi titjuun, as'ai j'ai k'úhún nku na musu ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta tjenkoj Jesu xi nibáha Galilea.

⁷⁰ Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro nginkun ngatentee xuta xi tjin yo. B'a kitsú:

—Najmi be ni xi túbixín.

⁷¹ As'ai tsitju yo nga ngji má tjen ankjua natsiun. Yo ta kíkíehé ngáha ra kj'ai na musu ko b'a kitsúhu já xi kabincha yo:

—Kui cháxi xi ta tjenko Jesu xi nibáha Nazaret.

⁷² Ta najmi kits'ínkiehé ngáha yjoho Pedro. Santaha Ntjaná kits'ínkie nga b'a kitsú:

—iNajmi be ndo!

⁷³ Sa kutju já xi kabincha yo j'aisehe Pedro ko b'a kitsúhu:

—Kjuaxi kjaíhin nga ta ji xi tsjenkoj jóo. At'aha xi nkú n'e chubai tlb'échjit'ahin.

⁷⁴ As'ai ndjá kinchja Pedro ko ixí Ntjanáhá kits'ínkie nga b'i kitsú:

—iNajmi be ndo!

Kui chubo tjen'yún kikjintáhá nku xanta ⁷⁵ ko j'áitsjehen Pedro ni xi kitsú Jesu: “Kintehe ni nga kjintá xanto, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.” As'ai tsitjusje Pedro ko kikjintá un kikjintá nte.

27

B'i ts'in kin'ekjas'ehe nda titjun Pilato Jesu
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Nk'ie nga ja kama seen, incha y'endako xinkjín ngatentee já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá xi nkú ts'in kama ts'ínk'ieheh Jesu. ² As'ai tji'yúhún ts'ihin ra nga incha ngji ts'ínkjas'eheh nda titjun Pilato.

B'i ts'in kits'ínk'ien suba yjoho Juda

³ Máha Juda, nda xi kits'ínkjas'en Jesu, nk'ie nga kint'é nga kitsjá kjuá já tji'xóo nga n'ek'ien Jesu, as'ai ngjikj'áha ra animaha ngat'a ts'e ni xi kits'ín ko kits'ínk'óya ngaha ra já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá toontaba xi katée. B'a kitsúhu:

⁴ —Jé tjenna. Nku nda xi najmi tjihin jé kits'inkjas'en nga n'ek'ien.

B'a incha kitsú jóo:

—¿Mí xi nusinni jin? Kuentahi ní ni xu'bo.

⁵ As'ai kikjaníya Juda toon aya ninku ko tsitju yo nga ngji kjenntu n'ú suba yjoho.

⁶ J'áya já na'mi k'aku toon ko b'a kitsúhu xinkjín:

—Najmi ma tsa kaxaha toon chje k'úeyaá toon xu'bi, at'aha chjihu nda xi n'ek'ien niu.

⁷ Y'endako xinkjín jóo. As'ai ts'atsekohe toon xu'baha nda xi ts'innda ndjii tu xi yo kama s'eyanjihí xuta xi xin nanki nibáha. ⁸ Kui kjuaha nga Ante Jní 'mihi ante xu'bo santaha nistjin nd'ai. ⁹ B'a ts'in tsitjusuhun éheh Ntjaná xi kinchja nda profeta Jeremia: “Jak'á jóo toontaba xi katée, chji xi y'enda já xi ntje Israel tjeheh ra nga b'a tjin chjihu ndo. ¹⁰ Kui xi ts'atsekohe xu'baha nda xi ts'innda ndjii. B'a kitsúna Ntjaná.”

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun nda titjun Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ngjinijé Jesu nginkun nda títjun Pilato. Kui xi b'a kitsúhu nga kingjásjaiyaha:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi tibixín.

12 Nk'ie nga nkjin ni xi kikjanínehe já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá, ndahachí najmi kinchja Jesu. 13 As'ai b'a kitsú Pilato:

—¿A najmi tínu'yání ngayjee ni xi tíkjanínehi jóo?

14 Tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. Kui nga tu ni xi kama nkjúhun ra nda títjuun.

B'i ts'in kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Ni xi ma nk'ie nga S'í Pascua, b'i ts'in tijnaha nda títjuun. B'éjna ndai nku nda nubayá xi f'ájin xuta nantia. 16 Kui nistjiun kjiya'yún nku nda xi be tentehe xuta, xi 'mi Barraba. 17 Nk'ie nga kama njakú xuta, as'ai b'a kitsú Pilato:

—¿Má xi mjenuu nga k'uejña ndainuu? ¿A Barraba a ra Jesu xi 'mihí Cristo?

18 B'a kitsú Pilato at'aha kamankjihin nga tíma xin k'un jóo ngat'aha ni xi títs'in Jesu ko nga kui kjuaha nga incha kits'inkjas'ehen ra. 19 Nga kab'ejña Pilato ante má nga ts'in kjuá, b'i tsu én xi kits'in nibáha chjuuhun: “Najmi chumi ni tjeheh xuto. Najmi tu ji nungijin yjohi. At'aha ch'on ts'in ka'baj chinina nkui jyún tu ngat'aha ni xi tímat'ain xuto.”

20 Tunga já na'mi k'akuhú ko jáchá xi ta tjihin xá tsinchá'a xuta xi kama njakú yo tu xi incha kuankihi nga tu sahá Barraba xi n'e ndaihi ra ko nga Jesu xi n'ek'ien. 21 As'ai ta kingjásjaiyahá ngáha nda títjuun:

—¿Má xi kui já xi joo mjenuu nga k'uejña ndainuu?

B'a incha kitsú xuta nkjiun:

—Barraba.

22 B'a kitsú Pilato:

—¿Ko mí xi ts'ihin Jesu xi 'mi Cristo?

B'a incha kitsú tente xuta:

—¡Kas'et'a kruu!

23 B'ahá ta kitsú ngáha Pilato:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tihin xi kits'in ndo?

Tunga tu sahá 'yún incha kikjintáya sa xuto:

—¡Kas'et'a kruu!

24 As'ai najmi ta be nkú ts'ihin Pilato, at'aha tu sahá 'yún t'incha kjintáya sa xuta nkjiun nga tíma kjahan. Kui nga jak'áha ntánijua, tsanéjnu ntsja nginkun xuta ko b'a kitsúhu:

—Najmi an tjinna jé nga kuayá ndai. Jun yo ni xi n'oo.

25 B'a incha kitsú ngatentee xuta:

—Jin ko ntini ch'anjii ngabayaha ndo.

²⁶ As'ai y'éjña ndai Pilato Barraba ko kitsjá kjuá nga s'ehe Jesu ko nga s'et'a kruu.

²⁷ As'ai já juhun Pilato jas'enko Jesu ni'ya masen xi 'mi ni'ya pretorio. Kinchja ñjaha ngayjee já jun xinkjin nga y'é'tjindaihi Jesu. ²⁸ Incha ts'asje najyuhun Jesu ko kits'innja nku najyun ndju kuan nga incha kik'aya. ²⁹ Ko incha kits'innnda nku coroná na'yá xi y'é'a nintaku ko ntsja kixi kits'ink'a nku yáxá. As'ai tsinchakunch'int'a mañaha ko tsajnukie nga b'a incha kitsúhu:

—Antahi, nda reihj xuta judio.

³⁰ Tsatétéjnu ko jakj'á yáxóo nga kik'onntjai nintaku Jesu.

³¹ Askahan nga ja kamaha nga kik'aya Jesu, ts'asje ngáha najyun ndju kuon ko kits'innja ngáha najyun xi ts'e Jesu. As'ai incha tsitjuko tu xi ngjuát'a kruuhu.

B'i ts'in kis'et'a kruu Jesu

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Nk'ie nga tijncha bitju yo, kisatékjá nku nda nanki Cirene xi Simon 'mi. Kui xi kits'in kjuá'yúhún rá já juun nga k'uanji kruuhu Jesu. ³³ As'ai incha tsichu ante xi 'mi Golgota. Kui éen xi tsuhu rá: Antehé Nintaku Anima. ³⁴ Kik'aihi Jesu nga k'úi binu xi kin'etjijinkoho nki, tunga nk'iehé nga kikjut'a Jesu ntóo, najmi kits'in yu nga kik'i.

³⁵ Nk'ie nga kingját'a kruu, já juun tsakjanya xihj xinkjin najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'ihin. ³⁶ As'ai y'entu yo nga kikunntá. ³⁷ Kis'et'a xi tjeheh antsjáku Jesu nku yáte xi títuya mí kjuaha nga tín'ek'iehen. “Kui xu'bj xi Jesu xi nda reihj xuta judio”, kis'et'a yátee.

³⁸ Ta kis'et'a kruuko Jesu jo já ndyjé. Nku xi kitsjen nga kixihj ko nku nga skjúhún. ³⁹ Xuta xi tijncha f'a yo najmi kikienkjún Jesu nga kinchja. Kits'ink'ajni nintaku ⁴⁰ nga b'a incha kitsúhu:

—Ji xi n'exúyai ninku ko jan nistjin chjúsintjen ngáhani, tsixin, n'ek'anki yohi. Tsa ji xi Ntíhi Ntíaná, titjument'ai kruu.

⁴¹ B'a ta ts'in kik'ayaha já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjihin xá. B'a incha kitsúhu xinkjin:

⁴² —Kamaha ndai nga kj'ai xi kits'ink'anki, tunga tu sa najmi mahá ngáha ts'ink'anki yoho. Katitjument'a kruu nd'ai tsa kui xi nda reihj xuta Israel. Nk'iehé nga s'ejinná. ⁴³ Kui xi 'yún kis'ejihin Ntíaná, kui nga Ntíaná kats'ink'ankihj rá nd'ai tsa tjo kjuaxihj. ¿A najmi b'ahá kitsú nga kui xi Ntíhi Ntíaná?

⁴⁴ Ko já ndyjé xi kjintut'á kruuko Jesu ta ch'on incha kitsúhu.

B'i ts'in k'ien Jesu

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Chubā te jo nga nistjiun kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chubā jan nga ngixuun. ⁴⁶ Nkú ma nga chubā jan 'yún kikjintáya Jesu nga éhen kinchja. B'i kitsú:

—Eli, Eli, ¿lema sabactani? —kui éin xi tsuhu ra: Ji Ntiana, ji Ntiana, ¿á kan'e nga mahani?

⁴⁷ K'ua xuta xi kabincha yo incha kint'é kui éen. Kui nga b'a incha kitsúhu ra xinkjin:

—Ndā profeta Eliā tinchjaha ndo.

⁴⁸ As'ai tjen'yún tsangatsankahá nku ndā xi síjña yo kō nku tsanka kits'ínk'anchiko sesehe binu san. Kui xi y'eku nku yáxá nga kits'ínkjik'uhun Jesu tu xi k'úhi. ⁴⁹ Tunga b'ahá kitsú xuta xi kabincha yo:

—Chúya mai. Chasē ma raá tsa nibá Eliā nga ts'ínk'ankihí.

⁵⁰ As'ai ta 'yúhún kikjintáya ngáha Jesu kō k'ien. ⁵¹ Nk'ie nga b'a kamoq, kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun njinku. Jo tsitju. Kik'aha ra nk'aha santaha kintee. Kō chón kama kō tsakjan naxiu. ⁵² Tsix'á tsjóho animā kō j'áiya ngáha ra nkjin xuta k'ien xi kis'ejin Ntiana. ⁵³ Incha tsitju tsjóho nk'ie nga j'áiya ngáha ra Jesu kō jas'en nanki je Jerusalem nga tsakúchjihí yjohó nkjin xuta.

⁵⁴ Ndā jun k'aku kō já jun xi tüncha kunntá Jesu, nk'ie nga kikie chóon kō ngayjee ni xi tímoq, tu xí incha kitsankjúhún kō b'a incha kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga kui ndai xi Ntíhi Ntiana.

⁵⁵ Yo kjint'á kabincha nkjin jminchjín xi tüncha base. Kit-jennkíhi Jesu nga tsitju ante Galilea kō tsasinkohó. ⁵⁶ Ajihin jminchjiun tjenjin Mariā Magdalena, Mariā xi naaha maha Santiago kō Kuse, kō naaha jáha Zebedeo.

B'i ts'in kis'eyajni Jesu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Nk'ie nga ja tíma jyun, j'ai nku ndā nchiná xi 'mi Kuse, nku ndā nanki Arimatea xi ta ja tsichu ma nku ndā ni'yakuyáha Jesu. ⁵⁸ As'ai ngjisehe Pilato kō tsankihí yjonintehe Jesu. Kitsjá kjuā Pilato nga k'uaihi ndo yjonintee.

⁵⁹ Jakj'á Kuse yjonintee. Nku najyun je kik'ontikjájnu ⁶⁰ kō ngjingjájnaya nku tíxa tsjó tsetsehe xi kits'ínndat'á naxiu. As'ai kik'ontikjá nku ndjio chánka nga y'échjane ankjuā tsjóo kō ngjí.

⁶¹ Y'entu ankjin tsjóo Mariā Magdalena kō Mariā xinkuu.

B'i ts'in kin'e kunntá já juun tsjóo

⁶² Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga j'a nistjin nk'ie nga s'enda ni xi machjén S'í Pascua, as'ai kama ñjakú já na'mi k'aku kō já fariseo nginkun Pilato kō b'a kitsúhu:

⁶³ —Ji ndā ntia, f'áitsjenni nga b'a kitsú ndā tsank'óo nk'ie nga tíjña sa: “Nk'ie nga kj'ua jan nistjin, kj'uaíya ngáhana

ngabayoo.” ⁶⁴ Kui b'a maha, b'a tixín nga chúnnta tsjóo san-taha nkúhu nga kj'ua nistjin xi ma jahan. At'aha tsa najmi ma, kutsa kj'uaíhi já ni'yakuyáha ndo nga jyuun ko ngjuaiiko ndyě yjonintehe. As'ai: “Ja j'áiya ngáha ra ngabayoo”, kuitsuhu xuta. Tsa b'a ts'ín jóo, 'yún s'e sa én tsank'á xi kuitju askahan nga xi tjuun.

⁶⁵ B'a kitsú Pilato:

—Tankinkoo já juun. Tankiún n'e kunntó tsjóo xi nkú ts'ín mjenuu.

⁶⁶ As'ai incha ngjisehe tsjóo. Nku ndjio y'échjanekoho. Y'échjane sisin ko y'entu já jun xi kikonntá yo.

28

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Nk'ie nga j'a xuatu, ja tifi ma sen ngáha nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, ngjisehe tsjóo Mariá Magdalena ko Mariá xinkuu. ² As'ai tu nkuhú chón xi tu xí 'yúhún kama. Nku ntítsjehe Ntjaná nibajen nk'a ján. J'aikjexín ndjio xi t'ichjane ankjuaha tsjóo ko yo y'eñasun. ³ Xi nkú joyaha nd'ich'on tjin sénnistjihin ko taba xuxú najyun xi yja xi nkú joyaha nch'án. ⁴ Nk'ie nga incha kieke ntítsjee já jun xi t'íncha kunntá tsjóo, tu xí incha kitsankjúhún nga incha kik'atsé. B'a incha kik'ientu xi nkúhu tsa ja k'ien kik'ientu.

⁵ As'ai kinchjako ntítsjee jminchjún nga b'a kitsúhu:

—Najmi tu binkjun. Be nga Jesu xi kis'et'a kruu t'binchisjó.

⁶ Najmi ta ei t'ínaha. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo xi nkú nga kitsú. Nibáhasoo ante má nga kis'ejña. ⁷ Kítsa tankink'inyohoo já ni'yakuyáha nga ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo Jesu ko ngjuai t'íjuhún ante Galilea. Yo skué. Ja kuaxinyanuu ni xi t'ihin nga xinnuu.

⁸ As'ai tsitju kítsa kítsa jminchjún aya tsjóo. Títsankjún ko tsjo nkjún tímaha. Tsangatsanka nga ngji tsúyaha já ni'yakuyóo éen. ⁹ Ko nga t'íncha fi, tu yohó kiséatin Jesu ko janiñaha. As'ai incha ngjik'úhún ko kitsubakjá sjai nga kits'intsjoho. ¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu binkjun. Tankink'inyohoo já nts'é nga katji ante Galilea. Yo skuena.

B'i ts'ín kitsúya já juun ni xi kamo

¹¹ Nk'ie nga t'íncha fi jminchjún, as'ai ngji k'ua já juun ajin naxinantóo. Ngji tsúyaha já na'mi k'aku ngatentee ni xi kamo. ¹² As'ai kama ñjakú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta t'ihin xá nga y'éndako xinkjín. As'ai kitsjá nkjúhún toon já juun ko b'a kitsúhu:

¹³ —B'i tixiún: “Kaf'aigyún já ni'yakuyáha ndo ko kafiko ndyé yjoninte k'ien nk'ie nga kisuntuféi.” ¹⁴ Tsa kujint'é nda titjuun niu, jin yai xi nkú n'e chubanijmíkoí. Najmi tu jun fantohó yjonu.

¹⁵ As'ai jakj'á já juun tooon ko b'a incha kitsú xi nkú kik'ihin. Kui én xu'bi xi tu yje chubanijmíyahá sa ajihin xuta xi ntje judio tjeheñ ra santaha nistjin nd'ai.

B'i ts'in kitsjá xáha Jesu já ni'yakuyáha

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Já ni'yakuyá xi te nkuu incha ngji ante Galilea asunntu tjenki xi kitsú Jesu. ¹⁷ Nk'ie nga incha kieke Jesu, kits'intsjohó, tunga tjihín xi jo jan kamaha. ¹⁸ As'ai Jesu ngjisehe já ni'yakuyáha ko b'a kitsúhu:

—Ja kik'aina nga kuatexumaha ndjiojmi jáñ ko asunntei. ¹⁹ Kui nga tankíhinu ko n'e mo xuta ni'yakuyána ngayjee xuta naxinantá xi tjin asunntee. Tatentó xuta tu xi Ntia Na'miu, Ntíu ko Espiritu Santo kamats'ehe. ²⁰ Takúyohoo nga kats'íntjusun ngayjee kjuatexumana. An kúatejñajinnuu ngayje nistjin santaha nkúhu nga kfe asunntee.

Xujun xi y'ét'a Marco én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'in y'énijmí Jua Bautista

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ B'i ts'in b'atuts'ihin ra én nda tsuhu Jesu, kui xi Cristo xi Ntíhi Ntíaná maha.

² Nda profeta Isaia b'i ts'in y'ét'a nk'ie:

Títs'inkjá nda chjine'éna tu xi nguai títjuhun ri.

K'uénda títjun niyáhi.

³ Tínu'yá ntaha nku nda xi tíkintáya ante kixiu:

“T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.”

⁴ Xi nkú ts'in y'ét'a Isaia nk'ie, b'a ts'in j'aiténtá xuta Jua ante kixiu. Y'énijmí nga tjihin nga ngjuai'áha ra animaha xuta ko nga saténtá tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun. ⁵ Tsitju ngayjee xuta xi tjin ante Judea ko ngayjee xuta xi tjin nanki Jerusalem nga j'aisehe Jua. Incha kisaténtájin ntáje Jordan nk'ie nga kits'inkie yjoho nga tjihin ngatitsun.

⁶ Nk'ie nga y'ejña Jua, najyun xi kamandakoho ntsjaha chu camello bja ko nku tjabaxin b'ékjá. Chjuba ko ntsjényá kjine.

⁷ B'i kitsú nga y'énijmí:

—Askahan an kj'uai nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi má nga ndahachí najmi tsuhuna tsa kjendáya n'uhu ntéhe. ⁸ An ntánijua tibaténtákhonuu tunga máha kui, Espiritu Santo kuaténtákhonuu.

B'i ts'in kisaténtá Jesu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Nístjin ján tsitju Jesu nanki Nazaret, nanki xi tijnajihin ante Galilea, ko ntáje Jordan tsaténtájihin Jua. ¹⁰ Nk'ie nga tibitujin ntánijuo, kíkíe nga tsix'á nk'a ján ko nga Espiritu Santo nibajennehe xi nkú joyaha nku chutuju. ¹¹ Kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'a kitsú:

—Ji Ntína, tjona ji. Tsjo nkjún mana ji.

B'i ts'in kits'in nganaha Jesu ndanindoo

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² As'ai tjen'yún ngjikohó ra Espiritu Santo ante kixiu. ¹³ Yo y'ejña yachán nístjin tjihin, ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Y'ejñajihin chu xi tjin ngijnóo ko ntútsjehe Ntíaná j'aisinkoho.

B'i ts'in kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Askahan nk'ie nga kis'eya'yún Jua, ngji Jesu ante Galilea nga y'énjímí én nda tsuhú Ntíaná. B'í kitsúhú xutá:

15 —Ja kuichu chubá. Ja 'yún tiña tíñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai. Tankínchj'ahá ruu anímanuu kó n'e s'ejion én nda tsuhú Ntíaná.

*B'í ts'ín kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuhun
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

16 Nk'ie nga tsú'ba Jesu andai ntáchak'un Galilea, kikie Simon kó Andre xi nts'e maha xinkjín. Kui xi tijncha kjaníkj'a ná'ya tjióhó ajin ntóo, at'ahá tjió incha tsuba jóo. 17 B'í kitsú Jesu:

—Jun já, tsjénkinú. An ts'ian nga xutá nuboo.

18 Tá kuihi chubó y'entu jóo ná'yahá kó kitsjennkíhí Jesu.

19 As'ai ngjindju sa kó kikie Santiago kó Jua xi nts'e maha xinkjín. Kui jóo xi jáhá Zebedeo. Ayahá tsutsuhú jóo incha kabincha nga tijncha b'énda ná'yahá. 20 As'ai tjen'yún kinchjahá rá, kó y'entu jóo Zebedeo xi ná'mihí maha kó já xi basinkóhó aya tsutsuu nga kitsjennkíhí Jesu.

*B'í ts'ín kits'ín ndaíhí Jesu nku ndá xi tíñajihín nku ndaninda
(Lc. 4:31-37)*

21 As'ai incha j'ai nanki Capernaum. Nk'ie nga nístjin nkjúun jas'en Jesu ni'ya sinagoga nga tsakúya. 22 Kama nkjúhun xutá xi nkú ts'ín tsakúya, at'ahá tsakúya xi nkúhu tsa xá tjihín, najmi xi nkú ts'ín bakúya já chjine'éhen kjuatéxumoo.

23 Tíñá sinagogahá xutá Capernaum nku ndá xi tíñajihín nku ndaninda. Kui xi 'yún kikjintáya nga b'í kitsú:

24 —Ji Jesu xi nibáhani Nazaret, ¿mí nihi xi tjínkoní? ¿Á ja kjúái n'ekjeheni? Bená yáha ji. Ji xi ntíhí Ntíaná.

25 Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo:

—Xú sin n'ei kó tjtusjehín ndo!

26 Íxí y'etsujnehé rá ndo ndanindoo kó tú xí 'yúhún kikjintáya nga tsitjújihín. 27 Ngatentee xutá tú ní kama nkjúhún rá kó b'í ngján kingjásjaiyaha xinkjín:

—¿Mí nihi xu'bí? K'jáí ts'ín bakúya ndai. Bakúya xi nkú joyaha tsa xá tjihín. Santaha jánindoo batéxumahá kó nt'é'éhen.

28 Ngayjee nanki xi tjin ante Galilea tú xí kitsahá kichubanijmíyaha Jesu.

*B'í ts'ín kits'innkíhí Jesu ná nchí'yahá Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

29 Nk'ie nga incha tsitju ni'ya sinagoga, ngji Jesu, Santiago kó Jua ni'yahá Simon kó Andre. 30 Kui chubó ch'in kjijñako ná nchí'yahá Simon. Tjen'yún kik'inyahá rá Jesu ní xi tímahá tachjúun. 31 As'ai ngjik'úhun Jesu kó jakj'á ntsja nga kikjesintjen. Tá kuihi chubó kindyjajihín ch'ihín tachjúun kó kitsjáhá nichine xi tsichusehe.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta un

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Nk'ie nga ja kamaña, askahan nga ja ngjintjai ts'iu, j'aich'aha Jesu ngayjee xuta un ko xi tjintujihin janindoq.
³³ Ngayjee xuta nantio kama njaku asti ankjuo. ³⁴ Kits'innkihi Jesu nkjin nkjun xuta un xi k'uhun nkjin tikja ch'in. Kik'onsje nkjin nkjun janinda. Najmi kitsjantehe tsa kuinchja janindoq, at'aha janindoq be yaha Jesu.

B'i ts'in tsitju Jesu nga y'enjimi ehen Ntiana

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Nk'ie nga jyunya xa sa, tsisintjen Jesu ko ngji nku ante t'axin tiya. Yo kinchjako Ntiana. ³⁶ As'ai Simon ko ja xi tjintukoho yo incha tsangisja Jesu. ³⁷ Nk'ie nga kisakuhu, b'a incha kitsuhu:

—Ngayjee xuta tibangsjaihi.

³⁸ B'i kitsu Jesu:

—Tjian kj'ai ante xi tin tina ei tu xi ko ta yo k'uenijmihina. At'aha kui xa jalinna.

³⁹ Ngji nga y'enjimi xki ni'ya sinagoga xi tin ngayjee ante Galilea ko kik'onsje janinda xi tjintujihin xuta.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu j'aisehe Jesu ko tsasinkunch'int'aha nga tsankihi nga kuasinkoho. B'i kitsuhu:

—Tsa ji xi mjehi, kama n'e jeni nga chjuxinni ch'in xi k'unna.

⁴¹ As'ai kama njmaha Jesu nda uun. Kingjenne ntsja nga kits'inko ko b'i kitsuhu:

—Mjena. Katuma jei.

⁴² Ta kuihi chubo kindyja ch'ihin ndo. Kama je ngaha.

⁴³ As'ai b'i kitsuhu Jesu ndo:

⁴⁴ —Ji, najmi tu ch'a xi 'miyaihi ni xi kamat'ain. T'ihinkuchjiji yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nku ts'in y'ejna Moise ngat'aha nga ja kama jei, tu xi skue kixihi xuta nga ja kamanda ngahani.

⁴⁵ Tunga nk'iehe nga ngji ndo, kitsuya tentehe xuta ni xi kamat'ain. Kui nga najmi ta kama jas'en chjiji Jesu nanki xi tihin yo. Tu andai nantioho kikjatsuba ma nga najmi tin xuta. Tunga tsitjuhú xuta xi tin tu ma nankihi ni nga j'aisehe.

2

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ As'ai ta j'aihi ngaha Jesu nanki Capernaum ko kint'e xuta nga ja tjina ngaha Jesu ni'yaha. ² Kui nga kama njaku nkjuhun

xuta, nga santaha najmi ta kis'ehe ante asti ankjuo, ko Jesu yenimihí éhen Ntíaná xuto.

³ As'ai incha j'ai ñju já xi incha kab'anganki nku nda xi najmi ma fi. Jesu j'aich'aha ndo. ⁴ Tunga najmi mahá incha bichúko nda uun má síña Jesu tu ngat'aha xuta nkjin xi kama ñjakú yo. Kui nga incha kikjexihin nku te ni xi kjinehe ra ni'yoó ko yo incha kits'ínkjihi nda uun santaha má síña Jesu.

⁵ Nk'ie nga kkie Jesu nga s'ejihin jóo nga Ntíaná kits'in nibáha, as'ai kinchjako nda uun:

—Ji ntína, ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin.

⁶ Tunga ta kab'entuhú yo k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo xi b'i ts'in incha kits'ínkjin'kun: ⁷ “¿Á b'a ts'in tinchjaha ndai? Najmi tibenjúun Ntíaná nga b'a ts'in tinchja. At'aha nku tutuhú Ntíaná xi mahá ts'inndyjat'aha xuta ngatitsuhun.”

⁸ Tunga tjen'yún kamankjihín ra Jesu ni xi tjincha ts'ínkjin'kun jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ts'in t'n'enkjín'uhunnu? ⁹ ¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihin nda xi najmi ma fi? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein, chjúbéi nachan xi kisujñasuin ko titsutjai”? ¹⁰ Tunga mjehéna kuakuchjínuu nga Ntíhi Ndax'iun tíña ngajoho Ntíaná asuntej xi má nga kama ts'inndyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

¹¹ —Ji tinchjakoho. Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in ngáhani ni'yahi.

¹² As'ai tjen'yún tsisintjehén nda uun, jak'á nachahan, ko ngayjee xuta kkiehe nga tsitjusje. Tu ni xi kama nkjühún ra ngatentee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná. B'i incha kitsúhu xinkjin:

—Ndahachí najmi kjee yaá nku ni xi nkúhu xu'bi.

B'i ts'in kinchjaha Jesu Levi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ As'ai ta tsitjuhú ngáha Jesu nga ngji andai ntáchak'uun. Nkjin nkjún xuta j'aisehe, ko Jesu tsakúyaha xuto. ¹⁴ Nk'ie nga tít'sín niyá, kkie nda xi 'mi Levi xi ntíhi Alfeo nga kab'ejña ante má nga f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá ko b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

As'ai tsisintjen Levi ko kitsjennkíhi Jesu.

¹⁵ Nk'ie nga tjkine Jesu niñu ni'yaha Levi, nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Romá ko já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise ta incha j'aik'ientut'aha Jesu ko já ni'yakuyáha. At'aha nkjin nkjún maha xi incha kitsjennkíhi.

¹⁶ Kkie já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo nga Jesu

tikjineko niñu jóo. As'ai kinchjako já ni'yakuyáha Jesu nga b'i kitsúhu:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumaha Moise tineko ho niñu nda maestrunu?

¹⁷ Nk'ie nga kint'é Jesu éin, b'i kitsú:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. Najmi xuta je jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nku niyá nk'ie nga tjintu kjintía já ni'yakuyáha Jua Bautista ko já fariseo, as'ai tjín xi incha j'aisehe Jesu ko b'i kitsúhu:

—¿Nkú tjihin ra nga najmi b'entu kjintíaha já ni'yakuyáhi, xi nkú ts'in b'entu kjintía já ni'yakuyáha Jua ko já ni'yakuyáni?

¹⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A mahá b'entu kjintía xuta xi tjintujín nku s'í kjuabixan nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon? Nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon, najmi kama k'úentu kjintía. ²⁰ Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úentu kjintía.

²¹ Najmi ch'a b'estikoho najyun chá nku te najyun tsetse xi najmi kjee nibákú. At'aha nibákú najyun tsetse ko kjetiya najyun chóo. B'a ts'in fi tsehe má kitiyá. ²² Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsun tsa tjabaxín. Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjúun

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Nku xuatú tif'a Jesu má nga tjintje tuniñu. As'ai incha kikje'yún tuniñu já ni'yakuyáha ko kits'intjiya ntsja nga kikjine. ²⁴ As'ai b'a incha kitsúhu Jesu já fariseo:

—Chase ma ri. ¿Á ni xi tjña nkjúhun ra kjuatéxumoo nga nistjin nkjúun tjincha ts'ihin já ni'yakuyáhi?

²⁵ B'i kitsú Jesu:

—¿A ndahachí najmi kjee n'eyo má nga jtít'a ni xi kits'in David nk'ie nga un kikiehe ko kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? ²⁶ Kui nistjiun Abiatar tjihin nda na'mi títjun. Jas'en David ante nkjúhun Ntíaná ko kikjine ninquan nkjún xi tjintu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Ta kitsjá yaha ninquon já xi tjenkoho.

27 Nistjin nkjún kis'ejña ngandaha xuta, najmi ngandaha nistjin nkjún kamandaha xuta. 28 Kui nga Ntíhí Ndax'jun batéxumaha ra santaha ko nistjin nkjún.

3

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Nku niyá jas'en Jesu ni'ya sinagoga ko yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja. 2 Kikuntá 'maha jóo tu xi incha skuéhe tsa ts'ínnkihi ndo nga nistjin nkjún, tu xi b'a ts'in sakúhu ra má tindyajihin Jesu.

3 As'ai b'a kitsúhu Jesu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tisintjein ko tisinjñai kamaseen.

4 As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Jun, ¿mí nihi xi ma n'e nga nistjin nkjún? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'anki xuta, a ra ma n'ek'ien?

Tunga najmi kinchjahá jóo.

5 As'ai kjan tsasehe Jesu já xi kabinchandaihi ko kieke babaha at'aha ndjá tjintuyá animaha jóo. B'i kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

Kingjénte ntsja ndo ko kamanda.

6 Tunga nk'iehé nga tsitju já fariseo yo, as'ai kama ñjakúko já xi yjanki nda rej Herode Antipa nga tsangisjai niyáko xi nkú ts'in kama ts'ínnk'iehen Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta andai ntáchak'uun

7 As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyáha andai ntáchak'uun. Ta kitsjennkihi nkjin nkjún xuta xi incha niba ante Galilea.

8 Ko ta incha kint'é ngayjee ni xi tít'sín Jesu xuta xi tjin ante Judea, xi tjin nanki Jerusalen, xi tjin ante Idumea, xi tjin ngabantá ntáje Jordan, ko xi tjin andaihi nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui kjuaha nga incha j'aise tentehe ra.

9 As'ai y'éxá Jesu já ni'yakuyáha xi má nga k'uéndaha nku tsutsu, tu xi najmi kuasinne'yúhun ra ngayjee xuta nkjin xi kama ñjakú yo. 10 At'aha ngatentee xuta xi uhun ixí tjincha basinne'yúhún ra nga mjehe ts'ínnkoho, at'aha nkjin nkjún maha xuta un xi kits'innkihi.

11 Ko máha jánindo, nk'ie nga incha kieke Jesu, tsinchakúnn'int'aha ko b'i incha kitsú nga kikjintáya:

—ji xi Ntíhí Ntíaná!

12 Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindo tu xi najmi incha kuitsuyaha yáha Jesu.

B'i ts'in kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ As'ai ngjinji Jesu nku asunntu tjenki. Kinchjaha já xi j'ájin nga kj'uaísehe ko incha j'ai jóo. ¹⁴ Te jo maha já xi j'ájin tu xi tsjénkoho ra ko tu xi ts'ínkijihí nga k'uénijmí éhen Ntíaná. Já postru kitsúhu jóo. ¹⁵ Kitsjáha jóo nga ngajoho ts'ínkijihí ra xuta ko nga k'onsje jáninda xi tjintujihín xuta.

¹⁶ Kui xu'bi já te jo xi j'ájin Jesu: Simon xi kitsjá j'álihín nga kui xi ta Pedro k'úin; ¹⁷ Santiago ko Jua xi nts'e maha xinkjín, xi jáha Zebedeo maha. Jesu ta kitsjá j'álihín já xi joo nga ta k'úin Boanerge, kui j'áin xi tsuhu ra: Ntíhi Ch'on. ¹⁸ J'ájin ya: Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Toma, Santiago xi ntíhi Alfeo, Tadeo, Simon xi mako já cananista, ¹⁹ ko Juda Iscariote xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu ndaninda Beelzebu
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ As'ai kik'óya ngáha Jesu ni'yaha ko ta kama ñjakú nkjühún ngáha xuta, nga santaha najmi kama incha kikjine niñu. ²¹ Nk'ie nga kint'é xuta xinkjín Jesu niu, incha j'aingisjaihí. At'aha b'a kitsú xuta nga ja tíma luku Jesu.

²² Máha já chjine'éhen kjuatéxumoo xi incha nibaha nanki Jerusalen, kui xi b'a kitsú:

—Ndaninda Beelzebu xi ndaninda k'akuhu jánindoo tijnajihín ndai. Kui nga nga'yuhún ndaninda k'akuhu jánindoo tím'osjekoho jánindoo.

²³ As'ai kinchjaha Jesu jóo ko y'éjña chubayahá nga tsakúya:

—Jun, ¿nkú ts'in kamaha tsa ndanindoo ta kuihi k'onsje suba yjoho? ²⁴ Xuta xi tjín má nga batéxuma nku nda rej, tsa ta kuihi fi kontraha xinkjín, ndahachí najmi tse maha má nga batéxuma nda rej xu'bo. ²⁵ Ko tsa xuta xi tjintu nku ni'ya fi kontraha xinkjín, ndahachí najmi ta s'ehe ra nga'yún. ²⁶ B'a ta ts'in tíña ts'e ndanindoo. Tsa Satana kuakjánya yjoho nga ta kuihi nguajai kontra yjoho, ndahachí najmi tse kamaha nga k'uéjña. Tu sa ní kuichúke nistjihín.

²⁷ Ndaha nku najmi ma fas'en ni'yaha nku nda xi 'yún tjihín nga'yún ko kjé'aha ni xi tjihín. Tjín níhi nga tjun k'ue'yún ndo. B'a ts'in kama kjé'aha ra ni xi tjihín ndo ni'yaha.

²⁸ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Kama ndyjat'aha ngatentee ngatit-suhún xuta ko ngatentee tu mí én ch'on tsuhú ni xi kitsú. ²⁹ Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, kui xi najmi ta kama ndyjat'aha ra. Nku jé xi najmi ta kamaha ra ndyjahá ts'ín.

³⁰ B'a kitsú Jesu at'aha: “Ndanindoo tijnajihín”, incha kitsú jóo.

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi naha kó yá xi já nts'e

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ja kamo. J'ai naha kó já nts'e Jesu. Natsiun tsincha nga kits'ínki xi ngji nchjaha Jesu. ³² As'ai xuta xi kab'entut'áha b'a kitsúhu:

—Naahi, já nts'ei kó jminchjín nichjai kabincha natsin ján. Mje rúhu kuinchjakohi.

³³ B'i kitsú Jesu:

—¿Yá xi nana kó yá xi já nts'é?

³⁴ As'ai tsasehe xuta xi kab'entut'áha kó b'i kitsú:

—Kui xuta xu'bi xi nana kó já nts'é. ³⁵ Tu yáhá ni xi ts'íntjusun xi nkú ts'in mjehe Ntjaná, kui xi nda nts'é, na nichja kó nana.

4

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda xi tsaténdzjo xujmá

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Nku niyá Jesu tsakúyaha xuta éhen Ntjaná andai ntáchak'uun, kó tu ni xí nkjihín xuta kama ñjakút'aha. Kui nga nku tsutsu ngjik'ieñayaha kó ngayjee xuto andai ntóo tsincha. ² Nkjin tikjá ni tsakúyaha nga y'éña chubayaha. B'i kitsú:

³ —Tjenñju. Nku nda ngjiténdzjo xujmá. ⁴ Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyóo. As'ai incha j'ai nisee kó kikjine xujmá xu'bo. ⁵ K'ua xi tsixuntu ajin ndjio má nga najmi 'yún tjín ninte. Kitsá jasu xujmóo, at'aha najmi 'yún tjain nintee. ⁶ Tunga nk'iehé nga tsitju ts'íu, kits'inchjahan kó kixí, at'aha najmi 'yún ngjiyanji kjamaha. ⁷ K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo kó najmi kitsjantehe nga nda saá xujmá xu'bo. Najmi chumi nihi kitsjá. ⁸ Tunga k'uahá ngá xi tsixuntu má nga nda nankiu. Jasu xujmá xu'bo kó kisá. Tu xí tsehé ni xi kitsjá. Tjín xujmóo xi kitsjá katé tjíhin, tjín xi kitsjá cháte kó te tjíhin, kó tjín ngá xi kitsjá unchan tjíhin.

⁹ Kó b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

B'i ts'in kitsúya Jesu á tu subahá y'éña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Askahan nk'ie nga y'eña suba Jesu, xuta xi kabinchat'aha kó já ni'yakuyá xi te joo incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éña chubaya.

¹¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tjíña ts'e xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'eña

chubayahá ra, ¹² tu xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuéhé, ko ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra. B'a ts'ín najmi ngjuaikj'áha ra animaha ko najmi n'endyjat'aha ra ngatitsuhun.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín ts'ínkjáihín xuta éhen Ntíaná (Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ B'i kitsú ya Jesu:

—¿A najmi mankjinnuu nkú tsuhu ra én xi kuak'ieñá chubaya? Tsa najmi kamankjinnuu, ¿nkú ts'ín kamankjin tenteheñuu én xi bakuyá nga b'ejñá chubaya?

¹⁴ Nda xi tsaténdzjo xujmóo, kui xi nkú joyaha xi b'énijmí éhen Ntíaná. ¹⁵ Tjín xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu andai niyóo. Nk'ie nga nt'é éen, tjen'yún nibáha Satana ko kjexín én xi ja kis'entjejin animaha.

¹⁶ Tjín ngá xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga nt'é éen, tjen'yún tsjohó ts'ín ts'ínkjáihín. ¹⁷ Tunga najmi 'yúhún tjíhín kjama ajin animaha ko najmi ndjá bincha. Nk'ie nga sakúhu kjuásti ko nk'ie nga n'e uncha tu ngat'aha éen, ts'ín t'axihín yjohó éen.

¹⁸ Tjín ngá xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kui xutaha xi ta nt'é éen, ¹⁹ tunga ni xi tjíhín asuntej s'entaha ra, kjuanchinóo b'anachaha, ko ma mje tentehe ni xi tjín. B'a ts'ín najmi sakúntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo ko najmi tsjá çan.

²⁰ Tunga tjíhín xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo. Kui xutaha xi nt'é éen ko ts'ínkjáihín. Nda ts'ín nga b'entu. Kui xi b'a joyaha xujmá xi tsjá katé tjíhín, ko tsa cháte ko te tjíhín, ko tsa unchan tjíhín.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga najmi ma s'ejña 'ma éhen (Lc. 8:16-18)

²¹ B'i ta kitsú sa Jesu:

—¿A tjín xi b'éti nku nd'í tu xi k'uéñaha kintehe nku kaxa a ra kintehe nku kama? ¿A najmi b'éñá nk'ahá? ²² At'aha ngayjee ni xi 'ma tjíña nd'ai, kuichú nistjin nga s'ejña chji. Ko ngayjee ni xi najmi tjíña chji nd'ai, kuichú nistjin nga kuitju chji. ²³ Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

²⁴ B'i ta kitsú sa Jesu:

—'Yún nda tasínñjuhu ni xi tínu'yó. Xi nkú ts'ín nda kuasínñju, b'a ts'ín nda kamankjinnuu, ko 'yún k'uai sanuu nga kamankjinnuu ni xi tínu'yó. ²⁵ At'aha xi basínñju ni xi bakuyá, kui xi k'uai saha nga kamankjihín. Tunga xi najmi basínñju, chjú'aha santaha ni xi ichí mankjihín.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku xujmá xi sá suba

²⁶ B'i ta kitsú sa Jesu:

—Má batéxuma Ntjaná, kui xi b'a joyaha ni xi ma nk'ie nga nku nda baténdzjo xujmá. ²⁷ Tsa kjife ndo ko tsa tíjña tik'un, ndaha tsa nga nistjiun ko ndaha tsa nga nistjen, fasu xujmóo ko sá. Najmi be ndo á b'a maha. ²⁸ At'aha t'anankiu ts'in nga sá kui ni ján. Títjun tjuhu nts'én, as'ai tjuhu xka, askahan xu, ko ja kamoó s'ehe xujmá. ²⁹ Nk'ie nga ja chubaha, as'ai bate ndo niu, at'aha ja kuichu nistjin nga stí.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ B'i ta kitsú sa Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejña chubayakohona xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná? ¿Mí éhen xi ts'inchjén nga k'uejña chubayahana? ³¹ Kui xi nkú joyaha nku k'un mostasa xi s'entje. Kui k'un xu'bi xi 'yún ichí sa nga k'un xi k'oo xi tjin asunntee. ³² Tunga nk'iehé nga ja s'entje, as'ai sá ko 'yún chánka ma sa nga ni ntje xi k'oo. I nkjún ma tjiaha, nga santaha nisee ts'innda'a nubaha má nk'íéhen tjiaha yóo.

B'i ts'in tsakúya Jesu
(Mt. 13:34-35)

³³ Jesu y'éjña chubayaha xuta nga tsakúyaha. Ni xi ma chubayaha ra xuta, kui nihi xi kits'inchjén. ³⁴ Najmi tsakúya tsa najmi y'éjña chubaya. Tunga máha já ni'yakuyaha, najmi y'éjña chubayaha nga tsakúyaha.

B'i ts'in kits'ínk'íéjyu Jesu ntjo ko ntáchak'uun
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Ta kuihi nistjin xu'bo nkú ma nga ja tíma jyun, b'i kitsúhu Jesu já ni'yakuyaha:

—Tjián ngabantá ján.

³⁶ As'ai kits'ínkji xuta nkjiun ko tsutsu xi tu b'a ts'in jahá kab'eya incha ngjiko. Ta incha kitsjennkíhi kj'ai sa tsutsu. ³⁷ Tu ni xi kamahá, tu incha kamanehé nku ntjo xi tu xi 'yúhún, ko t'éhen ntáchak'uun ni xi nkjún kits'ihin tsutsu, nga santaha ja ma tséhé ni ntánijua xi tífasehen.

³⁸ Tunga máha Jesu, kjife astun tsutsu nga kab'énki nku ni nintaku. As'ai já ni'yakuyaha ngji ts'ínkj'áha ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ¿á najmi nkjún tímaha ri? ¿Ja kuayáa ei ni!

³⁹ As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko ntáchak'uun nga b'i kitsúhu:

—¡Tjenjyú! ¡Tjent'íahi!

Kitsjenjyú ntjo ko kis'e jyujyu.

⁴⁰ As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyaha:

—¿Á b'a nkjún ts'in binkjuhunnu? ¿Á najmi s'ejihinnu Ntjaná?

41 Tu xi incha kitsankjúhún jóo ko b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'b*i* nga santaha ntjo ko ntáchak'uun nt'é'éhen ra?

5

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu nku nda xi tijnajihin ndanindoo
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 As'ai incha tsichu nankih*i* xuta Gerasa, nanki xi tijná nga-bantá ntáchak'uun. 2 Nk'ie nga tsitjujen Jesu tsutsuu, tjen'yún j'aik'úhún ra nku nda xi tsitjujin tsjóo. Ndanindoo tijnajihin ndo. 3 Ajin tsjóo b'ejña ko najmi ch'a ta ma ts'ínk'íéjña'yúhún ra, ndaha tsa n'úkicha s'e'yúnkoho. 4 At'aha nkjin nkjún njyá kis'e'yúnkoho n'úkicha sjai ko ntsja, tunga kikjetiyahá n'úkicha ntsja ko kits'in xixi n'úkicha sjai. Najmi tjin xi ma ts'ínk'íéjña jyuhu ndo. 5 Nistjin nistjen fatsú'baijn tsjóo ko jñoo nga kjintáya ko nga ndjio ts'in'unkoho ra yjoho.

6 Nk'ie nga kjin tjen sa Jesu, kiekehe ndo ko tsangatsanka nga j'aisinkúnch'int'aha. 7 Yún kikjintáya nga b'i kitsúhu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntjá nku tutu xi tijná nk'a ján, ¿mí nihi xi tijnkóhi an? Ntjá nku tutuu tibená. Tíbankihi nga najmi tu 'bainí kjuanima.

8 B'a ts'in kinchja ndo at'aha Jesu b'a kitsúhu:

—Ji ndaninda, tjtjusjehihin ndo!

9 As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú jánindoo:

—Legion 'miní at'aha tu x*i* nkjihín maha*n*i.

10 As'ai 'yún nkjún incha tsankih*i* Jesu nga najmi tu ts'íinkji t'axíhin. 11 Xi tjehe nku asunntu tjenk*i* nkjin nkjún chinka tijncha kjine jña. 12 As'ai jánindoo incha tsankih*i* Jesu:

—N'ekjini má tjíma chinko tu x*i* kuitjás'enjihin ri.

13 As'ai Jesu kitsjantehe jánindoo. Incha tsitjujihin ndo nga incha ngikjas'enjihin chinko. Jo ra mi maha chinko. Tsangatsanka chinko nga kikjaník'antjai yjoho má nk'antjaihi yo ko tsixuntujín ntáchak'uun. Yo jesunjin ntá.

14 As'ai incha tsanka já xi tijncha kunntá chinko. Ngji tsuyaha xuta xi tjin ajin nantjo ko andai nantjo. As'ai incha j'aisehe xuta ni xi kamoo. 15 J'ai má tijná Jesu ko kieke nga kab'ejña yo nda xi tsitjujihin jáninda xi tu x*i* nkjihín maha. Ja yja ngáha najyun ko ja nda je je ngáha. Incha kitsankjún jóo.

16 Já xi kieke ni xi kamoo incha kitsuyaha xuta xingisoo ni xi kamaha ndo ko ni xi incha kamaha chinko. 17 As'ai xuta nantjo tsankih*i* Jesu nga kuitju nankih*i*. 18 Nk'ie nga tífás'en ngáha Jesu tsutsuu, nda xi tsitjujihin jánindoo mjehe

nga tsjénkkih_i k_o tsankih_i kjua. ¹⁹ Tunga najmi kitsjántehé ra Jesu. B'_i kitsúhu:

—T'in ni'yah_i k_o t'ihinseih_i xut_a xinki. T'inyaih_i ngayjee ni xi kuats'ínk_ohi Ntíaná k_o xi nkú ts'ín kama nímaha ji.

²⁰ As'ai ngji ndo k_o kik'atuts'ih_in nga kitsúya ante Decapoli ngayjee ni xi kits'ínk_oho Jesu. Ngatentee xut_a xi tjin yo incha kama nkjúhun niu.

*B'_i ts'ín kits'ínk_ihi Jesu nku takjín k_o nku tachjuún
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

²¹ Nk'ie nga ja kik'óyako ngáha Jesu tsutsuu ngabantá ntáchak'uun, as'ai nkjin nkjún xut_a kama njakút'ah_a k_o y'ejña Jesu andai ntáchak'uun. ²² As'ai j'ai nku nda xi 'mi Jairo xi ta nku nda k'aku_hu ni'ya sinagoga. Nk'ie nga kikié Jesu, tsasinkúnch'int'ah_a ²³ k_o tsankih_i nga kuasínk_oho. B'_i kitsúhu:

—Takjín ichína ja tí'me. Nibángiennéí ntsai ntína tu xi kamandaha k_o kj'uaíya ngáha ra.

²⁴ As'ai ngjiko Jesu ndo, k_o nkjin nkjún xut_a kitsjennkíh_i nga ixí tsinchane'yúhún ra.

²⁵ Ta tjenjih_in xut_a nkjiun nku tachjuún xi tjih_in te jo nú nga jní títs'ínk'iehe_n. ²⁶ Kui xi nkjin kjuanima kikié aya ntsja já chjinenkiu. Santaha kits'ínkje ngayjee ni xi tjihín, tunga ndahá ichí najmi kamanda. Tu sa ní 'yún ngjitse ch'ih_in.

²⁷ Nk'ie nga kint'é tachjúun ni xi títs'ín Jesu, as'ai j'ai tjénki Jesu ajih_in xut_a nkjiun. J'aik'úh_un k_o kits'ínk_o najyun xi yja Jesu. ²⁸ At'ah_a b'_i ts'ín kits'ínk_in_kink'un: “Tsa tu najyuhun ts'ínk_o sa, kamanda ngáhana.” ²⁹ Nk'ie nga b'a kits'ín, tjen'yún kitikjáyahá ra jníu k_o ndzjen kamaha yjonintehe tachjúun nga kama nkih_i ch'in xi k'uh_un.

³⁰ Tunga kikiéhé Jesu nga tsitjujih_in nga'yún. Kits'ínk'ótjiya nga tsasehe xut_a nkjiun k_o b'_i kitsúhu:

—¿Yá xi kuats'ínk_o najyunna?

³¹ As'ai b'a kitsú já ni'yakuyáha:

—Tíyai nga xut_a nkjiun tibasinne'yíhin. Á: “¿Yá xi kuats'ínk_o najyunna?”, tíbixíhinni. ³² Tunga tu nku nga tsasehé ra Jesu xut_a xi kabinchandaih_i tu xi skuéhe yá xi b'a kits'ín.

³³ Máha tachjúun, nk'ie nga kikié ni xi kamat'ain, as'ai ixí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'ah_a Jesu k_o kitsúya kixi kixih_i mí kjuaha nga b'a kits'íhin. ³⁴ As'ai b'_i kitsúhu Jesu:

—Ji ntína, at'ah_a kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in k_o katumandaih_i ch'in xi k'uh_in.

³⁵ Nk'ie nga b'a ta títsuhu Jesu, tu incha j'aihí k'ua já xi nibaha ni'yah_a nda k'aku_hu ni'ya sinagoga k_o b'a incha kitsúhu:

—Ja k'uen takjih_in. Najmi ta n'estih_i ri nda maestru.

³⁶ Tunga najmi kits'insihín ra Jesu ni xi kitsú jóo. As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an.

³⁷ Najmi kitsjánte Jesu tsa kj'ai xuta tsjénkihi, tu Pedro sahá, Santiago ko Jua xi nts'e maha Santiago. ³⁸ Nk'ie nga incha tsichu ni'yaha nda k'aku, kkie Jesu nga xaahan tíma ko nga tuncha kjintá xuta nga 'yún tuncha kjintáya. ³⁹ As'ai jas'en Jesu ko b'i kitsú:

—¿Á xaahan tín'ehenu ko tích'ihinu? Najmi ka'me takjún. Tu kjifehé.

⁴⁰ Tsajniehe xuta xi kama ñjakú yo, tunga kik'onsjehé Jesu ngatente xuto. As'ai tu na'mihi ní ko naaha takjún ko já ni'yakuyaha xi tjenko, kui xi jas'enko má xi tjeheh kjijña takjún. ⁴¹ Jak'á ntsja ko b'i kitsúhu:

—Talita, kuum —kui éin xi tshu ra: Takjín, ji tinchjakoho, tisintjein.

⁴² Tjen'yún tsisintjehén takjún ko kikjatsú'ba ngaha. Tu ni xi kama nkjúhun ra xuta xi tjintu yo ni xi kamo. ⁴³ Tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi tu ch'a xi k'úinyaha niu. Ko b'a kitsú nga k'uaihi nichine takjún. Te jo nú tjihin takjún nga b'a kamo.

6

B'i ts'in najmi kin'ekjáihin Jesu

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ As'ai tsitju Jesu yo nga ngji ngaha nankihi ko kitsjennkihi já ni'yakuyaha. ² Nk'ie nga tsichu xuatu tsakúya ni'ya sinagoga. Kama nkjúhun xuta xi tjin yo nk'ie nga kint'é xi nkú ts'in tibakúya. B'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Má ngjik'áha ndai ngayjee ni xu'bi? ¿Mí kjuankjink'un nankaha xi kik'aihi ko á maha ra ts'ihin kjuankjún? ³ ¿A najmi kuihi ndai xi nda chjineyóo, xi ntíhi María ko já nts'e maha Santiago, Kuse, Juda ko Simon? ¿A najmi eihí ta tjintujinná jminchjín nichja ndai?

Kui nga najmi incha kama kits'ínkjáihin ra. ⁴ Tunga b'ahá kitsúhu Jesu xuta nkjiun:

—Tu má xi tjeheh ni yankjún nku nda profeta. Nkuhú nankihi ko ajihin xuta xinkjín ko ni'yaha najmi b'a n'ehé.

⁵ Ndaha nku kjuankjún najmi kamaha kits'in yo. Tu chubahá xuta un xi kingjénne ntsja nga kits'innkihi. ⁶ Kama nkjúhun Jesu, at'aha najmi s'ejihin xuta nga Ntíaná kits'in nibáha.

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénijmí

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kikjatsú'ba Jesu nga tsakúya ante xi tjíndai yo. ⁷ As'ai kinchjaha já ni'yakuyá xi te joo ko kik'atuts'ihin nga jo jo kits'ínk'a xinkjín nga kits'ínkji. Kitsjáha nga ngajoho Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tjíntujihin xuta. ⁸ B'a kitsúhu nga najmi chumi nihi xi k'ua nga incha ts'ín niyá, tu yánisehé xi kama k'ua. Najmi tjíhin nga k'ua ninkuan, ta ndaha tsa, ta ndaha toon. ⁹ Kama ngjuáya tjabaxín ntéhe, tunga najmi kamahá k'ua tsa jo 'yún najyun. B'i kitsúhu jóo:

¹⁰—Má kuitjás'oon nku ni'ya, yo tintsu_{oo} santa nkúhu nga kuitju ngáhanu ante xu'bo. ¹¹ Tsa tjín má najmi n'ekjánnu, ko tsa najmi ngjuénñjunu xuta xi tjín yo, tu sahá titjusjoo ante xu'bo ko t'etsujno ndyjo tsuku, tu xi b'a ts'ín kuakúchjihinu nga tjehe_n jé xuta xu'bo.

¹² As'ai incha tsitju jóo ko y'énijmíhi xuta nga tjíhin nga incha ngjuaikj'áha ra animaha. ¹³ Nkjin nkjún jáninda incha kik'onsjehin xuta, ko nkjin nkjún xuta un incha kits'ínkihi nga kik'onjnuh_u seti.

B'i ts'ín k'ien Jua Bautista

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Nda rej Herode Antipa ta kint'é ni xi títs'ín Jesu, at'aha tu má kichubanijmíyahá ni Jesu. As'ai b'a kitsú:

—Jua Bautista ja j'áiya ngáha ra ngabayoo. Kui kjuaha nga tjíhin ra nga'yún nga títs'ihin kjuankjún.

¹⁵ K'ua xuta xi b'a incha kitsú:

—Nda profeta Eliá niu.

K'ua ngá xi b'a incha kitsú:

—Nku nda profeta niu xi nkúhu já profeta xi kis'e nú chá ján.

¹⁶ Tunga máha Herode, nk'ie nga kint'é ni xi tíincha tsu xuta, as'ai b'a kitsú:

—Jua niu. Nda xi an kitsja kjuá nga kitikjá nintaku. Ja j'áiya ngáha ra ngabayoo.

¹⁷ B'a kitsú Herode at'aha kits'ínkji já juhun nga jakj'ánijé Jua. Y'é'yún ko kits'ínkjas'en nubayoo. Ngat'aha na Herodia b'a kits'ihin at'aha chjuúhun Felipe kama na Herodia, ko ndo ngá nts'e kamaha Herode tunga Herode y'ejnako no. ¹⁸ B'i kitsú Jua nga kinchjako Herode nk'ie:

—Tijña nkjúhun kjuatéxumo_o ni xi tín'ei, nga ta jihi tinchunkoi chjuúhun nda nts'ei.

¹⁹ Kui nga na Herodia kits'ín unkiehe Jua ko kama mjehe nga ts'ínk'ien, tunga najmi tjíhin nkú ts'íhin ra. ²⁰ At'aha be Herode nga Ntíaná ts'ehé ndo ko naxu ts'ín. Kui nga tsankjúhun ko kuhun ra. Nk'ie nga nt'é ni xi tsuhú Jua, najmi be mí nihi xi ts'ín tunga tsjohó maha nga mjéñjuhu.

21 Tunga tu chahan tsichu nistjin nga kisaku niyahā na Herodia nk'ie nga tsichu nu Herode. Kui nistjiun ts'asje Herode nku s'i ko kitsuyaha ja k'akuhu ko ja jun k'akuhu ko ja titjun xi tjin ante Galilea. 22 As'ai jas'en takjihin na Herodia nga kitenki. Tsjo nkjun kamaha Herode ko ja xi kab'entut'akoho yamixo ko b'i kitsuhu takjiun:

—Tinchini tu mi ni xi mjehé ri. Tsjaha.

23 Xi Ntjanaha kits'inkie nda rej nga b'a kitsu:

—Tsjaha tu mi nihí ni xi kuinchini santaha masen ni xi batexumaha.

24 As'ai tsitju takjiun nga ngjingjasjayahā naaha:

—Mí nihi xi kuankia?

B'i kitsu na Herodia:

—Nintaku Jua Bautista tinchihí.

25 As'ai jas'en tsuntsu ngaha takjiun má xi tjeheh kab'ejña nda rej ko tsankihí niu:

—Mjena nga k'uaini nd'ai mamai nga k'úeya taba ní nintaku Jua Bautista.

26 As'ai 'yún kik'ie babaha nda rej, tunga ngat'aha ní nga ja kats'inkie Ntjaná nga ts'íintjusun éhen ko ngat'aha ja xi kab'entut'akoho yamixo, kui nga najmi tjin nkú ts'in najmi kuitsuhu ra takjiun. 27 Tjen'yún kits'inkjihí nda rej nku nda jun nga kitsjaha kjuā nga k'uaiko nintaku Jua. As'ai ngji nda juun ko tsatekjá nintaku Jua aya nubayoo. 28 Nku taba y'eya nintaku Jua ko kitsjaha takjiun, ko naaha takjiun kits'inkjas'ehen nintaku Jua.

29 Nk'ie nga kint'é ja ni'yakuyaha Jua ni xi kamo, incha j'aikj'a yjoninte k'ien ko incha ngjingjayanji.

B'i ts'in kits'inkjen Jesu ja xi un mi

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Ta incha kama njaku ngaha ja postru má tijnā Jesu ko incha kitsuya tentehe ni xi kits'in ko ni xi tsakuya. As'ai b'i kitsu Jesu:

31 —Nibá suboo. Tankiaán nku ante t'axin tu xi n'ekj'áiyahaná.

At'aha nkjin nkjun xuta xi tijncha fi ko xi tijncha f'ai, nga santaha najmi ta tijncha sakuntehe ra tsa incha kjinē niñu.

32 As'ai incha y'eya nku tsutsu nga ngji t'axin suba nku ante má najmi ch'a tjin. 33 Tunga nkjihin xuta xi kikiehe nga incha ngji ko incha kamankjihin nga Jesu niu ko ja ni'yakuyaha. As'ai incha tsitju xuta xi tjinu ngayjee nanki xi tjin yo nga tsuku ngjihi má nga tifi Jesu. Incha tsichu titjun xuto.

34 Nk'ie nga tsitjujen Jesu tsutsuu, kkie nga nkjin nkjun maha xuta xi tikuyaha. Kama nimaha, at'aha tjima xi nkú joyaha chutsanka xi najmi tjihin nda bastu. As'ai kik'atutsihin

nga tsakúyahā nkjin tíkjá ni. ³⁵ Nk'ie nga kama ngixuun, incha j'aik'úhūn já ni'yakuyáha kō b'a kitsúhu:

—T'axínt'a nkjún eī kō ja kama ngixun nkjún. ³⁶ Tū sahá b'a t'ihin xūtō nga katji nanki xi t'índai eī má nga kama k'uatse ni xi kjine.

³⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tū sahá jun tjoohon ni xi kjine.

B'a kitsú jóo:

—¿A kuankín ch'atse ní jo unchan denario t'ihin ninkuan kō k'uaihi nga kjine xuta?

³⁸ B'i kitsú Jesu nga kingásjaiyahā jóo:

—¿Nkú t'ín maha ninkuan xi kich'o? Tankínk'ie xkiu.

Nk'ie nga ja b'a kits'ín jóo, as'ai b'a kitsú:

—Un ninkuan kō jo tjo.

³⁹ As'ai b'a kitsúhu xuta nkjiun nga k'úentu stín ajin naxichu xkjúen. ⁴⁰ T'ín xi unchan kik'a stín yjohō nga incha y'entu, kō t'ín xi cháte kik'a stín yjohō.

⁴¹ As'ai jakjá Jesu ninkuan xi uun kō tjo xi jóo. Tsasen-jinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achj'íhi Nt'ianá. Tsakjánya ninkuan kō kitsjáha já ni'yakuyáha tū xi kui incha ts'ínnndzjohō ninkuan. Tā tsakjánya tjo xi jóo nga kitsjáha ngatentee xūtō.

⁴² Ngatentee xūtō incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. ⁴³ As'ai j'áíya ninkuan kō tjo xi tsankiu. Te jo nisín kamaha. ⁴⁴ Un mií maha já xi incha kikjine ninkuan kui chūbō.

B'i ts'ín ngjisun Jesu ntáchak'uun

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ As'ai b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha nga incha kjuas'en tsutsuu kō nga incha ngjuai títjuhūn ngabantá ntáchak'uun xi tjeheh nanki Betsaida, kō tsasín niyá xūtō nk'ie nga incha ngji ni'yaha. ⁴⁶ Nk'ie nga ja kits'ínkji xūtō, as'ai ngji nchjako t'axín Nt'ianá asunntu tjenkiu.

⁴⁷ Nk'ie nga ja kama jyuun, ja kamasehen ntáchak'uun tjenjin tsutsuu. Tunga máha Jesu, má kixiu kab'ejña. ⁴⁸ As'ai kikie nga 'ni nkjún tíkjenntá já ni'yakuyóo, at'aha ntjo 'yún nkjún tísat'íhín tsutsuu. Nkú ra ma nga ja t'ífi ma sen, tsichu tjennti Jesu jóo nga t'ífisun ntáchak'uun. B'a kits'ín xi kjuat'a niyáha jóo kits'ín.

⁴⁹ Nk'ie nga kikie já ni'yakuyóo nga Jesu nibásun ntáchak'uun, sen kits'ín maha kō incha kikjintáya nkjún. ⁵⁰ At'aha ngatentee incha kikiehe kō incha kitsankjún. Tunga tjen'yún kinchjahá Jesu:

—¡Jyu ní! ¡Ahán niu! ¡Najmi tū binkjun!

⁵¹ As'ai jas'enne Jesu jóo kō kitsjenjyúya ntjo. Tū ni xí kama nkjúhún ra jóo, ⁵² at'aha najmi kjee mankjihin nkú tsuhu ra

kjuankjúhún nínkuán xi incha kikjine, at'ahá ndjá tjíntuyá animaha.

B'i ts'in kits'ínkihi Jesu xuta un xi tjin nanki Genesaret (Mt. 14:34-36)

⁵³ Nk'ie nga ja j'atikjako Jesu ja ni'yakuyaha ntachak'uun, as'ai tsichu nanki Genesaret. Yo andai ntachak'uun y'et'a'yun tsutsuu. ⁵⁴ Nk'ie nga incha tsitju tsutsuu, tu tjen'yun incha kamankjihin ra xuta xi tjin yo nga Jesu niu. ⁵⁵ As'ai xuto incha ngji ngayjee ante xi tjin yo nga ngji ts'inkint'e xinkjin. Incha ngjiko xuta un xi tjihin ma xi tjehen incha kint'e nga tsu'ba Jesu nga kjintusun nachahan. ⁵⁶ Tu ma antehé ni xi jas'en Jesu, ndaha tsa ante xi xixi, ndaha tsa xi ihí, ko ndaha tsa andai nantia, incha kikjantu aya nyatéé xuta un xi tjihin ko tsankihí tsa tsjantehe tsa tu andai tuts'in najyun xi yja ts'inko. Ko kamanda ngayjee xi kits'inko najyuhun Jesu.

7

B'i ts'in tsakuya Jesu mi nihi xi ts'in sihi xuta nginkun Ntiana (Mt. 15:1-20)

¹ As'ai incha j'aisehe Jesu ja fariseo ko k'ua ja chjine'ehen kjuatexumoo xi nibaha nanki Jerusalem. ² Kinchjayane k'ua ja ni'yakuyaha Jesu nk'ie nga incha kkie nga tincha kjine niñu nga najmi tjun bané ntsja. Kui xi tsuhu ra nga najmi incha ts'intjusun sihin ntje chaha.

³ At'aha ngayjee xuta xi ntje judio tjeheh ra ts'intjusun sihin ntje chaha, nga najmi incha kjine niñu tsa najmi titjun bané ntsja xi nkú ts'in tjñaha. 'Yun sa b'a ts'in ja fariseo. ⁴ Xuta judio nk'ie nga incha f'aihi nyatéé, titjun bané sisin ntsja ko as'ai incha kjine niñu. B'a ts'in incha ts'intjusuhun sihin ntje chaha. Ko tjintu saha kj'aihi sin xi nkúhu ts'e chutsihin, ndji ntánjuaha, stañaha ko kamaha. ⁵ Kui kjuaha nga ja fariseo ko ja chjine'ehen kjuatexumoo kingjasaiyaha ra Jesu:

—¿Á najmi ts'intjusuhun ja ni'yakuyahi sin xi y'éñaná ntje cháná, nga tu b'ahá tjíun kjinehe niñu? Najmi titjun bané ntsja.

⁶ As'a b'i kitsú Jesu:

—iTu tsjohónu nga bakuchúu xi nkú ts'in yankjún Ntiana! Kjuaxi kjáihin ni xi kitsú nda profeta Isaia nk'ie nga b'a ts'in y'et'a:

Kui xuta xu'bi tu ts'ahá benkjúnna, tunga animaha kjin tjñaha an.

⁷ Najmi chumi ni chjhi ra chje xi tsjana, at'aha tu kjuatexumaha xutaha bakuya.

⁸ At'aha jun n'e t'axiun ni xi y'éña Ntiana nga tu saha sin xi y'éña xuta n'etjusun.

⁹ B'i kitsú ya Jesu:

—Jun ja ya sisiun xi nkú ts'ín n'e t'axiún ni xi y'éjña Ntjaná tu xi sinnuu n'etjusunnu. ¹⁰ B'i ts'ín y'et'a Moise éhen Ntjaná: “Chankjún na'mihí kò naahí.” Kò tã y'et'a ya: “Xi ch'on kuitsuhu na'mihí kò tsa naaha, kui xi tjihin nga n'ek'ien.”

¹¹ Tunga juhún b'a bixiún nga tsa tjín xi b'i kuitsuhu na'mihí kò tsa naaha: “Ngayjee ni xi tjinna nga kúásinko ho kai, ja chje kitsjaha Ntjaná”, ¹² tsa tjín xi b'a kuitsu, kui xi najmi tã tjihin rá kjuá'yún tsa kuásinko na'mihí kò tsa naaha. ¹³ Nk'ie nga b'a bixiún najmi tã n'echjihinu éhen Ntjaná tu ngat'aha sin xi kin'ekjas'ennuu kò xi b'i ngján n'ek'atiya ngáha ruu xinkiu. Kò nkjin sa ni xi nkúhu xu'bi n'etjusun yo.

¹⁴ As'ai b'i kitsúhu Jesu xuta nkjiun:

—Tjenñju tentenú kò katumankjinnuu. ¹⁵ Ndaha nku ni xi nibáha natsin ján nga fas'enjihin xuta, najmi ma ts'ín sihi nginkun Ntjaná. Ni xi bitjún níhi xuta, kui ní nihi xi ts'ín sihi. ¹⁶ Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

¹⁷ Nk'ie nga ngji t'axihin xuta kò jas'en ni'yoó, as'ai já ni'yakuyáha kingjásjayahá nkú tsuhu rá én xi yéjña chubaya nga tsakúya. ¹⁸ B'i kitsú Jesu:

—¿A tã ndaha jun najmi mankjinnuu? ¿A najmi yanú nga ngayjee ni xi nibáha natsin ján nga fas'enjihin xuta, najmi ma ts'ín sihi nginkun Ntjaná? ¹⁹ At'aha najmi animaha fas'enjin niu. Tu aya kats'ahá fas'en kò f'aya, as'ai bitju ngáha.

B'a ts'ín kitsúyaha nga ndaha nku nichine xi tjín najmi ma ts'ín sihi xuta nginkun Ntjaná.

²⁰ B'a tã kitsú ya:

—Ni xi bitju ní ts'a xuta, kui ní nihi xi ts'ín sihi nginkun Ntjaná. ²¹ At'aha ajin animaha ní xuta nibáha rá nga ch'on ts'ín ts'innkjink'un, nga bangane kjuabixoon, nga tjín xi fantuko jminchjín nga najmi kjee bixan, nga ts'ínk'ien xinkjín, ²² nga ndyjé ts'ín, nga 'yún ts'ín mje ni xi tjín, nga ch'on ts'ín, nga b'anacha, nga ts'ínkjas'ehen yjoho ni xi mjehe yjonintehe, nga ma xin k'un, nga ch'on tsuhu xinkjín, nga nk'a b'asje yjoho kò nga najmi nda ts'innkjink'un. ²³ Ngayjee ni ch'onk'un xu'bi ajin animaha xuta bitju. Kui ní nihi xi ts'ín sihi xuta nginkun Ntjaná.

B'i ts'ín nku tachjuún xi najmi ntjehe judio tjehehén rá tsankihi nku kjuanda Jesu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ As'ai tsitju Jesu yo nga ngji ante xi tiña maha nanki Tiro kò nanki Sidon kò jas'en nku ni'ya. Najmi kama yuhu tsa tjín xi skué nga yo tíjña. Tunga tu nkú kiyahá. ²⁵ As'ai nku tachjuún xi tíjñajihin nku ndaninda takjihin, nk'ie nga kint'é nga Jesu tíjña yo, j'aisehe kò tsasinkunch'int'aha. ²⁶ Tunga najmi ntjehe xuta judiohó tjehehén rá tachjuún, at'aha ante

Sirofenicjā kitsin. Kui xi j'ainkihj Jesu nga k'onsje ndaninda xi tijnajihin takjihin.

²⁷ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Katse sisin ma ra tjun jántiú. At'aha najmi nda tjin tsa chjú'aha ninkuahan jántiú nga kj'uaihi naño.

²⁸ As'ai b'a kitsú tachjún:

—Johon, Chá Ntia, tunga santahá ni ko nañá xi b'entunki kinte yámixō kjine xihj ninkuan xi bixuntuhu ntí xjū.

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—At'aha b'a kuixín, t'in ngáhani. Ja kuitjújihin takjihin ndanindoo.

³⁰ Nk'ie nga tsichu ngáha tachjún ni'yaha, kieke nga kjijña ndju takjihin ko nga ja najmi ta tijnajihin ra ndanindoo.

B'i ts'in kits'ínkij Jesu nku nda staya tsakján'a

³¹ As'ai tsitju Jesu ante xi tiña maha nanki Tiro nga j'a nanki Sidon. Tsichu ntáchak'un Galilea nga j'ajin ts'ihin nanki xi tjin ante Decapoli. ³² Yo j'aikohō xuta nku nda xi staya ko tsakján'a. Incha tsankihj Jesu nga ngjuenne ntsja ndo. ³³ As'ai ngjiko t'axín Jesu ndo. Kitsungis'en najnú ntsja tjabaxínñju ndo ko ntá natéhe kik'onjnukohō ra njai ndo.

³⁴ As'ai tsasenjinki nk'a ján nga nanka tsakj'a ntaha ko b'i kitsúhu ndo:

—¡Efata! —Kui éjn xi tsuhu ra: ¡Katix'ái!

³⁵ Ta kuihi chubō kint'é ndo ko kama ndáihj njai. Kinchja sisin.

³⁶ As'ai b'a kitsúhu Jesu xuta nga najmi tu ch'a kuitsuyaha niu. Tunga ndahá tsa 'yún b'a kitsúhu xuta nga najmi kuitsuyaha niu, tu sahá tu nku incha kitsúyahá xuta ni xi kamo. ³⁷ Tu ni xí incha kama nkjühún ra nga b'a incha kitsúhu xinkjín:

—Ts'in sisin tu mí nihí ni. Santaha maha ts'in nga nt'é xuta xi staya ko ts'in nga nchja xuta xi njima.

8

B'i ts'in kits'ínkjen Jesu já xi ñju mií

(Mt. 15:32-39)

¹ Nku njyá nk'ie nga ta kama ñjakú nkjühún ngáha xuta ko nga najmi tjihin ni xi incha kjine, as'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

² —Tima njmana xuta nkjiin, at'aha ja tjihin jan nistjin nga tjintukona ei. Ja najmi ta tjihin ra nichine. ³ Tsa b'ahá tjiun ts'inkjí kjintía ni'yaha, kutsa incha kuayáyahá aya niyóo. At'aha tjin xi kjin nkjún nibáha.

⁴ As'ai b'i incha kitsú já ni'yakuyóo:

—Tunga ante t'axín xu'bj. ¿Má xi tjejen kuankínchj'ahaná ninkuan xi kamaha ra xuta nkjiin?

⁵ B'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjin ninkuan kich'o?

B'a incha kitsú jóo:

—Yatu maha.

⁶ As'ai b'a kitsú Jesu nga k'úentu xuta nkjiun t'anankiu. Jak'á ninkuan xi yatuu ko kitsjáha máb'achjíhi Ntjaná. Tsakjánya ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi n'endzjoho ra xuta. As'ai já ni'yakuyóo kits'inn dzjoho ninkuon xuta nkjiun.

⁷ Ko ta y'a ya jóo k'ua tjió xixi. As'ai kitsjáha Jesu máb'achjíhi Ntjaná ngat'a ts'e tjió ko b'a ta kitsúhu já ni'yakuyáha nga ts'inn dzjoho xuta nkjiun niu. ⁸ Kikjine xuta niu santa nkúhu nga kitse sisihin. As'ai j'álya ninkuan xi ts'ankiu. Yatu nisín kama. ⁹ Ma ra ñju mij xuta xi incha kikjine nichinee. As'ai kits'ínki Jesu xuta nkjiun ni'yaha ¹⁰ ko jas'enko já ni'yakuyáha tsutsuu nga ngji ante Dalmanuta.

B'i kitsú Jesu nk'ie nga tsinchihí nku kjuankjún

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ As'ai incha j'ai já fariseo ko kik'atuts'ihin nga ngji kontraha ni xi tsakúya Jesu. Tu xi kikjut'ayák'uhun, tsankihí nga ts'ín nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntjaná kits'ín nibáha.

¹² Najmi kisasíhin Jesu ni xi kitsú jóo ko b'i kitsú:

—¿Á títankihi xuta xi tjihin nd'ai nga skuéhe nku kjuankjún? Kjuaxi ni xi tixinnuu nga najmi s'ejña chjihí xuta xi tjin nd'ai ndaha nku kjuankjún.

¹³ As'ai ngji t'axíhin jóo nga jas'en ngáha tsutsuu ko ngji ngabantá xinkuu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchén na'yu san

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Já ni'yakuyóo kichayahá nga incha kik'a ninkuan. Tu nku ichíhí ninkuan xi incha y'a nga kab'entuyá tsutsuu. ¹⁵ As'ai Jesu b'a kitsúhu jóo:

—Nda chasoo. Chúhuun yjonuu na'yu sahan já fariseo ko na'yu sahan Herode.

¹⁶ As'ai b'i ngján kinchjanímiyako ho xinkjín já ni'yakuyóo nga najmi incha y'a ninkuan. ¹⁷ Kamankjihin Jesu ni xi tjincha tsu jóo ko b'a kitsúhu:

—¿Á tíchubanímíyahanu nga najmi kich'ahanu ninkuan? ¿A tu yje najmi kjehé ma chjinuu ko mankjinnuu? ¿Á b'a nkjún ts'ín ndjáha anímanuu! ¹⁸ Tíincha tunkun, tunga, ¿a najmi ma chjihínuu? Ko tinnuu tjabaxínñju, tunga, ¿a najmi nu'yánú? ¿A najmi ta f'áítsjehénnuu? ¹⁹ Nk'ie nga tsakjanyáha ninkuan xi uun já xi un mij maha, ¿nkú tjin nisín kama ninkuan xi tsankiu nga y'ekú?

B'a incha kitsú jóo:

—Te jo nisin.

²⁰ B'i kitsú Jesu:

—Ko nk'ie nga tsakjanyáha ninkuan xi yatuú já xi ñju mii maha, ¿nkú tjin nisin kama ninkuan xi tsankiu nga y'ekú?

B'a kitsú jóo:

—Yatu nisin.

²¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á tu ye najmi kjehé mankjihinnuu ma?

B'i ts'in kits'ínkihi Jesu nku nda ka nanki Betsaida

²² Nk'ie nga tsichuko Jesu já ni'yakuyáha nanki Betsaida, as'ai incha j'aikoho xuta nku nda ka ko incha tsankihi nga ngjuáne ntsja nda ko. ²³ Jak'á ntsja ndo nga tsitjuko natsihin nantio. As'ai tsátatéjnu tunkun ndo ko kingjáne ntsja. As'ai kingjásjaiyaha:

—¿A tjin ni xi tíma chjihi?

²⁴ B'a kitsú ndo nga tsase:

—Tíma chjina xuta. B'a k'un yá tu xi tjíma k'un.

²⁵ As'ai ta kingjáne ntsja ngáha Jesu tunkun ndo. Tsase sisin ndo nga kamanda. Kama chji tentehe ngayjee ni xi tjin.

²⁶ As'ai kits'ínki ni'yaha ndo nga b'i kitsúhu:

—Najmi ta bitjas'ehenni ajin nantio tsa kuixinyai ni xi kamahi.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntiana kits'in nibáha nga-joho

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ As'ai ngji Jesu ko já ni'yakuyáha ante xi tjin nanki Cesareá, má nga batéxuma nda Felipe. Nk'ie nga tjen aya niyóo, as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

²⁸ B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Tjin xi b'a tjincha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjin ngá xi b'a tjincha tsu nga ji xi Eliá. Ko tjin ngá xi b'a tjincha tsu nga nku nda profeta ji.

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixiún nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji xi Cristo.

³⁰ As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha kui éin.

B'i ts'in kitsúya titjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Kik'atuts'ihin Jesu nga tsakúyaha já ni'yakuyáha nga tjihin nga un nkjun skuéhe Ntíhi Ndax'iun, ko nga jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi

incha ts'íinkjáíhín, kò nga n'ek'ien, kò nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo nga ja kj'ua jan nístjin.

³² Kitsúyahá ni xu'bí já ni'yakuyáha. As'ai Pedro ngjiko t'axín Jesu kò b'a kitsúhu nga najmi nda kits'ín nga b'a kitsú.

³³ Tunga kits'ínk'ótjijak'uhún Jesu já ni'yakuyáha nga ndjá kinchjako Pedro:

—iTiýú xinní, Satana! At'aha najmi ni xi ts'e Ntíaná t'ín'enkjintak'uin. Ni xi ts'e ní xutá asunntej t'ín'enkjintak'uin.

³⁴ As'ai kinchjaha xutá nkjiun kò já ni'yakuyáha nga b'í kitsúhu:

—Tsa tjín xi mjehe tsjénnkina, kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe kò katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai kat-sjénnkina. ³⁵ At'aha xi mjehe ts'íink'anki suba yjoho nga k'úéjña t'ík'un, kui xi tū sahá kuayá. Tunga xi kuayá ngat'ana kò ngat'aha én nda tsuhú Ntíaná, kui xi tū sahá n'ek'anki.

³⁶ At'aha, ¿mí xi chjíhi rá tsa ts'íin ngana xutá ngayjee ni xi tjín asuntee, tsa tū sa ndyjahá ngá animaha? ³⁷ ¿Mí nihi xi tsjá nga k'uéchjintjai animaha?

³⁸ 'Kui nga tsa tjín xi kama subaha rá an kò énná ajihín xutá ngatitsun xi tjín nd'ai xi najmi naxú t'íncha nginkun Ntíaná, b'a tá ts'ín tá kama subaha Ntíhi Ndax'iun xutá xu'bí nístjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha Nā'mihí kò nga kj'uaíko ntítsjehe.

9

¹ B'í tá kitsú ya Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. K'ua xi t'íncha ej najmi kuayá santa nkúhu nga skué xi nkú ts'ín kuakúchji nga'yúhun Ntíaná nga ja kuatéxuma.

B'í kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Askahan nk'ie nga j'a jun nístjin, Jesu kinchja t'axíhín Pedro, Santiago kò Jua. Ngjiko t'axín suba jóo nku asunntu naxí nk'a. Yo kik'óntjaiya sénnistjihín Jesu nginkun jóo. ³ Tsat'ai najyuhun. Taba xúxú kama. Najmi tjín asunntej xi kamaha b'a ts'íink'ié taba taba najyuhun nga kuané nga xi nkú kik'ie najyuhun Jesu. ⁴ Tá kíkíe jóo Elia kò Moise nga t'íncha nchjanjmíko Jesu. ⁵ As'ai b'í kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjíhin nga ej kuíntsubahaná! Tu sahá n'endai jan ni'ya yántsú, nku xi kama ts'í, nku xi kama ts'e Moise, kò nku xi kama ts'e Elia.

⁶ B'a kitsú Pedro at'aha najmi be mí nihi xi kuítsú, at'aha tū ni xí kitsankjúhún jóo. ⁷ As'ai tū nkuhú nintj'ái ts'ínnk'íéhen kò ajin nintjū kinu'yá nku ntá xi b'a kitsú:

—Kui xu'bí xi Ntína. Tjona. Tasínñjuhuu.

⁸ Ko as'ai tjen'yun incha tsasehé andaihi jóo, tunga najmi ta ch'a xi kikiehé ni. Tu Jesu síñnako subahá saha.

⁹ Nk'ie nga ja tüncha nibájen ngáha, b'a kitsúhu Jesu jóo nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha ni xi kikie santa nkúhu nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo Ntíhi Ndax'iun. ¹⁰ Tu kui incha kikiehé niu ko kinchjanijmíyakoho xinkjín nkú tsuhu ra nga kj'uaíya ngáha ra ngabayoo Jesu. ¹¹ As'ai incha kingjásjaiyaha Jesu:

—¿Á b'a tsuhu já chjine'éhen kjuatéxumoo nga tjihin nga kj'uaí títjuhun Eliá?

¹² B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga kj'uaí títjun Eliá ko k'uénda ngayjee ni xi tjín. Tunga, ¿nkú tsuhu ra nga b'a ts'in tjt'aha éhen Ntíaná nga un nkjún skuéhe ra Ntíhi Ndax'iun ko nga xi najmi chumi ni chjíhi ra n'e maha? ¹³ Tunga an b'a tixinnuu nga ja j'ai Eliá, ko ni xi mjehe xuta kits'ihin ndo. Kin'ehe xi nkú ts'in tjt'a éhen Ntíaná.

B'i ts'in kits'in ndaihi Jesu nku nda chí xi tjñajihin nku ndaninda

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nk'ie nga incha j'ai ngáha má nga tjintu já ni'yakuyá xingisoo, kikie nga nkjin nkjún xuta katsendáhi ra jóo ko nga k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo tüncha b'ésiko jóo. ¹⁵ Nk'ie nga kikie xuta nkjiun Jesu, tu ni xi incha kama nkjuhún ra ko tsangatsanka nga ngjikjaniñaha.

¹⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tjínkohonuu jóo?

¹⁷ B'a kitsú nku nda xi síññajihin xuto:

—Ji nda maestru, kjúáikoho nda china, at'aha nku ndaninda tjñajihin xi najmi tsjantehe nga kuinchja. ¹⁸ Tu má xi tjehe ni nga fakj'aha, ts'ínkijenehe t'anankiu. Ixi b'exúhú ts'a nda china nga bate ni'yun ko bjá ndjáha. Ja b'a kuaxihin já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

¹⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á b'a 'yun ichí s'ejihin ra Ntíaná xuta xi tjihin nd'ai! ¿Nkjé kjin tjihin nga kúatejñajinnuu? ¿Nkjé kjin tjihin nga ts'in chúkjuanuu? Nibákonú nda chíu ei.

²⁰ As'ai j'aich'aha nda chíu. Tunga nk'ie nga kikie ndanindoo Jesu, tjen'yun y'etsujneyahá nda chíu ko tsijne t'anankiu nga ngjitikjá ko y'exú ts'ihin ts'a. ²¹ As'ai kingjásjaiyaha Jesu na'mihí nda chíu:

—¿Nkjé kjin b'a maha ra?

B'a kitsú ndo:

—Santa nkúhu nga ntí íchí. ²² Nkjin niyá ja sa kjaníkj'ajihín nd'íyú kò ntóo nga mjehe ts'íink'ien ntína. Tsa tjín ni xi kamahi n'ei kai, katuma nijmaní jin kò tisínkoni.

²³ As'ai b'í kitsú Jesu:

—“Tsa kamahi”, tibixín. Xi s'ejihín Ntíaná maha tu mí nihi ni.

²⁴ Tjen'yún 'yúhún kinchja na'mihí nda chíú nga b'í kitsú:

—S'ejinna Ntíaná. Tisínkoní tu xi najmi jo jan kamahana.

²⁵ Nk'ie nga kíkíe Jesu nga tíma ñjakú nkjún xuta, as'ai ndjá kinchjako ndanindoo:

—Ji ndaninda xi t'n'e stayai kò najmi tí'bainteihí nga kuinchja nda chíú, an b'a tíxihin: titjújihín kò najmi ta bitjas'enjihín ri.

²⁶ As'ai tsitju ndanindoo nga kikjintáya ts'íhin kò nga 'yún y'étsujneyá nda chíú. Kis'ejña nda chíú xi nkúhu tsa k'ien. Nkjin xuta xi b'a kitsú:

—Ja k'uen.

²⁷ Tunga jak'áhá Jesu ntsja nda chíú nga kikjesíntjen kò tsasinjña ngáha.

²⁸ Nk'ie nga jas'en Jesu ni'yaha, as'ai já ni'yakuyáha kingjásjaiya t'axíhin:

—¿Á najmi kamahaní kuakich'onsjeheni ndanindoo?

²⁹ As'ai b'í kitsú Jesu:

—Jáninda xi nkúhu xu'bí najmi chubá bitju. Nk'ie nga chubakáá Ntíaná kò nk'ie nga bintsuba kjintíáá, nk'iehé nga bitju.

B'í ts'in ta kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ As'ai tsitju yo nga incha j'ajin ante Galilea. Najmi kama mjehe tsa tjín xi skuéhe nga yo j'a, ³¹ at'aha b'í ts'in tsakúyaha já ni'yakuyáha:

—N'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja xuta kò incha ts'íink'iehen. Askahan nga ja kuayá, kj'uaíya ngáha ra nga ja kj'ua jan nistjin.

³² Tunga najmi kamankjihín ra já ni'yakuyóo én xu'bí kò najmi kama k'un kingjásjaiyaha.

B'í ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tjen

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ As'ai incha tsichu nanki Capernaum kò nk'ie nga ja tíña aya ni'yoó, kingjásjaiyaha já ni'yakuyáha:

—¿Mí nihi xi tichubanijmíyakohonu xinkíu aya niyóo?

³⁴ Tunga najmi kinchjahá jóo, at'aha aya niyóo kinchjaníjmíyakoho xinkjín yá xi 'yún nk'a tjen ajihín. ³⁵ As'ai y'ejña Jesu, kinchjaha já ni'yakuyá xi te joo kò b'í kitsúhu:

—Tsa tjin xi nda k'aku mjehe kama ajinnuu, tu saha nda musu kats'in ma yjoho ko kats'inxat'aha ja xingisoo.

³⁶ As'ai jakj'a nku nda chi ko tsasinjnain masehen joo. Kitsubakja ts'ihin nda chiu nga b'i kitsu:

³⁷ —Xi ngajona ts'inkjaih'in ra nku nda chi xi nkuhu xu'bi, kui xi an tits'inkjainna. Ko xi ts'inkjainna, najmi tu nku an tits'inkjainna. Ko ta xi kits'in nibana tits'inkjaih'in.

B'i ts'in kinchjanijmyaha Jesu xuta xi najmi fi kontraha
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ As'ai b'a kitsu Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tim'osjehe janindo. Tunga kik'iech'oho ri at'aha najmi na tjenkona.

³⁹ As'ai b'i kitsu Jesu:

—Najmi tu jun b'ech'ohoo. At'aha tsa tjin xi tits'in nku kjuankjun ngajona, kui xi najmi kama tsa tu sa a kui ch'ohon ts'in kunchjayane ngahana. ⁴⁰ At'aha xi najmi tifi kontraná, kui xi na makona. ⁴¹ Tu yaha ni xi tsajunu tsa tu nku chutsin ntanijua at'aha an tennkinu, kjuaxi ni xi tixinnuu nga k'uaihi chjhi xuta xu'bo.

B'i ts'in kinchjanijmyaha Jesu xuta xi ts'inkijnejin je xuta xingisoo

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Tu yaha ni xi ts'inkijnejin ngatitsun nku nda chi xi nkuhu xu'bi xi s'ejih'in an, tu saha ra ngandaha xi b'a ts'iuun tsa s'et'a 'yunt'a kasin nku ndjio chanka ko chjanik'ajin ntachak'uun.

⁴³ Tsa ntsai tits'inkijnejihin ngatitsun, tu saha tichakjai. Tu saha ngandahi tsa kuitjas'en nimai ma nga k'uentu tik'un xuta, nga najmi k'uinkei nga joo ntsai ngak'ien, ma nga najmi maha 'meya nd'iu. ⁴⁴ Yo najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'iu.

⁴⁵ Tsa tsukui tits'inkijnejihin ngatitsun, tu saha tichakjai. Tu saha ngandahi tsa kuitjas'en nimai ma nga k'uentu tik'un xuta, nga tijt'a nga joo tsukui nga ajin nd'i ngak'ien chjanik'ajihin, ma nga najmi maha 'meya nd'iu. ⁴⁶ Yo najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'iu.

⁴⁷ Tsa tunkuin tits'inkijnejihin ngatitsun, tu saha n'esjei. Tu saha ngandahi tsa kuitjas'en kat'ai ma nga batexuma Ntiana, nga najmi tsa tincha nga joo tunkuin tsa tu sa ajin nd'i ngak'iehen chjanik'ajin ngahi, ⁴⁸ ma nga najmi 'me chjuntuu ko najmi 'meya nd'iu.

⁴⁹ At'aha nd'i n'entiaoho ngayjee xuta. ⁵⁰ Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yuhun, znkú ts'in kama ntia ngaha? Kas'e ajinnuu naxa xi tixinnuu ko b'i ngjan jyu tintsubakoo xinkiu.

10

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu kjuabixoon
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Tsitju Jesu yo nga ngji ante xi tjin Judea ko ante xi tjin ngabantá ntáje Jordan. Ta kama ñjakút'a nkjúhún ngáha ra xuta. Tsakúyaha éhen Ntíaná xi nkú nga ts'in tehente. ² As'ai k'ua já fariseo j'aisehe tu xi kjút'ayák'uhun ra. B'i ts'in kingjásjaiyaha:

—¿A kama nku nda chuba ts'ínkjehé kjuabixahan nga k'uéjña chjuúhun?

³ B'i kitsú Jesu:

—¿Nkú ts'in y'éjñanuu Moise?

⁴ B'a incha kitsú jóo:

—Moise kitsjá kjuá nga nku nda kama kjésintjen nku xujun má nga ja títs'ínkje kjuabixahan ko b'a ts'in kama k'uéjñaha chjuúhun.

⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—At'aha ndjá animanuu, kui kjuaha nga b'a ts'in y'éjnahanuu Moise. ⁶ Tunga nga tuts'ihin ni, nk'ie nga kits'innda Ntíaná asuntee, “nku chjuún nku x'in kits'innda xuta” tjit'a. ⁷ Ko ta tjit'a ya: “Kui kjuaha nga nku nda k'uéjñaha na'mihí ko naaha nga k'uéjñako chjuúhun. ⁸ Nga joo nkuhú kuichú ma.” Kui nga najmi ta jo ma saha. Nku ní yjoninte incha maha. ⁹ Kui b'a maha, ni xi y'é'yúhun Ntíaná, najmi xuta kjéndáya.

¹⁰ As'ai já ni yakuyáha ta kuihí niu kingjásjaiya ngáha ra nk'ie nga ja incha j'ai ni'yaha. ¹¹ B'i kitsú Jesu:

—Tu yáha ni xi k'uéjña chjuúhun ko kuixanko kj'ai tachjuún, kui xi títangane kjuabixahan. ¹² Ko tsa nku tachjuún k'uéjña x'ihin ko kuixanko kj'ai nda, kui xi ta títangane kjuabixahan.

B'i ts'in nda kinchjane Jesu jánti xiu
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja. Tunga já ni yakuyóohó b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. ¹⁴ Nk'ie nga kieke Jesu ni xi tíncha ts'in jóo, najmi kisasihin niu. As'ai b'a kitsúhu:

—Tjehenntohoo jántíu nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'ohoo. At'aha xuta xi b'a ts'in tjintuyáha xi nkú joyaha jánti xi, kui xi tjehen ra nga Ntíaná kuatéxumaha. ¹⁵ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi najmi ts'ínkjáihin nga Ntíaná xi batéxuma xi nkú ts'in ts'ínkjáihin nku nda chí ni xi 'baihi, kui xi ndahachí najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

¹⁶ As'ai jakj'á jánti xiu nga ts'ank'a ko kingjénne ntsja nga nda kinchjane.

B'i ts'in kinchjanijmiko Jesu nku nda nchiná

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Nk'ie nga ja t'ibitju Jesu yo nga ts'jin niyá, as'ai j'ai tsuntsu nku nda. Tsasinkunch'int'aha ko b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'inkjáihin ra nga kúatejña t'kun síán?

¹⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihini? Najmi tjin xi ndaha, nku tutuhú Ntjaná. ¹⁹ Yai xi nkú ts'in tjit'a kjuatexumoo: “Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Najmi tu ch'anach'aihi xuta xingisoo. Chankjún na'mihi ko naahi.”

²⁰ B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, ngayjee ni xu'bo tít'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

²¹ As'ai Jesu kama nimaha ndo nga tsase'a ko b'i kitsúhu:

—Nku ni ndyjat'a sahi. T'ihjnteñai ni xi tjihin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'in s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²² Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie babaha ko kik'ie nusin nusihin nga ngji, at'aha 'yún nkjún nchiná.

²³ As'ai tsase Jesu andaihi ko b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Á b'a 'yún 'ni tjihin tsa xuta xi nchiná nkjühun kjuas'enjihin nga Ntjaná xi kuatexumaha!

²⁴ Kama nkjühun já ni'yakuyoo én xi kitsú Jesu, tunga b'ahá ta kitsú ngáha Jesu:

—Jun ntina, já b'a 'yún 'ni tjihin nga kjuas'enjihin xuta nga Ntjaná kuatexumaha! ²⁵ Tu sahá najmi 'ni tjin tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha.

²⁶ Tu ni xi kama nkjühun saha jóo ko b'a kitsúhu xinkjin:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷ As'ai tsase'a Jesu jóo ko b'a kitsúhu:

—Xuta ndahachí najmi kamaha ts'ink'anki yjoho, tunga Ntjaná maha ts'ink'anki xuta. At'aha tu mí nihí ni xi maha ts'in Ntjaná.

²⁸ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu tentej ni xi tjinni ko tjénkihi nd'ai.

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yáha ni xi y'éjña ni'yaha, tsa já nts'e, tsa jminchjin nichja, tsa naaha, tsa na'mihi, tsa ntíhi ko tsa jñá xi tjihin ngat'ana ko ngat'aha én nda tsuhu Ntjaná, ³⁰ kui xutai k'uai ngáha ra unchan niyá tjihin ni xi y'éjña. Nd'ai asunnte xu'bi k'uaihi ni'ya, já nts'e, jminchjin nichja, naaha, ntí ko jñá, ko ta tsjénki uncha. Ko njstjin xi nibá

askahan k'uaihi nga k'úentu tík'un sín. ³¹ Nkjin xuta xi tjun nd'ai tsjénki, kō nkjin xi yjanki nd'ai xi tsjén tíjún kama ngáha.

B'i ts'in ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Nk'ie nga tíincha ts'in niyá nga tíincha fi nanki Jerusalen, Jesu tjen tíjuhun xuta ni'yakuyáha. Kama nkjúhun jóo kō tíincha tsankjún nga tjennkihí. As'ai ta kinchja t'axihín ngáha rá já ni'yakuyá xi te jóo kō kik'atuts'ihín nga kitsúyahá ni xi kamat'ain. ³³ B'i kitsúhu jóo:

—Tjenñju. Ja títankíáán nanki Jerusalen. Ja n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja já na'mi k'aku kō já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi incha tsjá kjuá nga n'ek'ien kō as'ai ts'íinkjas'ehen xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ rá. ³⁴ Kui xi kuajnúkiehe kō kuatétéjnuhu. K'uéhe kō ts'íink'ien. Tunga nk'iehé nga ja k'já jan nístjin, k'jáya ngáha rá ngabayoo.

B'i ts'in Santiago kō Jua tsankihí Jesu nku kjuanda
(Mt. 20:20-28)

³⁵ As'ai Santiago kō Jua xi jáha Zebedeo maha, kui xi incha j'aise tíñaha Jesu kō b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, mjení nga k'uaini ni xi kúinchihi.

³⁶ B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi mjenu nga ts'ian?

³⁷ B'a incha kitsú jóo:

—K'uainteni nga nku xi k'úéjña kixihí kō nku xi k'úéjña skjúhín nístjin nga n'ekjáhín kjuachákahi.

³⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi yo ni xi títinchi. ¿A kuichúkjuanu nga un skuenu xi nkú ts'in un skuena? ¿A kuichúkjuanu nga n'ekjóhoon kjuanima xi ts'inkjáhín?

³⁹ B'a incha kitsú jóo:

—Kuichúkjuani.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi nga un skuenu xi nkúhu an kō nga choo kjuanima xi ts'inkjáhín. ⁴⁰ Tunga tsa kuintsuboo nga kixina kō tsa skjúnna, najmi an tíñana nga tsja niu. Ja tíjntu xi tíñana ndaha kui antee.

⁴¹ Nk'ie nga kint'é já ni'yakuyá xi tee niu, incha kits'inkjankō Santiago kō Jua. ⁴² Tunga kinchja ñjahá rá Jesu jóo kō b'i kitsúhu:

—Yo xi nkú ts'in xuta xi tíhín xá ei asuntej 'yún ndjá ts'ínko xuta xingisoo, kō xi tíhín nga'yún ts'in nga nu'yá'éhen.

⁴³ Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi mje níhi nga nda k'aku kama ajinnuu, kui xi kats'ín ni xi nda ngandanuu. ⁴⁴ Xi

mjehe nga tjun kama ajinnuu, kui xi katuma nda musunuu.
⁴⁵ At'aha ta ndaha Ntíhi Ndax'iun najmi j'ai tsa tu xi kui nda n'ehé ra. J'ai ní tu xi ní xi ngandaha xuta j'ai ts'ihin ko tu xi ts'ínkjas'ehen yjoho nga k'uéchjántjai nkjin xuta.

B'i ts'in kits'ínkihi Jesu nku nda ka
 (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ As'ai incha tsichu nanki Jerico. Ko nk'ie nga tibitju Jesu yo ko ja ni'yakuyaha ko xuta nkjin xi tjenko, tu yohó andai niyoo kab'ejña nga tibanki chje nku nda ka xi 'mi Bartimeo, xi ntíhi Timeo maha. ⁴⁷ Nk'ie nga kint'é nga nibá tiña Jesu nda Nazaret, as'ai kik'atuts'ihin nga kikjintáya:

—Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁸ Nkjin xuta kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a. Tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—Ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁹ As'ai tsasin'yún Jesu ko b'a kitsú:

—Chubohoo ndo.

As'ai b'i kik'ihin nda ko:

—Tsjo katumahi. Tísintjein, at'aha tinchjahi.

⁵⁰ Kikjaníya najyun ndjuhu ndo ko xuuhun tsisintjen nga ngjik'uhun Jesu. ⁵¹ As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Mí xi mjehi nga ts'ihin?

B'a kitsú nda ko:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁵² B'i kitsú Jesu:

—T'in ngáhani. At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'in nibána, kui nga kama nkihi ri.

Ta kuihi chubo kama chjihí ndo ko kitsjennkíhi Jesu nga kits'ínko niyá.

11

B'i ts'in jas'en Jesu nanki Jerusalen
 (Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nk'ie nga ja tíncha bichú tiña nanki Jerusalen nga incha j'ai Betfage ko Betanja, nanki xixi xi tiña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínkji Jesu jo ja ni'yakuyaha ² nga b'i kitsúhu:

—Tankiún nanki ichí xi tíjña tiña ján. Nk'ie nga ja kuichú yo, sakúnuu nku ntí búrrú xi tjit'a'yún, xi najmi kjee ch'a b'esúhu. Chjundáyo ko nibáko ei. ³ Ko tsa tjin xi b'a kuitsunuu nga ngjuásjaiyanuu: “¿Á b'a t'n'ehenu?”, b'a t'ihuun: “Nda maestru rú machjéhen chu. As'ai rú ts'ínk'óya ngáha.”

⁴ As'ai incha ngji ja ni'yakuyoo ko kisakúhu ntí búrrú xi tjit'a'yúnt'a nku ankjua xi tjen andai niyoo ko kikjendáya.

⁵ K'ua xuta xi tíncha yo kingjásjaiyaha:

—¿Mí nihi xi t́n'o? ¿Á jun t́chjundáyahanu nt́ búrrúu?

⁶ Tunga b'ahá kitsú já ni'yakuyóo xi nkú nga kitsúhu Jesu kó kitsjántehe jóo nga ngjuáiko chu. ⁷ Incha j'aikohó Jesu nt́ búrrúu. Najyuhun incha kingjásuhun kó Jesu y'esúhun chu. ⁸ Nkjin nkjún xutá incha kingjántu najyuhun aya niyóo, kó kj'ai ngá xi tjiaha yá incha tsatet'a kó kingjántu aya niyóo.

⁹ Yún kikjintáya xutá xi yja tíjuun kó xi yjankiu nga b'i incha kitsú:

—¡Kats'ínk'ankiná Ntíaná! ¡Ntíaná nda kats'ínkó xi kits'ín nibá ngajohó! ¹⁰ ¡Ntíaná nda kats'ínkó xi kits'ín nibá nga kuatéxuma, xi ts'ínkjáihín xáha ntje chána David! ¡Kats'ínk'ankiná Ntíaná xi tíña nk'a ján!

¹¹ Jas'en Jesu nanki Jerusalem kó ngji natsihín nínku má ma ñjakú xutá. Nk'ie nga ja kamaha nga tsasehe ngayjee ni xi t́jn andaihi, as'ai tsitju nga ngjiko nanki Betanía já ni'yakuyá xi te joó. At'aha ja kama ngxun.

B'i ts'ín ndjá kinchjako Jesu yá higuera xi najmi t́jhín tu (Mt. 21:18-19)

¹² Nistjin xi ma ndyjuun nk'ie nga incha tsitju ngáha nanki Betanía, t́ kama bjohó rá Jesu. ¹³ Kjin t́jen sa nga kíkíe nku yá higuera xi xkfén kó ngjisehe yóo tsa t́ ahá ni sakúhu tu. Tunga nk'ie nga tsichuk'úhun yóo, t́ ndahá nku tu najmi kisakúhu, t́ subahá xka. At'aha najmi nistjihín tu higo. ¹⁴ As'ai b'i kitsúhu yá higuera:

—Ndahachí najmi t́ ch'a kjinéhe tu xi s'ehi.

Kint'é já ni'yakuyáha nga b'a kitsú.

B'i ts'ín kik'onsje Jesu já xi t́incha batéña chu má ma natsihín nínku

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Incha tsichu nanki Jerusalem kó jas'en má ma natsihín nínku. As'ai kik'atuts'ihín Jesu nga kik'onsje já xi t́incha batéña kó xi t́incha b'atse chu yo. Kits'ínk'ótsjá yámixaha já xi t́incha ts'ínk'óntjaiya t́oon kó yáxilehe já xi t́incha batéña chutuju. ¹⁶ Kó t́ ndaha nku najmi ch'a kitsjántehe tsa kj'uatikjako natsihín nínku tsa mí nihi. ¹⁷ B'i kitsú nga y'éjña chji éhen Ntíaná:

—B'a ts'ín t́jt'a éhen Ntíaná: “B'a k'úhín ni'yaná nga kui xi kama ni'ya xi má nga xutá xi ñbaha ngayjee naxinantá xi t́jn asunntee incha kuinchjako Ntíaná.” Tunga jun antehe já ndyjé t́n'e mo.

¹⁸ Kint'é én xu'bi já na'mi k'aku kó já chjine'éhen kjuatéxumoo kó incha tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama ts'ínk'iehen Jesu. Tunga incha tsankjúhún Jesu, at'aha ngayjee xutá nkjiun t́incha ma nkjúhun xi nkú ts'ín t́bakúya.

19 Nk'ie nga ja kama jyuun, tsitju ajin nantio Jesu ko ja ni'yakuyaha.

*B'i ts'in kixi ya higuera xi ndja kinchjako Jesu
(Mt. 21:20-22)*

20 Nk'ie nga ta jyuhun nistjin xi ma ndyjuun, incha j'a ma xi tjeheh sijnha ya higuera ko kieke nga santaha ko kjamaha yoo ja kixi. 21 J'aitseheh Pedro niu, as'ai b'a kitsu:

—Ji nda maestru, chase ma ri. Ja kixi ya higuera xi ndja kichubakoi.

22 As'ai b'i kitsu Jesu:

—N'e s'ejiun Ntiana. 23 Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yaha ni xi b'a kuitsuhu asunntu tjenki xu'bi: “Tiyu xin yo ko chjanikj'ajin yjohi ntachak'uun”, kama xi nku kuitsu tsa najmi jo jan kamaha nga s'ejihin nga b'a kama xi nku nga titsu. 24 Kui nga b'a tixihinnuu. Ngayjee ni xi kunchihu Ntiana nga chubakoo, n'e s'ejiun nga nekjohon ko b'a kama.

25 'Nk'ie nga tichubakoo Ntiana, n'endyjat'ohoo tsa tjin xi tjinkokjuanu, tu xi b'a ts'in ta Na'minuu xi tjinhaha ndjiojmi jan ts'innidyjat'ahanuu ngatitsunuu. 26 Tunga tsa najmi n'endyjat'o, ta ndaha Na'minuu xi tjinha ndjiojmi jan najmi ts'innidyjat'a ngatitsunuu.

B'i kama nk'ie nga kingjasaiyaha ja tjixoo Jesu ya xi kitsja xaha

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 As'ai ta incha j'ai ngaha nanki Jerusalen. Nk'ie nga tsu'ba Jesu ma ma natsihin ninku, as'ai j'aik'uhun ja na'mi k'aku, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko jacha xi ta tjihin xa. 28 B'a incha kitsuhu:

—Mi xa xi tjihin nga b'a tin'ei? Ya xi kitsja xahi nga b'a tin'ei?

29 B'i kitsu Jesu:

—Ko an ta kuasaiyanuu nku ni. N'ek'oyanu, as'ai xinyanuu mi xaha xi tjinna nga b'a tits'ian. 30 Ya xi kits'in nibaha Jua Bautista nga j'aitenta xuta? A Ntiana, a ra xuta asuntejhi? N'ek'oyanu.

31 As'ai b'i kitsuhu xinkjin nga kinchjanijmiyaha niu:

—Tsa: “Ntiana kits'in nibaha Jua”, kuixiaan, as'ai b'a kuitsuna: “A najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsuhu Jua?” 32 Tunga najmi kama tsa: “Xuta asuntej kits'in nibaha”, kuixiaan.

B'a incha kitsuhu xinkjin at'aha tsankjun xuta nkjiun, at'aha ngayjee xuta b'a tsu nga nku nda profeta kama Jua. 33 Kui nga as'ai b'a incha kitsuhu ra Jesu:

—Najmi yai.

As'ai b'i kitsu Jesu:

—Kō tā ndaha an najmi xinyanuū yá xi kitsjána nga b'a tít's'ian.

12

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ As'ai Jesu b'i ts'in tsakúyaha xutá nga y'éjña chubayaha:

—Nku nda y'éntje tuntsjajé. Y'éngi nch'á kō kits'innda nku ante má nga ts'íonnki tuntsjajé. Kits'innda nku xjó nk'a tu xi kama chúnntaha antee. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'inxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin. ² Nk'ie nga ja tjne tuu, as'ai kits'inkjisehe ndo nku nda musuhu já xi tít's'inxáko tuntsjajé tu xi kuankihi ra tu xi kanéhe. ³ Tunga jakj'áhá jóo nda musu nga kik'íéhe kō kits'inkji tiya tiya.

⁴ 'As'ai tá kits'inkjihí ngáha ndo kj'ai nda musu. Tunga máha nda xu'bi, ní kik'onntjaihi jóo kō ch'on nkjún incha kitsúhu. ⁵ Tá kits'inkjihí ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga kits'ink'iehéen rá jóo nda xu'bi. Nkjin sa já musu xi kits'inkji ndo. K'ua xi kis'ehe kō k'ua xi kits'ink'iehéen jóo.

⁶ 'Tíjña saha ndo nku xi ts'ín nibá, kui ntí xi tjo nkjúhun. B'i kitsú nga kits'inkjisehe jóo: “Skuenkjún ntína jóo.” ⁷ Tunga b'ahá kitsúhu xinkjín já xi ts'inxáko tuntsjajé: “Kui xu'bo xi ts'ínkjáihin ngayjee ní xi tjihin na'mihi. Tu saha n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ní xi ts'ínkjáihin.” ⁸ As'ai jakj'á jóo ntíhi ndo kō kits'ink'ien. Kik'onsje yjoninte k'ien natsin má nga tjíntje tuntsjajé.

⁹ 'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íhin nda xi ts'e tuntsjajé? Kj'uai kō ts'ínkje já xi ts'inxáko tuntsjajé kō kj'ai já tsjá sá ngáha rá ante tuntsjajé.

¹⁰ '¿A najmi kjehé n'eyo ní xu'bi xi tjit'a xujun éhen Ntíaná? B'a tít'su:

Ndjio xi kikjaníya já chjinxjóo ja j'ai ma ndjio k'aku.

¹¹ Ntíaná xi b'a kits'in kō ma nkjunná nga chasehéé.

¹² As'ai mjehe já xi tjihin xá nga kuakj'ánijé Jesu, at'aha kamankjihin nga kui kinchjanímíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xutá nkjiun kō incha ngji t'axihin Jesu.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xi tjihin nga s'echjhi

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ As'ai kin'e nibásehe Jesu k'ua já fariseo kō k'ua já xi yjankihi nda rej Herode Antipa, tu xi ts'ínkjineyaha Jesu nku én xi najmi b'a tjin. ¹⁴ B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yaj nga kjuaxi én xi chubai kō nga najmi ní xi sasihin xutá chubai. 'Yún nanka chaseihi. Naxu bakuyái

sisin ni xi ts'e Ntjaná. Kui nga, ¿a ma b'echjǐhí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi? ¿A k'uaǐhi, a ra najmi k'uaǐhí raá?

¹⁵ Tunga behé Jesu kjuajohonkjhín jóo ko b'ǐ kitsúhu:

—¿Á an tǐchjut'ayák'uhunnú? Nibákónú ei nku toon denario tu xi kuasehe ra.

¹⁶ As'ai j'aiko jóo tooon ko b'a kitsú Jesu:

—¿Yá xi ts'e sénnistjǐn ko j'áin xi tǐt'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

¹⁷ As'ai b'ǐ kitsú Jesu:

—Tjohoon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohoon Ntjaná ni xi ts'e Ntjaná.

Tu ni xí kama nkjúhún ra jóo én xi kits'ínk'óya Jesu.

B'ǐ ts'ín tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi incha j'aisehe Jesu nga kingjásjaiyaha.

¹⁹ B'ǐ incha kitsúhu:

—Jǐ nda maestru, y'et'aná Moise: “Tsa nku nda xi tǐjǐnaha chjuún kuayá nga najmi kis'ekoho ntǐ chjuúhun, nda nts'e tǐjǐn nga kuixanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'ín s'ehé ra ntǐ nda nts'e xi k'ien.”

²⁰ Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tǐjún k'ien. Najmi kis'ehé ntǐ. ²¹ As'ai nda xi ma joho tsixanko ngáha tachjuún, tunga ta k'iehén ko najmi kis'ehé ntǐ. B'a ta kamaha nda xi ma jahan. ²² B'a ta ts'ín tsixanko tachjuún já nts'e xi k'oo, tunga ndahá nku najmi kis'ehé ntǐ. Askahan ta k'ien tachjuún.

²³ Nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿yá ndaha xi kama ts'e tachjuún, at'aha nga yatu tsixanko?

²⁴ As'ai b'ǐ kitsú Jesu:

—Najmi b'a tǐjín ni xi chubo, at'aha najmi mankjinnu ni xi tǐt'a éhen Ntjaná ko ta ndaha nga'yúhun Ntjaná. ²⁵ At'aha nk'ie nga kj'uaíya ngáha ra xuta, najmi ta kuixahan ko ta ndaha najmi ts'ínkixan ntǐhi. B'a ní ts'ín k'úentu xi nkú ts'ín tǐjintu ntǐtsje xi tǐjín ndjiojmi ján.

²⁶ Tunga nga kj'uaíya ngáha ra xuta, ¿a najmi kjehé n'eyo má y'et'a Moise má nga tǐnchjanǐmíyaha na'yá ntsje xi tǐtiú? B'a kitsú Ntjaná nga kinchjako Moise: “An xi Ntjaha Abraham, Ntjaha Isaac ko Ntjaha Jacob.” ²⁷ Ntjaná najmi Ntjaha anǐma. Ntjaha ní xuta tǐk'un. Tu xí najmi b'ahá tǐjín ni xi chubo.

B'ǐ ts'ín tsakúya Jesu má kjuatéxumaha xi 'yún chjǐhi ra
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Ta j'ai nku nda chjine'ehen kjuatexumoo. Kint'e ndai ni xi kichubanijmíyaha ko kamankjihin nga b'a tjín én xi kinchja Jesu. As'ai kingjásjaiyaha:

—Ajihin ngayjee kjuatexumoo, ¿má kjuatexumaha xi 'yún chjhi ra?

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kui xu'bi: “Tasinñju, xuta Israel. Ntia xi Ntjaná maha, kui xi Ntia nku tutu. ³⁰ N'etjói Ntjaná xi Ntiahi maha ngayjee animahi ko ngayjee nga'yihin. N'etjói xi nkú ts'in tinchin ko xi nkú ts'in n'enkjintak'uin.” ³¹ Kjuatexuma xu'bi xi ma joho: “N'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.” Najmi tjín kj'ai kjuatexuma xi 'yún chjí saha ra nga nga joo kjuatexuma xu'bi.

³² As'ai b'a kitsú ndo:

—Johon, nda maestru, b'a tjín. Kjuaxi ni xi tibixín, nga nku tutu maha Ntjaná ko nga najmi tjín sa kj'ai. ³³ Ko nga n'etjáá Ntjaná ngayjee animaná ko ngayjee nga'yunná ko xi nkú ts'in n'enkjín t'ak'aán, ko nga n'etjáá xutaná xi nkú nga ts'in tjoná yjoná, kui xi 'yún chjí saha ra nga tu má chjehé ni xi s'etisun nachan chje.

³⁴ Nk'ie nga kint'e Jesu nga b'a tjín én xi kinchja ndo, as'ai b'i kitsúhu:

—Najmi kjin tinchihin má batexuma Ntjaná.

Ndaha nku najmi ta kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

*B'i ts'in kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ Nk'ie nga tibakúya Jesu má ma natsihin ninku, as'ai b'i kitsú:

—¿Nkú tjihin ra nga b'a tsuhu já chjine'ehen kjuatexumoo nga ntjehe David nibáha ra xi Cristo? ³⁶ At'aha ta kuihi David b'a kitsú nk'ie nga Espiritu Santo ho Ntjaná kits'ínkinchjaha: Ntjaná b'a kitsúhu Nda Ntjana:

“Tinchint'áni má batexuma.

K'uentú maná já kontrahi kinte tsukui.”

³⁷ B'a ts'in ta kuihi David kitsúhu nga Nda Ntiaha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'in ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

Tsjo nkjún kamaha xuta nkjin xi tincha mjéñjuhu ni xi tinchja Jesu.

*B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já chjine'ehen kjuatexumoo
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ B'a kitsú sa Jesu nga tsakúya:

—Chúhuun yjonuu já chjine'ehen kjuatexumoo. Kui xi tsjoho nga bja najyun ndju nga b'ema ko nga tsjo ts'in súniñaha nyátée. ³⁹ Tsjoho nga b'entusún yáxile xi tincha tíjun ni'ya sinagoga ko nga b'entu ante k'aku xi tjín nku s'í. ⁴⁰ Kui xi

kje'áha ni'yaha jminchjín xi ja k'ien x'ihjín kō as'ai chuba 'yuhún tse nchjako maña Ntjaná, tu xi b'é'mat'aihin yjoho. 'Yún un skuehe já xu'bi.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu toon chje
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ankjín kaxa toon chje kab'ejña Jesu kō tibase xi nkú ts'in tíbinchá xuta toon chjehe yo. Nkjin maha já nchíná xi 'yún tse toon tíbinchá. ⁴² Tu j'aihí nku tachjuún xi ja k'ien x'ihjín. Kui xi jō toon xi tíntí tsinchá kaxa chje.

⁴³ As'ai kinchjaha Jesu já ni'yakuyáha kō b'i kitsúhu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnu. Tachjuún x'ain 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo xi tíncha b'éya toon kaxa chje. ⁴⁴ At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi tíb'ankihí kuatsjá. Tunga máha tachjín, ngayjee toon xi tíjñaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

13

B'i ts'in kitsúya Jesu nga n'exúya ninku
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Nk'ie nga títbitju Jesu má ma natsihín ninku, as'ai nku nda ni'yakuyáha b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, chase ma ri. ¡Á b'a nkjún k'uhun ndjio! ¡Á b'a tsjo ts'in kin'endaha ni xi tjíhin ei!

² As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A tíyai ninku kō xjōo kō ngayjee ni xi kin'enda ei? Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kama kintehe ni nga kfe asuntee
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Nk'ie nga kab'ejña Jesu asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo kixi yaha ninku, as'ai Pedro, Santiago, Jua kō Andre incha kingjásjaiya t'axihín:

⁴ —T'inyani, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji tíjjun nk'ie nga ja kuitjusun ngayjee niu?

⁵ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhuun yjonu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu.

⁶ At'aha nkjin maha xi k'uaí nga an ts'ín ma yjoho. “An xi kui”, kuitsu kō k'uanachaha nkjin xuta.

⁷ 'Nk'ie nga kuinú'yó nga tjín kjuachán kō nga kuinchjanijmíyaha xuta kjuachán xi tíma, najmi tu binkjun. At'aha tjíhin ni nga b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee.

⁸ At'aha xuta xi tjín nku nanki kjaánko xuta xi kj'aí nanki. Nku nda rej kjaánko kj'aí nda rej. Chón kama kj'aí kj'aí nankihí kō s'e kjintía. Nk'ie nga ja b'a tíma, as'aihí tíb'atuts'ihín kjuanima xi s'e.

⁹ 'Jun chuhun yjonuu. At'aha ja tixoo n'ekjas'ennuu ko s'ennu aya ni'ya sinagoga. Ngat'ana ngjuaikohonuu xuta nginkun ja titjuun ko nginkun ja rei, tu xi k'uinayah ruu joo yaha an. ¹⁰ Kintehe ni nga kfe asunntee tihin nga s'enijmihin en nda tsuhu Ntiana ngayjee naxinantá xi tjin asunntee. ¹¹ Nk'ie nga ngjuaikonijenuu xuta nga ts'inkjas'ennuu nginkun ja tixoo, najmi tu fantaha ruu yjonuu mi éhen xi kujixun. En xi k'uainuu kui chubo xi chubo, at'aha najmi jun xi chubo. Espiritu Santo xi kuinchja.

¹² 'Xi ti'mi nda nts'e ts'inkjas'en nga n'ek'ien nda nts'e. Xi ti'mi na'mi ts'inkjas'en ntíhi. Xi ti'mi ntí kjaanko xi chaha ko ts'ink'ien. ¹³ Ngat'ana ts'iin unkiehenuu ngayjee xuta. Tunga xi tu nku ndjahá kuasinjña, kui xi k'uanki.

¹⁴ 'Y'et'a nda profeta Daniel nk'ie nga najmi chankjun ante tsjehe ninku. Choo xi b'a ts'iuun.

B'i kitsú Jesu ko xi tits'inya xujun katumankjihin. B'i ta kitsú ya:

—Kui nistjiun katanka xuta xi tjintu ante Judea xi tjehe asunntu tjennki. ¹⁵ Xi kab'ejñasun nk'a ni'yaha, najmi tu kuitjuen ko ta ndaha najmi tu kuas'en ni'yaha nga kjuakj'ásje ni xi tihin. ¹⁶ Xi kafi jña, najmi tu k'ooya nga kjuakj'á najyuhun.

¹⁷ 'iNima ru ts'ihin jminchjin xi y'a ntí ko xi tits'in ki ntí kui nistjiun! ¹⁸ Tinchihu Ntiana tu xi najmi nistjin chunch'an b'a kamaha. ¹⁹ At'aha 'yún s'e kjuanima nistjin xu'bo, kjuanima xi najmi kjee s'e santa nkúhu nga tuts'ihin ni nga kits'innda Ntiana asunntee. Ko ta ndaha najmi s'e askahan nku xi b'a joyaha. ²⁰ Tsa najmi kuatekjá Ntiana chuba nistjin xu'bo, nda ra nku najmi k'uanki kai. Tunga jahá tsatekjá Ntiana chuba nistjin xu'bo ngandaha xuta xi j'ájin.

²¹ 'Kui nistjiun tsa tjin xi b'a kuitsunuu: “Chasoo, ei tjña xi kits'in nibá Ntiana”, ko tsa b'a kuitsunuu: “Chasoo, ján tjña”, najmi tu n'e s'ejiun. ²² At'aha incha kjuai xi b'a kuitsu tsank'á nga kui xi kits'in nibáha Ntiana ko xi ja profeta ts'iin ma tsank'á yjoho. Kui xi incha ts'iin nkjin tikjá kjuankjun tu xi k'uanachaha ra xuta, xi kohó ra xuta xi j'ájin Ntiana kamaha ra k'uanachaha. ²³ Tunga máha jun, chuhun yjonuu. Jahá tixinya titjunnuu ngatentee ni xu'bi.

*B'i kama nistjin nga kjuai ngáha Ntíhi Ndax'iun
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ 'Tunga kui nistjiun, askahan nga ja kju kjuanima xu'bo, kama jyun ts'iu ko soo najmi ta ts'iin ndzjehen. ²⁵ Niñu xi tjin nk'a ján kujixuntu ko k'uatsé ni xi tjin nk'a ján. ²⁶ Nk'iehé cha Ntíhi Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibáko ngayjee

nga'yuhun ko kjuachánkahá. ²⁷ As'ai ts'íinkji ntítsjehe nga k'uéntukú xuta xi j'ájin xi tjintu tu má xi tje'hén ni, b'ahá rá má b'atuts'ihin rá asuntee santaha má fekuhu rá.

²⁸ 'Katumankjinnuu ni xi b'éjña chjinuu yá higuera. Nk'ie nga ja tju nts'én tjiahá yoo ko tjuhu xka, yo nga ja tábichú tiña chunuboo. ²⁹ B'a tá ts'ín nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinnuu nga ja tjen tiña Ntíhi Ndax'iun xi nkúhu tsa asti ankjuo síjña. ³⁰ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bj kintehe ni nga kuayáyje xuta xi tjín nd'ai. ³¹ Kamaha asuntee ko nk'a ján ndyja, tunga énná najmi kj'ua tiya.

³² 'Tunga má nistjin ko chubá nga b'a kamoó, najmi ch'a xi behe, tá ndaha ntítsje xi tjín ndjiojmi ján ko tá ndaha Ntíhi Ntjáná. Nku tutuhú Ntia Nā'miná xi be. ³³ Kui b'a maha, t'endahanu yjonuu ko chúnnto yjonuu, at'ahá najmi yo nkjé b'a kamoó.

³⁴ Xi nkú joyaha nku ndá xi tífi kjin. Kintehe ni nga kuitju ni'yahá tsjá xáhá nga kúnkú já musuhu nga ts'ín xá xi maha ts'ín. Ko b'a tsuhu ndá musu xi kunntá ankjuo nga kat'ejña nda. ³⁵ Kui nga tintsubá ndahanu, at'ahá najmi yo nkjé kj'uaí ndá xi ts'e ni'yoo, tsa nga ja tífi ma 'ña, a rá masen nistjen, a rá nga kjintá xantó, ko a rá nga ja tífi ma sen. ³⁶ Tintsubá ndo tu xi tsa kj'uaí tjen'yuhun, najmi kisuntuféhenu nga kj'uaíkienuu. ³⁷ Ni xi tíxinnuu, b'a tá tíxihin ngayjee xuta xingisoo: ¡Tintsubá ndo!

14

*B'i ts'ín y'énda já tjíxoo nga mjehe kuakj'ánijé Jesu
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Ndyja sa jo nistjin nga kuichú S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho ná'yu san. Já ná'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo incha tsangisjai niyá xi nkú ts'ín k'uanachahá rá Jesu nga kuakj'ánijé ko ts'íink'ien. ² Tunga b'ahá incha kitsúhu xinkjín:

—Najmi tu ajihin s'íu chjubéé ndo tu xi najmi k'uésihi xuta nkjiun.

*B'i ts'ín nku tachjuún tsaténdzjojnúhu ntá sinjne Jesu
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Nk'ie nga tíjña Jesu nanki Betanía, ni'yahá Simon, nda xi k'uhun ch'in fentujnu, nk'ie nga kab'ejñat'a yámixó, as'ai nku tachjuún j'aiko ntá sinjne xi chjí nkjún, xi naxú nardo kikjin kamandakoho. Kui xi tinchahá nku lubatá ndjio chjí. Tsakján tachjúun lubatá ndjio ko tsaténdzjojnú nintaku Jesu ntá sinjne. ⁴ As'ai k'ua já xi tinchá yo kama kjahan ko b'i ngján b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿Á b'a ts'in kuan'ekatsún tiyaha ntá sinjne? ⁵ At'aha kama ts'ati jan unchan toon denariō kuach'a kai, tu xi kui toon k'uaihi ra xuta x'an.

Ta incha kinchjayane tachjúun. ⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjehenntohoo tachjúun. ¿Á jun tín'estihiruu? Nda tjín ni xi kuats'inna. ⁷ Xuta x'an bi, tehente k'úentujinnuu ko kama kuisinkoo nk'ie nga kama mjenuu. Tunga an najmi tehente kúatejñajinnuu. ⁸ Kui tachjín kuatsjá xi nkú tjín tijnaha. Ja kuak'ienda tíjju yonintena nga kuak'ojuhu ntá sinjnei tu xi s'eyanjihinna. ⁹ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tu má xi tjeheñ ni nga s'enjimi én nda tsuhu Ntiana nga ngúshun asuntee, ta chubanijmíyaha ni xi kuats'in tachjín. B'a ts'in n'ekj'áitsjehen.

B'i ts'in y'enda Juda Iscariote nga ts'ínkjas'en Jesu
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ As'ai Juda Iscariote, nku nda ni'yakuyá xi te joo, ngjisehe ja na'mi k'aku tu xi ts'ínkjas'ehen ra Jesu jóo. ¹¹ Nk'ie nga kint'é jóo éin, kama tsjohō ko b'a incha kitsúhu Juda nga tsjáha toon. As'ai tsangisjai nyá Juda xi nkú ts'in kama ts'ínkjas'ehen Jesu.

B'i ts'in ts'asjeko S'í Pascua já ni'yakuyáha Jesu
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Nistjin nga b'atuts'ihin ra S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san ko nga n'ek'ien chutsankaha s'iu, as'ai já ni'yakuyáha Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Má xi tjeheñ mjehi nga kuankín'iendaí tu xi chineheni nichinehe S'í Pascua?

¹³ As'ai b'a kitsúhu jo já ni'yakuyáha nga kits'ínkji:

—Tankiún ajin nantio. Yo satékjó nku nda xi y'a nku ndjii ntánijua. Tsjénnkihū ¹⁴ ko má nga kjuas'en b'a t'ihūun nda xi ts'e ni'yoo: “B'a títsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga kjinéka nichinehe S'í Pascua já ni'yakuyána?” ¹⁵ As'ai kuakúnū nku ante tayá chánka xi ja tjinda xi tjeheñ nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹⁶ As'ai tsitju já ni'yakuyóo. Incha tsichu ajin nantio ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'enda nichinehe S'í Pascua. ¹⁷ Nk'ie nga ja kama jyuun, tsichuko Jesu já ni'yakuyá xi te joo. ¹⁸ Nk'ie nga ja tjintut'á yámixō nga tijncha kjine nichinehe S'í Pascua, as'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nku xi tjenjinnuu, xi ta ei tinekona, ts'ínkjas'enna.

¹⁹ As'ai kik'ientu babaha já ni'yakuyóo ko nga nkúnkú kingjásjaiyaha:

—¿A an?

²⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku xi te joo, xi ta tibakj'á nichine xi tjiya taba má nga tibakj'a. ²¹ At'aha b'a n'ehé Ntíhí Ndax'iun xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná, tunga, inima rú ts'ihin nda xi ts'íinkjas'ehen! Tu sahá ra ngandaha nda xu'bo tsa najmi kitsin.

²² Nk'ie nga tincha kjine nichinehe S'í Pascua, jakj'á Jesu ninquon ko kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. Tsakjanya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsúhu:

—Chjúbó. Kui xu'bi xi yjonintena.

²³ Ko ta jakj'á chutsiun. Nk'ie nga ja kitsjáha máb'achjihí Ntíaná, as'ai kitsjáha já ni'yakuyáha ko incha kik'iyá chutsiun ngatentee jóo. ²⁴ B'i kitsúhu jóo:

—Kui xu'bi xi jnina. Kui xi ngjuai ndzjoho ngandaha nkjin nkjun xuta. Jnina tib'éndako tsetse Ntíaná nd'ai xi nkú ts'in nda ts'íinko xuta. ²⁵ Kjuaxi ni xi tíxinnu. Najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga k'ui ngáhana xi tsetsehe má batéxuma Ntíaná.

B'i ts'in kitsúya titjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Nk'ie nga ja kamaha nga incha kisehe Ntíaná, as'ai incha ngji asuntu tjennki xi 'mi Yá Olivo. ²⁷ B'i kitsú Jesu:

—Ngatentoo n'endyjajihuun yjonuu yáha an. At'aha b'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “Ts'in'úhun nda bastuu ko ndzjoya chutsanko.” ²⁸ Tunga nk'iehé nga k'uaíya ngáhana ngabayoo, kfín titjunnuu Galilea.

²⁹ As'ai kinchja Pedro:

—Ndaha tsa ngatentee ts'íinndyjajihin yjoho, tunga an najmi.

³⁰ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Kui nistjen xu'bi, kintehe ni nga kjintá xanto niyá xi ma joho, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.

³¹ Tunga b'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ndaha tsa tjihin nga kuayáko, tu nku nga ts'inkiéná yjona nga behe.

B'a ta incha kitsú ngatentee já ni'yakuyoo.

B'i ts'in kinchjako Jesu Ntíaná

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² As'ai incha tsichu nku ante xi 'mi Getsemani ko b'a kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha:

—Tintsubahanu ei. Kfínnchjako maná Ntíaná ján.

³³ Ngjiko Pedro, Santiago ko Jua. Kik'atuts'ihin nga kik'ie baba nkjúhun ko kis'entaha ra. ³⁴ B'i kitsúhu jóo:

—Kjuaba kitsejihin animana xi nkúhu tsa kui xi ja ts'ínk'ienna. Tintsuboo ei ko tintsuba ndo.

³⁵ As'ai ngjindju sa ichi ko yo kingjénsten ankjin santaha t'anankiu. Kinchjako Ntiana nga tsankihi tsa kama kj'ua t'axihin chuba xi má nga un skuehe. ³⁶ B'i kitsú:

—Na'mi, na'mi chí, ji xi mahi n'ei tu mí nihí ni. N'ekj'a t'axinni kjuanimá xu'bi. Tunga katumahá xi nkú ts'in mjehi, najmi xi nkú ts'in mjena.

³⁷ As'ai ngjise ngáha ra jóo, ko kjintufé nga j'aisehe. B'i kitsúhu Pedro:

—Simon, ¿a kisufei? ¿A ndaha nku ora najmi kuichukjuahi nga kuakinchin tik'uin? ³⁸ Tintsuba ndo ko chubakoo Ntiana tu xi najmi chjút'ayák'uhunnuu. Yuhu animanuu, tunga yjon-intenuuhú xi najmi tichúkjuaha.

³⁹ As'ai Jesu ta ngji nchjakohó ngáha Ntiana ko ta kuihi éen kitsú ngáha. ⁴⁰ Nk'ie nga kik'óya ngáha má tjintu já ni'yakuyóo, ta kjintuféhe ngáha nga j'aisehe, at'aha tib'échja suba nijñoo tunkun jóo. Najmi ta be nkú incha kuitsuhu.

⁴¹ As'ai ta kik'óya ngáha Jesu niyá xi ma jahan ko b'a kitsúhu jóo:

—¿A tu nku kisuntuféhe so ko tin'ekj'áíyo? Ja kama. Ja kuichu chuba nga n'ekjas'en Ntíhi Nda'xiun aya ntsja xuta ngatitsuun. ⁴² Tisintjoon ko tjián. Ja nibá tiña xi tits'ínkjas'enna.

B'i ts'in j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Nk'ie nga ta tinchjaha Jesu, tu j'aihi Juda, nku nda ni'yakuyá xi te jóo. J'aiko nkjin nkjun xuta xi kits'in nibá já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjihin xá. Incha y'a kicha ndju ko yá nga incha j'ai. ⁴⁴ Nda xi tits'ínkjas'en Jesu tsinchá'a titjun jóo nga b'i kitsúhu:

—Xi kjexu'ba nga kjuaniñaha, kui xi Jesu. Chjúbó ko t'e'yún sisiun nga tankinkoo.

⁴⁵ Nk'ie nga j'ai, tjen'yún ngjik'uhún ra Jesu ko b'a kitsúhu nga kikjexu'ba:

—Ji nda maestru.

⁴⁶ As'ai incha jakj'anijéhe jóo Jesu. ⁴⁷ Tunga nkuhú kicha ndju ts'asje nku nda xi síña yo. Kits'in'uhun nku nda musuhu nda na'mi titjuun. Tsatet'a tjabaxínñju.

⁴⁸ As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—¿A nda ndyjéná? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjuáichj'anijéhenú? ⁴⁹ Xki nistjin tsásinjñajinnuu nga tsakuyá má ma natsihin ninku. Najmi kichjubénijénú. Tunga tjihin ni nga kuitjusun éhen Ntiana, kui nga b'a tímaha.

⁵⁰ *As'ai incha* tsanka ngatentee já ni'yakuyóo nga tsasínjña suba Jesu. ⁵¹ *Tunga* nkuhú ndati xi tū najyun tjabehé kam'otikjájnuhu yjoho nga tjennkihí Jesu, kui xi ta jakj'áha jóo. ⁵² *Tunga* tsinkféhén najyun tjabehé kō tsanka kisti.

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun já tjíxá judío
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ *As'ai incha* ngjiko jóo Jesu nginkun nda na'mi títjuun. Yo kama ñjakú ngayjee já na'mi k'aku kō jáchá xi ta tjíhin xá kō já chjine'éhen kjuatéxumoo. ⁵⁴ Máha Pedro, kitsjennkí kjihin Jesu santa nkúhu nga tsichu natsin ni'yaha nda na'mi títjuun kō y'eñajihin já jun xi kunntá yo nga kits'ínsut'á ts'ihin yjoho t'a nd'íu.

⁵⁵ *As'ai* já na'mi k'aku kō ngayjee já tjíxóo tsangisjai ni xi kama kjanít'aha Jesu tū xi kama n'ek'iehen, tunga najmi incha kisakúhú ra ni xi kjanínehe Jesu. ⁵⁶ At'aha ndaha tsa nkjin maha xi incha kitsjá tsank'á éhen nga ngji kontraha Jesu, tunga najmi kamahá nga nkuhú ni xi incha kinchja. ⁵⁷ Tjín xi incha tsisintjen kō tsatéjéne tsank'á Jesu nga b'a incha kitsú:

⁵⁸ —Jin kinu'yái nga b'a kitsú ndai: “An ts'inxúya ninku xu'bj xi xuta kits'innda. Jan nistjin kjesintjen ngáhana kj'ai xi najmi maha xuta ts'innda.”

⁵⁹ *Tunga* tū nkú najmi kamahá nga nkuhú ni xi incha kinchja. ⁶⁰ *As'ai* tsisintjen nda na'mi títjuun nga ngji sinjña kamasehen ayoo kō kingjásjaiyaha Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi kuixínní? ¿Á b'a tíncha tsuhu jóo nga tífi kontraha ri?

⁶¹ *Tunga* najmi chumi ni kitsúhú Jesu. Ndaha nku én najmi kinchja. *As'ai* ta kingjásjaiyaha ngáhara nda na'mi títjuun:

—¿A ji xi kits'in nibá Ntjaná, xi Ntíhi Ntjaná?

⁶² B'i kitsú Jesu:

—An xi tibixín. Choo Ntíhi Ndax'íun nga k'úéñat'aha Ntjaná xi tjíhin nga'yún kō nga nibajin nintí xi tjín nk'a ján.

⁶³ *As'ai* kikjetiyajen najyun xi yja nda na'mi títjuun. B'a ts'in tsakúchji ndo nga najmi kisasíhin én xi kinchja Jesu. B'a kitsú:

—¿A machjén saná já testiyu? ⁶⁴ Ja kuanu'yó nga najmi kuakienkjún Ntjaná nga kuanchja. ¿Nkú manuu?

Ngayjee jóo b'a incha kitsú nga tjeheh ra ngabaya Jesu. ⁶⁵ *As'ai* tjín xi tsatéjénu Jesu nga kik'aya. Y'é'ma ankjín kō y'éhe kō b'a incha kitsúhu:

—Tixínyai xi nkúhu nda profeta, ¿yá xi kuak'íehi?

Já jun xi kunntá yo ta incha kik'onjin Jesu.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga najmi be Jesu
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Nga kab'ejña Pedro kintee xi tjeheñ natsin ni'yoq, tu j'aihi nku na musuhu nda na'mi titjuun. ⁶⁷ Nk'ie nga kieke nga tits'insut'a yoho Pedro t'a nd'iu, as'ai tu nku tsasehé ra ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta tjenkoj Jesu xi chá Nazaret.

⁶⁸ Tunga najmi kits'inkiehé yoho Pedro. B'a kitsú:

—Najmi be ndo. Najmi be ni xi tibixín.

Tsitju yo nga ngji má xi tjeheñ tjen ankjua natsiun. As'ai kikjintá nku xanta. ⁶⁹ Na musu ta kiekehé ngáha ra ko kik'atuts'ihin nga b'a kitsúhu xuta xi tjincha yo:

—Kui cháj ta mako jmi xu'bo.

⁷⁰ Ta najmi kits'inkiehé ngáha yoho Pedro. Sa kutju já xi tjincha yo b'ahá ta incha kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáihin nga ta ji makoi jóo. At'aha Galilea nibáhani.

⁷¹ As'ai ndjá kinchja Pedro ko ixí Ntjanáhá kits'inkie nga b'i kitsú:

—iNajmi be nda xi tibixín!

⁷² Kui chubo tjeñ'yún kikjintáhá xanto niyá xi ma joho ko j'áitsjehen Pedro ni xi kitsúhu Jesu: “Kintehe ni nga kjintá xanto niyá xi ma joho, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.” Nk'ie nga j'áitsjehen Pedro én xu'bi, kikjintá.

15

*B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun nda titjun Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Nk'ie nga ja kama seen, incha y'éndako xinkjín já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá ko já chjine'éhen kjuatexumoo ko ngayjee já tixá xingisoo. As'ai tji'yúhún ts'ihin ra Jesu nga incha ngji ts'inkjas'ehen Pilato. ² B'a kitsú Pilato nga kingjásjaiyaha:

—¿A ji xi nda reihj xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi tibixín.

³ Nkjin nkjún ni xi kikjanínehe já na'mi k'aku. ⁴ Kui nga Pilato ta kingjásjaiyaha ngáha ra Jesu:

—¿A najmi chumi nihi xi k'úinní? Tasinñjú ma ri xi nkú ts'in nkjin maha ni xi tikjanínehi jóo.

⁵ Tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. Kui nga tu ni xi kama nkjuhun ra Pilato.

*B'i ts'in kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

⁶ Nk'ie nga xki S'í Pascua, b'éjña ndaí Pilato nku nda nubayá xi banki xuta nantia. ⁷ Kui nistjiun kjiya'yún nku nda xi 'mi Barraba ko já xi kamakoho nga kikjanko já Roma. Kui xi incha kits'ink'ien animá nga b'a incha kits'in. ⁸ As'ai incha j'ai xuta

nkjiun ko kik'atuts'in nga tsankihj Pilato nga ts'in xi nku ts'in xki s'i.

⁹ B'a kitsú Pilato nga kingjásjajyahá xuta nkjiun:

—¿A mjenuu nga k'uejñá ndainuu nda reihj xuta judio?

¹⁰ B'a kitsú at'ahá kamankjihin nga tíma xin k'un já na'mi k'aku ngat'ahá ni xi títs'in Jesu ko nga kui kjuaha nga incha kits'ínkjas'ehen ra. ¹¹ Tunga já na'mi k'akuhú tsinchá'a xuta nkjiun tu xi kuankihi nga tu sahá Barraba xi n'e ndaihi ra.

¹² As'ai b'a kitsú Pilato:

—Nda xi nda reihj xuta judio bixiún, ¿mí xi ts'ihin?

¹³ B'a incha kitsú xuta nkjiun nga kikjintáya:

—¡Tjat'a kruj ndo!

¹⁴ B'ahá ta kitsú ngáha Pilato:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjihin xi kits'in ndo?

Tunga tu sahá 'yún incha kikjintáya sa xuto:

—¡Tjat'a kruj ndo!

¹⁵ Pilato bi mjehe nga tsjo k'úéhe xuta nkjiun, kui nga kits'in ndaihi ra Barraba ko kitsjá kjuá nga s'ehé Jesu ko nga s'et'a kruu. ¹⁶ As'ai já juun jas'enko Jesu ni'ya masen xi 'mi ni'ya pretorio. Kinchja ñjahá ngayjee já jun xinkjín. ¹⁷ Incha kits'ínngja Jesu nku najyun ndju kuan nga incha kik'aya. Ko incha kits'ínnda nku corona na'yá xi y'é'a nintaku. ¹⁸ As'ai incha kik'atuts'in nga kik'aya:

—Antahi, nda reihj xuta judio.

¹⁹ Incha jakj'á nku yáxá nga kik'onntjai nintaku Jesu ko tsatétéjnu. Tsinchakúunch'int'ahá nga kik'aya. ²⁰ Askahan nga ja kamahá nga kik'aya Jesu, ts'asje ngáha najyun ndju kuon ko kits'ínngja ngáha najyun xi ts'e Jesu. As'ai incha tsitjuko tu xi ngjuát'a kruuhu.

B'i ts'in kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Nku nda nanki Cirene xi Simon 'mi, Alejandro ko Rufo ntíhi. Jñá j'aihi ndo ko nk'ie nga tíf'a yo, kin'e kjuá'yúhún ra nga k'uanji kruuhu Jesu. ²² As'ai incha ngjikó Jesu ante xi 'mi Golgota. Kui éen xi tsuhu ra: Antehé Nintaku Aníma. ²³ Kik'aihi nga k'úi binu xi kin'etjijinkoho nki, tunga najmi kik'ihí Jesu niu.

²⁴ As'ai incha kingját'a kruu. Já juun incha tsakjánya xihj xinkjín najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'ihin, tu xi b'a ts'in skuéhe má t'íaha xi sakúhu ra nga nkúnkú. ²⁵ Chubá ñja nga ta jyuun kis'et'a kruu Jesu. ²⁶ Nku yáte kis'et'a mí kjuaha nga tín'ek'iehen. B'i ts'in kis'et'ahá yátee: “Nda reihj xuta judio.”

²⁷ Ta kis'et'a kruuko Jesu jo já ndyjé. Nku xi kitsjen nga kixihj ko nku nga skjúhun. ²⁸ Yo tsitjusun ni xi y'et'a Isaia nk'ie nga b'a kitsú: “Nkujihín kamako já xi bangane kjuatéxumaha

Ntiana.” ²⁹ Xuta xi tincha f'a yo najmi kikienkjun Jesu nga kinchja. Kits'ink'ajni nintaku nga b'a incha kitsuhu:

—Ji xi n'exuyai ninku ko jan nistjin chjusintjen ngahani, tsixin. ³⁰ N'ek'anki yjohi! Titjument'ai kruu!

³¹ B'a ta ts'in kik'ayahá já n'amí k'aku ko já chjine'éhen kjuatexumoo. B'a incha kitsuhu xinkjin:

—Kamahá ndai nga k'ají xi kits'ink'anki, tunga tu sa najmi mahá ngahá ts'ink'anki yjoho. ³² Katitjument'a kruu nd'ai, tsa kui xi kits'in nibáha Ntiana, tsa kui xi nda rejhi xuta Israel. B'a ts'in chahaná ko s'ejinná ma.

Ko já xi kjintut'á kruuko Jesu ta ch'on incha kitsuhu.

B'i ts'in k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Nk'ie nga tsichu chuba te jo nga nistjiun, kis'e jyun ngay-jeé asuntee santa nkúhu nga tsichu chuba jan nga ngixuun.

³⁴ Chuba jan 'yún kikjintáya Jesu nga éhen kinchja. B'i kitsú:

—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? —kui éin xi tsuhu ra: Ji Ntiana, ji Ntiana, ¿á kan'e nga mahani?

³⁵ K'ua xuta xi kabincha yo incha kint'é kui éen. Kui nga b'a incha kitsuhu ra xinkjin:

—Tasinñju. Nda profeta Elia tinchjaha ndo.

³⁶ As'ai tsangatsanka nku nda xi síña yo ko nku tsanka kits'ink'anchiko sesehe binu san. Kui xi y'eku nku yáxa nga kits'inkjik'uhun Jesu tu xi k'úhi ko b'i kitsú:

—Chúya maá. Chase ma raá tsa nibá Elia nga kjéjehen t'a kruu.

³⁷ As'ai 'yún kikjintáya Jesu ko k'ien. ³⁸ Nk'ie nga b'a kamo, kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun ninku. Jo tsitju. Kik'aha ra nk'aha santaha kintee.

³⁹ Máha nda jun k'akuhu já juun xi kabasinña ankjin Jesu, nk'ie nga kint'é xi nkú ts'in kikjintáya ko nga kkie xi nkú ts'in k'ien Jesu, as'ai b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga kui ndai xi Ntíhi Ntiana.

⁴⁰ Yo kjint'á kabincha k'ua jminchjin xi tincha base. Ajihin jminchjiun ta kabasinñajin Maria Magdalena, Maria xi naaha maha Kuse ko Santiago xi ntí kuts'i, ko na Salome. ⁴¹ Kui jminchjin xu'bi xi kitsjennkíhi ko tsasinkoho Jesu nk'ie nga y'ejña ante Galilea. Ta tincha ya yo k'ají jminchjin xi ta incha j'aikoho Jesu nanki Jerusalem.

B'i ts'in kis'eyanji Jesu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Kui nistjiun tís'enda ni xi ts'e s'íu, at'aha ja tibichú tiña nistjin nkjúun. Nk'ie nga ja tíma jyun, ⁴³ j'ai nku nda xi 'mi Kuse xi nanki Arimatea nibáha, xi ta nda tjaxá k'aku. Ta

tíkuyáha nístjin nk'ie nga kuatéxuma Ntjaná. Kui xi kama k'un ngjisehe Pilato ko tsankihi yjonintehe Jesu.

⁴⁴ Kama nkjúhún Pilato nga kutjuhú k'ien Jesu. As'ai kinchjaha nda jun k'akuhu já juun ko kingjásjaiyaha tsa ja ka'me Jesu. ⁴⁵ Nk'ie nga kitsúyaha nda jun k'aku niu, as'ai kitsjáha Kuse yjonintehe Jesu.

⁴⁶ As'ai ts'atse Kuse nku najyun. Kui xi kik'ontikjájnu yjonintehe Jesu, nk'ie nga kikjejen t'a kruu. As'ai ngjingjájñaya nku tixa tsjó xi kin'endat'á naxiu ko kik'ontikjá nku ndjió chánka nga y'échjane ankjua tsjóo. ⁴⁷ Maria Magdalena ko Maria xi naaha Kuse incha kieke má xi tjehen kis'ejña yjonintehe Jesu.

16

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Nk'ie nga j'a xuatu, as'ai Maria Magdalena, Maria xi naaha Santiago maha ko na Salome ts'atse ni xi sinjne, tu xi ngjuaingjájnuhu ra yjonintehe Jesu. ² Nk'ie nga ta jyun ta jjuhún nístjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, incha ngji tsjóo nga ja titju ts'íu. B'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín:

³ —¿Yá xi kjéxinná ndjió xi tjíchjane tsjóo?

⁴ Tunga nk'iehé nga incha tsase, kieke nga ja kan'e t'axín ndjió chánkantsú xi kis'echjane ankjuaaha tsjóo. ⁵ Incha jas'en tixa tsjóo ko kieke yo nku ndati xi yja nku najyun ndju taba nga kab'ejña andai kixihi tsjóo. Kitsankjún jminchjún. ⁶ Tunga b'ahá kitsú ndatiu:

—Najmi tu binkjun. Jesu xi nibáha Nazaret xi kis'et'a kruu tbinchisjó. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. Najmi ta tjíhin ei. Chaso ei má nga kis'ejña. ⁷ Tunga b'íhi tankínk'ihún já ni'yakuyáha ko Pedro nga ante Galilea ngjuaí títjuhún Jesu. Yo skué xi nkú nga kitsúhu.

⁸ As'ai ixí tíncha b'atsé nkjúhún ts'íhin jminchjún nga tsitju aya tsjóo ko 'yún incha ngji. Ndaha nku én najmi incha kinchja at'aha tíncha tsankjún.

B'i ts'ín kik'atuts'ihin Jesu nga tsakúchjiji yjoho xuta ni'yakuyáha
(Jn. 20:11-18; Lc. 24:13-35)

⁹ Nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo nga ta jjuhún nístjin xi tít'atuts'ihin ra tuntjóo, títjun tsakúchjiji yjoho Maria Magdalena xi kik'asjejihin yatu jáninda. ¹⁰ Kui xi ngji tsúyaha já xi kitsjenko Jesu xi ta tjíntu baba ko tíncha kjintá. ¹¹ Tunga nk'iehé nga kint'é jóo nga tijná tít'un Jesu ko nga Maria Magdalena kabakúchjiji yjoho, najmi kis'ejihin ni xi kitsú Maria.

¹² Askahan kj'ai ts'in tsakúchjihí yjohó jo já ni'yakuyáha Jesu xi tìncha ts'in nìyá nga tìncha fi jñá. ¹³ As'ai incha kik'óya ngáha já xi joo nga ngji tsúyaha já xingisoo, tunga tu nkú najmi kis'ejihín ra ni xi kitsú já xi joo.

*B'i ts'in kitsjá xáha Jesu já ni'yakuyáha
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ As'ai tu chahán tsakúchjihí yjohó Jesu já ni'yakuyá xi te nkuu nk'ie nga kab'entut'á yámixó. Ndjá kinchjako at'aha najmi s'ejihín kó ndjá tjíntuyá animaha, at'aha najmi kis'ejihín ni xi kitsúyaha xi kikié Jesu nk'ie nga ja jáíya ngáha ra ngabayoo. ¹⁵ B'i kitsúhu jóo:

—Tankiún nga ngúsuhún asunntee kó t'enijmíhuu én nda tsuhu Ntíaná ngayjee xuta xi tjin. ¹⁶ Xi s'ejihín én nda tsuhu Ntíaná kó saténtá, kui xi k'uanki. Tunga xi najmi s'ejihín, kui xi ndyja. ¹⁷ Xuta xi s'ejihín én nda tsuhu Ntíaná ts'íin kui kjuankjún: ngajoná k'onsjehe jánindoó, kúinchja kj'ai kj'ai én xi tjin, ¹⁸ kuakj'áya ntsja ye, tsa tjin nki ch'onk'un xi k'úi, najmi chumi nihi xi ts'íihín, kó ngjuénne ntsja xuta un kó kamanda.

*B'i ts'in ngjinji Jesu nk'a ján
(Lc. 24:50-53)*

¹⁹ Nda Ntíaná Jesu, nk'ie nga ja kinchjako já ni'yakuyáha, as'ai ngjinji nk'a ján kó y'ejñat'aha Ntíaná. ²⁰ As'ai incha tsitju já ni'yakuyóo nga y'énijmí ehén Ntíaná ngayjee ante xi tjin. Nda Ntíaná tsasinkohó kó kits'in kjuankjún nga tsakúchji nga kjuaxi én xi tìncha b'énijmí já ni'yakuyáha.

Xujun xi y'ét'a Luca én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'in b'atuts'ihin ra xujun

¹ Nkjin nkjún maha xuta xi kama mjehe nga k'uet'a ch'ich'in xujun ni xi kama ajinni, ² xi nkú ts'in tsakuyani já xi tunkun kiekehe niu santaha nga tuts'ihin ni ko xi kik'ai xaha nga y'enijmí éen. ³ Kui nga ko ta an, nda xinkjián Teofilo, king-jasjáya sisihinna xi nkú ts'in niba tuts'ihin ra ngayjee niu, ko b'a mana nga nda tjin nga k'uet'a ch'ich'ihin ni xu'bi. ⁴ B'a tít'sian tu xi b'a ts'in cha kixi sisihinni ni xi tsinchiyái.

B'i ts'in kitsúya títjun nku ntítsje nga tsín Jua Bautista

⁵ Nístjin nga tsatéxuma nda rej Herode ante Judea, ta y'ejna nku nda na'mi xi kik'in Zacaria xi y'aha ra ntehe nda na'mi Abia. Ko Isabel xi chjuuhun maha, kui xi y'aha ra ntehe Aaron. ⁶ Nga joo naxu tsincha nginkun Ntjaná. Najmi tjin xi kama ts'innijéhe ra tsa mí nihi, at'aha incha ts'íntjusun ngayjee éhen Ntjaná ko kjuatéxumaha Ntjaná. ⁷ Tunga najmi tjihin ra ntí, at'aha ntí Isabel ko ja chá nkjún nga joo.

⁸ Nk'ie nga tjihin nda na'mi Zacaria nginkun Ntjaná xi nkú ts'in tjehe ra ntehe ⁹ xi nkú ts'in tijnaha já na'miu, kui kikanéhe nga kjuas'en ante nkjuhun ninku xi má nga k'ueti ni xi sinje. ¹⁰ Ngayjee xuta nantjo kabincha natsin ninku nga tijncha nchjako Ntjaná nk'ie nga títi ni xi sinje.

¹¹ Tu kama chjihí ra Zacaria nku ntítsjehe Ntjaná xi kabasinjat'a nga kixihí nachan xi má nga s'etisun ni xi sinje.

¹² Ixi b'ahá kamaha Zacaria nk'ie nga kieke ntítsjee ko tu ni xi kitsankjuhún. ¹³ Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Ji Zacaria, najmi tu binkjuin. At'aha Ntjaná ja tsasínñujuhú ni xi tsinchihi. Isabel xi chjihin maha tsjáhi nku ntíx'in, ko Jua t'et'ahí ntíu. ¹⁴ Yún s'ehi kjuatsjo ko nkjin xuta xi ta s'ehi kjuatsjo nk'ie nga tsín ntíhi, ¹⁵ at'aha kui xi chánka kama nginkun Ntjaná. Najmi k'úi binu ko ta ndaha xán. Tséjihin ra Espiritu Santo kintehe ni nga tsín.

¹⁶ 'Ts'ín nga nkjin nkjún xuta xi nte Israel tjehe ra ts'ínk'ótjiyak'un ngáha Ntjaná xi Ntjaha maha. ¹⁷ Kui xi tjun kj'uaí ko s'ejñajihin Espirituhu ko nga'yuhun Ntjaná xi nkúhu nda profeta Eliá nk'ie. Kui xi ts'ínk'óntjaiya animaha xi tí'mi na'mi tu xi ts'íntjoho ntíhi. Ko ts'ínk'óntjaiya animaha xuta xi ndjá tjintuyáha tu xi naxu kamankjihin ra xi nkú ts'in naxu mankjihin xuta xi naxu tjíma nginkun Ntjaná.

B'a ts'ín k'uéndaha nku naxinantá xi tjíndaha yjohō nk'ie nga ts'ínkjáihin Ntíaná.

¹⁸ As'ai b'a kitsú Zacariá nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín skuehena nga kjuaxi ni xi tí'miní? At'aha ja chá nkján kō tachjuúnna ja ta tjin nkjúhun nú.

¹⁹ B'a kitsú ntítsjee:

—An xi 'mina Gabriel. An xi tíjña nginkun Ntíaná. Kan'e nibána xi má nga kuinchjakoḥo kō nga xínyaha én nda tsu xu'bj. ²⁰ Nd'ai kama nimaí kō najmi ta kama chubahani santa nkúhu nga kuitjusun én xi kuaxihin, at'aha najmi kuas'ejihin énná. Kui xi kuitjusun nistjin xi tjihin nga kuitjusun.

²¹ Máha xuta nantio, kabincha natsiun nga tókuyáha Zacariá. Kis'entaha ra at'aha túb'andayaha Zacariá aya nkjúhun ninku. ²² Tunga nk'iehé nga tsitju yo, najmi ta kama kinchjakoḥo xuto. As'ai incha kamankjihin xuto nga tjin ni xi kkie Zacariá aya nkjúhun ninku, at'aha tu ntsjahá tít's'ínchén nga tinchja. J'a nistjiun kō tu nku b'ahá ts'ín y'ejña nima. ²³ Nk'ie nga ja kama ndjuú xáha, as'ai ngji ngáha ni'yaha.

²⁴ Askahan kik'a ntí Isabel, chjuúhun Zacariá. Un sá kamaha nga najmi tsitju ni'yaha tachjuun. B'i kitsú: ²⁵ “B'a kits'ínkōna Ntíaná tu xi najmi ta ch'on ts'ín kuasehena xuta.”

B'i ts'ín kitsúya tíjñun nku ntítsje nga tsín Jesu

²⁶ Nk'ie nga j'a jun sá, as'ai kits'ínkji Ntíaná ntítsje Gabriel nanki Nazaret, nanki xi tíjñajihin ante Galilea. ²⁷ Nku én ngjikohō ntítsjee nku takjín xunkú xi 'mi Mariá, xi ja tjíndakohō nga kuixanko nda xi 'mi Kuse, xi ntjehe nda rej David y'aha ra. ²⁸ Jas'en ntítsjee má tíjña takjiun kō b'i kitsúhu:

—Antahi. Tse nkjún kjuanda xi tí'baihi. Nda nkjún ts'ín basehi Ntíaná.

²⁹ Nk'ie nga kkie Mariá ntítsjee kō nga kint'é niu, ixí b'ahá kamaha kō kingjásjaiyaha yjohō nkú tsuhu ra kjuasuniñoō.

³⁰ As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ntítsjee:

—Ji Mariá, najmi tu binkjuin. Kjuandaha Ntíaná tít'sjáhi.

³¹ Nd'ai nku ntí ch'ai, nku ntíx'in s'ejñahi. Jesu k'úét'aihí ntíu.

³² Kui xi nku nda chánka kama kō Ntíhi Ntíaná xi tíjña nk'a ján k'úihin. Ntíaná ts'ín nga kui xi kama nda rej xi nkúhu nda rej David, at'aha kui xi ntjehe David. ³³ Kuatéxumaha naxinantá xi y'aha ra ntjehe Jacob santaha tu nkjéhé ni kō najmi tjin xi kama kjé'aha xáha nga kuatéxuma.

³⁴ B'a kitsú Mariá nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín kuitjusuhun ni xu'bj? At'aha najmi kje tjinna x'in.

³⁵ B'a kitsú ntítsjee:

—Espiritu Santo nibajenk'úhin kō nga'yúhun Ntíaná xi tíjña nk'a ján k'ué'makohō ri nk'íehen. Kui kjuaha nga Ntíhi Ntíaná

k'úihin ntí je xi tsíun. ³⁶ Isabel xi na xinkí maha ja ta y'a nku ntí, ndaha tsa ja chá. Na xi ntí kitsú xuta jun sá ja tjihin nd'ai. ³⁷ Ntjaná bi najmi tjihin ni xi najmi maha ts'in.

³⁸ As'ai b'a kitsú Maria:

—An xi na musuhu Ntjaná. B'a katumana xi nkú nga kuakixínní.

Nk'ie nga b'a kitsú Maria, as'ai ngji ngáha ntítsjee.

B'i ts'in ngjitsubek'un Maria Isabel

³⁹ Kui nstjiun y'enda yjoho Maria ko ngji kitsa kitsa nku nanki ichí xi tijnajihin asunntu tjenki xi tjin ante Judea. ⁴⁰ As'ai jas'en ni'yaha Zacaria ko kikjaniñaha Isabel. ⁴¹ Nk'ie nga kint'é Isabel kjuasuniñaha Maria, kits'in niyá ntí xi y'a ko j'aitsejihin ra Isabel Espiritu Santo. ⁴² As'ai 'yún kinchja Isabel nga b'a kitsú:

—Ajihin ngayjehe jmichjiun 'yún nda kits'ínko sahi Ntjaná ji ko 'yún nda kits'ínko ntí xi kich'ai. ⁴³ Tunga, zyáhá ni an nga naaha Chá Ntjana k'uaisehena? ⁴⁴ At'aha nk'ie nga kuant'e kjuasuniñahi, ixí kuats'in niyá tsjoho ntína aya kants'á. ⁴⁵ Á b'a ndaha ri ji xi kis'ejihin ri nga tjihin nga kuitjusun én xi kitsúhi Ntjaná.

⁴⁶ As'ai b'i kitsú Maria:

A b'a 'yún chánkaha Ntjaná títsu animana.

⁴⁷ Títs'intsjoho Ntjaná xi kunna.

⁴⁸ At'aha xi batéxumana kik'axkihina an xi kinte tjen.

Nd'ai ko santaha tu nkjéhé ni:

“Á b'a nda kits'ínkoho ri Ntjaná”, kuitsuna xuta.

⁴⁹ At'aha ni xi i ja kits'ínkona xi tjihin nga'yún.

Nkjún j'áin xi ts'e.

⁵⁰ Kui xi base nimaha xuta xi benkjúhún,

xuta xi kis'e ko xi tjin ko xi s'e.

⁵¹ Tsakúchji nga'yúhún nga kits'in ni xi i.

Kits'innndzjoya xuta xi ngak'un b'asje yjoho.

⁵² Kikjexihin xaha jmirej,

ko ts'asjenk'a xuta x'an.

⁵³ Kitsjáha ni xi nda xuta xi najmi tjihin nichine,

ko kits'ínkji tiya xuta nchinóo.

⁵⁴ Tsasinko xuta Israel xi xuta musuhu maha,

j'áitsjehen ko tsase nimaha,

⁵⁵ xi nkú kitsú títjuhún ntje cháná,

Abraham ko ntje xi s'ehe askahan.

⁵⁶ Jan sá kamaha Maria nga y'eñako Isabel. Askahan kik'óya ni'yaha.

B'i kama nga kitsin Jua Bautista

57 Tsichu nistjin nga tsihin ntí Isabel. Nku ntix'in kitsihin.
 58 Nk'ie nga kint'é xuta xi tjintut'á tiñaha ko xuta xinkjin nga Ntjaná tsase nimaha Isabel, ta tsjo nkjun incha kamaha ko kui.
 59 Nk'ie nga tsichu nistjin jihin ntíu, ngji ts'ihin ni circumcision ko mjehe xuta nga Zacaria k'úin ntíu xi nkú 'mi na'mihj.
 60 Tunga b'ahá kitsú naaha ntíu:

—Najmi. Jua tjihin nga k'úin.

61 B'a incha kitsú xuta:

—Tunga najmi tjihin xuta xinkju xi b'a 'miu.

62 As'ai kingjásjaiyaha na'mihj ntíu mí j'áihin xi mjehe k'uét'a.
 63 Tsanki Zacaria nku yáte ichi ko b'i ts'in y'é't'a: “Jua k'úin”, kitsú. Kama nkjuhun ngayjee xuta xi tincha yo. 64 Ta kuihi chubo kama kinchja ngaha Zacaria ko kik'atuts'in nga kits'intsjoho Ntjaná. 65 Kitsankjun ngayjee xuta xi tjin tiña andai ni'yaha ko kinchjanijmíyaha ni xi kamo xuta xi tjintu ngayjee asunntu tjenki xi tjin ante Judea. 66 Ngayjee xuta xi kint'é niu y'éjintak'un ko b'i incha kitsú animaha:

—¿Yá xi kama ntíu nga kama chá?

At'aha nga'yuhun Ntjaná tíñajihin.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Zacaria Jua

67 J'aitsejihin ra Espiritu Santo Zacaria, na'mihj ntíu. Kits'in kinchjaha xi nkúhu nku nda profeta nga b'i kitsú:

68 Kan'etsjoho Ntjaná xi Ntjaha xuta Israel, at'aha j'ai ts'in ndáihj xuta xi ts'e!

69 Ja kits'in nibá nku xi tjihin nga'yún, kui xi ts'ínk'ankiná, nku xi y'aha ra ntjehe David, nda xi kint'é'éhen Ntjaná.

70 Kui ni xi kinchja nistjin nk'ie, nga kits'in kinchja já profetaha.

71 Kitsú nga k'uasjejinná ajihin já kontraná, ajihin nga'yuhun ngayjee já xi unkiená.

72 Kitsú nga kuase nimaha ntje cháná, nga najmi ts'ínchaya ni nda xi y'enda nk'ie.

73 Kitsúya kixihj Abraham xi ntje cháná maha,

74 nga ts'ín ndáiná ajihin já kontraná, tu xi najmi kuinkjuhunná nga kuínú'yá'éheén,

75 nga je ko naxu kuintsubaá nginkun ngayjee nistjinná.

76 Ko ji, ntí ichína,

ji xi k'úihin nda profetaha Ntjaná xi tíña nk'a ján.

At'aha ji xi k'úin tíjuihin Nda Ntjaná,

ji xi k'úéndai niyáha.

77 Kuakúchjihj xuta xi ts'e yá xi ts'ínk'ankihi, nga kama ndyjat'aha ngatitsuhun.

78 Chánka kjuanima tak'uhun Ntjaná, xi nkú ts'in ma chji ts'íu nga nibá ma seen,

79 tu xi ts'in ndzjehen ra xuta xi tjintu má jyun,
 má tjen nk'íéhen ngabayoo,
tu xi tsjaniyahana nkú ts'in kuintsubajian kjuajyu.

80 Ntíu tu nku kisáhá ko kama nkjink'un. Ante kixiu y'ejña santa nkúhu nga tsichu nistjin nga tsakúchjihí yjoho xuta Israel.

2

B'i ts'in kitsin Jesu (Mt. 1:18-25)

1 Nistjin ján nda tíj_{un} Augusto Cesar kitsjá kjua nga ng_uait'a xi nkú tjin maha xuta xi batéxumaha ndo. 2 Nk'ie nga j'áisun tíj_{un} j'áihin xuta, nda Cirenio tjihin xá ante xi 'mihí Sirjá. 3 Ngayjee xuta nankihí incha ngjik'ít'a yjoho. 4 Nazaret tsitju Kuse, nanki íchí xi tjñajihin ante Galilea, nga ngji Belen, nanki íchí xi tjñajihin ante Judea. Yo má nga kitsin nda rei David, ko Kuse ta ntjehé David y'aha ra. 5 Yo ngjik'ít'a yjoho nga tjenko ts'ihin María, tachjuun xi tjñako. Ntí ja y'a María kui chubo.

6 Ko ni xi kama, nk'ie nga ja tjintu yo, tu tsichuhú nistjin nga tsín ntíhí María. 7 Kitsihin ntí tjuhun. Kik'ontikjájnu nusti ko kits'ínkjájñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu, at'aha najmi ta tjihin ante aya ni'ya má nga ts'ínk'ja nistjen xuta xi ts'in nyá.

B'i ts'in incha j'aisehe já bastuu ntí Jesu

8 Tiña nanki Belen tjintu ajin ñóo já bastu xi tjincha kunntá jyun chutsankaha. 9 As'ai tjen'yún nkuhú ntítsjehé Ntíaná tsakúchjihí yjoho, ko kjuachankaha Ntíaná kits'in ndzjen chii chi má xi tjehen kab'entu jóo. Tu xí incha kitsankjúhún jóo. 10 Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Najmi tu binkjun. At'aha én nda tsuhú kjuai xinyanu, én xi ts'in nga k'úétsjoho ngayjee xuta. 11 At'aha ngandanu nankihí David kuatsin nd'ai nku xi ts'ink'ankinu, kui xi Cristo xi Nda Ntíanu. 12 B'i ts'in chahanu ntíu. Nusti kitjkjanu nga kjijñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu.

13 Tjen'yún j'ainchat'ahá ra ntítsjee nkjin ñkjun sa ntítsje xi nibaha ndjiojmi ján. Kui xi kits'intsjoho Ntíaná nga b'i incha kitsú:

14 Kas'ehe kjuachanka Ntíaná nk'a ján, ko t'anankiu kas'ehe kjuajyu xuta xi nda tjintuyáha!

15 Ko nk'ie nga ja incha ngji ngáha ntítsjee nk'a ján, b'i ngján kinchjako xinkjín já bastu:

—Tjián Belen. Tjihinseé ni xi kamo, ni xi kuatsúyaná Ntíaná.

16 As'ai incha ngji kitsa kitsa yo ko kisakúhu María ko Kuse ko ntíu nga kjijñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu. 17 Nk'ie

nga incha kieke ntíu, as'ai kitsúya ni xi kik'ihin nga kis'ejna chjihí ntíu. ¹⁸ Kò ngayjee xuta xi kint'é niu kama nkjühun ni xi tüncha nchja já bastuu. ¹⁹ Tunga máha Maria, animaha y'éjnain ngayjee ni xi kamoo. Tu nku kits'innkjink'uhún niu. ²⁰ As'ai kik'óya ngáha já bastuu. Incha kits'inkie yjoho nga Ntíaná xi tjihin kjuachánka kò kits'intsjoho Ntíaná tu ngat'aha ni xi kint'é kò kieke. At'aha tsitjusunyje ni xi kik'ihin.

B'i ts'in kisakúchji ntí Jesu nginkun Ntíaná

²¹ Nk'ie nga j'a jin nistjin, kin'ehe ni circuncision ntíu kò Jesu kik'in nga kis'et'a, kui j'áin xi kitsjáha ntísjee Maria kintehe ni nga tsín ntíu.

²² Xi nkú ts'in tjit'a kjuatéxumaha Moise, nk'ie nga tsichu nistjin nga tihin nga ts'ín je yjoho Maria kò ntíu nginkun Ntíaná, incha ngji nanki Jerusalem tu xi s'ejna chjihí nginkun Ntíaná. ²³ At'aha b'a ts'in tjit'a kjuatéxumaha Ntíaná: "Ngayjee ntix'in xi tjun tsín, kui xi kama ts'e Ntíaná." ²⁴ Ngjiko chje xi nkú nga ts'in tjit'a kjuatéxumaha Ntíaná, at'aha b'a ts'in tjit'a: "Jo chutuju kò tsa jo nise xi nkú joyaha chutuju xi k'uai chje."

²⁵ Tijná nanki Jerusalem nku nda xi 'mi Simeon. Kui xi naxu síjna nginkun Ntíaná kò benkjún Ntíaná kò tikuyáha nistjin nga kama ndaíhi xuta Israel. Espiritu Santo tijnajihin ²⁶ kò kitsúyaha nga najmi kuayá tsa najmi skue Cristo xi ts'ín nibá Ntíaná. ²⁷ Tsasín njyáha Espiritu Santo nga j'ai ninku, kò nk'ie nga j'aikoho xi cháha ntí Jesu ninku tu xi n'ehe ra xi nkú ts'in tjit'a kjuatéxumoo, ²⁸ as'ai Simeon kingjáya ntsja ntíu. Kitsjáha máb'achjihí Ntíaná nga b'i kitsú:

²⁹ Ji Na'mi, ja kuasakúna kjuajyu nd'ai.

Ja kuitjusun ni xi kik'inya tíjunní.

Kui nga tjennteheni nga kuayáhana an xi nda musuhi.

³⁰ At'aha tunkán kuakiecohona xi nkú ts'in ts'ínk'anki xuta,

³¹ xi y'endai nginkun ngayjee xuta.

³² Kui xi nkú joyaha nd'í,

kui xi ts'ín ndzjehen xuta asuntee,

kò tsjáha kjuachánka xuta xi ts'í, xuta Israel.

³³ Kama nkjühun na'mihí kò naaha ntíu ni xi kitsú Simeon nga kinchayaha ntíu. ³⁴ Nda kinchjane Simeon xi cháha ntíu. As'ai b'i kitsúhu Maria:

—Kui ntí xi tjihin nga ts'ínkijne kò a ra kjésintjen nkjin xuta Israel. Ni xi kuakúchji nkjin xuta ngjai kontraha. ³⁵ B'a ts'in s'ejna chjihí ni xi tjíntujín animaha nkjin xuta. Tunga máha ji, b'a kamahi ni xu'bi xi nkú joyaha nku kichá xi kjuas'enjin santaha animahi.

³⁶ Kò ta síjna yo nku tachjuún profeta xi 'mi Ana, xi takjihin Fanuel maha, xi y'aha ra ntjehé Aser. Kui xi ja chá nkjún. Kjintí nga tsixan kò yatu nú kamaha nga y'éjnakò x'ihin. ³⁷ Ja

tjihin cháte kō katé ñju nú nga ja k'ien x'ihin. Kō tu nku natsin ninkuhú b'ejña. Nistjin nistjen ts'intsjohō Ntjaná nga b'ejña kjintíá kō nga nchjako Ntjaná. ³⁸ Kui chubō tā tsichu Ana yō kō kitsjáha máb'achjihí Ntjaná nga kíkíe ntí Jesu. Kitsúyaha ngayjee xutá xi tìncha kuyáha nistjin nga kama ndái ngáha rá nanki Jerusalen yáha kui ntíu.

³⁹ Kō nk'ie nga ja kamaha nga kits'intjusun xi cháha Jesu ngayjee xi nkú ts'in tjit'a kjuatéxumaha Ntjaná, as'ai kik'óya ngáha nanki Nazaret, nanki jchí xi tijnajin ante Galilea, at'aha yō nankihi. ⁴⁰ Kisá ntíu kō kis'ehe nga'yún kō 'yún kama nkjink'un sa. Kō kitsjáha kjuandaha Ntjaná.

Nk'ie nga ndyjaha Jesu b'i ts'in kinchjanijmiko já chjine'éhen kjuatéxumoo

⁴¹ Xkí nú incha fi xi cháha Jesu nanki Jerusalen nk'ie nga bitju S'í Pascua. ⁴² Nk'ie nga ja jehe te jo nú Jesu, incha ngji yō at'aha b'a ts'in tijná niyáha. ⁴³ Nk'ie nga ja je s'íu, as'ai incha kik'óya ngáha ni'yaha, tunga y'ejñahá nda chí Jesu nanki Jerusalen. Najmi kíkíe xi cháha nga b'a kits'in. ⁴⁴ Xutá xingisoo rá tjenjihin Jesu incha kitsú. Nku nistjin kits'in niyá, tunga nk'iehé nga tsangisajijihin xutá xinkjín kō xutá xi behe, ⁴⁵ tu najmi kisakúsajihí rá. As'ai kits'ínk'óya ngáha yjohō nanki Jerusalen nga tsangisjai.

⁴⁶ Nistjin xi ma jahan incha kisakúhu Jesu natsihin ninku. Kab'ejñajihin já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui jóo xi tibasínñjuhu kō tjbásjaiyaha Jesu. ⁴⁷ Ngayjee xutá xi tint'éhe kama nkjühun kjuankjintak'un xi tjihin Jesu kō xi nkú ts'in títsuya ni xi tichasjaiyaha. ⁴⁸ Kama nkjühun xi cháha nk'ie nga kíkíehē kō b'a kitsú naaha:

—Ji ntína, ¿á b'a kin'ekohoni? Na'mihí kō an ni xi nkjún tímaní nga tbinchisjáihí.

⁴⁹ B'i kitsú Jesu:

—¿Á an tbinchisjáihinú? ¿A najmi yanú tsa ni'yaha na'mina tjihin nga kúatejña?

⁵⁰ Tunga najmi kamankjihín rá ni xi kitsú Jesu. ⁵¹ As'ai kits'óyakō ngáha xi cháha Nazaret kō kint'é'én tehentehe. Kō naaha y'ejñajin animaha ngayjee ni xu'bi. ⁵² Jesu tu nku kisáhá nga kama ng'ayá kō 'yún kama nkjink'un sa. Kisasihin Ntjaná Ntíu kō xutá tá kisasihin.

3

*B'i ts'in y'énjmi Jua Bautista
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)*

¹ Nk'ie nga tjihin t'ion nú nga tibatéxuma nda tíjun Tiberio Cesar, kō Poncio Pilato tjihin xá ante Judea, kō Herode Atipa

tjihin xá ante Galilea, kō Felipe xi nda nts'e maha Herode tjihin xá ante Iturea kō ante Trakonite, kō Lisania tjihin xá ante Abilina, ² kō Ana kō Caifa xi já na'mi k'akuḥu xuta xi ntje Israel tjeḥen ra, kui nistjiun Jua xi ntihj Zacaria maha kint'é ntaha Ntiana nk'ie nga tjina ante kixiu. ³ As'ai kikjatsú'ba Jua ngayjee andai ntaje Jordan kō y'enijmíhi xuta nga tjihin nga ngjuaikj'aha ra animaha nga saténtá, tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun.

⁴ B'a kama xi nkú ts'in y'et'a éhen Ntiana nda profeta Isaia: Tínu'yá ntaha nku nda xi tikjintáya ante kixiu:

“T'endo niyáha Ntiana. Tjen naxuu niyáha.

⁵ Ngayjee xunká xi tjin xincháha ninte, kō ngayjee ante ng'aya xi tjin n'e sunya.

N'e naxu niyá tsitin xi tjin, kō n'e sunya niyá xi nk'ajnu nk'at'a.

⁶ Kō ngayjee xuta asunntee skuē xi nkú ts'in ts'jínk'ankiná Ntiana.”

⁷ Kinchjako Jua xuta xi nibak'uhun, xi mjehe nga saténtá:

—Já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsúnūu nga kuiyúhūu kjuakjahan Ntiana xi ja tjeḥ tiña? ⁸ Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinchj'aha ruu animanūu. Najmi tu b'a katsú animanūu: “Ntjehe Abraham ñá”, tsa kujixiún. At'aha an b'a tixinnūu nga santaha kui ndjioi Ntiana kama ts'jín ma ntjehe Abraham. ⁹ Icho ja tjina nda nd'ai nga kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee yá xi najmi nda tu xi tsjáha, kui xi stísun kō chjanikj'ajin ajin nd'íu.

¹⁰ As'ai b'a kitsú xuta nga kingjásjaiyaha Jua:

—¿Mí ni xi tjihin nga n'ei jin?

¹¹ B'a kitsú Jua:

—Xi tjinaḥa jo chinka ndju, katsjáha xi najmi tjihin. Kō xi tjihin nichine, b'a ta kats'in.

¹² Ta j'ai k'ua já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma tu xi saténtáha kō b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿mí nihi xi n'ei jin?

¹³ B'i kitsú Jua:

—Najmi tu bitjatiúhūu nga chj'achjiú xi nkú nga ts'in tjina.

¹⁴ Kō k'ua já jun ta kingjásjaiyaha:

—Kō jin, ¿mí nihi xi n'ei?

B'i kitsú Jua:

—Najmi tu ch'a chju'a kjuayúhūun ni xi tjihin kō najmi tu chjaninóhoō tsa mí nihi, tsa tu xi b'a ts'in sakúhūunūu toon. Tsjo katumanūu xi nkú nga tjin tíma chjínūu.

¹⁵ Ngayjee xuta tu tjincha basehé kō b'i ngján incha kitsú nga kits'innkink'un: “Kutsa kuihí Jua xi kits'in nibá Ntiana.”

¹⁶ Tunga b'ihí kitsú Jua nga kinchjakoyje xuta:

—An ntánijua tibatentáko_honuu, tunga kj'uaíhí nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi ndahachí najmi tshuhuna tsa kjenndáya n'úhu ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'í kuaténtáko_honuu. ¹⁷ Kui xi nkú joyaha nda xi ts'ín chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja yá xi ts'ín chunko_ho ra tuniñuhu, tu xi ts'íinkj'a t'axíhin tuniñu ko xin ts'íinkj'a tjabaha. As'ai kj'uatjo tuniñu ni'ya njihí, ko k'uéti tjabaha ajin nd'í xi najmi ta kamaha ra kuayáyaha.

¹⁸ B'a ts'ín kinchja Jua, ko nkjin sa kj'ai kjuatéxuma xi kitsjáha xuta nga y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná. ¹⁹ Ko ta kinchjatiko nda rej Herode Antipa, at'aha na Herodia tíjñako, kui xi chjuúh_hun Felipe xi nda nts'e maha Herode, ko ngat'aha ya ngayjee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode. ²⁰ Tunga ngatentee ni ch'onk'un xi kits'ín Herode y'ésun saha xu'bi. Nubayá kits'ínkjas'en Jua.

B'i ts'ín kiséntá Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ko ni xi kama nk'ie nga tísaténtá ngatentee xuta, ta kiséntá Jesu. Nk'ie nga tinchjako Ntíaná, tsix'á nk'a ján ²² ko nibajenne chji chjihí Espiritu Santo xi nkú joyaha chutuju. Ko kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'i kitsú:

—Ji Ntína, tjona ji. Tsjo nkjún mana ji.

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesu

(Mt. 1:1-17)

²³ Katé ra nú tjihin Jesu nk'ie nga kik'atuts'ihin xáha. Kui xi ntíhí Kuse kitsú xuta. Kuse, kui xi ntíhí Eli. ²⁴ Eli, kui xi ntíhí Matat. Matat, kui xi ntíhí Levi. Levi, kui xi ntíhí Melki. Melki, kui xi ntíhí Jana. Jana, kui xi ntíhí Kuse. ²⁵ Kuse, kui xi ntíhí Matatia. Matatia, kui xi ntíhí Amos. Amos, kui xi ntíhí Nahum. Nahum, kui xi ntíhí Esli. Esli, kui xi ntíhí Nagai. ²⁶ Nagai, kui xi ntíhí Mat. Mat, kui xi ntíhí Matatia. Matatia, kui xi ntíhí Semei. Semei, kui xi ntíhí Jose. Jose, kui xi ntíhí Juda. ²⁷ Juda, kui xi ntíhí Joana. Joana, kui xi ntíhí Resa. Resa, kui xi ntíhí Zorobabel. Zorobabel, kui xi ntíhí Salatiel. Salatiel, kui xi ntíhí Nerí. ²⁸ Nerí, kui xi ntíhí Melki. Melki, kui xi ntíhí Adí. Adí, kui xi ntíhí Cosam. Cosam, kui xi ntíhí Elmodam. Elmodam, kui xi ntíhí Er. ²⁹ Er, kui xi ntíhí Josue. Josue, kui xi ntíhí Eliezer. Eliezer, kui xi ntíhí Jorim. Jorim, kui xi ntíhí Matat. ³⁰ Matat, kui xi ntíhí Levi. Levi, kui xi ntíhí Simeon. Simeon, kui xi ntíhí Juda. Juda, kui xi ntíhí Kuse. Kuse, kui xi ntíhí Jonan. Jonan, kui xi ntíhí Eliakim. ³¹ Eliakim, kui xi ntíhí Melea. Melea, kui xi ntíhí Mainan. Mainan, kui xi ntíhí Matata. Matata, kui xi ntíhí Natan. ³² Natan, kui xi ntíhí David. David, kui xi ntíhí Isai. Isai, kui xi ntíhí Obed. Obed, kui xi ntíhí Booz. Booz, kui xi ntíhí Salmon. Salmon, kui xi ntíhí Naason. ³³ Naason, kui xi ntíhí Aminadab. Aminadab, kui xi ntíhí Aram. Aram,

kui xi ntíhí Esrom. Esrom, kui xi ntíhí Fares. Fares, kui xi ntíhí Juda. ³⁴ Juda, kui ntíhí Jacob. Jacob, kui xi ntíhí Isaac. Isaac, kui xi ntíhí Abraham. Abraham, kui xi ntíhí Tare. Tare, kui xi ntíhí Nakor. ³⁵ Nakor, kui xi ntíhí Serug. Serug, kui xi ntíhí Ragau. Ragau, kui xi ntíhí Peleg. Peleg, kui xi ntíhí Heber. Heber, kui xi ntíhí Sala. ³⁶ Sala, kui xi ntíhí Cainan. Cainan, kui xi ntíhí Arfaxad. Arfaxad, kui xi ntíhí Sem. Sem, kui xi ntíhí Noe. Noe, kui xi ntíhí Lamec. ³⁷ Lamec, kui xi ntíhí Matusalen. Matusalen, kui xi ntíhí Enoc. Enoc, kui xi ntíhí Jared. Jared, kui xi ntíhí Mahalalel. Mahalalel, kui xi ntíhí Cainan. ³⁸ Cainan, kui ntíhí Enos. Enos, kui xi ntíhí Set. Set, kui xi ntíhí Adan. Adan, kui xi ntíhí Ntíaná.

4

B'i ts'in kits'in nganaha Jesu ndanindoo
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Kitsejihin ra Jesu Espiritu Santo nk'ie nga nibaha ntáje Jordan, ko Espiritu Santo ngjikoḥo ante kixiu. ² Yo y'ejña yachán nistjin ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Najmi chumi nihi xi kikjine ngayjee nistjin xu'bo. Askahan kama bjoho. ³ As'ai b'i kitsú ndanindoo nga kinchjako Jesu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhí Ntíaná, b'a t'ihin ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴ B'i kitsú Jesu:

—B'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntíaná: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'in nga b'entu tik'un xuta.”

⁵ As'ai ngjikoḥo ndanindoo nku asunntu tjenki nk'a. Kutjuhú yo tsakúyjehe má batéxuma já rej xi tjin asunntee ⁶ ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen nga kuatexumaihi ngayjee naxinantá xu'bi ko kjuachánka xi tihin. At'aha an kik'aina ko tsjaha xi kama mjena nga tsjaha. ⁷ Tsa kuisinkunch'int'aní nga chankjunní, kama ts'i ngayjee niu.

⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “Chankjúin Ntíaná, kui xi Ntiahí maha ko nkuhú kui kúnú'yá'éihin.”

⁹ As'ai ngjikoḥo ndanindoo nanki Jerusalem. Kits'in s'esun má 'yún nk'aha ninku ko b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhí Ntíaná, chjanik'aniki yjohi.

¹⁰ At'aha b'a títsu xujun éhen Ntíaná:

Ntíaná k'uéxá ntítsjehe xi má nga kúhin ko kuasehi.

¹¹ Kjesíntjenya ntsjahi tu xi ndaha nku ndjio najmi saténkihi tsukui.

¹² B'i kitsú Jesu:

—Ko b'a ta ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “Najmi tu ji chjut'ayák'uin Ntíaná, kui xi Ntiahí maha.”

13 Nk'ie nga jet'aha ndanindoo ngayjee ni xi kikjut'ayák'unkoho Jesu, as'ai ngji t'axihin chuba nistjin.

B'i ts'in kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 As'ai kik'óya ngaha Jesu ante Galilea nga kitsejihin ra Espiritu Santo, ko ngayjee xuta xi tjin tiña yo nda ts'in kinchjanjmíyaha ra. 15 Tsakúya xki ni'ya sinagoga xi tjin yo, ko ngayjee xuta nda ts'in kikihe.

B'i ts'in najmi kin'ekjáhín Jesu

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 As'ai tsichu nanki Nazaret má nga kama chá. Nku xuatu tjihin jas'en ni'ya sinagoga xi nkú ts'in tíjña nnyáha. Yo kits'inya éhen Ntíaná. 17 Kik'ahí xujun éhen Ntíaná xi y'ét'a nda profeta Isaia. As'ai kikjexínka xujun ko kisakúhu má nga b'i ts'in tjit'a: 18 Espirituhu Ntíaná tíjñajinna at'aha Ntíaná kitsjá xána, tu xi k'uenjmíhi ra xuta x'an én tsetse xi nda tsu.

Ntíaná kits'ín nibána,
tu xi xinyaha ra xuta xi kjintuyá'yún nga kama ndáhi,
nga kjex'ánkia tunkun xuta ka,
nga ts'in ndáhi xuta xi un tíbehe,

19 ko nga k'uenjmíhi xuta nga nd'ai kuakúchji Ntíaná kjuandaha.

20 As'ai kingjákjoya ngaha xujun ko kitsjáha nda xi basehe ni'ya sinagoga. Y'ejña. Ngayjee xuta xi tjintu yo tu nku tsasentáha ra. 21 As'ai b'i kitsú nga kinchja:

—Nd'ai nginkun kuitjusun éhen Ntíaná xi kuanu'yó ej.

22 Ngayjee xuta nda ts'in kinchjayane Jesu ko incha kama nkjúhun ra én tsjo tsu xi tsitju ts'a. B'i ngján b'a incha kitsúhu xinkjin:

—¿A najmi kuihí ndai xi ntíhi Kuse?

23 B'i ta kitsú Jesu:

—Be nga b'a kujínnú xi nkú tsu én xi nchja xuta: “Ji nda chjinenki, ji ma tjun n'enkihí yohi”, ko ta be nga b'a kujíún: “Ni xi kinu'yái nga kin'ei Capernaum, kui nihi xi ta n'ei ei nankihí.”

24 Ko b'i ta kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnú. Ndaha nku nda profeta najmi nda ts'in n'ekjáhín nankihí. 25 Kjuaxi nga nkjin maha jminchjin xi ja k'ien x'ihín xi tjin Israel nistjin nga y'ejña nda profeta Elia, nk'ie nga kis'echjá nk'a ján nga najmi ta kik'aha ts'í jan nú masen tjihin ko nk'ie nga tu xí chánkahá kjintía xi kis'e ngayjee asuntee. 26 Ndaha tsa b'a kama, tunga najmi kin'ekjisehé ra ndaha nku jminchjin xi ja k'ien x'ihín xi tjin yo, nku tutuhú tachjuún xi ja k'ien x'ihín xi y'ejña Sarepta, nanki xi tiña maha nanki Sidon. 27 Ko ta nkjin maha xuta xi k'uhun ch'in fentujnu

xi tjín Israel nístjin nga y'ejña nda profeta Eliseo, tunga ndahá nku najmi kama nkihí, nku tutuhú Naman, nda xi ante Sirja nibáha.

²⁸ Nk'ie nga incha kint'é ni xu'bj, ngayjee xuta xi tjintu aya ni'ya sinagoga tu ni xí kama kjahán ra. ²⁹ As'ai incha tsisintjen ko kik'onsje Jesu natsin nantio. Incha ngjiko santaha má nk'antjaihi asunntu tjenki xi kamandasún nankiu, tu xi yo kjaníkj'antjaihi. ³⁰ Tunga j'ajin masehén ra Jesu xuto nga ngji.

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu nku nda xi tijnajihin nku ndaninda (Mr. 1:21-28)

³¹ As'ai ngji Jesu nanki Capernaum, nanki xi tijnajihin ante Galilea. Yo tsakúyaha xuta éhen Ntjaná nga nístjin nkjún. ³² Kama nkjúhun xuta xi nkú ts'in tsakúya, at'aha kinchja xi nkúhu tsa xá tjihin. ³³ Ko aya ni'ya sinagoga xi tjña yo kab'ejñajihin xuta nku nda xi tijnajihin nku ndaninda. Kui xi 'yún nkjún kikjintáya nga b'i kitsú:

³⁴ —Ji Jesu xi nibáhani Nazaret, ¿mí nihi xi tijnkoní? ¿Á ja kjúái n'ekjeheni? Bená yáha ji. Ji xi ntíhi Ntjaná.

³⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo:

—Xu sin n'ei ko tjtusjehihin ndo!

As'ai ndanindoo kikjaníkj'a ndo t'anankiu nginkun ngayjee xuta ko najmi kits'in'uhun nga tsitjujihin. ³⁶ Tu ni xí kama nkjúhún ra ngatentee xuta ko b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjin:

—¿Mí én chánkaha xu'bj? Tjihin nga'yún ndo nga batéxumaha jánindoo ko nt'é'éhen nga m'osje.

³⁷ Ngayjee ante xi tjín tiña yo tu xí kichubanijmíyaha ni Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu na nchí'yaha Pedro (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ As'ai tsisintjen Jesu ko tsitju ni'ya sinagoga nga ngji ni'yaha Simon. Kui chubo ch'in kjijnako na nchí'yaha Simon. Tu xí tímahá ra ch'in ko b'a kik'ihin Jesu tsa ts'ínnkihi tachjúun. ³⁹ As'ai kingjénstenne Jesu tachjúun ko tsanka tjennki ch'iun. Kindyjajihin ch'iun ko tjen'yún tsisintjehén nga kitsjáha nichine xi tsichusehe.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nkjin xuta un (Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Nk'ie nga ja ngjintjai ts'íu, ngayjee xuta xi tjihin xuta un xi kj'ái kj'ái ch'in xi k'uhun, kui xi incha j'aikoho Jesu ko Jesu kingjenne ntsja nga nkúnkú xuta uun ko kits'innkihi. ⁴¹ Ko nkjin ta maha xuta xi tsitjujihin jánindoo. B'a kitsú jánindoo nga kikjintáya:

—Ji xi Ntíhi Ntjaná!

Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindoo. Najmi kitsjantehe tsa kunchja, at'aha incha be nga Jesu xi kits'in nibáha Ntjaná.

*B'i ts'in tsitju Jesu nga y'énimí éhen Ntíaná**(Mr. 1:35-39)*

⁴² Nk'ie nga ja kama seen, tsitju Jesu nga ngji nku ante t'axín tiya. Tunga tsangisjaihí ra xuta, ko nk'ie nga incha tsichu má xi tjeheh síjña Jesu, kama mjehe nga ts'ínkasín'yún tu xi najmi nguajihí. ⁴³ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjihin nga ta k'uenijmíhi xuta nantia xingisoo én nda tsuhu Ntíaná xi tsu nga Ntíaná tibatéxuma. At'aha kui xá kin'e nibáhana.

⁴⁴ Ja kamoq, ngjik'iénimí Jesu éhen Ntíaná xki ni'ya sinagoga xi tjín ante Judea.

5*B'i ts'in kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuhun**(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Nku niyá nk'ie nga síjña Jesu andai ntáchak'un xi 'mi Gensaret, j'aitsenéhe ra xuta xi mjehe kuasínñjuhu éhen Ntíaná. ² Kikie Jesu jo tsutsu xi kjintu tiya andai ntáchak'uun, at'aha ja kabitjujen já tsuba tjiq nga tijncha bané na'yaha. ³ As'ai jas'en Jesu nku tsutsu, yá xi ts'e Simon, ko tsankihí nga ts'ín t'axín ichí tsutsuu andai ntáchak'uun. Y'ejñaya Jesu yoo nga tsakúyaha xuta éhen Ntíaná.

⁴ Nga ja kamaha nga kinchja, as'ai kinchjako Simon:

—T'inkoi tsutsuu má nankaha ntáchak'uun. Yo chjanik'jo na'yanuu tu xi sakúhunuu tjiq.

⁵ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, nku nistjen kamjei na'yaní. Ndaha nku tjiq najmi kafit'aní. Tunga jihí xi b'a tibixín, kui nga kfin kjanik'áhana na'yoo.

⁶ Nk'ie nga ja b'a kits'in jóq, tu ni xí nkjihín tjiq kisakúhu nga santaha xí mjehe stíya na'yaha. ⁷ As'ai kinchjaha já xinkjín xi tijncha tsutsu xinkuu tu xi k'uaísinkohq ra. J'ai jóq ko kits'íntse susun nga joq tsutsuu ko ichí mahá ndyjaha nga nguajjinntí. ⁸ Nk'ie nga kikie Simon Pedro niu, tsasinkunch'in nginkun Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji Nda Ntia, t'ejñaní, at'aha xi nkúhu an, ngatitsuhún ts'ian.

⁹ B'a kitsú at'aha kitsankjún Simon ko ngayjee já xi tjenkoho tu ngat'aha tjiq nkjún xi kisakúhu. ¹⁰ B'a ta kamaha Santiago ko Jua xi jáha Zebedeo maha, xi ta tjenko Simon. Tunga b'ihí kitsú Jesu nga kinchjako Simon:

—Najmi tu binkjuin. Nd'ai ch'atuts'ihin ri nga xuta nubai.

¹¹ Nk'ie nga incha j'aiko tsutsuu andai ntóq, incha y'entuyje ni xi tjihin yo ko kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Ni xi kama, nk'ie nga tíjña Jesu nku nanki ichi xi tjin yo, tu j'aihi nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Nk'ie nga kieke Jesu, tsasinkunch'int'aha ko kinchjantjai yjoho:

— Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jeni nga chjuxinni ch'in xi k'unna.

¹³ As'ai kingjenne ntsja Jesu nda uun ko b'i kitsuhu nga kits'inko:

— Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubo tsitjuxihin ch'ihin ndo. ¹⁴ As'ai b'i kitsuhu Jesu ndo:

— Ji, najmi tu ch'a xi 'miyaihi. T'ihinkuchjihij yjohi nda na'miu ko tjein chje xi nkú ts'in y'éjña Moise at'aha ja kama jei, tu xi skue kixihi xuta nga ja kamanda ngáhani.

¹⁵ Ndaha tsa b'a tsu Jesu, tunga tu sahá 'yún kiya sa. Nkjin nkjún xuta xi f'aisehe tu xi kuasínñjuhu ra ko tu xi kama nkihi ra, at'aha ch'in k'uhun. ¹⁶ Tunga máha Jesu, ante kixi xi tjin yo fi nga fi t'axín. Yo kinchjako Ntjaná.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Nku nstjin nk'ie nga tibakúya Jesu, yo ta kab'entu já fariseo ko já xi bakúya kjuatexumoo xi nibaha nga ngúsuhun ante Galilea, ante Judea ko nanki Jerusalen. Kis'ejña chji nga'yuhun Ntjaná ajihin Jesu nga kits'innkihi xuta un kui chubo. ¹⁸ Tu j'aihi k'ua já xi kab'anganki nku nda nga kjisun nachahan, xi najmi ma fi. Mjehé jóo nga kjuas'enko nda uun aya ni'yoó ko ngjuájña nginkun Jesu kai. ¹⁹ Tunga najmi kisakú niyáhá ra xi nkú ts'in kjuas'enkoho, at'aha katsehe xuta yo. Kui nga incha ngjiyajnuhu nk'a ni'yoó ko incha kikjexín nku te ni xi kjinehe ni'yoó. Yo kits'in nibájen nda uun nga kjiya nachan ts'ihin ra. Kits'in nibájen santa nkúhu nga j'aingjájña kamasehen ayoó xi tjeheh nginkun Jesu.

²⁰ Nk'ie nga kieke Jesu nga s'ejihin jóo yáha kui, as'ai kinchjako nda uun:

— Ji nda xinkjían, ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin.

²¹ As'ai kik'atuts'ihin já chjine'éhen kjuatexumoo ko já fariseo nga b'i ts'in kits'innkjink'un: “¿Yá ndaha xu'bi? Najmi tibenkjún Ntjaná nga b'a ts'in tinchja. At'aha nku tutuhú Ntjaná xi maha ts'inndyjat'aha ngatitsuhun xuta.”

²² Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tinchja ts'innkjink'un jóo. As'ai b'i kitsuhu:

— ¿Á b'a ts'in tín'enkjínk'uhunnu? ²³ ¿Má éhen xi 'yún naxu tjen xi kama xihin ndo? ¿A: “Ja kama ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein ko titsutjai”? ²⁴ Tunga mjehéna nga choo nga

Ntíhí Ndax'iun tíña ngajohó Ntíaná asunntej xi má nga kama ts'innindyjat'ahá ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

—Ji tínchjakohó. Tísintjein, chjúbéí nachahin ko t'in ngáhani ni'yahi.

²⁵ As'ai nginkun ngatentee xuta tjen'yún tsisintjehén nda uun, jakj'á nachan xi kjiñnasun ko títs'intsjo ts'ihin ra Ntíaná nga ngji ngáha ni'yaha. ²⁶ Kama nkjúhún ngayjee xuta ko kits'intsjohó Ntíaná. Tu ni xí kitsankjúhún nga b'i incha kitsúhu xinkjín:

—Kjuankjún xi kjuaxihi kuayaá nd'ai.

B'i ts'in kinchjaha Jesu Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Nk'ie nga ja kama, as'ai tsitju Jesu ko kieke nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'ahá já Romá, xi Levi 'mi. Kui xi kab'ejña ante má nga f'áchjintjai ch'á. Jesu b'i kitsúhu:

—Tsjénkiní.

²⁸ As'ai tsisintjen Levi, y'éntuyje ni xi tjíhin yo ko kitsjennkíhi Jesu. ²⁹ Ni'yaha Levi kits'ihin Jesu nku s'í chánka ko nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'ahá já Romá ko kj'ai sa xuta kab'entut'áko ho yámixó. ³⁰ Tunga já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo b'a incha kitsúhu já ni'yakuyáha Jesu nga y'ésiko:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumoo tíchinekohonu ko tí'yukohonu?

³¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha.

³² Najmi xuta xi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha tu xi nguaukj'áha ra animaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ As'ai b'i incha kitsúhu jóo Jesu:

—Nkjin niyá b'entu kjintía ko nchjako Ntíaná já ni'yakuyáha Jua Bautista, ko b'a ta ts'in já ni'yakuyáha já fariseo. Tunga máha xi ts'i, incha kjine ko 'bi.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—¿A mahá b'entu kjintía xuta xi tjintujín nku s'í kjuabixan nk'ie nga tíñajin saha nda bixoon? ³⁵ Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'ahá nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úentu kjintía.

³⁶ Ko b'i ts'in ta y'éjña chubayaha:

—Najmi tjin xi batet'a nku te najyun tsetse ko b'éstit'akoho nku najyun chá. Tsa b'a ts'ín, najmi tu nku najyun tsetse

batsun. Ta najmi b'akjáha xinkjín najyuun nga s'estiya. ³⁷ Ko ta ndaha najmi ch'a bínchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsún tsa tjabaxíun. ³⁸ Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

³⁹ 'Ko najmi tjín xi 'bi binu chá, tsa tu sa binu tsetsehé ts'íin mje nga. At'aha b'a tsu nga xi chóo xi 'yún nda.

6

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjúun

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Nku xuatu tí'a Jesu má nga tjíntje tuniñu. As'ai já ni'yakuyáha incha kikje'yún tuniñu ko incha kits'íntjiya ntsja nga kikjine. ² As'ai k'ua já fariseo b'a kitsúhu:

—¿Á ni xi tíña nkjúhun ra kjuatéxumoo nga nistjin nkjúun tín'ehenu?

³ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo má nga tjít'a ni xi kits'ín David nk'ie nga kama bjoho kui ko já xi tjenkoho? ⁴ Jas'en ante nkjúhun Ntjaná ko kikjine ninkuan nkjún xi tjíntu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Kikjine niu ko ta kitsjáha já xi tjenkoho.

⁵ Ko b'a ta kitsúhu:

—Ntíhi Ndax'íun batéxumaha santaha ko nistjin nkjúun.

B'i ts'in kits'ínkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ni xi kama nga kj'ái xuatu ngáha, jas'en Jesu ni'ya sinagoga ko tsakúya. Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja kixi. ⁷ Já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo kikuntá 'ma Jesu, tu xi skuéhe tsa ts'ínnkihi ndo nga nistjin nkjúun ko b'a ts'ín sakúhu ra má tíndyjajihin Jesu. ⁸ Tunga behé Jesu ni xi tíincha ts'ínnkjink'un jóo. As'ai kinchjako nda xi ch'ihin ntsja:

—Tísíntjein ko tisinjñai yo kamaseen.

Tsísintjen ndo ko tsasinjña kamaseen. ⁹ As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Nku ni kuasjáyanu. ¿Mí nihi xi ma n'e nga nistjin nkjúun? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'anki xuta, a ra ma n'ek'ien?

¹⁰ As'ai tsasehe ngayjee já xi kabinchandáihí ko b'i kitsúhu nda xi ch'ihin ntsja:

—Tjentei ntsai.

B'a kits'ín ndo ko kamanda ntsja. ¹¹ Tunga máha já xu'bo, tu ni xí kama kjahán ra ko b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjín mí nihi xi kama ts'íhín Jesu.

B'i ts'in kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² K'áí nistjin ngáha ngji nchjako Ntíaná Jesu má tíña nku asunntu tjenki. Nku nistjen kik'aha yo nga kinchjako Ntíaná. ¹³ Nk'ie nga ja kama ndzjeen, kinchjaha xuta ni'yakuyáha. Te jo maha já xi j'ájin. Já postru kitsúhu jóo.

¹⁴ Kui xu'bi já te jo xi j'ájin Jesu: Simon, xi kitsjá j'áihin nga ta Pedro k'úin, ko Andre, xi nda nts'e Pedro maha, Santiago, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Toma, Santiago xi ntíhi Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe ts'íin ndaíhi naxinantá Israel, ¹⁶ Juda xi ntíhi Santiago, ko Juda Iscariote ya xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

*B'i ts'in kama ñjakúnehe xuta Jesu
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ As'ai nibajenko Jesu jóo ko j'ai sinjña'yún nku ante sunya. Yo kama ñjakú nkjin xuta ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta xi nibaha ngayjee nanki xi tjin ante Judea ko xi tjin andaihi nanki Jerusalem ko ante xi tiña maha nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui xi j'aisínñjuyu Jesu ko tu xi kama nki yaha ra xi k'uhun ch'in. ¹⁸ Ko xuta xi un tibehe nga tjintujihin jánindoo ta kama ndaíhi. ¹⁹ Ngayjee xuta mjehe nga ts'íinko Jesu, at'aha nga'yún xi bitjuihin. Kui nga'yún xi ts'ínkikoho ra ngayjee xuta.

*B'i ts'in kitsúya Jesu yá xutaha xi nda tjin ts'e nginkun Ntíaná
(Mt. 5:1-12)*

²⁰ As'ai tsasehe Jesu xuta ni'yakuyáha ko b'i kitsúhu:

—Á b'a nda tjihin ts'ajun xi najmi tjinnu kjuanchiná xi kama 'yún k'un, at'aha jun xi tintsubajiun má batéxuma Ntíaná.

²¹ Á b'a nda tjihin ts'ajun xi tíma bjohonuu nd'ai, at'aha jun xi k'uanki kama ngáhanuu.

Á b'a nda tjihin ts'ajun xi tích'íhinu nd'ai, at'aha jun xi chajnu ngáhanu.

²² Á b'a nda tjihin ts'ajun xi ts'íin unkiehenu xuta, nk'ie nga najmi sasihin jun xuta, nk'ie nga ch'on kuitsunu ko nga kunchjayanenu xi nkú joyaha tsa jun xi ch'onk'un at'aha Ntíhi Ndax'iun yankiu. ²³ Tsjo katumanuu kui nistjiun ko katsejihinnuu kjuatsjo, at'aha 'yún tse chji xi n'ekjóhooon ndjiojmi já. At'aha ntje cháha xuta xu'bo b'a ta ch'on kits'ihin já profeta xi kis'e nistjin nk'ie.

²⁴ Tunga nima rú n'ehenu xi nchinó, at'aha ja tín'ekjóhooon kjuatsjonuu.

²⁵ Nima rú n'ehenu xi kitse sisinnuu nd'ai, at'aha kama bjo ngáhanuu.

Nima rú n'ehenu xi tíchajnu nd'ai, at'aha k'úé nusin nusinnuu ko ch'íu.

26 'Nimā rú n'ehenu nk'ie nga ngatentee xuta nda ts'in kuinchjayanenuu, at'aha b'a ta nda ts'in kinchjayane tje cháha xuta xu'bo já profeta tsank'á xi kis'e nistjin nk'ie.

B'i ts'in tsakúya Jesu nkú n'ekaá xi ch'on tít's'inná
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Tunga máha jun xi t́basinñjúnú, b'a t́xinnuu. N'etj́o xuta kontranuu. Nda n'ohó xuta xi unkienuu. 28 Xi ch'on kuitsunuu, nda t'ihuun. Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, chubantjo xuta xi ch'on tít's'innuu. 29 Tsa t́jin xi k'onjihin nku tsahí, tjeihín kó xinkuu. Kó tsa t́jin xi kjé'ahi chinkantsjahí, tjennteihí nga katjiko kó chinkahí. 30 Tu yáhá ni xi kuankihi tsa mí nihi, tjeihín. Kó tsa t́jin xi ngjuaikó ni xi ts'í, najmi tu ji n'enisihí rí. 31 Xi nkú ts'in mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi kj'ái.

32 'Tsa n'etj́o xi tjohó jun, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha kó xuta ngatitsuun b'a ta ts'in tjohó xinkjín. 33 Kó tsa nda n'ohó xi nda tít's'innuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha kó xuta ngatitsuun b'a ta incha ts'in. 34 Kó tsa n'ekienyohó xi behe k'un nga tsjá ngajoya ngáhanuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha kó xuta ngatitsuun ts'ínkienyahá xinkjín kó kuyá ngajoya ngáha.

35 'Tunga máha jun, n'etj́o xuta kontranuu, n'ohó ni xi nda, kó n'ekienyo nga najmi tu chuyó tsa k'uai ngajoya ngáhanuu. B'a ts'in tse chjí n'ekjáihín ruu kó kuichúmo ntíhi Ntíaná xi t́jña nk'a ján. At'aha kui xi nda ts'ínkó ndaha tsa xi ch'onk'uun kó xi najmi tsjáha máb'achj́ihí nga nda t́n'eko. 36 Kui nga katuma nimahanuu xuta xingisoo xi nkú ts'in Na'minuu ma nimaha xuta.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga najmi n'ek'anjiá jé xuta
(Mt. 7:1-5)

37 'Najmi tu n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ái. B'a ta ts'in Ntíaná najmi ts'ínnijénuu. Najmi tu n'ohó kjuá xuta xi kj'ái. B'a ta ts'in Ntíaná najmi ts'ínnuu kjuá. N'endyjat'o kó Ntíaná ta ts'índyjat'anuu. 38 Tjon kó Ntíaná tsjá sisinnuu. Ts'íntse susun kó xí k'uétsujneyáhá tsanuu. Xí ngjuai ndzjontjáihí kama. Chubá xi n'e chjón nga k'uo, ta kui xi k'uachubako ngáhanuu Ntíaná nga tsjánuu.

39 Kó b'í ta ts'in tsakúya Jesu nga y'éjña chubaya:

—¿A kamahá rá nku nda ka kuakú niyáha kj'ái nda ka? ¿A najmi kuixuntuyáhá nku t́xa nga joo? 40 Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestrúhu. Tunga nga ja kfet'aha ni xi t́bangiya, b'a ta ts'in kamahá xi nkúhu nda maestrúhu.

41 '¿Nkú ts'in ji t́chasehé rí stjé xi kjinkihí tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi tít's'ín ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuin?

42 Tsa najmi tıyayı yáxu'ba xi kjinki ts'ı, ınkú ts'ın b'a k'úıhın ri nda nts'ei: "Nda nts'é, k'uaıntenı nga k'uasjenkia stjé xi kjinki tunkuın"? Tın'ei ni xi ts'ın xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'ın benkjún Ntıaná ni xi n'enı ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuın, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'ei.

B'ı ts'ın tsakúya Jesu xi nkú ts'ın yaha ra xuta
(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

43 Najmi yá tu xi nda bjaha tu xi najmi nda, ko ta ndaha yá tu xi najmi nda bjaha tu xi nda. 44 Tu xi bjaha nga nkúnkú yá tu xi tjin, kui xi bakúchji xi nkú k'un yá tuu. At'aha najmi ajin na'yóo s'e tu higo ko ta ndaha najmi ajin na'yá ntsje s'e tuntsjajé. 45 Nku nda xi nda, ni nda xi tijnajin animaha b'asje. Nku nda xi ch'onk'un, ni ch'onk'un xi tijnajin animaha b'asje. At'aha ni xi kitsejihin animaha xuta, kui ní nihi xi bitju ts'a.

B'ı ts'ın tsakúya Jesu yá xutaha xi nkjink'un
(Mt. 7:24-27)

46 'ıÁ: "Nda maestru, nda maestru", tí'mihinú nga najmi tın'ehenu ni xi tıbakuyánuu? 47 Xınyánuu yá xi nkú joyaha xi f'aisena ko nt'é énná ko ts'ıntjusun. 48 Kui xi b'a joyaha nku nda xi nanka tsakján ko naxı y'éyanjikoho tuts'ın ni'yaha nga kits'ınnda. Nk'ie nga kama 'yún ntáje, 'yún j'aik'íehé ni'yoo. Tunga najmi j'ajniyáhá ra, at'aha naxı kamandasún.

49 Tunga máha xi nt'é énná ko najmi ts'ıntjusun, kui xi b'a joyaha nku nda xi tu asun t'anankıuhú kits'ındasún ni'yaha nga najmi y'éyanji. Nk'ie nga 'yún j'aisatéhe ntáje ni'yoo, tu tjen'yún tsijnehé ko tu xıhi ní kis'ejna.

7

B'ı ts'ın kits'ınkiki Jesu nda musuhu nku nda jun k'aku
(Mt. 8:5-13)

1 Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kinchjako xuta, as'ai ngji nanki Capernaum. 2 Yo tijná nku nda jun k'aku Roma xi tijnaha nku nda musu xi tjo nkjühun, xi kjijná un ko ja ma kuayáhá. 3 Nk'ie nga kint'é nda jun k'aku ni xi tıts'ın Jesu, kits'ınkjisehe k'ua jáchá xi tjihın xá ajihın xuta judio, tu xi kuankihı ra Jesu nga kj'uaı ts'ınkiki nda musuhu. 4 As'ai incha j'aisehe Jesu ko tsankintjáı nda juun nga b'a incha kitsú:

—Nda animaha ndo. Machjéhen nga kujsinkoi. 5 At'aha tjoho xutaná ko santaha nku ni'ya sinagoga kits'ındanı.

6 As'ai ngjiko Jesu jóo. Tunga nk'iehé nga ja incha tsichu tiña ni'yaha nda juun, k'ua já xi nda nchjakohe nda juun kits'ınkjisehe Jesu tu xi b'a kuıtsuhu ra:

—B'i títuahi nda jun k'aku: Ji nda ntia, najmi tu n'estihj yjohj, at'aha najmi an tsuhuna tsa ni'yana kuitjás'ein. ⁷ Kui kjuaha nga ta najmi kama tak'an kjúáisehera. Tu b'a tixín ní nga katumanda nda musuna, ko kamanda ndo ma. ⁸ At'aha xi nkúhu an, tíñana xi batéxumana ko ta tjinna já jun xi batexumaha. Nk'ie nga: “T'in”, xihín nku, as'ai fi. Ko tsa: “Nibái”, xihín kj'ai, as'ai nibá. Ko tsa nku nda musuna: “N'ei kui ni”, xihín, as'ai ts'in.

⁹ Nk'ie nga kint'é Jesu én xi kits'in nibá nda juun, kama nkjühun ko kits'ínk'ótjiya nga kinchjako xuta nkjin xi tjenko:

—Kjuaxi ni xi tixinnu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjeheñ ra najmi kjee sakújinna xi b'i ts'in s'ejihin an xi nkú ts'in s'ejihin ndai.

¹⁰ Nk'ie nga kik'óya ngáha já xi kits'ínkji nda jun k'aku, ja nda ngáha nda musu nga incha j'ai.

B'i ts'in kits'ínk'áiyaha Jesu ntíhínku tachjuún xi ja k'ien x'ihín

¹¹ Nk'ie nga ja kama, as'ai ngji Jesu nanki ichi xi 'mi Nain nga tjenko ts'ihin já ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta. ¹² Nk'ie nga ja tsichu tiña Jesu má nga bitjas'eheñ raá nankiu, kkie nga ntí nku tutuhu nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín tjincha fingjayanji xuta. Nkjin nkjún xuta nantia xi tjin yo xi tjenkoho tachjuún. ¹³ Nk'ie nga kkie Nda Ntíaná tachjuún, kama nimaha ko b'a kitsúhu:

—Najmi tu ch'í.

¹⁴ As'ai ngjise tiñaha kaxo ko kits'ínko. Tsincha'yún já xi yanganki kaxo. As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ndati, ji tinchjako. ¡Tisintjein!

¹⁵ As'ai y'eña kutu nda xi ja ka'mee kai ko kinchja. Kits'ínkjas'en ngáha Jesu ndo aya ntsja naaha. ¹⁶ Kitsankjún ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná nga b'i kitsúhu xinkjin:

—Nku nda profeta chánka ja kuitjunná.

Ko b'a ta kitsú ya:

—Ntíaná ja kj'uaisinko xutaha.

¹⁷ Kinu'yá ni xi kits'ín Jesu ngayjee ante Judea ko ngayjee ante xi tjindai yo.

B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyáha Jua Bautista (Mt. 11:2-6)

¹⁸ Jua Bautista ta kint'é ngayjee ni xu'bj, at'aha já ni'yakuyáha kitsúyaha. As'ai kinchjaha jo já ni'yakuyáha ¹⁹ ko kits'ínkjisehe Jesu tu xi ngjuaingjásaiyaha ra nga b'i kuitsuhu: “¿A ji nda xi tihin nga kj'uai? ¿A ra chúyaha ri kj'ai ndaha?”

²⁰ Nk'ie nga j'ai jóo má tíña Jesu, b'i incha kitsúhu:

—Jua Bautista kuats'in nibáni nga chasjaiyahi: “¿A ji rú nda xi tihin nga kj'uai? ¿A ra chúya rú ri kj'ai ndaha?”

²¹ Ta kuihi chubo kits'in'nkijhi Jesu nkjin xuta xi k'uhun ch'in, xi un tibehe ko xi tjintujihin janindo, ko kits'in nga kama chjih nkjin xuta ka. ²² As'ai b'a kitsuhu joo:

—Tankink'inyohoo Jua ni xi kuayo ko ni xi kuanu'yó ei. Tíma chjih xi kaha. Xi najmi ma fi tuncha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tint'é xi stayaha. Tí'áiyaha xi ja k'ien. Tís'enijmíhi én nda tsuhu Ntjaná xi x'ahan. ²³ Nda tjin ts'e xi najmi tjin ni xi ts'inch'oho nga tsjénnkina!

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu Jua Bautista
(Mt. 11:7-19)*

²⁴ Nk'ie nga ja ngji já ni'yakuyaha Jua Bautista, as'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha Jua:

—¿Mí nihi xi tsankinsenkjúhūun ante kixiu? ¿A nku yáxá xi títs'ínk'ajnihi ntjo? ²⁵ Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankinsohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjin? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un ko xi nda ts'in tjintu, ni'yaha ní já rej tjintu. ²⁶ Tunga, ¿mí nihi xi tsankinsenkjúhūun? ¿A nku nda profeta? Johon, kui. An b'a tíxinnūu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajihin já profeta.

²⁷ 'Jua tinchjanijmíyaha ni xi tjit'a xujun éhen Ntjaná:

Títs'inkjá nda chjine'éna tu xi nguai títjuhun ri.

K'uénda títjun niyáhi.

²⁸ An b'a tíxinnūu. Ndaha nku xuta xi tjin asuntej najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichí má batéxuma Ntjaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

²⁹ Ngayjee xuta ko santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma, nk'ie nga kint'é éhen Jesu, b'a incha kitsú nga naxu ts'in Ntjaná. At'aha kui xi kits'in yu nga kiséntá nk'ie nga tsaténtá Jua xuta. ³⁰ Tunga já fariseohó ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi kiséntá. B'a ts'in ta kuihi y'éch'oho ra yjoho ni xi y'énda Ntjaná nga tsjáha. ³¹ B'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejña chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjin nd'ai? ¿Yá xi b'a joyaha xuta xu'bi? ³² Kui xi b'a joyaha já asti xi b'entu niyatée ko kjintáyaha xinkjin nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjanej yánaxu, ¿á najmi kichankihinu? Ko nk'ie nga kisej suun nusin, ¿á najmi kich'ihinu?”

³³ At'aha nk'ie nga j'ai Jua Bautista, y'ejña kjintía ko najmi kik'i binu. As'ai: “Ndaninda tjñajihin”, tsixiún. ³⁴ Askahan j'ai ngá Ntíhi Nda'xiun xi kjine ko 'bi, ko tu sa b'ahá bixín ngó: “Kui ndai xi 'yún kjine ko 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma ko já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumoo.” ³⁵ Tunga tísejña chjih kjuankjintak'uhun Ntjaná nk'ie nga tíyaha ni xi títs'in.

B'i kama nk'ie nga ngji Jesu ni'yaha nku nda fariseo

³⁶ As'ai nku nda fariseo b'a kitsuhu Jesu nga ngjuai kjinekoḥo niñu. Ngji Jesu ni'yaha ndo ko y'ejnat'a yámixo.
³⁷ As'ai nku tachjuún ngatitsun xi ta tijná nanki xu'bo kint'é nga niñu tikjine Jesu ni'yaha nda fariseo. As'ai j'aiko nku lubata ndjio chjí xi tinchaha ntá sinjne. ³⁸ Tíkjintáhá ts'ihin nga j'aik'iejnat'a tsuku Jesu ko ntánkun tsanéjnukoḥo. As'ai ta kuihi ntsjaku kits'inxijnukoḥo sjai Jesu ko kikjexu'ba ko kik'onjnuhu ntá sinjne.

³⁹ Nk'ie nga kieke ni xu'bi nda fariseo xi tsankihí Jesu nga kj'uai kjinekoḥo niñu, b'i ts'in kits'innkjink'un: "Tsa kjuaxi nga nku nda profeta ndai, skue ra ya naaha xi tít's'inkoḥo ko mí xutaha niu, at'aha ngatitsuhún ts'in tachjúun."

⁴⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ji Simon, nku ni mjena xinyaha.

B'a kitsú ndo:

—Chubai, nda maestru.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Jo já kitsjehen toohon nku nda xi ts'inkienya toon. Nku xi kitsjehen un unchan toontaba ko nku xi kitsjehen cháte.

⁴² Nk'ie nga najmi be jóo nkú ts'in k'uéchjihí ndo at'aha najmi tjihin toon, as'ai kin'endyjat'aha nga joó ni xi tjeḥen. Kui nga t'inyahaní, ¿má xi kui já xi joó 'yún tjo saha nda xi ts'inkienya toon?

⁴³ B'a kitsú Simon:

—Nda xi 'yún tse kin'endyjat'aha, xian.

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi kuakixín.

⁴⁴ As'ai tsase Jesu má síjña tachjúun ko b'a ta kitsuhu Simon:

—¿A tíyai tachjín? An kjuáikjas'en ni'yahi ko najmi kuak'ainí ntánijua xi kuanejnúhuna tsuká. Tunga máha tachjín, ntánkun kuakanéjnukoḥo tsuká ko ntsjaku kuats'inxijnukoḥo. ⁴⁵ Najmi kuachjuxu'baní tsa kuasuniñaní nk'ie nga kjúa ni'yahi, tunga tachjín santa nkúhu nga kuas'en najmi tíchú maha nga tikjexu'ba tsuká. ⁴⁶ Najmi kuich'onjnuihi seti nintaká, tunga tachjín ntá sinjne kuak'onjnuhu tsuká. ⁴⁷ Kui nga b'a tíxihin ra. Ja kama ndyjat'aha ngayjee ngatitsun nkjún xi tjihin, at'aha 'yún tse kjuatjo kuakakúchji. Tunga xuta xi ichí n'endyjat'aha, kui xi ichí kjuatjo bakúchji.

⁴⁸ As'ai b'a kitsuhu tachjúun:

—Ja kama ndyjat'ahi jéhi.

⁴⁹ As'ai já xi kab'entut'ákoḥo yámixo b'a incha kitsuhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ngatitsun maha ra ts'inn dyjat'aha?

⁵⁰ Jesu b'i kitsú yaha tachjún:

—At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kuan'ek'ankihi ri. T'inndai ko kas'ehi kjuajyu.

8

Kui jminchjún xi ta kitsjennkíhi Jesu

¹ Ja kamoó, as'ai ngji Jesu nga kikjatsú'ba xki nanki i xi tjín yo ko xi xixihi. Y'énijmí ko kitsúya nga Ntíaná xi batéxuma. Kitsjenkoho já postru xi te joo ² ko k'ua jminchjún xi kits'innkíhi ko xi kik'onsje jáninda xi tjíntujíhin. Tjenjihin jminchjún Maria xi ta 'mi Magdalena, xi tsitujíhin yatu jáninda, ³ ko Juana chjuúhun Chuza, nda xi ts'inxát'aha nda rej Herode Antipa, ko Susana ko nkjin sa jminchjún xi tsasinko Jesu nga kitsjáha ni xi tjíhin.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi tsaténdzjo xujmá

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Kama ñjakú nkjún xuta xi incha tsitju nankíhi nga j'aisehe Jesu. As'ai tsakúyaha nga y'éjña chubayaha. B'i kitsú:

⁵ —Nku nda ngjiténdzjo xujmáha. Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyóo. As'ai tsisinne ko nisee incha kikjine xujmá xu'bo. ⁶ K'ua xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga jasu, as'ai kixí at'aha kindyjat'aha ntánijua. ⁷ K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo ko najmi kitsjántehé nga nda saá xujmá xu'bo. ⁸ Tunga k'uahá ngá xi tsixuntu má nga nda nankiú. Kui xi jasu ko tu xí tsehé kitsjá. Nkúnkú xujmóo kitsjá santaha unchan niyá sa.

Ko 'yún kinchja Jesu nga b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju katasínñju.

B'i ts'ín kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ As'ai já ni'yakuyáha incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éjña chubayoo. ¹⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tjíña ts'e xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'ejña chubayahá ra, tu xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuéhé, ko ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra.

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín ts'ínkjáihin xuta éhen Ntíaná
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ B'i tsuhú ra én xi kuak'iejná chubaya. Xujmóo, kui xi nkú joyaha éhen Ntíaná. ¹² Xujmá xi tsixuntu andai niyóo, kui xutaha xi nt'é éen, as'ai nibá ndanindoo ko kjexín én xi

ja tijnajin animaha xuta xu'bo tu xi najmi s'ejihin ra een ko b'a ts'in najmi n'ek'ankihi.

13 Xujma xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'e een ko tsjo ts'in ts'inkjaih'in tunga najmi 'yuhun tihin kama. Kutjuhu s'ejihin Ntiana ko nk'ie nga chjut'ayak'un, ts'in t'axih'in yjoho een.

14 Xujma xi tsixuntu nga ajin na'yoo, kui xutaha xi nt'e een tunga ni xi tihin asuntee s'entaha ra, ko mjehe kjuanchino ko kjuatsjo xi tin asuntee. B'a ts'in najmi sakuntehe ra nga nda saaha een ajin animaha xuta xu'bo ko najmi tsja chan.

15 Tunga maaha xujma xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha xi nda animaha ko kixi tintuyaha. Basinjuhu een ko b'a joyaha xujma xi tsja chan xi nda, at'aha ndja tincha.

B'i ts'in tsakuya Jesu nga najmi ma s'ejna 'ma ehen
(Mr. 4:21-25)

16 Najmi tin xi b'eti nku nd'i ko as'ai b'e'makoho nku ni ko tsa b'ejnanki kinte nachan kamoo. B'ejna nk'a ni, tu xi s'e ndzjehen ra xuta xi kjuas'ehen ayoo. 17 At'aha ngayjee ni xi 'ma tijn na nd'ai, kuichu nistjin nga s'ejna chji. Ko ngayjee ni xi najmi tijn chji nd'ai, kuichu nistjin nga cha ko kuitju chji. 18 Kui nga 'yun nda tasinjuhunu ni xi tinu'yoo. At'aha xi mjehe nga kamankjih'in, k'uai saha. Tunga xi najmi ts'insih'in nga kamankjih'in, chju'aha santaha ni xi titsu nga kamankjih'in kai.

B'i ts'in kitsuya Jesu ya xi naaha ko ya xi ja nts'e
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 As'ai naaha ko ja nts'e Jesu j'aisehe, tunga najmi kamaha tsichusehe at'aha katsehe xuta yo. 20 As'ai tin xi b'a kitsuhu Jesu:

—Naahi ko ja nts'ei kabincha natsin jan. Mje ruhu skuahi.

21 B'i kitsu Jesu:

—Xi basinjuhu ehen Ntiana ko ts'intjusun, kui xutaha xi nana ko ja nts'e.

B'i ts'in kits'ink'ieju Jesu ntjo ko ntachak'uun
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Nku niya jas'enko Jesu ja ni'yakuyaha nku tsutsu ko b'a kitsu:

—Tjian ngabantá xinkuhu ntachak'uun.

As'ai incha ngji. 23 Tunga nk'iehe nga tincha f'atikja ntoo, tu kis'efehé Jesu. As'ai kamajin ntachak'uun nku ntjo xi tu xi 'yuhun ko jas'ehen ntanjua tsutsuu. B'a kama xi ja nguajinnti yoo kama. 24 As'ai ja ni'yakuyoo incha ngji ts'ink'iaha Jesu ko b'i kitsuhu:

—ji nda maestru, nda maestru! ja kuayaa ei ni!

As'ai tsisintjen Jesu ko ndjá kinchjako ntjo ko t'éhen ntáchak'uun. Kitsjenjyú ntjo ko kis'e jyujuu. ²⁵ B'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—¿Á najmi s'ejihinnuu Ntjaná?

Kitsankjún ko kama nkjúhun jóo ko b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ko ntjo ko ntáchak'uun batéxumaha ko nt'é'éhen?

B'i ts'in kits'in ndáhi Jesu nku nda xi tjintujihin jánindoo
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ As'ai incha tsichu nankihj xuta Gerasa, nanki xi tijná ngabantá ntáchak'uun, xi tjeheh ankjín ante Galilea. ²⁷ Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, as'ai j'aik'úhun nku nda xi yo nankihj. Ndaninda tijnajihin ndo. Kui xi ja nd'ai nkjún najmi ta bjaha najyun ko ta ndaha najmi b'ejñaya ni'ya. Tu ajin tsjóohó b'ejña. ²⁸ Nk'ie nga kikié Jesu, tsasinkúnch'int'aha ko kikjintáya nga b'i kitsúhu:

—Ji Jesu, Ntíhi Ntja nku tutu xi tijná nk'a ján, ¿mí nihi xi tjínkóhi an? Tíbankihi nga najmi tu 'baini kjuanima.

²⁹ B'a ts'in kinchja ndo, at'aha Jesu b'a kitsúhu ndanindoo nga kuitujihin. Ja tu xi nd'aihi ko yaha nga tijnajihin ndo ndanindoo. Ta nda tsa n'úkicha s'e'yúnkoho ndo. Tu nkú kjetiyahá ni xi s'e'yúnkoho. As'ai ndanindoo fikoho má nga najmi ch'a tjin.

³⁰ As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú ndanindoo:

—Legion 'mini.

B'a kitsú at'aha miihi jánindoo tjintujihin. ³¹ As'ai incha tsankihj Jesu nga najmi tu ts'íinkjihj ante ch'on chuun má nga un skuéhe. ³² Xi tjeheh nku asunntu tjenki nkjin nkjún chinka tijncha kjine jña. As'ai jánindoo tsankihj Jesu nga tsjantehe nga ngjuaikjas'enjihin chinko, ko kitsjá kjuá Jesu. ³³ Incha tsitujihin ndo jánindoo nga incha ngjikjas'enjihin chinko. Tsangatsanka chinko nga kikjaník'antjai yjoho má nk'antjaihi yo ko tsixuntujin ntáchak'uun. Yo jesunjin ntá.

³⁴ Máha já xi tijncha kunntá chinko, nk'ie nga kikié ni xi kamoó, incha tsanka. Ngji tsúyaha xuta xi tjin ajin nantjo ko andai nantjo. ³⁵ As'ai incha j'aisehe xuta ni xi kamoó. J'ai má tijná Jesu ko kikié nga kab'ejñat'a sjai Jesu nda xi tsitujihin jánindoo. Ja yja ngáha najyun ko ja nda jeje ngáha. Incha kitsankjún jóo. ³⁶ Já xi kikié ni xi kamoó incha kitsúyaha xuta xingisoo xi nkú ts'in kamandaha nda xi tsitujihin jánindoo. ³⁷ As'ai ngayjee xuta nantja xi tjin nanki Gerasa tsankihj Jesu

nga kuitju ngáha yo, at'ahá tu ni xí incha kitsankjúhún. As'ai jas'en Jesu tsutsuu kó kik'óya ngáha.

³⁸ Máha ndá xi tsitjújihín jánindoó, mjehe nga tsjénkihi Jesu kó tsankihí kjuá. Tunga tsasín niyáhá rá Jesu. B'i kitsúhu:

³⁹—T'in ngáhani ni'yahí kó tixínyai ngayjee ni xi kuats'ínkóhi Ntjaná.

As'ai ngji ndó kó kitsúya ngayjee ajin nantio ngatentee ni xi kits'ínkóho Jesu.

*B'i ts'in kits'ínkihi Jesu nku takjín kó nku tachjuún
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Nk'ie nga ja kik'óya ngáha Jesu ngabantá xinkuu, tsjo ts'in kits'ínkjáihín xutá nkjiun, at'ahá ngatentee tüncha kuyáha.

⁴¹ As'ai j'ai nku ndá xi 'mi Jairo xi tá nku ndá k'akuhú ni'ya sinagoga. Kui xi tsasinkúnch'int'ahá Jesu kó tsankihí nga ngjuai ni'yaha, ⁴² at'ahá takjín nku tutuhú xi tjihín te jo nú ja tí'me.

Nk'ie nga tífi Jesu yo, íxí tíasinne'yúhún rá xutá nkjin xi tjénkihi. ⁴³ Tá tjenjihín xutá nkjiun nku tachjuún xi tjihín te jo nú nga jní títs'ínk'iehe. Já chjinenki kits'ínkjehe ngayjee ni xi tjihín. Ndaha nku najmi kamahá kits'ínkihi. ⁴⁴ Kui tachjuún xi nibaha astun Jesu kó kits'ínkó tuts'in najyuhún. Tá kuihi chubó tjen'yún kitikjáyahá rá jnú. ⁴⁵ As'ai b'ahá kitsú Jesu:

—¿Yá xi kuats'ínkóna?

Tunga ndaha nku najmi kits'ínkie yjohó. As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji ndá maestru, xutá nkjiun tíasinne'yíhin kó b'i ngján tüncha tsuniñaihi.

⁴⁶ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjín xi kuats'ínkóna, at'ahá ndzjen kamana nga kuitjujin nga'yúnna.

⁴⁷ Máha tachjuún, nk'ie nga kieke nga najmi kama tsanka 'ma, as'ai íxí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'ahá Jesu. Nginkun ngatentee xutá kitsúya mí kjuáha nga kits'ínkóho najyuhún Jesu kó xi nkú ts'in tá kuihi chubó kama nkihí. ⁴⁸ B'i kitsúhu Jesu tachjuún:

—Ji ntína, at'ahá kuas'ejihin nga Ntjaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihí ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in.

⁴⁹ Nk'ie nga b'a tá títsuhu Jesu, tu j'aihí nku ndá xi nibaha ni'yahá ndá k'akuhú ni'ya sinagoga kó b'a kitsúhu:

—Ja k'uen takjihín. Najmi tá n'estihí rí ndá maestru.

⁵⁰ Tunga nk'ie nga kint'é Jesu niu, as'ai b'i kitsúhu ndó:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an kó kama nkihí takjihín.

⁵¹ Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha ndo, najmi kitsjante tsa kj'ai xi kjuas'enko ayoo, tu Pedro saha, Jua, Santiago, ko na'mihi ko naaha takjiun. ⁵² Kui chubo ngayjee xuta xi kama fjakú yo tincha kjinta ko tincha ts'inbat'a takjiun, tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Najmi tu ch'íú. Najmi ka'me takjiun. Tu kjifehé.

⁵³ Tsajnukiehe xuta, at'aha incha be nga ja ka'me takjiun.

⁵⁴ Tunga Jesu jakj'á ntsja takjiun ko b'i kitsúhu:

—Takjin, tisintjein.

⁵⁵ As'ai j'áíya ngaha ra takjiun ko tjen'yún tsisintjehén. B'a kitsú Jesu nga k'uaihi nichine takjiun. ⁵⁶ Tu ni xi kama nkjuhún ra xi chaha takjiun, tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi tu ch'a xi kuitsuyaha ni xi kamoó.

9

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'iín nga k'uénijmí

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Kinchja njaha Jesu já ni'yakuyá xi te johó ko kitsjáha nga'yún nga ngajohó Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tjintujihin xuta ko nga ts'iínkhi ch'in xi k'uhun xuta.

² Kits'ínkji tu xi incha k'uénijmíhi nga Ntjaná ja tibatéxuma ko nga ts'iínkhi xuta xi uhun. ³ B'i kitsúhu:

—Najmi tu chumi nihi xi ch'o nga n'oo nnyá. Najmi tu ch'o yánise, ta ndaha tsa, ta ndaha ninkuan, ta ndaha toon, ko ta ndaha najmi tu ch'o jo 'yún najyun. ⁴ Má kuitjás'oon nku ni'ya, yo tintsuboo santa nkúhu nga kuitju ngahanu ante xu'bo. ⁵ Tsa tjin má najmi n'ekjáinnuu, tu saha tjtusjoo nanki xu'bo ko t'etsujno ndyjo tsuku, tu xi b'a ts'in kuakúchihinu nga tjehen je xuta xu'bo.

⁶ As'ai tsitju jóo nga incha ngji ngayjee nanki xi tjin yo. Y'énijmí én nda tsuhu Ntjaná ko kits'ínkhi xuta un xi tjin tu má xi tjehen ni.

B'i ts'in kits'ínkink'un Herode Antipa ngat'a ts'e Jesu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Nda rej Herode Antipa kint'é ngayjee ni xi títs'in Jesu ko ndaha najmi be nkú ts'in ts'iínkink'un ngat'a ts'e yaha Jesu. At'aha tjin xi b'a kitsú nga Jua Bautista xi ja j'áíya ngaha ra ngabayoo, ⁸ ko tjin ngá xi b'a kitsú nga nda profeta Elia ja j'ai ngaha, ko kj'ai ngá xi b'a kitsú nga ja j'áíya ngaha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejna nistjin nk'ie. ⁹ Tunga máha Herode, b'i kitsú:

—An kitsja kjuá nga kitikjá nintaku Jua. Tunga, zyá ndaha xu'bi yo ni ma, xi b'i ts'in tint'e éhen?

Kui nga mjehe ra Herode skuehe Jesu.

B'i ts'in kits'ínkjen Jesu já xi un mij
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Nk'ie nga ja kik'óya ngáha já postru, incha kitsúya ten-tehe Jesu ni xi kits'ín. As'ai Jesu ngjiko t'axín suba jóo nku ante má najmi ch'a tjín, xi tiña maha nanki xi 'mi Betsaida. ¹¹ Tunga incha kíkíehé ra xuta ko kitsjennkíhi. Jesu nda ts'in kits'ínkjáhiñ xuto ko kinchjanjmíyaha Ntíaná, xi nkú ts'in batéxuma, ko kits'innkíhi xi uhun. ¹² Nk'ie nga ja tíma ngixun, incha j'aik'úhun já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tu sahá b'a t'ihin xuto nga katji nanki xi tjíndai ei nga ts'ínkj'a nistjen ko katangisjái nichine, at'aha ante kixihí ei.

¹³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tu sahá jun tjohon ni xi kjine xuta.

B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha nínkuñ xi kich'ai ko jo ichí tjio. ¿A ra kuankín ch'atse ní nichine xi kjine ngayjee xuta nkjiun?

¹⁴ At'aha ma ra un mij já xi kabincha yo. Tunga b'íhi kitsúhu Jesu já ni'yakuyáha:

—Nkú ma tsa cháte cháte n'ek'a stíun xinkjín xuto nga n'ek'íentu.

¹⁵ B'a incha kits'ín já ni'yakuyóo ko ngayjee xuta incha y'entu. ¹⁶ As'ai jak'á Jesu nínkuñ xi uun ko tjio xi joo. Tsasenjinki nk'a ján nga kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná. Tsakjánya nínkuñ ko kitsjáha já ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'íinndzjo ngáha ra xuta nkjiun. ¹⁷ Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihín. As'ai j'áiya nínkuñ xi ts'ankiu. Te jo nisín kamaha.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'ín nibáha nga-joho

(Mt. 16:13-20; Mr. 8:27-30)

¹⁸ Nku niyá ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyáha ko nk'ie nga tínchjako Ntíaná, as'ai b'i kitsúhu jóo:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

¹⁹ B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Tjín xi b'a tíncha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ji xi Elia. Ko tjín ngá xi b'a tíncha tsu nga ja j'áiya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie.

²⁰ B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixíun nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Jí xi Cristo.

²¹ As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga tu xí najmi ch'ahá xi kuitsuyaha kui éin.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Mr. 8:31-9:1)

²² B'i kitsú ya:

—Tjihin nga un nkjún skuehe Ntíhi Ndax'iun. Jáchá xi tjíhin xá kō já ná'mi k'aku kō já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi incha ts'íinkjálíhin. N'ek'ien, tunga nístjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha rá ngabayoo.

²³ As'ai kinchjako ngayjee xuta nga b'i kitsúhu:

—Tsa tjin xi mjehe tsjénnkina, ngayje nístjin kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe kō katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjennkina. ²⁴ At'aha xi mjehe ts'íink'anki suba yjoho nga k'úejña tík'un, kui xi tū sahá kuayá. Tungá xi kuayá ngat'ana, kui xi tū sahá n'ek'anki. ²⁵ ¿At'aha mí xi chjíhi rá tsa ts'ín ngana xuta ngayjee ni xi tjin asuntee, tsa tū sa ndyáhá ngá animaha?

²⁶ 'Kui nga tsa tjin xi kama subaha rá an kō éna, b'a tá ts'in tá kama subaha Ntíhi Ndax'iun xuta xu'bi nístjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha kō kjuachánkaha Na'míhi kō kjuachánkaha ntítsjehe. ²⁷ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. K'ua xi tjincha ei najmi kuayá santa nkúhu nga skue nga batéxuma Ntíaná.

B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Askahan nk'ie nga j'a xi nkú ma jin nístjin nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai kinchja t'axíhin Pedro, Jua kō Santiago. Ngjinji nku asunntu tjenki nga ngji nchjako Ntíaná. ²⁹ Nk'ie nga tinchjako Ntíaná, tū kik'óntjaiyahá sénnistjihin Jesu kō taba xúxú kama najyuhun kō tsat'ai. ³⁰ Kō tū kama chjihí jo já xi tinchjanijmíko Jesu, kui xi Moise kō Elia. ³¹ Katsendaihi rá kjuachánkaha Ntíaná kō tjincha nchjanijmíyaha ngabaya xi as'ai sakúhú rá Jesu nanki Jerusalen.

³² Máha Pedro kō já xi kab'entukoho, tū ni xí tjincha ma nijnáhá rá, tunga y'entu tík'uhún kō incha kíkíe kjuachánkaha Jesu kō já xi jo kabinchakoho. ³³ Nk'ie nga ja tjincha fi t'axín ngáha rá Jesu já xi joo, as'ai kinchja Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjihin nga ei kujntsubahaná! Tū sahá n'endai jan ni'ya yántsū, nku xi kama ts'i kō nku xi kama ts'e Moise kō nku xi kama ts'e Elia.

B'a kitsú Pedro nga ndaha kui najmi be ni xi kinchja. ³⁴ Nk'ie nga b'a tá títuhu Pedro, tū nkuhú nintj'íai ts'íink'íéhen jóo kō incha kitsankjún nk'ie nga kitsjennéhe nintju. ³⁵ Kinu'yá ajin nintju nku ntá xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntina xi j'ajían. Tasinñjuhu.

³⁶ Nk'ie nga ja kinu'yá nto, incha kíkíe nga síjña suba ngáha Jesu. Najmi kinchjanijmíyaha jóo niu. Ndaha nku najmi kitsúyaha kui nístjin xu'bo ni xi incha kíkíe.

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu nku nda chí xi tijnajihin ndanindoo
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga incha nibajen ngáha asunntu tjenkiu, nkjin nkjún xuta j'aikj'á nyáha Jesu. ³⁸ As'ai 'yún kinchja nku nda xi tjenjihin xuta nkjiun nga b'a kitsúhu Jesu:

—Ji nda maestru, tbankihi nga chaseihi ichi nda china. At'aha ntí nku tutuna maha. ³⁹ Kui xi fas'enjihin nku ndaninda ko tjen'yún ts'inkjintáyahá ra. B'étsujneyáha ko xú b'asje ts'a. Ja títs'in'un nkjúhun ko tu 'yaha fi t'axihin. ⁴⁰ Ja kuakankihi já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

⁴¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Íá b'a 'yún ichi s'ejihin ra Ntjaná xuta xi tjihin nd'ai ko ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tjihin nga kúatejñajinnuu ko ts'in chúkjuanu? Nibákoí nda chíhi ei.

⁴² Nk'ie nga ja tífi nda chíu má síña Jesu, as'ai ndanindoo kikanik'aha t'anankiu ko tu xí y'étsujneyáhá ra. Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo. Kits'in ndaíhi nda chíu ko kits'inkjas'en ngáha ra na'mihi. ⁴³ Ngayjee xuta tu ni xí kama nkjúhun ra kjuachánkaha Ntjaná.

B'i ts'in ta kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nk'ie nga tijncha ma nkjúhun ngayjee xuta ni xi títs'in Jesu, ⁴⁴ as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—'Yún nda tasínju ni xi xinnuu. Ntíhi Ndax'iun n'ekjas'en aya ntsja xuta.

⁴⁵ Tunga najmi kamankjihin ra já ni'yakuyoo én xu'bi, at'aha najmi kik'aintehe nga kamankjihin. Najmi kama ya k'un kingjásjaiyaha Jesu nkú tsuhu ra éen.

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tjen
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ As'ai já ni'yakuyoo kinchjanijmíyaha yá xi 'yún nk'a tjen ajihin. ⁴⁷ Tunga kamankjihin ra Jesu ni xi tinchja animaha jóo. As'ai jakj'á nku nda chí, tsasínñat'aha yjoho ⁴⁸ ko b'a kitsú:

—Xi ngajona ts'íinkjáihin ra nda chí, kui xi an títs'inkjáinna. Ko xi ts'íinkjáinna, kui xi ta títs'inkjáihin xi kits'in nibána. At'aha xi 'yún kinte tjen ajinnuu, kui xi 'yún nk'a tjen.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi najmi fi kontraha
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ As'ai b'a kitsú Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tím'osjehe jánindoo. Tunga kik'iech'ohó ri, at'aha najmi ná tjenkoná.

⁵⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi tu jun b'ech'óhoo. At'aha xi najmi tífi kontraná, kui xi ñá makoná.

B'i ts'in ndjá kinchjako Jesu Santiago ko Jua

⁵¹ Nk'ie nga ja tsichu tiña nistjin nga tjihin nga ngjuainji ngáha Jesu nk'a ján, as'ai ngayjehe k'un tsasin niyá nga ngji nanki Jerusalen. ⁵² Kits'ínkji tíjuhun yjohó k'ua já xi ts'e. Kui xi incha ngji nku nanki ichí xi tíñajihin ante Samaria tu xi k'uéndaha rá ante Jesu. ⁵³ Tunga xuta Samaria xi tjihin yo najmi kits'ínkjáihin, at'aha incha kieke nga tu ni xí mjehé ra Jesu ngjuai nanki Jerusalen.

⁵⁴ Nk'ie kieke nií já ni'yakuyá Santiago ko Jua, as'ai b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a mjehi nga kuinchíi nga nibájen nd'í nk'a ján tu xi ts'íinkjehe xuta xu'bi?

⁵⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jóo ngat'aha ni xi incha kitsú. ⁵⁶ As'ai incha ngji kj'ai nanki.

*B'i kitsúhu Jesu já xi mjehe tsjénkihi
(Mt. 8:18-22)*

⁵⁷ Nk'ie nga tijncha ts'in niyá, as'ai nku nda b'a kitsúhu Jesu: —Tsjénkihi tu má xi tjeheén ni nga k'úin.

⁵⁸ B'i kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijñóo tjihin tixa ngijo ko nisee tjihin nuba, tunga Ntíhi Nda'x'iun najmi tjihin má nga kama kjuájñasun nintaku.

⁵⁹ As'ai kinchjako kj'ai nda:

—Tsjénkiní ji.

B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, k'uaintení nga tjun kfíngjayánjia na'mina.

⁶⁰ B'i kitsú Jesu:

—T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjin. Tunga máha ji, t'ink'ienijmí nga ja tibatéxuma Ntíaná.

⁶¹ B'a kitsú ya kj'ai nda:

—Ji nda maestru, tsjénkihi, tunga tjenntehéní nga tjun ma kfín xinyaha xuta xi tjin ni'yana nga ja tífia.

⁶² B'i kitsú Jesu:

—Xi mjehe tsénkina ko as'ai kuasenji astun nga ts'ín ni xi nkaha, kui xi najmi tsuhu rá má batéxuma Ntíaná.

10

B'i ts'in kits'ínkji Jesu já xi cháte ko kan jo

¹ Askahan tá j'ájin Nda Ntíaná cháte ko kan jo já. Jo jo kits'ínk'a xinkjin nga kits'ínkji tíjuhun yjohó ngayjee nanki ko ante xi má nga tjihin nga k'ua askahan. ² B'i kitsúhu jóo:

—Xuta xi tjin b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá maha já musu xi ts'ínxájin nij. Kui nga tinchihí ruu xi ts'e ntje nga kats'ínkji já musu ajin ntje. ³ Tankiún. Títs'ínkjínúu xi nkú joyaha chutsanka ajihín nañá kjan. ⁴ Najmi tu ch'o tsa, ko ta ndaha toon, ko ta ndaha tjabaxínté. Ko najmi tu bincha'yún nga súniño xuta aya niyóo.

⁵ 'Nk'ie nga kuitjás'oön nku ni'ya, tjun súniño. “Kjuajyu kas'e ni'ya xu'bjí”, tixiún. ⁶ Tsa tjintu yo xuta xi tjihín kjuajyu, kjuajyu xi tí'boó s'ejñaha. Tunga tsa najmi, k'oóyak'un ngáhanuu kjuajyu xi tí'boó. ⁷ Najmi tu xki ni'ya binimo. Nkuhú ni'ya tintsuóo nga chinoo ko s'ju ni xi k'uainuu. At'aha já xi ts'ínxá tjihín kixi nga kama chjíhi.

⁸ 'Nk'ie nga kuitjás'oön nku nanki, tsa nda ts'ín ts'ínkjáinnuu xuta xi tjin yo, chinoo ni xi k'uejñat'anuu. ⁹ N'enkihúu xuta un xi tjin yo ko: “Ja 'yún tiña tíñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixihun. ¹⁰ Tunga tsa kuitjás'oön nku nanki ko tsa najmi nda ts'ín ts'ínkjáinnuu xuta xi tjin yo, tankiún ajin nantjo ko b'a tixiún: ¹¹ “Santaha ndyjoóo nankinuu xi kafajnu tsukuí tít'etsujnei. Tunga tjihín ni nga choo ni xu'bjí. Ja 'yún tiña tíñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixiún. ¹² An b'a tixinnuu. Nk'ie nga kuichú nistjin nga chaseshe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta, kui nanki xu'bo xi 'yún un skué saha nga xuta xi kis'e nanki Sodoma.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi najmi kits'ínkjáihín éhen (Mt. 11:20-24)

¹³ 'iNima ru n'ehenu jun, xuta nanki Corazin! iNima ru n'ehenu jun, xuta nanki Betsaida! At'aha tsa xuta nanki Tiro ko xuta nanki Sidon kieke kjuankjún xi kama ajinnuu, ja ra nd'ai ngjik'áha ra animaha nga kingja najyun kfe ko y'entujín nasu. ¹⁴ Tunga nistjin nga chaseshe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skué sanuu nga xuta xi kis'e nanki Tiro ko nanki Sidon.

¹⁵ 'Ko jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manuu nga santaha ndjiojmi ján chanjkjúnúu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon.

¹⁶ As'ai b'i kitsúhu Jesu já xi títs'ínkji:

—Xuta xi tibasínñjunuu, kui xi an tibasínñjuna. Xi títs'ín t'axinnuu, kui xi an títs'ín t'axinna. Ko xi títs'ín t'axinna, kui xi títs'ín t'axín xi kits'ín nibána.

B'i ts'ín kik'óya ngáha já xi cháte ko kan joo

¹⁷ Tsjo nkjún tijncha maha já xi cháte ko kan joo nga kik'óya ngáha. B'a incha kitsú:

—Ji nda maestru, ngajohi kichubai ko santaha jánindoo kint'é'enni.

¹⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Johon, kieke nga tsijne ndanindoo xi nkú joyaha nku nd'ich'on nga nibaha nk'a ján. ¹⁹ An ja kitsjanuu nga'yún xi má nga kuisinno ye ko chándayá, ko nga n'e nganohó ngayje nga'yún xi tjihin nda kontra. Najmi tjín ni xi ts'íin'unnuu. ²⁰ Tunga najmi tu tsjohó manuu at'aha tsa jánindoo nt'é'ennuu. Tsjo ní katumanuu at'aha ja tjintut'á j'áinnuu ndjiojmi ján.

B'i ts'in tsakúchji kjuatsjoho Jesu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ta kuihi chubó j'aijihin Jesu kjuatsjo xi kitsjáha Espiritu Santo. B'i kitsú:

—An tits'intsjoho, Na'mi, Ntia xi ts'e nk'a ján ko t'anankiu. At'aha y'ejna chjihí xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha jánti ni xi kik'iejna 'maihi já nkjink'uun ko já xi mankjihin ni xi tjín. Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'in kama tsjohi.

²² Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a be yáha ntíu, tu nkuhú Na'miu xi be. Najmi ch'a be yáha Na'miu, tu nkuhú Ntíu xi be. Ko xuta xi mjehe Ntíu nga kuakúchjihí Na'miu, kui xi skué Na'miu.

²³ As'ai kits'ínk'ótjiya Jesu nga tsasehe já ni'yakuyáha ko b'i kitsú t'axihin:

—Á b'a nda tjihin ts'e xi tibe ni xi tíyo. ²⁴ At'aha an b'a tíxinnuu nga nkjin já profeta ko já rei xi kis'e nistjin nk'ie incha kama mjehe nga skué ni xi tíyo nd'ai, tunga najmi kikiehé. Kama mjehe nga kuint'é ni xi tínu'yó nd'ai, tunga najmi kint'éhé.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda xi nibá Samaria xi nda tjíyaha

²⁵ Nku niyá nku nda maestruhu kjuatéxumoo ngjikjut'ayák'un Jesu. B'a kitsú nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿mí ni xi tjihin nga ts'ian tu xi sakúhuna nga kúatejna tík'un sían?

²⁶ B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi jtít'a kjuatéxumoo? ¿Nkú n'e n'eyai?

²⁷ B'a kitsú ndo:

—“N'etjói Ntiana xi Ntiahi maha ngayjee animahi ko ngayjee nga'yihin. N'etjói xi nkú ts'in tinchin ko xi nkú ts'in n'enkjintak'uin. Ko n'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.”

²⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi kuachubai. B'a n'ei ko kuinchun tík'uin.

²⁹ Tunga mjehe ra ndo kjuakúchji nga naxu síjna nginkun Ntiana. Kui nga b'a kitsúhu:

—¿Yá xi xutana ma?

³⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku nda tsitju nanki Jerusalen nga tífijen niyá xi fi nanki Jerico ko tu já ndyjéhé kiséjin. Kui xi kike'áha santaha

najyun xi yja, kik'íéhé nga íxí kits'ínk'ienyahá kò incha ngjí jóo. ³¹ Tu yohó ta nibájen nku nda na'mi, tunga nk'iehé nga kíkíe nda uun, j'at'a niyáha. ³² Ta j'ai ante xu'bò nku nda xi ta ts'ínxát'a nínku. Nk'ie nga kíkíe nda uun, ta j'at'a niyáha.

³³ Tunga nkuhú nda xi nibá Samariá xi títs'ín niyá ta j'ai má kjjíña nda uun. Nk'ie nga kíkíe ndo, kama nímaha. ³⁴ J'aise tíñaha kò kits'ínk'ihí má kama uhun ndo. Kik'onjnuhu seti kò binu kò kik'ontikjájnuhu najyun má uhun. As'ai ta kuihi chu xi tjenkò kits'ínk'íésun nda uun. Ngjiko ni'ya má nga ts'ínkj'áíya xuta xi ts'ín niyá kò yò kikuhun. ³⁵ Nístjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga ja tífi nda xi nabá Samariá, ts'asje jo toon denario kò kitsjáha nda xi ts'e ni'yoo nga b'a kitsúhu: “Chaseihi íchí ndai. Ngayjee ni xi n'echjén sai, k'uechjíhi nk'ie nga kjúái ngáhana.”

³⁶ Nda tjín. Nk'ie nga nga jaan jái xi kíkíe nda xi kiséjín já ndyjé, ¿yá xi mahi ji nga xutaha ndo kits'ín ma yjoho?

³⁷ B'a kitsú ndo:

—Nda xi tsase nímaha ndo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—T'in, b'a ta n'ej kò ji.

B'i ts'ín tsichutsubek'un Jesu Marta kò Mariá

³⁸ As'ai kits'ínndjuú niyáha Jesu kò tsichu nku nanki íchí. Xi tjehe yò nku tachjuún xi 'mi Marta kits'ínkjáíhin ni'yaha. ³⁹ Mariá 'mi na nichja Marta. Kui xi y'eñat'a sjai Jesu nga tibasínñuju ni xi tínchja. ⁴⁰ Tunga kas'entaha rá Marta xá nkjún xi títs'ín. As'ai j'aik'úhun Jesu kò b'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, ¿a najmi nkjún mahi nga takjín nichja kab'éne subana ngatentee xóo? B'a t'ihin nga katasinkona.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Ji Marta, Marta, kas'entaha ri kò tífa nusihin yjohi ni nkjún xi t'n'ei. ⁴² Tunga nkuhú maha ni xi 'yún machjén. Maria kaf'ájin ni xi ndoo kò najmi ch'a xi kjé'aha.

11

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín chubakaá Ntíaná

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nku niyá nk'ie nga Jesu tínchjako Ntíaná, b'a kitsúhu nku nda já ni'yakuyáha nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná:

—Ji nda maestru, takúyani xi nkú ts'ín tjihin nga chubakaá Ntíaná, xi nkú ts'ín ta Jua tsakúyaha já ni'yakuyáha.

² B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, b'i tixiún:

Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,

katenkjúhin xuta.

Tatexumani.

³ Tjenni nd'ai nichine xi machjéni.

⁴ N'endyjat'anī ngatitsunnī,
xi nkú ts'ín jin tã n'endyjat'aihi xi ch'on ts'inni.
Najmi tũ 'bainte nga kujnejiin nga chjút'ayák'unni.

⁵ B'i tã kitsú ya Jesu:

—K'úejñaha raá tsa tjín xi tjñaha nku ndã amigo xi kuichúsehe masen nistjen nga b'a kuitsuhu: “Ji ndã, n'ek'ieyaní ichí ni xi ts'inkjén xi kj'uaisena. ⁶ At'aha nku ndã amigona kj'uaisena xi kjin kanibáha ko najmi tjinna ni xi tsjaha.” ⁷ Tsa b'a ts'ín, ndã xinkuu xi tjña aya ján najmi b'a kuitsuhu: “Najmi tũ n'estiní. Ja tjíchja ankjuo ko ntina ja kjintusúnkõna kamo. Najmi tã ma bisintjehenna nga tsjaha ni xi tbinchi.” ⁸ An b'a tixinnuu. Ndaha tsa najmi kuisintjen nga tsjáha ni xi tbanki ndo at'aha ndã amigoho maha, tunga kuisintjehén at'aha kjuasti títsjá ndo ko tsjáha ngayjee ni xi machjéhen.

⁹ Ko an b'a tã tixinnuu. Tinchíú, ko Ntjaná tsjánuu. Tinchísjo, ko sakúnuu. N'ekjano ankjuo, ko chjux'ánuu. ¹⁰ At'aha ngaten-tee xi banki ts'inkjáihin. Xi bangisjai sakúhu. Ko xi ts'inkjane ankjuo chjux'áha. ¹¹ ¿A tjín ajinnuu xi tí'mi na'mi xi tũ yehé tsjáha ntíhi nk'ie nga tjio kuankihí? ¹² Tsa chj'óo kuanki ntíhi, ¿a tũ chándayáhá tsjáha? ¹³ Santaha ko jun xi ch'onk'un yo nga 'bohoo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tũ sahá Na'minnuu xi tjña ndjiojmi ján 'yún tsjá saha Espiritu Santo xuta xi kuankihí?

*B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ndaninda Beelzebu
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

¹⁴ Nk'ie nga tím'osje Jesu nku ndaninda xi kits'ín nima'aha nku ndã, askahan nga tsitju ndanindoo, kama kinchja ndo. Tũ ni xí kama nkjühún rã xuta. ¹⁵ Tunga tjíhín xi b'a incha kitsú:

—Nga'yúhün ndaninda Beelzebu xi ndã k'akuhu jánindoo tím'osjekoho ndai jánindoo.

¹⁶ Tjín ngá xi kikjut'ayák'un Jesu ko tsankihí nga ts'ín nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntjaná kits'ín nibáha. ¹⁷ Tunga behé Jesu ni xi títs'innkjink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu rã:

—Tsa xuta xi tjintu má batéxuma nku ndã rej tã kuihi fi kontraha xinkjín, tã kuihi incha ngjuá tiya nankihí. Ndzjoya xi nkuhú ni'ya tjintu tsa ts'instikõ xinkjín. ¹⁸ B'a tã ts'ín tjña ts'e ndanindoo. Tsa Satana tã kuihi ngjuai kontra subaha yjoho, ¿nkú ts'ín tse kuichúkuaha rã nga kuatéxuma? B'a tixian at'aha b'a tibixiún nga nga'yúhün ndaninda Beelzebu tím'osjekõhona jánindoo. ¹⁹ Ko tsa nga'yúhün ndaninda Beelzebu tím'osjekõhona jánindoo, tibixiún, ¿yá xi ts'e nga'yún xi m'osjekõho jánindoo já ts'ajun? B'a ts'ín tã kuihi jóo bakúchji nga najmi naxu tjintuyánuu. ²⁰ Tunga tsa nga'yúhün Ntjaná

tím'osjékohona jánindoq, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjin nga ja tibatéxuma Ntjaná.

²¹ 'Nk'ie nga nku nda xi 'yún tjihin nga'yún tjíndaha yjoho nga kjaán ko tikunntá ni'yaha, najmi ch'a xi kama ts'ínko ni xi tjintuhu. ²² Tunga tsa f'ai nku xi 'yún tjin saha nga'yún nga kui, ts'ín nganaha ko kje'áha ngayjee ni xi ts'ínchjén nga kjan. As'ai bakj'á ni xi tjintu ayoo. ²³ Xi najmi an makona, kui xi xuta kontrana. Xi najmi tíf'áyakona, kui xi tibaténdzjo.

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu ni xi maha xuta
(Mt. 12:43-45)*

²⁴ 'Nk'ie nga nku ndaninda bitjújhin nku nda, fatsú'basún ante kixiu nga bangisjai má nga ts'ínkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakúhu ante, as'ai b'a tsu: "Tu sahá kfin ngáhana ni'yaná má tsitja." ²⁵ Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kichjuchá ko ja tjinda ni'yoo nga f'aise ngáha ra. ²⁶ As'ai fikj'á sa yatu jáninda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjihin ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'in b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun.

²⁷ Nk'ie nga b'a títsu Jesu, as'ai kikjintáya nku tachjuún xi síñajihin xuta nkjiun:

—iÁ b'a nda tjihin ts'e tachjuún xi kitsihin ji ko kits'íncháha ri!

²⁸ B'i kitsú Jesu:

—iÁ ní b'a nda tjihin ts'e xuta xi basínñjuhu ra éhen Ntjaná ko ts'intjusun!

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi mjehe skué kjuankjún
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)*

²⁹ Nk'ie nga ja kama ñjakú nkjún sa xuta, as'ai b'i kitsú Jesu: —Ch'onk'un xuta xi tjin nd'ai. Kjuankjún incha mjehe skué, tunga najmi sakúhú ra kjuankjún. Tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tu kuihí kjuankjún xi s'ejña chjihí xuta xi tjin nd'ai. ³⁰ At'aha xi nkú ts'in kits'ínchjén Ntjaná Jona nga kitsjáha éhen xuta nanki Ninive, b'a ta ts'in ts'ínchjén Ntíhi Ndax'jun nga tsjáha éhen xuta xi tjin nd'ai.

³¹ Nareina xi tsatéxuma nanki Saba kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisínñjuhu kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ai bi, ei tjíña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Salomon. ³² Ko xuta xi y'entu nanki Ninive kuisintjenko xuta xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xuta. Kui xi ts'ínkokjuaha xuta xi tjin nd'ai, at'aha kui xi ngjik'áha ra animaha nk'ie nga Jona y'énimíhi éhen Ntjaná. Nd'ai bi, ei tjíña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Jona.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ni xi ma chjiná
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Najmi tjín xi b'éti nku nd'í kọ as'ai b'éjña 'ma kọ tsa b'éjñanki kintehe nku kaxa. B'éjña nk'a ní tu xi s'e ndzjehen ra xutá xi kjuas'eheh ayoo. ³⁴ Tunkuín, kui xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'in ndzjehen yjonintehi. Tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehi s'e ndzjehen. Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehi s'e jyuhun. ³⁵ Chihin nga najmi tu kama jyun nd'í nda xi tjíñajihin. ³⁶ Tsa ngayjee yjonintehi tjíhin nd'í kọ tsa najmi tjín má jyunt'aha, kama ndzjen sisihin xi nkú joyaha tsa tibat'ai nku nd'í xi títs'in ndzjehin.

B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já fariseo kọ já chjine'éhen
kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kinchja, as'ai nku nda fariseo tsankihi nga ngjuai kjinekoho niñu ni'yaha. Kui nga jas'eheh Jesu ni'yaha ndo kọ y'ejnat'a yámixoo. ³⁸ Kama nkjúhun nda fariseo nk'ie nga kiekie nga najmi tsanéjnu ntsja Jesu kintehe ni nga kikjine niñu xi nkú ts'in tjíñaha sinchóo. ³⁹ As'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjako nda fariseo:

—Jun xi 'minuu já fariseo, jun xi nkú joyaha tasa kọ taba xi tu natsihin kin'echuhún ra, tunga kitsejihín kjuankjintak'unnuu kjuandyé kọ kjuach'onk'un. ⁴⁰ ¡Jun já chini! Ntíaná kits'ínnda natsiun kọ ta kits'ínnda ayoo. ⁴¹ Tu sa ní ni xi tjínnuu, yo tjehen ruu xutá x'an toon chje. B'a ts'in je kamahanu ma nginkun Ntíaná.

⁴² ¡Nimá rú n'ehenu jun, já fariseo! 'Boho Ntíaná nku tíkjá najún chinko kọ xka ruda kọ ngayjee xka sinjné xi nkú nga ts'in tjít'a kjuatéxumoo, tunga n'echayanú ni xi naxu nginkun Ntíaná kọ kjuatjoho Ntíaná. Kuihí ni xu'bi xi tjíhin nga n'oo, kọ najmi tjíhin nga n'echayo nga n'oo ni xingisoo xi tjít'a. ⁴³ ¡Nimá rú n'ehenu jun, já fariseo! At'aha n'e mjo nga kuintsubasun yáxile xi tíincha tíjun aya ni'ya sinagoga kọ nga tsjo ts'in súniñanuu niyátée. ⁴⁴ ¡Nimá rú n'ehenu, já maestruhu kjuatéxumoo kọ já fariseo! ¡At'aha tu tsjohónuu bakuchíú xi nkú ts'in yankjún Ntíaná! Xi nkú joyaha tsjó xi najmi kjintu chji jun, xi b'emasún xutá nga ndaha najmi be.

⁴⁵ As'ai b'a kitsú nku nda maestruhu kjuatéxumoo:

—Ji nda maestru, nk'ie nga b'a tibixín, kọ jin ta ch'on tí'mini.

⁴⁶ B'i kitsú Jesu:

—¡Nimá rú n'ehenu kọ jun, já maestruhu kjuatéxumoo! At'aha chá xi najmi chúkjuaha xutá n'ek'anjiu, tunga máha jun, ndahachí najmi incha n'o nga'yún nga n'etjusun niu. ⁴⁷ ¡Nimá rú n'ehenu! At'aha n'endo tsjóho já profeta xi

kits'ink'ien ntje chánu. ⁴⁸ B'a ts'in bakuchj́i kixihinu nga tjínkuhu k'un ni xi kits'in ntje chánu. At'aha kui xi incha kits'ink'ien já profeta kó jun n'endohoo tsjó.

⁴⁹ 'Kui nga b'a kitsúhu Ntjáná xi be tu mí nihí ni: "Ts'inkjisehe já profeta kó já postru xuta xu'bo. K'ua xi ts'ink'ien kó k'ua xi tsjénki unkie." ⁵⁰ B'a ts'in n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai jní xi tsaténdzjo ngayjee já profeta santa nkúhu nga kamanda asuntee kó santaha nd'ai. ⁵¹ Ch'atuts'ihin ra jníhi Abel santaha jníhi Zacaria xi kin'ek'ient'á nachan chje xi kijíña ankjín nínku. Kui nga b'a tíxihinnuu nga n'enijéhe ra xuta xi tjín nd'ai ngayjee ni xu'bo. ⁵² jNíma rú n'ehenu jun, já maestrúhu kjuatéxumoo! Ja kichju'ohoo xuta yubi xi bix'áko ho ankjuá má nga tíjña kjuankjink'uun. Jun najmi bitjas'oon kó tá b'ech'ohoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

⁵³ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, já chjine'éhen kjuatéxumoo kó já fariseo tu ni xí najmi kisasíhn ra ni xi kitsú Jesu. Kui nga nkjin tíkjá ni xi kingjásjaiyaha ra ⁵⁴ tu xi ts'ínkijnejihin Jesu nga kuinchja nku én xi najmi b'a tjín. Incha tsangisjai níyá xi nkú ts'in kama kjuatéjénehe.

12

B'i ts'in kinchjanijmtyaha Jesu xuta xi tsjoho bakúchji nga benkjún Ntjáná

¹ Tu ni xí kama ñjakú nkjúhún xuta nga tá kui tá maha tíntcha basinne'yún xinkjín. As'ai já ni'yakuyáha Jesu kinchjako títjun:

—Chúhuun yjonuu xi nkú ts'in nkaha já fariseo. Kui xi bakúchji nga 'yún benkjún Ntjáná tu xi b'a ts'in b'é'maha ni ch'onk'un xi tjíntujíhin. ² At'aha najmi tjín ni xi 'ma tíjtjo xi najmi cha, kó najmi tjín ni xi tíjña 'ma xi najmi s'ejña chji. ³ Kui b'a maha, ngayjee ni xi kichubahanu má jyuun, kui xi kuínú'yá ngáha má ndzjeen. Kó én sen xi kik'inyohoo xinkju aya 'manuu, kui xi ch'íyako ngáha asun nk'a ni'yo.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xi tjihin nga kuínkjún
(Mt. 10:28-33)

⁴ 'Jun, já amigoná, b'a tíxinnuu. Najmi tu binkjun xi tu yjoninteehé mahá ts'ink'ien kó askahan najmi tá tjín nkú ts'ín saha. ⁵ Xínyanuu yá xi tjihin nga kuínkjún. Tínkjún xi askahan nga ts'ink'ien yjonintee, tjíhin nga'yún nga ts'ínkji ngak'ien. Johon, kuihí xu'bo xi t́nkjún. ⁶ ¿A najmi mahá tsa tu xi nanki chjhih ch'a nga satéña un níse xi tíntí? Ndaha tsa b'a ma, tunga najmi ts'inchayahá Ntjáná ndaha nku nísee. ⁷ Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku tjín xkíhi Na'minuu. Kui kjuaha

nga najmi tu binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chjí so nga nkjin nise.

⁸ 'Ko b'a tíxinnuu. Ngayjee xi ts'íinkie yjoho nga bena nginkun xuta, Ntíhi Ndaḡ'íun ta ts'íinkie yjoho nga be xuto nginkun ntítsjehe Ntíaná. ⁹ Tunga xi najmi ts'íinkie yjoho nga bena nginkun xuta, ko an ta najmi ts'inkíe yjona nga be xuto nginkun ntítsjehe Ntíaná. ¹⁰ Ko ngayjee xuta xi nkú kuitsuhu Ntíhi Ndaḡ'íun, kama ndyjat'aha. Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, najmi ta kama ndyjat'aha ra. ¹¹ Nk'ie nga ngjuaikonuu xuta ni'ya sinagoga ko tsa nginkun já jue ko tsa nginkun já tjíxóo, najmi tu fantaha ruu yjonuu xi nkú ts'in n'ek'óyo ni xi k'úinnuu ko mí éhen xi kuixíun. ¹² At'aha kui chuba xu'bo Espiritu Santo kuitsuyanuu mí ni xi tjíhin nga kuixíun.

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi 'yún mjehe kjuanchiná

¹³ As'ai kinchja nku nda xi síjñajihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin nda nts'é nga katakjányakona ni xi y'éjña na'mini.

¹⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji nda, zyá xi y'et'a xána nga nda jue kamanuu ko a ra nku nda xi kuakjánya ni xi tjíhin xuta?

¹⁵ B'i kitsú sa Jesu nga kinchjako xuta xi kabincha yo:

—Chasoo ko chúhuun yjonuu. Najmi tu n'e mjo ni xi tjíhin xuta xingisoo. Najmi tsa tu ngat'aha nga tse ni xi tjíhin xuta nga 'yún nda ts'in k'úentu.

¹⁶ As'ai y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Jñaha nku nda nchiná tu ni xí ndahá kitsjá nintje. ¹⁷ As'ai b'i kitsú animaha: “¿Mí nihi xi ts'ian? Najmi tjinna má k'uetjá ni xi kama chána.” ¹⁸ Ko b'a kitsú ya animaha: “Kui nij xi ts'ian. Ts'inxúnta ni'ya xi tijnchana má nga f'atjá ni xi kama chána ko kj'ai xi 'yún i sa ts'innda ngáhana. Yo kj'uatjá niu ko ngayjee ni xi tjinna. ¹⁹ As'ai b'a xihin yjona: Ji nda, nkjin nkjún maha ni xi tjítjohi. 'Yún nkjin nú kamaha. Tu sahá n'ekj'áiyai, chinei, s'i ko tsjo kat'ehi.” ²⁰ Tunga b'ahá kitsú Ntíaná: “Ji nda chini, kui nistjen xu'bi kuayái. Ni xi tjítjohi, zyá xi kama ts'e?”

²¹ B'a mat'ain xuta xi b'ékúhu yjoho kjuanchiná. Kui xi x'an nginkun Ntíaná.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga Ntíaná kuhun ntíhi

(Mt. 6:25-34)

²² As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjénnuu, mí nihi xi chinoo. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjéhen yjonintenuu, mí nanyuhun xi ndyjo. ²³ Nk'ie ní nga kuintsuboo, kui ní nihi xi

'yún chjǐhǐ rǎ nga nichinee, kǒ yjonintenuu, kui xi 'yún chjǐhǐ rǎ nga najyuun. ²⁴ Chasohǒ nǐsee. Najmi b'éntje, najmi b'ékú, najmi tjǐhǐn ni'ya xi má nga f'átjo nichinehe. Tunga tsjáhá rǎ Ntǐaná nichine. Kǒ jun, ¿a najmi 'yúhún chjǐ so nga nǐsee? ²⁵ Kǒ ndaha tsa 'yún kjúántahǎ ruu yjonuu tǔ xi sáhanu masen metru, najmi tjǐn xi nkú ts'ín sáhanu masen metru. ²⁶ Tsa najmi manuu n'o ni xi ǐchǐ, ¿á jun tǐfantahǎ ruu yjonuu ni xingisoq?

²⁷ 'Chase chubayohǒo xi nkú ts'ín sá naxúu. Najmi ts'ínxǎ kǒ najmi ts'ínnda nachjún. Tunga an b'a tǐxinnuu nga tǎ ndaha ndǎ rej Salomon xi 'yún chánka kama nǐstjǐn nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkúhu naxúu. ²⁸ Tsa Ntǐaná b'a tsjo ts'ínk'íentu jǐná xi chubǎ ma cháhá, xi nd'ǎi ma chá kǒ ndyjunni kuitǐ, ¿a najmi tǔ sahǎ 'yún tsjá sanuu najyun xi ndyjoǒ jun xi 'yún chjǐ so nga jǐnǒo? ¡Á b'a 'yún ǐchǐ s'ejihinnuu Ntǐaná! ²⁹ Kui b'a maha, najmi tǔ b'ejǐna tǐtjun nga ni xi chǐnoo kǒ ni xi s'ǐu kǐnchísjo. Najmi tǔ kui kjuabaha niu kas'enuu. ³⁰ At'aha ngayjee ni xu'bǐ bangisjai xutǎ xi tjǐn asuntee, tunga jahǎ be Nǎ'minnuu nga machjénnuu ni xu'bǐ. ³¹ Tjehennto nga katatéxumanuu Ntǐaná kǒ b'a ts'ín tǔ k'uáisuhúnnuu ni xu'bǐ.

B'ǐ ts'ín kinchjanijmǐyaha Jesu kjuanchinǒo
(Mt. 6:19-21)

³² 'Najmi tǔ binkjun, chutsǎnka tǐntǐna. At'aha tsjo tjǐhǐn Nǎ'minnuu nga tsjánuu nga kuitǐjás'enjiun xi nkú ts'ín batéxuma. ³³ Tateño ni xi tjǐnnuu kǒ tjohoon xutǎ x'an. T'ekú ni xi najmi maha batsun. Ch'atǐjǒ ndjǐojmi ján ni xi ts'ǐín nchǐná sínnuu, má najmi ma fas'en já ndyjé kǒ tǎ ndaha xubúu najmi maha bate. ³⁴ B'a tǐxinnuu at'aha má nga tjǐña kjuanchinánuu, yo tǎ tjǐña anǐmanuu.

³⁵ 'T'endo yjonuu kǒ t'etú nd'ínuu. ³⁶ B'a n'oo xi nkú ts'ín já musu xi incha kuyá nga k'juǎi ndǎ ntǐahǎ xi kǎfi kjuabixan, xi nk'ie nga f'ai tǔ tǐen'yún chjux'áhá rǎ ankjuo. ³⁷ Á b'a nda tjǐhǐn ts'e já musu xi tjǐntujǐhǐn nk'ie nga k'juǎi ndǎ ntǐahǎ. Kjuaxǐ ni xi tǐxinnuu. Ni xi ts'ǐín ndantǐo tǔ ngat'aha nga tǐchuyáha, k'uénda yjohǒ nga ts'ǐínk'íentut'á yámixǒ já musu kǒ tsjáha nǐñu. ³⁸ Á b'a nda tjǐhǐn ts'e já musu xu'bo tsa tjǐntu tǐk'un nk'ie nga k'juǎi ndǎ ntǐahǎ, ndaha tsa masen nǐstjǐn kǒ ndaha tsa ja tǐfi ma sen.

³⁹ 'Katumankjinnuu ni xu'bǐ. Tsa be tǐtjun ndǎ xi ts'e ni'yoo mí chubaha k'juǎi ndǎ ndyjé, tǎ k'úéjǐna nda. Najmi tsjánte tsa ndǎ ndyjé kjuas'en kjuǎ'yún ni'yaha. ⁴⁰ B'a ts'ín tǎ tǐntsubǎ ndahanu kǒ jun, at'aha chubǎ nga najmi tǐchuyóhǒo k'juǎi Ntǐhǐ Ndaxǐun.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda musu xi naxu fiko xáha

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji nda maestru, ¿a jin ts'ajin én xi kuachubai, a ra kohó xuta?

⁴² B'i kitsú Nda Ntiana:

—¿Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntiaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kujichú chuba? ⁴³ ¡Á b'a nda tjihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a tít'sín nk'ie nga kj'uai nda ntiaha! ⁴⁴ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nda ntiaha ts'jin kunnthaha ngayjee ni xi tjihin. ⁴⁵ Tunga tsa b'i ts'in ts'jinnkjink'un nda musu xu'bi: “K'uandaya saha nda ntiana nga kj'uai.” As'ai k'uéhe já musu ko jminchjin musu xingisoo ko nga kjine ko k'úi ko kama ch'i. ⁴⁶ Tsa tu kj'uaíhí nda ntiaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi tikuyáha ko chuba xi najmi be, 'yún ndjá ts'jinnjéhe nda ntiaha xi nkú ts'in n'enijéhe xuta xi najmi mjehe s'ejihin Ntiana.

⁴⁷ 'Nda musu xi be ni xi mjehe nda ntiaha ko najmi b'enda yjoho ko ta ndaha najmi ts'intjusun ni xi mjehe nda ntiaha, kui xi nkjin n'iyá s'ehe. ⁴⁸ Tunga nda musu xi najmi be ni xi mjehe nda ntiaha ko tít'sín ni xi tjihin nga n'e kjuaha ra, kui xi chuba n'iyá s'ehe. At'aha ngayjee xi ts'ati ni xi kits'ínkjáihin, kui xi ta ts'ati ni xi kujinchí ngáha ra. Ko xi 'yún tse ni xi kin'e kunná, kui xi ta 'yún tse ni xi n'enisi ngáha ra.

B'i ts'in kitsúya Jesu nga kui ngat'aha kuakjányaha yjoho xuta
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'An jáik'iet'á nd'ía asuntej ko mangimjena nga kuiti kai. ⁵⁰ Tunga tjihin ni nga nku kjuanimá xi tu xí chánkaha kj'ujian. Un nkjún tibena ko b'a kamana santaha nkúhu nga kujichú nistjin nga kuitjusun niu. ⁵¹ ¿A b'a manuu nga kjuajyu jái tsja asuntej? An b'a tíxinnuu nga najmi. Tu xi kjuakjánya níhi yjoho xuta jáihina. ⁵² At'aha nd'ai ch'atuts'ihin ra nga kuakjánya yjoho má nga tjintu un xuta. Jan ngjai kontraha jo, ko xi joo ngjai kontraha xi joon. ⁵³ Xi tí'mi na'mi ngjai kontraha ntíhi, ko xi tí'mi ntí ngjai kontraha na'mihí. Xi tí'mi naa ngjai kontraha takjihin, ko xi tí'mi takjin ngjai kontraha naaha. Xi tí'mi na nchí'ya ngjai kontraha na antaha, ko xi tí'mi na anta ngjai kontraha na nchí'yaha.

B'i kitsúhu Jesu xuta nk'ie nga najmi tímankjihin nistjin xi y'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ B'a ta kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta nkjiun:

—Nk'ie nga yo nga nibá ninti xi tjehe má fintjai ts'íu, as'ai: “Tsí k'ua” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁵ Ko nk'ie nga tsjen ntjo sje, as'ai:

“Kama sje” bixiún, kō b'a ma. ⁵⁶ Xuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntjaná! Mankjinnu ni xi ma chji nk'a jan kō t'anankiu, tunga, ¿a najmi tímankjihinnu nistjin xi kich'ahanu nd'ai?

B'i ts'in tsakúya Jesu nga k'uéndakaá xinkia
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿A najmi n'enkjintak'un subahanu ni xi nda tjin nginkun Ntjaná? ⁵⁸ Tsa tjin xi tibatéjénehi kō tjenkoj nga tí'mikoi nginkun nda tjióo, chubakondai nga tjenko sai aya niyóo, tu xi najmi ngjuaikoho ri nginkun nda jue. At'aha tsa nginkun nda jue ngjuaikohi, as'ai nda jue ts'inkjas'ehin aya ntsja nda xi kunntá nubayóo kō kui xi ngjuaya'yihin. ⁵⁹ B'a tixihin nga najmi kuitjui yō santa nkúhu nga k'uéchjyjei toon xi tjehin.

13

B'i ts'in tsakúya Jesu nga tjihin nga ngjuaij'áha ra animaha xuta

¹ Kui nistjin xu'bo kabincha yō k'ua xi kitsúyaha Jesu ni xi kamat'ain k'ua já xi nibáha ante Galilea. Pilato kits'ink'ien jóo kō ta kuihi jnihi jakj'a nga kits'intjijinkoho jnihi chu xi incha tsichuko nga kitsjá chje. ² As'ai kinchja Jesu:

—¿A b'a manuu nga b'a kamat'ain já Galilea xu'bi at'aha 'yún tjin saha ngatitsun nga ngayjee xuta xi tjin ante Galilea? ³ An b'a tixinnu nga najmi. Kō ta jun, tsa najmi kuankinchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'in kuayó. ⁴ Kō máha já t'ion jan xi k'ien nga tsijnenehe xjó nk'a xi kisasín ntá tixa Siloe, ¿a b'a manuu nga kui xi 'yún tjin saha ngatitsun nga xuta xi tjin nanki Jerusalem? ⁵ An b'a tixinnu nga najmi. Kō ta jun, tsa najmi kuankinchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'in kuayó.

⁶ Kō b'i ta ts'in y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Nku nda kisasihin nku yá higuera ajin yá tuntsjajéhe kō ngjisehe tsa ja yjaha tu higo yóo, tunga ndahá nku najmi kisakúhu. ⁷ As'ai kinchjako nda xi kunntá yá tuntsjajé: “Ja tjinna jan nú nd'ai nga tí'áingisja tuhu yá higuera xu'bi. Ndaha nku najmi tsakúna. Tichásuin, at'aha tu títs'inkjenki tiyahá nga'yúhun t'anankiu”, kitsú. ⁸ As'ai b'a kitsú nda xi kunntá yá tuntsjajé: “Ji nda ntia, tjennteihí nga katasinjña sa nú xu'bi. Kuakjanndáihí tuts'in kō kuinchankíhí abono. ⁹ Tsa tsjá tu núni, nda tjin. Tunga tsa najmi, kama stísun.”

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nku tachjuún nga nistjin nkjún

¹⁰ Nku niyá nk'ie nistjin nkjún, ni'ya sinagoga tibakúya Jesu éhen Ntjaná. ¹¹ Yō kab'ejña nku tachjuún xi tjihin t'ion jan nú nga uhun. Nku ndaninda kits'inchitjuhu kō ndahachí najmi

ta ma basin naxuhu. ¹² Nk'ie nga kieke Jesu tachjuun, as'ai kinchjaha ko b'a kitsuhu:

—Ji tachjuun, ja kama ndaíhi ch'in xi k'uhin.

¹³ As'ai kingjenne ntsja Jesu tachjuun. Ta kuihi chubo tsasin naxu ngaha ko kits'intsoho Ntjaná. ¹⁴ Tunga kama kjahan ra nda k'akuhu ni'ya sinagoga, at'aha nistjin nkjun nga kits'innkihí Jesu tachjuun. As'ai b'a kitsuhu xuto:

—Jun nistjin tijná nga ma n'exá. Kui nistjiun nibó nga n'enkinuu, najmi tu nistjin nkjun.

¹⁵ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—iTu tsjohónuu bakuchjúú xi nkú ts'in yankjún Ntjaná! ¿A najmi chjunndáyanú chu xi tjinuu nga nistjin nkjun nga bankín n'ek'iu ntá? ¹⁶ Tachjin ta ntjehe ntje cháná Abraham maha, xi ja tihin tj'ion jan nú nga Satana y'et'a'yuhun nga kitsjá ch'ihin, ¿a najmi tihin ni nga chjunndáya nga nistjin nkjun?

¹⁷ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, kama subaha ngayjee já kontraha. Tunga máha xuta nkjiun, kama tsjoho ngayjee kjuankjún xi tít'sín Jesu.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)*

¹⁸ As'ai b'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi b'a joyaha xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná? ¿Mí nihi xi k'uejñá chubayahana? ¹⁹ Kui xi b'a joyaha nku k'un mostasa xi jakj'á nku nda ko y'éntje jñáha. As'ai kisá k'uun ko nku yá tu chánka kama, ko nisee j'ai ts'inná'á nubaha tjiaha yoo.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén na'yu sahan ninkuan
(Mt. 13:33)*

²⁰ As'ai ta kinchja ngaha Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú ts'in batéxuma Ntjaná? ²¹ Kui xi b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuun ko kits'intjijinko tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatentee na'yu.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku ankjua
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Nk'ie nga tít'sín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, tsakúya ts'ihin éhen Ntjaná má xi tjeheh nga tí'fa, nanki i ko nanki xixi.

²³ As'ai b'a kitsú nku xi kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji Nda maestru, ¿a chuba maha xi n'ek'anke?

²⁴ B'i kitsú Jesu:

—N'e kjuá'yuhun ruu yjonuu nga titjás'oon ankjua ntsjyoo. At'aha tixinyanuu nga nkjin nkjun maha xi kama mjehe kjuas'en yo, tunga najmi kamahá ra. ²⁵ Nk'ie nga kuisintjen

nda xi ts'e ni'yoq ko k'uéchja ankjuo, jun xi kabincho natsin jan n'ekjano ankjuo nga b'a kuixiún: "Ji nda ntia, chjux'áni ankjuo." Tunga b'ahá kuitsunuu: "Najmi be yáha jun." ²⁶ As'ai b'a kuixiún: "Yanáá xinkjá. Niyátenei tsakuyái éhen Ntjaná." ²⁷ Tunga b'ahá kuitsunuu: "Ja b'a kuaxinnuu nga najmi be yáha jun. Tiyú t'axín tentenú, jun xi ch'on kin'o."

²⁸ Yo ch'iu ko kujichó ni'yun nk'ie nga choo nga ntje cháná Abraham, Isaac ko Jacob ko ngayjee já profeta tjintu má batéxuma Ntjaná. Ko máha jun, kujich'onsjenuu natsiun. ²⁹ At'aha tu má xi tjeheén ni nibaha xuta nga kj'uai s'í xi kama má batéxuma Ntjaná. ³⁰ Tjin xuta xi yjanki nd'ai, kui xi tjun kama ngáha, ko tjin xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

*B'i kitsú Jesu nga kinchjanimíyaha nanki Jerusalen
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Ta kuihi chubo tjin já fariseo xi j'aisehe Jesu ko b'a kitsúhu:

—Xin t'in, at'aha Herode Antipa mjehe ts'ínk'iehin.

³² B'i kitsú Jesu:

—B'a tankink'ihun nda maña xi b'a tjin: "Chasei. Nd'ai ko ndyjunni k'onsje jánindo ko ts'innkih xuta, ko nistjin xi ma jahan kama ndjuuna xána." ³³ Tunga tjin ni nga ts'inndjaá niyána nd'ai ko ndyjunni ko nkin nga kfián nanki Jerusalen. At'aha najmi kama xin nanki kuayá nku nda profeta.

³⁴ Jun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion já profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! ¡A tu nkjihin niyá kama mjena nga k'uentúkunu xi nkú ts'ín xantó nga b'énkinka ntihí, tunga najmi kin'e yunú! ³⁵ Nd'ai ni ma, ja s'ejña masen antenuu. An b'a tíxinnuu nga najmi ta cháhanú santa nkúhu nga kujichú nistjin nga b'a kuixiún: "¡Kakjanínk'a Ntjaná xi nibáha ngajoho!"

14

B'i kama nk'ie nga ngji kjine niñu Jesu ni'yaha nku nda fariseo

¹ Nku nistjin nkjún niñu ngji kjine Jesu ni'yaha nku nda k'aku fariseo. Kikuntá 'maha jóo kui chubo. ² Ta kabasinjña yo nginkun Jesu nku nda xi xkaí tinchaha. ³ As'ai kinchjako Jesu já maestruhu kjuatéxumo ko já fariseo:

—¿A ma n'enkih xuta xi uhun nga nistjin nkjún, a ra najmi?

⁴ Tunga najmi kinchjahá jóo. As'ai Jesu kits'insihin nda uun, kits'innkih ko kits'ínkji ngáha ni'yaha. ⁵ As'ai ta kinchjakohó ngáha jóo nga b'i kitsúhu:

—Tsa ntihí ko tsa turuhu nku xi síñajinnuu kujneya nku ntá tixa nk'ie nga nistjin nkjún, ¿a najmi tjen'yún k'uasjehín?

⁶ Najmi kinchja jóo, at'aha najmi be nkú kuitsu.

⁷ Ja kamoq, nk'ie nga kieke Jesu xi nkú ts'ín tíf'ájin xuta xi kama ñjakú yo ante xi tüncha títjuun nga túb'entut'á yámixó, as'ai y'éjña chubayaha nga tsakúya. B'i kitsúhu:

⁸—Tsa tjín xi kuitsuyahi nga k'úin nku s'í kjuabixan, najmi tu ante xi síjña títjuun binchin. At'aha tsa tu ahá ni k'j'uaí nku xi ta kik'inyaha nga k'j'uaí s'íu xi 'yún yankjún sa nga ji, ⁹ tsa as'ai b'a k'j'uaí tsuhi nda xi túb'asje s'íu: “Ndaí tjejin má kabinchin”, kui nga kama suba ts'ihin ri nk'ie nga k'úinnchin ante xi fekuu. ¹⁰ Ni xi n'ení tsa tjín xi kuitsuyahi nga k'úin nku s'í, t'ihinnchin ante xi fekuu, tu xi b'a k'j'uaí tsuhu ri nda xi kitsúyahi nga k'j'uaí s'íu: “Ji nda amigo, t'ihinnchin nku ante xi tijná k'aku.” B'a ts'ín sakúhu ri kjuachánka nginkun ngayjee xi k'úentut'ákohi yámixó. ¹¹ At'aha tu yáhá ni xi k'uasje nk'a suba yjoho, kui xi chajnuha. Ko xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

¹² Ko ta kinchjako Jesu nda xi kitsúyaha nga k'j'uaí kjine niñu. B'i kitsúhu:

—Nk'ie nga s'í n'esjei, najmi tu já xi nda nchjakohi chubaihi, ta ndaha já nts'ei, ta ndaha já xinki, ko ta ndaha já nchiná xi tjíntut'á tiñahi. At'aha tsa b'a n'ei, kui jóo kuinchja ngajoya ngáha ri ko b'a ts'ín kuitju chjíhi ni xi kik'aihi. ¹³ Ni xi n'ení nk'ie nga s'í n'esjei, xuta x'an chubaihi, xi nimaha, xi najmi ma fi ko xi ka. ¹⁴ B'a ts'ín nda kamat'aihinni. At'aha xuta xu'bi najmi kamaha tsjá ngajoya ngáha ri ni xi k'j'uaihi, tunga kama chjíhi ri njstjin nk'ie nga k'j'uaíya ngáha ra ngabayoo xuta xi naxu y'entu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku s'í chánka xi ts'asje nku nda

¹⁵ Nk'ie nga kint'é ni xu'bi nku nda xi ta kab'ejñat'ako Jesu yámixó, as'ai b'a kitsú:

—¡Á b'a nda tjíhin ts'e xuta xi k'úentujíhin s'í chánka xi kama má batéxuma Ntjaná!

¹⁶ As'ai b'a kitsúhu Jesu ndo:

—Nku niyá nku nda ts'asje nku s'í chánka ko nkjin nkjún xuta kits'ínkint'é nga k'j'uaísehe. ¹⁷ Nk'ie nga ja tsichu chuba, as'ai kits'ínkji nku nda musuhu ndo. “Nibó, at'aha ja tjinda ngayjee nichinee”, kitsúhu xi incha kin'ekint'é nga k'j'uaí s'íu. ¹⁸ Tunga ngayjee jóo incha tsanki nga n'e'yún tak'uhun. “As'ai kuak'atsená nku jñá ko tjíhin nga kfínsehe. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú nda xi tjun kik'inyaha. ¹⁹ “As'ai kuak'atsená te turu bakján nanki. Tífikjut'ayá chu. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú ngá k'j'ai nda. ²⁰ “As'ai kuixanná, kui kjuaha nga najmi kama kfíhinna”, kitsú ngá nda xi ma jahan.

21 'Kik'óya ngáha nda musu ko kitsúyahá nda ntíahá ngayjee ni xu'bi. As'ai kama kjahan nda xi ts'e ni'yoó. "Kítsa t'in ajin nantio ko niyáté xi tjin nanki xu'bi. Nibákoj ei xi x'ahan, xi nimaha, xi kaha, ko xi najmi ma fi", kitsúhu nda musúhu. 22 Askahan b'a kitsú nda musu: "Ji nda ntia, ja kuats'intjusan xi nkú nga kuakixín, tunga tjihín sa ante." 23 As'ai b'a kitsú ndantio: "T'in aya niyóo ko ante xi xi tjin dai ei. N'e kjuá'yúhun ri xuta nga kjuas'en ei, tu xi tséhe ni'yaná. 24 At'aha an b'a tixinnu nga ndaha nku xuta xu'bo xi kixinya títjuhún najmi kjine ni xi y'endá."

B'i ts'in kitsúya Jesu ni xi tjihin nga tjun ts'ínnkjink'un xuta xi mjehe tsjénnkihi
(Mt. 10:37-38)

25 Nkjin nkjún maha xuta xi tjénnkihi Jesu. As'ai kits'ínk'ótjiyak'un ko b'a kitsúhu:

26 —Tsa tjin xi tsjénnkina, tjihin nga 'yún ts'ín mjena nga na'mihi, naaha, chjuúhun, ntíhi, já nts'e, jminchjín nichja, ko santaha yjoho. Tsa najmi b'a ts'ín, najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána. 27 Xi najmi títjáha yjoho nga tsjénnkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána.

28 'Tsa nku xi tíñajinnu mjehe ts'ínnnda nku torre, ¿a najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínxki nkú tjin ni xi kfet'aha, tu xi skuehe tsa tíñaha ni xi machjéhen nga ts'ínnndjuú niu? 29 At'aha tsa ts'ínnnda tuts'in xjóo ko askahan najmi kuichúkjuaha nga ts'ínnndjuú niu, as'ai ngayjee xuta xi skuehe nga b'a ts'ín kuajnukiehe. 30 B'i ngján b'a kuitsu: "Nku xá kik'atuts'ihín kui ndai, tunga najmi tsichukjuahá rá nga kits'ínnndjuú."

31 'Ko tsa nku nda rei xi tíñaha te mij já jun mjehe ngjuai kjánko kj'ai nda rei, ¿a najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínnkjink'un tsa kuichúkjuaha nga kjaánko nda rei xinkuu xi nibáko kan mij já jun xi ts'e? 32 Ko tsa behe k'un nga najmi kuichúkjuaha, as'ai ts'ínkji já chjine'én xi ts'e xi má nga kuankihi kjuajyu nda rei xinkuu nk'ie nga kjin tjen sa. 33 Kui b'a maha, tu yáhá ni xi tíñajinnu xi najmi k'úéjña ngayjee ni xi tjihin, kui xi najmi tsuhu rá nga kama xuta ni'yakuyána.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén sihin naxo
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yúhun, ¿nkú ts'in kama ntia ngáha? 35 Najmi ta chjihí rá. Najmi kama n'echjén xi nkúhu tsa ninte ko ta ndaha tsa n'etjijihín abono. Tu ngjuajyahá sa natsin ján. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

15

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku chutsanká xi kindyja

(Mt. 18:10-14)

¹ Nkjín já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'ahá já Romá kó xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumahá Moise kama ñjakút'ahá Jesu nga j'aisínñjuhu. ² As'ai kinchjayanehe já fariseo kó já chjine'éhen kjuatéxumoo nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Kui ndai ts'ínkjáihín kó kjineko niñu xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatexumoo.

³ B'i kitsú Jesu nga y'éjña chubayaha:

⁴ —Tsa tíñajinnu nku xi tíinchahá unchan chutsanká, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi kuincháhá xi cháte kó yachán ñjoo ajin jñoo kó ngjuaingisjai xi kandyjoo santa nkúhu nga sakúhu?

⁵ Kó nk'ie nga sakúhu chu, tsjo kamahá nga ngjuásun tjia.

⁶ Nga kj'uai ni'yaha, kuinchja ñjahá já xi nda nchjakohó kó já xi tjintut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'ahá ja kuasakú ngáhana chutsanká xi kandyjana”, kuitsuhu.

⁷ B'a tíxinnu nga b'a tá ts'in 'yún s'e sa kjuatsjo ndjiojmi ján nk'ie nga nku xutá ngatitsun fik'áha rá animahá nga cháte kó yachán ñja xutá xi naxu nginkun Ntíaná, xi najmi tjíhín nga ngjuaikj'áha rá animahá.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku toon xi kindyja

⁸ Kó tsa nku tachjuún tíñaha te toontaba, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi k'uétihí nku nd'í kó kjécha ni'yaha nga kuangisjai sisin santa nkúhu nga sakú ngáhá rá toohon? ⁹ Kó nk'ie nga sakúhu, as'ai kuinchja ñjahá jminchjín xi nda nchjakohó kó jminchjín xi tjintut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'ahá ja kuasakú ngáhana toontaba xi kandyjana”, kuitsuhu. ¹⁰ B'a tíxinnu nga b'a tá ts'in s'e kjuatsjo ajihín ntítsjehe Ntíaná nk'ie nga nku xutá ngatitsun fik'áha rá animahá.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku na'mi xi kits'ínkjáin ngáha rá ntíhí

¹¹ B'i kitsú sa Jesu:

—Nku nda kis'ejñaha jo já. ¹² Nda xi kjintíu kinchjako na'mihí: “Ji na'mi, k'uainí ni xi kanéna”, kitsúhu. As'ai tsakjanya ndo ni xi tjíhín nga kitsjáha ntíhí. ¹³ Askahan nga ja j'a chuba nistjin, as'ai tsatéña nda xi kjintíu ngayjee ni xi kik'aihi kó ngji nku nanki t'axín kjin nga kik'a toon xi kisakúhu. Yo kits'ínkje tiya toohon nga kits'ínju kits'ínt'a. ¹⁴ Tunga nk'ie nga ja kits'ínkje ngayjee toohon, tu nkuhú kjintía xi tu xí 'yúhún kama nanki xu'bo kó kíkíe kjintía kó kui. ¹⁵ As'ai ngjinki xáha nku nda xi tíñá nanki xu'bo, as'ai kits'ínkjihí ndo má tíincha chinkaha tu xi ts'ínkjehen chu.

¹⁶ Mjehe kjine ni xi tìncha kjine chinko, tunga najmi ch'a xi kitsjáhá ra niu.

¹⁷ 'Tu chahán kama chubayaha ni xi kits'in, kui nga b'i kitsúhu: "Nkú tjin maha já xi ts'in xánta ni'yaha na'mina xi tib'anki tímaha nichine. Ko máha an, ei tibaya kjintía. ¹⁸ Tu sahá kfínse ngáha ra na'mina ko b'a xihin: Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. ¹⁹ Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úinní. Tu sahá katumahi an xi nkú joyaha nku nda musu xi ts'ihin xánta." ²⁰ As'ai kits'in niyá ndatiu nga nibase ngáha ra na'mihi. Kjin tjen sa nk'ie nga kikiehe na'mihi ko kama nimaha. Tsangatsanka nga ngjitsubakjá ntíhi ndo ko kikjexu'ba. ²¹ As'ai b'a kitsú ndatiu: "Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úhinní."

²² 'Tunga b'ahá kitsú na'mihi ndatiu nga kinchjako já musuhu: "Kitsa nibáko najyun xi 'yún nda ko n'engjo ntína, ko ta t'eyohoo najnú ntsja nku stjink'un, ko tjayohoo tjabaxínté. ²³ Nku turu xunkú xi 'yún chánka nibáko ko n'ek'ion. Chineé ko n'esjeé s'í. ²⁴ At'aha ntína xu'bi nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja ja kuasakusjái ngáha." As'ai nku s'í incha kik'asje.

²⁵ 'Máha nda xi chóo, jná kafi. Nk'ie nga kik'óya ko j'ai tíña ni'yoó, kint'é nga suun tífane ko nga tìncha tenki xuta. ²⁶ As'ai kinchjaha nku nda musu ko kingjásjaiyaha mí nihi xi tíma. ²⁷ B'a kik'ihin: "Nda nts'ei ja kaf'ai ngáha ko na'mihi katsjá kjuá nga kan'ek'ien nku turu xunkú xi 'yún chánka, at'aha nda tjihin ndo nga kuats'ínkjáin ngáha ra." ²⁸ Kama kjan nkjühun nda xi chóo nga santaha najmi ta mjehe ra kjuas'ehen ayoo. Kui nga tsitjusjehe na'mihi ko tsankihi nga kjuas'en. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú ndo: "Yai, té, xi nkú ts'in nkjin nú tjihin nga títs'inxát'aha ko tehente tint'e'éhen, tunga ndahachí nku niyá najmi kje 'bainí nku chutentsu ichí xi k'uasjékhona s'í já xi tjoho an. ³⁰ Tunga nk'ie nga kj'uai ntíhi xu'bi, xi kits'ínkjeko jminchjín skóo ni xi kik'aihi, kan'ek'ieihin nku turu xunkú chánka."

³¹ 'As'ai b'a kitsú na'mihi: "Ji ntína, tehente tinchunkoní ei, ko ngayjee ni xi tjinna ji ts'í. ³² Tunga nd'ai tjihin nga n'esjeé s'í ko n'etsjaá, at'aha nda nts'ei nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja ko ja kuasakusjái ngáha", kitsú.

16

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda musu xi najmi naxu ngjiko xáha

¹ B'i kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Y'ejña nku nda nchíná xi kitsjá xáha nku nda musu hu tu xi kuasehe ra ni xi tjihin. Kik'inyaha nga nda musu tits'ínkje tiya ni xi kits'ínkjas'ehen nga kuasehe. ² As'ai kinchjaha nda musu ko b'a kitsúhu: “¿Á b'a tsu én xi tint'ehena? N'ekjas'enní kuenta ha xá xi tín'ei, at'aha najmi ta ji chasehe ri ni xi tjinna.” ³ As'ai kits'ínkjkink'un nda musu. B'i kitsú: “¿Mí nihi xi ts'ian ei ni, at'aha ja tits'ínkje xána nda ntiana? Najmi kuichúkjua tsa xá ndjá ts'ian ko subana tsa chje kuankia. ⁴ Ja be mí nihi xi ts'ian tu xi ts'ínkjái hinna xuta ni'yaha nk'ie nga ja kje xána.”

⁵ As'ai kinchjaha nga nkúnkú já xi tjeheh ts'e nda ntiaha. “¿Nkú tjin tjehin ts'e nda ntiana?”, kitsúhu nda xi tjun j'aisehe. ⁶ “Unchan ndji seti”, kitsú ndo. B'a kitsú nda musu: “Á xujun xi tjit'a xkih ni xi tjehin ei. Kítsa tinchin, tu sahá tu chátehé t'et'ai.” ⁷ As'ai b'a kitsú ngáha kj'ai: “Ko ji, ¿nkú tjin tjehin?” “Unchan kusta tuniñu”, kitsú nda xu'bi. B'ahá ta kitsú ngáha nda musu: “Á xujun xi tjit'a xkih ni xi tjehin ei. Tu sahá tu cháte ko katéhé t'et'ai.”

⁸ As'ai nda ntiaha nda musu ch'onk'un xu'bi kama nkjúhun nga 'yún nkjink'un ndo nga b'a kits'in. At'aha xuta xi ts'e asuntee 'yún tjin saha kjuankjink'un xi nkú ts'in b'éndako xinkjin nga xuta xi ts'e má ndzjeen. ⁹ Ko an b'a tíxinnu. N'e chjón kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin nga kuísinko xuta, tu xi kas'ehenuu xuta xi nda kuinchakonuu. B'a ts'in nk'ie nga kfeko asuntei kjuanchináha, n'ekjáinnu má nga kuintsuba síun.

¹⁰ Xi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi ichi, kui xi ta naxu fiko nga ts'intjusun ni xi tse. Ko xi najmi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi tse. ¹¹ Kui b'a maha, tsa najmi kixi kuankínko nga chasoho kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin, ¿yá xi tsjánuu nga chúnnto kjuanchiná xi ndoo? ¹² Tsa najmi kixi kuankínko nga chasoho ni xi ts'e xi kj'ai, ¿yá xi tsjánuu ni xi ts'ajun? ¹³ Ndaha nku nda musu najmi ma ts'inxát'aha jo já ntia. At'aha nku xi ts'ín unkie ko nku xi ts'íntjo, ko a ra ts'ínxát'a sisihin nku ko ch'on ts'in kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'aha ruu Ntiana ko kjuanchinó.

¹⁴ Tunga já fariseo, kui xi 'yún tsjoho toon. Kui nga tsajnukiehe Jesu nk'ie nga kint'é ngayjee ni xu'bi. ¹⁵ As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—Xuta nda n'esjo yonuu nginkun xuta, tunga Ntiana ha be xi nkú ts'in tjintuyá animanuu. At'aha ni xi benkjún xuta tu ts'ihí maha Ntiana nga basehe. ¹⁶ Jet'a xáha ni xi kis'et'a kjuatéxumo ko ni xi tsakúya já profeta nistjin nga j'ai Jua Bautista. Kui nistjin kik'atuts'ihin ra nga tis'enijmí nga Ntiana xi batéxuma ko xuta titsjá nga'yúhun yjoho nga

tifas'enjin nga Ntjaná xi kuaatéxumaha. ¹⁷ Tunga ta chjhi ra kuaatéxumo. Najmi 'ni tjin tsa ndyjajihin sen nk'a jan ko t'anankiu nga nku ntu ichihi kuaatéxumo ndyjat'a.

B'i ts'in kinchjanijmyaha Jesu kjuabixoon
(Mt. 5:31-32; 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Tu yaha ni xi k'uejna chjuuhun ko kuixanko kj'ai tachjuun, kui xi tibangane kjuabixan tjuhun. Ko xi kuixanko ngaha tachjuun xi y'ejnaha x'ihin, kui xi ta tibangane ni xi 'mih kjuabixan.

B'i ts'in tsakuya Jesu nga kits'inchin nku nda nchiná ko nku nda x'an

¹⁹ Y'ejna nku nda nchiná xi bja najyun xi 'yun chji ko najyun xi tsjo k'un ko ngayje nistjin tsjo ts'in b'asje s'i. ²⁰ Ta y'ejna ya nku nda x'an xi 'mi Lazaró, xi kitsejnuhu ra tsé ko xi fajnastiu ankjua ni'yaha nda nchinó. ²¹ Kui nda x'on ni xi un b'éhe k'un nga kjine t'ia xi xi bixuntunki kinte yamixaha nda nchinó. Ko santaha naño f'aik'uhun nga kjinejnu tséhe. ²² Tu k'iehen nda x'on ko ntitsjee ngjikohó ante xi má nga tjina ntje chána Abraham, ko ta k'ien nda nchinó ko ngjiyanji. ²³ Nk'ie nga un tibehe nda nchinó ngak'ien, tsasenjinki ko kieke nga kjin tjina Abraham ko nga Lazaró kab'ejnat'aha.

²⁴ As'ai kikjintáya nda nchinó nga kinchja: "Ji na'mi Abraham, katuma nimahi an. T'exái Lazaró nga kats'ink'anchiku najnú ntsja ko kanibá ts'ink'anchi njá. At'aha 'yun nkjun un tibena ei ajin nd'í", kitsú. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Abraham: "Ji ntina, n'ekj'áitsjein nga tsjo ts'in tsinchin asuntee ko Lazaró kjuanima j'anki. Tunga nd'ai tjihin kjuajyu ko ji un tibehe. ²⁶ Ko nku tikjá ya. Nku tixa chánkantsú tjenchja masen yaná. B'a ts'in najmi ma f'atikjáha xi tjintu ei xi mjehe nguajai jan ko ta ndaha xi tjintu jan najmi ma f'atikjá nga kj'uai ei."

²⁷ As'ai ta kinchjahá ngaha nda nchinó: "Tibankihi, na'mi, nga n'ekj' Lazaró ni'yaha na'mina. ²⁸ At'aha un maha já nts'é. Katjitsúyaha tu xi najmi ko kui kj'uaihi ante xu'bi má nga un tibehe xuta", kitsú ndo. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: "Tijnaha já nts'ei kuaatéxumaha Moise ko xujun xi y'et'a já profeta. Kui xi kant'é éhen", kitsú. ³⁰ As'ai: "Najmi, na'mi Abraham. Tunga tsa tjin xi kj'uaiya ngaha ra ngabayoo ko ngjuaisehe já nts'é, ngjuaij'aha ra animaha", kitsú nda nchinó. ³¹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: "Tsa najmi tint'é éhen ni xi y'et'a Moise ko já profeta, ta najmi kama chubayaha ndaha tsa tjin xi kj'uaiya ngaha ra ngabayoo."

17

B'i ts'in kinchjanimiyaha Jesu xuta xi ts'inkijnejin je xuta xingisoo

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ B'i kitsú Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyaha:

—Tjihin nga s'e ni xi ts'inkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, jnima ru ts'ihin xi ts'inkijnejin ngatitsun xuta xi k'ái! ² Tu sahá ra ngandaha xi b'a ts'íun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka ko chjanikj'ajin ntáchak'uun, kintehe ni nga ts'inkijnejin ngatitsun nku ntí ichí xi nkúhu xu'bjí. ³ Chúhun yjonu.

'Tsa nda nts'ei títs'in ngatitsun, chubakoi nga najmi nda títs'in. Tsa nguakj'áha ra animaha, n'endyjat'aihi. ⁴ Tsa yatu niyá ch'on ts'inkohi nga nku njstjin ko tsa yatu niyá: "Tífikj'aha ra animana, n'endyjat'aní", tsa kuitsuhi, n'endyjat'aihi.

⁵ As'ai kinchja já postru:

—Tisinkoni tu xi 'yún s'ejin sahaní Ntíaná.

⁶ B'i kitsú Jesu:

—Tsa tu ichí s'ejinnuu Ntíaná xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún ichí, kama b'a k'úihuun yá tu xu'bjí: "Tiyú xin ei ko t'ihinsinjñajin ntáchak'uun." Kuint'é'ennuu yoo.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda musu xi ts'íntjusun xáha

⁷ Tsa nku xi tjñajinnuu tjñaha nku nda musu xi kafikján t'anankiu ko tsa chu kafikunntá, nk'ie nga ja k'ooyaha jñá nda musu, najmi b'a kuitsuhu: "Títjáhanhunt'ái yámixo." ⁸ B'a ní kuitsuhu: "T'endaní ni xi k'jine ko n'esjei najjihin. T'eyání nichinena ko ntá xi k'uia, ko askahan kama chinej ko s'í ji."

⁹ Ko ta ndaha najmi tsjáha máb'achjihí nda musuhu nk'ie nga ja kuats'íntjusun xá xi kuatsjáha. ¹⁰ B'a ta ts'in jun, nk'ie nga ja n'etjusun ngayjee xá xi kitsjánuu Ntíaná, b'a ní tixíun: "Já musu ní. Ni xi kik'inni, kui nihi xi kin'eí."

B'i ts'in kits'innkíhí Jesu te já xi k'uhun ch'in fentujnu

¹¹ Nk'ie nga títs'in niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalem, j'ajin masen ante Samariá ko ante Galilea. ¹² Nk'ie nga tsichu nku nanki ichí, j'aik'úhun te já xi k'uhun ch'in fentujnu. Kui xi kjint'á tsincha ¹³ nga kikjintáya:

—Ji Jesu, nda maestru, katuma nimahi jin.

¹⁴ Nk'ie nga kíkíe Jesu jóo, as'ai b'í kitsúhu:

—Tankínkuhu yjonuu já na'miu.

Nk'ie nga tijncha fi jóo, tsitjuxín ch'ihin. ¹⁵ As'ai nku nda xi tjenjihin já xi tee, nk'ie nga kíkíe nga kama nkihí, kik'óya ko kits'intsjoho Ntíaná nga 'yún kikjintáya. ¹⁶ J'aisinkunch'int'aha Jesu nga íxí t'anankiuhú kingjénsten nintaku ko kitsjáha

máb'achjíhi. Samariá nibáha nda xi b'a kits'íun. ¹⁷ As'ai b'i kitsu Jesu:

—¿A najmi tehé maha já xi kama nkihi? ¿Má kfihi já xi ñja xingisoq? ¹⁸ ¿Á tu nkuhú nda xu'bi xi najmi ntje Israel tjehen ra kuak'óyaha nga kj'uaits'intsjoho ra Ntjaná?

¹⁹ As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Tisintjein ko t'in. At'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

B'i ts'in tsakúya Jesu nkjé kuatéxuma Ntjaná
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ As'ai já fariseo kingjásjaiyaha Jesu nkjé kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntjaná. B'i kitsu Jesu:

—Tunkaán najmi kama chjihí nk'ie nga kuatéxuma Ntjaná. ²¹ Ko ta ndaha najmi b'a kuitsu xuta: “Ei tíña”, ko a ra: “Ján tíña.” At'aha ja tibatéxuma Ntjaná ajinnuu.

²² As'ai b'a kitsúhu xuta ni'yakuyáha:

—Kuichú nistjin nga kama mjenuu nga choo ndaha tsa tu nku ichí nistjin xi s'e nk'ie nga kj'uaí Ntíhi Ndax'íun, tunga najmi chanú. ²³ Tjín xi b'a kuitsunuu: “Ei tíña”, ko a ra: “Ján tíña.” Tunga najmi tu bankinnú ko ta ndaha najmi tu tsjennkíhu. ²⁴ At'aha xi nkú ts'in ma chji nd'ích'on nk'a ján nga bat'ai, nga ma chji ei ko ma chji ján, b'a ta ts'in kama chji Ntíhi Ndax'íun nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha. ²⁵ Tunga titjuhún tihin nga un nkjún skuehe ko nga xuta xi tjín nd'ai najmi ts'íinkjáihi.

²⁶ Xi nkú kama nistjin nga y'eña Noe, b'a ta kama nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'íun. ²⁷ Kui nistjiun tìncha kjine ko tìncha 'bi xuta. Tìncha bixan ko tìncha ts'ínkixan ntíhi. B'a tìncha ts'in santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánkoq, ko tu ni xí kik'ahá ts'í ko jesunjin ntá ngayjee xuta. ²⁸ Ko b'a ta kama nistjin nga y'eña Lot. Tìncha kjine ko tìncha 'bi xuta. Tìncha b'atse ni ko tìncha batéña ni. Tìncha b'éntje ko tìncha ts'ínnda ni'ya. ²⁹ Tunga nistjin nga tsitju Lot nanki Sodoma, nibajen nk'a ján nd'í ko sufri nga tsixuntu t'anankiu. Jesun ngayjee xuta. ³⁰ B'a ta kama nistjin nk'ie nga kuakúchji yjoho Ntíhi Ndax'íun.

³¹ Kui nistjin xu'bo, xi kab'ejñasun nk'a ni'yaha najmi tu kuitjujen nga kj'uaík'asje ni xi tjintu aya ni'yaha. Ko xi kafi jña najmi ta kats'óyaha ni'yaha. ³² N'ekj'áitsjohoon yjonuu ni xi kamat'ain chjuúhun Lot. ³³ Tu yáha ni xi mjehe ts'íink'anki suba yjoho nga k'úéña tik'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá, kui xi tu sahá n'ek'anki. ³⁴ An b'a tixinnuu. Kui nistjen xu'bo jo xuta xi kjintusún nku kama, nku chjúbé ko xinkuu

s'ejña. ³⁵ Jo jminchjín xi tìncha ot'áha xinkjín, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña. ³⁶ Jo já xi kafi jña, nku chjúbé ko xinkuu s'ejña.

³⁷ B'a kitsú jóo:

—Ji Nda Ntja, ¿má xi tjeheh b'a kamoq?

B'i kitsú Jesu:

—Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálíkíe. B'a ta ts'in chaha nga kj'uaí Ntíhi Nda x'jun.

18

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén ni xi kits'ínko nku nda jue nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin

¹ As'ai Jesu y'ejña chubayahá xuta ni'yakuyáha nga tsakúyahá nga tjihin nga tehente kunchja Ntjaná ko nga najmi ts'ínkjehe k'un. ² B'i kitsúhu:

—Nku nanki y'ejña nku nda jue xi najmi benkjún Ntjaná ko ta ndaha najmi nusihin xuta. ³ Yo ta y'ejña nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin. Kui xi fisehe nda jue nga b'a tsuhu: “Kixi n'ení kja xi tjínkona chá kontrana.” ⁴ Nkjin nistjin j'a nga najmi kits'ihin kja tachjún. Tunga askahán ni kits'innkjink'un: “Ndaha tsa najmi benkján Ntjaná ko najmi nusinna xuta, ⁵ tunga tu nku tít's'instihína tachjín. Kui nga tu sahá kixi ts'ihin ra kja tu xi najmi ts'ínkjehe kjuatsentana nga kj'uaíse tehentena.”

⁶ B'i kitsú sa Nda Ntjaná Jesu:

—Nda tasinñju ni xi kitsú nda jue ch'onk'un xu'bj. ⁷ Ntjaná, ¿a najmi kixihí ts'ihin kja xuta xi j'ájin, xi nistjin nistjen nchjakoho? ¿A ts'ínk'andayahá nga kuasínko? ⁸ B'a tíxinnu nga ntjuúhun ts'ihin kja xuta xi ts'e. Tunga nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Nda x'jun, ¿a sakú saha asuntee xuta xi s'ejhin Ntjaná?

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á

⁹ Ta y'ejña chubayahá Jesu nga tsakúyahá xuta xi b'a maha nga naxu tìncha ts'in nginkun Ntjaná maha, tunga najmi ndahá ts'in basehe xuta xingisoo. B'i kitsúhu:

¹⁰ —Jo já ngji nchjako Ntjaná má ma natsihin ninku, nku xi nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma. ¹¹ Nda fariseo b'i ts'in kinchjako Ntjaná nga ngandaha kinchja nk'ie nga kabasinjña ndju: “Ji Na'mi, títsjaha máb'achjí at'aha najmi b'a k'an xi nkú k'un xuta xi k'oo, xi ndyjé ts'in, xi ch'onk'un, xi b'at'aha chjuúhun. Ko ta ndaha najmi b'a k'an xi nkúhu nda xu'bj xi f'áchjintjai ch'á. ¹² Jo niyá nga tuntjóo bátejña kjintía ko nku tíkjá ngayjee ni xi ts'in ngana tsja chje.”

¹³ Tunga nda xi f'achjintjai ch'a kjin tsasinjña ko santaha najmi ma k'un tsa nk'a jan kuasenjinki. Tu kik'on yahá 'mehe nga b'i kitsú: "Ji Na'mi, katuma nimahi an nga je tjenna." ¹⁴ An b'a tixinnuu. Nku nda xi naxu kama ndai nginkun Ntjaná nk'ie nga kik'óya ngáha ni'yaha. Najmi b'aha nda xinkuu. At'aha tu yáhá ni xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi ichi kama nginkun Ntjaná. Ko xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

B'i ts'in nda kinchjane Jesu jánti xiu

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuennehe ra ntsja. Tunga nk'iehé nga kieke já ni'yakuyoo ni, b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'in. ¹⁶ Tunga kinchjahá ra Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Tjehenntoho jánti nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'ohoo. At'aha xuta xi b'a ts'in tjintuyaha xi nkú joyaha jánti xi, kui xi tjehe ra nga Ntjaná kuatexumaha. ¹⁷ Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi najmi ts'inkjáihin nga Ntjaná xi batexumaha xi nkú ts'in ts'inkjáihin nku nda chí ni xi 'baihi, kui xi ndahachi najmi kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha.

B'i ts'in kinchjanijmiko Jesu nku nda nchiná

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ As'ai nku nda k'aku kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'inkjáihin ra nga kúatejña tik'un sían?

¹⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihini? Najmi tjin xi ndaha, nku tutuhú Ntjaná. ²⁰ Yai xi nkú ts'in tjit'a kjuatexumoo: "Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu ndyje n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Chankjuin na'mihi ko nahí."

²¹ B'a kitsú ndo:

—Ngayjee ni xu'bo tít'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

²² Nk'ie nga kint'é Jesu ni xu'bi b'a kitsú:

—Nku ni ndyjat'á sahi. Tateñai ngayjee ni xi tjihin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'in s'ehé ri kjuanchiná ndjiojmi jan. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²³ Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie nusin nusihin, at'aha 'yún nkjún nchiná. ²⁴ Nk'ie nga kieke Jesu nga kik'ie nusin nusihin ndo, b'i kitsú:

—¿Á b'a 'yún 'ni tjihin tsa xuta xi nchiná nkjún kjuas'enjihin nga Ntjaná kuatexumaha! ²⁵ Tu sahá najmi 'ni tjin tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatexumaha.

²⁶ As'ai xuta xi kint'éhe b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷ B'i kitsú Jesu:

—Ni xi ndahachí najmi maha ts'in xuta, Ntjaná maha ts'in ni.

²⁸ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entui ni xi tjinni ko tjennkihi nd'ai.

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yáhá ni xi y'éjña ni'yaha, tsa chjuúhun, tsa já nts'e, tsa xi cháha ko tsa ntíhi at'aha Ntjaná batéxumaha, ³⁰ kui xutai 'yún ts'ati k'uai ngáha ra asunnte xu'bi ko nistjin xi nibá askahan k'uaihi nga k'úentu tík'un sín.

B'i ts'in ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tjenñju. Ja títbankiáán nanki Jerusalen. Yo kuitjusun ngayjee ni xi y'et'a já profeta nga kamaha Ntíhi Ndax'iun. ³² At'aha aya ntsja xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra n'ekjas'en. Kui xi kuajnukiehe, ch'on ts'íhín, ko kuatétéjnuhu. ³³ K'uéhe ko ts'íink'ien. Tunga nistjin xi ma jahan k'uaíya ngáha ra ngabayoo.

³⁴ Ndaha nku ni xu'bi najmi kamankjihín já ni'yakuyóo. Najmi be ni xi tínchja Jesu, at'aha kis'ejña 'maha niu.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda ka

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Nk'ie nga ja títbichú tiña Jesu nanki Jerico, nku nda ka kab'ejña andai niyóo nga títbanki chje. ³⁶ Nk'ie nga kint'é ndo nga tít'a nkjún xuta, as'ai kingjásjaiya mí nihi xi tíma. ³⁷ Kik'inyaha nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, tít'a yo. ³⁸ As'ai kikjintáya:

—¡Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

³⁹ Xuta xi yja títjuun kinchjatikohó tu xi k'uéchja'aha ts'a, tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—¡Ji ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁰ As'ai tsasin'yún Jesu ko b'a kitsú nga ngjuaiichj'a nda ko. Nk'ie nga ja j'ai, Jesu kingjásjaiyaha:

⁴¹ —¿Mí xi mjehi nga ts'ihín?

B'a kitsú nda ko:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁴² B'i kitsú Jesu:

—Katuma chjihu. At'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'in nibána, kui nga kama nkihi ri.

⁴³ Ta kuihi chubó kama chjihí ndo ko kitsjennkíhi Jesu nga kits'intsjohó Ntjaná. Ko ta kits'intsjohó Ntjaná ngayjee xuta xi kieke ni xu'bi.

19

B'i ts'in tsichuk'uhun Zakeo Jesu

¹ As'ai tsichu Jesu nanki Jerico. J'ajin nankiu. ² Yo tijná nku nda nchiná xi 'mi Zakeo, xi nda k'akuhú já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma. ³ Kui xi mjehe skue yáha Jesu, tunga najmi tímahá ra, at'aha katsehe xuta ko ch'e nkjun ya Zakeo. ⁴ As'ai tsangatsanka titjuhun xuta nkjiun ko tsiyajnu nku yá xi sijña yo, tu xi skuehe Jesu, at'aha yo tjihin nga kj'ua.

⁵ Nk'ie nga ja tí'fa Jesu yo, tsasenjinki má kj'i'a ndo ko b'i kitsúhu:

—Ji Zakeo, kitsa titjujein, at'aha ni'yahi tjihin nga ts'inkj'áya nd'ai.

⁶ As'ai kitsa tsitjujen Zakeo ko tsjo kamaha nga kits'ínkjáhin Jesu ni'yaha. ⁷ Tunga nk'ie nga kkie xuta ni xu'bi, as'ai ngayjee kinchjayane Jesu nga b'a kitsúhu xinkjin:

—Ni'yaha nku nda xi najmi ts'intjusun kjuatéxumaha Moise kfi ts'ínkj'áya.

⁸ As'ai tsasinjña ndju Zakeo ko b'a kitsúhu Jesu:

—Chasei, nda maestru. Tsjaha xuta x'an masen ni xi tjinna. Ko tsa tjin xi ndyjé kits'ihin nga ts'anachaha, ts'ink'óya ngáha ra ñju niyá tjihin ni xi jakj'aha.

⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ja k'uanki nd'ai xuta xi tjintu ni'ya xu'bi, at'aha ta ntehe ntje chjáná Abraham y'aha ra nda xu'bi. ¹⁰ At'aha Ntíhi Nda'x'jun j'aingisjái ko j'ai ts'ínk'anki xuta xi ja kindyja.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi kitsjáha já musuhu toon xi ts'íinxáko
(Mt. 25:14-30)

¹¹ Nk'ie nga tímjeñju xuta ni xi tinchja Jesu, as'ai ta y'éjña chubaya ngáha nga tsakúya. At'aha ja tibichú tiña nanki Jerusalem ko b'a tímaha xuta nga akui kuatéxumahá Ntjáná.

¹² Kui nga b'a kitsúhu Jesu:

—Y'ejña nku nda nchiná xi ngji kjin kj'ai nanki tu xi nda rej n'e maha ko askahan k'óoya ngáha. ¹³ As'ai kinchjaha te já musuhu ko kitsjáha toon nga nkúnkú jóo. "N'exáko tooin santa nkúhu nga kjúái ngáhana", kitsúhu.

¹⁴ Tunga unkiehé ra xuta nankihí ndo ko incha kits'ínkji tjennki ndo já chjine'én xi b'a kujtsu: "Najmi mjeni tsa kui ndai xi kama nda reini." ¹⁵ Tunga kin'e mahá nda rej ndo ko kik'óya ngáha nankihí. As'ai kitsjá kjuá nga chubaha já musu xi kitsjáha toon, tu xi skuehe xi nkú tjin kits'ín nganasun nga nkúnkú jóo.

¹⁶ As'ai j'ai nda xi tjuun. "Ji nda ntia, te tjihin nga kits'ín nganasun toohin", kitsú. ¹⁷ "Nda tjin. Nda ní ji, nda musu.

Naxu kin'etjusuin xa ichi xi kitsjaha, kui nga tsjaha ra nga kuatexumaha ri te nanki", kitsu nda rej. ¹⁸ As'ai j'ai nda musu xi ma joho. "Ji nda ntia, un tjihin nga kits'in nganasun toohin", kitsu. ¹⁹ "Ji xi kuatexumahi un nanki", ta kitsuhu nda musu xu'bi.

²⁰ As'ai j'ai nga kj'ai nda musu. "Ji nda ntia, a toohin ngaha ei. Nku pañu kik'ontikjajian nga y'etja, ²¹ at'aha tsankjuhun. At'aha kjan ni ji. Chjubéi ni xi najmi ji y'eñnai ko chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei", kitsu. ²² As'ai b'a kitsu nda rej: "Ji nda musu ch'onk'un, ta kuihi en xi kuakixin ts'inkokjuahara. Tsa an xi kjan ko fak'ja ni xi najmi an y'eñna ko kjesintjen chan xi najmi an y'entje, ²³ kui nga, ¿a najmi kin'ekjas'ehen ri toonna ja xi be nku ts'in ts'inxakoho toon? Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'inkjain ngaha ra nd'ai toonna ko santaha ntih nga kja", kitsu.

²⁴ As'ai kinchjako nda rej ja xi kabincha yo. "Chju'ohoo tooon nda xu'bi ko tjohoon nda xi tijnaha te", kitsuhu. ²⁵ "Ji nda ntia, ja tijnaha te toon nda xu'bo", kitsu joo. ²⁶ Tunga b'aha kitsu nda rej: "An b'a tixinnuu. Ngayjee xi tjihin ni, kui xi k'uai saha. Tunga xi najmi tjihin, kui xi chju'aha santaha ni xi ichi xi tijnaha. ²⁷ Ko maha ja kontrana xi najmi mjehe nga kuatexumaha, nibakoo ei ko nginkan tichakjo kasin."

B'i ts'in jas'en Jesu nanki Jerusalem

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Nk'ie nga ja b'a kitsu Jesu, as'ai kitsjen tjtun nga kits'innuju ngaha niyaha nanki Jerusalem. ²⁹ Nk'ie nga ja tsichu tiha Betfage ko Betanja, nanki xi tiha maha asunntu tjenki xi 'mi Ya Olivo, as'ai kits'inkji Jesu jo ja ni'yakuyaha ³⁰ nga b'i kitsuhu:

—Tankiun nanki ichi xi tijnaha tiha jan. Nk'ie nga ja kuichu yo, sakunu nku nti burru xi tjit'a'yun, xi najmi kjee ch'a b'esuhun. Chjunndayo ko nibakoo ei. ³¹ Ko tsa tjin xi ngjuasjaiyanuu: "¿A jun tichjundayahanu chu?", tsa kuitsunu, b'a t'ihun: "Nda maestru ru machjehen chu."

³² As'ai ngji ja xi kin'ekju ko kisakuhu chu xi nku nga kitsu Jesu. ³³ Nk'ie nga ja tijncha kjendaya nti burru, as'ai b'a kitsu ja xi ts'e chu:

—¿A jun tichjundayahanu nti burru?

³⁴ B'a kitsu joo:

—Nda maestru ru machjehen chu.

³⁵ Incha j'akoho Jesu chu. Najyuhun incha kingjashun chu ko kits'ink'iesun Jesu. ³⁶ Xi nku nga ts'in tifi Jesu, b'a ts'in kingjantu najyuhun xuta aya niyoo. ³⁷ Nk'ie nga ja tijncha bichu tiha ma jenstehen asunntu tjenki Ya Olivo, as'ai

ngayjee xuta ni'yakuyaha Jesu 'yun incha kikjintaya tsjo nga kits'intsoho Ntiana ngat'aha ngayjee kjuankjun xi incha kkie.

³⁸ B'a incha kitsu xuto:

—iNtiana nda kats'inko nda rej xi kits'in niba ngajoho! ;Kas'e kjuajyu ndjiojmi jan ko kaya kjuachankaha Ntiana nk'a jan!

³⁹ As'ai kinchja k'ua ja fariseo xi tjenjihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin xuta ni'yakuyahi nga najmi tu b'a incha kats'in.

⁴⁰ B'i kitsu Jesu:

—B'a tixinnuu, tsa k'uechja ts'a xuta xu'bi, ndjio incha kjintaya.

⁴¹ Nk'ie nga j'ai tina Jesu nanki Jerusalen, kikjintantjai nankiu nk'ie nga kkie. ⁴² B'i kitsu:

—iTsa tu kui sa nistjin xu'bi kamankjinnuu ni xi tsjanuu kjuajyu! Tunga tijnha 'mahannuu niu nd'ai. ⁴³ At'aha kuichu nistjin nga ja kontrannuu k'uetjindainuu xjo nga k'uechjanuu tu xi ts'inkjehennuu. ⁴⁴ Ts'inkjennuu ko ts'ink'ien xuta nankinnuu. Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejnasan saha ra xinkjin. At'aha najmi kamankjinnuu nk'ie nga y'ejna chjinnuu Ntiana kjuandaha.

B'i ts'in kik'onsje Jesu ja xi tincha batena chu ma ma natsihin ninku

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ As'ai jas'en Jesu ma ma natsihin ninku. Kik'onsje ja xi tincha batena ko tincha b'atse chu yo. ⁴⁶ B'i kitsuhu:

—B'a ts'in tjt'a ehen Ntiana: "Ni'ya xi ma nga kuinchjako xuta Ntiana kama ni'yana." Tunga jun antehe ja ndyje tin'e mo.

⁴⁷ Xki nistjin tsakuya Jesu natsihin ninku. Ko ja na'mi k'aku, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja xi yankjuhun incha tsangisjai njya xi nku ts'in kama ts'ink'iehen Jesu. ⁴⁸ Tunga najmi tsaku njyaha ra nku ts'in b'a incha ts'in, at'aha ngayjee xuta 'yun mjehe nga kuasinjuhu ni xi tinchja Jesu.

20

B'i kama nk'ie nga kingjasaiyaha ja tixoo Jesu ya xi kitsja xaha

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Nku njya nk'ie nga tibakuya Jesu ma ma natsihin ninku nga y'enijmih xuta en nda tsuhu Ntiana, as'ai j'aik'uhun ja na'mi k'aku, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko jacha xi ta tihin xa. ² B'a incha kitsuhu:

—T'inyani, imi xa xi tihin nga b'a tin'ei? ;Ya xi kitsja xahi?

³ B'i kitsu Jesu:

—K_o an t_a kuasjáyanu nku ni. T'inyanú. ⁴ ¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntíaná, a ra xuta asunteihí?

⁵ As'ai b'i kitsúhu xinkjín nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Ntíaná kits'ín nibáha Jua”, kuixíaán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnu ni xi kitsúhu Jua?” ⁶ K_o tsa: “Xuta asuntej kits'ín nibáha” kuixíaán, ngayjee xuta k'uéná ndjio nga ts'ínk'ienná, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta kama Jua.

⁷ As'ai kinchjako ngáha Jesu:

—Najmi yai yá xi kits'ín nibáha.

⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—K_o t_a ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'a tits'ian.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ As'ai Jesu b'i ts'ín tsakúyaha xuta nga y'éjña chubayaha:

—Nku nda y'éntje tuntsjajé. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin tse nkjún nistjin. ¹⁰ Nk'ie nga ja tjne tuu, as'ai kits'ínkjisehe ndo nku nda musuhu já xi tits'ínxáko tuntsjajé tu xi kuankihí ra tu xi kanéhe. Tunga kik'íéhé ra jóo nda musuhu ko kits'ínkji tiya tiya. ¹¹ As'ai t_a kits'ínkjihí ngáha ndo kj'ai nda musu, tunga t_a kik'íéhé ngáha ra jóo nda musu xu'bi. Ch'on nkjún incha kitsúhu ko kits'ínkji tiya tiya. ¹² T_a kits'ínkjihí ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga t_a kits'ín'uhún ngáha ra jóo nda xu'bi nga tsanka tjennki.

¹³ Tu chahán b'i kitsú nda xi ts'e tuntsjajé: “¿Mí nihi xi ts'ian? Tu sahá ntína xi tjo nkjúnna ts'inkjá. Tsa tu ahá ni skuenkjún ntína jóo.” ¹⁴ Tunga nk'iehé nga kikié já xi ts'ínxáko tuntsjajé nga nibá ntíhí ndo, b'a kitsúhu xinkjín: “Kui xu'bo xi ts'ínkjáihín ngayjee ni xi tjíhín na'mihí. Tu sahá n'ek'ieén tu xi kama ts'añáhaná ni xi ts'ínkjáihín.” ¹⁵ Kui nga kik'onsjehe jóo ntíhí ndo natsin má nga tjíntje tuntsjajé ko kits'ínk'ien.

'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íhín ra nda xi ts'e tuntsjajé já xu'bo? ¹⁶ K_j'uái ko ts'ínkje já xi ts'ínxáko tuntsjajé ko kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsjajé.

Nk'ie nga kint'é ni xu'bi xuta xi tíncha yo, as'ai b'a incha kitsú:

—iNajmi b'a tu katuma!

¹⁷ Tunga tsase'ahá Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Kui nga, ¿nkú tsuhu ra ma ni xu'bi xi tjít'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu:

Ndjio xi kikjaníya já chjinexóo, ja j'ai ma ndjio k'aku.

18 Tū yáhá ni xi kuijnesun ndjiō xu'bi kama xixi. Kō xi kuijnenehe ndjiō kama nkuankuan.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xi tjihin nga s'echjhi

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Tā kuihi chubō mjehe já nā'mi k'aku kō já chjine'éhen kjuatexumoo nga kuakj'ánijé Jesu, at'aha kamankjihin nga kui kinchjanijmíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xuta nkijun. 20 As'ai kits'in nibásehe Jesu k'ua já xi kúnnta 'maha, xi xuta nda kits'in ma maña yjoho, tū xi ts'inkijnejihin Jesu nku én xi najmi b'a tjín. B'a ts'in kama ts'inkjas'ehe rā nda tjíxá Roma. 21 B'a incha j'ai tsúhu:

—Ji nda maestru, yaj nga kjuaxi én xi chubai nga bakuyái kō nga najmi ngabi n'ei kjuā. Naxu bakuyái éhen Ntjaná. 22 Kui nga, ¿a ma b'echjhií nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a rā najmi?

23 Tunga kamankjihín rā Jesu kjuamañaha jóo kō b'a kitsúhu:

24 —Takúnú nku toon denario. ¿Yá xi ts'e sénnistjiin kō j'áin xi tjit'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

25 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohoon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, kō tjohoon Ntjaná ni xi ts'e Ntjaná.

26 Najmi kamaha jóo kits'inkijneya Jesu nga kuintchja nginkun xuta nantio nku én xi najmi b'a tjín. Tū sahá kama nkjúhún én xi kits'ink'óya Jesu kō najmi tā kinchjaha.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha rā xuta

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha rā xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi j'aisehe Jesu nga 28 kingjásjaiyaha. B'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, y'et'aná Moise: “Tsa nku nda xi tijnaha chjuún kjuayá nga najmi kis'ekoho ntí chjuúhún, nda nts'e tjihin nga kuintxankō ngáha chjuúhún, tū xi b'a ts'in s'ehe rā ntí nda nts'e xi k'ien.” 29 Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjún k'ien. Najmi kis'ehe ntí. 30 As'ai nda xi ma joho tsixankō ngáha tachjúun, tunga tā k'iehén ngáha. 31 As'ai b'ahá tā kits'in ngáha nda xi ma jahan kō tā k'ien, kō b'a tā kamat'ain já xingisoo. Ndaha nku xi yatuu najmi kis'ehe ntí. 32 Asakahan tā k'ien tachjúun.

33 'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha rā xuta ngabayoo, ¿yá ndaha xi kama ts'e tachjúun? At'aha nga yatuu tsixankō.

³⁴ *As'ai b'i kitsú Jesu:*

—Bixan xuta xi tjin nistjin nd'ai ko ts'ínkixan ntíhi. ³⁵ Tunga xuta xi tjeheh ra nga k'úentu tík'un nistjin xi s'ejña askahan, xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi ta kuixahan ko najmi ta ts'ínkixahan ntíhi. ³⁶ At'aha najmi ta kama kuayáha. B'a ní ts'ín k'úentu xi nkú ts'ín tjintu ntítsjee. Ntíhi Ntíaná kama, at'aha j'áíya ngáha ra ngabayoo.

³⁷ 'Ko santaha Moise ta y'éjña chji nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, nk'ie nga kinchjanijmíyaha na'yá ntsje xi títiy. At'aha b'a ts'ín tjit'a nga Ntíaná xi “Ntíaha Abraham, Ntíaha Isaac ko Ntíaha Jacob.” ³⁸ Ntíaná najmi Ntíaha aníma. Ntíaha ní xuta tík'un. At'aha nginkun Ntíaná tjintu tík'un ngayjee xuta.

³⁹ *As'ai kinchja k'ua já chjine'éheh kjuatéxumoo:*

—B'a tjin ni xi kuakixín, nda maestrú.

⁴⁰ Najmi ta kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ *As'ai b'i kitsú Jesu:*

—¿Nkú tjihin ra nga b'a tsuhu xuta nga ntjehe David nibáha ra xi Cristo? ⁴² At'aha ta kuihi David b'a ts'ín y'ét'a xujun salmo:

Ntíaná b'a kitsúhu Nda Ntíaná:

“Tinchint'ání má batexuma,

⁴³ k'uentú maná já kontrañi kinte tsukui.”

⁴⁴ B'a ts'ín ta kuihi David b'a kitsúhu nga Nda Ntíaha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'ín ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

B'i ts'ín y'échit'ain Jesu sin xi y'a já chjine'éheh kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Nga tijncha basínñju ngayjee xuta, as'ai kinchjako Jesu xuta ni'yakuyáha:

⁴⁶ —Chúhúun yjonuu já chjine'éheh kjuatéxumoo. Kui xi tsjoho nga bja najyun ndju nga b'ema ko nga tsjo ts'ín súniñaha níyátée. Tsjoho nga b'entusún yáxile xi tijncha títjun ni'ya sinagoga ko nga b'entu ante k'aku xi tjin nku s'í. ⁴⁷ Kui xi kje'áha ni'yaha jminchjín xi ja k'ien x'ihín ko as'ai chuba 'yúhún tse nchjako maña Ntíaná tu xi b'é'mat'ahin yjoho. 'Yún un skuéhe já xu'bi.

21

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu toon chje

(Mr. 12:41-44)

¹ Tsase Jesu ko kieke xuta nchiná xi tbinchá toohon aya kaxa toon chje. ² Ko ta kieke nku tachjuún xi ja k'ien x'ihín. Kui xi jo toon xi tíntí tsinchá kaxa chje. ³ As'ai b'i kitsú:

—Kuaxi ni xi tixinnuu. Tachjuun x'ain 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo. ⁴ At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi tib'ankihí kuatsjá. Tunga máha tachjín, ngayjee toon xi tíñaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kama kintehé ni nga kfe asuntee (Mt. 24:1-28; Mr. 13:1-23)

⁵ K'ua xuta tinchjanimiyaha ninku nga tsjo ts'in kin'enaxúko ho ndjio tsjo k'un ko ni xi kits'insuhun xuta. As'ai b'i kitsú Jesu:

⁶ —Máha ni xi tíyo ei, kuichú nistjin nga ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

⁷ As'ai b'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji títjun nga b'a kama?

⁸ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu. At'aha nkjin maha xi k'uaí nga an ts'ín ma yoho. “An xi kui”, kuitsu. Ko b'a kuitsu ya: “Ja kuichu nistjiun.” Tunga najmi tu tsjennkíhí ruu jóo. ⁹ Nk'ie nga kuinú'yó nga tjin kjuachán ko nga najmi tjin kjuajyu ajihin xuta naxinantá xi tjin, najmi tu binkjun. At'aha tihin ni nga tjun b'a kama, tunga najmi kjehé kfe asuntee.

¹⁰ Ko b'i kitsú sa Jesu nga ngjindju:

—Xuta xi tjin nku nanki kjaánko xuta xi k'ái nanki. Nku nda rej kjaánko k'ái nda rej. ¹¹ Chón xi tu xí 'yuhún kama ko s'e kjintía k'ái k'ái nanki. Tsjén ch'in ch'onk'un, ko kama chji nk'a ján ni xi kuincháankjúhun xuta ko kjuankjún chánka.

¹² Tunga kintehé ni nga kuitjusun ngayjee ni xu'bj, títjun kuakj'ánijénuu xuta ko tsjénki unkienuu. Ts'ínkjas'ennuu aya ntsja já k'akuhu xuta sinagoga ko ts'ínkjas'ennuu nubayá. Ngat'ana nguajkohonuu nginkun já rej ko nginkun já títjun.

¹³ B'a ts'in sakúntehenuu nga k'únyaha ruu jóo yáha an. ¹⁴ B'i n'e n'enkjintak'un nga najmi tu b'enda títjun xi nkú ts'in kuisinkoo yjonuu. ¹⁵ At'aha an tsjanuu én xi chubo ko kjuankjintak'un xi chánka sa nga xi ts'e já kontranu, tu xi najmi kuichúkuaha ra ni xi chubo ko tsa b'a kuitsu nga najmi b'a tjin ni xi tichubo.

¹⁶ Santaha xi chánuu, já nts'o, xuta xinkiu ko xuta xi nda nchjakonuu ts'ínkjas'ennuu. K'ua xi tjin ajinnuu n'ek'ien.

¹⁷ Ngat'ana ts'ín unkiehenuu ngayjee xuta. ¹⁸ Tunga ndaha nku ntsjaku najmi ndyja. ¹⁹ Ndjá tincho, tu xi k'uankihinu.

²⁰ Nk'ie nga choo nga k'úétjindaihi já jun nanki Jerusalem, katumankjinnuu nga ja kuichu nistjin nga n'ekje. ²¹ Kui nistjiun katanka xuta xi tjintu ante Judea xi tjehe asunntu tjennki. Xi tjintu ajin nantia Jerusalem katitju. Xi kafi

jña najmi ta kak'oyaha ajin nantio. ²² At'aha kui nistjin xu'bo ts'inkjaih in xuta chjhi ni xi najmi nda kits'in, tu xi kuitjusuhun ngayjee ni xi tijt'a ehen Ntiana. ²³ Niima ru ts'ihin jminchjin xi y'a nti ko xi tits'in ki nti kui nistjiun! At'aha tse kjuanimaxi s'e asuntee ko kjuakjahan Ntiana nibanehe xuta xu'bi. ²⁴ K'ua xi kicha ndju n'ek'ienkoho ko kj'ai nga xi nguainije ngayjee nanki xi tjin. Xuta xi najmi ntje Israel tjehe ra kuasinne nanki Jerusalem xi nku tjin nu nga k'uatentehe nga kuatexuma.

*B'i kama nistjin nga kj'uai ngaha Nthi Ndax'iun
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ 'As'ai ts'iu ko soo ko niñuu kuakuchji kjuankjun xi kama. Xuta naxinantaxi tjin t'anankiu nguantaha ra yjoho ko tsankjun, at'aha 'yun kjuaneyaxi ntachak'uun ko 'yun nguaink'a t'ehen ntoo. ²⁶ Xi kuayayahaxi xuta nga tsankjun ko nga kuyaha ni xi kamaha asuntee. At'aha Ntiana ts'ink'atsé ni xi tjin nk'a jan. ²⁷ Nk'iehe cha Nthi Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibako ngayjee nga'yuhun ko kjuachankaha. ²⁸ Nk'ie nga k'uatuts'ihin nga b'i kama, tsjo katumanu, at'aha ja tibichu tiña nistjin nga ja kama ndainuu.

²⁹ Ko b'i ta ts'in y'ejña chubaya Jesu nga tsakuya:

—Chasoho ya higuera ko ngayjee ya xi tjin. ³⁰ Nk'ie nga yo nga ja titjuhu nts'en, mankjinnuu nga ja tibichu tiña chunuboo. ³¹ B'a ta ts'in nk'ie nga ja choo nga ja b'a tima, katumankjinnuu nga ja tjña tiña nistjin nga kuatexuma Ntiana. ³² Kjuaxi ni xi tixinnuu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayaje xuta xi tjin nd'ai. ³³ Kamaha asuntee ko nk'a jan ndyja, tunga enna najmi kj'ua tiya.

³⁴ 'Chuhun yjonuu, tu xi najmi kama ndjaha animanuu, tsa tséjihin ra ni xi mjehe yjonintenuu, tsa kama ch'iu, ko tsa kjuantaha ruu yjonuu ni xi tjin asuntee. At'aha tsa b'a n'oo, tu ndyjahannuu nk'ie nga kj'uai nistjin xu'bo. ³⁵ At'aha kj'uaínehe nistjin xu'bo ngayjee xuta xi tjin tu má xi tjehe ni asuntee. Tu ndyehé ra nga b'a kamoo. ³⁶ Kui nga tintsuba ndahanu ko tehente chubakoo Ntiana, tu xi kuichukjuahanuu nga kuitjankiu ngayjee ni xi kamoo ko kuichu nginkun Nthi Ndax'iun.

³⁷ Xki nistjin tsakuya Jesu natsin ninku ko nga ma ngixuun bitju nga fi ts'inkj'a nistjen asunntu tjenki xi 'mi Ya Olivo. ³⁸ Ko ngayjee xuta ta jyun ta jyun incha f'ai natsin ninku nga f'aisinñuju Jesu.

22

B'i ts'in y'enda ja tjixoo nga mjehe kuakj'anjé Jesu
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Jn. 11:47-53)

¹ Ja tibichú tiña S'í Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san. ² Já na'mi k'aku ko ja chjine'éhen kjuatéxumoo incha tsangisjai niyá xi nkú nga ts'in ts'ínk'iehen Jesu, at'aha tsankjún jóo xuta nkjiun.

B'i ts'in y'enda Juda Iscariote xi nkú ts'in ts'ínkjas'en Jesu
(Mt. 26:14-16; Mr. 14:10-11)

³ As'ai jas'enjihin Satana Juda xi ta 'mi Iscariote, nku nda ni'yakuyá xi te joo. ⁴ Kui xi ngjisehe ja na'mi k'aku ko ja jun k'aku nga kinchjanijmíyako xi nkú ts'in kama ts'ínkjas'ehen Jesu. ⁵ Tsjo kamaha jóo ko y'endako Juda nga tsjáha toon. ⁶ Kits'in yu Juda ko tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'ínkjas'en Jesu nk'ie nga najmi 'yún tjín xuta.

B'i ts'in ts'asjeko S'í Pascua ja ni'yakuyáha Jesu
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tsichu nistjin nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san, nk'ie nga n'ek'ien chutsankaha S'í Pascua. ⁸ As'ai b'a kitsú Jesu nga kits'ínkji Pedro ko Jua:

—Tankínk'iendo ni xi chineé S'í Pascua.

⁹ B'a kitsú jóo:

—¿Má xi tjehe mjehi nga k'úendaj nichineé?

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga kuitjás'oon ajin nantio, satékjó nku nda xi y'a nku ndjii ntánijua. Tsjénnkihúu santaha má nga kjuas'en ¹¹ ko b'a t'ihúun nda xi ts'e ni'yoo: “B'a títsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga k'íneka nichinehe S'í Pascua ja ni'yakuyána?” ¹² As'ai kuakúnúu nku ante tayá chánka xi ja tjínda xi tjehe nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹³ As'ai ngji jóo ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'enda nichinehe S'í Pascua. ¹⁴ Nk'ie nga tsichu chuba, y'ejnat'ako Jesu yámixó ja postruhú ¹⁵ ko b'i kitsúhu:

—Mangimjena nga kjuasjékonúu S'í Pascua xu'bi kintehe ni ngabayana. ¹⁶ At'aha b'a tíxinúu nga najmi ta k'íne sahana nichinej santaha nkúhu nga kuitjusun xi nkú tsuhú ra kui s'íi má batéxuma Ntjaná.

¹⁷ As'ai jakj'á chutsiun ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntjaná, b'i kitsú:

—Chjúbó niu ko n'endzjohoo xinkiu. ¹⁸ At'aha b'a tíxinúu nga najmi ta k'úi sahana ntáha tuntsjajéé santa nkúhu nga kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntjaná.

¹⁹ As'ai jakj'á ninkuon ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntjaná, tsakjánya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsú:

—Kui xu'bj xi yjonintena xi n'ekjas'en ngandanuu. B'a n'oo tu xi kj'uaitsjennuu an.

²⁰ Nk'ie nga ja kamaha nga kikjine nichinee, ta jakj'a chutsiun nga b'a kitsu:

—Kui chutsiin tibakuchji jnina xi ngjuai ndzjo ngandanuu. Jnina tib'endako tsetsehe Ntjaná nd'ai xi nkú ts'in nda ts'inko xuta. ²¹ Tunga máha nd'ai, nda xi tít's'inkjas'enna ta tíjñat'akona yámixai. ²² At'aha b'a n'ehe Ntíhi Nda'xiun xi nkú ts'in kis'endaha. Tunga, jnima rú ts'ihin nda xi ts'inkjas'ehe!

²³ As'ai b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín jóo nga yá xi b'a ts'iiun.

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka sa

²⁴ As'ai já ni'yakuyoo b'a incha kitsuhu xinkjín nga yá xi 'yún chánka sa ajihin. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Já rej xi batexuma naxinantá xi tjin asuntee ndjá ts'inko xuta xi ts'e. Ko já xi tjihin xá, kui xi nda incha ts'in, tsu xuta. ²⁶ Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi 'yún ní chánka sa ajinnuu kats'in ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi 'yún kinte tjen. Ko xi batexuma kats'in ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi nda musuhu já xingisoo. ²⁷ At'aha, ¿yá xi 'yún chánka sa? ¿A xi b'ejñat'a yámixó nga kjine, a ra nda musu xi b'éyahá nichinee? ¿A najmi xi b'ejñat'ahá yámixó? Tunga máha an, tíjñajinnuu ei xi nkú joyaha nda musunuu.

²⁸ 'Jun najmi kin'e nga manú nk'ie nga kichjut'ayák'unna. ²⁹ Kui nga k'uendahanuu nga kuatexumo, xi nkú ts'in y'endana Na'mina. ³⁰ Kuintsubat'o yámixana nga chinoo ko s'iu nk'ie nga kuatexuma, ko kuintsuubo ante má nga kuatexumohoo ntjehé xuta Israel xi te jo tijká maha.

B'i ts'in kitsúya tíjjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ 'Simon, Simon, tasinñjui. Satana tsanki nga k'uétsujneyánuu xi nkú n'ehe tuniñu nga kjút'ayák'unnuu.

³² Tunga an ja tsankintjáihi nginkun Na'miu tu xi tu nku s'ejihin ri an. Ko ji, nk'ie nga sakú nga'yún ngáha ri nga s'ejihin an, tisinkoi já nts'ei tu xi tu nku ndjáhá kuinchaha.

³³ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, tjinkuhu k'an nga kfinkoho nubayá ko santaha nga kuayáko.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji Pedro, an b'a tíxihin. Kintehe ni nga kjintá xantó nd'ai, b'a kuixin nga najmi yaní jan niyá tíihin.

³⁵ As'ai b'i kitsuhu já ni'yakuyaha:

—Nk'ie nga kits'inkjínúu nga najmi tū ch'o tsa kixinnúu, kō tā ndaha tōon kō tā ndaha tjabaxínnté, ¿a tjin ni xi kindy-jat'anúu?

B'a kitsú jóo:

—Najmi chumi nihi xi kindyjat'aní.

³⁶ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga nd'ai, xi tijnahá tsa, kat'a kō tā kat'a toohon. Kō xi najmi tijnahá kichá, katatéña najyun ndjuhú kō kat'atse nku.

³⁷ At'ahá b'a tixinnúu. Tjihin nga kuitjusuhun ni xu'bi xi tjit'a éhen Ntíaná: “Kui xi tā kich'axkihí rá ajihin já ch'onk'uun.” At'ahá ngayjee ni xi tjit'a nga tinchjaníjmíyahana tihin nga kuitjusun.

³⁸ B'a kitsú jóo:

—Ji nda maestru, já jo kichá ei!

B'i kitsú Jesu:

—Ja kama.

B'i ts'in kinchjako Jesu Ntíaná

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ As'ai tsitju Jesu nga ngji asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo xi nkú ts'in tehente, kō tā kitsjennkíhí já ni'yakuyáha. ⁴⁰ Nk'ie nga tsichu yo, b'a kitsúhu:

—Chubakoo Ntíaná tū xi najmi chjút'ayák'uhunnúu.

⁴¹ As'ai b'a ts'in kjin ngji t'axín suba xi nkúhu má bichúkijne nku ndjio nga s'e. Yo tsasinkúnch'in kō kinchjako Ntíaná. ⁴² B'i kitsú:

—Ji Na'mi, tsa kama kai, n'ekja t'axínní kjuanimá xu'bi. Tunga katumahá xi nkú ts'in mjehi, najmi xi nkú ts'in mjena.

⁴³ As'ai kama chjihí nku ntítsje xi nibajehen nk'a ján nga j'ai tsjá nga'yúhun. ⁴⁴ Kō nk'ie nga 'yún nkjún un tibehe Jesu, tū sahá 'yún kinchjako sa Ntíaná kō tsixuntu t'anankiu ntánubáha xi b'a k'un xi nkú joyaha stubá jní i.

⁴⁵ Nk'ie nga ja kamahá nga kinchjako Ntíaná, as'ai tsisintjen kō j'aise ngáha rá já ni'yakuyáha. Kjintufé jóo nk'ie nga j'aisehe at'ahá kjuaboo xi kats'ín nganaha. ⁴⁶ As'ai b'i kitsú:

—¿Á kisunntuféhenu? Tisintjōon kō chubakoo Ntíaná tū xi najmi chjút'ayák'uhunnúu.

B'i ts'in j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Nk'ie nga tā tinchjaha Jesu, tū j'aihí nkjin nkjún xuta. Tjen títjuhun xuto nda xi 'mi Judá, xi nku nda ni'yakuyá xi te joo. Kui xi j'aik'úhun Jesu kō kikjexu'ba. ⁴⁸ B'i kitsú Jesu:

—Ji Judá, ¿a tichjuxu'bai Ntíhí Ndax'iun nga t'n'ekjas'ein?

⁴⁹ Nk'ie nga kkie já xi kabinchandaihí Jesu ni xi tímoo, as'ai b'a kitsú:

—Ji nda maestru, za kichā kuixkjahanni?

⁵⁰ Nku nda xi sijnajihin jóo kits'in'uhun nku nda musuhu nda na'mi titjuun. Tsatet'a tjabaxinñju kixi. ⁵¹ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Najmi b'a tu n'o. Jyu tincho.

Kits'ínko tjabaxinñju nda musu nga kits'innkihi. ⁵² As'ai kinchjako já xi j'aikj'ánijéhe, kui xi já na'mi k'aku ko já jun k'akuhu ninku ko jáchá xi ta tjihin xá. B'i kitsúhu:

—¿A nda ndyjéna? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjuáihinu? ⁵³ Xki nistjin tsásinjñajinnuu má ma natsihin ninku. Ndahachí najmi kin'ekonú. Tunga kuihí chubanu xu'bi, chuba nga batéxuma má jyuun.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ As'ai jakj'ánijéhe jóo Jesu ko ngjikohe ni'yaha nda na'mi titjuun. Máha Pedro, kitsjennki kjihin Jesu. ⁵⁵ Nk'ie nga kits'in'yún nd'í jóo kamasehen natsiun, y'entut'á ko Pedro ta y'ejñajihin. ⁵⁶ As'ai nku na musu kikiehe nk'ie nga kab'ejñat'a nd'iu. Tsase'a sisihin ko b'a kitsú:

—Kui cháxi ta tsjenko chá ján.

⁵⁷ Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Ji tachjuún, najmi be ndo.

⁵⁸ Sa kutju tu sa kj'áihí xi kkie ngáha ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta makoi jóo.

Tunga b'ahá kitsú Pedro:

—Ji nda, najmi an niu.

⁵⁹ J'a ra xi nkú maha tsa nku ora. As'ai tu sa kj'ai ngá xi ta b'ahá kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáihin nga ko kui ndai mako nda xu'ba ján, at'aha ta Galilea nabáha.

⁶⁰ B'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ji nda, najmi be ni xi tíchubai.

Ta kuihi chubo, nk'ie nga b'a ta títuhu Pedro, tjen'yún kikjintáha nku xanta. ⁶¹ Kits'ínk'ótjiya Nda Ntjaná nga tsase'a Pedro, ko j'áitsjehen Pedro ni xi kitsúhu Nda Ntjaná: “Kintehe ni nga kjintá xanto nd'ai, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.” ⁶² As'ai tsitjusje Pedro ko kikjintá'un kikjintánte.

B'i ts'in kichajnuha Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Máha já xi tijncha kunntáha Jesu, kik'aya ko kik'íéhe.

⁶⁴ Y'é'ma tunkun ko b'a incha kitsúhu:

—Tixinyai xi nkúhu nda profeta, zyá xi kuak'íéhi?

⁶⁵ Nkjin tikjá ya én xi kitsúhu Jesu nga najmi kikienkjún.

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun ja tjaxa judio

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Nk'ie nga ja kama seen, kama ñja jáchá xi tjihin xá kò já na'mi k'aku kò já chjine'éhen kjuatexumoo. Incha ngjiko Jesu má ma ñjakú já tjaxa judio kò b'a incha kitsúhu:

⁶⁷ —T'inyani, ¿a ji xi kits'in nibá Ntjaná?

B'i kitsú Jesu:

—Tsa xinyanuu, najmi s'ejinnuu. ⁶⁸ Kò tsa kuasjáyanuu, najmi n'ek'óyanú. ⁶⁹ Tunga nd'ai k'uatuts'ihin Ntíhi Ndax'iun nga k'úéñat'aha Ntjaná xi tjihin nga'yún.

⁷⁰ As'ai ngatentee kingjásjaiyaha:

—¿A xúhu jihí xi Ntíhi Ntjaná?

B'i kitsú Jesu:

—An xi tibixín.

⁷¹ B'a incha kitsú jóo:

—¿A machjén saná já testiyu? Ñá kikjin ja kuanu'yáá ni xi kuatsú.

23

B'i ts'in kin'ekokjua Jesu nginkun nda titjun Pilato ko nda rei Herode Antipa

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ As'ai tsisintjen ngayjee já tjaxoo kò ngjiko Jesu nginkun Pilato. ² Nkjin ni xi kikjanínehe yò nga b'i incha kitsú:

—Xuta nankini tbinchákhahan ndai nk'ie kuasakúni. Tíb'éjña nkjún nga s'echjihí nda titjun Cesar ni xi f'áchjintjai, kò b'a titsu nga kui xi nku nda rei xi kits'in nibáha Ntjaná.

³ B'a kitsúhu Pilato Jesu:

—¿A ji xi nda rejhi xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjin ni xi tibixín.

⁴ As'ai kinchjako Pilato já na'mi k'aku kò xuta nkjiun nga b'a kitsúhu:

—Najmi chumi jéhe xi tísakújinna ndo.

⁵ Tunga tu nku b'ahá incha kitsú jóo:

—Xuta nankini tbinchákhahan. Tíbakúya xki ante xi tjin Judea. Ante Galilea kik'atuts'ihin ra kò santaha ei ja j'ai nga b'a tít'sín.

⁶ Nk'ie nga kint'é Pilato ni xu'bi, kingjásjaiya tsa ante Galilea nibáha Jesu, ⁷ at'aha yò batéxuma Herode Antipa. Nk'ie nga kik'inyaha nga Galilea nibáha Jesu, as'ai kits'ínkji Jesu má tíña Herode, at'aha nanki Jerusalem tíña Herode kui chubó.

⁸ Tu ni xí tsjohó kamaha Herode nk'ie nga kieke Jesu, at'aha nd'ai nkjún mjehe ra skuehe. Nkjin tikjá ni xi kik'inyaha nga tít'sín Jesu kò mjehe skue nga ts'ín Jesu nku kjuankjún. ⁹ Nkjin

nkjún ni xi kingjásjaiyaha, tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. ¹⁰ Ta kabincha ya yo já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga nihi xi nkjún ts'ín nkjin ni xi tikjanínehe Jesu.

¹¹ As'ai Herode ko já juhun xi nkúhu ni xi najmi chumi ni chjihí ra kits'ín ma Jesu ko tsajnukie. Kits'íngja nku najyun tsjo tjín xi nkúhu xi bja já rej nga incha kik'aya. As'ai kits'ínk'óya ngáha ra Pilato. ¹² Kui nistjin xu'bo Herode ko Pilato kik'atuts'ihin nga kinchjako nda ngáha xinkjín, at'aha unkie xinkjín kintehe ni ni xu'bi.

B'i ts'ín kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ As'ai Pilato kinchja njaha já na'mi k'aku ko já tjíxóo ko xuta nkjiun. ¹⁴ B'a kitsúhu:

—Jun kafáikonú ndai. B'a túbixiún nga xuta nankinuu tíbinchákhahan. Nginkun kuangjasjáiyaha ndo. Ajihin ngayjee ni xi tíchjaninóhoo ndai najmi kuasakúna tsa tíhín jé. ¹⁵ Ta ndaha Herode najmi kuasakújihin tsa mí nihi. Kui nga kuats'ínk'óya ngáhana ndai. Ja tíyo. Najmi chumi nihi xi kits'ín ndai xi tjeheh ra ngabaya. ¹⁶⁻¹⁷ Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndáíhi.

¹⁸ Tunga nkuhú kits'ín ntaha xuta nga kikjintáya:

—¡Kan'ek'ien nda xu'bo! ¡N'e ndáíhi Barraba!

¹⁹ Kjiya'yún nda Barraba at'aha já Romá ngji kontraha ko nku nda kits'ínk'ien. ²⁰ Pilato mjehe nga ts'ín ndáíhi Jesu kai, kui nga ta kinchjakohó ngáha xuta nkjiun. ²¹ Tunga 'yún kikjintáya xuto:

—¡Tjat'a kruj ndo! ¡Tjat'a kruj ndo!

²² As'ai ta kinchjahá ngáha Pilato nijá xi ma jahan:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tíhín xi kits'ín ndo? Ndaha nku ni najmi tísakújinna tsa tjeheh ra ngabaya. Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndáíhi.

²³ Tunga tu ni xí 'yuhún kikjintáya sa xuta. Tsankihí Pilato nga ngjuát'a kruu Jesu. B'a incha kits'ín santaha nkúhu nga incha kin'esihin. ²⁴ Kui nga kitsjáha kjuá Pilato nga n'etjusahun ni xi tíincha banki. ²⁵ Kits'ín ndáíhi nda xi j'ájin xuta nga n'e ndáíhi, nda xi kjiya'yún nubayá at'aha já Romá ngji kontraha ko at'aha animá tjeheh. As'ai kitsjá kjuá nga n'ehe Jesu ni xi mjehe xuta nkjiun.

B'i ts'ín kis'et'a kruu Jesu
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Nk'ie nga tífi s'et'a kruu Jesu, kichjubé nku nda nanki Sirene xi Simon 'mi. Jná kaf'aihi ndo. Kui xi kin'ek'anji kruu nga kitsjennkíhi Jesu. ²⁷ Ta kitsjennkíhi nkjin nkjún xuta

ko jminchjín xi tijncha kjintá nga títs'ínbat'a Jesu. ²⁸ Tunga kits'ínk'ótjyahá Jesu, tsasehe jminchjún ko b'í kitsúhu:

—Jun jminchjín Jerusalen, najmi tu an ch'ít'anú. Yjonuu ko ntínuu xi ch'ít'o. ²⁹ At'aha kuichú nistjin nga b'a kuitsu xuta: “Á b'a nda tjihin ts'e jminchjín xi ntíhi, xi najmi kik'a ntí ko xi najmi kits'ínki ntí.” ³⁰ As'ai b'a incha kuitsuhu tjenkiu: “Tixuntunéni.” Ko: “T'e'maní”, kuitsuhu tjenkiu. ³¹ At'aha tsa b'í tijncha ts'íhin yá xi xkféen, kui nga, ¿nkú sa ts'íihin ra yá xi kixiu?

³² Ta tjenko jóo jo já ch'onk'un xi ta nguát'a kruuko Jesu. ³³ Nk'ie nga incha tsichu ante xi 'mi Nintaku Anima, yo kingját'a kruu Jesu ko nga jóo já ch'onk'uun. Nku xi kitsjen kixihi Jesu ko nku skjúhun. ³⁴ B'í kitsú Jesu:

—Ji Na'mi, n'endyjat'aihi, at'aha najmi be ni xi tijncha ts'ín. Já juun kits'ínndzjohó xinkjín najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'íhin. ³⁵ Xuta nkjiun kabincha yo nga tijncha basenkjún. Ko já tjíxóo kik'aya Jesu nga b'a kitsú:

—Kamahá ndai nga kj'ai xi kits'ínk'anki. Kats'ínk'anki yjohó nd'ai tsa kui xi kits'ín nibáha Ntíaná, tsa kui xi 'ájihin Ntíaná.

³⁶ Já juun ta kik'ayaha Jesu. J'aik'úhun ko kitsjáha nga k'úú binu san. ³⁷ B'a incha kitsúhu:

—Tsa ji xi nda reihí xuta judio, n'ek'anki yjohí.

³⁸ Ta kis'et'a antsjáku Jesu nku yáte xi b'í kitsú: “Kui xu'bi xi nda reihí xuta judio.” ³⁹ Nku nda ch'onk'un xi ta kjit'a kruu ta najmi kikienkjún Jesu nga b'í kitsúhu:

—Tsa ji xi kits'ín nibá Ntíaná, n'ek'anki subai yjohí ko ta n'ek'ankiní ko jin.

⁴⁰ Tunga b'ahá kitsú nda xinkuu nga kinchjatiko nda xu'bi:

—Najmi binkjuin Ntíaná ji, ta ndaha tsa ta kui kjuanimaha tíyai. ⁴¹ Máha ñá, tjihin kixi nga un tibená, at'aha tín'ekjáihiin chjhi ni xi kin'eé. Tunga kui ndai ndahachí najmi ch'on kits'ín.

⁴² As'ai b'a kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, katj'átsjeihin an nk'ie nga ch'atuts'ihin nga kuatexumai.

⁴³ B'í kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Nd'ai kuinchunkoní ndjiojmi ján.

B'í ts'ín k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xi nkú ra ma nga chuba te jo nga nistjiun kis'e jyun ngay-
jee asuntee santa nkúhu nga tsichu chuba jan nga ngixuun.

⁴⁵ Najmi ta kits'ín ndzjehen ts'íu. Ko jo tsitju nga kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun ninku. ⁴⁶ As'ai 'yún kikjintáya Jesu:

—Ji Na'mi, aya ntsai títs'inkjas'en animana.

Nga ja b'a kitsú, as'ai k'ien. ⁴⁷ Nk'ie nga kieke nda jun k'aku ni xi kamoó, kits'intsjohó Ntjaná nga b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga naxu ndai nginkun Ntjaha.

⁴⁸ Ngayjee xuta nantja xi incha kieke ni xi kamoó, incha kamankjihin nga najmi nda tjin ni xi kin'e nga kin'ek'ien Jesu. ⁴⁹ Tunga máha ngayjee xuta xi behe Jesu ko jminchjin xi kitsjennkíhi nk'ie nga tsitju xi tjeheh ante Galilea, kui xi kjin kabincha nga tjincha basehe ni xi tímoó.

B'i ts'in kis'eyajni Jesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tijnajihin já tjiáxóo nku nda xi 'mi Kuse xi Arimatea nibáha, nanki xi tijnajihin Judea. Nda tjia animaha ndo ko naxu fiko yjohó nginkun Ntjaná. ⁵¹ Ta tikuyaha nistjin nga kuatéxuma Ntjaná ko najmi kits'in yu ni xi y'enda ko ni xi kits'in já tjiá xingisoo. ⁵² Kui xi ngjisehe Pilato ko tsankihi yjonintehe Jesu. ⁵³ Nk'ie nga ja kikjejent'a kruu yjonintehe Jesu, as'ai nku najyun kik'ontjikjájnu ko ngjingjájñaya nku tixa tsjó xi kin'endat'á naxiu, xi ndaha nku najmi kje ch'a s'eya. ⁵⁴ Kui nistjiun tís'enda nichinehe S'í Pascua ko ja tibat'atuts'ihin nistjin nkjúun.

⁵⁵ Jminchjin xi kitsjennkíhi Jesu nga tsitju ante Galilea, ta incha ngji ko kieke tsjóo ko xi nkú ts'in kis'ejña yjonintehe Jesu. ⁵⁶ As'ai kik'óya ngáha ni'yaha ko y'enda ntá sinjne ko ni xi sinjne. Kits'ínkj'áiya jminchjiun nistjin nkjúun xi nkú ts'in tijná kjuatéxumoó.

24

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Nga ta jyun ta jyuhun nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, j'aisehe jminchjiun tsjóo nga y'a ts'ihin ni xi sinjne xi y'enda. ² Nk'ie nga incha j'ai, kieke nga ja kachjuxin ndjio chákantsú xi tichjane tsjóo. ³ Incha jas'en tunga najmi kisakúhú ra yjonintehe Nda Ntjaná Jesu. ⁴ Nk'ie nga ndaha najmi incha be mí nihi xi incha ts'in, tu incha kiekehé nga kabinchat'aha jo já xi yja najyun xi tibat'ai. ⁵ Tu ni xi kitsankjúhún jminchjiun ko kingjénsten ankjin t'anankiu. Tunga b'ahá kitsú jóo:

—¿Á ajihin xuta k'ien tbinchisjálhinu xi tijná tik'un? ⁶ Najmi ta ei tijnaha. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. N'ekj'áitsjohoon yjonuu nga b'i kitsúnuu nk'ie nga y'ejña ante Galilea: ⁷ “Tjihin nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja já ngatitsuun ko s'et'a kruu. Nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.”

⁸ As'ai j'áitsjehen jminchjiun ni xi kitsú Jesu ⁹ ko nk'ie nga incha j'aihi tsjóo kitsúyaha ngayjee ni xu'bi já ni'yakuyá xi te

nkuu ko ngayjee xuta xingisoo. ¹⁰ Maria Magdalena ko Juana ko Maria xi naaha Santiago ko jminchjin xingisoo xi tjenkoho, kui xi j'ai tsuyaha ja postru ni xu'bi.

¹¹ Tunga najmi kis'ejihin ra ja postru, at'aha en xi najmi tjihin sin kamaha ni xi titsuya jminchjin. ¹² Tunga tsisin-tjehen Pedro ko tsangatsanka nga ngji tsjoo. Nk'ie nga tsaseya tsjoo, kieke nga tu najyun xi tsich'ontikjajnuhu yjonintee kjijna yo. As'ai kik'oya ngaha ni'yaha nga tima nkjuhun ni xi kamo.

B'i ts'in tsakuchiji yjoho Jesu jo ja ni'yakuyaha

(Mr. 16:12-13)

¹³ Ta kuihi nistjin xu'bo jo ja ni'yakuyaha Jesu yja nga tincha fi nanki ichi xi 'mi Emau, nanki xi te nku ra kilometro maha nanki Jerusalem. ¹⁴ Tinchjanjmiyakoho xinkjin ngayjee ni xi kamo nga tincha fi. ¹⁵ Ni xi kama, nk'ie nga tinchjanjmiyakoho xinkjin niu, j'aise tinaha Jesu ko kitsjent'aha. ¹⁶ Tunga b'a kama xi kis'echjaha tunkun joo kama. Najmi kamankjihin tsa Jesu niu. ¹⁷ As'ai b'i kitsu Jesu:

—¿Mí nihi xi tichubanijmiyakohonu xinkiu nk'ie nga tin'o nijá?

As'ai tsincha'yun baba joo ¹⁸ ko b'a kitsu nda xi 'mi Cleofa:

—¿A nku tutu ra ji xi tinchin nanki Jerusalem xi najmi be ni xi kama nistjin xi nibahaná yo?

¹⁹ B'i kitsu Jesu:

—¿Mí nihi xi kama?

B'a incha kitsu joo:

—Ni xi kin'ehe Jesu, nda xi nibaha Nazaret. Kui xi kama nku nda profeta ko chanka ni xi kits'in. Kis'ehe nga'yun en xi kinchja nginkun Ntiana ko nginkun ngayjee xuta. ²⁰ Tunga ja na'mi k'akuhú ko ja tixana kits'inkjas'en tu xi kin'ek'iehen, ko kis'et'a kruu. ²¹ Jin kichuyai tsakai nga kui xi ts'in ndaihi naxinantá Israel. Tunga ja tihin jan nistjin nd'ai nga b'a kamo.

²² K'ua jminchjin xi tinjinni kabinchankjinni. Ta jyun ta jyun kafisehe tsjoo, ²³ tunga najmi kasakuhu ra yjonintee. Ntitsje ru incha kama chiji katsuni ko nga kui xi b'a katsuhu nga tjina tik'un Jesu. ²⁴ Askahan ta kafisehe tsjoo k'ua ja xi tinjinni ko b'a ts'in kasakuhu xi nku nga katsu jminchjin, tunga najmi kabehé Jesu.

²⁵ B'i kitsu Jesu:

—¿A b'a nkjun ts'in ichi mankihinnu ko 'ni s'ejihinnu ngayjee ni xi kitsuhu ja profeta! ²⁶ ¿A najmi tihin ni nga un skuhehe xi kits'in niba Ntiana kintehe ni nga sakuhu kjuachanka xi ts'e?

²⁷ As'ai Jesu y'ejna chiji joo nku tsuhu ra ngayjee xujun ehen Ntiana ma tij'a ni xi kamaha. Kik'atuts'ihin ra xujun xi

y'et'a Moise ko ngjindjuko ngayjee xujun xi y'et'a ja profeta.
²⁸ Nk'ie nga tsichu nanki ichi xi ma nga tincha fi joo, b'a kits'in
 xi kju'a niya Jesu kits'in. ²⁹ Tunga kits'in kasin'yun kju'a yuhun
 ra joo nga b'a kitsuhu Jesu:

—Tinchinkoni ei, at'aha ja ngxun ko ja tima'na.

Kui nga kits'in yuhu Jesu nga y'ejnako joo. ³⁰ Ni xi kama,
 nk'ie nga kab'entut'ako yamixoo joo, jakja Jesu ninkuon ko
 kitsjaha mab'achjihi Ntiana. As'ai tsakjanya ko kitsjaha joo.
³¹ Kui chuboo tsix'anki nkun joo ko kamankjihin nga Jesu niu.
 As'ai Jesu kits'indyjajihinsen yohoo nginkun joo. ³² B'i ngjan
 b'a kitsuhu xinkjin joo:

—A najmi tif'ajin nd'ihí tima animana nk'ie nga tinchakoná
 aya niyoo ko nk'ie nga titsuyaná nkú tsuhu ra ni xi tij'a éhen
 Ntiana?

³³ Ta kuihi chuboo incha tsisintjen ko kik'oya ngaha nanki
 Jerusalem. Incha kieke nga nku stihin kats'in yohoo ja
 ni'yakuyá xi te nkuu ko ja xi jintukohoo. ³⁴ Kui xi b'a tincha
 tsu:

—Kjuaxi kjaihin nga ja kaf'áiya ngaha ra ngabayoo Nda
 Ntiana ko ja kuakakuchiji yohoo Simon.

³⁵ As'ai kitsuya ja xi joo ni xi kamat'ain aya niyoo ko xi nkú
 ts'in kamankjihin nga Jesu niu nga tsakjanya ninkuon.

B'i ts'in tsakuchiji yohoo Jesu ja ni'yakuyaha
 (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ta tincha nchjaha nk'ie nga j'ai sinjnain masehen Jesu ko
 b'i kitsú nga kikjaniña:

—Kas'enuu kjuajyu.

³⁷ Tu ni xi kitsankjuhun ja ni'yakuyoo ko kits'innkjink'un nga
 nku sen xi tima chiji. ³⁸ B'i kitsú Jesu:

—A tibinkjuhunnu? A tin'entjiji ruu yjonuu nga b'a ts'in
 tin'enkjintak'uhunnu? ³⁹ Ahán niu. Chasoo ntsa ko tsuka.
 N'ekonu ko chasenú. Nku sen najmi tjihin yjo ko ninta xi nkú
 ts'in tiyo nga tjinna.

⁴⁰ Nk'ie nga ja b'a kitsú, as'ai tsakú ntsja ko tsuku. ⁴¹ Tunga
 najmi kjehe s'ejin sisihin joo, at'aha tsjo nkjun tincha maha
 ko tincha ma nkjuhun. As'ai b'i kitsú Jesu:

—A tijnanuu ichi nichine ei?

⁴² As'ai kitsjaha nku te tji xi kab'échjan. ⁴³ Jakja Jesu niu ko
 kikjine nginkun joo. ⁴⁴ As'ai b'a kitsú:

—Ni xi kama, kui nihi xi kixinnuu nk'ie nga tsatejnain
 sanuu. B'a kixinnuu nga tjihin nga kuitjusun ngayjee ni xi
 tij'a nga kinchjanijmíyahana xujun kjuatexumaha Moise ko
 xujuhun ja profeta ko xujun salmo.

⁴⁵ Kikjex'ajin Jesu kjuankjintak'uhun joo tu xi kamankjihin
 ra ni xi tij'a éhen Ntiana ⁴⁶ ko b'i kitsuhu:

—B'a ts'in tjit'a nga tjihin nga un skuehe xi kits'in niba Ntjaná, nga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ajihin xuta k'ien, ⁴⁷ ko nga ngajoho s'enijmí nga ngúsuhun asuntee. Jerusalem ch'atuts'ihin ra nga b'a k'úihin xuta nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra animaha tu xi kama ndyjat'aha ra ngatit-suhun. ⁴⁸ Jun xi kujixínyo ni xi kiyo. ⁴⁹ An ts'in nibánuu xi kitsúya títjun Na'mina nga tsjánuu. Tunga tintsubanú ei Jerusalem santa nkúhu nga n'ekjohoon nga'yún xi nibaha nk'a ján.

B'i ts'in ngji Jesu nk'a ján

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ As'ai tsitjuko Jesu já ni'yakuyáha. Ngjiko santaha nanki Betanja. Kingjénnk'a ntsja ko nda kinchjane jóo. ⁵¹ Nk'ie nga nda tinchjane jóo, nk'a ján ngji t'axihin. ⁵² Nk'ie nga ja incha kamaha nga kits'intsjoho Jesu, tu ni xí tsjohó tíncha maha jóo nga incha kik'óya ngáha nanki Jerusalem. ⁵³ Tehente incha kits'intsjoho Ntjaná má ma natsihin ninku.

Xujun xi y'et'a Jua én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'in kitsúya nda xi kits'inntu xujuin yáha Jesu

¹ Nga tuts'ihin ni tu b'a ts'in jahá tíjña Éen. Kui Éen xi y'ejñako Ntíaná. Kui Éen xi Ntíaná. ² Kui xi y'ejñako Ntíaná nkúhu nga tuts'ihin ni. ³ Éen kits'inndakoho Ntíaná ngayjee ni xi tjín. Ndaha nku ni xi tjín najmi kin'enda tsa najmi tjín Éen. ⁴ Yo nibáha ra kjuatik'un. Kui kjuatik'uun, kui nd'í xi ts'in ndzjehen xuta. ⁵ Ndí t'at'ai má jyuun ko má jyuun najmi tíchúkuaha nga títs'ink'ien.

⁶ J'ai nku nda xi 'mi Jua xi Ntíaná kits'in nibáha. ⁷ J'ai tsúya ni xi kieke tu xi kuitsuyaha yáha nd'íu ko tu xi s'ejihin ra ngayjee xuta nd'í xi j'ai nchjanjmíyaha. ⁸ Najmi kui xi nd'íu. Tu kin'e nibáha tu xi kuitsuyaha yáha nd'íu. ⁹ Nd'í xi ndoo xi ts'in ndzjehen ngayjee xuta ja ma k'uaíhí asuntee.

¹⁰ Éen j'aik'ieña asuntee, Én xi Ntíaná kits'inndakoho asuntee. Tunga xuta asuntee najmi kamankjihin yáha kui. ¹¹ J'ai ante xi ts'e, tunga xuta xi ts'e najmi kits'inkjái'hin. ¹² Tunga xi kits'inkjái'hin ko kis'ejihin, kui xutaha xi kitsjáha nga kama ntíhí Ntíaná. ¹³ Kui xi kitsin xi nkú ts'in kama mjehe Ntíaná. Najmi kitsin xi nkú ts'in tsin xuta xi tjín, ko ta ndaha najmi xi nkú ts'in tíjñaha xuta, ko ta ndaha najmi xi nkú ts'in mjehe xuta.

¹⁴ Kui Éen xi kik'a yjoninte ko y'ejñajinni ko kiyai kjuachánkaha, at'aha kui xi Ntí nku tutuhu Ntía Na'miu. Tsakúchji kjuanda chánkaha ko én xi b'a tjún. ¹⁵ Jua kitsúya yáha kui. B'i kitsú:

—Kui xi kinchjanjmíyahana nga b'a kixian: “Xi askahan nibá nga an, kui xi tjun nga an, at'aha kui xi tu b'a ts'in jahá tíjña.”

¹⁶ Xki kjuanda xi kik'ainá kjuanchiná chánka xi ts'e tsitujihin. ¹⁷ At'aha Ntíaná kits'inchjén Moise nga kitsjá kjuatéxumoo, tunga j'aihí Jesucristo nga y'éjña kjuandoo ko én xi naxu tjín. ¹⁸ Najmi tjín xi ja be nkú tjín Ntíaná. Nku tutuhú Ntí nku tutuu xi tíjñako Ntía Na'miu, kui xi j'aikúchjiná Ntíaná.

*B'i ts'in kitsúya Jua Bautista yáha Jesu
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

¹⁹ B'i ts'in kinchja Jua nk'ie nga já judio k'aku xi tjín nanki Jerusalen kits'inkji já na'mi ko já xi ta ts'inxát'a ninku xi má

nga ngjuásjaiyaha Jua yáha kui. ²⁰ Kinchja kixi kixi Jua ko najmi ts'anacha. B'i kitsú:

—Najmi an nda xi xi kitsú Ntíaná nga ts'ín nibá.

²¹ B'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—¿Yáhá ni ji? ¿A jihí xi Eliá?

—Najmi an —kitsú Jua.

—¿A jihí xi nda profeta xi tjihin nga kj'uaí? —kitsú jóo.

—Najmi —kitsú Jua.

²² —¿Yáha ji? —ta kitsú ngáha jóo—. At'aha tjihin nga kuankínko ngáha ri én kixi já xi kits'ín nibáni. ¿Nkú bixín?

²³ As'ai b'i kitsú Jua:

—An xi nku nda xi tinchja ante kixiu nga b'a titsu: “Tjen kixiu niyá má nga nibá Ntíaná.” Kui niu xi y'et'a nda profeta Isaia xujun éhen Ntíaná.

²⁴ Ko já xi kits'ínkji já fariseo ²⁵ ta kingjásjaiyaha Jua:

—Tsa najmi ji xi kitsú Ntíaná nga ts'ín nibá ko ta ndaha Eliá ko ta ndaha nda profeta xi tjihin nga kj'uaí, ¿á xuta tibatentáhani?

²⁶ B'i kitsú Jua:

—An ntánijua tibatentakohona xuta, tunga síjñajihínnuu nku xi najmi yo, ²⁷ xi kj'uaí askahan nga an. Najmi tjehehena tsa kjendáya n'uhú tjabaxín ntéhe.

²⁸ B'a kama ni xu'bi nanki xi 'mi Betanja, nanki xi tíjña ngabantá ntaje Jordan, má tsaténtá xuta Jua.

B'i ts'ín kitsúya Jua nga Jesu xi chutsankaha Ntíaná

²⁹ Nistjin xi ma ndyjuun ngáha kkie Jua nga Jesu nibák'un tiñaha ko b'i kitsú:

—Kui xu'bi xi chutsankaha Ntíaná xi kjexín ngatitsuhun xuta asuntee. ³⁰ Kui xi kinchjanijmíyahana nga b'i kixian: “Xi askahan nibá nga an, kui xi tjun nga an, at'aha kui xi tu b'a ts'ín jahá tíjña.” ³¹ Nk'ie ta ndaha an najmi be yá níhi, tunga ntánijuahá jáitentá xuta tu xi s'ejña chjihí ra xuta Israel yáha kui.

³² B'i ta kitsúya Jua ni xi kkie:

—Kkie nga nibajen Espiritu ndjiojmi ján xi nkú joyaha nku chutuju ko nga j'aik'iejñantjai nintaku. ³³ Ta ndaha an najmi kjee be yá níhi, tunga xi kits'ín nibáhána nga ntánijua kua-tentáhana xuta, kui xi b'a kitsúna: “Xi chai nga nibajenk'uhun Espiritu ko k'úejñantjaihi, kui xi Espiritu Santo kuaténtakoho xuta.” ³⁴ An kkie nga tsitjusun kui éen ko tixinya nga kui xi Ntíhi Ntíaná.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu já ni'yakuyá xi tjuun

³⁵ Nk'ie nga kama ndyjuun, ta yohó tinchako ngáha Jua jo já ni'yakuyaha. Kkie nga j'a Jesu yo ko b'i kitsú:

³⁶ —Kui xu'bo xi chutsankaha Ntíaná.

³⁷ Kint'é nga joo já ni'yakuyáha ni xi kinchja ko kitsjennkíhi Jesu. ³⁸ As'ai tsaseni astun Jesu ko kieke nga tjennkíhi jóo. B'i kitsúhu:

—¿Mí xi t́binchisjó?

—Ji nda maestru —kitsú jóo—, ¿má tinchin?

³⁹ —Nibáasohoo —kitsú Jesu.

As'ai ngji jóo ko kieke má tíña Jesu. Yo kits'ínkj'a nistjin xu'bo, at'aha ja ngixun. Nkú ra ma nga chuba ñju niu. ⁴⁰ Já xi joo xi kint'é ni xi kinchja Jua ko kitsjennkíhi Jesu, nku xi 'mi Andre xi nda nts'e maha Simon Pedro. ⁴¹ Kui xi títjun ngjingsjai Simon ko b'a kitsúhu:

—Ja kuasakúni nda xi kitsú Ntíaná nga ts'ín nibá.

⁴² As'ai j'aiko Andre nda nts'e nga j'aisehe Jesu. Jesu tsasehe Simon ko b'i kitsúhu:

—Ji xi Simon, ntíhi Jona. Ji xi k'úin ngáha ri Pedro.

⁴³ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga tífi Jesu ante Galilea, as'ai ngjisehe Felipe ko b'i kitsúhu:

—Tsjénnkiní.

⁴⁴ Nanki Betsaida nibáha Felipe, má nga ta nankíhi Andre ko Pedro. ⁴⁵ As'ai Felipe ngjisehe Natanael ko b'a kitsúhu:

—Ja kuasakúni nda xi kinchjanjímíyaha Moise nga y'et'a xujun kjuatéxumoo ko xi ta y'et'a já profeta. Kui xi Jesu ntíhi Kuse, nda xi nibáha nanki Nazaret.

⁴⁶ B'a kitsú Natanael:

—¿A kamahá stjújin Nazaret nku ni xi nda?

—Nibáaseihi —kitsú Felipe.

⁴⁷ Nk'ie nga kieke Jesu nga nibá tíña Natanael, b'a kitsú:

—Kuihí nda xu'bi xi xuta Israel tjeheñ ra, nku nda xi najmi b'anacha.

⁴⁸ —¿Nkú ts'ín yahaní? —kitsú Natanael.

B'i kitsú Jesu:

—Kuakiehe kintehe ni nga kuanchjahi Felipe, nk'ie nga kabinchunnkí yá higuera.

⁴⁹ —Ji nda maestru —kitsú ngáha Natanael—, ji xi Ntíhi Ntíaná. Ji xi nda rejhi xuta Israel.

⁵⁰ B'i kitsú Jesu:

—¿A at'aha kuakiehe kintehe yá higuera kuaxihin, a kui kjuaha nga kuas'ejihin ri nga Ntíaná kits'ín nibáhana? 'Yún chánka ni xi cha sai nga xu'bi.

⁵¹ Ko b'i ta kitsú ya Jesu:

—Kjuaxi ni xi t́xinnu. Choo nga tsjén tixa ndjiojmi ján ko nga ntítsjehe Ntíaná kuyájnu ko kuitjuen nga kj'uaísehe Ntíhi Nda'jun.

2

B'i ts'in kits'in Jesu nku kjuankjun ajihin nku s'i kjuabixan

¹ Nistjin xi ma jahan kama nku kjuabixan nanki Cana, nanki xi tijnajihin ante Galilea, ko yo ngji naaha Jesu. ² Ta ngji Jesu ko ja ni'yakuyaha kjuabixoon, at'aha kik'inyaha. ³ Nk'ie nga jeya binu, as'ai b'a kitsu naaha Jesu nga kinchjako:

—Ja najmi ta tihin ra binu.

⁴ —Ji tachjuun —kitsu Jesu—, za an ti'miyahaní niu? Najmi kjee bichu chubana.

⁵ As'ai kinchjako naaha Jesu ja xi tincha basehe yamixo nga b'a kitsuhu:

—N'etjusun ngayjee ni xi kuitsunu.

⁶ Yo tincha jun ndji nisa xi kamandakoho ndjio. Kui xi ts'inchjen xuta xi ntje judio tjehe ra nk'ie nga ts'in je yoho nginkun Ntjaná, xi nku ts'in tijná niyaha. Nkunkú ndjiu s'en ra tsa chate ko tsa chate ko kan litru ntánijua. ⁷ B'i kitsuhu Jesu ja xi tincha basehe yamixo:

—N'etso ntánijua ndjii.

Kits'intse susun joo ndjiu.

⁸ As'ai Jesu b'i kitsuhu joo:

—Chjubó chuba ko tankinkoho nda xi tibasehe s'iu.

B'a incha kits'in joo. ⁹ As'ai kikjut'a nda xi tibasehe s'iu ntánijua xi ja kama binu, tunga najmi behé má nibaha ra ntóo. Tu ja xi tincha basehé ra yamixo xi be, at'aha kui xi ts'asje ntánijuo. Kui nga nda xi tibasehe ra s'iu kinchjaha ra nda bixoon ko b'a kitsuhu:

¹⁰ —Ngayjee xuta titjun tsja binu xi nda ko nk'ie nga ja 'yún ka'bi xuta, as'ai ní tsja xi najmi 'yún ndaha. Tunga máha ji, binu xi 'yún nda xi titjoihi nd'ai ti'bai.

¹¹ Kui kjuankjun xu'bi xi titjun kits'in Jesu nanki Cana, nanki xi tijnajihin ante Galilea. B'a ts'in tsakúchjiji kjuachankaha, ko kis'ejihin ja ni'yakuyaha nga Ntjaná kits'in nibaha.

¹² Ja kamo. As'ai ngji Jesu nanki Capernaum nga tjenko naaha ko ja nts'e ko ja ni'yakuyaha. Yo y'entu chuba nistjin.

B'i ts'in kik'onsje Jesu chu xi tincha baténa joo má ma natsihin ninku

(Mt 21:12-13; Mc 11:15-18; Lc 19:45-46)

¹³ Nk'ie nga ja tibichu tiña S'í Pascua xi b'asje xuta xi ntje judio tjehe ra, as'ai ngji Jesu nanki Jerusalen. ¹⁴ Má ma natsihin ninku kisakuhu ja xi tincha baténa turu ko chutsanka ko chutuju ko ja xi tintu yo nga tincha ts'ink'ontjaiya toon. ¹⁵ As'ai jách'a n'ú'ya, kui xi kik'onsjekoho ngayjee chutsanku ko turu. Kikjaní ndzjo tohon ja xi tincha

ts'ínk'óntjaiya tōon yō kō kits'ínk'ótsjá yámixāhā. ¹⁶ B'í kitsúhu já xi tǐncha batéña chutuju:

—Tǐch'onsjōo chunuu ei. Najmi tu tiyanta n'e mo ni'yaha Na'mina.

¹⁷ J'áitsjehēn já ni'yakuyāhā nga b'í ts'ín tǐt'a éhēn Ntǐaná: “Tjo ts'atina ni'yahi, kui nga tǐb'enkíhina kjuanjima.”

¹⁸ As'ai já judiō k'akū kingjásjaiyaha Jesu:

—¿Mí kjuankjúhun xi kuakúchji nga ma n'e ni xi tǐn'ei?

¹⁹ B'í ts'ín kinchja Jesu:

—N'ekatsúnyo nǐnku kō jan nǐstjin kjesǐntjēn ngáhana.

²⁰ B'í kitsú já judiō k'akū:

—Yachán jun nú kamandaha nǐnku. ¿Nkú ts'ín jan nǐstjin chjúsǐntjehēni ji?

²¹ Tunga yjonintehe ní Jesu kinchjanijmíyaha nga kits'ínkjó nǐnku. ²² Kui kjuaha, nk'ie nga j'áiya ngáha rá ngabayōo, j'áitsjehēn rá já ni'yakuyāhā ni xi kitsú kō kis'ejihin éhēn xi tǐt'a xujun éhēn Ntǐaná kō éhēn xi kinchjako já judiō k'akū.

²³ Nk'ie nga tǐjña Jesu nanki Jerusalen ajihin S'í Pascua, nkjin nkjún xuta kis'ejihin nk'ie nga kíkíe kjuankjúhun xi kits'ín.

²⁴ Tunga Jesu najmi kits'ínkjáihin xi nkú ts'ín ts'innkjink'un xuto, at'aha be xi nkú k'un. ²⁵ Najmi kamachjén tsa tǐjín xi kitsúyaha nkú k'un, at'aha be xi nkú ts'ín tǐjintuyá animaha.

3

B'í ts'ín kinchjanijmíko Jesu Nicodemo

¹ Nku nda fariseo xi 'mi Nicodemo xi ta nda k'akuhu xuta judiō ² j'aisehe Jesu nga jyuun kō b'í kitsúhu:

—Ji nda maestru, yaní nga ji xi nku nda maestru xi Ntǐaná kits'ín nibáha. At'aha najmi ch'a kamaha ts'ín kjuankjúhun xi tǐn'ei tsa najmi tǐjñajihin Ntǐaná.

³ B'í kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tǐxihin. Xi najmi tsin tsetse, kui xi najmi ma chjihí xi nkú ts'ín batéxuma Ntǐaná.

⁴ B'a kitsú Nicodemo:

—¿Nkú ts'ín tsín tsetse ngáha nku nda nk'ie nga ja chá? ¿A kamahá ta kjuas'en xi ma johó ngáha aya kats'a nahá kō tsín ngáha?

⁵ B'í ts'ín kinchja Jesu:

—Kjuaxi ni xi tǐxihin. Xi najmi tsínjin ntánijua kō Espiritu najmi kama kjuas'enjin nga Ntǐaná xi kuatéxumaha. ⁶ Xi xuta tsjáha kjuatík'un, kui xi kjuatík'uhun xuta tǐjihin. Xi Espiritu tsjáha kjuatík'un, kui xi kjuatík'uhun Espiritu tǐjihin. ⁷ Najmi tu ma nkjúhin ni xi kuaxihin, nga tǐjihin nga tsín tsetse ngáhanu.

⁸ Fi ntjō tu má nga mjehé rá kō ta nu'yái nga xu. Tunga najmi

yaní má nibáha kō má tífi. B'a joyaha ngayjee xuta xi tsinjín Espiritu.

⁹ B'a kitsú Nicodemo:

—¿Nkú tjihin ra ni xi tibixín?

¹⁰ B'i ts'ín kinchja Jesu:

—Ji xi nda maestruhu xuta Israel. ¿A najmi yaní niu?

¹¹ Kjuaxi ni xi tíxihin. Jin chubai ni xi yai kō bixínyai ni xi kiyai, tunga jun najmi n'e s'ejiun én xi bixínyai.

¹² Tsa najmi s'ejinnuú énná nk'ie nga ni xi ts'e asuntej tinchjanijmíyahānuu, ¿nkú ts'ín s'ejihinnuú énná tsa ni xi ts'e ndjiojmi ján kuinchjanijmíyahānuu? ¹³ Ndaha nku najmi kjee fi ndjiojmi ján. Nkúhú Ntíhi Ndax'iun xi nibajehen yō.

¹⁴ Xi nkú ts'ín kikjesintjen Moise ye ante kixiu nk'ie, b'a ta ts'ín tjihin nga chjúsintjen Ntíhi Ndax'iun, ¹⁵ tu xi najmi ndyaha xi s'ejihin ra kui nga tu sahá k'úentu tík'un sín.

¹⁶ Kits'íntjo Ntíaná xuta asuntee nga kitsjá Ntí nku tutuhu tu xi najmi ndyaha xi s'ejihin ra kui, nga tu sahá k'úentu tík'un sín. ¹⁷ Ntíaná najmi kits'ín nibá Ntíhi asuntee tsa tu xi k'uéjñanehe ra xuta ni xi kanéhe ngat'aha ngatitsun xi kits'ín. Kits'ín nibá ní tu xi ts'íink'ankihi.

¹⁸ Xi s'ejihin Ntíhi Ntíaná najmi tjín ni xi ngjuainéhe. Tunga xi najmi s'ejihin, kui xi ja tjen jé at'aha najmi kis'ejihin Ntí nku tutuhu Ntíaná. ¹⁹ Kui ngat'ai tjehe ra jé xuta. J'ai asuntee nd'í xi ts'ín ndzjehen xuta, tunga 'yúhún kama mjehe xuta má jyuun nga má ndzjeen, at'aha najmi nda tjín ni xi tjincha ts'ín.

²⁰ Ngayjee xi ch'on ts'ín, kui xi ch'ohon nd'í xi ts'ín ndzjehen. Najmi fik'úhūn tu xi najmi chaha ni xi tjincha ts'ín. ²¹ Tunga xi naxu ts'ín, kui xi fik'úhūn nd'íu tu xi chaha nga tjincha ts'ín xi nkú ts'ín mjehe Ntíaná.

B'i ts'ín ta kitsúya ngáha Jua yáha Jesu

²² Askahan nga b'a kamoó ngjiko Jesu já ni'yakuyáha ante Judea. Yō y'ejñako já ni'yakuyáha chuba nistjin nga tsaténtá xuta xi tjín yō. ²³ Jua ta tsaténtá xuta nanki Enon, yō má tiña maha nanki Salim, at'aha 'yún tjín ntánijua yō. Incha j'ai xuta nga kisaténtá yō. ²⁴ B'a kama nk'ie nga najmi kjee s'eya'yún Jua.

²⁵ As'ai já ni'yakuyáha Jua kō nku nda judio kinchjanijmíyaha xi nkú ts'ín tjihin nga ts'ín je yjoho xuta judio nginkun Ntíaná. ²⁶ Incha ngjisehe Jua kō b'a kitsúhu:

—Ji nda maestru, nda xi j'aisehi ngabantá ntáje Jordan, xi tsixínyai yáha kui, kui xi ta tibaténtá kō ngayjee xuta tjincha fisehe.

²⁷ As'ai b'i ts'ín kinchja Jua:

—Ndaha nku ni najmi ma ts'ínkjáihin xuta tsa najmi ndjiojmi ján kik'aihi ra. ²⁸ Jun kinu'yó ni xi kinchja, nga najmi

an nda xi ts'ijn nibá Ntjaná ngajoho. Tu kin'e nibá tíjuhúnna.
 29 Xi nkúhu tsa nku kjuabixan, nkuhú nda xi túbixan. Nda
 xinkjín nda bixoon tu síjñat'ahá ra. Tímjéñjuhu ni xi tínchja
 ko tsjo tímaha nga tít'é ntaha nda bixoon. B'a ts'ín an nd'ai.
 Ja tsichu ma ndjuú kjuatsjona. 30 Kui ndo xi tjihin nga nk'a
 nguaj, an kinte kfián.

31 'Xi nibáha nk'a ján 'yún chánka sa nga tu yáhá ni. Xi tjehe
 ra asuntee, kui xi xuta asuntee ko ni xi ts'e asuntee nchja.
 Xi nibáha ndjiojmi ján 'yún chánka sa nga tu yáhá ni. 32 Títsuya
 ni xi kieke ko ni xi kint'é, tunga najmi ch'a tís'ejihín ra én xi
 tínchja. 33 Tunga xi tís'ejihín én xi tínchja, kui tít's'ínkie yjoho nga
 kjuaxi én xi nchja Ntjaná. 34 At'aha xi kits'ín nibá Ntjaná, kui
 xi nchja éhen Ntjaná, at'aha Ntjaná kitsjáyjehe Espiritu. 35 Ntia
 Na'miu 'yún tjoho Ntíhi ko ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya
 ntsja. 36 Xi tís'ejihín Ntíu, kui xi tíña tík'un sín. Tunga xi najmi
 tíma mjehe nga kuint'é éhen Ntíu, kui xi najmi k'úéñña tík'un.
 Kjuakjahan Ntjaná tíñanehe.

4

B'i ts'ín kinchjanijmiko Jesu nku na Samariá

1 Kik'inyaha já fariseo nga Jesu 'yún tjín saha xuta ni'yakuyá
 nga Jua ko nga 'yún nkjin xuta tibaténtá. 2 Tunga najmi Jesu
 xi tsaténtá xuta. Já ni'yakuyáha ní xi b'a kits'ín. 3 Nk'ie nga
 kint'é Jesu ni xi kik'inyaha já fariseo, as'ai tsitju ante Judea
 nga kik'óya ngáha ante Galilea.

4 Tjihin nga kjuá ante Samariá. 5 Kui nga j'aihi Sicar, nanki
 xi tíñajihin ante Samariá. Tíñakjoko xu'ba xi Jacob kitsjáha
 Kuse xi ntíhi maha. 6 Yo tíña ntá tixa xi kits'ínnda Jacob.
 As'ai ngjik'ieñat'a Jesu ntá tixo, at'aha ja kafentaha nga tít's'ín
 nyá. Nkú ra ma nga chuba te jo niu. 7 As'ai j'ai nku tachjuún
 Samariá nga j'aik'asje ntánijua. B'i kitsú Jesu:

—K'uiní ichí ntánijua xi k'uiá.

8 Kui chubo najmi tjintukoho já ni'yakuyáha, at'aha nichine
 incha káfk'atse ajin nantio. 9 As'ai b'i kitsú tachjuún:

—¿Nkú tjihin ra nga an tbinchihini ntánijua xi s'ihini, nga ji
 xi chá judio ko an xi na Samariá?

B'a kitsú tachjuún at'aha najmi nda incha y'a xinkjín xuta
 judio xuta Samariá. 10 B'i kitsú Jesu:

—Tsa yai ni xi tsjá Ntjaná ko tsa yai yá xi tbankihi ntánijua,
 ji kuinchíhi ko kui tsjáhi ntánijua xi ts'ínk'íéntu tík'uhun xuta.

11 —Ji chá ntia —ta kitsú ngáha tachjuún—, najmi tjihin
 ni xi n'esjekohoni ntánijua ko 'yún nanka ntá tixo. ¿Má
 k'úínchj'ahani ntánijua xi ts'ínk'íéntu tík'uhun xuta? 12 Ntje
 cháná Jacob y'éñnaná ntá tixai. Kui xi ta kits'i ntánijua ko ta
 kits'i ntíhi ko chu xi kis'ehe. ¿A jihí xi 'yún chánka sai nga kui?

13 As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ngayjee xi k'úi ntánijua xu'bi ta kama xintá ngáha ra.

14 Tunga xi k'úi ntánijua xi tsjaha, kui xi ndahachí najmi ta kama xintáha ra. At'aha ntánijua xi tsjaha kama ajihin xuta xu'bo xi nkú joyaha nku ntá tixa xi bitju subaha ntánijua. B'a ts'in k'úéntu tik'un síhin.

15 —Ji chá ntia —kitsú tachjuun—, k'uaíní ntánijua xu'bo tu xi najmi ta kama xintáhana ko najmi ta kj'úáik'asjéhena ntánijua ei.

16 —T'in chubaihi x'ihin ko nibákoj —kitsú Jesu.

17 —Najmi tjinna x'in —kitsú tachjuun.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi túbixín, nga najmi tjihin x'in. 18 At'aha ja ma un x'in binchunkoj ko nda xi tinchunkoj nd'ai najmi x'ihin maha. Kjuaxi ni xi kuakixín.

19 —Ji chá ntia —kitsú tachjuun—, tímankjinna nga chá profeta ní. 20 Ntje cháni kits'íntsjohe Ntjaná naxi xu'bi. Tunga máha jun, b'a bixiún nga Jerusalem tjíña ante má nga tjihin nga n'etsjoho Ntjaná.

21 —Ji tachjuun —kitsú Jesu—, n'e s'ejin ni xi tíxihin. Kuichú chuba nk'ie nga najmi ta kjuáihinu naxi xu'bi ko najmi ta kuankihinnu Jerusalem nga n'etsjoho Ntia Na'miu. 22 Jun najmi yo xi n'etsjoho. Tunga jin yai xi n'etsjoihi, at'aha ajihin xuta xi ntje judio tjeheh ra stjújín xi ts'ínk'anke xuta.

23 Tunga jahá túbichú chuba ko ja kuichu chubo nd'ai nk'ie nga kjuaxi n'etsjoho Ntia Na'miu. Xi nkú ts'in kuakúyaha Espiritu Santo xuta, b'a ts'in ts'íntsjohe Ntia Na'miu. At'aha Ntia Na'miu mjehe nga xuta xi b'i ts'in tjíntuyáha ts'íntsjohe. 24 Xi ts'íntsjohe, tjihin nga kjuaxi b'a ts'in xi nkú ts'in kuakúya Espiritu Santo. At'aha Espiritu ní Ntjaná.

25 B'a kitsú tachjuun:

—Be nga kj'uai Mesiá, chá xi ts'ín nibá Ntjaná. Nk'ie nga kj'uai, kuitsuyaná nkú tjihin ra ni xi tjín.

26 —An ní niu, an xi tinchjakohi —kitsú Jesu.

27 Kui chubo j'ai ngáha já ni'yakuyáha ko kama nkjúhun nga nku tachjuun tinchjaníjmiko Jesu. Tunga ndaha nku najmi kama k'un kingjásaiyaha mí nihi xi mjehe ko a ra mí nihi xi tinchjaníjmíyakoho tachjuun. 28 As'ai tsasínjña nisaha tachjuun ko ngji ajin nantio. Ngji tsúyaha xuta ni xi kamat'ain. 29 B'i kitsú:

—Nibáase ma ruu xuta x'in xi kuatsúyana ngatentee ni xi kits'ian. Kutsa kuihi xi kitsú Ntjaná nga ts'ín nibá.

30 As'ai tsitju xuta nantio nga j'aisehe Jesu. 31 Nk'ie nga ngji tachjuun ajin nantio, já ni'yakuyáha Jesu b'i kitsúhu:

—Ji nda maestru, chinej ichi nichinej.

32 —Tíjñana nichine xi najmi yo —kitsú Jesu.

33 Kui nga b'í ngján kingjásjaiyaha rá xinkjín já ni'yakuyóo nga b'a kitsú:

—Tjín rá xi kj'uaikohó nichine.

34 As'ai b'í kitsú Jesu:

—Nk'ie nga ts'ian xi nkú ts'ín mjehe xi kits'ín nibána ko nga ts'intjusan xá xi ts'e, kui ní niu xi nichinena. 35 Tíbixiún: “Ndyja sa ñju sá nga kujichú chon.” Tunga an b'a tíxinnu: Chjúx'ánkiu tunkun ko chasoo. Xuta xi nibá ján, kui xi nkú joyaha chan. Ja túbichú chubaha. Ja kama kj'uaíya chon. 36 Xi tíf'áya chan xi nibá yo kama chjíhi. At'aha k'úentu tík'un sín xuto. B'a ts'ín nkuhú tsjo kamaha rá xi ts'ínxájin ko xi f'áya chon. 37 At'aha kjuaxi kjáihin én xi b'a tsuu: “Nku xi b'éntje ko kj'ai xi f'áya.” 38 An kits'ínkjínnu nga ch'ayo chan xi najmi jun kis'enkinu kjuanima. Kj'ai xi kuak'íentje nga nibá xutai, ko jun tá sakút'anu chjíhi xoo.

39 Nkjin xuta Samariá xi tjintu ante xu'bo kis'ejihin Jesu nk'ie nga kint'é nga b'í kitsú tachjúun: “Kuatsúyana ngatentee ni xi kits'ian.” 40 Kui kjuaha nk'ie nga j'aisehe rá xuta Samariá Jesu, tsankihi nga k'úejña yo. Y'ejña Jesu jo nistjin tjihin 41 ko 'yún nkjin sa xi kis'ejihin én xi kinchja. 42 As'ai b'a incha kitsúhu tachjúun:

—S'ejinni nd'ai tunga najmi tu ngat'aha ní én xi tsixín. S'ejin níni at'aha ko jin kuanu'yái ko mankjinni nga kjuaxi nga kui xi ts'ínk'anki xuta xi tu má tjintuhú.

B'í ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda chí

43 Nk'ie nga j'a jo nistjin, as'ai tsitju Jesu yo nga ngji ante Galilea. 44 At'aha kitsúya Jesu nga najmi yankjún nku nda profeta ante xi ts'e. 45 Nk'ie nga tsichu Galilea, xuta xi tjín yo kits'ínkjáihin, at'aha kieke ngayjee ni xi kits'ín Jesu nanki Jerusalen ajihin s'íu. At'aha ko kui incha ngji s'íu.

46 As'ai tsichu ngáha Jesu Cana, nanki xi tíñajihin ante Galilea má nga kits'ín ma binu ntániju. Yo tíjña nku nda xi ts'ínxát'aha nda rej, kui xi tíñaha nku nda chí xi kjíjña un nanki Capernaum. 47 Nk'ie nga kint'é nga tsitju Jesu ante Judea ko j'ai ante Galilea, as'ai j'aisehe ko tsankihi nga ngjuai ni'yaha tu xi ts'ínnkihi rá nda chíhi, at'aha ja tí'me. 48 B'í kitsú Jesu:

—Tsa najmi choo kjuankjún ko ni xi túbakúchji nga'yuhun Ntjaná, najmi s'ejinnu nga Ntjaná kits'ín nibána.

49 As'ai b'a kitsú nda xi ts'ínxát'aha nda rej:

—Ji nda ntia, nibá mai ichi kintehe ni nga kuayá nda china.

50 B'í kitsú Jesu:

—T'in ngáhani ni'yahi. Ja nda ngáha nda chíhi.

Kis'ejihin ndo en xi kitsú Jesu ko ngji. ⁵¹ Nk'ie nga tjen masen niyoó, kiséjin já musuhu ko b'a kitsúhu:

—Ja nda ngáha ntíhi.

⁵² Kingjásjaiyaha ndo já musuhu mí chubaha kik'atuts'ihin nga kis'e nda ngáha ra ntíhi. B'a kitsú jóo:

—Kujña nga chuba nku tsitjujihin ch'iyun nda chíu.

⁵³ J'áitsjehen na'mihí nda chíu nga kui chubo: “Ja nda ngáha nda chíhi”, kitsúhu Jesu. Kui ko ngayjee xuta xi tjin ni'yaha kis'ejihin Jesu. ⁵⁴ Kui kjuankjún xu'bi xi ma joho xi kits'in Jesu nk'ie nga tsitju ante Judea ko j'ai ngáha ante Galilea.

5

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi kijña un

¹ Kj'ai nistjin ngáha, nk'ie nga tjincha b'asje s'íhi xuta judio ngji ngáha Jesu nanki Jerusalen. ² Yo tijná nku ntá tixa chánkantsú xi tiña maha ankjuaha naxinantóo xi 'mi Ankjua Chutsanka. Kui ntá tixo xi 'mi Betesda nga én hebreo. Un ante nk'ien kis'entuhu. ³ Yo fantu nkjún xuta un, xuta ka, xi najmi ma fi ko xi nta sjai. Kui xi incha kuyaha nga ts'in niyá ntánijuo. ⁴ At'aha tu nkjé tu nkjéhé ni nku ntítsjehé Ntjáná f'aiejnjin ntá tixo ko ts'in niyánkihi ntánijuo. Ko xi tjun tsungijin yjoho ntóo nk'ie nga ja kuan'e niyaha, kui xi ma nda tu mí ch'in xi k'uhún ra.

⁵ Yo kijñajihin xuta uun nku nda xi tjihin kan tj'ion jan nú nga uhun. ⁶ Nk'ie nga kikié Jesu nga kijña ndo yo, kamankjihin nga ja nkjin nú tjihin nga uhun ko b'i kitsúhu:

—¿A mjehi kama nda ngáhani?

⁷ —Ji nda ntia —kitsú nda uun —, najmi ch'a tjinna xi kuasinkona, tsa tsungijinna ntá tixo nk'ie nga n'e niyaha. Nk'ie nga mjena tsungijian yjona, tu kj'aihi xi tjun tsungijin yjoho.

⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tisintjein, chjúbéi nijña xi kisujñasuin ko t'in.

⁹ Ta kuihi chubo kama nda ngáha ndo. Jakj'a nijña xi kijñasuin ko ngji. Tunga xuatuhú kui nistjiun, nistjin nkjúhun xuta judio. ¹⁰ Kui nga b'a kitsúhu ra já judio k'aku nda xi kama ndoo:

—Xuatu nd'ai. Tijná nkjúhun kjuatéxumoo nga ch'ai nijnahi.

¹¹ B'a kitsú ndo:

—Xi kuats'innkina, kui xi b'a kuatsúna: “Chjúbéi nijña xi kisujñasuin ko t'in.”

¹² B'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—¿Yá xi b'a kuatsúhi: “Chjúbéi nijña xi kisujñasuin ko t'in”?

¹³ Tunga najmi behé nda xi kama nkihi yá xi kits'innkihi, at'aha ngji t'axín Jesu ajihin xuta xi tjincha yo. ¹⁴ Askahan Jesu kiséjin ngáha ndo má ma natsihin ninku ko b'i kitsúhu:

—Ji, ja kama nda ngáhani. Najmi tã n'eheni ngatitsun tũ xi najmi sãtéhe ri nku ni xi 'yún ch'onk'un sa.

¹⁵ As'ai ngji tsúyahã ndo já judio k'aku nga Jesu xi kits'innkihi.
¹⁶ Kui kjuaha nga kits'in unkiehe rã Jesu já judio k'aku, at'aha b'a kits'in nga nistjin nkjũun. ¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Na'mina tít's'inxã santaha nd'ai kã an tã tít's'inxã.

¹⁸ Kui kjuaha nga tũ sahá 'yún tsangisjai niyáha já judio k'aku nga mjehe ts'ínk'iehen Jesu. At'aha najmi tũ suba tsa nistjin nkjũun xi najmi kitsenkjũun, tunga b'ahã kitsú ya nga Ntjaná xi Na'mihi. B'a ts'in tã kuihi kits'in ma yjoho xi nkúhu Ntjaná.

B'i ts'in tsakúchji Jesu xáha

¹⁹ As'ai kinchja Jesu nga b'a kitsúhu jóo:

—Kjuaxi ni xi tixinnũu. Ndaha nku ni najmi ma ts'in Ntíhi Ntjaná kuenta subaha. Tũ nkuhú ni xi tibe nga tít's'in Na'mihi, kui xi ts'in. At'aha ngatentee ni xi ts'in Na'miu, tã kui nihi xi ts'in Ntíu. ²⁰ At'aha Na'miu 'yún tjoho Ntíu kã bakúchjihí ngayjee ni xi ts'in. Kã kuakúchji sahá ni xi 'yún chánka. Xí kama nkjũhunnũu. ²¹ At'aha xi nkú ts'in Na'miu ts'ínkj'áiyaha xuta ngabayoo kã ts'ínk'íentu tík'un ngáha, b'a tã ts'in Ntíu ts'ínk'íentu tík'un xi mjehe. ²² Najmi Na'miu xi kuasehe tsa nda kã tsa najmi nda ni xi kits'in xuta. Ntíu ní kitsjáha nga kui xi kuaseyehe kui niu, ²³ tũ xi ngayjee xuta skuenkjũhun Ntíu xi nkú tã ts'in benkjũn Na'miu. Xi najmi benkjũn Ntíu, b'a tã ts'in najmi benkjũn Na'mi xi kits'in nibáha.

²⁴ 'Kjuaxi ni xi tixinnũu. Xi basínñjuhu énnã kã s'ejihin xi kits'in nibána, kui xi ja tjintu tík'un sín. Najmi tjín ni xi ngjuainéhe at'aha ja tsitjujin ngabayoo kã tjintu tík'un sín. ²⁵ Kjuaxi ni xi tixinnũu. Kuichú chubã kã ja kuichu chubã nd'ai nk'ie nga xuta k'ien kuint'é ntaha Ntíhi Ntjaná, kã xi tint'é'éhen k'úentu tík'un. ²⁶ At'aha xi nkú ts'in Ntíu Na'miu kuenta tijnã tík'uhun, b'a tã ts'in kitsjáha Ntíu nga kuenta tijnã tík'uhun. ²⁷ Na'miu kitsjáha Ntíu tũ xi kuasehe rã tsa nda kã tsa najmi nda ni xi kits'in xuta, at'aha kui xi Ntíhi Ndax'ũun.

²⁸ 'Najmi tũ ma nkjũnnũu niu. At'aha kuichú chubã nk'ie nga kuint'é ntaha Ntíu ngayjee xuta xi kjintuyánji ²⁹ kã kuisintjen ngáha. Xi nda kits'in kuisintjen nga k'úentu tík'un. Xi najmi nda kits'in kuisintjen nga s'enéhe ni xi kanéhe ngat'aha ni xi incha kits'in. ³⁰ Ndaha nku ni najmi ma ts'ian kuenta. Xi nkú ts'in nt'e, b'a ts'in ts'ian kjuã. Kã kixi ts'ian kjuã, at'aha najmi bangisjai subã ni xi mjena. Ni xi mje níhi Na'mi xi kits'in nibána bangisja.

B'i ts'in kitsúya Jesu ni xi bakúchji nga kik'ai xáha

³¹ Tsa ta ahan xinya yaha an, najmi chjihi ra en xi kuinchja.
³² Tunga tijnaha kj'ai xi tífina kjuanda, ko be nga chjihi ra ni xi ts'in nga b'ejna chji yaha an. ³³ Jun kin'ekjiu ja xi ngjingjajayah Jua nga yaha kui ko kui xi kitsuya yaha an.
³⁴ An najmi machenna tsa xuta yjoninte ngjuaina kjuanda, tunga tixihinnuu nga n'echjihu ruu Jua tu xi k'uankihinu. ³⁵ Jua b'a joyaha nku nd'i xi tsat'ai ko kits'in ndzjen, ko jun kin'e tsjojiun kutju nd'ihj.

³⁶ Tunga 'yun chanka sa ni xi tífina kjuanda nga en xi kinchja Jua. At'aha xa xi kitsjana Ntia Na'miu nga ts'intjusan ko xi tits'ian nd'ai, kui xi ta tífina kjuanda. Tibakuchji nga Ntia Na'miu kits'in nibana. ³⁷ Ko Na'miu ya xi kits'in nibana ta tífina kjuanda. Jun najmi kjee nu'yo ntaha ko ta ndaha najmi kjee yo xi nku tjin. ³⁸ Ta ndaha najmi tijnajinnuu ehen ajin animannuu, at'aha najmi s'ejinnuu xi kits'in niba.
³⁹ Yun nkjun n'eyo xujun ehen Ntiana at'aha b'a manuu nga b'a ts'in sakuhunuu nga kuintsuba tik'un siun. Tunga an ni tinchjanijmíyahana xujun nga tífina kjuanda. ⁴⁰ Tunga najmi mjehennuu nibasenu tu xi kuintsuba tik'uhunnu.

⁴¹ Najmi tibangisja tsa xuta tsjana kjuachanka. ⁴² Tunga behennuu. Be nga najmi n'etjo Ntiana. ⁴³ Ngajoho Na'mina jaihina ko jun najmi n'ekjainnu. Tunga tsa kj'ai xi kuaté xa subaha yoho, tu saha kui xi n'ekjohoon. ⁴⁴ B'i ngjan boho kjuachanka yjonuu. Najmi binchisjo nga Ntiana xi nku tutuu tsjanuu kjuachanka. Nk'ie nga b'a n'o, ¿nkú ts'in s'ejihinnuu enna?

⁴⁵ Najmi tu b'a bixiun tsa an xinyat'ainnu nginkun Ntia Na'miu. Moise ni xi tima 'yun tak'un, kui ni xi titsuyat'ainnu.
⁴⁶ Tsa kjuaxi nga s'ejinnuu ni xi y'et'a Moise, ta s'ejinnuu an, at'aha an kinchjanijmíyahana Moise. ⁴⁷ Tunga tsa najmi s'ejinnuu ni xi y'et'a Moise, ¿nkú ts'in s'ejihinnuu en xi tinchja?

6

B'i ts'in kits'inkjen Jesu ja xi un mi

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Kj'ai nistjin ngaha ngji Jesu ngabantá ntachak'un Galilea, xi ta 'mi ntachak'un Tiberia. ² Nkjin nkjun xuta kitsjennkíhi, at'aha kieke kjuankjun xi kits'in nga kits'innkíhi xuta un. ³ As'ai tsiyajnu Jesu nku asunntu tjenki ko yo y'ejnako ja ni yakuyaha.
⁴ Kui nistjiun ja tibichu tina S'i Pascua xi b'asje xuta xi ntje judio tjehen ra. ⁵ Nk'ie nga tsase Jesu ko kieke nga nkjin nkjun xuta xi tincha nibak'uhun, b'a kitsuhu Felipe:

—¿Má xi tjeheh ch'atsee ninkuan xi kjine xuta nkiun?

⁶ Tunga tu xi kikjut'ayak'uhun ni Felipe nga b'a kitsuhu, at'aha be ni xi ts'in. ⁷ As'ai b'a kitsu Felipe:

—Ta ndaha tsa jo unchan toon denari_o n_inku_{an} ch'atsee, tsa as'ai ichi ichi k'uaihi nga nkunkú, najmi kuichú maha ra.

⁸ As'ai b'i kitsú nda ni'yakuyá xi 'mi Andre, xi nts'e maha Simon Pedro:

⁹ —Ei síjña nku nda chí xi y'a un n_inku_{an} xi kamandakoho tu cebada ko jo tji_o. Tunga, ¿mí skan kamaha ra xuta nkjiun niu?

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—B'a t'ihuun nga kat'entu ngayjee xuta.

Tjin nkjun naxi chu kui ante xu'bo ko y'entu ajin naxi chu nkú ra ma un mi jax'in. ¹¹ As'ai jak'á Jesu n_inku_{on}, kitsjáha máb'achjhi Ntiana ko kits'índzjoho xuta xi kab'entu yo. B'a ta kits'ihin tji_o nga kitsjáha xi nkú tjin mjehe xuta. ¹² Nk'ie nga kik'ie sisihin xuta, as'ai b'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Chj'ayo n_inku_{an} xi k'uankiu tu xi najmi kuatsúhun.

¹³ As'ai j'áya jóo n_inku_{an} xi ts'ankiu, kui xi nibaha ra n_inku_{an} cebada xi uun. Te jo nisin kama n_inku_{an} xi ts'ankihi xuta. ¹⁴ Nk'ie nga kkie xuta nkjiun kjuankjún xi kits'ín Jesu, as'ai b'a incha kitsúhu xinkjin:

—Kjuaxi kjáihin nga kui ndai xi nda profeta xi tihin nga kj'uai asuntei.

¹⁵ Tunga kamankjihín ra Jesu nga mjehe jóo ngjuai_{ko} kjuayúhun nga nda rej ts'ín maha. Kui nga ngji t'axín suba ngáha asuntu tjenkiu.

B'i ts'ín ngjisun Jesu ntáchak'uun

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Nk'ie nga ja tíma jyun, as'ai incha j'aijen andai ntáchak'uun já ni'yakuyáha Jesu. ¹⁷ Jas'en yábarku tu xi kj'uatikjáha ntáchak'uun nga ngjuai nanki Capernaum. As'ai tu kama jyun'taihín nk'ie nga najmi kjee bichú tjennkihi Jesu. ¹⁸ Ko tu nkúhú ntjo xi tu xí 'yúhún kama. Xí kits'ín xuhú ntáchak'uun. ¹⁹ Nk'ie nga tsichu nkú ma tsa un ko tsa jun kilometru tihin, kikie jóo nga Jesu nibásun ntáchak'uun nga nibák'un tiñaha yábarku. Incha kitsankjún jóo, ²⁰ tunga b'ihí kitsú Jesu:

—An ní niu. Najmi tu binkjun.

²¹ Tsjo kamaha jóo nga jas'en Jesu yábarku ko tu tsichu saha yábarku nanki xi má nga tjincha fi.

B'i ts'ín kitsúya Jesu nga kui xi ts'ínk'íentu tik'un xuta

²² Nistjin xi ma ndyjuun kamankjihín xuta xi y'entu ngbantá ntáchak'uun nga tu nkúhú maha yábarku xi tsitju yo ko nga Jesu najmi jas'en nga ngjiko já ni'yakuyáha, at'aha tu já ni'yakuyáha ngji subaha. ²³ As'ai incha j'ai kj'ai yábarku

xi tsitjuhu nanki Tiberiá nga j'ai tiña má xi tjeheh kikjine ninkuan xuta nk'ie nga kitsjáha Jesu máb'achjihí Ntíaná.

²⁴ Kui b'a maha, nk'ie nga kiekehe xuta nga najmi ta tjihin Jesu yo ko ta ndaha ja ni'yakuyaha, as'ai jas'en yábarku nga ngjingsjai nanki Capernaum. ²⁵ Ngabantá xinkuu kisakúhu ko b'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, ¿nkú n'e jáihini ei?

²⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Kiyó kjuankjún xi kits'ian, tunga najmi kuihí kjuaha tbinchisjáihinú. Tu ngat'aha ní ninkuan xi kichinehenu nga kitse susunnuu, kui kjuaha nga tbinchisjáihinú. ²⁷ Najmi tu n'exántjaihinu ninkuan xi maha fe. Ninkuan xi najmi ma níhi fe n'exántjaihinu. Kui xi ts'ínk'íéntu tít'unnuu. Ntíhi Nda'x'jun tsjánuu ninkuan xu'bo. Ntia Na'miu tsakúnuu nga kui xi kits'ín nibá.

²⁸ B'a kitsú jóo:

—¿Mí ni xi tjihin nga n'ei jin tu xi n'etjusuhunni ni xi mjehe ra Ntíaná?

²⁹ B'i kitsú Jesu:

—Kui ni xu'bi xi mjehe Ntíaná nga n'etjusun. Kas'ejinnuu nda xi kits'ín nibá.

³⁰ As'ai b'a incha kitsú jóo:

—¿Mí kjuankjúhun xi kuakúchjini nga Ntíaná kits'ín nibáhi tu xi chahani ko s'ejinni ji? ¿Mí xaha Ntíaná xi mahi? ³¹ At'aha ntje cháná kikjine mana nk'ie nga y'entu ante kixiy. Kui nihi xi tjit'a éhen Ntíaná nga b'a títu: “Ninkuan xi ndjiojmi ján nibaha ra kitsjáha nga kikjine.”

³² B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Na'minahá xi kitsjánuu ninkuan xi ndjiojmi ján nibaha, najmi Moise. Ko nd'ai títjánuu ninkuan xi nda kjikjin. Kui xi ndjiojmi ján nibáha. ³³ At'aha ninkuan xi tsjá Ntíaná, kui xi nibajehen ndjiojmi ján ko ts'ínk'íéntu tít'un xuta asuntei.

³⁴ —Ji nda ntia —kitsú jóo—, k'uai tehentení ninkuan xu'bo.

³⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—An ninkuan xi ts'ínk'íéntu tít'uhun xuta. Xi kj'uaísena najmi ta kama bjoho ra ko xi s'ejihin an najmi ta kama xintáha ra. ³⁶ Tunga jáhá b'a kuaxinnuu, ndaha tsa tíanú tunga najmi tís'ejihinnuu. ³⁷ Kj'uaísena ngayjee xuta xi tsjána Na'mina, ko xi kj'uaísena najmi k'onsje natsin ján.

³⁸ 'At'aha ndjiojmi ján nibajehenna tu xi ts'intjusuhunna xi nkú ts'ín mjehe Na'mi xi kits'ín nibána ko najmi xi nkú ts'ín mjena. ³⁹ Ko ni xi mjehe xi kits'ín nibána, najmi mjehe tsa ts'inndyja ndaha nku xi kitsjána. Mje níhi nga ts'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo xuta xu'bo nistjin xi fekuu. ⁴⁰ At'aha

ni xi mjehe Na'mina, mjehe nga k'úentu tík'un sín ngayjee xi k'uaísehe Ntúu kō s'ejihin. Kō an ts'inkj'áiya ngáha ra ngabayoo xuta xu'bo nistjin xi fekuu.

⁴¹ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu nga kui xi ninkuan xi ndjiojmi ján nibajehen, as'ai já judio kinchjanehe. ⁴² B'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihí ndai xi Jesu, ntíhi Kuse? Yaá na'mihi kō naaha. ¿Nkú tíhín ra nga b'a títsuhu nga ndjiojmi ján nibajehen?

⁴³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi tu chubayanenu. ⁴⁴ Ndaha nku najmi kama kj'uaísena tsa najmi kj'uaíkoḥo Na'mi xi kits'ín nibána. Kō xi kj'uaísena an ts'inkj'áiya ngáha ra ngabayoo nistjin xi fekuu. ⁴⁵ B'a ts'ín y'et'a já profeta: “Ntjáná kuakúyaha ngayjee xuta.” Kui b'a maha, ngayjee xi mjéñjuhu ra kō bangiya ni xi bakúyaha Ntjá Na'miu, kui xi kj'uaísena.

⁴⁶ Ndaha nku najmi kjee be yáha Ntjá Na'miu. Nku tutuhú xi nibaha má tíjña Ntjáná, kui xi ja be Ntjá Na'miu. ⁴⁷ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi s'ejihín an, kui xi k'úentu tík'un sín. ⁴⁸ An ninkuan xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta. ⁴⁹ Ntje chánuu kikjine mana ante kixiu, tunga tu nkú jesuhún. ⁵⁰ Tunga ninkuan xu'bi ndjiojmi ján nibajehen tu xi kjinehe xuta kō najmi ta kuayáha. ⁵¹ An xi ninkuan tík'un xi ndjiojmi ján nibajehen. Tsa tíjín xi kjine ninkuan xu'bi, kui xi k'úéjña tík'un sín. Kō ninkuan xi tsja, kui xi yjonintena xi tsjantjáhina xuta asunnteí.

⁵² As'ai tu y'ésikohó xinkjín já judio nga b'a kitsú:

—¿Nkú ts'ín tsjáhaná yjonintehe ndai nga chineé?

⁵³ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tsa najmi chinoo yjonintehe Ntíhi Ndax'íun kō s'iu jníhi, najmi kuintsuba tík'un. ⁵⁴ Xi kjine yjonintena kō k'úi jnína, kui xi k'úentu tík'un sín, kō an ts'inkj'áiya ngáha ra xuta xu'bo nistjin xi fekuu. ⁵⁵ At'aha yjonintena xi nichine xi ndoo kō jnína xi ntá xi ndoo. ⁵⁶ Xi kjine yjonintena kō k'úi jnína, kui xi k'úentujínna kō an kúátejñajihín.

⁵⁷ Na'miu kits'ín nibána. At'aha tíjña, kui nga tíjñahana. B'a ta ts'ín at'aha tíjña tík'an, kui nga k'úentu tík'uhun xuta xi ts'ín mana nichinehe. ⁵⁸ Kui xu'bi ninkuan xi ndjiojmi ján nibajehen. Kui xi najmi xi nkú joyaha mana xi kikjine ntje chánuu kō tu nkú jesuhún. At'aha xi kjine ninkuan xu'bi, k'úentu tík'un sín.

⁵⁹ B'a ts'ín kinchja Jesu nga tsakúya ayahá nku ni'ya sinagoga xi tíjña nanki Capernaum. ⁶⁰ Nk'ie nga kint'é xuta ni'yakuyáha én xi kinchja, as'ai nkjin xi b'a kitsú:

—'Ni tíjín tsa n'eshín én xi tinchja. ¿Yá xi ts'ínkjáhín ni xi kuatsú?

⁶¹ Kamankjihin Jesu nga kinchjayanehe xuta ni'yakuyaha nga b'a kitsu. As'ai b'i kitsu Jesu:

—¿A tin'endyjajihin ruu yjonuu en xi kuanchja? ⁶² ¿Nku sa kamanuu tsa choo Ntíhi Ndax'iun nk'ie nga ngjuainji ngaha ante má nga nibaha? ⁶³ Espiritu Santo ts'ink'íentu t'ik'un xuta. Xuta bi, najmi maha ts'ink'íentu t'ik'un xuta xinkjin. En xi kuaxinnuu Espiritu Santo nibaha ra ko kui éen ts'íink'íentu t'ik'unnuu. ⁶⁴ Tunga tjin ajinnuu xi najmi s'ejihin an.

B'a kitsu Jesu at'aha be santaha nga tuts'ihin ni ya xi najmi s'ejihin ko ya xi ts'íinkjas'ehen. ⁶⁵ Ko b'i ta kitsu ya:

—Kui kjuaha nga b'a kuaxihinnuu nga ndaha nku najmi kama k'uaísehena tsa najmi Ntia Na'miu kitsjaha nga k'uaísená.

⁶⁶ Yo kik'atuts'ihin ra nga nkjin xuta ni'yakuyaha y'éjñaha. Najmi ta kitsjenkohó ra. ⁶⁷ As'ai b'i kitsuhu já ni'yakuyá xi te joo:

—¿A mjenuu kuankiun ko jun?

⁶⁸ —Ji Nda Ntia —kitsú Simon Pedro—, ¿yá sa kama tsjénnikihí jin? Jihí xi chubai en xi ts'ink'íentu t'ik'un síhin xuta. ⁶⁹ S'ejinní ko ja kamankjinní nga ji Cristo, xi Ntíhi Ntíaná xi tíña t'ik'uun.

⁷⁰ B'i kitsu Jesu:

—An j'ajinnuu jun xi te joo, tunga tjenjihinnuu nku ndaninda.

⁷¹ B'a kitsu Jesu nga kinchjanijmíyaha Juda Iscariote, ntíhi Simon. At'aha kui xi ts'íinkjas'ehen ko kui xi nku nda ni'yakuyá xi te joo.

7

B'i ts'in ngji Jesu S'íhi Ni'ya Kichoo

¹ Askahan kikjatsú'ba Jesu ante Galilea. Najmi kama mjehe nga kikjatsú'ba chji ante Judea, at'aha já judio k'aku tsangisjai n'iyá xi nkú ts'ín ts'íink'íehen. ² Tunga jáhá t'ibichú tíña s'í xi b'asje xuta xi ntje judio tjeheñ ra, s'í xi 'mi S'íhi Ni'ya Kichoo, ³ ko b'a kitsu já nts'e Jesu:

—Najmi tu ej binchin. Tu sahá t'in Judea tu xi skuéhe xuta ni'yakuyáhi ni xi n'ei. ⁴ At'aha najmi tjin xi b'éjña 'ma ni xi ts'ín tsa mjehe chá. Tu sahá takúchjihí yjohí xuta asunntej nga n'ei ni xi t'ín'ei.

⁵ B'a kitsu já nts'e at'aha ta ndaha kui najmi incha kis'ejihin yaha Jesu. ⁶ As'ai b'i kitsu Jesu:

—Najmi kjee bichú chubana nga ts'ian ni xi t'ihin nga ts'ian. Jun bi, tu mí chubahá ni ma n'o ni xi t'ihin nga n'oo. ⁷ Najmi t'its'ín unkienuu xuta asunntej. An bi, t'its'ín unkienu at'aha

tib'ejná chja nga ch'on tjín ni xi t́incha ts'ín. ⁸ Tankiún s'íu. Najmi kfián an at'aha najmi kjeé bichú chubana.

⁹ B'a kitsú Jesu, as'ai y'ejna ante Galilea. ¹⁰ Tunga nk'iehé nga incha ngji s'íu já nts'e, as'ai ngji kó kui. Tunga najmi ngji chjihí, tsa jóo tjenjihin. Ngji suba. ¹¹ As'ai ajin s'íu já judio k'aku tsangisjaihí. B'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kj'uaíhí ndo?

¹² Kó xuta nkjiun ta kinchjanijmíyaha Jesu. Tjín xi b'a kitsú: “Ndahá ndo.” K'ua ngá xi b'a kitsú: “Najmi nda ndo. Xutahá b'anachaha ndo.” ¹³ Tunga najmi kama tak'uhún xuta kinchjanijmíya chji chjihí Jesu at'aha tsankjún já judio k'aku.

B'i ts'ín tsakúya Jesu ajin s'íu

¹⁴ Nk'ie nga ajihin s'íu, jas'en Jesu má ma natsihin ninku kó tsakúya. ¹⁵ Kama nkjúhun já judio k'aku kó b'a kitsúhu xinkjín:

—¿Nkú ts'ín behe ni xi ts'e Ntjaná ndai nga najmi tsangiyaha?

¹⁶ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi an ts'an ni xi tibakuyá. Xi kits'ín nibá nina ts'e éen. ¹⁷ Xi mjehe ts'ín xi nkú ts'ín mjehe Ntjaná, kui xi skué tsa Ntjaná ts'e ni xi tibakuyá kó tsa an ts'an. ¹⁸ Nku xuta xi nchja ni xi ts'e, kui xi bankisjai kjuachánka xi ts'e. Tunga xi bankisjai kjuachánkaha xi kits'ín nibáha, kui xi kjuaxi ni xi tsu kó naxu ts'ín. ¹⁹ ¿A najmi kitsjáhánuu Moise kjuatéxumoo? Tunga ndaha nku jun najmi títs'intjusun kjuatéxumoo. ¿Á mjehenuu n'ek'iehennú?

²⁰ As'ai b'a incha kitsú xuto:

—¿Kutsa ndanindahá tjñajihin! ¿Yá xi mjehe ts'ínk'iehin?

²¹ B'i kitsú Jesu:

—Nku ni kits'ian kó ngatentoo kama nkjúnnyu. ²² Tsakúyanuu Moise nga n'etjusun circumcision, ndaha tsa najmi Moise kik'atuts'ihin rá niu. Ntje chánuu ní kik'atuts'ihin rá niu. Kui nga n'etjusuhun niu ndaha tsa nistjin nkjún. ²³ B'a n'ohoo ntix'innuu ndaha tsa nistjin nkjún tu xi najmi ndyjaha kjuatéxumaha Moise. Tunga tsa b'a n'o nga nistjin nkjún, ¿á tín'ekjankohonú nga nistjin nkjún kits'innkíhi rá nku nda? ²⁴ Najmi tu kjuá sunnk'a n'o. Kixi ní n'oo kjuá.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha xuta yáha Jesu

²⁵ As'ai b'a kitsú k'ua xuta nanki Jerusalen:

—¿A najmi kuihí ndai xi mjehe ts'ínk'iehen jóo? ²⁶ Tunga, á t́inchja chji chjihí kó najmi ch'a nkú títsuhu rá. ¿A kjuaxihí nga ja kamankjihin já tjíxóo nga kui ndai xi kitsú Ntjaná nga ts'ín nibá? ²⁷ Tunga yanáá má nibáha ndai. Nk'ie nga kj'uaí xi Cristo, najmi ch'a skué má nibaha.

²⁸ *As'ai* 'yún kinchja Jesu nga b'i ts'in tsakúya má ma natsihin ninku:

—B'a túbixiún nga yanú kọ yo má nibáhana. Tunga najmi kuentanahá jáihina. Tjin xi kits'in nibána. Kọ xi kits'in nibána ma n'e s'ejián ni xi tsu. Kui xi najmi yo. ²⁹ Tunga an be yáha, at'aha má tijná nibahana kọ kui xi kits'in nibána.

³⁰ *As'ai* kama mjehe jóo nga kuakj'ánijéhe. Tunga ndahá nku najmi kits'ínkoho, at'aha najmi kjee bichú chubaha. ³¹ Tunga nkjin xuta xi tinchajihin xuta nkjiun kis'ejihin Jesu. B'a kitsúhu xinkjin:

—Nk'ie nga kj'uaí xi Cristo, ¿a 'yún ts'in sa kjuankjún nga nda xu'bi?

³² Kint'é já fariseo ni xi kitsú xuto nga kinchjanijmíyaha Jesu. *As'ai* já ná'mi k'aku kọ já fariseo kits'ínkji já xi kunntá ninku tu xi kuakj'ánijéhe Jesu. ³³ *As'ai* b'i kitsú Jesu:

—Tu chuba nistjihin kúatejñajin sanuu kọ kfin ngáhana má tijná xi kits'in nibána. ³⁴ Kuinchísjainú tunga najmi ta sakúhunuu an. Má nga kfintejña najmi kama kuankiún.

³⁵ B'a kitsúhu xinkjin já judio k'aku:

—¿Má ngjuaihi ndai nga najmi ta sakúhuná? ¿A xuta judio xinkia xi tintujihin xuta xi nchja griego ngjuaisehe? ¿A ta kuakúyaha xi nchja én griego? ³⁶ Ni xi kuanchja: “Kuinchísjainú tunga najmi ta sakúhunuu an”, kọ: “Má nga kfintejña najmi kama kuankiún”, ¿nkú tsuhu ra ni xi kuatsú?

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kamaha xuta xi s'ejihin kui

³⁷ Nistjin xi fekuhu s'iu, kui xi 'yún b'asje xuta, *as'ai* tsasinjña ndju Jesu kọ 'yún kinchja:

—Tsa tjin xi tíma xintáha, kanibásena kọ kat'i. ³⁸ B'a kamaha xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntjaná. Xi s'ejihin an animaha stjün ntáje, ntá xi ts'ínk'íéntu tík'uhun xuta.

³⁹ B'a kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha Espiritu xi askahan ts'ínkjáihin xuta xi s'ejihin Jesu. Najmi kjee f'ai Espiritu Santo kui nistjiun, at'aha najmi kjee s'ejña chji kjuachánkaha Jesu.

⁴⁰ Nk'ie nga kint'é xuto éin, k'ua xi b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga kui ndai nda profeta xi tjihin nga kj'uaí.

⁴¹ B'a kitsú ngá k'ua:

—Kui ndai xi kitsú Ntjaná nga ts'ín nibá.

Tunga tjin ngá xi b'a kitsú:

—¿Nkú ts'in Galilea nibaha xi Cristo? ⁴² ¿A najmi b'ahá ts'in tjit'a éhen Ntjaná, nga ntjehe David nibaha ra xi Cristo, kọ nga Belen nibaha, má nga nankihi David?

⁴³ B'a ts'in tsakjányaha yjoho xuta nantio nga incha kinchjanijmíyaha Jesu. ⁴⁴ Tjin xi kama mjehe nga kuakj'ánijéhe tunga ndahá nku najmi kits'ínkoho.

B'i ts'in najmi kis'ejihin ja judio k'aku nga Ntiana kits'in nibaha Jesu

⁴⁵ As'ai ja xi kunnta ninku j'ai ngaha ma jintu ja na'mi k'aku ko ja fariseo ko b'i kik'ihin:

—¿A najmi kjuai kohonu ndo?

⁴⁶ B'a kitsu joo:

—Ndaha nku najmi kje b'a ts'in nchja xi nku ts'in nchja ndo.

⁴⁷ B'a kitsu ja fariseo:

—¿A koho jun ta kuak'anachanu ndo? ⁴⁸ ¿A tihin ajihin ja tixoo ko a ra ajihin ja fariseo xi s'ejihin Jesu? ⁴⁹ Tunga xuta xu'bi bi, najmi mankihinhin kjuatexumo. Kui xi najmi nda nginkun Ntiana.

⁵⁰ As'ai kinchja Nicodemo, nda fariseo xi j'aisehe Jesu nga jyuun:

⁵¹ —Xi nku ts'in tijna kjuatexumaná, titjun tihin nga kuasinñjhuu xuta tu xi chahaná ni xi kits'in ko askahan n'e raá kjuá.

⁵² B'a kitsu joo:

—¿A ta koho ji xi nibahani Galilea? N'eya nda ndai xujun ehen Ntiana ko chai nga ndaha nku nda profeta najmi kje tujin Galilea.

⁵³ As'ai b'i ngjan incha ngi ngaha ni'yaha.

8

B'i ts'in kichjut'ayak'un Jesu nga j'aich'aha nku tachjuun

¹ As'ai ngi Jesu asuntu tjenki xi 'mi Ya Olivo. ² Nk'ie nga ja kama sehen nistjin xi ma ndyjuun, j'ai ngaha ma ma natsihin ninku. Yo j'aise nkjuhun xuta ko yo y'ejna nga tsakuya. ³ As'ai incha j'aiko ja chjine'ehen kjuatexumo ko ja fariseo nku tachjuun xi kiya nga kj'ai nda kjiñakoho. J'aisinjna nginkun Jesu ko nginkun xuto ⁴ ko b'a kitsu:

—Ji nda maestru, kuaya tachjin nga kj'ai nda kjiñakoho.

⁵ B'a ts'in y'et'a Moise kjuatexumo nga ndjio n'ek'iehen xi b'a ts'iuun. Ji bi, ¿nku bixin?

⁶ Tu xi kikjut'ayak'uhun ni Jesu nga b'a incha kitsu, at'aha mjehe kuatéjene. As'ai y'eñantu Jesu ko najnu ntsja kits'inntukoho t'anankiu. ⁷ Nk'ie nga tu nku tincha bjasjayahá ra joo, tsasinjna ngaha ko b'i kitsu:

—Xi najmi tihin ngatitsun, kui xi tjun kat'ehé ndjio tachjuun.

⁸ As'ai ta y'eñantuhú ngaha nga tu nku kits'inntuhú t'anankiu. ⁹ Nk'ie nga kint'é joo ein, nkunkú b'i ngjan incha ngi. Xi 'yún cháha tjun ngi. As'ai tu Jesu ko tachjuun

tsinchajin subaha xuta. ¹⁰ Ta tsasinjña ngaha Jesu ko b'i kitsú:

—Ji tachjuún, ¿má kfihi jóo? ¿A ndaha nku najmi ta tibatéjénehe ri?

¹¹ —Najmi, Chá Ntia. Ndaha nku —kitsú tachjuún.

B'i kitsú Jesu:

—Ta ndaha an najmi chumi ni kjaninéhe. T'in ngáhani ko najmi ta n'ehe ni ngatitsun.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kui xi nd'ihí xuta

¹² As'ai kinchjako ngaha xuto:

—An nd'í xi ts'in ndzjehen xuta asunnteí. Xi tsjénnkina najmi jyun má k'úéma. S'ehe nd'í xi ts'íink'íéntu tík'uhún.

¹³ As'ai b'a incha kitsú já fariseo:

—Ji tí'mi subai kjuanda yjohi. Kui nga najmi chjíhi ra én xi tíchubahani.

¹⁴ B'i kitsú Jesu nga kinchja:

—Ta ndaha tsa an tífi subaha ra kjuanda yjona, tunga chjíhi ra én xi tíchja, at'aha be má nibahana ko má kfín ngáhana. Jun najmi yo má nibáhana ko najmi yo má kfín ngáhana. ¹⁵ Jun bi, xi nkú ts'in tíjñaha asunnteí, b'a ts'in chasohoo ni xi nda ko ni xi najmi nda, tunga an najmi basjehe ni xi nda ko ni xi najmi nda ts'in xuta. ¹⁶ Tunga tsa ni xi b'a ts'ihinna, kixi ts'ian, at'aha najmi kuentana b'a ts'ihinna. Na'mi xi kits'in nibá nina b'a ts'inka. ¹⁷ Santaha kjuatéxumanuu b'a ts'in tjít'a: Tsa jo já kuitsuya nku ni, chjíhi ra ni xi kuitsú jóo. ¹⁸ An tífihí ra kjuanda yjona ko Na'mina xi kits'in nibána ta tífina kjuanda.

¹⁹ B'a kitsú jóo:

—¿Má tíjña Na'mihí?

B'i kitsú Jesu:

—Najmi yanú ko ta ndaha najmi yo Na'mina. Tsa yanú, ta cha ruu Na'mina.

²⁰ B'a ts'in kinchja nga tsakúya má ma natsihín nínku, má tíjña kaxaha toon chje. Ndaha nku najmi jakj'ánijéhe, at'aha najmi kjeé bichú chubaha.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga najmi asunntee tjeheh ra

²¹ As'ai ta kinchjahá ngaha:

—An kfían ko kúinchísjainú. Ajihín ngatitsunnuu kuayájiun nga najmi ta tíjñahana. Má nga kfían najmi kama kuankiún.

²² B'a kitsú já judio k'aku:

—¿A ts'íink'ien subahá yjoho? ¿Á: “má nga kfían najmi kama kuankiún”, títsuhu?

²³ B'i kitsú Jesu:

—Kinteí ts'ajun, nk'a ján ts'an. Asunnteí tjehehnuu, nk'a ján tjehehna. ²⁴ Tsa najmi s'ejinnuu nga an xi tíjña, ngatitsunnuu

kuayájiun. Kui kjuaha nga b'a kuaxihinnuu nand'ai nga ngatitsunnuu kuayájiun.

²⁵ —¿Yáha ji? —kitsú jóo.

B'i kitsú Jesu:

—Xi ja kixinnuu nga tuts'ihin ni. ²⁶ Benuu. Kama xinya xi nkú ts'in tjintuyánuu. Kama xinya má nihi xi nda kó má nihi xi najmi nda tín'o. Tunga xi kits'in nibána, kui xi ma n'e s'ejián ni xi tsu. Kó ni xi kint'e nga kinchja, kui xi tinchja ngáhana asunntej.

²⁷ Tunga najmi kamankjihín ra jóo nga Ntia Na'miu kinchjanjmíyaha. ²⁸ Kui nga b'ihí ta kitsú ngáha Jesu:

—Nk'ie nga chjúsintjennk'o Ntíhi Ndax'iun, nk'iehé nga kamankjinnuu nga an xi tíjña kó nga ndaha nku ni najmi ts'ian kuenta. Xi nkú ts'in tsakúyana Na'mina, kui nihi xi tinchja. ²⁹ Xi kits'in nibána tíjñakona. Najmi b'éjña subana, at'aha ts'intjusun tehente ni xi sasíhin.

³⁰ Nk'ie nga b'a kitsú, nkjin nkjún xi kis'ejihin Jesu.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xi ntíhi Ntíaná

³¹ As'ai kinchjako xuta judio xi kis'ejihin:

—Tsa kuintsubajiun éna, kjuaxi nga kamo xuta ni'yakuyána ³² kó choo ni xi naxu tjín kó kui niu xi ts'in ndáinu.

³³ B'a kitsú jóo:

—Ntjehe Abraham jin. Ndaha nku najmi kjee ts'in manj xuta musu, tsa ts'atseni. ¿Nkú ts'in b'a tibixihinni nga kama ndáihini?

³⁴ B'ihí ta kitsú ngáha Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ngayjee xi títs'in ngatitsun, nga'yuhun ngatitsuun tíjñajin. Najmi ndáihí yjoho. ³⁵ Nku nda musu xi kich'atse najmi ndáihí yjoho, ndaha tsa ni'yaha nda ntiaha ts'inxá. Tunga ntíhi ní nda ntiaha kama ts'e ni'yoó. ³⁶ Kui nga tsa Ntíhi Ntíaná ts'in ndáinu, kjuaxi nga kama ndáinu. ³⁷ Be nga ntjehe Abraham nibáhanu, tunga mjehénuu n'ek'iennú at'aha najmi mjenuu n'ekjohoon éna. ³⁸ An nchja ni xi bakúchjina Na'mina. Jun bi, n'o ni xi bakúyanuu na'minuu.

³⁹ B'a kitsú jóo:

—Abraham na'mini.

B'i kitsú Jesu:

—Tsa ntíhi Abraham jun, b'a ra n'oo xi nkú kits'in Abraham. ⁴⁰ Tunga nd'ai mjenuu n'ek'iennú, ndaha tsa tíxinyanuu ni xi naxu tjín xi tsakúyana Ntíaná. Ndahachí najmi b'a kits'in Abraham. ⁴¹ Jun bi, ni xi ts'ihín na'minuu n'o.

B'a kitsú jóo:

—Ntí nda ní. Tíjñaháni nku na'mi nku tutu. Kui xi Ntíaná.

42 B'i kitsú Jesu:

—Tsa Ntjaná xi na'minuu, jun ra xi n'etjónú, at'aha má tíjña Ntjaná nibahana. Najmi kuentana jáihina. Kui ní xi kits'ín nibána. 43 Najmi mankjinnuu ni xi tínchja at'aha najmi mjenuu kuasinñjuhu éna. 44 Ndanindoo ní na'minuu. Kui ts'enuu ko mjenuu n'oo xi nkú ts'ín mjehe. Kui xi santaha nga tuts'ihin ni kits'ínk'ien xuta. Najmi y'ejñajin ni xi naxu tjin, at'aha najmi tíjñajihin ni xi naxu. Nkú ts'ín tjíyaha, b'a ts'ín nchja. Én tsank'á nchja. Kui xi tsank'á ko na'mihi én tsank'óo.

45 'An bi, ni xi naxu tínchja. Kui kjuaha nga najmi tís'ejihinnuu an. 46 ¿A tjin ajinnuu xi kama kuakúchji nga tjinna ngatitsun? Tunga tsa naxu tjin ni xi tínchja, ¿a najmi s'ejihinnuu an? 47 Xi Ntjaná ts'ehe mjéñjuhu én xi ts'e Ntjaná. Tunga najmi Ntjanáhá ts'enuu. Kui kjuaha nga najmi mjeñjuhunú.

48 B'a kitsú já judio:

—Kjuaxihí ni xi túbixín. Samaria nibáhani. Ndanindoo tíjñajihin.

49 B'i kitsú Jesu:

—Najmi ndanindoo tíjñajinna. Benkjan Na'mina tunga jun najmi týankjunnú. 50 Najmi kjuachánka títangisja nginkun xuta, tunga tíjñahá xi títangisjai kjuachánkana. Kui xi kuitsuya yá xi naxu tít'sín. 51 Kjuaxi ni xi tixinnuu. Xi k'úéjñajin éna, najmi ts'íinkjái hin ngabayoo.

52 B'ahá ta kitsú ngáha já judio:

—Kjuaxihí nga ndanindoo tíjñajihin. Abraham ko já profeta ta k'ien. Tunga ji b'a túbixín nga najmi ts'íinkjái hin ngabayoo xi k'úéjñajin éhin. 53 ¿A 'yún chánka sai nga Abraham xi ntje cháná? Kui xi ta k'ien ko já profeta. ¿Yá xi tín'e mai yjohi?

54 B'i kitsú Jesu:

—Tsa an suba chánka tít'asje yjona, najmi chumi ni chjhi ra kjuachánka xi tísakúna. Tunga Na'minahá xi chánka tít'asjena, kui xi ta Ntia 'mihuu. 55 Kui xi najmi yo, tunga máha an, be. Tsa b'a xinnuu nga najmi be, ta nda tsank'á kama xi nkúhu jun. Tunga bená ko tíjñajian éhen. 56 Tsjo kamaha Abraham xi ntje chánuu nga skué nistjin nga kjúa. Kikie kjái hin ko tsjo kamaha.

57 B'a kitsú já judio:

—Ndaha najmi kjee tjihin cháte nú nga b'a túbixín. ¿Nkú ts'ín nga kiyahani Abraham?

58 B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Kintehe ni nga tsín Abraham, tu b'a ts'ín jahá tíjña.

59 As'ai jak'á ndjio jóo xi má nga mjehe ts'íink'iehen, tunga Jesu ngji t'axihin jóo ko tsitju má ma natsihin ninku.

9

B'i ts'in kits'in kihi Jesu nku nda ka

¹ Má xi tjeheh j'a Jesu, kieke nku nda xi tu b'a ts'in kahá nkúhu nga kitsin. ² As'ai kingjásjaiya já ni'yakuyáha:

—Ji nda maestru, zyá xi kits'in ngatitsun tu xi b'a ts'in ka kitsihin ndai? ¿A kui, a ra xi cháha ni?

³ B'i kitsú Jesu:

—Ta ndaha kui ko ta ndaha xi cháha najmi kits'in ngatitsun nga b'a kamo. B'a ts'in kitsin tu xi sakúchjiji ni xi maha ts'in Ntjaná. ⁴ Tjihin nga n'ee xá xi ts'e xi kits'in nibána nk'ie nga ndzjen sa. At'aha nga kama jyun, najmi ta ch'a kama ts'in xá saha. ⁵ Nk'ie nga tijná asunntej, an xi nd'í xi ts'in ndzjehen xuta asunntej.

⁶ B'a kitsú Jesu, as'ai tsatété t'anankiu ko ntá natéhe kits'inndakoho si. Kui xi kingjájnuhu tunkun ndo ko b'i kitsúhu:

⁷—T'ihinnejnui tunkuini ntá tixa Siloe.

Kui nga nginénjuhu tunkun ndo. Ja chjihí nk'ie nga kik'óya ngáha. ⁸ As'ai já xi nda nchjakoho ko já xi kiekehe nga banki toon kinchjanijmíyaha ndo. B'a kitsú k'ua:

—¿A najmi kuihi ndai xi b'ejna nga banki toon?

⁹—Johon, kui —kitsú k'ua.

—Najmi kui, tunga b'a tjin xi kuihi tjin —kitsú ngá k'ái.

—Ahán niu —kitsú ndo.

¹⁰—¿Nkú ts'in tsix'ánkihi tunkuini? —kitsú jóo.

¹¹ B'a kitsú ndo:

—Nda xi 'mi Jesu kuats'innda si ko kuangjájnuhu tunkán ko b'i kuatsúna: “T'in ntá tixa Siloe ko tanejnuini tunkuini.” Kui nga kfhina ko nk'ie nga kuakanejná tunkán, kama chjina.

¹²—¿Má tijná ndo? —kitsú jóo.

—Najmi be —kitsú ndo.

¹³ As'ai ngjikoho jóo nda xi kama chjihí nginkun já fariseo. ¹⁴ Nistjin nga kits'innda siu Jesu ko tsix'ánki tunkun ndo, kui xi nistjin nkjún. Xuatú niu. ¹⁵ Kui nga já fariseo kingjásjaiyaha ra nkú ts'in kama chjihí ra ko b'a kitsú ndo:

—Si kuangjájnuhu tunkán, kuakanejná, ko kama chjina.

¹⁶ As'ai b'a kitsú k'ua já fariseo:

—Najmi Ntjaná kits'in nibáha nda xi b'a kuats'íun, at'aha najmi benkjún nistjin nkjún.

B'a kitsú ngá k'ua:

—¿Nkú ts'in nku nda ngatitsun kama ts'ihin kjuankjún xi nkúhu xu'bi?

B'a ts'in tsakányaha yjoho já fariseo ngat'aha Jesu. ¹⁷ As'ai ta incha kingjásjaiyaha ngáha ra nda xi kama chjihí:

—Ko ji xi kuix'ánki tunkuini, zyáha ndo? ¿Nkú bixín?

—Nda profeta niu —kitsú.

18 Tunga najmi kis'ejihin ra ja judio k'aku tsa kui ndo xi ka nk'ie ko tsa kui xi ja chji ngaha ra. Kui nga kinchjaha ra xi chaha 19 ko kingjasjayaha:

—¿A kui ntinu xu'bi xi bixiun nga ka nga kitsin? ¿Nku ts'in kama chjih ra?

20 B'a kitsu xi chaha ndo:

—Yai nga kui xi ntini ko ka nga kitsin. 21 Tunga najmi yani nku ts'in kama chjih ra. Najmi yai ya xi kuakjex'anki tunkun. Tu saha kui chajaiyoho. Ja cha. Kama kuitsuya subanu ni xi kamat'ain.

22 B'a kitsu xi chaha ndo at'aha tsankjun ja judio k'aku. At'aha y'endako xinkjin ja judio k'aku tsa tjin xi ts'inkie yoho nga Jesu xi kits'in niba Ntiana, kui xi kuich'onsje ajihin xuta sinagoga. 23 Kui kuaha nga: “Chajaiyoho, ja cha”, kitsuhu xi chaha ndo.

24 As'ai ta kinchjaha ngaha ra niya xi ma joho ja judio k'aku nda xi kama chjih ko b'a kitsuhu:

—Yai nga nda ngatitsuhun xi kuats'innkihi. N'ekiei yohi nginkun Ntiana xi tjihin kuachanka nga kuaxi ni xi tibixin.

25 B'a kitsu ndo:

—Tsa nku nda ngatitsun niu najmi be. Tu nkuhu ni xi be. Kana njstjin nk'ie tunga nd'ai ja chjina.

26 B'a kitsu joo:

—¿Mi xi kuats'ihin? ¿Nku ts'in kuakjex'ankihi tunkuin?

27 As'ai b'a kitsu ndo:

—Ja kuaxinyanu tunga najmi tin'esihinnu. ¿A mjehenu nga b'aha ta xin ngahanu? ¿A koho jun mjenu kamo ja ni'yakuyaha ndo?

28 B'a kitsu joo nga kinchjatiko:

—Nda ni'yakuyaha ni ndo ji. Tunga jin ja ni'yakuyaha ni Moise jin. 29 Yai nga Moise kincha en xi Ntiana kitsuyaha, tunga najmi ya ni ma j'aihi ra nda xu'bo.

30 As'ai b'i kitsu ndo:

—Ma nkunna nga najmi yo ma j'aihi ra nda xi kamaha kuakjex'anki tunkan. 31 Yaa nga Ntiana najmi basinjuhu xuta ngatitsuun. Tsa tjin xi skuenkjun Ntiana ko ts'in ni xi mjehe, kuihi xi basinjuhu. 32 Ndahachi najmi kje nu'ya tsa tjin xi kjex'anki tunkun xuta xi ka nga kitsin. 33 Tsa najmi Ntiana kits'in nibaha nda xu'bo, najmi chumi nihi xi kamaha ra ts'in.

34 B'i kitsu joo nga tsich'onsje ndo ajihin xuta sinagoga:

—Ngatitsun kitsinjin. ¿A jhi xi kuakuyan?

35 Kint'e Jesu nga tsich'onsje ndo. B'i kitsuhu nk'ie nga kisatejin ngaha:

—¿A s'ejihin Ntini Nda'jun?

36 —Ji Nda Ntia —kitsu ndo—, ¿yaha xu'bo, tu xi s'ejihinna?

37 B'i kitsú Jesu:

—Ja kuayai. An ní niu, an xi tínchjako hi.

38 —S'ejinna ji, Nda Ntia —kitsú ndo ko tsasinkunch'int'aha Jesu.

39 As'ai b'i kitsú Jesu:

—An jáa asuntej tu xi n'ekokjuaha, tu xi kama chjihj ra xi ka ko kama ka xi chjihj.

40 Ta kint'é éin k'ua já fariseo xi tínchako Jesu ko b'a kitsúhu:

—¿A kohó jin xi ta kai?

41 B'i kitsú Jesu:

—Tsa ni xi kahanu, najmi tjinnuu jé kai. Tunga b'ahá tibixinnú nga chjinuu. Kuihí kjuaha nga tjihinnuu jé.

10

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda bastu ko chutsankaha

1 B'i ts'in kinchja Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tu yáhá ni xi najmi kjuas'en ankjua ni'yaha chutsanko nga tu sahá xin kjuas'enntjai, kui xi nda ndyjé xi mjehe ngjuaikō chutsanko. 2 Tunga xi kjuas'en má tjen ankjuo, kui xi nda bastuhu chutsanko. 3 Kjex'á nda xi basehe ankjuo nk'ie nga be nda bastuu. Chutsanka xi ts'e nt'é ntaha, ko nga nkúnkú chutsankaha j'áihjin nchjaha ra nga bitjuko ni'yoo. 4 Nk'ie nga bitjuko ngayjee chutsanka xi ts'e, as'ai tsjen titjuhun ko chutsanko tsjennkíhi at'aha be ntaha. 5 Chu xi ts'e najmi tsjennkíhi xuta xi kj'ai. Tu sahá banka, at'aha najmi be ntaha xuta xi kj'ai.

6 B'a kitsú Jesu nga y'éjña chubaya ni xu'bi. Tunga najmi kamankjihín ra xuta ni xi kinchja.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kui xi nda bastu xi ndoo

7 As'ai b'ahá ta kitsú ngáha Jesu:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. An xi nkú joyaha ankjua má nga fas'en chutsanko. 8 Ngayjee já xi j'ai titjun nga an, kui xi já ndyjé xi kama mjehe nga ngjuaikō chutsanko. Tunga najmi kint'éhé chutsanko ntaha jóo. 9 An xi nkú joyaha ankjuo. Xuta xi kjuas'enjinna k'uanki. Kui xi kama xi nkú joyaha chutsanka xi fas'en ko bitju ni'yaha nga fi kjine jñá.

10 'Nda ndyjé f'ai tu xi fikoho ko ts'ink'ien ko ts'inkje chutsanko. Tunga ahán jáa tu xi kama k'úentu tík'uhun xuta, tu xi sakúhu ra kjuatík'un xi ndoo. 11 An xi nda bastu xi ndoo, ko nda bastu xi ndoo tsjá yjoho nga kuayántjaihi chutsankaha. 12 Nda xi tu tohón ts'inxántjaihi, xi najmi kui ts'e xóo ko najmi kui ts'e chutsanko, kui xi binchá masen chutsanko ko banka nk'ie nga be nga nibá chu kjoon. As'ai chu kjoon kjine

chutsankō kō ts'inn dzjoya. ¹³ B'a ts'in bankaha ndo at'aha tu toohon ts'in xantjaihi kō najmi nkjun mahā chutsankō.

¹⁴ An xi nda bastu xi ndoo. Be chutsankana kō ta bena, ¹⁵ xi nkū ts'in bena Ntia Na'miu kō an be Ntia Na'miu. Tsja yjona nga kuayantjaihina chutsankō. ¹⁶ Tincha sana kj'ai chutsanka xi najmi tincha nch'a xu'bi. Kui xi ta tjihin nga kjúaika. Kuint'é ntana. B'a ts'in nku stihin kamaha kō nkuhú nda bastu xi kuasehe.

¹⁷ Kui kjuai nga tjoho ra an Ntia Na'miu. Tsja yjona nga kuayá tu xi kj'uaiya ngáhana. ¹⁸ Najmi ch'a kama kjé'ana nga tijnā tik'an. An ní tsja suba yjona nga kuayá. Tjinna nga'yún xi má nga tsja yjona kō ta tjinna nga'yún nga kuátejña tik'un ngáhana. Kui xái xi kitsjana Na'mina nga ts'ian.

¹⁹ Nk'ie nga kint'é jóo ein, as'ai ta tsakjanyahá ngáha yjoho. Nkjin xi b'a kitsú:

²⁰ —Ndanindahá tijnajihin ndo kō luku. ¿Á jun tibasinñihuruu?

²¹ B'a kitsú ngá k'ua:

—Najmi b'a ts'in kuinchja xi tijnajihin ndanindoo. ¿A kamahá ra ndanindoo kjéx'ánki tunkun xuta ka?

B'i ts'in najmi kis'ejihin já judio k'aku yáha Jesu

²² Nk'ie nga nistjin chunch'oon, nanki Jerusalen tincha b'asje s'í xuta nga tincha ts'inkj'áitsjen nistjin nk'ie nga kis'ejña chji ninku nginkun Ntianá. ²³ Kikjatsú'ba Jesu má ma natsihin ninku xi tjeheh má nga 'mi Kinte Ni'yaha Salomon. ²⁴ As'ai y'etjindaihi jóo kō b'a kitsúhu:

—¿Nkú tjin nistjin n'esti sanj? Tsa kjuaxi nga ji xi kits'in nibá Ntianá, t'in ya kixi kixini nd'ai.

²⁵ B'i kitsú Jesu:

—Ja b'a kixinnuu tunga najmi kis'ejihinnuu. Ni xi tít'sian ngajoho Na'mina, tibakúchji yáha an. ²⁶ Tunga najmi s'ejihinnuu at'aha najmi chutsankana jun. ²⁷ Chutsankana nt'é ntana. An be chutsankana kō tsjennkina. ²⁸ An ts'ink'iéntu tik'un síán. Najmi kama ndyja kō najmi ch'a xi kjé'ana aya ntsa. ²⁹ Na'mina kitsjana chutsankō kō kui xi 'yún chánka nga tu yáha ni. Ndaha nku najmi kamaha kjé'aha chutsanka xi tjintu aya ntsja. ³⁰ Na'miu kō an nkuhú mahani.

³¹ Nk'ie nga kint'é ein já judio k'aku, as'ai ta jakj'a ngáha ndjio nga mjehe ts'ink'ien Jesu. ³² B'i kitsú Jesu nga kinchja:

—Nkjin nkjun ni xi nda kits'ian ajinnuu, xá xi kitsjana Na'mina. ¿Má ngat'aha mjehenuu k'úéhenú ndjio?

³³ As'ai b'i kitsú jóo:

—Najmi ngat'aha ni nda xi kin'ei. Tu ngat'aha ni nga najmi t'iyankjún Nt'ianá nga b'a t'ibixín. Kui kjuaha nga ndjio s'ehé ri. Nda asunte ni, tunga Nt'ianá há t'n'e mai yjohi.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Kjuat'exumanuu tjit'a má nga b'a kitsú Nt'ianá nga kinchjako xuta: "Nt'ianú kixinnuu." ³⁵ B'a ts'ín Nt'ianá b'a kitsúhu nga ntia xuta xi tsichuk'úhún éhen. Ko yaá nga chjihí ra ngayjee ni xi tjit'a éhen Nt'ianá. ³⁶ An bi, Nt'ia Na'miu kitsjana xá xi t'ihin nga ts'ian ko kits'ín nibána asuntej. Kui nga, ¿nkú t'ihin ra nga b'a t'ibixíhinu nga najmi t'ibenkjúhunna Nt'ianá nk'ie nga b'a t'ixian nga an xi Nt'ihí Nt'ianá? ³⁷ Tsa najmi t'its'ian xá xi ts'e Na'mina, najmi tu n'e s'ejinnú. ³⁸ Tunga tsa t'its'ian xáha, ndaha tsa najmi s'ejinnuu an, tunga n'e s'ejinnú xóo. B'a ts'ín chahanu ko kamankjinnuu nga Nt'ia Na'miu t'ijnajinna ko nga an t'ijnajihin Nt'ia Na'miu.

³⁹ As'ai ta kama mjehé ngáha ra jóo nga kuakj'ánijéhe, tunga tsitjuhú Jesu yo nga ngji t'axín. ⁴⁰ As'ai tsichu ngáha ngabantá ntáje Jordan. Ngjik'iejna ante má nga tsaténtá Jua xuta nga t'juhún. ⁴¹ Nkjin xuta xi j'aisehe Jesu yo ko b'a incha kitsú:

—Ndaha nku kjuankjún najmi kits'ín Jua, tunga kjuaxihí ngayjee ni xi kinchjanijmíyaha ndai.

⁴² Nkjin xuta kis'ejihín Jesu ante xu'bo.

11

B'i ts'ín kits'ínkj'áíya ngáha ra Jesu Lazaro

¹ Kjiña un nku nda xi 'mi Lazaro xi nda Betania, má nga ta nankihí Maria ko Marta xi nichja maha xinkjín. ² Kui Maria xi tsaténdzjojnúhu ntá sinjne sjai Nda Nt'ianá Jesu ko ta kuihi ntsjaku kits'ínxijnukoho. Kui xi nts'e maha Lazaro xi kjiña un. ³ As'ai incha kits'ínkijihí én Jesu nga jo jminchjún. B'a kitsúhu:

—Ji Chá Nt'ia, xi tjohi kjiña un.

⁴ Nk'ie nga kint'é éen Jesu, b'i kitsú:

—Najmi ts'íink'ien kjihin ch'in xi k'uhún. Tu sahá kuakúchji ch'iún kjuachánkaha Nt'ianá. B'a ts'ín s'ejña chjhi kjuachánkaha Nt'ihí Nt'ianá.

⁵ Ndaha tsa Jesu 'yún tjoho Marta ko na nichja ko Lazaro, ⁶ tunga nk'ie nga kint'é nga kjiña un Lazaro, tu sahá y'ejña sa jo nistjin ante má nga t'jña. ⁷ Askahan b'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Ta t'ihin ngáhaná Judea.

⁸ B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Ji nda maestru, najmi kjee t'ihin nistjin nga já judio k'aku ndjio mjehé ts'íink'iehen ri. ¿Á ta yohó mje ngáha ri k'úin?

⁹ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi te johó ora tjiñin nku nistjin? Tsa tjin xi tsú'ba nga nistjiun, najmi saténki, at'aha tibe nd'ihí asunntej. ¹⁰ Tunga tsa tjin xi tsú'ba nga nistjen, kui xi saténki, at'aha najmi tjiñin nd'í.

¹¹ As'ai b'ihí ta kitsú ngáha Jesu:

—Kjifehé nda xinkíá Lazaro, tunga kfin ts'inkj'áhá ra.

¹² B'a kitsú já ni'yakuyóo:

—Ji Nda Ntia, tsa kjife, kj'ua ngáha ra.

¹³ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, kjuabayaha ní Lazaro kinchjanimiyaha tunga nijñóo ní kamankjihin já ni'yakuyáha. ¹⁴ Kui nga kinchjako kixi kixihi jóo:

—Ja ka'me Lazaro. ¹⁵ Ko tsjo mana nga najmi tijña yo, at'aha tu sahá ngandanuu, tu xi s'ejihinnuu Ntíaná. Tunga tjiñinsehé raá.

¹⁶ As'ai kinchja Toma xi ta 'mi Nda'yun nga b'a kitsúhu já ni'yakuyá xingisoo:

—Tjián ko ña tu xi kuayákhoná.

¹⁷ Nk'ie nga tsichu Jesu nanki Betania, kik'inyaha nga ja tjiñin ñju nistjin nga ngjijanji Lazaro. ¹⁸ Betania tiña maha nanki Jerusalem, tjiñin ra tsa jan kilometro. ¹⁹ Ko nkjin xuta incha j'aisehe Marta ko Maria ngat'aha nda nts'e xi k'ien. ²⁰ Nk'ie nga kint'é Marta nga j'ai tiña Jesu, as'ai tsitjusje nga ngjikj'á nyá ko Maria y'ejñantaha ni'yo. ²¹ B'a kitsú Marta:

—Ji Chá Ntia, tsa tu eihí ma tinchuhunni, najmi k'ien ra chá nts'é. ²² Tunga bená nga tsjáhi Ntíaná tu mí nihí ni xi kuinchíhi.

²³ B'i kitsú Jesu:

—Kj'uaíya ngáha ra nda nts'ei.

²⁴ B'a kitsú Marta:

—Be nga kj'uaíya ngáha ra chá nts'é nistjin xi fekuu, nk'ie nga kj'uaíya tente ngáha ra xuta k'ien.

²⁵ B'ihí ta kitsú ngáha Jesu:

—An xi ts'inkj'áiyaha xuta k'ien ko an xi ts'ink'íentu tík'an. Xi s'ejihin an, ndaha tsa ja k'ien tunga k'úentu tík'uhún. ²⁶ Ko ngayjee xi tjintu tík'un ko s'ejihin an, ndaha nku nistjin najmi kuayá. ¿A s'ejihin ni xi tíxihin?

²⁷ B'a kitsú Marta:

—Johon, Chá Ntia. S'ejinna nga ji xi kits'ín nibá Ntíaná, nga ji xi Ntíhi Ntíaná xi tjiñin nga kj'uaí asunntej.

²⁸ Nk'ie nga b'a kitsú Marta, ngji nchjako sen Maria xi na nichja maha. B'a kitsúhu:

—Ja kj'uai Chá Maestrú ko tinchjahi.

²⁹ Nk'ie nga kint'é Maria éin, kitsa tsisintjen nga ngjisehe Jesu má nga síña. ³⁰ Najmi kjee fas'en Jesu ajin nantio. Yo síña má kisétkjá Marta. ³¹ Máha xuta xi kab'entu naxa'yo,

nk'ie nga kkie nga tsisintjen ntsu ntsu Mariā ko tsitjusje, as'ai ta incha kitsjennkihī. B'a incha kitsú nga má tíjña tsjóo ngjuai kjintá.

³² Nk'ie nga tsichu Mariā má síjña Jesu, tsasinkúnch'int'aha ko b'a kitsúhu:

—Ji Chá Ntia, tsa tu eihī ma tinchuhunni, najmi k'ien ra chá nts'é.

³³ Nk'ie nga kkie Jesu nga tíkjintá Mariā ko nga tíincha kjintá xuta xi tjenkoho, kik'ie nusin nusihin ko kama nimaha.

³⁴ B'i kitsú:

—¿Má kikjayanjiu?

B'a incha kitsú jóo:

—Nibáaseihī, Nda Ntia.

³⁵ As'ai kikjintá Jesu. ³⁶ B'a kitsú xuto:

—Chase maru. Tu xi kits'íntjohó ra.

³⁷ Tunga b'ahá kitsú k'ua:

—Kui ndai xi kikjex'ánki tunkun nku nda ka. Kutsa kamahá ra kits'ínnkihī Lazaro ko najmi k'ien ra.

³⁸ Ta kik'ie nusin nusihín ngáha ra Jesu nga tsichu tsjóo. Kui xi nku tixa ngijo. Nku ndjio tíchjanekoho ankjuaha. B'i kitsú Jesu:

³⁹ —Chjúxiun ndjio.

B'a kitsú Marta, na nichja nda xi k'ien:

—Ji Chá Ntia, ja ra ch'on jne, at'aha ja tíhīn ñju nistjin nd'ai nga k'ien.

⁴⁰ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi b'ahá kuaxihin nga tsa s'ejihin an, chai kjuachánkaha Ntianá?

⁴¹ As'ai kikjexín jóo ndjio. Tsasenjinki Jesu nk'a ján ko b'i kitsú:

—Na'mi, máb'achjíhi nga tímjeñjuní. ⁴² Be nga mjeñju tehentení, tunga tíchjakohó ra ngandaha xuta xi tíincha ei tu xi s'ejihīn ra nga ji kin'e nibání.

⁴³ Nk'ie nga ja kamahá nga b'a kitsú, as'ai 'yún kinchja:

—¿Lazaro, títjusjei yo!

⁴⁴ As'ai tsitju nda k'ien nga najyun tíj'yúnko ts'ihin ntsja ko sjai, ko ankjín tíj'makoho k'ái najyun.

B'a kitsú Jesu nga kinchjako xuto:

—Chjúxihīun najyuun. N'endohóo.

B'i ts'in y'énda já tíxóo nga mjehe ts'ínk'ien Jesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Máha xuta xi j'aisehe Mariā ko kkie ni xi kits'ín Jesu, nkjin maha xi kis'ejihīn. ⁴⁶ Tunga tíhīn xi ngijesehe já fariseo ko kitsúyaha ni xi kits'ín Jesu. ⁴⁷ As'ai já na'mi k'aku ko já fariseo kinchja ñjahá ngayjee já tíxóo ko b'a kitsúhu:

—¿Nkú n'ee ei ni? At'aha ja 'yún títs'in kjuankjún ndo. 48 Tsa tu nku k'uaintehé raá nga b'a ts'ín, as'ai ngayjee xuta tsjénkihi ndo ko incha kj'uai já Roma nga ts'ínkje ninkuná ko xuta nankiná.

49 As'ai b'i kitsú Caifa xi tjihin nda na'mi titjun nú xu'bo:

—¿Á najmi mankjihinnu? 50 ¿A najmi ma chubayahanu nga tu sahá nda tjin tsa nku nda kuayántjaihi ngandaha ngayjee xuta, tu xi b'a ts'ín najmi n'ekjehe xuta nankiná?

51 Tunga najmi kuentaha ní Caifa kinchjaha nga b'a kitsú. Kui xi nda na'mi titjun nú xu'bo ko xi nkúhu nku nda profeta kinchja éhen Ntjaná nga kuayá Jesu ngandaha naxinantóo. 52 Ko najmi tu suba ngandaha xuta xi ntje judio tjeheh ra kuayáha Jesu. Ta kuayá ní tu xi k'uékúhu ngayjee ntíhi Ntjaná xi tjímasún. 53 Kui b'a maha, nistjin xu'bo kik'atuts'ihin ra já tjíxóo nga y'éndakoho xinkjín xi má nga mjehe ts'ínk'ien Jesu. 54 Kui nga najmi ta kikjatsú'ba chjiji Jesu ajihin xuta judio. Ngji t'axín nanki xi 'mi Efrain xi tiña maha ante kixiu. Yo y'ejnako já ni'yakuyáha.

55 Nk'ie nga ja túbichú tiña S'í Pascua xi b'asje xuta judio, nkjin nkjún xuta incha ngji nanki Jerusalem tu xi ts'ín jehe yjoho nginkun Ntjaná kintehe ni nga kuichú s'íu. 56 Yo tsangisjai Jesu ko kingjásjaiyaha xinkjín nga kabincha má ma natsihin ninku. B'i ngjan b'i kitsúhu xinkjín:

—¿Nkú mannu? ¿A nibá ndo s'íu? ¿A ra najmi nibáhá?

57 Kui chubo ja kitsjá kjua já na'mi k'aku ko já fariseo, tsa tjin xi be má tjiña Jesu tjihin nga kuitsuya tu xi kama kuakj'ánijéhe.

12

*B'i ts'ín nku tachjuún tsaténdzjojnúhu ntá sinjne Jesu
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)*

1 Nk'ie nga ndyja sa jun nistjin nga kuichú S'í Pascua, as'ai j'ai Jesu nanki Betania, má síjña ni'yaha Lazaró, nda xi kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo. 2 Yo kis'endaha nku nichine. Marta y'éya nichinee ko Lazaró ta y'ejnajihin xuta xi y'entut'áko Jesu yámixó. 3 As'ai j'aiko Maria nkú ra ma masen litru ntá sinjne xi 'mi nardo, xi 'yún nda ko xi 'yún chjí. Kui xi tsaténdzjojnúhu sjai Jesu ko ta kuihi ntsjaku kits'ínxijnukoho. Ixi kitsjehén ntá sinjne ayoo. 4 As'ai b'i kitsú Juda Iscariote, xi nda ni'yakuyáha Jesu xi askahan ts'ínkj'as'ehen:

5 —Tsa tu sahá kuasatéña ntá sinjnei kai. Tsa jan unchan toon denario kuach'a, tu xi kama kuisinkoho xuta x'an.

6 Tunga najmi xuta x'ahán kits'ínkjink'un nga b'a kitsú. Tu ngat'aha ní toon b'a kitsúhu, at'aha kui xi f'átjo toon ko bakjá ndyjé. 7 B'i kitsú Jesu:

—Najmi tu ji b'echj'áíhi tachjúun. At'aha nistjin nga s'eyanjia j'átjona ntá sinjnei. ⁸ Xuta x'an bi tehente k'úéntujinnuu, tunga an najmi tehente kúátejñajinnuu.

⁹ Nkjin nkjún xuta kint'é nga nanki Betanja tijná Jesu ko incha ngjisehe. Tunga najmi tu nkuhú Jesu ngjisehe. Ta incha ngji ní at'aha ta mjehe nga skué Lazaró xi kin'ekj'áíya ngáha ra ngabayoo. ¹⁰ As'ai kama ñjakú já na'mi k'aku ko y'éndako xinkjín xi má nga ko Lazaró tjihin nga n'ek'ien. ¹¹ At'aha ngat'aha Lazaró nkjin nkjún xuta ts'asje t'axihin yjoho jóo. Tu sahá Jesu kis'ejihin.

B'i ts'in jas'en Jesu nanki Jerusalen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Nistjin xi ma ndyjuun ngáha nkjin nkjún xuta kint'é nga Jesu kj'uaí nanki Jerusalen, at'aha nkjin maha xi j'aik'asje S'í Pascua. ¹³ As'ai incha jakj'á tjiaha yá xkajén ko tsitju nga incha ngikj'á niyá. B'i incha kitsú nga 'yún kinchja:

—¡Kats'ínk'ankiná Ntíaná! ¡Ntíaná nda kats'ínko xi nibáha ngajoho, xi Nda Reihj xuta Israel!

¹⁴ Nku ntí búrrú kisakúhu Jesu ko y'esún, xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná:

¹⁵ Xuta Sion, najmi tu binkjun.

Chasoo, ja nibá Nda Reinuu nga tjisun nku ntí búrrú.

¹⁶ Kui ni xu'bi najmi kamankjihin já ni'yakuyáha nga tjuhun. Tunga askahán ni, nk'ie nga tsakúchji kjuachánkaha, nk'iehé j'áítsjehen já ni'yakuyáha nga b'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná nga kinchjanjmíyaha Jesu ko nga b'a kin'ehe.

¹⁷ Xuta xi tinchako Jesu nk'ie nga kinchjaha Lazaró aya tsjóo nga kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo, kui xi incha kitsúya ni xi kikie. ¹⁸ Kui kjuaha nga nkjin nkjún xuta tsitjuhu nga ngikj'á niyáha Jesu, at'aha kint'é kjuankjún xi kits'ín. ¹⁹ As'ai kinchjanjmíyaha já fariseo niu. B'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿A tíyo? Najmi chumi nihi xi kama n'eé. Chase maruu. Ngayjee xuta títsjennkíhi ndo.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga kuayá

²⁰ Ta tjenjihin xuta k'ua xuta xi nchja griego xi ta incha j'ai nanki Jerusalen nga j'ai ts'intsjoho Ntíaná ajihin s'íu. ²¹ Kui xi j'aisehe Felipe xi nda Betsaida, nanki xi tijnajihin ante Galilea, ko b'a kitsúhu:

—Ji nda ntia, mjeni nga chai Jesu.

²² As'ai Felipe ngji tsúyaha Andre ko nga joo ngji tsúya ngáha Jesu. ²³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ja kuichu chuba nga sakúchji kjuachánkaha Ntíhi Nda'jün. ²⁴ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tsa najmi kuijne t'anankiu nku xujmá tuniñu ko kuayá, tu nku s'ejña subahá. Tunga tsa

kuayá, nk'iehé nga tsjá çan xi 'yún tse. ²⁵ Xi tjohö yjohö, kui xi tu sahá ndyja. Tunga xi najmi tjohö yjohö asunntej, kui xi tu sahá k'uatjo ko k'úejña tík'un sín. ²⁶ Tsa tjín xi títs'ínkjáinna nga an xi kama Nda Ntiaha, katsjennkina. Má kúatejña, ta yo k'úejña xi ts'ínkjáinna, ko Ntia Na'miu k'uasjenk'aha xuta xu'bo.

²⁷ "Yún un tibehe animana nd'ai. ¿Nkú xián? ¿A b'i xián: Ji Na'mi, n'ekj'a t'axínni kjuanima xu'bi nd'ai? Tunga kuihi xá jáihina. ²⁸ Tu sahá takúchji kjuachánkahj, Na'mi.

Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai b'i kitsú nku nta xi nibaha nk'a ján:

—Ja tsakuchjá kjuachánkana ko ta kuakuchjhi ngáhana.

²⁹ Nk'ie nga kint'é nto xuta xi tìncha yo, tjín xi b'a kitsú:

—Nku ch'on kjuaneya.

Ko k'ua xi b'a kitsú:

—Nku ntítsje kuanchjakohö.

³⁰ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Najmi ngandanā kuanu'yáha nto. Ngandanu ní b'a kamaha. ³¹ Nd'ai n'ekokjua asunntej ko nd'ai kuich'onsje natsin ján xi tibatéxumaha asunntej. ³² Ko nga chjúsintjen nk'ana t'anankiu, ts'ian nga nibak'unna ngayjee xuta xi tjín asuntee.

³³ B'a kitsú Jesu nga kitsúya xi nkú ts'ín kuayáha. ³⁴ As'ai b'a kitsú xuta:

—Tunga yaní ni xi tjít'a kjuatéxumoo, nga xi ts'ín nibá Ntianá ngajohö k'úejña sín. ¿Nkú ts'ín b'a tibixihinni nga tjihin nga chjúsintjen nk'aha Ntíhi Ndaç'inun? ¿Yá xi Ntíhi Ndaç'in xi tibixín?

³⁵ B'i kitsú Jesu:

—An nd'íu. Tu chuba nistjihín tíjñajin sanuu. Tinimo nga tíjña sanuu nd'íu tu xi najmi kama jyunt'aihinnu. At'aha xi tsú'ba má jyuun najmi be má fi. ³⁶ Nk'ie nga tíjñajinnuu xi nkúhu nd'í, n'e s'ejinnú tu xi künimahanu má ndzjeen.

B'a kitsú Jesu ko as'ai ngji t'axihin xuto.

Kui ngat'ai xuta najmi kis'ejihin ra Jesu

³⁷ Ndaha tsa nkjin nkjún kjuankjún xi kits'ín Jesu nginkun xuta, tunga najmi kis'ejihín ra yáha kui. ³⁸ B'a kama tu xi tsitjusuhun én xi kitsú nda profeta Isaiá má nga b'a ts'ín y'et'a: Ji Ntia, ¿yá xi kis'ejihin én xi kichubai?

¿Yá xi kis'ejña chjihí nga'yúhun Ntianá?

³⁹ Kui kjuaha nga najmi kama kis'ejihin ra xuta, at'aha b'i ta ts'ín y'et'a ya Isaiá éhen Ntianá:

⁴⁰ Ntianá y'échja tunkun xuta xu'bi ko kits'ín ndjá animaha, tu xi najmi skuehe ko tu xi najmi kamankjihin ra, tsa ts'ínk'ontjaiya animaha xi má nga ts'innkihí xuta xu'bi.

41 B'a kitsú Isaiá at'aha kieke kjuachánkaha Jesu ko kinchjanímyaha.

42 Ko ta nkjin maha já tjíxá xi kis'ejihin Jesu, tunga najmi kits'ínkiehé yjoho at'aha tsankjún já fariseo ko najmi mjehe nga kuich'onsje ajihin xuta sinagoga. 43 B'a kits'ín at'aha 'yún kama tsjo saha nga s'ehé kjuachánka ajihin xuta nga nginkun Ntjaná.

B'i ts'ín kinchjanímyaha yjoho Jesu

44 'Yún kinchja Jesu nga b'i kitsú:

—Xi s'ejihin an, najmi tu nku an tís'ejihin. Ta tís'ejihin xi kits'ín nibána. 45 Xi túbena, tibe xi kits'ín nibána. 46 An nd'í xi j'ai ts'ín ndzjehen xuta asuntee, tu xi ngayjee xi s'ejihin ra an najmi k'úéntuhu má jyuun.

47 Tsa tjín xi kuint'é én xi tínchja tunga najmi ts'íntjusuhún, najmi an kuasehé má ni xi nda ko má ni xi najmi nda xi kits'ín xuta xu'bo. At'aha najmi kui xóo jáihina. Já ts'ínk'anke níná xuta. 48 Xi ts'ín t'axinna ko najmi ts'ínkjáihin én xi tínchja, tjíña xi kuasehé má ni xi nda ko má ni xi najmi nda xi kits'ín. Én xi tínchja, kui xi k'uéjñanehé ni xi kanéhe xuta xu'bo nistjin xi fekuu.

49 At'aha najmi kuantana tínchjahana. Kuantaha ní Na'mi xi kits'ín nibána tínchjahana. Kui xi kitsjana kjuá má nihi xi tjihin nga kuinchja ko kuakuyá. 50 Ko be nga kjuatéxumaha ts'ínk'íentu tík'un síhin xuta. Kui kjuaha, xi nkú kitsúhuna Ntia Na'miu, b'a ts'ín tínchja.

13

B'i ts'ín tsanéjnu Jesu sjai já ni'yakuyáha

1 Chubahá ndyjahá nistjihin S'í Pascua ko be Jesu nga ja tibichú chuba nga k'uéjña asuntee nga nguajai ngáha má tjíña Ntia Na'miu. Tehente kits'íntjo xuta xi ts'e xi tjintu asuntee ko ngayjehe k'un kits'íntjo. 2 Kikjineko já ni'yakuyáha nichinehé s'íu, ko kui chubo ndanindo ja kab'éjñajin animaha Juda Iscariote ntíhi Simon nga ts'ínkjás'en Jesu. 3 Be Jesu nga Ntia Na'miu kits'ínkjás'en aya ntsja ngayjee ni xi tjín. Be nga má tjíña Ntjaná nibaha ko nga yo nguajaise ngáha ra.

4 Kui b'a maha, nk'ie nga tjintut'áha yámixó, as'ai tsisintjen Jesu, ts'asje najyun ndju xi yja ko jakj'á nku najyunxú nga y'ékjá ndayáha. 5 Jakj'á ntánijua, tsanéjnu sjai já ni'yakuyáha ko kits'ínxijnukóho najyunxú xi y'ékjá ndayáha. 6 Nk'ie nga tsichuk'úhun Simon Pedro, b'a kitsú ndo:

—Ji Nda Ntia, ¿nkú ts'ín ji kuanejnuhuni tsuká?

7 B'i kitsú Jesu:

—Nd'ai najmi yai ni xi tít'sian tunga askahán ni kamankjihin.

⁸ B'ahá tá kitsú ngáha Pedro:

—Ndaha tsa mí yehe najmi kuanejnu tsuká.

B'i kitsú Jesu:

—Tsa najmi kuanejná tsukui, najmi tá xutá xi ts'an kamahani.

⁹ As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji Nda Ntia, najmi tu suba tsuká xi tanejnu ma. Tá tanejnu ntsá ko nintaká.

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—Xi as'ai kabinguyahá tu tsukuhú machjéhen nga kfejnu, at'aha je ye. Jun bi ja jo, tunga najmi ngatentenu.

¹¹ At'aha be Jesu yá xi ts'ínkjás'ehen, kui nga: “Najmi ngatento xi jo”, kitsúhu.

¹² Nk'ie nga ja kamaha nga tsanéjnu sjai já ni'yakuyáha, as'ai kingja ngáha najyun ndjuhu, y'ejñat'a yámixó ko b'i kitsú:

—¿A mankjinnuu ni xi kuats'inkonuu? ¹³ Jun xi 'minú Nda Maestru ko Nda Ntia. Ko tjinnuu kixi nga b'a bixinnú, at'aha b'a tjin kjáihin. ¹⁴ Kui b'a maha, tsa an xi kuakanejnuhuna tsuku, nga an xi Nda Maestrunuu ko Nda Ntianuu, kui nga ko jun tjihin nga kuanejnuhunuu tsuku xinkju. ¹⁵ Ja kuak'iejñá chubayanuu tu xi b'a n'ehenu xi nkú kuats'innuu. ¹⁶ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku nda musu najmi 'yún nk'a tjen nga nda ntiaha. Ko nku nda xi s'exá najmi 'yún nk'a tjen nga xi b'exáha. ¹⁷ Tsa tímankjinnuu ni xi tíxian ko tá n'etjusun, á b'a nda tjihin ts'ajun.

¹⁸ Najmi nga tentoo b'a tíxinnuu. An be yá xi j'ajián. Tunga tjíhín ni nga kuitjusun éhen Ntíaná xi b'a ts'ín tjt'a: “Xi kjinekona niñu, kui xi ja kama nda kontrana.” ¹⁹ Nd'ai b'a tíxinnuu kintehe ni nga kuitjusun ni xi tjihin nga kama, tu xi nk'ie nga b'a kamoó s'ejihinnuu nga an xi tu b'a ts'ín tíjñaná. ²⁰ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi ts'ínkjáihin xutá xi ts'inkjía, kui xi an títs'ínkjáinna. Ko xi ts'ínkjáinna, kui xi títs'ínkjáihin xi kits'ín nibána.

B'i ts'ín kitsúya Jesu nga Juda Iscariote ts'ínkjás'ehen

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ As'ai xi ts'atséhé animaha Jesu ko b'i kitsú:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Tjñajinnuu nku xi ts'ínkjás'enna.

²² As'ai b'i ngján incha tsase'a xinkjin já ni'yakuyóo, at'aha najmi be yá xi títsu Jesu. ²³ Yo tjñat'a tiñaha Jesu nda ni'yakuyá xi 'yún tjohó nga tjñat'akohó yámixó. ²⁴ Kui nga jyukji Simon Pedro kingjásjaiya sehen rá nda ni'yakuyá xu'bó nga ngjuásjaiyaha Jesu yá xi títsu. ²⁵ As'ai nda ni'yakuyóo 'yún ngjik'un saha Jesu ko b'i kitsú:

—Ji Nda Ntia, ¿yá xi b'a ts'íiun?

²⁶ B'i kitsú Jesu:

—Xi ts'ink'anchih_i n_inku_{an} ko tsjaha, kui xi b'a ts'ijun.

As'ai kits'ink'anchi n_inku_{on} ko Juda Iscariote kitsjaha, kui xi ntih_i Simon. ²⁷ Nk'ie nga kik'aihi Juda n_inku_{on}, jas'enjihin ndanindoo. As'ai b'i kitsuhu Jesu ndo:

—Kitsa n'e_i ni xi n'e_i.

²⁸ Tunga ndaha nku xi tjintut'a yamixo najmi kamankjihin a b'a kitsuhu ra. ²⁹ Tjin xi kits'innkink'un nga b'a kitsu nga tjihin nga k'uatse Juda ni xi machjen s'iu ko a ra nga tsjaha toon xuta x'an, at'aha Juda f'atjo toon. ³⁰ Nk'ie nga kik'aihi n_inku_{on} Juda, tjen'yun tsitjusehe natsiun. Ja jyun kui chubo.

Kui kjuatexuma tsetse xu'bi y'ejna Jesu

³¹ Nk'ie nga ja ngji Juda, b'a kitsu Jesu:

—Nd'ai sakuchji kjuachankaha Ntíhi Ndax'iun, ko ni xi ts'ijn Ntíhi Ndax'iun kuakuchji kjuachankaha Ntíana. ³² Ko tsa Ntíhi Ndax'iun kuakuchji kjuachankaha Ntíana, b'a ta ts'in Ntíana kuakuchji kjuachankaha Ntíu. Ja ma ma b'a kamo. ³³ Jun ntina, tu kutjuhú tijnajin sanuu. Kuinchisjainu tunga ma nga kfián najmi kama kuankiun. B'a ta tixinnuu nd'ai xi nku nga ta kixihin xuta xingisoo.

³⁴ 'Tsjanuu nku kjuatexuma tsetse: N'etjo xinkiu. Xi nku nga ts'in tjona jun, b'a ta ts'in n'etjo xinkiu. ³⁵ B'a ts'in skuehe ngayjee xuta nga jun xi ja ni'yakuyana, tsa n'etjo xinkiu.

B'i ts'in kitsuya tijn Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ B'a kitsu Simon Pedro:

—Ji Nda Ntia, ¿ma xi tjehe k'uin?

B'i kitsu Jesu:

—Najmi kama tsjennkini nd'ai ma nga kfián, tunga askahan ni tsjennkini.

³⁷ B'aha ta kitsu ngaha Pedro:

—Ji Nda Ntia, ¿a najmi kama tsjennkihi ra nd'ai? Tjinkuhu k'an nga kuayantjaihi ra.

³⁸ B'i kitsu Jesu:

—¿A Tjinkuhu k'uin nga kuayantjaihini? Kjuaxi ni xi tixihin. Kintehe ni nga kjinta xanto b'a kuixin nga najmi yani jan nyia tjihin.

14

B'i ts'in kitsuya Jesu nga ngjuaise ngaha ra Ntia Na'miu

¹ B'i ta kitsu ya Jesu:

—Najmi tu fantaha ruu yonuu. N'e s'ejiun Ntíana ko kas'ejinuu an. ² Ni'yaha Na'mina tjin nkjun ante. Tsa najmi kjuaxi, ja ra nd'ai kixinyahanuu kai. Kfin k'uendannuu ante.

³ Tsa k'fín k'uendánuu ante, as'ai kjúáikj'a ngáhanuu tu xi ta yo kuintsuháhanu má nga kúátejña. ⁴ Yo niyá xi fi má nga k'fían.

⁵ B'a kitsú Toma:

—Ji Nda Ntia, najmi yaj má k'úín. ¿Nkú n'e cháhaní niyóo?

⁶ B'i kitsú Jesu:

—An niyá xi fi má tíjña Ntia Na'miu, an bakuyá én xi naxu ko an tsja kjuatík'un. Ndaha nku najmi kuichúsehe Ntia Na'miu tsa najmi an. ⁷ Tsa yanú, ta chá ruu Na'mina. Ko nd'ai tích'atuts'ihin ruu nga tíyo ko tunkun tíyakohonu.

⁸ B'a kitsú Felipe:

—Ji Nda Ntia, takúchjini Ntia Na'miu ko s'enkuni.

⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ji Felipe, ja nd'ai tíjñajihinnuu. ¿A tu yje najmi kjehé yaní? Xi tíbena ta tibe Ntia Na'miu. ¿Á: “takúchjini Ntia Na'miu” túbixihinni? ¹⁰ ¿A najmi s'ejihín ri nga an xi tíjñajihín Ntia Na'miu ko Ntia Na'miu tíjñajinna? Én xi tínchjakonuu najmi kuentaná tínchjahana. Na'mi xi tíjñajinna, kui xi títs'in ni xi ts'e. ¹¹ N'e s'ejiiun nga an tíjñajihín Ntia Na'miu ko nga kui tíjñajinna. Tsa najmi s'ejinnuu éna, ndaha tsa tu ni xi kits'ian n'e s'ejiiun.

¹² Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Xi s'ejihín an ta kui nihi xi ts'íin xi nkúhu xi títs'ian. Ko 'yún chánka sa ni xi ts'íin xuta xu'bo, at'aha an tífia má tíjña Ntia Na'miu. ¹³ Ngayjee ni xi kuinchíhuu Na'miu ngajona, tsjanuu. B'a ts'in an xi Ntiu kuakuchjéhina kjuachánkahá Ntia Na'miu. ¹⁴ Ts'ian ni xi kuinchúhuu ngajona.

B'i ts'in kitsúya Jesu nga ts'íin nibá Espirituhu Ntianá

¹⁵ Tsa tjonuu an, n'etjusun kjuatéxumana. ¹⁶ Kuankihí Ntia Na'miu, ko tsjánuu k'jái xi ta kuasínkonuu ko xi k'úéjñajin sínnuu. ¹⁷ Kui xi Espiritu xi kuakúchji ni xi naxu. Xuta xi najmi be Ntianá najmi kama ts'íinkjáihín, at'aha najmi ma chjihí ko najmi be yáha. Tungá máha jun, ja yo yáha, at'aha kui xi tíjñajinnuu ko k'úéjñajinnuu.

¹⁸ Najmi k'uentú masennuu. Kjúáise ngáhanuu. ¹⁹ Sa kutju najmi ta skuéhena xuta, tunga máha jun, chanú. At'aha tíjña tík'an, kui nga ta kuintsuhá tík'uhunnu. ²⁰ Nk'ie nga b'a kamoó, choo nga an tíjñajihín Na'mina ko jun tintsuhajinnú ko an tíjñajinnuu. ²¹ Xi k'júátjo kjuatéxumana ko ts'íintjusun, kui xi tjoho an. Ko xi ts'íintjona, Na'mina ta ts'íintjoho ko an ts'intjá ko kuakuchjihí yjona.

²² As'ai kinchja Juda, tunga najmi Juda Iscariotehé:

—Ji Nda Ntia, ¿nkú tíhín ra nga tu jin kuakúchjihíni yjohi ko nga najmi kuakúchjihí yjohi xuta xi k'oo?

²³ B'i kitsú Jesu:

—Xi tjoḥo an, kui xi ts'íntjusun énnā. Nā'minā ts'íntjohō xuta xu'bo, kō Nā'minā kō an kjuáiseihī nga kuíntsubakō tehentei. ²⁴ Tunga xi najmi tjoḥo an, najmi ts'íntjusun énnā. Én xi tínu'yó, najmi an ts'an. Ts'e Nā'mi xi kits'in nibána.

²⁵ B'i tixinnūu nk'ie nga tíjñajin sanūu. ²⁶ Tunga Ntīa Nā'miū ts'ín nibá Espiritu Santo ngajonā. Kui xi kuasinkonūu. Kuakúya yjenuu kō ts'ínkj'áitsjen yjenuu ni xi kixinnūu.

²⁷ Tíb'ejñānūu kjuajyu. Kjuajyuna títšanūu. Najmi b'a ts'in tsja xi nkú ts'in tsjā asuntei. Najmi tū fantaha rūu yjonūu kō najmi tū binkjun. ²⁸ Ja kuanu'yó nga b'a kuaxinnūu nga kfián kō kjuáise ngáhanūu. Tsa kjuaxi nga tjonūu an, tā tsjo kamanūu nga kfián má tíña Ntīa Nā'miū, at'aha 'yún chánka sa Ntīa Nā'miū nga an. ²⁹ Nd'ai b'a tixinnūu kintehe ni nga kuítjusun ni xi tjihin nga kama tū xi s'ejihinnūu nk'ie nga b'a kamoo.

³⁰ Najmi tā tse kuinchjako sahanūu, at'aha kjuai xi tibatéxumaha asuntei. Najmi tjihin nga'yún tsa kui xi ts'ín nganana. ³¹ Tunga tjihin ni nga b'a kama, tū xi kamankjihin rā asuntei nga tjona Ntīa Nā'miū kō nga tít'intjusan xi nkú kitsúna. Tísintjoon kō tjián.

15

B'i ts'in kits'inchjén Jesu yá tuntsjajé kō tjiaha nga tsakúya

¹ 21 'An tuts'in yá tuntsjajé xi nda, kō Nā'minā xi ts'e yá tuntsjajé. ² Ngayjee tjia xi tjinna xi najmi tsjā tu, batet'a. Kō ngayjee tjia xi tsjā tu, ts'in chuhun tū xi 'yún ngjuā saha rā. ³ Ngat'a ts'ajun, én xi tsakuyānūu kits'inchjén Nā'minā nga kits'in chunnūu. ⁴ Tíntsubajinnú kō an kúátejñajinnūu. Nku tjia najmi ma tsjā suba tu tsa najmi tjit'a yáha. B'a tā ts'in najmi k'uo tu tsa najmi kuíntsubajinnú.

⁵ 'An tuts'in yá tuntsjajé kō jun tjiaha. Xi tíjñajinna kō an tíjñajihin, kui xi 'yún tsjā tu. At'aha tsa najmi tjián, najmi chumi nihi xi kama n'oo. ⁶ Xi najmi k'úejñajinna ngjuaiya naťsin ján xi nkúhu tjia xi tit'áha yá tuntsjajé. Yō xi kō s'entukú kō n'ekj'ajin ajin nd'íu nga kuíti.

⁷ Tsa kuíntsubajinnú kō tsa énnā k'úejñajinnūu, tinchíu tū mí ni xi mjehénūu kō k'uainūu. ⁸ Kui ni xu'bi xi kuakúchji kjuachánkaha Nā'minā, nga 'yún k'uo tu kō nga xuta ni'yakuyānā kamo. ⁹ Xi nkú ts'in tjoḥo an Ntīa Nā'miū, b'a tā ts'in tjona jun. Tíntsubajin sahanu kjuatjona. ¹⁰ Tsa n'etjusun kjuatéxumana, tū nkú kuíntsubajinnú kjuatjona, xi nkú ts'in tít'intjusan kjuatéxumaha Nā'minā kō tū nkú tíjñajinná kjuatjohō.

¹¹ B'a tixinnūu tū xi tsjo k'úehénūu xi nkú ts'in tsjo tjinna. Nk'ie nga b'a n'oo, b'ihí ts'in nga tsjo k'úénūu. ¹² Kui

kjuatéxumana xu'bi: B'i ngján n'etjò xinkiu xi nkú ts'in tjona jun. ¹³ Kui xu'bi kjuatjo xi 'yún chánka xi tíjña, tsa tjín xi kuayántjaihi xinkjín. ¹⁴ Jun xi xuta xinkjían tsa n'etjusun kjuatéxuma xi títsjanuu. ¹⁵ Najmi ta já musu tíxihinnuu, at'aha já musu najmi be ni xi ts'in nda ntiaha. Tunga xuta xinkjiahán tíxinnuu, at'aha tib'ejná chjinuu ngayjee ni xi kitsúna Na'mina. ¹⁶ 'Najmi jun xi kichj'ajinnú. An ní xi j'ajinnuu ko kit-sja xannu nga kuankiún ko k'uo tu. 'Yún tse kuichúkjuaha tunuu. Kui kjuaha nga tsjáhanuu Ntia Na'miu tu mí nihí ni xi kuinchihuu ngajona. ¹⁷ Kui kjuatéxumana xu'bi: B'i ngján n'etjò xinkiu.

B'i ts'in kitsúya Jesu nga n'e uncha já ni'yakuyáha

¹⁸ 'Tsa ts'ín unkienuu xuta asuntee, n'ekj'áitsjon nga an tjun kits'ín unkiena. ¹⁹ Tsa asuntei ts'enuu, ts'íintjonuu xuta asuntei xi nkú ts'in tjohò xinkjín. Tunga najmi asunteihí ts'enuu, at'aha an j'ajinnuu ajihin xuta xi tjín asuntei. Kui kjuaha nga ts'ín unkiehenuu.

²⁰ 'T'ejin tak'un én xi kuaxinnuu, nga nku nda musu najmi 'yún nk'a tjen nga nda ntiaha. Tsa tjennki unkiena xuta, ko ta jun tsjénki unkienuu. Ko tsa títs'intjusun éna, ta ts'íintjusun énnuu. ²¹ Ngayjee ni xu'bi ts'íinkonuu xuta tu ngat'ana, at'aha najmi incha be xi kits'ín nibána.

²² 'Tsa najmi jái nchjaka xuta xu'bo, najmi s'ehe ra je. Tunga nd'ai najmi ta tjín nkú ts'in kuasinkoho yjohò ngat'aha ngatitsun xi tjincha ts'in. ²³ Xi unkiena ta unkie Na'mina. ²⁴ Ni xi ndaha nku najmi kjee ch'aha ts'in kits'ian ajihin xuta xu'bo. Tsa najmi b'a kits'ian, najmi s'ehe ra je. Tunga ndaha tsa incha kkie ni xi kits'ian, tu nkú incha kits'ín unkiehéní Na'mina ko an. ²⁵ B'a kama tu xi tsitjusuhun ni xi tjit'a xujun kjuatéxumaha xuta xu'bo má nga b'a títsu: "Chuba incha kits'ín unkiehéna."

²⁶ 'Tunga kj'uaíhi xi kuasinkonuu, xi ts'in nibásenuu nk'ie nga tíjñaka Na'miu. Má tíjña Na'miu nibaha. Kui xi Espiritu Santo xi kuakúchji ni xi naxu. Kui kuinchjanijmíyahana. ²⁷ Jun bi ta chubanijmíyahanú, at'aha santaha nkúhu nga tuts'ihin ni tintsubakonú.

16

¹ 'Tíxinyanuu ni xu'bi tu xi najmi n'endyjajihin ruu yjonuu. ² At'aha kuich'onsjenuu ajihin xuta sinagoga. Kuichú chuba nk'ie nga tu yáhá ni xi ts'íink'iennuu, b'a kamaha nk'ie nga sasihin Ntjáná nk'ie nga b'a ts'íinnuu. ³ B'a ts'íinnuu xuta at'aha najmi beni, ta ndaha Na'miu ko ta ndaha an. ⁴ Tíxinyanuu nga b'a kama tu xi nk'ie nga kuichúhu chubo kj'uaítsjehennuu nga b'a kixinnuu.

B'i ts'in kitsúya Jesu ni xi ts'ín Espiritu Santo

'Najmi kixinyanuu ni xu'bi nga tuts'ihin ni at'aha an tíjñajin sanuu. ⁵ Tunga nd'ai tífia má tíjña xi kits'ín nibána. Jun najmi tíchasjaiyanú má kfián. ⁶ Tu sa ní tí'be nusin nusinnuu at'aha b'a tíxinnuu. ⁷ Tunga kjuaxihí ni xi tíxinnuu. Tu sahá ngandanuu nga kfián. At'aha tsa najmi kfián, najmi k'juái xi kuasinkonuu. Tunga tsa kfián, kui xi ts'in nibásenuu.

⁸ 'Nk'ie nga k'juái, ts'ín nga kamankjihin xuta xi tjin asuntej nga ngatitsun tjihin, ko nga an kits'ian ni xi naxu nginkun Ntíaná, ko nga Ntíaná kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda kits'ín xuta. ⁹ Kamankjihin xuta nga ngatitsun tjihin, at'aha najmi s'ejihin an. ¹⁰ Kamankjihin nga naxu kits'ian, at'aha tífia má tíjña Na'miu. Najmi ta chahanú. ¹¹ Ko kamankjihin nga Ntíaná kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda kits'ín, at'aha ja kis'enéhe ni xi kanéhe xi batéxumaha asuntej.

¹² 'Tjin nkjún sana ni xi xinyanuu tunga najmi kamakjinnuu nd'ai. ¹³ Nk'ie ní k'juái Espiritu xi b'éjña chji ni xi naxu tjin, kui xi kuakúyanuu ngayjee ni xi naxu tjin. At'aha najmi kuenta ha kuinchjaha. Ni xi kuint'é ní, kui ní nihi xi kuinchja. Ko ta kuitsuyanuu ni xi kama askahan.

¹⁴ 'Kui xi ts'ín nga kamakjinnuu ni xi tits'ian. B'a ts'ín k'uéjña chjhi kjuachánkana. ¹⁵ Ngayjee ni xi y'aha ra Ntia Na'miu, ko ta an y'ahana. Kui kjuaha nga b'a tíxihinnuu nga Espiritu ts'ín nga kamakjinnuu ni xi tits'ian.

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já ni'yakuyáha nga ngjuai

¹⁶ 'Sa kutju najmi ta chahanú, ko sa kutju cha ngáhanú. At'aha má tíjña Na'miu kfián.

¹⁷ As'ai k'ua já ni'yakuyáha b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín:

—¿Nkú tsuhu ra niu? B'a títuná: “Sa kutju najmi ta chahanú ko sa kutju cha ngáhanú.” Ko ta b'a títu: “At'aha má tíjña Na'miu kfián.” ¹⁸ ¿Nkú tsuhu ra én xi tsu: “sa kutju”? Najmi mankjinná ni xi tinchjakóná.

¹⁹ Kamankjihin Jesu nga mjehe já ni'yakuyóo ngjuásjaiyaha nkú tsuhu ra niu ko b'a kitsú:

—Ja b'a kuaxinnuu nga sa kutju najmi ta chahanú ko sa kutju cha ngáhanú. ¿A kui nihi xi tíchubanijmíyakohonu xinkju? ²⁰ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ch'íu ko k'ué nusin nusinnuu, tunga xuta xi najmi be Ntíaná bi s'ehe kjuatsjo. Ndaha tsa k'ué nusin nusinnuu, tunga askahán ni kjuatsjo kama ngáha kjuanusinnuu.

²¹ 'Xi nkúhu nku tachjuún xi tsihin nku ntí, s'ehe kjuaba at'aha ja kuichu chubaha. Tunga nk'ie nga ja kuatsin ntíu, najmi ta f'áitsjehen ra kjuanimo, at'aha tsjo maha nga nku ntí s'ejñaha. ²² B'a ta ts'ín tíma nusinnuu nd'ai, tunga nibasehé

ngáhanuu. Tsjo k'úé ngáha ra animanuu ko najmi ch'a xi kama kjé'anuu kjuatsjonuu.

²³ Kui nistjiun ndaha nku ni najmi ta chasjaiyahanu. Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tsjánuu Ntia Na'miu tu mi nihí ni xi kuinchihu ngajona. ²⁴ Santaha nd'ai ndaha nku ni najmi kje binchiu ngajona, tunga nd'ai tinchíu ko n'ekjohon tu xi yún s'ehenuu kjuatsjo.

²⁵ Tíb'ejná chubayanuu nd'ai tunga kuichúhú chuba nk'ie nga najmi ta k'uejné chubayahánu. K'uejné chji sisinnuu Ntia Na'miu. ²⁶ Kui nistjiun kuinchíu ni xi mjenuu ngajona. Najmi kamachjén tsa an kuankintjálnuu nginkun Ntia Na'miu. ²⁷ Kui xi ta tjoho jun, at'aha tjonuu an ko s'ejinnuu nga má tíjña Ntianá nibahana. ²⁸ Má tíjña Ntia Na'miu nibahana ko jáa asunntej. K'uejné ngáhana asunntej ko kfínse ngáha ra Ntia Na'miu.

²⁹ B'a incha kitsú já ni'yakuyáha:

—Nd'ai tichubako kixi kixini. Najmi tíb'ejná chubayani. ³⁰ Tímanjkinni nd'ai nga yai ngayjee ni xi tjin ko najmi machjén tsa tjin xi nguásjaiyahi. Kui kjuaha nga s'ejihinni nga má tíjña Ntianá nibahani.

³¹ B'i kitsú Jesu:

—¿A s'ejinnuu nd'ai? ³² Tunga kuichúhú chuba ko ja kuichu chubo nd'ai nk'ie nga nkúnkú kuankín t'axiún nga saténdzjoyo ko k'úejná subanú. Tunga najmi tíjña subaná, at'aha Ntia Na'miu tíjñakona. ³³ Tixinyanuu ni xu'bi tu xi s'ehenuu kjuajyuna. Un skuenuu asunntej, tunga tsjohó kat'enuu at'aha an ja kits'in nganaha asunntej.

17

B'i ts'in kinchjantjai Jesu já ni'yakuyáha

¹ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga b'a kitsú, as'ai tsasenjinki nk'a ján ko kinchjako Ntianá nga b'i kitsú:

—Ji Na'mi, ja kuichu chuba. Takúchji kjuachánkaha Ntíhi tu xi ko kui Ntíhi kuakúchjiji kjuachánkahi. ² At'aha kik'ai xahi xi má nga kuatéxumaha ngayjee xuta, tu xi ts'íink'íéntu tik'un síhin ngayjee xi ji kik'ahí. ³ Nga k'úéntu tik'un sín xuta, kui xi tsuhu ra nga skuéhi ji xi Ntia nku tutuu ko nga skuena an Jesucristo xi kin'e nibái.

⁴ Ja tsakuchjá kjuachánkahi asunntej nga kits'intjusan xá xi kik'ainí. ⁵ Nd'ai Na'mi, takúchji kjuachánkana nginkuin, kjuachánka xi tu b'a ts'in jahá tíjñana nginkuin kintehe ni nga kis'ejná asunntej.

⁶ Ja y'ejné chjihí xuta yáha ji, xuta xi kik'ainí ajihín xuta xi tjin asunntej. Ji ts'i xuta xu'bi ko kik'ainí, ko kits'intjusun éhin.

⁷ Mankjihín nd'ai nga ngayjee ni xi kik'ainí má tinchin nibáha.

⁸ At'aha én xi kik'ainí, kixinyaha xuta xu'bi. Kits'ínkjáihin ko kamankjihin nga kjuaxi nga má tinchin nibahana. S'ejihin nga ji kin'e nibání.

⁹ Tíbankintjáihi xutaj. Najmi tíbankintjáihi xuta asunntej. Tíbankintja xuta xi kik'ainí at'aha ji ts'i. ¹⁰ Ngayjee xuta xi ts'an ji ta ts'i, ko xi ts'i an ta ts'an. Tíma chji kjuachánkana ajihin xuta xu'bi.

¹¹ 'An kfián má tinchin, tunga kui k'úéentu sa asunntej. Tsje ní ji, Na'mi. Nga'yíhín chúnkoho ri xuta xu'bi xi kik'ainí tu xi nkuhú incha kamaha xi nkúhu ñá. ¹² Nk'ie nga tsátejñajihin xuta xu'bi asunntej, kikunkoho ra nga'yíhín ko tsasehe. Ndaha nku najmi kindyja. Tu nku sahá xi tjehen ra nga ndyja, kui xi kindyja tu xi kuítjusuhun ni xi tjit'a xujun éhin.

¹³ Tunga nd'ai má tinchin tífia. Tíxinya ni xu'bi nk'ie nga tíjñá sa asunntej tu xi s'ejñajin kikjihin ra kjuatsjona xuta xu'bi. ¹⁴ An kixinyaha éhin, ko xuta asunntej kits'ín unkiehe at'aha najmi asunntej antehe xi nkú ts'ín najmi asunntej antena. ¹⁵ Najmi tíbankihi nga kuich'onsjei asunntej, tunga chjúxin t'axíhín ri ni xi ch'onk'uun. ¹⁶ Najmi asunntej antehe xi nkú ts'ín najmi asunntej antena. ¹⁷ Éhin bakúya ni xi naxu tjín. N'ei nga katumankjihin xuta xu'bi ni xi naxu, tu xi kats'ínkjas'eheh ri yjoho nga ts'ín ni xi mjehi. ¹⁸ Xi nkú ts'ín kin'e nibání asunntej, b'a ts'ín títs'ínkjá xuta xu'bi asunntej. ¹⁹ Ngandaha xuta xu'bi títsjaha yjona nga ts'ian ni xi mjehi, tu xi ko ta kui kamaha ra ts'ínkjas'eheh ri yjoho nk'ie nga kamankjihin ni xi naxu tjín.

²⁰ Najmi tu nku xuta xu'bi tíbankintja. Ta tíbankintja xi s'ejihin an nk'ie nga kuínt'é én xi kuítsuya xuta xu'bi, ²¹ tu xi nkuhú kamaha ngayjee. Xi nkú ts'ín tinchunjinní ko an tíjñajihin, Na'mi, b'a ta ts'ín nkuhú katumajinná xuta xu'bi, tu xi s'ejihin ra xuta asunntej nga ji kin'e nibání. ²² Kitsjaha xuta xu'bi kjuachánka xi kik'ainí tu xi nkuhú kamaha xi nkú ts'ín nkuhú mahaná. ²³ An tíjñajihin xuta xu'bi ko ji tinchunjinní tu xi b'a ts'ín nkuhú kuichú maha. B'a ts'ín xuta asunntej kamankjihin ra nga ji kin'e nibání ko nga tjohi xuta xu'bi xi nkú ts'ín tjohi an.

²⁴ Ji Na'mi, mjena nga k'úéntukona xuta xi kik'ainí má nga kúátejñá, tu xi skuéhe kjuachánkana xi kik'ainí at'aha kin'etjóní kintehe ni nga kamanda asunntej. ²⁵ Ji Na'mi xi naxu n'ekoi xuta, xuta asunntej najmi behi. Tunga máha an, behe ko ta xuta xu'bi be nga ji kin'e nibání. ²⁶ Y'ejná chjihí xuta xu'bi yáha ji ko tu nku k'uejné chjihí saha, tu xi kamaha ra ts'íntjoho xuta xinkjin xi nkú ts'ín tjohi an. B'a ts'ín kúátejñajihin ra.

18

B'i ts'in j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntjaná Jesu, as'ai tsitjuko já ni'yakuyáha. Incha ngji ngabantá ntáxunká Cedron ko jas'en nku ante má tjintje yá tu. ² Juda xi títs'ínkjas'ehen tá be ante xu'bo, at'aha nkjin niyá kama ñjako Jesu já ni'yakuyáha yo. ³ Kui nga Juda j'aikoho já jun ko chuba já xi kunntá ninku xi kits'in nibá já ná'mi k'aku ko já fariseo. Kui xi incha y'a nd'í ko kichá. ⁴ Ja be Jesu ngayjee ni xi kamaha ko tsasinjña títjun nga b'i kitsúhu jóo:

—¿Yá xi t́binchisjó?

⁵ B'a incha kitsú jóo:

—Jesu, ndá xi nibáha Nazaret.

—Ahán niu —kitsú Jesu.

Tá kabasinjñajihín jóo Juda xi títs'ínkjas'ehen. ⁶ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu: “Ahán niu”, incha ngjinji astun jóo ko tsixuntu.

⁷ As'ai Jesu tá kingjásjajyahá ngáha rá:

—¿Yá xi t́binchisjó?

B'a incha kitsú jóo:

—Jesu, ndá xi nibáha Nazaret.

⁸ B'i kitsú Jesu:

—Ja b'a kuaxinnu nga ahán niu. Tsa an xi t́binchisjáínú, tjehennto nga katji já xu'bi.

⁹ B'a kama tu xi tsitjusuhun én xi kinchja Jesu nga kinchjako Ntjaná nk'ie nga b'a kitsú: “Ná'mi, xuta xi kik'ainí, ndaha nku najmi kits'inndya.” ¹⁰ As'ai ts'asje kichá xi y'a Simon Pedro ko kingjáha nga tsatet'a tjabaxínju kixi ndá xi 'mi Malco, xi ndá musuhu ndá ná'mi títjuun. ¹¹ Tunga b'ihí kitsúhu Jesu Pedro:

—Tjaya ngáhani kicháhi tjabaxíhín. Tsa Ntja Ná'miu títsjana kjuanima xu'bi, ¿a najmi tjihín ni nga un skuena?

¹² As'ai já juun ko ndá jun k'akuhu ko já xi kunntá ninku incha jakj'ánijé Jesu nga y'ét'a'yún. ¹³ Títjun ngjiko ni'yaha Ana, ná'mi nchí'yaha Caifa, xi tjihín ndá ná'mi títjun nú xu'bo.

¹⁴ Kui Caifa xi tsinchá'a já judio k'aku nga b'a kitsú nga tu sahá nda tjin tsa nku ndá kuayántjai ngandaha ngayjee xuta.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Simon Pedro ko kj'ai sa ndá ni'yakuyá incha kitsjennkíhi Jesu. Ndá ni'yakuyá xu'bi behe ndá ná'mi títjuun ko jas'enko Jesu natsin ni'yaha ndá ná'mi títjuun. ¹⁶ Tunga máha Pedro, tsasinjña natsiun má tjen ankjuo. Kui nga as'ai tsitjuhu nda ni'yakuyá xi behe rá ndá ná'mi títjuun ko kinchjako ná xi

tíkunná ankjuo nga kits'ínkjas'en Pedro. ¹⁷ As'ai kingjásjaiya na xi tíkunná ankjuo:

—¿A najmi kohó ji xi ta chá ni'yakuyáha chá xu'bo?

—Najmi an —kitsú Pedro.

¹⁸ Nch'an kui nistjuun. Kui nga já musu ko já xi kunntáha ninku tuncha ts'ínsut'áha yjoho t'a nd'í xi kats'ín'yún. Pedro ta síjñajihin nga tít'sínsut'á yjoho.

B'i ts'ín kin'ekokjua Jesu nginkun nda na'mi títjuun

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ As'ai nda na'mi títjuun kingjásjaiyaha Jesu yáha já ni'yakuyáha ko mí nihi xi bakúya. ²⁰ B'i kitsú Jesu:

—Kinchja chji chja nginkun ngayjee xuta. Tehente tsakuyá ni'ya sinagoga ko natsihin ninku má nga ma ñjakú ngayjee xuta judio. Ndaha nku ni najmi kinchja 'ma. ²¹ ¿A an tichasjaiyahaní? Chasjaiyaihi xuta xi kint'é ni xi kinchja. Kui xi be ni xi kinchja.

²² Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai kik'onjihin nku nda xi kunntá ninku ko b'a kitsúhu:

—¿A b'a n'e tichubakohoni nda na'mi títjuun?

²³ B'i kitsú Jesu:

—Tsa ch'on kuaxian, t'inyaní má én ch'on tsuhu xi kuanchja. Tunga tsa b'a tjin ni xi kuaxian, ¿a kuakich'onjihinní?

²⁴ As'ai Ana kits'ínkji Jesu nginkun Caifa xi nda na'mi títjun nga tjin'yún ts'ihin ra.

B'i ts'ín Pedro b'ahá ta kitsú ngáha nga najmi be Jesu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Máha Simon Pedro, kabasinjña sa nga tít'sínsut'á yjoho t'a nd'íu. As'ai kichasjaiyaha:

—¿A najmi kohó ji xi ta nku nda ni'yakuyáha ndo?

Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Najmi an niu.

²⁶ Nku nda musuhu nda na'mi títjuun xi xinkjín maha nda xi Pedro tsatet'a tjabaxínñju, kui xi ta kingjásjaiyaha:

—¿A najmi kuakiehé ra nga ko ji kabisinjñakoi ndo ján má tjíntje yá tuu?

²⁷ Tunga b'ahá ta kitsú ngáha Pedro nga najmi be Jesu. Ko ta kuihi chubó kikjintá nku xanta.

B'i ts'ín kin'ekokjua Jesu nginkun nda títjun Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5, 13-25)

²⁸ As'ai tsitjukoho jóo Jesu ni'yaha Caifa nga ngjikohe ni'ya pretorio, má nga ts'ín kjuu nda títjun Roma. Ja tifi ma sen niu ko najmi incha jas'en jóo ni'ya pretorio, at'aha tsa kjuas'en nku ni'ya xi najmi xuta judio ts'e, tsuhu ra nga najmi ta jehe

nginkun Ntjaná ko najmi ta ma kjinehe nichinehe S'í Pascua.
 29 Kui nga tsitjusjehe Pilato natsiun nga j'ai nchjakoho ra. B'a kitsúhu jóo:

—¿Mí kjuaha tibatéjénehenu ndai?

30 B'a kitsú jóo:

—Tsa najmi nda ch'onk'un niu, najmi aya ntsai ra n'ekjas'ein.

31 B'a kitsú Pilato:

—Tu sahá tankinkoo ko n'ekokjuoo xi nkú ts'in tíña kjuatéxumanuu.

B'a kitsú já judio k'aku:

—Tíña nkjúnni tsa n'ek'iein xuta.

32 B'a ts'in tsitjusuhun én xi kinchja Jesu nga kitsúya tíjun nkú ts'in kuayáha. 33 As'ai jas'en ngáha Pilato ni'ya pretorio. Kinchjaha Jesu ko b'a kitsúhu:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

34 B'i kitsú Jesu:

—¿A kuentaí b'a tábixíhinni, a ra tjihín xi kuatsúyahi yáha an?

35 B'a kitsú Pilato:

—¿A nda judioná? Xuta nankihí ko já na'mi k'aku kuats'ínkjas'enna ji. ¿Mí nihi xi kin'ei?

36 B'i kitsú Jesu:

—Najmi b'a ts'in batexuma xi nkú ts'in batéxuma já rej xi tjin asuntei. Tsa ni xi b'a ts'in tibatexumahana kai, kjaántjaina xi tjincha ts'ínxát'ana tu xi najmi n'ekjas'eheñ ra an já judio k'aku. Tunga najmi b'ahá ts'in tibatexuma.

37 B'a kitsú Pilato:

—¿A xúhu nda rej ní?

B'i kitsú Jesu:

—Nda rej, xi nkú tábixín. Tunga kitsinná ko jáa asuntei tu xi kuakuyáhana ni xi naxu tjin. Ngayjee xuta xi ts'ínkjáihín ni xi naxu tjin nt'é ntana.

38 B'a ta kitsú ngáha Pilato:

—¿Mí nihi xi naxu?

Nk'ie nga b'a kitsú, as'ai tsitju nga ngjise ngáha ra xuta judio. B'a kitsúhu:

—Najmi chumi jéhe tísakújinna tsa tjeheñ ndo. 39 Tunga b'ahá ts'in tíña niyanuu nga ts'in ndaíhi nku nda nubayá xi binchinú nga S'í Pascua. ¿A mjenuu nga ts'in ndaíhi nda reihí xuta judio?

40 As'ai b'a incha kitsú jóo nga kikjintáya:

—¡Najmi tu kui ndo n'e ndaíhi! ¡Tu sahá Barraba n'e ndaíhi!

Máha nda Barraba, nda ndyjéhe niu.

19

¹ As'ai kitsjá kjuá Pilato nga s'ehé Jesu. ² Já juun kits'innda nku coroná na'yá kó y'é'ahá nintakú. Kits'inngia nku najyun ndju kuan xi nkúhu xi bja já rej nga incha kik'aya. ³ J'aik'úhún kó kik'onjin nga b'a kitsúhu:

—¡Antahi, ndá reihí xutá judío!

⁴ As'ai tá tsitjuhú ngáha Pilato natsiun kó b'a kitsúhu jóo:

—Ts'ink'onsjenúu ndo natsiun tú xi cháhanu nga najmi chumi jéhe xi tísakújinna ndo.

⁵ As'ai tsitju Jesu natsiun nga tjí'a ts'íhin rá coroná na'yóo kó nga yja ts'íhin najyun ndju kuon. B'a kitsú Pilato:

—¡Á ndo eí!

⁶ Já ná'mi k'aku kó já xi kunntá nínku, nk'ie nga incha kíkíe Jesu kikjintáya:

—¡Tjat'a kruí ndo! ¡Tjat'a kruí!

B'a kitsú Pilato:

—Tú sahá jun tankínkoo kó tjat'a kruú. An najmi chumi jéhe xi tísakújinna ndo.

⁷ B'ahá tá kitsú ngáha já judío k'aku:

—Tíjñani kjuatéxuma kó xi nkú ts'ín tíjña kjuatéxumani tíjhin nga kuayá ndái, at'ahá Ntíhi Ntíaná tít'sín ma yjoho.

⁸ Nk'ie nga kint'é Pilato niú, 'yún kitsankjún sa. ⁹ Tá jas'ehén ngáha ni'ya pretorio kó b'a kitsúhu Jesu:

—¿Má nibáhani?

Tunga najmi kinchjahá Jesu. ¹⁰ As'ai b'a kitsú Pilato:

—¿A najmi chubakohóni? ¿A najmi yaní tsa kama kjuat'á kruúhu kó tsa ts'ín ndái ngáhara?

¹¹ B'í kitsú Jesu:

—Ndaha nku ni najmi kama n'ení tsa najmi Ntíaná kitsjá xáhi. Kui kjuáha, xi kits'ínkjas'ehenna aya ntsai 'yún tjen saha rá jé nga jí.

¹² Kui chubó kik'atuts'íhin Pilato nga tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama ts'ín ndái ngáha rá Jesu. Tunga b'íhí ts'ín incha kikjintáya já judío k'aku:

—¡Tsa n'e ndáihí ndo, najmi nda tín'ei nginkun ndá títjun Cesar! ¡Xi ndá rej ts'ín ma suba yjoho, kui xi tífi kontraha ndá títjun Cesar!

¹³ Nk'ie nga kint'é Pilato én xu'bj, as'ai kik'onsje Jesu natsiun kó y'ejña ante xi má nga ts'ín kjuá, ante xi 'mi Má Kjiya Ndjió, én xi tshú rá Gabata nga én hebreo. ¹⁴ Nístjin xu'bj ja tíincha b'énda xutá ni xi ts'e S'í Pascua, at'ahá ja tóbichú tíña s'íu. Nkú rá ma nga chubá te jo niú. As'ai b'a kitsúhu Pilato xutá judío:

—¡Á ndá reínúu eí!

¹⁵ B'a incha kitsú xuto nga kikjintáya:

—¡Tíh'onsjei ndo! ¡Tíh'onsjei! ¡Tjat'a kruí ndo!

B'a kitsú Pilato:

—¿A ngjuat'á kruuná nda reinuu?

B'a kitsú já na'mi k'aku:

—¡Najmi tjín sani kj'ai nda rej, tu nku sahá nda tíjju Cesar!

¹⁶ As'ai Pilato kitsjá kjuá nga s'et'a kruu Jesu ko incha ngjikoho jóo.

B'i ts'in kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ As'ai tsitju Jesu nga y'anji kruuhu nga ngji ante xi 'mi Nintaku Anima, én xi tsuhu ra Golgota nga én hebreo. ¹⁸ Yo kis'et'a kruu kui ko jo sa já. Nku xi kis'et'a kruu nga kixihí ko nku nga skúhun. ¹⁹ Kitsjá kjuá Pilato nga s'et'a nku yáte antsjáku kruu. B'i ts'in kis'et'a: “Jesu, nda xi nibáha Nazaret, nda reihí xuta judio.” ²⁰ Nkjin xuta judio kits'inya ntuu, at'aha tiña mahá naxinantoo ante má nga kis'et'a kruu Jesu ko at'aha kis'et'a yátee én hebreo ko én latin ko én griego. ²¹ As'ai j'aisehe Pilato já na'mi k'akuhu xuta judio ko b'a kitsúhu:

—Najmi nda tjín nga: “Nda reihí xuta judio”, tjít'a yátee. Tu sahá t'et'ai nga: “Kui xi kitsú: An xi nda reihí xuta judio.”

²² B'a kitsú Pilato:

—Ni xi kab'et'á, ja kab'et'á.

²³ Máha já juun, nk'ie nga ja kingját'a kruu Jesu, jak'á najyun xi yja nga kits'ínxi. Nju ts'asje ko nkúnkú kikanéhe. Ko tá jak'á najyun ndju xi yja Jesu, xi najmi tjíhin niyá chjuya. Nkuhú nga ngji'aha kásin santaha tuts'in. Kui nga b'a kitsúhu rá xinkjín:

²⁴ —Najmi tu chjuntiyáa xu'bi. Tu sahá tinútonyáhaná yá xi kama ts'e.

B'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi b'a ts'in tjít'a: “Kits'ínxihí xinkjín najyunna ko kitsutonyáha najyun ndjuna.” Kui nga b'a kits'íhin já juun.

²⁵ Tíinchat'a tiñaha kruu naaha Jesu, na nichja naaha, Maria chjuúhun Kleofa ko Maria Magdalena. ²⁶ Nk'ie nga kkie Jesu naaha ko nda ni'yakuyá xi 'yún tjohó nga síña yo, b'a kitsúhu naaha:

—Ji tachjuún, á ntíhi yo.

²⁷ Ko b'i kitsúhu nda ni'yakuyóo:

—Á naahí yo.

Ta kuihi chubó nda ni'yakuyá xu'bi kitsjantehe naaha Jesu ni'yaha.

B'i ts'in k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, be Jesu nga ja kama ndjuú ngayjee ni xi tjihin nga kuitjusun. Tu xi tsitjusuhun xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná, kui nga b'i kitsúhu:

—Xintá tímana.

29 Sijña yo nku nisa ninte xi tìncha binu san. Nku nixú kits'ínk'anchikoho jóo binu soon. Kui xi y'éku k'akuhu nku yáxa nga kitsungi'a ts'a Jesu. 30 Nk'ie nga kits'i Jesu binu soon, b'a kitsú:

—Ja kuitjusunyje.

As'ai kingjénsten nintaku ko akui k'iehén.

31 Kui nistjiun tís'enda ni xi ts'e S'í Pascua. Kui nga najmi mjehe ra já judio k'aku tsa s'et'a kruu yjoninte k'ien nk'ie nga kúichú nistjin nkjún, at'aha 'yún nkjún kui nistjin xu'bo. Kui nga tsankihí ra kjuá Pilato nga chjút'okjáha sjai já xi kjintut'á kruu ko nga chjúxin yjonintehe t'a kruu. 32 As'ai j'ai já juun ko kikjet'okjá sjai nda xi tjun kjit'a ko sjai nda xinkuu xi ta kjit'a kruuko Jesu. 33 Tunga nk'ie nga incha tsichu má kjit'a Jesu, kieke nga ja ka'me. Najmi kikjet'okjáha sjai. 34 Tunga nkuhú nda juun kik'iénjinkihí kicha 'mehe Jesu ko tjen'yún tsitjuhú jni ko ntánjua.

35 Nda xi kieke ni xi kamoó, kui xi kitsúya ni xi kama ko kjuaxi ni xi tsuya. Be nga kjuaxi ni xi tsuya tu xi ta s'ejihinnuu ko jun. 36 At'aha b'a kama tu xi tsitjusuhun éhen Ntíaná xi b'a ts'in tjit'a: “Ndaha nku nintaha najmi chjút'okjá.” 37 Ko ta tjit'a ya éhen Ntíaná má nga b'a títsu: “Kuasehe jóo nda xi kis'enjinkihí kicha.”

B'i ts'in kis'eyajni Jesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Askahan nk'ie nga ja b'a kamoó, nku nda xi nibáha nanki Arimatea xi 'mi Kuse tsankihí kjuá Pilato nga ngjuaike yjonintehe Jesu. Kui Kuse xi ta nda ni'yakuyáha Jesu tunga tu kitsjennkí 'mahá ra at'aha tsankjún já judio k'aku. As'ai kitsjá kjuá Pilato ko ngjik'á ndo yjonintehe Jesu. 39 Ko ta Nicodemo, nda xi ngjisehe Jesu nga jyuun, j'aiko nkú ra ma katé kilu ni xi sinjne xi 'mi mirra ko aloe xi j'atjijinkohó xinkjín. 40 Incha jakj'á nga jóo yjonintehe Jesu ko kik'ontikjájnu najyun ndju nga kik'onjnu ts'ihín ra ni xi sinjne, xi nkú ts'in tíjña niyáha xuta judio nga fáyanji xinkjín.

41 Má kis'et'a kruu Jesu, tíña maha nku ante má nga tjíntje yá tu. Ante xu'bo tíjña nku tsjó tsetse xi ndaha nku najmi kjee s'eya. 42 Yo kingjáya jóo yjonintehe Jesu, at'aha tíjña tíña tsjóo ko at'aha kui nistjiun tìncha b'enda xuta judio ni xi ts'e s'íu.

20

B'i kama nk'ie nga j'áiyahá Jesu ngabayoo
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Tuminku ta jyun nk'ie nga jyunya sa, ngjisehe tsjóo Maria Magdalena kó kieke nga kachjuxín ndjio xi kis'echjanehe tixa tsjóo. ² As'ai tsangatsanka nga ngjisehe Simon Pedro kó nda ni'yakuyá xinkuu xi Jesu 'yún tjoho. B'i kitsú:

—Ja kachjuxín yjonintehe Chá Ntiana áya tsjóo kó najmi yai má kas'ejña ngáha!

³ As'ai tsitjusje Pedro kó nda ni'yakuyá xinkuu nga ngjisehe tsjóo. ⁴ Tsangatsanka nga joo, tunga nda ni'yakuyá xinkuu 'yún kitsa tsangatsanka sa nga Pedro kó tjun tsichu tsjóo. ⁵ Tunga tu tsasekjás'ehén kó kieke nga kjijña najyun ndju xi tsich'ontikjájnu yjonintehe Jesu. Najmi jas'en tsjóo. ⁶ As'ai tsichu tjennkihí Pedro kó jas'en áya tsjóo. Kieke najyun ndju xi kjijña yo ⁷ kó najyun xi tsich'ontikjájnu nintaku Jesu. Kui xi najmi kjijñakjoko najyun ndjuu. T'axín kjijña nga tjíkjoya. ⁸ As'ai ta jas'en nda ni'yakuyá xinkuu xi tjun tsichusehe tsjóo. Kieke kó kis'ejihín nga tíña tík'un Jesu. ⁹ At'aha najmi kjee mankjihín jóo éhen Ntiana xi b'a ts'ín tjit'a nga tjihín nga kj'uaíya ngáha ra Jesu ngabayoo. ¹⁰ As'ai kik'óya ngáha já ni'yakuyóo ni'yaha.

B'i ts'ín tsakúchjiji yjoho Jesu Maria Magdalena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Tunga máha Maria, tsasinjña natsihín tsjóo nga tíkjintá. Ta tíkjintá ts'ihin nga tsasekjás'en tsjóo ¹² kó kieke jo ntítsje xi yja najyun taba, xi kab'entusún ante má nga kis'ejña yjonintehe Jesu. Nku xi kab'ejña má kis'ejña nintaku kó nku xi kab'ejña má kitsjen sjai. ¹³ B'a kitsú ntítsjee:

—Ji tachjuún, ¿á tich'íhini?

B'a kitsú Maria:

—At'aha kachjuxín yjonintehe Chá Ntiana. Najmi be má kafi s'ejña ngáha.

¹⁴ As'ai kits'ínk'ótjiya kó kieke nga yo kabasinjña Jesu, tunga najmi kamankjihín ra tsa Jesu niu. ¹⁵ B'i kitsú Jesu:

—Ji tachjuún, ¿á tich'íhini? ¿Yá xi tbinchisjáí?

Tu nda xi kunntáhá yá tu xi tjin yo kits'ín ma Maria kó b'a kitsú:

—Ji, tsa ji ka'mikoí yjonintee, t'inyaní má kafajñai kó kfínkj'a ngáhana.

¹⁶ —Ji Maria —kitsú Jesu.

Kits'ínk'ótjiya Maria kó b'a kitsúhu nga én hebreo:

—¡Raboni!

Kui éin xi tsuhu ra Maestru. B'i kitsú Jesu:

17 —Najmi tu nuba'yúnní, at'aha najmi kjee finjia má tíña Na'mina. Tunga t'inyahá ri já nts'é nga kfínnjia má tíña Na'mina xi ta Na'minu, Ntiana xi ta Ntianu.

18 As'ai Maria Magdalena ngji tsúyaha já ni'yakuyóo nga kabe Nda Ntiana kó kitsúyaha ni xi kitsúhu.

B'i ts'in tsakúchjiji yjoho Jesu já ni'yakuyáha
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Nk'ie nga ja kama jyuun ta kuihi nistjin tuminku, tjíchja ankjua má nga kab'entu já ni'yakuyóo, at'aha tuncha tsankjun já judio k'aku. As'ai Jesu j'ai sinjñajihin kó kikjaniñaha nga b'i kitsúhu:

—Kas'enuu kjuajyu.

20 Nk'ie nga b'a kitsú, tsakúchji ntsja kó mehe. Tsjo kamaha já ni'yakuyóo nga kieke ngáha Nda Ntiana. 21 As'ai b'aha ta kitsú ngáha Jesu:

—Kas'enuu kjuajyu. Xi nkú ts'in kits'in nibána Ntia Na'miu, b'a ta ts'in ts'inkjínu nd'ai.

22 Kikjenimajin jóo kó b'i kitsúhu:

—N'ekjohoon Espiritu Santo. 23 Xi n'endyjat'ohoo jéhe kama ndyjat'aha jéhe. Xi najmi n'endyjat'ohoo jéhe tu nku s'ehé ra jé.

B'i ts'in tsakúchjiji yjoho Jesu Toma

24 Toma xi ta 'mi nda'yun, xi ta nku nda ni'yakuyá xi te joo, najmi tíña nk'ie nga j'ai Jesu. 25 As'ai já ni'yakuyá xingisoo b'a kitsúhu ndo:

—Kuayai Nda Ntiana.

B'a kitsú Toma:

—Tsa najmi skue chubaha xiun aya ntsja kó tsa najmi tsungis'en najnú ntsa má ngjihí xiun kó tsa najmi tsungis'en ntsa mehe, najmi s'ejinna.

26 Nk'ie nga j'a jin nistjin, ta tjíntuhú ngáha já ni'yakuyóo nku aya ni'ya kó ta tíña ñja Toma. As'ai ta j'ai sinjñajihin ngáha ra Jesu, nk'ie nga tjíchja ankjuo. B'i kitsúhu nga kikjaniñaha:

—Kas'enuu kjuajyu.

27 As'ai b'a kitsúhu Toma:

—Nibá mahi ei. Chaseihí ntsa kó tinúngis'ein najnú ntsai kó tinúngis'ein ntsai mena. Najmi nda tin'ei nga najmi tis'ejihin. N'e s'ejinní.

28 B'a kitsú Toma:

—Ji Nda Ntia kó Ntiana!

29 B'i kitsú Jesu:

—¿A at'aha kuayaní, a kui kjuaha kuas'ejihin ri? Á b'a nda jíhin ts'e xuta xi tis'ejihin an ndaha tsa najmi t'bena.

Kui ngat'ai kin'endaha xujun

³⁰ Nkjin ko kj'ai sa kjuankjun xi kits'in Jesu nginkun ja ni'yakuyaha. Kui xi najmi kis'et'ayje xujun xu'bi. ³¹ Tunga ni xu'bi kis'et'a tu xi s'ejihinnu nga Jesu xi kits'in niba Ntiana, nga kui xi Ntihan Ntiana, tu xi b'a ts'in kuintsuba tik'uhunnu nga s'ejinnu kui.

21

B'i ts'in tsakuchjiji yjoho Jesu yatu ja ni'yakuyaha

¹ Askahan ta tsakuchjiji ngaha ra yjoho Jesu ja ni'yakuyaha andai ntachak'un Tiberia. B'i ts'in tsakuchjiji yjoho. ² Nkuhu incha kab'a xinkjin nga kab'entu Simon Pedro, Toma xi ta 'mi nda'yun, Natanael xi nda xi nibaha nanki Cana, nanki xi tjijnajihin ante Galilea, jahha Zebedeo ko kj'ai sa jo ja ni'yakuya. ³ As'ai b'a kitsu Simon Pedro:

—Tjio kfin tsuba.

B'a kitsu ja xingiso:

—Ko jin kuankin.

As'ai incha jas'en nku tsutsu, tunga kui nistjen xu'bo ndaha nku tjio najmi kisakuhu. ⁴ Nku ra ma nga ja tifi ma sen, j'ai sinjha Jesu andai ntachak'uun, tunga najmi kamankjihin ra ja ni'yakuyo tsa Jesu niu. ⁵ As'ai b'i kitsu Jesu:

—Jun ja, za najmi kje sakunu tjio?

—Najmi —kitsu jo.

⁶ B'aha ta kitsu ngaha Jesu:

—Xi tjehe nga kixihi tsutsu chjanik'jo na'yanu ko sakunu.

B'a kits'in jo ko as'ai ndaha najmi ta ma kjenjiji na'yo, at'aha nkjin nkjun tjio xi kisakuhu. ⁷ Nda ni'yakuya xi Jesu 'yun tjoho b'a kitsuhu Pedro:

—iNda Ntiana ha niu!

Nk'ie nga kint'e Simon Pedro nga “Nda Ntiana niu” kik'ihin, kingja ngaha najyuhun, at'aha kab'asje, ko kikjanik'ajin yjoho ntachak'uun. ⁸ Askahan ja ni'yakuya xingiso tsichuko tsutsu nga tib'efe ts'ihin na'ya xi katsehe tjio, at'aha tiha maha andai nto nkú ra ma unchan metru. ⁹ Nk'ie nga tsitjuen jo tsutsu, kiekie nku nd'i xi tima 'yun ko nku tjio xi kjijnajin x'iu ko ninkuan. ¹⁰ B'i kitsu Jesu:

—Nibakoo chuba tjio xi kuasakunu.

¹¹ Tsiyajnu Simon Pedro tsutsu ko y'efe ma kixiu na'ya xi katsehe tjio i. Unchan ko chate ko jan maha. Tunga ndaha tsa b'a ts'in nkjin kamaha tjio, najmi kitiya na'yo. ¹² As'ai b'i kitsu Jesu:

—Niba chinoo.

Ndaha nku já ni'yakuyóo najmi kama k'un kingjásjaiyaha: “¿Yáha ji?”, tsa kitsúhu, at'aha be nga Nda Ntíaná niu. ¹³ As'ai j'ai tiña Jesu, jak'á nínkuon kō kitsjáha jóo. B'a ta kits'ihin tjo.

¹⁴ Kui xu'bi xi niyá xi ma jahan nga tsakúchiji Jesu yjoho já ni'yakuyáha askahan nk'ie nga j'áiya ngáha ra ngabayoo.

B'i ts'in kitsjá xáha Jesu Pedro

¹⁵ Nk'ie nga ja kamaha nga kikjine, Jesu kingjásjaiyaha Simon Pedro:

—Ji Simon ntíhi Jona, ¿a 'yún tjo sahi an nga já xu'bi?

B'a kitsú Pedro:

—Johon, Nda Ntia, yai nga tjona ji.

B'i kitsú Jesu:

—Chúnntai chutsankana.

¹⁶ As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ra niyá xi ma johoh:

—Ji Simon ntíhi Jona, ¿a tjohi an?

B'a kitsú Pedro:

—Johon, Nda Ntia, yai nga tjona ji.

B'i kitsú Jesu:

—Chaseihi chutsankana.

¹⁷ As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ra niyá xi ma jahan:

—Ji Simon ntíhi Jona, ¿a tjohi an?

Kik'ie nusin nusihin Pedro nga kichasjaiyaha: “¿A tjohi an?”, niyá xi ma jahan. B'a kitsúhu:

—Ji Nda Ntia, ji xi yai ngayjee ni xi tjin. Yai nga tjona ji.

B'i kitsú Jesu:

—Chúnntai chutsankana. ¹⁸ Kjuaxi ni xi tíxihin. Nk'ie nga ndyja sahi, kindyja subai najyihin kō k'in tu má nga kama mjehé ri. Tunga nk'ie nga kama cháí, kfénteí ntsai kō kj'ái xi ts'ínngja ngáha ri najyihin kō ngjuaikohi má nga najmi mjehi k'úin.

¹⁹ B'a ts'in kitsúya tíjuhun Jesu xi nkú ts'in kuayá Pedro nga kuakúchji kjuachánkaha Ntíaná. Kō b'i ta kitsú yaha:

—Tsjénnkiní.

B'i ts'in kinchjaníjmíyaha Jesu nda ni'yakuyá xi 'yún tjoho

²⁰ As'ai tsasenji astun Pedro kō kikié nga tjénnkihí nda ni'yakuyá xi Jesu 'yún tjoho, xi tíjñat'a tiñaha Jesu nk'ie nga incha kikjine nichinehe S'í Pascua kō xi b'a kitsúhu: “Ji Nda Ntia, ¿yá xi ts'ínkjas'ehin?” ²¹ Nk'ie nga kikié Pedro nda ni'yakuyóo, kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji Nda Ntia, kui ndai, ¿nkú kamaha?

²² B'i kitsú Jesu:

—Tsa mjena nga k'úéjña santa nkúhu nga kjúái ngáhana, najmi ji tjehe ri nga cháí ni xu'bo. Ji tsjénnkiní.

²³ Askahan kik'inyaha én xu'bi xuta nínku, nga najmi kuayá nda ni'yakuyá xu'bo. Tunga najmi b'ahá kitsú Jesu tsa najmi

kuayá ndo. B'i ní kitsú: “Tsa mjena nga k'úéjña santa nkúhu nga kjúái ngáhana, najmi ji tjehen ri nga chái ni xu'bo.”

²⁴ Kui nda ni'yakuyóo tsuya kixi niu ko kui xi y'et'a ni xu'bi. Ko yai nga kjuaxi én xi kinchja.

²⁵ Nkjin sa ni xi kits'ín Jesu. Tsa s'et'a ngayjee ni xi kits'ín, b'a mana nga najmi s'en ngayjee asuntee xujun xi s'et'a niu.

Xujun xi tjít'a ni xi kits'in já postru

B'i ts'in kitsúyaha Jesu já ni'yakuyáha nga Espiritu Santo incha ts'ínkjáihin

¹ Ji nda xinkjían Teofilo, xujun xi tjun y'entúhu kixinyaha ngayjee ni xi kik'atuts'ihin nga kits'in ko tsakúya Jesu ² santa nkúhu nga ngjinji nk'a ján. Kintehe ni nga ngjuai, Espiritu Santo ho Ntíaná tsakúyako ho ra já postru xi j'ájin ni xi tjihin nga ts'in.

³ Nga k'ien Jesu ko j'áya ngáha ra ngabayoo, nkjin niya j'aikúchiji yjoho já postruhu nga ja tjíña tík'un. Yachán nistjin kamaha nga tsakúchiji yjoho ko kinchjanijmíyako ho jóo Ntíaná ko nkú tjihin ra nga kui batéxuma. ⁴ Nk'ie nga tjíñajin saha já postru, b'a kitsúhu nga najmi tu kuitju nanki Jerusalen. B'i kitsúhu:

—Chúyo santaha nga kuitjusun ni xi kitsúya títjun Na'mina. Kui niu xi kinchjanijmíyako honuu. ⁵ Jua bi ntánijua tsaténtáha xuta tunga jun tu chuba nistjihín ndyjaha nga Espiritu Santo saténtáko honuu.

⁶ As'ai já xi kama ñjakúko Jesu incha kingjásaiyaha:

—Ji Nda Ntia, ¿a nd'ai k'uaihi xuta Israel nga kuatéxuma ngáha ra nanki xi ts'e?

⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi jun tjihin nga choo mí chubaha ko mí nistjihin kuitjusun ni xi y'énda Ntia Na'miu nga kama. ⁸ Tunga n'ekjáihín ruu nga'yún nk'ie nga k'uaíjinnuu Espiritu Santo. Kuxinyo ei Jerusalen, ngayjee ante Judea ko ante Samaria ko nga ngúshun asuntee ni xi kits'ian.

B'i ts'in ngji Jesu nk'a ján

⁹ Askahan nga ja b'a kitsú Jesu ko nga tíncha base ts'ihin ra já postruhu, as'ai ngjinji nk'a ján. Nku ninti y'é'maha ko najmi ta kiekehe ra jóo. ¹⁰ Nk'ie nga tíncha basenjinki nk'a ján jóo nga tífi Jesu, tu johó já xi yja najyun taba j'ainchat'aha. ¹¹ B'i kitsúhu:

—Jun xi nibáhanu Galilea, ¿a b'a n'e tíhasenjinkihinu nk'a ján? Xi nkú ts'in kuitjunnuu Jesu nga kfi nk'a ján, b'ahá ta ts'in k'uaí ngáha xi nkú ts'in kuayo nga kfi.

B'i ts'in kich'ajin nda xi y'ejña antehé Juda Iscariote

¹² As'ai asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo incha nibaha já postru nga j'ai ngáha nanki Jerusalen. Kui tjenkiu xi tíña maha Jerusalen nkú ra ma tsa nku kilometru. ¹³ Nk'ie nga incha jas'en ajin nantio, incha ngjinji ni'ya xi jo tjíxjó xi incha

tjintuyá. Kui xu'bi já postru xi tjintu yo: Pedro, Santiago, Jua, Andre, Felipe, Toma, Bartolome, Mateo, Santiago xi ntíhi Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe kjaánkō já Roma, ko Juda xi nts'e Santiago. ¹⁴ Nkuhú incha kits'in kjuankjintak'uhun nga tehente kinchjako Ntíaná ngayjee já xu'bi ko já nts'e Jesu, Mariá xi naaha maha ko kj'ai sa jminchjin.

¹⁵ Nku nstjin nk'ie nga kama ñjakú xuta xi s'ejihin Jesu, ma ra tsa unchan ko kan, as'ai Pedro tsasinjñajin masehen ko b'i kitsúhu:

¹⁶ —Jun já nts'e, tjihin nga tsitjusun ni xi Espiritu Santo kits'in kinchjaha David. Kui niu xi tjít'a xujun éhen Ntíaná. Kinchjanijmíyaha Juda, nda xi ngjiko já xi j'aikj'ánijé Jesu.

¹⁷ Kui xi ta kama nku nda postru xi nkúhu jin ko ta kik'aihi xá xu'bi. ¹⁸ Tunga najmi ndahá kits'in. As'ai toon xi kama chjihí ra kjuá najmi ndahá ts'atseko ho nku xu'ba. As'ai nintaku tsi-jnehe, ixí kits'ohón nga tsijne ko tsitju ngayjee ts'ehe. ¹⁹ Kint'é ngayjee xuta xi tjintu Jerusalem ni xi kamo. Xu'baha Jní 'mi ante xu'bo, én xi tsuhu ra Aceldama nga éhen. ²⁰ At'aha b'i ts'in tjít'a xujun salmo:

Kas'e tiya ni'yaha ndo,
najmi tu ch'a xi kat'ejñaya.

Ko b'a ts'in ta tjít'a ya:

Kj'ai xi kats'ínkjáihin xaha.

²¹ 'Kui nga ajihin já xi kitsjenko tehentehená nk'ie nga tjñajin saná Nda Ntíaná Jesu, ²² b'aha ra nk'ie nga tsaténtáha Jua ko santaha nstjin nga ngji nk'a ján, ajihin já xu'bi kachj'ajin nku xi kuitsuyakonj nga j'álya ngáha ra Jesu ngabayoo.

²³ As'ai incha kits'ínkjó jo já, nku xi 'mi Kuse xi ta 'mi ya Barsaba, xi ta Justo chubaha, ko nku xi 'mi Matia. ²⁴ As'ai b'i incha kitsú nga kinchjako Ntíaná:

—Ji Ntia, yai xi nkú ts'in tjintuyá animaha ngayjee xuta. Takúchjini má xi kui já xi joj xi kichj'ajin ²⁵ tu xi kamaha nku nda postru ko ts'ínkōnj xá xi najmi kits'inndjuú Juda Iscariote. At'aha ngatitsun kits'in Juda ko ante xi tjehen ra ngji.

²⁶ As'ai tsasehe jóo yá xi kama ts'e xoo. Tu Matiahá kikanéhe. Kui nga kik'ai xáko ho ra já postru xi te nkuu.

2

B'i ts'in j'ai Espiritu Santo

¹ Nk'ie nga tsichu nstjihin S'í Pentecoste, nkuhú ante kama ñjakú ngayjee xuta xi s'ejihin Jesu. ² Tu janeyahá nk'a ján. B'a kama xi nkú ma nga 'yún kjenima ntjo. Kinu'yá kui ni ngayjee aya ni'yoj xi má nga kab'entu jóo. ³ As'ai kama chji asun nintaku jóo ni xi b'a k'un njai nd'í k'un nga kik'aihi.

⁴ Ngayjee kitsejihin ra Espiritu Santo ko kik'atuts'ihin nga kinchja k'aj'aj'aj'én xi nkú ts'in kitsjáha Espiritu nga kuinchja.

⁵ Kui nistjiun tjintu nanki Jerusalen xuta judio xi benkjún Ntjaná xi nibaha ngayje tákjá nanki xi tjín asuntee. ⁶ As'ai kama ñjakú xuta nk'ie nga kint'é ni xi janeyoo. Ndaha najmi incha be ni xi incha kuitsu, at'aha tu éhen ní incha kint'é nga nkúnkú. ⁷ Tu ni xí kama nkjúhun ra ko b'i ngján b'i kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi xuta Galileahá ngayjee xi b'i ts'in tinchja? ⁸ ¿Nkú ts'in én xi mahaná nga nkúnkáá tínu'yáhaná nga tíncha nchjaha? ⁹ At'aha tjínjinná ei xuta Partia, xuta Media, xuta Elam, xuta xi nibáha ante Mesopotamia, xuta Judea, xuta Capadocia, xuta Ponto, xuta Asia, ¹⁰ xuta Frigia, xuta Panfilia, xuta Egipto, xuta xi nibáha ante Libia xi tiña maha nanki Cirene, ko xuta Roma. Tjín xi ntje judio tjeheñ ra ko tjín xi najmi ntje judio tjeheñ ra tunga s'ejihín ra Ntjaná. ¹¹ Tjín xuta Creta ko xuta Arabe. Ngatentee tínu'yáa nga énná tíncha tsuyaha xuta xu'bi kjuachánka xi ts'in Ntjaná.

¹² Ngayjee xuta kama nkjúhun. Ndaha najmi be ni xi kuitsu. Kingjásjaiyaha xinkjín:

—¿Nkú tsuhu ra ni xu'bi?

¹³ As'ai k'ua xi tu tohón kamaha ko b'a kitsú:

—Ch'ihí jóo.

B'i ts'in y'énjimihi Pedro xuta nga kitsúya nkú tsuhu ra ni xi kamoo

¹⁴ As'ai tsasinña ndju Pedro ko já postru xi te nkuu. 'Yún kinchja nga b'i kitsúhu xuta nkjiun:

—Jun xi ntje judio tjeheñnuu ko ngatentoo xi tintsuoo Jerusalen, katumankjinnuu ko tasinnju ni xi xinnuu. ¹⁵ Najmi ch'i jái xi nkú nga ts'in tín'enkjintak'un, at'aha as'aihi chuba ñja yo. ¹⁶ Ni xi tíyo, kui ni xu'bi xi kitsúya tíjún nda profeta Joel má nga b'i ts'in y'ét'a:

¹⁷ B'i títsu Ntjaná:

Kui nij xi kama nistjin xi fekuu, tsjaha Espirituna ngayjee xuta.

Ntix'innuu ko ntíchjuúnnuu ts'a k'ue'á énná nga profeta kama. Já xunkúnnuu skué ni xi k'uejñá chjihí, ko jáchánuu kuint'é ni xi xihin nga nijná ján.

¹⁸ Kui nistjin xu'bo tsjaha Espirituna já musuna ko jminchjín musuna,

tu xi kuinchjaha ngajona.

¹⁹ Ts'ian kjuankjún nk'a ján,

ko kuakuchjá kjuachánkana t'anankiu.

S'e jní ko nd'í ko nintj tjin.

²⁰ Kama jyun ts'íu ko xi nkúhu jní kama sóo.

B'a kama kintehe ni nga kujichú nistjin xi y'enda Ntjaná, kui nistjiun xi chánka ko nkjún tjin.

²¹ N'ek'anki ngayjee xi k'uankihí Ntjaná nga ts'únnkihi.

²² 'Jun já Israel, tasinñju ni xi xinnuu. Ya sisiun ni xi kits'in Jesu, nda xi nibáha Nazaret. Kits'in kjuachánka ko kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntjaná. Ntjaná kitsjáha nga b'a kits'in tu xi y'éjña chjihinuun nga kui kits'in nibáha. ²³ Y'enda títjun Ntjaná ko be nkúhu nga tuts'ihin ni nga já kontra n'ekjas'eheh Jesu. Jun kichjubénijó ko kin'ek'ion. Já xi najmi ntje Israel tjeheh ra kin'e chjón nga kikjat'a kruu. ²⁴ Tunga Ntjanáhá kits'in ndaíhi ajihin kju'uhun ngabayoo. Kits'ink'íejña tik'un ngáha ra. Ndahachí najmi kamaha ngabayoo kits'ink'íejña'yúhun.

²⁵ 'B'i ts'in yét'a xujun David nga kinchjanijmíyaha Jesu:

Kikie tehente Ntjaná nginkán,
kixina síjñat'a tu xi najmi tsankjuhunna.

²⁶ Kui kjuaha nga tíma tsjoho ra animana,
én tsjo tsu títbitju tsu'ba,

ko tjínkuhu k'an nga chúhun yjonintena.

²⁷ At'aha najmi n'e nga maní antehe xuta k'ien,
najmi k'uaíntei tsa kfentu nda xi naxu nginkuin.

²⁸ Tsakuchjíní niyá xi fi má nga k'úentu tik'un xuta,
n'etsehení kjuatsjo nga kúátejña nginkuin.

²⁹ 'Jun já nts'e, xinya kixi kixinuun nga ntje chána David k'ien ko kis'eyanji. Santaha nistjin nd'ai tijnajin saná tsjóho.

³⁰ Kui xi kama nku nda profeta ko kikie nga Ntjaná kitsúya kixi títjuhun nga ntje xi ts'e stjújin xi k'úejñasun antehe nga kuatexuma. ³¹ Kui nga kikie títjuhun David ni xi kama ko kitsúya nga kjuáya ngáha ra ngabayoo xi kits'in nibá Ntjaná, nga najmi s'ejña antehe xuta k'ien ko nga najmi kuatsún yjonintehe.

³² 'Jesu, kui xi Ntjaná kits'ink'áya ngáha ra ngabayoo ko jin kiyai nga b'a kama. ³³ Kui xi tiyankjún nd'ai nga tijnat'a Ntjaná ko kits'ink'jáihin Espiritu Santo xi kitsúya títjuhun Na'miu nga tsjáha. Kui xi tít'in nibá ni xi tíyo ko tínu'yó nd'ai. ³⁴ At'aha najmi David xi ngjinji nk'a ján, tunga b'ahá kitsú:

Ntjaná b'a kitsúhu Nda Ntjana:

“Tinchint'aná má batexuma,

³⁵ k'uentú maná xi fi kontrahi kinte tsukui.”

³⁶ 'Kui nga tjihin nga skue kixihi ngatentee xuta Israel nga Jesu, xi jun kikjat'a kruu, kui xi Ntjaná kitsjá xáha nga tibatexuma nd'ai. Kui xi kits'in nibá Ntjaná.

³⁷ Nk'ie nga kint'é jóo ni xu'bi, tu ni xí kik'ie nusin nusihín ra. As'ai b'i incha kitsúhu Pedro ko já postru xingisoo:

—Jun já nts'e, ¿mí ni xi tjihin nga n'ei?

38 B'i kitsú Pedro:

—Tankínchj'aha ruu animanuu. N'ekjóhooon Jesucristo ko saténto nga nkúnkú tu xi kama ndyjat'ahanuu ngatitsunnuu. B'a ts'in k'uaihínuu Espiritu Santo xi tsjánuu Ntíaná. 39 At'aha k'uainuu ko kuaihi ntínuu ni xi kitsúya tíjtun Ntíaná nga tsjáha xuta xi ts'e, ko ta k'uaihi xuta xi kjin tíjntu, ngayjee xi Ntíaná kuinchjaha nga kama ts'e.

40 Kui én xu'bi ko kj'ai sa xi kitsú Pedro nga kinchja ko nga kitsjániyaha xuta. B'i kitsúhu:

—Títjuhúun kju'a'un xi nibanehe xuta xi najmi naxu nginkun Ntíaná xi tjin nd'ai.

41 As'ai kisaténtá xuta xi kits'ínkjáihin én xi y'énijmí Pedro. Kui nistjin jan mi xuta j'aijin saha xuta xi ja s'ejihin Jesu.

42 Tehente tsasínñjuhu xuto ni xi tsakúya já postru. Nkuhú incha kik'a xinkjin. Kama ñjakú nga kikjine niñu ko nga kinchjako Ntíaná.

B'i ts'in y'entu xuta xi tjun kis'ejihin Jesu

43 Kama nkjúhun ngayjee xuta, at'aha nkjin kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná kits'in já postru. 44 Ngatentee xuta xi s'ejihin Jesu nkuhú kits'in yjoho ko kits'ínchjénko ngujin xinkjin ngayjee ni xi tjihin. 45 Tsatéña xu'baha ko ni xi tjihin ko kits'ínndzjoho toohon ngayjee xuta xi nkú tjin machjéhen nga nkúnkú. 46 Xki nistjin kama ñjakú má ma natsihin ninku. Ni'yaha tsakjanya ninkuan nga kikjineko xinkjin, nga tjintuyá tsjo ts'ihin ra ko nga nimakjua tjintuyá animaha. 47 Incha ts'intsjoho Ntíaná, ko ngayjee xuta nantio nda kikiehe. Xki nistjin Ntíaná kits'in nibájin saha xuta ninku kj'ai sa xi tjincha b'anki.

3

B'i ts'in kits'ínkiki Pedro nku nda xi najmi ma fi

1 Nku nistjin Pedro ko Jua incha ngji má ma natsihin ninku nga chuba jan. Kui chubo xi tíñaha xuta xi ntje judio tjehen ra nga nchjako Ntíaná. 2 Yo b'eña nku nda xi tu b'a ts'in najmi mahá fi santa nkúhu nga kitsin. Xki nistjin n'ek'íéña ndo ankjua má ma natsihin ninku xi 'mi Ankjua Tsjo Tjin tu xi bankihi ra toon xuta xi fas'ehen natsihin ninku. 3 Nk'ie nga kikie ndo nga tífas'en Pedro ko Jua natsihin ninku, tsankihi toon. 4 As'ai Pedro ko Jua incha tsasehe ndo ko b'a kitsú Pedro:

—Chase'ani.

5 As'ai tsase ndo nga kikuyá nga k'uaihi toon. 6 Tunga b'ihí kitsú Pedro:

—Najmi tjinna toontaba ko ta ndaha toonsine xi tsjaha tunga ni xi tíñahána tsjaha. Ngajoho Jesucristo, nda xi nibáha Nazaret, an b'a tíxihin: Tísintjein ko títjutjai.

⁷ As'ai jakj'á Pedro ntsja kixi ndo nga kikjesintjen. Tjen'yún kisakú nga'yúhún ra sjai ndo. ⁸ Kikjennk'á ko kikjatsú'ba. Sjai jas'enkohó Pedro ko Jua má ma natsihin ninku. Tíkjennk'á ko títs'intsjohó ts'ihin ra Ntíaná nga tsú'ba. ⁹ Ngayjee xuta kikiehe nga tsú'ba ndo ko nga títs'intsjohó Ntíaná. ¹⁰ Tu ni xí kama nkjúhún ra ko kitsankjún ngat'aha ni xi kamat'ain ndo. At'aha incha kamankjihin nga kui ndo xi b'ejña ankjuá ninku xi 'mi Ankjuá Tsjo Tjín nga banki toon.

B'i ts'in y'énijmí Pedro má ma natsihin ninku

¹¹ Nda xi kama nkihí najmi ta tibinkféhen Pedro ko Jua. As'ai ngayjee xuta kama nkjúhun nga kama ñjakú má 'mihí Kinte Ni'yaha Salomon, at'aha yo tìncha jóo. ¹² Nk'ie nga kikie Pedro ni xu'bi, b'i kitsú:

—Jun já Israel, ¿á tíma nkjúhunnuu ni xu'bi? ¿Á tíchaseheni xi nkúhu tsa nga'yún ts'ajin ko tsa ngat'aha tsa jin subai 'yún yankjúin Ntíaná, tsa kui kjuaha nga kuan'ekjatsú'bahani ndai? ¹³ Ntíaha ntje cháná Abraham, Isaac ko Jacob kitsjáha kjuachánka Ntíhi. Kui xi Jesu xi jun kin'ekjas'on ko najmi kin'ekjóhon nginkun Pilato nk'ie nga Pilato mjehe ts'ín ndaihi. ¹⁴ Najmi kin'ekjóhoon nda xi je nginkun Ntíaná, nda xi naxu nginkun Ntíaná. Tu sa ní tsinchu nga n'e ndaihi nku nda xi animá ts'ínk'ien. ¹⁵ Jun kin'ek'ion nda xi ts'ínk'íentu tík'un xuta, tunga Ntíanáhá kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo. Jin kiyai ko tí'miyaihi nga b'a kama. ¹⁶ Ngat'aha nga s'ejinni Jesu, kui kjuaha nga Jesu kuats'inchjénni nga kuatsjá nga'yúhún ra ndai xi yo ko tíyo ei. Ngat'aha nga s'ejinni Jesu, kui kjuaha nga kamandaha ndai nginkun.

¹⁷ Be nd'ai, já nts'e, nga najmi yo ni xi kin'o ko ta ndaha já tíxánuu najmi be ni xi kits'in. ¹⁸ Tunga b'ahá ts'in kits'intjusuhun Ntíaná ni xi kitsúya tíjtin nk'ie nga kits'ínkinchja ngayjee já profeta, nga tíhin nga un skuehe nda xi kits'in nibá. ¹⁹ Kui nga tankínchj'aha ruu animanuu ko n'ek'óntjaiyo yjonuu tu xi n'endyjajnuhu ngatitsunuu. Tsa b'a n'oo, Ntíaná tsjánuu nistjin nga chjúntoo ²⁰ ko ts'ín nibásenuu nda xi y'enda tíjtin nga ts'ín nibá. Kui xi Jesucristo. ²¹ Kui xi tíhin nga k'úejña nk'a ján nd'ai santaha nkúhu nga kuichú nistjin nga s'enda ngáha ngayjee ni xi tjín. Já profetaha Ntíaná kinchjanjmíyaha niu nk'ie.

²² 'Xi nkú kitsú Moise nk'ie: “Ntíaná xi Ntíanuu, kui xi kjésintjen nku nda profeta xi nkúhu an. Ajinnuu kuitjuhu. Tasinñju ngatentee ni xi kuitsunuu. ²³ At'aha tu yáha ni xi najmi kuasínñjuhu nda profeta xu'bo kuich'onsje ajihin xuta Israel.” ²⁴ Samuel ko ngayjee já profeta xi kis'e askahan ta kinchjanjmíyaha ni xi tíma nistjin nd'ai.

²⁵ 'Jun ts'ajun ni xi kinchja já profeta. Ngandanuu Ntjaná y'éndakoho ntje chánuu nk'ie nga b'a kitsúhu Abraham: “Ngayjee xuta naxinantá xi tjín asuntee nda kamat'ain ngat'aha ntje xi s'ehi.” ²⁶ Títjun jun Ntjaná kits'in nibásenuu Ntíhi nk'ie nga kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo. Nda kits'ínkonuu nga b'a kits'in ko tu xi k'úéntuhunu ni ch'onk'un xi manuu.

4

B'i ts'in kin'ekokjua Pedro ko Jua

¹ Pedro ko Jua tìncha nchjaku sa xuta nantio nk'ie nga incha j'ai já na'miu ko nda k'akuhu já xi kunntá ninku ko já saduseo. ² Kui xi kama kjahan at'aha Pedro ko Jua tibakúyaha xuta nantio ko tib'énjmi nga kj'uaiya ngáha ra xuta ngabayoo, at'aha j'áiya ngáha ra Jesu. ³ As'ai jak'ánijé jóo ko kits'ínkjas'en nubayá santaha nistjin xi ma ndyjuun, at'aha ja ngixun kui chubo. ⁴ Xuta xi kint'é ni xi kinchja Pedro ko Jua, nkjin maha xi kis'ejihin Jesu. Un ra mij tsichu ma já xi kis'ejihin.

⁵ Nistjin xi ma ndyjuun kama ñjakú nanki Jerusalem já k'aku, jáchá xi ta tjihin xá ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. ⁶ J'ai Ana xi tjihin nda na'mi títjun, ko Kaifa, Jua, Alejandro ko ngatentee já xi y'aha ra já na'mi k'aku. ⁷ As'ai ngjichj'a Pedro ko Jua ko kin'ekinchá ajihin jóo. B'a kitsú jóo:

—¿Mí xáha xi tjinnuu? ¿Yá xi tib'éxánuu nga b'a t'n'o?

⁸ As'ai b'i kitsú Pedro nga kitsejihin ra Espiritu Santo:

—Jun já tjixá ko jáchá xi tjihin xá, ⁹ t'n'ekokjuani nd'ai ngat'aha kjuanda xi kin'ehe nku nda un ko xi nkú ts'in kama nkihí. ¹⁰ Kui nga tjihin nga chahanu ngatentoo ko ngayjee xuta Israel nga ngat'aha nga'yuhun Jesucristo, nda xi nibáha Nazaret, kama nkihí ra nda xi kabasinjña ei nginkun. Jun kingjat'a kruhuu Jesu tunga Ntjanáhá kits'ínkj'áiya ngáha ra ngabayoo. ¹¹ Jesu, kui ndjio xi najmi kits'in mje já chjinxjóo tunga nd'ai ja j'ai ma ndjio k'aku. ¹² Najmi tjín sa kj'ai xi maha ts'ínk'anki xuta. Ntjaná najmi kits'in nibá sa kj'ai asuntei xi kama ts'ínk'ankiná.

¹³ As'ai kama nkjúhun já tjixóo nk'ie nga kint'é nga b'a ts'in ndjá tínchja Pedro ko Jua ko incha kieke nga tu já tu k'un tu mahá niu xi najmi 'yún maha xujun. Incha kamankjihin nga kui jóo xi y'emako Jesu. ¹⁴ Tunga najmi behé mí nihi xi kjanínehe, at'aha tìncha be nga nda xi kama nkihí kabasinjñakoho jóo. ¹⁵ As'ai incha kitsjá kjua nga kuitju jóo má tíma kjuo ko kinchjanijmíyakoho xinkjín niu. ¹⁶ B'i incha kitsú:

—¿Nkú n'eéhe jóo? Ngayjee xuta xi tjintu Jerusalem be kjuankjún xi kits'in jóo ko najmi ma b'e'máa. ¹⁷ Tunga tu xi najmi ta nguaindu saha éen ajihin xuta, kui nga tu sahá kuintchankjúhun raá tu xi najmi ta ch'a k'uénijmíhi Jesu.

¹⁸ *As'ai* kinchja ngáha ra jóo. Y'éch'oho nga najmi ta incha k'uénijmíhi ko tsa kúinchjanijmíyaha Jesu. ¹⁹ Tunga b'ihí kitsú Pedro ko Jua nga kinchjako já tjíxoo:

—N'enkjintak'un má nihi xi b'a tjin nginkun Ntíaná. ¿A nga jun xi kúnú'yá'éihin a ra Ntíanáhá? ²⁰ At'aha jin tjihin nga kujínyai ni xi kiyai ko xi kinu'yái.

²¹ *As'ai* já tjíxoo tsinchájkúhún tunga kits'in ndáihí ra. Najmi kisakúhu mí nihi xi ts'ínnijéhe ra, at'aha ngayjee xuta kits'intsoho Ntíaná ngat'aha ni xi kamoó. ²² Ts'ati yachán nú tjin ko yaha ra nga uhun nda xi kamat'ain kjuankjún xu'bi nga kama nkihí.

Já postru ko jániy'akúyá xingisoo b'i ts'in incha kinchjako Ntíaná

²³ Nk'ie nga ja kin'e ndái ngáha ra Pedro ko Jua, *as'ai* ngjisehe xuta xi ts'e ko kitsúyaha ngayjee ni xi kitsú já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá. ²⁴ Nk'ie nga kint'é xuta xingisoo éin, ngayjee nkuhú kits'in kjuankjintak'uhun nga incha kinchjako Ntíaná. B'i incha kitsú:

—Ji Ntiani, ji xi kin'endai nk'a ján ko asuntee, ntáchak'uun ko ngayjee ni xi tjihin. ²⁵ Ntje cháni David xi nda musuhi kin'ekinchjakohoni Espiritu Santo. B'i tsixin:

¿A xaáhan incha ts'ihin xuta xi tjihin asuntee?

¿A ni xi najmi chumi ni chjihí ra tjincha ts'innkjin k'uhun?

²⁶ Y'enda yjoho já rej xi tjin asuntee ko kama ñjakú já tjíxoo. Incha ngji kontraha Ntíaná ko nda xi kits'in nibá.

²⁷ At'aha kjuaxi nga nanki xu'bi nda rej Herode Antipa ko Poncio Pilato kama ñjakúko xuta xi ntje Israel tjeheñ ra ko xi najmi ntje Israel tjeheñ ra nga incha ngji kontraha Jesu xi Ntíhi, kui xi y'exái nga kin'e nibái. Kui xi je. ²⁸ B'a ts'in kits'intjusuhun jóo ngayjee ni xi ja y'enda tíjuin ko xi tsixínyai nga tjihin nga kama.

²⁹ Nd'ai ji Ntiani, chaseihí ni xi mjehe ts'ínni jóo. Tjeihin xuta xi ts'i nga ndjá k'uénijmí én xi ts'i. ³⁰ Nga'yíhin katuma nkihí ra xuta un ko katuma kjuankjún ko ni xi kuakúchji kjuachákhahi. N'echjénni nga n'eí kui niu ngajoho Jesu, kui xi Ntíhi ko tsje.

³¹ Nk'ie nga ja kamaha jóo nga kinchjako Ntíaná, ts'ajniyá ante xi má nga kama ñjakú. Ngayjee j'aijihin Espiritu Santo ko ndjá incha y'énijmí éheñ Ntíaná.

B'i ts'in nkuhú tsasinko xinkjin xuta xi s'ejihin Jesu

³² Nkuhú kits'in animaha ko kjuankjintak'uhun ngayjee xi kis'ejihin Jesu. Ndaha nku najmi b'a kitsú tsa nkuhú kui ts'e ni xi tjihin. Tu sa ní ngujihin kits'inchjénko xinkjin ni xi tjihin.

³³ Yún kis'ehe nga'yún já postru nga kitsúya nga j'áiya ngáha

ra ngabayoo Nda Ntíaná Jesu ko ngayjee 'yún nda kits'ínkoho Ntíaná. ³⁴ Ajihin xuto najmi kis'e xi kindyjat'aha tsa mí nihi, at'aha ngayjee xi tjihin xu'ba ko tsa ni'ya tsateña ko j'aiko toon xi kik'aihi. ³⁵ J'ai tsjáha já postru ko kui xi tsakjanya toon nga kitsjáha xi nkú tjin machjehen nga nkunkú xuta.

³⁶ Y'ejña nku nda xi y'aha ra ntje chá Levi xi kitsin xjo Chipre xi 'mi Kuse, xi já postru y'ét'a j'áihin nga Bernabe k'úin. Kui j'áin xi tsuhu ra: xi tsjá nga'yuhun xuta. ³⁷ Bernabe tsateña nku xu'ba xi tjiñaha ko j'ai tsjáha já postru toon xi kik'aihi.

5

B'i ts'ín kama mjehe Anania ko Safira k'uaachaha já postru

¹ Nku nda xi 'mi Anania ko Safira 'mi chjuuhun incha tsateña nku xu'ba. ² Jakj'á chuba toon xi kik'aihi xu'bahá ndo ko tu nkuhú tákjá j'ai tsjáha já postru. Ta kieke chjuuhun ni xi kits'ín. ³ As'ai b'i kitsú Pedro:

—Ji Anania, ¿á ndanindoo jas'enjihin animahi nga tich'anachaha ri Espiritu Santo? Tsateñai xu'bahí ko tí'baiyeni toon tibixín. ⁴ Kintehe ni nga tsateñai xu'boo, ¿a najmi jihí ts'i? Nk'ie nga tsateñai, ¿a najmi jihí kama ts'ihí toon? ¿Á b'a kitsúhu animahi nga kichjubéheni chuba? Ntíaná tich'anachaihi, najmi xuta.

⁵ Nk'ie nga kint'é Anania éin, tjen'yún j'aikijnehé nga k'ien. Tu ni xí kitsankjúhún ngayjee xuta xi kint'é ni xi kamoq. ⁶ As'ai j'ai k'ua já asti, kik'otikjájnu najyun yjonintee ko tsitjusjeko nga ngjngjáyanyi.

⁷ J'a ra tsa nkú ma jan ora j'ai chjuuhun Anania nga najmi be ni xi kamoq. ⁸ As'ai kingjásjaiya Pedro:

—T'inyaní, ¿a b'a tjin kich'o xu'banuu nga tsateño?

—Johon, b'a tjin tsateñai —kitsú Safira.

⁹ As'ai b'i kitsú Pedro:

—¿Á kabincha'ahanu xinkju nga mjehenuu chjut'ayák'uhunnu Espirituhu Ntíaná? Astiu ankuo yja já xi kfiingjáyanyi x'ihin ko ji ta ngjuaikohi nd'ai.

¹⁰ Ta kuihi chubo j'aikijnet'a sjai Pedro tachjúun nga k'ien. Nk'ie nga jas'en já astiu, kieke nga kjijña k'ien tachjúun ko tsitjuko nga ngjngjáyanjit'aha x'ihin. ¹¹ Tu xí kitsankjúhún ngayjee xuta ninku ko ngayjee xuta xi kint'é ni xu'bi.

B'i ts'ín y'entu já postru

¹² Já postru kits'ín nkjún kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná ajihin xuta, ko ngayjee nkuhú kik'a xinkjin nga kama ñjakú ante xi 'mi Kinte Ni'yaha Salomon.

¹³ Ndaha nku xuta xingisoo najmi kama k'un nga kama ngujihin xuta xi kama ñjakú yo, tunga xuta nantiohó tjo nkjún kits'ihin.

¹⁴ Nkjin nkjún já ko jminchjín j'aijín saha xuta xi s'ejihin Nda Ntjaná Jesu. ¹⁵ Santaha aya nyátée kik'onsje xuta xuta uhun nga kama ko nathan kingjántusún, tu xi nk'ie nga kj'uaaha Pedro ndaha tsa tu nk'íehen kj'uaanehe xuta uun, kama nkihj. ¹⁶ Ta j'ai nkjún xuta xi tjintu andai nanki Jerusalem nga j'aiko xuta uhun ko xi tjintujihin jánindo. Ngayjee kama nkihj.

B'i ts'ín ngji kontraha já tjíxó já postru

¹⁷ As'ai tu ni xi kama xintak'uhún nda na'mi titjuun ko ngayjee já xi makoho, kui xi já saduseo. ¹⁸ Kits'ínkji já xi jakj'ánijé já postru ko kits'ínkjas'en nubayá. ¹⁹ Tunga nk'iehé nga nistjen nku ntítsjehe Ntjaná kikjex'á nubayóo ko kik'onsje jóo nga b'i kitsúhu:

²⁰ —Tankiún. Tıncho má ma natsihin ninku ko t'inyohoo xuta ngayjee én xi tsjá kjuatík'un.

²¹ As'ai kits'intjusun já postru én xi kik'ihin. Nistjin xi ma ndyjuun jas'en má ma natsihin ninku ko tsakúya. As'ai j'ai nda na'mi titjuun ko já xi makoho ante má nga ma ñjakúko xinkjín ko kinchja ñjaha ngayjee já k'akuhu xuta Israel. Kitsjá kjuá nga ngjuaichj'a já postru aya nubayóo. ²² Tunga nk'iehé nga tsichu nubayóo já xi kunntá ninku, najmi kisakúhu já postru. As'ai kik'óya ngáha nga j'aiko én. ²³ B'i incha kitsú:

—Tjíchja tsjan tsjan ankjua nubayóo nga kuichij ko tınchasti ankjuo já xi tıkunntá yo. Tunga nk'iehé nga kuachjux'ái, ndaha nku najmi kuayai ayoo.

²⁴ Nk'ie nga kint'é én xu'bj nda na'mi titjuun ko já na'mi k'aku ko nda k'akuhu já xi kunntá ninku, ndaha najmi ta be mí ni xi kuıtsu. Kingjásjaiyahá xinkjín má kuıchúket'a ni xi tímoo. ²⁵ Tunga b'ahá j'ai tsú nku nda:

—Jun, já xi kin'ekjas'on nubayá tıncha natsihin ninku ko tıbakúyahá xuta nantio.

²⁶ As'ai nda k'akuhu já xi kunntá ninku ko já xi yjankihj incha ngjikj'á já postru. Najmi incha kits'ín'uhun nga j'aiko, at'aha tsankjún tsa ndjio k'uehe xuta nantio. ²⁷ Nk'ie nga j'aiko, tsinchá nginkun já tjíxá xi kama ñjakú yo. As'ai b'i kitsúhu nda na'mi titjuun:

²⁸ —Ja b'a kik'in sisinnuu nga ndahachí najmi kama k'úénijmíhuu Jesu xuta, tunga tu sahá b'a tın'o. Ngayjee xuta Jerusalem be ni xi tıbakuyó, ko mjenuu nga jin ch'anjiı ngabayahá ndo.

²⁹ As'ai b'i kitsú Pedro ko já postru xingisoo:

—Títjun tjihin nga kuinú'yá'éihin Ntíaná nga xuta. ³⁰ Jun kin'ek'ion Jesu nga kikjat'a kruu, tunga Ntíahá nte cháhána kits'ínkj'áíya ngáha ra ngabayoo. ³¹ Ntíaná kitsjáha kjuachánka nga kits'in nga y'eñnat'aha. Kui xi tíña títjun nd'ai ko xi ts'ínk'anki xuta, tu xi tsjáha ra xuta Israel nga ngjuaikj'áha ra animáha ko kama ndyjat'aha jéhe. ³² Jin kiyai ko tibixínyai ni xu'bi ko Espiritu Santo ya, Espiritu Santo xi Ntíaná tsjáha xuta xi nt'é'éhen.

³³ Nk'ie nga kint'é já tíxóo én xu'bi, tu ni xi 'yúhún kama kjahan, santaha kama mjehe nga ts'ínk'ien já postru. ³⁴ Tunga nkuhú nda fariseo xi 'mi Gamaliel, xi nku nda chjine'éen xi bakúya kjuatéxumoo ko xi benkjúhún ngayjee xuta, kui xi b'a kitsú nga kuich'onsje kutju já postru. ³⁵ As'ai b'i kitsúhu já tíxá xingisoo:

—Jun xi nte Israel tjeheñnuu, nda nda chaso tsa mí nihi xi n'ohó jóo. ³⁶ At'aha xi nkú kama nd'ai ngáha, nda chánka kits'in ma yohó nda Teuda ko ma ra ñju unchan já xi kitsjennkíhi. Tunga kin'ek'iehén ndo ko kindzjoya ngayjee xi kitsjennkíhi. B'a ts'in tsichukjehe ni xu'bo. ³⁷ Ko askan ngáha, nistjin nga tís'exki ngayjee xuta, j'ai Juda, nda xi nibáha ante Galilea, ko nkjin nkjún xuta kitsjennkíhi. Tunga ta kin'ek'iehén ndo ko kindzjoya ngayjee xi kitsjennkíhi.

³⁸ Kui b'a maha, b'a tíxihinnuu nd'ai. Najmi tu nungijiun yjonuu ni xi tíincha ts'in já xu'bi. Najmi tu jun nkú n'ohoo. At'aha tsa ts'e xuta asunntej ni xi tíincha ts'in jóo, kuichúkje. ³⁹ Tunga tsa Ntíanáhá ts'e niu, najmi kamanuu n'ekjio. Kutsa santahá ni ko Ntíaná tibankiún kontroo.

⁴⁰ As'ai kits'ínkj'áihin já tíxóo ni xi kitsú Gamaliel. Kinchjáha já postru, kingjáha ko y'éjña nkjúhún nga k'uénijmíyaha Jesu. Incha kits'in ndai ngáha ra. ⁴¹ Incha tsitju já postru nginkun já tíxóo nga tsjo tíincha ma ts'ihin ra, at'aha Ntíaná kitsjántehe nga un skuéhe ngat'aha Jesu. ⁴² Ngayje nistjin tsakúya tehente ko y'énijmí má ma natsihin ninku ko xki ni'ya nga Jesu xi kits'in nibá Ntíaná.

6

Kui ngat'ai kis'et'a xá yatu já xi tsasinko já postru

¹ Nistjin nk'ie nga ja tíincha ma nkjin xuta xi yjankihj Jesu, as'ai xi nchja én griego b'a kitsú nga najmi nda tít's'in xi nchja én hebreo. B'a incha kitsú nga najmi nda tíchasehe jminchjín xi nchja én griego xi ja k'ien x'ihin nk'ie nga tímandzjo nichine xki nistjin. ² As'ai já postru xi te joo kinchja ñjahá ngayjee xuta ni'yakuyáha Jesu ko b'i kitsúhu:

—Jin tjihin nga k'uénijmí éhen Ntíaná. Najmi nda tjin tsa k'uéjñai nga b'a n'eji, tsa tu xi yámixó chasehe ri. ³ Kui nga jun,

já nts'e, tinchísjaihinu ajinnuu yatu já xi yankjún, xi kitsejihin ra Espiritu Santo ko xi nanka ts'innkjink'un, tu xi k'uajhi ri xá xu'bi. ⁴ B'a ts'in jin n'ekjas'ehen ri yjoni nga chubakoi Ntiana ko nga k'úenijmii éhen.

⁵ Ngayjee xuta kits'ínkjáihin ni xi kitsú já postru ko j'ájin já xu'bi: Esteban, nku nda xi 'yún s'ejihin Ntiana ko xi kitsejihin ra Espiritu Santo, Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmena, ko Nicola, nda xi nibáha nanki Antiokia. Kui nda xi najmi ntje judio tjehen ra tunga jahá nd'ai s'ejihin ra Ntiana. ⁶ Já postru jaich'áha já xi yatui. As'ai já postru kinchjantjai jóo nginkun Ntiana ko kingjénne ntsja.

⁷ 'Yún ngjindju éhen Ntiana nanki Jerusalem ko 'yún nkjin kama xuta ni'yakuyáha Jesu. Ta nkjin já na'mi kis'ejihin Jesu.

Kui ngat'ai kichjubénijéhe Esteban

⁸ Esteban 'yún nda kits'ínkoho Ntiana ko kitsjáha nga'yún. Kits'in kjuankjún ko ni i xi tsakúchji kjuachánkaha Ntiana ajihin xuta nantio. ⁹ As'ai k'ua xuta ni'ya sinagoga xi 'mi Sinagogaha Xuta Ndaí incha ngji kontraha Esteban, ko k'ua xuta Cirene ya, ko xuta Alejandria, ko k'ua xi nibáha ante Cilicia ko ante Asja. Kui xi incha y'ésiko Esteban. ¹⁰ Tunga namji kamahá ra kits'in nganaha, at'aha Espiritu Santo kitsjáha Esteban kjuankjink'un nanka nga kinchja.

¹¹ As'ai incha y'échjhi k'ua já tu xi b'a kuitsuhu nga kui xi kint'é nga Esteban ch'on kitsúhu Moise ko Ntiana. ¹² B'a ts'in tsinchákjahan ra xuta nantio ko jáchá xi tjihin xá ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. As'ai ngjik'ánijé Esteban ko ngjiko má nga ma ñja já tjíxoo. ¹³ Ta incha j'aiko já testiyu tsank'á xi b'i kitsú:

—Kui ndai tu nku én ch'on tsuhú títuhu ninkuhu Ntiana ko kjuatéxumoo. ¹⁴ Kinu'yái nga b'a kitsú nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, ts'ínkatsúnya ninku xu'bi ko nga ts'ínk'óntjaiya sin xi kich'aá xi tsakúyaná Moise.

¹⁵ As'ai ngayjee já tjíxá xi kab'entu yo tsasehe Esteban ko kieke nga b'a tjín ankjín ntítsje tjín ankjín Esteban.

7

B'i ts'in tsasinntjai yoho Esteban nginkun já tjíxoo

¹ As'ai nda na'mi títjuun kingjásjaiyaha Esteban:

—¿A kjuaxi ni xi tijncha tsu jóo?

² As'ai b'i kitsú Esteban:

—Jun xi ntje Israel tjeheennuu ko jun xi tjinnuu xá, tasinñju manú. Ntia chánkaná tsakúchjhi yoho ntje cháná Abraham nk'ie nga tjíña sa ante Mesopotamia, kintehe ni nga ngjuaik'ieñña nanki Haran. ³ B'a kitsúhu: “Títjui nankihí ko t'entu xuta xinkí. T'ihinnchin ante xi kuakuu.” ⁴ As'ai tsitju

Abraham antehe xuta Caldea ko ngjik'iejña nanki Haran. Nk'ie nga k'ien na'mihi Abraham, Ntjaná kits'in nibáha má tintsu_{oo} nd'ai.

⁵ Ei najmi kitsjáha ante xi kama ts'e, ndaha nku te má kama kuasín tsuku. Tunga kitsúya tíjuhún ra nga tsjáha nga kama ts'e ei má tintsu_{oo} nd'ai ko nga ntje xi s'ehe askahan ta kama ts'e, ndaha tsa najmi tíhín ntí Abraham kui nístjiun. ⁶ Ntjaná b'a kitsú yaha Abraham nga ntje xi s'ehe k'úentu má nga najmi kui ts'e, ko nga xuta musu n'e ma, ko nga ñju unchan nú tíhín un skuehe. ⁷ B'a kitsú ya Ntjaná: "An ts'inkokjua xuta xi musu ts'in maha. Askahan incha kuitju yo ko ts'íintsjona ante xu'bi."

⁸ Ntjaná b'a kitsúhu nga ts'in ni circumcision, tu xi b'a ts'in sakúchji ni nda xi y'éndako. Kui b'a maha, nk'ie nga kitsihin Isaac ko nga ja tíhín jin nístjin, Abraham kits'ihin ni circumcision. Isaac b'a ta kits'ihin Jacob, ko Jacob b'a ta kits'ihin ntí xi te johó, xi kama ntje cháná.

⁹ Kits'innchiníhi já nts'e Kuse ko tsatéñaha xuta xí tjin ante Egipto. Tunga Ntjanáha tsasinkohó Kuse ¹⁰ ko kits'ínkja t'axíhín ngayjee kjua'un xi kisatéjin. Kitsjáha kjuankjintak'un nanka ko kjuanda nginkun nda faraon, xi nda reihí xuta Egipto. Nda rej kitsjá xaha Kuse nga kama nda tíjuhún xuta Egipto ko nda k'akuhu ngayjee xuta xi tjin ni'yaha nda rej.

¹¹ As'ai kis'e kjintía ko kjua'un chánka ngayjee ante Egipto ko ante Canaan, má nga tíntu ntje cháná. Najmi ta kisakúhu ra nichine. ¹² Nk'ie nga kint'é én Jacob nga Egipto tjin tuníñu, kits'ínkji ntíhi xi ntje cháná maha niyá xi tjuhún. ¹³ Ko niyá xi ma johó Kuse tsakúchjijhi yjohó já nts'e. B'a ts'in kíkíehe nda faraon xuta xi ts'e Kuse.

¹⁴ As'ai b'a kitsú Kuse nga ngju_aichj'a Jacob xi na'mihi maha ko ngayjee xuta xi y'aha ra, xi cháte ko kan ún maha. ¹⁵ B'a ts'in j'aik'iejñaha Jacob Egipto ko yo k'ien. Ta yo ya incha k'ien ntíhi xi kama ntje cháná. ¹⁶ Askahan ngji s'eyanji Jacob nanki Sikem, má nga tíña tsjó xi ts'atse Abraham nga kitsjáha toontaba ntíhi Hamor.

¹⁷ Nk'ie nga tsichu tíña nístjin nga ts'íintjusun Ntjaná ni xi kitsúya tíjuhún Abraham, 'yún nkjin kama sa xutaná xi kik'ientu Egipto. ¹⁸ As'ai tsatéxuma yo kj'ai nda rej xi najmi be Kuse. ¹⁹ Kui xi ts'anachaha xutaná ko kits'in'uhún ntje cháná. Kits'in kju_ayúhún ra nga k'úentu masen ntíhi tu xi kuayáha.

²⁰ Kui nístjiun kitsin Moise ko Ntjaná kisasíhín Moise. Jan sá kamaha xi cháha nga kikuhún. ²¹ Nk'ie nga k'iejña masen, takjíhín nda faraon jakj'áha ko kits'íncháha xi nkúhu tsa ntíhi maha. ²² B'a ts'in tsangiyaha Moise ngayjee ni xi maha xuta Egipto. Nku nda chánka kama. Kinchja ko tse ni xi kits'in.

23 'Nk'ie nga jehe yachán nú Moise, animaha nibaha ra nga ngjitsubek'ún xuta xinkjín, xi xuta Israel. 24 Nk'ie nga kieke nga tín'e'uhun nku nda xi ntje Israel tjeheh ra, tsasinko. Kits'ínk'ien nda Egipto xi b'a kits'ihín. B'a ts'in kits'in ngajoyaha ni xi tín'ehe nda xi ntje Israel tjeheh ra. 25 At'aha b'i kitsú Moise nga kits'ínk'ink'un: "Kamankjihín xuta xinkjían nga an ts'ínchjéna Ntjaná tu xi kama ndaíhi ra xutana." Tunga najmi b'ahá ts'in kits'ínk'ink'un xuto.

26 'Nistjin xi ma ndyjuun kieke Moise nga jo já xi ntje Israel tjeheh ra tíncha kjánko xinkjín ko mjehe nga kuatekj'áiyaha jóo. B'i kitsúhu: "Jun já, nts'o mahanu xinkiu. ¿Á ta jun tín'e'uhun ruu xinkiu?" 27 As'ai nda xi títs'in'uhun nda xinkuu kitsuniña Moise nga b'a kitsúhu: "¿Yá xi kitsjá xáhi nga ji xi kama nda k'akuní ko nga chaseihí tsa nda ko tsa najmi nda tín'ei?" 28 ¿A kohó an mjehi n'ek'ienní xi nkú ts'in kin'ek'iein nda Egipto kujña?" 29 Nk'ie nga kint'é Moise éin, tsanka ko ngjik'iejña ante Madian. Yo y'eñasún ko yo kis'entuhu jo ntí.

30 'Nk'ie nga j'a yachán nú, nku ntítsje j'aisehe Moise ante kixiu tiña asunntu tjenkí Sinai. Ajihín nku na'yá ntsje xi títi tsakúchjhi yjoho. 31 Kama nkjúhun Moise nk'ie nga kieke ni xi tíma chjhi ko ngjise tiñaha tu xi kuase sisihín ra. Tu kint'éhé ntaha Ntjaná nga b'a kitsúhu: 32 "An xi Ntjaha ntje cháhi, Ntjaha Abraham, Isaac ko Jacob." Ts'atsé nkjún Moise ko najmi kama k'un nga tsase. 33 B'a kitsú Ntjaná: "N'esjei tjabaxín ntéhi, at'aha ante nkjúhún má nga kabisinjñai. 34 Tíbe kjuanima xi tífa xuta xi ts'an xi tjíntu Egipto ko tint'e nga un tíncha maha. Kaf'áijén tu xi ts'in ndaíhi ra. T'endai yjohi. An ts'ínk'jhi Egipto."

35 'Najmi kits'in mjehe jóo Moise nga b'i kik'ihín: "¿Yá xi kitsjá xáhi nga ji xi kama nda k'akuní ko nga chaseihí tsa nda ko tsa najmi nda tín'ei?" Tunga kuihi Moise xi kama chjhi ntítsjehe Ntjaná ajin na'yá ntsje xi títi. B'a ts'in Ntjaná kits'ínk'ijhi ra ko kik'ai xáha nga kui xi kama nda k'akuhu xutaná ko nga ts'ín ndaíhi. 36 Kui xi kik'onsje xutaná Egipto. Yachán nú tjihin kits'in kjuankjún ko ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntjaná Egipto ko ajihín Ntáchak'un Niu ko ante kixiu.

37 'Kui Moise xi b'a kitsúhu xuta Israel: "Ntjaná kjésintjen nku nda profeta xi nkúhu an. Ajinnuu kuitjuhu." 38 Kui Moise xi y'eñajihín xuta nga kama ñjakú nk'ie nga y'entu ante kixiu. Kinchjako ntítsjee asunntu tjenkí Sinai ko ta kinchjako ntje cháná. Kik'aihi nga tsjáná én xi ts'ínk'íentu tík'unná.

39 'Tunga ntje cháná najmi kama mjehe nga kuint'é'éhen. Tu sahá kits'in t'axín ko kama mjehe nga k'oóya ngáha Egipto. 40 B'a incha kitsúhu Aaron: "N'endani ntja xi tsjén tíjunní,

at'ahá najmi yaj mí nihi xi kamahá Moise, ndá xi kik'onsjeni Egipto.”⁴¹ As'ai incha kits'innda nku turu ntjā kō kits'ink'ien chu nga kitsjáha chje. Kits'intsoho ni xi ntsja kits'inndakoho.

⁴² 'As'ai Ntjaná najmi tā kits'insihin rá xutá xu'bo. Kitsjantehe nga ts'intsjohō niñu xi tjín nk'a ján. B'a kama xi nkú ts'in tjit'a xujun éhen Ntjaná xi y'ét'a já profeta:

Jun xutá Israel, ¿a ahán kik'ainú chje,
nk'ie nga tintsuḅoo ante kixiu yachán nú tjihin?

⁴³ Ni'ya najyuntehe ní ntjā Moloc

kō niñuhu ntjā Renfan tsankinkoo.

Sénnistjin kin'endo tū xi n'etsjohoru,ui,

kui nga kjin ts'inkjihinuu xi tjehe astun Babilonia.

⁴⁴ 'Kits'innda Moise ninku najyunte xi bakúchji nga Ntjaná tijnajihin xutá xi ts'e. Kin'enda xi nkú ts'in kisakúchjihí nga kamanda. B'a ts'in ante kixiu kis'ejnaha rá ntje cháná ninku najyuntee xi nkú nga kitsú Ntjaná. ⁴⁵ Kik'aihi ntje cháná nga kama ts'e niu. Incha y'a nk'ie nga incha jas'en ei má tintsuḅoo nd'ai, nistjin nk'ie nga tjihin xá Josue kō kikjankō xutá xi tjinu ei, xi Ntjaná kik'onsje ngandaha ntje cháná. B'a ts'in kis'ejña ninku najyuntee santaha nkúhu nga y'ejña ndá rej David.

⁴⁶ 'Ntjaná kisasihin David kō David kama mjehe nga ts'indaha nku ante Ntjaná, Ntjaha ntje cháná Jacob. ⁴⁷ Tunga Salomon kits'inndaha ni'ya Ntjaná. ⁴⁸ B'a tjín kjáihin nga nk'a ján tijná Ntjaná kō nga najmi b'ejnaya ni'ya xi ts'innda xutá. At'ahá b'a ts'in y'ét'a éhen Ntjaná ndá profeta:

⁴⁹ Ndjiojmi ján bátejña nga batexuma,

kō t'anankiu basinjñásan tsuká.

¿Mí ni'yaha xi n'endanú, titsu Ntjaná,

kō má antehe kama ts'inkj'áiya?

⁵⁰ An ní kits'innda ngayjee ni xu'bi.

⁵¹ B'a tā kitsú ya Esteban nga ngjindju:

—Tunga jun najmi mjenuu kuinú'yá'ón. B'a ts'in nu'yó kō tjíya animanuu xi nkú joyaha xutá xi najmi be Ntjaná. Nkuhú nga tintsuḅa kontraḅa ruu Espiritu Santo. Jun xi b'a k'un xi nkúhu ntje chánuu. ⁵² ¿Má já profetaḅa xi najmi kitsjennkí unkie ntje chánuu? Kits'ink'ien já xi kitsúya títjun nga kj'uaí ndá xi naxu ts'jín. Kō nk'ie nga j'ai ndo, jun kin'ekjas'on kō kin'ek'ion. ⁵³ Jun bi ntítsje kits'inkjas'ennuu kjuatéxumaha Ntjaná tunga najmi tín'etjusunnú.

B'i ts'in kin'ek'ien Esteban

⁵⁴ Nk'ie nga kint'é já tjíxoo ni xi kitsú Esteban, tū ni xí incha kama kjahán rá kō íxí tsatehé ni'yun. ⁵⁵ Tunga máha Esteban, kitsjihin rá Espiritu Santo. Tsasenjinki nk'a ján kō kikié kjuacháñkaha Ntjaná kō nga Jesu kabasinjñat'ahá Ntjaná. ⁵⁶ B'i kitsú:

—¡Chasoo! Tíbe nga tjen tixa ndjiojmi ján ko nga Ntíhi Ndax'iun kabasinñat'aha Ntíaná.

⁵⁷ Najmi ta tsasínñuju ra jóo Esteban. Xaáhan incha kits'in. Ngatentee nkuhú nga ngjik'á. ⁵⁸ Incha kik'onsje natsihin nantio ko yo incha y'éhe ndjio. Nku ndati xi 'mi Saulo kikuntá najyuhun já testiyu tsank'óo.

⁵⁹ Nk'ie nga tís'ehe ndjio Esteban, b'i kitsú nga kinchjako Ntíaná:

—Ji Nda Ntia Jesu, n'ekjálhin animana.

⁶⁰ As'ai tsasinkunch'in ko 'yún kikjintáya nga b'i kitsú:

—Ji Nda Ntia, najmi tu ch'axkihí ri jái ngatitsun xu'bi.

Nk'ie nga ja b'a kitsú, k'ien.

8

B'i kama nk'ie nga ja kin'ek'ien Esteban

¹ Kisasihin Saulo nga kin'ek'ien Esteban, ko ta kuihi nistjin xu'bo kich'atuts'ihin nga tu ni xí kitsjennkí unchahá xuta ninku xi tjin nanki Jerusalen. Kindzjoyayje nga ngji ante xi tjin Judea ko Samaria. Tu já postru y'entu subahá sa Jerusalen. ² K'ua já xi nda tjintuyáha kingjáyaji Esteban ko kikjintát'a. ³ Tunga tu xí kitsjenkí unkiehé Saulo xuta ninku. Xki ni'ya jas'en nga kikjebéfe jáx'in ko jminchjin ko kits'ínkjas'en nubayá.

B'i ts'in kis'enijmí éhen Ntíaná ante Samaria

⁴ Máha xuta xi kindzjoyoo, tu má xi tje'hén ni nga incha ngji, yo incha y'énijmí én nda tsuhu Ntíaná. ⁵ Ante Samaria ngji Felipe nga y'énijmíhi xuta xi tjin yo nga Jesu xi kits'in nibá Ntíaná. ⁶ Kama ñja xuto nga kingjénñuju ni xi kinchja Felipe nk'ie nga incha kint'é ko kieke ni xi kits'in nga tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná. ⁷ At'aha nkjin jáninda xi tsitjujihin xuta nga 'yún kikjintáya nga tsitju, ko nkjin xuta xi najmi ma fi ko xi nimá sjai kama nkihí. ⁸ Kui nga tsjo nkjún kamaha ra xuto.

⁹ Tunga ta y'ejñahá yo nku nda xi 'mi Simon xi kits'in tje nistjin nk'ie. Kui xi ts'anachaha xuta xi tjin ante Samaria. B'a kitsú nga kui xi nku nda chánka. ¹⁰ Ngayjee xuta tsasínñuju ndo, b'aha ra xi ndyjahá ko santaha xi cháha. B'a incha kitsú:

—Kui nda xu'bi xi nga'yún chánkaha Ntíaná.

¹¹ Incha ts'insihin at'aha nkjin nú kits'in tje ndo. B'a ts'in ts'anachaha xuta. ¹² Tunga nk'ie nga tsakúya Felipe nga Ntíaná xi batéxuma ko nga Jesu xi kits'in nibá Ntíaná, kis'ejihin xuta ko kiasaténtá jmichjin ko jáx'in. ¹³ Santaha ko Simon ta kis'ejihin ko kiasaténtá. As'ai kitsjenko tehente Felipe ko kama nkjühun nk'ie nga kieke ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná ko kjuankjún i xi kits'in Felipe.

14 Nk'ie nga kint'é én já postru xi tjintu nanki Jerusalen nga xuta xi tjin ante Samaria kits'inkjálhín éhen Ntíaná, as'ai kits'inkji yo Pedro ko Jua. 15 Nk'ie nga incha j'ai jóo yo, kinchjantjai xuta Samaria nginkun Ntíaná tu xi ts'íinkjálhín ra Espiritu Santo. 16 At'aha ndaha nku najmi kjee f'aijihin Espiritu Santo ko tu ntáhá kiséntáhá xuta nga kits'inkjálhín Jesu. 17 As'ai Pedro ko Jua kingjénne ntsja xuta ko kits'inkjálhín Espiritu Santo.

18 Kikie Simon nga kits'inkjálhín xuta Espiritu Santo nk'ie nga kingjénnehe ntsja já postru. As'ai kingjén'a toon já postru 19 nga b'i kitsúhu:

—K'uainú ko an nga'yún xu'bi, tu xi nk'ie nga ngjuenné ntsahana tu yáha ni ta ts'íinkjálhín Espiritu Santo.

20 As'ai b'i kitsú Pedro:

—Kandyjai ko ta kandyja tjoohin, at'aha b'a n'e t'in'enkjintak'uin nga toon ma ch'atseko ho ni xi tsjá Ntíaná. 21 Najmi ji tsuhu ri ko najmi ji tjehe ri xá xu'bi, at'aha najmi kixi tjíya animahí nginkun Ntíaná. 22 T'inch'aha ri animahí ngat'aha ngatitsun xu'bi ko chubanimakoi Ntíaná, tsa tu 'yaha ts'íinndyat'ahi ni xi kuan'enkjintak'uin. 23 At'aha tibe nga najmi je tjíya animahí ko tibe nga ni ch'onk'uun tji'yihin ji.

24 B'i kitsú Simon:

—Chubanimakoo Ntíaná tu xi ndaha nku ni xi kuak'ihinnú najmi nibanehena.

25 Nk'ie nga ja incha y'énijmí éhen Ntíaná yo Pedro ko Jua ko y'éjña chjihí xuta yáha Jesu, as'ai kik'óya ngáha nanki Jerusalen. B'a ts'in incha j'aha nkjin ante nanki xi tjin ante Samaria nga y'énijmí ts'íhin én nda tsuhu Jesu.

B'i ts'in kinchjanijmíko Felipe nku nda xi nibáha ante Etiopia

26 As'ai nku ntítsjehe Ntíaná kinchjakoho Felipe. B'i kitsúhu:

—Tísintjein ko chjúbéi njyá xi bitju Jerusalen nga t'in nanki Gaza.

Ante kixiu f'a njyá xu'bi. 27 As'ai tsisintjen Felipe ko ngji, ko aya njyóo kiséjin nku nda xi nibáha ante Etiopia. Nku nda eunuko niu, nku nda k'aku xi ts'ínxát'aha na Candace xi na reinaha xuta Etiopia. Kui xi f'átjo ngayjee toohon na reina. Ntíaná ngji ts'íntsjohó ndo nanki Jerusalen 28 ko ja tób'óya ngáha nankihí. Yá xi tjenko kab'ejñaya ko tít's'inya xujun éhen Ntíaná xi y'ét'a nda profeta Isaia. 29 As'ai Espiritu b'i kitsúhu Felipe:

—T'ihinse tiñaihí nda xi kab'ejñaya yá ján.

30 Nk'ie nga tsichuk'úhun, kint'é Felipe nga xujun xi y'ét'a nda profeta Isaia tít's'inya ndo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿A tímankjihin ni xi t'in'eyai?

31 —¿Nkú ts'in kamankjihinna nga najmi tjín xi kuitsuya sisinna? —kitsú ndo ko tsankihí Felipe nga kuíyájnuta'aha.

32 B'i ts'in tjít'a má nga títs'inya ndo:
Ngji n'ek'ien xi nkúhu chutsanka, najmi kikjex'á ts'a,
xi nkúhu chutsanka xi tíchj'ajnu tsankaha.

33 Kichajnuha ko najmi naxu kin'ehe kjua.

Tsichakjá ntjehe at'aha kin'ek'ien.

34 As'ai b'i ts'in kinchja nda k'aku xi nibaha Etiopia nga kingásjaiyaha Felipe:

—T'inyaní, zyá xi tínchjanjímíyaha nda profeta ei? ¿A kui tínchjanjímíyaha yjoho a ra kj'aihí xi tínchjanjímíyaha?

35 As'ai kinchja Felipe. Má nga títs'inya ndo kik'atuts'ihin ra nga kitsuyaha én nda tsuhu Jesu. 36 Nk'ie nga tíncha ts'in niyá, tu incha tsichuhú má nga tjín ntánijua ko b'i kitsú nda k'aku Etiopia:

—Á ntánijua ei. ¿A najmi kamahá saténtá?

37 B'i kitsú Felipe:

—Tsa ngayjee animahi s'ejihin yáha Jesu, kama.

B'i kitsú ndo:

—S'ejinna nga Jesucristo xi Ntíhi Ntíaná.

38 As'ai b'a kitsú nga s'ejña'yún yóo ko nga joo tsitjujnya má tjíña ntánijuo. As'ai Felipe tsaténtá ndo. 39 Nk'ie nga incha tsitjujin ntánijuo, Espiritu Santo ngjiko t'axíhin Felipe. Nda k'aku xi nabáha Etiopia najmi ta kikiehe Felipe, tunga tsjohó kik'iehe nk'ie nga kits'innđuú niyáha.

40 Tsihu Felipe nanki Azoto ko xki ante ngji nga y'énjímí én nda tsuhu Jesu santaha nkúhu nga tsihu nanki Cesarea.

9

B'i ts'in jakj'á Jesucristo nda Pablo

1 Saulo tu nku tsinchánkjúhún ra xuta xi s'ejihin Nda Ntíaná Jesu nga mjehe ts'ínk'ien. Kui nga ngjisehe ra nda na'mi titjuun 2 ko tsankihí xujun xi má nga tí'baihi kjua, tu xi kama ngjuaihi ni'ya sinagoga xi tjín nanki Damasco ko kuangisjai yo xuta xi s'ejihin Jesu ko kj'uaikonijé nanki Jerusalen, ndaha tsa jáx'in ko ndaha tsa jminchjín.

3 Tunga nk'iehé nga títs'ín niyá ko ja tibichú tiña nanki Damasco, tjen'yún kits'in ndzjehé ra Saulo nku nd'í xi nibaha nk'a ján. 4 As'ai tsijne t'anankiu ko kint'é nku nta xi b'i kitsúhu:

—Saulo, Saulo, ¿á an tjennki unchahani?

5 —¿Yáha ji, Nda Ntía? —kitsú Saulo.

B'i kitsú xi kinchjakoho:

—An Jesu xi tjennki unchai. 6 Tjísintjein ko t'in ajin nantio. Yo k'únyahi ni xi tjihin nga n'ei.

⁷ Kitsankjún já xi tjenko Saulo, at'aha kint'é nto tunga najmi ch'a xi kikiehé. ⁸ As'ai tsisintjen Saulo, tunga nk'ie nga kikjex'á tunkun najmi ta kama chjihí ra. Kui nga tu kichjubénkihí ni nga ngjiko jóo nanki Damasco. ⁹ Yo kamaha jan nistjin nga y'ejña ka. Najmi chumi nihi xi kikjine ko najmi chumi ntáha xi kik'i.

¹⁰ Damasco y'ejña nku nda xi tjenkihi Jesu xi 'mi Anania. Kui xi Nda Ntjaná tsakúchjihí yjoho xi nkúhu tsa nchini kik'aihi ko b'a kitsúhu:

—ji Anania!

—Á an ei, Nda Ntia —kitsú Anania.

¹¹ B'i kitsúhu Nda Ntjaná:

—Tisintjein ko t'in niyáté xi 'mi Niyá Kixi. Ni'yaha Juda chasjaiyai nku nda xi nibáha nanki Tarsu xi 'mi Saulo. Ntjaná tinchjako ndo. ¹² Ja kama chjihí xi nkúhu tsa nchini kuak'aihi nga nku nda xi 'mi Anania kafas'en má tíña ko nga kamjénehe ntsja tu xi kama chji ngáha ra.

¹³ B'i kitsú Anania:

—Ji Nda Ntia, nkjin xuta títsuyana xi nkú k'uhun ndo ko ni xi najmi nda xi kits'íhin xuta xi ts'i xi tíntu Jerusalem. ¹⁴ Já na'mi k'aku ja kitsjáha kjuá xi má nga kama ngjuaike kjuá'yún ngayjee xi s'ejihin ji.

¹⁵ As'ai b'i kitsú Nda Ntjaná:

—T'in, at'aha an ja j'aiján ndo nga kui xi k'uénijmíhi an xuta xi najmi ntje Israel tjeheh ra ko já rei ko xuta xi ntje Israel tjeheh ra. ¹⁶ An kuakuchjihí nk'ie nga nkjin kjuanima kj'ujain ngat'ana.

¹⁷ As'ai ngji Anania. Jas'en ni'ya má nga tíña Saulo ko kingjénne ntsja nga b'i kitsúhu:

—Ji nda nts'é Saulo, Nda Ntjaná Jesu xi tsakúchjihí yjoho aya niyá má nga tñibái, kui kuats'ín nibána tu xi kama chji ngáha ri ko tu xi tséjihin ri Espiritu Santo.

¹⁸ Tjen'yún tsitjunkihi tunkun Saulo ni xi b'a k'un tjabaxkfi k'un ko kama chji ngáha ra. As'ai tsisintjen ko kisaténtá. ¹⁹ Nk'ie nga ja kikjine nichine, kisakú nga'yún ngáha ra ko chuba nistjin y'ejñajihin xuta xi yjankihí Jesu xi tjin Damasco.

B'i ts'ín y'énijmí tjuhun éhen Ntjaná Saulo nanki Damasco

²⁰ As'ai y'énijmí Saulo éhen Ntjaná ni'ya sinagoga xi tjin yo nga b'a kitsú nga Jesu xi Ntíhi Ntjaná. ²¹ Kama nkjühun ngayjee xuta xi kint'éhe. B'i incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihi ndai xi tjenki unkie xuta xi s'ejihin Jesu nanki Jerusalem? Ko ta kui xá j'aihi ei tu xi ngjuaikonijéhe xuta nginkun já na'mi k'aku.

²² Tunga tu sahá 'yún y'énijmí sa Saulo ko y'ejña chji nga Jesu xi kits'ín nibá Ntjaná. Kits'ínndyjajihin xuta xi ntje judio

tjehen ra xi tjíntu Damasco. ²³ Nk'ie nga j'a nkjin nístjin, as'ai y'éndako xinkjín já judio nga incha ts'ínk'ien Saulo. ²⁴ Tunga tjíhín xi kitsúyaha Saulo ni xi y'enda jóo. Nístjin nístjen incha kikunntá ankjuaha nankiu tu xi ts'ínk'iehen Saulo. ²⁵ As'ai xuta xi yjankihí Jesu tsasinkoho Saulo. Y'éyaha nku nisin ko kikejenntjaihi xjóho nankiu nga jyuun.

B'i kama nk'ie nga j'ai tjúhun Saulo nanki Jerusalen

²⁶ Nk'ie nga tsichu Saulo nanki Jerusalen, mjehe nga kamangujinko xuta xi yjankihí Jesu, tunga kitsankjúhún ra ngayjee jóo, at'aha najmi kis'ejihin tsa ja ta nku nda xi tjennkihí Jesu Saulo. ²⁷ As'ai Bernabe ngjiko Saulo nginkun já postru ko kitsúyaha xi nkú ts'ín aya niyóo kieke Saulo Nda Ntíaná ko nga Nda Ntíaná kinchjako ko xi nkú ts'ín ndjá y'énjímí ehén Jesu nanki Damasco.

²⁸ As'ai y'ejna Saulo nanki Jerusalen. Y'emako já postru ko ndjá y'énjímí nga tsakúya yáha Nda Ntíaná Jesu. ²⁹ Kinchjanijmíko ko y'ésiko xuta xi ntje judio tjehen ra xi nchja én griego. Tunga já xu'bi tsangisjai niyá xi nkú ts'ín kama ts'ínk'ien Saulo. ³⁰ Nk'ie nga kint'é já nts'eé ni xu'bi, as'ai ngjiko Saulo nanki Cesarea. Ja kamo ko kits'ínkji Tarsu.

³¹ Kis'ehe kjuajyu xuta ninku xi tjín ngayjee ante Judea, ante Galilea ko ante Samaria. Yún kis'ejin saha Ntíaná. Kikienkjún Ntíaná nga y'entu ko Espiritu Santo tsasinkoho nga 'yún kama nkjin sa.

B'i ts'ín kits'ínkhi Pedro nda Enea

³² Nk'ie nga tsú'bak'un Pedro xuta ninku xi tjín xki ante, as'ai ta j'aisehe xuta xi ts'e Ntíaná xi tjín nanki Lida. ³³ Yo kieke nku nda xi 'mi Enea xi jin nú tjíhín nga kjiñasun nachan, at'aha nta sjai. ³⁴ As'ai b'a kitsúhu:

—Ji Enea, Jesucristo títs'ínkhi. Tísintjein ko t'endai kamahi.

Ta kuihi chubo tsisintjen Enea. ³⁵ Ngayjee xuta xi tjíntu Lida ko Saron kieke nga tsisintjen Enea ko kits'ínkjáihín Nda Ntíaná.

B'i ts'ín kits'ínk'íyaha Pedro tachjuún Tabita

³⁶ Nanki Jope y'ejna nku tachjuún xi tjennkihí Jesu xi 'mi Tabita, j'áin xi tsuhu ra Dorca nga én griego. Kui xi ngayje nístjin kits'ín ni xi nda ko kitsjáha xuta x'an ni xi machjéhen. ³⁷ Kui nístjiun kisate ch'in ko k'ien. Askahan nga ja jejnú yjonintehe, kis'ejna nku aya 'ma.

³⁸ Nk'ie nga kint'é xuta ni'yakuyáha Jesu xi tjíntu nanki Jope nga nanki Lida tjíña Pedro, as'ai kits'ínkjisehe jo já, at'aha tiña maha xinkjín nankiu. B'i kitsú jóo nga j'ai nchjako Pedro:

—Najmi tu n'ek'andayai. Nibáasení.

³⁹ As'ai tsisintjen Pedro ko ngjiko jóo. Nk'ie nga ja tsichu nanki Jope, xuta xi tüncha yo ngjikoḥo aya 'ma xi má nga kjiñña yjoninte k'ien. Ngayjee jminchjín xi ja k'ien x'ihin j'aitset'áha Pedro nga tüncha kjintá ko tüncha bakú x'ótji ko kj'ai sa najyun xi ts'ínnda Dorca nk'ie nga y'eñña. ⁴⁰ As'ai kik'onsje Pedro ngayjee xuta xi tüncha yo ko tsasinkúnch'in nga kinchjako Ntíaná. Tsase ts'ihin ra yjoninte k'ien nga b'i kitsú:

—Ji Tabita, tisintjein.

As'ai kikjex'ánki tunkun tachjúun. Nk'ie nga kkie nga yo síñña Pedro, y'eñña kutu. ⁴¹ Pedro jak'á ntsja tachjúun ko kikjesintjen. Kinchjaha xuta ninku ko jminchjín xi ja k'ien x'ihin ko kits'ínkjas'en tik'un ngáha ra tachjúun. ⁴² Ngayjee xuta xi tjin nanki Jope kint'é ni xi kamoḥ ko nkjin xi kis'ejihin Nda Ntíaná Jesu. ⁴³ Nkjin nistjin kamaha Pedro nga y'eñña nanki Jope ni'yaha nda xi 'mi Simon xi f'áxi tjabaxín.

10

B'i ts'in ngjisehe Pedro nda Cornelio

¹ Nanki Cesarea y'eñña nku nda xi 'mi Cornelio xi nda jun k'akuḥu já jun xi 'mi Já jun Italiano. ² Kui ko ngayjee xuta xi tjintu ni'yaha tjoho ko benkjún Ntíaná. Tsjáha xuta x'an ni xi machjéhen ko tehente nchjako Ntíaná. ³ Nku niyá nkú ra ma nga chuba jan nga ngixuun kama chjihí nku ntítsjehe Ntíaná xi nkúhu tsa nchini kik'aihi kamaha. Kikie Cornelio nga jas'en ntítsjee má tijná ko b'a kitsúhu:

—Ji Cornelio!

⁴ —¿Mí nihi, Nda Ntia? —kitsú Cornelio nga tsase ko títsankjúhún ts'ihin.

B'i kitsú ntítsjee:

—Tsasínñjuḥu Ntíaná ni xi tsinchihí ko tíbe nga tí'baihi xuta x'an ni xi machjéhen. ⁵ Kui nga n'ekjihini nanki Jope já xi kuinchjaha ra Simon, kui xi ta 'mi Pedro. ⁶ Kui xi tijná ni'yaha nda Simon xi f'áxi tjabaxín, nda xi tiña andai ntáchak'uun síñña ni'yaha.

⁷ Nk'ie nga ja ngji ntítsje xi tinchjakoḥo, as'ai kinchjaha Cornelio jo já musuḥu ko j'ájin ajihin já jun xi tjihin nku nda jun xi tjoho Ntíaná. ⁸ Kitsúyaha ngayjee ni xi kamoḥ, as'ai kits'ínkji nanki Jope.

⁹ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga títs'in niyá jóo ko nga ja tibichú tiña ajin nantio, Pedro ngji nchjako Ntíaná nk'a ni'ya má nga tijná, nkú ra ma nga chuba te jo. ¹⁰ As'ai tu kama bjohó ra ko mjehe kjine ni. Nk'ie nga tísechjahan nichine, kama chjihí nku ni xi nkú joyaha tsa nchini kik'aihi kamaha. ¹¹ Kikie nga tsix'á nk'a ján ko nga nibajen t'anankiu nku ni xi

b'a tjin xi nkú joyaha nku najyun tjebe chánka xi tjit'a'yún nga ñjuu nkun. ¹² Tjintuyá ayaha niu ngayje tjká chu xi b'ema ko xi b'éfe yjoho t'anankiu ko nise xi b'emajtjen nk'a ján. ¹³ As'ai kint'é Pedro nku ntá xi b'i kitsúhu:

—Pedro, tisintjein. N'ek'iein chu ko chinej.

¹⁴ B'i kitsú Pedro:

—Najmi, Nda Ntia. Ndahachí najmi kjee kjine ni xi tjina nkjuhun kjuatexumoo nga kama chine, ni xi najmi je nginkun Ntianá.

¹⁵ As'ai ta kinchja ngáha ntó nyá xi ma johó. B'i kitsú:

—Ni xi kits'in Ntianá nga ja je nginkun, najmi tu ji 'mihú nga najmi je.

¹⁶ Jan nyá b'a kama, as'ai ngjinji ngáha niu nk'a ján.

¹⁷ Nk'ie nga ta tít's'innkjink'uhun Pedro nkú tsuhu rá ni xi kama chjihí, tu tsichuhú asti ankjuo já xi kits'in nibá nda Cornelio. Kisakúhu jóo ni'yaha Simon, nda xi f'áxi tjabaxín. ¹⁸ As'ai kingjásjaiya tsa yo tjina Simon xi ta 'mi Pedro.

¹⁹ Nk'ie nga tu nku tít's'innkjink'uhún Pedro ni xi kama chjihí, Espiritu Santo b'i kitsúhu:

—Chase mai. Jan já t'bangisjaihi. ²⁰ Tisintjein ko titjujein. Najmi tu n'ejó tak'uin nga t'inkoi, at'aha an kats'in nibá jóo.

²¹ As'ai tsitjujen Pedro nga j'aisehe jóo ko b'i kitsúhu:

—An xi t'binchisjó. ¿Mí xáha xi kj'úáihinu?

²² B'a incha kitsú jóo:

—Nda jun k'aku Cornelio kats'in nibáni. Benkjún Ntianá ndo ko naxu ts'in ni xi ts'in. Nda ts'in nchjanijmíyaha rá ngayjee xuta judio ndo. Nku ntít'sjehe Ntianá b'a kitsúhu nga kjuáchj'aihi nga k'úin ni'yaha ko nga kuasínñjuhu ni xi k'úihín.

²³ Kits'ínkjáihín Pedro jóo ko yo incha kits'ínkj'a nistjen. Nistjin xi ma ndyjuun ngjiko jóo. Ta ngjiko k'ua já ninku xi tjin nanki Jope. ²⁴ Nistjin xi ma johó tsichu nanki Cesareá. Tíkuyá Cornelio ko ta tikuyá xuta xi kits'ínkint'é, kui xi xuta xinkjín ko xuta xi nda nchjakoho. ²⁵ Nk'ie nga ja tífás'en Pedro ayoo, Cornelio j'ai ts'ínkjáihín ko tsasinkúunch'int'aha nga kits'íntsjoho. ²⁶ Tunga kikjesintjehén rá Pedro ko b'i kitsúhu:

—Tisintjein. Ta xutaná xi nkúhu ji.

²⁷ Tinchjako ts'ihin nga jas'en ayoo ko kieke nga nkjin xuta kama ñjakú yo. ²⁸ As'ai b'i kitsúhu:

—Jun yo nga nku nda xi ntje judio tjehe rá najmi tsjantehe kjuatexumaha tsa kama ñjako xuta xi najmi ntje judio tjehe rá ko tsa kjuas'en ni'yaha. Tunga Ntianáhá tsakúchjina nga najmi tjihin nga kj'ujáin xuta, tsa xi je ko xi najmi je xi nkú tít'su kjuatexumani. ²⁹ Kui kjuaha nk'ie nga kichubahanú, najmi jo jan tjihinna nga kjuáisenúu. Kui b'a maha, t'inyahanú mí kjuaha nga kichubahanú.

³⁰ *As'ai b'i kitsú Cornelio:*

—Ma ñju nistjin, nkú rā ma chuba jan nga ngixuun, ni'yana tinchjaka Ntjaná. Tu j'ai sinjñahá nku nda xi t'ib'at'ai najyun xi yja. ³¹ Kui xi b'a kitsúna: “Cornelio, Ntjaná tsasínñujuhú ni xi tsinchihí kò tibe nga tí'baihi xuta x'an ni xi machjéhen. ³² Kui nga n'ekjihini nanki Jope já xi kuinchjaha rā Simon, kui xi ta 'mi Pedro. Kui xi tijná ni'yaha Simon xi f'áxi tjabaxín, nda xi tiña andai ntáchak'uun síjña ni'yaha.” ³³ Kui nga tjen'yún ngijich'ahána ji, kò nda kuan'ei nga kjuái. Kui kjuaha kabintsubahani ej ngayjei nginkun Ntjaná tu xi k'uasinñujuhú ri ngayjee én xi kitsúhi Ntjaná nga kuixínyani.

B'i ts'in y'énimí Pedro éhen Ntjaná ni'yaha Cornelio

³⁴ *As'ai b'i kitsú Pedro nga kik'aha éhen:*

—Mankjinna nd'ai nga kjuaxi kjáihin nga najmi ngabi ts'in Ntjaná ajihin xuta. ³⁵ Ts'ínkjáin níhi tu má xuta naxinantáha ni xi tjin asuntee xi benkjúhun kò xi naxu ts'in nginkun.

³⁶ 'Ntjaná kits'ínkint'é xuta xi ntje Israel tjeheh ra én nda tsuhu Jesucristo. Kui xi Nda Ntjaha ngayjee xuta kò kui xi tsjáha xuta kjuajyuhu Ntjaná. ³⁷ Yo én xi kichuba ngayjee ante Judea, b'aha rā ante Galilea nk'ie nga ja kamaha Jua nga tsaténtá kò y'énimí éhen Ntjaná. ³⁸ Yo xi nkú ts'in Ntjaná kits'in nibájen Espiritu Santo nga j'aitsejihin rā Jesu, nda xi nibáha nanki Nazaret, kò kitsjáha nga'yún. Kui xi kik-jatsú'ba nga kits'in ni xi nda kò kits'ínkkihí ngayjee xi t'jintujihin jánindo. Ntjaná kits'ínxájihin Jesu.

³⁹ 'Jin kiyai kò bixiyai ngayjee ni xi kits'in Jesu ante Judea kò nanki Jerusalem. Kis'et'a kruu nga kin'ek'ien. ⁴⁰ Tunga Ntjanáhá kits'ínkj'áíya ngáha rā ngabayoo nistjin xi ma jahan kò tsakúchjini. ⁴¹ Najmi ngayjee xuta tsakúchjihí yjoho, tu nkuhú jin xi j'ájin títjunni Ntjaná nga kuixínyai xuta xingiso. Jin kichinekoj kò ki'yukoj nk'ie nga ja j'áíya ngáha rā ngabayoo.

⁴² 'Y'éxani nga tjihin nga k'úénimíhi xuta kò kuixínyai nga Ntjaná kitsjá xáha nga kui kuasehe ni xi nda kò ni xi najmi nda kits'in xuta xi t'jintu t'ik'un kò xi k'ien. ⁴³ Ngayjee já profeta kinchjanijmíyaha Jesu. B'a incha kitsú nga ngat'aha Jesu kama ndyjat'aha rā jéhe ngayjee xuta xi s'ejihin.

B'i ts'in kits'ínkjáihin Espiritu Santo xuta xi najmi ntje judio tjeheh ra

⁴⁴ Nk'ie nga ta tinchjaha Pedro, tu nibajennehé rā Espiritu Santo ngayjee xuta xi t'íncha basínñujuhú én xi tinchja. ⁴⁵ Kama nkjúhun já ninku xi ntje judio tjeheh rā xi tjenko Pedro nk'ie nga kikié nga Ntjaná kitsjáha Espiritu Santo xuta xi najmi judio. ⁴⁶ At'aha kint'é nga kj'ai kj'ai én kinchja xuta kò nga

kits'ínkie yjohō nga Ntīaná xi tǵhīn kjuáchánka. As'ai b'i kitsú Pedro:

⁴⁷ —¿A tǵn xi najmi tsjánte nga saténtá xutá xu'bj xi ja kuats'ínkjáihīn Espiritu Santo xi nkúhu ñá?

⁴⁸ B'a kitsú Pedro nga saténtá xuto at'aha ja kis'ejihīn Jesucristo. Ja kamoō, tsinchihi Pedro nga k'úejña sa yo.

11

Pedro b'i ts'in kitsúyaha xuta nīnku Jerusalem ni xi kama ni'yaha Cornelio

¹ Kint'é já postru kō já nts'eé xi tǵn ante Judea nga xutá xi najmi ntje judio tjeheñ rā tā kits'ínkjáihīn éheñ Ntīaná. ² Nk'ie nga j'ai ngáha Pedro nanki Jerusalem, y'ésikohō já judio xi tǵncha tsu nga tǵhīn nga n'e ni circuncision xi nkú nga tǵtsu kjuatéxumoo. B'i kik'ihīn:

³ —¿Á ji tsitjas'ehenni ni'yaha kō kichinekohoni já xi najmi kin'ehe rā ni circuncision?

⁴ As'ai kik'atuts'ihīn Pedro nga kitsúya chich'in ngayjee ni xi kamoō. B'i kitsú:

⁵ —Nk'ie nga tǵnchjaka Ntīaná nanki Jope, kama chjina nku ni xi nkúhu tsa nchīni kik'aina. Kikie nku ni xi b'a tǵn xi nkú joyaha nku najyun tjebe chánka xi tǵt'a'yún nga ñjuu nkun. Nibajehen nk'a jáñ kō j'aijén santaha má tǵjña. ⁶ Nk'ie nga tsase nda nda mí nihi xi tǵnchaha, kikie chu xi b'ema, chu xi tǵn ngijñóo, xi b'éfe yjohō t'anankiū kō nise xi b'ematjen nk'a jáñ.

⁷ 'As'ai kint'e nku ntā xi b'i kitsúna: “Pedro, tǵsǵntjein. N'ek'iein chu kō chinei.” ⁸ B'a kixian: “Najmi, Nda Ntīa. Ndahachí najmi kjee kǵine ni xi tǵjña nkjühun kjuatéxumoo nga kama chīne, ni xi najmi je nginkun Ntīaná.” ⁹ As'ai tā kinchjakohó ngáhana ntā xi nibaha nk'a jáñ nǵyá xi ma joho. “Ni xi kits'in Ntīaná nga ja je nginkun, najmi tu ji 'mihī nga najmi je nginkun”, kitsúna. ¹⁰ Jan nǵyá b'a kama, as'ai ngjinji ngáha nk'a jáñ ngayjee niū.

¹¹ Tā kuihi chubō tsichu ni'ya xi má nga tǵjña jan já xi nibaha Cesarea nga j'aikj'ána. ¹² B'a kitsúna Espiritu nga najmi jo jan kamana nga kfínka jóo. Tā ngjikona já nts'eé xi jun xu'bj kō tsitjas'ein ni'yaha ndo. ¹³ As'ai kitsúyani xi nkú ts'in kikie nku ntǵtsje aya ni'yaha nga j'ai sinjñat'aha kō b'a kitsúhu: “N'ekjǵ naki Jope já xi kǵinrchjaha Simon, kui xi tā 'mi Pedro. ¹⁴ Kui xi kǵinrchjakohi. Éñ xi kǵitsuhi, kui xi ts'ínk'ankihi kō ngayjee xutá xi ts'i.”

¹⁵ 'Nk'ie nga kik'atuts'ihīn nga kinchja, Espiritu Santo nibajennehe xutá xu'bo xi nkú ts'in nibajennená nga tǵhun. ¹⁶ As'ai j'áitsjenna ni xi kitsúná Nda Ntīaná: “Ntánijua

tsaténtáha Jua tunga máha jun, Espiritu Santo saténtáhanu.”
 17 Kui b'a maha, tsa Ntíaná ta títsjáha ra xuta xu'bo ta kui nihi xi kitsjáná xi s'ejinná Nda Ntíaná Jesucristo, zyáha an tsa k'uechjáha ra Ntíaná?

18 Nk'ie nga kint'é jóo ni xi kitsú Pedro, najmi ta ngji kontraha ra. Tu sahá kits'íntsjoho Ntíaná. B'i incha kitsú:

—A xúhu ta kohó xuta xi najmi ntje Israel tjehen ra kitsjáha Ntíaná nga ngjuaik'jáha ra animaha tu xi kama k'úéntu tík'un síhin.

B'i kama nga kis'enijmí éhen Ntíaná nanki Antiokia

19 Nk'ie nga kin'ek'ien Esteban, ta kin'e uncha xuta ninku xi k'oo. Xi kindzjoya incha tsichu santaha ante Fenicia, xjo Chipre ko nanki Antiokia. Tu nkuhú xuta xi ntje judio tjehen ra y'énijmíhi éhen Ntíaná. 20 Tunga kis'ehé ajihin jóo k'ua já xi nibáha xjo Chipre ko já xi nibáha ante Cirene xi incha tsichu nanki Antiokia ko kinchjako xuta xi najmi ntje judio tjehen ra, xi nchja én griego. Y'énijmíhi xuto én nda tsuhu Nda Ntíaná Jesu. 21 Nga'yúhun Ntíaná tsasinkoho ko nkjin kama xi kis'ejihin ko kits'ínkjáihin Nda Ntíaná.

22 As'ai kint'é xuta ninku xi tjín nanki Jerusalen ni xu'bj. Kui nga kits'ínkjihí Bernabe nanki Antiokia. 23 Nk'ie nga tsichu Bernabe yo, kikie xi nkú ts'in Ntíaná títsjáha kjuandaha xuta xi tjín yo ko kama tsjoho. B'a kitsúhu ngayjee xuta nga ngayjehe k'un kas'ejin tehentehe Ntíaná. 24 B'a ts'in kinchja Bernabe at'aha nda animaha. Kitsejihin ra Espiritu Santo ko 'yún s'ejihin Ntíaná. Nkjin nkjún sa xuta kis'ejihin Nda Ntíaná yo.

25 As'ai ngji Bernabe nanki Tarso nga ngjingsjái Saulo. 26 Nk'ie nga kisakúhu, j'aiko Antiokia. Yo y'entujihin xuta ninku nku nú tjihin ko incha tsakúyaha nkjin nkjún xuta. Xuta ni'yakuyáha Jesu xi kis'e Antiokia, kui xi tjun kik'in xuta cristiano.

27 As'ai tsitju nanki Jerusalen k'ua já profeta nga ngji nanki Antiokia. 28 Nku ndo xi 'mi Agabo tsasinjña nk'ie nga Espiritu kits'ínkinchjaha ko kitsúya nga kjintía s'e ngayjee asuntee. B'a kama nk'ie nga tjihin xá nda títjun Roma xi 'mi Claudio.

29 Nk'ie nga kiyaha nga b'a kama, as'ai y'éndako xinkjín xuta ni'yakuyáha Jesu xi tjín nanki Antiokia xi má nga tsjá nga nkúnkú ni xi tjihin xi nkú ts'in behe k'un, tu xi kuasinkoho já nts'eé xi tjín ante Judea. 30 B'a incha kits'in ko kits'ínkji Bernabe ko Saulo nga kui xi ts'ínkjias'ehen toon chje jácháha xuta ninku.

12

B'í ts'in kin'ek'ien Santiago kō b'í ts'in kin'ekjas'en nubayá Pedro

¹ Kui nistjin xu'bo nda reĭ Herode Agripa jakj'ánijé k'ua xuta ninku tu xi kits'in'uhun ra. ² B'a kitsú nga kicha n'ek'iehen Santiago nda nts'e Jua. ³ Nk'ie nga kieke nga tsjo kamaha já judio ni xi kits'in, ta jakj'ánijé Pedro. S'í Pascua b'a kamo, nistjin nga chine ninkuan xi najmi tjihin na'yu san.

⁴ Nk'ie nga jakj'ánijé Pedro, kits'ínkjas'en nubayá má nga űju tjihin kits'ínk'a xinkjin já jun xi kúnntaha. At'aha mjehe Herode ts'ínkokjua Pedro nginkun xuta nk'ie nga kj'ua s'iu. ⁵ Kui nga kichunntaha Pedro nga kjiyaha nubayóo, tunga 'yuhún kinchjako Ntíaná xuta ninku nga tĭbankintjái Pedro.

B'í ts'in tsitju nubayóo Pedro

⁶ Ni xi kama nku nistjen kintehe ni nga ts'ínkokjua Herode Pedro nginkun xuta, kjife Pedro nga kjijnaya masehen jo já jun. Jo n'úkicha tjíkjáha. Kō kj'ai já jun xi tĭncha kunntá ankjua nubayóo. ⁷ As'ai tu nkuhú ntĭtsjehe Ntíaná j'ai sinjna yō kō kama ndzjen aya nubayóo. Kits'ínko tjiaha Pedro nga kits'ínkj'áha kō b'í kitsúhu:

—Kĭtsa tĭsintjein.

As'ai tsixuntu n'úkicha xi tjíkjá ntsja Pedro. ⁸ B'í kitsú ya ntĭtsjee:

—T'e'yúnkjái tjabaxín ndayáhi kō tjayai tjabaxín ntéhi.

As'ai b'a kits'in Pedro. B'í kitsú yaha:

—Tjasuntjiai najyun ndjuhĭ kō tsjĕnnkiní.

⁹ As'ai kitsjennkĭhi Pedro ntĭtsjee nga ndaha najmi be tsa kjuaxi a ra najmi kjuaxi ni xi tĭts'in ntĭtsjee. B'a kamaha xi nkúhu tsa chĭni tí'baihi. ¹⁰ Incha j'a má tjĭntu já jun xi tĭn tĭncha kunntá yō kō ta j'a xi ma johō. Incha tsichu ankjua kĭcha xi tĭn nĭyáté xi fi ajin nantĭo. Tsix'á suba ankjuo. Nk'ie nga incha tsitju kō j'a nku nĭyáté tĭhin, tĭn'yún kindyjahá ntĭtsjee nga ngji t'axihĭn Pedro.

¹¹ As'ai kamankjihĭn Pedro xi nkúhu tsa j'a ngáha ra kō b'a kitsú:

—Kjuaxi nga Ntíaná kuats'in nibá ntĭtsjehe. K'uakasje'ana aya ntsja Herode Agripa kō ngayjee ni xi tĭkuyáha xuta judio.

¹² Nk'ie nga ja kamankjihĭn ni xi kamo, as'ai ngji ni'yaha Mariá naaha Jua xi ta 'mi ya Marco, má kama űjakú nkjin xuta nga tĭnchjako Ntíaná. ¹³ Kits'ínkjane Pedro ankjuo kō takjĭn xi 'mi Rode j'aisehe. ¹⁴ Nk'ie nga kint'é takjĭn ntaha Pedro, 'yún kama tsjohō kō tsangatsanka nga ngji tsúyaha xuta xingisoo nga asti ankjuo síjna Pedro. Ta ndaha najmi kĭkjex'á ankjuo.

¹⁵ —¿A tíma luku ní? —kĭk'ihĭn.

Tunga b'ahá kitsú takjün nga kjuaxi niu.

—Kutsa ntítsjehe ní Pedro niu —kitsú jóo.

¹⁶ Máha Pedro, tu nku títs'ínkjanehé ankjuo. Nk'ie nga kik-jex'á ankjuo jóo ko kieke nga Pedro niu, tu ni xí kitsankjúhún.

¹⁷ Tunga kits'ínk'ajnihí ntsja Pedro nga b'a kitsú nga najmi kuinchja jóo. Kitsúyahá xi nkú ts'ín Ntíaná kik'onsjehe aya nubayóo ko b'a kitsúhu jóo:

—T'inyohoo Santiago ko já nts'eé ni xi kamoó.

As'ai tsitju nga ngji t'axín.

¹⁸ Nk'ie nga kama seen, ndaha najmi be nkú ts'ín já juun, at'ahá najmi be má kafíhi Pedro. ¹⁹ Kitsjá kjuá Herode Antipa nga kuinchísjai, tunga najmi kisakúhú ra. Kui nga kits'ínk'okjuaha já jun xi tüncha kunntá nubayóo ko b'a kitsú nga n'ek'ien. Kui nístjiun tsitju Herode Agripa ante Judea nga ngjik'iejña nanki Cesarea.

B'i ts'ín k'ien Herode Agripa

²⁰ Herode Agripa tíñchánko xuta nanki Tiro ko xuta nanki Sidon. As'ai nkuhú kits'in yjohó xuta xu'bo nga j'aisehe Herode. Títjun nda kinchjako nda Blasto, kui xi nku nda k'aku ajihin já xi ts'ínxát'ahá nda rei. Askahan kinchjako nda rei nga tsankihí kjuajyu, at'ahá xuta nankihí jóo nankihí nda rei b'atse nichine.

²¹ Nístjin xi kitsú Herode nga kuinchjanijmíko jóo, kingja najyun tsjo tjihin ko y'ejña ante má nga ts'ín kjuá ko kinchjaya.

²² As'ai b'i kitsú xuta nga incha kikjintáya:

—Najmi nda xi tünchjai. Ntiahá niu.

²³ Ta kuihi chubó nku ntítsjehe Ntíaná kitsjá ch'ihin Herode, at'ahá najmi tjun y'ejña Ntíaná tsa kits'ínkie yjohó nga Ntíanáhá xi chánka. Chjuntu kikjinehe ko k'ien.

²⁴ Tunga ngjindjuhú éhen Ntíaná ko kis'enijmí tu má xi tjuhén ni. ²⁵ Bernabe ko Saulo, nk'ie nga kama ndjuúhu xá xi kik'aihi nanki Jerusalem, kik'óya ngáha nga ngjiko Jua xi ta 'mi Marco.

13

B'i ts'ín kik'ai xáha Bernabe ko Saulo

¹ Ajihin xuta ninku nanki Antiokia y'entu Bernabe, Simon xi ta 'mi Nda Jma, Lucio xi nibáha ante Cirene, Manaen xi kama cháko Herode Antipa xi tsatéxuma ante Galilea, ko Saulo. Kui jái xi já profeta ko já maestrú. ² Nk'ie nga kama ñjakú nga tüncha ts'intsjohó Ntíaná ko nga tjintu kjintía, as'ai Espiritu Santo b'i kitsúhu:

—N'e t'axínnú Bernabe ko Saulo tu xi ts'íihin xá xi tsjaha.

³ Y'entu kjintía xuta ninku, kinchjako Ntíaná ko kingjénne ntsja Bernabe ko Saulo. As'ai kits'ínkji.

B'i ts'in y'énijmí éhen Ntíaná Saulo ko Bernabe xjo Chipre

⁴ Kui b'a maha, nk'ie nga kits'ínkijihí rá Espiritu Santo jóo, incha ngji nanki Seleucia ko yo jas'en nku tsutsu xi ngjikoho xjo Chipre. ⁵ Nk'ie nga tsichu nanki Salamina, y'énijmí éhen Ntíaná ni'ya sinagogaha xuta judio xi tjin yo. Ta incha tjenko ya Jua nga tibasinkoho.

⁶ As'ai incha j'atikjá ngayjee xjo Chipre ko tsichu nanki Pafó. Yo kisatéjin nku ndatj'e judio xi 'mi Barjesu. Nku nda profeta kits'in ma yjoho ⁷ ko tjenko nda titjuhun Chipre. Nku nda kitikjua xi 'mi Sergio Paulo nda titjuun. As'ai kinchjaha Bernabe ko Saulo, at'aha mjehe kuasínñujuhú éhen Ntíaná. ⁸ Tunga ndatj'ee, xi ta Elima 'mi ya nga én griego, ngji kontraha Bernabe ko Saulo. Y'éch'oho nda titjuun tu xi najmi s'ejihin rá yáha Jesu.

⁹ As'ai j'aitsejihin rá Espiritu Santo Saulo, xi ta 'mi ya Pablo. Tsase'a ndatj'ee ¹⁰ ko b'i kitsú:

—Ji xi tu nku ch'anachahá ri xuta ko 'yún ch'onk'uin! Ji xi ntíhi ndanindoo, at'aha b'a t'n'ei xi nkú ts'in! Ji xi tinchun kontrahí ngayjee ni xi naxu nginkun Ntíaná! ¿A tu nku n'etsitinní ni xi nda tjihin Ntíaná? ¹¹ Nd'ai ngjuai kontrahi nga'yuhun Ntíaná. Kama kai. Chuba nistjin najmi ta chahani ts'íu.

Ta kuihi chubo tjen'yún najmi ta kama chjihí rá ndatj'ee. Kama jyuhun ko chuba kikjatsú'bahá nga tsangisjai nku xi kjébénkihi. ¹² Nk'ie nga kkie nda titjuun ni xi kamoo, kama nkjühun ni xi tsakúya Pablo nga yáha Nda Ntíaná Jesu ko kis'ejihin Jesu.

B'i ts'in y'énijmí Pablo éhen Ntíaná ante Pisidia

¹³ As'ai Pablo ko já xi tjenko jas'en nku tsutsu. Tsitju nanki Pafó ko tsichu Perge, nanki xi tijnajihin ante Panfilia. Yo y'éjna Jua jóo ko kik'óya ngáha nanki Jerusalem. ¹⁴ Pablo ko já xingisoo tsitju nanki Perge ko ngji nanki Antiokia, nanki xi tijnajihin ante Pisidia. Nku xuatu jas'en ni'ya sinagoga xi sjjna yo ko y'entu. ¹⁵ Nk'ie nga kin'eya xujun kjuatéxumoo ko xujun já profeta, b'i kitsú já k'akuhú xuta ni'ya sinagoga nga kinchja:

—Jun já nts'e, tsa tinnuu én xi k'úénijmíhuu xuta, chubo nd'ai.

¹⁶ As'ai tsisintjen Pablo. Kingjénnk'a ntsja tu xi kuasínñujuhú xuta ko b'i kitsú:

—Jun xi ntje Israel tjehehenuu ko jun xi najmi ntje Israel tjehehenuu xi yankjún Ntíaná, tasinñjunú. ¹⁷ Ntíaha xuta Israel, kui xi j'ajihin ntje cháná ko nku naxinantá chánka kits'in ma nk'ie nga tjinu sa ante Egipto, má nga y'entut'á x'an. Askahan nga'yuhun kik'onsjekoho ntje cháná ante Egipto.

18 Kits'intsentaha ante kixiu nkú ra ma yachán nú. 19 Kits'ínkje yatu nanki i xi tjin ante Canaan ko kitsjáha ntje cháná antehé tu xi kama ts'ehe.

20 'Askahan, nkú ra ma tsa ñju unchan ko cháte nú, Ntjaná kitsjá xáha já jue tu xi kuatéxumaha ra naxinantáná santaha nga tsichu nistjihin nda profeta Samuel. 21 As'ai tsanki naxinantáná nga nku nda rej kuatéxumaha. B'a ts'in Ntjaná kitsjáha ra nku nda rej. Yachán nú tjihin tsatéxuma Saul xi ntíhi Cis xi y'aha ra ntjehe Benjamin.

22 'Askahan Ntjaná kikje'áha xóo Saul ko David kits'in ma nda reihj xuta. Kitsúya Ntjaná yáha David: "Kuasakúna David ntíhi Isai. Kui xi nku nda xi tsjo maha animana, xi ts'íntjusunye xi nkú nga ts'in mjena." 23 Ntjehe David nibaha nda xi kitsúya títjun Ntjaná nga ts'in nibásehe xuta Israel tu xi ts'íink'ankihi. Kui ndo xi Jesu.

24 Kintehe ni nga j'ai Jesu, Jua y'énijmíhi ngayjee xuta Israel. B'a kitsúhu nga tihin nga ngjuaikj'áha ra animaha ko saténtá. 25 Nk'ie nga ja tibichúket'a xáha Jua, b'a kitsú: "¿Yá xi tibixiún nga an? Najmi an nda xi tichuyóho. Askahan nibá nku xi 'yún nk'a tjen sa nga an, nga santaha najmi an tsuhuna tsa an kjendáya n'úhu ntéhe."

26 Jun já nts'e, jun xi ntjehe Abraham ko jun xi najmi Israel tjeheñnuu xi yankjún Ntjaná, ñá kin'e nibáná én xu'bj xi ts'íink'ankiná. 27 At'aha xuta Jerusalem ko já tixáha najmi kamankjihin yáha Jesu ko ta ndaha ni xi tjt'a xujuhun já profeta xi n'eya xki xuatu. Incha kitsú nga ngabaya tjeheñ ra Jesu. B'a ts'in incha kits'íntjusuhun ni xi y'é't'a já profeta. 28 Ndaha tsa najmi kisakújihin mí kjuaha nga kama n'ek'iehen, tunga tsinchihí ra Pilato nga n'ek'ien Jesu.

29 Nk'ie nga ja kits'íntjusun jóo ngayjee ni xi tjt'a xujun éhen Ntjaná má nga tinchjanijmíyaha Jesu, as'ai kikjejent'a kruu ko kingjáyanti. 30 Tunga Ntjanáhá kits'ínkj'áya ngáha ra ngabayoo. 31 Jesu nkjin nistjin tsakúchjhi yjoho já xi tsitjukohó ante Galilea nga ngjikohó nanki Jerusalem. Nd'ai kui já xu'bo xi tjincha tsuyaha xuta ni xi incha kikié.

32 Jin ta tibixínyai én nda tsu xu'bj xi tinchja ni xi Ntjaná kitsúya títjuhun ntje cháná nga tsjáha. 33 Kui niu xi ja kits'íntjusun Ntjaná ngandaná ñá xi y'ahaná ntjehe ntje cháná, nk'ie nga kits'ínkj'áiyaha Jesu ngabayoo. Xi nkú ts'in tjt'a xujun salmo xki jo: "Ji xi Ntina, an xi tsichu ma Na'mihj." 34 Ntjaná kits'ínkj'áiyaha ngáha ra Jesu ngabayoo tu xi najmi ta kuatsúhun yjonintehe. At'aha b'a kitsú: "Tsjanuu kjuandana xi kixihin David."

35 Kui nga b'a ta ts'in tjt'a yaha kj'ai salmo: "Najmi k'uañteie nga kuatsún yjonintehe nda xi ts'i." 36 David, nistjin nga y'eña

kits'in ni xi mjehe Ntíaná, as'ai k'ien. Kama ñjakúkø xi cháha kø jentu yjonintehe. ³⁷Tunga máha nda xi Ntíaná kits'ínkj'álya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi jentu yjonintehe.

³⁸Kui b'a maha, jun já nts'e, tjihin nga chahanu ni xu'bj. Jesu kits'in nga kama ndyjat'aha xuta jéhe. Kui nihi xi túb'enijmí nd'ai. ³⁹Kjuatéxumaha Moise najmi kamaha kits'in ndainu ngayjee jé xi tjinnu nginkun Ntíaná, tunga Jesu ts'in ndáihj jéhe ngayjee xuta xi s'ejihin.

⁴⁰Kui nga chúhun ruu yjonuu nga najmi tu jun nibanenuu ni xi y'é't'a já profeta. At'aha b'i ts'in tjít'a xujun éhen Ntíaná:

⁴¹Chasoo, jun xi chajnucho xuta xingisoo, katuma nkjunnuu kø kandyjajihinsón.

At'aha an ts'ian nku ni nistjin nga tintsuboo, nku ni xi najmi s'ejinnuu ndaha tsa tjín xi kuitsuyanuu.

⁴²As'ai tsitju ni'ya sinagoga Pablo kø já xi tjenko. Xuta xi tjín yo incha tsanki nga k'únya saha ni xu'bj xuatu xinkuu.

⁴³Nk'ie nga tsitju xuto, nkjin xuta judio kø xi najmi judio xi benkjún Ntíaná kitsjennkíhí Pablo kø Bernabe. Kui b'a kitsúhu xuto nga tjihin nga k'úentujín kjuandaha Ntíaná.

⁴⁴Xuatu xinkuu xi mjehé kama ñjakúyjee xuta xi tjín yo tu xi kuasínñjuhu ra éhen Ntíaná. ⁴⁵Tunga nk'ie nga incha kíkíe já judio xuta nkjiun, 'yún kama nchiní. Ngji kontraha ni xi túb'enijmí Pablo kø ch'on kitsúhu. ⁴⁶As'ai 'yún ndjá kinchja sa Pablo kø Bernabe. B'i incha kitsú:

—Kamachjéhen nk'ie nga jun tíjün kis'enijmínuu éhen Ntíaná, tunga najmi tín'ekjáihín ruu éen. B'a ts'in túbakuchjihinu nga najmi tjeheennuu nga kuintsuba tík'un síún. Kui kjuaha nga tu sahá xuta xi tjín asuntee kuankínk'ienijmíhí rí nd'ai.

⁴⁷At'aha b'i kitsúni Ntíaná nga y'éxáni:

Ji xi nkú joyaha nku nd'í

xi tsjaha xuta xi tjín asuntee,

tu xi k'úínkohoni én xi ts'ínk'ankihí xuta

santaha má fekuhu asuntee.

⁴⁸Nk'ie nga kint'é én xu'bj xuta xi najmi ntje judio tjehe ra, kama tsjoho kø b'a incha kitsú nga tjihin kjuachánka éhen Ntíaná. Kis'ejihin ni xi y'énijmí Pablo ngayjee xuta xi ja j'ájin Ntíaná nga tjihin nga k'úentu tík'un sín.

⁴⁹Ngjindju éhen Ntíaná nga kis'enijmí ngayjee ante xu'bo.

⁵⁰Tunga já judiohó tsinchá'a jminchjín xi benkjún Ntíaná kø xi nda behe xuta, kø ta tsinchá'a já k'akuhu nankiu xi má nga tsinchákjahan. Kitsjennkí unkie Pablo kø Bernabe kø kik'onsje nankihí.

⁵¹As'ai y'étsujne ndyjo tsuku Pablo kø Bernabe tu xi tsakúchjiji nga najmi kui xi tjihin jé. As'ai incha ngji nanki Iconio. ⁵²Xuta xi yjankihí Jesu xi y'entu Antiokia, nanki

xi tǵñajihin Panfilia, kis'e nkjúhün kjuatsjo ko kitsejihin ra Espiritu Santo.

14

B'i ts'in ja ma kis'ehé ra ndjio Pablo ko Bernabe nanki Iconio

¹ Nk'ie nga jas'en Pablo ko Bernabe ni'ya sinagogaha xuta judio xi tǵn nanki Iconio, incha y'énijmí éhen Ntíaná nga ixí nkjihin xuta judio ko xi najmi judio kis'ejihin ni xi tǵncha b'énijmí. ² Tunga já judio xi najmi s'ejihin yáha Jesu tsinchákjahan xuta xi najmi judio xi má nga ch'on ts'in kuasehe já nts'eé.

³ Nkjin nǵstjin ts'andayaha Pablo ko Bernabe yo. Incha behe k'un nga Nda Ntíaná Jesu tbasinkoho ko ndjá kinchjanijmíyaha kjuandaha Nda Ntíaná. Kin'echjén jóo nga kits'in kjuankjún ko kama ni xi tsakúchji nga kjuaxi én xi tǵncha.

⁴ As'ai tsakjanya yjoho xuta nantio. Tǵn xi kamako xuta judio ko tǵn xi kamako já postru. ⁵ Já nankiu ko já judio y'éndako já tǵxoo tu xi ts'ín'uhun ra ko k'uéhe ra ndjio já postru. ⁶ Nk'ie nga kint'é já postru niu, Lистра ko Derbe incha tsanka, nanki xi tǵntujihin ante Licaonia. Ko ngji ya ante xi tǵndai yo ⁷ má nga ta incha y'énijmí én nda tsuhu Jesu.

B'i kama nanki Lистра nk'ie nga ntia tǵn'e ma Pablo ko Bernabe

⁸ Lистра y'ejña nku nda nima xi tu b'a ts'in najmi mahá fi nkúhu nga kitsin. Kui xi y'ejña ⁹ nga tsasínñujuhu ni xi tǵncha Pablo. As'ai Pablo tsase'a ndo ko kikié nga s'ejihin xi má nga kamanda. ¹⁰ As'ai b'i kitsúhu nga 'yún kinchja:

—Tǵsijnjña kixi.

As'ai ixí kikjennk'áhá ndo ko kikjatsú'ba. ¹¹ Nk'ie nga kikié xuto ni xi kits'in Pablo, b'i incha kitsú nga incha kikjintáya nga én Licaonia:

—Ja kaf'aijeninná jo ntia. Yjonintehe xuta incha kab'a.

¹² B'a incha kitsú nga Bernabe xi ntia Zeus ko nga Pablo xi ntia Hermes, at'aha Pablo xi tǵncha. ¹³ As'ai nda na'mi xi ts'inxáha ntia Zeus j'aiko turu ko naxú tsjo k'un ankjuaha nankiu, má nga síjña ninkuhú ntia Zeus. Nda na'miu ko xuta nantio incha mjehe tsjáha chje já postru. ¹⁴ Tunga nk'ie nga kamankjihin Bernabe ko Pablo ni xi tímoo, kikjentiyajen najyuhun ko kitsa ngjijihin xuta nantio nga incha kikjintáya nga ¹⁵ b'i incha kitsú:

—Jun já, ¿a b'a tǵn'ehenu? Ta xuta ní xi nkúhu jun. Tǵb'enijmí ajinnuú nga tǵhin nga k'úentu ni xu'bi xi najmi chumi ni chjhi ra ko n'ekjóhoon Ntia xi tǵña tik'un. Kui xi kits'innda nk'a ján, t'anankiu, ntáchak'uun ko ngayjee ni xi

tjihin. ¹⁶ Njstjin nk'ie kitsjante Ntjaná nga xuta xi tjín asuntee ts'in sin chá xi be. ¹⁷ Tunga tu nkú kitsjahá ra xuta ni xi nda tu xi tsakúchiji yjoho. At'aha kui xi ts'in nibaná ts'í ko tsjáná chan xi nda. Tsjáná nichine ko ts'intsehe animaná kjuatsjo.

¹⁸ B'a kitsú Pablo ko Bernabe. As'ai tu ni xi kis'enkihí ra kjuanima nga k'uéch'oho xuta ngat'aha chje xi mjehe tsjá.

¹⁹ As'ai já judio xi nibaha nanki Antiokia ko nanki Iconio j'ainchá'a xuta nkjiun. Incha y'éhe ndjio Pablo ko kikjebéfehe natsin nantjo. Ja ka'me incha kitsú. ²⁰ Tunga nk'iehé nga kama ñjakúndaihi Pablo xuta xi yjankihí Jesu, tsisintjen Pablo ko jas'en ajin nantjo. Njstjin xi ma ndyjuun ngjiko Bernabe nanki Derbe.

²¹ Y'énjímí Pablo ko Bernabe én nda tsuhu Jesu nanki Derbe ko nkjin nkjún xuta xi tjín yo kitsjennkíhi Jesu. As'ai kik'óya ngáha jóo nanki Listra, Iconio ko Antiokia. ²² Nk'ie nga incha j'a yo, b'a incha kitsúhu xuta ni'yakuyóo nga tjihin nga k'úéntujín tehente ni xi s'ejihin. B'i kitsú yaha:

—Nkjin tákjá kjuanima bitjajiáán tu xi bitjas'enjihinná nga Ntjaná xi batéxumaná.

²³ Xki ninku xi tjín nanki xu'bo incha kinchjako Ntjaná ko y'entu kjintía, as'ai y'é't'a xá já xi kuasehe ninku. Kits'ínkjas'en jóo aya ntsja Ntjaná at'aha kis'ejihin Ntjaná.

B'i ts'in incha j'ai ngáha Pablo ko Bernabe nanki Antiokia xi tjñajihin ante Siria

²⁴ As'ai incha j'a Pablo ko Bernabe nanki xi tjín ante Pisidia ko incha j'ai ante Panfilia. ²⁵ Nk'ie nga ja y'énjímí éhen Ntjaná nanki Perge, incha ngji nanki Atalía. ²⁶ Yo jas'en nku tsutsu xi ngjikoho nanki Antiokia, yo má nga kin'ekjas'en aya ntsja Ntjaná nga tjuhun ni tu xi kuasinkoho ra xá xi ts'in. J'ai yo at'aha ja kama ndjuú xóo.

²⁷ Nk'ie nga j'ai nanki Antiokia, kinchja ñjakúhu xuta ninku ko kitsúyaha ngayjee ni xi kits'ínkoho Ntjaná ko xi nkú ts'in Ntjaná kitsjantehe xuta xi najmi ntje judio tjehen ra xi má nga ko kui s'ejihin éhen Ntjaná. ²⁸ Nkjin njstjin ts'andayaha Pablo ko Bernabe yo nga y'entujihin xuta xi yjankihí Jesu.

15

B'i ts'in y'enda já postru ko jácháha ninku kjuasti xi tjun kisakú

¹ As'ai tsichu nanki Antiokia k'ua já xi nibaha ante Judea. Kui xi b'i ts'in tsakúyaha xuta ninku:

—Tsa najmi n'enju ni circuncision xi nkú ts'in tjñá sin chá xi y'é't'aná Moise, najmi kama k'uankiu.

² Kui nga Pablo ko Bernabe y'ésikoho jóo. 'Yún kinchjanijmíyakoho jóo niu. Kui nga b'a ts'in incha y'endakoho

xinkjín xutá nínku nga Pablo kó Bernabe kó k'ua já nínku nanki Antiokia incha ngjuai nanki Jerusalen xi má nga kúinchjaníjmíyakóho já postru kó jácháha nínku nanki Jerusalen kjuasti xu'bi.

³ As'ai tsitju já xi kits'ínkji xutá nínku. Incha j'a ante Fenicia kó ante Samaria nga tíncha tsuya xi nkú ts'in kits'ínk'óntjaiya yjohó kó kis'ejihín Ntíaná xutá xi najmi ntje judio tjeheñ ra. Ngayjee já nts'eé tu xi tsjohó kamaha nga kint'é én xu'bi.

⁴ Nk'ie nga incha j'ai nanki Jerusalen, xutá nínku, já postru kó jácháha nínku kits'ínkjáihín. As'ai kitsúya jóo ngayjee ni xi kits'ínkóho Ntíaná. ⁵ Tunga tsisintjehén k'ua já fariseo xi ja kis'ejihín Jesu kó b'i incha kitsú:

—Xutá xi najmi ntje judio tjeheñ ra tjihin nga n'ehe ni circuncision kó tjihin nga s'eníjmíhi nga ts'íntjusun kjuatéxumaha Moise.

⁶ As'ai kama ñjakú já postru kó jácháha nínku nga kinchjaníjmíyakóho xinkjín ni xu'bi. ⁷ Nk'ie nga ja 'yún tse kinchjaníjmíyaha niy, as'ai tsisintjen Pedro kó b'i kitsú:

—Jun já nts'e, ja yo nga nd'ai j'ájihinna Ntíaná ajinnu xi má nga an xínyaha xutá xi najmi ntje judio tjeheñ ra én nda tsuhu Jesu tu xi s'ejihín ra. ⁸ Ntíaná be animaha ngayjee xutá kó kui tsakúchji nga tá kits'ínkjáihín xutá xu'bo nk'ie nga kitsjáha Espiritu Santo xi nkú ts'in kitsjáná. ⁹ Najmi ngabi kits'in Ntíaná ajihín xutá xu'bo kó ajinná. Tu sahá tá kits'in je animaha tu ngat'aha nga kis'ejihín Jesu.

¹⁰ 'Kui b'a maha nd'ai, ¿á títbankín kontraha ruu Ntíaná nga mjehenuu n'ek'anjihinu xutá xi s'ejihín ra Jesu ch'á xi najmi tsichukjuaha ra ntje cháná kó xi tá ndaha ñá najmi chúkjuaná nga ch'anjiá? ¹¹ S'ejin níná nga k'uankiá tu ngat'aha kjuandaha Nda Ntíaná Jesu xi nkú kó tá ts'in k'uanki xutá xu'bo.

¹² As'ai kindyjanta ngayjee xutá kó tsasínñjuhu ni xi kitsú Bernabe kó Pablo, xi nkú ts'in Ntíaná kitsjáha nga'yún nga kits'in ajihín xutá xi najmi ntje judio tjeheñ ra kjuankjún kó ni xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná. ¹³ Nk'ie nga ja kamaha nga incha kinchja Bernabe kó Pablo, b'i kitsú Santiago nga kinchja:

—Jun já nts'e, tsinñjunú. ¹⁴ Ja kuatsúyaná Simon xi nkú ts'in Ntíaná kik'atuts'ihín ra nga kama nímaha xutá xi najmi ntje Israel tjeheñ ra kó j'ájin ajihín xutá xu'bo nku naxinantá xi tá kama ts'e. ¹⁵ Tá kui niy xi kitsú já profeta má nga b'i ts'in y'ét'a:

¹⁶ Askahan kjúái ngáhana

kó ts'inndáya ngáhana ni'yaha David xi ja tsijneya.

Ts'inndáya ni xi tsatsuun kó kjesintjen ngáhana,

¹⁷ tu xi xutá xingisoo kuangisjaihina,

ngayjee xuta xi j'aján.

¹⁸ B'a kitsú Ntíaná, kui xi y'éjña chji ni xu'bi santaha nkúhu nú chá ján.

¹⁹ 'Kui nga b'a tíxihinna nga najmi tu nchjá n'ehe raá éen xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra xi s'ejihin Ntíaná. ²⁰ Tu sahá n'ekjijí xujun nga b'a k'úíhín nga najmi tu kjine nichine xi chje kik'aihi ra ntia xi ts'innda xuta, nga najmi tu katjantuko jminchín nga najmi kjee bixan, nga najmi kjine yjoho chu xi nubantu, ko nga najmi kjine jní. ²¹ At'aha santaha nkúhu nk'ie tjín xi b'énijmí kjuatéxumahá Moise xki nanki nk'ie nga n'eya kjuatéxumoó xki xuatu ni'ya sinagoga.

B'i tsu xujun xi kits'ínkji já postru ko jácháha nínku Jerusalen

²² As'ai y'éndako xinkjín já postru ko jácháha nínku ko ngayjee xuta nínku nga kj'úájin já xi ts'ínkjiko Pablo ko Bernabe nanki Antiokia. Y'ét'a xá Juda xi ta 'mi Barsaba ko Sila. Já k'aku ajihin já nts'eé já xu'bi. ²³ B'i tsu xujun xi kamanda:

“Jin, já postru ko jácháha nínku Jerusalen, tín'ekjijí kjuasuniña já nts'eé xi najmi ntje judio tjeheñ ra xi tjintu nanki Antiokia ko nanki xi tjintujín ante Siria ko ante Silicia.

²⁴ Kinu'yái nga tjín k'ua já xi ei tsitjujihinni, já xi najmi jin y'exái. Kits'in ntjinuu ni xi tsakúya jóo ko kits'inndyajinnuu xi nkú ts'in s'ejinnuu. ²⁵ Kui nga tjínkuhuni nga y'ét'a xái já xi tín'ekjiko Bernabe ko Pablo. Kui xi tjoní ²⁶ ko kui xi ja kitsjáha yjoho nga tsa kuayá ngat'aha Nda Ntíaná Jesucristo. ²⁷ Tín'ekjijí Juda ko Sila, kui xi kuinchjakonuu nga kuitsuyanuu ni xi y'endai.

²⁸ At'aha Espiritu Santo ko jin b'a maní nga nda tjín nga tu nkuhú ch'á xu'bi xi n'ek'anjihi, xi tjihin nga n'etjusun. ²⁹ Najmi tu chino nichine xi chje kik'aihi ra ntia xi ts'innda xuta, ta ndaha jní, ta ndaha yjoho chu xi kinubantu, ko najmi tu suntuko jminchjín nga najmi kjee bixon. Tsa k'úentu t'axiún ni xu'bi, nda n'oo. Nda kat'enuu.”

³⁰ As'ai incha ngji já xi kis'et'a xóo ko incha tsichu nanki Antiokia. Yo kinchja ñjakúhu ngayjee xuta nínku ko kits'ínkjas'eheñ xujun. ³¹ Nk'ie nga kits'ínyaha xujun xuta nínku, tsjo incha kamaha at'aha kichjuxihin ni xi títs'in ntijhi. ³² Juda ko Sila xi ta já profeta tse kinchjanijmíko xuta nínku. B'a ts'in kisakú nga'yúhün ra já nts'eé ko ndjá tsinchajin ni xi kis'ejihin.

³³ Já xi incha tsichu nanki Antiokia ts'andaya jaha yo, as'ai incha kik'óya ngáha nanki Jerusalen. Nda ts'in incha kits'ínkjihi já nts'eé. ³⁴ Tunga y'ejñahá Sila yo. ³⁵ Pablo ko Bernabe ta y'entu Antiokia nga tsakúya éhen Ntíaná ko y'énijmí én nda tsuhu Jesucristo. Nkjin já nts'eé xi b'a ta incha kits'in.

B'i ts'in incha kits'in ngabihí xinkjín Pablo kō Bernabe

³⁶ J'a nistjiun, as'ai Pablo b'i kitsúhu Bernabe:

—Tankihintsubek'áán já nts'eé xi tjintu má nga y'enijmíáá én nda tsuhu Nda Ntjaná tu xi chahaná nkú ts'in tjintu.

³⁷ Mjehe Bernabe nga ngjuaiiko Jua xi ta 'mi ya Marco. ³⁸ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga najmi nda tjín tsa ngjuaiiko nda xi kits'in nga maha ante Panfilia, nda xi najmi kits'inndjuúko xaha nga tjuhun. ³⁹ Kits'in ngabihí xinkjín, at'aha kits'instiko. Kui nga Bernabe ngjiko Marco xjo Chipre. Niyá ntá incha kits'in. ⁴⁰ Máha Pablo, Sila ngjiko. Incha tsitju nk'ie nga já nts'eé kits'ínjas'ehen aya ntsja Ntjaná. ⁴¹ As'ai incha j'a ante Siria kō ante Cilicia. Kitsjáha nga'yuhun xuta ninku xi tjín yo.

16*B'i ts'in kitsjennkhi Timoteo Pablo*

¹ As'ai tsichu Pablo nanki Derbe kō nanki Listra. Yo kisakúhu nku nda xi tjenki Jesucristo xi 'mi Timoteo. Naaha Timoteo ntje judio tjeheñ ra kō s'ejihin Ntjaná, tunga nda griegohó na'mihí. ² Já nts'eé xi tjintu Listra kō Iconio nda ts'in incha kinchjanjímíyaha Timoteo. ³ As'ai b'a kitsú Pablo nga Timoteo tsjénko kō kits'ihin ni circuncision, tu xi najmi ch'on kamaha ra xuta judio xi tjintu ante xu'bo. At'aha ngayjee xuta be nga ntje griego tjeheñ ra na'mihí Timoteo.

⁴ Xki ante má nga j'a kitsúyaha xuta ninku ni xi y'enda já postru kō jácháha ninku Jerusalem, tu xi ts'jintjusuhun. ⁵ Kui b'a maha, xuta ninku 'yún kama 'yún tak'uhun Ntjaná kō xki nistjin 'yún incha kama nkjin.

B'i ts'in ngji Pablo ante Macedonia

⁶ J'a niyá Pablo kō já xi tjenko nanki xi tjintujín ante Frigia kō ante Galacia, at'aha Espiritu Santo najmi kitsjantehe nga k'úénjímí éhen Ntjaná nanki xi tjín ante Asia. ⁷ Nk'ie nga tsichu tiña nanki Misia, mjehe jóo kjuas'en ante Bitinia, tunga najmi kitsjantehé ra Espirituhu Jesu. ⁸ Kui nga tu j'a niyáhá ni nanki Misia nga incha ngji nanki Troa.

⁹ Nk'ie nga jyuun xi nkúhu tsa nchini kik'aihi Pablo nga kama chjihí nku nda xi nibáha Macedonia xi kabasinjña ndju. “Nibái ante Macedonia kō tsjinkoni”, kitsúhu. ¹⁰ Nk'ie nga kama chjihí Pablo niu, tjen'yún y'enda ní yjoni tu xi kuankihinni ante Macedonia. At'aha b'a tsixín nga Ntjaná tinchjani tu xi k'úénjímíhi ri én nda tsuhu Jesucristo xuta xi tjín yo.

B'i ts'in incha tsichu Pablo kō Sila nanki Filipino

11 Tsitjuj nanki Troa ko nkuhú nga tsankihinni xjo xi 'mi Samotracia. Nistjin xi ma ndyjuun tsichij nanki Neapoli. 12 Yo tsitjuhuni nga tsankiin Filipino. Nanki k'akuhu ante Macedonia niu, má nga tjintu nkjin xuta Roma. Chuba nistjin kamanj yo.

13 Nku xuatu tsitjuj ajin nantio ko tsankiin tiña má f'a ntaje nga tsankinnchisjai ante má ma ñjakú xuta nga nchjako Ntjaná. Tintsubai yo nga tsixinyaihi éhen Ntjaná jminchjin xi kama ñjakú. 14 As'ai nku tachjuun xi benkjún Ntjaná xi 'mi Lidia, xi nanki Tiatira nibáha ko najyun kuan batéña, nk'ie nga tibasínñju, Ntjaná kits'ínko animaha tu xi 'yún nda ts'in ts'insihin ra ni xi tinchja Pablo. 15 Kisatentá tachjuun ko xuta xi tjintu ni'yaha. As'ai b'i kitsúni:

—Tsa b'a tibixiún nga s'ejin kjuaxina Ntjaná, nibá n'ekj'áiyó ni'yaná.

Kits'in kjuá'yuhunni nga kuintsubai ni'yaha.

B'i ts'in incha ngijhi nubayá Pablo ko Sila

16 Ni xi kama nk'ie nga tibankein ante má ma ñjakú xuta nga nchjako Ntjaná, kisatéjin nku takjin musu xi tjñajihin ntjo xi maha basejin ni xi 'ma tjña. Ts'in ngana nkjún toon já ntiaha nga b'éjña chji ni xi basejin. 17 B'i kitsúni nk'ie nga kitsjennkini ko kikjintáya tjennkini:

—Kui jmij xi ts'inxát'aha Ntjaná xi tjña nk'a já. Tibakú niyanu xi nkú ts'in k'uankihinu.

18 Nkjin nistjin tu nku b'ahá kits'in. Tu chahán kama stihj Pablo, kits'ínk'ótjiya ko b'a kitsúhu ndaninda xi tjñajihin takjin:

—Ngajoho Jesucristo b'a tíxihin nga tjtjujihin takjin.

Ta kuihi chubo tsitjujihin takjin ndanindoo. 19 Nk'ie nga kikié já ntiaha takjin nga najmi ta kama ts'ín nganaha toon, jakj'ánijé Pablo ko Sila. Ngjiko kjuá'yún ajin nantio. Nginkun já tjíxoo incha ngjiko. 20 Nk'ie nga incha tsichuko jóo nginkun já jue, b'i incha kitsú:

—Já xi ntje judio tjeheñ ra jái. Xutaná tìncha ts'innjajihin.

21 Ni xi najmi ma ñá n'ekjáihjin ko ta ndaha najmi ma n'éé tìncha bakúya, at'aha já Romahá ñá.

22 As'ai ko xuta nkjin ngji kontraha Pablo ko Sila. B'a incha kitsú já jue nga n'esje najyun ndjuhu jóo ko nga yá s'ehé ra. 23 Askahan nga ja kingjáha nkjin niyá, kits'ínkjas'en nubayóo ko b'a kitsúhu nda xi basehe nubayóo nga 'yún kúnnta jóo. 24 Nk'ie nga b'a kik'ihin ndo, ngjiko jóo. Kits'ínkjas'en má nga 'yún ndjáha nubayóo ko y'ékj'á'yún tsjantsjan sjai jóo.

B'i ts'in incha kama ndáihj Pablo ko Sila nubayóo

²⁵ Tunga nkú ra ma nga masen nistjen, Pablo ko Sila tìncha nchjako Ntjaná ko tìncha sehe Ntjaná. Já nubayá xingisoo tìncha basínñju nga b'a tìncha ts'in. ²⁶ Tu nkuhú chón xi tu xí 'yúhún kama. Xí y'etsujneyáha santaha má tjiyanji nubayóo. Tjen'yún tsix'ahá ngayjee ankjua nubayóo ko tsixuntu ngayjee n'úkicha xi tjintukj'áha já nubayóo.

²⁷ Nk'ie nga j'áha nda xi basehe nubayóo ko kieke nga tjen tixa ankjua nubayóo, as'ai ts'asje kichaha xi má nga mjehe ts'ink'ien yjoho. At'aha b'a kitsú nga kits'innkjink'un nk'ie nga ja kabitju já nubayóo. ²⁸ Tunga b'ihí kitsú Pablo nga kikjintáya:

—Najmi tu n'e'uihin yjohi. Tintsuba tente ní ei.

²⁹ As'ai tsanki nd'í ndo ko kitsa jas'en ayoo. Ixi t'ib'atsé nkjühún nga tsasinkúnch'int'aha Pablo ko Sila. ³⁰ Kik'onsje ko b'i kitsúhu:

—Jun já ntia, ¿mí ni xi tjihin nga ts'ian tu xi k'uankihina?

³¹ B'i incha kitsú jóo:

—N'e s'ejin Nda Ntjaná Jesucristo. B'a ts'in k'uankihini ji ko xuta xi tjintu ni'yahi.

³² Y'énimíhi éhen Ntjaná ndo ko ngayjee xuta xi tjintu ni'yaha. ³³ Ta kuihi chubó nga jyuun tsanéjnu ndo má uhun Pablo ko Sila. Ko kisaténtá ndo ko ngayjee xuta xi tjintu ni'yaha. ³⁴ Ngjiko ni'yaha ko kits'inkjen ko tsjo kik'ientuhu ngayjee nga kis'ejihin Ntjaná.

³⁵ Nk'ie nga ja kama seen, kits'inkji já jue já xi b'a kuitsuhu nda xi basehe nubayóo nga ts'ín ndaíhi Pablo ko Sila. ³⁶ Kitsúyaha ndo Pablo én xi j'aik'ihin nga b'i kitsúhu:

—Ja kuats'in nibá én já jue nga k'uasjé'anuu. Kui nga titjusjehenu nd'ai ko kas'enuu kjuajyu nga n'oo niyá.

³⁷ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga kinchjako já xi kits'in nibá já jue:

—Ta Roma ní tjeheñi. ¿Nkú ts'in nga kis'eheñi nginkun xuta nga ndaha najmi titjun kin'ekokjuani, as'ai kin'ekjas'enni nubayá? ¿Á nd'ai mjehe ra k'onsje 'mahani? ¡Najmi kama ni xi tìncha tsu! Kui ní kanibák'osjeni.

³⁸ Kik'óya ngáha jóo ko j'ai tsúyaha já jue ni xi kitsú Pablo. As'ai incha kitsankjún já jue nk'ie nga incha kint'é nga já Roma niu. ³⁹ Kui nga incha j'ainkihí ra kjuan'endyjat'a. Kik'onsje ko tsankihí nga incha kuitjujin nantio.

⁴⁰ Nk'ie nga ja tsitju'a Pablo ko Sila nubayóo, ngi ni'yaha Lidia. Askahan nga ja kamaha nga kieke já nts'eé ko kitsjáha nga'yuhun, incha ngi ngáha.

17

B'i ts'in ja ma kichjubéhe Pablo ko Sila nanki Tesalonika

¹ J'a Pablo ko já xi tjenko nanki Amfipoli ko nanki Apolonja. As'ai incha tsichu nanki Tesalonika má tíñaha nku ni'ya sinagoga xuta judio. ² Xi nkú ts'in nkaha Pablo jas'en yo jan xuatu tíhin nga kinchjanímiyakoho xuta ni xi tíj'a xujun éhen Ntíaná. ³ Kitsúyaha xuta ko y'éñha chjihí nga tíhin nga un skuehe xi kits'in nibá Ntíaná ko nga kj'uaiya ngáha ra ngabayoo. B'i kitsúhu jóo:

—Jesu xi tít'eníjímínu nd'ai, kui xi kits'in nibá Ntíaná ngajoho.

⁴ K'ua xuta xi ntje judio tjeheh ra kis'ejihin ko incha kamako Pablo ko Sila. Ko b'a ta incha kits'in nkjin nkjún xuta griego xi benkjún Ntíaná ko nkjin jminchjín xi benkjúhun naxinantoo.

⁵ As'ai kama xintak'un xuta judio xi najmi s'ejihin. Incha tsinchá'a k'ua já ts'e ch'onk'un ko kinchja ñjaha xuta nkjiun. Xaáhan kits'in xuta. As'ai incha j'ai kján ni'yaha Jason nga tsangisjai Pablo ko Sila tu xi k'onsjehe ko ts'íinkjas'ehen ra xuta nkjiun. ⁶ Nk'ie nga najmi kisakúhu Pablo ko Sila, incha ngjiko kjuayún nginkun já tíxoo Jason ko k'ua já nts'eé xi tíntu yo. B'i incha kitsú nga incha kikjintáya:

—Já xi títs'ínndyjajihin ngayjee xuta asuntee ta ko ei ja incha j'ai. ⁷ Jason kits'ínkjáihin jóo ni'yaha. Ngayjee jóo tífi kontraha kjuatéxumaha nda tíjün k'aku Cesar ko b'a tíincha tsu nga tíña sa kj'ai nda rei xi 'mi Jesu.

⁸ Nk'ie nga kint'é én xu'bi xuta nkjiun ko já tíxoo, xaáhan incha kits'in. ⁹ Askahan nk'ie nga y'échjintjai yjoho Jason ko já xingisoo, kin'e ndai ngáha ra.

B'i incha kits'in Pablo ko Sila nanki Berea

¹⁰ As'ai já nts'eé tje'yún kits'ínkjihí Pablo ko Sila nga jyuun nanki Berea. Nk'ie nga tsichu yo, jas'en ni'ya sinagogaha xuta judio. ¹¹ Xuta judio xu'bi 'yún nda sa animaha nga xi tíjín nanki Tesalonika ko tsjo ts'in kits'ínkjáihin én xi kinchja Pablo. Xki nistjin incha kits'inya xujun éhen Ntíaná tu xi incha skuehe tsa kjuaxi ni xi tís'eníjmíhi. ¹² Kui b'a maha, nkjin xuta xi ntje judio tjeheh ra xi kis'ejihin én xi y'a Pablo. Ajihin xuta xi nchja griego ta kis'ejihin nkjin jminchjín xi benkjúhun xuta ko nkjin já.

¹³ Tunga nk'iehé nga kint'é xuta judio xi tíjín nanki Tesalonika nga nanki Berea ta tít'eníjmí Pablo éhen Ntíaná, incha j'ai yo ko ta tsinchákjahan xuta. ¹⁴ As'ai kitsa kits'ínkjihí já nts'eé Pablo andai ntáchak'uun. Tunga y'entuhú sa Berea Sila ko Timoteo. ¹⁵ Já xi tsasín niyáha Pablo ngjikocho santaha nanki Atena. As'ai kik'óya ngáha nga ja kits'ínkjáihin én xi kits'ínk'at'aha Pablo, xi kuitsuyaha Sila ko Timoteo nga tíhin nga kitsa nguai tjeñkíhi.

B'i ts'in y'énijmí Pablo nanki Atena

¹⁶ Nk'ie nga tíkuyá Pablo nanki Atena nga kuichú Sila ko Timoteo, kama stihí nga kíkíe nga tǐn nkjún ntǐa xi ts'innda xuta yo. ¹⁷ Kui b'a maha, aya ni'ya sinagoga kinchjanijmíko ho xuta judío ko xi najmi judío xi benkjún Ntǐaná, ko xki nǐstjin kinchjanijmíko xi kisatekjá nǐyátée. ¹⁸ As'ai kinchjako Pablo k'ua já nkjink'un xi 'mi já epicureo ko k'ua xi 'mi já estoico. K'ua b'i incha kitsú:

—¿Nkú títsu ndai nk'ie nga b'a nkjún ts'in tǐnchja?

Kj'ai ngá b'i incha kitsú:

—Kj'ai ra ntǐaha tǐb'ejña chji.

B'a incha kitsú jóo at'aha én nda tsuhu Jesu ko nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo y'énijmí Pablo. ¹⁹ As'ai incha ngjiko ho jóo ante xi 'mi Areopago ko b'i kitsúhu:

—¿A kama ko jin chai mí ni tsetsehe xi tǐb'enijmí? ²⁰ At'aha tǐchubai ni xi najmi kje nu'yái. Kui nga mjehen chahani nkú tsuhu ra niu.

²¹ B'a incha kitsú at'aha ngayjee xuta nanki Atena ko xuta xi xin nankihí xi tǐntu yo incha tsjoho nga kuinchjanijmíyaha ko a ra kuasínñjhu nku kjuankjink'un tsetse. ²² As'ai tsasinña ndju Pablo kamasehen já xi kama ñjakú Areopago ko b'i kitsúhu:

—Jun já Atena, mankjinna nga jun xi 'yún yankjún ntǐa xi tǐn asuntee. ²³ At'aha nk'ie nga tsú'ba ajin nankinu, kíkíe nga nkjin maha ntǐa xi yankjún. Ko ta kíkíe nku nachan chje má nga b'i ts'in tǐt'a: “Ntǐa xi najmi yaha.” Kui b'a maha, Ntǐa xi yankjún nga najmi yo, kui xi tǐb'enijmínu.

²⁴ 'Ntǐa xi kits'innda asuntee ko ngayjee ni xi tǐhin, xi batéxumaha nk'a ján ko t'anankiu, najmi nǐnku xi xuta ts'innda b'ejñaya. ²⁵ Najmi machjehen tsa xuta kuasinkoho. Najmi chumi nihi xi machjehen. At'aha kui xi tsjáná nǐstjin ko tsjáná ntjo ko ngayjee ni xi tǐinná. ²⁶ Kui xi nkuhú ntje kits'inndaha ngayjee xuta xi tǐn nga ngúsuhun asuntee. Y'ejña nga nkje ko má nga k'úentu nga nkúnkú.

²⁷ 'B'a kits'in tu xi ngayjee xuta kuangisjaihi Ntǐaná, tsa tu ahá ni sakúhu nga kuangisjai. B'a tǐn kjáihin nga najmi kjin tǐñaná Ntǐaná nga nkúnkáá. ²⁸ At'aha Ntǐaná tintsuba tǐk'uhunná, tinímaá ko tǐinná nǐstjin, xi nkú nga ta kitsú k'ua já nkjink'un xi tǐn ajinnu: “Ntǐhi ní Ntǐaná ñá.”

²⁹ 'Kui b'a maha, tsa ntǐhi Ntǐaná ñá, najmi tǐhin nga n'enkjintak'aán tsa b'a tǐn Ntǐaná xi nkú joyaha sénnistjin xi kamandakoho toonsine ko tsa toontaba ko tsa ndjio. Kui niu xi ts'innda xuta. Xi nkú ts'in maha ko xi nkú ts'in ts'innkjink'un, b'a incha ts'ínk'íé.

³⁰ Nt̄ianá najmi kits'in kuenta ni xi kits'in xuta n̄istjin nk'ie, at'aha najmi kjee behe xuta. Tunga nd'ai tu má xi t̄jehén ni nga t̄jintu xuta Nt̄ianá b'a t̄tsuh̄u nga ngjuaikj'áha ra animaha ngayjee. ³¹ At'aha Nt̄ianá ja t̄jñaha n̄istjin nga naxu kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda kits'in xuta. Nda xi Nt̄ianá kitsjá xaha nga b'a ts'in, kui xi b'a ts'in. Kits'ínkj'áya ngaha ra ngabayoo nda xu'bo. B'a ts'in tsakúchjih̄i ra ngayjee xuta nga kjuaxi niu.

³² Nk'ie nga kint'é jóo nga kjuáya ngaha ra xuta ngabayoo, t̄jin xi tsajnukiehe Pablo. Tunga k'uahá xi b'i kitsú:

—Mjen̄i kuinú'yái ni xu'b̄i kj'ai n̄istjin ngaha.

³³ As'ai tsitju yo Pablo. ³⁴ Tunga k'uahá xi kis'ejih̄in ko kamakoho. Kis'ejih̄in nda xi 'mi Dionisio, xi ta ma ñjakúko jóo ante xi 'mi Areopago, ko nku tachjuún xi 'mi Damar̄i ko kj'ai sa.

18

B'i kits'in Pablo nanki Corinto

¹ As'ai tsitju Pablo Atena ko ngji nanki Corinto. ² Yo kisakúhu nku nda judio xi 'mi Akila xi kitsinjin ante Ponto, ko Priscila xi chjuuhun maha. Kui xi as'ai incha nibahá ante Italia, at'aha Claudio xi nda t̄t̄jun k'aku Roma b'a kitsú nga t̄jhin nga kuitju nanki Roma ngayjee xuta xi ntje judio t̄jehen ra. As'ai Pablo ngjisehe jóo ³ ko y'ejñajih̄in. Kits'inxáko nga kits'innda ni'ya najyunte, at'aha ta kuihi xá xi maha jóo. ⁴ Xki xuat̄u ngji nchjako Pablo xuta ni'ya sinagoga. Y'ejña chjih̄i xuta xi ntje judio t̄jehen ra ko xi ante Grecia y'aha ra nga kjuaxi ni xi t̄inchja.

⁵ Nk'ie nga tsitju Sila ko Timoteo ante Macedonia ko tsichu nanki Corinto, tu nku y'énijmíh̄i Pablo éhen Nt̄ianá ko y'ejña chjih̄i xuta xi ntje judio t̄jehen ra nga Jesu xi kits'in nibá Nt̄ianá. ⁶ Tunga xuta judio ngji kontraha Pablo ko ch'on kitsúhu. Kui nga y'ésujnehe najyuhun Pablo ko b'i kitsúhu jóo:

—Jun katjinénu ngabayanuu. Najmi an ngjuainéna. Nd'ai k'uatuts'ih̄in nga kf̄insehe xi najmi ntje Israel t̄jehen ra.

⁷ As'ai tsitju yo ko ngji ni'yaha nku nda xi 'mi Ticio Justo xi benkjún Nt̄ianá. Kui xi tiña ni'yaha sijn̄a ni'ya sinagoga. ⁸ As'ai nda xi 'mi Crispo xi nda k'akuhu xuta sinagoga ko ngayjee xuta xinkjin kis'ejih̄in Nda Nt̄ianá. Ko ta nkjin xuta Corinto kis'ejih̄in ko kisaténtá nk'ie nga kint'é ni xi t̄b'énijmí Pablo.

⁹ As'ai Nda Nt̄ianá kinchjako Pablo nga n̄istjen xi nkúhu tsa n̄hini kik'aih̄i. B'i kik'ih̄in:

—Najmi tu binkjuin. T'énijmí sahani éen. Najmi tu b'echjái tsu'bai. ¹⁰ At'aha an t̄jñakoho. Najmi ch'a kamaha ts'in'uhin. At'aha nkjin xuta t̄jinna nanki xu'b̄i xi s'ejih̄in an.

11 Yo y'eña Pablo nku nú masen tjihin nga tsakúya ajihin xuta Corinto éhen Ntíaná.

12 Tunga nk'ie nga tjihin xá nda Galion ante Akaya, nkuhú kits'in yjoho xuta xi ntje judio tjeheñ ra nga ngji kontraha Pablo. Incha ngjikoho má ts'ínkokjua xuta Galion 13 ko b'i incha kitsú:

—Kui ndai tifi kontraha kjuatéxumani, at'aha kj'ai ts'in tibakúyaha xuta nga tjihin nga chankjún Ntiani.

14 Nk'ie nga ja kuinchja Pablo, tu tjuhún Galion kinchjako xuta judio nga b'i kitsúhu:

—Jun xuta judio, tsa tjín má tsangane ndai ko tsa mí ni ch'on tjihin xi kits'in, tjihin nga ts'intenta ko kuasinñjúnú. 15 Tunga ni xu'bi kjuatéxumanú ko kj'ai sa ni xi manú y'aha ra ni. Kui nga t'enda subahanu ni. Najmi mjena ts'ihin kjuá ni xu'bi.

16 As'ai kik'onsje jóo natsihin ante má nga ts'ínkokjua xuta ndo. 17 As'ai ngayjee xuta jakj'á Sostene xi nda k'akuhu xuta sinagoga ko ta yohó y'éhe ndo. Tunga ndaha najmi kits'insihin Galion ni xi kamoo.

B'i ts'in kik'óya ngáha Pablo nanki Antiokia

18 Nkjin nistjin ts'andaya yo Pablo. As'ai kitsubakjá já nts'eé at'aha ja tifi ante Siria. Nk'ie nga tsichu nanki Cencrea nga kits'in niyá, j'ájnu kaha yjoho at'aha ja títs'intjusun nku ni xi kits'inkie Ntíaná. As'ai jakj'á nku tsutsu ko ngji ante Siria nga tjenko ts'ihin Akila ko Priscila.

19 Nk'ie nga incha tsichu nanki Efeso, yo incha kits'in ngabihí xinkjín. Kama kinchjanijmíko Pablo xuta judio ni'ya sinagoga. 20 As'ai tjín xi tsankihí nga nkjin nistjin k'úéña yo, tunga najmi kits'in yuhú Pablo. 21 B'i kitsú:

—Tífia. Tsa Ntíaná b'a kuitsu, kjúáise ngáhanú.

As'ai jakj'á nku tsutsu xi tsitju Efeso. 22 Nk'ie nga tsichu nanki Cesarea, ngjikjaniñaha xuta ninku ko as'ai ngji nanki Antiokia. 23 Askahan nga ja ts'andayaha chuba nistjin yo, tsitju nga j'a xki nanki xi tjín ante Galacia ko ante Frigia. Kitsjá nga'yúhún ngayjee xuta xi yjankihí Jesu xi nkú ts'in ndjá kuincha nginkun Ntíaná.

B'i ts'in y'énijmí Apolo éhen Ntíaná

24 As'ai tsichu nanki Efeso nku nda judio xi 'mi Apolo xi kitsin nanki Alejandria. Tsjo ts'in b'énijmí ndo ko 'yún be xujun éhen Ntíaná. 25 Tsangiya ni xi tsakúya Nda Ntíaná Jesu ko ngayjehe k'un y'énijmíhí xuta. Tsakúya sisin yáha Jesu, tunga najmi 'yúhún mankjihín á saténtáha xuta. Tu xi nkúhú ts'in tsaténtá xuta Jua be. 26 Ndjá y'énijmí ndo ni'ya sinagoga. Nk'ie nga kint'é Akila ko Priscila ni xi y'énijmí, ngjiko t'axín ko kitsúya sisihin xi nkú ts'in mjehe Ntíaná nga k'úentu xuta.

27 Nk'ie nga kama mjehe Apolo nga nguai ante Akaya, já nts'eé xi tjin Efeso tsasinkoho. Kits'innadah nku xujun xuta ni'yakuyaha Jesu xi tjin Akaya tu xi nda ts'in ts'inkjálhin ra. Nk'ie nga tsichu Apolo yo, tsasinko nkjún xuta xi ja s'ejihin Jesu tu ngat'aha kjuandaha Ntjaná. 28 At'aha nginkun ngayjee xuta ndjá tsakúya nga najmi kjuaxi ni xi bakúya xuta judio. Tsakúya ni xi tjt'a xujun éhen Ntjaná. B'a ts'in y'éjña chjhi nga Jesu xi kits'in nibá Ntjaná.

19

B'i kits'in Pablo nanki Efeso

1 Nk'ie nga tjña Apolo nanki Corinto, Pablo j'ajin asunntu tjenki xi tjin ante Asia ko tsichu nanki Efeso. Yo kisakúhu k'ua xuta xi yjankihí Jesu. As'ai b'i kitsúhu jóo:

2 —¿A kin'ekjóhooon Espiritu Santo nk'ie nga kis'ejinnu Jesu?

B'i incha kitsú jóo:

—Ndahachí najmi kjee nu'yái tsa tjin Espiritu Santo.

3 —¿Nkú n'e kisatentó? —kitsú Pablo.

—Xi nkú ts'in tsaténtá Jua —incha kitsú.

4 B'i kitsú Pablo:

—Xuta xi ngjik'áha ra animaha tsaténtá Jua, tunga b'ahá kitsúhu nga tjihin nga s'ejihin xi k'uaí askahan nga kui. Jesu, kui xi askahan j'ai.

5 Nk'ie nga kint'é jóo ni xu'bi, as'ai kisaténtá nga kits'inkjálhin Jesu. 6 Nk'ie nga kingjénne ntsja Pablo jóo, j'aitsejihin ra Espiritu Santo ko k'ái k'ái éhen incha kinchja ko Ntjaná kitsjáha én xi kinchja. 7 Ma ra te jo jáx'in xi b'i incha kamat'ain.

8 Jan ra sá kamaha Pablo nga ngji ni'ya sinagoga ko ndjá kinchjako xuta. Kitsúyaha ko y'éjña chjhi nkú tjihin ra nga batéxuma Ntjaná. 9 Tunga k'uahá xi ndjá kits'in animaha. Najmi kits'inkjálhin nga s'ejihin ni xi títsu Pablo. Nginkun ngayjee xuta tu ch'ohón ts'in incha kinchjane xuta xi s'ejihin Jesu. Kui nga ngji t'axihin Pablo. Má nga bakúya nda xi 'mi Tirano ngjiko xuta xi yjankihí Jesu. Yo tsakúyaha xuta xki njstjin. 10 Jo nú kamaha nga b'a kits'in. Kint'é éhen Ntjaná ngayjee xuta xi tjin ante Asia, xi judio ko xi griego.

11 Ntjaná kitsjáha nga'yún Pablo xi má nga kits'in kjuankjún xi i. 12 Santaha xuta ngjiko pañu ko najyun xi kits'inko Pablo. Kui xi j'aikoho xuta uhun. As'ai kamanda ko tsitjujihin jánindo.

13 Ta kikjatsú'ba yo k'ua já judio xi b'ema xki ante ko m'osje jánindo. Kui xi incha kama k'un kits'inchjén nga'yúhún Nda Ntjaná Jesu. B'i incha kitsúhu jánindo:

—Ngajohō Jesu xi tīb'énijmí Pablo b'a tí'miijihī nga tītjujiun yo.

¹⁴ Yatu jáhā ndā na'mi k'aku judiō xi 'mi Esceba b'a incha kits'in. ¹⁵ Tunga kinchjahá ndanindoo nga b'i kitsúhu jóo:

—Be Jesu kō tā be Pablo, tunga, ¿yáha jun?

¹⁶ As'ai ndā xi tijnājihin ndanindoo jakj'á já xi yatu. Kikjánko kō kits'in nganaha. As'ai tsanka jóo nga kama uhun. Xí kjintustíhí nga incha tsitju ni'yaha ndo. ¹⁷ Ngayjee xuta xi tijn Efeso, xi judiō kō xi griego, kint'é ni xi kamoō. Incha kitsankjún ngayjee kō b'a incha kitsú nga tjihin kjuachánka Ndā Ntjaná Jesu.

¹⁸ Nkjin xi kis'ejihin Jesu incha j'ai tsúya nginkun xuta xingisoo ni ch'onk'un xi incha kits'in nk'ie. ¹⁹ Xi incha kits'in tje j'aiko xujun tjehe kō kis'etí xujun nginkun ngayjee xuta. Nk'ie nga kin'esjehe xki xujun xi kis'etíu, cháte ra mi tontaba kama chjihī xujun. ²⁰ B'a ts'in 'yún ngji tse kō ngji ndju éhen Ntjaná.

²¹ Askahan b'a kitsú kjuankjintak'uhun Pablo nga ngjuai nanki xi tijn ante Macedonia kō ante Akaya kō as'ai ts'in niyá nga ngjuai santaha nanki Jerusalem. B'i kitsú:

—Askahan nga kujicha yo, tjihin nga tā kfán nanki Roma.

²² As'ai kits'ínkji Macedonia Timoteo kō Erasto, já xi incha basinkoho. Kō máha kui, y'eña sa chuba nistjin Asia.

B'i ts'in ngji kontraha xuta Efeso ni xi tsakúya Pablo

²³ Kui nistjiun xuta xi yankihī Jesu nanki Efeso nku kjuasti j'ajin. ²⁴ Nku ndā xi 'mi Demetriō xi ts'innda ninku tontaba xi. B'a ts'ínk'íentu ninku xi ts'innda xi nkúhu ninkuhu ntia Artemisa. Kui nistjiun já xi kui xáha ts'in 'yún ts'in ngana tōon. ²⁵ Demetriō kinchja njakúhu já xi ts'inxát'aha kō já xi tā kui xáha ts'in. B'i kitsúhu jóo:

—Jun já, yo nga b'éñaná tōon xá xu'bi. ²⁶ Tunga tíyanú kō tínu'yó ni xi tít's'in Pablo ei Efeso kō santaha tū má nankihí ni xi tijn ante Asia. B'a titsu nga ntia xi ts'innda xuta najmi ntia. Nkjin xuta ja incha kits'ínkjáihin ni xi tibatúya ndo kō incha kits'ínk'óntjaiya kjuankjintak'uhun. ²⁷ Najmi tū suba xáná tít's'ínkji kinte. Tā tít's'in nga nku ni xi najmi tā chumi ni chjihī ra kama ninkuhu ntia chánka Artemisa. Najmi tā chankjúhun kjuachánkaha ntia xu'bi, ntia xi benkjúnyje xuta xi tijn ante Asia kō nga ngúsuhun asuntee.

²⁸ Nk'ie nga incha kint'é jóo niu, tū xí incha kama kjahán ra. B'i incha kitsú nga kikjintáya:

—¡Chánkahá Artemisa, ntiaha xuta Efeso!

²⁹ As'ai xuta ndaha najmi be mí nihi xi ts'in. Nkúhú kik'a xinkjin nga ngjikj'á Gayo kō Aristarko, kui xi já Macedonia xi tjenko Pablo. Incha kikjebéfe nga ngjiko ante má ma

ñjakú xuta nantia. ³⁰ Mjehe Pablo nga ngjuaisehe xuta xi kama ñjakú yo, tunga najmi kitsjantehé ra xuta xi yjanki Jesu. ³¹ Ko ta já k'aku xi tjin ante Asia xi nda nchjako Pablo incha kits'ínkijihí én nga tsankihí nga najmi tu ngjuai ante má nga kama ñjakú xuta.

³² B'i ngján incha kinchja xuta nga xaáhan incha kits'in. Ko santaha nkjin nkjún xi najmi be á yo kama ñjakúhu. ³³ As'ai tjin xi jakj'aha Alejandro. Xuta xi ntje judio tjeheñ ra kitsuniñaha ndo nginkun ngayjee xuta. Kingjén nk'a ntsja Alejandro nga tsanki nga ngjuén jyu xuta tu xi kunchjantjaihi xuta judio. ³⁴ Tunga nk'ie nga kikie xuta nga ta nda judio niu, nkuhú kits'in ntaha nga b'i incha kitsú nga kikjintáya nkú ra ma tsa jo ora:

—¡Chánkahá Artemisa, ntiaha xuta Efeso!

³⁵ As'ai nda xi ts'inxát'aha já k'aku kamaha kits'ínk'íéjyu xuta nkjiun. B'i kitsú:

—Jun já Efeso, ngayjee xuta be nga nankiná Efeso kunntá ninkuhú ntia chánka Artemisa ko sénnistjihin xi nibaha nk'a ján nga j'aikijne ei. ³⁶ Tijná chji chji ni xu'bi. Kui nga tjenjyuhunu ko n'enkjintak'un ni xi n'oo. ³⁷ At'aha já xi kaf'áikoo ei najmi ni xi tjincha ninku jakj'a ndyjé ko ta ndaha najmi ch'on titsu hu ntia ts'añá.

³⁸ Tsa Demetrio ko já xi ts'inxáko tjínkoho kjuá xuta xi kj'ai, tjin já jue ko tjin já tixá. Yo kats'ínkokjuá xinkjín. ³⁹ Ko tsa tjin sa kj'ai ni xi mjenuu, nk'ie nga ma ñja já tixóo s'enda niu. ⁴⁰ At'aha kama satéjéneé ngat'aha ni xi kama nd'ai, nga xaáhan tín'eé. Tsa chasjaiyaná ngat'aha niu, najmi yaá nkú kujíaán.

⁴¹ Nk'ie nga ja kamaha nga b'a kitsú, kits'ínkji ngáha ni'yaha xuta xi kama ñjakú yo.

20

B'i kama nk'ie nga j'a Pablo ante Macedonia ko ante Grecia

¹ Askahan nga ja kis'ejyú xuta nkjiun, Pablo kinchja ñjaha xuta xi yjankihí Jesu ko kitsjá nga'yuhun. As'ai tsitju nga ngji Macedonia. ² Xki nanki xi tjin ante Macedonia j'a ko 'yún kitsjá nga'yuhun xuta ninku nga kinchjako. Askahan tsichu Grecia. ³ Jan sá kamaha nga y'eña yo. Nk'ie nga ja kuakj'a tsutsu xi ngjuaikoho ante Siria, tu kint'éhé én nga já judio ja y'éndako xinkjín nga ts'ín'uhun. Kui nga ta ante Macedonia ngji ngáha.

⁴ Kui já xu'bi xi kitsjennkíhi Pablo: Sopater xi Berea nibáha xi ntíhi Pirro maha, Aristarco ko Segundo xi Tesalonika incha nibáha, Gayo xi Derbe nibáha, Timoteo, Tikico ko Trofimo xi Asia incha nibáha. ⁵ Incha ngji títjun jái ko nanki Troa

kikuyáni. ⁶ Jín bi askahan nga j'a s'í nk'ie nga chine ninkuan xi najmi tjihin na'yu san, tsitjas'ein nku tsutsu ko tsitjuí Filipo. Nistjin xi ma uhun tsichu tjennkij jóo Troa. Yo ts'andayani yatu nistjin.

B'i kama nk'ie nga j'ai Pablo nanki Troa

⁷ Nk'ie nga túb'atús'ihin tuntjóo kama ñjakúí tu xi chineheni niñu. As'ai Pablo tsakúyaha xuto, at'aha nistjin xi ma ndyjuun ngjuai ngáha. Tu nku ngjindjukohó éen santaha nkúhu nga masen nistjen. ⁸ Chun ndzjen ndzjen yo, at'aha nkjin maha nd'í seti xi tjin nk'a ni'ya xi má nga kama ñjakúí.

⁹ Tu nkuhú ndati xi 'mi Eutiko xi ankjua nk'oo kab'ejña stiu. Kui xi kis'efe nk'ie nga 'yún ngjindjuko Pablo éen. 'Yún nkjún kis'efe tjain. As'ai tsijnenki. Ni'ya xi ma jahan niba nga tsijnenki. Ja ka'me nga kichjusintjen. ¹⁰ As'ai tsitjujen Pablo ko ngjik'úhun. Kitsubakj'á ndatiu ko b'i kitsú:

—Najmi tu binkjun. Tjñahá ndo.

¹¹ As'ai ta ngji ts'inndjuú ngáha éhen Pablo. Tsakjánya ninkuon, incha kikjine niñu ko ta ngjindjuhú ngáha nga tsakúyaha xuto santa nkúhu nga kama seen. As'ai ngji. ¹² Máha ndatiu, incha ngjiko tík'uhun xuta ni'yaha ko incha kisakú nga'yúhun ngat'aha ni xi kama.

B'i ts'in kits'in niyá Pablo tu xi kuichúhu nanki Mileto

¹³ Ja kamoó. Jín tjen tsankinkohoni tsutsu nanki Ason, yo má nga chuyaihi Pablo. B'a ts'in y'éndakoni, at'aha mjehe nga niyá t'ananki ts'ín. ¹⁴ Nk'ie nga kisakúni Pablo nanki Ason, as'ai jas'enkonj tsutsuu ko tsankijin nanki Mitilene. ¹⁵ Tsitjuí nanki Mitilene ko nistjin xi ma ndyjuun tsitjai xjo Kio. Nk'ie nga kama ndyjuun tsitjandái nanki Samo, nku ante má bichú tsutsu. Kin'ekj'áiyai nanki Trogilio ko nistjin ma ndyjuun tsichij nanki Mileto. ¹⁶ B'a kin'eí at'aha Pablo mjehe kj'ua niyá nanki Efeso tu xi najmi k'undayaha ra nanki xi tjin ante Asia. Kits'in xatiji yjoho nga kuichú nanki Jerusalem, tsa tu ahá ni sakúhu nga k'úejña yo nk'ie nga kuitju S'í Pentecoste.

B'i ts'in kinchjako Pablo jácháha xuta ninku Efeso

¹⁷ Nk'ie nga tsichij nanki Mileto, kits'ínkji éen Pablo nga kinchjaha jácháha xuta ninku Efeso. ¹⁸ Nk'ie nga incha j'ai jóo, b'i kitsú Pablo:

—Yo xi nkú ts'in tsátejñajin tehentenuu santa nkúhu nga tuts'ihin ni nga jáa ei ante Asia. ¹⁹ Nimakjua ts'asjé yjona nga kits'inxát'aha Ntíaná. Kikjinta nga un kikiena ni xi y'éndat'áinna já judio. ²⁰ Tunga najmi kingjent'íahá ra nga y'enjímínuu ni xi ts'e ngandanuu. Tsakuyánuu niyátée ko xki ni'yanuu. ²¹ Y'ejná chjihí xuta xi ntje judio tjeheh ra ko xuta xi najmi ntje judio tjeheh ra nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra

animaha nginkun Ntiana ko nga s'ejihin Nda Ntiana Jesu-cristo.

²² Nga tint'e'ehen Espiritu Santo nd'ai tífia Jerusalen. Najmi be mí nihi xi kamat'an ján. ²³ Tunga xki ante má nga fia tsuya titjunna Espiritu Santo tsa nubayá ko tsa kju'a'un tikuyána. ²⁴ Tunga najmi kjintahána tsa kuayá. Ngat'a ts'an najmi 'yún chjihí ra ni xu'bo. Tu nkuhú ni xi mjena. Mjena nga kuichúket'a tsjo tsjo ni xi tít'sian ko ts'inndjáá xá xi kitsjana Nda Ntiana Jesu, nga xinya sisian én nda tsuhu Jesu xi b'ejña chji kjuandaha Ntiana.

²⁵ Be nd'ai nga najmi ta chahanú ngatento xi jáisenúu, jun xi y'enjímínuu nkú ts'in batéxuma Ntiana. ²⁶ Kui b'a maha, nistjin nd'ai tixinyahanúu nga najmi an y'anjiá tsa tjín xi ndyja. ²⁷ At'aha najmi chumi nihi xi y'ejña 'manúu. Ngayjee ni xi mjehe Ntiana y'enjímínuu.

²⁸ Kui b'a maha, chuhun ruu yjonuu ko chuhun ngayjee xuta ninku. At'aha Espiritu Santo kitsjá xánúu nga jun xi chasoho xuta ninkuhu Nda Ntiana xi jnihí ts'atseko. ²⁹ At'aha be nga askahan nga kfián k'juajinnuu já xi mjehe ts'innndyja xuta ninku xi nkú ts'in chu kjoon ajihin chutsanko. ³⁰ Santaha ajinnuu s'e xi kuakúya ni xi najmi b'a tjín tu xi xuta ninku tsjénkihi ra. ³¹ Kui nga tintsuba ndahanu. N'ekj'áitsjon nga nistjin nistjen jan nú najmi kits'inkj'áiya nga ntánkán tsatendzjá nga kitsjaniyahanuu nga nkúnkú.

³² 'Nd'ai já nts'e, tít'sinkjas'ennuu aya ntsja Ntiana. Katasinkonuu én xi tinchja kjuandaha Ntiana, kui éhen xi kamaha tsjánúu nga'yún nginkun Ntiana ko tsjánúu ni xi ts'inkjáihin ngayjee xuta xi tsichu ma je nginkun Ntiana. ³³ Najmi kits'in mje toontabanuu ko tsa toonsinenuu ko ta ndaha najyunnuu. ³⁴ Jun yo xi nkú ts'in kits'inxá tu xi kisakúhuna ni xi kamachjéna ko ni xi kamachjéhen já xi kitsjenkona. ³⁵ Tehente y'ejña chubayanuu nga tjihin nga n'exáá tu xi kuisinkohoná xuta xi najmi tjihin ni xi machjéhen. N'ekj'áitsjon éhen Nda Ntiana Jesu xi b'i tít'su: "Xi tu tsjáhá ra ni xuta xi k'ái, kui xi 'yún s'e saha kjuatsjo nga xi ts'inkjáihin niu."

³⁶ Nk'ie nga ja kama nga b'a kitsú Pablo, tsasinkúnch'in nga kinchjako Ntiana ko b'a ta incha kits'in jóo. ³⁷ Incha kikjintá ko kitsubakjá ko kikjexu'ba tsaha Pablo. ³⁸ Yún incha kik'ie babaha jóo at'aha b'a kitsú nga najmi ta incha skuehe Pablo. As'ai incha ngjisín niyá santaha má kijjña tsutsu xi ngjuaikoho.

21

B'i ts'in kits'in niyá Pablo nga ngji nanki Jerusalen

¹ Nk'ie nga y'entu*j* já nts'eé xi t*j*ín nanki Efeso, tsitjas'ein nku tsutsu. Tsankin naxu*i* naxu*i* x*j*o Cos. Nistjin xi ma ndyjuun tsich*i* x*j*o Roda ko askahan tsich*i* nanki Patara. ² Yo kisakúni k*j*'ái tsutsu xi tífi ante Fenicia. Tsitjas'ein ko tsankinko*i*. ³ Kiyai x*j*o Chipre. Skjúh*u*n tsitjai nga tsankiin ante Siria. As'ai tsich*i* nanki Tiro, at'aha yo t*j*íhin nga chjújen ch'á xi y'a tsutsu.

⁴ Kisakúni xuta xi yjankih*i* Jesu xi t*j*ín yo. Yatu nistjin ts'andayani. Kui xi b'a kitsúhu Pablo nga najmi tu ngjuai nanki Jerusalem, at'aha Espiritu Santo tsakúchiji ni xi kama. ⁵ Nk'ie nga j'a nistjin xi yatuu, tsitju*i* yo ko incha ngjisín niyáni ngayjee jáx'in ko jminchjihin ko ntíhi santaha natsin nantio. As'ai tsinchakúch'iin andai ntáchak'uun ko kichubakoi Ntíaná. ⁶ As'ai b'i ngján kinubakjái xink*i*, jin tsitjas'ein tsutsu ko kui incha kik'óya ngáha ni'yaha.

⁷ Nku tsutsu tsitjukoi Tiro ko tsankiin nanki Tolemaida. Kisuniñah*i* já nts'eé xi t*j*ín yo ko ts'andayani nku nistjin. ⁸ Nistjin xi ma ndyjuun tsitju*i* ko tsich*i* nanki Cesarea. As'ai tsankiin ni'yaha Felipe ko tintsúbakoi. Felipe xi ta b'énijmí én nda tsuhu Jesu ko ta t*j*íhin xá ajihin já yatu xi basinko já postru. ⁹ Ta t*j*intuhu ñju istinchjín xunkú xi Ntíaná tsjáha éhen.

¹⁰ Ja t*j*íhin nkjin nistjin nga tintsúbai yo nk'ie nga j'ai nku nda profeta xi 'mi Agabo xi nibaha ante Judea. ¹¹ J'aitsubek'únni, jakj'a tjabaxín ndayáha Pablo ko y'ét'a'yúnkoho ntsja ko sjai. As'ai b'i kitsú:

—B'i títsu Espiritu Santo nga b'i ts'ín k'uét'a'yúh*u*n já judio xi t*j*ín Jerusalem nda xi ts'e tjabaxín ndayái. Ts'íinkjas'en aya ntsja já xi najmi ntje Israel tjehe*n* ra.

¹² Nk'ie nga kinu'yái niu, b'a kik'ih*u*n Pablo ko b'a ta kitsúhu xuta xi t*j*ín yo, nga najmi tu ngjuai nanki Jerusalem. ¹³ As'ai b'a kitsú Pablo:

—¿Á tich'íhinu ko t*n*'e bahanú? Tjínku*h*u k'an nga najmi tu nku nga s'et'a'yán. Ta t*j*ínku níhi k'an nga santaha kuayá Jerusalem ngat'aha Nda Ntíaná Jesu.

¹⁴ Nk'ie nga najmi kits'ín yu Pablo ni xi tí'mi*h*i, najmi b'a ta kik'in saha ri.

—Katuma xi nkú ts'ín mjehe Ntíaná —tu tsixíh*u*n sai.

¹⁵ Askahan y'endai yjoni ko tsankiin nanki Jerusalem. ¹⁶ Kitsjennkíni k'ua já xi yjankih*i* Jesu xi t*j*ín nanki Cesarea ko ngjikoni ni'yaha nku nda xi nibáha x*j*o Chipre xi 'mi Mnason xi ja nd'ai t*j*ennkih*i* ra Jesu. Kui xi kitsjánteni nga kuintsúbai ni'yaha.

B'i ts'ín kik'inyaha Pablo ni xi ts'ín nga tsichu nanki Jerusalem

¹⁷ Nk'ie nga tsichii nanki Jerusalen, tsjo ts'in kits'ínkjáínni já nts'eé. ¹⁸ Nistjin xi ma ndyjuun Pablo ko jin tsankintsubek'uin Santiago. Yo tjintu ngayjee jácháha xuta ninku nk'ie nga tsichii. ¹⁹ As'ai Pablo kikjaniñaha jóo ko kitsúyaha nga nkúnkú ni xi kits'in Ntjaná ajihin xuta xi najmi ntje judio tjehen ra nga kits'inchjen xaha Pablo.

²⁰ Nk'ie nga kint'é jóo niu, incha kits'intsjoho Ntjaná. As'ai b'i incha kitsú jóo:

—Ji nda nts'e, ja yai nga nkjin mij maha xuta judio xi s'ejihin Jesu ko ngayjee 'yún benkjún kjuatéxumoo. ²¹ Kik'inyaha nga ji títakuyái nga tjihin nga ts'ín t'axín kjuatéxumaha Moise ngayjee xuta judio xi tjintujihin xi najmi judio, ko nga b'a títixín nga najmi ts'íihin ni circuncision ntíhi, ko nga najmi ts'íintjusun sin cháná.

²² 'Kui b'a maha, ¿nkú n'ehená? At'aha kuint'é xuta nga ja kaf'ái ei. ²³ Kui nga tu sahá b'i n'eheni. Ei tjintujínni ñju já xi ts'íintjusun nku ni xi kits'ínkie Ntjaná. ²⁴ T'inkoi jóo ko n'e jekoi yjohi nginkun Ntjaná. T'echjintjai tu xi k'ujánu kaha ra yjoho jóo. B'a ts'in skuéhe ngayjee xuta nga ko ji t'inetjusun kjuatéxumoo ko nga najmi kjuaxi ni xi kint'é.

²⁵ 'Xuta xi najmi judio xi ja s'ejihin Jesu, jin ja kin'ekjíhi nku xujun má tjit'a ni xi y'endaí. B'a kik'íihin nga najmi tu kjine yjoho chu xi chje kik'aihi ra ntia xi ts'innda xuta, ta ndaha jni ko ta ndaha yjoho chu xi kinubantu, ko nga najmi tu katjantuko jminchín xi najmi kjee bixan.

²⁶ As'ai ngjiko Pablo já xi ñjuu. Nistjin xi ma ndyjuun kits'in jeko yjoho nginkun Ntjaná. Jas'en natsihin ninku tu xi kuitsuyaha nkje kfeku nga ts'ín je yjoho ko nkje k'ujáiko chjehe nga nkúnkú.

B'i ts'in kichjubénijé Pablo

²⁷ Nk'ie nga ja títichúkje nistjin yatu xi machjén nga ts'in je yjoho xuta nginkun Ntjaná, kieke k'ua já judio xi nibaha ante Asia nga kabasinña Pablo má ma natsihin ninku. As'ai tsinchá'a ngayjee xuta nkjiun ko jakj'ánijé Pablo. ²⁸ 'Yún incha kikjintáya nga b'i incha kitsú:

—Jun já Israel, tjsinkoní! Kui ndai xi títakúyaha ngayjee xuta tu má xi tjeheén ni nga tífi kontraha xutaná, kjuatéxumoo ko ante xu'bi. Santaha jas'enko já griego ei natsihin ninku nga kits'insi nginkun Ntjaná ante nkjún xu'bi.

²⁹ B'a incha kitsú jóo at'aha k'já nistjihin kieke Trofimo, nda xi nanki Efeso nibáha, nk'ie nga tjenko Pablo ajin nantio. B'a incha kitsú kjuankjink'uhun jóo nga Pablo jas'enko ndo má ma natsihin ninku.

³⁰ As'ai xaáhan incha kits'in ngayjee xuta nkjiun ko incha tsangatsanka nga j'ai. Incha jakj'ánijé Pablo, kikjebéfe nga

kik'onsje natsin ninku ko tjen'yún y'échjahá ankjua natsiun.
³¹ Nk'ie nga ja mjehe xuta nantio ts'ínk'ien Pablo, tsichuhu
 én nda jun k'aku Roma nga xaáhan tíncha ts'in ngayjee xuta
 Jerusalem. ³² Kítsa kinchja njaha já juhun ko tsangatsanka má
 nga kama nja xuta nkjiun. Nk'ie nga kieke xuta nga nibá nda
 jun k'aku ko já juhun, najmi ta kingjáha ra Pablo.

³³ As'ai j'ai tiña nda jun k'aku, jakj'ánijé Pablo ko b'a kitsú
 nga jo n'úkicha s'et'a'yúhun. Kingjásjaiya yá ndaha niu ko mí
 nihi xi kuats'in. ³⁴ Tunga b'i ngjáhán kinchja xuta ko ndaha
 najmi kamankjihin nda jun k'aku ni xi tómo, at'aha xaáhan
 tíncha ts'in xuta. Kui nga b'a kitsúhu nga ngjuainijéhe Pablo
 má tjintu já juun. ³⁵ Nk'ie nga tsichukoho já juun antjio xi tjín
 má incha tjintu, santaha ts'agankihí já juun Pablo, at'aha 'yún
 kjan tíncha maha xuta nkjiun. ³⁶ Nkjin nkjún incha maha xi
 b'i tíncha tsu nga yjanki:

—¡Kat'en ndo!

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo

³⁷ Nk'ie nga ja t'n'ekjas'en Pablo má incha tjintu já juun, b'i
 kitsúhu nda jun k'aku:

—¿A kama kuinchjakoho ichí?

B'i kitsú nda jun k'aku:

—¿A mahi én griego? ³⁸ ¿A najmi jihí nda Egipto xi nd'ai
 ngáha k'in kontraihi nda titjun Roma ko k'inkoi ante kixiu nju
 mij já ts'ínk'ien aníma?

³⁹ B'i kitsú Pablo:

—Nda judioná. Tarsó kitsian, nanki chánka xi tjíñajihin ante
 Cilicia. Tíbankihi. K'uaíntení ichí nga kuinchjaka xuto.

⁴⁰ Nk'ie nga kik'aíntehe, tsasinndjusún Pablo antjio ko
 kingjénk'a ntsja tu xi ngjuén jyuhu xuta. Nk'ie nga kingjén
 jyu xuta, as'ai én hebreo kinchja Pablo.

22

¹—Jun já nts'e ko já xinkjían, tasinñju mo ni xi xinnu nd'ai
 nga kúásinka yjona.

² Nk'ie nga kint'é xuta nga én hebreo tínchja Pablo, tu sahá
 'yún kindyjanta nch'ánch'án sa.

³ B'i kitsú Pablo nga ngjindju:

—Nda judioná. Tarsó kitsian, nanki xi tjíñajihin Cilicia,
 tunga nanki xu'bihí kama chá. Gamaliel tsakúya sisinna
 xi nkú ts'in tjíña kjuatéxumaha ntje chána. B'a ta ts'in 'yún
 kitsenkján Ntjaná xi nkúhu jun ngatento. ⁴ Kitsjennkí unkie
 xuta xi s'ejihin Jesu nga mjena ts'ink'ién kai. Jakj'ánijé ko
 kits'inkjas'en nubayá jáx'in ko jminchjín. ⁵ Kama kuítsuya
 nga kjuaxi ni xi tixian nda na'mi titjuun ko ngayjee jáchá
 xi ta tjihin xá. Nístjin nk'ie kui incha kitsjana xujun xi

ts'inkjas'ehen xutána xi tjín nanki Damasco má nga kama xá xi tífihina. Ngjingsja Damasco xuta xi yjankihí Jesu tu xi kjuáikōnijéhena Jerusalen, má nga n'enijéhe ra.

⁶ 'Tunga ni xi kamahá, nk'ie nga títs'ian niyá kō nga ja tībichú tiña Damasco, nkú ra ma masen nistjin niu, tu tje'n'yún y'étjindaihína nku nd'í chánka xi nibajehen nk'a ján. ⁷ Jáikijne t'anankiu kō kint'e nku ntā xi b'a kitsúna: “Saulo, Saulo, ¿á unchahaní?” ⁸ As'ai kingjasjáiyaha: “¿Yáha ji, Nda Ntia?” Kō b'a kitsúna: “An Jesu xi nibáha Nazaret xi unchai.” ⁹ Já xi tje'kōna kikié nd'íu kō kitsankjún, tunga najmi kint'éhé ntaha xi kinchjākōna.

¹⁰ 'As'ai b'a kixihin: “¿Mí nihi xi mjehi nga ts'ian, Nda Ntia?” Kō b'a kitsúna Nda Ntíaná: “Tisintjein kō t'in Damasco. Yo k'úinyahi ngayjee ni xi kis'enda nga tjíhin nga n'ei.” ¹¹ As'ai incha kikjebénkina já xi tje'kōna nga ngjikōna Damasco, at'aha kits'in kana nga'yúhūn nd'íu.

¹² 'Damasco tíjña nku nda xi 'mi Anania xi 'yún benkjún Ntíaná, xi ts'intjusun xi nkú ts'in tjit'a kjuatéxumaha Moise. Nda nchjanijmíyaha ra ndo ngayjee xuta judio xi tjín yo. ¹³ Kui xi j'aisena kō b'a kitsúna: “Nda nts'e Saulo, katuma chji ngáha ri.” Ta kuihi chubō kama chjina kō kikié xi nkú tjín. ¹⁴ B'a kitsúyana: “Ntiaha ntje cháná j'ájihin, nga ji xi kamankjihin ni xi mjehē kō nga chaj Nda xi naxu nginkun Ntíaná kō nga kuinú'yái ntaha. ¹⁵ At'aha ji k'úinyaihi ngayjee xuta yáha kui kō kuixínyaihi xuta ni xi kiyai kō kinu'yái. ¹⁶ Nd'ai najmi ta chuyá sahani. Tisintjein. B'a t'ihin Nda Ntíaná nga kats'inndyjat'ahi jéhi nga saténtái.”

¹⁷ 'As'ai jáa Jerusalen. Nk'ie nga tinchjaka Ntíaná natsihin ninku, kama chjina nku ni xi nkúhu nchini kik'aina. ¹⁸ Kikié Nda Ntíaná kō b'a kitsúna: “N'e xatíhi yjohi nga kitsa titjui Jerusalen. At'aha najmi ts'insihin jóo én xi kuixínyaihi nga k'úinyaihi yáha an.” ¹⁹ B'a kixihin: “Ji Nda Ntia, be jóo nga xki ni'ya sinagoga ngjik'anijé kō kingjaha xuta xi s'ejihin ji. ²⁰ Kō nk'ie nga t'nek'ien Esteban, xi kitsúyaha xuta yáha ji, ta síjña yo kō kisasinna ni xi kamo, kō santaha kikunntá najyuhūn já xi kits'ínk'iehen.” ²¹ Tunga b'ahá kitsúna Nda Ntíaná: “T'in. At'aha kjin ts'inkjahi nga k'úinseihí xuta naxinantá xi tjín asuntee.”

B'i kama nk'ie nga mjehē xuta nga s'ehē Pablo

²² Tíbasínñjuhu xuta Pablo, tunga nk'ie nga b'a kitsú, b'i incha kitsú xuta:

—jTu sahá kat'en nda xi b'a tjíun! ¡Najmi machjéhen tsa k'úéjña tík'un!

²³ Tu nku xaáhan ní incha kits'in kō incha tsakúchji nga tu ni xí najmi incha kisasín ra ni xi kitsú Pablo.

24 Kui nga b'a kitsúhu nda jun k'aku Roma nga n'ekjas'en Pablo má b'entu já juun. B'a kitsú nga s'ehe tu xi kuitsuyaha á b'a ts'in tíncha kjintáyanehe ra xuto. 25 Tunga nk'iehé nga ja tjin'yúhun já juun nga ngjuáha, b'i kitsú Pablo nga kingjásjaiyaha nda jun xi síña yo:

—¿A kama s'ehe nku nda Roma xi najmi kjee n'ekokjua?

26 Nk'iehé nga kint'é nda juun niu, as'ai ngjisehe nda jun k'aku ko b'i kitsúhu:

—¿Aha yaní ni xi t'n'ei? Nda Romahá niu.

27 As'ai nda jun k'aku j'aik'úhun Pablo ko b'i kitsúhu:

—T'inyaní, ¿a nda Roma ní?

—Johon —kitsú Pablo.

28 As'ai b'i kitsú nda jun k'aku:

—Tse nkjún t'on kis'enkina nga nku nda Roma kits'in ma yjona.

—Tunga an b'a ts'in kitsinná —kitsú Pablo.

29 Kui nga tjen'yún incha ngji t'axihín já xi tjihin nga ngjuáha ra Pablo, ko santaha nda jun k'aku kitsankjún nk'ie nga kamankjihin nga nku nda Roma xi y'ét'a'yún nga jakj'ánijé.

B'i ts'in tsasinko yjoho Pablo nginkun já tjíxá judio

30 Nistjin xi ma ndyjuun mjehe nda jun k'aku Roma nga skué sisin á tibatéjenehe ra já judio Pablo. Kui nga kikjexihin ra n'úkicha xi tjit'a'yúnkoho ra ko b'a kitsú nga kama njakú já na'mi k'aku ko ngayjee já tjíxá judio. As'ai kik'onsje Pablo ko tsasínjña nginkun jóo.

23

1 As'ai kinchja Pablo nga tsase ts'ihin ra já tjíxá xi kama njakú yo. B'i kitsú:

—Jun já nts'e, santaha nd'ai je tjíya kjuankjintak'unna nginkun Ntjaná xi nkú nga ts'in tífika yjona.

2 As'ai Anania xi tjihin nda na'mi títjun b'a kitsúhu já xi kabinchat'a tiñaha Pablo nga kuich'on'a. 3 B'i kitsú Pablo:

—Ntjaná k'on'ahi ji, nda johonkjin. Yo tinchin nga tíchaseihi tsa nda ko tsa najmi nda títs'ian nga tíchaseihi kjuatéxumoo, tunga tí'mi kontrahá ri ni xi tjit'a kjuatéxumoo nga tí'baihini kjuá nga kuich'on'ana.

4 As'ai b'i incha kitsú já xi kab'entu yo:

—¿Á ch'on tí'mihi ri nda na'mi títjun xi Ntjaná kitsjá xáha ra?

5 B'i kitsú Pablo:

—Jun já nts'e, najmi be tsa nda na'mi títjun niu. At'aha b'a ts'in tjit'a éhen Ntjaná: “Najmi tu ch'on ts'in chubayanéi nda tjíxáhi.”

6 As'ai kieke Pablo nga tjin ajihin já tjíxóo k'ua já saduseo ko k'ua já fariseo. Kui nga 'yún kinchjaha nga b'i kitsú:

—Jun já nts'e, nda fariseóna ko ta já fariseo xi chána. Tínekokjuana at'aha tikuyáha nga k'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo.

⁷ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, as'ai incha y'ésiko xinkjín já fariseo ko já saduseo. Tsakjanya yjoho já xi kama ñjakú yo. ⁸ At'aha já saduseo b'a incha tsu nga najmi ta k'uaíyaha ra xuta ngabayoo, ko nga najmi tjín ntítsje ko tsa k'ái sa xi ta tjíntu. Tunga já fariseo s'ejihin ngayjee ni xu'bi. ⁹ B'i ngján xaáhan kama. As'ai tsisintjen k'ua já chjine'éhen kjuatexumoo xi mako já fariseo. B'i incha kitsú nga ndjá kinchja:

—Ndaha nku ni xi ch'on tjín najmi tísakújinni tsa kits'in ndai. Kutsa nkúhu ntítsje ko tsa tjín xi kinchjakoho.

¹⁰ Nk'ie nga ja yún tüncha b'ésiko xinkjín jóo, kitsankjún nda jun k'aku Roma at'aha tsa ts'ín xihí jóo Pablo. Kui nga y'éaha já juun nga incha ngjuaik'asjejihin Pablo ajihin jóo tu xi ngjuaikoho má incha b'entu jóo.

¹¹ Nistjen xi ma ndyjuun Nda Ntíaná tsakúchjihí yjoho Pablo ko b'i kitsúhu:

—Tjen nga y'ihin yjohi. At'aha xi nkú ts'in kuak'iejña chjini ei Jerusalen, b'a ta ts'in k'úéjña chjini nanki Roma.

B'i ts'in kis'enda ko kiya nga n'ek'ien'má Pablo

¹² Nistjin xi ma ndyjuun y'endako k'ua xinkjín já judio nga najmi kjine ko ta ndaha najmi k'uí santa nkúhu nga ts'ínk'ien Pablo ko nga tsa najmi kuayáha Pablo ch'on incha katumat'ain ma. ¹³ Ma ra ts'ati yachán já xi b'a ts'in y'endané Pablo. ¹⁴ As'ai ngjisehe já na'mi k'aku ko jáchá xi ta tjihin xá. B'i incha kitsúhu:

—Ja y'endakoi xinki nga najmi chinei ko najmi s'i santaha nga kuayáni Pablo. Ko tsa najmi kuayáni ndo ch'on katumat'ain ma. ¹⁵ Kui nga nd'ai jun ko já t'ixá xingisoo b'a t'ihin ruu nda jun k'aku nga kats'in nibánu Pablo ndyjunni, xi má nga ei chase sisihuun kjuaha. Jin k'úendai yjoni nga n'ek'iein kintehe ni nga k'uai ei.

¹⁶ Tunga ntíhi ní na nichja Pablo kint'é ni xi y'enda'má jóo. Kui nga ngjiji má b'entu já juun ko ngji tsúyaha Pablo niu. ¹⁷ As'ai Pablo kinchjaha nku nda jun xi kunntá yo ko b'i kitsúhu:

—T'inkoi ndatii nginkun nda jun k'aku, at'aha tjín ni xi kuitsuyaha.

¹⁸ Kui nga nda juun ngjikoho ndatiu má tíña nda jun k'aku ko b'a kitsúhu:

—Nda nubayá xi 'mi Pablo kuanchjana ko kuakankina nga kjuáika ndatii ei. Tjín rú ni xi kuitsuyahi.

¹⁹ As'ai nda jun k'aku jakj'á ntsja ndatiu ko b'i kitsúhu nga ngjingásjaiya t'axihin:

—¿Mí ni xi tjíhin nga k'úinyaní?

²⁰ B'i kitsú ndatiu:

—Ja kab'éndako xinkjín já judio nga kuankihi nga ndyjunni n'ekjí Pablo nginkun já tjíxóo. B'a kuitsuhi nga kuase sisihin kjuaha Pablo. ²¹ Tunga najmi tu n'e s'ejinni niu, at'aha ts'ati yachán já tíncha kuyá 'ma nga mjehe ts'íink'ien Pablo. Ntjaná kats'inkie nga najmi chumi nihi xi incha kjiñe ko k'úi santa nkúhu nga ts'íink'ien Pablo. Ja tjíntu nda nd'ai nga tíncha kuyáha nga n'etjusuin ni xi incha k'uankihi.

²² As'ai kits'ínkji ngáha nda jun k'aku ndatiu ko b'i kitsúhu:

—Najmi tu ch'a 'miyaihi ni xi kuak'inyaní.

B'i ts'in kin'ekjisehe Pablo nda tíjjun Feli

²³ As'ai kinchaha nda jun k'aku jo já jun k'aku ko b'i kitsúhu nga y'éxá:

—T'endo jo unchan já jun xi tsuku incha ngjuaihi, cháte ko kan já jun xi ndje k'úéntusúhun, ko jo unchan xi k'ua lasa, tu xi incha ngjuaihi Cesarea chuba ñja nga jyuun. ²⁴ Ko ta t'endo ndje xi k'úesun Pablo. Tankínko tu xi nda ts'in kuichúhu nginkun nda tíjjun Feli.

²⁵ As'ai kits'ínnda nda jun k'aku nku xujun. B'i ts'in y'ét'a:

²⁶ “Claudio Lisia títs'ínkjihi kjuasuniña nda tíjjun Feli. ²⁷ Nda xi títs'ínkjihi ei, kui xi jak'ánijéhe já judio ko incha mjehe ts'íink'ien. Tunga nk'ie nga kint'e nga nda Roma niu, as'ai ngjika já junna ko kits'ink'ankia. ²⁸ As'ai kits'ínkjía ndo nginkun já tjíxá judio, at'aha mjena nga skue mí kjuaha tísat'énehe. ²⁹ Kikie nga ngat'aha ni xi jtít'a kjuatéxumaha jóo tísat'énehe. Ndahachí najmi ngabaya ko ta ndaha nubayá tjeheñ ra ndo. ³⁰ Tunga kint'ená nga já judio y'éndako xinkjín xi má nga mjehe ts'íink'ien ndo. Kui nga títs'ínkjihina nginkuin. Ko ta ja kixinyaha já xi tibat'énehe nga tjíhin nga nginkuin kuitsuya mí nihi xi tjínkoho ndo.”

³¹ As'ai nga jyuun incha ngjiko já juun Pablo nanki Antipatri. Kits'in xi nkú ts'in incha kis'exá. ³² Nistjin xi ma ndyjuun já jun xi yjaha sjai incha kik'óya ngáha. Tu já jun xi yjakohó ndje kits'ínko niyá Pablo.

³³ Nk'ie nga incha tsichu Cesarea, kitsjáha nda tíjjuun xujun ko ta kits'ínkjas'eheñ Pablo. ³⁴ As'ai kits'ínya nda tíjjuun xujun ko kingjásjaiyaha Pablo má nibáha. Nk'ie nga kint'é nga nda Cilicia niu, b'i kitsú:

³⁵ —Kuasinñjúhu nk'ie nga incha kj'uai já xi tibat'énehi.

As'ai y'éxá já xi kikuntáha Pablo ni'ya maseheñ Herode.

24

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo nginkun nda tíjjun Feli

¹ Nk'ie nga j'a un nįstjin, ąs'ai tsichu nanki Cesarea nda na'mi tįtjun Anania ko tjenko k'ua jácháha xuta judio ko nku nda chjine'én xi 'mi Tertulo. Incha tsichutéjéne Pablo nginkun nda tįtjuun. ² Nk'ie nga ngjichj'a Pablo, ąs'ai kik'atuts'ihin Tertulo nga tsatéjénehe. B'i kitsú:

—Máb'achjihį ra ji, nda tįtjun, tįnni kjuajyu nd'ai. Nda n'e tibatexumakoi kjuankjintak'uhin ngandaha naxinantáni. ³ Kui niį xi tehente ko tu má antehé ni tsjo manį ko 'bahį máb'achjihį ji, nda tįtjun Felį. ⁴ Tunga najmi mjehéna tse ts'instihi. Kui nga tįbankihi ra nga tasinņjuhuni kutju.

⁵ 'Yai nga nku nda ch'onk'un nda xu'bi. Tįbinchá'a ngayjee xuta xi ntje judio tjeheń ra xi tįn ąsuntee. Ndaį xi nda k'akuhu já xi yjankihį nku nda xi nibáha Nazaret. ⁶ Najmi benkjún nįnkuni. Kui nga kichjubénijeheni ko mjeni nga n'ekokjuai kai xi nkú ts'in tįña kjuatexumani. ⁷ Tunga nda jun k'aku Lisjahá j'aikje'á kjua'yúnni ndo. ⁸ B'a kitsúni nga jin xi tįbatejénei ndaį, nga ji xi tįhin nga kjuáiseihį. Chasjaiyaihį tu xi cháhani mí kjuaha tįbatejénehenį ndo.

⁹ Já judio xi kab'entu yo ta ngji kontraha Pablo. B'a incha kitsú nga kjuaxi niu. ¹⁰ ąs'ai nda tįtjuun tsakú Pablo tu xi kuįnchjaha. B'i kitsú Pablo:

—Tsjo mana nga kúásinka yjona nginkuin, at'aha be nga ja nkjin nú tįhin nga tibatexumaihį nankini. ¹¹ ąs'aihi tįhin te jo nįstjin nk'ie nga ngji ts'intsoho Ntjani Jerusalen. Kama chasjaya nga kjuaxi ni xi tįxian. ¹² Najmi ch'a y'esika ko a ra tsincha'á xuta má ma natsihin nįnku, ko ta ndaha ni'ya sinagoga, ta ndaha ajin nantio. ¹³ Najmi tįn xi nkú ts'in kuakúchjihį jái ni xi tįts'ínk'anjina.

¹⁴ Tunga xinyahá ra kui niį. Benján Ntjaha ntje chánį nga tįts'ian ni xi tsakúya Jesu. Jóo bi b'a tįncha tsu nga najmi nda kui niu. S'ejinna ngayjee ni xi tįt' a kjuatexumani ko xujuhun já profeta. ¹⁵ An tįkuyáha ni xi ko ta jái tįncha kuyáha, nga Ntjaná ts'įnk'áįya ngáha ra ngayjee xuta ngabayoo, xi nda kits'ín ko xi najmi nda kits'ín. ¹⁶ Kui xáha ts'in kjua'yún tehentehe ra yjona nga je s'eyaha kjuankjintak'unna nginkun Ntjaná ko nginkun xuta.

¹⁷ Nkjin nú kamana nga najmi tsátejña Jerusalen. Nk'ie nga kik'óya ngáhana, jáitsja chje nįnku. Kitsja toon ko chu nįnku. ¹⁸ B'a kits'ian má ma natsihin nįnku ko nk'ie nga ja tįts'in je yjona nginkun Ntjaná, kikiena k'ua já judio xi niba ante Asia. Najmi 'yún tįn xuta kui chubo ko najmi ch'a xaáhan tįncha ts'ín. ¹⁹ Kuihį já judio ts'e Asia xi tįhin nga kj'uaį ngikuin nga kuatéjénehena tsa tįn ni xi tįnkoheń an.

²⁰ Tsa najmi tįn jóo, kui jái katsúya mí ni ch'on tįhin xi kis'ejña chji nga kits'ian nk'ie nga ngjia nginkun já tįjá judio.

²¹ Tu kuihí nij xi kits'ian. Nk'ie nga tíjñajihin, 'yún kinchja nga b'i kixian: “Tín'ekokjuanú nd'ai at'aha tókuyáha nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo.”

²² Nda tíjju Felí be sisin nkú tíjihin ra ni xi tsakúya Jesu, ko nk'ie nga kint'é ni xi títsu Pablo, y'ejñat'ía kjuo nga b'a kitsúhu jóo:

—Nk'ie nga kj'uaí nda jun k'aku Lisia, kuasjáiyaha kjuanu.

²³ As'ai y'éxá nda jun k'akuhu já xi tókuntáha Pablo nga ngjuáya'yún tunga ta kitsjántehé ra nga kama kjúátsú'ba ndaí ko nga kama kj'uaíko ho xuta xinkjín ni xi machjéhen.

²⁴ Nk'ie nga j'a chuba nistjin, j'aiko chjuúhun nda Felí. Nku na xi ntje judio tjeheh ra xi 'mi Drusila tíjñako ndo. Y'éxá já xi incha ngjikj'á Pablo ko kingjásajiyaha nkú tíjihin ra ni xi tsakúya Jesu ko á s'ejihin ra jóo. ²⁵ Y'ejña chji Pablo xi nkú ts'in kama naxu kuintsubahaná nginkun Ntjaná, xi nkú ts'in k'úéch'oho raá yjoná ni xi mjehe animaná, ko nga Ntjaná kuasehe ni xi nda ko ni xi najmi nda tín'eé. Nk'ie nga kint'é nda tíjju Felí ni xi kinchja Pablo, kitsankjún ko b'i kitsú:

—Katumaha ri, b'a tíjju. Nk'ie nga sakúntena kuinchja ngáhara.

²⁶ Kinchja yaha nda tíjju Felí Pablo, at'aha b'a kitsú tsa tu ahá ni Pablo tsjáha toon tu xi ts'ín ndaíhi ra. Kui nga nkjin nijá kinchjaha ra ko kinchjanijmíko. ²⁷ J'a jo nú, as'ai Porcio Festo y'ejña ngáha nda tíjju antehé nda Felí. Nk'ie nga jet'ain xáha nda Felí, tu nku kingjáya'yúhún Pablo, at'aha mjehe nga nda skuehe xuta judio.

25

B'i ts'in tsasinntjai yjoho Pablo nginkun nda tíjju Festo

¹ Nk'ie nga j'a jan nistjin nga kits'ínkjáihin xáha Festo, as'ai tsitju nanki Cesarea nga ngji Jerusalen. ² Yo incha kinchjako ho já na'mi k'aku ko já tíxáha xuta judio nga incha ngji kontraha Pablo. ³ Incha tsankihí nda tíjju Festo nku kjuanda, nga ts'ín nibá Pablo nanki Jerusalen. At'aha incha mjehe ts'ínndjuú ni xi y'énda, nga ts'ínk'ien Pablo aya nijóo. ⁴ Tunga b'ahá kitsú Festo nga tu nku nanki Cesarea há s'eya'yún Pablo ko nga yo ja tífi. ⁵ B'i kitsú ya:

—Kats'ínkona nijá jánuu xi tíjihin xá. Tsa tjín ni ch'onk'uhun xi kits'in ndo, incha katatéjéne.

⁶ Ts'andayaha Festo yo nkú ra ma jin ko tsa te nistjin. As'ai ngji nanki Cesarea. Nistjin xi ma ndyjuun y'ejña ante má nga ts'in kjuá ko y'éxá já xi incha ngjikj'á Pablo. ⁷ Nk'ie nga jas'en Pablo, j'aik'úhun já judio xi nibaha Jerusalen ko tsatéjénehe. Nkjin tikjá ni ch'onk'un xi incha kikjanínehe Pablo, ni xi najmi incha kamaha y'éntuchji.

⁸ As'ai b'i kitsú Pablo nga tsasinntjai yjoho:

—Najmi chumi jéhe xi tјenna. Najmi ngji kontraḥa kjuatéxumaha xuta judio, ta ndaha ninku, ko ta ndaha nda titjun k'aku Cesar.

⁹ Tunga mjehé ra Festo nga nda skuēhe já judio, kui nga b'i kitsúhu ra Pablo:

—¿A mjehi k'úin Jerusalen tu xi jan ts'ihinna kjuahi?

¹⁰ As'ai b'i kitsú Pablo:

—Sijña nginkun nda xi kitsjá xaha nda titjun k'aku Cesar ko má nga tјihin nga n'ekokjuana. Ya sisin nga najmi chumi nihi xi kits'ihin xuta judio. ¹¹ Tsa ch'on kits'ian ko tsa tјehen ra ngabaya ni xi kits'ian, ta tsjanté nga kuayá. Tunga najmi kjuaxihi ngayjee ni xi tјichjaninéna. Kui nga najmi ma ts'inkjas'eḥen ra yjona jóo. Tibankia nga nginkun nda titjun k'aku Cesar n'ekokjuana.

¹² As'ai Festo ko já xi basinkoho incha kinchjanijmíyaha niu ko b'i kitsú nga kinchjako Pablo:

—Ji tјinchi nga nginkun nda titjun k'aku Cesar n'ekokjuahi. Nda titjun Cesar k'úinseihí ma.

B'i ts'in incha kinchjanijmíyaha kjuaha Pablo nda rei Agripa ko nda titjun Festo

¹³ Nk'ie nga j'a chuba nistjin, tsichu Cesarea nda rei Agripa ko na Berenice nga incha ngjikjaniñaha nda titjun Festo.

¹⁴ Nkjin nistjin incha ts'andayaha yo ko Festo kitsúyaha nda rei kjuaha Pablo. B'i kitsúhu:

—Ei tјña nku nda xi tu nku kikj'áiya'yúhún nda Feli nubayoo nk'ie nga jet'ain xaha. ¹⁵ Nk'ie nga ngja Jerusalen, já na'mi k'aku ko jácháha xuta judio incha tsatéjénehe ndo ko tsankina nga tsja kjuá nga n'ek'ien. ¹⁶ Kixinyaha jóo nga najmi b'a ts'in nkaha já tјixá Roma, tsa chuba tsjáhá kjuá nga n'ek'ien xuta. At'aha tsa tјin xi tsatéjéne, tјihin nga ta kuasinjña xi tibatéjénehe tu xi kama kuasinkoho yjoho ngat'aha ni xi tјichjaninéhe.

¹⁷ 'Kui b'a maha, nk'ie nga j'aihi jóo ei, najmi kits'ink'andaya. Tјen'yún tsatéjñaná nistjin xi ma ndyjuun ante má nga ts'ian kjuá ko y'exá já xi ngjikj'á ndo. ¹⁸ Tunga nk'ie nga kinchja já xi tјincha batéjénehe, ndaha nku ni ch'on tјin xi kits'innkјihin k'an ngjinéhe. ¹⁹ Tu ni xi ts'e ninkuhú ní ko nku nda xi 'mi Jesu incha y'ésiyáha. Ja k'ien ndo, tunga b'ahá titsu Pablo nk'ie nga tјña ndo.

²⁰ 'An najmi be xi nkú ts'in k'uendáhana nku kjuá xi b'a tјin. Kui nga kingjasjáyaha ra Pablo tsa mjehé nguaihi Jerusalen tu xi yo n'ekokjuaha. ²¹ Tunga tsankihí Pablo nga tu sahá s'eya'yún ko nga nginkun nda titjun xi tјña Roma

n'ekokjua. Kui nga b'a kixihinna nga s'eya'yuhun santa nkúhu nga kamana ts'inkjisehe nda títjun k'aku Cesar.

²² As'ai b'i kitsú nda rei Agripa:

—Ko an mjena kuasinñjihu ndo.

—Ndyjunní kuasinñjúhi —kitsú Festo.

²³ Kui nga nistjin xi ma ndyjuun tsichuhu Agripa ko na Berenice. Tsjo nkjún kama nga incha jas'en má ma kjuá. Incha tjenko já jun k'aku ko já k'akuhú naxinantóo. As'ai y'éxá Festo nga ngjuachj'a Pablo ko ²⁴ b'i kitsúhu jóo:

—Ji nda rei Agripa ko ngayjee xuta xi kama ñjakújinná, á ndo ei. Ngayjee xuta judio xi tjin Jerusalen ko xi tjin ei tjincha batéjénehe. Tjincha kjintáya nga títbankina nga tsja kjuá nga n'ek'ien ndo. ²⁵ An najmi tsakújinna ni xi kits'in ndo xi tjeheñ ra ngabaya. Tunga kuihí tsanki nga nda títjun xi tijná Roma ts'íinkokjuaha. Kui nga b'a kixihinna nga ja ts'inkjihina yo.

²⁶ Tunga najmi bená mí nihi xi k'uet'á xujun xi ts'inkjihí nda títjun k'aku xi kitsjá xána. Kui kjuaha nga ei kuats'in nibáhana ndo nginkun ko ngikuin ji, nda rei Agripa, tu xi chasjaiyaha ráa ko b'a ts'in sakúhuna én xi ts'inkjihí nda títjuun. ²⁷ At'aha b'a mana nga najmi chumi ni chjihí ra tsa chubá ts'inkjiná nku nda nubayá nga najmi xinya mí kjuaha tsatéjénehe.

26

B'i ts'in tsasinko yjoho Pablo nginkun nda rei Agripa

¹ As'ai nda rei Agripa b'i kitsúhu Pablo:

—Kama chubai nga kuisinkoi yjohi.

As'ai kingjénnk'a ntsja Pablo ko kinchja nga tsasinko yjoho:

² —Tsjo nkjún mana, nda rei Agripa, nga kama kuásinka yjona nginkuin nd'ai ngat'aha ngayjee ni xi tibatéjénena já judio. ³ At'aha ji ya sisin xi nkú ts'in tijná sin cháha xuta xi ntje judio tjeheñ ra ko ni xi b'ésiyáha. Kui b'a maha, títbankihi ra nga n'etsentai nga kuasinñjuní.

⁴ 'Be ngayjee xuta xi ntje judio tjeheñ ra xi nkú ts'in tsátejñajihin nkúhu nga ndyjana. At'aha tsátejñajihin xutana ko Jerusalen tsátejña. ⁵ Ko ta be ya jóo ko kama kuítsuya tsa mjehe, nga tehente kits'intjusan xi nkú ts'in tijná nnyáha já fariseo, já xi 'yún je fiko ni xi s'ejinni.

⁶ Nd'ai síjña ei nga t'n'ekokjuana at'aha tikuyáha nga Ntjaná ts'íintjusun ni xi kitsúya títjuhun ntje chání. ⁷ Ta kui nihi xi tjincha kuyáha nga ts'íinkjálhín xutaní xi te jo maha ntje chá xi y'aha ra. Kui kjuaha nga tjincha ts'intjsjoho ra Ntjaná nistjin nistjen. Nda rei Agripa, tibatéjénena já judio ngat'aha ni xi an tikuyáha. ⁸ ¿Á najmi s'ejihinnuu nga Ntjaná ts'íinkj'áya ngáha ra xuta ngabayo?

⁹Njstjin nk'ie b'a kixian nga tjihin nga kffin kontraħa xuta xi s'ejihin Jesu, nda xi nabaha Nazaret. ¹⁰B'a kits'ian Jerusalen. Já na'mi k'aku kitsjana kjuu xi má nga ts'inkjas'en nubayá xuta xi yjankihí Jesu. Ko nk'ie nga n'ek'ien, an ta kits'inj'a nga b'a n'ehe. ¹¹Nkjin niyá ko xki ni'ya sinagoga kits'in'uhun tu xi najmi ta skuenkjühun Jesu. Tu xi 'yühún kits'in unkie xuta xu'bo ko kitsjennki unkie santaha tu má nankihí ni.

B'i ts'in kitsúya Pablo xi nkú ts'in jakj'aha Jesucristo

¹²Kui ni j kits'ian. As'ai y'éxána ko kitsjana kjuu já na'mi k'aku nga kfián Damasco. ¹³Tunga nk'ie nga títs'ian niyá, ji nda rej, nk'ie nga masen njstjiun kieke nku nd'í chánka xi nibaha nk'a ján. 'Yún tsat'ai sa nga nd'íhi ts'íu. Kits'in ndz-jenna ko ta kits'in ndzjehen já xi tjenkona. ¹⁴As'ai tsixuntu j t'anankiu ko kint'e nku nta xi én hebreo kinchjakona. B'a kitsúna: "Saulo, Saulo, ¿á unchahaní? ¿Á ta ji tín'e'uhun ri yjohi?"

¹⁵As'ai b'a kixian: "¿Yáha ji, Nda Ntia?" B'a kitsúna Nda Ntjaná: "An Jesu xi unchai. ¹⁶Tunga tisintjenni ko t'in. Kuakakuchji ra yjona tu xi n'exát'ahaní ko tu xi kuixinyahani ni xi kuayai ko ni xi cha sai askahan. ¹⁷Ts'inkjisehe xuta judio ko xi najmi judio. Najmi tsjanté tsa incha ts'ín'uhin. ¹⁸Chjúx'ánki tunkun xuta tu xi kuitjuhu má jyuun nga kjuas'ehe má ndzjeen, tu xi kuitjuihin ajin nga'yühun ndanindoo nga ts'ínkjáihin Ntjaná. Ntjaná ts'ínndyjat'aha ngatitsuhun ko tsjáha ante ajihin xuta xi bichú ma je nginkun tu ngat'aha nga s'ejihin an."

¹⁹Kui b'a maha, nda rej Agripa, kint'e'éhen ra xi tsakúchjina yjoho, xi nibaha nk'a ján. ²⁰Títjun y'enijmíhi éhen Ntjaná xuta xi tjín nanki Damasco, ko askahan xi tjín nanki Jerusalen ko ngayjee nanki xi tjín ante Judea, ko santaha xuta naxinantá xi tjín asuntee. B'a kixihin nga ngjuaikj'aha ra animaha ko ts'ínkjáihin Ntjaná, ko nga ts'ín ni xi kuakúchji nga ja kits'ink'óntjaiya animaha. ²¹Kui kjuaha nga jakj'ánijéhena já judio natsihin ninku ko kama mjehe nga ts'ínk'ienna.

²²Tunga Ntjanáhá tibasinkona santaha nd'ai. Kui nga síjñahana ej nga tinchjaka xuta x'an ko xi nchiná. Tixinya ni xi ta kitsúya já profeta ko Moise, ni xi tjihin nga kuitjusun. ²³At'aha kui xi b'a kitsú nga tjihin nga un skuhe xi kits'in nibá Ntjaná ko nga kui xi tjun kj'uaíya ngáha ra ngabayoo, tu xi b'a ts'in ts'ín ndzjehen ra xutani ko xuta naxinantá xi tjín asuntej xi nkú ts'in k'uankihi.

²⁴Nk'ie nga b'a kitsú Pablo nga tibasinko yjoho, as'ai b'i kitsú nda tíjjun Festo nga kikjintáya:

—Ja tíma lukuj, nda Pablo! At'aha 'yún mahi xujun, kui nga ja tíma lukuhuni.

²⁵ As'ai b'i kitsú Pablo:

—Najmi luka, nda títjun Festo. Kjuaxi ko b'a tjín ni xi tínchja. ²⁶ Nda rej Agripa be ni xu'bi. Kui nga tínchja kixi kixihina nginkun. At'aha behe k'an nga beyje nda rej ngatentee ni xu'bi. Najmi nku ante xi tíña 'ma má nga b'a kamo. ²⁷ Ji nda rej Agripa, ¿a s'ejihin ni xi kitsú já profeta? Be nk'ie nga s'ejihin.

²⁸ B'i kitsú nda rej Agripa:

—Chuba mahá ndyjaha nk'ie nga n'e maní nku nda xi s'ejihin Jesucristo.

²⁹ As'ai b'i kitsú Pablo:

—Ndaha tsa chuba ndyjaha ko tsa tse ndyjaha, tunga t'bankihí ra Ntíaná nga najmi tu nku ji, ko ní ngatentee xi t'basínñjuna nd'ai kujichú ma xi nkúhu an, tunga najmi kohó n'úkicha xu'bi s'et'aha.

³⁰ As'ai tsisintjen nda rej, nda títjuun, na Berenice ko ngay-jeje xi incha kab'entukohó yo. ³¹ Incha ngji nchjanijmíya t'axín kjuo. B'i incha kitsúhu xinkjín:

—Najmi ngabaya ko ta ndaha nubayá tjeheñ ra ni xi kits'ín ndo.

³² As'ai nda rej Agripa b'i kitsúhu nda títjun Festo:

—Tsa najmi tsanki ndo nga nginkun nda títjun k'aku Cesar n'ekokjua, kama n'e ndaíhi kai.

27

B'i ts'ín kin'ekjí Pablo nanki Roma

¹ Nk'ie nga j'ai kjuá nga tjíhin nga n'ekjíní ante Italia, as'ai kin'ekjas'en Pablo ko k'ái sa já nubayá aya ntsja nku nda jun k'aku xi 'mi Julío. Kui xi tíñajihin já jun xi 'mi Já juhun Nda títjuun. ² Tsitjas'ein nku tsutsu xi nibaha nanki Adramitío xi ja ma kuitjuhú nga ngjuai nanki xi tjín ante Asia. As'ai kin'eí niyá ntá. Ta ngjikoni Aristarco, kui xi nibáha Tesalonika, nanki xi tíñajihin ante Macedonia. ³ Nistjin xi ma ndyjuun tsichii nanki Sidon, ko nda jun Julío kits'íhin nku kjuanda Pablo. Kitsjantehe nga ngjitsubek'ún já xi nda nchjakohó ko nga kui jóo tsjáha ni xi machjéheñ.

⁴ As'ai tsitjukoi tsutsu yo ko tsitjandái xjo Chipre, at'aha tjeñ kontrani ntjo. ⁵ Tsitjatíkjái ntáchak'uun andaihi Cilicia ko Panfilia ko tsichii nanki Mira, nanki xi tíñajihin Licia. ⁶ Yo kisakúhu nda jun k'aku nku tsutsu xi nibaha nanki Alejandria ko ante Italia tífi. Yo kits'ínkjas'enni. ⁷ Nkjin nistjin kin'e nda ndai niyá ntá ko tu 'yaha tsichu tíñai ankjín nanki Gnido. Tjeñ kontra sani ntjo, kui nga tsitjahaní ankjín nanki Salmon ko

y'etjindaihi xjo Creta. ⁸ Tu nku b'ahá ts'in 'ni kin'eij nija ntá andaihi xjo Creta. Askahan tsichij nku ante xi 'mi Ante Tsjo K'un xi tjña mahá nanki Lasea.

⁹ Nkjin nkjún nistjin ts'ayanj ngat'aha ntjo ko ja tibichú tiña nistjin nga ch'on ma nga tsutsu bankínkaá, at'aha ja tibichú tiña nistjin chunch'ón. Kui nga b'a kitsúhu Pablo:

¹⁰ —Jun já, ndzjen tímana. Tsa kuankíndjaá, ch'on kamat'aán. N'endya tsutsuu ko ch'aha, ko santaha kjuichúkuá nga kuayáa ko ñá.

¹¹ Tunga najmi kits'ínsihín ra nda jun k'aku ni xi kitsú Pablo. Tu ni xi kitsúhu nda xi ts'ínko tsutsuu ko nda xi ts'e yóo tsasínñuju. ¹² Ante xu'bo ya najmi nda ma tsa yo n'ekj'a nistjin chunch'ón. Kui nga nkjin incha kamaha xi b'a incha kitsú nga tu sahá nda tjín nga incha kuitju yo, tsa tu ahá ni b'a ts'in incha kuichú Fenice, nanki xi tjñajihin xjo Creta. Yo má bichú tsutsu ko nda ts'in s'entu. B'a ts'in yo kama incha ts'íinkj'aha nistjin chunch'ón.

B'i ts'in kamané ntjo tsutsu xi tjíya Pablo

¹³ As'ai kitsjen nku ntjo xi najmi 'yún, xi nibaha ajin ntáchak'uun. B'a kamaha jóo tsa nda ts'in ngjuai tímahá. Kui nga tsitjukoho tsutsuu ko incha ngjiko tiña andai xjo Creta.

¹⁴ Tunga najmi ts'andayahá ra nga kama nku ntjo xi tu xí 'yúhún, xi nibaha asun t'anankiu. Be jóo nkú 'mi ntjo. ¹⁵ Kui xi kikjébe tsutsuu. Najmi ta kama tsankinkohonj má nga mjenj. Kui nga kik'aintehenj nga ngjuaikohonj ntjo.

¹⁶ As'ai tsitjandái nku xjo ichí xi 'mi Cauda. Kui xi y'échjahá ichí ntjo, ko tu 'yaha kamanj kichju'yúin tsutsu ichí xi y'a tsutsuu. ¹⁷ Nk'ie nga kin'ekjas'ein tsutsu ichíu, as'ai n'úya y'é'yúnkjáhá jóo tsutsu chánka xi tjenkoj tu xi najmi kuakjahan. Incha kitsankjún tsa tsumí xi tjín ante xi 'mi Sirte kjuas'enjin. Kui nga incha kikjejen najyuhun tsutsuu, kui xi basinya'yún ntjo. As'ai kitsjánte nga ngjuaikoho ntjo.

¹⁸ Nistjin xi ma ndyjuun 'yún kitsjen sa ntjo. Kui nga incha kikjaníkj'ajin ntáchak'uun ch'ahá tsutsuu. ¹⁹ Nistjin xi ma jahan incha kikj'aníkj'ajin santaha ko ni xi ts'ínchjén nga fikoj tsutsuu. ²⁰ J'a nkjin nistjin nga najmi kama sje ko ta ndaha najmi kama chji niñuu ko ntjo xi 'yún tjennenj. B'a tsixín nga najmi ta kujntsubahanj.

²¹ Nkjin nistjin j'a nga najmi chumi nihi kichinej. As'ai Pablo tsasinjña ndju ko b'j kitsú:

—Jun já, najmi nda kin'o nga najmi tsasinñjunú, nk'ie nga tsitjukoo tsutsuu xjo Creta. Un tibenuu nd'ai ko tín'e ndyjo ni xi kich'o. ²² Tunga nd'ai b'a tíxinnuu nga tjen nga'yúhūun yjonuu, at'aha najmi ch'a kuayá. Tu tsutsuuhú xi ndyja.

²³ At'aha nkui jyún kabakúchjina yjoho nku ntítsjehe Ntjá xi

ts'ena kō xi ts'inxát'aha. ²⁴ B'a katsúna: "Najmi tū binkjuin, Pablo. Tjihin nga k'úin nginkun nda títjun k'aku Cesar. Ntíaná títsjáhi kjuanda xu'bi nga najmi kuayá ngayjee já xi tjíntuyáko hi tsutsu." ²⁵ Kui b'a maha, jun já, tjen nga'yúhūn yjonuu. At'aha s'ejinna Ntíaná nga b'a kama xi nkú nga ka'mina. ²⁶ Tunga tjíhín ni nga nku xjo kuichúkōná ntjo.

²⁷ Nk'ie nga tsichu nístjen nga ja tjínni jo tuntjái, kō nga ja tífikōni ntjo ajin ntáchak'un Adria, nkú ra ma masen nístjen kikié já xi tíncha ts'ínko tsutsu nga ja tibichú tiñaj ante kixiu.

²⁸ Kui nga kik'achubaha nga nankaha ntóo. Kan tj'ion nku metru kama. As'ai ngjindju sa kō ta kik'achubahá ngáha. Kui xi kama kan ún jo metru. ²⁹ Incha kitsankjún tsa naxiu satékjokohō, kui nga incha kikjaník'aha ñju ni xi fáya'yún tsutsu. Incha mangimjehe nga kitsa kama sen.

³⁰ As'ai mjehe kuanka já xi tíncha ts'ínko tsutsu. Kui nga incha kikjaník'ajihin ntóo tsutsu ichí xi kjit'aha tsutsu chánko. B'a incha kitsú nga incha kjaník'a sa ankjín tsutsu ni xi kjuáya'yúhūn tsutsu. ³¹ Tunga b'ahá kitsú Pablo nga kinchjako nda jun k'aku kō já juun:

—Tsa najmi k'úentu já xu'bi aya tsutsu, jun najmi k'uankiu.

³² As'ai incha tsatekjá já juun n'ú'ya xi tjít'a tsutsu ichíu. Incha kikjanítja'ba niu.

³³ Nk'ie nga ja tñibá ma sen, Pablo b'a kitsúhu ngayjee jóo nga tjihin nga incha kjine nichine. B'i kitsúhu:

—Ja tjínnu jo tuntjái nd'ai nga 'yún tñ'enkjíhuun tak'un kō nga tintsuba kjintió. Najmi tíchino niñu. ³⁴ Tíbankihinu nga chinehenu ichí nd'ai. Kuasinkonuu tū xi k'uankihinu. At'aha ndaha nku ntsjaku najmi ndyja.

³⁵ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, as'ai jakj'á nku ninkuan kō kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná nginkun ngayjee jóo. Tsakjanya kō kikjine. ³⁶ As'ai kama 'yún tak'un ngayjee já xingisoo kō ta incha kikjine ninkuon. ³⁷ Jo unchan kō cháte kō kan ún nku mahani ngayjei xi tintsubayai tsutsu. ³⁸ Nk'ie nga ja incha kikjine niñu, as'ai tū xi kama kijnaha tsutsu incha kikjaník'ajin ntáchak'uun tuniñu xi y'a yoo.

B'i ts'in tsakjan tsutsu xi tjíya Pablo

³⁹ Nk'ie nga kama seen, najmi kamankjihin jóo má incha tsichu. Tunga kikiéhé nku ante kixi má nga tjín tsumí kō incha kama mjehe nga ngjuaikō tsutsu yō, tsa tū ahá ni kuichúko. ⁴⁰ Kui nga incha tsate'yúhūn n'ú'ya xi y'aha ra ni xi fáya'yúhūn tsutsu. Incha kikjanítjab'a niu kō kits'in ndáhi ni xi bakú niyáha tsutsu. As'ai kingjénnk'a najyuhūn tsutsu xi basinya'yún ntjo tū xi ngjuaikohō ra ntjo ante kixiu. ⁴¹ Tunga nkuhú ante má nga tjín tsumí tsichu yoo. Yō kisasínkjá'yún

ankjín tsutsu. Ndahachí najmi ta kama kits'inniyáha niu. As'ai t'éhen ntóo kikjexuba astun tsutsu.

⁴² B'a incha kitsúhu xinkjín já juun nga incha ts'ínk'ien já nubayóo tu xi najmi incha kuankajin ntáha. ⁴³ Tunga mjehé ra nda jun k'aku nga ts'ínk'anki Pablo, kui nga najmi kitsjantehe nga b'a incha ts'íhin jóo. Tu sa ní b'a kitsú nga tjun kjaníkj'ajin ntá yjohó xi maha ntá tu xi kuichúhu ante kixiu, ⁴⁴ ko nga já xingisoó ngjuaiiko yáte ko tsa t'íaha tsutsu. B'a ts'in incha tsichuhuni ante kixiu ko incha ts'ankiyej.

28

B'i ts'in kits'in kjuankjún Pablo xjo Malta

¹ Nk'ie nga tsitjujin ntái, kik'inanyi nga Malta 'mi yo. ² Xuta xi tjín xjo xu'bi nda animaha ko nda kits'ínkjáinni. Incha kits'in'yún nku nd'í chánka, at'aha nch'an ko ts'í táb'a kui nistjiun. ³ Jáya Pablo chuba chikín ko y'éntujín nd'íu. As'ai tu tsitjuhú nku ye xi títbankaha nt'aihi nd'íu ko kikjinehe ntsja Pablo. ⁴ Nk'ie nga kkie xuta xi tjín yo nga tjenb'ankit'a ye ntsja Pablo, b'i ngján kinchjako xinkjín. B'i incha kitsú:

—Kjuaxi nk'ie nga animá ts'ínk'ien ndai. Ndaha tsa kuitjujin ntáchak'uun tunga Ntíaná najmi mjehe tsa k'úejña tít'un sa.

⁵ Tunga y'étsujnehé Pablo ye ajin nd'íu. Ndahachí najmi chumi nihi xi kamaha. ⁶ Incha kikuyá xuto nga kujjin Pablo ko a ra tjen'yún kuayáha. Tunga b'ahá ts'in j'aha chuba nga t'incha kuya. Nk'ie nga incha kkie nga najmi chumi nihi xi kamaha, kits'ínk'óntjaiya kjuankjintak'uhun. B'a incha kitsú nga nku ntia Pablo.

⁷ Tiña ante xu'bo tjihin ni'ya nku nda xi 'mi Publio, xi nda títjuhun xjo Malta. Kui xi kits'ínkjáinni. Nda ts'in kits'insinni jan nistjin tjihin. ⁸ Tunga kjijña uhún na'mihj Publio. Ch'in t'inchaha ko tít'aha. As'ai jas'en Pablo má kjijña. Askahan nk'ie nga kinchjako Ntíaná, kingjénne ntsja ko kits'ínkihi. ⁹ Nk'ie nga b'a kamoó, ta incha j'ai ya kj'ai xuta un xi tjín yo. Ta incha kama nkihj.

¹⁰ Nkjin ni xi kitsjáni xuto, ko nk'ie nga kichjubé ngáhanj kj'ai tsutsu ta kitsjáni ni xi machjén nga n'eé niyá.

B'i ts'in tsichu Pablo nanki Roma

¹¹ Nk'ie nga j'a jan sá, as'ai tsankinkoj nku tsutsu xi yo kits'ínkj'a nistjin chunch'óon. Alejandria nibaha yóo ko tít'a chjihj sénnistjihin ntia Castor ko Polux. ¹² Tsichij Siracusa ko jan nistjin ts'andayani yo. ¹³ Nk'ie nga tsitjuj yo, tsankint'á tiñaj nanki xi tjín yo ko tsichij nanki Regio. Nistjin xi ma ndyjuun kamanéi nku ntjo, ko nistjin xi ma joho tsichukoni tsutsu nanki Puteoli. ¹⁴ Yo kisakúni k'ua já nts'eé xi b'a

kitsúni nga ku_{intsubako}i nku tuntjái tji_{hin}. Nk'ie nga ja kamo_o kin'ej ni_{yá} nga tsanki_{in} nanki Roma.

¹⁵ Já nts'eé xi tji_{ntu} nanki Roma, nk'ie nga kint'é nga tsichii y_o, as'ai incha j'ai_{kj}'á ni_{yáni} má nga 'mi Nats_{in} Apio_o ko má nga 'mi Jan Ni'ya, y_o má n'ekj'a ni_{stjen}. Nk'ie nga kiki_e Pablo jó_o, kitsjáha máb'achji_{hi} Ntjá_{ná} ko tsjo kik'iehe animáha.

¹⁶ Nk'ie nga tsitjas'e_{in} nanki Roma, kik'a_{intehe} Pablo nga t'axín k'úéjña ko nku nda jun kiku_{ntá}ha.

B'i ts'in y'éni_{mí}hi Pablo xuta judio xi tjin Roma

¹⁷ Nk'ie nga j'a jan ni_{stjin}, as'ai Pablo kinchja ñjakúhu já k'aku_{hu} xuta xi ntje judio tje_{hen} ra xi tjin y_o. Nk'ie nga kama ñja jó_o, as'ai b'a kitsúhu:

—Jun já nts'e, najmi chumi nihi xi kits'ih_{in} xuta_{ná} ko ta ndaha najmi ngji kontra_{ha} sin chá xi kits'ínkjas'enná ntje chána. Tunga xuta xi tji_{ntuhú} Jerusalem kits'ínkjas'ennijéna aya ntsja já Roma. ¹⁸ Kingjásjaiyana ko kama mjehe nga ts'ín ndaína, at'aha najmi chumi nihi xi kits'ian xi tje_{hen} ra ngabaya. ¹⁹ Tunga najmi kits'in yuhú já judio xi tibatéjéna.

Kui nga tsankihina nga nginkun ndatítjun k'aku Cesar n'ekokjuahana, ndaha tsa najmi tjin ni xi kuatejénehena xuta_{ná}. ²⁰ Kui kjuaha nga kinchjahanuu. Mjena skuenuu ko xinyanuu nga tjin_{kj}'á'yúnna n'úkicha i tu ngat'aha nga tikuyáha ni xi tichuyáá ngayjeé ñá xi xuta Israel.

²¹ As'ai b'i incha kitsú jó_o:

—Ndaha nku xujun xi nibaha ante Judea xi tinchjanijmíyaha ri najmi j'aini, ko ta ndaha já nts'eé xi incha nibáha já_n najmi chumi ni ch'onk'uhun xi kinchja ngat'a ts'i. ²² Tunga mjehéni kuasinñjúi xi nkú ts'in n'enkjínk'uin, at'aha yai nga tu má antehé ni najmi nda tichubanijmíyaha xuta xi yjankih_i én xi tibenijmí.

²³ Kui nga incha y'éhe ra nku ni_{stjin} nga Pablo kuakúya ko nkjin nkjún xuta incha j'ai kui ni_{stjiun} ni'yaha. Nku ni_{stjin} kik'aha Pablo nga y'éjña chji ko kitsúya nkú ts'in batéxuma Ntjá_{ná}. Kits'ínchjén xujun kjuatéxumaha Moise ko xujuhun já profeta nga y'éjña chjih_i xuta yáha Jesu. ²⁴ As'ai tjin xi kits'ínkjáih_{in} ni xi kitsú Pablo ko tjin xi najmi kis'ejih_{in}.

²⁵ Najmi tsichu ma nkuko xinkjín. Nk'ie nga incha kik'atuts'ih_{in} nga incha ngji ni'yaha, b'i kitsú Pablo:

—Kjuaxi ni xi kitsúhu Espiritu Santo ntje chánuu nga kits'ínkinchja nda profeta Isaia. B'i kitsú:

²⁶ T'ihinseih_i naxinantá xu'bo ko b'a t'ih_{in}: 'Yún kuasinñju tunga najmi kamankjihínnuu, ko 'yún chasoo tunga najmi chánú.

²⁷ At'aha ja kama ndjá animáha xuta xu'bi, kits'in staya yjoho ko kik'íechja tunkun,

t_u xi najmi skuehe k_o najmi ku_{in}t'éhe,
 k_o najmi kamankjih_{in} ra,
 tsa ts'í_{in}k'óntjaiya an_{im}aha k_o nga an ts'innkí_{hi}.

²⁸ Kui nga t_{ji}hin nga cha_{hanu} nd'a_i nga Nt_{ianá} ts'í_{in}kjih_i ra
 na_{xin}antá xi t_{ji}n a_{sun}te_i é_n xi ts'í_{in}k'ankih_i. Kuih_i x_uto xi
 ku_{as}ínñjuh_u é_n.

²⁹ Nk'ie nga b'a kitsú Pablo, 'yún in_{cha} kinchj_{atiko} xinkj_{in}
 já judio. A_s'a_i in_{cha} ngji.

³⁰ Jo nú kamaha Pablo nga y'e_{jñ}aya ni'ya xi y'é_{chj}í sá.
 Kits'ínkjálh_{in} ngayjee xi tsichusehe. ³¹ Y'é_{nij}mí xi nkú ts'ín
 batéxuma Nt_{ianá} k_o tsakúya nga Jesucristo xi Ndá Nt_{ianá}.
 Kinchj_a chji chji k_o najmi ch'a xi y'é_{chj}aha nga b'a kits'ín.

Xujun xi kits'ínkijihí nda postru Pablo xuta ninku Roma

B'i ts'ín kikjaniñahá Pablo xuta ninku xi tjín nanki Roma

¹ An Pablo, an nda musu síhin Jesucristo. Ntíaná kits'ín mana nku nda postruhú tū xi k'uenijmíhina én nda tsuhú, ² én nda tsu xi kitsú nga tsjá nk'ie nga kits'ínkinchjá já profetahá xi nkú ts'ín tjít'a xujun éhen Ntíaná, kui xi tsje.

³ Én nda tsuú tínychjanijmíyaha Ntíhi, kui xi Nda Ntíaná Jesucristo. Nk'ie nga yjoninte kik'a, ntjehe nda rej David nibahá ra. ⁴ Kó nk'ie nga j'áiyahá ngabayoo, Espiritu Santo y'éjña chji nga kui xi Ntíhi Ntíaná xi tjíhin nga'yún. ⁵ Kitsjána kjuanda kó kits'ín mana nku nda postru ngajohó tū xi tū má k'uenijmíhi ra xuta nga tjíhin nga s'ejihin kó kuínt'é'éhen. ⁶ Jun tintsúbajiun xuta xi kis'enijmíhi, kui nga xutahá Jesucristo kamahanu.

⁷ Ngayjoo xuta ninku xi tintsúbóo nanki Roma títs'inkjínúu kui xujuin. Tjohó Ntíaná jun kó j'ájinnúu nga kikjás'enúu.

Kas'enúu kjuanda kó kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná kó Nda Ntíaná Jesucristo.

B'i ts'ín kitsúya Pablo nga mjehe ngjuaisehe xuta ninku Roma

⁸ Kui ni xu'bjí xi tjun xinnúu. Tū ngat'ahá nga Nda Ntíaná Jesucristo ts'ená, tsjahá máb'achjíhi Ntíaná ngat'ahá nga ja kichjubó éhen kó nga ngúsuhun asuntee tíchubanijmíyaha xi nkú ts'ín s'ejinnúu Ntíaná. ⁹ Ngayjee animañá títs'inxát'ahá Ntíaná nga túb'enijmíá én nda tsuhú Ntíhi, kó kui xi be nga tehente ts'inkjónúu nk'ie nga nchjaká.

¹⁰ Bankihí Ntíaná tsa kui xi mjehe katsjáníyána nga kama kfínsenuu. ¹¹ At'ahá mje nkjúnna skenuu tū xi kúásinkohonúu nga sakúnúu ni xi tsjáná Espiritu Santo, tū xi ndjá kuínchahanu. ¹² Mjena nga xi nkú ts'ín nkuhú s'ejinná k'uají nga'yúnkóho ráá xinkjá.

¹³ Jun já nts'e, mjena nga choo nga nkjin nijá kama mjena nga kfínsenuu tunga santahá ni nd'ají tjín ni xi túb'échjana. Mjena tá ts'ian xá xi kitsjána Jesucristo ajinnúu xi nkú nga tá títs'ian ajíhin xuta naxinantá xingisoo. ¹⁴ Tjíhin nga ts'ian ajíhin tū mí xutahá ni xá xi kitsjána, xuta xi nchjá én griego kó xi nchjá kj'ají én, xi nkjink'uhun kó xi najmi nkjink'uhun. ¹⁵ Kui nga mangimjehena nga k'uenijmíhinúu kó tá jun xi tintsúbóo Roma én nda tsuhú Jesucristo.

B'i ts'in kitsúya Pablo nga tjihin nga'yún én nda tsuhu Jesu-cristo

¹⁶ Najmi ma subana nga én nda tsuhu Jesucristo b'enijmía, at'aha kui xi nga'yúhun Ntíaná xi ts'ínk'ankikoho ngayjee xi s'ejihin, xi ntje judio tjeheñ ra ko xi najmi ntje judio tjeheñ ra. ¹⁷ Éñ nda tsuhu Ntíaná bakúchji xi nkú ts'in Ntíaná tsjáha xuta nga naxu ma nginkun tu ngat'aha nga s'ejihin. B'a ma at'aha s'ejihin, xi nkú ts'in tjt'a éheñ Ntíaná nga b'i titsu: "Xi ja naxu nginkun Ntíaná tu ngat'aha nga s'ejihin k'úéjña tík'un."

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga ngayjee xuta tjihin je

¹⁸ Ntíaná xi tijná nk'a ján b'éjña chji kjuakjahan nga ts'in nibánehe ngayjee xuta xi najmi benkjúhun ko incha ts'in ni xi najmi naxu nginkun. Kui xuto xi b'échja nga cha ni xi naxu tjin. ¹⁹ At'aha ni xi yaha Ntíaná, kui ta incha be. Ntíaná ta y'éjña chjihj. ²⁰ Najmi tjin xi nkú ts'in b'a incha kuitsuhu nga najmi be. At'aha xi nkúhu nga kamanda asuntee tsakúchji nga'yúhun Ntíaná xi najmi maha ndyja ko nga nkuhú kui xi Ntíaná. Kjuaxi kjáihin nga najmi ma chji Ntíaná, tunga kamankjihinná tsa chaseéhe ni xi kin'enda.

²¹ Tunga ta ndahá ni tsa incha kkie jóo ni xi ts'e Ntíaná, najmi incha kits'ínkie yjoho nga Ntíaná xi tjihin kjuachánka ko ta ndaha najmi incha kitsjáha máb'achjihj. Tu sa ní ni xi najmi chumi ni chjihj ra incha kits'innkjink'un ko incha kama jjihin. ²² Já nkjink'un chuba incha kits'in mahá yjoho, tunga já sihi incha kama. ²³ Incha kits'in t'axín kjuachánkaha Ntíaná, kui xi najmi maha 'me. Kits'intsjoho sénnistjihin xuta xi maha 'me ko sénnistjihin nisee, chu ko ye.

²⁴ Kui nga Ntíaná kits'in ndáihj ra xuto nga ni xi najmi ndoo incha ts'ihin, ni xi nchjaha animaha. Ta kui ta maha najmi incha kikienkjún yjonintehe nga ch'on kits'ínko. ²⁵ Incha kits'in t'axín éheñ Ntíaná xi naxu tjin. Tu én tsank'óohó incha tsak'á. Incha kikienkjún ko incha kits'intsjoho ni xi kin'enda antehé ni nga xi kits'ínnda niu ts'intsjoho, xi tjihin nga n'etsjoho tu nkjéhe ni. B'a tjin.

²⁶ Kui nga Ntíaná kits'in ndáihj ra xuto nga ni xi suba maná incha ts'ín. Jminchjihin jóo incha y'entu xi nkú ts'in tjeheñ ra nga incha ts'ínko x'ihin. ²⁷ Já x'in ya ta incha y'entu xi nkú ts'in tjeheñ ra nga incha ts'ínko jmichjün. Ta kuihi xinkjin x'in incha kits'in mje. Tjihin kjuasuba ni xi incha kits'in. Ta kuihi jáx'in incha kikjantuko xinkjin. Tunga ta incha kits'ínkjáihin ra chji xi tjeheñ ra kjuangasten xi incha kits'in.

²⁸ At'aha najmi incha kits'insihin Ntíaná, kui nga Ntíaná kits'in ndáihj ra nga kuatsúhun kjuankjink'uhun, tu xi incha ts'ihin ni xi najmi ma n'e. ²⁹ Kui nga kitsejihin ra ngayje tjkjá

ni ch'onk'un. Najmi naxu incha ts'in, fantuko jminchjin xi najmi kjee bixan, incha fásihjin ni xi tjihin xinkjin ko ch'on incha ts'in. Kitsejihin animaha kjuaxintak'un, incha ts'ink'ien xinkjin, ko ta kitsejihin kjuachán, kjuamaña ko kjuach'onk'un. ³⁰ Nchjane xinkjin, én tsank'a ts'inne xinkjin, ts'in unkie Ntjaná, najmi ch'a benkjún, ma ngak'un, nk'a b'asje yjoho, kjuankjintak'uhun b'asjejin nkjin tikjá ni xi ch'onk'un, najmi nt'é'éhen xi cháha, ³¹ si, najmi ts'intjusun én xi nchja, najmi ch'a xi ts'intjo, najmi ma n'e jnenta ko najmi ma nimaha xinkjin.

³² Be xuta xu'bo nga xi b'a ts'ün ngabaya tjeheñ ra, at'aha b'a ts'in y'éjña Ntjaná. Tunga tu nku b'ahá tüncha ts'in ko santaha tsjo incha maha nga kj'ai xi b'a ta ts'in.

2

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga Ntjaná ts'inkokjua ngayjee xuta

¹ Ji xi chaseihj yá xi nda ko yá xi najmi nda ko tín'ek'anji jé xuta xi kj'ai, najmi tjin nkú ts'in n'esjenkihini yjohi. Nk'ie nga chaseihj yá xi nda ko yá xi najmi nda, ta ji ta maha n'ek'anji jé yjohi, at'aha ji b'a ta n'ei. ² Yaá nga kixi ts'inkokjua Ntjaná xuta xi b'a ts'ün.

³ Ji nda, ji xi chaseihj yá xi najmi nda títs'in ko nk'ie nga b'a ta n'ei, ¿a b'a bixín nga kuitjunkihi yjohi nga ts'inkokjuahi Ntjaná? ⁴ ¿Á tín'e t'axihin ri yjohi kjuanda chánkaha Ntjaná ko nk'ie nga tu xí ts'in'yún tak'uhúnná ko nk'ie nga tu xí ndahá ts'in? ¿A najmi mankjihín ri nk'ie nga kui kjuandaha Ntjaná títsjániyáhi nga k'úinchi'aha ri animahi?

⁵ Tunga tu ngat'aha nga ndjá tjíyahi ko nk'ie nga najmi tí'michj'aihi animahi, tu sahá tín'etsenéi yjohi kjuá'un xi nibanehe asuntee nistjin nk'ie nga ts'ün nibá Ntjaná kjuakjahan ko ts'ün sisin kjuá. ⁶ Nk'ie b'a kamoo, Ntjaná tsjáha chjihj nga nkúnkú xuta ngat'aha xi nkú tjin ni xi kits'in.

⁷ Xuta xi tu nku tüncha títs'ihín ni xi nda, xi b'a ts'in tibangisjáhi nga sakúhu kjuachánka xi tsjá Ntjaná ko nga nda cha ko nga k'úentu tik'un sín, kui xutaha xi Ntjaná ts'ink'iéntu tik'un síhjin. ⁸ Tunga xuta xi sin kjuá ko najmi nt'é'éhen ni xi naxu tjin, xi tu sahá nt'é'éhen ni xi najmi ndoo, kui xi incha ts'inkjáihin kjuá'un xi ts'ün nibanehe Ntjaná ko kjuakjahan.

⁹ Kjuanima ko kjuaba sakúhu ngayjee xuta xi ts'in ni xi ch'onk'un, b'aha ra xuta xi ntje judio tjeheñ ra ko xi najmi ntje judio tjeheñ ra. ¹⁰ Tunga ngayjee xuta xi incha ts'in ni xi ndoo, kui xi sakúhu kjuachánka xi tsjá Ntjaná, nda cha ko s'ehe kjuajyu, b'aha ra xi ntje judio tjeheñ ra ko xi najmi ntje judio tjeheñ ra. ¹¹ At'aha namji ngabi ts'in Ntjaná.

12 Ngayjee xi incha kits'ín ngatitsun nga najmi be kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise, tu nkú ndyjahá ta ndaha tsa najmi kits'ínkokjuahá kjuatéxumoo. Ko ngayjee xi incha kits'ín ngatitsun nga ja be kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise, kui kjuatéxumoo ts'ínkokjuahá. 13 Najmi xuta xi tu basínñjuhú ra kjuatéxumoo xi naxu ma nginkun Ntjaná. Xuta xi ts'íntjusun ní kjuatéxumoo xi naxu n'e ma.

14 Xuta xi najmi ntje judio tjeheh ra najmi kik'aihi kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise tunga ts'íhín ni xi títsu kjuatéxumoo, at'ahá mankjihin ni xi nda ko ni xi najmi nda. B'a ts'ín kuenta ts'e suba sakúhu ra nku kjuatéxuma, ndaha tsa najmi tíñhahá kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise. 15 Incha bakúchji xuto nga ajin animahá tjít'a ni xi bakúya kjuatéxumoo. Animahá tsuyahá tsa nda ko tsa najmi nda ni xi tíincha ts'ín. Ko kjuankjintak'uhun tsuyahá tsa tjeheh je ko tsa najmi tjeheh ngat'ahá ni xi tíincha ts'ín. 16 B'a kama nístjin nk'ie nga Ntjaná k'uéxahá Jesucristo nga kuasehe ni xi tíntu'máhá xuta. B'a kama xi nkú títsu én nda tsu xi tíb'enijmía.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ta tjihin je xuta judio ndaha tsa kui kik'aihi kjuatéxumoo

17 Ji xi b'a tibixín nga ji xi ntje judio tjeheh ri, nga kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise kich'ai ko tsjo mahi at'ahá Ntja nku tutuu s'ejihin. 18 Yai ni xi mjehe Ntjaná nga n'ei. Yai má nihi xi nda at'ahá kjuatéxumoo kisakúyahi. 19 Behe tak'uin nga mahi baku niyáíhi xuta ka ko nga ji xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'ín ndzjehen xuta xi tjíma má jyuun. 20 Ji xi bakuyáíhi xuta xi najmi be ni xi ts'e Ntjaná. Ji xi nda maestrúhu xuta xi najmi mankjihin, at'ahá tíñhahi kjuatéxuma xi bakúchji kjuankjintak'uun ko ni xi naxu tjín.

21 Ji xi bakuyái, ¿a najmi bakuyáhá ri yjohi? Ji xi b'enijmí nga najmi ma n'e ndyjé, ¿a n'ei ndyjé? 22 Ji xi b'a bixín nga chankjáán kjuabixanná, ¿a b'a n'ei? Ji xi unchai ntia xi ntsja xuta ts'ínnda, ¿a najmi n'ei ndyjé ninkuhú ntia xu'bo? 23 Ji xi tsjo mahi at'ahá yai kjuatéxuma xi kin'ekj'asehen Moise, tunga najmi tíyankjúní Ntjaná nk'ie nga tíbiyunéi kjuatéxumoo. 24 B'i títsu éhen Ntjaná má nga tjít'a: “Ngat'anuu najmi tíyankjún Ntjaná ajihin xi najmi ntje judio tjeheh ra.”

25 Chjíhi ra nga kin'ehi circuncision tsa tín'etjusuin kjuatéxumoo. Tunga tsa tíbiyunéi kjuatéxumoo, circuncision xi kin'ehi b'a ma xi nkúhu tsa najmi kin'ehi niu. 26 Kui nga tsa xi najmi kin'ehe ra circuncision kj'uatjoho ni xi tjít'a kjuatéxumoo, ¿a najmi n'echjíhi ra ni xi títs'ín nga chasehe xi nkúhu tsa kin'ehe circuncision? 27 Xi najmi kin'ehe circuncision yjonintehe tunga títs'íntjusuhún kjuatéxumoo,

kui xi k'ujñanehi ni xi kanéhi ji xi tññahi kjuatéxumoo ko kin'ehi circuncision tunga tibiyunéní.

²⁸ Najmi yjonintee tsuya yá xi judio, ko najmi ni xi n'ehé yjonintee xi circuncision xi ndoo. ²⁹ Judio ní xi b'a ts'ín tjiyahá ko circuncision xi nda, kui ní xi ma ajin animahá xuta. Espirituhú Ntjaná b'a ts'ín, najmi ni xi tjit'a xujun. Xi b'a ts'ín tjiyahá, Ntjaná nda nchjanehe xuta xu'bo, najmi xuta.

3

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga tu nkú naxuhú ts'ín Ntjaná

¹ Kui b'a maha, ¿mí ni xi tññ saha xi ntje judio tjeheñ ra ni ma? ¿Ko má xi kui chjéheñ circuncision? ² Chjihí ra niu, tu xi nkú ts'ín chasehé raá. Títjun Ntjaná kits'ínkjas'ehen xuta judio éhen. ³ Tññ xi najmi kis'ejihñ éhen Ntjaná, tunga, ¿a kuihi nihi xi ts'ín nga Ntjaná najmi ts'íntjusuhun éhen? ⁴ ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! Ndaha tsa tsank'a ngayjee xuta, tunga Ntjaná tu nkú ts'ín ni xi naxu tññ. Xi nkú ts'ín tjit'a xujun éhen Ntjaná nga b'i títu:

S'ejña chji nga ji xi naxui nk'ie nga chubai, ko n'e nganaj nk'ie nga n'ekokjuahi.

⁵ Tsa kjuach'onk'unná b'ejña chji nga Ntjaná xi naxu ts'ín, ¿nkú kuixíaán ni ma? ¿A najmi naxu ts'ín Ntjaná nk'ie nga ts'ín nibájennená kjuakjahan at'aha ch'on k'aán? Nk'ie nga b'a tíxian, tññja xi nkúhu nku nda. ⁶ ¡Ndaha tsa mí yjehe najmi b'a tññ! At'aha tsa najmi naxu ts'ín Ntjaná, ¿nkú ts'ín ts'ínkokjuaha xuta?

⁷ Tunga tsa ngat'aha én tsank'a xi tññja, ko tsa b'a ts'ín tís'ejña chjihí nga b'a tññ ni xi ts'ín Ntjaná ko sakú saha kjuachánka, ¿á b'a tíminaha ni ma nga ngatitsun tít'sian? ⁸ Ka ma ra b'i k'úhñ xinkíá kai: “Ch'on n'eé tu xi nda kamaha asunntej.” B'a tññja tsu xi tññja nchjayanenñ nga kui niu xi tññja bakuyái. Nda tññ nga s'ejñanehe mí nihi xi kanéhe xi b'a tññja tsuu.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga najmi tññ xi bichú ma naxu nginkun Ntjaná tu ngat'aha nga ts'íntjusun kuatéxumoo

⁹ ¿Nkú kuixíaán ni ma? ¿A 'yún nda saí jin xi ntje judio tjeheññ nga xuta xi najmi ntje judio tjeheñ ra? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! At'aha ja kuayaá nga xi judio ko xi najmi judio nkuhú ngatitsuñ tññtujín. ¹⁰ Xi nkú ts'ín tjit'a éhen Ntjaná nga b'i títu:

Najmi tññ xi naxu nginkun Ntjaná, ndaha nku najmi tññ.

¹¹ Najmi tññ xi mankjihñ, najmi tññ xi bangisjai nga skue yáha Ntjaná.

¹² Ngayjee kindyjajihñ niyóo,

nkuhú nga tsatsuhun anjimaḥa.

Najmi tjin xi nda ts'in, ndaha nku najmi tjin.

¹³ Ngabaya y'aha ra ni xi tsu,

tū subahá én tsank'á nchja.

Én xi bitju ts'a b'a joyaha xahan ye,

¹⁴ kitsehe ts'a én ch'on tsu ko én stinta.

¹⁵ Kitsa b'ema nga ts'ink'ien anima,

¹⁶ ni xi incha ts'in ts'in x'ahan xuta ko kjuanima tsjaha.

¹⁷ Najmi incha be má tjin kjuajyu,

¹⁸ najmi incha tjinjin tak'un

nga Ntjaná xi tjinin nga chankjun.

¹⁹ Yaá nk'ie nga xuta xi tijnanehe kjuatexuma xi kin'ekjas'ehe Moise, kjuatexumo tinchjakoḥo xuta xu'bo tū xi nk'ie nga kuasehe ra Ntjaná mí nihi xi kits'in xuta najmi ta incha kuintchjaha nga najmi ta kuitjunkihi ra yjohō.

²⁰ At'aha ndaha nku najmi naxu chaha nginkun Ntjaná tu ngat'aha tsa ts'intjusun ni xi tjit'a kjuatexumo. At'aha tū sa ni kjuatexumo b'éjña chjiná nga tjinná ngatitsun.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga tu ngat'aha nga s'ejihin xuta Jesucristo naxu bichú ma nginkun Ntjaná

²¹ Tunga nd'ai ja y'éjña chji Ntjaná xi nkú ts'in naxu ma xuta nginkun. Najmi kjuatexumo xi maha b'a ts'in. Santa níhi ma n'eya nij ajihin xujun kjuatexuma xi kin'ekjas'ehe Moise ko ni xi y'ét'a já profeta. ²² Ngat'aha ní nga s'ejihin xuta Jesucristo, b'a ts'in naxu maha nginkun Ntjaná. Ko b'a maha ngayjee xi s'ejihin, at'aha najmi ngabi ts'in Ntjaná. ²³ Tu ngat'aha nga ngayjee xuta kits'in ngatitsun, ndaha nku najmi sakúhu kjuachánka xi Ntjaná tsjá.

²⁴ Tunga chánkaha kjuandaha Ntjaná xi tū tísjáhá nga naxu kama xuta nginkun, at'aha Jesucristo y'échjintjai xuta ko kits'in ndaihi jéhe. ²⁵ Kui xi Ntjaná kits'in ma nku chje. Tsaténdzjo jnihi tū xi sakúhuná kjuan'endyjat'a nk'ie nga s'ejinná Jesucristo. B'a ts'in tsakúchjiji Ntjaná nga naxu ts'in. Nistjin nk'ie, tū ngat'aha nga tsenta najmi kits'innijéhe ra xuta ngatitsun xi kits'in. ²⁶ Tunga nistjin nd'ai ja tsakúchji nga naxu ts'in ko nga tū nku naxuhú títs'in nk'ie nga tísjáha xuta nga naxu ma nginkun tū ngat'aha nga s'ejihin Jesucristo.

²⁷ Kui b'a maha, ¿a tjin nkú ts'in kama nk'a n'esjehená yjoná nginkun Ntjaná at'aha ngat'aha kjuatexuma xi kin'ekjas'ehe Moise naxu kamahaná nginkun? Najmi kama. S'ejña t'axin ni xu'bo tū ngat'aha nga s'ejinná Jesucristo. ²⁸ At'aha mankjinná nga ma naxu xuta nginkun Ntjaná tū ngat'aha nga s'ejihin Jesucristo, najmi ngat'aha tsa ts'intjusun ni xi tjit'a kjuatexumo.

29 ¿A tu nkuhú Ntíahá xuta xi ntje judio tjeheñ ra Ntíaná? ¿A najmi kohó Ntíahá xuta naxinantá xingisoo? Johon, b'a tjin. Ntíaná ta Ntíahá xuta xi najmi ntje judio tjeheñ ra. 30 At'aha nkuhú maha Ntíaná xi ts'in nga naxu ma xuta judio xi kin'ehe ni circuncision at'aha s'ejihin, ko ta tsjá nga naxu ma xuta xingisoo xi najmi kin'ehe ni circuncision tu ngat'aha nga s'ejihin. 31 Kui nga, ¿a tín'endyjanáa chjihí kjuatéxumoo tu ngat'aha nga s'ejinná? ¡Najmi b'a tjin! Tu sa ní b'a ts'in tí'baihi raá chjí xi tjihin kjuatéxumoo.

4

B'i ts'in y'éjña chubayaha Pablo nga kits'inchjén ntje cháha xuta judio xi 'mi Abraham

1 Chubanijmíyahaná ntje cháná Abraham. ¿Mí nihi xi kisakúhu? 2 Tsa Ntíaná kits'ínkjáihin Abraham nga kui xi naxu tu ngat'aha ni nda xi kits'in, ka ma ra nk'a k'uasje yjoho. Tunga najmi kamahá nk'a k'uasje yjoho nginkun Ntíaná. 3 ¿Nkú títsu éhen Ntíaná ngat'a ts'e ni xu'bo? B'i títsu: "Kis'ejihin Abraham Ntíaná ko kui niu xi kits'inchjihí ra Ntíaná nga Abraham xi nku nda xi naxu."

4 Xi nkúhu xuta xi ts'inxá, kui xi ch'axkihí ni xi ts'in ko b'a ts'in s'echjihí ra. Najmi tu 'baihi ni xi ts'ínkjáihin. 5 Tunga máha xuta xi najmi ma 'yún k'un ni nda xi kits'in, nga tu sahá s'ejihin Ntíaná xi tsjáha xuta ngatitsuun nga naxu ma nginkun, Ntíaná be nga xuto s'ejihin ko kui niu xi b'axkihí Ntíaná nga naxu basehe.

6 B'i kitsú David nga: ¡Á b'a nda tjihin ts'e xuta xi Ntíaná naxu basehe, najmi tu ngat'aha ni xi kits'in tsa kui kjuaha nga naxu n'e ma! 7 B'i ts'in y'ét'a:

¡Á b'a nda tjihin ts'e xuta
xi kin'endyjat'aha ra jéhe,
ko kin'endyajnahu ngatitsuhun!

8 ¡Á b'a nda tjihin ts'e nda
xi Ntíaná najmi b'axkihí ra ngatitsuhun!

9 ¿A tu nkuhú xuta xi kin'ehe ni circuncision sakúhu kjuanda xi títsu David, a ra kohó xi najmi kin'ehe ni circuncision? Ja b'a kuixíaan nga Abraham kis'ejihin Ntíaná ko nga kui niu xi kin'echjihí ra nga naxu kin'e ma. 10 Tunga, ¿nkjé kin'echjihí ra Abraham nga kui xi nku nda xi naxu? ¿A nk'ie nga ja kin'ehe ni circuncision, a ra nk'ie nga najmi kjehe n'ehe ni circuncision? Nk'ie nga najmi kjee n'ehe ni circuncision b'a kama.

11 Askahan kin'ehe Abraham ni circuncision. Kui niu xi kama nku chuba xi kis'et'aha, chuba xi tsuhu ra nga naxu

kama at'aha kis'ejihin Ntjaná nk'ie nga najmi kjee n'ehe ni circuncision. B'a ts'in j'ai maha Abraham na'mihí ngayjee xuta xi s'ejihin Ntjaná, ndaha tsa najmi kin'ehe ni circuncision. Ntjaná b'axkihí xuta xu'bo xi nkúhu xuta xi naxu. ¹² Ko ta j'ai ma Abraham na'mihí xuta xi kin'ehe ni circuncision, xi najmi tu nkú ni circuncision kin'ehé ra, ko ní ta s'ejihin Ntjaná xi nkú ts'in kis'ejihin ntje chána Abraham nk'ie nga najmi kjee n'ehe ni circuncision.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kits'intjusun Ntjaná ni xi kitsúya tíjuhun Abraham

¹³ Ntjaná kitsúya tíjuhun Abraham nga kui ko ntje xi s'ehe askahan ts'ínkjáihin asuntee nga kama ts'e. Tunga najmi ngat'aha ní tsa kits'intjusun Abraham kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise, tsa kui kjuaha nga b'a kik'in tíjuhun ra. B'a ní kik'ihin at'aha kis'ejihin Ntjaná ko kui niu xi kich'axkihí ra nga kui xi naxu. ¹⁴ At'aha tsa xi tíncha ts'intjusun kjuatexumoo, tsa kui xi ts'ínkjáihin ni xi kitsúya tíjun Ntjaná nga tsjá, kui xi tsuhu ra nga najmi chumi ni chjhi ra nga s'ejihin xuta Ntjaná ko najmi ta chumi ni chj kamaha ra én xi kitsúya tíjun Ntjaná. ¹⁵ Nk'ie nga biyuné kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise, kjuakjahan Ntjaná ts'in nibánehe xuta. Tunga má najmi tjin kjuatexumoo, najmi tjin xi nkú ts'in kuyúnehe ni xi titsu.

¹⁶ Kui b'a maha, at'aha ní nga s'ejihin xuta Ntjaná, kui kjuaha nga sakúhu ra ni xi kichuba tíjun, tu xi ngat'aha kjuandaha Ntjaná sakúhu ra ngayjee ntjehe Abraham ni xi kichuba tíjun. Najmi tu nku xi y'aha ra kjuatexumoo xi sakúhu niu. Ta sakúhu xi s'ejihin Ntjaná xi nkú ts'in kis'ejihin Abraham Ntjaná. Kui xi na'miná ngatenté ¹⁷ nginkun Ntjaná xi nkú ts'in tjt'a, má nga b'a kitsúhu Ntjaná Abraham: "Ji xi kits'in maha na'mihí nkjin xuta naxinantá." Kis'ejihin Abraham Ntjaná, kui xi ts'ínk'íentu tít'un xuta k'ien ko tu ts'ínkjohó ni xi najmi kjee tjin, as'ai s'e.

¹⁸ Abraham kikuyá ni xi kik'ihin ko kama na'mihí nkjin nkjún xuta naxinantá at'aha kis'ejihin Ntjaná, ndaha tsa najmi tjin xi nkú ts'in kuitjusuhun niu. Kama xi nkú nga kik'ihin: "B'i ts'in nkjin kama ntjehe." ¹⁹ Tu nkú kis'ejihin ra Abraham, ndaha tsa kamankjihin nga ja tu xi nibajehén ra yjonintehe at'aha ja ma kfehé ra unchan nú ko tsa ngat'aha nga ntj Sara xi chjuuhun maha. ²⁰ Najmi jo jan kamaha tsa najmi ta kis'ejihin ra ni xi kitsúya tíjuhun Ntjaná nga tsjáha. Tu sahá ndjá tsasinjña sa nga kis'ejihin ko kits'ínkie yjoho nga chánka Ntjaná. ²¹ Y'énku k'un nga tjihin nga'yún Ntjaná ko nga kamaha ts'intjusun ni xi kitsúya tíjuhun. ²² Kis'ejihin

Abraham Nt̄ianá kō Nt̄ianá kits'ínchj́hi rā niu nga Abraham xi nku ndā xi naxu.

²³ Má nga t̄jít'a nga Nt̄ianá kits'ínchj́hi rā nga kis'ejihin Abraham, najmi tu nkuhú ngandaha Abraham kis'et'a niu. ²⁴ Nganda níná kis'et'aha niu. Ta n'e'chj́iná kō ñá xi nkúhu xuta xi naxu at'aha s'ejinná Nt̄ianá xi kits'ínkj'áiyaha ngabayoo Nda Nt̄ianá Jesu. ²⁵ Kui xi kin'ek'ienntjáihi ngatitsunná kō kin'ekj'áiya ngáha rā ngabayoo tu xi ta kamahaná xuta xi naxu nginkun Nt̄ianá.

5

B'í ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga nd'ai t̄jínkōná kjuajyu Nt̄ianá

¹ Kui b'a maha, naxu kamaá nginkun Nt̄ianá at'aha s'ejihinná Nt̄ianá kō t̄jínkōná kjuajyu ngat'aha ni xi kits'ín Nda Nt̄ianá Jesucristo. ² At'aha s'ejinná Nt̄ianá, kui nga Jesucristo kits'ihin nga tsitjas'enjihinná kjuanda xu'bi. Ndjá tinchajián kjuandoo. Kui nga tsjo mahaná nk'ie nga tichuyáá kjuachánka xi tsjáná Nt̄ianá.

³ Kō najmi tu nku ni xu'bi xi tsjo maná. Ta tsjo maná kjuá'un xi t̄bitjajíáán, at'aha yaá nga kjuá'uun tsjá nga'yunná tu xi n'e chúkjuahaná ni xi t̄imat'aán. ⁴ Kō tsa n'e chúkjuá, kixi bitjukaá ni xi t̄imaná. Kō tsa kixi bitjukaá ni xi t̄imaná, ma chuyáá ni nda xi tsjáná Nt̄ianá. ⁵ Kō najmi sakúná kjuasuba, ndaha tsa najmi kjee tíyaá ni xi tichuyáá. At'aha Espiritu Santo xi kik'ainá kits'íntsejihin anímaná kjuatjoho Nt̄ianá.

⁶ Nk'ie najmi kama kin'ek'anke s̄ubaá yjoná, Cristo k'ienntjáihi xuta ngatitsuun n̄istjin xi kitsú Nt̄ianá. ⁷ 'Ni t̄jín tsa t̄jín xi kuayántjai nku xuta xi naxu ts'ín, tunga kutsa t̄j́hín xi kama k'un kuayántjai nku xuta xi 'yún nda. ⁸ Tunga Cristohó k'ienntjáihiná nk'ie nga xuta ngatitsun saá. B'a ts'ín tsakúchj́hi Nt̄ianá xi nkú ts'ín tjoho ñá.

⁹ Nk'ie nga ja xuta xi naxu kamaá nginkun Nt̄ianá ngat'aha jní xi tsaténdzjo Cristo, ¿nkú ts'ín najmi n'ek'ankihiná n̄istjin nga ts'jín nibájen kjuakjahan Nt̄ianá? ¹⁰ At'aha nk'ie nga kamaá xuta kontraha Nt̄ianá, ngat'aha ngabayaha Nt̄ihí kinchjako ndaná. ¿Nkú ts'ín najmi n'ek'ankiná ngat'aha kjuatik'uhun Nt̄ihí, ñá xi ja nchjako ndaná nd'ai? ¹¹ Kō najmi tu suba ni xu'bi tichuyáá. Ta tsjo maná nga Nt̄ianá kjuáts'ená, at'aha Nda Nt̄ianá Jesucristo kits'ín nga t̄ibichúk'un ngáha raá Nt̄ianá.

B'í ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga Adan j'aiko ngabayoo tunga Jesucristo kits'ínk'íentu tik'unná

¹² Ngat'aha ni xi kits'ín nku nda ngatitsuun jas'en asuntei kō ngatitsuun j'aiko ngabayoo. B'a ts'ín ngjindjuhu ngabayoo ajihin ngayjee xuta, at'aha ngayjee xuta kits'ín ngatitsun.

¹³ Kintehe ni nga Ntjaná kits'ínkjas'ehen Moise kjuatéxumoo kis'e ngatitsun asunntej, tunga najmi ch'axkihí ra ngatitsun xi ts'ín xuta nk'ie nga najmi kjee tjín kjuatéxumoo. ¹⁴ Yaha nk'ie nga nistjihin Adan santaha nistjihin Moise tsatéxuma ngabayoo. Ta k'ien xi najmi kits'ín ngatitsun xi nkúhu xi kits'ín Adan. Adan, kui y'éjña chubayaná xi kj'uaí askahan.

¹⁵ Kjuandaha Ntjaná najmi b'a joyaha xi nkúhu ngatitsun xi kits'ín Adan. At'aha ngat'aha ngatitsuhun nku nda nkjin xuta k'ien, tunga ngat'aha kjuandaha nku nda, kui xi Jesucristo, nkjin xuta 'yún kisakúhu kjuandaha Ntjaná ko ni xi tu kitsjáhá ra. ¹⁶ Ko ni xi tu kitsjáhá Ntjaná najmi b'a joyaha xi nkúhu ni xi y'aha ra ngatitsuhun Adan. Ngat'aha nku ngatitsun xi kits'ín Adan, Ntjaná kits'ínnijéhe ko b'a ts'ín jé y'ejñajihin. Tunga askahán ni nga kis'e nkjún ngatitsun, tu kitsjáhá Ntjaná nga naxu kama xuta nginkun. ¹⁷ Ngat'aha ngatitsun xi kits'ín nku nda tsatéxuma ngabayoo, tunga ngat'aha ní nku nda, kui xi Jesucristo, incha k'úentu tik'un ko kjuatéxuma xuta xi ts'ínkjáihin kjuanda chánkaha Ntjaná ko k'uaihi nga naxu kama nginkun.

¹⁸ Kui b'a maha, xi nkú ts'ín tu ngat'aha nku ngatitsun xi kits'ín nku nda jé y'entujihin ngayjee xuta, b'a ta ts'ín tu ngat'aha nku ni nda xi kits'ín nku nda naxu bichú ma ngayjee xuta nginkun Ntjaná ko k'úentu tik'un. ¹⁹ Xi nkú kama nga najmi kint'é'én nku nda ko kui nga nkjin xuta tsichu maha xuta ngatitsun, b'a ta kama nga kint'é'én nku nda ko kui nga nkjin xuta naxu kuichú maha nginkun Ntjaná.

²⁰ Ko ta j'ai s'ejña kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehen Moise tu xi saha ngatitsuun, tunga nk'ie nga ja kisa ngatitsuun, 'yún kisa sa kjuandaha Ntjaná. ²¹ At'aha xi nkú ts'ín kis'ehe nga'yún ngatitsuun ko j'aiko kjuabayoo, b'a ta ts'ín tjihin nga'yún kjuandaha Ntjaná, kui xi ts'ín nga naxu mahaná nginkun ko ts'ínk'íentu tik'un sinná ngat'aha ni xi kits'ín Nda Ntjaná Jesucristo.

6

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ja tsayahaá ngatitsuun ko nga tintsuba tik'unqaá Cristo

¹ Kui b'a maha, ¿nkú kujixihinná? ¿A tu nku n'enáhá ngatitsun tu xi 'yún s'ejña chji saha kjuandaha Ntjaná? ² ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! Ja tsayahaá ngatitsuun. ¿Nkú ts'ín kuintsubajin sahaná ngatitsuun? ³ ¿A najmi yanú ni xu'bi? Ngatenteé xi kiséntájián Jesucristo nkuhú ja makaá ko nkuhú ja tsichu majihín ngabayaha. ⁴ Nk'ie nga kiséntájián Cristo, b'a ts'ín tsyakohóna ko kis'eyanjikaá, tu xi kuintsuba

tík'un tsetse ngáhaná xi nkú ts'ín Ntjā Nā'miná kits'ínkj'áiyaha Cristo ngabayoo nk'ie nga tsakúchji kjuachánkaha.

⁵ At'aha tsa nkuhú tsichu makaá Cristo nk'ie nga k'ien, b'a ts'ín tā nkuhú kuichú makaá nga kj'uaíya ngáhaná xi nkú ts'ín j'áiyá ngáha rá ngabayoo. ⁶ Yaá nk'ie nga kisut'a kruukaá Cristo. Najmi b'a tā ts'ín tintsuḅahaná xi nkúhu nk'ie. Ja tsatsun yjonintená xi tijnajihin ngatitsun tu xi najmi tā kuinú'yá'éhen raá ngatitsuun. ⁷ At'aha xi 'me, najmi tā tjin xi nkú ts'ijihin rá ngatitsuun.

⁸ Tsa ja tsayakaá Cristo, tā s'ejinná nga tā kuintsuḅa tík'unkaá. ⁹ Yaá nga Cristo j'áiyá ngáha rá ngabayoo ko najmi tā kuayá saha. Najmi tā tjihin rá nga'yún ngabayoo tsa nkú ts'ín saha. ¹⁰ At'aha nk'ie nga k'ien Cristo, nkuhú njyá k'iehen tu xi kikjexihin rá nga'yún xi tjihin ngatitsuun. Ngat'a ts'e nga tijná tík'un, tijná tík'un xi nkú ts'ín mjehe Ntjaná. ¹¹ Ko máha jun, b'a tā ts'ín n'enkjintak'un nga ja tsayoho ngatitsuun ko tintsuḅa tík'un xi nkú ts'ín mjehe Ntjaná, nga nkuhú makoo Jesucristo.

¹² Kui b'a maha, najmi tu 'baintehe ruu ngatitsuun tsa kui xi kuatéxumaha yjonintenuu xi maha 'me, tsa kuinú'yá'óhoon nga n'oo ni xi mjehe yjonintenuu. ¹³ Najmi tu ngatitsuun 'bohō yjonintenuu, tsa ni xi najmi nda n'oo. Tu sa ní Ntjaná tjohon yjonuu, jun xi ja tsayo ko j'áiyá ngáhanuu ngabayoo. Tjohon yjonintenuu Ntjaná nk'ie nga n'oo ni xi naxu n'e. ¹⁴ Najmi tā kuatéxumahanuu ngatitsuun, at'aha najmi tā kjuatéxumoo tijnanehenuu. Kjuandaha ní Ntjaná tintsuḅankiu nd'aj.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga najmi tā batéxumahaná ngatitsuun

¹⁵ Eí nī ma, ¿a n'eé ngatitsun, tsa najmi tā kjuatéxuma xi kin'ekjas'eheh Moise tijnanehená, at'aha kjuandaha Ntjaná tintsuḅankiá? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yehe! ¹⁶ ¿A najmi yanú, tsa tjin xi n'ekjas'ohoon yjonuu nga kuinú'yá'óhoon xi nkúhu xuta musuhu, jun xi bichúmo xuta musuhu xi tinu'yá'óhoon? Tsa xuta musuhu ngatitsuun kamo, kuayó. Tunga tsa kuinú'yá'óhoon Ntjaná, naxu kamo nginkun. ¹⁷ Jun xi kamo xuta musuhu ngatitsuun nistjin nk'ie, tunga nd'aj máb'achijhi rá Ntjaná nga tu sahá ngayjehe animanuu tinu'yá'óhoon én xi tsinchiyó, én xi kin'ekjas'ennuu. ¹⁸ Ja kamandoóho ngatitsuun ko tsichumo xuta musuhu ni xi naxu tjin.

¹⁹ Tíb'ejná chubayanuu ni xu'bi nga tinchjakonuu at'aha 'ni mankjinná nī. Nistjin nk'ie, ni xi chuntí nginkun Ntjaná ko kjuach'onk'uun kin'ekjas'ohoon yjonintenuu tu xi ch'on kin'ehenu. Xuta musuhu niu kamo, tunga nd'aj n'ekjas'on yjonintenuu nga kamo xuta musuhu ni xi naxu tjin tu xi xuta xi ts'e Ntjaná kamahanu.

²⁰ Nk'ie nga kamo xuta musuhu ngatitsuun, kjin tintsuho ni xi naxu tjín. ²¹ ¿Mí nihi xi kisakúnuu nga kin'o ni xi kin'o nk'ie, ni xi tu subahá manuu nd'ai? Ngabaya y'aha ra ni xi kin'o. ²² Tunga nd'ai ja kamandoóho ngatitsuun ko yjankihuu Ntjaná. Tísakúnuu kjuaje xi tsjánuu Ntjaná tu xi kuintsuba tik'un síhinu. ²³ At'aha ngabayoo, kui xi chjhi ngatitsuun, tunga Ntjaná tu tsjáhá nga k'úentu tik'un sín xuta xi nkuhú mako Nda Ntjaná Jesucristo.

7

B'i ts'in y'éña chubaya Pablo nga ja tsayahaá kjuatéxumoo

¹ Jun já nts'e, tinchjakonuu jun xi yo kjuatéxuma xi kin'ekjas'eheh Moise. ¿A najmi yanú nk'ie nga tjintu tik'un sa xuta y'aha kjuatéxumoo? ² Xi nkúhu nku tachjuún xi tjíhaha x'in, jtít'a kjuatéxumoo nga najmi tjihin nga k'uéjña x'ihin. Tunga tsa kuayá x'ihin, kama ndái ngáha ra yjoho kjuatéxumaha kjuabixoon. ³ Kui nga tsa kj'ai nda k'uéjñakoho nk'ie nga tjíña sa x'ihin, títangane kjuabixahan. Tunga tsa kuayá x'ihin, kama ndái ngáha ra yjoho ni xi jtít'a kjuatéxumoo. Najmi títangane kjuabixoon tsa kj'ai nda k'uéjñako ngáha.

⁴ B'a ta kamanuu, já nts'ena. Xi ja k'ien najmi ta y'aha ra kjuatéxumoo, ko jun ja tsyakoo Cristo nk'ie nga k'ien tu xi kj'ai xi kama ts'e ngáhanuu. Xi j'áíya ngáha ra ngabayoo, kui xi ts'enuu nd'ai. B'a ts'in kama n'ehehá ni xi ts'e Ntjaná. ⁵ Nk'ie nga kich'a saá asuntee, ngatitsuun kits'ínxájin yjon-intená. Ngatitsuun kits'ínchjén kjuatéxumoo nga kin'e mjeé ni xi najmi nda, ko kin'eé ni xi tjeheh ra ngabaya. ⁶ Tunga nd'ai ja najmi ta kjuatéxumoo tjíñanehehá, at'aha ja tsayahaá kjuatéxuma xi kik'ít'a'yúnná nistjin nk'ie. Kui nga tín'ehehá ni xi mjehe Ntjaná nd'ai xi nkú ts'in títakú niyá tsetsená Espirituhu Ntjaná, najmi xi nkú ts'in tsakú niyána xujun xi kis'et'a nistjin nk'ie.

B'i ts'in tsakúya Pablo xá xi tjihin kjuatéxumaha Ntjaná

⁷ Eí ni ma, ¿nkú kuixiáán? ¿A kjuatéxuma xi kin'ekjas'eheh Moise y'a ngatitsun? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! Tunga tsa najmi kis'ejña kjuatéxumoo, najmi kkie ra ni xi 'mihí ngatitsun. Najmi be tsa najmi nda tjín nk'ie nga ni xi tjihin xuta kjuasihin tsa najmi b'i títsu kjuatéxumoo: "Najmi tu fasihin ni xi tjihin xuta." ⁸ Tunga ngatitsuuhún kits'ínchjén ni xi jtít'a kjuatéxumoo ko b'a ts'in kinchjahana nga jasihin nkjin tikjá ni xi najmi an ts'an. At'aha tsa najmi tjín kjuatéxuma, najmi tjihin nga'yún ngatitsuun.

⁹ Xi nkúhu an. Nk'ie nga najmi kjee s'ejñanena kjuatéxuma xi kin'ekjas'eheñ Moise, tsátejña tík'an. Tunga nk'ie nga kamankjinna ni xi tjit'a kjuatéxumoo, kisakú nga'yúhún ngatitsuun, as'ai tsaya. ¹⁰ Kikie nga kjuatéxuma xi tjihin nga ts'ínk'íejña tík'unna, kui xi tu sahá kits'ínkjina ngabayoo. ¹¹ At'aha ngatitsuun kits'ínchjén ni xi tjit'a kjuatéxumoo tu xi ts'anachahana. B'a ts'ín kits'ínk'ienkohona ni xi tjit'a kjuatéxumoo.

¹² Jehé kjuatéxumoo, ko ni xi tjit'a kjuatéxumoo je ko naxu tinchja ko nda. ¹³ Tunga, ¿a ni xi ndoo xi kitsjana ngabaya? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! Ngatitsuun ní kits'ínchjén ni xi ndoo nga kitsjana ngabaya tu xi chaha nga kui xi ngatitsun. Ni xi tjit'a kjuatéxumoo tsakúchji nga tu xi 'yúhún ch'onk'un ngatitsuun.

B'i ts'ín tsakúya Pablo ni xi ts'ihin ngatitsuun

¹⁴ Yaá nga kjuatéxumoo ajihin Espirituhu Ntíaná tsitjuhu, tunga an asunntee y'ahana. Ja ts'atsena ngatitsuun ko an kama nda musuhu. ¹⁵ Najmi mankjina ni xi ts'ian. At'aha najmi ni xi mjena ts'ian. Tu sa ní ni xi najmi sasínna, kui nihi xi ts'ian. ¹⁶ Tunga tsa ts'ian ni xi najmi mjena ts'ian, ni xi títs'ian títs'inkiékhona yjona nga nda kjuatéxumoo. ¹⁷ Kui nga najmi ta an xi b'a ts'ihinna nga b'a ts'ian. Ngatitsun xi tijnajin nína xi b'a ts'ín.

¹⁸ Be nga xi nkú ts'ín y'ahana asunntee, ndaha nku ni xi nda najmi tijnajinna. At'aha ndaha tsa mjena ts'ian ni xi nda, tunga najmi chúkjuahána b'a ts'ian. ¹⁹ Najmi ts'ian ni xi nda xi mjena ts'ian, tu sa ní ni ch'onk'un xi najmi mjena ts'ian. ²⁰ Tsa ts'ian ni xi najmi mjena ts'ian, najmi ta an xi b'a títs'ihinna. Ngatitsun xi tijnajin nína xi b'a títs'ín.

²¹ Mankjinna ni xu'bi. Nk'ie nga mjena ts'ian ni xi nda, tu ni ch'onk'un xi tijnajihinna bitjuchji. ²² Tsjo maha animana kjuatéxumaha Ntíaná, ²³ tunga mankjihinna nga kj'ai kjuatéxuma títs'ínxájin yjonintena, kui xi kjuatéxumaha ngatitsuun. Kui xi kjánko kjuatéxuma xi tsjániyáha kjuankjintak'unna. F'akj'ánijéna ko ts'ín mana nda nubayáha.

²⁴ ¡Níma rú ts'ihinna! ¿Yá xi kuasinkona tu xi kama ndaíhi ra yjoninte xu'bi xi títsjana ngabaya? ²⁵ ¡Tsjaha máb'achjíhi Ntíaná! Nda Ntíaná Jesucristo kits'ín ndaína. Títs'inchjén kjuankjintak'unna nga tít'e'éheñ kjuatéxumaha Ntíaná, tunga xi nkúhu nku nda, kjuatéxumaha ngatitsuun tít'e'éheñ.

8

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga Espirituhu Ntíaná ts'ínk'íentu tík'unna

¹ Kui b'a maha, najmi ta chumi nihi ta n'enijéhe ra xuta xi nkuhú mako Cristo Jesu, ² at'aha Espirituhu Ntíaná ts'ínk'íéntu tík'unkoná Cristo Jesu ko tsjáná nku kjuatéxuma xi ts'ín ndáiná kjuatéxumaha ngatitsuun ko ngabayoo.

³ Ni xi najmi kamaha kits'in kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehe Moise at'aha asuntee y'aha ra xuta ko najmi kamaha ts'íntjusun ni xi tjt'a, kui nihi xi kits'in Ntíaná nga kits'in nibá Ntíhi. Ntíu kik'a yjoninte xi nkúhu yjoninte ngatitsuun xuta tu xi y'échjintjaihi ngatitsuun. B'a ts'ín kik'ojennkihi Ntíaná ngatitsuun xi tijnajihin xuta. ⁴ B'a kits'in Ntíaná tu xi kuitjusuhun ajinná ni nda xi banki kjuatéxumoo, ñá xi najmi ta tintsubahaná xi nkú ts'ín mjehe yjonintená. Tintsuba nínáá xi nkú ts'ín mjehe Espirituhu Ntíaná.

⁵ At'aha xi asuntee y'aha ra nga tjintu, kui xi ni xi ts'e asuntee ts'ínkjink'un, tunga xi Espirituhu Ntíaná y'aha ra nga tjintu, kui xi ni xi ts'e Espiritu ts'ínkjink'un. ⁶ Xi ni xi ts'e asuntee ts'ínkjink'un, kui xi kuayá, tunga xi ni xi ts'e Espirituhu Ntíaná ts'ínkjink'un, kui xi k'úéntu tík'un ko s'ehe kjuajyu. ⁷ At'aha xi ni xi ts'e asuntee ts'ínkjink'un, kui xi unkie Ntíaná. Najmi tjintunkí kjuatéxumaha Ntíaná ko najmi maha tsa b'a incha ts'íin. ⁸ Xi asuntee y'aha ra nga tjintu, kui xi najmi maha ts'ín ni xi tsjoho Ntíaná.

⁹ Tunga máha jun, ja najmi ta asuntee y'ahanuu nga tintsuboo. Espirituhu ní Ntíaná y'anuu nga tintsuboo tsa kjuaxi nga kui xi tijnajinnuu. Xi najmi tijnajihin Espirituhu Jesucristo, kui xi najmi Jesucristo ts'ehe. ¹⁰ Tunga tsa Cristo tijnajinnuu, tsuhu ra nga Espirituhu tits'ínk'íéntu tík'unnuu ko ja naxu tsichumo nginkun Ntíaná, ndaha tsa ngatitsuun ja kits'ínk'ien yjonintenuu. ¹¹ Tsa Espirituhu xi kits'ínkj'áiyaha Jesu ngabayoo tijnajinnuu, ta kuihi xi kits'ínkj'áiyaha Jesu ta ts'ínk'íéntu tík'un yjonintenuu xi maha 'me. B'a ts'ínk'ónuu Espirituhu Ntíaná xi tijnajinnuu.

¹² Kui b'a maha, já nts'e, ja najmi ta tjihin tsa kuintsubaa xi nkúhu xuta xi ts'ín ni xi mjehe yjonintee. ¹³ At'aha tsa kuintsuboo xi nkúhu xuta xi ts'ín ni xi mjehe yjonintee, kuayó. Tunga tsa Espirituhu Ntíaná n'ek'ienkohonu ni xi mjehe yjonintenuu, kuintsuba tík'un.

¹⁴ Ngayjee xi Espirituhu Ntíaná bakú nyáha, kui xi ntíhi Ntíaná. ¹⁵ At'aha Espiritu xi kin'ekjóhooon najmi kits'in manuu xuta musuhu kjuabinkjuun. Kits'in ma ninnuu Ntíhi Ntíaná ko ts'ín nga: "Na'mi ichi", k'úhiin Ntíaná. ¹⁶ Kui Espirituhu Ntíaná nkuhú mako animaná nga tsuya kixi nga ñá xi ntíhi Ntíaná. ¹⁷ Tsa ñá xi ntíhi Ntíaná, ta sakúná ni xi ts'e. Jesucristo n'ekjáinkóho ni xi ts'e Ntíaná. Tsa nd'ai tbitjajiaan kjuanima xi j'ajin, ta sakúná kjuachánkaha.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga tichuyáhaá nistjin nga Ntíaná ts'ín ma kikjinná ntíhi

18 B'a mana nga najmi chumi nihi kjuá'un xi tibená nistjin nd'ai tsa ch'achubakohoná kjuachánkaha Ntíaná xi kama chjiná askahan. 19 Ngayjee ni xi kits'innda Ntíaná tjincha kuyá kō 'yún mjehe nga s'ejña chji yá xutaha xi ntíhi Ntíaná. 20 At'aha ni xi kamandoo najmi ta tjihin ra nga'yún xi kis'ehe nga tjuhun. Najmi kui kama mjehe nga b'a kamat'ain. Ntia níná b'a ts'in y'enda nga b'a kamat'ain. Tunga ta tikuyahá ra 21 ni xi kamandoo nistjin nga najmi ta kuatsúhun. Tikuyahá nk'ie nga kama ndáihí ch'á xi y'anji, nistjin nk'ie nga b'a ts'in kama ndáihí xi nkú tsjo ts'in kama ndáihí ntíhi Ntíaná.

22 Yaá nga santaha nd'ai un tibehe ngayjee ni xi kits'innda Ntíaná, xi nkúhu nku tachjuún xi tsíhin ntí. 23 Kō najmi tu nku kui xi un tibehe. Ta un tibená kō ñá. At'aha ja tijnajinná Espirituhu Ntíaná. Ja kik'ai títjunná ajihin ngayjee ni xi n'ekjáihín askahan. Nkjún tibehe animaná nga tichuyáhaá nistjin nga ts'ín ma kikjinná Ntíaná ntíhi, nistjin nga n'ek'anki yjonintená.

24 At'aha ja kin'ek'ankiná kō tichuyáhaá ni xi sakúná, tunga tsa ja kisuya ntsáá ni xi tichuyáhaá, najmi ta tichuyá saha raá ni xu'bo. ¿At'aha yá xi kuyahá ni xi ja tijnaha? 25 Tunga tsa tichuyáhaá ni xi najmi kjee yaá, tjihin nga chuyáhaá santa nkúhu nga n'ekjáihín.

26 Ta basinkoná Espirituhu Ntíaná, at'aha najmi ndjá tjiintuyáná. Najmi yaá ni xi kuincháá, tunga Espirituhu ní Ntíaná bankintjainá. Nk'ie nga nchjantjai un'unná Espiritu nginkun Ntíaná, najmi tjin én xi kuixinyahaná xi nkú tsu. 27 Ntíaná xi be animaha xuta, kui xi be mí xi mjehe ts'ín Espiritu. At'aha xi nkú ts'in mjehe Ntíaná, b'a ts'in banki Espiritu nga nchjantjai xuta xi Ntíaná kikjats'e.

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in tjoná Ntíaná

28 Yaá nga ngayjee ni xi mat'ain xuta xi incha ts'intjo Ntíaná, Ntíaná ts'inchjén niu ngandaha xuta xu'bo. Ntíanáhá j'ájihin xuta xu'bo at'aha b'a ts'in kama mjehe. 29 At'aha xuta xi kikié títjun Ntíaná, ta y'enda títjun nga b'a ts'in s'eyaha xi nkúhu Ntíhi, tu xi kui Ntíu kamaha Ntí tjun ajihin já nts'e xi nkjin maha. 30 Kō xi y'enda títjun Ntíaná, ta j'ájin. Kō xi j'ájin, ta kits'in nga tsichu ma naxu nginkun. Kō xi kits'in nga tsichu ma naxu nginkun, ta kitsjáha kjuachánka.

31 Kui b'a maha, ¿nkú kuixín sahaná? Tsa Ntíaná makoná, ¿yá xi ngjuai kontraná? 32 Kui xi ja y'ejña nga tu nkú tsjáha Ntíhi. Kits'ínkjas'en Ntíhi nga kin'ek'ien ngandaná. Kui nga tsa kitsjáná Ntíhi, ¿nkú ts'in najmi ta tsjáhaná ngayjee ni xi tjin?

³³ ¿Yá xi kamaḥa ts'íink'anji jé xuta xi Ntíaná j'ájin? Ntíaná kits'ín nga naxu xuta xi ts'e. ³⁴ ¿Yá xi b'a kuitsu nga ngatitsun y'a? Cristo Jesu k'ien ko j'áiya ngáha ra ngabayoo ko tíjñat'aha Ntíaná nd'ai nga títbankintjái. ³⁵ Tjoho ñá Cristo. ¿Yá xi kamaḥa kjé'aná kjuatjoho? ¿A kjuanima? ¿A kjuaboo? ¿A kju'unchoo? ¿A kjintio? ¿A tu ngat'aha nga x'aán? ¿A ni ch'onk'un xi mat'aán? ¿A ra ngahá n'ek'ienná? ³⁶ B'a ma xi nkú ts'ín tjít'a éhen Ntíaná:

Ngat'a ts'i tehente tintsubajiin ngabayoo.

Xi nkúhu chuṣsanka xi n'ek'ien, b'a ts'ín baseni jóo.

³⁷ Tunga ajihin ngatentee ni xu'bi xi kits'íntoná ta ts'ín nga tu sahá 'yún n'e ngana saá. ³⁸ At'aha behe k'an nga najmi tjín xi kamaḥa kjé'aná kjuatjoho Ntíaná, ndaha tsa kuayáa ko ndaha tsa kuintsuba tik'aán, ta ndaha ntítsjee ko xi batéxuma ko xi tjihin nga'yún, ta ndaha ni xi tíma nd'ai ko xi kama askahan, ³⁹ ta ndaha ni xi nk'a ko xi nanka, ta ndaha nku ni xi kits'ímnda Ntíaná. Najmi tjín xi kamaḥa kjé'aná kjuatjoho Ntíaná, kjuatjo xi tsakúchjiná nga kitsjáná Nda Ntíaná Cristo Jesu.

9

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín Ntíaná j'ájin xuta xi ntje judio tjeheṇ ra

¹ Cristo be nga kjuaxi ni xi tíxian. Najmi tít'anacha. Ko Espiritu Santo b'a títuna nga b'a tjín ni xi tít'sínkjihin k'an. ² Tjín babana ko íxí tíneyahá tíma animana. ³ Tsa kama kai, mjena tsa santaha an kama nku xi najmi nda nginkun Ntíaná ko tsa kjin kúátejñaha Jesucristo, tsa tu ahá ni b'a ts'ín kama kúásinka já nts'é, kui xi ntjena. ⁴ Xi ntje Israel tjeheṇ ra. Ntíaná kits'ín ma ntíhi. Y'eñajihin ko tsakúchjiji kjuachánkaha. Ni y'éndako ntje cháha ko kitsjáha kjuatéxumaha. Tsakúchjiji xi nkú ts'ín tjihin nga ts'íintsjoho ko kitsúya tíjuhun ni xi tsjáha. ⁵ Nkúhu ntje chá xi j'ájin Ntíaná, yo nibaha ra xuta Israel ko ajihin xuto tsitjujin xi kits'ín niba Ntíaná nk'ie nga kik'a yjoninte xi nkúhu xuta. Kui xi Ntía xi batéxumaha ngayjee ni xi tjín. Kan'etsjo tehentehe tu nkjéhe ni. B'a katuma.

⁶ Tunga najmi j'a tiyahá éhen Ntíaná. At'aha najmi ngatentee xuta xi y'aha ra ntjehe Israel, tsa kui xi xuta Israel kikjin. ⁷ Ko najmi ngatentee xi y'aha ra ntjehe Abraham, tsa kui xi ntí kikjihin Abraham. At'aha Ntíaná b'a kitsúhu Abraham: "Ntje xi s'ehi Isaac nibaha ra." ⁸ Kui xi tsuhu ra nga najmi ntí xi kis'ehe Abraham xi nkú ts'ín s'ená ntí, tsa kui xi ntíhi Ntíaná. Ntí xi kis'e níhi xi nkú ts'ín kitsúya títjun Ntíaná, kui xi kits'ínchjiji nga kui xi ntjehe Abraham. ⁹ At'aha kui én xu'bi

xi kitsúya tíjuhún Ntíaná Abraham: “Núni xi nkú ma nístjin xu'bj kuakuchjíhi nga'yúnna. Nku ntíx'in s'ejñaha Sara.”

10 Kò najmi tū nku ni xu'bj kama. B'a tā kamat'ain Rebeca nk'ie nga y'a ntí'yún. Kui xi kama chjuúhún Isaac xi tā ntje cháha xutá Israel. 11 Ntíaná kinchjako tíjuhún Rebeca nga kinchjaníjmíyaha ntíhi nk'ie nga najmi kjee tsin kò najmi kjee ts'in ni xi nda kò a rá ni xi ch'onk'un, tū xi kuitjusuhun ni xi y'enda tíjún Ntíaná nga j'ájin ntí xi kama mjehe. At'aha Ntíaná f'ájin xutá xi mjehe, najmi f'ájin tū ngat'aha ni nda xi ts'in xutá. 12 Kui nga b'a kitsúhu rá Rebeca: “Ntí xi tjun tsíun, musúhu ntí xi tsjénkiu kama.” 13 Xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná nga b'i títu: “Tjo kits'ian Jacob kò kits'in unkie Esau.”

14 Kui b'a maha, ¿nkú kuixíhinná? ¿A ts'in Ntíaná ni xi najmi naxu tjin? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yehe! 15 At'aha b'a kitsúhu Moise: “Kama nimana xi mjena nga kama nimana, kò kuase nimaha xi mjena nga kuase nimaha.” 16 Kui b'a maha, najmi ngat'aha tsa ni xi mjená kò tsa ni nda xi t'n'eé, tsa kui kjuaha nga nda ts'ínkohoná Ntíaná. Nda ní ts'ínkoná at'aha ma nimaha ná. 17 At'aha b'i ts'in tjit'a má nga b'a kitsú Ntíaná nga kinchjako nda faraon: “Kitsja xáha tū xi kuakuchjíhina nga'yúnna kò tū xi cháhana nga ngúsuhún asuntee.” 18 Kui b'a maha, Ntíaná ma nimaha rá xi mjehe nga kama nimaha kò ts'in ndjá animaha xi mjehe nga ts'in ndjá animaha.

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in Ntíaná bakúchji kjuakjahan kò kjuatsentaha

19 Kutsa b'ahá kuixínní: “¿Mí nihi xi ts'ínnijéhená Ntíaná yo ni ma? At'aha, ¿yá xi ma fi kontraha ni xi mjehe Ntíaná?”

20 ¿Yáhá ni ji nda, tsa kuinchíhi kuenta Ntíaná? Nku ndjii najmi ma: “¿Á b'a n'e kin'endahaní?”, tsa kuitsuhu xi kits'ínnidaha. 21 ¿A najmi tjihín rá kixi nda xi ts'ínnda ndíiu nga ts'ínkò nintee xi nkú ts'in mjehe? Tā kuihi nintee kama ts'ínnidako nku ndjii xi sasiña tsjo kò nku xi n'echjén tehente.

22 Ntíaná mjehe nga kuakúchji kjuakjahan kò nga k'uéña chji nga'yúhún. Tunga títs'in chúkjuaha kò títs'intsentakò xutá xi nibajennehe kjuakjahan, kui xi xá n'ekjehe. 23 B'a títs'in Ntíaná tū xi cháha rá xi nkú ts'in chánka kjuachánka xi tjínkoho xutá xi tíma nimaha, xutá xi ja y'enda tíjún nga tsjáha kjuachánkaha.

24 Ná xutá xu'bo. Ntíaná j'ájinna najmi tū nku ajihín xutá xi ntje judio tjeheñ rá, tū sa ní kò tā ajihín xi najmi ntje judio tjeheñ rá. 25 B'a kama xi nkú ts'in y'ét'a éhen Ntíaná nda profeta Osea nga b'i títu:

Xutá xi najmi xutana, kui xi ts'in ma xutana.

Kò xi najmi kits'intjá, kui xi ts'intjá.

26 K_o xi má nga b'a kik'ih_{in} x_ut_a:

“Jun xi najmi x_ut_an_a mahanu”,

b'a k'ú_{in} nga kui xi ntíh_i Nt_iáná xi t_jñ_a t_ik'u_un.

27 K_o b'a t_a kitsú nd_a profeta Isai_a nga kinchjanijmíyaha x_ut_a Israel: “Ndaha tsa b'a ts'ín nkjin maha x_ut_a Israel xi nkú joyaha tsumí xi t_jíndai ntáchak'u_un, t_unga t_u chubahá xi n'ek'anki. 28 At'ah_a ja ts'íntjusun xatí Nt_iáná ni xi kitsú nga kama nga ngúsuh_un asuntee.” 29 Xi nkú nga t_a kitsú títjun Isai_a nk'ie nga b'i kitsú:

Tsa najmi y'ej_ña saná ntje Nt_iáná xi t_jíh_{in} nga'yún,
ja r_a b'a t_a kamat'aán tsakai xi nkúhu x_ut_a Sodoma
k_o tsichu ma r_aá tsakai xi nkúhu x_ut_a Gomorra.

B'i ts'ín tsakúya Pablo yá xi nax_u bichú ma nginkun Nt_iáná

30 Kui b'a maha, ¿nkú kuixíhinná? X_ut_a xi najmi ntje judio tjehe_n ra, xi najmi tsangisjai nga nax_u k'úé_{ntu} nginkun Nt_iáná, kui xi nax_u tsichu ma nginkun Nt_iáná. Kis'ejih_{in} Nt_iáná, kui nga nax_u tsichu maha. 31 T_unga máha x_ut_a xi ntje judio tjehe_n ra, incha tsangisjái nga ts'íntjusun kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehe_n Moise, t_u xi b'a ts'ín nax_u k'úé_{ntu}hu nginkun Nt_iáná, t_unga najmi tsichukjuahá r_a.

32 ¿Á b'a kamaha? At'ah_a najmi tsangisjái nga nax_u k'úé_{ntu} nginkun Nt_iáná xi nkúhu x_ut_a xi s'ejih_{in} Nt_iáná. T_u sa ní incha kama mjehe nga ts'íntjusun ni xi t_jít'a kjuatéxumoo t_u xi b'a ts'ín nax_u kuichú maha kai. Incha kisaténki ndjio xi saténki x_ut_a. 33 B'a kama xi nkú ts'ín t_jít'a:

An k'uej_ña nanki Sion nku ndjio xi saténki x_ut_a,

nku nax_i xi ts'ínxuntuh_u.

T_unga xi s'ejih_{in} xi ts'in nibá,

kui xi najmi sakúhu kjuasuba.

10

1 Jun já nts'e, nk'ie nga nchjaka Nt_iáná, bankintjá x_ut_a Israel, at'ah_a mjena nga n'ek'anki. 2 At'ah_a kama xinya nga kui xi 'yún t_incha bangisjai ni xi ts'e Nt_iáná, t_unga najmi incha mankjih_{in} r_a xi nkú ts'ín t_jíh_{in} nga incha ts'ín. 3 Najmi kamankjih_{in} nga Nt_iáná t_u tsjáhá r_a x_ut_a xi s'ejih_{in} nga nax_u kama. T_u sa ní kuenta ts'e suba incha tsangisjai xi nkú ts'ín nax_u kuichú ma nginkun Nt_iáná. Najmi kits'ín n_im_ak_ju_a yjoh_o tsa ts'ínk_jáih_{in} nga Nt_iáná t_u tsjáhá r_a x_ut_a nga nax_u kama nginkun. 4 At'ah_a tsichutjusun kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehe_n Moise nk'ie nga j'ai Cristo, t_u xi nax_u kuichú maha nginkun Nt_iáná ngayjee xi s'ejih_{in}.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ngayjee x_ut_a xi s'ejih_{in} Nt_iáná nax_u bichú ma nginkun Nt_iáná

⁵ B'i ts'ín y'é't'a Moise xi nkú ts'ín naxu bichú maha xuta xi ts'íntjusun kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehen Moise. B'i kitsú: "Xi ts'íntjusun ni xi tjít'a kjuatéxumoo, ngat'aha kjuatéxumoo sakúhu ra nga k'úéjña tík'un." ⁶ Tunga b'ihí ts'ín y'é't'a ngá xi nkú ts'ín naxu bichú maha xuta xi s'ejihin Ntíaná: "Najmi tu b'i ts'ín n'enkjíntak'uin: ¿Yá xi nguainji ndjiojmi ján?" Tsuhu ra éin tsa n'e nibájen xi ts'ín niba Ntíaná ngajoho. ⁷ Ko b'i ta kitsú ya: "Ko najmi tu b'i ts'ín n'enkjíntak'uin: ¿Yá xi nguai kinte t'anankiu?" Tsuhu ra éin tsa chjúsíntjen xi ts'ín niba Ntíaná ngajoho ajihin xuta k'ien. ⁸ B'i kitsú Moise: "Tijñat'a tiñahi éhen Ntíaná, tsu'bai ko animahí tijñat'a." Kui éin xi t'ib'enijmí nd'ai, éin xi tsu nga xuta tjihin nga s'ejihin Ntíaná.

⁹ At'aha tsa tsu'bai kuitjuhu nga n'ekiei yjohi nga Jesu xi Nda Ntíaná, ko tsa ngayjehe animahí s'ejihin nga Ntíaná kits'ínkj'áiya ngáha ra Jesu ngabayoo, n'ek'ankihi. ¹⁰ At'aha ajin animaha ní xuta nibáha ra nga s'ejihin Ntíaná, tu xi naxu bichú maha. Ko ts'a bitjuhu nga b'a tsu nga Jesu xi Nda Ntíaná, tu xi n'ek'ankihi.

¹¹ B'i ts'ín tjít'a éhen Ntíaná: "Xi s'ejihin Ntíaná najmi sakúhu kjuasuba." ¹² At'aha nkuhú chasehe ra xuta xi ntje judio tjehe ra ko xi najmi ntje judio tjehe ra. At'aha nkuhú maha Nda Ntíaha ngayjee xuta ko tsjáha ngayjee xi kuintchakojo kjuanchiná xi tjihin. ¹³ At'aha b'i ts'ín tjít'a: "N'ek'anki ngayjee xi ts'ínkjáihin nga kui xi Nda Ntíaná."

¹⁴ Tunga xuta xi najmi kjee s'ejihin, ¿nkú ts'ín ts'ínkjáihin ra nga kui xi Nda Ntíaná? ¿Nkú ts'ín s'ejihin ra xi najmi kjee nt'é yáha kui? ¿Nkú ts'ín kuint'éhe tsa najmi tjín xi k'úénijmíhi? ¹⁵ ¿Nkú ts'ín k'úénijmíhi xuta tsa najmi s'et'a xáha nga k'úénijmí? At'aha b'i ts'ín tjít'a: "Á b'a tsjo tjihin nga f'aik'úhunná xi b'énijmíná éin nda tsu."

¹⁶ Tunga najmi ngayjeehé xuta Israel kits'ínsihin éin nda tsuhu Ntíaná. B'i kitsú Isaia: "Ji Ntia, ¿yá xi kis'ejihin éin xi y'enijmí?" ¹⁷ Kui b'a maha, s'ejinná Ntíaná nk'ie nga nu'yáá éhen, ko nu'yáá éen nk'ie nga s'enijmíná Jesucristo. ¹⁸ Tunga b'ahá xian: ¿A najmi kinu'yáhá éen? Johon, kinu'yá. At'aha b'i ts'ín tjít'a:

Nga ngúsuun asuntee kinu'yá ntaha,
santaha má fekuhu asuntee tsichu éhen.

¹⁹ Ko b'i ta xin ya: ¿A najmi incha kikiehé xuta Israel ni xu'bi? Tjun Moise b'i ts'ín y'é't'a éhen Ntíaná:

An ts'ian nga jun kama xintak'un
xi tu a xutahá,
ko ts'ian nga n'ekjankoo
xi najmi chumi nihi xi mankjihin.

²⁰ Kō askahan kama k'un Isaiā nga b'i tā ts'ín y'é't'a éhēn Ntīaná:

Xi najmi tsangisjaina, kui xi kisakúhū an,
kō xi najmi kingjásjaiyana, kui xi tsakuchíhī yjonā.

²¹ Ngat'a ts'e xutā Israel b'i ts'ín tjt'á: “Nku nīstjin ntanta kik'ana nga kingjéntéhe ntsā nku naxinantá xi najmi nt'é'éen kō si.”

11

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga tā tjin ajihin xutā xi ntje judio tjeheñ rā xi ja ts'anki

¹ Kui nga b'a xihinna, ¿a kits'ín t'axíhín Ntīaná xutāhā? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! At'ahā tā ndā Israel ná, ntjehe Abraham. Ntje cháná Benjamin y'ahana. ² Najmi y'éjña t'axín Ntīaná xutā xi ts'e xi j'ájin títjun. ¿A najmi yanú xi nkú ts'ín tjt'á xujun éhēn Ntīaná má nga ndā profeta Eliā kinchjako Ntīaná kō tsatéjéne xutā Israel? B'i ts'ín tjt'á: ³ “Ji Ntīā, ja kits'ínk'ien xutā xu'bī já profeta xi ts'ī kō ja kits'ínkatsún naçhan chjehī. Tū nkuhú an tíjña sa. Tā incha mjehe tā ts'íink'ienna.” ⁴ Tunga b'ahá kitsú Ntīaná: “Ja kits'in ts'an yatu mī já xi najmi tsasinkúnch'int'ahā ntīā Baal.”

⁵ B'a tā tíma nīstjin nd'ai. Tū ngat'ahā kjuandahā Ntīaná tjíntu sa chuba xutā xi Ntīaná j'ájin. ⁶ Tsa tū ngat'ahā kjuandahā Ntīaná kichj'ajihin xutā, tsuhū rā nga najmi kichj'ajin tū ngat'ahā ni nda xi incha kits'ín. At'ahā tsa tū ngat'ahā ni nda xi incha kits'ín xutā kichj'ajihin, kjuandahā Ntīaná najmi tā chjīhī rā ma.

⁷ Kui b'a maha, ¿mí nihi xi kama? Najmi kisakúhū ni xi tsangisjái xutā Israel. Xi j'ájin ní Ntīaná, kui ní xi kisakúhū ni. Xingisoō kama ndjá animāha. ⁸ B'a kama xi nkú ts'ín tjt'á: “Ntīaná kitsjáha xutā xu'bo kjuankjintak'un tiya, tunkun xi najmi skuēkoho kō tjabaxínñju xi najmi kuint'ékoho santaha nīstjin nd'ai.”

⁹ Kō b'i tā kitsú ya David:
Kasaténkikō s'íhī xutā xu'bo,
tā kuihi kats'ínndyjajihin kō kats'ínk'íechjīhī.

¹⁰ Incha katuma ká tū xi najmi tā skuēhe,
kō musū incha katuma sín.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga tā n'ek'anki xutā xi najmi ntje judio tjeheñ rā

¹¹ Kui nga b'a xihinna, ¿a tū niyá kis'entuhú xutā Israel nk'ie nga kisaténki? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! B'i ní kama. Tū ngat'ahā nga najmi kint'é'éhēn Ntīaná xutā Israel, kui nga j'aihī rā én xi ts'íink'ankihī xutā xi najmi ntje Israel tjeheñ rā, tū xi b'a ts'ín kama xintak'uhun xutā Israel. ¹² Tsa tū ngat'ahā

nga najmi kint'é'éhen Ntíaná xuta Israel, tsa kui ngat'oo kisakúhu ra kjuanchináha Ntíaná xuta xi tjin asuntee, ko nk'ie nga kisaténki Israel kisakúhu kjuanchináha Ntíaná xuta xi najmi ntje Israel tjeheh ra, ¿nkú sa kama nk'ie nga sakú ngáha ra xuta Israel ante xi ts'e nginkun Ntíaná?

¹³ Tíinchjakonuu jun xi najmi ntje Israel tjehehnuu. Ntíaná kits'in mana nda postruhu xuta xi najmi ntje Israel tjeheh ra ko xinya kjuachánkahá xána. ¹⁴ B'a ts'ian tsa tu ahá ni ngat'anuu kama xintak'uhun ntjena, tsa tu xi b'a ts'in n'ek'ankihi k'ua. ¹⁵ At'aha kisakúhu kjuajyu nginkun Ntíaná xuta xi tjin asuntee nk'ie nga kin'e t'axin xuta Israel. Kui nga, ¿nkú sa kama nk'ie nga n'ekjain ngáha ra? Sakú ngáha ra nga k'úentu tik'un xuta k'ien.

¹⁶ Tsa tsje nginkun Ntíaná na'yu xi n'endakoho ninkuan chje xi 'bai tjuhun Ntíaná, tsuhu ra nga ta tsje ngayjee na'yu ninkuon. Tsa tsje nginkun Ntíaná kjamaha nku yá, tsuhu ra nga ta tsje tjiaha. ¹⁷ Xuta Israel, kui xi nkú joyaha tjia xi kitit'áha nku yá olibo, ko ji xi nkú joyaha tjiaha yá olibo jña. Tunga jihí kis'et'ai antehé tjia xi kitit'óo ko kisakút'aihi kjuatik'un xi tijnain kjamaha yá olibo xi ndoo. ¹⁸ Tunga najmi tu nk'ahá n'esjei yjohi, tsa b'a kuixin nga ji xi 'yún nda sai nga tjia xi kitit'óo. Tsa mjehi nk'a n'esjei yjohi, tu sahá n'ekj'áitsjein nga kjamaha yoo y'aha ri. Najmi ji xi kich'ai kjamoo.

¹⁹ Kutsa b'ahá kuixin: "Tu xi an s'et'ahana antehé yoo, kui nga kitit'áha." ²⁰ B'a tjin. Tunga kitit'áha at'aha najmi kis'ejihin Ntíaná, ko ji ndjá tisinjñai nd'ai at'aha s'ejihin. Kui nga najmi tu n'enkjintak'uhunni tsa ji xi 'yún nda sai. Tu sa ní tinkjuin Ntíaná. ²¹ At'aha tsa Ntíaná najmi kits'índyjat'aha tjia xi ndaha yá olibo, ¿a tu kjehe ji ts'índyjat'ahi nga tu kisut'aní yoo?

²² Chasej xi nkú ts'in nda ko ndjá ts'ínko Ntíaná xuta. Ndjá kits'ínko xi kisaténki ko ji nda kits'ínkóhi. Ko nda ts'ínkóhi tsa tu nku kjuinchunjiní kjuandaha. Tunga tsa najmi b'a n'eij, ko ta ji kuichát'ahi. ²³ Ko ta xuta Israel, tsa ngjuai kj'áha ra animaha ko s'ejihin Ntíaná, k'uaj ngáha ra ante xi ts'e. At'aha tjihin nga'yún Ntíaná nga tsjá ngáha ra ante xi ts'e xuta Israel ajihin yá olibo. ²⁴ At'aha ji xi nkú joyaha tjiaha yá olibo jña tu kis'et'aní antehé yá olibo xi ndoo. Kui b'a maha, ¿a najmi kamahá k'uaj ngáha ra xuta Israel antehé? At'aha kui xi tjia xi ndoo.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kama nimaha Ntíaná ngayjee xuta

²⁵ Jun já nts'e, mjena nga choo nku ni xi y'éjña 'ma Ntíaná, tu xi najmi nk'a n'esjehenu yjonuu. K'ua xi tjin ajihin xuta Israel kama ndjá animaha. B'a kama santa nkúhu nga sakúntehe

nginkun Ntíaná ngayjee xuta xi najmi ntje Israel tjehe ra. Kui xi tjihin nga n'ek'anki. ²⁶ Nk'ie nga ja b'a kama, ta n'ek'anki ngayjee xuta Israel. Xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná:

Nanki Sion nibaha xi ts'jink'anki xutana, kui xi kjéxihin kjuach'onk'uhun ntjehe Jacob.

²⁷ Kui nij xi y'endaka xutana nga ts'ian, nk'ie nga ja kjexian ngatitsuhun.

²⁸ Najmi mjehe xuta Israel én nda tsuhu Ntíaná. Ngandanu xuta kontraha Ntíaná tsichu ma. Tunga tjohó ra Ntíaná xuta Israel tu ngat'aha nga Ntíaná j'ájin ntje cháha.

²⁹ At'aha najmi kje'á Ntíaná ni xi tsjá ko ta ndaha najmi ts'in t'axin xuta xi j'ájin.

³⁰ Nistjin nk'ie, najmi kinu'yá'ohoon Ntíaná, tunga tibase nimahanuu nd'ai tu ngat'aha nga najmi kint'é'én xuta Israel.

³¹ Ko santaha nistjin nd'ai najmi tint'é'én xuta Israel, tu xi ta chase nimaha ra tu ngat'aha nga jun kichase nimanuu. ³² Bi tjihin ra nij. Ndaha nku xuta xi tjin najmi nt'é'éhen Ntíaná. Ntíaná y'éjñaha xuta nga najmi kint'é'én, tu xi nkuhú nga kama nimaha ra ngayjee.

B'i ts'in kits'intsoho Pablo Ntíaná

³³ Já b'a nkjún ts'in chánkaha kjuanchinaha Ntíaná! Já b'a nkjún ts'in nanaka ts'innkink'uhun ko á b'a nkjún ts'in tsehe kjuankjintak'uhun! Najmi tjin xi mankjihin ni xi ts'in Ntíaná ko najmi ch'a maha tsuya á b'a ts'ihin.

³⁴ At'aha, zyá xi be xi nkú ts'in ts'innkink'un Ntíaná?

¿Yá xi kitsuyaha ni xi tjihin nga ts'jin?

³⁵ ¿Yá xi kits'inkienyaha tsa mí nihi,

tu xi Ntíaná tjihin nga ts'jink'óya ngaha ra?

³⁶ At'aha Ntíaná kits'innda ngayjee ni xi tjin. Ngat'aha ko nga tsjoho tjihin niu. ¡N'ekie yjoná nga tjihin kjuachánka Ntíaná tu nkjéhé ni! B'a katuma.

12

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in tintsubaa nd'ai nga ja yjankia Cristo

¹ Kui b'a maha, já nts'e, at'aha tibase nimaná Ntíaná, kui nga tbankihinuu nga ngayjehe tak'un n'etsjohoo Ntíaná, nga n'ekjas'ohoon yjonuu xi nkú joyaha nku chje tik'un xi tsje ko xi sasihin Ntíaná. ² Najmi tu bintsuboo xi nkú ts'in tjintu xuta asunntee. Tu sa ní n'ek'óntjaiyo yjonuu xi nkú ts'in Ntíaná tít's'in tsetse kjuankjintak'unnuu, tu xi b'a ts'in kamankjihinnuu ni xi mjehe Ntíaná, ni xi nda, xi sasihin ko xi ja nda tsichu ma.

³ Nga nkúnkú jun tínchjakonuu, at'aha Ntíaná kitsjána kjuandaha. Najmi tu nk'a n'esjo yjonuu. Nkú ní ts'ín tjíyanuu. B'a ts'ín n'esjo yjonuu xi nkú ts'ín kitsjánuu Ntíaná nga s'ejinnuu. ⁴ At'aha xi nkú ts'ín nkjin tíkjá maha ni xi y'aha yjonintená ko xi nkú ts'ín kj'ai kj'ai xá xi kik'ahí nga nkúnkú, ⁵ b'a ta joyaha ñá. Nkjin mahaná tunga nkuhú yjoninte kamakaá Cristo. Nga nkúnkáá kich'aá xinkjá.

⁶ Kj'ai kj'ai ni xi maná n'eé. Kui kjuanda xi kitsjáná Ntíaná nga nkúnkáá. Xi Ntíaná kitsjáha éhen tu xi ts'ínkjas'ehen, kui xi katsúya éhen Ntíaná xi nkú ts'ín kik'ahí nga s'ejihín. ⁷ Xi kik'ahí nga kuasínko xuta, kui xi katasínko xuta. Xi kik'ahí nga kuakúya, kui xi katakúya. ⁸ Xi kik'ahí nga tsjá nga'yún, kui xi katsjá nga'yún. Xi kik'ahí nga tsjá toon, kui xi ngayjehe animaha katsjá toon. Xi kik'ahí nga tsjén títjun, kui xi kixi katjiko xáha. Xi kik'ahí nga kuase nimaha xuta, kui xi tsjo kat'ehe nga b'a kats'ín.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga kjuatjo tijnajinná

⁹ N'etjó kjuaxi xinkiu. Najmi tu n'esiuhuu ni xi ch'onk'un. Ni xi nda ch'a ntsja ntsjon. ¹⁰ B'i ngján n'etjó xinkiu xi nkú ts'ín tjoho xinkjín xi nts'e maha, at'aha nts'ohó mahannuu xinkiu. 'Yún chanjúun so xinkiu. ¹¹ Kixi n'oo ni xi tín'o ko najmi tu n'ets'o. Tu xí tsjohó kat'ehe animannuu nga n'oo ni xi mjehe Nda Ntíaná. ¹² Tsjo kat'enuu nga chúyohoo ni xi tsjánuu Ntíaná. N'echúkuo kjua'un xi tíyo. Najmi tu n'ekj'ajiun nga chubakoo Ntíaná. ¹³ Tjohoon ni xi ndyjat'áha xuta xi yjanki Ntíaná ko nda n'ekjóhooon xi kuichúk'unnuu.

¹⁴ Chubantjo xuta xi tjennki unkienuu. B'a t'ihun Ntíaná nga nda kats'ínkohó. Najmi tu ni xi najmi nda binchinó nga kama'tain. ¹⁵ Tsjo kat'ekonuu xi tsjo tjihín. Ch'íiko xi tíkjintá. ¹⁶ B'i ngján nda chasohó xinkiu. Najmi tu nk'a katumanuu yjonuu. Tu sa ní nda chasohó xuta x'an. Najmi tu xuta nkjink'un n'e ma suboo yjonuu.

¹⁷ Najmi tu ch'on n'ohoo xi ch'on tít's'innuu. Chase nínú xi nkú ts'ín nda kama n'ohó ngayjee xuta. ¹⁸ Tsa kama, tsa aya ntsoo tijná, kas'ekonuu kjuajyu ngayjee xuta. ¹⁹ Já nts'ena, najmi tu n'e ngajoyo ni xi tén'enuu. Aya ntsja ní Ntíaná t'ejñayo xi b'a tít's'ín. At'aha b'i ts'ín tít'a éhen Ntíaná: "Ahán xi k'uasjé chjía, an xi tsjaha chjíhi. B'a títu Ntíaná." ²⁰ B'i ta ts'ín tít'a ya: "Tsa tíma bjohó nda kontrahí, tjeihín ni xi kjine. Tsa tíma xintáha, tjeihín ntá xi k'uí. At'aha tsa b'a n'ei, tu ni xí kama subahá ra nda kontrahí." ²¹ Najmi tu 'bainteí tsa kjuach'onk'uun xi ts'ín nganahi. Tu sa ní ni xi nda n'ei. B'a ts'ín n'e nganaha ri ni ch'onk'uun.

13

B'í ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga tjíhin nga chankjún xi batéxuma

¹Ngayjee xuta tjíhin nga kuínt'é'éhen xi batéxuma. At'aha xá xi tjíhin xi batéxuma nginkun Ntíaná nibáha ra. Ntíaná y'éjña xóo. ²Kui nga xi fi kontraha ra xi batéxuma, kui xi tifi kontraha ni xi ja y'éjña Ntíaná. Kó xi b'a títs'ín, ta kuihi tibangisjai suba nga n'ekokjuaha.

³At'aha já xi batéxumoo najmi tjíntu tsa tu xi ndjá ts'ínkoho xuta xi nda ni xi títs'ín. Xuta xi najmi nda ni xi títs'ín, kui xi b'a kats'íhin. ¿A mjehi nga najmi ndjá ts'íinkohi já xi batéxumoo? Tsa b'a, nda n'ei, kó nda ts'ín kuasehi já xi batéxumoo. ⁴At'aha ngandahí ní títs'ínxát'aha ra jóo Ntíaná. Tunga tsa ni xi najmi nda t'n'ei, tjíhin nga kuínkjún tu ngat'aha ni xi ts'íinkohi jóo. At'aha najmi tu a tjíhin xá jóo. Ntia níná títs'ínxát'aha tu xi ts'íink'íechjíhi kó ts'íinkokjuaha xi ch'on títs'ín. ⁵Kui nga tjíhin nga kuínú'yá'éhen raá já xi batéxumoo, najmi tu ngat'aha ni tsa ts'íink'íechjíná ni xi n'ee. B'a ní n'ee tu xi je s'eyaha kjuankjintak'unná nginkun Ntíaná.

⁶Kui kjuaha nga b'echjihu ni xi f'áchjínuu já xi tjíhin xá, at'aha kui xi t'íncha ts'ínxát'aha Ntíaná. Xáha t'íncha ts'ín. ⁷Tjohoon ni xi kanéhe nga nkúnkú jóo. T'echjihu xi f'áchjintjai ni xi tjínnuu kó xi f'áchjintjai ch'a nga ts'ínxát'aha já Roma. Chankjún xi nkú ts'ín tjíhin nga chankjún, kó nda n'esiuhun xi nkú ts'ín tjíhin nga nda n'esihi.

B'í ts'ín tsakúya Pablo mí kjuaha nga n'etjóná xinkía

⁸Najmi tu chumi nihi xi katsjennuu. Tjohoon kjuatjo xinkiu. At'aha xi tjoho xinkjín, kui xi títs'intjusun ngayjee kjuatéxumaha Ntíaná. ⁹B'í ts'ín tjít'a kjuatéxumoo: “Najmi tu ch'at'ahí chjíhin. Najmi tu n'ek'iein animá. Najmi tu n'ei ndyjé. Najmi tu fasihin ni xi tjíhin xuta.” Kui kjuatéxumoo kó ngayjee kjuatéxuma xingisoo nkuhú bichú majihin kjuatéxuma xu'bi: “N'etjói xutahí xi nkú ts'ín tjohi yohi.” ¹⁰Xi tjoho xinkjín, kui xi najmi ch'on títs'íhin. Kui nga bichútjusuhun kjuatéxumoo ajihin xuta xi tjíhin ra kjuatjo.

¹¹B'a n'oo at'aha yo n'istjin xi kich'aá nd'ai. Ja chubaha nga n'ekj'áhaá yjoná nga kuíntsubá ndaá. Ja 'yún chuba ndyaha nd'ai nk'ie nga Ntíaná ts'íink'ankiná. Najmi b'a ta t'ín ndyaha ra xi nkúhu nk'ie nga kis'ejinná. ¹²Ja ma kuichúhú chuba. Najmi ta n'ehená ngatitsun, ataha nk'ie nga ngatitsun n'ee, b'a joyaha xi nkúhu tsa má jyuun tintsubaá. Ni xi nda n'ee. Kui xi b'a ta joyaha xi nkúhu tsa má ndzjen tintsubaá. K'úendaá yjoná tu xi kuínimajíhinná má ndzjeen.

¹³Kixi tankínkaá yjoná xi nkúhu xuta xi tjíma nga n'istjiun. Najmi kuíntsubaá tsa tu xi s'ihiná kó chineé. Najmi tjíhin nga

chubá súntukonáá xinkjá kō tsa n'ejnu n'et'aá. Kō tã ndaha najmi tũ bixkjankaá xinkjá kō tsa kama xin k'aán ni xi tjiñin. ¹⁴ Tũ sa ní tĩnúngijiun yjonuu Nda Ntĩaná Jesucristo kō najmi tũ n'enkjĩntak'un xi nkú ts'ín n'ehenu ni xi mjehe yjoninte ngatitsuun.

14

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga najmi tjiñin nga n'ek'anjiá jé xinkjá

¹ Nda n'ekjohoon xi najmi ndjá síjñajin xi nkú ts'ín s'ejinná, kō najmi tũ b'esikoo ngat'aha xi nkú ts'ín ts'innkjink'un. ² Tjĩn xi b'a ts'ín s'ejihin nga ma kjine tũ mí nichinehé ni, kō tjĩn ngá xi najmi ndjá síjñajin xi nkú ts'ín s'ejinná kui nga tũ xkahá kjinehe. ³ Xi kjine tũ mí nichinehé ni najmi tjiñin nga ch'on ts'ín kuasehe xi b'éch'oho yjoho ni xi kjine. Kō xi b'éch'oho yjoho ni xi kjine najmi tjiñin nga ts'íink'anji jé xi kjine tũ mí nichinehé ni. B'i incha kats'ín at'aha Ntĩaná ja kits'ínkjáihin nga joo. ⁴ ¿Yáha jĩ xi tĩn'ek'anjihinni jé nda musuhu xi kj'ai? Tsa ndjá síjña nda musu kō tsa tísaténki, Nda Ntĩaha kjinehe ni xu'bo. Tunga ndjáhá kuasijña, at'aha tjiñin nga'yún Nda Ntĩaná nga ndjá ts'íinkasijñaha.

⁵ Tjĩn xi b'a maha nga 'yún nkjún sa nku nĩstjin nga kj'ai nĩstjin, kō tjĩn ngá xi tũ nku chubá maha nĩstjiun. Nkúnkú tjiñin nga ts'íinnkjink'un sisin xi nkú ts'ín behe k'un. ⁶ Xi benkjún nku nĩstjin, kui xi b'a ts'ín tũ xi benkjúhun Nda Ntĩaná. Kō xi kjine tũ mí nichinehé ni, kui xi b'a ts'ín tũ xi benkjúhun Nda Ntĩaná. Tsjáha máb'achjĩhi Ntĩaná ngat'aha nichinehe. Kō xi b'éch'oho yjoho ni xi kjine, kui xi b'a ts'ín tũ xi benkjúhun Nda Ntĩaná kō tã tsjáha máb'achjĩhi Ntĩaná.

⁷ Najmi tjĩn ajinná xi kuenta ts'e suba tjiña tĩk'uhun kō tsa kuenta ts'e suba 'mehe. ⁸ Tsa tintsuba tĩk'aán, Nda Ntĩaná tintsuba tĩk'uhunná. Kō tsa tĩbayaá, Nda Ntĩaná tĩbayaná. Kui b'a maha, ndaha tsa tintsuba tĩk'aán kō ndaha tsa tĩbayaá, Nda Ntĩaná ts'ená. ⁹ At'aha kui kjuaha k'iehen Cristo kō j'áiya ngáha rá ngabayoo, tũ xi b'a ts'ín kamaha Nda Ntĩaha xuta k'ien kō xi tĩntu tĩk'uun.

¹⁰ Kō máha jĩ, ¿á jĩ tĩchasehe ri tsa nda kō tsa najmi nda tĩts'ĩhin nda nts'ei? Kō tã, ¿á kinte n'esjeheni nda nts'ei? Katumankjihin nga ndyjun nkinĩ kuasehe Ntĩaná mí nihi xi kin'eé nga nkúkáá. ¹¹ B'i ts'ín tji'ta éhen Ntĩaná:

Ahán xi tjiñña tĩk'an, tĩtsu Ntĩaná.

Kuasĩnkúnch'in ngayjee xuta nginkán, kō ngayjee ts'íinkie yjoho nga an xi Ntĩa.

¹² Kui b'a maha, nga nkúnkáá n'ekjas'ehéen kuenta Ntĩaná ni xi kin'eé.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga najmi tjihin nga n'endyjajihín xinkjá

¹³ Kui nga najmi ta chasehe raá tsa nda ko tsa najmi nda ni xi tits'ín xinkjá. Tu sa ní chasoo xi nkú ts'ín najmi n'endyjajihuun nda nts'o ko xi nkú ts'ín najmi n'ekijnejiun ngatitsun. ¹⁴ S'ejinna Nda Ntjaná Jesu ko be nga ndaha nku ni najmi chuntí nginkun. Tunga tsa tjin xi: “Chuntí ni xu'bi nginkun”, tsa kuitsu, tu nginkun ndohó chuntí niu.

¹⁵ Tunga tsa tu ngat'aha ni xi tichinei tits'índyjajihín ra yjoho nda nts'ei, najmi ta tin'etjohoni nda nts'ei ma. Najmi tu 'bainteí tsa tu ngat'aha nichinehi ndyaha xuta xi k'ienntjáihi Cristo. ¹⁶ Najmi tu 'bainto tsa ch'on ts'ín kuinchjayane xuta ni xi n'ekjóhoo nga nda. ¹⁷ At'aha ni xi chineé ko ni xi s'já najmi chumi ni chjhi ra. Nk'ie ní Espiritu Santo tsjáná nga naxu kuintsubaá nginkun Ntjaná ko nga s'ená kjuajyu ko kjuatsjo, kui ní ni xu'bi xi bakúchji nga ja tsitjas'enjián nga Ntjaná tibatéxumaná. ¹⁸ Xi b'a ts'ín tjña nginkun Cristo, kui niu xi tsjoho Ntjaná ko xuta ta nda ts'ín nchjayanehe.

¹⁹ Kui b'a maha, tinchísjaihíná xi nkú ts'ín s'ehená kjuajyu ko xi nkú ts'ín kuisinkaá xinkjá nga saájián ni xi ts'e Ntjaná. ²⁰ Najmi tu ngat'aha nichinehi n'ekatsúhunni xá xi tits'ín Ntjaná ajihín xuta xi ts'e. Kjuaxi kjáihín nga je nginkun Ntjaná ngayjee nichine xi tjin, tunga najmi ndahá tjin tsa chineí nichine xi ts'íinkijnejihín ngatitsun xuta xingisoo. ²¹ Tu sahá nda n'ei tsa najmi chineí yjo ko tsa najmi s'i binu ko tsa najmi n'ei ndaha nku ni xi ts'íinkijnejihín ngatitsun já nts'ei.

²² Xi nkú ts'ín s'ejihín ni xu'bi, tu ji b'a ts'ín kas'ejihín ri nginkun Ntjaná. Já b'a nda tjihin ts'e xi behe k'un nga nda tjin ni xi tits'ín ko najmi tits'ínnijéhe ra kjuankjintak'uhun askahan! ²³ Tunga xi jo jan tímaha nga tikjine tsa mí nihi, ta kuihi tits'ínk'anji jé yjoho, at'aha najmi tits'ín xi nkú ts'ín s'ejihín. At'aha ngayjee ni xi n'eé xi fi kontra xi nkú ts'ín s'ejinná Ntjaná, kui xi ngatitsun.

15

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga tjihin nga kuisinkaá xinkjá tu xi saájihinná ni xi s'ejinná

¹ Ná xi ja ndjá tinchajián xi nkú ts'ín s'ejinná najmi tu n'eé ni xi tu ná tsjo subaháná. Tjihin ni nga n'ekjáihín xi najmi kjee ndjá tinchajin xi nkú ts'ín s'ejinná. ² Nga nkúnkáá tjihin nga n'eé ni xi tsjoho xinkjá ko ni xi ngandaha n'eé, tu xi saájihín xi nkú ts'ín s'ejinná. ³ At'aha ko ta Cristo najmi ni xi tsjoho kits'ín. Ni xi tjít'a ní éhen Ntjaná má b'a títu kits'ínkjáihín: “Én ch'on tsu xi kitsúhi xuta, kui xi j'aisaténa.” ⁴ Ni xi kis'et'a nistjin

nk'ie, kis'et'a t_u xi kuakú n_iyáhaná. At'aha ajin xujun éhen Nt_ianá sakújinná kjuatsenta k_o sakú nga'yúnná t_u xi chúyaha raá ni xi tsjáná Nt_ianá.

⁵ Nt_ianá xi tsjáná kjuatsenta k_o tsjá nga'yúnná, kui xi katsján_u nga nkuhú n'enkjínk'un xi nkú ts'ín tjiyaha Cristo Jesu. ⁶ Nkuhú kas'eya animan_u k_o nkuhú katuma ntan_u. B'a ts'ín n'ekiehenu yjon_u nga tji_hin kjuachánka Nt_iaha k_o Nā'mih_i Nda Nt_ianá Jesucristo.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga xuta xi najmi ntje judio tje_hen ra tsichuj_hin én nda tsuhu Cristo

⁷ Kui b'a maha, b'i ngján nda n'ekjál_hin ruu xinkiu xi nkú ts'ín nda kits'ínkjáinn_u Cristo, t_u xi s'ejña chjihi kjuachánkaha Nt_ianá. ⁸ At'aha an b'a tíxinn_u. J'ai Cristo ngandaha xuta xi ntje judio tje_hen ra. Tsakúchji nga ts'ín Nt_ianá ni xi kitsú nga ts'ín. J'ai ts'intjusun ni xi kitsúya tíjuh_u Nt_ianá ntje cháha xuta judio. ⁹ B'a ts'ín k_o ta xuta xi najmi ntje judio tje_hen ra ts'ínkie yjoho nga tji_hin kjuachánka Nt_ianá, at'aha k_o ta kui kichase nima_ha xi nkú ts'ín tji't'a éhen Nt_ianá:

Kui nga xinyahana kjuachánkah_i ajih_hin xuta xi tji_hntu asuntee, k_o séhe nga ts'int_sjoho.

¹⁰ K_o b'a ta ts'ín tji't'a ya:

Jun xuta xi tintsu_o asuntee, n'etsjokoo xutaha Nt_ianá.

¹¹ K_o b'a ta títsu sa:

N'etsjohoo Nt_ianá ngayjee xuta xi tji_hntu asuntee.

Chanink'o Nt_ianá ngayjee xuta naxinantá xi tjin.

¹² K_o b'a ta ts'ín y'ét'a nda profeta Isaia:

Stjúkjá nda xi kama kjamaha Isai,

nda xi k'uaítéxumaha xuta xi tji_hntu asuntee,

kui kama 'yún tak'un xuta.

¹³ Nt_ianá xi tíma 'yún tak'aán, kui xi kats'intsejinye animan_u kjuatsjo k_o kjuajyu, jun xi s'ejinn_u Nt_ianá. Katsjá nga'yúnn_u Espiritu Santo t_u xi t_u nku ndjáhá kuinchajihinnu ni xi tíchuyóho.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga kui xi nku nda postru xi ts'ínxájih_hin xuta xi najmi ntje judio tje_hen ra

¹⁴ Behe k'an, já nts'e, nga kitsejihinn_u kjuanda k_o kjuankjink'un, t_u xi kama k'uai n_iyáha ruu xinkiu. ¹⁵ Tunga tji_hín ni xi tíma k'an tíb'et'á xujun_u ei t_u xi najmi n'echayahanu. At'aha Nt_ianá kitsjána kjuanda xu'bi ¹⁶ nga an xi ts'inxát'aha Cristo Jesu ngandaha xuta xi najmi ntje judio tje_hen ra. Tíb'enijmí_hi én nda tsuhu Nt_ianá xuta xi najmi ntje judio tje_hen ra t_u xi kuichú maha chje xi tsjoho Nt_ianá, chje xi títs'ín tsje Espiritu Santo.

17 Tsjo mana nga nchjanijmíya xá xi kitsjána Cristo Jesu nga ts'inxát'aha Ntíaná. 18 At'aha najmi ma k'an nchja ni xi kj'ai, tu nkuhú xi nkú ts'in ts'inchjéna Cristo tu xi kuint'é'éhen ra Ntíaná xuta xi najmi ntje judio tjehen ra. Cristo ts'inchjén ntána ko xána 19 ko nkjin tikjá kjuankjún xi bakúchji nga'yúhun. Nga'yúhun Espiritu Santo b'a tít's'in. B'a ts'in jehena nga y'enijmía én nda tsuhu Cristo nanki Jerusalem ko santaha má nga 'mi Ilirico.

20 Y'enijmía én nda tsuhu Cristo ante má nga najmi kjee ch'a b'enijmíhi. B'a kits'ian at'aha najmi kama mjena y'esún saha xá xi kik'atuts'ihin xuta xi kj'ai. 21 Tu sa ní tít's'ian xi nkú ts'in tjít'a éhen Ntíaná:

Xi najmi kjee 'miyaha yáha kui, kui xi skuéhe.

Ko xi najmi kjee nt'é yáha kui, kui xi kamankjihin.

B'i ts'in kitsúya Pablo nk'ie nga mjehe nguaisehe xuta ninku Romá

22 Nkjin niyá najmi kisakú niyána nga kama kfínsehenuu, 23 tunga nd'ai ja kama ndjuúna xá xi tít's'ian ante xi tjín ei ko ta ja tjihin nú nga mjena kfínsenuu. 24 Kui nga mjehena nga skuenú nk'ie nga kfían España, at'aha mjena yo kfian. Tsjo kamana nga kúatejñajinnuu chuba nistjin. Nk'ie nga kj'ua yo, tisinikonú nga ts'inndjaá niyána.

25 Tunga nd'ai nanki Jerusalem tífia. Xuta xi kikj'áts'e Ntíaná kfíinsinka yo. 26 At'aha ngayjehe k'un xuta ninku xi tjín ante Macedonía ko ante Akaya incha kits'insun toon tu xi ts'ínkjihí ra xuta x'an xi kikj'áts'e Ntíaná xi tjintu Jerusalem. 27 Tsjo kamaha nga b'a incha kits'in. Ko kjuaxi nga tjehen ts'e xuta xu'bo. At'aha nd'ai tít's'ínkjáihin xuta xi najmi ntje judio tjehen ra ni xi ts'e Ntíaná, ni xi Ntíaná kitsjáha xuta xi ntje judio tjehen ra. Kui nga xi najmi ntje judio tjehen ra tjihin nga kuasinkoho nga kuakjányako xuta xi ntje judio tjehen ra ni xi tjihin ei asunntej. 28 Kui b'a maha, nk'ie nga ja kama ndjuúhuna xá xu'bi ko nk'ie nga ja ts'inkjas'en ni xi kama ñjakúu, as'aihí ní kfían España ko kj'ua má nga tintsuboo. 29 Be nga Cristo tu xí ndahá ts'ínkoná nk'ie nga kama ñjakáá.

30 Jun já nts'e, ngat'aha Nda Ntíaná Jesucristo ko ngat'aha kjuatjo xi tsjáná Espiritu Santo títbankinuu nga chubantjainú nginkun Ntíaná. B'a ts'in n'ekohonú nga'yún. 31 Tinchíhuu nga najmi tu kasatéjña xuta xi najmi s'ejihin Nda Ntíaná xi tjintu ante Judea. Ko ta tinchíhuu nga xuta xi kikj'áts'e Ntíaná xi tjintu nanki Jerusalem nda ts'in ts'ínkjáihin ni xi kfínkoho. 32 B'a ts'in tsjo tjihinna nga kuichusenú ko ts'ínkj'áiya ichí kutju ajinnuu. B'a katuma tsa b'a ts'in mjehe Ntíaná. 33 Ntíaná xi tsjáná kjuajyu kat'eñajinnuu ngatentoo. B'a katuma.

16

B'i ts'in kikkjaniñaha Pabło xuta ninku xi tjintu Roma

¹ Be na nichjaá Febe. Ninku xi tjin nanki Cencrea ts'inxát'a. ² Ngat'aha Nda Ntjaná nda n'ekjóhoón xi nkú ts'in tjihin nga n'eé ñá xi xutaha Ntjaná mahaná. Tisinkoo nga tjohoon tu mí nihí ni xi machjehen. At'aha nkjin nkjún xuta tsasinko ko ta tsasinkona.

³ Tjohoon kjuasuniñana Priscila ko Akila, xi ta títs'inxát'aha Cristo Jesu xi nkúhu an. ⁴ Najmi incha kitsankjún tsa kuayá ngat'ana. Títsjaha máb'achjihí ngat'aha ni xi incha kits'in. Najmi tu nku an xi b'a tíxian. B'a ta tjincha tsu ngayjee xuta ninku xi najmi ntje judio tjeheñ ra.

⁵ Tjohoon kjuasuniñana xuta ninku xi ma ñjakú ni'yaha Priscila ko Akila. Tjohoon kjuasuniñana Epeneto. 'Yún tjona ndo. Ajihin xuta xi tjin ante Asia, kui xi tjun kis'ejihin Cristo. ⁶ Tjohoon kjuasuniñana Maria. 'Yún tse xá xi kits'in ajinnuu. ⁷ Tjohoon kjuasuniñana Androniko ko Junias, xi ta ntje judio tjeheñ ra. Ta kis'eya'yúnka nubayá jóo. Ta já postruhú jóo ko yankjún. Kui tjun kis'ejihin Cristo nga an.

⁸ Tjohoon kjuasuniñana Ampliato. 'Yún tjona ndo at'aha ta s'ejihin Nda Ntjaná. ⁹ Tjohoon kjuasuniñana Urbano, kui xi nkúhu jin ta Cristo títs'inxát'aha. Tjohoon kjuasuniñana Estakis. 'Yún tjona ndo. ¹⁰ Tjohoon kjuasuniñana Apeles, xi ja tsakúchji nga 'yún s'ejihin Cristo. Tjohoon kjuasuniñana xuta xinkjin Aristobulo.

¹¹ Tjohoon kjuasuniñana Herodion, xi ta ntje judio tjeheñ ra. Tjohoon kjuasuniñana xuta xinkjin Narciso, xi ta s'ejihin Nda Ntjaná. ¹² Tjohoon kjuasuniñana Trifena ko Trifosa, xi ta títs'inxát'aha Nda Ntjaná. Tjohoon kjuasuniñana Persida, xi 'yún tjona ko xi 'yún tse xá xi kits'in at'aha Nda Ntjaná tjenki.

¹³ Tjohoon kjuasuniñana Rufo, xi Nda Ntjaná j'ájihin, ko naaha, xi ta ko an basehe xi nkúhu tsa naana maha. ¹⁴ Tjohoon kjuasuniñana Asinkrito ko Flegonte ko Hermes ko Patrobas ko Hermas ko já nts'eé xi tjintujihin. ¹⁵ Tjohoon kjuasuniñana Filologo ko Julia ko Nereo ko na nichja ko Olimpas ko ngayjee xutaha Ntjaná xi tjintujihin.

¹⁶ B'i ngján súniohoóo xinkju. Títs'ínkjinuu kjuasuniña ngayjee xuta ninku xi ts'e Cristo.

¹⁷ Jun já nts'e, tbankinuu nga chúhuun yjonuu xi bakjanya xuta ko xi ts'inndyjajihin xuta. Kui xi fi kontraha ni xi ja tsinchiyó. N'e t'axihuun yjonuu xuta xu'bo. ¹⁸ At'aha xi b'a títs'in najmi títs'inxát'aha Nda Ntjaná Jesucristo. Ni xi tsjo níhi tjincha bangisjai. Én sin én nda nchja nga b'anachaha xuta xi najmi kjee 'yún mankjihin ni xi ts'e Ntjaná.

19 Ya tu má xi tje'hén ni nga tínu'yá'ón. Kui nga tsjo mahana ngat'a ts'ajun kō mjena nga 'yún kamankjin sanuu ni xi nda kō nga kuankín t'axíhūun ni xi najmi ndoo. 20 Ntíaná xi tsjáná kjuajyu, kui xi ts'ín nga n'e nganohō ndanindoo. Kas'enuu kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo.

21 Timoteo tít's'ínkjinuu kjuasuniña. Kui xi tjenkōna nga tín'exát'aihi Jesucristo. Ta tít's'ínkjinuu kjuasuniña Lucio kō Jason kō Sosipater, xi ta ntje judio tjehe ra.

22 Kō ta an Tercio xi tít's'inntá xi nkú ts'ín tít'suyana Pablo, tít's'ínkjinuu kjuasuniña, an xi ta s'ejinna Nda Ntíaná.

23 Gayo tít's'ínkjinuu kjuasuniña. Ni'yaha tijná. Yo má nga ma ñjakú ngayjee xuta nínku. Kō ta tít's'ínkjinuu kjuasuniña Erasto, xi tjihin xá nga f'átjo toohon xuta nantio, kō ta nda nts'eé Cuarto.

24 Kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo kat'ejñajinnuu ngatento. B'a katuma.

B'i ts'ín kits'ínkje Pablo xujuin

25 Kan'etsjohō Ntíaná. Kui xi kamaha nga ndjá ts'ínkinchánuu xi nkú ts'ín tijná én nda tsuhū Jesucristo xi tixinya kō tób'enijmía. Tís'ejña chji nd'ai ni xi kis'ejña 'ma nkúhu nú chá ján. 26 Ja tís'ejña chji nij xi nkú nga tít'su xujuhun já profeta kō tín'ekint'é ngayjee xuta xi tjin asuntee. B'a kitsú Ntíaná xi tijná tík'un sín nga b'a n'e tu xi s'ejihin ra kō kuint'é'éhen ra ngayjee xuta.

27 Ngat'aha Jesucristo kas'ejña chji síhin kjuachánkaha Ntia, kui xi nku tutuu kō xi nkjink'uun. B'a katuma.

Xujun xi tjun kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Corinto

B'i ts'in kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjin nanki Corinto

¹ An Pablo, Ntjaná kits'in mana nku nda postruhu Jesucristo at'aha b'a ts'in kama mjehe. An ko nda nts'eé Sostene ² tísuniñaihi jun xuta ninkuhu Ntjaná xi tintsuboo nanki Corinto. Cristo Jesu kits'in nga Ntjaná kikj'áts'enuu. Kinchjanuu nga kjuáts'enuu xi nkú ta kits'ínko ngatentee xuta xi tu má xi tje'hén ni s'ejihin Nda Ntjaná Jesucristo. Kui xi Nda Ntjaná ko ta Nda Ntjaha xuta xu'bo.

³ Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntjaná Jesucristo.

B'i ts'in tsjaha Pablo máb'achjhi Ntjaná nk'ie nga f'átsjehen xi nkú ts'in nda kits'ínkoho Ntjaná xuta ninku Corinto

⁴ Tehente tsjaha máb'achjí Ntjaná nga f'átsjenna jun, at'aha kisakúnuu kjuandaha Ntjaná. Cristo Jesu kits'in nga kisakúnuu kui niu. ⁵ Kits'in nga kin'ekjóhooon ngayje tíkjá kjuanchiná xi tsjá Ntjaná. Kui kjuanchinoo xi nkú ts'in tjihin nga chubo ko xi nkú ts'in tjihin nga kamankjinnuu ni xi ts'e Ntjaná. ⁶ B'a ts'in kis'ejña chjhi ajinnuu nga kjuaxi én nda tsuhu Cristo xi kis'enijmínuu.

⁷ Kui nga najmi ndyjat'ahanuu ndaha nku kjuanda xi tsjá Ntjaná nk'ie nga tichuyóhoo nistjin nga kuakúchji yjoho Nda Ntjaná Jesucristo. ⁸ Ko ndjá ts'ínkinchánuu Ntjaná santaha nistjin xi fekuu, tu xi najmi tjin ni xi n'enijéhenuu nistjin nk'ie nga kj'uai ngáha Nda Ntjaná Jesucristo. ⁹ Ts'íntjusun Ntjaná ni xi tsu. Kui xi kinchjanuu nga nkuhú kamakoo Ntíhi, kui xi Nda Ntjaná Jesucristo.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga najmi nda tjin tsa najmi nkuhú k'ua xinkjin xuta ninku

¹⁰ Jun já nts'e, ngajoho Nda Ntjaná Jesucristo b'a tixinnuu nga nkuhú ni xi chubo ko nkuhú ch'oo xinkju. Nkuhú kas'eyanuu ko nkuhú ni xi n'oo. ¹¹ B'a tixian, já nts'e, at'aha xinkjin Kloe kitsúyana nga kjuachán rú tjin ajinnuu. ¹² Tjin rú ajinnuu xi: “An tjennkia Pablo”, tjincha tsu rú. Ko rú tjin ngá xi: “An tjennkia Apolo”, tjincha tsu rú. Ko ta tjin rú ngá xi: “An tjennkia Pedro”, tjincha tsu rú. Ko ta tjin rú ngá kj'ai xi: “An tjennkia Cristo”, tjincha tsu rú.

¹³ Nga chasehe raá, ¿a tsakjanyahá yjoho Cristo? ¿A Pablohó kis'et'a kruu ngandanuu? ¿A Pablohó kikj'áts'enuu nk'ie nga kisaténtó? ¹⁴ Tsjaha máb'achjhi Ntjaná nga najmi tjin ajinnuu

xi an tsatentá, nku tutuhú Krispo kō Gayo. ¹⁵ B'a ts'ín najmi ch'a xi b'a kuĩtsuhu tsa an kikj'ats'an.

¹⁶ Ta tsatentá xinkjín nda Estefana. Najmi ta f'áitsjehenna tsa tjín sa k'ái xi tsatentá. ¹⁷ At'aha najmi kui xá xi kitsjána Cristo, tsa xuta kuatentá. Nk'ie ní k'uenijmía én nda tsuhu, kui ní xáha xi kitsjána. Kō najmi én nanka ts'inchjén nga nchja, tu xi najmi nku én tiya kamaha ngabayaha Cristo t'a kruu.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ajihín ni xi kits'ín Cristo kis'ejña chji nga'yúhun kō kjuankjintak'uhun Ntjaná

¹⁸ Én xi s'enijmí ngat'a ts'e xi nkú ts'ín k'ien Cristo t'a kruu, kui xi tu a éhén maha xuta xi tindyja. Tunga máha ñá xi kin'ek'ankiná, nga'yúhun Ntjaná maná kui éen. ¹⁹ At'aha b'i títsu Ntjaná má nga tjít'a xujun:

Ts'inndyja kjuankjintak'uhun já xi nanka ts'innkjink'un.

Ts'inndyjajian xi nkú ts'ín ts'innkjink'un já nkjink'uun.

²⁰ ¿Yá nda xi nanka ts'innkjink'un? ¿Yá nda xi tu xí mahá ra xujun? ¿Yá nda xi maha nchjanijmíyaha ni xi tjín asunteej? Tu a nihí kits'ín ma Ntjaná kjuankjintak'un nanka xi tjín asuntee. ²¹ At'aha ajin kjuankjintak'un nankaha Ntjaná y'enda nga najmi kjuankjintak'un xi tjíhín xuta skuekoḥo ra. Kama mje níhi nga xuta xi s'ejihín én xi tís'enijmíu, nga kui xi ts'ínk'anki, én xi tu a éhén maha xuta.

²² Xuta xi ntje judio tjeḥen ra mjeḥe skue kjuankjúhun Ntjaná, kō xi najmi ntje judio tjeḥen ra mjeḥe kuasínñujuhú nku kjuankjink'un nanka. ²³ Tunga jin, nga kis'et'a kruu Cristo tíb'enijmí. Kui nij xi najmi sasíhín xuta xi ntje judio tjeḥen ra kō tu a éhén maha xuta xi najmi ntje judio tjeḥen ra.

²⁴ Tunga máha xuta xi Ntjaná kinchjaha nga kjuáts'e, ndaha tsa xi ntje judio tjeḥen ra kō ta ndaha tsa xi najmi ntje judio tjeḥen ra, kui xi ts'ínkjáihín nga ajihín Cristo tsakúchji Ntjaná nga'yúhun kō kjuankjintak'uhun. ²⁵ At'aha ni xi y'enda Ntjaná xi tu a nihí maha xuta, 'yún tjín saha sin nk'ie nga ni xi ts'innkjink'un xuta. Kō má b'a maha xuta nga ts'innkjink'un nga najmi tjíhín nga'yún Ntjaná, yō ní 'yún bakúchji nga'yúhun nga nga'yún xi tjíhín xuta.

²⁶ Jun já nts'e, n'ekj'áitsjon xi nkú ts'ín kinchjanuu Ntjaná nga kjuáts'enuu. Najmi nkjin mahanu xi yaha nga nkjink'un. Najmi nkjin mahanu xi já k'aku. Najmi nkjin mahanu xi nk'a tjoon. ²⁷ Tunga xi tu a xutahá maha xuta, kui xi j'ájin Ntjaná tu xi tsjáha ra kjuasuba já nkjink'uun. Kō j'ájin xuta xi najmi chumi ni chjíhi ra nginkun xuta tu xi tsjáha ra kjuasuba já xi nk'a tjeḥen. ²⁸ Ta j'ájin xuta xi najmi b'achjíhi ra xuta kō xi najmi nda tí'mihí. Ta j'ájin santaha ni xi najmi kjeḥe tjín tu xi kjéxihin

ni xi ja tjin. ²⁹ B'a kits'in Ntjaná tu xi najmi ch'a nk'a kama k'uasjehe yjoho nginkun.

³⁰ Tunga nkuhú kits'in makonuu Ntjaná Cristo Jesu ko kits'in nga Cristo tsichu ma kjuankjintak'unná. Ngat'aha ni xi kits'in Cristo naxu tsichu maá nginkun Ntjaná, kikj'áts'ená ko y'échjintjai jéná. ³¹ Kui b'a maha, xi nkú ts'in tjít'a éhen Ntjaná: "Xi nk'a k'uasje yjoho, ngat'aha ní ni xi kits'ínkoho Ntjaná, kui ní ngat'aha nga nk'a kat'asjehe yjoho."

2

B'i ts'in kits'ínkjátsjehen Pablo xuta ninku Corinto xi nkú ts'in y'énjmihí énda tsuhu Cristo

¹ Já nts'e, nk'ie nga tsichuk'ienjminuu énda xi Ntjaná tít'éjña chji nd'ai, najmi énda tsjo tsu kits'inchjén ko tsa énda xi nanka.

² Najmi kama mjena tsa kj'ai nihi kinchja ajinnuu. Nku tutuhú Jesucristo kinchjanijmíya ko á kruu k'ient'áha.

³ Nk'ie nga tsátejñajinnuu najmi nda chánka kamana yjona. Títsankjun níná ko xí tít'atsénkjunná. ⁴ Ko nk'ie nga y'énjminuu ko tsakuyánuu éhen Ntjaná, najmi kits'inchjén énda nkjink'un xi s'ejihin xuta. Espirituhu ní Ntjaná ko nga'yuhun Ntjaná y'éjña chjikohona ni xi kinchja, ⁵ tu xi s'ejihinnuu Ntjaná xi tjihin nga'yún, najmi kjuankjink'uhun xuta.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga Espirituhu Ntjaná xi y'éjña chjiná kjuankjink'uhun Ntjaná

⁶ Tunga ajihin ní xuta xi ja tsichu mankjihin ni xi ts'e Ntjaná kjuankjink'un n'echjén nk'ie nga chubakoi. Najmi kjuankjink'un xi ts'inchjén xuta n'echjén nga chubaj, ko ta ndaha najmi kjuankjink'un xi ts'inchjén já xi batéxuma n'echjén, já xi ndyja ndyjun nkiní. ⁷ Nk'ie ní bakuyái éhen Ntjaná, chubanijmíyai ni xi kits'ínkjink'un Ntjaná nga y'éjña 'ma. Kui niu xi y'énda Ntjaná kintehé ni nga kits'ínnda asuntee. B'a kits'in tu xi s'ehená kjuachánka. ⁸ Ndaha nku xi batéxuma asuntee najmi kamankjihin kjuankjintak'un xu'bj. At'aha tsa kamankjihin niu, najmi kingját'a kruu ra Nda Ntjaná xi tjihin kjuachánka.

⁹ Tunga b'ahá kama xi nkú ts'in tjít'a éhen Ntjaná:

Ni xi najmi kikié xuta ko najmi kint'é,

xi ndahachí najmi kjee n'enkjink'un,

kui nihi xi Ntjaná y'énda títjun,

ngandaha xuta xi incha tjoho Ntjaná.

¹⁰ Espirituhu Ntjaná y'éjña chjiná ni xi y'énda títjun Ntjaná. At'aha Espirituhu Ntjaná be sisin ngayjee ni xi tjin ko santaha ni xi yún nankaha Ntjaná. ¹¹ At'aha, zyá xi be xi nkú ts'in ts'ínkjink'un xuta xi kj'ai? Nku tutuhú xuta xu'bo xi be xi

nkú ts'ín ts'ínnkjink'un. B'a t̄a ts'ín najmi ch'a be xi nkú ts'ín ts'ínnkjink'un Nt̄ianá. Nku tutuhú Espirit̄uh̄u Nt̄ianá be xi nkú ts'ín ts'ínnkjink'un.

¹² Ngat'a ts'añá bi, nginkun Nt̄ianá nibáha Espirit̄u xi kin'ekjáih̄in, najmi asuntej ts'e. Nt̄ianá kitsjáná Espirit̄uh̄u t̄u xi kamankjihinná kjuanda xi kitsjáná. ¹³ Kui niu xi chubai nk'ie nga bakuyá. Najmi n'echjéin én xi bitjuhu kjuankjink'uhun xuta. Kjuankjink'un xi bitju níhi Espirit̄uh̄u Nt̄ianá n'echjéin. B'a ts'ín 'miyaha r̄i xuta xi tíñajih̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá ni xi ts'e Espirit̄u.

¹⁴ Xuta xi najmi tíh̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá najmi ts'ínkjáih̄in ni xi ts'e Espirit̄u, at'aha t̄u a níhi maha. Najmi tíin nkú ts'ín kama kamankjih̄in ra, at'aha nku tutuhú Espirit̄uh̄u Nt̄ianá b'éjña chji niu. ¹⁵ Xi tíñajih̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá, kui xi mankjih̄in ni xi tíin. Tunga xuta xi k'oo najmi mankjih̄in á kj'aí ts'ín ts'ínnkjink'uhun xuta xi tíñajih̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá.

¹⁶ At'aha b'i ts'ín t̄jít'a éhen Nt̄ianá:

¿Yá xi be xi nkú ts'ín ts'ínnkjink'un Nt̄ianá?

¿Yá xi tsjániyáha?

Tunga ñá bi, n'enkjink'aán xi nkúhu Cristo at'aha Espirit̄uh̄u Nt̄ianá tíñajinná.

3

B'i ts'ín kitsúya Pablo xá xi kikanéhe k̄o xá xi kikanéhe Apolo ajih̄in xuta n̄inku Corinto

¹ Jun já nts'e, najmi kama kinchjakonuu xi nkú ts'ín nchjaka xuta xi tíñajih̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá. Kinchjako nínuu xi nkú ts'ín nchjaka xuta xi asuntee t̄ehen ra, xi nkúhu xuta xi as'ai kuakatuts'ih̄in ra nga kuakakj'á éhen Cristo. ² Kintehe ni nga ni xi ndjá kuakuyánuu, t̄u ni xi najmi ndjáhá tsakuyánuu. At'aha b'a k'un ntí xih̄i k'un, ntí xi t̄u ntáchikihí 'bi, xi najmi ma kjine ni xi ndjá. K̄o santaha nd'ai najmi k̄ee tíndanuu yjonuu tsa kamankjinnuu ni xi nan̄ka tíin.

³ Asuntee y'a sanuu. Nk'ie nga tíin sa ajinnuu kjuanchin̄i k̄o kjuachán, ¿a najmi asunteehe y'ahanuu? ¿A najmi b'ahá ts'ín t̄intsuboo xi nkú ts'ín t̄jintu xuta asuntee? ⁴ At'aha tíin xi: “An tjennkia Pablo”, t̄itsu k̄o tíin ngá xi: “An tjennkia Apolo”, t̄itsu. Nk'ie nga b'a t̄in'o, ¿a najmi b'ahá t̄in'o xi nkú ts'ín xuta xi najmi be Nt̄ianá, xi najmi tíñajih̄in Espirit̄uh̄u Nt̄ianá?

⁵ ¿Yáha Pablo? ¿Yáha Apolo? T̄u já musuhú niu xi Nt̄ianá kits'inchjéhen t̄u xi s'ejih̄innuu. Nga nkúnkú kin'eí xá xi kitsján̄i Nt̄ianá. ⁶ Xi nkúhu tsa an y'ent̄je yá tuu k̄o Apolo kikuhun, tunga Nt̄ianáhá xi kits'ín nga k̄isá yóo. ⁷ Kui b'a maha, najmi xi b'ent̄je yóo k̄o t̄a ndaha xi kuhun, tsa kui xi chánka. Nku tutuhú Nt̄ianá xi kits'ín nga k̄isá yóo, kui xi

chánka. ⁸ Xi b'éntje kọ xi kuhun yóo tų nku chubahá. S'echjĩhi nga nkúnkú xi nkú ts'ín kits'ínxá. ⁹ Nga nkúnkúĩ makoĩ xinkĩ nga tĩn'exát'aihi Ntĩaná. Jun xi nkú joyaha jńá xi ts'e Ntĩaná xi jin tĩn'exájiin.

Jun xi nkú joyaha ni'yaha Ntĩaná. ¹⁰ Xi nkú ts'ín tĩńńa kjuandaha Ntĩaná xi kitsjana, an xi kama nda maestru chjĩn exjó xi kingjajńa tuts'in ni'yoo. Kọ kj'ai ngá xi tĩncha kjesintjen xjóho ni'yoo nd'ai, tunga ndahá ts'ín kats'innkink'un nga nkúnkú xi nkú ts'ín ngjuaindjuko xjóo. ¹¹ At'aha Jesu-cristo, kui xi tuts'in xjóho ni'yoo. Najmi ma s'ejńa sa kj'ai tuts'in xjó nga xi ja kjijńoo.

¹² Asun tuts'in ni'yoo kama chjúsintjen xjó xi kamandakoho toonsine, kọ a ra toontaba, kọ a ra ndjiọ tsjo k'un, kọ a ra yáte, kọ a ra ndji, kọ a ra xka. ¹³ S'ejńa chji xá xi kits'ín nga nkúnkú xuta nĩstjin nga kuasehe Ntĩaná ni xi kits'ín xuta. At'aha nd'í xi kj'uaĩ kui nĩstjiun k'ujéńa chji xi nkú k'un xá xi kits'ín nga nkúnkú xuta. ¹⁴ Xi kits'innnda xjó xi kuichúkjuaha nd'iu, kui xi ts'ĩnkjáihi chjĩhi. ¹⁵ Tunga xi kits'innnda xjó xi k'uétihi nd'iu, kui xi ndyja ni xi kits'ín, ndaha tsa tų kui kuankihí xi nkú maha xi nd'í bitjijin.

¹⁶ ¿A najmi yanú nga jun xi nĩnkuhu Ntĩaná kọ nga Es-pirituhu Ntĩaná tĩńńajinnu? ¹⁷ Tsa tjin xi ts'ĩnkatsún nĩnkuhu Ntĩaná, Ntĩaná ts'ĩnkje xi b'a ts'iiun. At'aha tsje nĩnkuhu Ntĩaná, kọ jun bi, jun xi nĩnkuhu Ntĩaná.

¹⁸ Najmi tų ch'a k'uanachaha yjoho. Tsa tjin ajinnu xi b'a maha nga kui xi nkjink'un xi nkúhu já nkjink'un xi tjin asuntee, tų sa ní nku nda xi najmi chumi nihi xi maha kats'ín ma yjoho, tų xi b'a ts'ín kuichú ma kjuaxihi nku xi nkjink'un. ¹⁹ At'aha kjuankjink'un xi tjin asuntee, kui xi tų a nihí nginkun Ntĩaná. At'aha b'ĩ ts'ín tjit'a éhen Ntĩaná: "Ntĩaná ts'ín nga ta kuihi kjuamańaha já nkjink'uun jnejin." ²⁰ Kọ b'ĩ ta ts'ín tjit'a ya: "Ntĩaná be nga tų a nihí ni xi ts'innkjink'un já nkjink'uun."

²¹ Kui b'a maha, najmi tų ch'a nk'a k'uasjehe yjoho ngat'aha yá xi tjennki. Jun kich'o ngayjee ni xi tjin. ²² Pablo, Apolo kọ Pedro, asuntee, kjuatik'uun kọ ngabayoo, ni xi tíma kọ ni xi kama, ngayjee niun jun kich'o. ²³ Cristo y'anuu, kọ Ntĩaná y'aha Cristo.

4

B'ĩ ts'ín kitsúya Pablo nkú tjiin ra xáha já postru

¹ Kui b'a maha, já xi ts'ínxát'aha ra Cristo katumanu jin nga chasenĩ, já xi kik'ai xáha nga kuakúya ni xi y'éńa 'ma Ntĩaná nĩstjin nk'ie kọ mjehe nga k'ujéńa chji nd'ai. ² Yahá nga xi 'bajhi nku xá binchihĩ nga kixi ngjuaikọ xáha. ³ An bi najmi

kjintahana tsa chasohō mí nihi xi nda kō tsa najmi nda títs'ian kō tsa nku nda jue xi b'a ts'ín. Ta ndaha an najmi be xi nkú ts'ín ts'innisihī rā yjonā tsa mí nihi.

⁴ Nda tjíya kjuankjintak'unna tunga najmi kuihí niu tsuhu rā tsa najmi tjenna. At'aha Ntíanáhá xi basehe ni xi ts'ian.

⁵ Kui nga najmi tū chasehe ruu yá xi nda títs'ín kō yá xi najmi nda títs'ín kintehe ni nga k'juái Nda Ntíaná. At'aha kuihí xi kuakúchji ni xi tǐña 'ma má jyuun kō k'uéña chji xi nkú ts'ín tjíntuyá animaha xuta. Kui nǐstjiun Ntíaná nda ts'ín kuinchjane xuta xi nkú ts'ín kanéhe nga nkúnkú.

⁶ Jun já nts'e, Apolo kō yjonā kuanchjanímíyahana tū xi chahanu nga najmi tjíhin nga kuítjátihūu xi nkú ts'ín tjít'a. Kui nga najmi tū chánka katumahanūu yjonūu ngat'aha xi tjennkiu kō as'ai najmi n'echjǐhī ruu xinkuu. ⁷ At'aha, ¿yá xi b'a títsu nga ji xi 'yún nda sai ajǐhīn xuta xingisoo? Ngayjee ni xi tjíhin tū kik'ǐhīri. Nk'ie nga tū kik'ǐhī ri ni xi tjíhin, ¿á chubā chánkahá tǐn'esjeheni yohǐ, xi nkúhu tsa najmi tū kik'ǐhī ri ni xi tjíhin?

⁸ Jun ja tjínnūu ngayjee ni xi mjenuu. Ja kama nchinó. Ja tsichumo xi nkú joyaha já rej xi najmi tā machjéhen rā jin. Mjena tsa já rej kjuaxi kamo kai, tū xi b'a ts'ín kō jin sakút'ahanī xánūu nga tā kuatexumai. ⁹ At'aha b'a mana nga jin xi tí'minǐ já postrū Ntíaná kitsjánte nga kamaǐ xi nkúhu já xi finijé, xi tjín nga n'ek'ien. Ntǐtsjee kō xuta tǐbe ni xi tímat'ain. ¹⁰ Jin xi xuta chǐni tí'minǐ at'aha Cristo n'exát'ǐhǐ, kō jun xi xuta nkjink'un kamo nga kis'ejinnūu Cristo. Jin xi najmi tjínnǐ nga'yún, jun xi tjínnūu nga'yún. Jun nda ts'ín ts'ínkjáínnūu xuta, jin ch'on ts'ín ts'ínkjáínnǐ.

¹¹ Santaha nǐstjin nd'ǐi kjintjǐá tíyǐi kō santaha ni xi s'ǐ najmi tísakúni. Najmi tjínnǐ najyun, tǐbich'onjinnǐ kō chubā tinimasún ní. ¹² Jin kjinenǐ yjonǐ. Ch'on tsunǐ xuta, tunga binchintjǐá ní xi b'a tsunǐ tū xi Ntíaná nda ts'ínkōhō rā, ndaha tsa b'a títsuni. Tjennki unkienǐ xuta, tunga n'e chúkjuā ní. ¹³ Ch'on ts'ín nchjayanenǐ xuta, tunga én ndahá n'ek'óyǐhǐ xi b'a tsunǐ. Ja tsichu maǐ xi nkúhu stjé ajǐhīn xuta asunntee, xi nkúhu ni xi najmi chumi ni chjǐhǐ rā. B'a tímat'ain santaha nǐstjin nd'ǐi.

¹⁴ Najmi tǐb'et'ánūu ni xu'bǐ tsa tū xi tsjahanūu kjuasuba. Tǐb'et'á níná ni xu'bǐ tū xi títsjaníyáhanūu jun xi ntína xi tjona.

¹⁵ At'aha ndaha tsa s'enūu te mǐi xi kuakúyanūu éhen Cristo, tunga najmi nkjǐhín na'mi xi s'enūu. An tsichu ma xi nkúhu tsa na'minūu nga y'enǐmínūu én nda tsuhu Cristo Jesu, kui xi kits'ínk'íentu tǐk'unūu.

¹⁶ Kui b'a maha, tǐbankihīnūu nga chāsē chubayahanú tū xi b'a tā n'ehenu. ¹⁷ Kui kjuaha nga títs'ínkjǐsehēnūu Timoteo,

xi ta kikj'áts'ehe Nda Ntjaná. Kui xi xi nkú joyaha ntína xi tjona, xi ma 'yún k'an. Ts'ínkj'áitsjennu xi nkú títs'ian nga títs'inxát'aha Cristo Jesu, xi nkú ts'ín bakuyá ngayjee ninku xi tjín tu má xi tje'hén ni.

¹⁸ Tjín xi chubá tibasín tíjuhún ajinnu at'aha b'a títsu nga najmi kfínsennu. ¹⁹ Tunga tsa Ntjaná mjehe, kfínsé xatínuu ko skue najmi tu nkú títsu jóo. Ta skue nkú tu nk'a xáha xi b'a tjincha tsu. ²⁰ Nk'ie nga Ntjaná batéxumaha xuta, ni xi ts'ín xuto bakúchji nga Ntjaná batéxumaha, najmi ni xi tsu. ²¹ ¿Má nihi xi mjenuu? ¿A nk'ie nga kfínsennu, ndjá ts'ínkonuu? ¿A ra tu sahá kjuatjo kfínkonuu ko nimakjua kuasennu?

5

B'i ts'ín tsasehe Pablo kjuaha nda xi tijnajihin xuta ninku Corinto

¹ Kjuaxi nga tínu'yá nga tijnajinnu nku xi ta kuihi najúhún tijnako, ni xi ta santaha xuta xi najmi be Ntjaná najmi ts'ín. ² ¿Nkú ts'ín nga tsjo tímahanuu xi nkú ts'ín tífi ninku? ¿A najmi tjihín ni nga k'úé babanuu ngat'aha ni xi tímoo ko najmi ta k'uaíntehe ruu nga k'úejñajinnu nda xi b'a títs'íun?

³ Ndaha tsa kjin tijnanuu tunga animanahá tintsúbajin. Kui nga b'a mahana xi nkúhu tsa tijnajinnu. Ko xi nkúhu tsa tijnajinnu, ja b'a kixian nga najmi nda tjín ni xi títs'ín ndo. ⁴ Nk'ie nga kama ñjakú xi nkúhu tsa an kúátejñajinnu ko ta k'úejñajinnu nga'yúhún Nda Ntjaná Jesu, ngajoho Nda Ntjaná Jesu ⁵ n'ekjas'ohoon ndanindoo nda xi b'a títs'íun. B'a ts'ín katatsuhún yjoninte ngatitsuhún tu xi n'ek'ankihi animaha ndo njstjin nga k'uaí ngaha Nda Ntjaná Jesu.

⁶ Ngat'a ts'e xi nkú ts'ín tintsúboo, ¿nkú ts'ín nga tsjo tímahanuu nk'ie nga tín'ekjóhóon nda xi b'a títs'íun? ¿A najmi yanú nga kutin na'yu san ts'ínsanyje na'yu ninkuon? ⁷ Ngatitsuhún ndo, kui xi nkú joyaha na'yu san. Títs'ínkatsúnnu ngatitsuhún. Chjúxiun ndo xi nkú ta ts'ín xuta xi ntjehe judio tjeheñ ra nga kjexín na'yu soon kintehe ni nga k'uasje S'í Pascua. At'aha Cristo ja k'ienntjáí ngandaná, kui xi chutsankaha S'í Pascuaná ko jun xi nkú joyaha na'yu tsetse xi najmi ta tjihín ra na'yu san. ⁸ Kui b'a maha, n'esjekohoná S'íu ninkuan xi najmi tjihín na'yu san. Kui xi tsuhú ra nga najmi ta kas'ejñajinná kjuangak'un ko kjuach'onk'un. Tu sa ní je kas'eyaná ko naxu.

⁹ Xujun xi ja kits'inkjínuu b'a kixinnu nga najmi tu n'engujinkoo yjonuu xuta xi fantuko jminchjín nga najmi kjee bixan. ¹⁰ Tunga najmi xuta xi najmi behé Ntjaná kinchajihin nga b'a kixian. Ta ndaha xi 'yún mjehe toon, ta ndaha xi ts'ín ndyjé, ko ta ndaha xi ts'ínsjoho ntia xi ntsja xuta ts'índaha.

At'ahā tsa najmi kuḡntsubajihuun xutā xi b'a ts'ḡun, tjihín ni nga kuḡtju ei asuntee ma. ¹¹ Nk'ie nga kits'inntúnuu, b'a kixinnuu nga najmi tu n'engujinkoo yjonuu xi chubā já nts'eé ts'ín ma yjohō tunga jminchjéhín fantuko ngá, kō tsa xi 'yún mjehe toon, kō tsa xi ts'intsjohō ntia xi ntsja xutā ts'ínndaha, kō tsa xi nchjā én ch'on tsu, kō tsa xi ma ch'i, kō tsa xi ndyjé ts'ín. Xi chubā já nts'ehé ts'ín ma yjohō tunga b'ahá ts'ín ngá, santaha niñu najmi tu chinekoo.

¹² At'ahā an najmi tje'henna nga kuasehe tsa tje'hen jé kō tsa najmi tje'hen jé xutā xi najmi ninku nchjahā ra. Tunga máha jun, ¿a najmi tjihín ni nga chasohō ni xi tíma aya ninku? ¹³ Kui nga tiyú tje'nnkihinu ndā ngatitsuun. Xutā xi najmi ninku nchjahā ra bi, Ntíaná tje'hen ra nga kuasehe tsa tje'hen jé kō tsa najmi tje'hen jé.

6

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín tjihín nga s'enda nku kjuasti ajihín xutā ninku

¹ Tsa kjuasti sakúkohō xinkjín já nts'eé, ¿á ma k'un fisehe ra já jue xi najmi benkjúhun Ntíaná tu xi k'uéndaha kjuahā, antehe ni nga xutā xi s'ejihín Ntíaná nguaisehe ra? ² ¿A najmi yanú nga xutā xi s'ejihín Ntíaná kuasehe ni xi nda kō tsa xi najmi nda xi kits'ín xutā xi tjin asuntee ndyjun nkiní? Tsa jun xi b'a n'oo, ¿nkú ts'ín najmi kamanuu k'uéndahanu nku ni xi najmi 'ni tjin? ³ ¿A najmi yanú nga tā santaha ntítsjeé chāseéhe mí nihi xi kits'ín? Kui nga tjihín nga kamahaná k'uéndaá kjuasti xi sakúná asuntee.

⁴ Kui nga tsa t'ín'ekokjuahanu xinkiu ngat'ahā kjuasti xi tjin asuntee, ¿á já xi najmi yankjúhun ajihín xutā ninku t'ibankisehe ruu nga k'uéndaha kjuanuu? ⁵ B'a tíxinnuu tu xi kama subahanuu. ¿A najmi tjihín ajinnuu nku xi nkjink'un, xi kamahā k'uénda kjuā xi tjínkohō xinkjín já nts'eé? ⁶ Tu sa ní nginkun já xi najmi s'ejihín Ntíaná t'íncha ts'ínkokjuā xinkjín já nts'eé.

⁷ Nga tā juhun t'jínkonuu kjuasti xinkiu tsuhu ra nga ja tindyajinnuu. ¿Á najmi tu sahá t'ín'e chúkjuahanu ni xi najmi b'a tjin xi t'ín'enuu? ¿Á najmi tu sahá t'í'bainte'henu nga n'ehenu ndyjé? ⁸ Tunga tā juhún ni t'ín'o ni xi najmi b'a tjin kō ndyjé. Najmi xutā xi kj'ái xi b'a t'ín'ohō. Já nts'ehé ní xi b'a t'ín'ohō.

⁹ ¿A najmi yanú nga xutā xi najmi naxu ts'ín nginkun Ntíaná, kui xi najmi kama kjuas'enjin nga Ntíaná kuatéxumahā? Najmi tu ch'anachohō yjonuu. Xi fantuko jminchjín nga najmi kjeé bixan, xi ts'intsjohō ntia xi ntsja xutā ts'ínndaha, xi najmi benkjún kjuābixahan, já nō ya,

¹⁰ xi ts'ín ndyjé, xi 'yún mjehe tōon, xi ma ch'i, xi ch'on ts'ín nchjane xuta, kō xi b'anachaha xuta nga kje'áha ni xi tjihin, ngayjee xi b'a ts'ín najmi kama kjuas'enjin nga Ntjaná kuatexumaha. ¹¹ Kui ni xu'bi kits'ín k'ua xi tjin ajinnuu nistjin nk'ie, tunga nd'ai ja kisanéjnunuu. Ntjaná ja kiki'áts'enuu. Ja naxu tsichumo nginkun Ntjaná ngat'aha ni xi kits'ín Nda Ntjaná Jesucristo kō ngat'aha Espirituhu Ntjaná.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga Ntjaná ts'e yjonintena

¹² “Ma ts'ian tu mí nihí ni”, tsu xuta. B'a tjin, tunga najmi ngandanáá ngatentee niu. Ndaha tsa ma ts'ian tu mí nihí ni, tunga najmi tsjantéhé ra tsa tjin nku ni xi kjé'yúnna nga ts'ints'ena. ¹³ “Nichinee kants'á tjehe ra kō kants'á tjehe ra nichinee”, tsu xuta kō b'a tjin kjáihin, tunga Ntjaná ts'inkatsún nga joo niu. Najmi kui xaha yjonintena tsa tu chuba sunntukonáá xinkjá. Tijná ní tu xi Nda Ntjaná kama ts'ehe kō tu xi ts'ihin xaha Nda Ntjaná. ¹⁴ At'aha nga'yuhun Ntjaná kits'ínkj'áiyakoho Nda Ntjaná ngabayoo, kō ñá bi, nga'yuhun ta ts'ínkj'áiyakoná ngabayoo.

¹⁵ ¿A najmi yanú nga nku te ninku nga nkúnkú jun kō nga ninku kui xi yjonintehe Cristo? ¿A nda tjin tsa nku te ninkuhu Cristo kamangujinko nku naská? Najmi. Ndaha tsa mí yjehe.

¹⁶ ¿A najmi yanú nga xi ts'ínkō nku naská, kui xi nkuhú bichú mako yjonintehe naskóo? At'aha b'i ts'ín tjit'a éhe Ntjaná: “Nkuhú yjoninte kuichú ma nga joo.” ¹⁷ Tunga xi nkuhú ts'ín mako yjoho Nda Ntjaná, kui xi nkuhú bichú mako Espirituhu Nda Ntjaná.

¹⁸ Kui nga tiyú t'axihin ruu ngayje tikjá ni xi ts'ín nga chuba fantukohó xinkjin xuta. Tu má ngatitsuhún ni xi ts'ín xuta najmi fas'enjin yjonintehe, tunga xi chuba fantukohó xinkjin, kui xi ts'ín nku ngatitsun xi ts'ín chuntí yjonintehe. ¹⁹ ¿A najmi yanú nga yjonintenuu xi ninkuhu Espiritu Santo xi tijnajinnuu, Espiritu xi kitsjánuu Ntjaná? Najmi ta ts'ajuhunnu yjonuu. ²⁰ At'aha kis'echjintjainuu nga kich'atsenuu. Kui nga chankjúnkohonu yjonintenuu Ntjaná.

7

B'i ts'ín tsakúya Pablo ngat'a ts'e nga k'úentuko xinkjin xuta

¹ Kuinchjako ma ngánuu nd'ai ngat'aha ni xi kichasjaiyanú nga kin'e nibánú xujun. Nda tjin tsa nku nda najmi kuixan.

² Tunga tu ngat'aha ní nga ma mjehe nga chuba kjúántukohó xinkjin xuta, kui nga tu sahá kat'entukoho chjuún jáx'iun kō nga jminchjún kas'ehe x'in. ³ Xi tí'mi x'in najmi tu kat'échoho yjoho chjuúhun nga kjúájñako, kō xi tí'mi chjuún najmi tu kat'échoho yjoho x'ihin nga kjúájñako. ⁴ At'aha xi

tí'mi chjuún najmi tã kui batéxuma subahã rã yjohõ. Kõ ní x'ihìn batéxumahã yjohõ. B'a tã tjín ts'e xi tí'mi x'in. Najmi tã kui batéxuma subahã rã yjohõ. Kõ ní chjuúhün batéxumahã yjohõ. ⁵ Najmi tũ b'ech'óhõo yjonũ xinkũ, nku tutuhú tsa tse mjenu chubakõ Ntĩaná. Tunga t'endakõ títjunnú xinkũ tũ xi tũ chubahá nĩstjĩn najmi chjúngajnuhunu xinkũ, askahan chjúngajnu ngáhanu xinkũ. At'ahã tsa najmi chjúngajnu xinkũ, kjút'ayák'unnũ ndanindõ nk'ie nga najmi kama 'yúhunnũ.

⁶ Tíb'ejná ndainũ tsa b'a n'õo. Najmi kjuã'yún títs'ihinnũ kui niĩ. ⁷ Mjena kai tsa ngatentẽ xũtã k'úentu suba xi nkúhu an, tunga kj'ái kj'áihĩ kjuãnda xi kitsjánã Ntĩaná nga nkúnkáã. Najmi tũ nku chubã kjuãnda xi kik'ainã.

⁸ Ngat'a ts'e xi najmi kjẽe bixan kõ jminchín xi ja k'ien x'ihìn, b'a tíxian nga nda tjín tsa k'úentu suba xi nkúhu an. ⁹ Tunga tsa najmi kama 'yúhün nk'ie nga mjehe nga chjúngajnu, tũ sahã incha katixan. At'ahã tũ sahã nda tjín nga kuixan tsa ch'on ts'ín kuinchjã animahã.

¹⁰ Ngat'a ts'e xi ja tsixan títsjahã kjuatéxuma xu'bj, kjuatéxuma xi najmi an ts'an, xi Nda Ntĩaná ts'e. Xi tí'mi chjuún najmi tũ kat'éjña x'ihìn. ¹¹ Tunga tsa ni xi tíb'ejñaha x'ihìn, najmi tã katixahan kõ tsa kanchjakõnda ngáha. Kõ xi tí'mi x'in najmi tũ kat'éjña chjuúhün.

¹² Ngat'a ts'e xi tjíntukõ xinkjín nga s'ejihìn kõ xi najmi s'ejihìn Ntĩaná, an xi b'a tíxihìn, najmi Nda Ntĩaná xi b'a ts'ín tibatéxumahã. Tsa nku ndã nts'eé tjñahã chjuún xi najmi s'ejihìn Ntĩaná kõ tsa yuhũ chjuúhün nga k'úejñakõhõ, najmi tũ kat'éjña. ¹³ Kõ tsa nku tachjuún tjñahã x'in xi najmi s'ejihìn Ntĩaná kõ tsa yuhũ x'ihìn nga k'úejñakõhõ, najmi tũ kat'éjña. ¹⁴ At'ahã ndã xi tí'mi x'in xi najmi s'ejihìn Ntĩaná, fáts'ehe Ntĩaná tũ ngat'ahã chjuúhün xi s'ejihìn. Kõ tachjuún xi najmi s'ejihìn Ntĩaná, fáts'ehe Ntĩaná tũ ngat'ahã x'ihìn xi s'ejihìn. Tsa najmi b'a maha niũ, najmi je ntihĩ nginkün Ntĩaná. Tunga nd'ái Ntĩaná ja ts'e ntihĩ.

¹⁵ Tunga tsa xi najmi s'ejihìn Ntĩaná mjehe k'úejña xi s'ejihìn, tsa x'ihìn kõ tsa chjuúhün maha, najmi tjihìn kjuã'yún ndã nts'eé kõ a rã nichjaá nga k'úejñakõ xi najmi s'ejihìn Ntĩaná. At'ahã Ntĩaná mjehe nga s'enã kjuajyu nga kuintsubaá. ¹⁶ At'ahã, ¿nkú n'e yahani ji xi tí'mihi chjuún tsa kujjneihĩ x'ihìn? ¿Kõ nkú n'e yahani ji xi tí'mihi x'in tsa kujjneihĩ chjĩhìn?

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ja játs'enã Ntĩaná, kui xi 'yún chjĩhi ra

¹⁷ Tunga tjihín ni nga kat'entu nga nkúnkú xũtã xi nkú ts'ín kitsjáha Ntĩaná kõ kat'entu xi nkú ts'ín tjíntu nk'ie nga

Ntjāná kinchjahā nga kjuáts'ehe. Kui kjuatéxuma xu'bj xi tsjahā ngayjee xutā ninku. ¹⁸ Xi Ntjāná kikj'áts'ehe nk'ie nga ja kin'ehe ni circuncision, najmi tu katjántahā rā yjohō. Kō xi Ntjāná kikj'áts'ehe nk'ie nga najmi kjee n'ehe ni circuncision, najmi tu kats'in ni circuncision. ¹⁹ Najmi chumi ni ts'ijhin tsa kin'ená kō tsa najmi kin'ená ni circuncision. Nk'iehé nga n'etjusaán kjuatéxumahā Ntjāná, kuih xi chjihī rā.

²⁰ Kat'entu saha nga nkúnkú xutā xi nkú ts'in tjintu nk'ie nga Ntjāná kinchjahā nga kjuáts'ehe. ²¹ Tsa ja tsatéñahi jóo nk'ie nga kikj'áts'ehi Ntjāná, najmi tu fantahā rj yjohi. Tunga tsa tísakú nnyáhi nga kama ndáhi yjohi, b'a n'ei. ²² At'ahā xi kich'ats'e nk'ie nga Ntjāná kikj'áts'ehe, kui xi ja ndáhi yjohō nginkun Nda Ntjāná. B'a tā tjín ts'e xi ndáhi yjohō nk'ie nga Ntjāná kikj'áts'ehe. Kui xi xutā musuhu Cristo nd'ai. ²³ Tse chjī xi kis'echjī nga kich'atsenuu, kui nga najmi tu xutā musuhu xutā n'e mahanu yjonuu. ²⁴ Kui b'a maha, já nts'e, xi nkú ts'in tintsuboo nk'ie nga Ntjāná kitsúyanuu nga kjuáts'enuu, b'a ts'in tintsuba sahanu nginkun Ntjāná.

B'i ts'in basehe Pablo ngat'a ts'e tsa kuixan xutā ninku kō tsa najmi

²⁵ Ngat'a ts'e xi tjñā xunkú najmi tjinna nku kjuatéxuma xi kitsjá Nda Ntjāná xi tsjahā. Tunga xinyahánuu xi nkú ts'in ts'innkjihin k'an. At'ahā Ntjāná tsase nimanā nga kits'in mana nku xi ma n'e s'ejihin ni xi tsu. ²⁶ B'a mana nga nda tjín nga kat'entu saha xutā xi nkú nga ts'in tjintu tu ngat'ahā kjuanima xi tjín nd'ai.

²⁷ ¿A tjñahi chjuún? Najmi tu binchisjái nnyái xi nkú ts'in k'úéñai. ¿A najmi tjihin chjuún? Najmi tu binchisjái nnyái nga kuixain. ²⁸ Tsa tibixain, najmi ngatitsun t'n'ei. Kō tsa nku takjín xunkú tibixan, najmi ngatitsun tít's'in. Tunga xi kuixan s'ehe kjuasti xi tjín asuntee. An bi, najmi mjena tsa kuítjájium kui niu.

²⁹ Jun já nts'e, ni xu'bj xi mjena xinnuu. Tu chubahá nistjin tjñā sa. Kui nga nistjin xi ndyja saha, xi tjihin chjuún kats'in xi nkúhu tsa najmi tjihin. ³⁰ Xi tíntá kats'in xi nkúhu tsa najmi tíntá. Xi tsjo tjihin kats'in xi nkúhu tsa najmi tsjo tjihin. Xi tib'atse tsa mí nihi, kats'in xi nkúhu tsa najmi kui ts'e niu. ³¹ Kō xi tít's'inchjén tsa mí nihi, kats'in xi nkúhu tsa najmi kui niu xi 'yún chjī. At'ahā ndyja asuntee xi týaá nd'ai.

³² Mjena nga najmi kjuántahā ruu yjonuu. Xi tjñā xunkú, kui xi ni xi ts'e Nda Ntjāná fantahā rā yjohō kō xi nkú ts'in ts'jín ni xi tsjohō Nda Ntjāná. ³³ Tunga xi tjñahā chjuún, ni xi tjín kui xi fantahā rā yjohō kō xi nkú ts'in ts'jín ni xi tsjohō chjuúhun. ³⁴ B'a ts'in najmi nkuhú ni xi kjintahā rā. Nku tachjuún xi najmi tjihin x'in kō a rā takjín xi tjñā xunkú, kui xi fantahā rā

yjohō ni xi ts'e Nda Ntīanā kō xi nkú ts'ín kama je yjonintehe kō animaha. Tunga tachjuún xi tǐñaha x'ín, ni xi tǐn kui xi fántaha ra yjohō kō xi nkú ts'ín ts'íin ni xi tsjohō x'ihin.

³⁵ Ngandanuu b'a tíxihinnuu. Najmi mjena tsa ch'á ts'ink'anjinuu. Mje nína nga nda n'e kuintsuboo kō n'ekjas'en sisihuun yjonuu Nda Ntīanā.

³⁶ Tsa tǐn xi b'a maha nga najmi títs'íntjusunkō ni xi y'éndakō takjín xi ja tǐndakohō, kō tsa ja tǐf'a núhū takjún kō b'a maha nga tū sahá nda tǐn nga kuixanko, kats'ín xi nkú ts'ín tíma mjehe. Katixan. Najmi ngatitsun niu. ³⁷ Tunga xi tǐnkuhū k'un nga najmi kuixan kō chúkjuaha ts'ín njenta yjohō nga chjuún ma mjehe, kō ma 'yúhūn nga b'éch'ohō yjohō, kō ja kits'ínnkjink'un sisin nga tū sahá nda tǐn nga najmi kuixan, nda tǐn nga najmi kuixan. ³⁸ Kui b'a maha, xi kuixankohō xi tǐndakohō, nda ts'íin. Tunga 'yún nda tǐn sa ni xi ts'íin xi najmi kuixan.

³⁹ Nku tachjuún xi tǐñaha x'ín, kui xi tǐt'a'yúnkō x'ihin nk'ie nga tǐña sa. Tunga tsa kuayá x'ihin, kama ndaí ngáha ra yjohō kō kama k'úéñakō ngáha xi mjehe, tsa nku xi ta s'ejihin Ntīanā k'úéñakō. ⁴⁰ Tunga b'ahá xian nga 'yún nda ts'ín k'úéñña tsa najmi ta k'úéñakohō x'ín. B'a ts'ín ts'innkjíhin k'an kō ndzjen mana nga ta tǐñajinna Espirituhū Ntīanā nga b'a tíxian.

8

B'í ts'ín tsakúya Pablo ngat'a ts'e nichine xi chje 'baihi ntia xi ntsja xuta ts'ínnda

¹ Kuinchjako ma ngánuu nd'aj ngat'a ts'e nichine xi chje 'baihi ntia xi ntsja xuta ts'ínnda. Ja yaá nkú tǐhín ra ngat'a ts'e kui ni. Tunga ni xi be xuta, kui xi ts'ín ngak'uhūn. Kjuatjoo bi, kui xi tsjá nga'yúhūn xuta. ² Xi b'a maha nga be tsa mí nihi, kui xi najmi kjee be xi nkú ts'ín tǐhín nga skue. ³ Tunga xi tjohō Ntīanā bi, Ntīanā be yáha xuta xu'bo.

⁴ Kui b'a maha, ngat'a ts'e tsa ma chine nichine xi chje kik'aihi ntia xi ntsja xuta kits'ínnndaha, yaá nga ntia xu'bo najmi chumi ni chjǐhi ra kō nga nku tutuhú maha Ntīanā. Najmi tǐn sa k'ǐ. ⁵ Kjuaxi nga tǐn nk'a ján kō t'anankiu xi ntia tsuhū xuta, kō santaha nkjin maha xi 'mi ntia kō nkjin maha xi chubā yankjúhún. ⁶ Nǎ bi, nku tutuhú maha Ntīanā. Kui xi Ntia Na'miu xi kits'ínnnda ngayjee ni xi tǐn kō at'aha mjehe kui nga tintsuahaná. Kō ta nku tutuhú maha Nda Ntīanā, kui xi Jesucristō xi ngat'aha tǐhín ni xi tǐn kō xi ngat'aha tintsuahaná.

⁷ Tunga najmi ngatenteehé xuta be ni xu'bi. Tǐn xi ja kama nkaha ntia xi ntsja xuta ts'índaha. Tsa xuta xu'bo kjine nichine xi chje kik'aihi ntio, tū sa b'ahá tsu

ngá kjuankjintak'uhun nga ja chuntí kama nginkun Ntjaná, at'aha najmi ndjá tjíya kjuankjintak'uhun. ⁸ Kjuaxi nga najmi ngat'aha ni xi chineé binchúk'un tiñahaá Ntjaná. Najmi 'yún nda kama saá tsa chineé kō najmi 'yún ch'onk'un kama saá tsa najmi chineé.

⁹ Tjñña ndaínuu ni xi ma chino, tunga chasenú nga ni xi chino najmi ts'ínndyjajihin xuta xi najmi ndjá tìncha. ¹⁰ At'aha tsa nku xi najmi ndjá tjíya kjuankjintak'uhun skuēhi ji xi ja yai ni xu'bi nga kabinchin nku ante má yankjún ntia xi ntsja xuta kits'índaha kō nga tíchinei ni xi tjín yo, ¿a najmi kohó kui kama k'un kjine ni xi chje kik'aihi ra ntia xu'bo? ¹¹ B'a ts'ín ngat'aha ni xi yai ndyaha nda nts'eé xu'bi xi najmi ndjá síjña, xi Cristo k'ienntjáíhi.

¹² Nk'ie nga b'a ts'ín tín'ekatsúnjiun kjuankjintak'uhun já nts'eé xi najmi ndjá tìncha, ngatitsun xi tífi kontraha já nts'eé tín'o kō tā xi tífi kontraha Cristo. ¹³ Kui b'a maha, tsa ngat'aha nichinena títs'inkijnejihinna ngatitsun nda nts'é, tu sahá ndaha nku nistjin najmi tā kjínehena yjo, tu xi b'a ts'ín najmi ts'inkijnejihinna ngatitsun nda nts'é.

9

B'i ts'ín tsasinntjai yjoho Pablo nga kjuaxi nga nda postru

¹ ¿A najmi kamahá ts'ian ni xi ts'ín nku nda postru? ¿A najmi nda postruná? ¿A najmi tunkáhán kikiēkohona Nda Ntjaná Jesu? ¿A najmi juhún nga chjihí xá xi títs'ian nga Nda Ntjaná títs'in xáha? ² Tā ndaha tsa tjín xi najmi ts'ínkjáíhin nga an xi nku nda postru, tunga jun tjíhin nga n'ekjáínnú. At'aha nd'ai nk'ie nga s'ejinnuu Nda Ntjaná, kui niu xi bakúchji nga kjuaxi nga an xi nku nda postru.

³ B'i ts'ín básintja yjona nginkun xuta xi b'aya xána. ⁴ ¿A najmi kamahá n'ekjáíhin an kō Bernabe ni xi chinej kō ni xi s'í? ⁵ ¿A najmi kamahá nga s'ejñani chjuún xi s'jihin Ntjaná, xi tsjénkoní nga künimai xi nkú incha ts'ín já postru xingisoo kō já nts'e Nda Ntjaná kō Pedro? ⁶ ¿A tu nkuhú an kō Bernabe tjíhinna nga n'exái tu xi sakúhuni ni xi machjénni?

⁷ Nku nda jun, ¿a kuihi b'échjí ni xi fet'aha nga ts'ín xáha? Xi b'éntje tuntsajé, ¿a najmi kjinehé tuu? Xi kunntá chutsanka, ¿a najmi yohó sakút'aha ni xi kjine? ⁸ ¿A kjuankjintak'un ts'ahán tib'asjehena ni xi tíxian? ¿A najmi b'ahá tā ts'ín tjít'a kjuatéxumoo? ⁹ At'aha b'a ts'ín y'ét'a Moise xujun kjuatéxumoo: “Najmi tu tsa b'e'ohoo turu tsa tu xi najmi kjinehe tuniñu nk'ie nga títs'ínxá nga tibítjá tuniñu.” ¿A turuhú kjintaha ra Ntjaná? ¹⁰ ¿A najmi ngandaná b'a kitsú? Johon, ngandaná b'a ts'ín kis'et'aha kjuatéxumoo. At'aha xi bakján t'anankiu kō xi bitjá tuniñu, kui xi tjíhin nga kuyaha nga tā sakút'aha chon.

11 Kui kjuaha, tsa jin t'ib'entjeheni ajinnu ni xi ts'e Ntiana, za tsehe ni xi t'ibinchij tsa ta sakut'ani chuba chahan ni xi tjinnu ei asuntei? 12 Tsa k'aj ma sakut'aha ni xi tjinnu, za najmi yuhun tshuni nga sakut'ani ni xi tjinnu? Kaman kuinchij, tunga najmi b'aha tin'ei. Ni xi n'e ni, n'e chukjai ngayjee ni xi mat'ain tu xi najmi chumi ni k'uech'oho ra xuta en nda tsuhu Cristo.

13 A najmi yanu nga xi ts'inxá ninku kjine ni xi masun ninku ko xi ts'inxát'a nachan chje ta sakut'aha yjoho chu xi n'ek'ien yo? 14 B'a ta ts'in y'enda Ntiana nga xi b'enjimi en nda tsuhu, en xi k'uenjimi k'uentuhu. Yo sakuhu ra ni xi kje.

15 Tunga an ndahachi najmi t'ibankia ni xi t'ihin nga kanena kai. Ko ta ndaha najmi t'it'innunu tsa tu xi ni k'uaihinu. Tu sa ni nda t'jin tsa kuaya kintehe ni nga tu nku k'uaihina ni, at'aha tsjo t'inna nga najmi chumi ni t'ibaina. 16 Nk'ie nga t'ib'enjimi en nda tsuhu Jesucristo, najmi kui kjuaha tsa nk'a k'uasjehena yjona. At'aha ja t'jinena nga b'a ts'ian. iNima ru ts'ihinna tsa najmi k'uenjimi en nda tsuhu Jesucristo!

17 Kui b'a maha, tsa xa an mjehena k'uenjimihina en nda tsuu, ts'inkjihin chjina. Tunga tsa t'jinena nga k'uenjimi, a xa xi kik'aihina t'it'ian ma. 18 Kui nga, imi chjhi xi ts'inkjihin ra ma? Chjina nga najmi f'achja nga b'enjimi en nda tsuhu Jesucristo ko nga najmi bankia ni xi kanena ngat'aha nga t'ib'enjimi en nda tsuu.

B'i ts'in kitsuya Pablo ni xi ts'in nga ts'in xaha

19 Ndaha tsa ndaina yjona, tunga jahá kits'in ma yjona nku nda musuhu ngayjee xuta, tu xi b'a ts'in nkjin xuta ts'in ngana sahana nga kuakj'a ehen Cristo. 20 Ajihin xuta xi ntje judio tjeheh ra b'a ts'ian xi nkú ts'in xuta xi ntje judio tjeheh ra, tu xi ts'in nganahana kui xuto. Ndaha tsa an najmi t'ijnanena kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise, tunga ajihin xuta xi t'ijnanehe kjuatexumoo b'a ts'ian xi nkú ts'in xi t'ijnanehe kjuatexumoo, tu xi ts'in nganahana kui xuto.

21 Ajihin xuta xi najmi t'ijnanehe kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise b'a ts'ian xi nkúhu tsa ko an najmi t'ijnanena kjuatexumoo, tu xi ts'in nganahana xuta xi najmi t'ijnanehe kjuatexumoo. Tunga najmi t'ijina t'axihin ra kjuatexumaha Ntiana, at'aha kjuatexumaha Cristo t'ijnajihin. 22 Ajihin xuta xi najmi ndja t'inja nginkun Ntiana b'a ta ts'in ts'in ma yjona, tu xi ts'in nganahana xuta xi najmi kje ndja t'inja. Ts'in ma yjona xi nkú k'un ngayje tikja xuta tu xi t'jin xi k'uanikihi. 23 B'a t'it'ian at'aha xaha en nda tsuhu Jesucristo t'it'ian ko tu xi ta sakuhuna kjuanda xi tsja.

24 A najmi yanu, nk'ie nga nkjin maha xi bangatsanka, nkuhu xi ts'in ngana? Kui nga t'iyutsanka sisihinnu tu xi

kama n'ekjáihin ruu chjí xi k'uainá. ²⁵ Kó xi b'énda yjohó nga tsúton, nkjin ni xi b'éch'ohó yjohó. B'a incha ts'in tu xi kama ts'ínkjáihin ra nku chjí xi batsun. Tunga ñá bi, tíb'endaá yjoná tu xi n'ekjáihin raá nku chjí xi najmi maha batsun.

²⁶ An bi, najmi títangatsanka xi nkúhu xi chuba títangatsankahá kó najmi títjan xi nkúhu xi chuba tít'éjin séhén. ²⁷ Tu sa ní títjahá kjuanima yjonintena kó tít'sink'a nnyá, tu xi najmi ndyjahana an xi y'enijmíhi xuta xingisoo.

10

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kits'inchjén ni xi kamat'ain ntje cháha xuta judio

¹ Jun já nts'e, najmi mjena nga n'echayo ni xi kamat'ain ntje cháha xuta judio. Ngayjee y'ema kintehe nintí xi kitsjániyáha kó ngayjee j'atikjá ntáchak'uun. ² B'a ts'in ngayjee nkúhu kamakoho Moise nga kisaténtájin nintíu kó ntáchak'uun.

³ Nkúhú nichine xi kitsjáha Ntíaná incha kikjine ngayjee ⁴ kó nkúhú ntá xi kitsjáha Ntíaná incha kik'i ngayjee. Incha kik'i ntánijua xi tsitjuhu nku naxi xi kitsjáha Ntíaná. Kui naxiu xi Cristo kó kui naxiu xi kitsjenkoho. ⁵ Tunga ndaha tsa b'a kama, najmi kisasíhin Ntíaná xi nkú ts'in y'entu nkjin xuto. Kui kjuaha incha k'iehen ante kixiu.

⁶ Ni xi kamat'ain xuta xu'bo kis'ejña chubayaná, tu xi najmi n'e mjehená ni xi najmi nda xi nkú ts'in kits'in mje xuta xu'bo. ⁷ Najmi tu n'etsjohoo ntia xi ntsja xuta ts'innda xi nkú kits'in k'ua xuta xu'bo, xi nkú ts'in tjit'a éhen Ntíaná: "Y'entu xuta nga kikjine kó kik'i kó askahan incha tsisintjen nga kitenki tsjo."

⁸ Najmi tu chuba suntukonáá xinkjá xi nkú kits'in k'ua xuta xu'bo. Kui kjuaha k'iehen kan jan mij nga nkúhú nistjin sa. ⁹ Najmi tu chjut'ayák'aán Nda Ntíaná xi nkú kits'in k'ua xuta xu'bo. Kui kjuaha k'iehen nga kikjinehe ra ye. ¹⁰ Najmi tu chubayanó Ntíaná xi nkú kits'in k'ua xuta xu'bo. Kui kjuaha nga ntítsje xi ts'ínkje xuta kits'ínk'iehen ra.

¹¹ Ni xu'bi xi kamat'ain ntje cháha xuta judio, kui xi kis'ejña chubayaná. Xujun éhen Ntíaná kis'et'a niu tu xi tsjániyáhaná ñá xi tintsubaá nd'ai nistjin xi fekuu. ¹² Kui b'a maha, xi ts'ínkjink'un nga najmi kujjnenki, kakuhun yjohó tu xi najmi kujjnenkihi. ¹³ Ni xi timat'on nga tichjut'ayák'unnuu najmi ts'ati sa nga ni xi mat'ain xuta. Ma ma 'yún tak'aán Ntíaná. Najmi tsjante tsa 'yún chjut'ayák'un sanuu nga kjuáinenuu nku ni xi najmi kujchjúkjuanu. Tsjániyá nínuu xi nkú ts'in kuitjunkihinu nk'ie nga chjut'ayák'unnuu, tu xi b'a ts'in n'e chúkjuahanu ni xi nibanenuu.

¹⁴ Já nts'ena xi tjona, kui nga tankín t'axíhin ruu ntia xi ntsja xuta ts'inndaha. ¹⁵ Tíinchjakonuu xi nkúhu xuta xi be ni xi ts'in.

N'enkjínk'un sisiun ni xi tíxinnu. ¹⁶ Nk'ie nga 'yaá binu nkjúun nga 'bajihí máb'achjihí Ntíaná, ¿a najmi nkuhú bichú majihín jníhi Cristo? Kó nk'ie nga chineé nínkuan xi bakjanyaá, ¿a najmi nkuhú bichú majihín yjonintehé Cristo? ¹⁷ Nkuhú maha nínkuon, kui nga nkuhú yjoninte bichú mahaná ndaha tsa nkjin mahaná. At'aha ngatenteé sakút'aná nínkuan xi nkuhú maha.

¹⁸ Chase chubayohoo xuta xi ntje Israel tjehen ra. Xi incha kjine yjoho chu xi chje 'bajihí Ntíaná, ¿a najmi nkuhú bichú majihín chje xi s'entusún nathan chje? ¹⁹ Nk'ie nga b'a tíxian, najmi b'a tíxian tsa chjihí ra ntia xi ntsja xuta ts'índaha kó ta ndaha tsa chjihí ra yjo xi 'bajihí chje. ²⁰ Ni xi tíxin níná, chje xi tsjáha ntia xuta, kui xi jánindoó títsjáha. Najmi Ntíaná tsjáha niu. Najmi mjena tsa tjín ni xi s'ekonuu jánindoó.

²¹ Najmi kama s'iuo chutsín xi ts'e Nda Ntíaná kó ta chutsín xi ts'e jánindoó. Najmi kama kuintsubat'o yámixa xi ts'e Nda Ntíaná kó ta yámixa xi ts'e jánindoó. ²² ¿A ra mjehéná nga kama stihí Ntíaná? ¿A 'yuhún tjinná nga'yún nga kama kuankín kontraá Ntíaná?

B'i ts'in tsakúya Pablo nkje chineé yjo xi ja kin'e ma chje

²³ "Ma ts'ian tu mí nihí ni", tsu xuta. Tunga najmi ngandaná ngayjee niu. "Ma ts'ian tu mí nihí ni", tsu xuta. Tunga najmi ngatenteéhé niu tsjá nga'yunná. ²⁴ Ndaha nku najmi tu katangisjai ngandaha. Ni xi kama ní ngandaha xuta xinkjín katangisjai.

²⁵ Kama chinoo tu mí yjohó ni xi tjín má satéña yjo. Najmi tu b'a bixiún tsa kui niu xi ts'ínkatsún kjuankjintak'unnu. ²⁶ At'aha ngayjee asuntee kó ni xi tjihin, Ntíaná ts'e.

²⁷ Tsa nku xi najmi s'ejihín Ntíaná b'a kuitsunuu nga kuankín chinoo niñu ni'yaha kó tsa mjenuu kuankiún yo, chinoo tu mí ni xi k'uejñat'ahanuu. Najmi tu b'a bixiún tsa kui niu xi ts'ínkatsún kjuankjintak'unnu. ²⁸ Tunga tsa tjín xi b'a kuitsunuu: "Ntia xi ntsja xuta ts'índaha ja kik'aihi chje yjo xu'bi", najmi tu chino nk'ie. T'ech'ohoo yjonuu niu tu ngat'aha tsa nkú kamaha xi b'a kuatsunuu kó tu ngat'aha tsa kuatsún kjuankjintak'uhun.

²⁹ Najmi b'a tíxian tsa kjuankjintak'uhun xi kjine niu kuatsún. Kjuankjintak'un níhi xi b'a kuatsúu tíxian. At'aha, ¿á xi nkú ts'in tínchjaha kjuankjintak'uhun xuta xi k'ái chasehe ra nga cha mí nihi xi ma ts'ian? ³⁰ Tsa tsjáha máb'achjihí Ntíaná at'aha títsjana ni xi tíne, ¿á kuinchjayanehena xuta tsa kjine ni xi ja kuatsjáha máb'achjihí Ntíaná?

³¹ Kui b'a maha, tsa chinoo kó tsa s'iu kó tsa tu mí nihí ni xi n'oo, ngayje ni xi n'oo katakúchji kjuachánkaha Ntíaná. ³² Najmi tu n'o nga ndyjajihin xuta xi ntjehe judio tjehen ra

ko xi najmi ntjehe judio tjeheŋ ra ko ta ndaha xuta ninkuhu Ntjaná. ³³ An bi, tu mí nihí ni xi ts'ian, ni xi sasíhín ngayjee xuta ts'ian. Najmi tu ni xi ngandana bangisja nga ts'ian. Ni xi kama ní ngandaha xuta ts'ian. B'a ts'ian tu xi k'uankihi.

11

¹ B'a ta n'oo xi nkú nga ts'ian, at'aha an bi, b'a ta ts'ian xi nkúhu Cristo.

B'í ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín skuenkjún jminchjún

² Tsjo ts'ín nchjanijmíyahānuu, já nts'e, at'aha tehente f'áitsjennuu an ko at'aha tín'o ni xi tsakuyānuu. Kui ni xi kik'aina ko b'a ta ts'ín kits'inkjas'ennuu. ³ Tunga mjehéna nga choo nga Cristo kui xi tjeŋ tíjuhūn nga nkúnkú jáx'in, ko xi tí'mi x'in kui xi tjeŋ tíjuhūn chjuúhūn, ko Ntjaná kui xi tjeŋ tíjuhūn Cristo.

⁴ Tu yá ndahá ni xi k'u'é'ma nintaku nk'ie nga kuinchjako Ntjaná ko tsa nga ts'ínkjas'en én xi tsjáha Ntjaná, kui xi najmi tibenkjún xi tjeŋ tíjuhūn. ⁵ Ko tu yá tachjuúhūn ni xi najmi k'u'é'ma nintaku nk'ie nga kuinchjako Ntjaná ko tsa nga ts'ínkjas'en én xi tsjáha Ntjaná, kui tachjúun xi najmi tibenkjún xi tjeŋ tíjuhūn. Nk'ie nga chasehe raá, b'a joyaha tsa kichj'ajnu kaha. ⁶ At'aha tsa nku tachjuún najmi k'u'é'ma nintaku, tu sahá katate ntsjaha. Ko tsa subaha nga kuate ntsjaha ko a ra nga kj'ujánu kaha yjoho, tu sahá kat'é'ma nintaku ma.

⁷ Xi tí'mi ndax'in najmi tjihin nga k'u'é'ma nintaku. At'aha xi nkú ts'ín tjíyaha Ntjaná, b'a ts'ín kits'ínndaha Ntjaná ndax'in xi tjuun, ko kui ndo bakúchji kjuachánkaha Ntjaná. Tunga xi tí'mi tachjuún, kui xi bakúchji kjuachánkaha xi tí'mi x'in. ⁸ At'aha ndax'in xi tjuun najmi yjonintehe tachjúun nibaha ra. Tachjuún xi tjuun ní xi nibaha ra yjonintehe ndax'iun. ⁹ Najmi ngandaha tachjúun kin'endaha ndax'iun. Ngandaha ní ndax'iun kin'endaha tachjúun. ¹⁰ Kui kjuaha tjihin nga k'u'é'maha nintaku xi tí'mi tachjuún, tu xi skuenkjúhun xi batéxumaha ko skuenkjúhun ntítsjee.

¹¹ Tunga ajinná xi s'ejinná Nda Ntjaná, tjín xi chjuúun at'aha ta tjín xi x'in, ko tjín xi x'in at'aha ta tjín xi chjuúun. ¹² At'aha xi nkú ts'ín yjonintehe ndax'iun nibaha ra tachjuún xi tjuun, b'a ta ts'ín nd'ai xi tí'mi tachjuún tsihín xi x'in tí'mi. At'aha ngatentee ni xi tjín nginkun Ntjaná nibaha ra.

¹³ N'enkjíntak'un sisiun ni xu'bi. ¿A nda tjín nga nku tachjuún najmi k'u'é'ma nintaku nk'ie nga kuinchjako Ntjaná? ¹⁴ Xi nkú ts'ín yaha, tsa nku nda ts'ínndju ntsjaha, ta kui ta maha títsjáha kjuasuba yjoho. ¹⁵ Tunga tsjohó tjihin nku

tachjuún tsa ts'íinnđu ntsjahá. At'ahá kui xi kik'aihi nga ndju kama ntsjahá tu xi k'ué'makoho nintaku.

¹⁶ Tunga tsa tjín xi mjehe k'uésiyáha ni xu'bi, najmi b'a ts'ín nkani kō tā ndaha najmi b'a ts'ín nkaha xuta ninkuhu Ntíaná.

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín tjihin nga n'ekj'áitsjen ngabayahá Nda Ntíaná nk'ie nga kama ñjakú xuta ninku

¹⁷ Najmi tinchjako tsjo tsjonuu ni xi xinnuu nd'ai, at'ahá najmi ngandanuu ma ñjakúkohonu xinkiu. N'e'un níhi xinkiu nga ma ñjakú. ¹⁸ Kui ni xu'bi xi tjun xinnuu. Tí'miyana nga b'i ngjáhán ch'ach'anú xinkiu nga n'esje t'axiún yjonuu nk'ie nga ma ñjakú ninku. Kō santaha tís'ejinna ni xi tí'mina, ¹⁹ at'ahá tjíhín ni nga ch'ach'anú xinkiu nga n'esje t'axiún yjonuu tu xi chaha yá xi ndjá síña nginkun Ntíaná.

²⁰ Nk'ie nga ma ñjakúko xinkiu, najmi n'o xi nkú ts'ín tsakúyaná Nda Ntíaná nga kikjineko sa já ni'yakuyáha. ²¹ At'ahá nk'ie nga chino, b'i ngján nkúnkú fakj'á ni xi ts'e. Tjín xi najmi sakúhu nichinee kō tjín ngá xi ma ch'i. ²² ¿A ra najmi tjíhinnuu ni'ya má nga kama chinoo kō s'iu? ¿Á tu ni xi najmi chumi ni chjíhi ra tín'ekohonu xuta ninkuhu Ntíaná kō tí'baihi ruu kjuasuba xuta xi najmi chumi ni xi tjíhin ra? ¿Nkú xinnuu? ¿"Nda tín'o", a xinnuu? Nk'ie nga b'i tín'o, najmi tjín xi nkú ts'ín "Nda tín'o" xihinnuu.

²³ Tā kui ma maha én xi kitsjána Nda Ntíaná, tā kui ma maha én xi tsakuyánuu. B'i kixinnuu: Tā kuihi nistjen nga kin'ekjas'en Nda Ntíaná Jesu, jakj'á ninkuan. ²⁴ Nk'ie nga ja kamahá nga kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná, tsakjánya ninkuon kō b'i kitsú: "Kui xu'bi xi yjonintena xi n'ekjas'en ngandanuu. B'i tā n'oo tu xi kj'uaítsjehennuu an."

²⁵ B'a tā ts'ín jakj'á chutsiun nk'ie nga ja kamahá nga kikjine nichinee. B'i kitsú: "Kui chutsiun títakúchji jnina xi ja tít'éndako tsetsehe Ntíaná nd'ai xi nkú ts'ín nda ts'ínko xuta. B'i tā n'oo tu xi kj'uaítsjehennuu an xki xki nga s'iu." ²⁶ Kui b'a maha, xki nga chinoo ninkuon kō s'iyō chutsiun, b'ahá ra nga kik'atuts'ihin kui ni santa nkúhu nga kj'uaí ngáha Nda Ntíaná, títixinyo nga k'ien.

²⁷ Kui nga tu yáhá ni xi najmi skuenkjühun nga kjine ninkuon kō nga k'úya chutsiun nga ts'ín xi nkú kitsú Nda Ntíaná, kui xi títsejen jé nga najmi tibenkjún yjonintehe kō jníhi Nda Ntíaná. ²⁸ Kui b'a maha, kintehe ni nga xuta kjine ninkuon kō nga k'úya chutsiun, tjihin ni nga katasejin sisin animaha. ²⁹ At'ahá tsa tjín xi chubá kjinehé kō chubá k'úhí nga najmi ts'ínkie yjohō nga yjonintehe Nda Ntíaná niu, kui xi n'enijéhe ra at'ahá chubá tijkinehé kō tí'bi niu.

³⁰ Kui kjuaha nga tjihin ajinnuu nkjin xi kjintu'un ko xk'ien ko k'ua xi ja k'ien. ³¹ Tunga tsa chajin sisihin animaná, Ntjaná najmi ts'ínk'anjiná je. ³² Nk'ie nga base Ndantjaná tsa nda ko tsa najmi nda ni xi n'eé, yo titsjanianá tu xi najmi n'enijehená nistjin nga n'enijehé xuta xi tjin asuntee.

³³ Kui b'a maha, já nts'ena, nk'ie nga kama njakú nga chinoo nichinee, b'i ngján chúyohoo xinkiu. ³⁴ Tsa tjin xi tíma bjohó, ni'yaha kakjine. B'a kats'in tu xi najmi ts'ínk'a niyaha ra Ntjaná ngat'aha ni xi tít's'in nk'ie nga tíma njakúkoo xinkiu.

Ni xi tjin sa ajinnuu, nk'ie nga kfinsenuu k'uendá.

12

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kj'ai kj'ai kjuanda tsjáha Espirituhu Ntjaná xuta ninku

¹ Jun já nts'e, mjena nga choo nga nkjin tjká kjuanda xi tsjáha Espirituhu Ntjaná xuta ninku.

² Yo xi nkú n'e tinsuboo nk'ie, nga najmi kjee s'ejinnuu Ntjaná. Xi nkúhu tsa kichju'yunnuu nga kitsjennkíhuu ntia xi najmi maha nchja, xi ntsja xuta ts'índaha. ³ Kui b'a maha, tixinyahanuu nga ndaha nku xuta xi Espirituhu Ntjaná tít's'ínkinchjaha najmi ma b'a tsu: "¡Najmi nda Jesu!" Ko ta ndaha nku najmi ma: "¡Jesu xi Nda Ntjaná!" tsu, tsa najmi tjñajihin Espirituhu Ntjaná.

⁴ Kj'ai kj'ai kjuanda xi 'baihi xuta, tunga nkuhú maha Espirituhu Ntjaná xi tsjáha. ⁵ Kj'ai kj'ai xá xi maha ts'in xuta, tunga nkuhú maha Nda Ntjaná xi tsjá xaha. ⁶ Kj'ai kj'ai ni xi maha incha ts'in, tunga nkuhú Ntjaná xi ts'in ngayjee niu nga ts'ínxajinyehé xuta ninku.

⁷ Nga nkúnkú kik'aihi nga Espirituhu Ntjaná kuakúchji yjohó ngandaha ngayjee xuta ninku. ⁸ Tjin xi Espiritu tsjáha nga kuitsuyaha xuta én xi nanka, ko ta tjin xi ta kuihi Espiritu tsjáha nga kuitsuyaha xuta ni xi kamankjihin. ⁹ Tjin xi ta kuihi Espiritu tsjáha nga 'yún s'ejihin Ntjaná, ko tjin ngá xi ts'ínk'ihí xuta. Ta kuihi Espiritu xi tsjáha nga b'a ts'ín.

¹⁰ Tjin xi maha ts'in kjuankjún, ko tjin ngá xi Ntjaná tsjáha éhen, as'ai ts'ínkas'en niu. Tjin xi mankjihin tsa kjuaxi nga Espirituhu Ntjaná tjñajihin xuta. Tjin xi nchja kj'ai én xi tsjáha Espiritu, ko tjin ngá xi ts'ínk'atiya én xi tsjá Espiritu. ¹¹ Nkuhú Espirituhu Ntjaná xi ts'in ngayjee ni xu'bi. Xi nkú ts'in mjehe tsjá nii, b'a ts'in tsjáha nga nkúnkú xuta ninku.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga nkuhú kich'aá xinkia ná xi xuta ninku

¹² Xi nkúhu yjonintená, nkuhú maha tunga nkjihin ni xi tjihin nga tjixanya. Ko ngayjee ni xi tjihin, ndaha tsa nkjin

maha tūnga nkuhú yjoninte bichú ma. B'a tā tjin ngat'a ts'e Cristo. ¹³ At'aha nkuhú Espirituhu Ntjaná kiséntáhaná ngatenteé kō ngayjeé kik'ainá nga ki'yaá tā kuihi Espirituhu Ntjaná. B'a ts'in nkuhú yjoninte tsichu mahaná, ndaha tsa xutá xi ntje judio tjeheñ rā kō tā ndaha tsa xi najmi ntje judio tjeheñ rā, ndaha tsa xutá musu xi kich'atse kō tā ndaha tsa xi ndai yjoho.

¹⁴ Nku yjoninte najmi nku ndjuú maha. Nkjin ní ni xi y'aha rā nku yjoninte. ¹⁵ Tsa b'a kuitsu nku tsukaá: “Najmi yjonintee y'ahana at'aha najmi ntsa 'mina”, tsa b'a kuitsu, ¿a kui kjuaha nga najmi tā yjonintee y'aha rā? ¹⁶ Kō tsa nku tjabaxínñaá b'a kuitsu: “Najmi yjonintee y'ahana at'aha najmi tunkun 'mina”, tsa b'a kuitsu, ¿a kui kjuaha nga najmi yjonintee y'aha rā?

¹⁷ Tsa tū subahá tunkun kama yjonintee, ¿nkú ts'in kulinú'yáhaná? Kō tsa tū subahá tjabaxínñju kama yjonintena, ¿nkú ts'in k'juántahaná? ¹⁸ Xi nkú ts'in kisasihin Ntjaná, b'a ts'in y'éntu nga nkúnkú ni xi tjihin yjonintena. ¹⁹ At'aha tsa nkuhú ni xi tijná, najmi tā yjonintehe ma. ²⁰ Kui nga ndaha tsa nkjin maha ni xi y'aha rā yjonintee, tūnga nkuhú maha yjonintee.

²¹ “Najmi machjénna ji”, najmi tsuhu tunkaán ntsaá. Tā ndaha: “Najmi machjénna jun”, najmi tsuhu nintakaá tsukaá. ²² Tū sa ní má najmi 'yún machjénna yjonintena bixihaán, tū sa ní kui xi 'yún machjén sa. ²³ Kō xi b'a maná nga kinte tjeñ, kui xi tū sahá tsjo n'ek'ié saá. Kō má najmi mjená nga kama chji, kui xi b'e'maá, ²⁴ at'aha najmi machjéheñ nga k'úé'maá yjonintena má nga ma chji bixiaán. B'a kits'ínk'ié Ntjaná yjonintena nga 'yún n'echjí saá xi b'a maná nga kinte tjeñ.

²⁵ B'a kits'in Ntjaná tū xi najmi kama ngabihí rā xinkjin yjonintena kō tū xi b'i ngján kúhūñ rā xinkjin. ²⁶ Nga ngayjee ni xi y'aha rā yjonintena, tsa tjin xi un tibehe, tā un skuéhe xi k'oo. Kō tsa 'yún tichun sahaá nku, ngayjee xi k'oo tā tsjo incha kamaha.

²⁷ Jun xi yjonintehe Cristo. Nga nkúnkú jun, jun xi yjonintee. ²⁸ Ntjaná kitsjá nga s'e ajihin xutá ninku tjun já postru, xi ma joho já profeta xi tsuya én xi Ntjaná tsjáha, xi ma jahan já maestru, kō askahan xi maha ts'in kjuankjún, kō xi maha ts'ínkíhi xutá, kō xi be nkú ts'in kuasinko xutá, kō xi tsjen títjun, kō xi nchja kj'ai én xi Espirituhu Ntjaná tsjáha.

²⁹ ¿A ngatenteehé xutá ninku xi já postru? ¿A ngatenteehé xi já profeta? ¿A ngatenteehé xi já maestru? ¿A ngatenteehé xi maha ts'in kjuankjún? ³⁰ ¿A ngatenteehé xi kik'aihi nga kamaha ts'ínkíhi xutá? ¿A ngatenteehé xi kik'aihi nga nchja

kj'aí én xi tsjáha Espirituhu Ntíaná? ¿A ngatenteehé xi maha ts'ínk'atiya nkú tsuhu ra kj'aí én xi Ntíaná tsjáha xuta?

³¹ Kui b'a maha, ajihin ngayjee kjuanda xi tsjá Espirituhu Ntíaná, n'e mjo xi kjennu nyá. Tunga xinyahanu nku xi 'yún kjennu nyá.

13

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kjuatjoo xi 'yún chjí saha

¹ Tsa mayjena én xi tjin ko én xi nchja ntítsjee tunga tsa najmi tjíhinna kjuatjo, xi nkú joyaha nku ni xi tu tífanehé bichú ma ko a ra nku kichá xi tífanet'áha son xi ch'on ts'in nu'yá nga t'n'ekjane. ² Tsa ts'inkjas'en én xi tsjana Ntíaná, tsa mankjinna ngayjee ni xi y'éña 'ma Ntíaná, tsa be tu mí nihí ni, ko tsa 'yún s'ejinna Ntíaná nga santaha kama ts'inkjí t'axián naxi, tunga tsa najmi tjíhinna kjuatjo, najmi chumi ni chjíhi ra an. ³ Tsa tsjáha xuta x'an ngayjee ni xi tjinna ko tsa ts'inkjas'en yjona tu xi kuitíhi ngandaha xuta xi kj'aí, tunga tsa najmi tjíhinna kjuatjo, tu kjuandahá b'a ts'ian.

⁴ Xi tjíhin kjuatjo, kui xi ta tjíhin kjuatsenta ko nda animaha. Xi tjíhin kjuatjo najmi xintak'un, najmi nchja én ngak'un, najmi nk'a b'asje yjoho, ⁵ najmi ts'in ni xi najmi sasihin xuta xingisoo, najmi tu ni xi ts'e subahá bangisjai, najmi kitsa ma kjahan, najmi b'éjin tak'un ni xi najmi nda kin'ehe, ⁶ najmi tsjo maha ni ch'onk'un xi ts'in xuta. Tsjo ní maha ni xi naxu ts'in xuta. ⁷ Xi tjíhin kjuatjo ts'in'yún tak'unyje ni xi f'ajin, s'ejihin ngayjee ni xi ts'e Ntíaná, ma 'yún k'un tehente Ntíaná, ko ts'in chúkjuayje ni xi mat'ain.

⁸ Najmi kamaha kfeya kjuatjoo. Kuichú nistjin nga najmi ta ts'inkjas'eheh já profeta éhen Ntíaná, ko nga najmi ta tsjáha Ntíaná nga kwinchja xuta kj'aí kj'aí én, ko nga najmi ta kamachjéhen nga chá xi nkú ts'in yaá nd'ai. ⁹ At'aha tu ichíhi yaá nd'ai ko tu ichíhi ni xi tsuyaná já profeta nd'ai, ¹⁰ tunga nk'ie nga kuitjusun ni xi tjíhin nga kama, nk'iehé kfet'a ni xi tu ichíhi yaá nd'ai.

¹¹ Nk'ie nga ndyjana, kinchja xi nkú ts'in nchja jántí xi, kits'innkjíhin k'an xi nkú ts'in ts'innkjink'un jántí xi, ko kamankjinna xi nkú ts'in mankjihin jántí xi. Tunga nk'ie nga ja kama chá, y'eña t'axián ni xi ts'in jántí xi. ¹² At'aha nd'ai tu tíya xanáá ni xi ts'e Ntíaná xi nkú joyaha tsa nku chutsín tichaseyaá nga najmi nda ts'in tíyaá, tunga kuichúhú nistjin nga chá sisián Ntíaná. Nd'ai chuba be, tunga kuichúhú nistjin nga skue sisan. B'a ts'in skue xi nkú ts'in bena.

¹³ Najmi maha feya nga tís'ejinna Ntíaná ko nga tíma 'yún k'aán ko nga tjinná kjuatjo. Tunga kjuatjoo hó xi 'yún chjíhi ra nga nga jaan nii.

14

B'i ts'in tsakúya Pablo xá xi tjihin nga kj'ai kj'ai én nchja xuta

¹ N'e mjo kjuatjoo kō tā n'e mjo nkjin tíkjá kjuanda xi tsjá Espirituhu Ntíaná. Tunga ajihin kui niu, 'yún n'e mjo nga Ntíaná tsjánuu éhen kō nga n'ekjas'on. ² At'aha xi tsjáha Espirituhu Ntíaná nga kj'ai én kuinchja, kui xi Ntíaná nchjako, najmi xuta. Nkúhu Espiritu be ni xi nchja. Najmi tijná chji niu. Najmi ch'a be nkú tsuhu ra. ³ Tunga xi Ntíaná tsjáha éhen kō nga ts'ínkjas'en, kui xi xuta nchjako tu xi kjésintjehen, kuasinko kō tsjá nga'yúhun.

⁴ Xi kik'aihi nga nchja kj'ai én xi najmi ch'a mankjihin, tā kuihi tsjá nga'yún subaha yjoho. Tunga xi kik'aihi nga Ntíaná tsjáha éhen kō nga ts'ínkjas'en, kui xi kjesintjen xuta ninku.

⁵ Mjena kai tsa ngatentoo k'uainuu nga chubo én xi kj'ai xi tsjá Espiritu, tunga 'yúhún mje sana tsa k'uainuu nga tsjánuu Ntíaná éhen kō nga n'ekjas'on. At'aha 'yún chji saha ra xi ts'ínkjas'en én xi Ntíaná tsjáha nga xi nchja én xi kj'ai xi najmi ch'a mankjihin. Tunga ndahá tjin tsa tjin xi ts'ínk'atiya én xi kj'ai xi tsjáha Espiritu, tu xi b'a ts'in kuisintjehen xuta ninku.

⁶ Kui b'a maha, já nts'e, tsa kfínsenuu kō kuinchjakonuu kj'ai én xi tsjana Espiritu xi najmi ch'a mankjihin, ¿mí nihi xi sakúnuu tsa b'a ts'ian? ¿A najmi tu sahá nda tjin nga xinyanuu ni xi b'éjna chjina Ntíaná, kō a ra ni xi ts'e Ntíaná xi mankjinna, kō a ra ts'inkjas'ennuu nku én xi kitsjana Ntíaná, kō a ra tjin ni xi kuakuyánuu?

⁷ Santaha ni xi fane xi nkúhu yánaxu kō a ra arpa, tsa najmi kj'ai kj'ai ts'in fane, ¿nkú ts'in chaha suun xi t'n'ekjanekoho yánaxu kō a ra arpa? ⁸ Kō tsa najmi kjuane sisin tjio xi nchjaha já juun nga kjan, ¿yá xi k'uénda yjoho nga nguai kjan? ⁹ B'a ma ajinnuu. Tsa chubo kj'ai én xi najmi ch'a mankjihin, ¿nkú ts'in kamankjihin ra xuta ni xi chubo? B'a joya xi nkúhu tsa tichubajihinsón.

¹⁰ Nkjin maha én xi tjin asunntee kō nkúnkú tjihin sin. ¹¹ Tunga tsa najmi tímankjinna nkú tsuhu ra én xi tinchjakona nku nda, nku nda xi najmi yo nankihi kamaha an ndo kō an nku nda xi xin nankihi kamana ndo. ¹² B'a tā tíma ajinnuu. Mjenuu nga s'enuu nkjin tíkjá kjuanda xi tsjá Espirituhu Ntíaná. 'Yún ní n'e mjo nga nkjin katuma kjuanda xi kjésintjen xuta ninku.

¹³ Kui b'a maha, xi nchjaha kj'ai én xi tsjáha Espiritu, katankihi Ntíaná tu xi kamaha ra ts'ínk'atiya én xi kuinchja. ¹⁴ At'aha tsa nk'ie nga kuinchjaka Ntíaná, kuinchja kj'ai én xi tsjana Espiritu, najmi ts'inchjén kjuankjink'unna. Tu animana tinchjakohó Ntíaná. ¹⁵ Kui nga, ¿mí ni xi ts'ian ni ma? Animana kuinchjakohona Ntíaná, tunga tā ts'inchjénná

kju_uankjintak'unna. An_ima_na sék_ohona, t_unga t_a ts'inchjénná kju_uankjintak'unna. ¹⁶ At'ahá tsa t_u an_ima_hi ní t_in'etsjok_oh_o r_i Nt_ianá k_o as'ai t_ibasín_hjuhi nku xi najmi be ni xi t_in'ei, ¿nkú ts'in nkúhú ts'_iín mak_oh_o r_i yjoh_o nga ts'_iínts_joh_o Nt_ianá nk'ie nga najmi t_imankjih_in ni xi t_ichubai? ¹⁷ At'ahá kju_uax_i nga nda ts'in t_in'etsjoi_hi Nt_ianá nga b'a t_in'ei, t_unga najmi t_ichjus_intjenní nda xinkuu.

¹⁸ Tsjahá máb'achj_ih_i Nt_ianá nga 'yún nchja sa kj'ai é_n xi tsjána Espir_it_u nga jun. ¹⁹ T_unga nk'ie nga ma ñjakúka x_utá n_ink_u, t_u sahá mjena kuinchja tsa t_u un tsu'ba é_n xi k_uitjuj_in kju_uankjintak'unna nga te mij tsu'ba é_n xi najmi ch'a kamankjih_in. At'ahá é_n xi bitjuj_in kju_uankjintak'unna, kui xi tsjániyáha x_utá xingisoo.

²⁰ Jun já nts'e, najmi b'a t_u ts'in n'enkj_intak'un xi nkú ts'in ts'ínnkj_ink'un jántí x_i. Xi nkú ní ts'in je tjíyaha ntí x_i, b'a ní ts'in je kas'eyanu, t_unga n'enkj_intak'unnú xi nkú ts'in ts'ínnkj_ink'un x_utá xi chá. ²¹ B'_i ts'in tjít'a xuj_un kjuatéxumoo:

Kj'ai é_n k_o kj'ai x_utá xi xin nankihi
ts'inchjén nga kuinchjaka x_utá xu'bi.
T_unga ndaha tsa b'a ts'ian,
najmi kuasín_hjuna, kitsú Nt_ianá.

²² Kui b'a maha, kj'ai é_n xi tsjá Espir_it_u nga nchja x_utá, kui xi bakúchji nga'yúh_un Nt_ianá ngandaha x_utá xi najmi s'ejih_in Nt_ianá, najmi ngandaha xi ja s'ejih_in. T_unga é_n xi tsjá Nt_ianá nga n'ekjas'ehe_n x_utá, kui xi 'bai ngandaha x_utá xi ja s'ejih_in, najmi ngandaha xi najmi s'ejih_in.

²³ Tsa tíma ñjakú x_utá n_ink_u k_o tsa ngayjee kuinchja kj'ai kj'ai é_n xi tsjáha Espir_it_u, k_o tsa as'ai kjuas'en y_o x_utá xi najmi be ni xi t_in'o k_o tsa x_utá xi najmi s'ejih_in Nt_ianá, ¿a najmi b'ahá k_uits_u nga lukuu? ²⁴ T_unga tsa ngatentoo t_in'ekjas'on é_n xi t_itsján_u Nt_ianá, tsa as'ai kjuas'en y_o xi najmi s'ejih_in k_o tsa xi najmi be ni xi t_in'o, nk'ie nga k_uint'é ni xi t_ichubo, b'a k_uits_u an_ima_ha nga tj_ih_in ngatitsun k_o nga n'enijéhe r_a ni xi tjehe_n. ²⁵ S'ejña chji ni xi tjíntu'má an_ima_ha k_o kuasínkúnch'in nga ts'_iínts_joh_o Nt_ianá k_o b'a k_uits_u nga kjuax_i nga Nt_ianá t_iñajinnuu.

B'_i ts'in tsakúya Pablo xi nkú n'e aya n_ink_u

²⁶ Kui nga, ¿nkú k_uixiáán n_i, já nts'e? Nk'ie nga ma ñjakúko xink_u, tjín xi se, tjín xi bakúyaha x_utá xingisoo, tjín xi tsuya ni xi b'ejña chj_ih_i Nt_ianá, tjín xi nchja kj'ai é_n xi tsjáha Espir_it_u, k_o tjín xi ts'ínk'atiya é_en. Ngatentee ni xi n'oo nga nkúnkú, b'a n'oo t_u xi chjús_intjehennu x_utá n_ink_u. ²⁷ Tsa tjín xi kuinchja kj'ai é_n xi tsjáha Espir_it_u, tsa jo k_o santaha tsa jan katuma. Nkúnkú b'a incha kats'in k_o nku xi kats'ínk'atiya é_en. ²⁸ Tsa najmi tjín xi

maha ts'ínk'atiya éen, xi nchja kj'ai éen xi tsjáha Espiritu tu saha jyu kat'ejna. Kanchjako suba yjoho ko kanchjako Ntjaná.

²⁹ Ko máha xi ts'ínkjas'en éen xi tsjáha Ntjaná, tsa jo ko tsa jan katuma ko xuta xingisoq kats'innkjink'un sisin nkú tsuhu ra ni xi tint'é. ³⁰ Ko tsa nku xi kab'ejna yo Ntjaná k'ujéna chjihí kj'ai ni, kandjén jyu xi tínchjo. ³¹ B'a ts'in nkúnkú jun kama n'ekjas'on éen xi Ntjaná tsjánuu tu xi ngatentoq chahanu ko sakú nga'yunnuu. ³² Xi kik'aihi kjuanda nga ts'ínkjas'en éen xi tsjáha Ntjaná, kui xi tjihin nga skue chuba nga kuinchja. ³³ At'aha kjuajyu tsjoho Ntjaná, najmi ni xi n'ejnu n'et'a.

Xi nkú ts'in tíjnahá ngayjee xuta ninku xi ts'e Ntjaná, ³⁴ jminchjiun tjihin nga ngjuén jyu aya ninku. At'aha najmi tjihin kjuá tsa kuinchja. Kant'é'éhen x'ihin xi nkú nga títsu kjuatéxumoo. ³⁵ Tsa tjín ni xi mjehe skue, ni'yaha kandjásjaiyaha x'ihin. At'aha najmi nda tjín tsa ajihin xuta ninku kuinchja nku tachjuún.

³⁶ ¿A ajinnuuhú kich'atuts'ihin ra nga kis'enijmí éhen Ntjaná? ¿A tu nkuhú jun xi kin'ekjóhoo éen? ³⁷ Tsa tjín xi b'a maha nga Ntjaná tsjáha éhen ko a ra tsa kui xi kits'ínkjáihin nku kjuanda xi tsjá Espiritu, kui xi kats'ínkie nga kjuatéxumaha Nda Ntjaná xi tib'et'ánuu ei. ³⁸ Tsa tjín xi najmi ts'ínsihin ni xi tib'et'ánuu ei, najmi tu n'esihun ko kui.

³⁹ Kui b'a maha, já nts'ena, katuma mjenuu nga Ntjaná kat-sjánuu éhen nga n'ekjas'on ko najmi tu b'ech'óhoo xi kuinchja kj'ai éen xi tsjá Espiritu. ⁴⁰ Ngatenteé ni xi n'oo, n'esisiun ko tankínko ch'ich'iun.

15

B'i ts'in kits'ínkj'áitsjehen Pablo xuta ninku Corinto ni xi tjun tsakúyaha

¹ Ko nd'ai já nts'e, mjena ts'ínkj'áitsjennuu éen nda tsuhu Nda Ntjaná xi y'enijmínuu, xi kin'ekjóhoo ko xi ndjá tinchajiun.

² Kui éen nda tsu xu'bi ts'ín nga k'uankinuu yjonuu. B'a kama tsa n'etjusun éen xi y'enijmínuu. At'aha tsa najmi, tsuhu ra ma nga tu kjuandahá kis'ejinnuu éen.

³ Títjun kits'ínkjas'enuu éen xi kits'ínkjáihin, nga ngat'aha ngatitsunná k'iehen Cristo. B'a kama xi nkú ts'in tjít'a xujun éhen Ntjaná. ⁴ Kis'eyanji ko nistjin xi ma jahan j'áiya ngáha ra ngabayoo, xi nkú ts'in tjít'a xujun éhen Ntjaná.

⁵ Tsakúchjiji yjoho Pedro ko askahan já postru xi te joo. ⁶ Askahan nkuhú nga tsakúchjiji ra yjoho ts'ati un unchan já nts'éé. Nkjin maha xi tjintu sa xi incha kieke Nda Ntjaná ko k'ua xi ja k'ien. ⁷ As'ai ta tsakúchjiji yjoho Santiago ko askahan ngayjee já postru.

⁸ Kō xi fekuhu, ʔskahan kjin tsakúchjina yjohō. ⁹ At'aha b'a xian nga an xi 'yún ichí sa ajihin já postru kō najmi ma k'an tsa nda postru xihin yjona, at'aha kitsjennkí unkie xuta ninkuhu Ntjaná. ¹⁰ Tunga tu ngat'aha ní kjuandaha Ntjaná tsichu mahana yáha an nd'ai, kō najmi tu kjuandahá kitsjana kjuandaha Ntjaná. An xi 'yún kits'inxá sa nga ngayjee já postru xingisoo. Tunga najmi ahán xi b'a kits'ian. Kjuanda xi kik'ai nina, kui xi b'a kits'íun. ¹¹ Kui b'a maha, tsa an kō tsa já postru xingisoo, én nda tsuu y'enjimi kō kui xi kis'ejinuu.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga kjuaiya ngáha ra xuta xi ja k'ien

¹² Tunga tsa ni xi tís'enjimihi nga j'áya ngáha ra Cristo ngabayoo, ʔnkú ts'in b'a tijncha tsuhu k'ua xi tjin ajinnuu nga najmi ta kjuaiyaha ra xuta xi ja k'ien? ¹³ At'aha tsa najmi kjuaiyaha xuta xi ja k'ien, ta ndaha Cristo najmi j'áyaha ngabayoo ma. ¹⁴ Kō tsa najmi j'áyaha Cristo ngabayoo, kui xi tsuhu ra ma nga tu kjuandahá tib'enjimi kō nga tu kjuandahá tís'ejinuu éen. ¹⁵ Tsa ni xi b'a tihin ni, já tsank'á ní jin, at'aha najmi b'a tjin ni xi tibixinyai. B'a tixian at'aha jin tsixinyai nga Ntjaná kits'ínkj'áyaha Cristo ngabayoo, tunga tsa najmi ta kjuaiyaha ra xuta, kui xi tsuhu ra nga najmi j'áyaha Cristo.

¹⁶ At'aha tsa najmi ta kjuaiya ngáha ra xuta xi ja k'ien, ta ndaha Cristo najmi j'áyaha. ¹⁷ Tsa najmi j'áyaha Cristo ngabayoo, tu kjuandahá kis'ejinuu ni xi kis'ejinuu. Tu yje tintsubajihin so ngatitsunuu b'a. ¹⁸ Kō ta ja kindyja xuta xi k'ien xi kis'ejihin Cristo. ¹⁹ Tsa ni xi tu eihí asuntej tichuyáá ni xi sakúná at'aha s'ejinná Cristo, tu xi kintehé tsjéheén ngayjee xuta xi ta tjin asuntej b'a.

²⁰ Tunga j'áya kjuaxihí ra Cristo ngabayoo. Kui xi nkú joyaha chan xi tjun xi 'bahí Ntjaná, at'aha kui xi tjun j'áyaha ajihin xuta k'ien. ²¹ At'aha xi nkú ts'in ngat'aha ni xi kits'ihin nku nda j'aikjas'ehen ngabayoo, b'a ta ts'in ngat'aha ni xi kits'ihin kj'ai nda kjuaiyaha xuta ngabayoo. ²² Xi nkú ts'in ngat'aha ni xi kits'ín Adan fesuhun ngayjee xuta, b'a ta ts'in ngat'aha ni xi kits'ín Cristo n'ek'iéntu tik'un sihin ngayjee xuta.

²³ Tunga f'áyahá ra nga nkúnkú xi nkú ts'in kanéhe. Tjun j'áyaha Cristo kō ʔskahan nk'ie nga kjuai ngáha kjuaiyaha xuta xi ts'e. ²⁴ Nk'iehé kuitjusunyje ni xi kama asuntee. Tjun ts'ínkje Cristo ngayjee xi batéxuma kō ngayjee xi tihin xá kō xi tihin nga'yún, kō ʔskahan ts'ínkj'as'en má batéxuma aya ntsja Ntjaná xi Na'miná maha. ²⁵ Tihin nga kuatéxuma Cristo santaha nkúhu nga k'uéntu kinte sjai ngayjee xi tífi kontraha. ²⁶ Kontra xi kfekuhu nga n'ekje, kui xi ngabayoo.

²⁷ At'aha Ntjaná kits'ínk'iéntu kinte sjai Cristo ngayjee ni xi tjin. Tunga nk'ie nga b'a títsu éhen Ntjaná nga kin'ek'iéntu

ngayjē ni xi t̄jín kinte sjai Cristo, t̄inchja chji chji nga najmi kō Nt̄ianá xi t̄jñā kinte sjai Cristo, at'ahā kui xi b'a kits'íun. ²⁸ Nt̄ianá kits'ínkjas'ehēn aya ntsja Cristo ngayjē ni xi t̄jín, kō nk'ie nga kits'ínk'íentu Cristo ngayjē ni xi t̄jín kinte sjai, as'ai kō t̄a Cristo xi Nt̄ih̄i Nt̄ianá ts'íinkjas'ehēn yjohō Nt̄ianá. B'a ts'ín Nt̄ianá nkuhú kui kama ts'ehē ngayjē ni xi t̄jín.

²⁹ T̄jín xi baténtá yjohō ngajohō xut̄a xi ja k'ien. Tunga tsa najmi kj'uaíyahā xut̄a xi ja k'ien, ¿á ngajohō xut̄a xu'bō incha baténtáha yjohō xi b'a ts'íun?

³⁰ Kō jin, ¿á t̄in'ekjáīh̄in r̄i ni ch'onk'un xi t̄imat'ain tehenteheñi? ³¹ An bi, já nts'e, xk̄i n̄istjin t̄ijñajih̄in ngabayoo. Kjuax̄i ni xi t̄ixinnuu xi nkú ts'ín kjuax̄i nga tsjo mana nga s'ejinnuu Ndā Nt̄ianá Jesucristo. ³² Nanki Efesō kis'ekona kjuasti já xi b'a ts'ín kjan xi nkúhu chū kjan, tunga tsa najmi t̄a kj'uaíya ngáha r̄a xut̄a xi ja k'ien, ¿mí nihi xi tsijnena nga b'a kits'ian? Tū sahá b'a n'eé xi nkú incha tsu k'uā já: "S'já kō ch̄ineé, at'ahā ndyjunn̄i kuayáá."

³³ Najmi tū 'bainto tsa t̄jín xi k'uanachanuu. Yo nga b'a tsu én: "Xi tsjenkō xut̄a xi ch'onk'un, t̄a ch'onk'un bitju."

³⁴ N'ek'óntjaiyo kjuankjintak'unnuu kō najmi tū n'o ngatitsun. At'ahā t̄jín ajinnuu xi najmi be ni xi ts'e Nt̄ianá. B'a t̄ixinnuu tū xi kama subahanuu.

B'í ts'ín tsakúya Pablo nkú kama nk'ie nga kj'uaíya ngáha r̄a xut̄a xi ja k'ien

³⁵ Kutsa t̄jih̄in xi b'a kuitsu: "¿Nkú kama nk'ie nga kj'uaíya ngáha r̄a xut̄a k'ien? ¿Mí yjonintehe xi k'uā ngáha?"

³⁶ Ji ndā nch̄ini xi b'a t̄ibixín! Ni xi b'entjei najmi kuasu tsa najmi t̄itjun kuayá. ³⁷ Najmi ni xi stjúkjoo b'entjei. Xujmá ní b'entjei, tsa xujmá tuniñu kō tsa kj'aī xujmá. ³⁸ Nt̄ianá tsjáha xujmoo yjoninte xi mjehe. Nga nkúnkú xujmoo tsjáha yjoninte xi kanéhe.

³⁹ Najmi tū nku chubā yjoninte xi t̄jín. Kj'aī k'un yjonintehe xut̄a kō kj'aī k'un xi ts'e chū. Kj'aī k'un ngá xi ts'e n̄isee kō t̄a kj'aī k'un xi ts'e t̄iu. ⁴⁰ B'a t̄a ts'ín kj'aī k'un ni xi t̄jín nk'a ján kō xi t̄jín t'anankiu. Tsjo k'un xi t̄jín nk'a ján kō tsjo k'un xi t̄jín t'anankiu, tunga kj'aī kj'aī kjuatsjo xi t̄jih̄in. ⁴¹ Ts'íu kj'aī ts'ín bat'ai, kō sóo kj'aī ts'ín bat'ai, kō niñuu kj'aī ts'ín bat'ai ngá. Kō nga nkúnkú niñu xi t̄jín kj'aī kj'aī ts'ín bat'ai.

⁴² B'a t̄a kama nk'ie nga kj'uaíyahā xut̄a ngabayoo. S'eyanji yjoninte xi mahā batsun, tunga yjoninte xi kj'uaíya ngáha r̄a najmi t̄a kamahā r̄a kuatsúhun. ⁴³ S'eyanji ni xi najmi chumi ni chj̄ih̄i r̄a, tunga nk'ie nga kj'uaíya ngáha r̄a s'ehē kjuachánka. S'eyanji xi najmi t̄jih̄in nga'yún, tunga nk'ie nga kj'uaíya ngáha r̄a s'ehē nga'yún. ⁴⁴ S'eyanji yjoninte xi kich'aá nd'aī, tunga kj'uaíya ngáha r̄a yjoninte xi Espirituhū Nt̄ianá k'uénda xi nkú

ts'ín mjehe. Tsa tjín yjoninte xi nkúhu xi kich'aá, kō tā tjín ngá xi k'uénda Espirituhū Ntīaná.

⁴⁵ B'a ts'ín tjit'a xujun éhen Ntīaná: “Nda xi tjuun kin'enda kō y'ejña tík'un.” Kui xi Adan. Tunga Adan xi fekuhu, xi Cristo, kui xi tsichu ma Espiritū xi ts'ínk'íentu tík'un xuta. ⁴⁶ Tunga najmi kjuatík'un xi tsjáhá Espiritū xi tjun. Titjun ní kjuatík'un xi tsjá asuntej, askahan kjuatík'un xi tsjá Espiritū.

⁴⁷ Nda xi tjuun ndyjo t'anankiū kin'endakoḥo, tunga nda xi ma johō ndjiojmi ján nibaha. ⁴⁸ Xi nkú tjín nda xi kin'endakoḥo ndyjo t'anankiū, b'a tā k'un ngayjee xi ts'e t'anankiū. Kō xi nkú tjín nda xi nibaha ndjiojmi ján, b'a tā k'un ngayjee xi ts'e ndjiojmi ján. ⁴⁹ Xi nkú ts'ín tjiyaná nd'ai xi nkúhu nda xi kamandakoḥo ndyjo t'anankiū, b'a tā ts'ín s'eyaná xi nkúhu nda xi kin'e nibáha ndjiojmi ján.

⁵⁰ Jun já nts'e, tíxinyanuū nga yjoninte xi kich'aá nd'ai najmi kama kjuas'enjin nga Ntīaná kuatéxumaha. Tā ndaha ni xi maha batsun najmi ma sakúntehe ajihin ni xi najmi maha batsun. ⁵¹ Xinya manuū ni xi tjiña 'maná. Najmi ngatentee kuayáá, tunga ngatenteehé k'oóntjaiyaá. ⁵² Xi nkú ts'ín kitsa b'echjáá kō chjux'áá tunkaán, b'a ts'ín kitsa k'oóntjaiyaá nk'ie kjuane tjio xi fekuū. At'aha kjuane tjioo, as'ai kj'uaiyaha ngabayoo xuta xi ja k'ien tū xi najmi tā kuayá saha, kō ná tā k'oóntjaiyaá. ⁵³ At'aha yjoninte xi kich'aá nd'ai xi maha batsun tjihin nga yjoninte xi najmi maha batsun kama. Yjonintená xi maha 'me nd'ai tjihin nga yjoninte xi najmi tā kuayáha kama.

⁵⁴ Nk'ie nga yjonintená xi maha batsun kama yjoninte xi najmi maha batsun, kō nk'ie nga yjonintená xi maha 'me kama yjoninte xi najmi tā kuayáha, nk'iehé kuitjusun én xi tjit'a:

Ja kuan'ekje ngabayoo, ja kuan'e nganaha.

⁵⁵ Ji ngabaya, ¿má nī nga kin'e nganai?

Ji ngabaya, ¿má nī nga'yún

xi n'ek'ienkohoni xuta?

⁵⁶ At'aha ngabayoo ts'ínchjén ngatitsuun nga ts'ínk'ienkōho xuta, kō ngatitsuun ts'ínchjén kjuatéxumoō nga bakúchji ni xi 'mihī ngatitsuun. ⁵⁷ Tunga máb'achjihī ra Ntīaná, kui xi tsjáná nga n'e nganaáha ngabayoo ngat'aha ni xi kits'ín Nda Ntīaná Jesucristo.

⁵⁸ Kui b'a maha, já nts'ena xi 'yún tjona, ndjá tincho kō tjen nga'yúhuun yjonuū. Tehente tankínkō ndju so xáha Nda Ntīaná. Yo nga najmi xá tiya t'n'o nga Nda Ntīaná t'n'exát'ohoo.

16

B'i ts'ín kitsúya Pablo nga n'esúhun toon chje xuta ninku Jerusalem

¹ Máha ngat'a ts'e toon chje xi t́imasúhun xuta nínku Jerusalen, b'a ta n'oo xi nkú nga kixihín xuta nínku xi tjíntu nanki xi tjín ante Galacia. ² Xi nkú tjín mahanu, xki tuminku t'ejña t'axiún ichi toon nga nkúnkú. Xi nkú tjín sakúnuu, b'a tjín t'ejña t'axiún. Ch'atj́o toon tu xi nk'ie nga kuichusehenuu najmi tjíhin nga chj'asúhun toon chje.

³ Nk'ie nga kuicha yo ts'inkjía nanki Jerusalen xuta xi jun chj'ajiun ko tsjahá xujun má nga an t́ib'exá, tu xi ngjuai_kohó ra toon xi kin'esúun xuta nínku xi tjín ján. ⁴ Tsa nda tjín nga ko an kfián yo, ta ts'inka niyá jóo.

B'i ts'in kitsúya Pablo ni xi tjíndaha nga ts'ín

⁵ Kfínsenuu, tunga nk'iehé nga kj'ua ante Macedonia kfínsenuu, at'aha tjíhin nga kj'ua nanki xi tjín yo. ⁶ Kutsa nkjihín nístjin kúatejñajinnuu nga kuicha yo. Kutsa yohó ts'inkj'a nístjin chunch'óon, tu xi b'a ts'ín kama kuísinkohonú má xi tjeheh kfin ngáhana askahan. ⁷ At'aha najmi mjena tsa tu skuehénuu nga kj'ua yo. Mje nína nkjin nístjin kúatejñajinnuu. B'a ts'ian tsa Ntíaná tsjántena. ⁸ Tunga kúatejñaná nanki Efeso santaha nkúhu nga kuichú S'í Pentekoste, ⁹ at'aha sakúntena nga ts'inxá sisian, ndaha tsa nkjin maha xi fi kontrahá ni xi tít'sian.

¹⁰ Tsa kuichúsenuu Timoteo yo, nda n'e n'ekjóhoon tu xi tsjo k'úéhe ra nga k'úejñajinnuu. At'aha ta xáha Nda Ntíaná tít'sín xi nkúhu an. ¹¹ Kui nga najmi tu 'bainto tsa tjín xi tu tohón kamahá ndo. Tu sa ní t́isinkoo tu xi nda ts'ín kats'inndjuúhu niyáha nga kj'uaísehena ei. Kas'ehe kjuajyu nga kanibá, at'aha tikuyá nga kj'uaíko já nts'eé xingisoo.

¹² Máha nda nts'eé Apolo, b'a kixin nkjúhun nga ngjuai_ko já nts'eé xi ngjuaitsubek'únnuu, tunga najmi kits'ín yuhú nga nd'ai ngjuai. Nk'ie rú nga sakúntehe, nk'ie rú nga ngjuai.

B'i ts'in kits'ínkje Pablo xujuin

¹³ T́intsuba ndo ko ndjá t́inchajiun xi s'ejinná. Ndjá n'esjo yjonuu ko tjen nga'yúhuun yjonuu. ¹⁴ Ngayjee ni xi n'ekoo xinkiu, katakúchji kjuatjonuu.

¹⁵ Jun já nts'e, yo nga xuta xinkjín nda Estefana tjun kits'ínkjáihín éhen Ntíaná ajihín xuta xi tjín ante Akaya ko kitsjáha yjohó nga t́incha basinko xuta nínku. ¹⁶ Tíbankinuu nga tasinñjuhu xuta xi b'a k'un xi nkúhu xuta xu'bi ko ngayjee xi ta kuihi xá xi ts'ín ko xi ts'ínkjas'ehen yjohó xóo.

¹⁷ Tsjo mana nga j'aisena Estefana ko Fortunato ko Akai_ko, at'aha ngajonuu incha tsasinkona. ¹⁸ Kits'ín nga kikjenta animana xi nkú nga ta kits'ín ajinnuu. Xuta xi nkúhu xu'bi kayaha nga nda nkjún xá xi ts'ín.

¹⁹ Títs'ínkjinuu kjuasuniña xuta ninku xi tjín ante Asja. Akila ko Priscila ko ngayjee xuta ninku xi ma ñjakú ni'yaha 'yún títs'ínkjinuu kjuasuniña jun xi ta s'ejinnuu Nda Ntíaná. ²⁰ Ko ngayjee já nts'eé xi tjín ei títs'ínkjinuu kjuasuniña. B'i ngján súníñohoo xinkiu.

²¹ An Pablo ntuna tít'et'áhanuu kjuasuniñana.

²² Tsa tjín xi najmi tjoho Nda Ntíaná Jesucristo, kui najmi nda katuma nginkun Ntíaná. ¡Nibái Nda Ntia!

²³ Kas'enuu kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo. ²⁴ Tjona ngatentoo jun xi nkú ts'ín Cristo Jesu tjoho ñá.

Xujun xi ma joho xi kits'ínkjihí nda postru Pabło xuta ninku Corinto

B'í ts'ín kikjaniñaha Pabło xuta ninku xi tjin nanki Corinto

¹ An Pabło, an xi kama nku nda postruhü Jesucristo at'aha Ntíaná b'a ts'ín kama mjehe. An kó nda nts'eé Timoteo tísuniñaihí jun xuta ninkuhü Ntíaná xi tintsu_{oo} nanki Corinto kó ngatentoo xutaha Ntíaná xi tintsu_{oo} nga ngúsuhun ante Akaya.

² Kas'enuu kjuanda kó kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná kó Nda Ntíaná Jesucristo.

B'í ts'ín y'éña chji Pabło nga Ntíaná kitsjáha nga'yúhun ajihín kjuanima xi j'ajin

³ Kan'etsjoho Ntíaná, kui xi Ntíaha kó Na'mihí Nda Ntíaná Jesucristo. Kui xi Na'miná kó Ntíaná xi ma nímaha ñá kó xi tehente tsjá nga'yúnná. ⁴ Ajihín ngayjee kjuanima xi tíbitjajíáán tsjá nga'yúnná tü xi kó ta ñá ta kama k'uai nga'yúhun raá xuta xi kjuanima tí'ajin. At'aha títsjá nga'yúnná Ntíaná, kui nga kamahaná k'uai nga'yúhun raá xuta.

⁵ Xi nkú ts'ín nkjin kjuanima tíbitjajín ngat'aha Cristo, b'a ta ts'ín tse nga'yún xi tísakújinní Cristo. ⁶ Tu xi sakú nga'yún níhinuu kó tü xi k'uankihinu, kui nga tíbitjajíhinní kjuanima. Kó nk'ie nga tí'bai nga'yúnní, tí'bai nga'yúnní tü xi sakú nga'yúhunnuu. Kui nga'yúun xi kuasínkonuu tü xi n'e chúkjuanu nk'ie nga nibanenuu kju'a'un xi tíbitjajín. ⁷ Yai xi nkú ts'ín tíyanuu. Kui niü xi tíma 'yún tak'uin. At'aha yai nga nkuhú bitjajíáán kju'a'un kó b'a ta ts'ín sakú nga'yúnná.

⁸ Jun já nts'e, najmi mjeni tsa k'úé'mai kjuanima xi tsitjajín ante Asia. Tü xí tsehé ni xi kamat'ain nga ta santaha najmi ta tíchúkjuahani niü. “Ja najmi ta kuitjunkihiná xu'bi”, tsixín. ⁹ B'a kamaní xi nkú maha já xi n'ek'ien. Tunga b'ahá kamaní tü xi najmi jin suba kama 'yún tak'uhunní yjoní. B'a ní kama tü xi Ntíaná kama 'yún tak'uhunní. Kui xi ts'ínkj'áiyaha xuta k'ien. ¹⁰ Ntíaná kits'ínk'ankiní nga ja ma kuayá ní kó behe tak'uin nga tü nku ts'íínk'ankihíni. Tü nkú b'ahá ts'ín.

¹¹ Chubantjai sahaní nk'ie nga chubakoo Ntíaná. At'aha tsa nkjin maha xi kuínchjantjainí nk'ie nga kuínchjako Ntíaná, ta nkjin kamaha xi tsjáha máb'achjihí Ntíaná ngat'aha nga nda títs'ínkoni.

B'í ts'ín kitsúya Pabło mí kjuaha nga tü xujuhún kits'ínkjihí ra xuta ninku Corinto

¹² Tsjo manj nk'ie nga chasej xi nkú ts'ín tintsu**ba**i ko yaj nk'ie nga naxu kin'e*j* ajihinnu ko ajihin ngayjee xuta. Najmi ch'a kich'anachaihi. Nk'ie nga b'a kin'e*j* ajinnu, kjuandaha ní Ntíaná kitsjániyáni. Najmi xi nkú ts'ín tíjñaha xuta kitsjániyáni. ¹³ Nk'ie nga n'ekj*ih*i xujun, b'et'aihi ni xi kamankjinnu nga n'eyo. Nda nkjún tjin tsa kamankjinyenu niu. ¹⁴ Ja tímankjinnu ichi nd'ai nga nistjin nga kj'uai ngáha Nda Ntíaná Jesu tsjo kamanu jin xi nkú ta ts'ín tsjo kamanj jun.

¹⁵ Tu ngat'aha nga ja be nga b'i tíma ajinná, kui nga kama mjehena nga tjun kfínsehenu tu xi sakúhunu kjuanda nga jo niyá kfintsubek'úhunu. ¹⁶ Mjena kai nga tjun kj'ua ajinnu nk'ie nga kfían ante Macedonia ko askahan ta kjuáisehé ngáhanu nk'ie nga k'oóya ngáhana yo. B'a ts'ín kama kuisinkohonu nga ts'indjuú ngáhana niyána xi tjehe ante Judea.

¹⁷ Kui b'a maha, nk'ie b'a ts'ín y'endáhana, ¿a najmi kits'innkjín sisihín ra k'an? ¿A ra b'endána ni xi ts'ian xi nkú ts'ín b'énda xuta ni xi ts'ín, nga ta kuihi chubo “johon” ko tsa “najmi” tsu? ¹⁸ Ntíaná xi be nga najmi ta kuihi chubo “johon” ko “najmi” bixíhín. ¹⁹ At'aha ajinnu an ko Silbano ko Timoteo y'enijmí Jesucristo xi Ntíhi Ntíaná, ko kui xi najmi ta kuihi chubo “johon” ko “najmi” títsu. Kui ní xi “johon” títsuná. ²⁰ At'aha ngayjee ni xi tsuya tíjtun Ntíaná nga ts'ín, kui xi bitjusun ajihin Cristo. Kui kjuaha ngat'aha Cristo “b'a kat'e” bixíhinná tu xi sakúhu ra kjuachánka Ntíaná.

²¹ Ntíaná ts'ín nga jun ko jin ndjá binchajían Cristo, kui xi j'áinná. ²² Kikj'áts'ená nga y'éjñajin Espirituhu animaná. B'a ts'ín yahaná nga n'ekjáihi ni xi tsjáná askahan.

²³ Nginkun Ntíaná b'a tíxinnu: Nk'ie nga najmi ngjisenenu nanki Corinto, najmi ngjia at'aha najmi mjena tsjanu kjuaba. Kataya tsa najmi kjuaxi ni xi tíxian. ²⁴ Najmi tín'e kjuayúhun ri xi nkú ts'ín s'ejinnu Ntíaná, at'aha ja ndjá tincho. Tu sa ní tibusinkoihi tu xi s'ehenu kjuatsjo.

2

¹ Kui nga b'a kixihinna nga najmi kfínsenu, tu xi najmi kjuaba k'uejñájihinnu. ² At'aha tsa tsjanu kjuaba, ¿yá xi ts'ín nga k'úe tsjo tsjona? ¿A najmi nku tutuhú jun xi kitsjanu kjuaba n'oo nga k'úe tsjo tsjona?

³ Kui nga kits'inntúhunu tu xi najmi sakúhuna kjuaba nk'ie nga kuichusehenu. At'aha jun xi tíhin nga k'uinú kjuatsjo. Ko behe k'an nga kjuatsjona, kui xi ta kjuatsjonu. ⁴ At'aha ni xi y'et'ánu nk'ie nga kits'inntúnu, b'a ts'ín y'et'á at'aha tu xí bahá tíhin animána ko tu xí nusihín tíyaha kui chubo nga

santaha *ixí* kikjínntaná. Najmi kits'inntúnūu tsa tū xi k'úé babahanūu. Kits'inntú nínūu tū xi cháhanu nga tū xí tjoóna jun.

B'í ts'ín kitsúya Pablo mí kjuaha nga tjíhin nga n'endyjat'aha ra nda xi najmi nda kits'ín

⁵ Tsa tjín xi kits'ín nga kik'ie babana, najmi tū nku an xi b'a kits'ínna. Nk'ie nga chasehe raá, kō ní jun b'a tã kits'ínūu. Nk'ie nga chasehe raá tíxian, b'a tíxian tū xi najmi k'uatihí ra ni xi tíxian. ⁶ Nkjin maha xi tjín ajinnūu xi ja kits'ínk'íéchjí nda xi kits'ínk'íé babana. Najmi tã chúkjuaha ra. ⁷ Tū sahá n'endyjat'ohoo ndo kō tjon nga'yúhūun tū xi najmi kjuaboo ts'ínkjet'aha ra k'un. ⁸ Kui nga tíbankihínūu nga takúchji ngáha rūu ndo nga tjonūu.

⁹ ¿Á kits'inntúhūnūu? Kits'inntúnūu tū xi skuehena tsa kúinú'yá'énnú. ¹⁰ Xi n'endyjat'ohoo kō tã an ts'inndyjat'aha. Tsa ni xi tjíhin nga n'endyjat'a nku ni, ja kits'inndyjat'a. B'a kits'ian ngandanūu nginkun Cristo, ¹¹ tū xi najmi tjín xi nkú ts'ín tsungijihin yjohō ndanindoo. At'aha ja yaá xi nkú ts'ín ch'on ts'ín tjíyaha.

B'í ts'ín kitsúya Pablo mí kjuaha nga najmi ts'andayaha ra nk'ie nga ngji nanki Troa

¹² Nk'ie nga tsichuk'ienijmía nanki Troa én nda tsuhu Cristo, ndaha tsa kitsjántena Nda Ntíaná nga k'uenijmía yō, ¹³ tunga najmi kis'eya tsjo tsjohó ra animana, at'aha najmi kisakúna nda nts'eé Tito yō. Kui nga “ja tífihina”, kixihín ra xuta xi tjín yō kō ngjia ante Macedonía.

B'í ts'ín kitsúya Pablo nga Ntíaná kits'ínchjéhen nga ngjindjuko én nda tsuhu Cristo

¹⁴ Máb'achjíhi ra Ntíaná xi ts'ín nga tehente n'e nganakoi Cristo Jesu kō nga jin títs'ínchjénni nga tób'ejña chji éhen. Kui éen xi nkú joyaha ni xi sinjne xi tíf'ánta tū má xi tjeén ni. ¹⁵ Jin xi nkú joyaha ntaha chje sinjne xi Cristo ts'ínkjas'ehen Ntíaná, xi tíf'ánta ajihín xi tób'anki kō ajihín xi tindyja. ¹⁶ Xi tindyjoo jne ngabaya tíf'ántaha jin kō kui ntō títs'ínk'íehen. Tunga jne kjuatík'uhún tíf'ántaha jin xi tób'anki kō títs'ínk'íéntu tók'uhun ntō. ¿Yá xi kamaha ts'ín xá xu'bi? ¹⁷ Jin najmi b'a t'n'ei xi nkú incha ts'ín xi tibatéña éhen Ntíaná tū xi sakúhu ra ni. Ngayjehe ní animaní b'enijmíi Cristo. B'a n'eí nginkun Ntíaná xi kitsjá xáni.

3

B'í ts'ín y'éjña chji Pablo mí nihi xi y'aha ni xi y'énda Ntíaná nga tjuhun kō ni tsetse xi y'énda nd'ai

¹ Nk'ie nga b'a t**í**bixín, ¿a j**í**hín nda ts'ín t**í**chubantjái yjoní? ¿A ra machjéhénni xi nkúhu x**u**tá xi k**j**'aí nku x**u**jún xi nda ts'ín ku**í**nchjantjaini tu xi jun n'ek**j**á**í**hinní? ¿K**o** a ra machjéhénni tsa jun n'endo nku x**u**jún tu xi ts'**í**nk**j**á**í**hinní x**u**tá xingisoo? ² Jun ní x**u**jún xi nda nch**an**tjaini, kui xi y'ej**ñ**ajinní Cristo. Be k**o** ts'inya ngayjee x**u**tá, ³ at'ahá ya ch**j**i ch**j**ihí nga jun xi x**u**jún xi kits'ínntu Cristo xi j**in** kin'ek**j**as'e**in**. Najmi kin'entú xi nkú ts'ín n'entú x**u**jún. Espir**í**tuhú ní Nt**í**aná xi t**í**jña t**í**k'uun kin'entú**k**oho. K**o** najmi nd**j**io kis'et'a éen. A**j**in n**ín**á xi x**u**tá**h**á kis'et'a.

⁴ Cristo t**í**ts'ín nga ma k'uib nga b'a ku**í**xín nga b'a t**í**ín ni xi t**í**bixín nginkun Nt**í**aná. ⁵ Najmi t**í**inní nga'yún kuenta ts'**a**jin sub**ai**, tsa b'a ku**í**xín nga ts'**a**jin ni xi maní n'e**i**. Nt**í**a n**ín**á ts**án**i nga'yún nga n'e**i** ni xi n'e**i**. ⁶ Kui xi y'endani tu xi k**ama** n'exá**j**ihín r**i** ni tsetse xi Nt**í**aná y'énda nga nda ts'**í**nk**o**h**o** x**u**tá xi ts'e. Ni xi tsetse, najmi nku k**ju**atéxuma xi t**í**t'a niu. Ni xi t**í**ts'ín ní Espir**í**tuhú Nt**í**aná niu. At'ahá ngabaya fik**o**ná k**ju**atéxuma xi kis'et'oo, t**un**ga Espir**í**tuhú Nt**í**aná ts'ínk'íentu t**í**k'unná bi.

⁷ Kis'e**h**e k**ju**achánka xá xi kis'e**h**e k**ju**atéxuma xi kis'et'a nd**j**io nga santaha x**u**tá Israel xi kis'e nk'ie najmi kama tsase'a Moise tu ngat'ahá ku**u**achánka xi t**í**bat'ajín an**k**jín, ndaha tsa najmi tse kamahá nga tsat'ai. Tsa k**ju**atéxuma xi kis'e**h**e xá nga ts'**í**nnijé**h**e ra x**u**tá nga t**je**hen ngabaya, tsa kui xi b'a nk**j**ún ts'ín kis'e**h**e k**ju**achánka, ⁸ ¿a najmi 'yúhún nk**j**ún ts'ín t**í**ín sa**h**a k**ju**achánka ni xi ts'ín Espir**í**tu?

⁹ Tsa kis'e**h**e k**ju**achánka xá**h**a k**ju**atéxuma xi ts'innijé**h**e x**u**tá, ¿a najmi 'yúhún t**í**ín sa**h**a k**ju**achánka xá**h**a éen nda tsuhu Nt**í**aná xi ts'ín nga naxu t**í**ma x**u**tá nginkun Nt**í**aná? ¹⁰ At'ahá k**ju**achánka xi kis'ej**ñ**a nk'ie ja kindyja. B'a ts'ín man**k**jinná nga ch'ach**u**bakaá k**ju**achánka xi 'yún chánka sa xi t**í**jña nd'**ai**. ¹¹ Tsa kis'e**h**e k**ju**achánka ni xi najmi tse kamahá nga tsat'ai, ¿a najmi 'yúhún t**í**ín sa**h**a k**ju**achánka ni xi najmi mahá feya?

¹² At'ahá y**ai** nga b'a t**í**ín ni xi s'ejinní, kui nga najmi t**í**ín ni xi t**í**ts'ínkasín'yúhunní. ¹³ Najmi b'a n'e**i** xi nkú kits'ín Moise. Kui xi najyun y'é'mak**o**h**o** an**k**jín tu xi najmi sk**ue**he x**u**tá Israel nd'í**h**i k**ju**achánka xu'bo, k**ju**achánka xi najmi tse kamahá nga tsat'ai. ¹⁴ T**un**ga kis'e j**y**uhún k**ju**ankjintak'uhún x**u**tá xu'bo. K**o** santaha nd'**ai**, nk'ie nga in**ch**a ts'inya ni xi y'endak**o**h**o** Nt**í**aná nk'ie, b'a ma tsa t**á** kuihi najyuun b'é'ma k**ju**ankjintak'uhún. Najmi k**je** ch**j**uxíhín najyun xi nkuhú Cristo mahá k**j**exín. ¹⁵ Santaha n**í**stjin nd'**ai**, nk'ie nga in**ch**a ts'inya ni xi y'ét'a Moise, k**j**i'ma sa k**ju**ankjink'uhún.

¹⁶ T**un**ga nk'ie nga s'ejihín x**u**tá Nda Nt**í**aná, ch**j**uxíhín najyuun. ¹⁷ At'ahá nkuhú Nda Nt**í**aná k**o** Espir**í**tu, k**o** má

nga tíjña Espirituḥu Nda Ntíaná ndáihí yjoho xuta. ¹⁸ Kui b'a maha, ngatenteé najmi ta tji'maha ankjián. Xi nkú ní ts'ín ma chjiya sénnistjinná nku chutsín, b'a ts'ín bakuchjáá kjuachánkaha Nda Ntíaná. Tíbichú maá xi nkú tjín ko xki nistjin 'yún tísakú saná kjuachánkaha. B'a títs'ínkoná Nda Ntíaná xi Espiritu.

4

B'i ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ín y'énjímí

¹ Kui nga najmi n'ekjehe ri tak'uín, at'aha Ntíaná tsase nimaní nga kitsjáni xá xu'bjí. ² Najmi tjín ni xi kin'eí xi suba maní. Najmi chumi nihi n'e'mái. Najmi kjuamaña tín'echjéin ko najmi tín'ek'óntjaiyai éhen Ntíaná. Tíbixínya chji chji níí éhen Ntíaná xi naxu tjín. B'a ts'ín nginkun Ntíaná bakuchjíhí ri nkú k'uín ngayjee xuta xi je tjíntuyá kjuankjintak'uhun. ³ Tsa b'a ma tsa tíjña 'ma sa én nda tsuhu Ntíaná xi tíb'enjímí, tu ajihín ní xuta xi ndyja tíjña 'ma.

⁴ At'aha ntia xi batéxumaha asunnteí kits'ín jyun kjuankjintak'uhun xuta xi najmi s'ejihín Ntíaná tu xi najmi incha skuehe nd'íu, tsa kamankjihín én nda tsu xi títsuya kjuachánkaha Cristo. At'aha nk'ie nga chaseheé Cristo, Ntíaná yaá. ⁵ Najmi jin tíb'enjímíyahani yjoni. Tíb'enjímí níí nga Jesucristo xi Nda Ntíaná maha. Ngandanu tín'eí ni xi tín'eí at'aha tíjñajinni kjuatjoho Jesu. ⁶ At'aha Ntíaná xi kitsjá kjuá nga kuat'ai nd'íu má jyuun, kui xi ta kits'ínkat'ajínná tu xi b'a ts'ín cháhaná kjuachánkaha Ntíaná xi tibat'ai ankjín Jesucristo.

B'i ts'ín kitsúya Pablo ni xi j'ajin

⁷ Kik'ainí kjuanchiná xu'bjí, tunga b'ahá joya jin xi nkú joyaha ndjii ninte xi má nga tíjñaya kjuanchinóo. B'a kama tu xi s'ejña chjihi nga Ntíaná ts'e nga'yún chánkoó ko najmi jin ts'ajin. ⁸ Nkjin tákjá maha kjuanimá xi tíyai, tunga tísakú nyáháni. Kjintahani, tunga najmi tífet'ahá ra k'uín. ⁹ Tjín xi yjanki unkiení, tunga najmi títs'ín nga maháni Ntíaná. Tjín xi 'yún títs'ín'unní, tunga najmi títs'íhin nga tibatái.

¹⁰ Tu má xi tje'hén ni nga títbankín, ta kuihi kjuanimá tibit-jajín xi nkúhu xi j'ajin Jesu nga k'ien, tu xi b'a ts'ín ta sakúchjiihi ajinní nga Jesu xi tíjña tík'un. ¹¹ At'aha jin xi tintsuba tík'uín, tehente tintsubajin ngabayoo tu ngat'aha Jesu, tu xi b'a ts'ín ta sakúchjiihi nga tíjña tík'un Jesu ajihín yjonintení, yjoninte xi tjíhin nga kuayá ndyjún nkini. ¹² B'a ts'ín jin xi tibatáhani ko jun tibtintsuba tík'un.

¹³ B'i ts'ín tjít'a éhen Ntíaná: “Kis'ejinna, kui nga kinchjahaná.” Ko jin b'a ta ts'ín tjíntuyáni. Ta s'ejinní, kui nga ta chubahani. ¹⁴ At'aha yaá nga Ntíaná xi kits'ínkj'áíya ngáha ra

Nda Ntíaná Jesu ngabayoo, kui xi ta ts'ínkj'áiyakoná Jesu ko ts'ínkinchána nginkun. ¹⁵ Ngandanuu ngayjee ni xu'bi, tu xi nkjin xuta tsjáha ra máb'achj'íhi Ntíaná tu ngat'aha kjuanda xi t'íncha sakúhu. B'a ts'ín tís'ejña chj'íhi kjuachánkaha Ntíaná.

¹⁶ Kui nga najmi n'ekjehe ri tak'uin. Ndaha tsa tífenki nga'yúhun yjoninteni, tunga xki nistjihín tísakú nga'yúhun animani. ¹⁷ Ichí ko kutjuhú f'a kjuanima xi tíyaá nd'ai, tunga kuihí niu xi ts'ín nga nku kjuachánka xi t'íña sín ko xi nda ts'ati sa sakúná. ¹⁸ Najmi ni xi tíyaá n'esihjín. Ni xi najmi tíya nínáá kjintahána. At'aha ni xi ma chji tu tífahá, tunga ni xi najmi ma chji s'ejña sín.

5

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga yjoninte tsetse ch'aa

¹ At'aha yjonintená, kui xi nkú joyaha nku ni'ya najyunte xi tintsúbayaá ei asuntej. Ko nk'ie nga kuatsún ni'ya najyuntee, yaá nga ndjiojmi ján ch'aa nku ni'ya xi 'yún nda xi tsjáná Ntíaná, xi najmi xuta kits'ínnda ko xi najmi maha batsun.

² Un tímaná nk'ie nga tintsubaá ei. Mangimjená n'ekjáihiín ni'ya xi k'uainá ndjiojmi ján. Kui xi nkú joyaha tsa najyun tsetse kamaná nga ndyjaá. ³ B'a ts'ín ndaha tsa chjúxiná ni'ya najyunte xi kich'aá nd'ai, najmi kisti chaná.

⁴ At'aha nk'ie nga kich'a saá ni'ya najyunte xu'bi xi yjonintená, xi f'áitse'uhúnná nga najmi ta chúkjuahaná. Nk'ie nga najmi mjená ch'aa yjoninte xi kich'aá nd'ai, najmi tsuhu ra tsa najmi mjená yjoninte. Ni xi mje nínáá, nga ch'aa yjoninte tsetse tu xi b'a ts'ín ni xi t'íña t'ík'uun k'úejñaha ngajoho ni xi maha 'me. ⁵ Kui ngat'oo kits'ínndahaná Ntíaná ko kitsjáná Espirituhu, tu xi cha kixihiná nga n'ekjáihiín ni xi tsjáná askahan.

⁶ Kui nga tehente ndjá tinchahaná ko yaá nk'ie nga tintsúbajin saá yjonintee, tintsuba t'axíhiín Nda Ntíaná.

⁷ Tinimaá tu ngat'aha xi s'ejinná, najmi ngat'aha ni xi tíyaá.

⁸ Ndjá tincháa ko mangimjená nga tu sahá k'úejña t'axiáan yjoninte xi kich'aá nd'ai nga kuintsubakaá Nda Ntíaná.

⁹ Kui nga tu nkú mjehéná nga n'eé ni xi tsjoho Nda Ntíaná, tsa ni xi tintsúbajin saá yjoninte xu'bi ko tsa ja kin'ekj'áiyáá.

¹⁰ At'aha ngatenteé tjihin nga kuicháá nginkun Cristo nga kuasehe ni xi kin'eé, tu xi n'ekjáihiín raá ni xi kanéná nga nkúnkáá, ni xi kin'eé nga tintsúbajían yjonintená ei asuntej, tsa nda ko tsa najmi nda kin'eé.

B'i ts'ín tsakúya Pablo ni xi kits'ín Cristo ngandaná

¹¹ Kui b'a maha, at'aha yankjúin Nda Ntíaná, kui nga tí'miya sisihin ri xuta nga ta s'ejihin. Ntíaná be xi nkú ts'ín tjíyani ko

mjena nga kō tā jun xi nda anīmanūu chōo xi nkú ts'ín tǵiyanī. ¹² Najmi tā tǵichubantǵáí ngáhanī yjonī, tsa tū xi jun n'ekǵáíhīnnī. Tū sa ní tǵ'ǵaintēi nga jun tsjo tǵimanūu jǵin. B'a ts'ín kama n'ek'óyahā rūu xi chubā tsjohó maha xi nkú ts'ín tǵiya, xi najmi nusihīn xi nkú ts'ín tǵiyahā.

¹³ At'aha tsa jǵin xi lukūi tsu xutā, luku níj at'aha xáha Ntǵianá tǵin'eī. Tunga ngandanūu, kui nga n'esisihīnnī ni xi n'eī. ¹⁴ At'aha kǵuatjohō Cristo tǵijnajinni kō tǵibatéxumani. Behe tak'uīn nga nkuhú maha xi k'ien ngandaha ngatentēe xutā, kō kui nga k'iehen ngatentēe xutā. ¹⁵ K'ien Cristo ngandaha ngatentēe xutā, tū xi xi tǵjntu tǵk'uhun ja najmi tā kuenta ts'e suba k'úéntu tǵk'uhun. K'úéntu ní tū xi ts'ǵíhīn ni xi tsjohō Cristo. Kui xi k'ien ngandaha xutā kō j'áíya ngáha ra.

¹⁶ Kui nga najmi tā chasehe rǵi xutā xi nkú ts'ín basehe xinkjǵin xutā. Ndaha tsa nk'ie b'a tā ts'ín kichaseihī Cristo, tǵunga nd'ai najmi b'a tā ts'ín chasehe rǵi. ¹⁷ Kui nga xi nkuhú kamakō Cristo, kui xi xutā tsetse ngáha. Ja j'a ni chóo. Ja j'ai ni xi tsetse.

¹⁸ Ngayjee ni xu'ǵi Ntǵianá nibáha ra. Cristo kits'ínchjén nga tsichuk'un ngáha raá Ntǵianá. Kō jǵin kitsǵá xáni nga k'úénijmǵihī xutā nga ja ma bichúk'un ngáha ra. ¹⁹ Tshuhū rǵa níj nga Ntǵianá kits'ínchjén Cristo nga kama kuǵichúk'un ngáha rǵa xutā xi tǵjín ngayjee asuntee, nga najmi ts'ǵínsihīn jéhe. Jǵin kitsǵáni nga k'úénijmǵi nga ja ma bichúk'un ngáha raá Ntǵianá.

²⁰ Jǵin xi y'exáni Cristo nga kuǵixínyai éhen. Kui nga xi nkúhu tsa Ntǵianá tǵinchjakonūu nk'ie nga tǵichubakoihī. Ngajohō Cristo b'a tǵimǵihī nga t'endakōo Ntǵianá. ²¹ Cristo najmi kis'ehe ngatitsun, tǵunga tsasehé rǵa Ntǵianá xi nkúhu tsa ngatitsun kis'ehe. Ngandaná b'a kits'íhīn Ntǵianá, tū xi tū ngat'aha Cristo naxu kamahaná nginkun.

6

¹ Kui nga tǵibinchihī rǵi jǵin xi tǵin'exát'aihī Ntǵianá nga najmi tū tohón manūu kǵuandaha Ntǵianá. ² At'aha b'ǵi tǵitsu éhen Ntǵianá: Nda chubā tsasinǵjǵúhu, tsásinkohō nǵjstjǵin nga kits'ínk'ankia xutā. B'a tǵixinnūu nga nd'ai ja kich'aá chubaha Ntǵianá. Ja tinchajían nǵjstjǵin nga tǵits'ínk'anki xutā.

B'ǵi ts'ín kitsúya Pablo ni xi incha j'ajin tū ngat'aha xáha

³ Ndaha nku najmi tǵin'endyajiīhīn tsa tū xi ndyjaha. B'a tǵin'eī tū xi najmi ch'on ts'ín chubayanéhe xá xi tǵin'eī. ⁴ Tū sa ní ajihīn ngayjee ni xi n'eī bakúchji nga Ntǵianá tǵin'exát'aihī. Tǵin'e chúkǵuai nkjǵin tǵkjá kǵua'un kō kǵuanima xi tǵiyai kō kǵuaba xi tǵisakúni. ⁵ Tǵis'eni, nǵubayá tǵin'ekjas'enni, kō tǵíma nǵjakúneni xutā nga tǵífi kontrani. Xá ndǵá tǵin'eī, najmi tǵisuntuféi, kō kǵjntǵiá tǵiyai.

⁶ Naxu t́bankínkoi yjoni kó mankjinni ni xi najmi chuba mankjina. Tjinni kjuatsenta kó n'etjólhi xuta. Tjñajinni Es-pirituhu Ntiana kó tjñajinni kjuatjo xi nda. ⁷ Én xi b'a tjín tichubai kó nga'yúhun Ntiana tjñajinni. Naxu tinchai nginkun Ntiana, kui xi n'echjéin nga binsinkoi yjoni.

⁸ Tjín nga yankjúnni kó tjín nga najmi yankjúnni. Tjín nga nda ts'in chubantjání kó tjín nga ch'on ts'in chubantjání. Já tsank'á n'e maní, ndaha tsa én xi naxu tichubai. ⁹ Xuta xi najmi ch'a xi behe n'e maní, ndaha tsa ya sisinni. Xuta xi ja tí'me n'e maní, ndaha tsa tintsuba tik'un sai. Tí'baini kjuanima, tunga najmi t́baya ní. ¹⁰ Tintsubai xi nkúhu tsa kjuaba tjinni, tunga tehentehe tjín tsjo tsjoni. Tintsubai xi nkúhu xuta xi x'an, tunga nkjihín maha xi ja kin'e nchinái. Tintsubai xi nkúhu xi najmi chumi nihi xi tjíhin, tunga tjíhinni ni.

¹¹ Jun xuta Corinto, jin ja kuachubako kixi kixihí. Tí'miyahí ni xi tjñajin animani. ¹² Mje níni jun, tunga jun najmi b'a ts'in mjenuu jin. ¹³ Kui nga t́nchjakohonu xi nkúhu tsa ntína jun. B'a ta n'oo xi nkú nga t́n'eí. B'a ta ts'in takúni ni xi tjñajin animanu.

B'i ts'in kitsúya Pablo nga najmi tjíhin nga nkuhú ts'ín mako yjoho xi s'ejihín Ntiana kó xi najmi s'ejihín

¹⁴ Najmi tu nkuhú n'e makoo yjonuu xuta xi najmi s'ejihín Ntiana nga ts'ínkonuu ni xi ts'e. At'aha, ¿a nkuhú mako xinkjín ni xi jee kó ni xi ch'onk'uun? ¿A mahá má ndzjeen kó má jyuun b'atjijihín xinkjín? ¹⁵ ¿A mahá nda nchjako Cristo ndanindoo? ¿Mí ni xi nkuhú incha y'a xi s'ejihín Ntiana kó xi najmi s'ejihín?

¹⁶ ¿A kamahá ninkuhu Ntiana ts'ínkjáihín ntia xi ntsja xuta ts'ínnda? At'aha ná xi ninkuhu Ntiana xi tjñá tik'uun. B'i kitsú Ntiana nk'ie:

Kúátejñajihín kó kjuatsú'bajihín xuta xu'bo.

An xi kama Ntiahá kó kui xi kama xutana.

¹⁷ Kui nga b'a ta kitsú saha Ntiana:

Tjtjujúhún xuto, tankín t'axiún.

Najmi tu n'ekoo ni xi si nginkán,

kó b'a ts'in an nda ts'in ts'ínkjáinnuu.

¹⁸ An xi kama Na'minuu kó jun xi kamo ntína.

B'a títu Ntiana xi tjíhin nga'yún.

7

¹ Kui b'a maha, jun xi tjona, ná ts'añáá ni xi kitsúya títjun Ntiana nga tsjáha xuta xi ts'e. Kui nga n'e jehená yjoná nginkun Ntiana nga n'e t'axián ngayjee ni xi ts'ínsi yjonin-tená kó animaná. Katuma je kikjían nginkun Ntiana nk'ie nga chjankjáán.

B'i ts'in kitsúya Pablo nga tsjo tímahá ni xi nda ts'in j'ajin xuta ninku Corinto

² Tjenntení ajin animanuu. Ndaha nku najmi ch'on kin'eihí. Ndaha nku najmi kin'e'uihin. Ndaha nku najmi kich'anachaihi. ³ Najmi b'a tíxinuu tsa tu xi s'entahanuu. At'ahá xi nkú nga ja kixinnuu, jun xi tintsúbajiun animani, tu xi nkuhú ch'ahaná xinkíá ndaha tsa kuintsubaá ko ndaha tsa kuayáá. ⁴ Ma k'an nchjako kixi kixinnuu ko tsjo mana jun. Ajihin ngayjee kjuanima xi tíyai, 'yún tísakúna nga'yún ko títsejihinna kjuatsjo.

⁵ Nk'ie nga jái ante Macedonia, ndahachí najmi kin'ekj'áiyai. Tu sa ní kjuasti kisakúni tu má xi tje'hén ni. Incha kíkjánko xinkjín xuta xi tjíntundáini ko tsinkjunyai. ⁶ Tunga Ntíaná xi tsjá nga'yúhun xuta xi tjihin kjuaba, kui xi kitsjá nga'yúnni nga kits'in nibáseni Tito. ⁷ Najmi tu nku nga kiyai Tito nga kisakú nga'yúnni. Ta kisakú nga'yún níni nga kitsúyani xi nkú ts'in kisakú nga'yúhun ajinnuu. Kitsúyani nga 'yún mjenuu chá ngáhaní ko nga nusín tjíntuyánuu ko nga kjintahánuu an. Kui niu xi kits'in nga 'yún kis'e sana kjuatsjo.

⁸ Ndaha tsa kits'ínk'íé babanuu xujun xi kits'inkjínuu, tunga najmi ta kjintahana nd'ai. Kjuaxi nga kis'entana nga tjuhun, at'ahá kamankjinna nga kik'ie babanuu kutju ngat'ahá xujun xi kits'inkjínuu. ⁹ Tunga nd'ai tsjo tímana, najmi tu ngat'ahá nga kik'ie babanuu, tu ngat'ahá ní nga kui kjuaboo kits'in nga tsankinchj'a ngáha ruu animanuu. Kik'ie babanuu xi nkú ts'in sasihin Ntíaná. Kui nga najmi chumi ni ch'onk'uhun xi kin'ehe ri. ¹⁰ At'ahá kjuaba xi nibáha ra Ntíaná ts'in nga bankíchj'ahá ráá animaná. Kui niu xi ts'in nga b'ankiá. Kui nga najmi tjín xi nkú ts'in un kamaha tak'aán nga kui kjuaboo nibanehená. B'a tíxian at'ahá kjuaba xi tsjáná asuntee, kui xi ts'ínk'ienná.

¹¹ Chasoo ni xi kits'ínkonuu kjuaba xi kits'in nibánuu Ntíaná. Tu xi kj'áihí ts'in kis'eyanuu. Nku tutuhú nga b'a kamanuu, kiyo nga najmi chumi nihi tjenna. Santaha kichubantjánín. Kama stinuu ko tsinkjun ngat'ahá ni xi kama kai. Kama mjenuu nga chanú ko kik'ohó xi nkú ts'in tje'hen ra nda xi ch'on kits'in. Nk'ie nga b'i nkjún kama, tsakuchjíu nga najmi ko jun y'ahanuu ni ch'on tjín xi kamoó. ¹² Kui nga ndaha tsa kits'inkjínuu xujun xu'bo, najmi b'a kits'ian tu ngat'ahá xi ch'on kits'in ko ta ndaha ngat'ahá xi ch'on kin'ehe. B'a ní kits'ian tu xi cháha nginkun Ntíaná nga kjintahánuu jin. ¹³ Ni xi kamoó kitsjá nga'yúnni.

Ko najmi tu nku ni xu'bi xi kitsjá nga'yúnni. Ta tu xi tsjo ní kamaní nga kiyai nga tu xi tsjohó tjihin Tito at'ahá kisakú nga'yúhun nga y'eñajinnuu. ¹⁴ Ja ní b'a kixihin Tito nga tsjo

mana jun, kə b'a tjin ni xi kixian. Najmi tíya tsank'ána. Xi nkú ts'in kjuaxi ngayjee ni xi tsixihin, b'a ta ts'in kjuaxi ni xi kik'ihin Tito nga tsjo maní jun. ¹⁵ Tito 'yún tjo ts'atihí jun nd'ai, at'aha f'áitsjehen xi nkú ts'in ngatentoo kinu'yá'óhooon kə xi nkú ts'in nda kin'ekjóhooon kə kiyankjún. ¹⁶ Tsjo mana, at'aha be nga ma ma 'yún tak'unnuu.

8

B'i ts'in kitsúya Pablo nga tjihin nga kamakúhu toon chje xuta ninku xi tjin ante Judea

¹ Kə nd'ai, já nts'e, mjeni nga choo xi nkú ts'in Ntjaná títsjáha kjuandaha xuta ninku xi tjin ante Macedonia. ² Ndaha tsa ndjá kjuanima xi tinja satéjin nga tíchjut'ayák'un, tunga tsjohó tjintuhu. Kə ndaha tsa x'an nkjún, tunga incha kits'insuhún toon chje xi nkú joyaha tsa nchiná.

³ Be nga ngayjehe k'un incha kitsjá. Xi nkú tjin kamaha kitsjá, kə santaha y'ésun saha nga kitsjá. ⁴ 'Yún tsankini nga kjuaintehi nga sakút'aha kjuatsjo xu'bi tu xi kuasinkoho xuta xi s'ejihin Ntjaná xi tjintu ante Judea. ⁵ Kə najmi tu nku ni xi tsixin nga ts'in incha kits'in. At'aha títjun títjun incha kitsjáha yjoho nga incha tsjénki Ntjaná, kə ta incha kitsjáha yjoho nga kamakoní xi nkú ts'in mjehe Ntjaná.

⁶ Kui nga tsinchihí ri Tito nga ts'inndjuúhu xá nda xi kik'atuts'ihin ra ajinnuu, nga k'uénda chje nda xi tín'esún. ⁷ 'Yún nda n'o ngayjee ni xi n'o. S'ejinnuu Ntjaná. Chubanijmíyahanu ni xi ts'e Ntjaná. Mankjinnuu éhen Ntjaná. Tjindannuu yjonuu nga kuisinkoo xuta xi kj'ai. Tjonuu jin. Kui nga xi nkú ts'in tehente nda n'ehenu ni xi n'o, b'a ta ts'in nd'ai nda n'ésún ngó toon chje xu'bi.

⁸ Najmi b'a tíxian tsa tjihin kjuayún nga b'a ta n'oo. Ni xi mje nína, nga choo ni nda xi tinja ts'in já nts'eé xi k'oo tu xi b'a ta ts'in kuakúchjihinu nga ta ngayjee animannuu tñibáha kjuatjonuu. ⁹ Ja yo kjuanda xi y'a Nda Ntjaná Jesucristo nga j'ai, nga ndaha tsa tu xi nk'ahá tjen tunga ts'asje x'ahán yjoho ngandanuu, tu xi ajihin kjuax'an xi kis'ehe ra kisakúhunu kjuanchiná.

¹⁰ Tsjanuu nku kjuatexuma at'aha kjennuu niyá nga choo kui ni. Nk'ie nú jun tjun kama mjennuu nga n'ésún toon chje kə jun tjun kin'esún. ¹¹ Kui nga n'endjuúhumu nd'ai ni xi kich'atuts'ihinruu. Xi nkú ts'in ngayjehe k'un kama mjennuu nga b'a n'oo, b'a ts'in ngayjehe k'un xi nkú ts'in tísakúnuu tjon niu nd'ai. ¹² At'aha tsa ngayjee animaná tí'baá, kə tsa tí'baá xi nkú tjin tísakúná, Ntjaná ts'ínkjáihin ni xi tí'baá. Najmi tibaniná ni xi najmi tjinná.

¹³ Najmi b'a tixian tsa jun tjihin nga kuitjajiun kjuanima ko tu sa kja'ahi nga xi nda ts'in k'uentu. Ni xi nda ni tjin nga nkuhu nga nda ts'in kuintsuboo. ¹⁴ Nd'ai tjinuu ko kama k'uhoni ni xi ndyjat'aha xuta xu'bo, ko kja'ai nistjin ngaha kui s'eheni ni xi ndyjat'anuu. B'a ts'in ta kama tsjanuu. Nku chubaha s'enuu. ¹⁵ Kuitjusun xi nku ts'in tji'a ehen Ntiana: "Najmi ts'anki kamaha xi 'yun tse j'aya ko najmi kindyjat'aha xi chuba j'aya."

B'i ts'in kitsuya Pablo ya xi nguaiko toon chje

¹⁶ Tsjaha mab'achjihi Ntiana at'aha kitsjaha Tito nga ta nguantaha ra yjoho jun xi nku ta ts'in kjintahana an. ¹⁷ Kits'injo nga ts'intjusun ni xi an tsankihi ko ngayjehe k'un tifenuu. Ja b'a titsu koyaha animaha.

¹⁸ Ko ta tin'ekjiko Tito nda nts'eé xi nda ts'in nchjayanehe ngayjee xuta ninku, at'aha kixi benjimi en nda tsuhu Ntiana ndo. ¹⁹ Ko najmi tu nku nda ts'in chubanijmíyaha ndo. Ta y'et'a xaha xuta ninku nga kui xi nguaikoní nga kuankinkoi toon chje. B'i nda tin'ei ko b'a ts'in tin'etsjoho ra Nda Ntiana ko tib'ejña chji nga mjeni kuisinkoi xuta. ²⁰ Najmi mjeni tsa tjin xi kunchjayaneni ngat'aha xi nku ts'in tincha tjtjuihin toon chje chanka xi timaku. ²¹ Kui nga nda nda tichasehe ri xi nku ts'in kixi tibankinkoi ni xi tin'ei nginkun Nda Ntiana ko ta nginkun xuta.

²² Ko ta tin'ekjiko ja xu'bi kj'ai nda nts'eé xi ja nkjin niya tsakuchjini nga nda fiko xaha. Yun mjehe kuasinkonuu, at'aha 'yun sasihin jun. ²³ Ko máha Tito, ta kui xaha xi tits'in xi nkuhu an, nga ta tibasinkonuu. Ko ja nts'eé xingisoo xi tjenko, xuta ninku kits'inkjiji. Kui joo ta ts'in nga yankjun Cristo tu ngat'aha xa xi ts'in. ²⁴ Kui b'a maha, nda ts'in n'ekjihin ruu joo tu xi skuehe ngayjee xuta ninku xi nku tjin kjuatjonuu ko mi kjuaha nga tsjo mahani jun.

9

B'i ts'in y'enda Pablo xi nku ts'in s'ekú toon chje xi kamaku

¹ Ta ndaha najmi machjehen tsa kuet'anuu nga toon chje timasuhun xuta xi Ntiana kiki'ats'eheni xi tjintu ante Judea. ² At'aha be nga nda animanuu. Xi tsjoho timana nk'ie nga kixinyaha kui ni xuta xi tjin ante Macedonia. B'a kixihin nga jun xi tintsuubo ante Akaya nk'ie nu kjin tintsuba ndahanu nga k'uo toon. Nk'ie nga kint'é xuta Macedonia kui ni, nkjin xi ta kixinchá tsjoho nga ta ts'insun toon.

³ Tunga tits'inkjisehenuu ja nts'eé xu'bi tu xi najmi tu a éhen kamaha ni xi kixihin joo nk'ie nga b'a kixian nga tsjo mana jun ngat'aha ni xi tin'o. Tifi joo yo tu xi kuasinkohonuu nga

k'úékú toon xi k'uo. B'a ts'ín kamaha ni xi kixihin. ⁴ At'aha tsa kuankinkoi yo k'ua xuta Macedonia, ko tsa as'aihi incha skue nga najmi kjee tjikunu toon chje, kama subani. At'aha ja tu xi tima 'yún k'un ni ni xi tsixiún. Ko jun ta kama subanu. ⁵ Kui nga b'a kixihinna nga tu sahá b'a xihin já nts'eé nga tjun ngjuaisehenu tu xi k'uéndakohonu toon chje xi tsixinya titjun nga k'uo. B'a ts'ian tu xi b'a ts'ín s'ejña ndaha nku toon chje xi ngayjee animá tí'bai, najmi tu kjuá'yúhún tí'bai.

⁶ N'ekj'áitsjon ni xu'bi. Xi chuba ni xi b'éntje, kui xi chuba chan kjesintjen, ko xi tse ni xi b'éntje, kui xi tse chan kjesintjen. ⁷ Nga nkúnkú tjon xi nkú tjín nibáha ra animanu. Najmi tu un katuma k'un ni xi k'uo nga k'uo, ko ta ndaha najmi tu kjuá'yún 'boo. At'aha Ntjaná tjohe xi tjo tjihin nga tsjá ni xi tsjá. ⁸ Tjihin nga'yún Ntjaná nga tu ni xi tsjáhanu ngayje tjká kjuanda, tu xi tu nkjéhe nihi najmi chumi nihi xi ndyat'ahanu ko b'a ts'ín kama n'ehenu ngayjee ni xi nda. ⁹ Xi nkú ts'ín tjt'a éhen Ntjaná nga b'i titsu:

Kits'índzjo ni xi tjihin,
xuta x'an kitsjáha.

Tu nkjéhe ni nga naxu ts'ín.

¹⁰ Ntjaná xi tsjá xujmá xi s'entje ko tsjá nichine, kui xi tse ni xi tsjánu tu xi ta kama kuixinkohonu xuta. Ts'ín nga 'yún tse s'enu ko nga xúbáya ni nda xi tín'o. ¹¹ Nkjin tjká kjuanchiná s'enu tu xi ngayjehe k'un kama kuixinkoo xuta. Ko máha ni xi n'e nibákonj, kui xi ts'ín nga já nts'eé tsjáha máb'achjihí Ntjaná.

¹² Nk'ie nga tibusinkoo xuta xi Ntjaná k'ikj'áts'e, tí'boho ni xi machjéhen ko kui nga nkjin xi títjáha ra máb'achjihí Ntjaná. ¹³ Nk'ie nga skue ni xi tín'o, incha ts'iintsjoh Ntjaná, at'aha tnu'yá'óhooon én nda tsuhu Cristo ko at'aha ngayje animanu tibusinkoo, ko najmi tu kui, kj'ai sa xuta. ¹⁴ Ko nk'ie nga incha kuinchjako Ntjaná, kuinchjantjainu at'aha tjohe jun. Incha skue nga tu xi tsehé kjuandaha Ntjaná kitsjánu. ¹⁵ ¡Máb'achjihí ra Ntjaná ngat'aha ni xi tsjáná! ¡Najmi tjinná én xi kuixinyahaná xi nkú ts'ín chánka ni xi tu kitsjáhaná!

10

B'i ts'ín y'éjña chji Pablo nga tjo mahá xá xi Ntjaná kitsjáha

¹ Nginkun Cristo xi tjohe ko xi nda ts'inko xuta, an Pablo tiban kinu nku ni. B'a tixian at'aha tjín xi b'a tsu nga najmi nda nkjún tján nk'ie nga tíjñajinnu ko nga ndjá nchja nk'ie nga kjin tíjñanu. ² Tiban kinu nga najmi tu n'o nga ndjá kuinchjakonu nk'ie nga kuichusenuu. At'aha tjinnkuhu k'an nga ndjá kuinchjaka xi b'a mahá nga b'a ts'ín tintsubai xi nkú ts'ín nkaha xuta asuntej.

³ Kjuaxi kjáíhin nga asunnteí tintsu**ba**i, tunga najmi b'ahá ts'ín t**ib**ixkjain xi nkú ts'ín k**ja**n x**u**ta asunnteí. ⁴ At'aha najmi asunnteí ts'e ni xi t**in**'echjéin nga t**ib**ixkjain. Nga'yúh**un** ní N**ti**aná t**in**'echjéin, nga'yún xi maha ts'ínk**je** nga'yúh**un** já kontra k**o** basinne'yún én xi nch**ja** xi fi kontra**ni**. ⁵ Chjuxubai ngayjee nga'yún ch'onk'un xi b'échjaha x**u**ta nga skue N**ti**aná, k**o** n'e nganai**hi** ngayjee ni ch'onk'un xi ts'innkjink'un x**u**ta. B'a n'e**i** t**u** xi ku**in**t'é'éh**en** r**a** Cristo. ⁶ Tjindani yjoni nga n'ek'íechj**i** xi nkú ts'ín t**je**h**en** r**a** xi najmi ku**in**t'é'é**en**, tunga t**it**juhún t**ji**hin nga jun tjun ku**in**ú'yá'én sisinnú.

⁷ Jun xi chase sunnk'oh**o** ni xi t**jin**. Tsa t**jin** xi behe k'un nga Cristo y**jan**ki, kui xi t**a** k**ats**'ín k**uent**a nga k**o** t**a** j**in** y**jan**k**i** Cristo xi nkúhu kui. ⁸ Ndaha tsa nk'a b'asjé yjona ngat'aha x**áni**, tunga najmi subahá mana nga b'a ts'ian, at'aha N**da** N**ti**aná kits**ja** x**áni**. Kui xi mjehe nga n'e**i** nga saájin so ni xi ts'e N**ti**aná, najmi mjehe tsa n'e**i** nga ndy**jo**o.

⁹ Najmi mjena tsa xujun xi t**its**'inkj**in**u ku**in**chánk**ju**nnu. ¹⁰ At'aha t**jin** xi b'a tsu nga nd**ja** rú k**o** k**jan** rú én xi b'et'án**u**, tunga nk'ie rú nga t**ij**ñaj**in**nu najmi nd**ja** rú b'asjé yjona k**o** rú najmi chumi ni ch**ji**hi r**a** én xi nch**ja**. ¹¹ Tunga xi b'a t**its**u**u** k**ats**'ín k**uent**a nga ni xi b'et'a xuj**in** nga k**jin** tintsu**ba**i, kui ni**u** xi n'e**i** nk'ie nga ku**in**tsu**ba**j**i**h**in**.

¹² T**jin** xi nda ts'ín nchjan**ij**míyaha y**jo**h**o**. Tunga máha j**in**, najmi ma k'uin tsa b'a bix**in** nga j**in** xi nkú joyaha já xu'bo, k**o** tsa t**a** ñja n'e mak**o**i yjoni j**o**o. T**a** ndaha najmi be ni xi in**cha** ts'ín j**o**o, at'aha t**a** kuihi xink**jin** base chubayak**o**h**o** r**a** y**jo**h**o** k**o** in**cha** base chubayaha xink**jin**. ¹³ Tunga máha j**in**, nku tutuhú ngat'aha x**a** xi kik'ain**i** j**in**, kui ni**u** xi chánka n'esjekoh**o**ni yjoni. Najmi bitjat**i**h**i** chjint**i** xi y'éjñaha N**ti**aná x**áni**, x**a** xi tsichuk'únnu santaha k**o** jun. ¹⁴ Tsa najmi tsichuk'úh**in** kai, ja r**a** t**ib**itjat**i**h**i** má t**je**h**en** r**a** x**áni**. Tunga kjuaxih**i** kjáíhin nga j**in** tjun tsichuk**o**h**i** én nda tsuh**u** Cristo.

¹⁵ Najmi t**if**'a ts'aj**in** x**a** xi in**cha** kits'ín k**ja**'ái x**u**taha, tsa t**u** xi nk'a n'esjeh**en**i yjoni. T**u** sa ní t**ich**yá**i**h**i** nga xi nkú ts'ín 'yún s'e**jin** san**u**u N**ti**aná, b'a ts'ín k**ama** tse sa aj**in**nu x**áni**, ¹⁶ t**u** xi k**ama** ku**an**k**in**'íén**ij**míh**in**i én nda tsuh**u** Cristo aj**ih**in x**u**ta xi k**jin** t**jin**tu sa nga jun. At'aha najmi mjen**i** tsa n'e ts'aj**in** x**a** xi kits'ín k**ja**'ái, tsa t**u** xi b'a ts'ín n'e chánkaha**ni** yjoni.

¹⁷ Tsa t**jin** xi mjehe nk'a k'uas**je** y**jo**h**o**, ngat'aha ní ni xi kits'ínk**o**h**o** N**ti**aná, kui ní ngat'aha nga nk'a kat'as**je**he y**jo**h**o**. ¹⁸ At'aha najmi xi nda ts'ín nchjayane suba y**jo**h**o**, tsa kui xi nda n'ekj**á**h**in**. Xi nda ní ts'ín nchjayanehe N**ti**aná, kui ní xi nda n'ekj**á**h**in**.

11

B'i ts'in kitsúya Pablo ni xi ts'in já postru ts'ank'óo

¹ N'e chúkjuanú. ² At'aha nginkun Ntíaná nibáha ra xi nkú ts'in tükunnuu. At'aha jun xi nkú joyaha takjín xi an kits'inkjas'en nga kuixanko nku nda, kui xi Cristo. Ko mjena ts'inkjas'ehen jun xi nkú joyaha nku takjín xunkú. ³ Tunga tsankjunná tsa b'a kamat'on xi nkú nga kamat'ain Eva nk'ie nga kjuamañaha ye ts'anachakoho ra, tsa b'a ts'inn dyajihin kjuankjintak'unnuu ko najmi ta ngayjehe k'un ko je tsjénkihi ruu Cristo.

⁴ B'a tíxian at'aha nda ts'in n'ekjohoon já xi k'ái én b'enijmínuu, kui xi najmi éhen Jesu xi jin y'enijmí. Jun xi ja kin'ekjohoon Espirituhu Ntíaná, ta n'ekjohoon k'ái xi najmi Espirituhu Ntíaná. Jun xi ja kin'ekjohoon én nda tsuhu Cristo, ta tin'ekjohoon k'ái én. ⁵ Najmi ichi mana yjona nginkun já postru i xi tjin. ⁶ Ndaha tsa najmi 'yún mana nchja nga nchja, tunga bená ni xi ts'e Ntíaná. Ja ní tu xí tsakuchihí ri nga yai ní xi ts'e Ntíaná.

⁷ Nk'ie nga y'enijmínuu én nda tsuhu Ntíaná, najmi j'achjínuu. B'a ts'in ts'asjé nimakjuahana yjona ko jun ts'asjénk'anuu. ¿A ngatitsuhún kits'ian nga b'a kits'innuu? ⁸ Tsak'ja toon xi kitsjana k'ái ninku tu xi kama ts'ihinna xana ajinnuu. ⁹ Nk'ie nga tsátejñajinnuu ko nga kindyjat'ana tsa mí nihi, najmi kits'instinuu. At'aha ni xi kindyjat'ana, já nts'eé xi nibáha ante Macedoniá kitsjana. Najmi y'enénuu yjona ko tu nkú najmi k'uenéhénuu yjona. ¹⁰ Kjuaxi nga éhen Cristo tjñajinna ko kjuaxi nga ngúshun ante Akaya najmi kama s'ech'onna kjuatsjo xi tjinna nk'ie nga najmi f'achjá nga b'enijmía én nda tsuhu Cristo. ¹¹ ¿Áhan? ¿A at'aha najmi tjona jun? Ntíaná be nga tjona jun.

¹² Tu nkú kfíndjukoná ni xi tít'sian. B'a ts'in najmi tsjantéhe ra xi tjincha bangisjai niyáha nga xi nkúhu jin ts'ín ma yjoho, tsa tu xi b'a ts'in nk'a k'uasjehe yjoho. ¹³ At'aha já postru tsank'áhá jái. Xá xi incha ts'in b'anachakoho ra xuta. Já postruhu Cristo ts'in ma maña yjoho. ¹⁴ Najmi ni tsetse ni xi tjincha ts'in jóo. At'aha ndanindoo nku ntitsjehe Ntíaná ts'in ma maña yjoho. ¹⁵ Kui nga najmi ma nkjühunná nga já xi ts'inxát'aha ra ndanindoo xuta xi ts'in ni xi nda incha ts'in ma maña yjoho. Tunga kuichúhú nistjin nga ts'ínkjáihin chjihí ni xi tjincha ts'in.

B'i ts'in kitsúya Pablo nga nkjin kjuanima j'ajin ngat'aha xáha

16 B'ahá tã tíxin ngáhanuu. Ndaha nku najmi b'a tũ katsú nga nchajnu nchjat'a. Tunga tsa jun xi b'a kuixiún, tũ sa ní tjennténú nga kuinchjakonuu xi nkúhu nku xi nchajnu nchjat'a tũ xi chánka k'uasjéhena ichi yjona. 17 Nga ma k'an chánka k'uasjé yjona, najmi Nda Ntíaná tinibáha rá nga b'a tíxian. An ní suba chubã tínchjaná. 18 Xihĩ nkjihín maha xi chánka incha maha yjohõ ngat'aha xi nkú ts'in, kui nga kõ tã an chánka kamahana yjona. 19 At'aha jun xi nkjink'un, kui nga nda ts'in n'ekjáihĩn ruu xi nchajnu nchjat'a. 20 Santaha 'bainto nga xuta musu n'e manuu, nga ch'anachanuu, nga chju'ánuu ni xi ts'ajun, kõ 'baintohõ xi nk'a b'asjenuu yjohõ kõ xi incha m'ojinnuu.

21 Jĩn bi najmi b'a ts'in ndjá kin'ekoihĩ xi nkúhu já xu'bo. Xí tíma subahána nga b'a tíxian. Tsa tjín xi ma k'un nga tsjo maha ngat'a ts'e yáha kui, tã kama k'an b'a tã ts'ian, ndaha tsa tínchajnu tínchjat'a nga b'a tíxian. 22 ¿A já hebreõ niu? Tã ndã hebreoná. ¿A ntje Israel tjeheñ rá jóo? Tã ntje Israel tjeheña. ¿A ntjehe Abraham jóo? Tã ntjehe Abraham an. 23 ¿A kui xi tĩncha ts'inxát'aha Cristo? An xi 'yún títs'inxát'a saha, ndaha tsa b'a ts'in tínchja xi nkú ts'in nchjã xi nchajnu nchjat'a. An xi 'yún kits'inxá sa nga kui jóo. 'Yún nkjin niyá kin'ekjína nubayá. 'Yún nkjin niyá kis'ena. Kõ nkjin niyá ja ma tsayaná kai. 24 Un niyá kingjána já k'aku xi tjihĩn xuta judio kan tj'ion ñju niyá. Xi nkú ts'in tjñaha, b'a kits'in. 25 Jan niyá tsich'onýána. Nku niyá y'étjitsena ndjio jóo. Jan niyá ngjijintí yábarkũ xi tjíya. Nku nistjen kõ nku nistjin kitsjenb'ásan ntáchak'uun.

26 'Yún nkjún jatsúu'ba tũ má xi tjeheñ ni. Nk'ie nga kits'ian niyá kitsankjan ni xi kamat'an ajin ntáje. Kitsankjan tsa já ndyjéé satéjian. Kitsankjan tsa nkú incha ts'ínna xi tã ntje judio tjeheñ rá xi nkúhu an kõ tã xuta xi najmi ntje judio tjeheñ rá. Kitsankjan tsa nkú kamat'an ajin nantio kõ ngijñõõ kõ ajin ntáchak'uun, kõ tã ajihĩn xi já nts'eé ts'in ma maña yjohõ. 27 Tũ xí nchjáhá ni xi kits'ian kõ tse kjuanima kikie. Tũ xí nkjihín niyá najmi kikjafe. Kama bjona, kama xintána, kõ tũ xí nkjihín niyá tsátejña kjintía nga najmi chumi nihi xi kisakúna nga kjíne. J'ajian nch'án kõ kindyjat'ána najyun.

28 Ndaha tsa b'a tímat'an, tunga tã kis'entahána ngayjee nĩnkũ xkĩ nistjin. 29 Tsa tjín xi saté ch'in, kõ tã an ma unna. Tsa tjín xi n'endyjajihĩn ni xi ts'e Ntíaná, tũ xí kjahán mana.

30 Tsa ni xi machjéheñ rá nga chánka k'uasjéhena yjona, chánka ní k'uasjé yjona nga najmi tjínna nga'yún xi ts'an. 31 Ntíaha kõ Na'mihĩ Nda Ntíaná Jesucristo xi tjihĩn nga n'etsjohõ tũ nkjéhe ni. Kui xi be nga najmi tĩb'anacha. 32 Nk'ie nga tsátejña nanki Damasco, kitsjá kjuã ndã tíjũn xi

ts'ínxát'ahā ndā rej Aretā nga chúnnta ankjuahā nankiu tū xi chjúbénijéhena. ³³ Tunga nkuhú nisin kichjujenkohona xjó xi tí'f'a tjindaihi nankiu. Ankjuank'a xi tjent'a xjóho nankiu kin'esjehena. B'a ts'ín tsankahā rā jǒo.

12

B'i ts'ín kitsúya Pablo nga nga'yúhun Cristo tjíñaha

¹ Ndaha tsa najmi chumi ni chjíhi rā nga chánka k'uasjé yjona, tunga tjíhin ni nga b'a ts'ian. Kui nga kuinchjahana ni xi kikié kǒ xi tsakúchjina Ndā Ntíaná. ² Be nku ndā xi s'ejihin Cristo xi kichjubéjihin sén nga ngji nk'a ján xi ma jahan. Ja tjíhin te ñju nú nga b'a kamoó. Tsa ngji yjonintehe kǒ tsa najmi ngji, najmi be. Ntíaná xi be. ³ Be nga ndā xu'bo ngji ndjiojmi ján. Tsa ngji yjonintehe kǒ tsa najmi ngji, najmi be. Ntíaná xi be. ⁴ Yǒ kint'é én xi najmi tjín xi nkú ts'ín chubahaná, xi tjíña nkjún nga k'úinyahā xutā.

⁵ Kama chánka k'uasjé yjona ngat'ahā ni xi kamahā ndā xu'bo, tunga najmi chubā chánkahá k'uasjé yjona. Chánka ní k'uasjé yjona ngat'ahā nga najmi an ts'an nga'yún xi tjínna. ⁶ Tunga tsa chánka k'uasjé yjona, najmi tínchajnu tínchjat'a tsa b'a ts'ian, at'ahā b'a tjín ni xi kuinchja. Tunga najmi b'ahá ts'ian tū xi najmi ch'a b'a kuitsuhu tsa nihi xi nkjún ts'ian kǒ nihi xi nkjún ts'ín nchja, tsa as'ai najmi b'a tjín niu.

⁷ Tū xi najmi chánka kamahana yjona ngat'ahā ni chánka xi kis'ejña chjina, Ntíaná kits'ín nibánena nku kjuā'un xi nkú joyaha tsa na'yá kisasíns'eheñ yjonintena. Tshu rā nga ndā musuhu ndanindoo ts'ín'unna tū xi najmi chánka kamahana yjona. ⁸ Jan niyá tsankihí Ndā Ntíaná nga kjéxinna kjuā'uun, ⁹ tunga b'ahá kitsúna: “Kjuāndanahá xi machjéhin, at'ahā ajihin xi najmi tjíhin nga'yún s'ejña chji nga'yúnna.” Kui nga tsjo mahana nga chánka tímahana yjona ngat'ahā nga najmi tjínna nga'yún. B'a ts'ín s'ejña chjhi nga'yúhun Cristo ajinna. ¹⁰ At'ahā mjena Cristo, kui nga tsjo mahana nga najmi tjíhinna nga'yún, kǒ nga ch'on ts'ín nchjayanena xutā, kǒ nga ndyjat'ána ni xi machjénna, kǒ nga tsjennkí unkiēna xutā, kǒ nga sakúna kjuānima. At'ahā nk'ie nga najmi tjínna nga'yún, nk'iehé nga tjínna nga'yún.

B'i ts'ín y'éjña chji Pablo nga kjintahā rā xutā ninku Corinto

¹¹ Kuanchja xi nkúhu nku ndā xi nchajnu nchjat'a, tunga juhún kuan'e kjuā'yúnnú nga b'a kuats'ian. Kutsa juhún xi tjíhin nga nda k'úinnú. At'ahā najmi 'yún nk'a tjenna já xi chubā já postruhú mahā yjoho kǒ chubā ihí mahā yjoho nga an, ndaha tsa b'a xian nga najmi chumi ni chjíhi rā an. ¹² Kjit'a kjit'a kama kjuānkjún kǒ kjuāchánka kǒ ni xi

tsakúchji nga'yúhūn Ntíaná ajinnūu. Kui ni xi tsakúchji nga nda postruná. ¹³ ¿Mí nihi xi kisakúhu xuta ninku xingisoo xi najmi kisakúnūu? Nku tutuhú nga najmi kik'ienénūu yjona nk'ie nga tsátejñajinnūu, xi nkú kits'inka xuta ninku xingisoo. jN'e'yún tak'unnú nga b'a ch'on kits'inkonūu!

¹⁴ Ja tjíndana yjona nga kfínsenūu n̄iyá xi ma jahan kō ta ndaha nd'ai najmi k'uenénūu yjona. At'aha najmi ni xi tjínnūu t̄ibangisja. Jun ní xi nusinna. At'aha najmi xi tí'mi ntí tjíhin nga kj'uat̄jo t̄oon xi ts'ínchjén xi cháha. Xi tí'mi ní xi chá, kui xi tjíhin nga kj'uat̄jo t̄oon xi ts'ínchjén ntíhi ndyjun nkiní. ¹⁵ Kui nga tsjo tjíhinna nga ts'inchjén ngayjee ni xi tjínna kō santaha yjona katjejnú tsa ma tu ngat'aha ngandanūu. Nk'ie nga 'yún mjena jun, ¿á 'yún íchí t̄ín'e mjehenú?

¹⁶ N'ekjáihín nga najmi y'enénūu yjona, ndaha tsa b'a tsu xuta nga nda mañaná xi ts'anachanūu. ¹⁷ Já xi kits'inkjisenūu, ¿a kits'inkjá jōo tu xi kjé'ahanūu ni xi tjínnūu? ¹⁸ Tsankihi Titō nga ngjisenūu kō t̄a kits'inkjika kj'ai nda nts'eé. ¿A ra kike'áhánūu Titō ni xi tjínnūu? ¿A najmi tu nkuhú tjíntuyá animani an kō Titō? ¿A najmi t̄a kuihi ni xi t̄ín'ei?

¹⁹ Kutsa b'ahá ts'ín t̄ín'enkjink'un, nga t̄ibisinkoi yjoni nga b'i t̄ibixín. Cristo ts'ení kō nginkun Ntíaná t̄ichubai. Jun xi tjoni. Ngayjee ni xi t̄ín'ei, b'a t̄ín'ei tu xi sahánu nginkun Ntíaná. ²⁰ At'aha kjintahana tsa nk'ie nga kuichusenūu, skue nga najmi b'a n'e t̄intsuboo xi nkú ts'ín mjena nga skuenūu. Kō jun kutsa najmi chahánú xi nkú ts'ín mjenuu nga chanú. Kjintahana tsa najmi nkuhú kich'o xinkju, tsa tjín kjuaxintak'un, tsa tjín kjuakjan, tsa tjín xi nk'a t̄í'aha xinkjín, tsa tjín én tsank'á, tsa tjín xi t̄ínchjayane xinkjín, tsa tjín xi ngak'un, kō tsa tjín xi t̄ib'éntje kjuachán.

²¹ Kjintahana tsa nk'ie nga kuichuse ngáhanūu, sakúna kjuasuba nginkun Ntíaná. Kutsa tjíhín ni nga kjíntat'á nkjin xi tjín ajinnū xi kits'ín ngatitsun kō najmi kjee fikj'aha ra animaha ngat'aha ni xi incha kits'ín, xi ts'ín ni xi chuntí nginkun Ntíaná, xi chubá fantukohó xinkjín, xi tu ts'ínkjas'ehén ra yjohō tu mí nihí ni xi nchjaha animaha.

13

B'i ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ínkō xuta Corinto nga kuichúsehe

¹ N̄iyá xi ma jahan nga kfínsenūu xu'bi. S'enda tu mí kjuahá ni tsa jo kō tsa jan já testiyu kuinchja ni xi be. ² Ja b'a kixinnūu nk'ie nga ngjisenūu n̄iyá xi ma joho kō nd'ai nga najmi t̄ijñajinnūu b'ahá t̄a t̄ixin ngáhanūu. Nk'ie nga kfínse ngáhanūu, najmi kama n̄imana xi kits'ín ngatitsun nk'ie kō ta ndaha tsa kj'ai sa. ³ B'a ts'ian at'aha t̄ibinchisjō ni xi kuakúchji

nga éhen Cristo tínchja. Tunga ajinnuuhú bakúchji nga'yúhún. Najmi tíñajinnuu Cristo xi nkúhu nku xi najmi tjihin nga'yún. ⁴Ndaha tsa najmi tsakúchji nga'yúhún nk'ie nga k'ient'á kruu, tunga nd'ai nga'yúhún Ntíaná tíña tík'uhun. Kó jin b'a ta ts'ín najmi tínni nga'yún, xi nkúhu Cristo nk'ie nga k'ien. Tunga ngandanuu nga'yúhún Ntíaná tintsuba tík'unkohonj Cristo.

⁵ Jun chase suboho yonuu tsa s'ejinnuu Jesucristo. ¿A najmi mankjihinnuu nga Jesucristo tíñajinnuu? N'enkjínk'un sisin ní ngáhanu. Nk'ie nga ja kuan'enkjínk'un sisin, kutsa najmi tíñajihinnuu Cristo. ⁶Nk'ie nga ja kuan'enkjínk'un sisin, tókuyáha nga s'ejña chji nga éhen Cristo tichubai. ⁷Tíbinchihj Ntíaná nga ndahachí najmi ch'on n'ehenu. Najmi b'a túbixín tsa tu xi chaha nga t'n'etjusun sisiin xáni. B'a ní túbixín tu xi nda n'ehenu, ndaha tsa b'a kuitsu xuta nga najmi nda t'n'ej xáni. ⁸At'aha najmi ma bankín kontrahj ni xi b'a tjin xi bakúya Jesucristo. Jin ní t'n'exát'aihj kui niu.

⁹Tsjo manj nk'ie nga b'a tsu xuta nga najmi tínni nga'yún ko nk'ie nga jun xi tínnuu nga'yún xi tsjá Ntíaná. Tu nku tíbinchihj rj Ntíaná nga kuichúmo xi nkú ts'ín mjehe Ntíaná. ¹⁰Kui kjuaha nga b'i ts'ín t'et'áhanuu ni xu'bj nk'ie nga najmi tíñajinnuu, tu xi nk'ie nga kuichusehenu najmi tjihin nga 'yún ndjá ts'inkonuu. At'aha Nda Ntíaná kitsjá xána xi má nga ts'ian nga saájiun xi s'ejinná. Najmi kitsjá xána tsa ts'inkjénuu.

B'i ts'ín kits'ínkje Pablo xujin

¹¹Kó ni xi fekuhu xi xinnuu, já nts'e, kas'enuu kjuatsjo. Tinchísjo xi nkú ts'ín naxu kamo nginkun Ntíaná. Tjen nga'yúhún xinkju. Nkuhú kas'eyanuu. Jyu tintsubakoo xinkju. Kó k'úéñajinnuu Ntíaná ma xi tsjáná kjuatjo ko kjuajyu.

¹²B'i ngján súniñohoo xinkju. ¹³Títs'ínkjinuu kjuasuniña ngayjee xuta xi kikj'áts'e Ntíaná xi tjin ei.

¹⁴Ngatentoo kas'enuu kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo ko kjuatjoho Ntíaná ko kat'ejñajinnuu Espirituh Ntíaná.

Xujun xi kits'ínkijihí nda postru Pablo xuta ninku Galacia

B'i ts'in kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjin ante Galacia

¹ An Pablo, an xi kama nku nda postru at'aha Jesucristo kitsjá xána ko Ntia Na'miná xi kits'ínkj'áiya ngáha ra Jesucristo ngabayoo. Najmi xuta kitsjá xána ko y'éxána. ² An ko ta ngayjee já nts'eé xi tjintukona ei t'n'ekjiihí xujun jun xuta ninku Galacia.

³ Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntíaná Jesucristo. ⁴ Kui xi kitsjá yjoho nga k'ienntjáihiná at'aha ngatitsun tjinná. B'a kits'in tu xi ts'ín ndáihiná asunnte ch'onk'un xi kich'aá nd'ai. Kitsjá yjoho xi nkú ts'in kama mjehe Ntia Na'miná.

⁵ ¡Kas'ehé Ntia Na'miná kjuachánka santaha tu nkjéhé ni! B'a katuma.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga tu nkú én nda tsuhu Jesucristo xi tjiña

⁶ Tu b'ahá tu mana nk'ie nga kutjuhú t'axihun Ntíaná xi j'ájinuu ko xi kitsjánuu kjuanda xi sakújinná Jesucristo. T'n'ekjóhooon kj'ai én xi incha tsu jóo nga kui xi én nda tsuhu Ntíaná. ⁷ Tunga najmi tjihin kj'ai én nda tsu. B'a tíxian at'aha tjin xi tít's'inn dyajinnuu ko mjehe nga ts'ínk'óntjaiya én nda tsuhu Jesucristo.

⁸ Tsa tjin xi najmi b'a ts'in k'uénijmínuu én nda tsuhu Ntíaná xi nkú ts'in y'enijmí, kui xi najmi nda katuma nginkun Ntíaná. B'a ta katumani tsa jin kj'ai ts'in k'uénijmí ko tsa nku ntítsje xi nibaha ndjiojmi ján. ⁹ Ja b'a kixinnuu nga tjuhun ko b'ahá ta tíxin ngáhanuu nd'ai. Tsa tjin xi k'uénijmínuu nku én nda tsuhu Ntíaná xi kj'ai nga xi kin'ekjóhooon, kui xi najmi nda katuma nginkun Ntíaná.

¹⁰ ¿Yá xi mjena nga nda ts'in kuasena nd'ai? ¿A xuta a ra Ntíaná? ¿A ra tibangisjainá nga tsjaha kjuatsjo xuta? Tsa mjena nga tsjaha kjuatsjo xuta, ja najmi ta Cristo tít's'inxát'aha ra ma.

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in kama nku nda postruhu Jesucristo

¹¹ Tíxinyanuu ni xu'bi, já nts'e. Én nda tsu xi t'ib'enijmía, najmi éhen xuta niu. ¹² Najmi xuta kitsjána éen ko ta ndaha najmi xuta tsakúyana. Jesucristo kikjihín y'éjña chjina éen.

¹³ Ja yo xi nkú ts'in tsátejña nistjin nk'ie. Kikienkján Ntíaná xi nkú ts'in tjiñaha xuta xi ntje judio tjehe ra. 'Yún kitsjennki unkie xuta ninkuhu Ntíaná. Kama mjena nga ts'ínkjé kai.

¹⁴ Xi nkú ts'ín tíjñahá xutá judiō nga k'úentu nginkun Ntíaná, an xi 'yún nk'a kitsjehen nkjin já judiō xi tã ñja kama cháka. Ngayjehe k'an kits'intjusan sin cháha ntje chána.

¹⁵ Kintehe ni nga kitsian, at'ahá chánka kjuandaha Ntíaná, y'éjña t'axínna ko j'ájinna. Chubá nk'ie nga kama mjehe ¹⁶ tsakúchjina Ntíhi, tu xi k'uenijmíhi rá én nda tsuhu xutá xi najmi ntje judiō tjeheñ ra. Ko nk'ie nga tsakúchjina Ntíhi, najmi xutá ngjingjasjáiyaha. ¹⁷ Tã ndaha najmi ngjia nanki Jerusalen, tsa ngjisehe já postru xi tjun nga an. Ante Arabiá ní ngjia. Askahan kik'óya ngáhana nanki Damasco.

¹⁸ Askahan nk'ie nga ja j'a jan nú, ngjia Jerusalen nga ngjisehe Pedro. Tj'ion nistjin ts'andayana yo nga tsátejñaka. ¹⁹ Najmi kieke já postru xingisoo. Nkúhú Santiago kieke, kui xi nts'e maha Nda Ntíaná Jesu. ²⁰ iNtíaná be nga najmi tíb'anachanu ni xi tíb'et'á xujunnuu ei!

²¹ Askahan ngjia ante Siriá ko ante Ciliciá. ²² Kui chubo najmi bena xutá ninkuhu Cristo xi tjín ante Judea. ²³ Tu incha behé nk'ie nga b'a kitsú én: “Nda xi kitsjennkí unkie rúná nk'ie, kui rú xi ja tã tíb'énijmí nd'ai én nda tsu xi s'ejinná, én xi kama mjehe nga ts'innadyja nistjin nk'ie.” ²⁴ B'a ts'ín, ngat'ahá ni xi kamat'an, incha kits'ínkiehe yjoho nga Ntíaná xi 'yún chánka.

2

B'i ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ín incha kits'ínkáihin já postru xingisoo

¹ Nk'ie nga ja j'a te ñju nú tã ngjihí ngáhana Jerusalen. Ngjikona Bernabe ko tã ngjika Tito. ² Ngjia at'ahá Ntíaná tsakúchjina nga tjíhin nga b'a ts'ian. Yo kinchjanijmíko t'axián já xi yaha nga kui xi já k'akuhu xutá ninku. Kixinyaha xi nkú ts'ín tíb'enijmíhi én nda tsuhu Jesucristo xutá xi najmi ntje judiō tjeheñ ra. B'a kits'ian tu xi najmi ndyjaha xá xi títs'ian.

³ Tito, nda xi tjenkona xi najmi ntje judiō tjeheñ ra, najmi kin'e kjuayúhún nga n'ehe ni circuncision, ⁴ ndaha tsa jas'enjinni k'ua xi já nts'eé kits'ín ma maña yjoho. Kama ñjajinni tu xi tsase maña xi nkú ts'ín ñá xi s'ejinná Jesu Cristo najmi tíjñanená kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise nk'ie. B'a kits'ín jóo at'ahá mjehe nga ts'ín maná xutá musuhu kjuatexumoo. ⁵ Tunga ndahá ichí najmi kik'ainteihí, ataha mjení nga xi nkú títsu én nda tsuhu Ntíaná, kuihí xi ngjuajindju ajinnuu.

⁶ Máha já xi yaha nga kui xi já k'akuhu xutá ninku, najmi y'ésuhún ni xi tíb'enijmía. Tsa já k'aku niu a rá najmi, najmi an be. At'ahá tu nku chubanáhá nginkun Ntíaná. ⁷ Incha kamankjihin nga Ntíaná kitsjá xána nga xutá xi najmi ntje

judiõ tjeheñ ra k'uenijmíhi én nda tsuhu, xi nkú ta ts'ín kik'ai xáha Pedro nga kui xi k'úenijmíhi xuta xi ntje judiõ tjeheñ ra. ⁸ At'aha xi títs'ínchjéheñ Pedro nga kama nda postru ajihin xuta judiõ, ta títs'ínchjénna nga kama nda postru ajihin xuta xi tjín asuntee.

⁹ Incha kamankjihin Santiago, Pedro ko Jua, xi yaha xi nkúhu já k'aku, nga Ntíaná kitsjána kjuanda xu'bi. Incha kitsjání ntsja nga b'i ts'ín y'eñaj nga an ko Bernabe n'ei xáha Ntíaná ajihin xuta xi najmi ntje judiõ tjeheñ ra ko nga kui incha ts'ín xáha Ntíaná ajihin xuta xi ntje judiõ tjeheñ ra. ¹⁰ Nku tutuhú ni xu'bi xi tsankini, nga katj'áítsjenni xuta x'an, ni xi ngayjehe k'an ja nd'ai títs'intjusuhunna.

B'i ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ín b'a kitsúhu Pedro nga najmi nda kits'ín

¹¹ Nk'ie nga tsichu Pedro nanki Antiokia, ankjín ankjín b'a kixihin nga najmi nda tjín ni xi títs'ín, at'aha jé tjeheñ ra ni xi kits'ín. ¹² Kintehe ni nga incha tsichu yo k'ua já xi mako Santiago, tíjún tíkjineko maha xuta xi najmi ntje judiõ tjeheñ ra. Tunga nk'ie nga tsichu jóo, as'ai kikjéxín yjoho Pedro ko ngji t'axín. Kitsankjún já xi tsu nga ta tjíhin nga n'ehe ni circuncision já xi najmi ntje judiõ tjeheñ ra. ¹³ As'ai já nts'eé judiõ xingisoõ ta jo kits'ín éheñ xi nkúhu Pedro. Santaha ko Bernabe ta kama k'un nga kits'ín jo éheñ.

¹⁴ Kikie nga najmi kixi tíincha fiko én nda tsuhu Ntíaná xi nkú ts'ín tjeheñ ra éen, as'ai b'i kixihin Pedro nginkun ngayjee xuta: "Ji xi ntje judiõ tjeheñ ri ko tinchin xi nkú ts'ín tjíntu xuta xi najmi ntje judiõ tjeheñ ra, najmi xi nkú ts'ín tjíntu xuta xi ntje judiõ tjeheñ ra. Kui nga, ¿á mjehe ri n'e kjuá'yúhun ri xuta xi najmi ntje judiõ tjeheñ ra nga k'úéntuhu xi nkú ts'ín tjíntu xuta xi ntje judiõ tjeheñ ra?"

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga xuta judiõ ta bichú ma naxu nginkun Ntíaná tu ngat'aha nga Jesucristo s'ejihin

¹⁵ Jín xi xuta judiõ nga kitsín, najmi tintsúbajin ngatitsun xi nkúhu xuta xi tjín asuntei. ¹⁶ Tunga yaní nga naxu bichú ma xuta nginkun Ntíaná tu ngat'aha nga s'ejihin Jesucristo, najmi tu ngat'aha ni tsa títs'intjusun ni xi tjít'a kjuatéxuma xi kin'ekjas'eheñ Moise. Kui nga ko ta jín kin'e s'ejihinni Cristo Jesu tu xi naxu kuichú mahani nginkun Ntíaná tu ngat'aha nga s'ejinni Cristo, najmi tu ngat'aha tsa tín'etjusun ni xi tjít'a kjuatéxumoõ. At'aha ndaha nku xuta najmi naxu kuichú ma nginkun Ntíaná tu ngat'aha tsa títs'intjusun ni xi tjít'a kjuatéxumoõ.

¹⁷ Jín xi xuta judiõ ta tbinchisjái nga naxu kuichú mai nginkun Ntíaná ngat'aha ni xi kits'ín Cristo. Tunga nk'ie nga

b'a t́n'ej, t́yanj xi nkúhu xuta ngatitsun. ¿A kui xi tsuhu ra nga Cristo y'ejñajinni ngatitsuun? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! 18 Tsa ta ts'ihín ngáhana ni xi ja y'ejña t'axián, nk'iehé nga ta ahan t́ts'in ma suba yjona nku nda xi t́jihín jé. 19 At'aha kjuatéxumoo tsayahana. Kjuatéxumoo xi b'a kits'inna, tu xi ngat'aha Nt́ianá kúátejña t́k'uhunna nd'ai.

20 T'a kruu tsayaka Cristo. Najmi ta an t́ijña t́k'un sahana. Cristohó t́ijña t́k'unjinna. S'ejinna Nt́ihj Nt́ianá xi kits'íntjona ko kits'ínkjas'enntjaihina yjoho. B'a ts'ian nga t́ijña sa asuntei. 21 Najmi ts'in t'axián kjuandaha Nt́ianá. At'aha tsa kjuatéxumoo maha ts'in nga naxu ma xuta nginkun Nt́ianá, kui xi tsuhu ra nga tu kjuandahá k'ien Cristo.

3

B'i ts'in kitsúya Pablo ni xi kits'ínkoho Espiritu xuta Galacia

1 Jun xuta Galacia, já b'a nkjún ts'in nchínihinu! ¿Yá ts'anachanu? Kis'ejña chjnuu xi nkúhu tsa tunkun kiyakohonu xi nkú ts'in kis'et'a kruu Jesucristo. 2 Nku ni mjena kuasjáyanu. ¿Nkú ts'in kin'ekjáhín ruu Espirituhu Nt́ianá? ¿A at'aha kin'etjusun ni xi t́jít'a kjuatéxumoo a ra at'aha ní nga kis'ejinnu én nda tsu xi kinu'yó?

3 ¿A tu xí nchíninú? Nga t́tjuhun ni Espirituhu Nt́ianá tsasinkonu xi nkú ts'in kuintsuubo nginkun Nt́ianá, tunga nd'ai, ¿á jun suba b'a t́n'ehenu? 4 ¿A tu kjuandahá nkjin kjuanima tsitjájún? ¡Kutsa tu kjuandahá b'a kama! 5 Nt́ianá tsjánuu Espirituhu ko ts'in kjuankjún ajinnuu. ¿Á b'a maha? ¿A at'aha t́n'etjusun ni xi t́jít'a kjuatéxumoo a ra at'aha ní nga s'ejinnu én nda tsu xi kinu'yó?

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga naxu tsichu ma Abraham nginkun Nt́ianá nk'ie nga kis'ejihín Nt́ianá

6 Abraham bi kis'ejihín Nt́ianá. Kui niu xi kits'ínchj́ihj ra Nt́ianá nga nku nda xi naxu kama Abraham. 7 Kui nga katumankjihinnu nga xuta xi s'ejihín ra Nt́ianá, kuihí xi ntjehe Abraham. 8 Kis'et'a éhen Nt́ianá xi má nga Nt́ianá tsjáha nga naxu kuichú ma xuta xi najmi ntje judio tjehen ra tu ngat'aha nga Nt́ianá s'ejihín. Nt́ianá kitsúya t́tjuhun Abraham én nda tsuhu nk'ie nga b'i kitsúhu: "Ts'inchj́ehen tu xi tu ngat'ahj nda kamat'aihín ngayjee naxinantá xi t́jín asuntee." 9 Kui b'a maha, xi s'ejihín ra Nt́ianá nd'ai, Nt́ianá ta nda ts'ínkoho xi nkú ts'in nda kits'ínko Abraham xi kis'ejihín nk'ie.

10 Ngayjee xi t́kuyá nga kuichú ma naxu nginkun Nt́ianá at'aha t́ts'íntjusun ni xi t́jít'a kjuatéxumoo, kui xi t́jñanehe nga najmi nda kama nginkun Nt́ianá tsa najmi ts'íntjusun ngayjee

kjuatéxumoo. At'aha b'i ts'in tjit'a: "Najmi nda nginkun Ntjaná ngayjee xuta xi najmi ts'íntjusun tehente nga nkúnkú ni xi tjit'a xujun kjuatéxumoo." ¹¹ Kó tijná chji chji nga ndaha nku xuta najmi naxu bichú ma nginkun Ntjaná tu ngat'aha tsa ts'íntjusun ni xi tjit'a kjuatéxumoo, at'aha b'i ta ts'in tjit'a ya: "Xi ja naxu nginkun Ntjaná tu ngat'aha nga s'ejihin k'úejña tik'un." ¹² Najmi b'a títu kjuatéxumoo: Xi s'ejihin Ntjaná kui xi k'úejña tik'un. B'i ní títu: "Xi ts'íntjusun ni xi tjit'a kjuatéxumoo, kui ní nihi xi ts'íink'íejña tik'uhun."

¹³ Cristo y'échjintainá. Ngajoná kits'in ma yoho nku ni xi najmi nda nginkun Ntjaná tu xi ts'in ndáihiná kjuá'un xi nchjanijmíyaha kjuatéxumoo. At'aha b'i ta ts'in tjit'a ya: "Tu yáhá ni xi tsjén tjenb'ankit'a nku yá nga n'ek'ien, kui xi najmi nda katuma nginkun Ntjaná." ¹⁴ B'a kits'in Cristo tu xi Ntjaná ts'íihin nga nda kamat'ain xuta xi tjin asuntee xi nkú nga kitsúya títjuhun Abraham, kó tu xi n'ekjáihin raá Espirituhu Ntjaná xi kitsúya títjun nga tsjáha xi s'ejihin.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga najmi ts'ínk'óntjaiya Ntjaná ni xi y'enda nk'ie

¹⁵ Jun já nts'e, k'uejñá chubayanuu nku ni. Nk'ie nga tjin xi b'enda nku ni kó basínnehe ntsja xujun, najmi ta ch'a ma banganee ni xi tjit'oo kó a ra tsa k'úésun saha. ¹⁶ Ntjaná kitsúya títjuhun Abraham ni xi tsjáha kui kó ntje xi s'ehe. Najmi b'a títu éhen Ntjaná tsa nkjin maha ntjehe Abraham. B'a ní títu nga nku ichí maha. "Ntje xi ts'i", títu. Kui ntje, kui xi Cristo.

¹⁷ Kui ni xu'bi xi mjena xinnuu nga b'a tixian. Ni xi y'endako Ntjaná Abraham najmi maha ts'índyjajnu nku kjuatéxuma xi j'ai s'ejña ñju unchan kó katé nú askahan. Tsa ni xi b'a kamaha, kindyja ni xi kitsú Ntjaná nk'ie. ¹⁸ At'aha tsa kjuatéxumoo y'aha ra ni xi tsjáná Ntjaná, ja najmi ta én xi kitsúya títjuhun Ntjaná xi y'aha ra ni xi tsjá. Tunga b'ahá kitsú títjuhun Ntjaná Abraham nga tu tsjáha ra niu.

B'i ts'in tsakúya Pablo xá xi tjihin kjuatéxumaha Ntjaná

¹⁹ Kui b'a maha, ¿má xi kui xáha kjuatéxumoo? J'ai s'ejña tu xi skuéhe xuta nga ngatitsun ni xi tijncha ts'in. Kui xá xi kis'ehe santa nkúhu nga kis'ejña ntjehe Abraham, kui ntje xi tjihin nga ts'íinkjáihin ni xi kitsúya títjun Ntjaná nga tsjáha. Kó najmi ntsja Ntjaná kitsjáha ra xuto kjuatéxumoo. Tu kits'ínk'atiyahá. Ntítsee kó Moise kits'ínchjén nga b'a kits'in. ²⁰ Tunga nk'ie nga kinchjako Ntjaná Abraham, najmi kits'ínk'atíya éhen.

²¹ Kui b'a maha, ¿a tífi kontrahá ra kjuatéxumoo ni xi kitsúhu Ntjaná Abraham? ¡Najmi! ¡Ndaha tsa mí yjehe! At'aha tsa kis'ejña nku kjuatéxuma xi kamaha ts'íink'íentu tik'un xuta,

nk'iehé kama ts'íin chjén xuta kjuatéxumoo ko b'a ts'ín kuichú ma naxuhu nginkun Ntjaná. ²² Ni xi títu ní éhen Ntjaná, nk'ie nga ngatitsuun tjí'yúhun ngayjee xuta, tu xi xuta xi s'ejihin ra Jesucristo, kui xi ts'íin kjáihin ni xi kitsú Ntjaná nga tu tsjáha ra xi s'ejihin.

²³ S'ejinná Jesucristo nd'ai, tunga kintehe ni nga kis'ejña chji Jesucristo, kjuatéxumoo tjí'yúhun ñá. ²⁴ Xi nkú joyaha nku nda musu xi kjebenki jánti xi, b'a ts'ín ngjikoná kjuatéxumoo nginkun Cristo tu xi s'ejinná ko b'a ts'ín naxu kuichú mahaná nginkun Ntjaná. ²⁵ Tunga nd'ai, nk'ie nga ja s'ejinná Jesucristo, ja najmi ta machjéhenná xi kjebenkiná.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ñá xi ntíhi Ntjaná nd'ai

²⁶ Ngatentoo ja ntíhi Ntjaná mahanu nd'ai, at'aha s'ejinnuu Cristo. ²⁷ Ngatentoo kisaténtájium Cristo ko Cristo tintsubajiun. ²⁸ Najmi chumi ni ts'íihin yá xi ntje judio tjeheh ra ko yá xi najmi ntje judio tjeheh ra, yá xi musu xi kich'atse ko yá xi ndáihí yjoho, yá xi x'íihin ko yá xi chjuúhun. At'aha nkuhú makoo Cristo Jesu, kui nga nku chubahanu nginkun Ntjaná. ²⁹ Tsa Cristo ts'enuu, ntjehe Abraham tjehehnuu ko n'ekjóhooon ni xi kik'inya títjuhun Abraham.

4

¹ B'i ts'ín xinyanuu ni xi tixian. Ntíhi nku nda ts'íin kjáihin ni xi ts'e na'mihí santaha nga kama chá. Nk'ie nga ndyja saha, b'a ta joya xi nkúhu nku nda chí musu xi kich'atse, ndaha tsa kui ts'e ngayjee ni xi tjíihin na'mihí. ² Tjín xi kunntáha ko tjín xi ts'ín kuenta ni xi machjéhen. Tunga nk'iehé nga b'a kuitsu na'mihí nga najmi b'a ta ts'ín k'úejñaha, ja ndáihí yjoho.

³ B'a ta kamataán ko ñá. Nk'ie nga najmi kjee yaá Nda Ntjaná, ni xi ts'e asuntee tsatéxumaná. Kamaá xi nkúhu musu xi kich'atse. ⁴ Tunga nk'ie nga tsichu nístjin xi y'ejña Ntjaná, kits'ín nibá Ntíhi. Kitsihin nku tachjuún ko kis'ejñanehe kjuatéxumoo nkúhu nga kitsin. ⁵ B'a kits'ín Ntjaná tu xi y'échjintjaihi xuta xi tjíñanehe kjuatéxumoo, tu xi ko ta ñá Ntjaná ts'íin mahaná ntíhi.

⁶ At'aha ja ntíhi Ntjaná mahaná nd'ai, kui nga Ntjaná kits'ín nibáha ajin animaná Espirituhu Ntíhi, xi: “Ji Na'mi ichí!”, tsuhu Ntjaná nga nchjako. ⁷ Kui b'a maha nd'ai ja najmi ta xuta musu xi kich'atseheni. Ntíhi ní Ntjaná ji nd'ai. Ko tu ngat'aha nga ji xi ja ntíhi Ntjaná, kui nga ta n'ekjáihin ri ni xi tsjáha ra Ntjaná ntíhi.

B'i ts'ín kitsúya Pablo nk'ie nga tu b'ahá tu maha ni xi tít'sín xuta ninku xi tjintu ante Galacia

⁸ Nístjin nk'ie, nk'ie nga najmi kjee yo Ntjaná, nkjin tíkja ntia xi najmi Ntjaná tsatéxumanuu. ⁹ Tunga nd'ai ja yo Ntjaná,

nk'ie nga kjuaxihi Ntija níná xi benüu. Kui nga, ¿nkú ts'ín ta tít'ek'ótjiyak'ún ngáhanu ni xi najmi tjíhín nga'yún, ni xi najmi chumi ni chjíhi ra? ¿A mjehénuu nga ta kuatéxuma ngáhanuu ntija xi najmi Ntíaná? ¹⁰ At'aha k'ua nístjin kó sá kó s'í kó nú tíyankjún. ¹¹ Tü b'ahá tü mana. Kutsa xá tiyahá kits'ian ajinnuu, tjín nga xian.

¹² Tíbankinuu, já nts'e. Kas'eyanuu xi nkúhu an. At'aha an bi ja tjíyana xi nkúhu jun. Najmi b'a tíxian tsa at'aha tsa tjín ni xi kin'enú. ¹³ Xi nkú ts'ín ja yo, nga tjuhun najmi nda tjínna nk'ie nga ngjik'ienjímínuu én nda tsuhu Jesucristo. ¹⁴ Kó ndaha tsa kjuasti kitsjanuu ngat'aha ch'in xi kisaténa, tunga najmi ch'ohón ts'ín kichasenú kó ta ndaha najmi kin'e t'axínnú. Tü sa ní kin'ekjáínnú xi nkúhu tsa nku ntítsjehe Ntíaná an, xi nkúhu tsa Cristo Jesu kikjin xi kin'ekjóhōon. ¹⁵ Kui nga, ¿má ngjihí ra ngayjee kjuatsjo xi kis'ejñajinnuu kui nístjin xu'bo? At'aha kama xinya kixia nga santaha kama k'un kai nga kin'esjo tunkun nga kik'ainú kui nístjiun. ¹⁶ Kui b'a maha, ¿a nda kontrānuuhú an nd'ai tü ngat'aha nga tíxinyanuu ni xi naxu tjín?

¹⁷ Nda ts'ín basenuu já xi mjehe nga kó kjuatéxumoo ch'oo, tunga najmi ngandanuu nga b'a tíncha ts'ín. At'aha ni xi mje níhi jóo nga n'e t'axíhín xinkia, tü xi kui jóo nda ts'ín chāseheruu. ¹⁸ Nda tjín nga nda ts'ín basehe xinkjín xuta. Ná bi, tehente b'a n'eé, najmi tü nku nk'ie nga tíjñajinnuu. ¹⁹ Mjena jun xi nkúhu tsa ntína mahanu. Nk'ie nga najmi kjee b'a ts'ín s'eyanuu xi nkú ts'ín tjíyaha Cristo, tí'bainú kjuanimā xi nkúhu kjuanimā xi f'ajin nku tachjuún xi tób'éntaha ntí. ²⁰ ¡Á b'a uhun kjuā nga najmi yo tíjñajihinnuu nd'ai tü xi kuinchjako sisihinnuu kai! Najmi ta behena nkú ts'innuu, at'aha tü b'ahá tü mana ni xi tín'o.

B'í ts'ín y'ejña chubaya Pablo nga tsakúya ni xi y'enda Ntíaná nk'ie

²¹ T'inyanú ma, jun xi mjenuu nga s'ejñanenuu Kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehe Moise. ¿A najmi kjehe nu'yó ni xi jtít'a yo? ²² B'a titsu nga jo ntí kis'entuhu Abraham, nku xi kitsihín na musu xi kich'atse kó nku xi kitsihín chjuúhūn. ²³ Kitsin ntíhi na musu xi kich'atsee at'aha kikjantuko xinkjín jóo, tunga kitsihín ntíhi chjuúhūn Abraham at'aha Ntíaná ja b'a kitsúhu nga nku ntí tsjáha.

²⁴ Ni xi tíxinnuu, b'í ts'ín tíña chubayaná. Nga joo ni xi y'éndako Ntíaná xuta xi ts'e, kui xi nga joo jminchjūn. Ni xi tjun y'enda Ntíaná naxi Sinai, kui xi na xi tjuun. Kui xi 'mi Agar kó ntíhi no, kui xi ma xuta musu. ²⁵ Na Agar, kui xi naxi Sinai xi tíña ante Arabiá. Kui xi nkú joyaha nanki Jerusalem xi tíña nd'ai. Xuta musu xi kich'atse kui kó ntíhi.

²⁶ Ni tsetse xi y'énda Ntjaná, kui xi chjuúhūn Abraham. Kui xi nkú joyaha nanki Jerusalen xi tǐjña nk'a ján. Ndaíhi yjoho kō tā ndaíhi yjoho ntíhi, kui xi ñá. ²⁷ At'aha b'ǐ ts'ín tǐt'a éhen Ntjaná:

Kat'etsjohi ji tachjuún ntǐ xi najmi tǐhīn ntǐ.

Chajnutsin ji xi najmi yai xi nkú ts'ín nibá chjintǐhi ntǐ.

At'aha 'yún s'e saha ntǐ tachjuún xi kis'ejña masen

nga tachjuún xi tǐjñaha x'ín.

²⁸ Jun já nts'e, jun xi nkúhu Isaac. Jun xi ntǐ xi kitsúya tǐtjun Ntjaná nga tsjáha Abraham. ²⁹ Tunga xi nkú kama nk'ie, b'a tā tíma nd'aj. Ntǐ xi kitsin tū ngat'aha nga kikjantuko xinkjín jóo, kui xi kitsjennkǐ unkie ntǐ xi kitsin xi nkú ts'ín mjehe Espirituhu Ntjaná. ³⁰ Tunga, ¿nkú tǐtsu éhen Ntjaná? B'ǐ tǐtsu: "Tǐyútjennki nā musu xi kich'atsee kō ntíhi. At'aha ntíhi nā musu xi kich'atsee najmi kama sakút'aha ni xi ts'ínkjáihīn ntíhi chjuúhūn Abraham." ³¹ Kui b'a maha, já nts'e, najmi ntíhi nā musu xi kich'atsee ñá, ntíhi ní nā xi ndaíhi yjoho ñá.

5

B'ǐ ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga Jesucristo kits'ín ndaíná kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehen Moise

¹ Cristo kits'ín ndaíná ni xi tǐjñanená tū xi kujinima ndaíhiná. Kui nga ndjá tǐnchahanu kō najmi tū 'bainto tsa tū mí nihí ni xi tā k'u'é'yún ngáhanū.

² Tasinñjunú. An Pablo b'a tǐxinū. Tsa n'enū ni circuncision, najmi sakúnū ni xi mjehe Cristo nga tsjánū. ³ Tā ts'inkj'áítsjen ngáhanū nga ngayjee xi n'ehe ni circuncision, kui tǐhīn nga ts'íntjusun ngayjee ni xi tǐt'a kjuatéxumoo. ⁴ Xi tǐbangisjai nga naxu kujichú ma nginkun Ntjaná tū ngat'aha nga tǐts'íntjusun kjuatéxumoo, kui suba suba ngǐ t'axíhīn Cristo. Najmi tā tǐjñajihin kjuandaha Ntjaná. ⁵ Ñá bi tǐjñajinná Espirituhu Ntjaná kō tǐchuyáá nga naxu kujichú maá nginkun Ntjaná tū ngat'aha nga Cristo s'ejinná. ⁶ Nkuhú makaá Cristo Jesu. Najmi tā chjǐhī rā tsa kin'ená kō tsa najmi kin'ená ni circuncision. Nk'ie ní s'ejinná Ntjaná, kui ní nihī xi chjǐhī rā kō kui xi bakúyaná xi nkú ts'ín n'etjáá xinkjá.

⁷ Nga tjuhun nda ts'ín tintsuḅoo, tunga, ¿yá xi y'éch'onū nga najmi tā tǐnu'yá'éhen ruu én xi naxu tǐjín? ⁸ Én xi tǐnu'yó nd'aj najmi nginkun Ntjaná xi j'ájinnū nibáha rā. ⁹ B'ǐ tsú xuta: "Kutin nā'yū san ts'ínsanyje nā'yū ninkuon." ¹⁰ Behe k'an nginkun Ntjaná nga najmi k'ǐ tǐts'ín n'enkjǐntak'un ngat'aha ni xi tǐxinū. Tū yáhá ni xi tǐts'ínndyjajinnū ni xi kis'ejinnū, Ntjaná ts'ínnijéhe.

¹¹ Já nts'e, tsa an xi k'uenjímíhina nga tǐhīn nga n'ehe ni circuncision xuta xi s'ejihīn Jesu, najmi tā k'úéma tǐenki

unkiehena jóo b'a. Ko b'a ts'in najmi incha kama stihj ra nk'ie nga k'uenijmía Cristo Jesu xi k'ient'a t'a kruu. ¹² Já xi títs'ínndyjajinnuu, xi mjehe nga kuichát'o yjonintenuu nga n'enuu ni circuncision, jtu sahá katatet'ayje má nkjúhun ma!

¹³ Jun já nts'e, Ntíaná j'ájinnuu tu xi kama ndáihinnuu ntia xi najmi Ntíaná, xi tsatéxumanuu nk'ie. Tunga ndaha tsa ja ndáinnuu yjonuu, najmi tíjña ndáinnuu nga n'oo ni xi kuinchjaha animannuu. Tu sa ní tu ngat'aha kjuatjo xi tjinnuu, b'i ngján tisinkoo xinkju. ¹⁴ At'aha ngayjee ni xi tjít'a kjuatéxumoo nkuhú bichú majihin kjuatéxuma xu'bi: "N'etjói xutahj xi nkú ts'in tjohi yjohi." ¹⁵ Tunga tsa ta jun tjínkonuu kjuasti ko tín'e'uhun xinkju, chúhun yjonuu, at'aha kutsa ta jun ta mahá n'ekjehenu xinkju.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga Espirituhu Ntíaná tsjánnyáná xi nkú ts'in kuintsubaa

¹⁶ Kui nga b'a tíxihinnuu. Tintsuboo xi nkú ts'in mjehe Espirituhu Ntíaná. Najmi tu n'o ni xi tinchjaha animannuu. ¹⁷ At'aha ni xi nchjaha animaná fi kontraha Espirituhu Ntíaná, ko Espiritu fi kontraha ni xi nchjaha animaná. Satéko nga joo, ko tu ngat'aha nga b'a ma najmi jun batexumohoo yjonuu. ¹⁸ Tunga tsa Espirituhu Ntíaná títsjánnyánuu, tsuhu ra ma nga najmi tíjñanenuu kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehen Moise.

¹⁹ Yaha nk'ie nga ni xi nchjaha animaha xuta ts'in. Chuba fantukohó xinkjín, ts'in ni xi si nginkun Ntíaná, najmi chumi nihi b'éch'oho yjoho, ²⁰ benkjún ntia xi ntsja xuta ts'índaha, ts'in tj'e, fi kontraha xinkjín, b'ésiko xinkjín, nchini, ts'in unkie xinkjín, ts'ínxkíhin xinkjín ni xi tjíhin, kjuachán b'éntje ko xin ma ñjakúko xinkjín, ²¹ ni xi tjíhin xuta xingisoo mjehe, ma ch'i, ko tu nku ngatitsuhún incha mjehe ts'ín. Ngayjee ni xu'bi ko kj'ái sa ni xi nkúhu ni xu'bi incha ts'in xuta xi ts'in ni xi nchjaha animaha. Títs'inkj'áítsjennuu nd'ai xi nkú nga ta kixinnuu nga tjuhun. Xuta xi b'a tijncha ts'in najmi tsuhu ra nga Ntíaná kjuatéxumaha.

²² Tunga Espirituhu Ntíaná bi ts'in s'ená kjuatjo, kjuatsjo, kjuajyu ko kjuatsenta. Ts'in ya nga bisinkaá xinkjá, nga nda s'eya animaná, nga kixi n'etjusaán ni xi nda, ²³ nga nimakjua n'e maá yjoná, ko nga k'úéch'o subaaha yjoná ni xi tjín. Nk'ie nga n'ée ni xu'bi, najmi tjín kjuatéxuma xi k'úéch'oná. ²⁴ Ko xuta xi ts'e Cristo Jesu ja kingját'a kruu animaha, anima ngatitsun xi mjehe ko fásihin ni ch'onk'un xi tjín asuntee. ²⁵ Tsa Espirituhu Ntíaná tintsuba tik'uhunná nd'ai, ta tjenjeheé nga Espiritu katsjánnyáná. ²⁶ Najmi tu nk'a n'esjeé yjoná. Najmi tu n'estihí xinkjá. Najmi tu kas'ená kjuanchini.

6

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga tjihin nga kuisinkaá xinkía

¹ Jun já nts'e, tsa yo nga tjín xi tíjnejin ngatitsun, jun xi ja tintsu_{oo} xi nkú ts'in bakú n_yáná Espirituhu Ntíaná t_{is}inkoo nga chjúsintjen ngáhanu. Chaso sisiun ko n_{im}akjua n'esjo yjonuu nga b'a n'oo, tu xi najmi ko ta jun chjút'ayák'uhunnuu. ² Xinkiu xi tíf'ajin k_{ju}an_{im}a b'i ngján t_{is}inkoo. Nk'ie nga b'a n'oo, k_{ju}atéxumaha Cristo t_{in}'etjusun.

³ Tsa tjín xi chubá chánka suba kuihí k'uasje yjoho nk'ie nga yaha nk'ie nga najmi b'a tjín ni xi t_{ib}akú, ta kuihi t_{ib}'anacha subaha yjoho. ⁴ Nga nkúnkáá tjihin nga chasé sisihín tsa b'a tjín ni xi t_{in}'eé. B'a ts'in tsjo k'úéhená ngat'aha ni xi t_{in}'eé, najmi ngat'aha ni xi t_{its}'in k_j'aí xuta. ⁵ At'aha nga nkúnkáá ch'anji ch'anjináá ni xi t_{in}'eé.

⁶ Xi t_{ib}angiya éhen Ntíaná tjihin nga kuakjányako xi t_{ib}akúyaha ngayje t_{ik}já ni xi nda t_{is}akúhu.

⁷ Najmi tu ch'anachoo yjonuu. Ndaha nku najmi ma tsutonko Ntíaná. At'aha ni xi k'uéntje xuta, kui nihi xi sakú ngáha ra. ⁸ Xi t_{its}'in ni xi nchjaha animaha, kui xi xi nkú joyaha tsa xujmá xi najmi nda t_{ib}'éntje. Chan xi k_j'uáya, kui xi ngabayoo. Tunga xi t_{its}'in ni xi bakúyaha Espirituhu Ntíaná, kui xi xi nkú joyaha tsa xujmá xi nda t_{ib}'éntje. Chan xi k_j'uáya, kui xi k_{ju}atík'uun. At'aha Espirituhu Ntíaná ts'j_{in}k'íéjña t_{ik}'un síhin. ⁹ Kui nga najmi tu n'ekjentaha raá yjoná nga n'eé ni xi nda. At'aha tsa najmi n'ekjeheé tak'aán, kuichú n_{ist}jin nga chj'ayaá chahan ni xi y'entjeé. ¹⁰ Kui b'a maha, nda n'ehe raá tu yáhá ni xk_i xk_i nga sakúntená nga b'a n'eé. Ko 'yún nda n'e saháá já nts'eé xi ta s'ejihin Ntíaná.

B'i ts'in kits'ínkje Pablo xujuin

¹¹ An suba suba t_{its}'inntúnuu. Chasoo nga xí ihí ntu xi t_{ib}'et'ánuu.

¹² Xi t_{in}cha ts'in k_{ju}a'yúhunnuu nga n'enuu ni circuncision, b'a t_{in}cha ts'in at'aha mjehe nga nda skuehe xuta. Najmi mjehe nga n'e unkie, kui nga najmi y'énijmíhi nga nku tutu Cristo xi kis'et'a kruu ts'ínk'anki xuta. ¹³ Ta ndaha já xi n'ehe ni circuncision najmi ts'intjusun ni xi t_{it}'a k_{ju}atéxumoo. Ni xi mjehe ra jóo nga n'enuu ni circuncision tu xi nk'a k'uasjehe yjoho nk'ie nga kuinchjanijmíyaha nga kui ngat'aha t_{it}'ahanuu kui chuboo. ¹⁴ An bi, najmi mjena tsa nk'a k'uasjé yjoná ngat'aha ni xi t_{its}'ian. Nku tutuhú ni xi kits'in Nda Ntíaná Jesucristo t'a kruu, kui nihi xi b'asjé chánkakohona yjoná. T'a kruu xu'bo k'ien ni asunnte xi nchjana ko an ta tsaya yo. ¹⁵ Najmi chumi ni chj_{ih}i ra tsa kin'ená ko tsa najmi kin'ená ni circuncision. Ni xi chj_i níhi ra, nk'ie nga

Nt̄ianá kits'ín maná xut̄a tsetse. ¹⁶ Nt̄ianá katsjáha kjuajyu ko katasinko ngayjee xut̄a xi b'a ts'ín tjíntu xi nkú ts'ín títsjányá kjuatéxuma xu'bi ko xi kjuaxi nga xutaha Nt̄ianá.

¹⁷ Nd'ai t̄ib'aha ra nga najmi ta mjehena tsa tjín xi tsjana kjuasti. At'aha yjonintena yjajnu chubaha ni xi kin'ena. Kui xi t̄ibakúchji nga Jesu títs'inxát'aha.

¹⁸ Já nts'e, katsejihin animanu kjuandaha Nda Nt̄ianá Jesu-cristo. B'a katuma.

Xujun xi kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Efeso

B'í ts'ín kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjin nanki Efeso

¹ An Pablo, an xi kama nku nda postruhu Jesucristo at'aha Ntjaná b'a ts'ín kama mjehe. Tifaniñanuu jun xuta Efeso xi kikj'áts'enuu Ntjaná, jun xi s'ejinnuu Cristo Jesu.

² Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntjaná Jesucristo.

B'í ts'ín tsakúya Pablo kjuandaha Ntjaná

³ Kan'etsjoho Ntjaná xi Ntjaha ko Na'mihí Nda Ntjaná Jesucristo. Kui xi kits'ín nga ajihín Cristo kisakúná ngayje tákjá ni nda xi nibáha ndjiojmi ján, ni xi tsjáná Espirituhu. ⁴ Cristo kits'ínchjén nga j'ájinná kintehe ni nga kits'ínnda asuntee tu xi kjuáts'ehená ko tu xi najmi s'ehená jé nginkun. Tjoho Ntjaná ñá. ⁵ Kui nga y'énda títjuhun nga Jesucristo ts'ínchjéhen tu xi ntíhí tsichu mahaná. Tsitjusun xi nkú ts'ín kama tsjoho ko kama mjehe. ⁶ Kui nga kan'etsjoho ra Ntjaná xi bakúchji kjuanda chánkaha, kjuanda xi sakújinná Ntíhí xi tu xí tjohó ra.

⁷ Kisaténdzjo jníhí Ntíu. B'a ts'ín kis'echjintjaihi jéná ko kin'endyjat'aná ngatitsunná. Kama xi nkú tjin bichú kjuachánkaha kjuandaha Ntjaná. ⁸ Kui kjuandoo xi tu ni xí kitsjáháná tu xi s'ehená ngayje tákjá kjuankjintak'un ko tu xi kamankjihinná ni xi ts'e. ⁹ Y'éjña chjiná ni xi kama mjehe nga ts'ín, xi y'éjña 'ma nistjin nk'ie. Kama tsjoho nga y'énda títjun ni xi ts'ín Cristo. ¹⁰ Y'énda nga nkuhú kuichúk'iekú ajihín Cristo ngayjee ni xi tsichuba ndjiojmi ján ko asuntee. B'a kama nk'ie nga ja kuichú chuba. Ts'íntjusun ni xi ja y'énda.

¹¹ Xi nkú ts'ín y'énda títjun Ntjaná, b'a ts'ín kits'ínchjén Cristo tu xi j'ájihinni jin xi ntje judio tjeheñni ko kitsjání ni xi tsjáha ntíhí. B'a kits'ín at'aha Ntjaná ts'íntjusun ngayjee ni xi b'énda. ¹² Ko jin kichuyáihí ni nda xi sakújinni Cristo. Jin tjun b'a kin'ej. Kui nga t'n'etsjoho ra Ntjaná xi tjihín kjuachánka.

¹³ Jun bi kinu'yó ko kis'ejinnuu én xi naxu tjin. Kui xi én nda tsuhu Jesucristo xi kits'ínk'ankinuu. Ko Cristo kits'ín nga kin'ekjóhoon Espirituhu Ntjaná, Espiritu xi kitsúya títjun nga tsjá. B'a ts'ín kis'ejña chjhi nga Ntjaná ts'enuu. ¹⁴ At'aha tsjá títjun Espirituhu tu xi chaha nga n'ekjáihín ni xi tsjáha ntíhí nk'ie nga kama ndaíyjehe xuta xi ja kis'echjintjai. Kui nga kan'etsjoho ra Ntjaná xi tjihín kjuachánka.

B'í ts'ín kinchjantjai Pablo xuta ninku nanki Efeso

¹⁵ Kui b'a maha, nkúhu nga kint'e nga s'ejinnuu Nda Ntíaná Jesu kō nga tjonuu ngayjee xuta xi ts'e Ntíaná, ¹⁶ najmi tít's'inkj'áíya nga nchjantjáínuu nk'ie nga nchjaka Ntíaná kō tsjaha máb'achjihí nga nda timat'on. ¹⁷ Tíbankihí xi Ntíaha Nda Ntíaná Jesucristo, Na'mi xi tjihín kjuachánka, nga Espirituhu katsjánuu kjuankjintak'un kō k'úéjña chjinuu ni xi ts'e, tū xi kamankjihinnuu nkú tjihín ra ngat'a ts'e Ntíaná.

¹⁸ Tíbankihí nga kakjex'ájin kjuankjink'unnuu tū xi cháhanu ni xi tíkuyáha xuta xi Ntíaná j'ájihín kō tū xi cháhanu xi nkú ts'ín chánka ni xi ts'ínkjáihín xuta ts'e. ¹⁹ Mjena nga choo xi nkú ts'ín chánka ts'ati nga'yúhun Ntíaná, nga'yún xi basinkoná ñá xi s'ejinná éhen. Kui nga'yún xu'bo bakúchji ni xi ts'ín Ntíaná. ²⁰ Kui xi kits'ínxájihín Cristo nk'ie nga Ntíaná kits'ínkj'áíyaha ngabayoo kō kits'ínk'íéjñat'aha Ntíaná nk'a ján, yo má batéxuma.

²¹ Kitsjáha ante xi 'yún nk'a ajihín ngayjee xi batéxuma asuntee kō xi tjihín xá, xi yankjún, xi nk'a tjen kō xi tjihín tū mí xáhá ni xi yankjún. Najmi tū nku nistjin xi kich'aá nd'ai b'a ts'ín nk'a tjen, kō ní nistjin xi kj'uaí askahan. ²² Ngayjee ni xi tjin aya ntsja Cristo y'éya Ntíaná kō y'éjña títjun ya Cristo nga kuatéxumaha ngayjee ni xi tjin ngandaha xuta ninku. ²³ At'aha xuta ninku, kui xi yjonintehe Cristo kō Cristo xi ts'ín nga kama ndjuú tū mí nihí ni. Tsa ni xi najmi tjihín xuta ninku, najmi ma ndjuú Cristo kai.

2

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga n'ek'ankiná tū ngat'aha ni xi kits'ín Cristo

¹ Jun bi tū ngat'aha ngatitsunnuu kō jénuu xutak'ien kamo. ² Nk'ie tintsúbajiun jénuu xi nkú ts'ín tíjñaha xuta asuntee xu'bi kō xi nkú ts'ín mjehe ndaninda k'aku xi tjihín nga'yún ajihín séen. Kui xi tít's'ínxájihín nd'ai xuta xi najmi nt'é'éhen Ntíaná.

³ Ngatenteé b'a ta n'e tintsubaá nistjin nk'ie xi nkú ts'ín kinchjaha animaná asuntee. Kin'eé ni xi kama mjehe animá ngatitsunná kō ni xi tjinjin kjuankjink'unná. Xi nkú k'aán nk'ie, ñá tsuhuná kjuakjahan Ntíaná xi nkúhu xuta xingisoo. ⁴ Tunga tū ni xí ma nímahá ra Ntíaná xuta, kui nga 'yún kits'íntjohoná. ⁵ Kui kjuaha kits'ínk'íéntu tík'unkohoná Cristo nk'ie nga ja tsayahaá ngatitsunná. Ngat'aha kjuandaha tū tít's'ínk'ankihínuu Ntíaná.

⁶ Ntíaná ta ñja kits'ínkj'áíyakoná Cristo ngabaya xi tintsúbajián kai kō kits'ínk'íéntukoná Cristo ndjiojmi ján. ⁷ B'a kits'ín tū xi nistjin xi nibáha kuakúchjiji xi nkú ts'ín chánka tíjña kjuandaha, kui xi tū xí ndahá, at'aha nda tsasená

ngat'aha ni xi kits'in Cristo Jesu. ⁸ Ngat'aha kjuandaha Ntjaná ts'ankihinu at'aha kis'ejinuu. Ntja níná tu kits'ink'ankihíuu. Najmi jun manuu n'o ni xu'bi. ⁹ Najmi ngat'aha ni nda xi kin'eé ts'ankihiná, tsa tu xi b'a ts'in tjin xi nk'a k'uasjehe yjoho. ¹⁰ Ntjaná kits'inndaná. Y'éyaná xi nkúhu Cristo nga kits'inndaná tu xi n'ehená ni xi nda xi y'enda títjun ko tu xi kujntsubajihinná ni xi ndoo.

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga Cristo nkuhú ntje kits'in ma xuta judio ko xi najmi judio

¹¹ Kui b'a maha, jun xi najmi ntje judio kich'o nga kitsiun, n'ekj'áitsjehennu xi nkú n'e tintsuboo nistjin nk'ie. Xuta xi najmi kin'ehe ni circuncision kitsúuu xuta xi ntje judio tjehe ra, at'aha kui xi ts'ihin yjonintehe ni circuncision. ¹² N'ekj'áitsjon nga kui nistjiun tintsuba t'axíhuun Cristo ko nga najmi ntjehe xuta Israel jun. Najmi kama ts'ajun ni xi y'endako títjun Ntjaná xuta xi ts'e, ni xi kitsúya títjuhun nga tsjáha. Ndaha nku ni xi tsjáha Ntjaná xuta xi ts'e najmi tichuyóho nga sakúuu kai. Chuba tintsubanú asuntee nga najmi yo Ntjaná. ¹³ Kjin tintsuboo nistjin nk'ie, tunga nd'ai nkuhú ja kamakoo Cristo Jesu ko ja tintsuba tiño tu ngat'aha jni xi tsaténdzjo Cristo.

¹⁴ Ngat'aha Cristo tjihinná kjuajyu. Kui xi nkuhú ntje kits'in ma xi ntje judio tjehe ra ko xi najmi ntje judio tjehe ra. Kikjexuba xjó xi y'échjaha xuta nk'ie tu xi nkuhú kamaha. Kikjexin ni xi ngji kontraha ra xinkjin xuta. Kitsjá yjonintehe ¹⁵ tu xi y'éjna t'axihin kjuatexuma xi kin'ekjas'ehe Moise xi nkjin ni tít'aha. B'a ts'in nkuhú ntje tsetse kits'in maha nga joo ko nkuhú kits'in makoo yjoho. Kits'in nga tsichut'aha xinkjin nga nkúnkú. ¹⁶ K'ient'á kruu tu xi nkuhú ntje ts'ín maha nga joo ko nga kujinchjako nda ngáha Ntjaná. B'a ts'in kikjexihin ni xi ngji kontraha ra xinkjin xuta.

¹⁷ Cristo j'ai tsjá én nda tsu, kui xi y'a kjuajyu. B'a ts'in kisakúhuuu kjuajyu jun xi kjin tintsuho Ntjaná nistjin nk'ie ko ta kisakúhu kjuajyu xi tiña tjintu. ¹⁸ Ngat'aha Cristo xi ntje judio tjehe ra ko xi najmi ntje judio tjehe ra ma bichút'aha Ntjaná nd'ai. Nkuhú Espirituhu Ntjaná xi ts'in nga bichút'ahá.

¹⁹ Kui b'a maha, najmi ta xuta kj'aihinu ko ta ndaha xuta xi tjímasún. Ja ní tsichumo ko jun xuta xi ts'e Ntjaná ko nkuhú ja makoo xuta xi tjíntunkí nk'íehen Ntjaná. ²⁰ Jun xi nkú joyaha nku ni'ya xi tímanda, xi já postru ko já profeta kik'atuts'ihin. Tunga Jesucristohó kitsjá xáha nga b'a incha ts'ín. ²¹ Cristo be xi nkú ts'in ngjuai ni'yo. Nk'ie nga kama ndjuú ni'yo, nku ninku xi tsje kamaha Ntjaná. ²² Jun xi y'ahanuu Cristo bichúmo ninku xi má nga tijnaya Espirituhu Ntjaná.

3

B'i ts'in kitsúya Pabló xá xi kik'aihi

¹ An Pabló ngat'aha Cristo Jesu kjíiya'yúhunna. B'a tímat'an tu ngat'aha ngandanuu jun xi najmi ntje judio tjeheenuu.

² Yo nga kik'aina nga k'uenijmínuu kjuandaha Ntíaná.

³ Tsakúchjina ni xi y'éjña 'ma nístjin nk'ie, xi nkú nga ja ta kuak'iet'ánuu. ⁴ Nk'ie nga n'eyo xujuin, choo nga be sisian ni xi kis'ejña 'ma ngat'a ts'e Cristo. ⁵ Kui niu xi najmi kik'inyaha xuta xi kis'e nú chá ján nk'ie, tunga nd'ai Espirituhu Ntíaná ja tsakúchjiji já postruhu ko já profetaha Ntíaná ⁶ nk'ie nga xuta xi najmi ntje judio tjehe ra ta ts'íin kjáihin ni xi tsjáha Ntíaná ntíhi ko ta kuichú ma nku yjonintehe Cristo ko ta sakú yaha ni xi kitsúya títjun Ntíaná nga tsjáha xuta xi ts'e. Én nda tsuhu Cristo xi b'a ts'íun.

⁷ Ntíaná tu kitsjáhana nga k'uenijmía é n nda tsu xu'bi. Kjuandaha Ntíaná xi b'a kits'íun. Kitsjána xi nkú ts'in tjehe ra nga'yún chánkaha. ⁸ An xi 'yún ichi sa ajihin ngayjee xuta xi ts'e Ntíaná, tunga kik'aihina kjuandaha nga tib'enijmíhi xuta xi najmi ntje judio tjehe ra kjuanchináha Cristo xi ndaha nku najmi ch'a mankjinyehe. ⁹ Tib'ejña chá xi nkú ts'in tíbitjusun ni xi y'éjña 'ma Ntíaná nístjin nk'ie, kui xi kits'ínnda ngayjee ni xi tjin. ¹⁰ B'a ts'in xuta ninku tib'ejña chji nd'ai xi nkú tjin kjuankjink'uhun Ntíaná, kjuankjink'un xi kj'ai kj'ai ts'in yaha. Kui ni xu'bi tís'ejña chji nginkun xi tjihin xá ko xi tjihin nga'yún nk'a ján.

¹¹ Kui niu xi y'énda títjun Ntíaná nkúhu nístjin nk'ie ko Nda Ntíaná Jesucristo ja kits'íntjusun niu nd'ai. ¹² At'aha nkuhú makaá Cristo ko at'aha s'ejinná é n nda tsuhu, kui nga tsuhu ra tak'aán ko najmi binkjaán nga bichúk'un tiñahaá Ntíaná. ¹³ Kui b'a maha tibankihínuu nga najmi tu n'ekjehe ruu tak'un ngat'aha nga un tibena ngandanuu. Ngat'aha nga un tibena, Ntíaná tís'in nga tís'ejña chjinuu kjuachánkaha.

B'i ts'in kitsúya Pabló xi nkú ts'in bankintjái xuta ninku Efeso

¹⁴ Kui kjuaha báasinkúnch'ihinna nginkun Ntia Na'miná.

¹⁵ Kui xi b'éjña nga s'e nga nkúnkú ntje xi tjin ndjiojmi ján ko asuntee. ¹⁶ Bankihí nga Espirituhu Ntíaná katsjá nga'yún kohonuu xi nkú ts'in tijná kjuachánka tsjo tjihin tu xi s'ehe ra nga'yún animanuu, ¹⁷ ko nga Cristo kat'ejñajin animanuu tu ngat'aha nga s'ejinnuu. Katji nanka kjamanuu ajihin kjuatjoo ko ndjá tinchajiun, ¹⁸ tu xi b'a ts'in jun ko ngayjee xuta xi ts'e Ntíaná kama kamankjihinnuu xi nkú ts'in tayá ko ndju ko nanka ko nk'a kjuatjoho Cristo. ¹⁹ Mjena nga choo kjuatjoho Cristo tu xi b'a ts'in katsejin kikjihinnuu Ntíaná, ndaha tsa 'yún chánka sa kjuatjoho nga ni xi mankjinná.

²⁰ Kan'etsjohō Ntjāná, kui xi ts'ati ni xi mahā ts'ín nga xi nkúhu ni xi binchihíi kō tsa xi nkú ts'ín títsu anīmaná nga kama. B'a ma xi nkú ts'ín tǐña nga'yún xi ts'e xi títs'ínxájiná. ²¹ Kats'ínkjáihīn Ntjāná kjuachánka ajihīn xutā nīnkū xi ts'e Cristo Jesu. Tehente b'a katuma kō santaha tū nk'éhé ni. Johon, b'a katuma.

4

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga nkuhú tinchajián Cristo

¹ Kui b'a maha tǐbankihīnuu an xi kjíya'yán ngat'ahā Nda Ntjāná. Kixi tankínkōo yjonuu xi nkú ts'ín tǐhīn nga ts'ín xutā xi Ntjāná j'ájihīn. At'ahā Ntjāná j'ájinuu. ² Nīmakjuā n'esjo yjonuu kō nda kas'eya anīmanuu. Kas'enuu kjuatsenta kō b'i ngján n'e'yún tak'un xinkū. B'a n'oo tū ngat'ahā kjuatjo xi tǐñajinnuu. ³ Tjen nga'yúhūun yjonuu nga nkuhú katumako tehento xinkū xi nkú ts'ín tsjáníyanuu Espirituhū Ntjāná kō xi nkú ts'ín nkuhú ts'ín manuu kjuajyuu.

⁴ Nkuhú maha yjonintehe Cristo kō nkuhú maha Espirituhū Ntjāná xi tǐña. B'a tā ts'ín nkuhú j'ájinuu Ntjāná, kui nga nkuhú ni xi tǐchuyóhōo. ⁵ Nkuhú maha Nda Ntjā xi tǐña. Nkuhú ni xi s'ejinná kō nkuhú Nda Ntjāná n'ekjas'eheén xutā nga batentáhaá. ⁶ Nkuhú maha Ntjāná xi Nā'miná ngatenteé, kui xi batéxumaha, ts'ínchjén kō tǐñajihīn ngayjee ni xi tǐn.

⁷ Tunga kin'ekjáhín raá kjuanda nga nkúnkáá. Xi nkú ts'ín kits'índzjoná Cristo, b'a ts'ín kisakúná. ⁸ Kui nga b'i ts'ín tǐt'aha éhen Ntjāná:

Ngjinji nk'a ján nga ngjiko xi jakj'á,
kō tū kitsjáhá rá xutā ni xi nda.

⁹ ¿Nkú tsuhū rá nga ngjinji? Kui xi tsuhū rá nga tjun ngjijen má nankahā t'anankū. ¹⁰ Kō xi ngjijeén, kui xi tā ngjinji má 'yún nk'ahā nk'a ján tū xi ts'íntjusuhun ngayjee ni xi tsichuba.

¹¹ Kō kui kikjin xi kitsjá nga tǐn xi kama já postru, kō nga tǐn xi kama já profeta, kō nga tǐn xi k'uénijmí én nda tsuhū Ntjāná, kō nga tǐn xi kama já bastuu kō já maestrū. ¹² Kui kjuandoo kik'aihī jōo tū xi kuakúyaha rá xutā xi ts'e Ntjāná xi nkú ts'ín kuasínkō xinkjín kō tū xi b'a ts'ín sakú nga'yúhūn rá xutā nīnkū, kui xi yjonintehe Cristo. ¹³ B'a ts'ín nkuhú s'ejihinná kō nkuhú cháá yáha Ntíhī Ntjāná. Yohó nī ma kuichú maá xi tǐhīn nga kuichú maá kō s'eyaná xi nkúhu kui.

¹⁴ Nk'ie nga b'a kamoō, najmi s'eyaná xi nkúhu jánti xī xi kjit'a kjit'a kj'ái ts'ín s'eyaha kō najmi k'uaínteé tsa tū mí ni tsetsehé xi sakúyaná, tsa kui niu xi kjé'yúnná nga mjehe k'uanachaná. At'ahā kui niu xi ts'ínchjén já maña xi ni tsank'á bakúya. ¹⁵ Tū sa ní én xi naxū chubaá at'ahā tjoná xinkíá. B'a ts'ín sájihinná Cristo, kui xi nintaku xutā nīnkū. ¹⁶ Cristo

ts'ín nga ngayjee yjonintee nkuhú bichú mako xinkjín ko b'a'yún sisihín xinkjín ngatentee ni xi tjíhín yjonintee. Tsa ngatentee yjonintee ts'ínxá sisin, ngayjee yjonintee sá sisin ko sakú nga'yúhún nga binchajin kjuatjo.

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín tjíhin nga kuintsubaá nginkun Ntíaná

¹⁷ Kui nga b'a xíhinnuu ko ngajoho Nda Ntíaná b'a xíhinnuu ma. Najmi b'a ta n'e bintsuba sahanu xi nkú ts'ín tjíntu xuta xi tjín asunntee, xuta xi ni tiya ts'ínnkjink'un. ¹⁸ Kui xi ja kis'ejuún kjuankjintak'uhún ko najmi tjíntu tík'un xi nkú ts'ín ts'ínk'íéntu tík'un Ntíaná xuta xi ts'e. At'aha ja kits'ín ndjá animaha ko najmi ta mankjihín ra ni xi ts'e Ntíaná. ¹⁹ Ja najmi ta tjíhín ra kjuasuba ko ja kits'ínkjas'ehen yjoho ni ch'onk'uun. Najmi ta b'éch'ohó ra yjoho nga ts'ín ngayje tíkjá ni xi chuntí nginkun Ntíaná.

²⁰ Jun bi najmi b'a tsu éhen Cristo xi tsakuyáihí tsa b'a noo. ²¹ At'aha ja kinu'yó éhen Cristo ko tsinchiyó ni xi ts'e, ko yo nga Jesu tjíñajihín ni xi naxú tjín. ²² Najmi b'a ta ts'ín bintsubahanu xi nkúhu nk'ie. N'ek'óntjaiyo animanuu. At'aha ni xi kama mjenuu nk'ie ts'anachaha ko kits'ínkatsúhún. ²³ Tjíhin nga n'e tsetse ngáhanu animanuu ko kjuankjintak'unnuu. ²⁴ N'e tsetsoo yjonuu, at'aha Ntíaná kits'ínnda tsetse ngáha animanuu. Xi nkú ts'ín tjíyahá nga kixi ko je, b'a kits'ínk'íé.

²⁵ Kui b'a maha, najmi ta ch'anachaha ruu xinkju. Najmi tu én tsank'á chubo, at'aha nkuhú yjoninte mahaná ngatentee.

²⁶ Nk'ie nga tíma kjannuu, najmi tu ngatitsun n'o. Najmi tu bintsuba kjon nku nistjin tantoó. ²⁷ Najmi tu 'baintohoo ndanindoo.

²⁸ Xi ndyjé ts'ín nk'ie, najmi b'a ta kats'íhin. Kats'ínxá ní ko kats'ínchjén ntsja nga kats'ín ni xi nda, tu xi b'a ts'ín kama kuasinkohó xuta xi machjéhen ra tsa mí nihi.

²⁹ Ndaha nku én ch'on tsu najmi tu kuitju tsu'bo. Én xi nda ní chubo, én xi tsjá nga'yúhún xuta, tu xi nda kamat'aihin xuta xi kuint'é énnuu. ³⁰ Najmi tu ni xi ts'ín'uhún Espirituhú Ntíaná n'o. At'aha kui xi kik'ainuu tu xi chaha nga jun xi xuta xi ts'e Ntíaná nk'ie nga kuichú nistjin nga kuitjusun nga kama ndái kikjinnuu.

³¹ Tich'onsjoo ngayjee ni ch'onk'un xi tjíntujín animanuu, kjuakjoo ko kjuastintoó. Najmi tu ch'íya kjon, ko najmi tu ch'on 'mihú xinkju, ko najmi tu ngat'aha tu mí níhi ni n'e uncho xinkju. ³² Nda ní chasohó xinkju ko chasenimohó xinkju. N'e ndyjat'ohoo xinkju xi nkú ts'ín kisakújinnuu kjuan'endyjat'a ajihín Cristo.

5

B'i ts'in tsakúya Pablo nk'ie nga ñá xi ntíhí Ntíaná

¹ Ntí tjoḥo Ntíaná jun, kui nga b'a ta n'ehenu xi nkú ts'in Ntíaná. ² Xi nkú ts'in y'ejñajin kjuatjo Cristo nga kits'íntjoná, b'a ts'in tintsúbajion kjuatjo. Kui xi kitsjá yjohḥo nga k'ienntjáihiná. Kui xi kama nku chje sinjne xi kin'ekjas'ehen Ntíaná.

³ Ja k'ikj'áts'enḡu Ntíaná. Kui nga ta santaha najmi tjíhin nga chubanjimíyahanu xi nkú ts'in chuba fantukohó xinkjín xuta xi tjin, ko tsa tu mí nihí ni xi chuntí nginkun Ntíaná, ko tsa kjuásihun ni xi tjíhin xuta xingisoo. ⁴ Ko najmi tu chubo én xi najmi nda tsu, ko tsa én ton ch'on tsu, ko tsa nku én xi najmi nda fane, at'aha najmi chumi ni chjihí ra ni xu'bo. Tu sa ní én xi tsjáha máb'achjhi Ntíaná chubo. ⁵ At'aha ja yo nga xi chuba fantukohó xinkjín, ko xi ts'in ni xi chuntí nginkun Ntíaná, ko xi fásihin ni xi tjíhin xuta xingisoo, kui xi najmi tsuhu ra nga Cristo ko Ntíaná kuatéxumaha. Xi tífasihin ni xi tjíhin xuta xingisoo, kui xi k'j'ai ntia tjenni.

⁶ Najmi tu 'bainto tsa tjin xi k'uanachakonḡu nku én tiya, at'aha ngat'aha ni xu'bi kjuakjahan Ntíaná nibánehe ra xuta xi najmi nt'é'éhen. ⁷ Kui nga najmi tu jun n'engujihin ruu yjonḡu xuta xi b'a tjincha ts'in.

⁸ At'aha nistjin nk'ie má jyuun tintsúboo, tunga nd'ai ja má ndzjeen tintsúboo nga nkuhú makoo Nda Ntíaná. Kui nga tintsúbahanu xi nkú ts'in tjíhin nga k'úentu xi tjintu má ndzjeen. ⁹ N'oo ni xi nda ko naxu ko kixi, at'aha kui niu xi bakuchji nga má ndzjeen tjehehá. ¹⁰ Tinchísjo má nihí xi sasihin Ntíaná. ¹¹ Ndahachí najmi tu n'o ni xi najmi chumi ni chjhi ra, ni xi ts'in xuta xi ts'e má jyuun. Tu sa ní t'ejñachiu nga najmi nda niu.

¹² At'aha tu ñáhá xí subahá maná nga n'ekjáá ni xi ts'in'ma xuta xu'bo. ¹³ Tunga ma chjihí ngayjee ni xi tjin nk'ie nga s'entuchjí má ndzjeen, ¹⁴ at'aha nd'íu b'éjña chji tu mí nihí ni. Kui nga b'a ts'in tjit'a:

N'ekj'áihí yjohi, ji xi kisufei.

Tisintjein ajihin xutak'ien.

Tsa b'a n'eji, Cristo ts'ín ndzjehin.

¹⁵ Kui b'a maha, nda nda chāsehenu xi nkú n'e kuintsuboo. Najmi tu ni xi ts'in xuta stjen n'o. N'e nínú xi nkú ts'in xuta nkjink'un. ¹⁶ N'oo ni xi nda tu mí chubahá ni nga sakúntenḡu nga b'a n'oo, at'aha ch'on chun nistjin xi kich'aá nd'ai. ¹⁷ Kui nga najmi tu nchini n'esjehenu yjonḡu. Katumankjin nínḡu mí nihí xi mjehe Nda Ntíaná nga n'oo.

¹⁸ Najmi tu n'e ch'iu, at'aha kui niu xi ts'in nga n'eé tu mí nihí ni. Tu sa ní Espirituḡu Ntíaná katsejihinnḡu. ¹⁹ Salmo

kō sohōn nīnkū chūbanijmíyakōhōnu xīnkū kō só xi nkú ts'ín kuakúyanū Espirituhū Ntīaná. Ngayjehe anīmanū só kō n'etsjohō Nda Ntīaná. ²⁰ Tū mí kjuahá ni tehente tjohōon máb'achjīhī Ntīa Nā'miná. B'a n'oo at'aha Nda Ntīaná Jesucristo ts'enuu.

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín k'úéntuko xīnkjín xuta

²¹ Chankjún xīnkū at'aha Cristo tíyankjún. ²² Jun xi tí'minūu chjuún, chankjún x'innūu. B'a n'oo xi nkú ts'ín tíyankjún Nda Ntīaná. ²³ At'aha xi tí'mi x'in, kui xi síjña tíjuhūn chjuúhūn xi nkú tā ts'ín Cristo síjña tíjuhūn xuta nīnkū. Xuta nīnkū kui xi yjonintehe Cristo, kō Cristo kui xi kits'ínk'ankihī. ²⁴ Xi nkú ts'ín xuta nīnkū benkjún Cristo, b'a tā ts'ín xi tí'mi chjuún tū nkjéhé ni katenkjún x'ihīn.

²⁵ Kō jun xi tí'minūu x'in, n'etjō chjuúnūu xi nkú ts'ín Cristo kits'íntjo xuta nīnkū kō kitsjá yjohō ngandaha. ²⁶ B'a kits'ín tū xi kik'áts'ehe. Éhēn kits'ín jekōho kō ntánijua tsanéjnukōho ²⁷ tū xi ja tjīhīn rā kjuachánka xuta nīnkū nk'ie nga kuichú ngīnkūn. Najmi s'ehe ni chuntí, najmi ch'on k'úé, kō najmi s'ehe tsa mí nihi. Mje níhī Cristo nga je kō nga nda kikjīn kama xuta nīnkū.

²⁸ B'a tā ts'ín xi tí'mi x'in tjīhīn nga ts'íntjo chjuúhūn. Kats'íntjo xi nkú ts'ín tjohō yjonintehe. Xi tjohō chjuúhūn, kui xi tjohō yjohō. ²⁹ At'aha najmi tjín xi unkie yjonintehe. Tsjá níhī nichīne kō kuhūn xi nkú nga ts'ihīn Cristo xuta nīnkū. ³⁰ At'aha tā yjonintehe Cristo tīntsubajján.

³¹ B'i ts'ín tjt'a: “Kui nga nku nda k'úéjñaha xi cháha nga k'úéjñako chjuúhūn kō nkuhú yjoninte kuichú ma nga joo.”

³² Yún nanka ni xu'bjī, tunga nk'iehé nga nchjanijmíya Cristo kō xuta nīnkū ts'inchjén niū. ³³ Jun tjīhīn nga n'etjō chjuúnūu xi nkú ts'ín tjonūu yjonūu. Kō xi tí'mi chjuún katenkjún x'ihīn.

6

¹ Kō jun xi tí'minūu ntí, tīnú'yá'óhōon xi chánūu at'aha Nda Ntīaná s'ejinnūu. At'aha kui niū xi nda tjín ngīnkūn Ntīaná.

² Ajihīn kjuatéxuma xi kin'ekjas'ehe Moise kui kjuatéxuma xu'bjī xi tjūn tītsuya ni xi Ntīaná tsjáha xi kuīnt'é'éhēn. B'a tītsu: “Chankjún nā'mihī kō nāahī ³ tū xi nda kāmāt'aihīnni kō tse nīstjīn kāmaha ri nga kuīnchīn asuntee.”

⁴ Kō jun xi tí'minūu nā'mi, najmi tū chūbā kjan n'ekōo ntīnūu. Tū sa ní tjen nīyóhōo nga n'echó kō takúyohōo ni xi ts'e Ntīaná.

⁵ Kō jun xi tí'minūu xuta musū xi kich'atse, tīnú'yá'óhōon xi já ntīanūu ej asuntej. Chankjún kō tīnkjún kō ngayjehe anīmanūu tīnú'yá'óhōon, xi nkú joyaha tsa Cristo tīnú'yá'óhōon. ⁶ Najmi tū nku nk'ie nga tībasenūu nga b'a n'oo,

tša tʉ xi b'a ts'ín nda skuɛhɛnɛu. N'e nínú xi nkúhu xʉtə musu xi Cristo ts'atse. Ngayjehe anɛmanɛu n'oo ni xi mjehe Ntɛáná. ⁷ Nk'ie nga tɛn'o nku xá, ngayjehe k'un b'a nɔo. B'a nɔo xi nkúhu tša nku xáha Nda Ntɛáná tɛn'o. ⁸ At'aha yo nga Ntɛáná tsjá ngajoya ngáha rə ni xi nda kits'ín nga nkúnkú xʉtə, ndaha tša musu xi kich'atse kɔ ndaha tša xi ndáihɛ yjohɔ.

⁹ Jun xi tí'minɛu já ntɛa, b'a tə n'oo xi nkú nga tíxihɛn xʉtə musu. Najmi tʉ binchankjúhɛun. Ja yo nga nkuhú maha Nda Ntɛánɛu xi tíjña ndjiojmi ján kɔ nga kui xi najmi ngabi ts'ín ajihɛn xʉtə.

B'í ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín k'úéndaá yjoná tʉ xi najmi ts'ín nganahaná ndanindoo

¹⁰ Ni xi fekuhu xi xinnɛu, kasakúnɛu nga'yún ajihɛn nga'yún chánkaha Nda Ntɛáná. ¹¹ Xi nkú joyaha já jun xi b'enda yjohɔ nga kján, b'a ts'ín n'ech'okohonu yjonɛu ni xi tsjáná Ntɛáná, tʉ xi ndjá kama kuinchahanu nga kuankín kontrohɔ kjuamañaha ndanindoo.

¹² At'aha najmi xʉtə asunnte tibixkjanakaá. Xi tjín níhɛ nga'yún tibixkjanakaá, xi nk'a xáha, xi batéxuma asunnte ngatit-sun xu'bjɛ. Kui xi jáninda ch'onk'un nkjún xi tjín nk'a ján. ¹³ Kui nga t'endahanu yjonɛu xi nkú joyaha já jun xi Ntɛáná kitsjáyjehe ni xi ts'ínch'okohɔ rə yjohɔ, tʉ xi kuichúkjuahanɛu nk'ie nga kuichú nɛstjin xi ndjá nɛba. Kɔ nga ja tjinda sisinnɛu yjonɛu, ndjá tɛncho.

¹⁴ Kui b'a maha, ndjá tɛnchahanu. Ni xi y'éjña Ntɛáná kɔ ni xi naxu nginkun, kui xi n'ech'okohonu yjonɛu xi nkúhu já jun xi ts'ínch'ohɔ yjohɔ. ¹⁵ T'endo yjonɛu nga t'enijmíú én nda tsu xi tsuya kjuajyuhu Ntɛáná. ¹⁶ Machjéhen nga n'e s'ejiun Ntɛáná, tʉ xi najmi tjín xi nkú ts'ín ts'ín'uhunnɛu ndanindoo. ¹⁷ T'ejin tak'un nga Ntɛáná kits'ínk'ankinɛu. Chjúbó éhen, kui xi kitsjánɛu Espirituhu Ntɛáná tʉ xi kujsínkokohonu yjonɛu.

¹⁸ Tehente chubakoo Ntɛáná xi nkú ts'ín tsjáníyanɛu Espirituhu. Chubakoo kɔ tɛnchíhɛu ni xi machjénnɛu. Tɛntsuba ndo kɔ najmi tʉ n'ekjiohoo tak'un nga chubantjo ngayjee xʉtə xi ts'e Ntɛáná. ¹⁹ Kɔ tə chubantjainú nk'ie nga chubakoo Ntɛáná, tʉ xi tsjáhana én xi kuinchja, tʉ xi ndjá kuinchjahanu nga k'uenijmía ni xi kis'ejña 'ma nɛstjin nk'ie, xi ja tɛb'éjña chji én nda tsuhu Ntɛáná nd'ai. ²⁰ Kui ngat'aha éen kjíya'yúhunna an xi tsú'ba ngajohɔ Nda Ntɛáná. Chubantjainú nginkun Ntɛáná tʉ xi kuinchjahanu xi nkú ts'ín tjíhin nga kuinchja kɔ tʉ xi najmi tsankjuhunna.

B'í ts'ín kits'ínkje Pablo xujún

²¹ Ngatentee ni xi tímat'an kɔ ni xi títs'ian kuitsuyanɛu Tikiko, nda nts'eé xi tjona kɔ xi kixi títs'ínxát'aha Nda Ntɛáná.

²² Kui kju_uaha títs'inkjíseh_{en}u_u tu xi cháhanu nkú ts'ín tintsu_bai k_o tu xi tsjá nga'yúh_{un} rá an_iman_uu.

²³ Nt_ia Na'miná k_o Nda Nt_ianá Jesucristo katsjáha já nts'eé kju_{aj}yu k_o kju_{at}jo, k_o kat'éyaha nga 'yún s'ejih_{in}.

²⁴ Kju_{and}aha Nt_ianá kas'ehe ngatentee xi tjoho Nda Nt_ianá Jesucristo, kju_{at}jo xi najmi maha feya.

Xujun xi kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Filipo

B'i ts'ín kíkjaníñaha Pablo xuta ninku xi tjin nanki Filipo

¹ An Pablo ko Timoteo, jin xi tin'exát'aihi Jesucristo. Ngayjee jun xi tintsuboo nanki Filipo, jun xi kik'áts'enuu Jesucristo tísuniñaihi ko ta tísuniñaihi já xi basehe xuta ninku ko já xi ta tjihi xá.

² Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntíaná Jesucristo.

B'i ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ín nchjantjai xuta ninku Filipo

³ Tsjaha máb'achjihi Ntíaná xki nga f'áitsjenna jun. ⁴ Xki nga nchjaka Ntíaná nchjantjainuu ngatentoo. Tsjo mana nga b'a ts'ian ⁵ at'aha nkuhú makaá xinkjá nga tin'exát'ahaá én nda tsuhu Jesucristo. B'aha ra nistjin nga tjun tsichujinnuu éen ko santaha nd'ai. ⁶ Behe k'an nga xi kik'atuts'ihin ni xi nda ajinnuu, kui xi tu nku ngjuaikondjuhú santaha nistjin nga kj'uaí ngáha Jesucristo.

⁷ Ajin animana tintsubajun, kui nga f'áitsjehenna jun. Xian nga nda ts'ian nga f'áitsjenna jun at'aha nkuhú kjuandaha Ntíaná tísakúná jun ko an, ndaha tsa nubayá kjiya'yán ko ndaha tsa nginkun já tixóo tixinya chich'an én nda tsuhu Jesucristo ko tib'ejná chja nga najmi én tiya niu. ⁸ Ntíaná be xi nkú ts'ín mjena jun. Kjuatjoho Jesucristo xi tijnajinna, kui xi tjokohonuu.

⁹ Nk'ie nga nchjantjainuu, bankihí Ntíaná nga 'yún kasaá sa kjuatjo xi tjinuu, ko nga 'yún kas'enuu kjuankjintak'un, ko nga kixi kamankjinnuu ni xi ts'e Ntíaná. ¹⁰ B'a ts'ín kama ch'ajihinnu má nihi xi kjuaxi nga nda tu xi je kuintsubahanu ko najmi s'e ni xi n'enijehenuu nistjin nga kj'uaí ngáha Cristo. ¹¹ Kui nistjiun kuakuchjiú nkjin tikjá ni xi naxu kin'o, xi kitsjánuu Jesucristo nga n'oo tu xi s'ejna chjiji kjuachánkaha Ntíaná ko n'etsjoho ra.

B'i ts'ín kitsúya Pablo nga ngandaha tíma ni xi tífajin

¹² Mjena nga choo, já nts'e, nga ni xi tímat'an ei, kui xi tu sahá tít'sín nga tífindju én nda tsuhu Jesucristo. ¹³ At'aha tibe ngayjee já juhun nda tíjuun ko ngayjee xuta xingisoo nga ngat'aha Cristo kjiya'yuhunna. ¹⁴ Tu ngat'aha nga kjiya'yán, nkjin já nts'eé 'yún tijncha ma 'yún k'un Nda Ntíaná ko tijncha ma k'un tib'énijmí éhen.

¹⁵ Kjuaxi nga tjin xi tib'énijmí ni xi kits'in Cristo at'aha tíma xintak'un kō mjehe nga ts'jin ngana. Tunga tjihín ngá xi ngayjehe animaha tib'énijmí. ¹⁶ Xi tíma xintak'un, kui xi tjincha b'énijmí Cristo at'aha ngandaha tjincha bangisjai. Najmi kjuaxihí nga b'a tjincha ts'in. Ni xi incha mje níhi nk'ie nga tū sahá 'yún sakúna kjuanimā nk'ie nga kjiya'yán. ¹⁷ Tunga máha xuta xingisoo, tjincha b'énijmí Cristo at'aha tjihín kuatjo. Be nga kjiya ei tū xi xinya chich'ihinna én nda tsuhu Ntjaná nginkun já tjióo.

¹⁸ Tunga najmi chumi ni ts'ihín ra. Ndaha tsa najmi kjuaxihí kō ndaha tsa ngayjehe k'un nga tjincha b'énijmí, xi tū ja ní tis'enijmíhi ni xi kits'in Cristo kō kui niu xi tsjo mana. Kō 'yún s'e sana kjuatsjo. ¹⁹ At'aha be nk'ie nga tū ngat'aha nga tichubantjainú nginkun Ntjaná kō xi nkú ts'in títsjá nga'yúnna Espirituhu Jesucristo kuitju'a. ²⁰ Mje nkjúnna kō tikuyá nga ndahachí najmi sakúna kjuasuba. Tū sa ní 'yún ndjá kúásinjña nd'ai xi nkú nga títs'in tehente, kō chá kjuachánkahā Cristo ajihín ni xi tímat'ain yjonintena. B'a kama tsa tjiña kō tsa ja kabaya.

²¹ At'aha an bi nk'ie nga tjiña tík'un sa, Cristo tjiña tík'uhunna. Kō tsa ni xi tibayahana, tū sahá ts'in nganaka. ²² Tsa kúátejña tík'un sa, 'yún xúbáya xána. Najmi be má nihi xi kj'uajján. ²³ At'aha síjñaya masehen nga joo niu. Mjena k'uejñá asuntee kō kfínsehe Cristo. Tsa ni xi kfínsehe ra Cristo, tū sahá 'yún nda tjin ngat'a ts'an. ²⁴ Tunga ngat'aha ní ngandanuu 'yún machjén saha nga kúátejña tík'un sa. ²⁵ Behe k'an nga b'a tjin niu, kui nga behena nga kúátejña tík'un sahana kō nga k'uandaya sana ajinnuu, tū xi 'yún s'ejin sahanuu kō tsjo k'úénuu nga b'a n'oo. ²⁶ B'a ts'in nk'ie nga kuichuse ngáhanuu, tsjo kamanuu nga n'etsjohoo Cristo Jesu.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo xuta ninku nga tū nku ndjáhá kuincha

²⁷ Nkuhú nga tintsubahanu xi nkú ts'in tjeheh ra xuta xi y'a én nda tsuhu Cristo. Kui nga tsa kfínsenuu, skue, kō tsa kjin kúátejña, kuint'e én xi nkú ts'in tintsuboo, nga ndjá tincho, nga nkuhú ni xi n'enkjíntak'un, kō nga nkuhú t'n'e mo yjonuu nga ta ñja ta ñja t'n'oo nga'yún ngandaha én nda tsuhu Cristo xi s'ejinná. ²⁸ Ndahachí najmi tū binkjun já kontrannuu. Kui niu xi kuakúchjihí xuta xu'bo nga ndyja kō nga jun xi n'ek'ankinuu. Ntjaná tsjánuu nga n'e nganoo.

²⁹ At'aha jun bi kik'ainuu nga s'ejinnuu Cristo, tunga ta kik'aihínuu nga ngat'aha ta choo kjuanimā. ³⁰ B'a ta ts'in títbitjáiún kjuanimā nd'ai xi nkúhu kjuanimā xi kiyo nga j'ajian kō xi tínu'yó nd'ai.

2

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in tjihin nga s'eyaná

¹ Kui b'a maha tsa Cristo basinkonuu, ko tsa kjuatjoho tsja nga'yunnuu, ko tsa Espirituhu nkuhú tít'sín manuu, ko tsa nda tichasoho ko tíma nimanuu xinkiu, ² kui nga n'ehenu nga tu xí tsjohó kat'ena. Nkuhú kas'eyanuu ko nkuhú kjuatjo xi kas'eya animanuu. Nkuhú ch'a xinkiu ko nkuhú ni xi n'enkjintak'un. ³ Ndaha nku ni najmi tu n'o tsa tu xi n'e nganaha ruu xinkiu ko tsa tu xi nk'a n'esjehenu yjonuu. Tu sa ní nimaqjua n'esjo yjonuu ko chasoho xinkiu, chasoho xi nkúhu tsa 'yún nk'a tjen nga jun. ⁴ Najmi tu nku ni xi ts'ajun chasoho, ta chasoho ni xi ts'e já nts'o.

⁵ B'a ta ts'in kas'eyanuu xi nkú ts'in kis'eyaha Cristo Jesu. ⁶ Kui xi tu b'a ts'in Ntjanáhá, tunga najmi kits'innisihí ni nga y'éjña chji nga kui xi Ntjaná. ⁷ Tu sa ní y'éch'oho yjoho yáha kui ko nku nda musu kits'in ma yjoho nga j'ai tsin xi nkú ts'in tsin xuta. ⁸ Ko nk'ie nga kik'a yjoninte, kinte ts'asje yjoho. Kint'é'éhen Ntjaná santaha nga ngji ngabayoo. Kruu kin'ek'ient'á.

⁹ Kui kjuaha Ntjaná 'yún tse kjuachánka kitsjáha ra, ko kitsjáha nku j'áin xi tu xí 'yúhún nk'a tjen, ¹⁰ tu xi nk'ie nga kúinú'yáha j'áihin Jesu kúinchakúch'in tu yáha ni xi tjin ndjiojmi ján ko asuntee ko kinte t'anankiu. ¹¹ Ko ngayjee xi tjin b'a kuitsu nga Jesucristo xi Ntia. B'a ts'in s'ejña chjhi kjuachánkahá Ntia Na'miu.

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in k'úentu xuta ninku ajihin xuta

¹² Kui b'a maha, jun já nts'ena, xi nkú ts'in tehente kinu'yá'énnú nk'ie nga tsátejñajinnuu, b'a ta n'oo nd'ai nk'ie nga kjin tíjñanuu. Chankjún Ntjaná ko kat'atsó nga n'endjuú ni xi tít'sín Ntjaná ajinnuu nga tít'sínk'ankinnuu. ¹³ At'aha xi nkú ts'in sasihin Ntjaná, kui xi tít'sín nga n'e mjo ko nga n'oo ni xi mjehe.

¹⁴ Tsa tjin ni xi n'oo, najmi tu katuma stinnuu nga b'a n'o ko najmi tu chubatikoo xinkiu, ¹⁵ tu xi je ko naxu skuhehenuu xuta. Jun xi ntíhi Ntjaná ko tjihin nga je kúintsubajihun xuta xi tjin nd'ai xi ch'onk'un ko xi ja kits'ínkatsún kjuankjintak'uhun. Katumo ajihin xuta xu'bo xi nkúhu niñu xi tibat'ai má jyuun. ¹⁶ Chubanijmíyahanu én xi ts'ínk'iéentu tík'uhun xuta. Tsa b'a n'oo, tsjo k'úéna nistjin nga kj'uaí ngáha Cristo. At'aha nk'ie kama chji nga najmi tu kjuandahá kits'ian nga'yún nga kits'inxá ajinnuu.

¹⁷ Nk'ie nga s'ejinnuu Ntjaná, b'a joyaha tsa chje tí'bohoo Ntjaná. Ko tsa n'ek'ienna ei, an xi kuichú ma xi nkú joyaha chje xi ts'ínndjuút'a chje xi tí'bohoo Ntjaná. Tunga tsjohó tjinna

ndaha tsa b'a n'ena. Ta n'etsjokoho kjuatsjona. ¹⁸ B'a ta ts'in tsjo katumanuu ko ta tjennú kjuatsjonuu.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo xuta Filipino nga ts'ínkjisehe Timoteo

¹⁹ Tsa Nda Ntjaná Jesu tsjante, kitsa ts'ínkjisenuu Timoteo tu xi tsjo kamahana nga kuint'e ni xi tíma ajinnuu. ²⁰ Najmi tjín sana kj'ai xi nkúhu kui, xi b'a ta ts'in ts'ínkjink'un xi nkúhu an nga kjintahá rá jun. ²¹ At'aha kj'ai xutaha bi ni xi ts'e bangisjai, najmi ni xi ts'e Jesucristo.

²² Tunga jahá yo xi nkú k'un Timoteo ko xi nkú ts'in títs'ínxákona nga tíb'énijmíkona én nda tsuhu Jesucristo, xi nkú joyaha nku ndati xi ts'ínxáko na'mihí. ²³ Kui nga tíb'endáhana nga kui ts'ínkjisenuu chubá nga skue xi nkú ts'in s'enda ni xi tíf'ajian. ²⁴ Ko behe k'an nga Nda Ntjaná ta tsjántena nga kama kfínsenuu.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo xuta Filipino nga títs'ínkjisehe Epafrodito

²⁵ Tunga nd'ai títs'innkjíhin k'an nga tjíhin nga ta ts'ínkjisehé ngáhanuu nda nts'eé Epafrodito. Kui xi títs'ínxákona nga tíf'ajinkona kjuanímá ngat'aha Cristo. Kui xi y'exó nga kin'e nibásenú tu xi kuásinkohona nga ts'ín ni xi machjénna. ²⁶ Tu xí tíma bahá rá jun ko kjintahá rá jun, at'aha be nga kinu'yó nga kisaté ch'in. ²⁷ Kjuaxi kjáihin nga 'yún ndjáhá kisaté ch'in, nga ja ma kuayáhá kai. Tunga Ntjanáhá tsase nímaha nga kits'innkihí. Ko najmi tu suba kui xi tsase nímaha Ntjaná, ta tsase nímána ko an, at'aha tsa k'ien ndo 'yún kama tse kjuabana kai.

²⁸ Kui nga kitsa mjehena nga ts'ínkjisehenuu tu xi tsjo k'úehenuu nga chá ngáhanu ko tu xi najmi ta 'yún s'entáhana. ²⁹ N'ekjóhooon ndo xi nkú ts'in tjeheh rá xuta xi ts'e Nda Ntjaná. Tsjo kat'enuu nga b'a n'oo. Chanjúun xuta xi b'a k'un xi nkúhu kui. ³⁰ At'aha ngat'aha xáha Cristo ja ma k'ienntjáihí ni kai. Kitsjá yjoho ndaha tsa ja ma k'iehén tu xi ts'íintjusuhun ngandana xá xi kik'aihiruu.

3

B'i ts'in kitsúya Pablo nkú ts'in y'éjña ni xi kis'ehe

¹ Kui b'a maha, já nts'ena, tsjo kat'enuu at'aha Nda Ntjaná Jesucristo tíñajinnuu. Najmi tífehe k'an nga ta kui ta maha ni xi tíb'et'ánuu, at'aha ngandanuu niu.

² Chúhun yjonuu já ch'onk'un xi ja yo, xi ch'onk'un xá xi títs'ín, xi mjehe nga n'e circuncision tiya. ³ At'aha circuncision xi ndoo, kui xi kich'aá ñá xi yankjáán Ntjaná xi nkú ts'in bakúyaná Espirituhu Ntjaná ko ma 'yún k'aán ngat'aha ni xi kits'ín Cristo Jesu, najmi ngat'aha ni xi n'ehe yjonintená.

⁴ An bi kama nkjún kama 'yún k'an ntje xi y'ahana. Najmi tjín kj'ai xi b'a ts'in kama 'yún k'un nij xi nkúhu an, ⁵ nga ajihin xuta xi ntje Israel tjeheñ ra kitsian ko kin'ena ni circuncision nga tjínna jin nistjin nga kitsian. Ntje cháni Benjamin tjeheña. Xuta hebreohó xi chána. Nku nda fariseo xi 'yún kits'intjusun chich'in kjuatéxumaha Moise kama. ⁶ Kui kjuatéxumoo 'yún kikuhun nga santaha kitsjennki unkie xuta ninkuhu Cristo. Naxu tsátejña xi nkú ts'in bakúya kjuatéxumoo. Najmi tjín xi ch'on ts'in kinchjayanena ngat'a ts'e kui nij.

⁷ Nk'ie bi, ngat'a ts'an 'yún chjihí ra ngatentee ni xu'bi, tunga nd'ai tu ngat'a ts'e Cristo xi nkú joyaha ni xi najmi chumi ni chjihí ra kits'in ma kui niu. ⁸ Nd'ai b'a xian nga najmi chumi ni chjihí ra ngayjee niu, at'aha ja be Cristo Jesu. Kui xi Nda Ntiana maha ko kui xi 'yún chjí saha ra nga tu mí nihí ni. Ngat'aha Cristo kits'inndyja ngayjee ni xi tjínna tu xi kama ts'in nganahana Cristo. Nd'ai nk'ie nga basehe ni xi kindyjo, b'a mana xi nkúhu tsa stje niu mana. ⁹ Mjena kúátejñajian ni xi kits'in Cristo. Nk'ie kits'intjusan kjuatéxumoo. Kuenta ts'an tsangisja nga naxu kuichú ma nginkun Ntiana. Tunga nd'ahí s'ejinna Jesucristo. Kui nga Ntiana títsjáhana nga naxu tíjña nginkun tu ngat'aha nga s'ejinna.

¹⁰ Ni xi mjena nd'ai, mjena nga skue sisan Cristo ko nga'yuhun Ntiana xi kits'ínkj'álya ngaha ra Cristo ngabayoo. Mjena nga ta sakúna kjuanima xi kits'ínkjáihin. Mjena b'a k'úé xi nkú kik'ie Cristo nk'ie nga k'ien ¹¹ tu xi ta kj'uaiyahana ko an ajihin xuta k'ien.

B'i ts'in kitsúya Pablo ni xi kingjásihin nga y'ejña

¹² Najmi b'a tíxian tsa ja kisakúna ni xi kuaxian ko a ra tsa ja kama yá xi tjihin nga kama. Tunga tu nku tífi tjennkiná ni xi kuaxian, tu xi sakúhuna ni xi kama mjehe Cristo Jesu nk'ie nga kisakúhu an. ¹³ Jun já nts'e, najmi b'a mana tsa ja kisakúna niu. Ni xi títs'inná, títs'inchaya ni xi chóo ko títs'in kjua'yuhún ra yjona tu xi sakúhuna ni xi niba askahan. ¹⁴ Cristo Jesu ts'inchjén Ntiana nga tinchjaná nk'a ján. An bi tífi tjennkia ni xi títsu nga tsjáha xi nt'é éhen.

¹⁵ B'a ts'in tjihin nga s'eyahaná ñá xi ja tsichu maá xi tjihin nga kamaá. Ko tsa tjín xi kj'ai ts'in s'eyaha, Ntiana ta k'uéjña chjihí ni xu'bo. ¹⁶ Tunga tjihín ni nga tu nku ndjáha kuintchajián ni xi ja kin'ekjáihin santaha nd'ai.

¹⁷ Jun já nts'e, b'a n'oo xi nkú nga títs'ian ko ta chase chubayohoo xuta xi b'a ta tincha ts'in xi nkú ts'in kik'iejña chubayaihi. ¹⁸ At'aha nkjin maha xi tjintu xi nkúhu tsa tu kjuandahá kin'ek'ien Cristo at'a kruu. Ja ma nkjin nijá b'a xinnuu ko nd'ai santaha tínta ts'ihinna nga tíxinyanuu xi nkú

ts'ín tjiyahā xuta xu'bo. ¹⁹ Kui xi tjincha fi má nga ndyja, ko ni xi incha mjehe s'ehe kui xi ntjahā. Tjincha bangisjai kjuachánka ajihin ni xi tu subahá maná, ko tu nku ni xi ts'ehe asuntee tjintuyáha kjuankjintak'uhun.

²⁰ Tunga máha ñá, nanki xi tjña nk'a ján tjeheñá. Yohó nankiná má nga tichuyáhaá nga nibajehen Nda Ntjaná Jesucristo xi ts'ínk'ankiná. ²¹ Tjihin nga'yún nga kuatéxumaha ngatentee ni xi tjin ko ts'ínchjén nga'yúhun nga ts'ínk'óntjaiya yjoninte x'an xi kich'aá nd'ai. Xi nkú ts'ín tjihin kjuachánka yjonintehe, b'a ta ts'ínk'íé xi ts'añá.

4

B'i ts'ín kitsúya Pablo ni xi incha ts'ín xuta ninku Filipino

¹ Kui b'a maha, já nts'ena, tjo nkúnna jun ko f'áitsjenna jun. Jun xi kjuatsjona ko nga chjihí xána. Tu nku b'a n'e ndjáha tinchajiun Nda Ntjaná, jun xuta tjona.

² Tíbankihí na Ebodiá ko tíbankihí na Sintike nga kanchjako nda ngáha xinkjín at'aha nkuhú Nda Ntjaná incha yjanki. ³ Ko ji ta tíbankihí nga tísinkoi jminchjún, ji xi b'a ta tsu xá xi t'n'ei. At'aha nga y'enijmiá yo, kui jminchjún ta y'enijmí én nda tsuhu Ntjaná, xi nkú nga ta kits'ín nda Clemente ko xuta xingisoo xi kits'ínxákona. Kui xi ja tjitut'á j'áihin xujun má nga tjitut'á j'áihin xuta xi k'úentu tik'un sín.

⁴ Kas'enuu kjuatsjoho Nda Ntjaná. B'ahá ta tixin ngáhanuu. Tsjo kat'enuu. ⁵ Ngatentee xuta incha kate nga nda animanuu. Ja tjña tiña Nda Ntjaná.

⁶ Najmi tu chumi nihi xi fantaha ruu yjonuu. Tu sa ní tehente t'inyohoo Ntjaná ni xi machjénnuu nga chubakoo. Tinchihuu ko ta tjohon máb'achjihí ni xi tíbainuu. ⁷ Kjuajyuhu Ntjaná xi najmi mankjihin xuta, kui xi kúhun animanuu ko tsjániyá xi nkú ts'ín n'enkjínk'un at'aha Cristo Jesu ts'enuu.

⁸ Ko ni xi fekuhu, já nts'e, tíbankinuu nga n'enkjínk'un ni xi naxu tjin, ni xi yankjún, ni xi nda, ni xi je, ni xi tsjo k'un, ni xi nda chasehe. Ngayjee ni xi 'yún nda ko ni xi sasinná, kui nihi xi n'enkjínk'un. ⁹ N'etjusun ni xi tsakuyanuu ko xi kixinyanuu nga n'oo, ni xi kinu'yó nga kinchja ko xi kiyo nga kits'ian. B'a n'oo ko k'úéñajinnuu Ntjaná xi tsjáná kjuajyu.

B'i ts'ín kitsjáha Pablo máb'achjihí xuta ninku Filipino at'aha tsasinkoho

¹⁰ 'Yún títsjana kjuatsjo Nda Ntjaná nga ta kis'entahá ngáhanuu an. Kjuaxi nga tehente kjintahānuu an, tunga santahá ni nd'ai kisakú niyānuu nga tsisinkonú. ¹¹ Najmi tsuhu ra tsa ndyjat'ana tsa mí nihi, tsa kui nga b'a tíxihinnuu. At'aha ja kamankjinna nga tsjo k'úéna ajihin tu mí nihi ni xi

kamat'an. ¹² Be xi nkú ts'ín bintsu**subaj**ían kjuax'an kọ tǎ be xi nkú ts'ín bintsu**subaj**ían kjuanchiná. Ja kama nkana tǔ mí nihí ni, tsa tsé sisinna kọ tsa kama bjona, tsa 'yún s'ena ni kọ tsa najmi chumi nihi xi s'ena. ¹³ Ts'in chúkjuǎ tǔ mí nihí ni, at'aha Cristo tsjá nga'yúnna. ¹⁴ Tunga ndahá tǎn'o nga tǐbisinkonú ajihǐn kjuanǐma xi tǐf'ajian.

¹⁵ Jun xuta nǐnku nanki Filipino, yo ni xu'bj. Nk'ie nga tjun y'enjímǐnuu én nda tsuhǔ Jesucristo kọ nk'ie nga tsitja ante Macedonia, ajihǐn xuta nǐnku xingisoo tǔ nkuhú jun xi tsisinkonú. Kik'ainú xi nkú tǐjǐn kitsjánǐnuu Ntǐaná. ¹⁶ Santaha nga tsátejǐna nanki Tesalonika, nku jo nǐyá tǎ kin'ekjǐnú ni xi kamachjénna. ¹⁷ Najmi chje xi tǐ'bainú tǐbangisja. Tǐbangisja níná nga 'yún kas'e sanuu kjuanchiná nginkun Ntǐaná.

¹⁸ Ja kits'inkjáihǐn ngayjee ni xi kin'e nibánú kọ santaha tǐb'anki tǐmana nd'aj. Ni xi kin'e nibákonú Epafrodito, kui xi kits'innǐjuú ngayjee ni xi machjénna. Kui niu xi nkú joyaha nku chje sinjǐe xi ts'ínkjáihǐn Ntǐaná kọ sasihǐn. ¹⁹ Tsjánuu Ntǐaná ngatentee ni xi machjénnuu, xi nkú ts'ín tǐjǐnajin kjuanchiná chánka xi sakújinná Cristo Jesu. ²⁰ Ntǐaná xi Nǎ'miná maha, kui xi kayaha kjuachánkaha santaha tǔ nkjéhé ni! B'a katuma.

B'ǐ ts'ín kits'ínkje Pablo xujǐin

²¹ Tjohon kjuasuniñana ngatentee xuta xi ts'e Cristo Jesu. Tǐts'ínkjǐnuu kjuasuniña já nts'eé xi tǐjǐntukona ej. ²² Tǐts'ínkjǐnuu kjuasuniña ngatentee xuta xi ts'e Ntǐaná xi tǐjǐn ej. Kọ xi tǐincha ts'ínxá ni'yaha ndǎ tǐtjun k'aku Cesar, kui xi 'yún tǐts'ínkji sanuu kjuasuniña.

²³ Kat'ejǐnajinnuu kjuandaha Ndǎ Ntǐaná Jesucristo.

Xujun xi kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Colosa

B'i ts'ín kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjin nanki Colosa

¹ An Pablo, an xi kama nku nda postruhu Jesucristo at'aha Ntjaná b'a ts'ín kama mjehe. An ko nda nts'eé Timoteo ² tísuniñaihi já nts'eé xi tinsuboo nanki Colosa, jun xi kiki'áts'enuu Ntjaná ko s'ejinnuu Cristo.

Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná.

B'i ts'ín kinchjantjai Pablo xuta ninku xi tjin nanki Colosa

³ Xki nga chubantjaihi nginkun Ntjaná xi Na'mihí Nda Ntjaná Jesucristo, 'baihi máb'achjihí ⁴ at'aha kik'inyaní xi nkú ts'ín s'ejinnuu Jesucristo ko xi nkú ts'ín tjonuu ngayjee xuta xi ts'e Ntjaná. ⁵ B'a t'n'o at'aha kinu'yó én nda tsuhu Jesucristo, én xi naxu tjin. Y'éña chjinuu ni xi tjinnda ngandanuu ndjiojmi ján. Kui niu xi ja tichuyóhoo nd'ai.

⁶ Kui éin xi tsichujinnuu nda títs'ín ko tífindju ajihin xuta nga ngúsuhun asuntee. B'a ta tíma ajinnuu b'aha ra nistjin nga kinu'yó ko tsichu mankjinnuu xi nkú tjihin ra kjuandaha Ntjaná. ⁷ Kui éin xi tsakúyanuu nda Epaфра, nda musu xinki xi 'yún tjoní. Naxu tífiko xáha ei nga títs'inxát'aha Cristo ngajonuu. ⁸ Kui xi kitsúyaní kjuatjo xi y'éñajin animanuu Espirituhu Ntjaná.

⁹ Nkúhu nga kik'inyaní kui niu, najmi t'n'ekj'áiyai nga tichubantjaihi nk'ie nga tichubakoi Ntjaná. Tíbinchiihi nga katumankjinyjenuu ni xi mjehe, ko nk'ie nga Espirituhu katsjánuu nga nanka n'enkjíntak'un ko nga kamankjinnuu ni xi ts'e Ntjaná. ¹⁰ B'a katuma tu xi kuintsubahanu xi nkú ts'ín tjeheñ ra xuta xi ts'e Nda Ntjaná ko nga n'oo ni xi sasihin. Tíbinchiihi nga n'oo ngayje t'kjá ni xi nda ko nga 'yún kamankjinnuu nkú tjihin ra ngat'a ts'e Ntjaná. ¹¹ 'Yún kasakú nga'yúnnuu xi nkú ts'ín tjeheñ ra nga'yúhun Ntjaná xi tjihin kjuachánka, tu xi kúichúkjuahanuu tu mí nihí ni ko tu xi najmi n'ekjehe ruu tak'un.

¹² Tsjo kat'enuu ko tjoñon máb'achjihí Ntia Na'miná xi kits'ín nga kama sakúnuu ni xi ts'íinkjáihiñ xuta xi ts'e xi k'úéntu má ndzjeen. ¹³ At'aha ja kikjexinná ajihin nga'yún xi tjin má jyuun ko kits'ínkj'aná má batéxuma Ntí xi tjoñ. ¹⁴ Kui xi y'échjintjiná, kui nga kin'endyjat'ahaná ngatitsunná nd'ai.

B'i ts'ín tsakúya Pablo ni xi kits'ín Cristo ngandaná

¹⁵ Cristo kui xi nk'ie nga yaá, Ntjaná yaá. Ntukaán bi najmi ma chjihí Ntjaná. Kui xi Ntíhi Ntjaná xi tjun kintehe ni nga

n'enda ngayjee ni xi kin'enda. ¹⁶ At'aha kui tijná, kui nga kin'endaha ni xi tjin ndjiojmi ján kō asunntee, ni xi ma chji kō ni xi najmi ma chji, xi k'aku kō xi tjihin xá, xi batéxuma kō xi nk'a tjen. Kui kin'echjén nga kamanda ni xi tjin kō kui kama ts'e. ¹⁷ Kui xi tū b'a ts'in jahá tijná kintehe ni nga kamanda ngayjee ni xi tjin, kō kui ngat'aha b'a k'uhun ni xi tjin xi nkú k'un.

¹⁸ Xi nkú tã ts'in nintakaá batéxumaha yjonintená, b'a ta ts'in Cristo batéxumaha xutã ninku. Kui xi tjuhun. Kui xi tjun j'áiyaha ajihin xutã k'ien tū xi nk'a tsjéhen rá ngayjee ni xi tjin. ¹⁹ At'aha kama tsjoho Ntjaná nga y'éjñajihin Jesucristo xi nkú ts'in tjiyaha. ²⁰ Ntjaná kits'in nga kjuáik'un ngáha rá ngayjee xi incha ngji t'axín. Cristo kits'in chjén, kui nga tū ngat'aha jní xi tsaténdzjoho Cristo t'a kruu kitsjáha rá kjuajyu ngayjee xi tjin t'anankiu kō xi tjin nk'a ján.

²¹ Njstjin nk'ie tsinima t'axihūun Ntjaná ataha ni ch'onk'un kin'o kō anjmanuu ngji kontraha Ntjaná. ²² Tunga nga nd'ai Ntjaná ja kits'in nga kjuáik'un ngáha ruu tū ngat'aha nga Cristo kits'inkjas'en yjonintehe nga kin'ek'ien. B'a kits'in Ntjaná tū xi kama kuichúchahanu nginkun kō kamo xutã xi ts'e xi najmi tjihin chuntí kō xi najmi kama n'enijéhe rá tsa mí nihi.

²³ B'a kama tsa tū nku kixihí kō ndjá kuinchajiun xi nkú ts'in s'ejinnuu Ntjaná kō tū nku chuyahá ruu ni xi y'éjña chjinuu én nda tsuhū Jesucristo xi ja kinu'yó. Kui éen xi tís'enijmíhi xutã xi tjin nga ngúsuhun asunntee. An Pablo kik'ai xána nga k'uenjmiá éin.

B'i ts'in kitsúya Pablo xá xi kik'aihi

²⁴ Nd'ai tsjo tjinna nga tísakúna kjuá'un ngandanuu. Ajihin yjonintena tífindju kjuá'un xi tísakúhu Cristo ngandaha xutã ninku, at'aha xutã ninku xi yjonintehe Cristo. ²⁵ Títs'in xá ajihin xutã ninku xi nkú ts'in y'éjña Ntjaná nga kitsjána xá xu'bj ngandanuu, tū xi b'a ts'in s'enijmíhi xi nkú tjihin rá éhen Ntjaná.

²⁶ Tíb'enijmíá ni xi kis'ejña 'ma nú chá ján. Najmi kisakúchjihí niu xutã xi kis'e njstjin nk'ie. Tunga nd'ai xutã xi Ntjaná kik'áts'e tís'ejña chjihí niu. ²⁷ Kits'in mje nga kuakúhu xutã xi ts'e xi nkú ts'in tijná kjuanchináha kō kjuachánkaha ajihin xutã xi tjin nga ngúsuhun asunntee. Kui nihi xi ja tís'ejña chji nd'ai. Kō ni xi tís'ejña chjiu, kui xi Cristo. Kui xi tijnajinnuu kō títs'in nga tíchuyoho nga sakúhunuu kjuachánka.

²⁸ Kui Cristo xu'bj tíb'enijmíhi xutã. Ya sisiin xi nkú ts'in tí'bai niyáihí kō títakuyáihí ngayjee xutã, tū xi kuichú maha ngayjee xutã xi s'ejihin Cristo xi nkú ts'in mjehe Ntjaná. ²⁹ Kui

nij xi títs'ian nk'ie nga títs'inxá. Nga'yún xi títsjána Cristo tibasinkona, kui nga ndjá títs'inxáhana.

2

¹ Mjena nga choo nga tu xi tsehé kjuanima tibenkinuu jun ko xuta ninku nanki Laodicea ko ngayjee xuta xi najmi be xi nkú tján. ² Mjena nga sakú nga'yuhun ngayjee xuta ninku, nga nkuhú k'ua xinkjin at'aha tjoho, ko nga nkuhú b'a kuitsu kjuankjintak'uhun nga nkúnkú, ko nga kamankjinyjehe ni xi mjehe Ntjaná. Yohó ni ma kamankjihin ni xi y'éjna 'ma Ntjaná, kui nihi xi Cristo nd'aj. ³ Kui nga nk'ie nga yahaná Cristo yaá ngayjee kjuankjink'un xi 'yún nanka xi chjihí ra.

⁴ B'i ts'in tib'et'anuu tu xi najmi ch'a én tsjo tsu tsank'a k'uanachakohonuu. ⁵ Ndaha tsa najmi an kikjin tijnajinnuu, tunga kjintahána jun ko tsjo mana nga be xi nkú ts'in nda tintsubakoo xinkiu ko xi nkú ts'in ndjá tinchajiun Cristo, at'aha kui xi s'ejinnuu.

B'i ts'in tsakuya Pablo xi nkú ts'in tintsubakaá Cristo

⁶ Kui b'a maha, xi nkú ts'in kin'ekjáihiin ruu Nda Ntjaná Jesucristo, tu nkú b'ahá ts'in tsjénkiu. ⁷ Nanka katji kjamanuu ajihin Cristo ko ndjá tinchajiun, at'aha kui xi kis'ejinnuu xi nkú ts'in kisakuyanuu. Ko tehente tjohonon máb'achjihí Ntjaná nga ja kamo xuta xi ts'e.

⁸ Chuhun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachakohonuu én nanka tiya xi be xuta. Kui xi nibáha ra sin chá xi be xuta, ni xi asunte y'aha ra. Najmi Cristo nibáha ra.

⁹ Ajin yjonintehe Jesucristo tijnajin kikjin Ntjaná, ¹⁰ ko jun ja kisakunuu ni xi ndyjat'anuu kai at'aha nkuhú tsichu makoo Cristo. Kui xi batéxumaha ngayjee xi tjihin xá ko xi batéxuma.

¹¹ Nk'ie nga kis'ejinnuu Cristo, kin'enuu nku circumcision, tunga najmi circumcision xi n'ehé ra yjonintee kin'enuu. Circumcision xi kjexín ní jé xi kich'o kin'enuu. Cristo xi b'a kits'innuu. ¹² Nk'ie nga kisatentó, tsangiyanjikoo Cristo. Nk'ie nga kis'ejinnuu nga'yuhun Ntjaná xi kits'ínkj'áiyako ngáha ra Cristo ngabayoo, ta j'áiyakoo ko kui ajihin ngabayoo.

¹³ Jun xuta k'ien kamo nistjin nk'ie tu ngat'aha ngatitsunnuu, nk'ie nga najmi kin'enuu ni circumcision xu'bo. Tunga Ntjaná kits'ínk'íéntu tik'unxonuu Cristo. Kits'ínndyjat'aná ngayjee ngatitsunná. ¹⁴ Kikjetiya xujun xi má nga kis'et'a ni xi tjenná, xi ngji kontraná. Kikjexín xujun ko kingját'a kruu. ¹⁵ Cristo kits'ínchjén Ntjaná nga kits'ín nganaha xi tjihin xá ko xi nk'a tjen. Kiya kjuasuba xi kisakúhu nga kin'e nganaha xi tjihin xá ko xi nk'a tjen.

¹⁶ Kui nga najmi tu ch'a n'esihin ruu xi kuinchjayanenuu ngat'aha ni xi tichino ko tsa xi ti'yu, ko a ra ngat'aha nistjin

nga t́bitju s'í, kò a rā nístjin nga t́b'atuts'ih̄jn sóo, kò tsa nístjin nkjún. ¹⁷ Ngayjee ni xu'bj̄ mjehe kuakúchji ni xi nibá askahan, tunga Cristo bi b'éjña chji sisin ni xi nibóo.

¹⁸ Najmi tu 'bainto nga xi b'asje nímakjua maña yjoho kò benkjún ntitsjee incha k'uéchjanuu ni xi n'ekjohoon. Kui jóo xi ni xi ma chji suba kuihi nchjanímíyaha kò nk'a b'asje tiya yjoho ngat'aha ni xi mankjih̄jn ej̄ asuntee. ¹⁹ Ja incha ngji t'axih̄jn xi nintaku xuta ninku maha. At'aha xi nintaku xuta ninku maha, kui xi ts'ín nga sá yjonintee xi nkú ts'ín mjehe Ntíaná nga sá. Sá yjonintee at'aha incha y'a y'ahá rā xinkjín.

B'í ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga Cristo tsayakaá kò j'áiyako ngáhaná

²⁰ Ja tsyakoo Cristo, kui nga kama ndáih̄j̄ ruu ni xi batéxumaha asuntee. Kui nga, ¿á tintsuba saha ruu asuntee xi nkú ts'ín tjintuhu xuta xi ts'e? ¿Á tínu'yá'én saha ruu kjuatéxuma xi tsuhu xuta? ²¹ B'a tsu éen: “Najmi tu n'ekoo niu. Najmi tu chjut'o niu. Najmi tu chjubó niu.” ²² Kui ni xu'bj̄ nintaku xuta tsitjuhu kò xuta y'éjña. Feya ni nga n'echjén. ²³ B'a maha xi kixi mankjih̄jn maha nga b'a ts'ín nchja, at'aha ts'ín kjuayúh̄un rā xuta nga skuenkjún Ntíaná kò nga ts'ín nímakjua yjoho kò nga 'yún tsjáha kjuanima yjonintee. Tunga najmi chumi ni chj̄ih̄j̄ rā tsa basinkoná nga b'éch'oná ni xi nchjaha animaná asuntee.

3

¹ Ja j'áiyakoo Cristo ngabayoo, kui nga tinchísjaih̄inu ni xi tjín ndjiojmi ján má tíñat'aha Cristo Ntíaná. ² Ni xi tjeheñ rā ndjiojmi ján n'enkj̄intak'un, najmi ni xi ts'e asuntee. ³ At'aha ja tsayo kò tintsuba t́k'unkoo Cristo nginkun Ntíaná. Kui nga najmi ma chj̄ih̄j̄ yáha jun nd'ai. ⁴ Cristo xi ts'ín nga tintsubo. Nístjin nga kj'uaíkúchji yjoho Cristo, kui nístjiun t̄a ch̄a yáha jun kò kuakúchjiu kjuachánkaha.

B'í ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín chúhuún yjoná

⁵ Kui nga n'ek'iehennu ni xi tjintujín animanuu xi tjeheñ rā asuntee. Najmi tu ch'a xi chubá kjuántukohó xinkjín, kò tsa ts'ín ni xi chuntí nginkun Ntíaná, tsa yjonintee xi kuatéxumaha, tsa mjehe ts'ín ni xi ch'on tjín, tsa kjuanchiná 'yún kjuásih̄jn. Xi 'yún fásih̄jn kjuanchiná, kui xi kj'aí ntia tjennki. ⁶ Tu ngat'aha nga b'a incha ts'ín xuta, kui kjuaha nga incha nibánehe rā kjuakjahan Ntíaná. ⁷ Kò jun b'a t̄a kin'o nístjin nk'ie, nk'ie nga tintsubajiun ni xu'bo.

⁸ Nd'ai t̄a n'e t'axiún kjuakjoon, kjuastintoo, kju'unchoo, én chubait'oon kò én ch'on tsuu. ⁹ Najmi tu ch'anachoho xinkju. Xi nkú ts'ín tintsubo nístjin nk'ie, b'a joyaha tsa nku

najyun chá kin'esjo. ¹⁰ Tunga xi nkú ts'ín tintsu_{oo} nd'aj, b'a joyaha tsa najyun tsetse kindya ngáhanu. Xi nkú ts'ín tjiyaha Ntíaná, b'a ts'ín tís'eyanu nk'ie nga títs'ín tsetsenuu ko nga tímankjin sisinnuu nkú tji_{in} ra ngat'a ts'e Ntíaná. ¹¹ Ajih_{in} xuta xi ja kama tsetse najmi ta chumi ni behe yá xi ntje judio tje_{hen} ra ko yá xi najmi ntje judio tje_{hen} ra, yá xi kin'ehe ni circuncision ko yá xi najmi kin'ehe, yá xi xin nibáha ko yá xi kinte tje_n nginkun xuta, yá xi xuta musu xi kich'atse ko yá xi ndaihi yjoho. Ngayjee kui ni_i nkuhú bichú majín Cristo, ko Cristo tji_najih_{in} ngayjee.

¹² Ntíaná j'ajinnuu, kikj'áts'enuu ko tjoho jun. Kui nga n'e tsetse yahanu xi nkú ts'ín ku_{intsu}oo nga chasenimoo xinkiu, kas'enuu kju_{anda}, nimakjua kas'eyanu, nimakjua n'ekoo xinkiu ko najmi tu k_{itsa} katuma stinnuu. ¹³ N'e'yún tak'uhuun xinkiu ko n'endyjat'ohoo xinkiu tsa tjin ajinnuu kju_{asti}. Xi nkú ts'ín kits'ínndyjat'anuu Nda Ntíaná, b'a ta ts'ín n'endyjat'ohoo xinkiu. ¹⁴ N'etj_o xinkiu, at'aha kjuatjoo xi 'yún chji saha ra nga ngayjee ni xingisoo ko nkuhú ts'ín manuu.

¹⁵ Kichj'ajinnuu tu xi nkuhú yjonintehe Cristo kamahanu ko b'a ts'ín s'ehenuu kjuajyu. Kjuajyuhu Cristo katsjaniyáha animanuu ko tehente tjohoon máb'achj_{ih}i Ntíaná ngat'a ts'e kui niu. ¹⁶ Kat'e_najinyjenuu éhen Cristo. N'enkj_{in}k'un sisiun xi nkú ts'ín kuakúyohoo ko nga k'uai niyóhoo xinkiu. Tjohoon máb'achj_{ih}i Ntíaná ajin animanuu nga sóhoo salmo ko sohon nin_{ku} ko xi nkú ts'ín kuakúyanuu Espiritu nga só. ¹⁷ Ngatentee ni xi n'oo, tsa chubo ko tsa tu mí xáha ni xi n'oo, Nda Ntíaná Jesu n'ekasiún tí_tjun nga b'a n'oo ko tjohoon máb'achj_{ih}i Ntía Na'miná ngat'a ts'e ni xi kisakújinnuu Jesu.

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín k'úentu xuta

¹⁸ Jun xi tí'minuu chjuún, chan_{kj}ún x'innuu. B'a n'oo xi nkú ts'ín tji_naha xuta xi yjanki Nda Ntíaná.

¹⁹ Jun xi tí'minuu x'in, n'etj_o chjuún_{nu}u ko najmi tu ndjá n'ekoo.

²⁰ Jun xi tí'minuu ntí, t_{in}ú'yá'én tehentohoo xi chánuu. At'aha kui niu xi sasí_hin Nda Ntíaná.

²¹ Jun xi tí'minuu na'mi, najmi tu chuba kjahán n'ekoo ntín_{uu}, tu xi najmi kfehe ra k'un.

²² Jun xi tí'minuu xuta musu xi kich'atse, t_{in}ú'yá'én tehentohoo xi já ntianuu maha e_i asunnte_i. Najmi tu nk'ie nga tibasenuu b'a n'o, tsa tu xi nda kuasehenuu. Ngayjehe ní tak'un b'a n'oo at'aha Nda Ntíaná yankjún. ²³ Tu mí xáha ni xi n'oo, ngayjehe animanuu b'a noo. B'a n'oo xi nkúhu tsa Nda Ntíaná t_{in}'exát'ohoo, najmi tsa xuta. ²⁴ Yo nga sakún_{uu} ni xi tji_ndaha Ntíaná nga tsjáha ntí_hi. Cristo t_{in}'exát'ohoo, kui xi Nda Ntíanuu. ²⁵ Xi títs'ín ni xi najmi b'a tjin, kui xi ts'ínkjáin

ngajoya ngáha ra chjîhî ni xi títs'ín. Najmi ngabi ts'ínko Ntîaná xuta.

4

¹ Ko jun xi tí'minuu já ntîa, nda ko kixi n'ekoo xuta musu xi kich'atso. At'aha yo nga ta tíjñanu ko jun nku Nda Ntîa ndjiojmi ján.

² N'ekjas'ohoon yjonuu nk'ie nga chubakoo Ntîaná. Najmi tu n'ekjentohoo yjonuu nga tjohoon máb'achjîhî ngat'a ts'e ni nda xi tsjántuu. ³ Ko ta chubantjaini tu xi Ntîaná tsjánteni má nga k'úenijmîi éhen, tu xi kuixínyahanî ni xi kis'ejña 'ma nîstjin nk'ie ko tí's'ejña chji nd'aj ngat'aha Cristo. At'aha kui kjuaha kjîiya'yúhunna ei. ⁴ Chubantjainú tu xi kama kuakuchjî sisi-hinna éhen ko xi nkú ts'ín tjîhin nga kuinchja.

⁵ Nanka n'ekjînk'un xi nkú ts'ín kuintsúbajihūun xuta xi najmi s'ejhîhî Ntîaná. Xki nîstjin xi kjuā chāsē sisihūun ni xi n'oo. ⁶ Tehente tsjo ts'ín chūbo ko kas'ehe sin ni xi chūbo. B'a ts'ín chahanu xi nkú k'úihūun nga nkúnkú xuta.

B'î ts'ín kits'ínkje Pablo xujūin

⁷ Xi nkú ts'ín tíjñā ei kuitsuyayjenuu nda Tikiko, nda nts'eé xi tjona, xi kixi títs'íntjusun xáha, xi ta títs'ínxát'aha Nda Ntîaná xi nkúhu an. ⁸ Kui xi títs'ínkîsenūu tu xi chahanu xi nkú n'e tintsúbai ei ko tu xi sakú nga'yúhunnūu. ⁹ Ko títs'ínkîka Onesimo, nda nts'eé xi tjona xi ta kixi títs'íntjusun xáha ko xi nda nankinūu maha. Incha kuitsuyanūu ngatentē ni xi tíma ei.

¹⁰ Títs'ínkîjinūu kjuasuniña Aristarko, nda xi kjiya'yúnkōna nūbayá ei, ko Marko xi nts'esti maha Bernabe. Ja ta tsichunūu éhen Marko. Nda n'ekjōhōon tsa kuichūsenūu yo. ¹¹ Ko títs'ínkîjinūu kjuasuniña Jesu, kui ndo xi ta 'mi ya Justo. Tu kuihî já judio xu'bi xi y'anjîkōna xá xi títs'ian nga tîb'enijmîá xi nkú ts'ín batéxuma Ntîaná. Kui jóo xi tsjá nga'yúnna.

¹² Ta títs'ínkîjinūu kjuasuniña Epafra, xi nda nankinūu maha. Kui xi ta títs'ínxát'aha Cristo Jesu ko tehente ngayjehe k'un tîbankintjáinūu nga tînchjako Ntîaná, tu xi ndjá kuinchahanu ko kama je kikjiun ko kamo xi nkú ts'ín mjehe Ntîaná. ¹³ An be sisian xi nkú ts'ín Epafra kjintaha ra jun ko ta kjintaha ra xuta xi tjín nanki Laodicea ko xi tjín nanki Hierapoli.

¹⁴ Ta títs'ínkîjinūu kjuasuniña Luca, nda chjinenki xi tjona, ko Dema.

¹⁵ Tjohoon kjuasuniñana já nts'eé xi tjín nanki Laodicea ko tjohoon kjuasuniñana tachjuún Nínfa ko xuta nínku xi ma ñjakú ni'yaha. ¹⁶ Nga ja kamanūu nga n'eyo xujūin, ta n'ekjîhūu nga kats'ínnya xuta nínku Laodicea. Ko jun ta n'eyo xujun xi ñibaha Laodicea.

17 B'a t'ihun Arkipo: "N'enkjintak'uin nga nda n'etjusun xáha Nda Ntíaná xi kik'aihi."

18 An Pablō ntuna tít'et'áhanu kjuasuniñana. N'ekj'áitsjon nga kjíya'yán.

Kas'enū kjuandaha Ntíaná.

Xujun xi tjun kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Tesalonika

B'i ts'in kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjin nanki Tesalonika

¹ An Pablo, Silbano ko Timoteo tísuniñaihí, jun xuta ninku nanki Tesalonika, xi kikj'áts'enúu Ntía Na'miná ko Nda Ntíaná Jesucristo.

Kas'enúu kjuanda ko kjuajyu.

B'i ts'in tít's'ínkj'áitsjen Pablo xi nkú ts'in kits'ínkjáihín xuta ninku nanki Tesalonika én nda tsuhu Jesucristo

² Tehente nk'ie nga chubakoi Ntíaná chubantjáihí ko 'báihí máb'achjíhí Ntíaná at'aha kichubó éhen. ³ Nginkun Ntía Na'miná f'áitsjen tehentení xi nkú ts'in s'ejinnúu Ntíaná ko t'n'o xá xi mjehe, xi nkú ts'in tjonúu ko t'ibisinkoo xinkiu, ko xi nkú ts'in t'n'echjúkjoo kjuaníma xi t'ibitjajúun nga t'ichuyóhoo nga kj'uaí ngáha Nda Ntíaná Jesucristo.

⁴ Jun já nts'e, tjoho Ntíaná jun ko yai nga j'ájinnúu. ⁵ At'aha nk'ie nga kik'ieníjmí éen nda tsuhu Jesucristo ajinnúu, najmi tu suba éen kichubai. Kis'ejña chji ní nga'yúhún Ntíaná. Espirituhu Ntíaná kits'ínxá ko ndahachí najmi jo jan kamaní nga kichubai. Yo xi nkú n'e tintsuubai ajinnúu nga ngandanúu ní xi kin'eí.

⁶ Nk'ie nga kichasení ta kichasoohó Nda Ntíaná, b'a ts'in tsinchiyó xi nkú ts'in kuintsuuboo. At'aha nk'ie nga ja kin'ekjóhooon éhen Ntíaná, ta kisakúnúu nkjin t'íkjá kjuaníma, tunga Espirituhu ní Ntíaná kitsjánúu kjuatsjo. ⁷ B'a ts'in y'ejña chjihí ruu ngatentee xuta xi s'ejihín Ntíaná xi tjin nga ngúsuhún ante Macedonía ko ante Akaya xi nkú ts'in tsjenkiáá Nda Ntíaná.

⁸ At'aha jun tjun kichjubó éhen Ntíaná ko t'ifindju éen najmi tu suba ante Macedonía ko ante Akaya. Tu má níhi tíya xi nkú ts'in t'ís'ejinnúu Ntíaná. Kui nga najmi ta machjéhen rá tsa nkú kuxín sahaní jin. ⁹ At'aha xuta t'íncha nchjaníjmíyaha xi nkú ts'in jun kin'ekjáinní nk'ie nga tsichuseihí, ko xi nkú ts'in kin'ekjí t'axiún ntía xi ntsja xuta ts'índaha nga kin'ekjóhooon Ntíaná. Nd'ai yjankiu Ntía xi t'jña t'ík'uun. Kjuaxi nga kui xi Ntíaná. ¹⁰ Nd'ai t'ichuyóhoo Ntíhí Ntíaná xi nibá ngáha ndjiojmi ján. Kui xi Jesu xi Ntíaná kits'ínkj'áíya ngáha rá ngabayoo ko xi ts'í'ínk'ankiná n'ístjin nga nibánehe kjuakjahan Ntíaná asuntee.

2

B'i ts'in tít's'ínkj'áítsjen Pabló xi nkú ts'in kits'ínxá ajihin xuta ninku nanki Tesalonika

¹ At'aha ja yo jun, já nts'e, nk'ie nga najmi xá tiya kama nk'ie nga tsichij ajinnuu. ² Yo nga un kikienj ko ch'on kamat'ain nanki Filipó kintehe ni nga tsichij ajinnuu. Tunga Ntjanáhá kitsjá nga'yúnni, kui nga ndjá kin'esjeheni yjoni nga y'enijmí é n da tsuhu Ntjaná ajinnuu. B'a kin'eji ndaha tsa nkjin maha xi ngji kontrani.

³ Najmi ni xi ngasten ko tsa ni xi ch'onk'un nibáha ra ni xi b'enijmí ko ta ndaha najmi ch'anachaihi xuta. ⁴ Nda ni tsaseni Ntjaná ko kin'ekjas'enni nga k'úenijmí é n da tsuhu, ko b'a n'e tíchubai. Najmi xuta tí'baihi kjuatsjo. Ntia níná tí'baihi kjuatsjo, kui xi be xi nkú ts'in tjintuyáni.

⁵ Xi nkú n'e ja yo, najmi kichuba un uin ko ta ndaha najmi kich'anachaihi, tsa tu xi b'a ts'in kjuaihini toon. Ntjaná be nga b'a tjín ni xi tíxian. ⁶ Najmi tsinchisjái tsa kjuachánka sakúni ajinnuu ko ta ndaha ajihin xuta xingisoo, ⁷ ndaha tsa jin xi já postruhu Cristo kama kai tsinchijhi ni xi machjénni. Kichase sisijhin. B'a kin'eji xi nkú ts'in nku tachjuún xi basehe ntíhi.

⁸ 'Yún nkjún tjoni jun, kui nga santaha najmi tu nku é n da tsuhu Ntjaná kin'ekjas'ehe n ri. Tsa ni xi kuayántjaihi ri kai, tsayantjaihi ri. 'Yún nkjún kisasíni jun. ⁹ ¿A f'áítsjennuu, já nts'e, xi nkú ts'in kin'exái ko kiyai kjuanima ajinnuu? Nistjin nistjen kin'exái tu xi najmi ch'á kamahani nk'ie nga y'enijmíhi é n da tsuhu Ntjaná.

¹⁰ Jun ko Ntjaná be xi nkú ts'in je ko naxu tintsubai ajinnuu jun xi s'ejinnuu Ntjaná, ko nga najmi tjín xi kjaníneni tsa mí nihi. ¹¹ Yo xi nkú ts'in kichijhin nga nkúnkú jun, xi nkú ts'in kuhun xi tí'mi na'mi ntíhi. ¹² Kik'ai niyáihí ko kik'ai nga'yíhin. Kik'inyaihi nga kuintsuboo xi nkú ts'in tjihin nga k'úentu xuta xi ts'e Ntjaná. At'aha jun j'ajinnuu Ntjaná nga kuítjás'enjiun nga Ntjaná kuatéxumanuu ko nga sakúnuu kjuachánkaha.

¹³ Kui kjuaha nga najmi n'ekj'áiyai nga tehente 'baihi máb'achjihí Ntjaná, at'aha kichjubó éhe n Ntjaná xi kik'ienijmí. Najmi kin'ekjóhoon xi nkúhu tsa éhe n xuta. Kjuaxi kjáihin nga kui xi éhe n Ntjaná ko tít's'ínxájinuu nd'ai jun xi s'ejinnuu Ntjaná. ¹⁴ Jun já nts'e, b'a ta kamat'on xi nkú kamat'ain xuta ninkuhu Ntjaná xi tjín ante Judea xi ta s'ejihin Cristo Jesu. Un kikienuu aya ntsja xuta nankinuu xi nkú ts'in ta un kikiéhe xuta ninku xu'bo aya ntsja xuta judio xinkjin.

¹⁵ Kui xi ta incha kits'ínk'ien Nda Ntjaná Jesu ko já profeta, ko jin incha kikatjennkini. Najmi maha incha ts'in ni xi sasihin Ntjaná ko fi kontraha ngatentee xuta. ¹⁶ B'éch'oní nga b'enijmíhi xuta xi najmi ntje judio tjehe n ra é n xi ts'ínk'ankihí

xuta. Tehente títs'íntsené jé yjoho nga b'a t́incha ts'in, tunga nd'ai ja j'aik'úhún xuta xu'bo kjuakjahan Ntíaná.

B'i ts'in kitsúya Pablo nk'ie nga ta mjehé ngáha ra ngjuaisehe xuta ninku Tesalonika

17 Jun já nts'e, kama mje nkjúnni kó tu ni xí tsinchisjái niyá ní nga kuankínse ngáha rí nk'ie nga ja j'a chuba nistjin nga tsankin t'axín má nga tintsúbo, ndaha tsa najmi ngji t'axíhín xinkjín animaná. 18 Kui nga kama mjeheni nga kuankínse ngáha rí. An Pablo nku jo niyá kama mjena nga kfínse ngáhanuu kai, tunga ndanindohó y'échjani. 19 At'aha, ¿mí nihi xi t́ichuyáihí kó mí nihi xi kama kjuatsjoni kó mí nihi xi kama chánka n'esjekohoni yjoni nginkun Nda Ntíaná Jesucristo nk'ie nga kj'uaí ngáha? ¿A najmi juhún? 20 Kjuaxi nga jun xi kjuachánkani kó kjuatsjoni.

3

B'i ts'in kitsúya Pablo mí kjuaha nga y'éxáha Timoteo

1 Kui b'a maha nk'ie nga najmi ta kama 'yún sahaní, tu xi b'a ts'in chahaní ni xi tímat'on y'endai nga kuintsuba subai nanki Atena 2 kó kin'ekjí nda nts'eé Timoteo, nga kui xi ngjuaisenuu. Kui xi ta títs'ínxát'aha Ntíaná nga t́ib'énijmí én nda tsuhu Cristo. Kin'ekjí tu xi tsjá nga'yúhunnuu nga kuasinkohonuu kó ndjá kúinchajiun xi s'ejinná. 3 Najmi mjeni tsa tjín xi tjín ajinnuu kfehe k'un tu ngat'aha ni xi t́if'ajin. Ja yo nga tjihin nga b'a kamat'aán.

4 At'aha nk'ie nga tintsúba sai ajinnuu, tsixinya títjuihín nga sakúná kju'a'un, xi nkú nga ja kama kó yo. 5 Kui kjuaha tu xí kis'entahána. Kui nga kits'inkjisehenuu Timoteo tu xi skuehena tsa tu b'a ts'in ndjáhá s'ejin sanuu. Najmi mjena tsa ndanindoo kjút'ayák'unnuu, tsa b'a ts'inndyjaha xá xi kin'eí ajinnuu.

6 Ja kik'óya ngáha Timoteo nga ngjisenuu. Én nda tsu j'aikoní. B'a títsu nga tu nkú b'ahá ts'in s'ejinnuu Ntíaná kó nga tu b'a ts'in tjíhinnuu kjuatjo. Kitsúyani nga tsjo ma tehentenuu nga f'áitsjennuu jin kó nga tu xí mjehénuu cha ngáhaní xi nkú ta ts'in jin 'yún mjeni nga chahí jun.

7 Kui kjuaha, já nts'e, ajihín kjuanusin xi tjínni kó kju'a'un xi t́ibeni, t́isakú nga'yúnni nga tínu'yái nga tu nku b'ahá ts'in ndjá s'ejinnuu Ntíaná. 8 Títstjá nga'yúnni nga yai nga ndjá tinchajiun Nda Ntíaná. 9 Najmi tisakújinní én xi nkú ts'in k'uaihi rí máb'achjíhi Ntíaná at'aha ndjá tinchajiun Nda Ntíaná kó t́ibainí kjuatsjo nginkun Ntíaná. 10 Nistjin nistjen 'yún nkjún binchíhi Ntíaná tu xi katsjánteheni nga chase'a

ngáhaná xinkjá kō nga n'endjuút'ai ni xi s'ejinnuu, tsa tu aha tjín ni xi ndyjat'a sa.

¹¹ Katsjáníyáni Ntía Nā'miná kō Nda Ntíaná Jesu tu xi kama kuankihinse ngáha ri. ¹² Kō 'yún katsjá sanuu kjuatjo Nda Ntíaná tu xi b'i ngján n'etjohonu xinkiu kō xutá xingisoo xi nkú ts'ín tjoní jun. ¹³ Katsjá nga'yúhūn anímanuu tu xi najmi chumi ni sakújihinnuu kō je s'eyahanuu nginkun Ntía Nā'miná nistjin nga k'j'uaiko Nda Ntíaná Jesu ngayjee xutá xi kikj'áts'e.

4

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín tjíhin nga kuintsubaá nginkun Ntíaná

¹ Nd'ai já nts'e, ngajoho Nda Ntíaná Jesu tíbinchihi kō tí'bai nyáihi nga n'ehenu xi nkú ts'ín kisakúyanuu kō xi nkú tín'o tu nkú b'ahá n'e so. At'aha ja y'eña chjiihi xi nkú ts'ín tjíhin nga kuintsuboo kō nga k'uohoo kjuatsjo Ntíaná. ² Yo kjuatéxuma xi kin'ekjas'eihin, kui kjuatéxumaha xi y'éña Nda Ntíaná Jesu.

³ Ni xi mjehe Ntíaná, mjehe nga xutá je kamo nginkun. N'e t'axihūn yjonuu nga chubá súntukonú xinkiu. ⁴ Nga nkúnkú xi tjín ajinnuu katumankjihin xi nkú ts'ín je kō kixi ts'íinchjén yjonintehe. ⁵ Najmi tu nku ni xi fásihin yjonintenuu n'esihūn, xi nkú nga ts'ín xutá xi tjín asuntee xi najmi be Ntíaná.

⁶ Ndaha nku najmi tu ch'a xi kuankikjuaha nda nts'e kō tsa k'uanachaha. Xi nkú ts'ín kik'inyaihi kō y'eña chjiihi, Ntíaná ts'íinnijéhe rá xutá xi ts'ín kui ni. ⁷ At'aha najmi j'ájinná Ntíaná tsa tu xi ni xi chūnti kuintsubajihinná. J'ájin níná tu xi ni xi je kuintsubajihinná nginkun. ⁸ Kui b'a maha, xi ts'ín t'axihin kjuatéxuma xu'bi, kui xi najmi kuatéxumaha xutá títs'ín t'axín. Kjuatéxumaha ní Ntíaná xi kitsjánuu Espiritu Santo títs'ín t'axín.

⁹ Ngat'a ts'e kjuatjo xi tjíñajinná ná xi nts'eé mahaná, najmi machjén tsa k'uet'á xujunuu. At'aha Ntíaná ja tsakúyanuu nga b'i ngján tjíhin nga n'etjō xinkiu. ¹⁰ B'a ts'ín kjáihin tín'etjō ngayjee já nts'eé xi tjín nga ngúshūn ante Macedonia. Tunga jin tíbinchihi, já nts'e, nga 'yún nkjún kas'e sanuu kjuatjo. ¹¹ Tinchísjo nga kas'enuu kuajyu nga tintsūboo, kō n'oo ni xi ts'ajun, kō ntsoo n'exákohonu. B'a n'o xi nkú tsixín nga n'oo, ¹² tu xi nda ts'ín kuinimahanu ajihin xutá xi najmi s'ejihin Ntíaná kō tu xi najmi chumi nihi xi ndyjat'ahanuu.

B'i ts'ín tsakúya Pablo xi nkú ts'ín k'j'uaikj'áná Nda Ntíaná Jesu

¹³ Jun já nts'e, mjeni nga choo ni xi kamaha xutá xi ja k'ien, tu xi najmi k'ué babaha rá yjonuu xi nkú ts'ín 'be babaha xutá

xingisoo, xuta xi najmi chumi nihi xi tikuyaha. ¹⁴ Xi nkú ts'in s'ejinná nga k'ien Jesu ko j'áiya ngáha ra ngabayoo, b'a ta ts'in s'ejinná nga Ntíaná ts'íinj'áiyako ngáha ra Jesu xuta k'ien, kui xuta xi kis'ejihin Jesu.

¹⁵ Éhen Nda Ntíaná ni xi tibixínyai nga ñá xi tintsubaá nistjin nga k'uaí ngáha Nda Ntíaná najmi kuitjá tíjuhúun xuta xi ja k'ien. ¹⁶ At'aha nk'a ján nibaha Nda Ntíaná. Kúinú'yá nku nta xi k'uéxá ngajoho Ntíaná, kui xi ntaha ntítsje k'aku, ko kjuane tjioho Ntíaná. Tjun xuta xi kis'ejihin Cristo kintehe ni nga kuayá k'uaíyaha ngabayoo. ¹⁷ Ko askahan ñá xi tintsuba tík'un saá kui nistjiun n'ekjínjikóná xuta xu'bo ajin nintju xi má nga n'ekjáihín Nda Ntíaná nk'a ján. Yohó ni ma kuintsubaka síhán Nda Ntíaná. ¹⁸ Kui én xu'bi tjen nga'yúnkoho ruu xinkju.

5

B'i ts'in kitsúya Pablo xi nkú chun nk'ie nga k'uaí Nda Ntíaná

¹ Jun já nts'e, ngat'a ts'e nistjin xi nibá ko nkjé kuitjusun niu, najmi machjéhen tsa k'uet'á xujunnuu. ² At'aha jun ja ya sisiun nistjin nga k'uaí ngáha Nda Ntíaná, k'uaí nistjin nga najmi ch'a xi tikuyaha, xi nkú ts'in f'ai nku nda ndyjé nga jyuun. ³ Nk'ie nga: "Tjinná kjuajyu nd'ai ko ja nda n'e tintsubaá", kuitsu xuta, nk'ie tjen'yún nibanehé ra ni xi ts'íinkjehe xi nkú ts'in nibanehe chjintj nku tachjuún xi ja tsihin ntí. Najmi s'e má kuanka 'ma xuta kui nistjin xu'bo.

⁴ Tunga máha jun, já nts'e, najmi má jyuun tintsuubo, tsa tu ndyjahanuu nga k'uaí nistjin xu'bo xi nkú joyaha nku nda ndyjé. ⁵ Ngatentoo tintsuubo má ndzjeen ko má nistjiun. Najmi má nistjen ko tsa má jyuun ts'ená. ⁶ Kui nga najmi tu sufehená xi nkúhu xuta xingisoo. Tintsuba tík'un nínáá ko chaseéhe ni xi n'ee.

⁷ At'aha xi fantufé, nga jyuun fantufé, ko xi ma ch'i, nga jyuun ma ch'i. ⁸ Tunga ñá xi má ndzjeen ts'ená tjihin nga n'enkjín sisihín tak'aán ko k'úendaá yjoná xi nkú joyaha já jun xi kjaán. N'e s'ejían Ntíaná, kas'ená kjuatjo, ko chuyahaá nga k'uankiá. B'a ts'in chjúhun raá yjoná xi nkú ts'in kuhun yjoho já jun xi kján.

⁹ At'aha najmi b'a ts'in y'enda Ntíaná tsa ñá sakúná kjuakjahan. Y'éña ní nga Nda Ntíaná Jesucristo ts'íink'ankiná. ¹⁰ Kui xi k'ienttjáihiná tu xi kuintsuba tík'unkehoná, ndaha tsa ja tsayaá ko ndaha tsa tintsuba tík'un saá ei asuntej. ¹¹ Kui b'a máha, b'i ngján tjen nga'yúhuruú xinkju ko tisinkoo tu xi ndjá kunchunjihinnu xi s'ejinná. B'a n'oo xi nkú nga tín'o santaha nistjin nd'ai.

B'i ts'in tsakúya Pablo ni xi incha ts'in xuta ninku

¹² Jun já nts'e, t́binchihi nga katumankjinnuu nga Nda Nt́ianá t́ts'ínxát'aha já xi t́incha ts'ínxájinnuu, já xi yja t́tjunnuu kó t́tsjányánuu. ¹³ 'Yún chankjún kó n'etjó jóo tu ngat'aha xá xi t́incha ts'in. Kó b'i ngján kas'enuu kjuajyu nga tintsúbakoo xinkju.

¹⁴ Jun já nts'e, ta t́binchihi ni xu'bi. Tjen nijóhoo xi najmi mjehe ts'ínxá. Tjen nga'yúhuun xi t́fehe k'un. T́sínkoo xi najmi ndjá t́inchajin xi s'ejinná. N'e'yún tak'uhuu ngatentee xuta. ¹⁵ Tsa t́jin ajinnuu xi ch'on kin'ehe, chasoo nga najmi tu ts'in ngajoya ngáha ni xi kin'ehe. B'i ngján nda n'e tehentohoo xinkju kó ngayjee xuta xingisoo.

¹⁶ Tehente tsjo kat'enuu. ¹⁷ Tu nkú chubakonú Nt́ianá. ¹⁸ Tu mí nihí ni xi kamat'on, tjohoon máb'achjhi Nt́ianá. At'aha kui niu xi mjehe Nt́ianá nga n'oo jun xi s'ejinnuu Cristo Jesu.

¹⁹ Najmi tu n'ek'ienyo nd'í xi t́ts'ínkat'ai Espirituhu Nt́ianá ajinnuu. ²⁰ Najmi tu tohón manuu xi nchja én xi tsjá Nt́ianá. ²¹ Chasohoo ngayjee tu mí nihí ni nga t́inchísjaijiun ni xi nda kó kui xi n'oo. ²² T'ech'óhoo yjonuu ngayje t́kjá ni xi najmi nda.

²³ Nt́ianá xi tsjáná kjuajyu, kui xi kats'in jeyjenuu nginkun kó kakunnuu, tu xi ndahachí najmi s'ehe jé ajin kjuankjintak'unuu kó tsa ajin animanuu kó tsa ajin yjonintenuu nistjin nga kj'uaí ngáha Nda Nt́ianá Jesucristo. ²⁴ Nt́ianá xi kixi ts'intjusun ni xi nchja, kui xi j'ájinnuu kó ts'intjusun ni.

B'i ts'in kits'ínkje Pablo xujuin

²⁵ Jun já nts'e, nk'ie nga chúbakoo Nt́ianá, chubantjái ni.

²⁶ Ngajoni súníñaha ruu ngatentee já nts'eé.

²⁷ Ngajoh Nda Nt́ianá t́bankihinuu nga kan'eya xujuin nginkun ngatentee já nts'eé.

²⁸ Kas'enuu kjuandaha Nda Nt́ianá Jesucristo.

Xujun xi ma joho xi kits'ínkjihí nda postru Pablo xuta ninku Tesalonika

B'i ts'ín kikjaniñaha Pablo xuta ninku xi tjín nanki Tesalonika

¹ An Pablo, Silbano ko Timoteo tísuniñaihi, jun xuta ninku xi tintsuḅoo nanki Tesalonika, xi kikj'áts'enū Ntia Na'miná ko Nda Ntíaná Jesucristo.

² Kas'enū kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntíaná Jesucristo.

B'i ts'ín kitsúya Pablo ni xi kamat'ain xuta nk'ie nga kj'uaí ngáha Jesucristo

³ Jun já nts'e, jin tjihin nga tehente k'uaihi máb'achjíhi Ntíaná nga ja kichjubó éhen. Kixi tjihin nga b'a n'eí, at'aha 'yún tís'ejin sanū éhen Ntíaná ko at'aha b'i ngján 'yún tín'etjó so xinkju. ⁴ Kui nga tsjo mahani jun ajihin xuta ninku xingisoo xi Ntíaná ta ts'e. Tíbixínyai xi nkú ts'ín tín'e chúkjuo ni xi tímat'on ko xi nkú ts'ín tín'e s'ejiun Ntíaná, ndaha tsa tín'e unchanū ko nkjin tákjá kjuanimá tísakúnū. ⁵ Kui ni xu'bjí xi bakúchji nga kixi basehe Ntíaná mí nihi xi nda ko tsa xi najmi nda tít'sín xuta. Tíb'axkinū nga jun xi tsuhunū má batéxuma. Kui kjuaha nga un tibeheū.

⁶ Kixi ts'ín Ntíaná nga tsjáha kjua'un xuta xi tít'sínkj'ajinnū kjua'un ⁷ ko nga tsjánū jun xi tín'ekj'ajinnū kjua'un nga n'ekj'áiyakoní. B'a kama nístjin nga kj'uaíkúchji yjoho Nda Ntíaná Jesu, nk'ie nga nibajenko nk'a ján ntítsehe xi tjihin nga'yún nga tjenjin ts'ihin nd'í. ⁸ Kj'uaí ts'ínkj'íechjí xi najmi be Ntíaná ko xi najmi kint'é'éhen én nda tsuhū Nda Ntíaná Jesu.

⁹ Kui xutaha xi ts'ínkjáihi kjuanimá nga ndyja sín. N'ekjí t'axín nginkun Nda Ntíaná. Najmi skuē kjuachánkaha ko nga'yúhū. ¹⁰ B'a kama kui nístjiun nk'ie nga ja kj'uaí ts'ínkjáihi Nda Ntíaná kjuachánkaha ajihin xuta xi ts'e, ko ngayjee xuta xi kis'ejihi tsjo kamaha nga skuē. Ta choo at'aha kin'e s'ejiun éhen Ntíaná xi tsixínyai ajinnū.

¹¹ Kui kjuaha, nk'ie nga chubakohoni Ntíaná tehente chubantjáihi ri, tu xi k'uaixkihinnū Ntíaná nga jun xi tsuhunū nga kamankukoo xuta xi j'ájin. Binchihi Ntíaná nga kats'íntjusunko nga'yúhū ngayje tákjá ni xi nda mjenuu nga n'oo ko ngayjee xá xi tín'o tu ngat'aha nga s'ejinū. ¹² Nk'ie nga b'a kama, sakúhu kjuachánka Nda Ntíaná Jesu ajinnū ko jun ta sakúnū kjuachánka ngat'aha Nda Ntíaná, xi nkú ts'ín tjeheñ ra kjuandaha Ntíaná ko kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo.

2

B'i ts'in tsakúya Pablo ni ch'onk'un xi kama kintehe ni nga kj'uaíkúchji yjoho Jesucristo

¹ Jun já nts'e, ngat'a ts'e nga kj'uaí ngáha Nda Ntjaná Jesucristo ko nga kama ñjakúkaá, jin t'ibinchihí ² nga najmi tu kitsa n'ek'óntjaiyo xi nkú ts'in n'enkjintak'un. Najmi tu fantaha ruu yjonuu tsa kuínú'yó én nga ja kuichu nistjin nga kj'uaí ngáha Nda Ntjaná, ndaha tsa tjín xi b'a kuitsu nga Espirituhu Ntjaná tít's'ínkinchjaha ko tsa b'a kuitsu nga éhen Ntjaná t'ib'énijmí, ko ndaha tsa n'ekjohoon nku xujun xi nkúhu tsa jin kin'e nibái.

³ Ndahachí najmi tu 'bainto tsa tjín xi k'uanachanu. At'aha kintehe ni nga kuichú kui nistjiun, tjun incha ts'jín t'axín xuta Ntjaná ko kuakúchji yjoho nda xi ngatitsuun ts'ehe, xi ngak'ien tjeheh ra. ⁴ Kui xi ts'jín chánka yjoho ko nguuaí kontraha ngayjee ni xi tsu xuta nga Ntia ko ngayjee ni xi benkjún xuta. Santaha ante nkjúhun ninkuhu Ntjaná k'uéjña nga ntia ts'jín ma suba yjoho.

⁵ ¿A najmi ta f'áitsjehénnuu, nk'ie nga tsátejñajinnuu kixinyanuu ni xu'bi? ⁶ Ko ja yo nd'ai mí nihi xi t'ib'échjaha nda xi ngatitsuun ts'ehe, tu xi kuakúchjhi yjoho nga kuichú nistjihin. ⁷ At'aha ja tít's'ínxá nd'ai nga'yúhun ngatitsun xi tjña'moo. Tu ni xi ndyjahá sa, ndyja nga chjúxin xi t'ib'échjaha nd'ai. ⁸ Nk'iehé kuakúchji yjoho nda ch'onk'uun. Tunga ntjo ts'ahá Nda Ntjaná Jesu ts'jín nganakoho ra ko nd'íhi sénnistjihin ts'jínkjeko nk'ie nga kj'uaí.

⁹ Ndanindoo ts'jínxájihin nda ch'onk'uun nk'ie nga kj'uaí. Chánka nga'yún xi kj'uaíko. Ts'jín ni xi kuakúchji nga'yúhun ko kjuankjún tsank'á ts'jín. ¹⁰ Ts'jínchjén ngayje tikjá ni xi najmi nda nga k'uanachaha xuta xi tjihin nga ndyja. Kui xutaha xi kits'in t'axín én xi naxu, én xi kama ts'jínk'ankihí kai. ¹¹ Kui kjuaha nga Ntjaná ts'jín nibáha ra xuta xu'bo nku nga'yún xi k'uanachaha nga s'ejihin én tsank'óo. ¹² B'a ts'in n'enijéhe ra ngatentee xi najmi kis'ejihin én xi naxu, xi tu sahá kama tsjoho ni xi najmi naxu nginkun Ntjaná.

B'i ts'in kinchja Pablo nga ndjá kuinchajin xuta Tesalonika ni xi ts'e Ntjaná

¹³ Tunga máha jin, tehente tjihin nga k'uaihi máb'achjihí Ntjaná at'aha kichjubó éhen. 'Yún tjoho Nda Ntjaná jun, já nts'eé. At'aha santaha nkúhu nga tuts'ihin ni j'ájinnuu Ntjaná tu xi n'ek'ankihinuu ngat'aha Espirituhu Ntjaná xi tít's'in jenuu nginkun ko ngat'aha én naxu xi kis'ejinnuu. ¹⁴ Kui kjuaha kinchjahanuu Ntjaná nga kits'ínkint'énuu én nda tsu xi y'enijmí ajinnuu, tu xi b'a ts'in sakúhunuu kjuachánkaha Nda Ntjaná Jesucristo.

¹⁵ Kui b'a maha, já nts'e, ndjá t̄inchahanu k̄o n'etjusun ni xi tsinchiyó nga kin'ekjas'eih̄in, ni xi tsixínyaihī k̄o xi y'ét'a xujuih̄in. ¹⁶ Tjohó ñá Nt̄ia Nā'miná k̄o tsjá nga'yúnná k̄o tsjáná nga chúyahaá ni xi nda, at'aha chánka kjuandaha. Nda Nt̄ianá Jesucristo k̄o Nt̄ia Nā'miná ¹⁷ katsjá nga'yúhun animanuu k̄o kats'ín nga ni xi nda n'oo k̄o chubo.

3

B'i ts'ín tsanki Pablo nga chubako Nt̄ianá

¹ Ni xi xín yanuu, já nts'e, chubantjái ni nk'ie nga chubakoo Nt̄ianá. T̄inchúhuu nga k̄itsa katjitse k̄o nda ts'ín kan'ekjáih̄in éhen Nda Nt̄ianá tu má xi t̄jehén ni. B'a katuma xi nkú nga kama ajinnuu. ² K̄o t̄inchíntjaini tu xi Nt̄ianá kjéxih̄inni ajih̄in já xi kits'ínkatsún kjuankjintak'uhun k̄o ch'onk'un xi tjín. At'aha najmi ngayjee xuta s'ejih̄in Nt̄ianá.

³ Tunga ts'íntjusahún Nda Nt̄ianá ni xi nchja. Kui xi ndjá ts'íinkinchánuu k̄o kúnnuu ajih̄in ni ch'onk'un xi tjín. ⁴ Xih̄i nkuhú Nda Nt̄ianá s'ejinná behe tak'ujin nga t̄in'etjusun k̄o nga tu nku n'etjusunú kjuatéxuma xi kin'ekjas'eih̄in. ⁵ Nda Nt̄ianá katsjániyaha animanuu nga n'e mjo xi nkú ts'ín mjehe ñá Nt̄ianá k̄o nga n'e chúkjuo ni xi t̄ibitajíún xi nkú ts'ín kits'ín chúkjuo Cristo.

B'i ts'ín tsakúya Pablo nk'ie nga ts'íinxá xuta ninku Tesalonika

⁶ Jun já nts'e, ngajohó Nda Nt̄ianá Jesucristo b'a tí'mīhi nga n'e t'axíhuun yjonuu ngatentee já nts'eé xi t̄jintu ts'e, xi najmi t̄incha ts'ín xi nkú ts'ín t̄jña én xi tsakuyáih̄i k̄o kin'ekjohoon. ⁷ At'aha jun ja yo xi nkú ts'ín t̄jhin nga kuíntsuboo nga chase chubayani. Najmi tintsuba ts'ei ajinnuu.

⁸ Ndaha nku najmi chuba kichinei nichinehe tsa najmi y'echj̄ih̄i. N̄istjin n̄istjen ní kin'exái k̄o kiyai kjuanima tu xi ndaha nku xi tjín ajinnuu najmi jin y'enéhe ri yoni. ⁹ Kjuaxi nga kama tsinchiih̄i ni xi kamachjénni kai, at'aha tjínni kixi nga b'a n'ei. Tunga tu sa ní kin'exái nga y'ejña chubayaihī xuta, tu xi b'a ta n'ehenu xi nkú nga kin'ei. ¹⁰ At'aha nk'ie nga tintsubaí ajinnuu, kik'aihī kjuatéxuma xu'bi: "Tsa tjín xi najmi mjehe ts'íinxá, ta najmi kakjine ma."

¹¹ At'aha tínu'yái én nga tjín ajinnuu xi tjíma ts'e, xi najmi chumi nihi xi t̄incha ts'ín, nga tu sahá chuba t̄incha tsungijih̄in yjohó má najmi kui t̄jehen ra. ¹² Ngajohó Nda Nt̄ianá Jesucristo b'a tí'mīhi k̄o t̄ibinchiih̄i xuta xu'bo nga tu sahá jyukj'i kats'ínxá. B'a ts'ín sakúhu ra ni xi machjéhen.

¹³ K̄o jun já nts'e, najmi tu n'ekjentohoo yjonuu nga n'oo ni xi nda. ¹⁴ Tsa tjín xi najmi ts'íinsih̄in én xi t̄ib'et'ai xujuin, chase

sisiun yá xi b'a ts'ín kō najmi tã makohonu, tũ xi katuma subahã rã. ¹⁵ Tunga najmi tũ chasehé rũu xi nkúhu tsa kui xi xuta kontranũu. Tjenniyá níhuu at'ahã ndã nts'o maha.

B'i ts'in kits'ínkje Pablo xujuin

¹⁶ Nda Ntíaná xi tsjáná kjuajyu, kui xi katsjá tehentenũu kjuajyu ajihĩn ni xi kuitjãjiun. Nda Ntíaná kat'ejñajinnũu ngatentoo.

¹⁷ An Pablo ntunã tĩb'et'áhanũu kjuasuniñanã. Kui xi bakúchji ngayjee xujun xi ts'inkjĩhĩ xuta. B'a ts'in b'et'á.

¹⁸ Ngatentoo kas'enũu kjuandahã Nda Ntíaná Jesucristo.

Xujun xi tjun kits'ínkjihí nda postru Pablo Timoteo

B'i ts'in kikjaniñaha Pablo Timoteo

¹ An Pablo, an xi kama nku nda postruhú Jesucristo xi nkú ts'in y'éjña Ntjaná xi ts'ínk'ankiná kō Jesucristo xi tichuyáha.

² Tífaniñaha Timoteo, ji xi ntína at'aha nkuhú xi s'ejinná.

Katsjáhi kjuanda kō kjuajyu Ntja Na'miná kō Nda Ntjaná Cristo Jesu kō nda katasehi.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo Timoteo ni xi tjihin nga ts'ínko já maestru xi tsank'á

³ Xi nkú ts'in tsankihi nk'ie nga ngjia ante Macedonja, tinchin nanki Efeso kixihin kō t'ech'óihí xuta xi najmi b'a tjín ni xi tibakúya, ⁴ at'aha échá xi nchja xuta kō xi nkú ts'in nibatuts'ihín ra ntje cháha títs'ínsihín. At'aha yō nibáha ra nga b'ésiko xinkjín xuta. Najmi basinkoná nga n'eé xá xi kitsjáná Ntjaná. Nga ní s'ejinná, kui ní nihi xi basinkoná.

⁵ Mjena nga s'e kjuatjo, kui kjuaha nga tsankihi ra nga k'úéch'ohō rí xuta xu'bo. At'aha nk'ie nga je animaha xuta kō je s'eya kjuankjintak'uhun kō ngayjehe k'un ts'in s'ejin Ntjaná, yō ní nibáha ra kjuatjo. ⁶ Tjín xi ja ngji t'axíhín ni xu'bj. Kindyjajihín nnyóo kō tsichujnejin én xi najmi tjíhín sin. ⁷ Já maestruhu kjuatéxumaha Ntjaná mjehe ts'ín ma yjohō, ndaha tsa najmi mankjihín ni xi nchja kō chuba b'ahá tsu nga b'a tjín ni xi bakúya.

⁸ Yaá nga nda kjuatéxumaha Ntjaná tsa sakúya xi nkú ts'in tjíhín nga sakúya. ⁹ At'aha yaá nga najmi xuta xi ma naxu nginkun Ntjaná tjíñanehe kjuatéxumoo. Xi najmi nt'é'én ní tjíñanehe kjuatéxumoo, xi najmi benkjún Ntjaná kō ts'in ngatit-sun, xi najmi ts'in ni xi naxu tjín kō najmi benkjún ni xi ts'e Ntjaná, xi ts'ínk'ien na'mihí kō ts'ínk'ien naaha kō ts'ínk'ien animá, ¹⁰ xi chuba fantukohó xinkjín, xi na, xi batéña xuta musu, xi nchja én tsank'á, xi najmi ts'intjusun ni xi ts'ínkie Ntjaná nga ts'ín, kō xi ts'in tu mí nihí ni xi fi kontraha ni nda xi bakuyáa. ¹¹ At'aha ni nda xi bakuyáa, yō nibáha ra én nda tsu chánkaha Ntjaná xi n'etsjohō. Kō an kik'aina nga k'uenijmía kui én nda tsu.

B'i ts'in títsjáha Pablo máb'achjhi Cristo at'aha kui kits'in mahá nku nda postru

¹² Tsjaha máb'achjhi Nda Ntjaná Jesucristo xi tsjá nga'yúnna, at'aha tsasejnuna nga kamana ts'ian xáha, ¹³ ndaha tsa ch'on ts'in kinchjané njstjin nk'ie kō kitsjennki

unkie xuta xi ts'e ko én ch'on tsu kixihjin. Tunga kama nimaḥa ra an at'aha najmi be ni xi kits'ian ko najmi kjee kui s'ejinna. ¹⁴ Yún nda kits'ínkōna Nda Ntjaná ko kitsjana nga kui s'ejinna ko kitsjana kjuatjo xi kui nibaha ra.

¹⁵ Én xi ma n'e s'ejin xu'bi ko ngayjee xuta tjihin nga ts'in s'ejin, nga Cristo Jesu j'ai asunntej tu xi j'ai ts'ink'ankihi xuta ngatitsun, b'aha ra an xi 'yún tjinna jé. ¹⁶ Tunga kuihi kjuaha kama nimaḥa ra an Ntjaná, tu xi nk'ie nga chahana an xi 'yún tjinna jé, kuakúchiji Jesucristo ngayjee kjuatsentaha. B'a ts'in kis'ejna chubayaha ra an xuta xi askahan s'ejihin Jesucristo ko sakuhu nga k'úentu t'ik'un sín. ¹⁷ Kui b'a maha, ikayankjún ko kats'inkie yoho xuta nga tjihin kjuachánka santaha tu nkjéhe ni Ntjaná xi Nda rej xi batéxuma sín, xi najmi maha 'me, xi najmi ma chji, xi nku tutu Ntjaná maha! B'a katuma.

¹⁸ Ji Timoteo, xi nkúhu tsa ntina ji, ja kuaxinyaha ni xi n'ei. Én xi kitsjáhi já xi kinchja én xi kitsjáha Ntjaná nibaha ra kui nij. En xi incha kitsú kuasinkohi nga nda kuitjusun xa xi tin'ei. ¹⁹ Ndjá tisinjnain ni xi s'ejinna ko je kas'eya kjuankjintak'uhin. At'aha tin xi ja kits'in t'axin ni xu'bi ko b'a ts'in kits'inn dyajihin ra yoho. Najmi ta s'ejihin ra Ntjaná. ²⁰ B'a kamat'ain nda Himeneo ko nda Alejandro. Kui joo xi ja kits'inkjas'en aya ntsja ndanindo tu xi katehe nga tjihin nga skuenkjún Ntjaná nga kuinchja.

2

B'i ts'in tsakúya Pablo ni xi n'e aya ninku

¹ Títjun t'bankia nga xuta ninku katankihj Ntjaná ni xi machjéhen. Kanchjako ko katankintjai ngayjee xuta xi tin ko katsjáha máb'achjihj nga nda t'its'ínkoho. ² Kanchjantai já rej ko ngayjee já xi tjihin xa, tu xi kjuajyu ko kjuanch'an s'ehená nga kuintsubaá ko tu nku chankjúhunná Ntjaná ko nda kuintsubaá. ³ At'aha kui ni xu'bi xi nda ko sasihin Ntjaná xi ts'ink'ankiná. ⁴ Mjehe Ntjaná nga n'ek'anki ngatentee xuta ko nga kuichú mankjihin ni xi naxu tin.

⁵ At'aha nkuhú maha Ntjaná ko nkuhú maha nda xi nchjantjai xuta nginkun Ntjaná. Jesucristo, kui xi nda xu'bo. ⁶ Kui xi kitsjá yoho nga y'échjintjai ngayjee xuta. Kui niu xi kik'inyaha xuta nk'ie nga tsichu nistjin xi y'enda Ntjaná. ⁷ Kui kjuaha nga kin'e mahana nku xi b'énijmí én nda tsuhu Ntjaná, nku nda postru. Kjuaxi ni xi tixian. Najmi tib'anacha. Kin'e mana nda maestruhu xuta xi najmi ntje judio tjehe ra tu xi kuakuyaha ra ni xi tjihin nga s'ejihin, ni xi naxu tin.

⁸ Kui b'a maha, mjena nga tu má antehé ni kanchjako Ntjaná jáx'iun, katjénk'ahá ts'ihin ntsja ko je kas'eya animaha

nga b'a incha ts'ín. Najmi tu kjuakjan tjíntujíhín nga b'a incha ts'ín ko tsa kjuastinta.

⁹ Ko máha jminchjún, mjena nga najmi tu ni xi nkjún ts'ín k'uénda yjoho, tsa tu xi b'a ts'ín nda skuéhe ra xuta xingiso. Katenkjún ní yjoho ko nímakjua kat'asje. Najmi tu nihi xi nkjún ts'ín kat'énda ntsjaha, tsa ts'íntsejnúhu yjoho toonsine ko tsa ndjjo tsjo k'un perla, ko tsa ngjua najyun xi 'yún chjí. ¹⁰ Xá xi nda ní n'e, kui niu xi tsjo ts'ín katakúhu, xi nkú ts'ín tjeheh ra jminchjín xi ja kitsjáha yjoho nga skuénkjún Ntjáná.

¹¹ Jyu katasínñju jminchjún ni xi tísakúyaha ko kant'é'éhen éen. ¹² Najmi tsjanté tsa nku tachjuún kuakúya aya nínku ko tsa kui nk'a k'ujaha jáx'iun. Tu sa ní jyu kat'ejña. ¹³ At'aha najmi Eva tjun kin'enda, tjun ní Adan kin'enda. ¹⁴ Ko najmi Adan xi kich'anachaha. Tachjuún ní xi kich'anachaha ko b'a ts'ín tsijnejihin ngatitsun. ¹⁵ Tunga n'ek'ankihí jminchjún nga kuasehe ntí xi s'ehe, tsa ndjá kuinchajin ni xi s'ejinná ko kjuatjoo ko ni xi je nginkun Ntjáná, ko tsa nda s'eyaha.

3

B'i ts'ín tsakúya Pablo má jáha xi kama ts'ín xáha nínku

¹ Én xi ma n'e s'ejin xu'bi. Tsa tjín xi mjehe kuasehe xuta nínku, nda tjín xá xi mjehe. ² Tunga katumahá nda xi kuasehe nínku nku nda xi najmi tjín ni xi chubayanéhe ra, xi nkuhú maha chjuúhún, xi kixi fiko yjoho, xi nda basehe ni xi ts'ín, xi benkjúhún xuta, xi nda ts'ínkjáihín xuta ni'yaha, xi maha bakúyaha xuta, ³ xi najmi 'yún 'bi binu, xi najmi kitsa ma kjahan, xi nda animaha, xi tsjoho kjuajyu, ko xi najmi toon mangimjehe.

⁴ Tjihin nga nda ts'ín kuatéxumaha xuta xi tjín ni'yaha ko ts'ín nga ntíhi kuint'é'éhen ko nga kixi skuénkjúhún. ⁵ At'aha nku nda xi najmi maha batéxumaha xuta xi tjín ni'yaha, ¿nkú ts'ín kamaha ra kúnntaha nínkuhu Ntjáná?

⁶ Ko najmi tjihin nga s'et'a xá nku nda xi as'ai kis'ejihín ra Ntjáná, tu xi najmi nk'a k'uasjehe yjoho ko kujinejihin ngatitsun xi tsijnejin ndanindoo ko b'a ts'ín n'enijéhe ra. ⁷ Nda xi mjehe xá xu'bi ta tjihin nga ja yankjún ajihín xuta xi najmi s'ejihín Ntjáná, tu xi najmi ch'a ch'on ts'ín kuinchjayanéhe ra ko tu xi najmi kujinejihin kjuamañaha ndanindoo.

⁸ B'a ta tjín ts'e já xi basinko já xi basehe nínku. Tjihin nga já xi benkjún yjoho s'et'a xá, xi najmi nchja én tsank'á, xi najmi b'atihí nga 'bi binu, xi najmi mjehe toon xi ch'on ts'ín sakú. ⁹ Tjihin nga ndjá katinchajin ni xi s'ejinná, ni xi kis'ejña 'ma nístjin nk'ie ko tís'ejña chji nd'ai, ko je kas'entuyá kjuankjintak'uhún. ¹⁰ Tjun kachase sisihín xi nkú ts'ín tjíma

já xu'bj. Tsa najmi chumi nihi xi sakújin, kas'et'a xá nga kuasinko já xi basehe ninku.

¹¹ Ko b'a ta ts'in jminchjün, tjihin nga katenkjün yjoho, najmi tu én tsank'á k'uasjené xuta, kixi katjiko yjoho, ko katuma 'yún tak'aán.

¹² Nkuhú chjuún kas'ejñaha nda xi k'uai xaha nga kuasinko já xi basehe ninku. Tjihin nga nda ts'in kuatexumaha ntíhi ko xuta xi tjín ni'yaha. ¹³ At'aha xi kixi fiko xá xu'bj, kui xi yankjün ajihin xuta xingisoo ko najmi jo jan maha nk'ie nga b'énijmí nga ja kis'ejihin Jesucristo.

¹⁴ Ndaha tsa mjena kfinse xatíhi, tunga tít'et'áhá ra ni xu'bj ¹⁵ tsa tu aha k'uandayana nga kfinsehe. Tít'et'áha kui niü tu xi b'a ts'in chahani xi nkú ts'ín xuta xi ts'e Ntíaná, kui xi xuta ninkuhu Ntíaná xi tíña tít'uun. Tíincha kjanínk'a ko tsjá nga'yuhun én xi naxu tjín.

¹⁶ Tíña chji chji nga 'yún tse ni xi y'aha ra ni xi s'ejinná, kui nihi xi kis'ejña 'ma nistjin nk'ie ko ja y'éjña chji Ntíaná nd'ái.

Tsakúchji yjoho nga kik'a yjoninte, y'éjña chji Espiritu nga kui xi naxu.

Ntítsjeé kíkíehé,

kis'enijmíhi ajihin xuta.

Xuta asuntei kis'ejihin kui,

ko ngji ngáha má tíña kjuachánkaha.

4

B'í ts'in kitsúyaha Pablo Timoteo nga s'e xi ngjuai t'axíhin én nda tsuhu Cristo

¹ Tsuya chji chji Espirituhu Ntíaná nga nistjin xi fekuu s'e xi ngjuai t'axín ko nga najmi ta s'ejihin ra Ntíaná. Tsjénkihi jáninda xi k'uanaçaha xuta ko ni xi kuakúya jánindoo. ² Kui niü xi kuitsuya já maña tsank'á xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjün Ntíaná, kui já xi ja tsatsun kjuankjintak'uhun.

³ Kui jóo najmi ts'ínj'o nga bixan xuta ko b'éch'o má nihi xi najmi ma chine, nichine xi Ntíaná y'éjña nga kjine xuta xi s'ejihin Ntíaná, xi ja kíkíe ni xi naxu tjín ko tsjáha má b'achjíhi Ntíaná nk'ie nga kjine ni xi tjín. ⁴ Nda ní ngayjee ni xi kits'ínnda Ntíaná. Najmi tjihin nga n'e t'axíaán niü tsa k'uaihi máb'achjíhi Ntíaná nga títsjáná. ⁵ At'aha bichú ma je nginkun Ntíaná ni xi sakúná nk'ie nga mankjinná éhen Ntíaná ko nk'ie nga chubakáa Ntíaná.

B'í ts'in kitsúyaha Pablo Timoteo xi nkú ts'in k'úejñajihin xuta ninku

⁶ Nda ts'in n'exát'aihi Jesucristo tsa b'í ts'in kuakúyaihi já nts'eé. Kasakú nga'yúnkoíhi én xi s'ejinná, én nda xi tsinchiyái ko kich'ai. ⁷ Najmi tu n'esihin échá nchini xi ts'e asuntei.

N'enkah_i animah_i ni xi ts'e Nt_ianá. ⁸ Kjuax_i kjáih_in nga nk'ie nga n'enkahaá yjoná nku ni, basinkoh_o yjonintená. Tunga 'yúhún basinkoná nga n'enkahaá animaná nga chankjáán Nt_ianá. At'aha nga tiyankjáán Nt_ianá, kui xi basinkoná xi nkú ts'ín tintsubaá nd'ai ko ta xi nkú ts'ín kuintsubaá askahan.

⁹ Én xi ma n'e s'ejin xu'bi ko ngayjee xuta tjíh_in nga ts'ín s'ejin. ¹⁰ Kui kjuaha 'yún t_in'exáhaná ko tí'baih_i raá kjuanima yjoná, at'aha tíchuyáá ni nda xi tsjáná Nt_ianá xi tjíña t_ik'un. Kui xi mahá ts'ínk'anki ngayjee xuta, xi s'ejih_in kui b'aha ra nga ts'ínk'anki.

¹¹ B'a ts'ín tjenniyáih_i xuta ko takúyaihi. ¹² Najmi tu ch'a xi tu tohón katumaha ji at'aha ndati. Nk'ie nga skuéhi xuta xi s'ejih_in Nt_ianá xi nkú ts'ín chubai, xi nkú ts'ín tinchin, xi nkú ts'ín n'etjói xuta, xi nkú ts'ín s'ejih_in Nt_ianá, ko xi nkú ts'ín je tinchin nginkun Nt_ianá, ta katumaha kui ni.

¹³ N'eyajih_in xuta n_inkú éhen Nt_ianá, takúyai ko tjen nga'yúh_in santaha nga kuichá yo. ¹⁴ Najmi tu n'e nga mahi yjoh_i kjuanda xi kik'aihi nk'ie nga kitsjáhi éhen Nt_ianá já xi Nt_ianá kits'ínkinchaha. B'a kama nk'ie nga kingjénnehi ntsja jácháha xuta n_inkú. ¹⁵ Nda n'esihi_n ni xu'bi ko tisinjñajin, tu xi skuéhe ngayjee xuta nga tíxubáya ni xi kik'aihi. ¹⁶ Chíh_in yjoh_i ko nda ch_oseh_i ni xi t_ibakuyái. N'etjusun tehentei niu. Tsa b'a n'ei, n'ek'anki yjoh_i ko ta n'ek'anki xi t_incha basínñihi.

5

B'i ts'ín kitsúyaha Pablo Timoteo xi nkú ts'ín ts'ínxáko xuta n_inkú

¹ Najmi tu ndjá chubakoi nku nda chá. Tjenniyáih_i xi nkúhu tsa na'mih_i maha. B'a ta n'ekoi já xunkúu xi nkúhu tsa já nts'ei maha. ² Ko tjenniyáih_i jminchjín chóo xi nkúhu tsa náhi maha, ko istinchjín xunkúu xi nkúhu tsa nichjai maha. Je kas'eya animah_i nk'ie nga tjenniyáih_i jminchjún.

³ Tisinkoi jminchín xi ja k'ien x'ih_in, kui xi najmi ch'a xi tjíh_in. ⁴ Tunga tsa nku tachjuún xi ja k'ien x'ih_in xi naa ko tsa nachá tí'mi, xi títsu naa ko tsa nachá, kui xi tjun katuma chubayaha ni xi tjíh_in nga ts'ín at'aha ja s'ejih_in Nt_ianá. Kats'ínk'óya ngáha ra kjuanda xi kitsjáha xi cháha nk'ie nga kjintí. At'aha kui ni xi sasíh_in Nt_ianá.

⁵ Nku tachjuún xi ja k'ien x'ih_in ko xi najmi ch'a xi tjíh_in, kui xi kuyá nga Nt_ianá kuasinkoh_o. Nistjin nistjen nchjako Nt_ianá nga bankih_i ni xi machjéhen. ⁶ Tunga xi ja kits'ínkjas'ehen yjoh_o kjuatsjo xi tjín, kui xi ja k'ien ndaha tsa tjíña t_ik'un sa.

⁷ N'ek'a niyáko_i xuta n_inkú ni xi kuaxihin, tu xi najmi chubayanéhe ngat'aha ni xi t_incha ts'ín. ⁸ At'aha xi najmi

nkjún maha xuta xinkjín, b'aha ra xi tjintu ni'yaha, kui xi tits'ín t'axín xi s'ejinná ko 'yún ch'onk'un sa nga xuta xi najmi s'ejihín Ntíaná.

⁹ Tu j'áihín ní jminchjín xi k'ien x'ihín, xi ja tjíhín cháte ko te nú, kui xi kas'et'a xujún, xi nkuhú x'ín kis'ejñaha, ¹⁰ xi behe xuta nga nda kits'ín, xi 'mihí nga nda ts'ín kits'ínchá ntíhi, nga nda ts'ín kitsjantehe xuta ni'yaha, nga nda ts'ín kits'ínkjáihín xuta xi ts'e Ntíaná, nga nda ts'ín tsasinko xuta xi un kíkíehe ko nga ngayjehe animaha kits'ín ngayje tíkjá ni xi nda.

¹¹ Jminchjín xi ja k'ien x'ihín tunga kjintíhí sa, najmi tu b'et'a xujún. At'aha nk'ie nga kuínchja animaha, nguají t'axíhín Cristo ko kama mjehe nga kuixan ngáha. ¹² Kui niu n'enijéhe ra, at'aha najmi ngjikondju ni xi tjun kits'ínkjas'ehen yjoho. ¹³ Ko ni xi incha ts'ín ya, ts'e ma ko xkí ni'ya incha b'ema. Ko najmi tu suba ts'e ma, én ní ya incha b'emako ko tsungijin yjoho tu mí nihí ni, ko nchja ni xi najmi tjíhín nga kuínchja. ¹⁴ Kui b'a maha, mjehena nga kuixahan jminchjín xi ja k'ien xihín xi ndyja saha, ko nga s'ehé ntí ko nga kuasehe ni'yaha, tu xi b'a ts'ín najmi tsjantehe tsa kuínchjayanéhe ra xi fi kontraná. ¹⁵ At'aha tjín xi ja ngji t'axín ko yjankihí Satana nd'ai.

¹⁶ Tsa ni'yaha xuta xi s'ejihín Ntíaná tjíntut'á jminchjín xi ja k'ien x'ihín, katsjáha ni xi machjéhen, tu xi najmi ch'á kamaha ra xuta nínku. B'a ts'ín xuta nínku kama kuasinkoho kj'ai jminchjín xi ja k'ien x'ihín xi najmi ch'a xi tjíhín.

¹⁷ Ko máha jácháha xuta nínku xi yja títjun nga nda ts'ín tífindjuko xáha, kui xi 'yún kayankjún, b'aha ra xi tjíhín xá ts'e s'énijmí ko xi bakúya éhen Ntíaná. ¹⁸ At'aha b'a títsu éhen Ntíaná: "Najmi tu tsa b'e'ai ts'a chu xi tibasine tuniñu nga títitjá." Ko b'a ta ts'ín tít'a ya: "Nda xi títs'ínxá tjíhín kixí nga kamachjíhi." ¹⁹ Najmi tu n'esihín xi kuatéjéne nku ndacháha xuta nínku tsa najmi tjíhín tsa jo ko tsa jan já testiyu. ²⁰ Tunga máha xi tu nku tíincha ts'íhín sa ngatitsun, kui xi nginkun ngayjee xuta nínku n'ek'a niyái, tu xi kas'ejña nkjúhún ra xuta nínku.

²¹ Nginkun Ntíaná ko Jesucristo ko ntítsje xi ts'e, títbankihí nga n'etjusuin ni xi tíxihín. Najmi tu ngabí n'ei nga cháséihí xuta. Nkuhú n'ei. ²² Najmi tu ch'a chuba mjenéi ntsai nga k'uají xáihí. At'aha tsa chuba k'uají xáhá rí, n'engujin yjohi ngatitsuhún. Je katumai.

²³ Najmi ta tu nku ntánijua s'ihini. Tu sa ní s'í íchí ko binu tu xi kamandaha kants'ai ko kuitjuxín ch'in xi nkjin niyá tsjáhi kjuasti.

²⁴ Tjín ngatitsun xi yaha kintehe ni nga n'ekokjua xi b'a kits'ín, ko tjín ngá xi yaha askahan. ²⁵ B'a ta ts'ín ya chji chji

ni nda xi ts'ín xuta, ko ni xi najmi tjíntuchjí nd'ai najmi kama s'entu'má tehente.

6

¹ Máha xuta musu xi kich'atse, b'í ts'ín kats'ínnkjink'un ngat'a ts'e jántjiaha. Katenkjún kjuaxi jóo, tu xi b'a ts'ín chankjúhun Ntíaná ko ni xi tibakuyáá. ² Ko xi tjíhin já ntia xi s'ejihin Ntíaná, kui xi ta katenkjún, ndaha tsa já nts'e ja tsichu ma jóo. Tu sa ní nda ts'ín kats'ínxát'a saha, at'aha tjoho xi títs'ínkjáihin xáha ko at'aha ta s'ejihin Ntíaná.

Kui ni xi takúyaihi ko tixínyaihi xuta ninku.

B'í ts'ín tsakúya Pablo ngat'a ts'e toon

³ Tsa tjin xi kj'ai ni tibakúya, nga ja ngji t'axíhin ni nda xi tsakúya Nda Ntíaná Jesucristo ko kjuatéxuma xi bakúyaná nkú ts'ín chankjáán Ntíaná, ⁴ xi b'a ts'ín, kui xi chuba nk'ahá t'asje yjoho. Najmi chumi nihi xi be. Najmi nda títs'ínnkjink'un ko chuba mjehe ra k'uékjoko xuta ko k'uésiyáha tu mí éhen ni. Kui xi b'éntje kjuaxintak'uun ko kjuakjoon, nga ch'on tsuhu xinkjín xuta ko nga najmi s'ejihin xinkjín, ⁵ nga kjánko tehente xinkjín xuta xi ngakjá ts'ínnkjink'un ko xi najmi tjíhin ni xi naxu tjin. Kui jóo xi ni xi ts'e Ntíaná ma nchinántjaihi.

⁶ Nga ní yankjáán Ntíaná, kui xi kjuanchiná chánkaná, kui nga najmi ta kj'ai nihi fasihin raá. ⁷ B'a tjin at'aha najmi chumi nihi xi jáikaá asunntej ko najmi chumi nihi xi kuankínko ngáhaná. ⁸ Kui b'a maha, tsa tísakúná nichine ko najyun xi tindyjaá, tsjo kat'ená.

⁹ Xi mjehe kama nchiná, kui xi najmi maha b'éch'oho yjoho ni xi nchjaha animaha, ko ngayjee ni xi ma mjehe b'ét'a'yúhun niu. Nkjin tikjá ni xi ma mjehe, tunga tu a nihí niu ko ts'ín'uhun. Ts'ínkatsúhun ko ts'ínnjyaha niu. ¹⁰ At'aha nk'ie nga 'yún mjehe toon xuta, yo nibáha ra ngayje tikjá ni ch'onk'un. Tjin xi b'a incha kits'ín, 'yún incha kama mje saha toon, kui nga ngji t'axíhin ra ko najmi ta kis'ejihin ra Ntíaná. B'a ts'ín ta kui ta maha kits'ín'uhun ra yjoho.

B'í ts'ín kitsjáníyaha Pablo Timoteo

¹¹ Tunga máha ji xi Ntíaná ts'ehi, tiyú t'axíhin ngayjee ni xu'bi. Tinchinjin ni xi naxu nginkun Ntíaná, chankjúin Ntíaná, ko tu nku n'e s'ejinní Ntíaná. Kas'ehi kjuatjo ko kjuatsenta ko kjuanimatak'un. ¹² N'e sahani nga'yún nga ch'ai xi s'ejinná. Ch'a ntsjan ntsjain xi ts'ínk'íéjña tik'un sínná, at'aha j'áihin nga kúinchun tik'uin. Kui kjuaha nga tsixínyahani nga s'ejihin Jesucristo nginkun nkjin xuta.

¹³ Nt̄ianá xi ts'ínk'íéntu t̄ík'un ngayjee xi t̄jín k̄o Jesucristo xi kitsúya yáha kui nk'ie nga kin'ekok̄juá nginkun Poncio Pilato, t̄íncha be nga t̄ib'exáha. ¹⁴ N'et̄jusun sisin ni xi t̄ixihin k̄o najmi t̄u kas'e má ndyjajihin. B'a n'eí santaha nkúhu nga kj'uaí kúchji yjoh̄o Nda Nt̄ianá Jesucristo. ¹⁵ Kui xi kj'uaí nk'ie nga kuichú chubá, chubá xi Nt̄ianá y'éjña, at'ahá Nt̄ianá xi n'etsjoh̄o k̄o kui xi batéxuma suba, kui xi Nda rej̄h̄i já rej̄ k̄o Nt̄iaha já nt̄ia. ¹⁶ Nku tutu kui xi najmi mahá ndyja, xi t̄jñajin nd'í nga najmi ch'a ma bichúk'un tiñaha, xi najmi kjee ch'a behe k̄o najmi ch'a ma base'aha. ;Kui xi t̄u nkjéhé ni kayankjún k̄o kasakúchji nga'yúh̄un! B'a katuma.

¹⁷ Já nchiná xi t̄jín asunnteí n'ek'a n̄iyáí nga najmi t̄u nk'a k'uasje yjoh̄o k̄o nga najmi t̄u kjuanch̄ináha kama 'yún k'un, at'ahá mahá fe kjuanch̄inóo. Nt̄ia níná katuma 'yún k'un, kui xi tsjáná ngayje t̄íkjá ni xi machénná t̄u xi nda ts'ín kuintsubahaná. ¹⁸ B'a t'ih̄in já nchinóo nga kats'ín ni xi nda k̄o nga kui niu xi katuma kjuanch̄iná ndaha. Katsjáha xutá xingisoo ni xi machjéhen k̄o najmi t̄u kats'ínxk̄ih̄in xutá ni xi t̄j̄h̄in. ¹⁹ Tsa ts'j̄in kui nií, s'ehe kjuanch̄iná nda xi kuasinkoh̄o k̄o sakúhu nga k'úéntu t̄ík'un xi nkú ts'ín t̄jehen rá.

²⁰ Ji Timoteo, n'et̄jusun sisin ch'á xi kich'anji. Najmi t̄u nungijin yjoh̄i én tiya xi t̄jín asunnteí k̄o t̄a ndaha ni tsank'á xi b'ésiyáha xutá xi b'a tsu nga t̄j̄h̄in kjuankjintak'un. ²¹ At'ahá t̄jín xi kits'ín s'ejin kjuankjintak'un tsank'á xu'b̄o k̄o b'a ts'ín incha ngi t'ax̄ih̄in rá xi s'ejinná.

Kjuandaha Nt̄ianá kas'en̄u.

Xujun xi ma joho xi kits'ínkjihí nda postru Pabło Timoteo

B'í ts'ín kikjaniñaha Pabło Timoteo

¹ An Pabło, an xi kama nku nda postruhu Jesucristo at'aha Ntíaná b'a ts'ín kama mjehe. Tibitjusun ni xi kitsúya títjun nga ts'ínk'íentu tík'un xuta xi s'ejihin Cristo Jesu. ² Tífaniñaha Timoteo, ji xi nkúhu tsa ntína ko tjo nkúnna ji.

Katsjáhi kjuanda ko kjuajyu Ntia Na'miná ko Nda Ntíaná Cristo Jesu ko nda katasehi.

B'í ts'ín kitsjá nga'yúhun Pabło Timoteo

³ Nístjin nístjen nchjantjáhi nginkun Ntíaná ko tsjaha máb'achjihí ngat'a ts'e ni xi tín'ei. Kui xi títs'inxát'aha xi nkú nga ta kits'ín ntje chána ko je tjíya kjuankjintak'unna nga b'a títs'ian. ⁴ F'áitsjenna nga kich'í ko mjena skue ngáha ra tu xi b'a ts'ín tséjihinna kjuatsjo. ⁵ Ts'inkj'áitsjen xi nkú ts'ín ngayjehe animahi s'ejihin Ntíaná. Tjun Loída, nacháhi, b'a ta ts'ín kis'ejihin, ko Eunice, náhi. Nd'ai be sisihin k'an nga ko ji b'a ta ts'ín s'ejihin.

⁶ Kui b'a maha, títs'inkj'áitsjehen ra nga n'e'yúnyai kjuanda xi kitsjáhi Ntíaná nk'ie nga kingjennéhe ntsa. ⁷ At'aha najmi kjuabinkjun tsjáná Espiritu xi kits'ín nibáná Ntíaná. Nga'yún ní tsjáná ko kjuatjo, ko ta tsjáná nga naxu s'eyaná.

⁸ Kui nga najmi tu n'e subaha ri yjohi nga k'úenjmí Nda Ntíaná ko ta ndaha nga kjíya'yán ngat'aha nga túb'enjmía. Nga'yúhun Ntíaná katasinkohi nga kuitjájín kjuanimá ngat'aha én nda tsuhu Ntíaná xi nkúhu an. ⁹ Ntíaná kits'ínk'ankiná ko j'ájinná nga kamaá xuta xi ts'e. Tunga najmi ngat'aha ní ni xi kin'eé j'ájihinná. B'a ní kits'ín at'aha b'a ts'ín y'énda títjun ko b'a ts'ín nibá kjuandaha. Kintehe ni nga kamanda asunntej, ajihin Cristo Jesu kits'ín nga ñá tsuhuná kjuanda xu'bi. ¹⁰ Nd'ai ni ma ja y'éña chji kjuandoo nk'ie nga ja j'ai Cristo Jesu xi kits'ínk'ankiná nga j'ai kjexín nga'yúhun ngabayoo ko ts'asje chji nga kama kuintsuba tík'un sían tu ngat'aha én nda tsuhu Ntíaná.

¹¹ Ntíaná kits'ín mana nku xi b'énjmí éhen, nku nda postru ko nku nda maestru. ¹² Kui kjuaha nga tíf'ajihinna kjuanimá. Tunga najmi subahá mana, at'aha be yá xi kits'in s'ejian ko behe k'an nga tjihin nga'yún nga kj'uátjo ni xi kits'ínkjas'enna. B'a ts'ín santaha nkúhu nga kuichú nístjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta.

¹³ Ndjá n'e s'ejin Cristo Jesu kò tìnchinjín kjuatjoho. Xi nkú kits'inkoho nga tsakuyáha, ni nda xi tsakuyáha, b'a n'ei. ¹⁴ Nga'yúhun Espiritu Santo xi tíñajinná chúnkoho ri én nda tsu xi kin'ekjas'ehin.

¹⁵ Ja yai nga ja incha kits'ín nga mana ngayjee xuta xi tjin nga ngúshun ante Asja. Santaha kò nda Figelo kò nda Hermogene b'a kits'ínkona.

¹⁶ Ntjaná katase nimaha xuta xinkjin nda Onesiforo. Nkjin nyá kitsjá nga'yúnna ndo kò najmi kama subaha ngat'aha nga kjiya'yán. ¹⁷ Ni xi kits'ín ní, nk'ie nga j'ai nanki Roma tsangisjaina santaha nkúhu nga kisakúhu an. ¹⁸ Nda Ntjaná katase nimaha nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta. Kò ji ja ya sisin xi nkú ts'ín tsasinkoná ndo nanki Efeso.

2

B'i ts'ín y'éjña chubaya Pablo nk'ie nga tsakúyaha Timoteo

¹ Kui b'a maha, ji ntína, n'ejahani nga'yún xi sakújinná kjuandaha Cristo Jesu. ² Kò ni xi kinu'yái nga kixian nginkun nkjin xuta, kui xi n'ekjas'eihin já xi ma 'yún tak'aán, já xi kama kuakúya ngáha rá kj'ai.

³ N'e chúkjuai kjuanima xi kuitjájín, at'aha ji xi nkú joya nda juhun Cristo Jesu ji, nda jun xi nda ts'ín xáha. ⁴ Yaá nga ndaha nku nda jun xi tijkán najmi tsungijin yjoho ni xi tjin asuntej. B'a ts'ín at'aha mjehe nga nda skuehe xi kitsjá xáha. ⁵ Kò tá máha nku ndatsuton, najmi kama ts'ín ngana tsa najmi tsúton xi nkú ts'ín tíña nga nuton. ⁶ Kò tá máha nku xi títs'ín kjuanima nga títs'ínxá, bichú nistjin nga sakúhu ni tjun xi b'éntje. ⁷ N'echubayahí yjohí ni xi tíxihin kò b'a tá ts'ín Nda Ntjaná ts'ín nga kamankjihin ngayjee nij.

⁸ N'ekj'áitsjein Jesucristo xi j'áya ngáha rá ngabayoo, xi ntjehe David y'aha rá. B'i tsu én xi tib'enijmía. ⁹ Kò kui ngat'aha éen un tibeheha kò santaha kjiya'yán xi nkúhu tsa an xi nda ch'on k'an. Tunga máha éhen Ntjaná, najmi kjiya'yún. ¹⁰ Kui nga ngandaha xuta xi Ntjaná j'ájin títs'in chúkjuahana ngayjee ni xi tímat'an, tu xi kò kui incha sakúhu rá nga Cristo Jesu ts'ínk'anki kò tsjáha kjuachánka xi najmi maha feya.

¹¹ Ma n'e s'ejin én xi tsu:

Tsa tsayaká Cristo,
tá kuintsubá tík'unko ngáhaná.

¹² Tsa tín'e chúkjuá nga un tibená,
tá kuatexumakáá.

Tsa najmi n'ekie yjoná nga yaá,
kò kui najmi ts'ínkie yjoho nga bená.

¹³ Tsa najmi ch'a s'ejihin ná,

tunga kui ma ma 'yún tak'aán,
at'ahá kui najmi mahá ts'ínjo éhen.

B'i ts'ín tsakúyaha Pablo Timoteo xi nkú ts'ín ts'íinxát'aha Cristo

¹⁴ N'ekj'áitsjeihin xuta ninku, nginkun Ntjaná tu xí b'ahá t'ihin, nga najmi tu mí éhen ni incha k'uésiyáha, at'ahá kui ni xu'bi xi najmi chumi ni chjíhi ra. Tu sa ní ts'ínndyjajihin xuta xi mjéñjuhu kui niu. ¹⁵ Ngayjehe k'uin n'ei ni xi nda nginkun Ntjaná tu xi nda skuéhe ni xi tín'ei. N'ei xi nkúhu nku nda musu xi najmi ma subaha ni xi títs'ín ko xi nda ts'ín bakúya én xi naxu tjín.

¹⁶ Najmi tu nungijin yjohi én tiya xi tjín asunntej, at'ahá xi b'a ts'ín nchja, kui xi tu nku fi t'axihín ra Ntjaná. ¹⁷ Ko kui éhen xi nkú joyaha tsé xi finanka. Najmi mahá manda. B'a ts'ín tsatsun nda Himeneo ko nda Fileto. ¹⁸ Kui xi ja ngji t'axihin ni xi naxu tjín. B'a t'íncha tsu nga ja j'a nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. B'a ts'ín títs'ínndyjajihin ra k'ua xuta xi s'ejihin Ntjaná. ¹⁹ Tunga tu nkú ndjáhá síjña éhen Ntjaná. Síjña xi nkúhu nku xjó xi: "Nda Ntjaná be xuta xi ts'é", tsu ntu xi tjít'aha. Ko b'a ta ts'ín tjít'a yaha: "Ngayjee xi tsu nga s'ejihin Cristo kats'ín t'axihin yjoho ni xi najmi naxu nginkun Ntjaná."

²⁰ Xi nkúhu nku ni'ya chánka, najmi tu suba ni toonsine ko toontaba tjihin. Ta tjín níhi ni xi kamandakoho yá ko ninte. K'ua xi n'echjén nk'ie nga tjín s'í ko k'ua xi n'echjén tehente. ²¹ Ko b'a ta ts'ín tjíña ajinná. Tsa tjín xi ja kits'ín je yjoho, kui xi nkú joyaha ni xi ma n'echjén nk'ie nga tjín s'í. Ja je ko Ntjaná kama ts'íinchjéhen, at'ahá ja tjíndaha yjoho nga kama ts'ín ngayjee ni xi nda.

²² Chihin yjohi ni xi nchjaha animaha já istiu. N'ei ni xi naxu nginkun Ntjaná, tu nku n'e s'ejinní Ntjaná, ko kas'ehi kjuatjo ko kjuajyu. Nkuhú n'e makoí yjohi xuta xi je tjíntuyá animaha ko nchjaha Nda Ntjaná. ²³ Najmi tu n'esihin én tsujnu tsut'a ko én xi najmi tjihin sin xi nchja xuta, at'ahá ja yai nga yo nibáha ra kjuachán. ²⁴ Xi títs'ínxát'aha Nda Ntjaná najmi tjihin nga kjuachán kjuájin yjoho. Nda ní ts'ín kats'ínsihin ngayjee xuta. Ko tjihin nga kamaha kuakúyaha xuta. Kats'ín chúkjuá ni xi kamat'ain.

²⁵ Nimakjua kat'asje yjoho nk'ie nga tsjániyáha xi tífi kontraha. Kutsa Ntjanáhá tsjáha xuta xu'bo nga ts'íink'óntjaiya animaha nga skué ni xi naxu tjín ²⁶ ko nga kuankaha ni xi ts'anachakoho ra ndanindoo. At'ahá incha kjintuyá'yún ko ni xi mjehé ndanindoo títs'ínkoho.

3

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú kama kintehe ni nga kj'uai ngáha Nda Ntíaná

¹ Katumankjihin ni xu'bi. Nistjin xi fekuhu s'e nistjin kjua'un. ² At'aha kamaxkín xuta ko 'yún ts'ín mje toon. Ngak'un kama ko nk'a k'uasje yjoho. Ch'on ts'ín kuinchjane Ntíaná ko najmi kuint'é'éhen xi cháha. Ndjá s'eyaha ko najmi skuenkjún Ntíaná. ³ Najmi s'ehe kjuatjo ko najmi kama nimaha xuta. Kuinchjayane xuta ko najmi k'uéch'oho yjoho ni xi kuinchjaha animaha. Kjan kama ko ngjuai kontraha ngayjee ni xi nda. ⁴ Tsank'á kama, najmi kama nusihin ni xi incha ts'ín, ko tséjihin ra kjuangak'un. Najmi kuangisjai Ntíaná. Ni xi kuinchja níhi animaha kuangisjai. ⁵ B'a incha ts'ín xi benkjún Ntíaná ts'ín, tunga xi nkú ts'ín tjintu kui niu xi kuakúhji nga najmi tjíñajihin nga'yún xi Ntíaná tsjáha xuta xi benkjúhun.

N'e t'axihin yjohi xuta xu'bi. ⁶ At'aha xi b'a k'un, kui xi xki ni'ya incha fi ko b'anachaha jminchjin xi najmi ndjá tjintuyáha, xi kitsejihin ra ngatitsun ko nt'é'éhen tu mí níhi ni xi nchjaha animaha. ⁷ Kui jminchjiun xi tehente bangiya tunga ndahá ichi najmi ma bichú mankjín sisihin ni xi naxu tjín. ⁸ Xi nkú ts'ín játj'e Jane ko Jambre ngji kontraha Moise nistjin nk'ie, b'a ta ts'ín ko kui já xu'bi tífi kontraha ni xi naxu tjín. Najmi nda kjuankjintak'uhun ko yaha nga najmi Ntíaná s'ejihin. ⁹ Tunga najmi ngjuaindjukohó ni xi incha y'a, at'aha ngayjee xuta skué kjuanchinihi. B'a kamat'ain xi nkú nga ta kamat'ain Jane ko Jambre.

B'i ts'in kitsjániyáha Pablo Timoteo

¹⁰ Ji Timoteo, ja yai sisin ni xi tsakuyá ko xi nkú ts'ian. Ta yai ni xi mjena ts'ian, xi nkú ts'ín s'ejinna, kjuatsentana, kjuatjona, ko xi nkú ts'ín títs'in chúkjuá ni xi tímat'an. ¹¹ Yai xi nkú ts'ín kitsjennki unkiena xuta, ko kjua'un xi kikie, ko ni xi kamat'an nanki Antiokia, nanki Ikonio ko nanki Listra. Kitsjennki unkiena xuta tunga Nda Ntíanáhá tsasinkona ajihin ngayjee ni xu'bi.

¹² Kjuaxi nga ngayjee xi mjehe skuenkjún Ntíaná ko Cristo Jesu, kui xi tsjénki unkiehe xuta. ¹³ Tunga máha xuta ch'onk'uun ko xi tsank'óo, 'yún ch'onk'un kama sa. K'uanacha ko ta ch'anachaha.

¹⁴ Tunga máha ji, ndjá tisijnjajin ni xi tsinchiyái, ni xi tsichu mankjihin. At'aha yai yá xi tsakúyahi niu. ¹⁵ N'ek'áítsjein nga santa nkúhu nga ndyjahi yai nkú títsu xujun éhen Ntíaná. Kui xi tsje. Kui xi tjihin nga'yún nga tsjáhi kjuankjintak'un, at'aha s'ejihin Cristo Jesu ko túb'anki. ¹⁶ Espirituhu Ntíaná

kits'ínxájihin xi y'ét'a ngayjee xujun éhen Ntíaná ko kui xujun basinkoná nga bakuyáhaá xuta, nga n'ek'a niyáhaá, nga bixínyahaá má nihi xi najmi nda tjin tít's'in, ko nga 'bai niyáhaá xi nkú ts'in naxu ngjuaiiko yjoho. ¹⁷ B'a ts'in xujun tu xi nda xi ts'ínxát'aha rá Ntíaná skué sisihin ni xi tjihin nga ts'jin nga ts'jin xá xi nda.

4

¹ Nginkun Ntíaná ko nginkun Cristo Jesu, kui xi kuasehe ni xi kits'in xuta xi tjintu tik'un ko xi ja k'ien nk'ie nga kjuaikúchji yjoho nga kjuaitéxuma, tu xí tbankihí ra nga ² t'enjimi éhen Ntíaná. Tu nkú b'ahá n'ei tu mí nistjihin ni ko tu mí chubahá ni. T'inyaihi xuta tsa najmi nda tjin ni xi tít's'in, ko n'ek'a niyái, ko tjennniyáíhi. Kas'e tehentehi kjuatsenta nk'ie nga kuakúyai éhen Ntíaná.

³ At'aha kuichú nistjin nga najmi ta ts'jinsihin ra xuta én nda xi bakuyáá, xi nda ts'inkoná. Tu sa ní incha kuangisjai nga nkjin nkjún já maestru xi kuakúyaha ni xi tsjoho nga kuint'é, at'aha kui niu xi nchjaha animaha. ⁴ Ngjuai t'axihin ko najmi ta kuasínñujuhú ra én xi naxu tjin. Échá xi nchja xuta incha ts'jinsihin. ⁵ Tunga máha ji, tu nkú chase sisinni ni xi n'ei. N'e chukjuai kjuá'uun. N'ekjas'eihin yjohi nga t'enjimi éhen Ntíaná. Nda n'etjusuin xáhi.

⁶ An bi, ja ma kamaná nku chje xi kuichúsehe Ntíaná. Ja tibichú tiña chuba nga k'uejña asunntej. ⁷ Ja tsásinchjaha xi fi kontraha éhen Ntíaná. Ja tsichu kjet'a niyána. Tu nkú kis'ejihinna Ntíaná. ⁸ Ja tikuyána nd'ai chji xi ts'jinkjáihin xuta xi ja naxu nginkun Ntíaná. Nda Ntíaná tsjana niu, at'aha naxu ts'jinko xuta nistjin nga kuase mí nihi xi kits'in nga nkunkú. Ko najmi tu nku an tsjana chji xu'bo. Ta tsjaha ngayjee xuta xi tjoho ko xi tincha kuyá nga kjuai ngáha.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo Timoteo ni xi mjehe nga ts'jin

⁹ N'e kitsa xáhi yjohi nga nibáase xatini. ¹⁰ At'aha nda Dema 'yún tjo saha ni xi tjin asunntej. Ja kits'in nga mana. Nanki Tesalonika ngji. Nda Krescente ngá ante Galacia ngji, ko nda Tito ja ngji ante Dalmacia. ¹¹ Tu nkuhú nda Luko tjñako sana ej. Tinchísjai nda Marko ko nibákoj, at'aha kui xi kama kuasinkona ajihin xána. ¹² Nda Tikiko bi, nanki Efeso kits'inkjá. ¹³ Nk'ie nga nibai, nibakoní najyunna xi ts'inchjén nistjin chunch'óon. Kui xi y'ejña nanki Troa, ni'yaha nda Karpó. Ko ta nibakoní xujunna. Tu xí najmi tu n'echayaní ichi xi tjabaxín kamandakoho.

¹⁴ Tse nkjún kjuasti kitsjáná nda Alejandro, nda xi ts'innda ni kicha. Nda Ntíaná k'uéchji ngajoya ngáha ra ni xi kits'in.

¹⁵ Kō jī, chíhīn yjohī ndō, at'ahā tū xī 'yúhún ngji kontrahā én xi tīb'enijmíáá.

¹⁶ Nk'ie nga tjun kinchjantjá yjonā nginkun já tjíxóo, najmi ch'a tsasinkona. Ngayjee y'entu masenna. Najmi tū kat'axkihī rā Ntīanā ni xi incha kits'ín. ¹⁷ Tunga Ndā Ntīanáhā tsasinkona kō kitsjána nga'yún tū xi kama y'enijmíyehena éhen. B'a ts'ín kint'éhe ngayjee xutā xi najmi ntje judio tjehen rā. Ts'asje'ana Ndā Ntīanā ngabayoo. ¹⁸ Kō tā k'uasjejinna ajihīn ngayjee ni ch'onk'un xi tjin kō ngjuajkōna má batéxuma ndjiojmi ján. ¡N'ekíé yjoná nga tjihīn kjuachánka santaha tū nkjéhé ni! B'a kat'e.

B'i ts'ín kits'ínkje Pablo xujūin

¹⁹ Tjeihīn kjuasuniñanā na Priskā kō ndā Akilā kō xutā xinkjín ndā Onesiforo. ²⁰ Nanki Corinto y'ejña ndā Erasto. Nanki Miletō ksatéch'in ndā Trofimo kō yō y'ejñá. ²¹ N'e'ahī yjohī nga nibáasenī kintehe ni nga kj'uaí nīstjīn chunch'ón. Títs'ínkjīhi kjuasuniña ndā Eubulo kō ndā Pudente kō ndā Lino kō na Claudia kō ngayjee já nts'eé xi tjin ej.

²² Ndā Ntīanā Jesucristō kat'ejñakōhi. Ngatentōo kas'enūu kjuandahā Ntīanā.

Xujun xi kits'ínkjihí nda postru Pablo Tito

B'i ts'ín kikjaniñaha Pablo Tito

¹ An Pablo, an nda musu síhin Ntíaná ko nda postruhú Jesucristo. Xi nkú ts'ín s'ejihín xuta xi j'ájin Ntíaná ko kamankjihín ni xi naxu tjín, kui xi xána, kui nga kui xutaha xi skuenkjúhun Ntíaná. ² Tíchuyáá nga kuintsuba tík'un síaán. Kui niu xi kitsúya tíjún Ntíaná kintehe ni nga kin'enda asuntee, ko yaá nga najmi maha b'anacha. ³ Nd'ai ni ma, nk'ie nga ja tsichu chuba, ajihín én xi kik'aina nga k'uenijmía y'éña chji Ntíaná ni xi kitsú. Ntíaná xi maha ts'ínk'ankiná kitsjana kui xóo.

⁴ Tífaniñaha Tito, ji ntína at'aha nkuhú xi s'ejinná. Kas'ehi kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Jesucristo xi ts'ínk'ankiná.

B'i ts'ín kitsúyaha Pablo Tito xá xi ts'ín

⁵ Kits'ínk'íejñaha xjo Creta tu xi k'úéndahani ni xi kindyjat'a sa yo ko tu xi k'uai xaha ri jáchaha xuta ninku xi tjín xki nanki xi tjín yo. Kixinya chich'ihin ni xi n'ei. ⁶ Kama s'et'a xá xi najmi tjín ni xi chubayanéhe ra, xi nkuhú maha chjuúhun, xi tjíhín ntí xi s'ejihín Ntíaná ko naxu incha ts'ín ntíhí ko nt'één.

⁷ At'aha nku nda xi kuasehe ninku, kui xi tíñaha nga kúnnta ni xi ts'e Ntíaná. Kui xaha. Kui nga kas'et'a xaha nku nda xi najmi tjín ni xi chubayanéhe ra, xi najmi ngak'un, xi najmi stinta, xi najmi b'atihí nga 'bi binu, xi najmi kjánko xuta ko najmi mjehe toon xi ch'on ts'ín sakú. ⁸ Nda xi ts'ínkjáín níhí xuta ni'yaha machjén, xi tsjoho ts'ín ni xi nda, xi nda basehe ni xi ts'ín, xi naxu ts'ín, xi benkjún Ntíaná, xi maha b'éch'oho yjoho ni xi mjehe animaha. ⁹ Ni xi kuakúya tíhín nga ni xi tsangiya nibaha ra, tu xi b'a ts'ín kama tsjáníyá sisihín ra xuta ko kama k'uéña chjihí já xi tífi kontraha ni xi bakúya.

¹⁰ At'aha tjín nkjún xi ngji t'axihín én xi naxu, xi tu a éhén ni xi bakúya ko b'anachaha xuta. Xi incha bakúya nga n'e ni circuncision, kui xi 'yún b'a incha ts'ín. ¹¹ Najmi ta k'uaíntehe ra nga b'a incha ts'ín jái, at'aha ni xi najmi tíhín nga kuakúya tíincha bakúya. B'a tíincha ts'ín tu xi títs'ín ngana ndaha toon. Ja nkjin xuta ts'ínndyjajihín.

¹² Santaha nku nda profeta xi ts'e jóo b'a kitsú: “Xuta Creta én tsank'á nchja tehente. Ch'onk'un jóo xi nkúhu chu ch'onk'un, xuta ts'e xi najmi tsehe.” ¹³ Kjuaxi kjáihín ni xi kitsú ndo. Kui nga ndjá chubakohoni jóo tu xi incha skue sisihín ni xi s'ejinná ¹⁴ ko tu xi najmi nguénñjuhu ra én tiyaha

xuta judio ko ta ndaha ni xi b'éne'yuhun já xi ngji t'axihin ni xi naxu tjin.

¹⁵ Je ngayjee ni xi tjin ko ma n'echjen tsa je jintuyá animaha xuta, tunga najmi tihin ni xi je ngat'a ts'e xuta xi chuntí jintuyaha ko xi najmi s'ejihin Ntjaná. At'aha ngasten ts'innkjink'un ko ja tsatsun kjuankjintak'uhun. ¹⁶ Kui xi tsu nga be Ntjaná tunga ni xi incha ts'ihin bakúchji nga najmi be. Kui xi ch'onk'un, najmi nt'é'én, ko najmi maha ts'in ni xi nda.

2

B'i ts'in kitsúyaha Pablo Tító xi nkú ts'in tihin nga kuakúyaha xuta ninku

¹ Tunga máha ji, takúyai ni xi y'aha ra ni xi nda ts'inkoná xi tsinchiyái. ² B'a t'ihin já xi ja chá nga kixi incha katjiko yjoho, incha katenkjún yjoho, nda incha katasehe ni xi incha ts'ín, nda incha katumankjihin ni xi s'ejinná, ko incha kas'ehe kjuatjo ko kjuatsenta.

³ Ko jminchjin xi ja chá b'a ta ts'in incha katenkjún Ntjaná, najmi tu én tsank'á incha k'uasjené xuta ko najmi tu 'yún incha k'úi binu. Incha katakúya ni xi nda ⁴ ko incha kat-sjániyaha jminchjin xi kjintí sa nga ts'íntjo x'ihin ko ntíhi, ⁵ ko nga nda incha katasehe ni xi incha ts'ín, nga je kas'entuyá animaha, nga incha kuasehe ni'yaha ko nda incha s'entuyaha, ko nga incha skuenkjún x'ihin. B'a ts'in chankjúhun éhen Ntjaná.

⁶ Ko já istiu b'a ta t'ihin nga nda incha katasehe ni xi incha ts'ín. ⁷ Ngatentee ni xi n'ei, nda n'ei tu xi b'a ta incha ts'ihin. Nga kuakúyai, katuma chji nga kixi tjíyahi ko nga tíyankjúin yjohi. ⁸ Én nda katitju tsu'bai, én xi najmi tjin xi nkú ts'in n'enijéhe ri. Kui niu xi ts'ín nga kama subaha ra já kontra, at'aha najmi sakúhu nkú ts'in ch'on ts'in kwinchjayanehená.

⁹ Ko b'a t'ihin já musu xi kich'atse nga tehente katenkjún já ntjaha ko kats'in ni xi sasihin jóo. Najmi tihin tsa kwinchja tsa'ako jóo ¹⁰ ko tsa ndyjé ts'ihin. Tu sa ní incha katakúchji nga ma ma 'yún k'aán jóo, tu xi ngayjee ni xi ts'ihin chankjúhun én xi b'éña chjiná Ntjaná xi ts'ínk'ankiná.

¹¹ Ntjaná ja y'éña chjihí ngatentehe xuta kjuandaha, kui xi ts'ínk'ankiná ¹² ko bakúyaná nga k'úéch'oghó yjoná ni xi najmi je nginkun Ntjaná ko ni xi nchjaha animaná ei asuntei, nga nda chasehé ni xi n'éé ko nga naxu n'éé ko nga chankjáán Ntjaná nk'ie nga tintsuba saá ei asuntei. ¹³ Chúya saha raá ma ni nda xi tichuyáá, kui niu xi nistjin nga cháá kjuachánkaha Jesucristo, kui xi Ntjaná xi chánka ko xi ts'ínk'ankiná. ¹⁴ Kui xi kitsjá yjoho nga kin'ek'ien ngandaná tu xi k'uasjejihinná

ngayjee ni xi najmi ndoo ko ts'ín je nku naxinantá xi kui ts'e, xi ngayjehe k'un mjehe ts'ín ni xi nda.

¹⁵ Kui nij xi takúyai. Tjenniyáihj xuta ko n'ek'a niyái. Najmi tu jo jan katumahí nga b'a n'ei. Najmi tu ch'a xi tu tohón katumahá ji.

3

B'i ts'in tsakúya Pablo xi nkú ts'in tjihin nga incha ts'ín xuta ninku

¹ N'ekj'áitsjeihin xuta ninku nga katenkjún já tíjuun ko já tíjóo. Incha kant'é'éhen ko incha kat'entu nda nga incha ts'ín ngayje tíkjá ni xi nda. ² Ndaha nku xuta najmi tu ch'on ts'ín incha kuinchjane ko najmi tu ch'a xi kjaánko. Nda ní ts'ín incha kas'eyaha. Ko kate xuta nga nimakjua incha tjintuyáha.

³ At'aha nistjin nk'ie ta tu xí sináá. Najmi kinu'yá'één, ngakjá kin'enkjintak'aán, ko nkjin tíkjá ni xi nchjaha animaná tí'yúhun ñá ko ni xi mjehe yjonintená. Kjuakjan ya ko kjuaxintak'un tintsúbaján. Kits'ín unkiená xuta ko b'i ngján kin'e unchaá xinkjá. ⁴ Tunga nk'iehé nga kis'ejna chji kjuandaha Ntjáná xi ts'ínk'ankiná ko kjuatjo xi tjihin, ⁵ kits'ínk'ankiná. Najmi ngat'aha tsa nda tjín ni xi kin'eé, tsa kui kjuaha nga b'a kits'ín. B'a ní kits'ín at'aha kama nimaha ñá. Kits'ín jená nk'ie nga kits'ín tsin tsetse ngáhaná ko Espirituhu kits'ín tsetsená.

⁶ Tu ngat'aha ni xi kits'ín Jesucristo xi ts'ínk'ankiná, najmi kits'ínxkín Ntjáná nga kitsjáná Espirituhu. ⁷ Ko tu ngat'aha kjuandaha Ntjáná kits'ín nga naxu tsichu maá nginkun. B'a kits'ín tu xi n'ekjáihj raá ni xi tíchuyáhaá, kui xi tsuhu ra nga kujntsuba tík'un síáán.

⁸ Ma n'e s'ejin én xu'bj ko mjena nga takuyái sisin nij, tu xi xuta xi s'ejihj ra Ntjáná ts'ínkjasehen ra yjoho nga ts'íihin ni xi nda. Tu xí ndahá tjín ko basinkoná nga b'a n'ée. ⁹ Xi mjehe nku én k'uésintjáihj, tíyú t'axíhin. Najmi tu n'esihin xi b'ésiyáha ntje chá xi y'aha ra ko ta ndaha xi b'ésiyáha ko kjántjaihi kjuatexuma xi kin'ekjas'ehen Moise. At'aha najmi basinkoná kui kjuastiú ko najmi tjihin sin.

¹⁰ Xi kuakjánya xuta ninku, chubakoi tsa nku ko tsa jo niyá tjihin. Tunga tsa najmi ts'íinsihin, najmi ta k'ujantehe ra aya ninku. ¹¹ Yai nga xi b'a títs'íun, kui xi ja kits'ínkatsún suba yjoho ko niyáha ngatitsuun tsú'baya. Ta kuihi tífiko yjoho xi má nga ndyja.

B'i ts'in kitsúyaha Pablo ni xi mjehe nga ts'ín Tito

¹² Nk'ie nga ts'ínkjisehe nda Artema ko a ra nda Tikiko, n'e kitsa xáihj yjohj nga nibáasení nanki Nikopolj. At'aha ja tjíndana nga yo ts'ínkj'a nistjin chunch'óon. ¹³ Nda tisinkoi nda

Zena, nda xi nchjantjai xuta, ko nda Apolo, tu xi ts'ijnndjuuhu nyaha ko tu xi najmi chumi nihi xi ndyjat'aha ra. ¹⁴ Katangiya xuta ts'ana nga ts'in ni xi nda ko nga tsaha xuta ni xi machehen. B'a ts'in incha saajihin ni xi ts'e Ntiana.

B'i ts'in kits'inkje Pablo xujin

¹⁵ Tits'inkjihj kjuasuniha ngayjee xuta xi tjintukona ei. Tjihin kjuasuniha xuta xi tjoho na at'aha nkuhu xi s'ejinna. Ngatento kas'enuu kjuandaha Ntiana.

Xujun xi kits'ínkijihí nda postru Pablo Filemon

B'í ts'ín kíkjaníñaha Pablo Filemon

¹ An Pablo kjiíya'yán ngat'aha Cristo Jesu. An ko nda nts'eé Timoteo tísuniñaihi nda Filemon. Tjo nkjúnna ji. Ji xi ta tín'exát'aihi Cristo. ² Tísuniña yaihi nichjaá Apiá, ko nda nts'eé Arkipo xi ta tít'sín nga'yún ngat'aha Cristo, ko xuta ninku xi ma ñjakú ni'yahi.

³ Kas'enuu kjuanda ko kjuajyu xi tsjáná Ntia Na'miná ko Nda Ntjáná Jesucristo.

B'í ts'ín kitsúya Pablo xi nkú ts'ín nchjantjai Filemon

⁴ F'áitsjenna ji nk'ie nga nchjaka Ntjáná. Tehente tsja máb'achjihí ⁵ nga tí'miyana xi nkú ts'ín tjohi ngayjee xuta xi Ntjáná kits'ín ts'e ko xi nkú ts'ín n'e s'ejin Nda Ntjáná Jesu.

⁶ Bankihí Ntjáná nga xi nkú ts'ín n'e s'ejin ni xi ngujihin n'e s'eján, kui xi kats'ínxájin kjuankjintak'uhin tu xi b'a ts'ín kamankjihin ri ngayjee ni nda xi tjínná ngat'aha Cristo Jesu. ⁷ Tsjo nkjún tjínna ko sakúna nga'yún ngat'aha xi nkú ts'ín tjohi xuta ninku. At'aha ngat'ahi, nda nts'é, kisakú nga'yúhun animaha xuta xi ts'e Ntjáná.

B'í ts'ín nchjantjai Pablo Onesimo

⁸ Kui b'a maha, ndaha tsa ngajoho Cristo kama kuinchjako masen masehen ni xi tjíhin nga n'ei, ⁹ tunga tu sa ní títbankihi ni xi xíhin at'aha tjoná xinkíá. An Pablo xi ja kama chá ko kjiíya'yán nd'ai tu ngat'aha Cristo Jesu ¹⁰ títbankihi nku kjuanda ngat'a ts'e Onesimo. Kui xi ja tsichu ma xi nkú joyaha tsa ntína ei aya nubayóo. ¹¹ Kui xi najmi kamachjéhin nistjin nk'ie tunga nd'ai ji ko an machénná ndo.

¹² Tít'sínkjíse ngáhara. N'ekjáihin xi nkúhu tsa an niu. ¹³ Mjena nga k'úéjñako sana ei tsakai tu xi ngajohi ts'íinxát'ahana ei má nga kjiíya'yán tu ngat'aha én nda tsuhu Nda Ntjáná. ¹⁴ Tunga ndahá nku ni najmi mjena chubá ts'ian tsa najmi tjínkuhu tak'uin, tu xi animahi nibaha ra kjuanda xi n'ení ko najmi an ts'in kjuá'yúhunra.

¹⁵ Kutsa kuihí kjuaha ngji t'axíhin ri Onesimo chuba nistjin, tu xi n'ekjáin sín ngáha ri nd'ai. ¹⁶ Tunga najmi ta xi nkúhú ni tsa nku nda musu xi kich'atsei chāsehí. Tu sa ní chāsehí xi nkúhu nku nda xi 'yún chjí saha ra nga nku nda musu. Ngat'a ts'an ndats'é ja tsichu ma ndo ko tjona. Ngat'a ts'í 'yún chjí saha ra ndo, at'aha ta ts'íinxát'a ngáha ri ko ta s'ejihin Nda Ntjáná xi nkúhu ji.

¹⁷ Kui b'a maha, xihj yaní nga nkuhú tinchajián ni xi ngu-
jihín s'ejinná, n'ekjái ngáha rj Onesimō xi nkúhu tsa an niu.

¹⁸ Tsa tjín má najmi nda kits'ínkōhi kō tsa tjín ni xi tjehe-
ts'i, kuentana t'et'ai niu. ¹⁹ An k'uechjá ni xi tjehe-
n. An Pablō ntuna tīb'et'áhana xujun nga b'a ts'ian, ndaha tsa kama
ts'inkj'áitsjehen ni xi tjehin ts'an. Ngat'ana tinchihinni. ²⁰ Ji
nda nts'e, at'aha tjohe Nda Ntíaná, kasakújinna ji nku kjuanda.
Tjen nga'yihín animana tu ngat'aha nga nkuhú kich'aá Cristo.

²¹ B'a ts'ín tīb'et'áha at'aha behe k'an nga kúnú'yá'énní. Be
nga'yún n'etjusun sai ni xi tībankihi. ²² Kō tā tībankihi kj'ai sa ni.
T'endaní nku ante ni'yahi, at'aha tībinchihu Ntíaná nga kama
kfínsenuu. Tu tīkuyáha ra nga b'a kama.

B'i ts'ín kits'ínkje Pablō xujun

²³ Tīts'ínkjihj kjuasuniña nda Epafra. Ei tā kjiya'yúnkōna
ngat'aha Cristo Jesu. ²⁴ Kō tā tīts'ínkjihj kjuasuniña nda Marko,
nda Aristarko, nda Dema kō nda Luko. Kui jái tā y'anjikōna xá
xi tīts'ian.

²⁵ Kjuandaha Nda Ntíaná Jesucristo kas'eyaha animanu.

Xujun xi kin'ekjǐhi xuta xi ntje Hebreo tjehe_n ra

B'ǐ ts'ín tís'ejña chji nga kinchjakoná Ntǐaná nk'ie nga kits'ín nibá Ntǐhi

¹ Nkjin niyá kǒ kj'ái kj'ái ts'ín kinchjakǒ Ntǐaná ntje cháná. Já profeta kits'ínchjén nga kinchja nǐstjin nk'ie. ² Tunga nǐstjin fekuhu xi kich'aá nd'ái Ntǐaná kits'ín nibá Ntǐhi nga j'ai nchjakoná ngajoho. Kui Ntǐu xi kits'ínchjén nga kits'ínnda asuntee kǒ nk'a ján, kǒ kitsjáha nga kama ts'e ngayjee ni xi tjín.

³ Ajihǐn Ntǐu sakúchji kjuachánkaha Ntǐaná kǒ kui xi bakúchji kjuatik'uhun Ntǐaná. Kui xi ts'ín nga s'e ngayjee ni xi tjín tu ngat'aha nga'yún chánkaha éhen. Nk'ie nga ja kikjexínná ngatitsunná nga kits'ín jená nginkun Ntǐaná, ngjik'ieñat'aha Ntǐaná nk'a ján.

B'ǐ ts'ín tís'ejña chji nga 'yún nk'a tjen Jesu nga ntítsjee

⁴ 'Yún nk'a kin'etsjen nga ntítsjee, at'aha tu nkuhú kui xi 'mi Ntǐhi Ntǐaná. ⁵ B'ǐ kitsúhu Ntǐaná nga kinchjako:

Ji xi Ntǐna,

an xi tsichu ma Na'mihi.

Ndaha nku ntítsje najmǐ b'a kik'ihǐn. B'ǐ ts'ín kinchjanijmíyaha Ntǐhi:

An xi kama Na'mihi,

kǒ kui xi kama Ntǐna.

Nk'ie nga b'a kitsú, najmi ntítsjee kinchjanijmíyaha.

⁶ Nk'ie nga kits'ín nibá Ntǐ tjuhun asuntee, b'ǐ kitsú:

Ngatentee ntítsjena kats'intsjoho.

⁷ Kǒ b'ǐ ts'ín kinchjanijmíyaha ntítsjee:

Ntítsjena, kui xi xi nkúhu ntjo.

Kǒ xi ts'ínxát'ana, kui xi xi nkúhu njai nd'í.

⁸ Tunga b'ǐhi ts'ín kinchjanijmíyaha Ntǐhi:

Ntǐa ní, ji xi kuatexumai sín,

kǒ kuatexumai sisin nk'ie nga kuatexumai.

⁹ Tsjohi ni xi naxu tjín,

kǒ najmi sasíhin ni xi najmi nda.

Kui nga j'ajǐhin ra an xi Ntǐahǐ,

kǒ 'yún kitsjaha kjuatsjo nga xi tjíntujǐhin.

¹⁰ Kǒ b'ǐ ta kitsú sa:

Ji xi Ntǐa,

nga tuts'ihǐn ni kin'endai asuntee,

kǒ ntsai kin'endakohoni nk'a ján.

11 Kfe ngayjee ni xu'bi,
tunga ji tu nkú kuinchunni.
Kama chá ngayjee niu xi nkú joyaha tsa najyun.

12 Kama b'a n'eihj xi nkúhu nku najyun,
ko n'ek'óntjaiyai
xi nkú ts'in n'ek'óntjaiya nku najyun.

Tunga ji bi najmi k'óntjaiyai,
ko ndaha nku nistjin najmi kama cháí.

13 Ndaha nku ntítsje najmi b'i kik'ihin.
Tinchint'áni má batexuma,
k'uentú maná xi fi kontrahi kinte tsukui.

14 At'aha ntítsjee bi, kui xi ntjo xi ts'inxát'aha Ntíaná. Kui xi n'e
nibá tu xi basinkoho xuta xi ts'ínkjáihin nga k'uanki.

2

B'i ts'in tís'ejña chji nga tjihin nga n'esihín én xi kits'in nibáná Ntíaná

1 Kui kjuaha tjihin nga 'yún n'esihín raá ni xi kinu'yáá, tu xi najmi kuankín t'axihin raá ni xi ts'e Ntíaná. 2 At'aha santaha én xi kits'ínkjas'en ntítsjee kis'ehe nga'yún ko kits'ínkjáihin chji xi kanéhe ngayjee xuta xi kits'in ngatitsun nga najmi kint'é'éhen éen. 3 Kui nga nd'ai, ¿nkú ts'in kuitjunkiinná tsa najmi n'esihín én chánka xi ts'ínk'ankiná? Tjun Nda Ntíaná kitsúya xi nkú ts'in kuankihiná ko as'ai xi incha kint'éhe nga b'a kitsú kitsúya kixi ngáhaná kui niu. 4 Ko Ntíaná ta tsakúchji nga kjuaxi éen. Kits'in ni xi bakúchji kjuachánkaha ko nga'yúhun ko nkjin tákjá kjuankjún, ko xi nkú ts'in mjehe kits'inndjoná kjuanda xi tsjá Espiritu.

B'i ts'in tís'ejña chji nga xi nkúhu ñá j'ai ts'in ma yjoho Jesu

5 Asunte xi tichubanijmíyahaná, xi as'ai nibáhá, najmi aya ntsja ntítsjee y'éjñaya Ntíaná, tsa kui xi incha kuatéxumaha.

6 Tjit'a xujun éhen Ntíaná má nga b'i kitsú nku xi kinchja:
¿Yáha xuta, nga najmi ndyjajihin kjuankjintak'uhin?

¿Á ch'axkihj rj xuta, yáha kui?

7 Chubahá 'yún kinte kin'e mai nga ntítsjee,
ko kik'aihi kjuachánka ko nga chankjún.

8 Aya ntsja y'entuyái ngayjee ni xi tjín asuntee.

Nk'ie nga aya ntsja xuta y'entuyá Ntíaná ngayjee ni xi tjín, ndaha nku ni najmi y'éjña ndái ma. Tunga nk'iehé nga chasehé, yaá nga najmi ngayjee niu tjintuyáye aya ntsja.

9 Tunga yanáá xi nkú ts'in Jesu. Tu chubahá 'yún kinte kin'e ma nga ntítsjee. Kik'aihi kjuachánka ko týankjún at'aha j'ajin ngabayoo. Tu ngat'aha kjuandaha Ntíaná ngabayaha Jesu ngandaná kamaha.

¹⁰ Tu xi nkjin kama ntihi Ntjaná xi sakúhu ra kjuachánka, Ntjaná xi kits'innda ngayjee ni xi tjin ko ngat'aha Ntjaná tjituhu niu, kits'in nga ajihin kju'uun kama Cristo xi tihin nga kama, tu xi ts'ink'ankihí xuta. ¹¹ At'aha xi ts'in je xuta nginkun Ntjaná ko xuta xi n'e je, nkuhú maha Na'mihí. Kui kjuaha nga najmi ma subaha ra Ntíhi Ntjaná nga nts'e tsuhu ra xuta xu'bo.

¹² Tjit'a xujun éhen Ntjaná má nga b'a kitsú:
 Ji k'uenijmihí já nts'é,
 ko ts'intsoho ajihin xuta xi ma ñjakú nga ts'intsohi.

¹³ Ko b'i kitsú ya:

Kama 'yún tak'an Ntjaná.
 Ko b'a ta kitsú sa nginku niyá:

Á an ei síjñaka ntihi Ntjaná xi kitsjána.

¹⁴ Xi nkú ts'in yjoninte y'a ntí xi tinchako Jesu, kui nga b'a ta kik'iehe. B'a kik'ie tu xi nk'ie nga kuayáha ts'inkjehe xi batéxumaha ra ngabayoo, kui xi ndanindoo. ¹⁵ B'a ts'in kits'in ndáihí ra ngatentee xuta xi y'entuhu xi nkúhu xuta musu xi kich'atse at'aha kitsankjún ngabayoo.

¹⁶ At'aha tijná chji chji nga najmi ntítsjee j'aisinko. Xi ntjehe ní Abraham y'aha ra, kui xi j'aisinko. ¹⁷ Kui kjuaha nga j'ai ts'in maha yjoho xi nkúhu já nts'e, tu xi nginkun Ntjaná tsichu maha nku nda na'mi títjun xi ma nímaha xuta ko xi kixi fiko xáha, tu xi kama b'a ts'in tsjáha ra chje Ntjaná nga k'uéchji ngatitsuhun xuta. ¹⁸ Kikie kjuanimá ko kichjut'ayák'un. Kui kjuaha nga ta ma basinkoho nd'ai xi chjut'ayák'uhun.

3

B'i ts'in tís'ejña chji nga 'yún nk'a tjen Jesu nga Moise

¹ Kui b'a maha, já nts'e, jun xi kin'e jenuu ko j'ájinnu Ntjaná nga kjuáts'enuu, n'enkjintak'un sisiun yáha Jesu. Kui xi y'éxáha Ntjaná ko kui xi nda na'mi títjun xi s'ejinná. ² Kui xi kixi kits'in nginkun xi kitsjá xáha, xi nkú ts'in Moise ta kixi ngjiko xáha ajihin ngayjee xuta xi ts'e Ntjaná.

³ Yún chánka sa kjuachánka xi kikanéhe Jesu nga xi kikanéhe Moise. B'a kama xi nkú ts'in 'yún chánka sa kjuachánka xi ts'inkjálhin nda xi ts'innda nku ni'ya nga kjuachánka xi sakúhu ni'yoo at'aha tsjo tjin. ⁴ Tu má ni'yahá ni, tjin xi ts'inndaha. Tunga ngayjee ni xi tjin, Ntjaná kits'innda.

⁵ Nku nda musu xi kixi ngjiko xáha ajihin xutaha Ntjaná kama Moise. Kui xi y'éjña chji ni xi kuitsu Ntjaná askahan. ⁶ Cristo bi, ta kixi fiko xáha, tunga Ntíhi tí'mi bi. Kui nga batéxumaha ra ni'yaha Ntjaná. Ko ni'yoo, kui xi ñá nd'ai. Ni'yaá tsa tu nku ndjáhá kuinchajián ni xi ma 'yún tak'aán ko tsjo maná at'aha tichuyáhaá ni xi tsjáná Ntjaná.

B'i ts'in tís'ejña chji ni xi maha xi fi t'axihin Ntjaná

⁷ Kui b'a maha, n'esihin ruu xi nkú ts'in tjít'a ni xi títsu Espirituhú Ntjaná:

Tsa nd'ai kuinú'yó ntaha,

⁸ najmi tu ndjá b'eyo animanuu,

xi nkúhu já xi kits'ínkj'a t'axín éna,

nístjin nga kikjut'ayák'unna nanki kixiu.

⁹ Yo kikjut'ayák'unna ntje chánuu xi nkú k'an,

ndaha tsa yachán nú kieke ni xi kits'ian.

¹⁰ Kui nga kits'inkjankohona xuta xi kis'e nk'ie

ko b'a kixian:

“Ja kindyjajihin jái,

ko najmi mjehe incha k'úémajin ni xi ts'an.”

¹¹ Kui nga kama kjahanna

ko ts'intjusan ni xi kixian,

nga najmi kjuas'en xuta xu'bo,

má nga ts'íinkj'áiya xuta xi ts'an.

¹² Chuhun yjonuu, já nts'e. Najmi tu kas'e ajinnuu xi najmi nda tjíya animaha, xi najmi s'ejihin, xi ngjuai t'axihin Ntjaná xi tjíña tík'un. ¹³ Tu sa ní xki nístjin b'i ngján tjen nga'yuhun xinkiu nk'ie nga tjíña sa nístjin xi títsu éhen Ntjaná, tu xi ndaha nku xi tjin ajinnuu najmi k'uanachaha ra ngatitsuun ko ndjá s'eya animaha. ¹⁴ Tísakút'aná nd'ai ni xi ts'e Cristo, tunga tjihín ni nga tu nku ndjáhá kuinchaján xi nkú ts'in kama 'yún tak'aán Ntjaná nk'ie nga tuts'ihin ni. B'a n'éé santaha nístjin xi fekuhu.

¹⁵ At'aha tinchjako saná éhen Ntjaná xi b'i ts'in tjít'a:

Tsa nd'ai kuinú'yó ntaha,

najmi tu ndjá b'eyo animanuu,

xi nkúhu já xi kits'ínkj'a t'axín éna.

¹⁶ ¿Yá xutaha xi kint'é tunga kits'ínkj'a t'axihín éhen Ntjaná?

¿A najmi ngatenteehé xuta xi tsitjuko Moise Egipto? ¹⁷ ¿Ko má

xutaha xi kits'ínkjanko Ntjaná yachán nú tjihin? ¿A najmi xi

kits'ihín ngatitsuun? Kui xi kis'entu yjoninte k'iehen ante kixiu.

¹⁸ Ko nk'ie nga b'a kitsú kixi kixi Ntjaná nga: “Najmi

kjuas'en xuta xu'bo má nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'an”, ¿yá xi

kits'ínkjó nga b'a kitsú? ¿A najmi xuta xi najmi kint'é'éhén?

¹⁹ Kui nga yahaná nga najmi kama incha jas'ehen at'aha

najmi kis'ejihin Ntjaná.

4

B'i ts'in tís'ejña chji nga xuta xi ts'e Ntjaná kjuas'en ante xi má nga ts'íinkj'áiya

¹ Kui b'a maha, b'a títsu saha nd'ai éhen Ntjaná xi títsuya títjun nga kuitjás'één má nga tsjá Ntjaná nga ts'íinkj'áiya xuta

xi ts'e. Tunga tjihín ni nga kjuántaha raá yjoná tu xi najmi s'ehe xi natsin k'úentu. ² At'aha ñá ta kis'enijmíná én nda tsuhu Ntíaná. Kama xi nkú ta ts'ín kis'enijmíhi xuta xu'bo. Tunga máha kui, najmi tsakj'á kjuanda xi y'a éen at'aha najmi kis'ejihin én xi kik'inyaha.

³ Tunga ñá xi ja kis'ejinná kuitjás'eén má nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'e Ntíaná. B'i kitsú Ntíaná: Kui nga kama kjahanna ko ts'intjusan ni xi kixian, nga najmi kjuas'en xuta xu'bo, má nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'an.

B'a kitsú ndaha tsa ja kama ndjuúhu xáha Ntíaná nistjin nga kits'ínnda asuntee. ⁴ At'aha b'i ts'ín tjit'a xujun éhen Ntíaná ngat'a ts'e nistjin xi yatuu:

Nistjin xi ma yatuhu kama ndjuúhu ngayjee xáha Ntíaná ko kits'ínkj'áiya.

⁵ Ko b'a ta títsu ya: Najmi kjuas'en xuta xu'bo, má nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'an.

⁶ Kui b'a maha, ndyjat'a sa xuta xi kjuas'en yo. At'aha xi tjun kis'enijmíhi én nda tsuhu Ntíaná najmi kint'één, kui nga najmi jas'ehe yo. ⁷ Ko kui nga ta y'éjñaha ngáha Ntíaná kj'ai nistjin, kui xi nd'ai. Askahan nga ja j'a nkjin nú, kits'ínkinchja David nga b'i kitsú xi nkú nga ts'ín ja kab'et'á e:

Tsa nd'ai kwinú'yó ntaha, najmi tu ndjá b'eyo animanuu.

⁸ At'aha tsa Josue kitsjáha xuta xu'bo nga incha ts'ínkj'áiya, najmi tjin xi nkú ts'ín kj'ai nistjihin ta k'uéjña ngáha Ntíaná.

⁹ Kui kjuaha nga tjña sa nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'e Ntíaná xi nkú ts'ín kits'ínkj'áiya Ntíaná nistjin xi yatuu.

¹⁰ At'aha xi kjuas'en má nga tsjáha Ntíaná nga ts'ínkj'áiya, kui xi ja kama ndjuúhu xáha xi nkú ta ts'ín Ntíaná kits'ínkj'áiya nga ja kama ndjuúhu xá xi kits'ín. ¹¹ Kui nga n'ehená nga'yún nga kuitjás'eén má nga ts'ínkj'áiya xuta xi ts'e Ntíaná, tu xi najmi s'ehe ajinná nku xi kujne, tsa b'a ta ts'ín xi nkú nga kits'ín xuta xi najmi kint'één.

¹² Éhen Ntíaná najmi ni k'ien. Tjihin nga'yún. Kui xi 'yún yjo sa nga ngayjee kichá xi yjo nga jo ngaba. Nga masehen animaná ko espirituná fas'enjin nga bateya, ko nga masehen má tjixanyaha nintaná ko na'yuhu nintaná fas'enjin nga bateya. Base sisin ni xi n'enkjintak'aán ko xi nkú ts'ín tjíya animaná. ¹³ Najmi tjin ni xi kamanda xi najmi tibe Ntíaná. Tjintu chji chji. Najmi tjin ni xi tjintu'máha xi tjihin nga n'ekjas'eheén kuenta.

B'i ts'in tís'ejña chji nga Jesu xi nda na'mi títjunná

¹⁴ Kui nga tjihin nga tu nku ndjáhá kuinchajihinná xi s'ejinná. At'aha tíjñaná nku nda na'mi títjun chánka xi tsichu ndjiojmi ján, kui xi Jesu Ntíhi Ntíaná. ¹⁵ Ko Nda na'mi títjunná, kui xi maha base nimaná nk'ie nga najmi ndjá tíjyaná, at'aha ko ta kui ta kichjut'ayák'un xi nkúhu ñá, tunga ndahá ichi najmi kits'in ngatitsun. ¹⁶ Kui nga najmi tu jo jan kas'eyahaná nga kfink'úhuún Ntíaná xi batéxumaná ko xi tjihin kjuanda, tu xi b'a ts'in kama nimaḥa ra ñá ko sakúná kjuandaha xi kuasinkoná nistjin nga un skuená.

5

¹ Ajihin xuta chj'ajin ngayjee xi ma nda na'mi títjun ko 'bai xaha nga kui xi tsjén títjuhun xuta nginkun Ntíaná, tu xi tsjáha chje ko ts'íink'ien chu tu xi kama ndyjat'aha ngatitsuun. ² Be xi nkú ts'in base nimaḥa xuta xi machjéhen nga sakúyaha ko xi kindyjajihin, at'aha nda na'mi títjuun ta xutahá niu. ³ Kui nga machjéhen nga ta tsjáha chje xi ts'e tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun, xi nkú ts'in ta tsjá chjehe xuta naxinantoo.

⁴ Nk'ie nga b'i tsu xá xi ts'in jóo, najmi kui b'et'a xá suba yjoho. Ntia níná tsjá xá xu'bi, xi nkú ta kamat'ain Aaron nistjin nk'ie. ⁵ Cristo bi, nk'ie nga kama nda na'mi títjun, najmi kui suba ts'asje nk'a yjoho. Ntia níná xi b'a kits'in. B'i kitsúhu: Ji xi Ntína,

an xi tsichu ma Na'mihí.

⁶ Ko b'i ta ts'in tjit'a ya éhen Ntíaná:

Ji xi nda na'mi tu nk'éhé ni.

B'a ts'in tíjña xahi

xi nkúhu xá xi ts'e nda na'mi Melkisedec.

⁷ Nk'ie nga y'ejña Cristo asunntej, animaha ngjikj'aha ra nga kinchako Ntíaná ko kikjaníndzjo ntánkun. Tsankihí Ntíaná nga ts'íinkj'a t'axihin ngabayoo, ko tsasínñju Ntíaná ni xi kitsú at'aha tu xi kits'ínkjas'ehén ra yjoho Ntíaná. ⁸ Ndaha tsa kui xi Ntíhi Ntíaná, tunga j'ajihin kjuanimá. B'a ts'in kikiehe ni xi 'mihí nga nuú'yá'één. ⁹ Ko nk'ie nga ja kama xi tjihin nga kama, tsichu ma xi tu nkjéhé ni ts'íink'anki ngayjee xuta xi kujint'é'éhen. ¹⁰ Ko Ntíaná kits'in maha nda na'mi títjun nga kitsjáha xá xi tjeḥen ra Melkisedec.

B'i ts'in tís'ejña chji nga tjihin nga kfíndjukaá xi s'ejinná

¹¹ Ngat'a ts'e ni xu'bi tjin nkjún sa ni xi kuixín kai, tunga nihí tjin nga k'úejña chjihi, at'aha ja najmi ta kitsa mankjihinnuu. ¹² Ja ní nd'ai tjihin nga kamo já maestru kai, tunga tu yje machjén sahanuu xi kuakúyanuu nku niyá sa ni xi tjun binchiyáá éhen Ntíaná. Jun ja ta tsichu ma ngáhanu xi nkúhu ntínta xi machjéhen ntáchiki. Kui xi najmi nichine nda

machjéhen. ¹³ Ngatentee xi baki, kui xi ntínta ko najmi kjee be má nihi xi naxu nginkun Ntíaná. ¹⁴ Tunga nichine ndoo, já xi chóo ma kjine. Kui xi ts'ínchjén tehente kjuankjintak'uhun ko mankjihin má nihi xi nda ko má nihi xi najmi nda.

6

¹ Kui b'a maha, ja kuichu chuba nga k'úentaá ni xi tjun binchiyaá Cristo, tu xi tu nku kfinndjunáá ni xi ndyjat'áná nga chaá. Najmi chubaha nga ta sakúya ngáhaná nga kfinchj'a ngáha raá animaná, ko tsa ta sakúya ngáhaná nga k'úentaá ni ch'onk'un xi ngabayoo fikóná, ko tsa tu nku sakúyaháná nga s'ejinná Ntíaná, ² ko ni xi ts'e nga mjenéé ntsáá xinkíá nga saténtáá, ko nga ni xi ts'e nga kuichú nistjin nga k'juaiya ngáha ra xuta ngabayoo ko nk'ie nga kuasehe Ntíaná mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta. ³ Mjeni kuakúyaihi ni xi ndyjat'ánuu. B'a n'ei tsa Ntíaná tsjánteni.

⁴ Xuta xi ja tsichu mankjihin ni xi ts'e Ntíaná ko kits'intsjojin ni xi tsjáná Ntíaná, ko ta kisakút'aha Espirituhu Ntíaná, ⁵ ko kits'intsjojin én ndaha Ntíaná ko nga'yúhun Ntíaná xi kama chji askahan, ⁶ tsa k'ujéña ni xi ts'e Ntíaná xi ja kikjut'a ngayjee ni xu'bi, najmi ta tjín xi nkú ts'ín kama tsetse saha, tsa ngjuaij'á ngáha ra animaha. At'aha ta kuihi kuenta ts'e suba tijncha fát'a kruu xi ma jo niyá ngáha Ntíhi Ntíaná ko títsjante nga tíchajnuha Ntíhi Ntíaná.

⁷ B'a maha xuta xi yjanki Ntíaná, xi nkúhu t'ananki xi nkjin niyá b'anehe ts'í. Tsjáha chan xi kjine xi ts'ínxásun t'anankiu, ko Ntíaná nda ts'ínko t'anankiu. ⁸ Tunga t'ananki xi tu jñáhá tsjá ko na'yá, ndaha tsa ts'íu b'anehe, kui xi najmi chumi ni chjhi ra ko ni xi najmi nda nginkun Ntíaná bichú ma. Kui xi sakúhu nga kuiti.

⁹ Ko máha jun, já nts'e xi tjonj, ndaha tsa b'a ts'ín tíchubaj, behe tak'uin nga jun xi sakúnuu ni xi 'yún nda sa. Kui ni xi y'aha ra nga k'uankiá. ¹⁰ Kixi ts'ín Ntíaná ko najmi ts'ínchaya ni xi kin'o ko xi nkú ts'ín tsakuchjíu nga tjonuu Ntíaná nk'ie nga nda kin'ekoo xuta xi ts'e nistjin nk'ie, xi nkú nga ta t'n'o santaha nd'ai.

¹¹ Mjeni nga tu nkú b'a n'enú santaha nistjin xi fekuu tu xi sakú kikjihinnuu ni xi tíchuyóho. ¹² Najmi mjeni tsa kama ts'o. Tu sa ní b'a ta n'oo xi nkú nga incha ts'ín xi sakúhu ni xi kitsúhu Ntíaná nga tsjáha. Kui xutaha xi tu nkú s'ejihín ra Ntíaná ko maha kuyá.

B'i ts'ín tís'ejña chji nga ts'ín Ntíaná ni xi tsu

¹³ Nk'ie nga kitsúya tíjtun Ntíaná ni xi tsjáha Abraham, ta y'éjña nga ts'íintjusun ni xi kitsú. B'a kits'ín at'aha najmi tjín xi 'yún chánka sa, tsa kui xi ts'ínkie nga ts'íintjusun ni xi kitsú.

¹⁴ B'i kitsú Ntjaná: “An ts'ian nga nda kamat'ain kō an ts'ian nga ntje xi s'ehi 'yún nkjin kama.” ¹⁵ Kikuyá k'uk'un Abraham kō kui nga kits'ínkjáihin ra ni xi kitsúya títjun Ntjaná nga tsjáha.

¹⁶ Xuta, tu xi cháha ra nga ts'íintjusun ni xi túb'enda, nku xi 'yún nk'a tjeŋ nga kui ts'ínkie nga ts'íintjusun éhen. B'a ts'ín najmi ta s'ehe én. ¹⁷ Kui nga y'éjñaha Ntjaná nga ts'íintjusun ni xi kitsú, at'aha kama mjehe nga skuje sisihin xi ts'ínkjáihin ni xi kitsúya títjun nga tsjáha kō nga najmi ts'ínk'óntjaiya éhen.

¹⁸ Ntjaná najmi maha b'anacha. Kui nga nga joo ni xi kitsúhu Ntjaná najmi maha b'óntjaiyaha, kō kui niu xi tsjá nga'yúnná ñá xi kich'aá ni xi kik'inná nga n'ekjáihin. ¹⁹ Nk'ie nga b'a ts'ín tichuyáhaá ni xi tsjáná Ntjaná, tísasíjña ntsjan ntsjan animaná nga tíma 'yún tak'un xi jas'en santaha ante xi 'yún nkjúhūn ninku xi síjña ndjiojmi ján. ²⁰ Yo má nga jas'en Jesu ngajoná, nga ngji títjunná. Kō kui xi tsichu ma nda na'mi títjun xi nkú ts'ín tjeheŋ ra Melkisedec. Najmi ma feya xáha.

7

B'i ts'ín tís'ejña chji xáha nda na'mi Melkisedec

¹ Melkisedec, kui xi kama nda rejhi nanki Salem kō nda na'mi xi kits'ínxát'aha Ntjaná, Ntjaná xi tíjña nk'a ján. Nk'ie nga ja tík'óya ngáha Abraham nga kits'ín nganaha já rej xi ngji kjánko, as'ai Melkisedec ngjik'á nijáha kō nda kinchjane nginkun Ntjaná. ² Kō Abraham ta kitsjáha nku tíkja ngayjee ni xi kisakúhu.

J'áin Melkisedec, kui xi tsuhu ra “nda rej xi naxu ts'ín”. Kō nda rejhi Salem, kui xi tsu ngáha ra “nda rejhi kjuajyu”. ³ Najmi yaha má nibaha ra. Najmi kis'ehe na'mi kō naa kō ntje chá. Kui xi najmi kitsin kō najmi k'ien, nda na'mi xi nkú nga ts'ín nda na'mi Ntíhi Ntjaná. Najmi maha feya xáha.

⁴ Chaso xi nkú ts'ín 'yún chánka Melkisedec. Santaha ntje cháná Abraham kitsjáha nku tíkja ni xi kisakúhu nga ngji kjánko já rej. ⁵ Tjít'a kjuatéxumaha Moise nga já na'mi xi y'aha ra ntjehe nda na'mi Levi tjihin nga ts'ínkjáihin nku tíkja ni xi sakúhu xuta, ndaha tsa xinkjín maha xinkjín, at'aha nkuhú ntjehe Abraham y'aha ra.

⁶ Tunga Melkisedec xi najmi ntjehe Levi y'aha ra, kui xi kits'ínkjáihin nku tíkja ni xi kisakúhu Abraham kō nda kinchjane nginkun Ntjaná Abraham, nda xi Ntjaná kitsúya títjuhūn ni xi tsjáha. ⁷ Kō tíjña chji chji nga 'yún chánka sa xi nda nchjane xinkjín nginkun Ntjaná nga xi nda chubantjái.

⁸ Nk'ie nga nku tíkja toon ts'ínkjáihin já na'mi xi ntjehe Levi y'aha ra, a xutahá xi ts'ínkjáihin kui niu, xi ndyjun nkinj kuayá. Tunga ngat'a ts'e Melkisedec b'a títso éhen Ntjaná nk'ie nga kui najmi k'ien. ⁹ Kō nk'ie nga Abraham kitsjáha

Melkisedec nku tíkjá ni xi kisakúhu, ma b'a bixíáán nga kō Levi kítsjá, ndaha tsa Levi xi askahan ts'ínkjáíhín nku tíkjá ni xi sakúhu xutá. ¹⁰ B'a t́jín kjáíhín at'aha Levi t́jñajin sa yjonintehe Abraham nístjin nga j'aikj'á n'yáha Melkisedec, at'aha yaá nga Abraham xi ntje cháha Levi.

B'i ts'in tís'ejña chji á nku nda na'mi títjun tsetse kamachjéhen

¹¹ Xutá Israel kits'ínkjáíhín kjuatéxumaha Ntíaná nk'ie nga t́jín xá já ná'mi xi y'aha rá Levi. Tunga najmi tsichukjuahá rá xáha já ná'mi xu'bo nga ts'in nga kama xutá xi t́jín nga kama. Kui kjuaha kamachjéhen nga j'aihi kj'ai nda na'mi xi kik'aihi xá xi nkúhu xi ts'e Melkisedec, najmi xi nkúhu xi ts'e Aaron. ¹² Kui nga tsa t́b'óntjaiya xáha já ná'miu, ta t́jín nga ta n'ek'óntjaiya kjuatéxuma xi y'aha rá Moise.

¹³ At'aha xi t́tsu éhen Ntíaná ei, xi k'uaihi xá xi nkúhu xi ts'e Melkisedec, kui xi y'aha rá kj'ai ntjehe xutá Israel má nga najmi kje bitujin ndaha nku nda na'mi. ¹⁴ T́jña chji chji nga Nda Ntíaná Jesucristo ntjehe Juda nibaha rá, ntje xi najmi kits'ínkjó Moise nk'ie nga kinchja nga s'e já ná'mi.

¹⁵ Yún t́jña chji chji sa ni xi t́chubayaá ei. At'aha nda na'mi tsetse xi j'ai b'a t́jín xáha xi nkúhu xi ts'e Melkisedec. ¹⁶ Najmi kik'ai xáha xi nkú ts'in t́jña kjuatéxuma xi t́tsuya má ntje cháha n'ibaha rá já ná'miu. Kik'ai xá níhi at'aha t́jín nga'yún nga t́jña t́k'un sín. Najmi maha me.

¹⁷ At'aha b'i ts'in t́jít'a má nga t́chubanijmíyaha: Ji xi nku nda na'mi santaha tu nkjéhé ni.

B'a ts'in t́jña xáhi xi nkúhu xá xi ts'e Melkisedec.

¹⁸ Kui b'a maha, tsichukjet'aha kjuatéxuma chóo, at'aha najmi kis'ehe nga'yún kō najmi tsasinkoná. ¹⁹ At'aha najmi kamaha kjuatéxumoo nga ts'ín nga kama xutá xi t́jín nga kama. Tunga nd'ai 'yún nda sa ni xi t́chuyáá xi tsjáná Ntíaná, kui nga t́bichúk'un t́ñaha rá Ntíaná at'aha kui ni t́chuyáá.

²⁰ Nk'ie nga kama ni xu'bi, Ntíaná kikjihín y'éjña nga kuitjusun. ²¹ At'aha nk'ie nga kik'ai xáha já ná'mi xi ntjehe Levi nibaha rá, najmi Ntíaná kikjin y'éjña. Tunga ngat'a ts'e nda na'mi xu'bi, Ntíaná kikjihín y'éjña nga kuihi xi kama nda na'mi. At'aha b'i ts'in t́jít'a má nga b'a kik'ihín: Ntíaná y'éjña ni.

Najmi ts'ínjo éhen nga b'i kitsú:

“Ji xi nku nda na'mi tu nkjéhé ni.”

²² Kui nga Jesu kits'ín nga nku ni tsetse y'éndako ngáha Ntíaná. Yún nda sa kjuá tsetse xu'bi nga kjuá xi chóo.

²³ Nkjin nkjún kama já ná'mi xingisoo at'aha ngabayoo y'échjaha nga ngjuaindjuko xáha. ²⁴ Tunga máha Jesu, najmi kfet'a xáha at'aha t́jña t́k'un sín. ²⁵ Kui kjuaha nga maha rá

ts'ínk'anki síhin xi f'aik'úhūn Nt̄ianá tū ngat'ahā ni xi kits'ín, at'ahā kui xi t̄jñā t̄ík'un tū nkjéhé ni kō bankintjái xutā xi ts'e.

²⁶ At'ahā machjénná nku ndā nā'mi t̄ítjun xi nkúhu xu'b̄i, nku xi je, xi najm̄i n'enijéhe rā tsa mí nihi, xi najmi chuntí, xi najmi kin'engujih̄in já ngatitsuun. Kui xi n'etsjohō ndjiojmi ján. ²⁷ Kui xi najmi t̄j̄ihin nga xk̄i n̄istjin tjun tsjá chje tū xi n'endyjat'ahā rā ngatitsuhūn kō askan ngáha tū xi n'endyjat'ahā rā ngatitsuhūn xutō, at'ahā b'a incha ts'ín já nā'mi xingisoo. Nkúhú niyá kitsjá sín chje nk'ie nga kits'ínkjas'en yjohō. ²⁸ Kjuatéxumoo já nā'mi t̄ítjun xi yjoninte y'a kitsjá xáha, tunga askahan nga kitsjá Nt̄ianá kjuatéxumoo, as'ai y'éjñā nga kitsjá xáha Nt̄íhi. Kui xi kin'e ma xi t̄j̄ihin nga kama. B'a kik'ie sín.

8

B'í ts'ín t̄ís'ejñā chji xáha Jesu ndjiojmi ján

¹ Nd'aj̄ t̄j̄ñaná ndā nā'mi t̄ítjun xi b'a t̄j̄in xáha, kui xi Nt̄ianá kitsjáná. Ngjik'ieñat'ahā Nt̄ianá má tibatéxuma ndjiojmi ján. Kuihí ni xu'b̄i xi mjen̄i nga choo. ² Kui xi t̄j̄ihin xá ante xi 'yún nkjūun, ante xi t̄j̄ñā aya n̄inkū najyunte xi kui kikjin. Kui xi Nt̄ianá kits'ínnda, najmi xutā.

³ ¿Má xi kui xáha já nā'mi t̄ítjun? Chje tsjá kō ts'ínk'ien chu xi f'aikō xutā. Kui nga Jesucristo t̄a t̄j̄ñahā rā chje xi tsjáha. ⁴ Tsa ni xi k'úéjñaha ej̄ asunntej̄, najmi k̄a ma rā ndā nā'mi kai, at'ahā ja t̄j̄in já nā'mi ej̄ xi tsjá chje xi nkú ts'ín t̄j̄it'a kjuatéxumoo.

⁵ N̄inkū ni'ya najyunte xi kui kikjih̄in nk'a ján t̄j̄ñā. Kui nga xi t̄j̄ñaha ej̄, kui xi ma johō. Yo má nga ts'ínxá já nā'mi xi t̄j̄in asunntej̄. Kō yaá ni xu'b̄i at'ahā nk'ie nga ts'ínnda Moise n̄inkū najyuntee, Nt̄ianá b'a kitsúhu: “Nda nda ch̄asej̄. B'a n'ek'íé sisin ngayjēe xi nkú t̄j̄in xi tsakuhu nga tsichuk'unni asunntu t̄jennk̄iū.” ⁶ Tunga nd'aj̄ 'yún nda sa xá xi kik'aihi Jesucristo nga já nā'mi xi t̄j̄in asunntej̄. Kui xi kits'ínchjēhen Nt̄ianá nga y'éndakō xutā ni tsetse xi 'yún nda sa, at'ahā Nt̄ianá kitsúya t̄ítjun ni xi 'yún nda sa xi tsjáha xutā xi ts'e.

B'í ts'ín t̄ís'ejñā chji ni xi y'énda tsetse Nt̄ianá

⁷ Tsa najmi chumi nihi xi kindyjat'ahā ni xi tjun y'éndakō Nt̄ianá xutā, najmi kamachjén xi ma johō kai. ⁸ Tunga najmi kisasih̄in rā Nt̄ianá ni xi kits'ín xutā xi ts'e. B'a ts'ín t̄j̄it'a éhen Nt̄ianá:

B'í kitsú Nt̄ianá: Kuichú n̄istjin,
nga k'uendákā nku ni tsetse
xutā Israel kō xutā Juda.

⁹ Kō ni tsetse xi t̄ixian nga k'uendá,
najmi b'a joyaha xi nkúhu xi y'éndákā ntje cháha,

nga jakj'a ntsja nga kik'onsje ante Egipto.
 At'ahā najmi ndjá tsinchajin ni xi tjun y'endáka,
 kui nga kits'in nga mahā ra.

¹⁰ Kuichú nistjin nga kuihí ni xu'bi
 xi k'uendáka xuta Israel.
 K'uejñájian kjuatéxumana kjuankjint'ak'uhun,
 ko ta k'uet'á asun animaha.

An xi kama Ntiahā,
 ko kui xi kama xutana.
¹¹ Najmi ta b'i ngján kuakúyaha rá já nts'e,
 ko ta ndaha xinkjín,
 tsa tu xi skuēhe nga an xi Ntiahā.

At'ahā ngatentee skuēna,
 xi 'yún ndyjaha ko santaha xi 'yún cháha.

¹² An ts'inndyjat'ahā ngatitsuhun,
 ko najmi ta ts'inkj'áitsjehenna jéhe.

¹³ Nk'ie nga Ntíaná tít's'ínkjó ei nga nku ni tsetse tíb'énda, kui
 xi tsuhu rá nga ja chá xi tjuun. Ni xi ja chá xi najmi ta ndaha,
 kui xi ja najmi ta tse kamaha rá ma.

9

B'i ts'in tís'ejña chji xi nkú chjun ninku najyuntee

¹ Ni xi tjun y'énda Ntíaná kitsúya xi nkú ts'in tjíhin nga
 n'etsjoho, tunga asunnteihí kisasínjña ante nkjún xi má nga
 n'etsjoho. ² B'i ts'in kin'enda ninku najyuntee. Ante xi tjuun,
 kui xi kik'in ante nkjún. Yo kisasínjña nd'í setju ko kis'ejña
 yámixa xi s'entusún ninkuan chje.

³ Ko ante xi tjíña astun najyun xi ma joho xi tjenchja aya
 ninku najyuntee, kui xi kik'in ante xi 'yún nkjún. ⁴ Yo kis'ejña
 nāchan chje toonsine xi má nga s'etisun ni xi sinje. Ko yo ta
 kis'ejña kaxa tsje xi kijjnyjehe toonsine. Kui xi bakúchji nga
 Ntíaná y'endako nku ni xuta xi ts'e, ko aya kaxo kisasínjñaya
 chutsín toonsine xi má nga kis'eya nichine manaa, ko ta
 kis'ejñaya yánisehe Aaron xi kitjuhu nts'én, ko ndjijote xi tjít'a
 kjuatéxumoo. ⁵ Asun kaxo kis'entusún jo xi yaha tsjanka.
 Kui xi tsakúchji kjuachánkaha Ntíaná ko kitsjennéhe tsjankaha
 ante xi má nga Ntíaná kikjexín jéhe xuta. Ngat'a ts'e ni xu'bi
 najmi machjéhen tsa 'yún tse chubanijmíyaa nd'ai.

B'i ts'in tís'ejña chji xá xi kis'ehē ninku najyuntee

⁶ B'a ts'in kis'enda ni xu'bi, as'ai fas'en tehente já na'miu
 ante xi tjuun nga ts'intjusun xaha. ⁷ Tunga máha ante xi ma
 joho, nku tutuhu nda na'mi tíjuun fas'en yo. Nku niyá fas'en
 xki nú. Ko nk'ie nga fas'en yo, tjíhin nga ngjuaiiko jní tu xi
 tsjáha chje xi k'úéchjí ngatitsuhun ko ngatitsun xi tu ndyjehé
 rá kits'in xuta. ⁸ B'a ts'in bakúchjiji Espirituhu Ntíaná nga

nk'ie nga tǐjña sa nǐnkũ najyunte xi tjuun, najmi kjēe yaha nǐyá xi bichú ante xi 'yún nkjúun.

⁹ Ngayjee niu bakú chubayaná xi nkú ma nd'ai. At'aha chjēe kō chu xi n'ek'ien najmi maha b'éya xi nkú ts'ín tǐhin nga s'eya kjuankjintak'uhun xuta xi kui nīi ts'intsjokohō rā Ntǐaná.

¹⁰ Najmi maha b'a ts'ín niu at'aha ni xi tǐsuhú kjuatéxuma xu'bo xi tū a tǐent'ahá, tū ni chinehé y'aha rā kō ni xi s'i kō nga kj'ai kj'ai ts'ín ts'ín je yjohō xuta nginkun Ntǐaná y'aha rā. Kui xi n'etjusun santa nkúhu nga kj'ai k'u'éjña ngáha Ntǐaná.

B'i ts'ín tǐs'ejña chji ni xi kits'ín jníhi Jesu

¹¹ Tunga ja j'ai Cristo kō nd'ai kui xi nda na'mi tǐtjun xi bangisjainá ni xi nda kjuaxi. Kui xi jas'en nǐnkũ najyunte xi 'yún nda sa kō xi nda kikjin, xi najmi xuta kits'índa. Kui xi tsuhū rā nga najmi asuntee y'aha rā. ¹² Nkuhú nǐyá jas'en ante xi 'yún nkjúun. Najmi jníhi chutentsu ngjiko yō kō tā ndaha jníhi ntǐ turu. Jní xi ts'e ní ngjiko. B'a ts'ín y'échjǐntjai síhinná.

¹³ Jníhi turu kō jníhi chutentsu kō nasuhū ntǐ turu xi kitǐ, kui xi saténdzjojnúhu xuta xi najmi je nginkun Ntǐaná, kō kjuaxi nga b'a ts'ín ma jehe ei asuntei. ¹⁴ Tsa ni xi b'a ts'íhin kui niu, ¿a najmi 'yuhún tǐjín saha nga'yún jníhi Cristo? Kui xi tǐjñajihin Espiritu xi tǐjña sín nk'ie nga kitsjá yjohō xi nkúhu nku chjēe xi je nginkun Ntǐaná. Kui nga jníhi Cristo ts'ín jehe kjuankjintak'unná, tū xi najmi tā n'ehená ni xi fikoná ngabaya nga tū sahá tsjénnkihí Ntǐaná xi tǐjña tǐk'un.

¹⁵ Kui b'a maha, Cristo k'ienntǐáhi xuta kō b'a ts'ín kits'ín ndaíhi rā ngatitsun xi incha kits'ín nk'ie nga chǐ saha rā ni xi tǐjun y'énda Ntǐaná. Kō Cristo kits'ín nga kama chǐhi rā ni tsetse xi y'énda Ntǐaná, tū xi xuta xi Ntǐaná j'áihin kama ts'íinkjáin síhin rā ni xi kitsúya tǐtjun nga tsjáha.

¹⁶ Xi nkúhu xuta, kintehe ni nga kuayá, b'énda tǐtjun ni xi kama ts'e ntǐhi. Tunga najmi kamahá n'ekjáihin niu tsa najmi tǐjun kuayá xi kitsjá niu. ¹⁷ At'aha nǐstjin nga kuayá xuta xi b'a kits'íun chǐhi rā ni xu'bo, tunga tsa tǐjña tǐk'un sa, najmi kjēe chǐhi rā niu.

¹⁸ Kō b'a tā kits'ín Ntǐaná. Jní tā y'éndakohō ni xi tjuun. B'a ts'ín kama chǐhi rā kui nīi. ¹⁹ B'a kits'ín Moise nk'ie nga kitsúyaha ngayjee xuta nga nkúnkú kjuatéxuma xi tǐt'a xujun kjuatéxumoo. As'ai jak'á jníhi ntǐ turu kō jníhi chutentsu. Ntánijua kits'íntǐjinkohō kō kitsungijin tsanka xi ni kō yá isopo. Kui xi kits'ínchjén nga tsaténdzjojnúkohō rā jnú xujun kjuatéxumoo kō tā ngayjee xuto. ²⁰ As'ai b'a kitsú Moise: “Kui jní xu'bi xi tǐts'ín nga chǐhi rā ni xi tǐb'éndakonuu Ntǐaná.”

²¹ Kō Moise tā tsaténdzjojnuhu jnú nǐnkũ najyuntee kō ngayjee ni xi n'echjén yō nga n'etsjohō Ntǐaná. ²² Xi nkú nga ts'ín

tjít'a kjuatéxumoo nga tu xi nku ni kama jehe nginkun Ntjaná, jníhí xi mahá b'a ts'ín. At'ahá tsa najmi ngjuai ndzjo jní, najmi tjín kjuan'endyjat'a.

B'i ts'ín tís'ejña chji nga Jesu kits'ínkjas'en yjoho ngandaná

²³ B'a ts'ín tjíhin nga kin'e je nginkun Ntjaná ni xu'bo. Kui niu xi b'éjña chubaya ni xi tjín ndjiojmi ján. Tunga máha ni xi tjín ndjiojmi ján, nku chje xi 'yún nda sa nga xu'bo kamachjéhen nga kin'e je. ²⁴ Cristo najmi ante xi 'yún nkjún xi ntsja xuta kits'índakoho jas'en, ko tsa nku xi b'a mama tjín xi nkú nga tjín xi kui kikjin. Ndjiojmi ján ní tsichu ko tíjña nginkun Ntjaná nd'ai ngandaná.

²⁵ Ko najmi jas'en ndjiojmi ján tsa tu xi nkjin niyá tsjáha chje yjoho, xi nkú ts'ín fas'en já na'miu ante xi 'yún nkjún nga xki nú fas'enko jní xi najmi kui ts'e. ²⁶ At'ahá tsa nkjin niyá jas'en Cristo yo, nkjin rá niyá k'ien kai, b'ahá rá nkúhu nga kamanda asuntee ko santaha nd'ai. Tunga nkuhú niyá tsakúchji yjoho nd'ai, nistjin fekuhu xi kich'aá nd'ai, ko kits'ínkjas'en yjoho xi nkúhu chje tu xi kits'ín t'axíhin ngatitsuun.

²⁷ Xi nkú nga ts'ín tíjña nga ngayjee xuta tjíhin nga nkuhú niyá kuayá ko askahan chesehe mí nihi xi kits'ín, ²⁸ kui nga b'a tá ts'ín Cristo nkuhú niyá kitsjá yjoho xi nkúhu chje nga kikjexín ngatitsuhun xuta. Ko nk'ie nga kj'uai niyá xi ma joho, najmi kj'uai tsa ngatitsun ts'ííndyjat'a. Xuta xi tikuyá níhi kj'uai k'á.

10

B'i ts'ín tís'ejña chji nga nkuhú niyá kitsjá Jesu chje tu xi n'endyjat'aha ngatitsuun

¹ Kjuatéxumaha Moise tu 'ya y'éjña chubayahá ni nda xi kj'uai askahan. Najmi kui xi nda kikjiun. Kui nga kjuatéxumoo ndahachí najmi mahá rá ts'íhin nga kama xi tjíhin nga kama xuta xi xki nú f'aik'úhun Ntjaná nga tá kuihi chje tsjá. ² At'ahá tsa xuta xi chje tsjáha Ntjaná nkuhú niyá kama je kai, najmi b'a tá kuitsu hu kjuankjintak'uhun nga jé tjehe ko najmi tá tsjáha chje. ³ Tunga chje xi tsjá ní xki nú, kui xi ts'ínkj'áítsjehen nga tjíhin ngatitsun. ⁴ At'ahá jníhi turu ko jníhi chutentsu najmi mahá kjexín ngatitsuun.

⁵ Kui b'a maha, nk'ie nga j'aihi Cristo asuntee, b'i kitsú: Najmi kin'e mjei chu xi n'ek'ien ko chje, kui nga nku yjoninte kin'ek'ahaní.

⁶ Najmi kama tsjohi chu xi s'etýje, ko tá ndaha xi n'ek'ien nk'ie nga s'echí ngatitsuun.

⁷ Kui nga b'a kixihinna: "Á an ei.

Ji Ntjaná, jáa tu xi ts'intjusuhunna ni xi mjehi,

xi nkú ts'ín tínchjanijmíyahana xujun éhin.”

⁸ Títjun b'í kitsú nga kinchja: “Najmi kin'e mjei kō tā ndaha najmi kama tsjohi chu xi n'ek'ien kō chje kō chu xi s'etiye kō xi n'ek'ien nga s'echjí ngatitsuun.” B'a kitsú ndaha tsa b'a títsu kjuatéxumoo nga xuta tjíhin nga tsjá ni xu'bo. ⁹ Askahan b'í tā kitsú sa: “Á an ej. Jáa tu xi ts'intjusuhunna ni xi mjehi.” B'a ts'ín kits'ín t'axíhin chje xi tjun kits'ínkjó tu xi y'éjñaha ni xi kitsú askahan. ¹⁰ Kō at'aha kits'íntjusun Jesucristo ni xi mjehe Ntíaná, kui nga tsichu ma jehená nginkun Ntíaná nk'ie nga nkuhú niyá kits'ínkjás'en yjonintehe xi nkúhu chje.

¹¹ Ngayjee já na'miú xki nístjin ts'ín xá xi kanéhe. Nkjin niyá tu nku kuihí xáha xi ts'ín nga tsjá chje, chje xi ndahachí najmi maha kjexín ngatitsun. ¹² Tunga Jesucristo nkuhú niyá kitsjá chje. Kui xi kits'ínndyjajnu ngatitsuhun xuta kō tu nkjéhé ni chjíhi ra. As'ai ngjik'ieñat'aha Ntíaná. ¹³ Yo tíña nga tikuyá santa nkúhu nga k'uéntu Ntíaná xi fi kontraha kinte tsuku. ¹⁴ Nkuhú chje kitsjá tu xi kamaha xuta xi kík'áts'e xi tjíhin nga kama kō b'a k'uéntu sín.

¹⁵ Kō Espirituhu Ntíaná b'éjña chjiná niu nga b'í tsu:

¹⁶ Nk'ie nga b'a kama, títsu Ntíaná,
kuihí ni xu'bi xi k'uendáka xuta xu'bo.
K'uejñájian kjuatéxumana kjuankjint'ak'uhun,
kō tā k'uet'á asun animaha.

¹⁷ Kō b'í tā kitsú:

Najmi tā ts'ínkj'áítsjen sahana
ngatitsuhun kō ni ch'onk'uhun.

¹⁸ Kō má nga n'endyjat'a ngatitsun, najmi tā n'ek'ien saha chu nga s'echjí.

B'í ts'ín tís'ejña chji nga tjíhin nga kfinndjukaá ni xi tsjáná Jesu

¹⁹ Kui b'a maha nd'aj, já nts'e, ngat'aha ngabayaha Jesu najmi tā binchankjúhun raá yjoná nga kuitjás'eén ante xi 'yún nkjúun. ²⁰ At'aha Jesu kikjex'áná niyá xi f'atikjá najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúun, nku niyá tsetse xi tíña tik'un. Kui najyuun, kui xi tsuhu ra yjonintehe Jesu. ²¹ Kō kui xi nda na'mi k'akuná xi basehe ninkuhu Ntíaná. ²² Kui nga ngayjehe animaná tjink'úhun raá Ntíaná kō najmi tu jo jan katumaná nga s'ejinná Ntíaná. At'aha ja kin'e je animaná. Najmi tā chuntí tjiyaha kjuankjintak'unná kō ja kin'e chunkoho ntánijua je yjonintená.

²³ Ndjá tinchajián ni xi tichuyáá, at'aha b'a ts'ín s'ejinná kō yaá nga ts'ín Ntíaná ni xi kitsú. ²⁴ Tinchísjai niyáá xi nkú ts'ín b'í ngjáhan kuisínkaá xinkjá tu xi s'e sahaná kjuatjo kō nga n'e saá ni xi nda. ²⁵ Najmi tu b'ejñaá nga kama ñjakúkaá xinkjá, xi nkú incha ts'ín k'ua. Tu sa ní b'í ngján tjen nga'yúhuún xinkjá,

ko 'yún b'a n'e saá at'aha tíyaá nga túbichú tiña nìstjin nga kj'uaí Nda Ntìaná.

²⁶ Tsa ja yaá én xi naxu tjin ko tu nku tín'enáá ngatitsun, najmi ta tjin saha chje xi k'uaí tu xi n'endyjat'aha ngatitsunná. ²⁷ Nku tutuhú nkjühun kjua xi n'ená ndyjun nkinì chúyaháá ko nd'í xi tu xi 'yúhún xi ts'ínkjekohó Ntìaná xi fi kontraha.

²⁸ Nìstjin nk'ie, xi najmi ts'íntjusun kjuatéxumaha Moise, kui xi najmi ch'a ma nìmahá nga n'ek'ien. B'a ma tsa jo ko tsa jan xi kuitsuya jé xi kits'ín. ²⁹ Tsa b'a ts'ín nkjún tíjña kjuatéxumoo, ¿mí ni xi n'ehe xi tìbasinne Ntíhi Ntìaná? ¿Mí nihi xi n'ehe xi tu a nihí tímaha jnì xi y'éndakohó Ntìaná ni tsetse xi ts'ín jehé xuta xi b'a títs'íun? ¿Mí nihi xi kamaha xi ch'on títsuhu Espiritu xi ts'ínndzjo kjuandaha Ntìaná? 'Yún tse kjuanimá xi ts'ínkjáihìn xi b'a ts'íun.

³⁰ Yaá nga b'ì kitsú Ntìaná: "Ahán xi k'uasjé chjíá, an xi tsjaha chjíhi." Ko b'ì ta ts'ín tjit'a ya: "Ntìaná kuasehe mí nihi xi kits'ín xuta xi ts'e." ³¹ ;Tu xí nkjühún tjin nk'ie nga Ntìaná xi tíjña tík'uun ts'ínk'íechjí xi najmi benkjühun!

³² N'ekj'áítsjohoon yjonuu nìstjin nk'ie, nk'ie nga as'ai kamankjihinnuu én nda tsuhu Ntìaná. 'Yún ndjá tsincho nga kin'e chúkjuo kjuanimá xi kisakúnuu. ³³ Tjin nìstjin nga ch'on kik'innuu ko kin'e'unnuu nginkun ngayjee xuta nantjo, ko kj'ai nìstjin ngáha ta kamakoo xuta xinkiu xi b'a ta kamat'ain. ³⁴ Ta kama nìmanuu xuta xi kjintuyá'yún ko kin'ekjón nga kichju'ánuu ni xi tjinuu. Tsjo kamanuu nga b'a kamat'on at'aha yo nga ndjiojmi ján tíjñanuu ni xi 'yún nda sa xi najmi maha fe.

³⁵ Tu nkú katuma 'yún tak'unnú Ntìaná, at'aha tsa b'a n'oo, chánka chjí xi n'ekjóhoo. ³⁶ Tjihin nga n'e chúkjuo ni xi tímat'on, tu xi kama n'ehenu ni xi mjehe Ntìaná ko b'a ts'ín sakúhunuu ni xi kitsúya títjun nga tsjá. ³⁷ At'aha b'ì ts'ín tjit'a éhen Ntìaná:

Ndyja sa ichí nga kj'uaí xi tjihin nga kj'uaí, najmi ta k'uandayaha ra.

³⁸ Xuta xi ts'an xi ja naxu nginkán k'úéjña tík'un tu ngat'aha nga s'ejihìn an.

Tunga tsa ngjuainjihistun, najmi ta sasíhinna kui xuto.

³⁹ Ná najmi xuta xi finjihistun nga tífi xi má nga ndyja. S'ejin níná ko tíchuhún anìmaná.

11

B'ì ts'ín tísejña chji ni xi 'mihì ko nkú tsuhu ra nga s'ejinná Ntìaná

¹ Nk'ie nga s'ejinná Ntíaná, ya kixiá nga n'ekjáíhín ni xi tíchuyáhaá kò behe tak'aán nga kjuaxí ni xi najmi tíma chjiná. ² At'aha kis'ejihín xuta xi kis'e nístjin nk'ie, kui nga nda ts'in incha kichubanijmíyaha.

³ At'aha s'ejinná Ntíaná, kui nga yahaná nga én xi tsitjuhu ts'a Ntíaná kits'ínndakoho asuntee kò mankjinná nga ni xi tíyaá kin'endakoho ni xi najmi ma chji.

⁴ At'aha kis'ejihín Abel Ntíaná, kui nga kitsjáha rá Ntíaná chje xi 'yún nda sa nga xi kitsjá Cain. At'aha kis'ejihín, kui nga Ntíaná b'a kitsúhu nga kui xi nku nda xi naxu kò kits'ínkjáíhín chjehe. Kò ndaha tsa ja k'ien Abel, tunga títakú chubayaháná xi nkú ts'in kis'ejihín.

⁵ At'aha kis'ejihín Enoc Ntíaná, kui nga Ntíaná ngjiko tít'uhun rá ndjiojmi ján kò najmi k'ien. Najmi tá kisakúhu, at'aha Ntíaná jakj'ájihínséhen. Kò kintehe ni nga kichjubé, nda ts'in kichubanijmíyaha nga kits'ín ni xi kisasihín Ntíaná.

⁶ Tsa najmi s'ejihín xuta Ntíaná, najmi tjín xi nkú ts'in sasíhín rá Ntíaná xuta xu'bo. At'aha xi mjehe kj'uaík'un tíñaha Ntíaná, tjíhín nga s'ejihín nga tíña Ntíaná kò nga Ntíaná tsjáha ni xi nda xuta xi bangisaihi.

⁷ At'aha kis'ejihín Noe Ntíaná, kui nga kint'é'éhen nk'ie nga Ntíaná kitsúya títjuhun rá ni xi najmi kjee ma chji kò kits'ínnda tsutsu chánkoò nga kits'ínk'anki xuta xi ts'e. B'a ts'in kis'ejñanehe rá xuta nga kfe, kò kisakúhu Noe nga naxu kama nginkun Ntíaná at'aha kis'ejihín.

⁸ At'aha kis'ejihín Abraham Ntíaná, kui nga kint'é'éhen nk'ie nga kichubaha nga ngjuai nanki xi ts'íínkjáíhín askahan, ndaha tsa najmi be sisin má nga ngji nga tsutju. ⁹ At'aha kis'ejihín, kui nga y'ejñaha nanki xi kitsúya títjuhun rá Ntíaná nga tsjáha, ndaha tsa y'ejña xi nkúhu nku nda xi xin nibáha. Ni'ya najyunte y'ejñayako Isaac kò Jacob, xi askahan tá ts'íínkjáíhín ni xi kitsúya títjuhun Ntíaná. ¹⁰ B'a kits'ín Abraham at'aha ja tíñajin kjuankjintak'uhun nga nanki xi najmi ndyja k'uéjña, xi Ntíaná k'uénda kò ts'íínnda.

¹¹ Kò at'aha kis'ejihín Abraham Ntíaná, kui nga kik'aihi rá nga'yún nga kamaha na'mi, ndaha tsa ja chá nkjún kò ntí Sara, at'aha kis'ejihín nga Ntíaná ts'ííntjusun ni xi kitsúya títjuhun. ¹² Kui nga nku nda xi najmi tá tjíhín rá nga'yún yjonintehe, kui xi kis'ehe ntje xi b'a ts'in nkjin tsichu ma xi nkúhu niñu xi tjín nk'a ján kò xi nkúhu tsumí xi tjín andai ntáchak'uun, kui xi najmi maha s'exki.

¹³ Ngayjee xuta xu'bi incha k'ien nga najmi kits'ínkjáíhín ni xi kitsúya títjuhun Ntíaná nga tsjáha. Tunga incha kis'ejihín rá kò kama chubayaha niu, kò b'a incha kitsú animaha nga kui xi xin incha nibáha kò nga tu tjímasúhún asuntee. ¹⁴ Xi b'a

incha tsu, kui xi bakúchji nga nanki xi ts'e t́incha bangisjai. ¹⁵ At'aha tsa tu nku kama bahá ra má nga incha nibaha, kik'óya ra ngáha kai. ¹⁶ Tunga kama mjehé ra nku ante xi 'yún nda sa, kui xi t́jña ndjiojmi ján. Kui nga najmi ma subahá ra Nt́ianá nga ya nga kui xi Nt́iaha xuta xu'bo, at'aha Nt́ianá ja y'éndaha nku nanki.

¹⁷ At'aha kis'ejihin Abraham Nt́ianá, kui nga kitsjáha Isaac xi nkúhu tsa chje nk'ie nga kikjut'ayák'uhun Nt́ianá. Kama k'un nga xi nkúhu nku chje tsjá ntí nku tutuhu, ndaha tsa ntíu kinchjain Nt́ianá ¹⁸ nga b'í kitsúhu: "Isaac y'aha ra ntje xi s'ehi." ¹⁹ B'a kitsú Abraham nga Nt́ianá t́ihin nga'yún xi má nga ts'ínkj'áya ngáha ra xuta ngabayoo. Kui nga kisakú ngáha ra ntíhi xi nkúhu tsa j'áya ngáha ra.

²⁰ At'aha kis'ejihin Isaac Nt́ianá, kui nga nda kinchjanehe Jacob ko Esau nginkun Nt́ianá nga kitsúyaha ni xi kama askahan.

²¹ At'aha kis'ejihin Jacob Nt́ianá, kui nga kintehe ni nga kuayáha, nda kinchjane nginkun Nt́ianá nga nkúnkú ntíhi Kuse. Kits'intsjohó Nt́ianá nga y'a'yúhún ko ya yánisehe nga tsisintjen.

²² At'aha kis'ejihin Kuse Nt́ianá, kui nga kintehe ni nga kuayáha, kitsúya títjun nga kuichú nistjin nga kuitju xuta Israel ante Egipto ko kitsúya xi nkú n'ehé nintaha.

²³ At'aha kis'ejihin xi cháha Moise Nt́ianá, kui nga kingjáña 'maha ntíu jan sá t́ihin nk'ie nga kitsin, at'aha incha kieke nga tsjo t́in ntíu ko najmi kitsankjún kjuat'exuma xi kitsjá nda reihí Egipto.

²⁴ At'aha kis'ejihin Moise Nt́ianá, kui nga najmi kits'ín yuhu nga ntíhi takj́ihin nda faraon k'úihin ra nga ja kama chá. ²⁵ Kama mje níhi nga ta sakút'aha kjua'un xi tíbehe xutaha Nt́ianá ko najmi nga ts'íintsjojin kutju kjuatsjo xi tsjá ngatit-suun. ²⁶ Kits'innkjink'un nga 'yún chjí saha ra kjuanimá xi sakúhu nga kjuanchiná xi t́in ante Egipto, at'aha kikuyáha chjí xi ts'ínkjáihin askahan. Ta kuihi kjuanimá xi akahan sakúhu xi ts'ín nibá Nt́ianá ngajohó.

²⁷ Ko at'aha kis'ejihin Nt́ianá, kui nga tsitjuhu ante Egipto ko najmi kitsankjún kjuakjahan nda rej. Najmi kits'ínkjehe k'un, at'aha b'a kama xi kieke Nt́ianá xi najmi ma chji kamaha. ²⁸ Ko at'aha ya kis'ejihin Nt́ianá, kui nga ts'asjehe S'í Pascua ko kitsjákuá nga jní n'ek'ikoho ankjuaha ni'yaha xuta Israel, tu xi ntítsje xi ts'ínk'iehen ntí tjuhun xuta Egipto najmi ts'ínkoho ntí tjuhun xuta Israel.

²⁹ At'aha kis'ejihin xuta Israel Nt́ianá, kui nga j'atikjáha Ntáchak'un Niú xi nkúhu tsa nanki kixi. Tunga k'ienjinntáhá

já jun Egipto nk'ie nga kama mjehe nga b'a ta incha ts'ín ko kui.

³⁰ At'aha kis'ejihin xuta Israel Ntiana, kui nga tsixuntuhu xjoho nanki Jerico askahan nga y'emandai xuta Israel yo yatu nistjin tjin. ³¹ At'aha kis'ejihin naska Rahab Ntiana, kui nga najmi k'iehen xi nkuhu xuta xi najmi kint'e'en, at'aha nda ts'in kits'inkjihin ja jun Israel xi tsichukase maña yo.

³² Ko mi nihi xi xin sa? Tse nkjun ngjuaikona tsa kuinch-janijmíyahana nda Gedeon, nda Barak, nda Sanson, nda Jefte, nda David, nda Samuel ko ja profeta. ³³ At'aha kis'ejihin Ntiana jóo, kui nga tjin xi kits'in nganaha ra ja rej, ko nga nda tsatéxumaha xuta xi ts'e, ko nga kits'inkjihin ni xi kitsúya titjun Ntiana nga tsjaha, ko nga kits'in nganaha xoo, ³⁴ ko nga kits'ink'ienya nd'i xi tu xi 'yuhun, ko nga tsitjunkihi yjoho nga kis'ehe kicha, ko nga kitsja nga'yuhun yjoho ndaha tsa najmi ta chukjuaaha ra, ko nga ndja ts'asje yjoho nga kikjan, ko nga tsanka tjenni ja jun kontraaha.

³⁵ Kis'e jminchjin xi kits'inkjan tik'un ngaha ra xuta xinkjin xi ja k'ien. Ko tjin nga xi un kiekehe nga k'ien, at'aha ante xi 'yun nda sa nga kjuaiya ngaha ra mjehe. Kui nga najmi kits'in yuhu nga ts'ihin ni xi kik'ihin tu xi kama nda hi ra kai. ³⁶ Ko ta tjin xi kichajnuha ko kis'ehe, ko santaha kis'e'yun ko kis'entuyá'yun.

³⁷ Ko tjin xi ndjio kis'ehe, ko xi kicha'ya kitikjaha, ko xi kicha ndju kin'ek'ienkoho. Ko tjin xi y'emasun nga chuba kingjaha tjabaxihin chutsanka ko xi ts'e chutentsu. X'an y'entu, ko kitsjenni uncha, ko kin'e'uhun. ³⁸ Y'emasun nanki kixiu ko ajin asunntu tjenki. Y'entuyá tixa ngijoo ko tixa xi yja t'anankiu. Xuta xu'bi, kui xi 'yun nda kama nginkun Ntiana. Asunntee najmi tjeheh ra xuta xu'bi.

³⁹ Nda ts'in kichubanijmíyaha ngayjee xuta xu'bi at'aha kis'ejihin Ntiana, tunga najmi nistjihin kisakuhu ni xi kitsúya titjun Ntiana nga tsjaha. ⁴⁰ B'a kama at'aha kits'in kuantana Ntiana. Najmi kitsja nga nkuhu kui xuta xu'bo kama xi tihin nga kama. Kama mje nihi Ntiana nga ta nja ta nja kamakaá xuta xu'bo xi tihin nga kamaá.

12

B'i ts'in tis'ejña chji nga Ntiana ts'ink'a niya xi tjoho

¹ Kui b'a maha, kitsendáihiná xuta xi bakú chubayaná xi nkú ts'in kis'ejihin Ntiana. Kui nga t'entu t'axihinná tu mi nihi ni xi ts'in'áiná ko ngatitsun xi mjehe k'ojenkiná, ko tjen nga'yuhun yjoná nga kfin jahaná má t'bankiaán. ² Nkúhu Jesu xi n'esihin. Kui xi kik'atuts'ihin nga s'ejinná ko ts'in nga s'ejinná xi nkú ts'in tihin nga s'ejinná. Kikie titjun kjuatsjo

xi sakúhu kō kui nga kits'ihin nga'yún nga k'ient'á kruu kō najmi nkjún kamaha ngat'aha kjuasuba xi kisakúhu nga b'a ts'in k'ien. Kō askahan y'eñat'aha Ntjaná má nga batéxuma.

³ Chase chubayohoo Jesu xi 'yún nkjún kits'in chukjua nk'ie nga kitsújnu kitsút'aha já ngatitsuun. Chase chubayohoo, tu xi najmi kfentahanuu kō kfehe ra tak'un. ⁴ Tibixkjangkoo ngatitsuun, tunga najmi kjehe sakúnuu ngabaya nga b'a tin'o.

⁵ Kō ja kin'echayo én xi tsjánnyánuu, xi títsuya nga jun xi ntíhi Ntjaná. At'aha b'i ts'in tjit'a:

Ji ntína, najmi tu tohón mahi éhen Ntjaná xi ts'ínk'a niyáhi, kō najmi tu n'ekjehi tak'uin nk'ie nga ndjá kuinchjakohi.

⁶ At'aha Ntjaná ts'ínk'a niyáha xi tjoho, kō bjáha ngatentee xi bichú ma ntíhi.

⁷ N'echukjuo nk'ie nga ts'ínk'a niyánuu Ntjaná, at'aha Ntjaná tít'sínkonuu xi nkúhu ntíhi. Ngatentee xi tí'mi na'mi ts'ínk'a niyá ntíhi. ⁸ Tunga tsa najmi ts'ínk'a niyánuu Ntjaná xi nkú ts'in ts'ínk'a niyá ngayjee ntíhi, tu a ntínú ma, najmi ntí kikjihin jun.

⁹ Nk'ie nga ndyjaná, na'miná xi tjin ei asunntej ts'ínk'a niyáná kō yankjáán. ¿Nkú ts'in najmi 'yún kuinú'yá'éhen raá Na'miná xi tijná ndjiojmi ján ma, tu xi sakúhuná nga kuintsuba tik'uhunná? ¹⁰ Najmi tu xi tsehé ts'ínk'a niyáná na'miná. Ts'in xi nkú ts'in ma chubayaha. Tunga nk'ie nga Ntjaná ts'ínk'a niyáná, ngandaná b'a ts'in, tu xi b'a ts'in ta je kamahaná xi nkuhu kui. ¹¹ Kjuaxi nga najmi tsjo maná nk'ie nga tjin xi ts'ínk'a niyáná. Ma un níná. Tunga xi b'a ts'in 'bai niyáha, kui xi askahan b'eñajin kjuajyu kō be xi nkú ts'in naxu fiko yjoho.

¹² Kui b'a maha, n'ehenu nga'yún. Tjen nga'yúhun ruu yjonuu. ¹³ Niyá xi naxu tjen tankíno, tu xi kamandaha tsuku xi nimat'a kō najmi ta ts'ónki saha.

B'i ts'in tís'eña chji nga najmi kfi t'axíhin Ntjaná

¹⁴ Tinchísjo nga kas'ekonuu kjuajyu ngatentee xuta kō nga kjuaje tintsubajjun. At'aha xi najmi tijnajin kjuaje, kui xi najmi skué Ntjaná. ¹⁵ Nda nda chasoo nga najmi tu kas'e ajinnuu nku xi najmi ts'ínkjáihin kjuandaha Ntjaná, tsa xi najmi nda s'eyaha kō as'ai tsjá kjuasti kō ts'ín nga ajihin nkjin xuta ngjuaitse ni xi najmi ndaha.

¹⁶ Najmi tu kas'e ajinnuu xi chuba kjúántukohó xinkjín kō ta ndaha xi najmi skuenkjún Ntjaná xi nkú kits'in Esau. Kui xi kama ntí tjun kō nga kui ts'ínkjáihin ni xi ts'e na'mihí, tunga nkuhú nichine kikatéñaha ni xi kanéhe kai. ¹⁷ At'aha yo xi nkú ts'in askahan kin'e t'axín, nk'ie nga kama mjehe

nga ts'ínkjáíhín nga nda kuinchjanehe na'mihí kai. Ndaha tsa kikjintá nga tsangisjai niyá, tunga najmi ta kis'ehé ra nki ni xi kits'ín.

¹⁸ Jun najmi b'a kamat'on xi nkú nga kamat'ain xuta Israel. Kui xi ngjik'úhún nku asunntu tjennki xi tijná ei asunntej, xi kis'ejña ndzjen ndzjen nga kití, má nga kama nistjen nistjen ko kis'ejyún ko ntjo kama. ¹⁹ Ko kinu'yá tjio ko nku nta xi kinchja. Xuta xi kint'é ntjo tsanki nga najmi ta kuinchjako saha ra, ²⁰ at'aha najmi tsichukjuaha kjuatexuma xi b'a titsuu: "Santaha ko chu xi kuasint'a tsuku asunntu tjennki tjihin nga ndjio s'ehé." ²¹ Tu ni xi nkjúhún tjin ni xi kama chjiu nga santaha Moise: "Tíb'atsé nkján", kitsú.

²² Tunga máha jun, tsankink'úhún Asunntu Tjennki Sion, nanki xi ts'e Ntjaná xi tijná tikuun, nanki Jerusalen xi tijná ndjiojmi ján, má nga kama njakú nkjin nkjún ntitsje xi tits'intsoho Ntjaná, ²³ má nga kama njakú xi tjun kama ntihí Ntjaná, xi tjintut'a j'áíhín ndjiojmi ján. Tsankink'úhún Ntjaná xi kuasehe mí nihi xi kits'ín ngayjee xuta, má nga tjintu animaha xuta xi naxu kits'ín, xi ja kama xi tjihin nga kama. ²⁴ Tsankink'úhún Jesu xi kits'ínchjéhen Ntjaná nga y'énda tsetse nku ni. Ko ta tsankink'úhún jni xi kisaténdzjo, kui xi bakú chubayaná ni xi 'yún nda sa nga xi tsakú chubaya jnihí Abel nistjin nk'ie.

²⁵ Chuhún yjonuu. Najmi tu n'e t'axiún xi tinchja. At'aha yaá nga najmi tsitjunki nistjin nk'ie xuta xi kits'ín t'axín xi ndjá kinchjakohe ei asunntej. Kui nga, nkú ts'ín kuitjunkihiná ná tsa najmi n'esihiún xi tijná ndjiojmi ján xi ndjá tinchjakoná nd'ai? Kui xi Ntjaná. ²⁶ Nistjin nk'ie ntaha Ntjaná kits'ínk'atsé t'anankiu, tunga nd'ai titsuya títjun ni xi ts'ín nga b'i titsu: "Nku niyá ts'ínk'atsé sa t'anankiu ko santaha nk'a ján."

²⁷ Nk'ie nga "nku niyá sa" titsu, kui xi tsuhu ra nga chjúxin ni xi kin'endo, ni xi maha f'ajniyá, tu xi b'a ts'ín s'entuhu ni xi najmi maha ra f'ajniyáha. ²⁸ Najmi ma f'ajniyá má batexuma Ntjaná, ko kui xi n'ekjáíhín. Kui nga tjeheh raá máb'achjhi Ntjaná ko n'etsjohó xi nkú ts'ín sasíhín nga 'yún chankjáán. ²⁹ At'aha Ntjaná, kui xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'ínk'ejje tu mí nihí ni.

13

B'i ts'ín tís'ejña chji xi nkú ts'ín kuintsubaqá

¹ Tehente b'i ngján n'etjój xinkiu, at'aha nkuhú maha Na'minuu. ² Najmi tu n'echayo nga nda ts'ín n'ekjóhoon xi kj'uaísenuu ni'yanuu, at'aha tjin xi kits'ínkjáíhín ntitsje ni'yaha nga najmi be tsa ntitsje xi j'aisehe.

³ Tjantaha ruu yjonuu xi kjintuyá'yún, xi nkúhu tsa kō tā jun kisuntuyá'yúnkoo. Kō tā tjantaha ruu yjonuu xi kjuanīma tí'ajin xi nkúhu tsa kō tā jun b'a tímat'on.

⁴ Ngatento chanjkún kjuabixoon, chanjkún xi tintsu_bakoo, at'aha Ntīaná ts'ínkōkjuā xi tjin xi kjuájñakō nga najmi kjeē bixan kō xi k'uat'aha xinkjin.

⁵ Najmi tu toon n'e mjo. Katumahanuu ni xi tjinuu. At'aha b'i kitsú Ntīaná: "Ndahachí najmi k'uejñaha kō tā ndaha najmi ts'in nga maha." ⁶ Kui nga ma k'aán nga b'a bixíhinná: Ntīaná basinkona, najmi tjin ni xi kuinchánkjúnna.

¿Mí nihi xi kama ts'ínna xuta?

⁷ N'ekj'áitsjohoon yjonuu já k'aku xi kis'enuu, xi kitsúyanuu éhen Ntīaná. N'enkjintak'un xi nkú ts'ín y'entu kō xi nkú ts'ín jet'a nistjihin, kō b'a ts'ín tā n'e s'ejion Ntīaná xi nkú ts'ín kis'ejihin Ntīaná.

⁸ B'a ts'ín tjiyaha Jesucristo nk'ie xi nkú ts'ín tjiyaha nd'ai, kō tu nkú b'ahá ts'ín s'eyaha. ⁹ Najmi tu 'bainto tsa tjin xi k'uanachanuu nga kuakúyanuu kj'ai kj'ai ni. Nda tjin nga sakú nga'yúhun animaná ajin kjuandaha Ntīaná, najmi ajihin kjuatéxuma xi tsjá xuta xi b'a tsu nga nichinee sakújinná nga'yún. Ndahachí najmi basinkoná kui ni.

¹⁰ Nginkun Ntīaná tijnána nku nachan chje. Yaá nga tíjña nkjúhun já na'mi xi ts'ínxát'aha ninku najyuntee nga kjinē chje xi s'ejñasun nachan chjená. ¹¹ Tíjña nga nda na'mi tíjuun fas'enko jnihi chu ante xi 'yún nkjúhun ninku najyuntee nga tsjá chje tu xi n'endyjat'aha rá ngatitsuhun xuta, tunga najmi máhá tjinu xuta s'etí yjonintehe chu. Natsin ní s'etí. ¹² Kui nga un kikiehe rá Jesu natsin nantio, tu xi jnihi kits'ín jekoho xuta. ¹³ Kui nga tjihinsehe ráá Jesu natsihin nantio kō kasakúná kjuasuba xi tā kisakúhu. ¹⁴ At'aha najmi tjiná ei nku nanki xi tíjña sín. Nanki xi s'ejña ní askahan tjenkiá.

¹⁵ Kui nga tehente n'etsjoho ráá Jesucristo, a jahá Ntīaná tín'etsjoho nga b'a tín'eé. Kui xi chjená. Katitju tsu'baá nga Jesu xi Ntíhi Ntīaná. ¹⁶ Kō najmi tu n'echayo nga n'oo ni xi nda kō nga b'i ngján tisinkoo xinkiu, at'aha tā sasihin Ntīaná chje xu'bi.

¹⁷ Tinú'yá'óhōon já k'akunuu kō chanjkún, at'aha kui xi basehe nga n'oo ni xi tihin nga n'oo, kō tihin nga ts'ínkjās'ehen kuenta Ntīaná. B'a n'oo tu xi tsjo k'úéhe rá nga ts'ihin xaha kō najmi áí kamaha xóo, at'aha tā ngandanuu tsa najmi áí kamaha xaha.

¹⁸ Nk'ie nga chubakoo Ntīaná, chubantjáini. Ndahá tjiya kjuankjintak'unni nga tín'ei xáni kō mjeni nga tu nkú ndahá n'ei.

19 Chubantjánú nginkun Ntíaná nku kjuanda, tu xi tsjante xatíhina Ntíaná nga kfínsenuu.

Nda xi kits'ínnda xujuin b'i ts'in títs'ínkjet'a

20 Ntíaná xi tsjáná kjuajyu, kui xi kits'ínkj'álya ngáha ra ngabayoo Nda Ntíaná Jesucristo. Kui xi Nda bastu chánkaha chutsanko, at'aha jní xi ts'e y'éndakoho Ntíaná ni xi najmi maha fe. 21 Ntíaná katsjánuu ngayjee ni xi nda xi machjénnuu, tu xi kama n'etjusahunnu ni xi mjehe. Jesucristo kats'ínchjén nga katuma ajinná ni xi sasíhin. N'ekié yjoná nga tjíhin kjuachánka Jesucristo santaha tu nkjéhé ni. B'a katuma.

22 Jun já nts'e, tíbankinuu nga nda n'ekjóhooon én xi tib'et'ánuu ei nga títsjaníyanuu, at'aha najmi 'yún tse ni xi kuakiet'á.

23 Mjena nga choo nga ja tsitju'a nubayoo nda nts'eé Timoteo. Tsa kj'uaíse xatína, kfínka ko kui nk'ie nga kfínsenuu.

24 Tífaniñaha ngayjee já k'akunuu ko ngayjee xi kik'áts'ehe Ntíaná. Xuta ante Italia ta tífaniñanuu.

25 Ngatentoo kas'enuu kjuandaha Ntíaná.

Xujun xi kits'inntu Santiago

B'i ts'in kikjaniñaha Santiago xuta ninku

¹ An Santiago, an nda musu sihin Ntjaná ko Nda Ntjaná Jesucristo, títs'inkjínuu xujun jun xi y'ahanuu ntje te jo xi tsitjújihin ra ntje cháná Israel. Jun xi kindzjoyo asunntee.

Tífaniñanuu.

B'i ts'in tsakúya Santiago mí nihi xi basinkoná nga ndjá s'ejinná Ntjaná

² Jun já nts'e, tsjo nkjún katumanuu nk'ie nga nkjin tíkjá ni kuitjájiun nga nibanenuu. ³ At'aha ja yo nga nk'ie nga nibanenuu ni xi kuitjájiun ko nda bitjunku at'aha ndjá s'ejinnuu Ntjaná, b'a ts'in sakúhunuu nga kama n'e chúkjuo tu mí nihí ni xi kamat'on. ⁴ Tjehennto nga nk'ie nga tín'e chúkjuo, kjuachúkjuá xi tjinnuu kats'inndjuú xá xi ts'e ajin animanuu. Kui xi ngjuaikonuu nga kamo xi tjihin nga kamo ko s'eyanuu xi nkú ts'in tjihin nga s'eyanuu, ko najmi chumi nihi xi ndyjat'anuu.

⁵ Tsa tjin ajinnuu xi ndyjat'aha nga nanka ts'inkjink'un, katankihí Ntjaná ko Ntjaná tsjáha. At'aha kui ngayjehe k'un tsjáha xuta ko najmi b'éch'oho yjoho nga b'a ts'in. ⁶ Tunga xi kuankihí Ntjaná tjihin nga s'ejihin ko najmi tu jo jan katumaha. At'aha xi jo jan maha, kui xi nkú joyaha t'éhen ntáchak'uun, kui xi tu má fikohó ra ntjo. ⁷ Xi b'a ts'in tjíyaha najmi tu kakuyá nga Ntjaná tsjáha tsa mí nihi. ⁸ At'aha jo jan tjíyaha ko najmi ts'inndjuú ni xi ts'in.

B'i ts'in kitsúya Santiago nkú tjihin ra ngat'a ts'e xi x'an ko xi nchiná

⁹ Nda nts'eé xi x'an, kui xi tsjo katumaha, at'aha nk'a tjen nginkun Ntjaná. ¹⁰ Ko tsjo katumaha xi tí'mi ndanchiná, at'aha x'an nginkun Ntjaná. At'aha xi nchiná, kui xi ndyja xi nkú joyaha naxú xi tjin ajin jñoó. ¹¹ Nk'ie nga bitju ts'iu ko 'yún sje ma nubóo, ts'inxi jñoó ko jne naxúhu ko ndyjajihínsén kjuatsjotjihin. B'a ta ts'inndyja xi tí'mi ndanchiná ajihin xá xi títs'in.

B'i ts'in tsakúya Santiago ngat'a ts'e ni xi bitjajíáán

¹² Á b'a nda tjihin ts'e xi títs'in chúkjuaha ni xi tñibán'ehe, at'aha kui niu tñ'éjña chji yáha kui ko nk'ie nga nda kuitjuko kui niu, ts'injkáihin nga k'úéjña tík'un. Kui chjíu xi kitsúya títjun Ntjaná nga tsjáha xuta xi tjoho Ntjaná.

¹³ Nk'ie nga tjin xi tñibánehe nga ts'in ni xi najmi nda, najmi tu kats'innkjink'un tsa Ntjaná xi títs'in nibánehe kui niu. At'aha

Ntjaná najmi nchjaha nga ts'ín ni xi najmi nda, kō tā ndaha najmi ts'ín nibánehe xutā nku ni xi nchjaha tū xi ts'íhin ni xi najmi nda. ¹⁴ Ni xi nchja níhi animaha xutā, kui xi b'anachaha kō kje'yuhun tū xi ts'íhin ni xi najmi nda. ¹⁵ As'ai tū nku fásihín rā ni xi nchjaha animaha kō yō tsihin ngatitsuun. Kō nk'ie nga ja sá ngatitsuun, yō nibáha rā ngabayoo.

¹⁶ Jun já nts'ena, najmi tū ch'anachohō yjonuu. ¹⁷ Ngayjee ni xi 'yún nda xi 'bainá, kui nihi xi 'yún nda kō ndjiojmi ján nibáha rā. Kui xi tsjáná Na'miná xi kits'innda ngayjee ni xi bat'ai nk'a ján, xi najmi b'óntjaiya kō tā ndaha najmi f'ajniyá xi nkúhu nku nk'ién. ¹⁸ Kama mjehe nga kits'in maná ntíhi. Én xi bakúyaná ni xi naxu tjín, kui xi kits'inchjén nga kits'intinná, tū xi kuichu mahaná xi nkú joyaha tu xi tjun chjúsítjen ajihin ngayjee ni xi kits'innda.

B'i ts'in tsakúya Santiago xi nkú ts'in chúhūun njaá kō xi nkú ts'in t'íhin nga n'etjusaán éhen Ntjaná

¹⁹ N'ekj'áitsjon ni xu'bi, já nts'ena. Tintsuba ndo nga tasinñju, chúyakoo nga chubo kō 'ni katuma kjannuu. ²⁰ At'aha kjuakjoon najmi basinkoná nga naxu n'eé nginkun Ntjaná. ²¹ Kui b'a maha, t'entuhunu ngayjee ni xi si kō ni ch'onk'un xi tjín nkjún. N'esje nimakjuo yjonuu nga n'ekjóhōon én xi kis'entjējin animanuu. Kui xi t'íhin nga'yún nga ts'ínk'ankinuu.

²² Tunga n'etjusunnú éen. At'aha tsa tū nku kuasinñjuhú ruu kō najmi n'etjusun, yjonuu tích'anachō. ²³ Xi tū basínñjuhú rā éen kō najmi ts'intjusun, kui xi xi nkú joyaha xutā xi baseya nku chutsín nga basehe sénnistjihin, ²⁴ as'ai fi kō kutjuhú chayaha ni xi kuakie. ²⁵ Tunga máha xutā xi base sisihin kjuatéxuma xi naxu tjín, kjuatéxuma xi ts'in ndáiná, kō xi tū nku b'ejñajihín kui kjuatéxumoo, xi najmi ts'inchaya ni xi basínñjuhú nga tū sahá ts'intjusun ni xi títsu kjuatéxumoo, kui xutaha xi Ntjaná ts'in nga nda kamat'ain ajihin ni xi t'íncha ts'in.

²⁶ Tsa tjín xi b'a maha nga nda ts'in nginkun Ntjaná, tunga tsa tū sa najmi mahá ngáha b'éch'ohō ts'a xi nkú nga ts'in nchja, kui xi b'anachaha yjohō kō najmi chumi ni chj'íhi rā xi nkú ts'in benkjún Ntjaná. ²⁷ Tunga nk'ie nga bisinkaá ntí xi ja k'ien xi cháha kō jminchjín xi ja k'ien x'íhin nga un tibehe, kō nk'ie nga najmi n'esikaá yjoná ni ch'onk'un xi tjín asuntee, b'a ts'in je kō nda n'eé nginkun Ntjaná xi Na'miná maha.

2

B'i ts'in tsakúya Santiago nga ngúsuhún n'ekaá xutā

¹ Jun já nts'ena, Nda Ntjaná Jesucristo t'íhin kjuachánka kō kui xi s'ejinnuu. Kui nga najmi tū ngabi n'ehenu ajihin xutā.

² K'úéjñahā raá tsa kjuas'enjinnuu xi má nga ma ñjakúkoo xinkiu nku nda xi tjíyahā stjink'un toonsine kō yja najyun tsjo tjín, kō tsa tā kjuas'en yō nku nda x'an xi yja najyun chá. ³ Tsa nda n'ekjohoon nda xi yja najyun tsjo tjín nga: "Tinchin ante nda xu'bjí" k'úíhuun, kō tsa b'a k'úíhuun nda x'on: "Tisijnña ndjuí yō jí" kō tsa: "Tinchintet'ání" k'úíhuun, ⁴ tsa b'a n'oo, ¿a najmi ngabihí t'n'o? ¿A najmi ch'ohón ts'in ja t'n'enkjintak'un nga jun tichasohoo yá xi nk'a tjen?

⁵ Jun já nts'ena, tasinñjú nga Ntjaná j'ájin xutā xi x'an xi tjín asuntej tu xi sakúhu ra kjuanchiná xi tjíhin xi s'ejinná kō tu xi ts'ínkjáihín ra nga Ntjaná kuatéxumaha. Kui nií xi kitsúya títjun Ntjaná nga tsjáha xi tjoho. ⁶ Tunga máha jun, xi najmi chumi ni chjíhi ra n'e mo xutā x'an. ¿A najmi jáchínóohó xi b'anachanuu nga ngandaha n'o ni xi n'o kō a najmi kuihí xi fiko kjuayúnnuu nginkun já jue nga batéjénenuu? ⁷ ¿A najmi kuihí jóo xi najmi benkjún Jesucristo, kui xi ja ts'enuu?

⁸ Nda n'oo tsa n'etjusun kjuatéxuma xi xi 'yún nk'a tjen, xi nkú ts'in tjít'a xujun éhen Ntjaná: "N'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi." ⁹ Tunga tsa ngabi n'oo ajihín xutā, ngatitsun t'n'o kō kjuatéxumoo kuitsuyanuu nga jé tjennuu.

¹⁰ At'aha tsa tjín xi ts'íntjusunye kjuatéxumoo, tunga tsa ndyjat'ahá ra nga ts'íntjusun nku ni xi tjít'a yō, kui xi jé tsjehen ngat'aha ngayjee ni xi tjít'a kjuatéxumoo. ¹¹ At'aha xi: "Najmi tu ch'at'aihi chjíihín" kitsú, kui xi tā: "Najmi tu n'ek'iein" kitsú. Máha jí, ndaha tsa najmi ch'at'aihi chjíihín kō tsa x'ihín, tunga tsa n'ek'ienni aníma, tsa b'a n'ei, jé tjehin nga tibiynéi kjuatéxumaha Ntjaná.

¹² Chubo kō n'oo xi nkúhu tsa kjuatéxuma xi ts'in ndáiná n'ekokjuakohonuu. ¹³ At'aha nistjin nga kuasehe Ntjaná mí nihi xi kits'in xutā, najmi kama nimaha xi najmi kama nimaha xutā xingisoo. Tunga xi kama nimaha xutā xingisoo, kui xi nda kuitju kui nistiun.

B'i ts'in tsakúya Santiago ni xi 'mihí nga s'ejinná

¹⁴ Jun já nts'ena, ¿mí xi chjíhi ra tsa tjín xi títsu nga s'ejihín Ntjaná tunga tu sa najmi títs'intjusuhún ngá xi nkú ts'in s'ejihín? ¿A kamahá n'ek'anki tu ngat'aha nga b'a ts'in s'ejihín? ¹⁵ K'úéjñahā raá tsa nku nda nts'eé kō tsa nku nichjaá ndyjat'ahā najyun kō najmi tjíhin nichine. ¹⁶ Kō tsa tjín ajinnuu xi: "Tankíhin ndo, tich'okjó sisiun najyun kō chine sisiun", tsa kuitsuhu tunga najmi kuasínkóhó nga tsjáha ni xi machjéhen, ¿a najmi tu kjuandahá b'a kuitsu? ¹⁷ B'a tā ts'in tjíña ngat'a ts'e xi nkú ts'in s'ejinná. Tsa najmi t'n'etjusaán xi nkú ts'in s'ejinná, b'a ta joya xi nkúhu tsa ndahachí najmi s'ejinná.

18 Kutsa tjihin xi b'a kuitsu: "Ji xi s'ejihin Ntjaná ko an tits'intjusan ni xi nda." Tunga takúchjihini nga s'ejihin Ntjaná nk'ie nga najmi tin'etjusuin xi nkú ts'in s'ejihin, ko an ni xi tits'intjusan kuakuchjiko ho ra nga s'ejinna Ntjaná. 19 Ji xi s'ejihin nga nkúhú maha Ntjaná. Nda nkjún n'ei. Tunga jáindoohó b'a ta ts'in s'ejihin, ko b'atsenkjún.

20 Najmi nda ts'in tin'enkjintak'uin. ¿A mjehe chai nga najmi basinkoná nga s'ejinná Ntjaná tsa najmi tin'etjusaán xi nkú ts'in s'ejinná? 21 Ntje cháná Abraham naxu tsichu ma nginkun Ntjaná tu ngat'aha ni xi kits'intjusun nk'ie nga kitsjá Isaac xi ntíhi xi nkúhu chje asun nachan chje.

22 Tiyai nga nkúhú tsichu ma xi nkú ts'in kis'ejihin Abraham ko xi nkú ts'in kits'intjusun ni xi kik'ihin. Xi nkú ts'in kis'ejihin, kui xi tsichu ma ndjuú nk'ie nga kits'intjusun ni xi kik'ihin. Kuihi ni xu'bi xi 'mihí nga s'ejinná. 23 B'a ts'in tsitjusun ni xi tít'a xujun éhen Ntjaná: "Kis'ejihin Abraham Ntjaná ko kui niu xi kits'inchíhi ra Ntjaná nga Abraham xi nku nda xi naxu." Ko b'a kik'ihin Abraham nga kui xi nda'amigoho Ntjaná. 24 Tíyo nga naxu bichú ma xuta nginkun Ntjaná tu ngat'aha ni xi ts'intjusun ko najmi tu nku ngat'aha nga s'ejihin Ntjaná.

25 Ko b'a ta kamat'ain naská Rahab. Naxu tsichu ma nginkun Ntjaná tu ngat'aha ni xi kits'intjusun, nk'ie nga nda ts'in kits'ínkjáihin já Israel xi tsichuse 'maha nankihí ko kitsjániyáha nga xin kits'ínkji. 26 Xi nkú ts'in najmi tíjña tík'un yjonintehe xuta nga ja bitju animaha, b'a ta ts'in najmi tíjña tík'un xi nkú ts'in s'ejinná Ntjaná tsa najmi tin'etjusaán xi nkú ts'in s'ejinná.

3

B'i ts'in tsakúya Santiago nkú k'uhun njaá

1 Jun já nts'e, najmi tu nkjin xi kama já maestru kas'e ajinnuu, at'aha yo nga jin xi já maestru ndyun nkiní 'yún ndjá chasehe ni xi tin'eí nga xuta xingisoo. 2 At'aha ngatenteé n'eé nkjin tíkjá ni xi najmi b'a tjin. Tsa tjin xi najmi bitju ts'a ni xi najmi b'a tjin, kui xi ja tsichu ma xi tjihin nga kama ko ta maha b'éch'oyehe yjoho tu mí nihí ni.

3 Nk'ie nga b'e'aháá n'úts'a ndje tu xi kuint'é'éhenná, ndaha tsa chánka tunga nt'éhenná. 4 Ta chase chubayohoo yábarku. Ndaha tsa i ko ndaha tsa b'i ngján 'yún nibá ntjo xi kjenimanehe, tunga já xi ts'ínkohó yóo fiko xi má nga mjehe, at'aha yá íchí xi tjen tuts'in yábarku xi bate ntóo tsjániyáko ho ra.

5 B'a ta tjin ngat'a ts'e njaá. Kui xi nku tíkjá íchíhi yjonintená, tunga mahá ra ts'in ni xi i. Chase chubayohoo xi nkú ts'in kutin íchí nd'í maha b'éti nku jñáchá chánka. 6 Xi nkú joyaha

nku nd'í njaá. Tu xí ch'onk'uhún. Yjonintená tíñajin tunga ts'ínkatsúnyehéná. Ngak'ien b'é't'a nd'íhi njaá, kō kui xi b'é't'a nd'í xkī nistjin xi kich'aá.

⁷Ngayje tíkjá chū kjan xi tjin ma n'ent'é, nisee, ye, chū xi tjin ajin ntáchak'uun. Kui xi xutá ts'innt'éhe. ⁸Tunga ndahá nku najmi mahá ts'innt'é njaá. Kui xi nku ni ch'onk'un xi najmi ma n'ek'íejña jyu. Xi nkúhu ye, kitsejihin ra xán xi ts'ínk'ienná.

⁹Njaá n'echjéén nga n'etsjohó Ntia Naminá kō tā kuihi xi n'echjéén nga én xi najmi nda 'mihí xutá, xutá xi Ntianá kits'innda nga kik'íeyahá xi nkúhu kui. ¹⁰Tā kuihi tsu'baá bitjuhu én xi n'etsjokohō raá Ntianá, kō tā kuihi xi bitjuhu én xi najmi nda 'mihí xutá. Jun já nts'ena, najmi tjihin nga b'a n'eé.

¹¹¿A mahá tā kuihi ntá tixá xi bitjuhu ntánijua xi nda tā bitjuhu ntánijua xi sja? ¹²Jun já nts'ena, ¿a mahá tsjá tu olibo nku yá higuera? ¿A mahá tsjá tu higo nku n'ú tuntsajé? B'a tā ts'in, tā ndaha najmi ma bitjuhu ntánijua xi nda nku ntá tixá má bitju ntánijua xi ntia.

B'í ts'in tsakúya Santiago kjuankjink'un xi nibáha ra Ntianá

¹³¿Yá xi nanka ts'innkjink'un ajinnu kō mankjihin ni xi tjin? Kixi katjiko yjoho kō kats'in ni xi nda nga nimakjua kat'asje yjoho, kō b'a ts'in katakúchjiji nga kjuaxi nga kui xi nanka ts'innkjink'un. ¹⁴Tunga tsa kjuaxintak'un tíñajin animanuu kō mjenuu nk'a kuankihun xinkiu, najmi tu tsjo katumanuu, at'aha b'a ts'in tibiyunéhenu én xi naxu tjin ni xi bakúya. ¹⁵Xi b'a ts'in ts'ínkjink'un, najmi Ntianá xi tibakúyahá xi nkú ts'in nanka ts'ínkjink'un. Asuntee ní ts'e, kjuankjintak'uhun xutá nibáha ra, kō ndanindoō ts'e. ¹⁶At'aha xi má nga tjin kjuaxintak'un kō xi má nga nk'a fihí xinkjin xutá, najmi nkúhú y'a xinkjin kō ngayje tíkjá ni ch'onk'un ma.

¹⁷Tunga xutá xi Ntianá tsjáha nga nanka ts'innkjink'un, kuihi xu'bo xi je nginkun Ntianá, tjihin kjuajyu, nda tjíyaha, najmi si, nima tjíyaha kō ni xi nda ts'in, najmi ngabi ts'in, kō naxu ts'in.

¹⁸Xutá xi b'éntje kjuajyu, kjujyu sakúhu. Kui ni xi nga chjihí nga naxu ts'in xutá.

4

B'í ts'in tsakúya Santiago mí nihi xi ngakjá t'n'eé

¹¿Má nibáha ra kjuachán kō kjuasti xi s'e ajinnu? ¿A najmi ngat'aha ní ni xi fasihun nibáha ra? Kui niu xi kjánkonuu. ²Mjenuu tsa mí nihi, tunga najmi sakúhunu. N'ek'ion animá kō ma xintak'un, tunga najmi mahá bichú tjennkiu ni xi mjenuu. N'estikoo xinkiu kō bixkjankoo. Najmi sakunu ni xi mjenuu at'aha najmi Ntianá binchuhuu.

³ Kō nk'ie nga binchu, najmi n'ekjohoon at'aha ngakjá binchu. Ni tiya xi mjehenuu n'etsjojún, kui nihi xi binchu. ⁴ Jun xi najmi kixi yjankiu Ntíaná! ¿A najmi yanú nga xi tjohō asuntee, kui xi kontraha Ntíaná? Tu yáhá ni xi mjehe nga kama ndamigohō asuntee, kui xi nda kontraha Ntíaná títs'in ma yjohō.

⁵ Tjihin sin nga b'i ts'in tjit'a: "Espirituhu Ntíaná xi y'éñajinná, kui xi 'yún mje ts'atihí ñá." ⁶ Ntíaná tsjá saná kjuanda. Kui nga b'i títsuhu xujun éhen Ntíaná: "Ntíaná tsjáha kjuanda xi nimakjua kō fi kontraha xi ngak'un."

⁷ Kui nga nimakjua n'esjehenu yjonuu nginkun Ntíaná. Tankín kontrolhōo ndanindoo, kō kui xi ngjuai t'axinnuu. ⁸ Tankínk'un tiñohōo Ntíaná, kō Ntíaná nibak'un tiñanuu. Jun xi n'o ngatitsun, je tintsuhōo. Jun xi jo jan tjiyanuu, n'oo nga katumaje animanuu. ⁹ N'ekio yjonuu nga tjennuu nginkun Ntíaná. Tankínchj'aha ruu animanuu nga ch'jú. Antehē nga chajnuu, tū sahá ch'jú. Antehē nga tsjo k'úénuu, tū sahá kat'e nusin nusinnuu. ¹⁰ N'e nimakjuo yjonuu nginkun Ntíaná, kō kui xi kjanínk'anuu.

B'i ts'in tsakúya Santiago nkú ts'in chasééhe já nts'eé

¹¹ Jun já nts'e, najmi tū chubatit'ón xinkju. Xi nchjatit'ain nda nts'e kō xi basehe tsa nda kō tsa najmi nda títs'in nda nts'e, kui xi tinchjatit'ain kjuatéxumaha Ntíaná kō b'a títsu nga najmi kixi tinchja kjuatéxumoo. Tsa b'a tibixín nga najmi kixi tinchja kjuatéxumoo, najmi tínu'yá'éihin. Ji ní xi chuba tíchasehé rí tsa nda kō tsa najmi nda títsu kjuatéxumoo. ¹² Nku tutuhú maha xi kitsjá kjuatéxumoo, kui xi basehe tsa nda kō tsa najmi nda ni xi ts'in xuta. Kui xi maha ts'ínk'anki xuta kō ts'in nga ndyja xuta. ¿Tunga yáha ji xi tíchaseihí tsa nda kō tsa najmi nda ni xi títs'in xuta xinki?

B'i ts'in tsakúya Santiago nga aya ntsja Ntíaná kuintsubayaá

¹³ Máha nd'ai jun xi b'a bixiún: "Nd'ai kō tsa ndyjunni kuankiaán nanki xu'bo. Tsa nku nú kamaná yo. Ch'atsee kō kuatēñaá ni kō n'e nganasaán toon." ¹⁴ B'a bixiún, tunga najmi yanú ni xi kamat'on ndyjunni, tsa kuintsuba so. Jun xi nkú joyaha nintj xá xi kutju ma chji kō kutjuhú ndyjajihínsén.

¹⁵ Tu sa ní b'i tixiún: "Tsa mjehe Ntíaná, katsjáná nistjín kō chaséé ni xi n'eé." ¹⁶ Tunga nd'ai, nk'a t'n'esjo yjonuu ajihin kjuangak'unnuu. Ngatentee xi b'a ts'in nk'a b'asje yjohō, kui xi najmi nda ni xi títs'in. ¹⁷ Xi be xi nkú ts'in ts'jin ni xi nda kō najmi b'a títs'in, kui xi títs'in ngatitsun.

5

B'i ts'in tsakúya Santiago ni xi tjeheñ ra xuta nchiná xi najmi naxu ts'ínko xuta musuhu

¹ Jun xi 'minuu xuta nchiná, ch'íu kō ch'íibo ngat'aha kjuanimá xi nibanenuu. ² Ja tsatsun kjuanchinánuu. Ja jehe xubíu najyunnuu. ³ Ja katju tsjían toonsinenuu kō toontabanuu, kō kui tsjion xi kjuakúchji nga ch'on kin'o kō ts'ínkje yjonintenuu xi nkú ts'in ts'ínkje nd'íu ni xi tjín. Jun xi tich'atjō kjuanchiná nistjin nd'aj xi nistjin xi fekuhu.

⁴ Chase maruu. Najmi y'echjihuu xuta musu xi kits'inxájin jñánuu, kō toon xi najmi y'echjihuu tikjintáya nga tifi kontránuu. Ni xi tikjintáyaha já musu xi j'áya ntjenuu, kui xi ja tsichu nginkun Ntjaná xi tjihin nga'yún. ⁵ Ni xi nkjún tsjo ts'in tintsuboo ei asunntej kō najmi tib'ech'óho yjonuu ngayjee ni xi mjenuu. Tín'e chánko yjonuu, tunga xi nkú joyahá ni turu jun, xi tín'e chánka tu xi n'ek'iehen. ⁶ B'a tsixiún nga tjihin jé xi najmi tjihin jé kō b'a ts'in kin'ek'iehen. Najmi kamaha tsasinko yjoho.

B'i ts'in tsakúya Santiago xi nkú ts'in chuyahaá Nda Ntjaná

⁷ Tunga máha jun, já nts'ena, n'e chúkjuá sahanu santa nkúhu nga k'jái ngáha Nda Ntjaná. Chase chubayohoo xuta xi ts'inxájin jñáha, xi nkú ts'in kuyáha ntje xi nda xi tsjá t'anankiu. Kuyá k'uk'un santa nkúhu nga f'ai ts'í xi b'a nistjin chuts'íu. ⁸ B'a ta ts'in jun chuya k'un k'uhun nga ja ma k'jái Nda Ntjaná kō tjen nga'yúhun animanuu, at'aha ja tibichú tiña kui nistjin.

⁹ Jun já nts'e, najmi tu kjuasti binchajohon xinkiu, at'aha tsa b'a n'oo chasehe kjuanuu. At'aha xi kuasehe mí nihi xi ts'in xuta ja síjñasti ankjuo.

¹⁰ Jun já nts'ena, chase chubayohoo xi nkú ts'in un kiekiehe kō xi nkú ts'in kits'in chúkjuá já profeta xi ngajoho Ntjaná kinchja. ¹¹ “já b'a nda tjihin ts'e!” B'a 'mihí xi ts'in chúkjuá ni xi mat'ain. Ja kinu'yó xi nkú ts'in kits'in chúkjuá Job ni xi kamat'ain kō yo xi nkú kits'ínkohō Ntjaná askahan. At'aha 'yún tjihin kjuanimatak'un Ntjaná kō ma nimaha xuta, kui nga b'a ts'ihin.

B'i ts'in tsakúya Santiago xi nkú ma nga chubakaá Ntjaná

¹² Jun já nts'ena, kui ni xu'bi xi 'yún tibankinuu. Najmi tu nungijiun ndjiojmi jáni ni xi kuixiún kō ta ndaha t'anankiu, kō ta ndaha najmi tu nungijiun tu mí nihi ni xi tjín. Tsa tichasjaiyanuu, “johon” tixiún tsa b'a tjín, kō “najmi” tixiún tsa najmi b'a tjín. B'a n'oo tu xi najmi ts'innijehenuu Ntjaná.

¹³ Tsa tjñajinnuu xi un tibehe, kanchjako Ntjaná. Tsa tjña nku xi tsjo tjihin, kase tsjoho Ntjaná. ¹⁴ Tsa tjña nku xi

kjijña un, kanchjaha jácháha xuta ninku tu xi chubantjaihi nga incha kuinchjako jóo Ntíaná ko ngajoho Nda Ntíaná kat'ojnuhu seti. ¹⁵ Ko nk'ie nga kuinchjako Ntíaná xi s'ejihin, kamanda xi kjijña uun ko Nda Ntíaná kjésintjehen. Ko tsa tjehen ngatitsun xi kjijña uun, kama ndyjat'aha. ¹⁶ Kui nga b'i ngján t'inyaha ruu xinkiu ngatitsun xi tjennuu, ko b'i ngján chubantjo xinkiu nga chubako Ntíaná tu xi kama nkihinnuu. At'aha nk'ie nga ndjá nchjako Ntíaná xi naxu nginkun Ntíaná, 'yún tjihin nga'yún ni xi nchja.

¹⁷ Nda profeta Elia, ta xuta kama xi nkúhu ñá. Nk'ie nga kinchjako Ntíaná ndjá b'a kits'in. Kui chubo tsanki nga najmi tu k'ua ts'í, ko najmi kik'a ts'í asun t'anankiu jan nú masen. ¹⁸ Askahan ta kinchjako ngáha Ntíaná, ko kik'a ts'í ko kama chá ngáha ni asun t'anankiu.

¹⁹ Jun já nts'ena, tsa tjin ajinnuu xi ngjuai t'axihin ni xi naxu tjin ko tsa as'ai tjin xi ts'iin nga kui nda xu'bo k'oóyak'un ngáha ni xi naxu tjin, ²⁰ tsa b'a kama, katumankjinnuu nga tu yáhá ni xi ts'iin nga k'ujéña ngáha nku xutangatitsun niyá ch'onk'uhun, kui xi tib'asjehihin ngabayoo ko títs'in nga nkjin ngatitsun n'endyjat'a.

Xujun xi tjun kits'ínntu nda postru Pedro

B'i ts'ín kikjaniñaha Pedro xuta ninku

¹ An Pedro, an nda postruhu Jesucristo títs'inkjínuu xujun jun xi j'ájinnuu Ntíaná. Jun xi kindzjoyo ante Ponto nga tinimasún, ko ante Galacia ya, ante Capadocia, ante Asia ko ante Bitinia. ² Kikie titjunnuu Ntia Na'miná, kui nga j'ájihinnuu ko Espirituhu kits'ín jenuu, tu xi kuínú'yá'éhen ruu Jesucristo ko tu xi tu ngat'aha jníhi Jesucristo kjuáts'ehenuu Ntíaná.

Kas'e nkjunnuu kjuanda ko kjuajyu.

B'i ts'ín tsakúya Pedro ni xi ñá tjeheñná nga kuichú nistjin xi fekuu

³ Kan'etsjoho Ntíaná xi Ntiaha ko Na'mihi Nda Ntíaná Jesucristo. Ngat'aha kjuanimatak'un chánkaha kits'intsin tsetse ngáhaná nk'ie nga kits'ínkj'áíya ngáha ra Jesucristo ajihin xutak'ien. Kui nga tichuyáhaná nga kuintsuba tik'aán ko ñá ⁴ ko nga n'ekjálíhin ni xi tsjáná, ni xi najmi maha batsun ko najmi ma chuntí ko najmi maha 'meya, ni xi tjítjoho ndjiojmi ján ngandanuu. ⁵ Nga'yúhún Ntíaná tikunkohonuu tu ngat'aha nga s'ejinnuu. At'aha tjíndaha yjoho Ntíaná nga kuakúchji xi nkú ts'ín ts'ínk'anke xuta xi ts'e nistjin xi fekuu.

⁶ Kui kjuaha nga kitsejihinnuu kjuatsjo, ndaha tsa chuba nistjin tjihin nga n'e nibánnuu nkjin tikjá ni xi kuitjájiun. ⁷ Kui xi kuakúchji yáha jun nga kjuaxi. At'aha nga s'ejinnuu, kui xi 'yún chji saha ra nga toonsinee. Ndaha tsa maha batsun toonsinee, tunga chasehé ra tu xi s'ejña chjihi tsa kui kjuaxi. Ko nk'ie nga s'ejña chji xi nkú ts'ín s'ejin kjuaxinnuu, nda ts'ín chubayanénuu ko sakúnuu kjuachánka ko nda k'úinnuu nistjin nga kj'uaikúchji yjoho Jesucristo.

⁸ Tjonuu Jesucristo, ndaha tsa najmi yo nkú tjín. Ko ndaha tsa najmi tiyo nd'ai, tunga s'ejihinnuu ko tjinnuu kjuatsjo xi tjihin kjuachánka, xi najmi yaá xi nkú ts'ín bixíyaá. ⁹ Tjinnuu kui nii at'aha tísakúnuu nga tín'ek'ankinnuu, kui xi nibáha ra ngat'aha nga s'ejinnuu.

¹⁰ Já profeta xi kis'e nistjin nk'ie, xi kitsúya titjun kjuanda xi sakúnuu, kui xi kits'ínnkjink'un nga kama chubayahá xi nkú ts'ín k'uankihi xuta, at'aha mjehe skue kui nii. ¹¹ Kama mjehe nga incha skue yá xutaha ko mí nistjihin xi y'éjña chji Espirituhu Cristo xi y'ejñajihin já profeta nga kitsúya titjuhún kjuá'un xi tjihin nga skue Cristo ko nga askahan s'e kjuachánka. ¹² Tunga Ntíanáhá tsakúchjiji já profeta xu'bo

nga ni xi t̄incha tsuya najmi kui kamats'e, nga ní ngandanuu b'a kitsúhu. Kui niu xi ta kitsúyanuu já xi y'énijmínuu én nda tsuhu Jesucristo. Nga'yúhun Espiritu xi kin'e nibáha ndjiojmi ján y'énijmíhinuu. Kó ta nt̄itsjee mje nkjúhun nga skue nkú t̄ih̄in ra ni xu'b̄i.

B'i ts'in tsakúya Pedro nga t̄intsuba ndaá at'aha Nt̄ianá ja ts'ená

¹³ Kui b'a maha, ch̄ase sisih̄in ruu xi nkú n'oo. Nda n'enkj̄intak'un kó ch̄uya k'un'uh̄un kjuanda xi kjuáitsj̄anuu Jesucristo n̄istjin nga kuakúchji yjohó. ¹⁴ B'a n'oo xi nkú ts'in nt̄i xi nt'é'én. Najmi ta n'ehenu xi nkú ts'in kinchja animanuu n̄istjin nk'ie, nk'ie nga najmi kjee yo Nt̄ianá. ¹⁵ Tsje katumo nginkun Nt̄ianá, xi nkú ts'in tsje xi j'ájinnuu. ¹⁶ At'aha b̄i ts'in t̄it'a eh̄en Nt̄ianá: "Tsje katumo, at'aha tsjená."

¹⁷ Xih̄i "Na'mih̄i" bixih̄un xi ngúsuh̄un basehe tsa nda kó tsa najmi nda ni xi ts'in nga nkúnkú xuta, kui nga kas'enuu kjuabinkjuhun xi nkú ts'in kuankínkoo yjonuu nk'ie nga t̄inimasún so ei asunntej. ¹⁸ Yo nga kis'echj̄intjainuu tu xi kama ndaíhinuu nga chuba t̄intsubanú. B'a ts'in t̄intsuboo nk'ie at'aha kui nihi xi y'ej̄nanuu ntje chánuu. Najmi toonsine kó tsa toontaba kin'echjén nga kis'echj̄intjainuu, ni xi maha batsun. ¹⁹ Jn̄ih̄i ní Cristo kin'echjén, kui xi 'yún chj̄i. Xi nkúhu nku chutsanka kama Cristo, chutsanka xi najmi chumi nihi xi k'uhun kó xi najmi uhun.

²⁰ Kintehe ni nga kamanda asunntee kis'enda t̄itjun ni xi ts'in Cristo, kó n̄istjin feku xi kich'aá nd'ai j'aikúchji yjohó ngandanuu. ²¹ Ngat'aha Cristo s'ejih̄innuu Nt̄ianá, kui xi kits'ínkj'áiya ngáha ra Cristo ngabayoo kó kitsjáha kjuachánka. Kui nga t̄in'e s'ejih̄innu kó tíma 'yún tak'uhunnu Nt̄ianá.

²² Nd'ai ni nga ja kamaje animanuu at'aha kinu'yá'óh̄on én xi naxu t̄in kó nga tu xi ndahá ts'in t̄ijyanuu nga n'etj̄ó xuta n̄inku, kui nga ngayjee animanuu n'etj̄ohonu xinku. ²³ At'aha ja kitsin tsetse ngáhanu. Najmi kitsiun xi nkú ts'in tsin xuta xi maha 'me. Eh̄en ní Nt̄ianá kits'ínsin tsetse ngáhanuu. Kui xi fi ndju. Najmi kamaha kfe.

²⁴ At'aha b̄i ts'in t̄it'a xujun eh̄en Nt̄ianá:
Ngayjee xuta, xi nkú joyaha j̄ná xi t̄in.

Kó ngayjee kjuachánkaha xuta,
xi nkú joyaha naxúhu j̄nóo.

Xi j̄nóo kó jne naxúu,

²⁵ tunga eh̄en Nt̄ianá santaha tu nkjéhé ni ngjuai ndju.
Kui éen, kui én nda tsu xi ja kis'enijmí ajinnuu.

2

¹ Kui b'a maha, n'e t'axíhinu ngayje kjuach'onk'un, ngayje ni tsank'á, kjuajohonkjin, kjuaxintak'un ko ngayje tikjá kjuachubatit'ain. ² Katumo xi nkú joyaha ntinta xi mje nkjühun ntáchiki. B'a ts'in katuma mjenuu én xi ndoo. Kui xi tsjá nga'yühun kjuankjintak'unnuu, tu xi b'a ts'in saáhanu santaha nkúhu nga kjuáts'e sínnuu Ntjaná. ³ Xihí jahá kichjut'o ngandaha Nda Ntjaná.

B'i ts'in tsakúya Pedro nga nku ndjo k'aku kits'in ma Jesu-cristo nga y'éña chubaya

⁴ Nibák'un tiñohoo Nda Ntjaná, kui xi nkú joyaha nku ndjio xi tíña tik'un. Kikjaníya xuta ndjio xu'bo, tunga Ntjanáhá j'ájin ndjio ko nginkun Ntjaná 'yún chjíhi ra. ⁵ Jun xi nkú joyaha ndjio xi tíntu tik'un, xi kin'endakoho nku ninku xi najmi asuntee y'aha ra. Kin'e manuu já na'mi jehe Ntjaná xi tsjáha chje Jesucristo, chje xi nk'a ján tjehe ra. A Ntjanáhá tí'bohó kui chje nga b'a tín'o, kui chje xi sasihin Ntjaná.

⁶ At'aha b'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntjaná:

An k'uejñá nanki Sion nku ndjio k'aku,

xi j'ajlán ko xi 'yún chjí.

Ndahachí najmi sakúhu kjuasuba

xuta xi s'ejihin ndjio.

⁷ Ngat'a ts'ajun xi s'ejinnuu Nda Ntjaná, chjíhi ra kui ndjio. Tunga xi najmi s'ejihin, bitjusun má nga b'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntjaná:

Ndjio xi kikjaníya já chjinejxóo,

kui xi ja j'ai ma ndjio k'aku.

⁸ Ko b'i ta títsu ya:

Tsichu ma nku ndjio xi ts'in saténki xuta,

nku naxi xi ts'inxuntuhu.

Saténki xuta xu'bo ngat'aha éen, at'aha najmi nt'é'éhen éen.

B'a maha xuta xu'bo at'aha ja b'a ts'in tíña nga b'a kamaha.

⁹ Tunga máha jun, jun xi xuta xi kich'ajin, jun já na'mi xi ts'inxát'aha xi batéxumaha nk'a ján, tsjenú jun xi xuta naxinantáha Ntjaná, xuta xi ja tsichu ma ts'e Ntjaná. B'a kin'e manuu tu xi kuixinyahanu xi nkú ts'in chánka xi j'ájinuu. At'aha Ntjaná j'ájinuu nga kuitjujiun má jyuun ko nga kuitjás'enjiun má nga ts'in ndzjen kjuachánkaha.

¹⁰ Nistjin nk'ie, najmi xuta naxinantá kik'innuu, tunga nd'ai ja tsichumo xuta naxinantáha Ntjaná. Ko nistjin nk'ie najmi kichase nimanuu, tunga nd'ai ja tichase nimanuu.

B'i ts'in tsakúya Pedro xi nkú ts'in tjihin nga kuankkáá yjoná ajihin xuta xi tjin asunteei

¹¹ Tjona jun, já nts'e. Tíbankinuu nga t'ech'óhoo yjonuu xi nkú ts'ín mjehe animanuu. At'aha kui nij, kui xi tifi kontranuu. Yo nga xin nankinuu kō tū tīnimasúnnú ei asunntej. ¹² Tū nku kixihí tankínkoo yjonuu ajihin xutá xi najmi be Ntíaná. B'a n'oo ndaha tsa b'a incha kuitsu nga najmi nda tín'o. Tunga incha skuéhé ni nda xi n'oo kō ts'íintsjohō Ntíaná nįstjin nga kuanki kuenta.

¹³ Ngat'aha nga Nda Ntíaná ts'enuu, kui nga chanjúhunnu ngayjee já xi tjihin xá ei asunntej. B'a n'oo nginkun nda títjun k'aku Roma ¹⁴ kō b'a n'oo nginkun já k'aku xi b'éxá nda títjun k'aku nga ts'innijéhe xi ch'on ts'ín kō nga kjanínk'a xi nda ts'ín. ¹⁵ At'aha mjehe Ntíaná nga n'oo ni xi nda. B'a ts'ín k'úéchjahanu ts'a xutá xi najmi be Ntíaná kō najmi mankjihin ni xi ts'e.

¹⁶ Ndaínuu yjonuu nginkun Ntíaná, tunga najmi tū n'echjénnú kjuandáinnuu tsa k'uaíntohoo yjonuu nga n'oo ni xi najmi nda. Tū sa ní tintsuboo xi nkú ts'ín b'entu xutá xi ts'ínxát'aha Ntíaná. ¹⁷ Chanjúun ngayjee xutá. N'etjō xi tá Ntíhi Ntíaná. Chanjúun Ntíaná. Nuú'yá'óhōon nda títjun k'aku Roma.

B'i ts'ín títsuya Pedro ni xi tjihin nga ts'ín xutá musu xi kich'atse

¹⁸ Jun xutá musu xi kich'atsenuu, chanjúun já ntianuu kō nuú'yá'óhōon, najmi tū suba xi nda tjiyaha kō xi ma nimaaha jun xi b'a n'ekoo. B'a ní tá n'ekoo xi kjan ts'ínkonuu. ¹⁹ At'aha nda nginkun Ntíaná nga ts'ín chúkjuá jámusu kjuá'un xi tíf'ajin, ndaha tsa najmi tjihin nga kjuajin niu kai, tunga ts'ín chúkjuahá at'aha ja kitsjáha yjohō Ntíaná. ²⁰ Tunga tsa ch'on tín'o kō tsa as'ai tít'sín'unnuu já ntianuu kō tín'echjúkjuo, ¿mí ni chánkaha xi tín'o ma? Tunga tsa nda tín'o kō as'ai tín'e chúkjuo kjuá'un xi títbitjajúun, kuihí ni xu'bi xi nda nginkun Ntíaná.

²¹ Jájinnuu Ntíaná nga n'oo ni xi nda kō nga n'e chúkjuo ni xi tū kjuandahá kuitjáiun, xi nkú tá kits'ín Cristo nga un kiekehe ngandanuu. Y'éjña chubayanuu, tū xi b'a tá n'ehenu. ²² Najmi kits'ín ngatitsun kō najmi kik'anacha. ²³ Nk'ie nga ch'on kik'ihin, najmi ch'on ts'ín kits'ínk'óya. Nk'ie nga un kiekehe, najmi b'a kitsú nga k'uasje chjí ni xi tín'ehe. Tū sa ní aya ntsja Ntíaná y'éjñaya yjohō, at'aha kui xi kixi ts'ín kjuá.

²⁴ Kui kikjin kik'anji ngatitsunná nga kis'et'a kruu. B'a kits'ín tū xi kuayáha raá ngatitsuun kō naxu n'eé nga kuintsubaá. Kō tū ngat'aha nga kin'e'uhun Cristo, kui nga kin'enkihinnuu. ²⁵ Nįstjin nk'ie xi nkú joyaha chutsanka xi ngji t'axín kamo, tunga nd'ai ja kik'óyak'un ngáhanu Nda bastuu, kui xi kunnuu.

3

B'i ts'ín títsuya Pedro xi nkú ts'ín tjíhin nga k'úéntuko xinkjín xuta

¹ Kō jun xi tí'minuu jminchjín, chankjún x'innuu. B'a ts'ín ni xi n'ehenu ts'íihin nga s'ejihín Ntíaná x'innuu. Najmi ni xi chūbo ts'íin nga s'ejihín x'innuu. ² Skue xi nkú ts'ín naxu tibankínkoo yjonuu kō nga tiyankjún Ntíaná.

³ Najmi tū tsjo n'ek'íesunk'o yjonuu, tsa nihi xi nkjún ts'ín k'úéndo ntsjanuu kō tsa nihi xi nkjún ts'ín ngjúát'o toonsine kō tsa najyun xi 'yún chjí ndyoo. ⁴ Tū sa ní ajin animanuu kas'e kjuatsjotjín xi najmi mahā feya, kui xi tsuhū rā nga nda kas'eyanuu kō najmi stinta. Kui ni xu'bjī xi 'yún chjíhi rā nginkun Ntíaná.

⁵ Njstjin nk'ie b'a ts'ín y'énda yjohō jminchjín je xi kis'e. Kui xi kama 'yún tak'un Ntíaná kō incha kikienkjún x'ihín. ⁶ Xi nkúhu Sarā, kui xi kint'é'éhen Abraham kō “Chá Ntíanā” kitsúhu. Tsa ni xi nda n'ehenu kō najmi kuinkjún ni xi kamat'on, jun xi ntíhi Sarā b'a.

⁷ Kō jun xi tí'minuu jáx'in, n'enkjínk'un sisiun xi nkú ts'ín kuintsūbakoo chjuúnnuu. Chankjún at'ahā najmi ndjá tjíyaha xi nkúhu jun, kō at'ahā jun kō kui tā ñja n'ekjáínkohōo kjuandahā Ntíaná nga kuintsūbā tík'un. B'a ts'ín tintsūbakoo tū xi najmi chumi nihi xi k'uéchjahā rā nga chūbakoo Ntíaná.

B'i ts'ín tsakúya Pedro xi nkú ts'ín tjíhin nga kuintsūbāá

⁸ Kō ni xi fekuhu, nda ts'ín tintsūbakoo xinkiu. B'i ngján chāsē nīmohōo kō n'etjō xinkiu at'ahā nts'o mahanu. N'e'yún tak'un xinkiu kō nīmākjuā katumo. ⁹ Najmi tū n'es'echjíú tsa ch'on tín'enuu kō najmi tū én ch'on tsu n'ek'óyo tsa ch'on tí'minuu. Tū sa ní chūbantjō nginkun Ntíaná xi nkú títs'innuu, at'ahā tū xi nda ts'íínkohonu Ntíaná, kui nga kichj'ajihinnuu.

¹⁰ At'ahā b'i títsu xujun éhen Ntíaná:

Xi mjehe ts'íintjo njstjin xi y'a,
kō mjehe nga tsjo ts'ín kj'ūahā njstjin,
kui xi kat'éch'ohō njai én ch'on tsu,
kō najmi tū katitju ts'a én tsank'á.

¹¹ Kats'ín t'axíhin yjohō kjuach'onk'uun,
kō kats'ín ni xi nda.

Katangisjai kjuajyu kō kat'ejñajin.

¹² At'ahā Ntíaná basehe xutā xi naxu ts'ín,
kō nda basíññjuhū ni xi 'mihjī nga chubako,
tunga fi kontrahā rā xi ch'on ts'ín.

B'i ts'ín tsakúya Pedro xi nkú ts'ín s'eyaná tsa kjuanima kuitjáián

¹³ ¿Yá xi ch'on ts'ínnu tsa ngayjehe k'un n'oo ni xi nda? ¹⁴ ¡Á b'a nda tjíhin ts'ajun tsa nk'ie nga t'ín'o ni xi naxu t'jín t'íbitjajíun kjuanimá! Najmi tu binkjun xuta ko najmi tu nkjún manuu. ¹⁵ Tu sa ní chankjún Cristo ajin animanuu, at'aha kui xi Ndá Ntíanuu maha. Ko tintsuba ndo nga kamanuu k'úinyohoo xi ngjuásjaiyanuu ngat'a ts'e kjuanda xi tichuyóhoo.

¹⁶ Tunga nimakjuahá n'esjo yjonuu ko chankjún jóo nga b'a n'oo. Najmi tu chumi ní chubá n'ek'anjiu yjonuu, tu xi nk'ie nga chubayanéhenuu kjuasuba kasakúhu rá xi t'inchjatit'ainnuu ngat'aha xi nkú ts'ín naxu t'íbankínko yjonuu nga yjankiu Cristo. ¹⁷ Tsa ni xi kjuanimá t'íbitjajíhinuu, b'a katuma tsa Ntíaná b'a ts'ín mjehe. Tunga ngat'aha ní nga nda t'ín'o b'a katumanuu, najmi ngat'aha nga ch'on t'ín'o.

¹⁸ At'aha kui nihi xi ta j'ajin Cristo. Nkuhú n'iyá k'ien tu xi kits'índyajajnuhu ngatitsuhun xuta. Xi naxu nginkun Ntíaná un kikiehe ngandaha xi najmi naxu nginkun Ntíaná. B'a kamaha tu xi ngjikohoná nginkun Ntíaná. Kui xi ngat'a ts'e yjonintehe kin'ek'ien tunga ngat'a ts'ehé espirituhu kin'ek'áiyaha. ¹⁹ Ko espiritú nk'ie nga ngjik'iénijmíhi xi ja k'ien xi kjintuyá'yún, ²⁰ xi najmi kint'é'én n'istjin nga y'ejña Noe nk'ie, kui n'istjiun nga tsakúchji kjuatsentaha Ntíaná nga kikuyá tsa ngjuaikj'áha rá animaha xuta nk'ie nga t'íts'ínnda tsutsu chánkoo Noe. Jin mahá xuta xi kits'ínk'ankihí ntóo nk'ie nga incha jas'en tsutsu chánkoo.

²¹ Ntóo y'ejña chji t'itjun xi nkú ts'ín kits'ínk'ankinuu ntánijoo nk'ie nga saténtáa. Tunga nk'ie nga saténtáná, n'ek'ankiná at'aha j'áiyaha Jesucristo ngabayoo. Najmi saténtáa tsa tu xi chjuxíhin kjuachuntíhi yjonintená. B'a ní n'ená tu xi t'íbinchisjáihipiná nga je s'eyahaná nginkun Ntíaná. ²² Ngjinji Jesucristo nk'a ján ko t'j'nat'aha Ntíaná. Nt'é'éhen ntítsjee, xi t'jín yaha xá ko xi batéxuma.

4

B'í ts'ín títsuya Pedro ni xi k'úéch'ohó yjoná

¹ Tu ngat'aha nga un kikiehe Cristo nga kik'a yjoninnte, kui nga tjehe ruu yjonuu nga ta kui niu xi k'juajin. At'aha xuta xi ja j'ajin kjuanimá, kui xi ja y'ejña ngatitsuun. ² B'a incha kits'ín tu xi n'istjin xi k'ua saha najmi ta k'úéntuhu xi nkú ts'ín nchjaha animaha. K'úentu ní xi nkú ts'ín mjehe Ntíaná. ³ Ja j'a xi nkú n'e tintsuhoo n'istjin nk'ie, nk'ie nga kin'o ni xi tsjoho xuta xi najmi be Ntíaná, ko kik'aintohoo yjonuu nga kin'o tu mí nihí ní, ko kin'o ni xi nchjaha animanuu, ko kama ch'ju, ko kik'ohoo kjuatsjo animanuu, ko tu nku kjuatsjohó kama mjenuu, ko kiyankjún ntia ch'onk'un xi ts'ínnda xuta.

⁴ Xuta xu'bo najmi mankjihin á najmi ta n'ekohonu ni ch'onk'un xi tu ni xi jahá kits'ínkjas'ehen yjoho. Kui nga nd'ai ch'on ts'in nchjayanehenuu. ⁵ Tunga tjihin ni nga ts'ínkjas'en kuenta nginkun Ntiana. Kui xi ja tjindahá yjoho nga kuasehe mí nihi xi kits'in nga nkúnkú xi tjintu tik'uun ko xi ja k'ien. ⁶ Kui kjuaha nga ta kis'enijmíhi ra xi ja k'ien én nda tsuhu Ntiana, tu xi k'úentu tik'uhun espirituhu xi nkú ts'in mjehe Ntiana, ndaha tsa ja kichasehe xi nkú ts'in y'entu asuntee.

B'i ts'in tsakúya Pedro nga nda n'exákaá ni xi kitsjáná Ntiana

⁷ Ja tábichú tiña nistjin nga n'ekje ngayjee ni xi tjin. Kui nga chase sinsihin ruu ni xi n'oo ko najmi tu n'ekj'áyo nga chubakoo Ntiana. ⁸ 'Yún mjena nga n'etj'ó xinkiu, at'aha kjuatjoo nkjin nkjún ngatitsun ts'innidyajnu. ⁹ N'ekj'óhon xinkiu ni'yanuu ko tsjo kat'enuu nga b'a n'oo.

¹⁰ Xi nkú nga ts'in xki kjuanda xi kin'ekj'óhon nga nkúnkú, b'a ts'in n'e chjónjihin xinkiu kui niu. Ngandaha xinkiu katumachjén kjuando, at'aha tjihin nga nda n'e chjón nga nkúnkú kjuandaha Ntiana xi kin'ekjas'ennuu. ¹¹ Tsa tjin xi kuinchja, én xi títsjáha Ntiana kui xi kanchja. Tsa tjin xi kuasinko xuta, katasinko xi nkú ts'in tjíña nga'yún xi títsjáha Ntiana. B'a ts'in ajihin ngayjee ni xi n'oo sakúhu ra kjuachánka Ntiana. B'a kama at'aha Jesucristo yjankiu. Kui xi kas'ehe kjuachánka ko nga'yún santaha tu nkjéhé ni. B'a katuma.

B'i ts'in tsakúya Pedro xi nkú ts'in ndjá kuinchajían ni xi ts'e Ntiana

¹² Tjona jun, já nts'e. Najmi tu katuma nkjúnnuu ni xi tímat'on nga ndjá tíchjut'ayák'unnuu, tsa b'a kamanuu tsa ni xi kj'ai kui ni. ¹³ Tu sa ní tsjo kat'enuu nga tísakút'anuu kjua'un, kjua'un xi ta j'ajin Cristo, tu xi 'yún tse katumaha kjuatsjonuu nistjin nga kama chji kjuachánkaha Cristo. ¹⁴ Tsa ch'on tíminuu at'aha Cristo yjankiu, já b'a nda tjihin ts'ajun! At'aha Espirituhu Ntiana tíñajinnuu, Espiritu xi tjihin kjuachánka. ¹⁵ Tjin xi un behe at'aha aníma ts'ínk'ien, ko tsa ndyjé ts'in, ko tsa ch'on ts'in, ko tsa chuba tsungijihin yjoho kjuá xi tjihin kj'ai xutaha, tunga najmi b'ahá katuma ajinnuu. ¹⁶ Tunga tsa tjin xi un tíbehe at'aha Cristo kits'ínkjas'ehen yjoho, najmi tu katuma subaha. Tu sa ní kats'intsjoho Ntiana at'aha Cristo tjenki.

¹⁷ Ja chuba nga kuatuts'ihin ra Ntiana nga kuasehe mí nihi xi ts'in xuta. Xuta xi ts'e k'uaha ra. Tsa ná kuatuts'ínkohoná, ¿nkú sa ts'íhín xi najmi títs'ínkjáihín én nda tsuhu Ntiana? ¹⁸ Tsa 'ni b'anki xi naxu ts'in, ¿yá xi behe nkú k'úé ts'e xi najmi benkjún Ntiana ko xi títs'in ngatitsun? ¹⁹ Kui b'a maha, xi f'ajihin kjuaníma nk'ie nga Ntiana títsjante, kats'ínkjas'en

animaha aya ntsja xi kits'inndaha, kui xi ma 'yún tak'aán, ko tu nkú ndahá kats'in.

5

B'i ts'in títsuya Pedro xi nkú ts'in chasehe xuta ninkuhu Ntiana

¹ An xi ndachá ajihin xuta ninku. Tunkán kikiokohona kjuanimaha xi j'ajin Cristo ko ta an xi sakút'ana kjuachánka xi s'ejña chji ndyjun nkiní. Tíbankihí jácháha xuta ninku xi tjín ajinnuu. ² Chuhun chutsankaha Ntiana xi kin'ekjas'ennuu. Chasoḥo, tunga najmi tu chasehé ruu xi nkúhu tsa kjuayún tín'eheḥuu. Ngayje níhi k'un chasoḥo xi nkú ts'in mjehe Ntiana. Ko ta ndaha tsa toon mjenuu, tsa kui kjuaha nga chaseheruu. Chaso níhi at'aha mjenuu nga chasoḥo xuta ninku.

³ Najmi tu ndjá n'ekoo xuta xi kin'ekúntanuu. Tu sa ní t'ejña chubayohoo xi nkú incha ts'in xuta ninkuhu Ntiana. ⁴ B'a ts'in nk'ie nga k'uaikúchjhi yjoho Nda bastu k'aku, n'ekjóhooon chjhi kjuachánka xi najmi maha fe.

B'i ts'in títsuya Pedro mí nihi xi chaseéhe nga kuintsuba

⁵ Ko ta jun xi tí'minuu já xunkú, tibankinuu nga chankjún jácháha xuta ninku. Ngatento b'i ngján nimakjua n'esjo yjonuu nginkun xinku, at'aha b'i ts'in tjít'a:

Ntiana fi kontraḥa xi ngak'un,
tunga tsjáhá ra kjuanda xi nimakjua tjintuyáha.

⁶ Kui nga n'e nimakjuahanu yjonuu kinte nga'yún chánkaha Ntiana, tu xi kui k'uasjenk'ahanuu nk'ie nga kuichú chuba.

⁷ Ntiana n'ekjas'ohoon ngayjee ni xi kjintahānu, at'aha kui xi kjintahā ra jun.

⁸ Chase chubayohoo ni xi n'oo ko tintsuba ndo, at'aha ndanindoo xi nda kontraḥu maha. Tsú'ba xi nkú joyaha xa xi tib'éntsji nga tibangisjai xuta xi kjine. ⁹ Tankín kontroḥoo ko ndjá tinchajiun nga s'ejinnuu Ntiana. At'aha yo nga ta kui kju'uhun xi títs'in chukjua já nts'o xi tjín nga ngúsuhun asuntee.

¹⁰ Nk'ie nga ja un kabenuu chuba nistjin, Ntiana kikjin, kui xi tsjáná ngayje tákja kjuanda, kui xi Cristo kits'inchjén nga j'ajinná nga sakúná kjuachánkaha xi najmi maha feya, ts'in nga kamo xi tjihin nga kamo, tsjá nga'yúnnuu, ndjá ts'in kinchānu ko najmi ta tsufi kunchahanu. ¹¹ Kui xi tu nkjéhé ni tjihin nga'yún. B'a katuma.

B'i ts'in kits'inkje Pedro xujin

¹² Silbano xi nda nts'é xihin, xi kixi fiko xaha, kui xi tsasinkona nga kits'inntá xujin. Chubahá ni xi tibet'ānu nga

títsjaniyánuu kọ tixinya kixinuú nk'ie nga ni xi tjt'a ei, kuihí xi kjuandaha Ntíaná. Ndjá tinchajiun kjuandoo.

¹³ Títs'ínkjinuu kjuasuniña xuta ninku xi tjin ante Babilonia. Kui xi ta j'ájihin Ntíaná xi nkúhu jun. Ta títs'ínkjinuu kjuasuniña Marko, kui xi ntína xihin. ¹⁴ B'i ngján tsjo n'e súniñooho xinkju.

Kas'enuu kjuajyu ngatento jun xi tintsubajihun Cristo.

Xujun xi ma joho xi kits'inntu nda postru Pedro

B'i ts'in kikjaniñaha Pedro xuta ninku

¹ An Simon Pedro, an nda musu síhin ko nda postruhu Jesucristo títs'inkjínuu xujuin jun xi ja ta kin'ekjóhooon nga s'ejinnuu Ntíaná xi nkúhu jin, tu ngat'aha nga naxu kits'in Jesucristo, kui xi Ntíaná ko kui xi ts'ínk'ankiná. Ndahankjún tjín nga s'ejinnuu.

² Kas'e nkjúnnuu kjuanda ko kjuajyu at'aha yo Ntíaná ko Jesucristo xi Nda Ntíaná maha.

B'i ts'in tsakúya Pedro xi nkú ts'in tjihin nga k'úentu xuta xi ts'e Ntíaná

³ Ngat'aha kjuachánkaha ko kjuandaha Ntíaná j'ájihinná. Ko tu ngat'aha nga yaá xi j'ájinná, b'a ts'in nga'yúhun kitsjákhoná ngayjee ni xi machjénná, tu xi kuintsuba tík'uhunná ko tu xi chankjúhunná Ntíaná. ⁴ B'a ts'in kitsjáhaná ni xi kitsúya títjun, xi 'yún chjí ko xi 'yún chánka, tu xi b'a ts'in kuiyúhu ruu ni xi nchjaha animaha xuta, ni xi títs'ínkatsúhun asuntee, tu xi sakúhunuu kuintsuba tík'un xi nkú ts'in tjíña tík'un Ntíaná.

⁵ Nk'ie nga ja s'ejinnuu Ntíaná n'e kjuayúhun yjonuu nga t'esún sohoo nga kixi tankínkoo yjonuu. Ko nga kixi títbankínkoo yjonuu t'esún sohoo nga mankjinnuu ni xi ts'e Ntíaná. ⁶ Ko nga mankjinnuu t'esún sohoo nga ja manuu b'ech'ó suboo yjonuu ni xi tjín asuntee. Ko nga ma b'ech'ó suboo yjonuu t'esún sohoo nga tjinnuu kjuatsenta. Ko kjuatsentoo t'esún sohoo nga tíyankjún Ntíaná. ⁷ Ko nga tíyankjún Ntíaná t'esún sohoo nga tín'etjó xuta ninku, at'aha kui xi já nts'o maha. Ko nga tín'etjó xuta ninku t'esún sohoo nga tjinnuu kjuatjo.

⁸ At'aha tsa b'a n'e kuintsuboo ko tsa tu nkú b'a n'enú, kama ndjuút'a ni xi ja yohoo Nda Ntíaná Jesucristo. Kui nij xi kuasínkonuu nga nda n'etjusun ni xi n'o ko najmi kuintsuba ts'o. ⁹ Tunga xi najmi b'a ts'in tjintu, kui xi najmi ma chjihí. Ka ma. Títs'ínchaya nga ja tsichu ma jehe ngatitsun xi kis'ehe njstjin nk'ie.

¹⁰ Kui b'a maha, já nts'e, n'e kjuayún saha ruu yjonuu nga takúchjiu nga kjuaxi nga Ntíaná ja kinchjanuu ko j'ájinnuu. At'aha tsa b'a n'e kuintsuboo, ndahachí najmi kuankiún t'axíhuun Ntíaná. ¹¹ B'a ts'in k'uaínte tsjo tsjohonuu nga kuitjás'oon má batéxuma sín Nda Ntíaná Jesucristo. Kui xi ts'ínk'ankiná.

B'í ts'ín títsuya Pedro mí kjuaha nga tu nkú títakúyahá ra xuta nínku

¹² Kui nga ts'inkj'áitsjen tehentehenuu ni xi tít'et'ánuu, ndaha tsa ja yo ko ndaha tsa ja ndjá tinchajiun ni xi naxu tjín xi ja yo. ¹³ An kjinena nga ts'inkj'áitsjennuu niu nk'ie nga tíjñaya sa yjoninte xu'bj. ¹⁴ At'aha ja be nga chubahá ndyjahá nga k'uejñá yjoninte xu'bj, xi nkú ts'ín y'éjña chjina Nda Ntíaná Jesucristo. ¹⁵ Ko ts'ian nga'yún, nga nk'ie nga ja k'uejñá asunntej, tu nkú n'ekjáitsjennú ni xi tíxinuu.

¹⁶ Nk'ie nga tsixínyaihi xi nkú ts'ín kj'uaí Ndantíaná Jesucristo, xi nkú ts'ín kj'uaíko nga'yún chánkaha, najmi én tsank'á xi najmi chumi ni chjhi ra kin'echjéin. Kjuachánkaha ní y'éjña chjii, kui xi tunkuin tunkuin kiyahani. ¹⁷ Ntia Na'miná kitsjáha nga chankjún ko nga s'ehe kjuachánka nk'ie nga kinu'yá ntaha Ntíaná xi tu xí tjíhín ra kjuachánka. B'í kitsú: “Kui xu'bj xi Ntina. Tjona ko tsjo mana.” ¹⁸ Jin kinu'yái ntá xu'bj xi nibaha nk'a ján nk'ie nga tintsúbakoi Jesucristo tjennki xi má kama kjuankjúun.

¹⁹ B'a ts'ín bitju naxuhu én xi kinchja já profeta nk'ie. Nda tín'o tsa títasinñjuhuu éen. Kui xi nkú joyaha nd'í xi tít'at'ai má jyuun santa nkúhu nga kuichú ma sen nistjin xi ma ndyjuun ko niñu xi ma chji nga ta jyuun ts'ín ndzjen ajin animanuu. ²⁰ Katumankjinnuu nga ndaha nku ni xi kinchja já profeta, xi tjít'a xujun éhen Ntíaná, najmi ma mjenaxáá xi nkú ts'ín mjená. ²¹ At'aha najmi animaha xuta nibaha ni xi kinchja já profeta. Espirituhu ní Ntíaná kits'ín nga kinchja xuta én xi nibaha ra Ntíaná.

2

B'í ts'ín tsakúya Pedro ni xi ts'ín já maestru tsank'á xi tjínjihin xuta nínku

¹ Ajihin xuta xi ntje judio tjeheñ ra kis'e já profeta tsank'á, xi nkú nga ta ts'ín s'e ajinnuu já maestru tsank'á. Kui xi já maña xi ngakjá kuakúya ni xi ts'e Ntíaná. Kj'ai ni xi kuakúyanuu, kui xi ts'ínkatsúnnuu. Najmi ts'ínkie yjoho nga Nda Ntíaná xi ts'asjehihin. B'a ts'ín kitsá ts'ín nibánehe ra yjoho nga n'ekje. ² Nkjín xi incha ts'ín ni xi incha ts'ín jóo, ni xi tu subahá maná. Kui ngat'aha jóo ch'on ts'ín chubayanéhe ni xi naxu tjín. ³ Tu ngat'aha nga 'yún incha mjehe toon, kui nga k'uanachahanuu nga kjé'anuu ni xi ts'ajun. Ngat'a ts'e jóo ja nd'ai tjíndaha ra yjoho xi ts'ínnijéhe ra. Ja tíña nda nistjin nga n'ekje.

⁴ Nistjin nk'ie Ntíaná najmi kits'ínndyjat'aha ntítsje xi incha kits'ín ngatitsun. Ajin ngak'ien ní kík'aníkj'aya. Má jyuun kingjáya'yún, tjíntu nda nga n'ekokjua. ⁵ Ko ta ndaha najmi kits'ínndyjat'aha xuta xi kis'e nú chá ján. Ntá kits'ínkjekoho xi

najmi kikienkjúhún. Tunga máha Noe, kui xi y'énijmí ni xi naxu tjín, kui xi kin'enk'anke kō yatu sa xuta.

⁶ Ta y'éjñanehe Ntjaná nga n'ekje nanki Sodoma kō nanki Gomorra. Tu nasuhú kits'in ma naxinantóo. B'a ts'in y'éjña nkjúhún ra xuta xi s'e askahan xi najmi skuenkjún Ntjaná.

⁷ Tunga kits'ínk'ankihí Lot, kui xi nku nda xi naxu kits'in, xi un kiekehe nga kieke xi nkú ts'in y'entu xuta ch'onk'un xi kitsjantehe yjohō nga kits'in tu mí nihí ni. ⁸ At'aha nda xu'bi xi naxu kits'in, xi y'ejñajihin xuta xu'bo, xki nistjin un nkjún kiekehe nk'ie nga kieke kō kint'é ni ch'onk'un xi kits'in jóo. B'a kamaha at'aha je tjíyaha.

⁹ Kui b'a maha, ngayjee nij bakúchji xi nkú ts'in Ntjaná maha b'asjenki xuta xi benkjúhún ajihin ni xi nibánehe, kō be xi nkú ts'in kuyáko xuta xi najmi naxu ts'in, xi tjíhin nga un skuēhe nga kujichú nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'in nga nkúnkú xuta. ¹⁰ Kō 'yún un skuēhe xi tjíntujín ni chuntí xi nchjaha animaha kō najmi benkjún xi tjíhin xá nk'a ján. Kui jóo xi si kō tu mí nihí ni xi incha ts'in. Najmi tsankjún nga ch'on ts'in nchjayane xi i nk'a ján. ¹¹ Tunga ntítsjee, ndaha tsa 'yún tjíhin nga'yún kō nga nk'a tjen nga já xu'bo, najmi ch'on ts'in nchjayane xi ch'onk'un xi tjíhin kjuachánka kō najmi batéjéne ginkun Ntjaná.

¹² Tunga máha já xu'bo, chuba ch'ohón ts'in nchjane ni xi najmi mankjihin. Kui xi nkú joyaha chu. Najmi maha ts'innkjink'un. Chuba tjíntuhú nga ts'in ni xi nibá suba kuihi. Kui xi xi nkúhu chu xi nuba kō n'ek'ien. Kui nga ndyjaha jóo xi nkúhu chu. ¹³ Ts'íinkjáihin chíhi ni ch'onk'un xi incha ts'in. B'a tsu nga sakúhu kjuatsjo nk'ie nga títs'intsjojin tu mí ni ch'onk'uhún ni nga nistjin. Kui jóo xi nkú joyaha chuntí kō tsjían ajinnuu. Santaha ts'intsjojin kjuanajmindaha nk'ie nga kjínekōnuu niñu.

¹⁴ Najmi ma be nda nku tachjuún. Najmi mjét'íaha nga ts'in ngatitsun. B'anachaha xuta xi najmi ndjá tijncha. Tu ni xi kitsa xáhá ts'innkjink'un nkú ts'in sakúhu ra toon. Ni xi ts'in, kui xi ngjuaikohō má nga ndyja. ¹⁵ Ja ngji t'axihin ni xi naxu tjín kō ja kindyjajihin, kui nga b'a tijncha ts'ihin xi nkú kits'in nda profeta Balaam xi ntíhi Beor. Kits'in mje toon Balaam kō j'áchjí nga kits'in ni xi najmi nda. ¹⁶ Tunga kichubatikohó ngat'aha ngatitsuhún. Búrrúhu, chu ch'á xi najmi maha nchja, ntaha xuta kik'a nga y'éch'ohō Balaam nga ts'ín kjuáluku xi títs'in kai.

¹⁷ Já xi tib'anachaha xuta, kui xi nkú joyaha ntá tixa xi najmi tjíhin ntá, nintí xi tu má fikohó ra ntjo. Kui xi tjeheñ ra má tu xí jyuhún. ¹⁸ Incha nchja én ngak'un kō én xi najmi tjíhin sin. Bakúya nga ma n'e ni xi nchjaha xuta kō nga ma ts'in tu mí nihí

ni. B'a ts'ín b'anachaha ra xi as'ai kikjexihín yjoho ajihin xuta xi tjíntujín ni xi najmi b'a tjín. ¹⁹ Nda ha tsa ni xi ts'ínkatsuhun xuta tjí'yúhún, tunga chuba b'ahá incha tsu nga ts'íin ndáihí xuta. Tjí'yún jóo, at'aha ni xi ts'ín nganana, kui xi b'é'yunná.

²⁰ Tsa ja incha tsankin t'axihín ni ch'onk'un xi tjín asuntej at'aha kin'ekjálhín Nda Ntíaná Jesucristo xi b'asjejinná, tunga tsa ta kujnejihín ngáhaná kui niu ko n'endyahaá, 'yún ch'onk'un ma sahá akahan. ²¹ Kui nga tu sahá ra nda tjín tsa najmi kikié jóo ni xi naxu tjín, at'aha 'yún kama ch'onk'un sa nga kikié ni xi ndoo. B'a kamaha nga ngji t'axihín kjuatexuma je xi kik'aihi. ²² Tíbitjusunjihín jóo én xi nchja xuta: “Nañoo ta kjine ta ma ngáha ni xi bisuhu. Chínka xi as'ai mama kabinguya tím'otikjájín yjoho siu.”

3

B'i ts'ín tsakúya Pedro nk'ie nga kj'uaí ts'ínkokjua Nda Ntíaná Jesucristo asuntee

¹ Tjona jun, já nts'e. Xu'bi xi xi ma johó ra xujun xi títs'inkjínúu. Xujun xu'bi ko xi tjuun y'et'ánúu tu xi n'ekj'áítsjehennu ni xi ja tsakuyánúu. B'a kits'ian tu xi chahanu xi nkú ts'ín s'eyahanúu. ² N'ekj'áítsjohoon yjonuu én xi kinchja já profeta je xi kis'e nístjin nk'ie ko kjuatexuma xi tsakúyanuu já postru, kjuatexumaha Jesucristo xi Nda Ntíaná maha ko kui xi ts'ínk'ankiná.

³ Katumankjin sisinnuu nga nístjin xi fekuu s'e xi k'úéntujín ni ch'onk'un xi nchjaha animaha ko kujnukie én xi ja kin'ekjóhooon. ⁴ B'i incha kuitsu: “¿Á najmi tsitjusuhun én xi kitsúhu nga kj'uaí ngáha? B'aha ra nístjin nga k'ien ntje cháná santaha nd'ai, tu nkú b'ahá tíma asunteej xi nkú kama nk'ie nga as'ai kamandahá.”

⁵ Najmi mjehe ts'ínkj'áítsjen nga nístjin nk'ie én xi tsitjuhu ts'a Ntíaná kits'índakoho nk'a ján ko t'anankiu. Kui t'anankiu xi ajin ntánijuó nibahaha ra ko ngat'aha ntánijuó kis'ejñaha. ⁶ Ko ngat'aha ntánijuaha ts'í xi 'yún kits'oó kin'ekjehe t'ananki xi kis'ejña nístjin nk'ie. ⁷ Tunga máha nk'a ján ko t'ananki xi tjíña nd'ai, kui xi ta kuihi éhen Ntíaná t'ib'ejña ndaha tu xi k'uétihi. Tís'ejña nda santa nkúhu nga kujchú nístjin nga chaseshe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta ko nga n'ekje xuta xi najmi kikienkjún Ntíaná.

⁸ Tunga najmi tu n'echayanú ni xu'bi, já nts'ena. Nginkun Ntíaná nku nístjin, kui xi nkú joyaha nku mij nú. Ko nku mij nú, kui xi nkú joyaha nku nístjin. ⁹ Najmi títs'ínk'andaya Ntíaná nga ts'íintjusun ni xi kitsúya títjun, at'aha k'ua xi b'a maha nga títs'ínk'andaya. Tíbakú nínúu kjuatsentaha Ntíaná, at'aha najmi

mjehe tsa tjín xi ndyja. Mjehe nga ngatentee xuta ngjuaikj'áha ra animaha.

¹⁰ Xi nkú ts'ín tu ndyjahána nga f'ai nku nda ndyjé, b'a kama nistjin nga kjuai ngáha Nda Ntíaná. Kui nistjiun ndyjajihínsén nk'a ján nga ni xi nkjún ts'ín kjuaneyá, ko kamanantá nga kuiti ni xi kamandakoho ni xi tjín. T'anankiu ko ngayjee ni xi tjihin kuiti.

¹¹ Kui b'a maha, tsa b'a ts'ín n'ekatsún ngayjee niu, ¿nkú ts'ín tjihin nga kuitsuboo ni ma? Tjihin nga je kuintsuboo ko chankjún Ntíaná ¹² ko nga kamangimjenuu nga kujichú nistjin nk'ie nga ts'ín Ntíaná ni xi kitsú nga ts'ín, nistjin nk'ie nga kuiti ko n'ekje nk'a ján ko nga nd'íu ts'ínnantá ni xi tjín. ¹³ Tunga máha ñá, tichuyáá nku nk'a tsetse ko t'ananki tsetse, xi nkú ts'ín kitsúya tíjún Ntíaná. Yohó má nga naxu kuintsubaá nginkun Ntíaná.

¹⁴ At'aha tichuyóho ni xu'bi, jántsena, kui nga tjen nga'yuhun ruu yjonuu tu xi s'ehenuu kjuajyu nginkun Ntíaná ko tu xi najmi s'ehé ajinnuu ni xi chuntí ko tsa ni xi chubayané. ¹⁵ T'ejintak'un, tibakúchjiná kjuatsentaha Ntíaná tu xi títsjántehená nga k'uankiá. Ni xu'bi ja ta y'ét'anuu nda nts'ena Pablo. Kui xi xi nkú ts'ín tjíña kjuankjintak'un xi kitsjáha Ntíaná, b'a ts'ín yét'a. ¹⁶ Nga nkúnkú xujun xi kits'ínntu ta kui ni xu'bi kinchjanjmíyaha. Tjín ni xi y'ét'a xi 'ni mankjihin xuta. Kui niu xi fiko ngakjá xuta xi najmi be sisin ni xi ts'e Ntíaná ko xi najmi ndjá tinchajin ni xi s'ejinná. Fiko ngakjá niu xi nkú ta ts'ín ta fikongakjá ni xi ja ta tjít'a. B'a ts'ín ta kuihi títs'ínkjihí yjoho má ndyja.

B'í ts'ín kits'ínkje Pedro xujin

¹⁷ Kui b'a maha, já nts'ena, ja yo ni xu'bi. Kui nga chuhun ruu yjonuu tu xi najmi kjébéfehenuu kjuab'anachaha já ch'onk'uun, ko tu xi najmi kuankín t'axihin ruu ni xi ndjá tinchajiun. ¹⁸ Kasájin so kjuandaha Jesucristo ko kaya so ni xi ts'e, at'aha kui xi Nda Ntíaná maha ko ts'ínk'ankiná.

¡N'ekié yjoná nga tjihin kjuachánka nd'ai ko santaha tu nkjéhé ni! B'a katuma.

Xujun xi tjun kits'ínntu nda postru Jua

B'í ts'ín tsakúya Jua yáha Éen

¹ Tíb'enijmíhí xi tu b'a ts'ín jahá tíjña santa nkúhu nga tuts'ihín ni. Kinu'yái ntàhà kò tukuin kiyakohóni. Kiyai kò ntsai kin'ekohóni. Kui xi Én xi ts'ínk'íéntu tík'un xutà. ² Y'ejña tík'un ajinní kò jín kiyai. Tíbixínya kixí ni xi kiyai kò tíb'enijmí xi tíjña tík'un sín, xi y'ejñajihín Ntía Na'miu kò xi jín kis'ejña chjini.

³ Xi kiyai kò kinu'yái, kui xi tà tíb'enijmíhí kò jun, tu xi b'a ts'ín kò jun nkuhú kamakohóni. B'a ts'ín nkuhú kamangujinkaá Ntía Na'miu kò Jesucristo xi Ntíhi maha. ⁴ Tíb'et'aihí ni xu'bjí tu xi k'úé tsjo tsjohonuu.

B'í ts'ín tsakúya Jua nga ni xi n'eé bakúchji tsa kis'ejinná Ntíaná

⁵ Tsakúyani Jesucristo nga Ntíaná, kui xi nd'í xi ts'ín ndzjen kò ndahachí najmi tjín má jyun ajihín. Kui xi tíb'enijmíhí.

⁶ Tsa b'a kuixíaán nga Ntíaná ts'ená kò tu sa má jyuuhún tintsuba ngáá, tich'anachaá kò najmi tín'eé ni xi naxu tjín. ⁷ Tunga tsa tintsubaá má ndzjeen xi nkú ts'ín tíjña Ntíaná má ndzjeen, b'a ts'ín nkuhú makaá xinkíá kò jníhi Jesucristo xi Ntíhi Ntíaná ts'ín jená nga kjexinná ngayjee ngatitsunná.

⁸ Tsa najmi tjinná ngatitsun kuixíaán, tà ñáha tich'anachahaá yjoná kò najmi tíjñajinná ni xi naxu tjín. ⁹ Tsa n'ekié yjoná nga tjinná ngatitsun, ts'íinndyjat'aná ngatitsunná Ntíaná kò ts'íin jená nga kjéxinná ngayjee ni xi tjíntujinná xi najmi naxu nginkun. B'a ts'íin at'ahá ja kitsjá éhen nga b'a ts'íin kò ts'ín ni xi naxu tjín. ¹⁰ Tsa najmi tjinná ngatitsun kuixíaán, tíya tsank'áá Ntíaná kò najmi tíjñajin animaná éhen.

2

¹ Jun ntína, tíb'et'ánuu ni xu'bjí tu xi najmi n'ehenu ngatitsun. Tunga tsa tjín xi ts'íin tjen'yún ngatitsun, tíjñaná xi kuinchjantjainá nginkun Ntía Na'miu, kui xi Jesucristo xi naxu ts'ín. ² Kui xi kitsjá yjoho xi nkúhu chje tu xi n'endyjat'ahaná ngatitsunná ñá xi ja kis'ejinná. Kò najmi tu suba ngatitsunná kits'ínndyjat'a, kò ní ngatitsuhun ngayjee xutà xi tjín asuntee.

³ Tsa tín'etjusaán ni xi y'éjña Ntíaná, b'a ts'ín yahaná nga ja yaá Ntíaná. ⁴ Tsa tjín xi: “An be” kuitsu, tunga tu sa najmi ts'íntjusuhún ngá ni xi y'éjña, kui xi nda tsank'á. Najmi tíjñajin

animaha ni xi naxu tjín. ⁵ Tunga xi ts'íntjusun éhen, kjuaxi nga kui xi ts'íntjo Ntjaná xi nkú nga ts'ín tjíhin nga ts'íntjo. Nk'ie nga b'a n'e bintsubaá, b'a n'e yahaná nga tintsubajihín. ⁶ Xi tjíñajin ni xi ts'e Ntjaná kuitsu, kui xi xi nkú ts'ín y'ejña Jesucristo, b'a ts'ín tjíhin nga k'úejña.

B'i ts'ín tibatéxumaha Jua xuta ninku

⁷ Já nts'ena, ni xi tít'et'ánuu nd'aj, najmi as'ai tít'ejñahá Ntjaná. Kjuatéxuma chá xi kin'ekjas'en nínuu santaha nga tuts'ihín ni tít'et'ánuu. Kui kjuatéxuma chá xu'bi, kui éhen xi ja kinu'yó nk'ie. ⁸ Tunga xi nkú ts'ín y'ejña Jesucristo ko xi nkú ts'ín tintsu b'ejña chji nku ni tsetse xi y'aha ra ni xi y'ejña Ntjaná. Kui ni xi tít'et'ánuu ej at'aha ja j'ai ts'ín ndzjen nd'í xi ndoo. Kui nga ja tifi ndyjaha má jyuun.

⁹ Xi b'a kuitsu nga má ndzjeen síjña tunga tu sa unkiehé ngá nda nts'e, kui xi má jyuun síjñajin sa. ¹⁰ Xi tjoho nda nts'e, kui xi má ndzjeen síjña tehente, má nga najmi tjín ni xi ts'ínkijnejihín ngatitsun. ¹¹ Tunga xi unkie nda nts'e, kui xi má jyuun síjña ko yo tsú'ba ko najmi be má xi tjeheh tifi, at'aha ja kits'ínkaha má jyuun.

¹² Jun ntína, tít'sinntúnuu at'aha tu ngat'aha ni xi kits'ín Jesucristo kin'endyjat'ahanuu ngatitsunuu. ¹³ Ko jun xi tí'minuu na'mi, tít'sinntúnuu at'aha ja yo xi tu b'a ts'ín jahá tíjña santaha nga tuts'ihín ni. Ko jun xi tí'minuu já asti, tít'sinntúnuu at'aha kin'e nganohoo ndanindoo.

¹⁴ Jun ntína, ja kuats'inntúnuu at'aha ja yo Ntja Na'miu. Ko jun xi tí'minuu na'mi, ja kuats'inntúnuu at'aha ja yo xi tu b'a ts'ín jahá tíjña santaha nga tuts'ihín ni. Ko jun xi tí'minuu já asti, ja kuats'inntúnuu at'aha tjínnuu nga'yún ko tjíñajin tehente animanuu éhen Ntjaná ko at'aha ja kin'e nganohoo ndanindoo.

¹⁵ Najmi tu n'etjé asuntee ko ta ndaha ni xi tsjá asuntee. Tsa tjín xi tjoho asuntee, kui xi najmi tjoho Ntja Na'miu. ¹⁶ At'aha ngayjee ni xi tsjá asuntee najmi má tíjña Ntja Na'miu nibáha ra. Asuntee ní nibáha ra. Yo nibáha ra nga nchjaha animaha xuta ni xi tjín ko nga mjehe ts'íints'e ni xi fásihín ko nga nk'a b'asje yjoho ngat'aha ni xi tjíhin. ¹⁷ Ja tife nistjihín asuntee ko ni xi nchjaha animaha xuta, tunga máha xi tít'sín xi nkú ts'ín mjehe Ntjaná, kui xi k'úejña sín.

B'i ts'ín tsakúya Jua nga chúhuún yjoná já xi fi kontraha Jesucristo

¹⁸ Jun ntína, ja nistjin xi fekuu tintsubaá nd'aj. Ja kik'inyanuu nga tjíhin nga kj'uaí xi ngjuaí kontraha xi kits'ín nibá Ntjaná, ko xi nkú kik'innuu b'a ts'ín nd'aj ja tíncha f'ai nkjún já kontraha Jesucristo. Kui nga mankjihinná nga ja

tinchajían n̄istjin xi fekuu. ¹⁹ Kui xi incha tsitjujín̄ni ei, tunga najmi já ts'ajihín̄ niu. At'aha tsa já ts'ajin̄ niu, najmi incha ngji t'axín̄ ra kai. Tunga incha tsitjuhú tu xi b'a ts'ín̄ kiya chji chjihi nga t̄jín̄ xi najmi jin̄ makon̄i.

²⁰ Máha jun, Jesucristo kitsján̄uu Espiritūhu Nt̄ianá ko ngatentōo mankjinn̄uu ni xi naxū t̄jín̄. ²¹ Tíb'et'á xujunn̄uu at'aha mankjinn̄uu ni xi naxū t̄jín̄. Najmi ngat'aha tsa najmi mankjinn̄uu, at'aha ní nga mankjinn̄uu, kui nga t̄ib'et'áhan̄uu. Ko mankjinn̄uu nga ndaha nku kjuatsank'á najmi nibáha ra ni xi naxū t̄jín̄.

²² Xi najmi ts'ínkjáih̄in nga Jesu xi kits'ín̄ nibá Nt̄ianá, kui xi nku nda tsank'á. Kui xi nda kontraha Jesucristo, at'aha najmi ts'ínkjáih̄in nga Nt̄ia Na'miná xi Nt̄ia ko nga Jesucristo xi Nt̄ih̄i. ²³ Tu yáhá ni xi najmi ts'ínkjáih̄in nga Jesucristo xi Nt̄ih̄i Nt̄ianá, kui xi ta ndaha najmi t̄jñajih̄in Nt̄ia Na'miu. Tunga xi ts'ínkjáih̄in nga Jesucristo xi Nt̄ih̄i Nt̄ianá, kui xi ta t̄jñajih̄in Nt̄ia Na'miu.

²⁴ Kui b'a maha, t'ejñajin̄ tehentehēnu animan̄uu én xi kinu'yó santa nkúhu nga tuts'ih̄in ni. Tsa s'ejñajin̄ tehente animan̄uu én xi kinu'yó santa nkúhu nga tuts'ih̄in ni, b'a ts'ín̄ ko jun ta kuints̄ubajin̄ tehentoh̄o Nt̄iu ko Nt̄ia Na'miu. ²⁵ Nga kuints̄uba t̄ik'un síaán, kui nihi xi kitsúya t̄itjunná Jesucristo nga tsjáná.

²⁶ Tíb'et'án̄uu ni xu'bj̄i at'aha t̄jín̄ xi mjehe k'uanachan̄uu. ²⁷ Tunga máha jun, t̄jñajin̄ tehentenū Espiritūhu Nt̄ianá xi kitsján̄uu Jesucristo. Najmi machjéhen̄ tsa t̄jín̄ xi kuakúyan̄uu, at'aha ta kuihi Espiritū bakúyayjen̄uu. Ni xi naxū t̄jín̄ bakúyan̄uu, najmi ni tsank'á. Kui nga xi nkú ts'ín̄ tsakúyah̄an̄uu Espiritū, b'a n'e t̄intsubajin̄ tehentehē ruu Jesucristo.

²⁸ Kui b'a maha nd'ai, nt̄ina, t̄intsubajin̄ tehentehē ruu Jesucristo, tu xi najmi jo jan kamahaná nk'ie nga kuakúchji yjoh̄o ko najmi kama subaná nginkun̄ nk'ie nga kj'uaí. ²⁹ Yo nga naxū ts'ín̄ Jesucristo. Kui nga ta t̄jih̄in nga chahanu nga ngayjee xuta xi ts'ín̄ ni xi naxū, kui xi kitsjáha Nt̄ianá nga nt̄ih̄i kama.

3

B'i ts'ín̄ tsakúya Jua nga nt̄ih̄i Nt̄ianá kits'ín̄ maná

¹ Chasoo xi nkú ts'ín̄ tjo ts'atih̄i ñá Nt̄ia Na'miná, nga santaha nt̄ih̄i Nt̄ianá 'miná. Ko kjuaxi nga nt̄ih̄i Nt̄ianá ñá. Kui kjuaha nga najmi behená xuta asuntee, at'aha najmi be Nt̄ianá. ² Jun já nts'ena, ñá xi nt̄ih̄i Nt̄ianá nd'ai. Ko ndaha tsa najmi kjee yaá nkú k'úentaá askahan, tunga yanáá nga b'a k'úentaá xi nkúhu Jesucristo nk'ie nga kj'uaíkúchji yjoh̄o,

at'aha chá sisián xi nkú tjin. ³ Kō ngatentee xi b'a ts'in tókuyáha Jesucristo, kui xi tít's'in nga t'n'e je nginkun Ntjaná. B'a tí'be xi nkú ts'in je Jesucristo.

⁴ Tu yáha ni xi tít's'in ngatitsun, kui xi tít'bangane kjuatéxumaha Ntjaná. Nk'ie nga biyuné kjuatéxumaha Ntjaná, kui niij xi ngatitsuun. ⁵ Ja yo nga j'aikúchji yjohō Jesucristo tu xi j'aikjexihin ngatitsunná. Ndaha nku ngatitsun najmi kis'ehe.

⁶ Kui b'a maha, ngayjee xi tijnajin tehentehe rá Jesucristo najmi ts'in ngatitsun. Tunga ngayjee xi tít's'in ngatitsun, najmi kjee be Jesucristo kō tā ndaha najmi kjee mankjihin yáha kui.

⁷ Jun ntína, najmi tu ch'a xi k'uanachanu. Xi ts'in ni xi naxu tjin, kui xi naxu nginkun Ntjaná xi nkú ts'in naxu Jesucristo.

⁸ Tunga xi ts'in ngatitsun, kui xi ndanindoo ts'ehe, at'aha ndanindoo kits'in ngatitsun santaha nkúhu nga tuts'ihin ni. Kui kjuaha nga j'aikúchjiji yjohō Ntíhi Ntjaná, tu xi ts'ínndyja xáha ndanindoo.

⁹ Ngayjee xi Ntjaná kitsjáha nga kama ntíhi najmi nkaha ts'in ngatitsun, at'aha kjuatik'uhun Ntjaná tijnajihin. Najmi nkaha ts'in ngatitsun, at'aha Ntjaná kitsjáha nga kama ntíhi.

¹⁰ B'a ts'in s'eña chjiji yá xi ntíhi Ntjaná kō yá xi ntíhi ndanindoo. Tu yáhá ni xi najmi naxu ts'in kō a rá najmi tjohō nts'e, kui xi najmi Ntjaná ts'ehe.

B'i ts'in tsakúya Jua nga n'etjáá xinkjá

¹¹ Nga tihin nga b'i ngjáán n'etjáá xinkjá, b'a tsu én xi kinu'yó santaha nkúhu nga tuts'ihin ni. ¹² Najmi b'aha tu n'eé xi nkúhu Cain. Kui xi ndanindoo ts'ehe. Kui nga kits'ínk'iehen nda nts'e. ¿Á kits'ínk'iehen? Kits'ínk'ien at'aha naxu ni xi kits'in nda nts'e kō máha kui, ch'on kits'in.

¹³ Jun já nts'ena, najmi tu ma nkjúnnuu tsa ts'ín unkienuu xuta asuntee. ¹⁴ Ja yaá ñá nga tsitjuján ajihin ngabayoo kō nga kuintsuba tík'aán nginkun Ntjaná. Yaá ni xu'bi at'aha tjoná já nts'eé. Xi najmi tihin kjuatjo, kui xi tijnajin sa ngabayoo. ¹⁵ Ngayjee xi unkie nda nts'e, ndats'ínk'ien animahá xu'bo, kō ja yo nga nku ndats'ínk'ien animá najmi tijnajihin kjuatik'un sín.

¹⁶ Yaá ni xi 'míhi kjuatjo at'aha Jesucristo kits'ínkjas'en yjohō ngandaná. B'a tā ts'in kō ñá tihin nga n'ekjas'eén yjoná ngandaha já nts'eé. ¹⁷ Tsa nku ndanchiná tíbe nga ndyjat'aha nda nts'e ni xi machjéhen tunga najmi kama nimahá rá, ¿a tijnajin kjuatjohō Ntjaná animaha? ¹⁸ Jun ntína, najmi tu suba énnuu xi b'a kuitsu nga tjinnuu kjuatjo nga chubo. Tu sa ní ni xi katakúchji nga tjinnuu kjuatjo n'oo.

¹⁹ Yaá nga ajihin ni xi naxu tintsubajían kō najmi jo jan maná nk'ie nga tintsubaá nginkun Ntjaná. ²⁰ Kui nga ndaha tsa animaná b'a tít'su nga tjinná jé, tunga 'yúhún chánka sa

Nt̄ianá nga an̄imaná k̄o kui xi beyjená. ²¹ Jun já nts'ena, tsa najmi chumi nihi xi títs'innijéná an̄imaná, najmi jo jan maná nga tincháá nginkun Nt̄ianá, ²² k̄o kui tsjáná ngayjee ni xi kuinchíhí, at'ahá t̄ín'etjusaán ni xi y'éjña k̄o t̄ín'eé ni xi sasíh̄in.

²³ Nga n'e s'ejían Jesucristo xi Nt̄ih̄i maha k̄o nga b'í ngján n'etjáá xinkíá xi nkú ts'ín y'éjña, kui xi kjuatéxumaha Nt̄ianá. ²⁴ Xi títs'íntjusun xi nkú ts'ín y'éjña, kui xi t̄íjñajin tehente Nt̄ianá k̄o Nt̄ianá t̄íjñajin tehentehe xuta xu'bo. K̄o ngat'ahá Espiritu xi kitsjáná, b'a tá n'e yahaná nga kui t̄íjñajin tehentená.

4

B'í ts'ín tsakúya Jua má xi kui Espiritu Nt̄ianá

¹ Jun já nts'ena, najmi t̄u n'e s'ejiiun ngatentee xi b'a kuitsunu nga Espiritu Nt̄ianá títs'ín nga t̄ínchja. T̄u sa ní ch̄ase sisihuun xi nkú kuitsu, t̄u xi b'a n'e ch̄ahanu tsa kjuaxi nga Espiritu Nt̄ianá t̄íjñajih̄in a rá najmi. At'ahá kitsej̄ih̄in asuntee já profeta tsank'á. ² Xi b'a tsu nga yjoninte kik'a Jesucristo nga j'ai asuntej, kui niu xi kuakúchjinu nga kui xi t̄íjñajih̄in Espiritu xi ts'e Nt̄ianá. ³ K̄o xi najmi b'a tsu nga b'a ts'ín j'ai Jesucristo, kui xi najmi t̄íjñajih̄in Espiritu Nt̄ianá. Espiritu ch'onk'un xi ts'e ní nda kontraha Cristo t̄íjñajih̄in. Ja kinu'yó nga t̄íh̄in nga k̄j'uaí xi ngjuai kontraha xi kits'ín nibá Nt̄ianá. Kui ja t̄íjña asuntee nd'ai.

⁴ Jun nt̄int̄int̄ina, Nt̄ianá ts'enuu k̄o ja kin'e nganohoo já profeta tsank'á xu'bo, at'ahá xi t̄íjñajinnuu 'yún t̄j̄in saha nga'yún nga xi t̄íjñajih̄in xuta asuntee. ⁵ Kui já xu'bo xi xuta asuntee. Kui nga ni xi ts'e asuntee nchjan̄ijm̄iyaha k̄o xuta asuntee basín̄j̄uhu ni xi nchja. ⁶ Tunga máha j̄in, Nt̄ianá ts'eni. Xuta xi ja be Nt̄ianá, kui xi basín̄jun̄i. Xuta xi najmi Nt̄ianá ts'ehe, kui xi najmi basín̄jun̄i. B'a n'e ch̄aha yá xi t̄íjñajih̄in Espiritu xi tsuya ni xi naxu t̄j̄in k̄o yá xi t̄íjñajih̄in jáninda xi b'anacha.

B'í ts'ín tsakúya Jua mí nihi xi y'aha kjuatjoo

⁷ Jun já nts'ena, b'í ngján n'etjáá xinkíá, at'ahá Nt̄ianá nibáha rá kjuatjoo k̄o ngayjee xi t̄íh̄in kjuatjo, kui xi kitsjáha Nt̄ianá nga nt̄ih̄i kama k̄o kui xi be Nt̄ianá. ⁸ Xi najmi t̄íh̄in kjuatjo, najmi k̄jee be Nt̄ianá, at'ahá kjuatjohó Nt̄ianá.

⁹ B'í ts'ín tsakúchjiná kjuatjoho Nt̄ianá. Kits'ín nibá Nt̄i nku tutuhu asuntej, t̄u xi ngat'ahá Nt̄ih̄i sakúhuná nga kuintsuba t̄ik'aán. ¹⁰ ¿Mí nihi xi 'mih̄i kjuatjoo? Najmi tsa ñá xi kin'etjáá Nt̄ianá. Kui ní xi kits'íntjoná k̄o kits'ín nibá Nt̄ih̄i t̄u xi ts'índyjat'aha ngatitsunná nk'ie nga kitsjá yjoho xi nkúhu chje. Kuih̄i ni xu'b̄i xi tsakúchji kjuatjoo.

¹¹ Jun já nts'ena, tsa b'a ts'ín kits'íntjoná Nt̄ianá, kui nga k̄o tá ñá tá t̄íh̄in nga b'í ngján n'etjohoná xinkíá. ¹² Ndaha

nku najmi kjee be nkú tjin Ntjaná, tunga tsa b'i ngján n'etjáá xinkjá, Ntjaná tijnajin tehentená ko kjuatjoho s'ejña chji kikjin ajinná.

¹³ Yaá nga tintsubajin tehenteheé Ntjaná ko nga kui tijnajin tehentená, at'aha kitsjáná Espirituhu. ¹⁴ Ko jin kiya kikjin ko tibixinyakixi nga Ntia Na'miu kits'in nibá Ntíhi tu xi ts'ink'ankihi xuta xi tjin asuntee. ¹⁵ Tu yáhá ni xi ts'inkjáihin nga Jesu xi Ntíhi Ntjaná, kui xi tijnajin tehente Ntjaná ko Ntjaná tijnajin tehentehe xuta xu'bo.

¹⁶ Mankjinná ko s'ejinná nga tjoho ñá Ntjaná. Ntjaná kui xi kjuatjo, ko xi tijnajin tehente kjuatjoo, kui xi tijnajin tehente Ntjaná ko Ntjaná tijnajin tehentehe xuta xu'bo. ¹⁷ B'a ts'in s'ejña chji kikjihin kjuatjoo ajinná, tu xi najmi jo jan kamahaná nistjin nk'ie nga kuasehe Ntjaná mí nihi xi kits'in nga nkunkú xuta. At'aha xi nkú ts'in y'ejña Jesucristo, b'a ts'in tintsubaá asuntei. ¹⁸ Má nga tjin kjuatjo najmi tjin kjuabinkjun. Kjuatjo xi kui kikjiun, kui xi m'osje kjuabinkjuun, at'aha xi tjen kjuaha, kui xi tsankjún. Kui b'a maha, xi tsankjúhun, kui xi najmi kjee tijnajihin kjuatjo xi kui kikjin.

¹⁹ Ñá tjoná Ntjaná at'aha Ntjaná tjun kits'intjoná. ²⁰ Tsa tjin xi: "Tjona Ntjaná", kuitsu ko tu sa unkiehé ngá nda nts'e, kui xi tib'anacha. At'aha xi najmi tjoho nda nts'e xi tíma tibase'a, ¿nkú ts'in ts'intjoho Ntjaná nga najmi tíbe? ²¹ Xi tjoho Ntjaná tihin nga ta ts'intjo nda nts'e. Kuihi kjuatéxuma xu'bi xi kin'ekjain.

5

B'i ts'in tsakúya Jua ni xi ts'in xi ntíhi Ntjaná

¹ Ngayjee xi s'ejihin nga Jesu xi kits'in nibá Ntjaná, kui xi kitsjáha Ntjaná nga ntíhi kama. Ko ngayjee xi tjoho Ntia Na'miná, kui xi ta tjoho ngayjee xi ntíhi Ntjaná. ² Nk'ie nga tjoná Ntjaná ko tin'etjusaán ni xi y'ejña, ya chji chjiá nga ta tjoná ngayjee xi ntíhi Ntjaná. ³ Nga n'etjáá Ntjaná, kui xi tsuhu ra nga n'etjusaán ni xi y'ejña. Ko najmi ch'á xi ái ni xi y'ejña Ntjaná, ⁴ at'aha ngayjee xi ja ntíhi Ntjaná ts'in nganaha asuntei. Ko ngat'aha nga s'ejinná Jesucristo, b'a ts'in kin'e nganaha raá asuntee. ⁵ Xi s'ejihin nga Jesu xi Ntíhi Ntjaná, kui xi ts'in nganaha asuntee.

B'i ts'in tsakúya Jua xi nkú ts'in Ntjaná y'ejña chji Jesu

⁶ Ntánijua ko jní j'ai s'ejña chjiji Jesucristo. Najmi tu suba ntánijua, ntánijua ní ko jní. Ko Espirituhu Ntjaná ta tsuya kui ni, at'aha kjuaxi ni xi nchja Espiritu. ⁷ Jan maha xi b'ejña chji

yáha Jesucristo: ⁸ Espirituhū Ntíaná, ntánijuo kō jnú. Nkuhú b'a incha tsu nga joon.

⁹ Tsa n'ekjáihín én xi nchja xuta nga nchjanijmíyaha nku ni, tunga yúhún chjíhi rá én xi nchja Ntíaná. Á 'yún chjíhi rá, at'aha Ntíaná xi kinchja nga y'éjña chji Ntíhi. ¹⁰ Xi s'ejihín Ntíhi Ntíaná, kui xi animaha tíjñajihín én xi kinchja Ntíaná nga y'éjña chji Ntíhi. Tunga xi najmi s'ejihín Ntíaná, kui xi tibe tsank'á, at'aha najmi s'ejihín én xi kinchja Ntíaná nga y'éjña chji Ntíhi.

¹¹ Nga kitsjáná nga kuintsuba tík'un síaán kō nga Ntíhi sakújinná kjuatik'un xu'bi, kui én xu'bi xi kinchja Ntíaná. ¹² Xi tíjñajihín Ntíhi Ntíaná, kui xi tíjñaha kjuatik'uun. Tunga xi najmi tíjñajihín Ntíhi Ntíaná, kui xi najmi tíjñaha kjuatik'uun.

B'i ts'in kits'ínkje Jua xujuin

¹³ Kuak'iet'ánuu ni xu'bi, jun xi s'ejinnuu Ntíhi Ntíaná, tu xi chahanu nga tíjñanuu kjuatik'un xu'bi kō kuintsuba tík'un síún.

¹⁴ Ma'yúnk'aán Ntíaná, at'aha yaá tsa kuintchíhí xi nkú ts'in mjehe nga kuintchíhí, kuásínñjuná. ¹⁵ Kō xi nkú ts'in yaá nga Ntíaná basínñjuhu tu mí nihí ni xi binchihí, b'a ta ts'in yaá nga ja n'ekjáihín ni xi kuakinchihí.

¹⁶ Tsa tjin xi tibe nga ngatitsun títs'in nda nts'e, kō tsa ngatitsun xi títs'in najmi ngabaya tjehe ra, nk'ie nga kuintchjako Ntíaná kanchantjai kō Ntíaná tsjá ngáha ra nda nts'e nga k'úejña tík'un. Ngatitsun xi najmi tjehe ra ngabaya tinchjanijmíyahana. At'aha tjin ngatitsun xi tjehe ra ngabaya. Najmi tbankia nga chubantjo xi ts'ín ngatitsun xu'bo. ¹⁷ Ngayjee ni xi najmi nda xi ts'in xuta, kui xi ngatitsun, tunga tjihín ngatitsun xi najmi tjehe ra ngabaya.

¹⁸ Yaá nga xi kitsjáha Ntíaná nga kama ntíhi najmi nkaha nga ts'in ngatitsun, at'aha Ntíhi Ntíaná kuhun xuta xu'bo kō najmi ts'ínkoho ndanindo. ¹⁹ Kō yaá nga Ntíaná ts'ená kō nga ndanindo batéxumaha ngayjee asuntee. ²⁰ Kō ta yaá nga j'ai Ntíhi Ntíaná kō kitsjáná kjuankjintak'un tu xi chahaná Ntia xi nku tutuu. Tintsubajihín xi nku tutuu, kui xi Jesucristo Ntíhi Ntíaná. Kuihí xi Ntia xi nku tutuu kō kui xi tsjáha nga k'úentu tík'un sín xuta.

²¹ Jun ntína, tiyú t'axíhuun ntia xi xuta ts'innda.

Xujun xi ma joho xi kits'inntu nda postru Jua

B'i ts'in kikjaniñaha Jua xuta ninku

¹ An xi ndacháha xuta ninku tít's'inkjínuu xujuin jun xuta ninku xi j'ájinnuu Ntíaná, xi tjona at'aha tintsúbajían ni xi naxu tjín. Kó najmi tu nku an xi tjoho jun. Kó ní ta tjoho jun ngayjee xuta xi ja mankjihin ni xi naxu tjín. ² At'aha ni xi naxu tjín tíñajin tehente anímaná kó tu nku s'ejñajihinná tu nkjéhe ni.

³ Katsjánuu kjuanda kó kjuajyu kó katuma nímaha jun Ntia Na'miná kó Nda Ntíaná Jesucristo xi Ntíhi Ntia Na'miná. Kats'ints'ejihinnuu ni xi naxu tjín kó kjuatjo.

B'i ts'in tsakúya Jua nga n'etjáa xinkia

⁴ Tsjo nkjún kamana nk'ie nga kieke k'ua xuta ts'ajun xi tjincha ts'in ni xi naxu tjín, xi nkú ts'in y'éjña Ntia Na'miná.

⁵ Kó nd'ai já nts'ena, tibanjinuu nga b'i ngján n'etjáa xinkia. Ni xi t'ib'et'ánuu nd'ai, najmi as'ai t'ib'ejñaha Ntíaná. Xi nkú níhi nga tuts'ihin ni kin'ekjohoon ni xu'bj. ⁶ Kjuatjo 'mihí nga n'ee ni xi y'éjña Ntíaná. ¿Mí nihi xi y'éjña nga n'ee? Nk'ie nga n'etjáa xinkia, xi nkú ts'in kik'inyanuu nga tuts'ihin ni.

B'i ts'in tsukúya Jua ni xi incha ts'in já maestru tsank'á xi tjín

⁷ At'aha tjíma nkjún asunntee já tsank'á xi najmi ts'inkjáhín nga yjoninte kik'a Jesucristo nga j'ai asunntei. Xi b'a títu, kui xi t'ib'anacha kó kui xi fi kontraha xi kits'in nibá Ntíaná. ⁸ Chuhun yjonuu tu xi najmi n'ekatsúnياهو ni xi y'entjei ajinnuu. Tsa chuhun kui nií, n'ekjohoon ngayjee ni xi kanénuu.

⁹ Tu yáhani xi k'uéshun ni xi tsakúya Cristo nga najmi basinjñajin ni xi kisakúyaha, kui xi najmi be Ntíaná. Tunga xi síñajin tehente ni xi tsakúya Cristo, kui xi be Ntia Na'miu kó Ntíu. ¹⁰ Tsa tjín xi kuichusenuu kó najmi kuakúyanuu ni xi tsakúya Cristo, najmi tu n'ekjohoon ni'yanuu kó ta ndaha najmi tu suniñohoo. ¹¹ At'aha xi kjuániñaha, kui xi t'ibasinko xuta xu'bo nga tífikondju xá ch'onk'uhun.

B'i ts'in kits'inkje Jua xujuin

¹² Tjín nkjún sana ni xi xinnuu, tunga najmi mjehéna xujun k'uet'ánuu. Mjena kfintsubek'únnuu kó kuinchjanijmíkonuu nga kuichusenuu, tu xi b'a ts'in tu xí tsjohó k'úéhená.

¹³ Tít's'inkjinuu kjuasuniña xuta ninku xinkiu xi tjín ej xi Ntíaná ta j'ájihin.

Xujun xi ma jahan xi kits'ínntu nda postru Jua

B'i ts'ín kikjaniñaha Jua Gayo

¹ An xi ndacháha xuta ninku títs'inkjíhi xujuin nda xinkjían Gayo. Tjo kjuaxina ji.

² Ji nda nts'ena, bankihí Ntjaná nga xi nkú ts'ín nda tísájin ni xi ts'e, b'a ta ts'ín nda kasakú niyáhi ngayjee ni xi n'ei ko nga nda nistjin xi tsjáhi nga kujinchin. ³ At'aha tsjo nkjún kamana nk'ie nga j'aisena k'ua já nts'eé nga kitsúyana ni xi kíkíe, nga tu nkú tjennkiní Ntjaná ko nga xi nkú ts'ín tisinjñajin ni xi yaha ra ni xi naxu tjín. ⁴ Nga nt'e nga ntína tínchajin ni xi naxu tjín, kui nihi xi 'yún tsjana kjuatsjo.

B'i ts'ín kitsúya Jua xi nkú ts'ín Gayo tsasinko xuta ninku xi j'aik'úhun

⁵ Ji ndats'ena, t'n'ei ni xi b'a tjín nk'ie nga tibusinkoi já nts'eé ko 'yún nkjún sa nda t'n'ei nga tibusinkoi xi nibáha xin nanki.

⁶ Nginkun xuta ninku kitsúya já nts'eé xu'bi xi nkú ts'ín tjohi. Ko nda n'ei tsa kuisinkoi nga ts'índjuú ngáha niyáha, at'aha b'a ts'ín tjihin nga kuisinkaá xuta xi ts'inxát'aha Ntjaná.

⁷ At'aha tjoho Jesucristo, kui nga incha tsitjuhu nankihí. Najmi incha kits'ínkjáihin ni xi ts'e xuta asuntee. ⁸ Kui b'a maha, tjihin nga k'uauntehe raá ni'yaná já nts'eé xi nkúhu xu'bi, tu xi kuisinkohoná nga k'uénijmí ni xi naxu tjín.

B'i ts'ín kitsúya Jua xi nkú ch'on kits'ín Diotrefe

⁹ Kits'ínkjíhi nku xujun xuta ninku, tunga máha Diotrefe, tsjoho nga tu nku kuihí kuatéxumaha xuta ninku. Najmi títs'ínkjáihin xá xi tjínni. ¹⁰ Kui kjuaha, tsa kfíhinna yo, ts'innisihí ra ni xi títs'ín. At'aha én tsank'á tíkjesintjennení ko ch'on ts'ín tínchjayanení. Ko najmi tu nku ni xu'bi xi títs'ín. Ta najmi ts'ínkjáihin já nts'eé xi bichúk'uhun. B'échjaha xi mjehe ts'ínkjáihin já nts'eé ko m'osje ajihin xuta ninku.

¹¹ Ji nda nts'ena, najmi tu n'ei ni xi ts'ín já ch'onk'uun. Ni xi ts'ín ní já xi nda ts'ín, kui xi n'ei. Xi nda títs'ín, kui xi Ntjaná ts'ehe. Tunga xi ch'on títs'ín, kui xi najmi kjee be Ntjaná.

B'i ts'ín kitsúya Jua nga nda títs'ín Demetrio

¹² Ngayjee xuta tsuya nga nda títs'ín Demetrio, ko kjuaxi kjáihin ni xi incha tsu. Ko jin ta nda chubanijmíyahani nkú nda ts'ín ndo. Ji yai nga kjuaxi ni xi chubai.

B'i ts'ín kits'ínkje Jua xujuin

¹³ Tjín n̄kjún sana ni xi xíhin, t̄unga najmi mjehéna xujun k'uet'áha, ¹⁴ at'ah̄a mjena kfínse xatíhi k̄o kuinchjanijmík̄o.

¹⁵ Kas'ehi kjuajyu. Xi tjoh̄o ji xi tjín ei t̄incha ts'ínkjihi kjuasuniña, k̄o t̄a t̄eh̄in íchí kjuasuniñani nga nkúnkú xi tjon̄i xi tjín ȳo.

Xujun xi kits'ínntu Juda

B'í ts'ín kikjaniñaha Juda xuta ninku

¹ An Juda, an xi nda musu síhin Jesucristo ko nda nts'é tíxihin Santiago, títs'inkjínuu xujun jun xi kichj'ajinnuu. Ntia Na'miná tjoho jun ko tikunuu Jesucristo.

² Katuma nimaña Ntiana jun ko 'yún katsjánuu kjuajyu ko kjuatjo.

B'í ts'ín tsakúya Juda ni xi ts'ín ja maestru tsank'á xi tjínjihin xuta ninku

³ Já nts'e, ja nd'ai mje nkjúhunna nga k'uet'ánuu xi nkú ts'ín nkuhú ts'ankiá. Nd'ai tjihin nga tít'entúnuu ko títbankinuu nga n'e chúkjuo nga tinchajiun xi nkú ts'ín s'ejinná, kui xi nkuhú nga kin'ekjas'eheñ rā xuta xi kikj'áts'e Ntiana. ⁴ B'a tíxian at'aha k'ua já xi jas'enjin mañanuu. Kui xi ja nd'ai tjíñanehe rā ni xi kanéhe at'aha najmi nda kits'ín. Najmi benkjún Ntiana jóo ko tíncha ts'ínkj'óntjaiya kjuandaha Ntiana. B'a tíncha tsu nga nk'ie nga kjuandaha Ntiana tintsúbajían ma n'eé tu mí nihí ni. Ko najmi ts'ínkjáíhin Jesucristo xi Nda Ntiana maha ko xi batéxumaná.

⁵ Ndaha tsa ja kisakúyanuu ni xi xinnuu, tunga mjehéna ts'ínkj'áítsjennuu. Ntiana ts'asjejin xuta xi ts'e nga kik'onsje ante Egipto ko askahan kits'ínkjesun xi najmi kis'ejihin. ⁶ Ko ntítsje xi najmi kixi kits'íntjusun xá xi kik'aihi nga tu y'entu masehén antehé, kui xi kjintuyá'yún sín má jyuun santa nkúhu nga n'ekokua nk'ie nga kuichú nístjin chánka nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta.

⁷ B'a ta incha kits'ín xuta xi kis'e nanki Sodoma ko nanki Gomorra ko nanki xi tjíndaihi, xi nkú nga incha kits'ín ntítsjee. Incha kits'ínkas'eheñ yjoho nga chuba kikjantukohó xinkjín. Najmi kikienkjún yjoho nga 'yún tse ni xi incha kits'ín. Kui nga kin'e nibájenehēñ rā nd'í xi najmi maha 'meyaha. B'a ts'ín kik'aihi rā kjua'un. Kui niu xi bakúyaná nkú maná nk'ie nga najmi nu'yá'éheén Ntiana.

⁸ Ko b'a ta kamaha já xi jas'ejin mañanuu. Ngat'aha nchihini títs'ín chuntíhi yjoho nginkun Ntiana, najmi benkjún xi tjihin xá ko ch'on ts'ín nchjayane xi i nk'a ján. ⁹ Najmi ma b'a n'e, ta santaha ntítsje k'aku Miguel najmi b'a kits'ín. Nk'ie nga títjánko ndanindoo nga títjánnya yjonintehe Moise, najmi kama k'un tsa ta kuihi kits'íhin kjuā yjoho. Tu sa ní b'í kitsú: “iNtiana kats'ínnijéhi ni xi tín'ei!” ¹⁰ Tunga máha já xi jas'ejin mañanuu, chuba ch'ohón ts'ín nchjayane ni xi najmi mankjihin. Ko máha ni xi mankjín suba kuihi, xi chuba

ts'ínkjáíhín rā xi nkú joyaha chū nga najmi ts'ínkjink'un, kui ngat'ahā ni xu'bi tít's'ínkatsúhun yjohō.

¹¹ Nīma rú ts'íhin jóo! Ngakjá tjíma xi nkú ts'ín ngakjá kikjatsú'ba Cain. At'ahā 'yún mjehe toon, kui nga tít's'ínndyjajihín rā yjohō xi nkúhu ndā profeta Balaam. Kō at'ahā incha fi kontrahā xi tjíhín xá, kui nga kuayáha xi nkúhu Kore.

¹² Nk'ie nga ajihín kjuatjohō Ndā Ntíaná ma ñjakúko xinkiu, ta bichú jóo yo, tunga najmi kjuhén rā niyá nga k'úéntujinnūu jóo. Chubā kjinehé kō 'bi nga najmi chumi nihi xi nusihín. Xi nkú joyaha ninti xi najmi tjíhín ts'í jóo, xi tū má xi tjuhén ni fikoḥo ntjō. Kō xi nkú joyaha yá tu xi najmi bjahā tu nga nistjihín, xi nkúhu yá xi kjamahā kjin kichjuyanji, yá xi tū xí jahá k'ien. ¹³ Xi nkú ts'ín baténdzjo xúhu t'éhen ntáchak'uun nga 'yún, b'a ts'ín bakúchji jóo ni ch'onk'un xi ts'ín, ni xi tjíhín nga kama subahā kai. Kui xi nkú joyaha niñu xi kindyjajihín niyáha. Kui xi tjen síhín má jyuun.

¹⁴ Kits'ínkjó Ntíaná jóo nk'ie nga kits'ínkinchja Enoc. Enoc kui xi kama ntje xi ma yatuhu rā Adan. B'j kitsú: “An kkie nga j'aiko Ntíaná nkjin nkjún mij ntítsehe, ¹⁵ tū xi kuasehe rā mí ni xi nda kits'ín kō mí ni xi najmi nda kits'ín ngayjee xutā kō tū xi xi najmi benkjúhun Ntíaná k'uéñanehe rā mí nihi xi tjehe. B'a n'ehē tū ngat'ahā ngayjee ni ch'onk'un xi incha kits'ín kō tū ngat'ahā ni ngayjee én ch'on tsu xi incha kitsúhu Ntíaná.”

¹⁶ Najmi tjín ni xi sasíhín já xu'bi. Tū mí nihí ni xi b'a ts'ínko. Nkuhú ni xi nchjahā animahā, kui xi bangisjai. Nk'a b'asje yjohō nga nchja, kō tū xi sakúhu rā ni xi incha mjehe, nda nchjayane k'ua xutā.

B'j ts'ín kitsjániyáha Juda xutā ninku

¹⁷ Tunga jun já nts'ena, n'ekj'áitsjon én xi kitsúya títjun já postruhu Ndā Ntíaná Jesucristo. ¹⁸ B'a kitsúnūu: “Nistjin xi fekuu s'e xutā xi kuajnúkie ni xi ts'e Ntíaná kō k'úéntujín ni ch'onk'un xi incha fásihín.” ¹⁹ Kui xutāha xi bakjanya xutā ninku, xi ts'ín ni ch'onk'un xi nchjahā animahā. Najmi tjíñajihín Espirituhu Ntíaná.

²⁰ Tunga máha jun, já nts'ena, ndjá tinchajiun xi nkú ts'ín s'ejinnūu, kui xi tū xí naxuhú nginkun Ntíaná. Kō xi nkú ts'ín tsjáníanūu Espirituhu Ntíaná, b'a ts'ín chubakoo Ntíaná. ²¹ Katjindjukonūu kjuatjohō Ntíaná nga chúyohōo nistjin nga Ndā Ntíaná Jesucristo ts'íínk'íéentu tík'unko sínná kjuanima tak'uhun.

²² Katuma nimanūu xi jo jan tímaha. ²³ N'esjejiun ajin nd'íu xi yo tjíntujín. Xi machjéhen nga kama nimanūu, katuma nimanūu. Tunga chúhún ruu yjonūu nga b'a n'ō, tū xi najmi ts'íínkatsúhunnūu ni ch'onk'un xi kits'ín.

B'i ts'in kits'intsjoho Juda Ntjaná

²⁴ Ntjaná tjihin nga'yún nga kúnnyu tu xi najmi kuankín t'axihin ruu ni xi ts'e, ko ts'in nga najmi chumi nihi xi chjunti s'enyu ko tsjanu kjuatsjo chánka tu xi kuinchahanu nginkun nistjin nk'ie nga kuakúchji kjuachánkahá. ²⁵ Nku tutuhú kui xi Ntjaná xi ts'ink'ankiná. Kui xi kan'etsjoho, kayahá nga chánka ko nga kui xi batéxuma, ko nga kui xi tjihin nga'yún, tu ngat'ahá Nda Ntjaná Jesucristo. B'a kama ko tu nkjéhé ni nga b'a tíma. B'a katuma.

Xujun xi tjt'a ni xi y'éjña chji Jesucristo nga kama

B'i ts'in b'aha ra xujun

¹ Jesucristo y'éjña chji ni xi tjt'a xujun xu'bi. Ntjaná kits'ínkjas'eheñ tu xi kui kuéjña chjihí ra xuta xi ts'e ni xi tjihin nga kama xatí. Kits'ín nibá ntítsjehe tu xi kuakúchjihí ra niñ Jua, kui xi nda musuhy. ² Ei títsuya Jua ni xi kama chjihí, kui niu xi eheñ Ntjaná ko ni xi kitsúya Jesucristo.

³ Já b'a nda tjihin ts'e xi ts'ínyaha én xu'bi xi kits'ín nibá Ntjaná, ko á b'a nda tjihin ts'e xi basínñjuhy ra ko ts'ínsihin ra ni xi tjt'aha ei, at'aha ja tífi tiña nístjiun!

B'i ts'in kits'ínkijhi Jua kjuasuniña xuta ninku

⁴ An Jua tít's'ínkínuu xujun, ninku yatu xi tintsu_{oo} ante Asia. Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu Ntjaná xi tijná, y'ejña ko k'já. Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu espiritu xi yatu incha maha xi tjin nginkun má b'ejña Ntjaná nga batéxuma.

⁵ Katsjánuu kjuanda ko kjuajyu Jesucristo xi títsuya ni xi ts'e Ntjaná. Kui xi tjun j'áiyaha ajihin xuta k'ien ko batéxumaha já rej xi tjin asuntee. Kui xi tjoho ñá ko tsaténdzjo jnihí nga kits'ínkjejnú ngatitsunná. ⁶ Kits'ín maná xuta xi ts'e tu xi kuatexumahaná ko n'etsjohó Ntjaha ko Na'mihí xi nkúhu já na'mi xi ts'e. ¡Kas'ehe kjuachánka ko katatéxuma santaha tu nkjéhé ni! B'a katuma.

⁷ ¡Chasoo, kui xi nibájin nintju! Ngayjee xuta skuhehe, santaha ko já xi kik'iénjinkihí kicha. Kjintá nkjún ngayjee xuta naxinantá xi tjin asuntee nk'ie nga skuhehe. Johon, b'a katuma.

⁸ “An xi xi tjuhun ko xi fekuhu”, títsu Ntjaná xi tjihin nga'yún, xi tijná, y'ejña ko k'já.

B'i ts'in tsakúchji yjoho Jesu

⁹ An nda nts'o Jua ta tíf'ajian kjua'un xi tjincha bitjajún. Jun ko an Ntjaná tibatéxumaná. Jun ko an t'n'e chúkjuá kjuanima nga nkuhú makaá Jesu. Tsátejñanijé xjo xi 'mi Patmo at'aha y'enijmía eheñ Ntjaná ko kits'ínkié yjona nga Jesu tjennkia. ¹⁰ Nku tuminku j'aijinna Espirituhu Ntjaná ko astán kint'e nga nibaha nku nta xi tu xí 'yuhún jane, xi nkú joyaha nku tjio.

¹¹ B'a kitsúna:

—T'et'a xujun ni xi chai ko n'ekjihí ninku yatu xi tjin ante Asia, ninku xi tijná nanki Efeso, xi tijná nanki Esmirna, xi tijná nanki Pergamo, xi tijná nanki Tiatira, xi tijná nanki Sardi, xi tijná nanki Filadelfia, ko xi tijná nanki Laodicea.

¹² *As'ai kits'ink'ótjiya* tu xi skuehena yá xi tínchjakona. Nk'ie nga kits'ink'ótjiya, kikie yatu ni toonsine xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjen. ¹³ *Ajihin* nd'í xi ts'ín ndzjeen kikie xi b'a tjin Ntíhi Nda^xiun tjin. Nku najyun ndju yja xi bichú santaha tsuku ko nku ni toonsine tijkjá 'mehe. ¹⁴ Taba ntsjahá xi nkú joyaha ntsjahá chutsanka ko xi nkú joyaha nch'an. B'a k'un tunkun xi nkú joyaha nd'í.

¹⁵ *Tibat'ai tsuku* xi nkú joyaha kichá sine bronçe xi kin'e'na nga kin'echuhun. Tu xi 'yún ntahá, xi nkú joyaha xi nkú ts'ín faneya ntáje nga 'yún xu. ¹⁶ Ntsja kixi tjit'ahá yatu niñu ko ts'a tsitjuhu nku kichá ndju ntsí xi yjo nga jo ngaba. B'a tjin ankjin xi nkú joyaha ts'íu nga 'yún bat'ai.

¹⁷ Nk'ie nga kikie, jáikijne kinte tsuku ko b'a kama xi tsaya kama. Tunga jánehéna ntsja kixi ko b'i kitsúna:

—Najmi tu binkjuin. An xi tjuhun ko xi fekuhu ¹⁸ ko xi tíjña tík'un. Tsaya tunga nd'ai tíjña tík'an tu nkjéhe ni. An tíjñana yubihí ngabayoo ko antehé xuta k'ien. ¹⁹ T'et'ai ni xi kuayai, ni xi tíma nd'ai ko ni xi kama askahan. ²⁰ B'i tsuhu ra ni xi tíjña 'ma xi kuayai, niñu xi yatu xi kuayai ntsa kixia ko ni toonsine yatu xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjeen. Niñu xi yatuu, kui xi ntítsje xi basehe ninku xi yatuu. Ko ni xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjen xi yatuu, kui xi ninku xi yatuu.

2

B'i tsu én xi kits'ínkijhi Jesucristo ninku xi tíjña nanki Efeso

¹ B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhi ntítsjehe xuta ninku Efeso: “B'i títsu xi tjit'ahá niñu xi yatuu ntsja kixi, xi tsú'bajin kamasehen ni toonsine xi yatu xi s'entusún nd'í xi ts'ín ndzjeen: ² Be ni xi t'n'ei, xi nkú ts'ín túb'enki kjuanima xá xi t'n'ei ko xi nkú ts'ín t'n'e chúkjuai. Be nk'ie nga najmi sasihin ni xi incha ts'ín já ch'onk'uun. Kichjut'ayák'uin já xi já postru t'incha ts'ín ma maña yjoho ko kiyai nga já tsank'á niu, nga najmi já postru. ³ Tín'etsentai kjuanima xi tibatjain ko t'n'e chúkjuai kjuanima xi tísakúhi ngat'ana. Najmi tifehe tak'uin.

⁴ Tunga najmi tísasíhinna ngat'a ts'i nga najmi ta tjihin ri kjuatjo xi kis'ejñahi nga tjuhun. ⁵ Kui nga n'ekj'áitsjehenni ni xi ja kin'e t'axín. T'inchj'ahá ri animahí ko n'e ngáhani xi nkú kin'ei nga tjuhun. At'ahá tsa najmi b'a n'ei, kjuáisehe ko kjexián ni xi síjñasun nd'í xi ts'ín ndzjen xi ts'i má nga tíjña. B'a ts'ian tsa najmi k'úinchj'ahá ri animahí.

⁶ Nda tjin nga najmi sasihin já nicolaita. An ta najmi sasínna jóo.

⁷ 'iXi tjen tjabaxíñju katasínñju ni xi títsuhu Espiritu xuta ninku! Xi ts'ín ngana, kui xi tsjahá nga kjine tuhu yá xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta, xi síjña ndjiojmihí Ntíjaná.”

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo nínku xi tǐjña nanki Esmirna

⁸ 'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhí ntítsjehe xuta nínku Esmirna: "B'i tǐtsu xi tjuun kō xi fekuu, xi k'ien kō xi tǐjña tík'un ngáha: ⁹ Be nga tǐyai kjuá'un kō nga x'ain, tunga nk'ie nga basehe, nchiná ní. Be nga tǐnchjatit'aihin xuta xi ntje judio tǐncha ts'ín ma maña yjoho. Najmi xuta judio niu. Xuta xi yjanki níhí ndanindoo niu. ¹⁰ Najmi tu binkjuin kjuanima xi kuitjanki. At'aha k'ua xuta xi ts'ajun ts'ínkjias'en nubayá ndanindoo tu xi chjút'ayák'uhunnuu. Te nǐstjin tǐjhin nga sakúnuu kjuá'un. Ndjá tǐsinjñai ndaha tsa tǐjhin nga kuayái, kō an tsjaha corona xi k'uaihí xuta xi k'úentu tík'uun.

¹¹ 'iXi tǐjen tǐjabaxínñju katasínñju ni xi tǐtsuhú Espiritu xuta nínku! Xi ts'ín ngana, kui xi najmi ta skuehe ngabaya xi ma joo."

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo nínku xi tǐjña nanki Pergamo

¹² 'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhí ntítsjehe xuta nínku Pergamo: "B'i tǐtsu xi tǐjñaha kǐcha ndju ntsǐ xi yjo nga jo ngaba: ¹³ Be ni xi tǐn'ei kō nga má tǐjña ndanindoo nga tǐbatéxuma tinchin. Tu nkú kixihí tǐsinjñai kō tu nkú tǐs'ejihín ri an, b'aha ra nǐstjin nga kin'ek'ien nda musuna Antipa xi y'énijmína. Kin'ek'ien ajinnuu má nga tǐjña ndanindoo.

¹⁴ 'Tunga tǐjhin ni xi najmi tǐsasínna xi tǐn'ei. At'aha tǐjintujǐhin k'ua xi tǐncha ts'ín ni xi tsakúya nda profeta Balaam. Kui tsinchá'a nda rej Balac xi nkú ts'ín kama ts'ínkjinejihin ngatit-sun xuta xi ntje Israel tǐjehen ra, tu xi incha kǐjinehe chje xi kik'aihí ra ntǐa xi ts'innndaha ntsja xuta kō tu xi chuba incha kǐjúántukoho xǐnkjín. ¹⁵ Kō ta tǐjintujǐhin k'ua xi tǐncha tǐts'ín sa ni xi bakúya já nicolaíta. ¹⁶ Kui b'a maha, t'inchj'aha rǐ animahí. Tsa najmi b'a n'ei, kǐjúaise xatǐhi kō kǐcha xi tǐbitjuhu tsu'ba kǐjankohona xuta xi b'a tǐncha ts'íun.

¹⁷ 'iXi tǐjen tǐjabaxínñju katasínñju ni xi tǐtsuhú Espiritu xuta nínku! Xi ts'ín ngana, kui xi tsjaha nga kǐjine manaá xi tǐjña 'ma, kō ta tsjaha nku ndjio taba má nga tǐjt'a nku j'áin tsetse xi najmi ch'a be. Tu nkuhú xi ts'ínkjáihín, kui xi skue."

B'i tsu én xi kits'ínkjihí Jesucristo nínku xi tǐjña nanki Tiatora

¹⁸ 'B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhí ntítsjehe xuta nínku Tiatora: "B'i tǐtsu Ntǐhí Ntǐjaná, xi b'a k'un tunkun xi nkú joyaha nd'í kō tsuku xi nkú joyaha kǐcha sine bronçe xi kin'e'na nga kin'echuhun: ¹⁹ Be ni xi tǐn'ei, nga tǐjohi kō s'ejihin an, nga tǐn'exát'aní kō xi nkú n'e tǐn'e chúkjuai. Be nga 'yún tǐn'exá sai nd'ai nk'ie nga tuts'ihín ni.

²⁰ 'Tunga kuihí ni xu'bjí xi najmi tǐsasínna nga tǐn'ei. Tǐbainteihí na Jezabel xi na profeta tǐts'ín ma maña yjoho.

Tíbakúyahā kō tīb'anāchāhā xutā xi ts'an, tū xi chubā incha kjuántukohó xinkjín kō incha kjine chje xi kik'aihi ntia xi ts'índaha ntsja xutā. ²¹ Kitsjantéhe nō nga ngjuai'kj'áha ra animāha tunga tū nkú mjehé ra chubā kjuántukohó já. ²² Kui nga nku ch'in ts'in nibánehe nō kō chánka kjuanima xi tsjaha já xi fantukohó, tsa najmi incha ngjuai'kj'áha ra animāha nga incha k'uéntu ni xi tsakúyahā nō. ²³ Ts'ink'ién ntíhi nō. B'a ts'in skuehe ngayjee xutā ninku nga be xi nkú ts'in tjíntuyá kjuankjintak'uhun xutā kō animāha kō nga tsjanu nga nkúnkú chjhi ni xi kin'o.

²⁴ 'Máha jun xi tintsu'bo Tiatira xi najmi tín'o ni xi tábakúya nō kō najmi tsinchiyó ni xi tsu xutā nga tjihin ndanindo, ni xi tjintu'má, b'a tixinnu nga najmi ta tsjahanu kj'ai ch'á. ²⁵ Tunga chuhún ruu ni xi tjíñanu santa nkúhu nga kjuái ngáhana.

²⁶ 'Xi ts'ín ngana kō tū nku ngjuaindjukohó xá xi mjena nga ts'ín, kui xi tsja xáha nga kuatéxumaha nanki xi tjin asuntee xi nkú ts'in kitsjá xána Na'mina. ²⁷ Ndjá kuatéxumaha xutā. B'a kamaha xutā xi nkú maha nku ndjií nga kicha bich'onnehe. ²⁸ Xi ts'ín ngana, kui xi tsjaha niñu xi bat'ai nga ja tifi ma sen.

²⁹ 'Xi tjen tjabaxínñju katasínñju ni xi títuhu Espiritu xutā ninku!"

3

B'i tsu én xi kits'ínkijihí Jesucristo ninku xi tjiña nanki Sardí

¹ 'B'i ts'in t'et'ai nga n'entúhi ntítsjehe xutā ninku Sardí: "B'i títu xi tjiñaha espíritu yatu xi ts'e Ntíaná kō niñu xi yatu: Be ni xi tín'ei. B'a incha tsu xutā nga tinchun tík'uin, tunga nk'ie nga basehe ja tsyai. ² Tinchin ndai kō tjen nga'yíhin yjohi kintehe ni nga kuayá kjin. At'aha tibe nga najmi kixi tí'mikoí xáhi nginkun Ntíaná.

³ 'Kui nga n'ekj'áítsjehen ri yjohi kō tsjénki ni xi kik'aihi kō kinu'yái, kō t'inch'áha ri animāhi. Tsa najmi kúinchinndai, kjuáisehe xi nkú joyaha nku nda ndyjé kō najmi chai mí chubaha nga kjuáisehe. ⁴ Tunga tjíntujíhin ri nanki Sardí k'ua xutā xi najmi incha kits'ín chuntí najyuhun. Kui xi k'úémakona nga ngjuá najyun taba, at'aha kui xi incha tjeheh ra nga k'úémakona.

⁵ 'Xi ts'ín ngana, kui xi n'engja najyun taba kō najmi ts'in ndyjájna j'áihín xujun má nga tjíntut'á j'áihín xutā xi k'úéntu tík'un. Tū sa ní ts'ínkié yjona nga be xutā xu'bo nginkun Na'mina kō nginkun ntítsjehe.

⁶ 'Xi tjen tjabaxínñju katasínñju ni xi títuhu Espiritu xutā ninku!"

B'i tsu én xi kits'ínkjihi Jesucristo nínku xi tǐña nanki Filadelfia

⁷B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhí ntítsjehe xuta nínku Filadelfia: "B'i tǐtsu xi tsje kō naxu ni xi tsu, xi tǐñaha yubíhi nda rei David, xi kjex'á kō najmi ch'a maha b'échja, xi b'échja kō najmi ch'a maha kjex'á: ⁸Be ni xi tǐn'ei. Chasei. Nginkuin tǐntǐxana nku ankjuá xi najmi ch'a maha b'échja. Be nga najmi 'yún tǐhín nga'yún, tunga tǐn'etjusunní énná kō tǐn'ekiei yjohi nga yaní. ⁹Nd'ai ni xi ts'ihín xuta sinagogaha ndanindoo, xuta tsank'á xi ntje judio tǐehen ra ts'ín ma maña yjoho, ts'ín kjuayúhún ra nga incha ngjuaisínkunch'int'ahi tu xi b'a ts'ín incha skuehe nga tjona ji.

¹⁰'Kich'atjói énná nga kin'e chúkjuai. Kui nga an ts'inkj'a t'axíhin ra kjuaníma xi k'juai nǐstjín nga chjút'ayák'un ngayjee xuta xi tǐn asuntee, kjuaníma xi k'juai nga ngúsuhún asuntee. ¹¹Kjúai xatíá. Ndjá tǐsinjñajin ni xi tǐñahi, tu xi najmi ch'a kjé'aha ri corona xi ts'i.

¹²'Xi ts'ín ngana, kui xi ts'ín ma yásjaihi nínkuhu Ntiana. Ndahachí najmi ta kuitjunkihi yo. Kō k'uet'áha j'áíhin Ntiana kō j'áíhin naxinantáha Ntiana, kui xi nanki Jerusalem tsetse xi Ntiana ts'ín nibájehen ndjiojmi ján. Kō ta k'uet'áha j'áín tsetsena.

¹³'Xi tǐen tǐabaxínñju katasínñju ni xi tǐtsuhu Espiritu xuta nínku!"

B'i tsu én xi kits'ínkjihi Jesucristo nínku xi tǐña nanki Laodicea

¹⁴B'i ts'ín t'et'ai nga n'entúhí ntítsjehe xuta nínku Laodicea: "B'i tǐtsu xi 'mi Xi Naxu, xi ma n'e s'ejihín ni xi tsuya kō xi naxu ni xi tsu, xi kits'índako Ntiana ni xi tǐn: ¹⁵Be ni xi tǐn'ei. Ji xi nkú joyaha ntánijua xi ndaha najmi nch'án kō ta ndaha najmi sje. Tsa tu nch'áhan mahani kai, kō tsa tu sje mahani kai! ¹⁶Tunga suk'íenní. Najmi nch'áin kō ta ndaha najmi sjei. Kui nga kuaetéhera. ¹⁷At'aha: An xi nchíná. Nda ts'ín tǐjña. Najmi chumi nihi xi ndyjat'ana, tǐbixín. Tunga najmi tǐmankjihín ri nga najmi tǐhín kjuatsjo, kō nga najmi chumi ni chjhi ra ji, kō nga x'ain kō kai kō kisusti.

¹⁸'Kui nga b'a tǐxihin ra nga ch'atseheni ni xi tǐinna. Ch'atsei tǐonsine xi 'yún nda, tu xi kama nchínáhani. Ch'atsei najyun taba xi kamandyjai tu xi k'úé'mahani yjoninte kistihí xi tǐtsjáhi kjuasuba. Ch'atsei ntánki xi ts'ínnkíhi tunkuín tu xi cháhani.

¹⁹'Ngayjee xi tjona, kui xi si nchjaka kō tsjaníyáha. Kui nga tǐen nga'yúhún ri yjohi kō t'inchj'aha ri anímahí. ²⁰Chasei. An síjña astí ankjuo nga tǐts'ínkjane. Tsa tǐn xi kuint'é ntana kō kjéx'á ankjuo, an kjuas'en má tǐña kō an kǐneka nichine kō kui kǐnekona.

21 'Xi ts'ín ngana, kui xi tsjantéhe nga k'úéjñat'akona má nga batexuma xi nkú ts'ín an ja kits'in ngana ko tíjñat'aka Na'mina má nga batéxuma.

22 'iXi tjeñ tjabaxínñju katasínñju ni xi títsuhü Espiritü xuta ninku!"

4

B'i ts'ín tsakuchjhi Jua xi nkú ts'ín kin'etsjoho Ntíaná ndjiojmi ján

1 Askahan nga ja j'a ni xu'bi, as'ai tsase ko kieke nku ankjua xi tjeñtixa nk'a ján. Ko nta xi tjun kint'e, xi b'a ts'ín nu'yá xi nkú joyaha nga fane tjio, kui xi b'a kitsúna:

—Nibánji ei. Kuakuchjhi ni xi tjihin nga kama.

2 Ta kuihi chubo j'aijína Espiritü ko kieke ndjiojmi ján xi kab'ejña nga tibatéxuma. 3 Sénnistjihin xi kab'ejña yo, kui xi b'a tjín xi nkú joyaha ndjio tsjo k'un jaspe ko ndjio tsjo k'un kornalina. Ko sínkántjaihi má kab'ejña nku yejña xi tibat'ai xi nkú joyaha ndjio tsjo k'un esmeralda. 4 Ko andaihi má kab'ejña kieke sa kan ñju jáchá xi ta incha kab'entu, xi incha yja najyun taba ko corona toonsine tjintu'áha.

5 Má kab'ejña xi tibatéxumoo tsitju nd'ich'on ko nta xi xaáhan kinu'yá ko janeya ch'on. Ko ankjín xi tibatéxumoo títi yatu nd'í s'ekuyá. Kui xi tsuhü rá espiritü xi yatu Ntíaná. 6 Ko ankjín má kab'ejña xi tibatéxumoo ta kjijña nku ni xi b'a tjín xi nkúhu ntáchak'un xi 'na xi nkúhu chutsín.

Andaihi má kab'ejña xi tibatéxumoo tjintu ñju xi tjintu tík'un, xi kitsejnúhu rá tunkun ankjín ko astun. 7 Xi tjuun b'a tjín xi nkúhu xa. Xi ma joho b'a tjín xi nkúhu turu. Xi ma jahan b'a tjín ankjín xi nkúhu xuta. Ko xi ma ñjuhu b'a tjín xi nkúhu ja xi tífi tjeñ.

8 Nga nkúnkú xi ñju tjintu tík'uun jun maha tsjankaha. Kitsejnúhu rá tunkun kintehe ko asunnk'aha. Tu nku nga tjincha sehé nistjin nistjen nga b'a tjincha tsu:

Ntíaná xi tsje, Ntíaná xi tsje, Ntíaná xi tsje.

Ntíaná xi tjihin nga'yún.

Kui xi y'ejña, tjña ko kj'uai.

9 Xi ñju tjintu tík'uun tjincha ts'inkie yjoho nga chánka xi tibatéxumoo, kui xi tjña tík'un tu nkjéhé ni. Tjincha benkjún ko tjincha tsjáha máb'achjhi. Ko nk'ie nga b'a tjincha ts'ín xi ñjuu, 10 jáchá xi kan ñjuu tjincha basinkúnch'int'aha nga títs'intsjoho xi tibatéxumoo, xi tjña tík'un tu nkjéhé ni. Tjincha b'entu corona nginkun nga b'i tjincha tsu:

11 Ji Ntia xi Ntiani, ji xi tjeñen ri nga chanjúhin

ko nga s'ehi kjuachánka ko nga'yún.

At'aha ji kin'endai ngayjee ni xi tjín.

Kama mjehi, kui nga tjihin ko kamandaha.

5

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nga Chutsanko tsakj'a xujun xi najmi ch'a maha bakj'a

¹ As'ai kieke nku xujun, kui xi ntsja kixi y'aha xi tibatéxumo. Kui xujun xi kin'entú nga jo ngabaha, ko tjíchjanekoho ra yatu sello. ² Kieke nku ntítsje xi 'yún tjihin nga 'yún, kui xi 'yún tinchja nga b'i títu:

—¿Yá xi tjehe ra nga kjéntiya sello xi tjíchjanekoho xujun ko kjéxínka?

³ Tunga ndahá nku xi tjin ndjiojmi jan ko ndaha nku xi tjin asuntee ko ndaha nku xi tjin kintehe t'anankiu najmi kamaha kikjéxínka xujun, ko ta ndaha najmi kamaha tsa tu tsasehe ni xi tjit'a. ⁴ Tu xi kikjintaná nga najmi ch'a kamaha kikjéxínka xujun ko ta ndaha tsa tsasehe ni xi tjit'a.

⁵ As'ai b'a kitsúna nku ndachá xi kan ñjuu:

—Najmi tu ch'í. Chasei. Xa xi y'aha ra ntjehe Juda, xi ntjehe David y'aha ra, kui xi kits'in ngana ko kamaha kjéntiya sello yatu xi tjíchjanekoho xujun ko kjéxínka.

⁶ As'ai ankjin xi tibatéxumo ko kamasehen xi ñju xi tjintu tik'uun ko kamasehen jáchá xi kan ñjuu kieke nku Chutsanka xi síña yo, xi b'a tjin xi nkúhu tsa ja kin'ek'ien. Yatu ndjia tjihin ko yatu tunkun. Kui xi tsuhu ra espiritú xi yatuhu Ntjaná xi kin'e nibá ngayjee asuntee. ⁷ Ngjikj'a Chutsanko xujun xi kjiya ntsja kixi xi tibatéxumo.

⁸ Nk'ie nga jakj'a xujun Chutsanko, as'ai xi ñju xi tjintu tik'uun ko jáchá xi kan ñjuu incha tsasinkúnch'int'aha. Nga nkúnkú incha y'a najni arpa ko tasa toonsine xi kitsehe ni xi sinje. Kui niu xi bakúchji ni xi nchja xuta jehe Ntjaná nk'ie nga nchjako Ntjaná.

⁹ As'ai incha kise soon tsetse xu'bi:

Ji xi tjehe ri nga chjubéi xujun ko nga chjuntiyai selloho, at'aha ji xi tsyai nga kin'e mahi chje.

Jnihi kich'atsehe ri Ntjaná

ngayjee tikjá xuta xi tjin,

xi kj'ai kj'ai én nchja,

xi nibá tu má antehé ni,

ko xuta naxinantá xi tjin.

¹⁰ Kui xi kin'e mai nku naxinantá xi tibatéxumaihi, kin'e mai já na'mi xi ts'intsjoho Ntjaná.

Incha kuatéxumaha asuntee.

¹¹ As'ai tsase ko kint'e ntaha nkjin nkjun ntítsje xi tinchat'a andaihi xi tibatéxumo ko andaihi xi ñju xi tjintu tik'uun ko

jáchá xi kan ñjuu. Tu ni xí 'yúhún nkjin incha maha. ¹² 'Yún incha tínchja nga b'í tíncha tsu: Chutsanká xi kin'ek'ien tjeheñ ra nga k'uai xáha nga kuatéxuma. Ts'ínkjáihin kjuanchiná, kjuankjintak'un ko kjuachánka. Kui xi kama chankjún ko n'etsjoho.

¹³ As'ai kint'e ntaha ngayjee xi kits'innda Ntjaná nk'a ján ko asuntee ko kintehe t'anankiu ko ajin ntáchak'uun nga b'í incha kitsú:

Chutsanko ko xi tibatéxumoo n'etsjoho ko chankjún.

Kui xi s'ehē santaha tu nkjéhé ni kjuachánka ko nga'yún xi tjín.

¹⁴ As'ai —iB'a katuma! —incha kitsú xi ñju xi tjíntu tík'uun. Ko jáchá xi kan ñjuu incha tsasinkúch'in ko incha kits'intsjoho Chutsanko ko xi tibatéxumoo.

6

B'í ts'in tsakuchíhi Jua nga ñju sello kichjux'á

¹ Kikie nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi tjuun ko kint'e nga kinchja nku xi ñju xi tjíntu tík'uun. Ntaha, kui xi nkú joyaha xi nkú ts'in nu'yá nga faneya ch'on. B'í kitsú:

—iNibái!

² As'ai tsase ko kikie nku ndje taba. Xi tjísuhun chu y'a nku ni xi s'eko yá. Kik'aihi nku corona ko tsitju tu xi ts'ín nganaha.

³ Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma joho, kint'e nga b'í kitsú xi ma joho xi ñju xi tjíntu tík'uun:

—iNibái!

⁴ As'ai tsitju kj'ai ndje, nku ndje ni. Xi tjísuhun chu kits'ínkjáihin nku kicha chánka ko kik'ai xáha xi má nga kjéxin kjuajyu xi tjín asuntee, tu xi ts'ínk'iehen xinkjín xuta.

⁵ Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma jahan, kint'e nga b'í kitsú xi ma jahan xi ñju xi tjíntu tík'uun:

—iNibái!

As'ai tsase ko kikie nku ndje jma. Xi tjísuhun chu y'a nku nisuchúba. ⁶ Ajihin xi ñju xi tjíntu tík'uun kint'e nku nta xi b'a kitsú:

—Nku nistjin xánta nku kilu tuniñu katijnehe, ko nku nistjin xánta jan kilu tu cebada katijnehe. Tu xí chjíhi katuma ni. Tunga najmi tu n'ekóni binu ko ta ndaha setiu.

⁷ Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma ñjuhu, kint'e ntaha xi ma ñjuhu xi tjíntu tík'uun nga b'í kitsú:

—iNibái!

⁸ As'ai tsase ko kikie nku ndje sine k'ien. Xi tjísuhun chu, kui xi 'mi Ngabaya ko tjennkihí xi 'mi Antehē Xuta K'ien. Nga

joo incha kik'aihi kjuā nk'ie nga kjuachán, kjintíá, ch'in ko chu kjan xi tjín asuntee incha ts'íink'ienkoho nku tákjā xutā asuntee.

B'i ts'ín tsakuchjīhi Jua nga kichjux'á sello xi ma uhun

⁹ Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma uhun, kieke kintehe nāchan chje animaha xutā xi kin'ek'ien ngat'aha nga incha y'énjímí éhen Ntíaná ko ngat'aha nga tu nku kits'ínkiehé yjoho nga Jesu yjanki. ¹⁰ 'Yún incha kinchjā nga b'i incha kitsú:

—Tsjeni ji, Nda Ntia, ko naxu én xi bixín. ¿Nkjé n'ekokjuai xutā xi tjintu asuntee? ¿Nkjé n'ek'íéchjī xi kits'ínkienni?

¹¹ As'ai incha kik'aihi najyun taba nga nkúnkú. Tu chubaha njstjin incha kúya kik'ihjī, santaha nkúhu nga kama ndjuú xkīhi xutā xi tā tjīhin nga n'ek'ien xi nkúhu nga kui, xi nts'e maha xinkjīn xi tā tīncha yjankihī Jesu.

B'i ts'ín tsakuchjīhi Jua nga kichjux'á sello xi ma juhun

¹² Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma juhun, tsase ko kama nku chón xi tu xí 'yúhún. Kama jma ts'íu xi nkú joyaha najyun xi jma sénsén. Ni kama sóo xi nkú joyaha jní. ¹³ Niñu xi tjín nk'a ján tsixuntu t'anankiu xi nkú ma nga bixuntu tu chjintéhe yá higuera nk'ie nga b'étsujnehe nku ntjo xi 'yún. ¹⁴ Xi nkú ma nga s'ekjoya xujun, b'a ts'ín kindyjajin sén nk'a ján. Ko ngayjee naxiu ko xjo xi tjín ajin ntáchak'uun incha ngji t'axín.

¹⁵ Incha ngjik'ientu'má aya tixa ngijoo ko ajin naxiu já rej, já títjuun, já jun k'aku, já nchinóo, já i ko ngayjee xutā, xi ndaíhi yjoho ko xi musuhu xi kich'atsehe. ¹⁶ B'a incha kitsúhu jñáchoo ko ndjjo naxiu:

—Tixuntunéni ko t'entu'máni, tu xi najmi skueheni xi tibatéxumoo ko tu xi najmi chahani kjuakjan chánkaha Chutsanko. ¹⁷ At'aha ja kuichu njstjin nga ja kuakúchji kjuakjan chánkaha. ¿Yá xi kuichúkjuaha ni xi kama?

7

B'i ts'ín tsakuchjīhi Jua nga xutā xi ntje Israel tjeheñ ra kis'et'aha chubaha Ntíaná

¹ Nk'ie nga ja kama ni xu'bjī, as'ai kieke ñju ntítsje xi tīncha ndju nga ñju tákjāha asuntee. Kui xi tib'échjaha ntjo xi nibáha nga ñju tákjāha asuntee tu xi najmi tsjéhen ntjo asun t'anankiu, tā ndaha asun ntáchak'uun, tā ndaha ajihjīn yá xi tjín asuntee. ² Tā kieke kj'ai ntítsje xi tīnibáha má tju ts'íu. Kui xi j'ai tu xi k'ué't'aha ra chubaha Ntíaná xutā xi ts'e. Kui ntítsje xu'bjī 'yún kikjintáyaha ntítsje xi ñjuu xi kik'aihi xáha xi má nga ts'íinkatsún t'anankiu ko ntáchak'uun.

³ B'i kitsúhu:

—Najmi tu chumi nihi xi n'ohoo t'anankiu ko ta ndaha ntáchak'uun ko ya xi tjin. Nk'iehé nga ja s'et'aha stjen chubaha Ntjaná xuta xi ts'e, nk'iehé nga kama k'úét'a ntsoo.

⁴ Kint'e xkihí xuta xi kis'et'aha chuba. Unchan ko yachán nju mij kama ngayjee ntjehe Israel. ⁵ B'i tjin kamaha nga nkúnkú ntje te joo: te jo mij xi ts'e Juda, te jo mij xi ts'e Ruben, te jo mij xi ts'e Gad, ⁶ te jo mij xi ts'e Aser, te jo mij xi ts'e Neftali, te jo mij xi ts'e Manase, ⁷ te jo mij xi ts'e Simeon, te jo mij xi ts'e Levi, te jo mij xi ts'e Isacar, ⁸ te jo mij xi ts'e Zabulon, te jo mij xi ts'e Kuse, ko te jo mij xi ts'e Benjamin.

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nga tu xi nkjihin xuta incha tsitjujin kjuanima chánko

⁹ Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, as'ai tsase ko kieke nkjin nkjún xuta. Ndaha najmi ch'a ma b'éxkihí. Ngayje tjká xuta xi tjin asuntee niu, ngayje tjká ntje, ngayje tjká nanki ko ngayje tjká én. Tjincha ndju ankjin xi tibatéxumoo ko nginkun Chutsankoo. Najyun taba incha yja ko xkajén incha y'a.

¹⁰ Yún tjincha kjintáya nga b'i tjincha tsu:

¡Nkuhú Chutsankoo ko Ntjaná xi tibatéxumoo,
kui xi ts'ínk'aniná!

¹¹ Ngayjee ntítsjee xi tjincha ndju andaihi má kab'ejña xi tibatéxumoo, andaihi jáchá xi kan njuu ko xi nju xi tjintu tik'uun, incha kingjénsten ankjin nga incha kits'intsjohoo Ntjaná. ¹² B'i incha kitsú:

¡B'a tjin!

N'etsjohoo ko tjihin kjuachánka Ntjaná,
be nkú ts'in ts'innkjink'un ko 'baihi máb'achjhi,
yankjún ko bakúchji nga'yuhun santaha tu nkjéhé ni.

¡B'a katuma!

¹³ As'ai nku ndachá xi kan njuu kingjásjaiyana:

—¿Yá xutaha xi yja najyun taboo? ¿Má incha kanibáha?

¹⁴ —Ji xi yai, Nda Ntia —kixihin.

As'ai b'i kitsúna:

—Kui xi incha kieke kjuanima chánko. Jnhi Chutsankoo incha kits'in tabakohoo nga tsané najyuhun. ¹⁵ Kui kjuaha nga tjinchaha ankjin Ntjaná xi batéxuma ko nistjin nistjen tjincha ts'intsjohoo aya ninkuhu. Xi tibatéxumoo kuhun xuta xu'bi aya ante nkjühun. ¹⁶ Najmi ta skuehe kjintía ko ta ndaha najmi ta xinta kamaha ra. Najmi ta ts'inchahan ra ts'iu ko najmi ta ts'instihí ra nuboo. ¹⁷ At'aha Chutsankoo xi ta tibatéxumoo, kui xi nda bastu xi kúntaha ko nguaikohoo má tjin ntánijua xi ts'ínk'íentu tik'uhun xuta. Ntjaná ts'inxijnu ntánkun nga nkúnkú.

8

B'í ts'ín tsakuchjǐhi Jua nk'ie nga kichjux'á sello xi ma yatuhu

¹ Nk'ie nga kikjex'á Chutsanko sello xi ma yatuhu, as'ai kis'e jyu jyu ndjiojmi ján nkú rá ma masen ora. ² Kikie ntítsje xi yatuu xi tǐncha ndju nginkun Ntǐaná. Kui xi kik'aihi yatu tjio.

³ As'ai j'ai kj'ai ntítsje. Ankjín nāchan chje j'ai sinjña. Nku ni tōonsine xi má nga tisún ni xi sinjñe y'a. Kik'ai nkjühun ni xi sinjñe tu xi tsjáha rá chje Ntǐaná asun nāchan chje tōonsine xi kjijña ankjín xi tibatéxumo. Kui niu kits'íntjijinko ho ni xi nchja ngayjee xutaha Ntǐaná nk'ie nga incha nchjako. ⁴ Y'ahá ts'ihin ntítsjee ni xi títiyá ni xi sinjñe nk'ie nga ngjisehe Ntǐaná ntaha ni xi sinjñe ko ni xi incha nchja xutaha Ntǐaná nk'ie nga nchjako. ⁵ As'ai jakj'á ntítsjee tabaha ni xi sinjñe ko kits'íntehe x'í xi tjintusún nāchan chje. Asuntee kikjaníkj'asún niu. As'ai janeya ch'on, xaáhan kama, tsat'ai nd'ích'on ko kama chón.

B'í ts'ín tsakuchjǐhi Jua nk'ie nga jane ñju tjio

⁶ Incha y'enda yjoho ntítsje xi yatuu xi má nga incha ts'ínkjane tjioho. ⁷ Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi tjuun. As'ai kichjaníkj'a asun t'anankiu ts'í ndjio ko nd'í xi kin'etjijinko ho jní. Kití nku tǐkjá t'anankiu ko nku tǐkjá yá xi tjín ko ngayjee jña xi tjín.

⁸ Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma joo. As'ai kichjaníkj'ajin ntáchak'uun nku ni xi b'a tjín xi nkú joyaha nku naxi cháka xi títi. Jní kama nku tǐkjá ntáchak'uun. ⁹ K'ien nku tǐkjá xi tjintu tǐk'un ajin ntáchak'uun ko kin'ekje nku tǐkjá yábarku xi tjín.

¹⁰ Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma jaan. As'ai j'aikijne nku niñu cháka xi títi xjo xjo. Kits'ínkatsún nku tǐkjá ntáje ko ntá tǐxa xi tjín. ¹¹ Sja 'mi niñuu. As'ai nku tǐkjá ntá xi tjín kama sja. Tu ngat'aha nk'ie nga kama sja ntóo tu xi nkjǐhín xuta k'ien.

¹² Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma ñjuu. As'ai nku tǐkjá ts'íy, sóo ko niñuu kin'ekatsún. B'a tjín niu xi kis'ejyún. Nk'ie nga incha kits'ín ndzjen niu nku tǐkjá nǐstjijun najmi ta kama ndzjehen rá ko ta nku tǐkjá nǐstjjen najmi ta kama ndzjehen rá.

¹³ As'ai tsase ko kint'e ntaha nku ja xi tífi tjen. 'Yún tíintáya nga b'í tǐtsu:

—iKjuanjima nibá! iNima rú ts'ihin xuta xi tjintu asuntee nk'ie nga kjuane tjio xingisoo xi ja ma ma incha ts'ínkjanehé ntítsje xi jan xi ndyjat'óo!

9

B'í ts'ín tsakuchjǐhi Jua nk'ie nga jane tjio xi ma uun

¹ Kits'ínkjane tjioho ntítsje xi ma uun. As'ai kikie nku niñu xi nibaha nk'a ján nga j'aikijne asuntee. Kik'aihi yubjhi tǐxa

nānkā xi tjen t'anankiū. ² Kikjex'á tixā nānkō kō yō tsitjunji nintj xi nkú joyaha nintj xi bitjuhu nku orno cháńka. Kits'in jyun ts'íu kō nk'oo.

³ Ajin nintju incha tsitjuhu chjubā xi incha j'aitsesúhun asuntee. Incha kik'aihi nga'yún xi nkúhu nga'yún xi tjihin chándayá ch'onk'un xi tjin asuntee. ⁴ B'a kik'ihin nga najmi incha ts'ínkatsún jńá xi tjin t'anankiū kō tā ndaha nku ni xkfén xi tjin kō tā ndaha nku yá. Nku tutuhú xutā xi najmi kis'et'aha stjen chubaha Ntjaná xi kama incha ts'ín'uhun.

⁵ Najmi kik'aihi kjuā tsa ts'ínk'ien xutā. Tu b'ahá kik'ihin nk'ie nga tu uhún sá tsjáha kjuanimā xutā xi kjinēhe. Kjuanimā xi tsjá chu b'a joyaha xi nkú ts'in kjinēya má kjinēná chándayá ch'onk'un xi tjin. ⁶ Kui nistjiun kuangisjai ngabayoo xutā tunga najmi sakúhú rá. Kama mjehe nga kuayá tunga nguai t'axihín ngabayoo.

⁷ B'a k'un chjubō xi nkú joyaha ndje xi kis'enda nga nguai kjuachán. B'a k'un corona toonsine k'un ni xi incha tjintu'áha. B'a k'un ankjin xutā k'un ankjin. ⁸ B'a k'un ntsjahā xi nkúhu ntsjahā jminchjín. B'a k'un ni'yun xa k'un ni'yun. ⁹ B'a k'un kicha k'un ni xi kijnuhu 'mehe. B'a ts'in faneya tsjankaha xi nkú ts'in faneya nkjin nkjún yá xi fiko já juun nk'ie nga incha fi kjuachán. ¹⁰ B'a k'un nits'in chándayá ch'onk'un k'un nits'in chu. Tā tjihin na'yá ch'onk'un. Ni ch'onk'un xi tjihin nits'in nga ts'ín'uhun xutā un sá chúkjuaha niu. ¹¹ Ntitsje xi tjña ayaha tixā nānkō, kui xi batéxumaha chjubō. Abadon 'mi ntitsjee nga én hebreo, kō nga én griego Apolion 'mi. "Xi ts'ínkatsún ni" tsuhu rá j'áihin.

¹² J'a kjuā'un xi tjuun, tunga ndyjahá sa jo.

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nk'ie nga jane tjio xi ma juun

¹³ Kits'ínkjane tjioho ntitsje xi ma juhun. As'ai kint'e nku ntā xi nibaha kamasehen ndjia xi ñju xi tjintut'á nachan chje toonsine xi kijña nginkun Ntjaná. ¹⁴ B'i kitsúhu ntitsje xi ma juhun xi y'a tjio:

—N'e ndaihi nga ñjuu ntitsje xi tjintut'á 'yún andai ntáje cháńka Eufrate.

¹⁵ As'ai kin'e ndaihi ntitsje xi ñjuu, tu xi nku tíkjá xutā xi tjin asuntee incha ts'ínk'iehen. At'aha ja b'a ts'in tjinda nga kui xi b'a incha ts'ín kui chubō, kui nistjiun, kui sóo kō kui núu. ¹⁶ Kint'e xkihí já jun xi tjintusúhun ndje. Jo unchan miyoon maha.

¹⁷ Kikie ndje kō xi tjintusúhun, xi nkúhu tsa nchini kik'aina nga kama chjina niu. Kicha xi kijnu 'mjehe, ni xi nkúhu nd'í, su xi nkúhu ndjio tsjo k'un safiro kō sine xi nkúhu sufri. B'a k'un nintaku xa k'un nintaku ndje. Nd'í, nintj kō sufri bitju ts'a. ¹⁸ Tu ngat'aha nga jaan kjuā'un xi kitsjá chu nku tíkjá

xuṭa xi tjin asunntee k'ien. Nd'íu, ninti ko sufri xi bitju ts'a chu b'a kits'íun. ¹⁹ Ts'a ko nits'in chu xi ch'onk'un. Nits'in chu b'a k'un y'e k'un, xi yjahá nintaku. Kui niu xi ts'in'unkohó ra xuṭa.

²⁰ Tunga xuṭa xi ts'ančiu, xi najmi kits'ínk'iehen kjuá'un xu'bi, najmi incha ngjikj'áha ra animaha ko ta ndaha najmi y'entu ni xi incha kits'in. Tu nku kits'intsjohó ra jánindoó ko ntia xi kits'índakohó toonsine, toontaba, kicha, ndjio ko yá. Najmi ma chjihí niu, ta ndaha najmi nt'é ko ta ndaha najmi ma fi. ²¹ Ta ndaha najmi incha ngjikj'áha ra animaha xuṭa xu'bo ngat'aha nga animá incha ts'ínk'ien, tje incha ts'in, chuba fantukohó xinkjin ko ndyjé incha ts'in.

10

B'i ts'in tsakuchíhi Jua ntítsje xi y'a xujun

¹ As'ai kieke k'ái ntítsje xi tjenjin ninti. 'Yún nk'a tjen. Ndjiojmi ján nibajehen ko nku yejña sintjaihi. Xi nkúhu ts'íu b'a ts'in tibat'ai ankjin, ko sjai xi nkúhu yásjai xi títi. ² Kjiya ntsja nku xujun ichí xi kabix'á. Tsasijnasun sjai kixi ntáchak'uun ko sjai skjún tsasijnasun t'anankiu. ³ As'ai 'yún kikjintáya ko kinu'yá ntaha xi nkú ts'in nu'yá ntaha xoo nga kjintá. Nk'ie nga kikjintáya, yatu niyá janeya.

⁴ Nk'ie nga janeya yatu niyóo, ja tít's'inntá kai, tunga kint'ená nku ntá xi nibaha ndjiojmi ján xi b'a kitsúna:

—Najmi tu kayaha ni xi kuatsú ch'on xi yatuu. Najmi tu b'et'ai.

⁵ As'ai kingjénnk'a ntsja kixi ntítsje xi nku sjai síjñasun ntáchak'uun ko xi nku sjai síjñasun t'anankiu. ⁶ Kits'ínkie xi tíjña tik'un tu nkjéhé ni, kui xi kits'ínnda nk'a ján ko ni xi tjin nk'a ján, xi kits'ínnda t'anankiu ko ni xi tjin t'anankiu, xi kits'ínnda ntáchak'uun ko ni xi tjin ntáchak'uun. B'i kitsú ntítsjee:

—Ja najmi ta k'uandayahá ra. ⁷ Nistjin nk'ie nga ts'iinkjane tjioho ntítsje xi ma yatuhu kuitjusun ni xi y'éjña 'ma Ntjaná. B'a kama xi nkú nga ts'in kitsúya tíjuhun já profeta xi ts'e.

⁸ As'ai ta kinchjakohó ngáhana ntá xi kint'e, xi nibaha ndjiojmi ján. B'i kitsúna:

—T'in ko chjúbéi xujun xi kabix'óo, xi kjiya ntsja ntítsje xi síjñasun ntáchak'uun ko xi síjñasun t'anankiu.

⁹ Kui nga b'a ngji xihin ra ntítsjee nga tsjáhana xujun ichíu. As'ai b'i kitsúna:

—Chjúbéi ko chinej. Xi nkúhu ntsjén kama aya tsu'bai niu, tunga aya kants'ai sja kama.

¹⁰ As'ai jakj'a xujun ichí xi kjiya ntsja ntítsjee ko kikjine. Xi kama aya tsu'ba xi nkúhu ntsjén. Tunga nk'ie nga ja kitujen, sja kama aya kants'á. ¹¹ As'ai b'a kik'inna:

—Tjihin nga ta kuixinya ngaha ri xuta ni xi Ntiana ja kits'inkinchja ja profeta. Kuixinyai ni xi Ntiana ts'inko xuta xi tjin tu ma nankihi ni, tu ma antjehé ni, xi nchja tu ma éhen ni ko ja rej.

11

B'i ts'in tsakuchjhi Jua jo ja xi kits'inkie yjoho nga Jesu yjanki

¹ As'ai kik'aina nku ya xa xi ch'achubako ko b'i kik'inna:

—Tisintjein. Ch'achubai ninkuhu Ntiana ko nachan chje. T'exki nkú tjin maha xi incha ts'intsoho Ntiana yo. ² Tunga najmi tu ch'achubani ante xi tjina natsihin ninku, at'aha xuta xi najmi be Ntiana ja kik'aihi kui antee. Kui xi incha kuasinne nga ts'inkatsun nanki jee yachán jo sa tjihin. ³ Ts'inkija jo ja xi k'uejna chji nga yankina. Incha nguja najyun kfe ko kunchja ngajona nku mi ko jo unchan ko chate ko te nistjin.

⁴ Kui ja xi joo, kui xi nga joo ya olibo ko nga joo ni xi s'etisun nd'i xi tincha nginkun Nda Ntiahá asuntee. ⁵ Tsa tjin xi mjehe ts'in'uhun xi joo, ts'a kuitjuhu nd'i xi k'ueti ngayjee ja kontraha. B'a ts'in kuaya tu yaha ni xi mjehe incha ts'in'uhun. ⁶ Kamaha k'uechja nk'a jan tu xi najmi ta k'uaaha ts'i xi nkú tjin nistjin kamaha nga incha kunchja éhen Ntiana. Ko ta kamaha jni ts'in ma ntanijuo ko kamaha tsjaha kj'ai kj'ai kju'a'un asuntee tu xi nkú tjin niya mjehe ra nga b'a incha ts'in.

⁷ Nk'ie nga ja kama ndjuuhu ja xi joo nga k'uenijmi, as'ai chu xi kuitjungi tixa nanko kjaanko joo. Ts'in nganaha ko ts'ink'ien. ⁸ S'entu yjoninte k'iehen aya niyatehe nanki chanko ma ta kis'et'a kruu Nda Ntiahá. Kui nankiu xi nanki Sodomá ko ante Egipto chubaha nga nkú n'e mako chubaya. ⁹ Jan nistjin masen kamaha nga incha kuasehe yjoninte k'ien xuta xi tjin nkú tjin nanki xi tjin, nkú tjin maha ntjehe xuta xi tjin, nkú tjin maha xuta xi nchja tu ma éhen ni, ko nkú tjin ante ma nga jintu. Najmi tsjante nga incha s'eyanji yjoninte k'ien. ¹⁰ Tsjo kamaha xuta xi jintu asuntee ngat'aha ngabayaha. S'ehé kjuatsjo ko b'i ngjan tsjaha xinkjin ni, at'aha kjuasti kitsjaha xuta xi jintu asuntee ja profeta xi joo.

¹¹ Tunga nk'ie nga j'a jan nistjin masen, Ntiana kits'ink'ientu tik'un ngaha ra. Incha tsisintjen ngaha, ko tu ni xi incha kitsankjuhun ngayjee xi kiekehe. ¹² As'ai incha kint'é nku nta xi 'yun kinchja, xi nibaha ndjiojmi jan nga b'i kitsuhu:

—iNibanju ei!

As'ai nku ninti nginjikoho ndjiojmi jan ko kiekehe xuta kontraha. ¹³ Ta kuihi chubo kama nku chon xi tu xi 'yuhun. Nku tikja nankiu je. Yatu mi xuta kits'ink'iehen chon. Xuta

xi ts'an¹kih² yjoh³ t⁴u ni xi in⁵cha kitsankj⁶uh⁷un. In⁸cha kits'ink⁹ie yjoh¹⁰ nga ch¹¹anka Nt¹²ian¹³a xi t¹⁴ij¹⁵na ndj¹⁶ioj¹⁷mi j¹⁸an.

¹⁴ J'a k¹⁹ju²⁰an²¹ima xi ma joh²²o, t²³unga jah²⁴a nib²⁵a ti²⁶na xi ma j²⁷oon.

B'i ts'in tsakuchjihi Jua ni xi kama nk'ie nga jane tjio xi ma yatuhu

¹⁵ Kits'ink¹⁶jane tjioh¹⁷o nt¹⁸its¹⁹je xi ma yat²⁰uhu k²¹o kinu'y²²a ndj²³ioj²⁴mi j²⁵an nk²⁶jin nt²⁷a xi 'y²⁸un kinu'y²⁹a nga b'i in³⁰cha kits³¹u:

M³²a tsat³³exuma x³⁴uta,

Nt³⁵ian³⁶a k³⁷o xi kits'in³⁸ nib³⁹a ngajoh⁴⁰o

ja t⁴¹in⁴²cha bat⁴³exuma y⁴⁴o nd'ai.

Kui xi kuat⁴⁵exuma santaha t⁴⁶u nk⁴⁷jehe ni.

¹⁶ J⁴⁸ach⁴⁹a xi kan n⁵⁰juu xi t⁵¹int⁵²u ngink⁵³un Nt⁵⁴ian⁵⁵a in⁵⁶cha king⁵⁷jen⁵⁸sten k⁵⁹o kits'int⁶⁰s⁶¹joh⁶²o Nt⁶³ian⁶⁴a. ¹⁷ B'i in⁶⁵cha kits⁶⁶u:

T⁶⁷i'bai⁶⁸hi m⁶⁹ab'ach⁷⁰jihi ji, Nt⁷¹ian⁷²i xi t⁷³ih⁷⁴in nga'y⁷⁵un,

Nt⁷⁶ia xi t⁷⁷ij⁷⁸na k⁷⁹o y'ej⁸⁰na.

A⁸¹t'ah⁸²a ja t⁸³in'ech⁸⁴jein nga'y⁸⁵un ch⁸⁶anka xi ts'i,

k⁸⁷o ja kuach'at⁸⁸uts'ih⁸⁹in nga tib⁹⁰atexumai.

¹⁸ Kama k⁹¹jahan nax⁹²inant⁹³a xi t⁹⁴in asun⁹⁵tee,

t⁹⁶unga jah⁹⁷a kuichu n⁹⁸ist⁹⁹jih¹⁰⁰in k¹⁰¹juak¹⁰²jan ch¹⁰³ankah¹⁰⁴i,

ch¹⁰⁵uba nga kam¹⁰⁶aha k¹⁰⁷ju¹⁰⁸a x¹⁰⁹uta xi k'ien.

K¹¹⁰o k'uai¹¹¹hi ch¹¹²ji xi sak¹¹³uhu x¹¹⁴uta xi ts'i,

ja prof¹¹⁵eta k¹¹⁶o x¹¹⁷uta xi nax¹¹⁸u kits'in,

ngay¹¹⁹jee xi bek¹²⁰j¹²¹uh¹²²in,

xi ih¹²³i k¹²⁴o xi xix¹²⁵ih¹²⁶i.

N'ek¹²⁷je xi ts'ink¹²⁸ats¹²⁹un asun¹³⁰tee.

¹⁹ As'ai tsix'a n¹³¹ink¹³²uhu Nt¹³³ian¹³⁴a xi s¹³⁵ij¹³⁶na ndj¹³⁷ioj¹³⁸mi j¹³⁹an k¹⁴⁰o kiya aya n¹⁴¹ink¹⁴²u kax¹⁴³a tsje xi bak¹⁴⁴uch¹⁴⁵ji ni xi y'end¹⁴⁶ak¹⁴⁷o Nt¹⁴⁸ian¹⁴⁹a x¹⁵⁰uta xi ts'e. Tsat'ai nd'ich'on k¹⁵¹o xa¹⁵²ahan kama. Janeya ch'on, kama nku chon, k¹⁵³o 'y¹⁵⁴un kik'a ts'i ndj¹⁵⁵io.

12

B'i ts'in tsakuchjihi Jua nku tachjuun k¹o nku chuyatuku

¹ As'ai kama ch²ji ndj³ioj⁴mi j⁵an nku ni ch⁶anka xi tsak⁷uch⁸ji ni xi kama. Kiya nku tach⁹ju¹⁰un xi king¹¹ja ts'iu xi nk¹²uhu x'ot¹³ji. So¹⁴o kis'ej¹⁵na kinte ts¹⁶uku k¹⁷o t¹⁸in'ah¹⁹a nku corona xi te jo ni²⁰nu t²¹ih²²in.

² Nt²³i y'a k²⁴o ch²⁵jint²⁶ih²⁷i nt²⁸iu tik²⁹jint³⁰ayako nga un tibehe.

³ Ta kama ch³¹ji ndj³²ioj³³mi j³⁴an k³⁵ja'ni ni xi tsak³⁶uch³⁷ji ni xi kama. Kiya nku ye ch³⁸anka xi ni. Yatu maha nintaku k³⁹o te ndj⁴⁰aha. Nga nk⁴¹unk⁴²u nintaku nk⁴³unk⁴⁴u corona t⁴⁵ij'ah⁴⁶a. ⁴ Nits'in kik⁴⁷je'y⁴⁸unk⁴⁹oho nku t⁵⁰ijk⁵¹a ni⁵²nu xi t⁵³in nk'a j⁵⁴an k⁵⁵o kik⁵⁶jan⁵⁷ik⁵⁸ajen asuh⁵⁹un t'anank⁶⁰iu. T⁶¹asin'y⁶²un chuyatuku ngink⁶³un tach⁶⁴ju⁶⁵un xi ja ma ts⁶⁶ih⁶⁷in nt⁶⁸ih⁶⁹i t⁷⁰u xi k⁷¹jinehe nt⁷²iu nk'ie nga tsin.

⁵ As'ai nku nt⁷³x'in kits⁷⁴ih⁷⁵in tach⁷⁶ju⁷⁷un. Kui xi t⁷⁸ih⁷⁹in nga ndj⁸⁰a kuat⁸¹exumaha ngay⁸²jee nax⁸³inant⁸⁴a xi t⁸⁵in asun⁸⁶tee. Tunga kich⁸⁷ju'ah⁸⁸a ra nt⁸⁹ih⁹⁰i tach⁹¹ju⁹²un. Ma b'ej⁹³na Nt⁹⁴ian⁹⁵a nga bat⁹⁶exuma

ngji s'ejña ntíu. ⁶ As'ai ante kixiu ngji tachjúun nga tsanka. Má y'éndaha Ntíaná nku ante ngji, tu xi yo n'ekjéhen nku mi ko jo unchan ko cháte ko te nistjin.

⁷ As'ai kama nku kjuachán ndjiojmi ján. Ntítsje Miguel ko ntítsje xi tjenkohó incha kikjanko chuyatuku. Kikján chuyatuku ko ntítsje xi tjenkohó. ⁸ Tunga kits'índyjahá ko najmi ta kis'ehe ra ante ndjiojmi ján. ⁹ Tsich'onsje chuyatuku chánko, kui xi ye chóo xi 'mi ndaninda ko xi ta 'mi ya Satana, xi b'anachaha ngayjee xuta xi tjin asuntee. Kui ko ntítsjehe kichjanikj'ajen asuntee.

¹⁰ As'ai tu xi yúhún kinu'yaha nku nta xi kint'e ndjiojmi ján. B'i kitsú:

—Nd'ai kuats'ínk'anki Ntíaná xuta xi ts'e, kuakakúchji nga'yuhun ko nk'ie nga kui batéxuma. Xi kits'ín nibá Ntíaná tibatéxuma. At'aha ja kuich'onsje xi batéjéne já nts'eé. Kui xi nistjin nistjen batéjénehe nginkun Ntíaná. ¹¹ Ngat'aha jnihi Chutsanko kuats'ín nganaha já nts'eé, at'aha kuats'ínkie yjoho nga yjanki Jesu. At'aha najmi incha kitsankjún nga kuaya. ¹² Kui nga n'etsjohonu xi tintsuboo ndjiojmi ján, tunga nima ru n'ehenu jun xi tintsuboo asuntee ko ajin ntáchak'uun. At'aha kaf'aijénk'unnu ndanindoo. 'Yún kjan tímaha at'aha be nga chuba nistjin tijnaha.

¹³ Nk'ie nga ja kkie chuyatuku nga ja kichjanikj'ajen asuntee, as'ai tsanka tjennki tachjuun xi kitsihin ntix'iu. ¹⁴ Tunga johó tsjanka ihí ja kik'aihi tachjuun tu xi kama nguai tjeheh ante xi tijnaha ante kixiu. Ngji t'axín kjihin ye ante má nga kin'ekjén jan nú masen tihin. ¹⁵ As'ai ts'a chuyatuku tsasje xi nkúhu nku ntáje, tu xi kui ntóo kjébefehe ra tachjuun. ¹⁶ Tunga t'anankiuhú tsasinkohó tachjuun. Kitsjen nku tixa má nga jas'en ntáje xi ts'asje ts'a chuyatuku.

¹⁷ As'ai tu xi kama kjahán ra chuyatuku ngat'aha ni xi kamo ko ngji kjánko ntje xi tihin tachjuun, kui xutaha xi f'átjo kjuatéxumaha Ntíaná ko tu nku kits'ínkiehé yjoho nga Jesu yjanki. ¹⁸ As'ai ngji sinjna chuyatuku andai ntáchak'uun.

13

B'i ts'in tsakuchjhi Jua chu xi tsitjujín ntáchak'uun

¹ As'ai kkie nku chu xi tsitjujín ntáchak'uun. Yatu maha nintaku ko te maha ndjiaha. Nga nkúnkú ndjiaha nkúnkú corona tjinu'áha, ko nga nkúnkú nintaku nku j'áin xi najmi sasihin Ntíaná tjit'aha. ² Chu xi kkie b'a tjin xa sine tjin, ko b'a k'un sjai xi nkúhu sjai chu oso, ko ts'a b'a tjin ts'a leon tjin. Chuyatuku kikjanink'a chu xu'bo nga kitsjá xaha. Y'éjna titjun ko chánka kits'ín ma. ³ B'a tjin xi tu xi kin'e'uhún ra nku nintaku tjin, tunga kin'enkihí ra má nga kin'e'uhun.

Ngayjee xuta asuntee incha kama nkjúhun ko kitsjennkíhi chu. ⁴ Incha kits'intsjoho xuta chuyatuku, at'aha kitsjá xáha chu xinkuu nga kui xi kuatéxuma. Ko ta incha kits'intsjoho chu xinkuu. B'i incha kitsú:

—Najmi tjín sa kj'ai xi nkúhu chu. ¿Yá xi kama kjaánkoho?

⁵ Kik'aintehe chu nga nk'a k'uasje yjoho ko nga najmi skuenkjún Ntíaná nga kuinchja, ko kik'aihi nga yachán jo sá kuatéxuma. ⁶ As'ai chu najmi kikienkjún Ntíaná nga kinchja. Ch'on kitsúhu Ntíaná ko ante xi má nga tjíña Ntíaná ko ngayjee xi tjíntu ndjiojmi ján. ⁷ Ta kik'aintehe nga kjaánko xuta jehe Ntíaná ko nga ts'ín nganaha. Ta kik'aihi nga kuatéxumaha nkú tjín maha ntjehe xuta xi tjín, nkú tjín nanki xi tjín, nkú tjín maha xuta xi nchja tu má éhén ni ko nkú tjín ante má nga tjíntu. ⁸ As'ai incha kits'intsjoho chu ngayjee xuta xi tjín asuntee xi najmi tjíntunt'á j'áihin xujun xi ts'e Chutsanka xi kin'ek'ien. At'aha kintehe ni nga kamanda asuntee xujuhun Chutsanko tjíntut'á j'áihin ngayjee xi k'úentu tik'uun. Kui xi najmi incha kits'intsjoho chu.

⁹ Xi tjen tjabaxínñju katasínñju. ¹⁰ Xi tjíhin nga ngjuainijé, kui xi ngjuainijé. Xi tjíhin nga n'ek'ienkoho kicha, kui xi kicha kuayáha. Kui nga tjíhin nga ts'ín chúkjuaha xuta jehe Ntíaná ko ndjá kuinchajin ni xi s'ejihin.

B'i ts'in tsakuchíhi Jua chu xi tsitju t'anankiu

¹¹ As'ai kieke kj'ai chu xi tsitju t'anankiu. Jo maha ndjiaha. B'a k'un ndjio xi nkúhu ts'e chutsanka, tunga b'ahá ts'in nchja xi nkúhu chuyatuku. ¹² Ngajoho chu xi tjuun batéxuma. Kits'in chí nga xuta xi tjíntu asuntee incha ts'intsjoho chu xi tjuun, chu xi kin'enkihí má tu xí uhún ra. ¹³ Kits'in kjuankjún chánka chí, santaha kits'in nibájen nd'í asun t'anankiu nginkun xuta. ¹⁴ Nga'yún xi kitsjáha chu xi tjuun ts'anachakoho ra xuta nginkun chu xi tjuun. Kits'in kjuayúhun ra xuta nga ts'innda nku sénnistjihin chu xi tjuun, tu xi chankjúhun xi najmi k'ien nk'ie nga tsichaya.

¹⁵ Kik'aintehe chu xi ma joho nga ts'ínk'íéjña tik'un sénnistjihin chu xi tjuun, tu xi kuinchjaha sénnistjiun ko ts'ín nga n'ek'ien ngayjee xi najmi ts'intsjoho. ¹⁶ Ko kits'in chu xi ma joho nga s'et'aha chuba ntsja kixi ko a ra stjen ngayjee xuta, xi ihí ko xi xixihi, xi nchináha ko xi x'ahan, xi ndáihí yjoho ko xi najmi ndáihí yjoho. ¹⁷ Kits'in nga najmi ch'a kama k'uatse ko a ra kama kuatéña tsa mí nihi, tsa najmi tjíhin chubaha chu ko tsa j'áihin chu ko a ra xkihí j'áihin chu.

¹⁸ Kui ni xu'bjí xi machjéhen kjuankjintak'un. Xi mankjihin kat'asje xkihí chu, at'aha xkihí j'áihin ndahá niu. Jun unchan ko cháte ko tj'ion nku niu.

14

B'i ts'in tsakuchj'hi Jua já xi Nt'ianá kits'ínkjas'ehen yjoho

¹ As'ai tsase kō kikié nga Chutsankō sijn̄asun asunntu tjenki Sion. Tijn̄chat'ahā unchan kō yachán ñju mij xuta xi tjintut'áha stjen j'áihin Chutsankō kō j'áihin Na'mihj Chutsankō. ² Kint'e nku ntā xi nibaha ndjiojmi ján. Janeya nto xi nkú ts'in faneya ntáje nga ma 'yún kō xi nkú ts'in faneya ch'on. B'a tā ts'in jane ntā xi kint'e xi nkúhu nkjin nkjún arpa xi t'n'ekjane.

³ Nginkun xi tibatéxumoo kō nginkun xi ñju xi tjintu t'ík'uun kō nginkun jáchá xi kan ñjuu, tjin xi tijn̄cha se nku soon tsetse. Najmi ch'a tímahā soon xu'bo, nku tutuhú xi unchan kō yachán ñju mij xi tsitjujin ajihin xuta asunntee. ⁴ Kui xi najmi incha kits'ínsi yjoho tsa jminchjín kikjantuko, at'ahā najmi y'entuko chjuún. Tshu rā nij nk'ie nga najmi incha kits'intsjoho k'jái ntia. Incha yjankihj Chutsankō tū má nga tífihí. Kui xi kis'echjintjai ajihin xuta xi tjin. Kui xi tí'baihi Nt'ianá kō Chutsankō nga chje xi tjun tijn̄cha n'e ma. ⁵ Ndaha nku én tsank'á najmi incha kinchja, at'ahā kui xi je nginkun Nt'ianá.

B'i ts'in tsakuchj'hi Jua nga incha kinchja jan ntitsje

⁶ As'ai kikié k'jái ntitsje xi tsú'ba tjen nk'a ján nga nibáko én nda tsuhj Nt'ianá, kui xi tū nkjéhé ni chj'ihj rā. Kui xi s'enjimíhi xuta xi tjintu asunntee, nkú tjin nanki xi tjin, nkú tjin maha ntjehé xuta xi tjin, nkú tjin maha xuta xi nchja tū má éhén ni kō nkú tjin ante má nga tjintu. ⁷ 'Yún kinchja ntitsjee nga b'i kitsú:

—Chankjún Nt'ianá kō n'ekio yjonuu nga kui xi chánka, at'ahā ja kuichu chubā nga ts'íinkokjuā xuta. N'etsjohoo xi kits'ínnda nk'a ján kō t'anankiu, ntáchak'uun kō ntá tixā xi tjin.

⁸ As'ai nku ntitsje xi ma joho b'i kitsú:

—Ja kuan'ekje, ja kuan'ekje nanki chánka Babilonia. Kits'in ch'i ngayjee xuta, tū xi tū mí ni ch'onk'uhún ni incha ts'ín xi nkú tā ts'in kui.

⁹ As'ai nku ntitsje xi ma jahan b'i kitsú:

—Tsa tjin xi ts'íintsjoho chū kō sénnistjihin kō tsjante nga s'et'ahā chubāhā stjen kō tsa ntsja, ¹⁰ kui xi tjihin nga ts'íinkjáinyjehé kjuakjan chánkaha Nt'ianá. B'a kamahā xi nkú mahā xi 'yún 'bi xán xi najmi kichjujehen nga'yúhūn. Nd'í kō sufri k'uaikohō rā kjuanima nginkun ntitsje jehé Nt'ianá kō nginkun Chutsankō. ¹¹ Ndaha tsa mí yjehe najmi kamandyjaya nintihj nd'í xi tsjá kjuā'un. Ndaha nku nistjin kō ndaha nku nistjen najmi ts'íinkj'áíya xi ts'íintsjoho chū kō sénnistjihin kō xi ts'íinkjáihin chubāhā j'áihin. ¹² Kui nga tjihin nga ts'ín chúkjuaha xuta jehé Nt'ianá, xi f'átjo kjuatéxumaha kō s'ejihin Jesu.

¹³ *As'ai* kint'e nku ntā xi nibaha ndjiojmi ján nga b'i kitsúna: —T'et'ai ni xu'bj: “iNd'ai tīb'atuts'inhīn rā nk'ie nga nda tjin ts'e xutā xi kuayá nga s'ejihīn Ntīaná!”

Ko b'i titsu Espiritu:

—Johon, b'a tjin. Kui xutaha xi incha ts'ínkj'áiya at'aha ndjá xá xi incha kits'ín. Ntīaná tsjáha chjīhi xutā xu'bo ngat'aha gayjee ni nda xi incha kits'ín.

B'i ts'ín tsakuchjīhi Jua nkú ts'ín kichjustjēn chahan asuntee

¹⁴ *As'ai* tsase ko kieke nku nintj taba. *Asun* nintju tijnasun nku xi b'a tjin xi nkúhu Ntīhi Ndax'iun tjin. Tj'aha nku corona toonsine. Kjiya ntsja ya nku kicha yjo xi n'echjén nga ti tuniñu. ¹⁵ *As'ai* ninku tsitjuhu kj'ai ntítsje ko 'yún kinchja nga b'i kitsúhu xi tijnasun nintju:

—Ja kama chá ni xi tjintje asuntee. Kichahī tichákohoni niu ko ch'atjói, at'aha ja kuichu chubā nga ch'atjó chon.

¹⁶ *As'ai* xi tijnasun nintju kichaha tsatekoho ni xi tjintje asuntee ko j'aya chahan.

¹⁷ Ninku xi síjña ndjiojmi ján tā tsitju kj'ai ntítsje xi tā y'a nku kicha yjo. ¹⁸ Ko nachan chje tā tsitju kj'ai ntítsje xi batéxumaha nd'íu. Kui xi 'yún kinchja nga b'i kitsúhu xi y'a kicha yjo:

—Kicha yjohī tichákákohoni éhen tuntsjajé xi tjin asuntee, at'aha ja chubaha nga stí tuntsjajé.

¹⁹ *As'ai* kichaha ntítsjee tsatekoho tuntsjajé xi tjin asuntee ko kits'ínkj'a má nga ts'íonki tuu, kui xi tsuhu rā má nga s'ejña chji kjuakjan chánkaha Ntīaná. ²⁰ Kits'ionki tuntsjajé natsihīn nankiu, tunga tu jníhi kitju. Xi nkú rā ma nku metru masen kama nga nankaha níu ko jan rā unchan kilometru kama nga tayaha.

15

B'i ts'ín tsakuchjīhi Jua yatu ntítsje xi incha y'a kjuanima xi fekuhu

¹ *As'ai* kieke ndjiojmi ján kj'ai ni chánka xi ma nkjunná, xi tsakúchji ni xi kama. Yatu ntítsje kieke xi incha y'a yatu kjuanima xi fekuhu. B'a ts'ín kuichú ma ndjuúhu kjuakjan chánkaha Ntīaná xi tīb'éjña chji.

² Kieke nku ni xi b'a tjin nku ntáchak'un chutsín xi nd'í kin'etjijinkoho tjin. Ko andaihi ntáchak'uun tijncha ndju xutā xi kits'ín nganaha chu. Kui xi Najmi kits'intsjoho sénnistjihin ko najmi kits'ínkjáihīn nga kis'et'aha xki j'áihīn chu. Incha y'a xuto najní arpa xi Ntīaná kitsjáha. ³ Tijncha se sohon Moise, nda xi kits'ínxát'aha Ntīaná, ko tā tijncha se sohon Chutsanko. B'i tijncha tsu:
Ji Ntīani, ji tjihīn nga'yún.

Chánka ni xi kin'endai kō ma nkjún̄ni.

Kixi kō naxu n̄iyá xi ts'í.

Ji xi nda reih̄i xuta xi tjín.

⁴Ngayjee xuta tjíhin nga tsankjúhin, Nt̄iani.

Ngayjee xuta tjíhin nga ts'íintsjohi.

At'ah̄a nku tutu ji xi tsjei.

Kj'uaí nginkuin ngayjee xuta xi tjín nga ts'íintsjohi,

at'ah̄a ja ya nga kixi n'ei kjūa.

⁵Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, kikie nga tsix'á n̄inku, ante nkjúhun Nt̄ianá xi síña ndjiojmi ján. ⁶Tsitju n̄inku yatu ntitsje xi incha y'a kjūanimō. Incha yja najyun xi je kō xi tibat'ai kō 'mehe tjíntukjáha ni s'ekjá toonsine. ⁷As'ai nku xi ŋju xi tjíntu t̄ik'uun kitsjáha nga nkúnkú ntitsje xi yatuu nku tasa toonsine xi kitsehe ni xi ts'íin nibájennehe xuta. Kui xi kjūakjan chánkaha Nt̄ianá, Nt̄ianá xi tjíña t̄ik'un tu nkjéhe ni. ⁸Kitsehe aya n̄inku n̄inti xi tsitjujihin kjūachánkaha kō nga'yúhun Nt̄ianá, kō ndaha nku najmi kama jas'en aya n̄inku santa nkúhu nga jeya kjūanimā xi yatuu xi incha y'a ntitsje xi yatuu.

16

B'í ts'ín tsakuchj̄hi Jua kjūanimā xi yatuu

¹As'ai kint'e nku ntā xi tu xí 'yúhún xi nibaha aya n̄inku. B'í kitsúhu ntitsje xi yatu maha:

—Tankíun. T̄atendzjosún asuntee ni xi t̄incha tasa xi yatu xi kjūakjan chánkaha Nt̄ianá.

²As'ai ntitsje xi tjuun ngjiténdzjosún asuntee ni xi t̄incha tasa. As'ai xuta xi tjíntut'áha chubaha chu kō xi kits'intsjoho sénnistjihin incha kingjaha tsé ch'onk'un xi kitsjáha kjūa'un.

³As'ai ntitsje xi ma joho tsaténdzjojin ntáchak'uun ni xi t̄incha tasa. As'ai jní kama ntáchak'uun xi nkúhu jn̄ih̄i nku nda xi kan'ek'ien. K'ien ngayjee xi tjíntu t̄ik'un ajin ntáchak'uun.

⁴As'ai ntitsje xi ma jahan tsaténdzjojin ntáje kō ajin ntá tixo ni xi t̄incha tasa. As'ai jní kama. ⁵Kint'e nga b'a kitsú ntitsje xi batéxumaha ntánijuo:

—Tsje ní ji, Nt̄ia xi tjíña kō y'ejña. Kixi kuan'ei nga b'a ts'ín kuan'ei kjūa. ⁶At'ah̄a kui xuta xu'bo incha tsaténdzjo jn̄ih̄i xuta jee kō já profeta. Nd'ai ji kuak'aih̄i nga jní incha kuak'i. B'a ts'ín machjéhen.

⁷Ta kint'e nku xi b'í kitsú ajin n̄achan chje:

—Johon, Nt̄ia xi j̄ihin nga'yún, ji xi kixi kō naxu n'ei kjūa.

⁸As'ai ntitsje xi ma ŋjuhu tsaténdzjojnúhu ts'íu ni xi t̄incha tasa. Kik'aih̄i kjūa ts'íu nga nd'í k'uétikoho xuta. ⁹As'ai 'yún kits'ínchjahan nubóo xuta. Ndaha tsa b'a kama, najmi

incha ngjikj'áhá rā anīmaha kō najmi incha kits'ínkie yjohō nga Ntīaná xi chánka. Tū sa ní najmi kikienkjún Ntīaná nga kinchjā. Ntīaná, kui xi maha tsjá kjuānīmā xu'bī.

¹⁰ As'ai ntítsje xi ma uhun tsaténdzjo ni xi tīncha tasaha má tīñasun chū nga tibatéxuma. As'ai kama jyun ngayjee má tibatéxuma chū. Incha kikjinene njai xutā ngat'aha kjuā'un xi tīncha be. ¹¹ Ch'on incha kitsúhu Ntīaná xi tīña nk'a ján tu ngat'aha kjuā'un xi tīncha be kō tsé xi incha kingjaha, tunga tū nkú najmi incha ngjikj'áhá rā anīmaha.

¹² As'ai ntítsje xi ma juhun tsaténdzjojn ntáje chánka Eufrate ni xi tīncha tasaha. As'ai kixíya ntáje tū xi tsjántehe rā nga kj'ua já rei xi nibáha má tju ts'ú.

¹³ As'ai kieke jan jáninda xi b'a k'un cháxkje k'un. Ts'a chuyatuku tsitju chū kō ts'a chū xi ma johō kō ts'a ndā profeta tsank'óo. ¹⁴ Kui jánindoō xi ts'ín kjuānkjún kō incha bitju nga nchjā ñjaha já rei xi tīn ngayjee asuntee, tū xi k'uéndaha yjohō jóo xi má nga incha ts'íin kjuāchán. At'aha kjuāchán chánka s'e nīstjin nk'ie nga kuākúchji yjohō Ntīaná xi tīhīn nga'yún.

¹⁵ “Chasoo, an kjúa xi nkú joyaha ndā ndyjé. ¡Nda tīn ts'e xi tīña tík'un kō xi tīña ndaha najyuhun tū xi najmi kjúátsú'ba kistihī kō najmi kama subaha rā nga chá!”

¹⁶ Jáninda xi joon kinchjā ñjakúhu já rei ante xi 'mi Armagedon nga én hebreo.

¹⁷ As'ai ntítsje xi ma yatuhu tsaténdzjo ni xi tīncha tasaha. Kinu'yá nku ntā xi tū xí 'yúhún. Aya nīnku má b'ejña Ntīaná nga batéxuma nibaha ntō nga b'ī kitsú:

—Ja kama.

¹⁸ Tsat'ai nd'ích'on, xaáhan kama, janeya ch'on, kō kama nku chón xi tū xí 'yúhún. Nkúhu nga tīntu xutā asunteej najmi kjee ma nku chón xi nkúhu xu'bo, at'aha tū xí 'yúhún kama chóon. ¹⁹ Jan tsitju nanki chánkoō nga tsakjanya kō kin'ekje nanki xi tīn asuntee. J'áítsjeheñ Ntīaná nanki chánka Babilonjā xi má nga kits'ín nibánehe kjuākjan chánkaha. Kin'ek'i nanki Babilonjā kjuākjahān Ntīaná. ²⁰ Najmi tā kiyaha rā ngayjee xjō xi tīn kō tā ndaha naxiū. ²¹ Nk'a ján nibaha rā ts'í ndjio i xi kik'anehe xutā. Ts'ati yachán kilu áihī niū. Én ch'on tsu kinchjā xutā nga najmi kikienkjún Ntīaná ngat'aha kjuānīmā xi ts'e ts'í ndjio, at'aha un ñkjún incha kiekehe ngat'aha kjuānīmā chánka xu'bī.

17

B'ī ts'ín tsakuchjīhi Jua xi nkú ts'ín kin'ekokjua naskóo

¹ As'ai j'aisena nku ntítsje xi síññajihīn ntítsje xi yatuu, ntítsje xi incha y'a tasa xi yatuu. B'ī kitsúna:

—Nibái. Kuakuchjíhi xi nkú ts'ín n'ekokjuá naská k'aku xi tjíñasun ntáje chánkoo. ² Já rej xi tjín asuntee incha kikjantuko naskóo ko xuta xi tjintu asuntee ta incha kikjantuko no. B'a ts'ín kindyjajihín ra xi nkú ts'ínndyjajihín xuta nk'ie nga ma ch'i.

³ As'ai j'aijínna Espirituhu Ntíaná ko ngjikona ntítsjee ante kixiy. Yo kieke nku tachjuún xi tjísuhun nku chu xi ni. Nkú ts'ín chubaha xuta, b'a ts'ín jtít'aha chu nga kitsejnúhu. Tunga én xi najmi tibenkjúhún Ntíaná jtít'aha. Yatu maha nintaku ko te maha ndjiaha. ⁴ Nku najyun kuan ko ni yja no. Kitsejnúhu ra toonsine ko kj'ai kj'ai ndjio tsjo k'un. Kjiya ntsja nku tasá toonsine xi kitsehe ni xi najmi sasíhín Ntíaná ko ni xi si nginkun Ntíaná, kui xi tsuhu ra kjuaská xi kits'ín. ⁵ Tjít'a stjen nku j'áin xi najmi chuba mankjihín xuta. B'i ts'ín jtít'a: “Nanki chánka Babilonia.” Kui xi naaha jminchjín ská ko naaha xuta xi ts'ín ni xi najmi sasíhín Ntíaná. ⁶ Kieke nga ch'i no. Jníhi xuta jehe Ntíaná ko jníhi xuta xi kin'ek'ien ngat'aha nga kits'ínkie yjoho nga Jesu yjanki, kui xi kits'ín ch'ihí. Nk'ie nga kieke no, tu ni xí kama nkjúhúnna.

⁷ As'ai b'a kitsúna ntítsjee:

—¿Á tíma nkjúhun ri? Xínyaha nkú tjíhin ra ngat'a ts'e no ko chu xi tjísuhun, xi yatu maha nintaku ko te maha ndjiaha. ⁸ Chu xi kuayai, kui xi y'ejña nk'ie. Najmi ta tjíhin nd'ai. Tunga kuitjunjihí aya tixa nanako nga ngjuai má nga ndyja. Xuta xi najmi tjintut'á j'áihín kintehe ni nga kamanda asuntee xujun xi má nga tjintut'á j'áihín ngayjee xi k'úentu tík'un, kui xutaha incha kama nkjúhun nk'ie nga incha skué chu xi y'ejña nk'ie ko najmi ta tjíhin nd'ai tunga kj'uaí ngáha.

⁹ 'Kui ni xu'bi xi machjéhen kjuankjintak'un. Nintaku xi yatu, kui xi tsuhu ra asunntu tjenki xi yatu xi tjíñasun no. ¹⁰ Ta tsuhu ra yatu já rej. Un já rej xu'bi ja incha kits'ínndyja, nku xi tjín saha xá nd'ai, ko nku xi najmi kjee f'ai. Kui xi najmi 'yún tse kamaha nk'ie nga kj'uaí. ¹¹ Chu xi y'ejña nk'ie ko najmi ta tjíhin, kui xi nda rej xi ma jün, xi ta nku xi yatu. As'ai ngjuai má nga ndyja.

¹² 'Ndjia te xi kuayai, kui xi tsuhu ra te já rej xi najmi kjee 'bai xaha, tunga k'uaí xahá ra nga kuatexumako chu nku ora tjíhin. ¹³ Kui xi nkuhú incha kamako xinkjín ko tsjáha chu nga'yúhun ko xá xi tjíhin. ¹⁴ Incha kjaánko Chutsanko, tunga ts'íin nganahá Chutsanko, at'aha kui xi Nda Ntíaha já ntia ko Nda rejihí já rej. Incha tjennkihí Chutsanko xuta xi kinchjaha Ntíaná ko j'áihín, xi kixi incha kits'íntjusun ni xi kitsúhu Ntíaná.

¹⁵ Ko b'a ta kitsú yana ntítsjee:

—Ntáje xi kuayai má nga tǐñasun naskóo, xutahá niu. Tu mí ntjehé ni y'ahara, tu mí éhén ni kó tu mí nankihí ni. ¹⁶ Ndǐja xi te xi kuayai xi tǐhǐn chu, kui xi incha ts'ín unkie naskóo. Incha kjé'aha ngayjee ni xi tǐhǐn kó k'uéjña kisti. Kǐne yjonintehe nó kó nd'í incha k'uétikoho. ¹⁷ At'aha Ntǐaná y'éjña ajin animaha ndǐja xi tee xi má nga incha ts'ín ni xi mjehe Ntǐaná. Kui nga nkuhú incha ts'ín maha yjoho kó incha tsjáha chu nga kui xi kuatexuma santa nkúhu nga kuitjusun én xi kitsú Ntǐaná. ¹⁸ Na xi kuayai, kui nanki chánka xi batéxumaha já rej xi tǐn asuntee.

18

B'í ts'in tsakuchǐhi Jua nga kin'ekje nanki chánka Babilonia

¹ Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, as'ai kieke kj'ai ntísje xi nibajehen ndjiojmi ján. Kui xi chánka xá xi tǐhǐn. Kjuachánka xi tǐhǐn kits'in ndzjehen asuntee. ² Yún kinchja nga b'í kitsú:

—Ja kuan'ekje. Ja kuan'ekje nanki chánka Babilonia. Ja ni'yaha jánindoó kama, ante má tǐntuyá ngayjee jáninda xi tǐn. Ja nubaha ngayjee nise xi uncha kó xi si nginkun Ntǐaná. ³ Ajihǐn nanki xingisoo nku naská kama nanki Babilonia. Xi nkúhu tsa kik'i jóo kjuaskáha nó nga kikjantuko. Já rej xi tǐn asuntee incha kikjantuko nó, kó kama nchiná já tiyanta xi tǐn ngat'aha ni nkjún xi ts'atse nga tsjo ts'in y'ejña.

⁴ As'ai kint'e kj'ai nta xi nibaha ndjiojmi ján xi b'í kitsú:

—Tǐtjusojiun nankiu, jun xi xuta xi ts'an, tu xi najmi kó jun ch'anjikohonu ngatitsuhun kó tu xi najmi chakohonu kjuanima xi sakúhu. ⁵ At'aha santaha ndjiojmi ján ja tǐbichú ngatitsuhun. Ja tǐnjǐn k'un Ntǐaná jé xi tǐncha ts'in.

⁶ N'ek'íéchjǐú ni xi kits'ihǐn xuta. Jo tǐhǐn nga n'ek'íéchjǐú ngatitsuhun. Tǐnchajihuun tasaha ni xi k'úi, xi jo niyá nga 'yún kjan sa nga xi kitsjáha xi kj'ai. ⁷ Xi nkú ts'in 'yún nk'a ts'asje yjoho kó tsjo ts'in y'ejña, b'a ta ts'in 'yún tjohon kjuanima kó kjuaba nd'ai. At'aha b'a tǐtsu nga kui rú nku na reina, najmi na x'an rú kó rú najmi s'ehe kjuaba. ⁸ Kui kjuaha nkuhú nga nibane tentehe ra kjuanima, ngabaya, kjuaba kó kjintía. Nd'í s'etíkoho, at'aha tǐhǐn nga'yún Ntǐaná xi ts'ínkokjuaha.

⁹ Ni xi tǐhǐn naská Babilonia já rej xi tǐn asuntee kits'inchjénko nó kó jóo incha kikjantuko nó. Kui nga nk'ie nga incha skuehe jóo nǐntǐ xi tǐbitju má nga tǐti nankiu, incha kjintát'a kó un kama k'un. ¹⁰ Kǐn kǐncha, at'aha incha tsankjún kju'un xi tǐ'baihi nankiu kó b'a incha kuitsu:

—iNima rú ts'ihǐn! iNima rú ts'ihǐn nanki chánkoó, nanki Babilonia xi nk'a tǐen! At'aha nkuhú nga n'ekokjuaha.

¹¹ Játiyanta xi tjin asuntee ta kjintat'a ko un skuehe ngat'aha ni xi timaha nankiu, at'aha najmi ta tjin xi k'uatsehe ra ch'a xi k'uaiko. ¹² At'aha toonsine ko toontaba, nkjin tikja ndjio tsjo k'un ko nkjin tikja najyun chji, najyun kuan ko xi nihi, nkjin tikja ya xi sinjne ko nkjin tikja ni xi kin'endakoho ya xi chji ko kicha ko kj'ai sa nihi xi tjin, ¹³ nkjin tikja ni xi sinjne ko ntá sinjne, tjink'ubjo ko xan, seti, kuan niñu xi chji ko tuniñu, turu ko chutsanka, ndje ko ya xi kje'yun ndje, ko santaha xuta musu xi satéña, kui niu xi incha f'aiko joo. ¹⁴ B'a k'úhín nanki Babilonia:

—¡Ja najmi ta tjihin ri tu tsjo k'un xi kama mje nkjühin! ¡Ja kuan'endya kjin ni tsjo k'un xi tjihin ko kjuanchinahi! ¡Najmi ta sakú saha ri!

¹⁵ Kjin incha kuincha ja tiyanta xi incha kama nchinántjaihi nankiu, at'aha incha tsankjun kju'a'un xi skuehe nankiu. Incha kjintá ko un skuehe ngat'aha ni xi timaha nankiu ¹⁶ nga b'a incha kuitsu:

—¡Nima ru ts'ihin! ¡Nima ru ts'ihin nanki chánko! Kui xi kingja najyun chji xi kuan ko xi ni, najyun xi yajnuhu toonsine ko kj'ai kj'ai ndjio tsjo k'un. ¹⁷ Nkuhú nga kfehe ngayjee kjuanchina chanka xu'bi.

Nkjin incha kuincha ngayjee ja xi ts'inko yábarku, xi ya barku incha b'emaya, xi ts'inxaya yábarku ko ngayjee xi ntachak'uun sakuhura ni xi incha kjine. ¹⁸ Nk'ie nga incha skue ninti xi tbitju má nga titi nankiu, 'yun incha kuincha nga b'a incha kuitsu:

—¿Má nankihi xi b'a ta tjin xi nku tjin nanki chánko?

¹⁹ Incha kuaté'a ndyjo nintaku nga kuakuchji nga kjuaba tjihin, incha kjintá ko un skuehe ngat'aha ni xi timaha nankiu nga b'i incha kuitsu:

—¡Nima ru ts'ihin! ¡Nima ru ts'ihin nanki chánko! 'Yun ts'atse ni xi chji. Yo kama nchina ngayjee xi tjihin yábarku. Tu nkuhú nga kuan'ekjehe ngayjee ni xi tjihin.

²⁰ Kat'etsjonuu, jun xi tintsuboo ndjiojmi jan ngat'aha ni xi tin'ehe nanki chánko. Kat'etsjonuu, jun xuta jehé Ntiana ko ja postru ko ja profeta, at'aha Ntiana kuats'inkokjua nankiu ngat'aha ni xi kits'innuu.

²¹ As'ai nku ntitsje xi nk'a tjen kikjesintjen nku ndjio naxi ai. Kui xi kikjanikj'ajin ntachak'uun nga b'i kitsu:

—B'i ts'in 'yun n'ekje nanki chánka Babilonia ko najmi ta ch'a skuehe ra. ²² Najmi ta kuinu'yaha aya niyatéhe nga kjuane najni arpa ko yanaxu ko tjio. Yo najmi ta s'ehé ja xi ts'inda nkjin tikja ni. Yo najmi ta kuinu'yaha nga kuakjan tuniñu. ²³ Najmi ta ts'in ndzjehen ndaha nku nd'i aya niyatéhe ko najmi ta kuinu'yaha s'i kjuabixan. B'a kama ta

ndaha tsa já tiyanta xi tjín yo kama já k'aku ajihin xuta xi tjín ko tj'e xi maha ts'anachakoho ra ngayjee naxinantá xi tjín. ²⁴ At'aha kui nankiu y'anji jníhi já profeta, jníhi xuta jehe Ntíaná ko ngayjee xi kin'ek'ien asuntee.

19

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nga kin'etsjoho Ntíaná ndjiojmi ján

¹ Nk'ie nga ja kama ni xu'bi, as'ai kint'e ntaha nkjin nkjún xuta xi 'yún kinchja ndjiojmi ján nga b'i incha kitsú:

—iKan'etsjoho Ntíaná, kui xi ts'ínk'ankiná!

Kui xi ts'e kjuachánka ko nga'yún.

² At'aha nda ts'in ko kixi ts'in kjua,

ja kuats'ínkokjua naská k'aku

xi ni najmi ndaha kits'ínkatsúnkoho xuta.

Ntíaná ja kuakasje chji jníhi xuta xi ts'e.

³ As'ai b'ahá ta incha kitsú ngaha:

—iKan'etsjoho Ntíaná! Nintj xi títitjuhu nanki chánkoo ngjuainji nk'a ján tu nkjéhé ni.

⁴ As'ai kingjénsten santaha t'anankiu jáchá xi kan ñjuu ko xi ñju xi tjíntu tik'uun nga kits'intsjoho Ntíaná, kui xi tjíñasun ante má batéxuma. B'i incha kitsú:

—iB'a katuma! iKan'etsjoho Ntíaná!

⁵ As'ai kinu'yá nku ntá xi nibaha ra má b'ejña Ntíaná nga b'i kitsú:

N'etsjoho Ntíaná ngayjo jun xi xuta xi ts'e,

jun xi yankjún Ntíaná, xi xixihi ko xi ihí.

⁶ As'ai kint'e nga xi nkú ts'in nu'yá nkjin ntaha xuta, xi nkú ts'in faneya ntáje nga ma 'yún ko xi nkú ts'in 'yún faneya ch'on. B'i kitsú nto:

—iKan'etsjoho Ntíaná!

At'aha tibatéxuma Ntíaná, Ntia xi tjíhin nga'yún.

⁷ Kat'etsjoná ko katsejíhinná kjuatsjo,

n'ekié yjoná nga kui xi chánka.

At'aha ja kuichu chuba kjuabixahan Chutsanko,

ja kab'énda yjoho xi k'úéjñako.

⁸ Ka'baihi nga ngjua najyun xi chji,

xi je ko xi tibat'ai.

Kui niu xi tsuhu ra ni xi nda incha kits'in xuta jehe Ntíaná.

⁹ As'ai b'a kitsúna ntítsjee:

—T'et'ai ni xu'bi: “iÁ b'a nda tjíhin ts'e xi kik'inyaha ra nga kj'uaíhi s'í kjuabixahan Chutsanko!”

Ko b'a ta kitsúna:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Ntíaná xi b'a kitsú.

¹⁰ As'ai tsásínkúunch'int'aha ntítsjee xi má nga ts'intsjoho, tunga b'ahá kitsúna:

—Najmi b'a tū n'ei. An t̄a ts'inxát'ah̄a Nt̄ianá xi nkúhu ji k̄o t̄a xi nkúhu já nts'ei xi tū nkú tíma 'yún tak'uhún én xi tsakúya Jesu. Nt̄ianáhá xi n'etsjoihi.

At'ah̄a én xi tsakúya Jesu, kui éen xi ts'ínkinchjaha já profeta.

B'í ts'ín tsakuchjíhi Jua nku xi tjísuhun ndje

¹¹ As'ai kieke nga t̄jent̄ix̄a nk'a ján. Tsase k̄o kieke nku ndje taba. Xi tjísuhun ch̄u 'm̄i Xi Kixi Ts'ín k̄o Xi Kjuaxi Ni xi Tsu. Kixi ts'ín nk'ie nga kjuā ts'ín k̄o nga kján. ¹² Xi t̄j̄ncha nd'í t̄j̄ncha tunkun. Nkjin corona t̄j̄'ah̄a k̄o t̄j̄t'ah̄a nku j'áin xi nku tutu kui be. ¹³ Yja nku najyun xi kits'ih̄i j̄n̄i k̄o j'áih̄in, kui xi Éhen Nt̄ianá. ¹⁴ Tjennkih̄i já jun xi t̄j̄n ndjiojmi ján. Ndje taba tj̄ntusúh̄un nga yja najyun xi chj̄i, xi taba k̄o je.

¹⁵ Ts'a t̄íbitju nku kich̄a xi yjo, tū xi kjaánkoho nanki xi t̄j̄n asuntee. Ndja kuat̄exumaha xuta k̄o ts'j̄in nibánehe kjuakjan chánkaha Nt̄ianá xi t̄j̄ih̄in nga'yún. ¹⁶ Najyun xi yja k̄o ngasuhu t̄j̄t'a j'áin xu'bi: “Nda reih̄i já rej k̄o Nda Nt̄iaha já nt̄ia.”

¹⁷ As'ai kieke nku nt̄itsje xi s̄j̄ñasun ts'íu. Kui xi 'yún kinchja nga b'í kitsúhu ngayjee nise xi b'ema t̄jen nk'a ján:

—Nibá ma ñjakú nga ch̄inoo nichine chánka xi tsjá Nt̄ianá. ¹⁸ Ch̄inoo yjonintehe já rej k̄o já jun k'aku k̄o já xi x'in b'asje yjoho, yjoho ndje k̄o xi b'esúh̄un ch̄u, yjonintehe ngayjee xuta, xi t̄j̄ima ndaíh̄i k̄o xi kich'atse, xi ih̄i k̄o xi xixih̄i.

¹⁹ As'ai kieke ch̄u xi tsitjuj̄in ntáchak'uun k̄o já rej xi t̄j̄in asuntee nga t̄jenko já juhun. Incha kama ñjakú tū xi incha kjaánkoho xi tjísuhun ndje k̄o já jun xi ts'e xi tjísuhun ndje.

²⁰ Kichjubénijé ch̄i k̄o t̄a kichjubénijé nda profeta tsank'á xi kits'ín kjuankjún nginkun ch̄i. Kui kjuankjún xi kits'ín ts'anachakoho ra xuta xi kitsjante nga kis'et'aha chubaha ch̄i k̄o xi kits'intsjoho sénnistjihin. Incha kichjanik'ajin t̄ik'un ch̄i k̄o nda profeta tsank'óo ajin ntáchak'un nd'í xi titikoho sufr̄i.

²¹ K̄o já xingisoo kin'ek'ienkoho kich̄a xi t̄íbitju ts'a xi t̄j̄isun ndje. Ngayjee nisee tū xi incha kikjinehé yjonintehe jóo.

20

B'í ts'ín tsakuchjíhi Jua nga nku mīi nú kj'ua

¹ As'ai kieke nku nt̄itsje xi nibajehen ndjiojmi ján nga y'a yubih̄i t̄ix̄a nank̄o k̄o kjiya ntsja nku n'úkich̄a chánka. ² Jak'á chuyatuk̄u k̄o y'ét'a'yún nku mīi nú t̄j̄ihin. Kui chuyatuk̄u xi ye chá xi 'm̄i ndaninda k̄o Satana. ³ Kikjaník'aya t̄ix̄a nank̄o k̄o y'échja. Y'énehe nku sello xi y'échja'yún ankjuo tū xi najmi t̄a k'uanachaha ra nanki xi t̄j̄in asuntee santa nkúhu nga kj'ua nú xi nku mīu. Askahan nk'ie nga ja kj'ua nú xi nku mīu, t̄j̄ihin nga chj̄undáya kutju.

⁴ *As'ai* kikié nkjin já xi y'entu nga kik'ai xáha nga incha kuatéxuma. Ta kikié xuta xi kitikjá nintaku ngat'aha nga tu nkú kits'ínkiehé yjoho nga Jesu yjanki ko y'énijmí éhen Ntjaná. Kui xi najmi kits'intsjoho chu ko sénnistjihin ko najmi kitsjante nga kis'et'aha stjen ko a ra ntsja chubaha chu. Incha j'áiya ngáha ra ngabayoo ko tsatéxumako Jesucristo nku miu nú tjihin. ⁵ Tunga xuta k'ien xingisoo najmi j'áiyaha ngabayoo santa nkúhu nga j'a nú xi nku miu. Xi kuatéxumako Jesucristo, kui xi tjun kj'uaiyaha. ⁶ Já b'a nda tjihin ts'e xuta je xi k'uaihi ra nga tjun kj'uaiyaha! Ngabaya xi ma joho najmi ta tjihin ra nga'yún tsa nkú ts'íihin xuta xu'bo. Tu sa ní ts'íintsjoho Ntjaná ko Jesucristo xi nkúhu já na'mi ko kuatéxumako nku miu nú tjihin.

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nga ts'inndyja ndanindoo

⁷ Nk'ie nga ja kj'ua nú xi nku miu, chjundáya ndanindoo má kjiya'yún. ⁸ *As'ai* kuitju nga k'uanachaha xi batéxumaha nanki Gog ko nanki Magog, kui xi tsuhu ra tu má nankihí ni. Ndanindoo kuinchja njakúhu já jun xi tjihin nankiu nga incha kjaán. Nkjin kama xi nkú ts'in nkjin maha tsumí xi tjin andai ntáchak'uun.

⁹ Incha k'úema ngayjee asuntee ko k'uétjindaihi má tjintu xuta jehe Ntjaná ko nanki xi Ntjaná joho. Tunga nibahá nd'í nk'a ján xi kj'uaík'íétiyjehe. ¹⁰ Ko ndanindoo xi ts'anachaha jóo chjanik'ajin ntáchak'un xi tjihin nd'í ko sufri, má ta chjanik'ajin chu ko nda profeta tsank'oo. Yo un skuehe nistjin nistjen tu nkjéhe nihi.

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nga n'ekokjua xuta

¹¹ *As'ai* kikié xi tibatéxuma. Taba ko chánka ante má nga tjíña nga batéxuma. *As'ai* t'anankiu ko nk'oo incha ngji t'axín nginkun. Najmi ta kis'ehe ra ante. ¹² Kikié xuta xi k'ien, xi ihi ko xi xixihi, nk'ie nga kabincha nginkun xi tibatéxumoo. *As'ai* kichjux'á nkjin xujun ko ta kichjux'á xujun xi má nga tjintut'á j'áihin xuta xi k'úentu tik'un. Xi nkú ts'in jtít'a xujun ni xi incha kits'in, b'a ts'in kin'ekokjua xuta k'ien.

¹³ J'áiya ngáha ra xuta xi k'ienjin ntáchak'uun ko xi kjin-tuyánji t'anankiu, ngayjee xi tjintu antehé xuta k'ien. Xi nkú nga incha kits'in, b'a ts'in incha kin'ekokjua. ¹⁴ *As'ai* kichjanik'ajin xi 'mi Ngabaya ko xi 'mi Antehé Xuta K'ien ajin ntáchak'un nd'íu. Ngabaya xi ma joho ntáchak'un nd'íu. ¹⁵ Xi najmi tjintut'á j'áihin xujun má nga tjintut'á j'áihin xuta xi k'úentu tik'uun, kui xi ta kichjanik'ajin ntáchak'un nd'íu.

21

B'i ts'in tsakuchjhi Jua nku nk'a tsetse ko nku t'ananki tsetse

¹ As'ai kieke nku nk'a tsetse ko nku t'ananki tsetse, at'aha kindyajin sen nk'a xi tjuun ko t'ananki xi tjuun, ko najmi ta kis'ehe ntachak'un. ² Ko kieke nanki Jerusalen tsetse. Kui xi nanki jehe Ntjaná xi Ntjaná kits'in nibájen ndjiojmi jan. B'a ts'in kas'enda xi nkúhu nku nabixan xi tsjo tjin x'otji xi kan'engja nga tikuyaha nda bixoon.

³ Kint'e nku nta xi 'yún xi nibaha má tijná xi tibatéxumoo nga b'i kitsú:

—Ntjaná ja tijnajihin xuta nd'ai. K'úejñajihin xuta ko kui xi kama xutaha. Ntjaná k'úejñajihin ko kama Ntjaha. ⁴ Ts'in xijnu ntánkun. Najmi ta incha kuayaha ko najmi ta incha kjintaha. Najmi ta kjintayaha ngat'aha kjuaboo ko najmi ta un skuehe ra. At'aha ni xi kis'e ja najmi ta tjin.

⁵ As'ai b'a kitsú xi tibatéxumoo:

—An tits'in tsetse ngayjee ni xi tjin.

Ko b'a ta kitsú:

—T'et'ai ni xu'bi, at'aha kjuaxi én xu'bi ko ma n'e s'ejin.

⁶ As'ai b'a kitsúna:

—Ja kama. An xi ntu alfa ko ntu omega, an xi tjuun ko xi fekuu. Xi tíma xintaha an tsjaha nga k'úi ntánijua nta tixa xi ts'ínk'íentu tik'uhun xuta. Tu tsjahá ra. ⁷ Xi ts'in ngana, kui xi ts'ínkjáihin ngayjee ni xu'bi. An kama Ntjaha ko kui kama ntina. ⁸ Tunga máha xi tsankjún ko xi najmi s'ejihin, xi ts'in ni xi najmi sasinna ko xi ts'ínk'ien animá, xi chuba fantukohó xinkjin ko xi ts'in tje, xi benkjún ntja xi ts'índaha ntsja xuta ko ngayjee xi nchja én tsank'á, kui xi tjin nga ngjuai ajin ntachak'un xi nd'í ko sufri títikoho. Kui xi ngabaya xi ma joho.

B'i ts'in tsakuchiji Jua Jerusalen tsetse

⁹ As'ai j'aisena nku ntítsje xi síjñajihin ntítsje xi yatu, ntítsje xi incha y'a yatu tasa má nga tijncha kjuanima yatu xi fekuhu. Kui xi b'a kitsúna:

—Nibái. Kuakuchiji nabixan xi kama chjuuhun Chutsanko.

¹⁰ As'ai j'aijinna Espiritu ko ngjikona ntítsjee nku asunntu tjenki chánka xi 'yún nk'a. Yo tsakúna nanki Jerusalen, kui xi nanki jehe Ntjaná xi Ntjaná tits'in nibájen ndjiojmi jan. ¹¹ Nd'íhi kjuachánkaha Ntjaná tits'in kat'aihi nankiu xi nkú joyaha ndjio tsjo k'un chji, xi nkú joyaha nku ndjio jaspe xi taba xi nkúhu nch'an taba. ¹² Tjítjindaihi nankiu nku xjó chánka ko nk'a xi te jo maha ankjuaha. Nkúnkú ankjuo tijnchasti nkúnkú ntítsje ko tjintut'áha ankjuo j'áihin ntjehe xuta Israel xi te jo maha. ¹³ Jan maha ankjuo xi yja má tju ts'íu ko jan yja má xi tjehe fintjai ts'íu ko jan yja nku ngatehe ko jan yja ngate xinkuu. ¹⁴ Te jo maha tuts'in xjóho nankiu. Nga nkúnkú tjintut'á j'áihin já postru xi te johó Chutsanko.

¹⁵ Ntítsje xi tínchjakona y'a nku yáchubā tōonsine xi k'ua chubakoho nankiu, ankjuaha ko xjóho. ¹⁶ Nkuhú chubā y'a nankiu. Nga ndjuhu ko nga tayáha tu nkuhú chubā y'a. Yáchubaha ntítsjee ts'achubakoho nankiu. Jo mi ko jo unchan kilometru kama. Nga ndjuhu ko nga tayáha ko nga nk'aha tu nkuhú chubā. ¹⁷ As'ai ta ts'achubā xjóho. Cháte ko tj'ion metru kama. Chubā xi ts'ínchjén xuta, ta kui xi kits'ínchjén ntítsjee.

¹⁸ Ndjiō tsjo k'un jaspe kamandakoho xjóo ko tōonsine xi tu xi ndahá kamandakoho nankiu. 'Na xi nkúhu chutsín. ¹⁹ Ngayje tíkja ndjiō tsjo k'un chji tjíntut'á tsjoho tuts'in xjóho nankiu, jaspe xi tjuun, zafiro xi ma joho, agata xi ma jahan, esmeralda xi ma ñjuhu, ²⁰ onice xi ma uhun, cornalina xi ma juhun, crisolito xi ma yatuhu, berilo xi ma jihin, topacio xi ma ñjaha, crisoprasa xi ma tehe, jacinto xi ma te nkuhu, ko amatista xi ma te joho. ²¹ Ankjuā xi te joo, te jo perla tjihin. Nkuhú ndjiō tsjo k'un perla kamandakoho nga nkúnkú ankjuo. Ko tōonsine xi nda kamandakoho niyaté k'akuhu nankiu. 'Na xi nkúhu chutsín.

²² Najmi kieke nínku nankiu, at'aha Chutsanko ko Ntjaná, Ntia xi tjihin nga'yún, kui xi nínkuhu nankiu. ²³ Najmi machjéhen nankiu tsa ts'iu ts'ín ndzjehen ko tsa sóo, at'aha nd'íhi kjuachánkaha Ntjaná tít'sín ndzjehen ko Chutsanko xi nd'íhi nankiu. ²⁴ Xuta naxinantá xi tjin asuntee incha k'úema má ndzjehen nankiu ko incha kj'uaíko yo kjuanchináha já rej xi tjin asuntee. ²⁵ Najmi s'echja ankjuaha nankiu nga nistjiun, ko najmi s'e nistjen. ²⁶ Yo n'ekjas'en kjuanchináha ko ni tsjo k'un xi tjihin nanki xi tjin asuntee. ²⁷ Tunga ndahá nku ni xi si nginkun Ntjaná najmi kjuas'en yo, ta ndaha xuta xi ts'ín ni xi najmi sasihin Ntjaná, ko ta ndaha xi nchja én tsank'á. Tu nkuhú xuta xi tjíntut'á j'áihin xujuhun Chutsanko, yo má nga tjíntut'á j'áihin xuta xi k'úentu tík'uun, kui xi kama kjuas'en yo.

22

B'i ts'in tsakuchiji Jua ntá xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta

¹ As'ai tsakúna ntítsjee nku ntáje xi tjihin ntánijua xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta. Kui xi tibat'ai xi nkúhu nch'án taba. Má b'entu Ntjaná ko Chutsanko nga batéxuma, yo tibitjuhu ntóo. ² Kamasehen niyaté k'akuhu nankiu ko xki andaihi ntáje tjincha yá tu xi ts'ínk'íentu tík'uhun xuta. Nk'ie nga nku nú te jo niyá bjaha tu. Xki sá bjaha tu. Xkaha yóo maha ts'ínnkihi xuta naxinantá xi tjin asuntee.

³ Najmi ta s'ehe ni xi najmi nda kinchjane Ntjaná. K'úejñajihin Ntjaná ko Chutsanko nankiu nga kuatéxumaha ko xuta xi ts'e incha ts'íintsjoho. ⁴ Incha kama kuase'a Ntjaná

kō stjen s'et'a j'áihin. ⁵ Najmi tã s'ehē nistjen. Najmi tã kamachjēhen rã nd'í xi ts'ín ndzjehēn xutã xi k'úentu yō kō tã ndaha ts'íu, at'aha Ntjaná ts'ín ndzjehēn. Tū nkjéhé ni incha kuatéxuma xutã xu'bo.

B'í ts'in tsakuchjhi Jua nk'ie nga ja ma kj'uaíhi Jesu

⁶ As'ai b'a kitsúna ntítsjee:

—Kjuaxi én xu'bi kō ma n'e s'ejin. Ntjaná, Ntia xi kits'ínkinchja já profeta, kui xi kuats'ín nibá ntítsjehē, tū xi kuakúchjhi rã xutã xi ts'e ni xi tjihin nga kama xatí.

⁷ —¡Kjúái xatía! ¡Á b'a nda tjihin ts'e xi títs'intjusuhun én xi tjít'a xujun xu'bi, xujun xi títsuya ni xi tjihin nga kama!

⁸ An Jua kint'e kō kkie ni xu'bi. Askahan nga ja kint'e kō kkie, tsásinkúnch'int'aha ntítsje xi tsakúna niu nga kits'intsoho. ⁹ Tunga b'ahá kitsúna:

—Najmi b'a tū n'ei. An xi tã ts'inxát'aha Ntjaná xi nkúhu ji kō xi nkúhu já nts'ei xi já profeta kō ngayjee xi títs'intjusun én xi tjít'a xujun. Ntjanáhá xi n'etsjoihi.

¹⁰ Kō b'a tã kitsúna:

—Najmi tū ch'atjō 'mai én xi kits'ínkjas'ehin Jesucristo xi tjít'a xujun. At'aha ja tábichú tiña nistjin nga kuitjusun niu.

¹¹ Xi ts'in ni xi najmi nda, tū nkú kats'íhín ni najmi nda. Xi ch'onk'un, tū nkú kats'íhín ni ch'onk'uhun. Xi nda, tū nkú kats'íhín ni xi ndaha. Kō xi je, tū nkú katuma jehé.

¹² —Johon, kjúái xatía. Kjúáikohō chji xi tsjaha nga nkúnkú xutã xi nkú nga incha kits'ín. ¹³ An xi ntu alfã kō ntu omega. An nga tuts'ihín ni kō nga fekuhu. An xi tjuhun kō xi fekuhu.

¹⁴ ¡Á b'a nda tjihin ts'e xutã xi tibanéhe najyuhun tū xi ts'ínkjáihin rã tuhu yá xi ts'ínk'íentu tík'uhun xutã kō tū xi kama kjuas'ehen ankjuaha nankiu! ¹⁵ Natsin ján kuintcha xutã xi ch'onk'uun, xi ts'in tj'e, xi chubã fantukohó xinkjín, xi ts'ínk'ien aníma, xi benkjún ntia xi ts'índaha ntsja xutã, kō ngayjee xi tsjohō kō nchja én tsank'á.

¹⁶ —An Jesu títs'in nibá ntítsjena tū xi kuitsuyaha rã xutã ninku ni xu'bi. An nts'én xi nibáha rã kjamaha David, an xi ntjehē David, kō an niñu chánka xi ts'in ndzjen nga ja tífi ma seen.

¹⁷ B'a títsu Espiritu kō chjuúhun Chutsanko:

—¡Nibái!

Xi tibasínjihu b'a tã katsú:

—¡Nibái!

Xi tíma xintáha, kanibá. Xi mjehe, tū katakj'áhá ntánijua xi ts'ínk'íentu tík'uhun xutã.

B'í ts'in fekuhu xujun xu'bi

¹⁸ An b'a tíxihin xutã xi tibasínjihu én xi tjít'a xujun xu'bi xi títsuya ni xi tjihin nga kama: Tsa tjín xi k'uéshun én xi tjít'a ej,

Nt̄ianá k'úésuhun xuta xi b'a ts'ííun kjuanima xi t̄jít'a xujuin.
 19 Tsa t̄jín xi kjéxin é̄n xi t̄jít'a xujuin xi títsuya ni xi t̄jínhin nga
 kama, Nt̄ianá kjéxihin xuta xi b'a ts'ííun tu xi k'uaihi, tu xi tsjá
 yá xi ts'ínk'íé̄ntu t̄ík'uhun xuta, k̄o t̄a kjéxihin ante xi k'uaihi
 xuta xu'bo nanki jehe Nt̄ianá xi t̄jít'a xujuin.

20 Xi t̄íb'éjña chji ni xu'bi b'i títsu:

—Johon, kjúái xatía.

¡B'a katuma! ¡Nibái, Nda Nt̄ia Jesu!

21 Ngatentō kas'enuu kjuandaha Nda Nt̄ianá Jesu. B'a
 katuma.